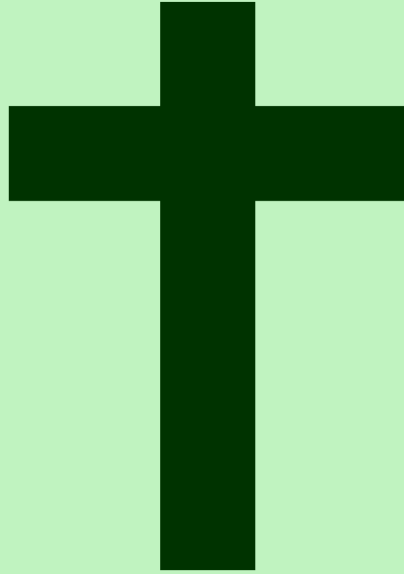

Manikáne O Ehwehne

God's New Talk: The New Testament in the Awa Language of
Papua New Guinea

Manikáne O Ehwehne
God's New Talk: The New Testament in the Awa Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Awa long Niugini

copyright © 1974, 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Faith Comes by Hearing

Language: Awa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-12-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023
9673cf68-887a-574e-9ac8-846469c86b12

Contents

FRT	1
Mátíyú	3
Máhka	63
Árúka	98
Sóni	159
Eqmaro Ke	200
Aroma	257
1 Kórína	286
2 Kórína	314
Kárétía	331
Épésa	341
Pírípái	351
Kórósía	358
1 Tésárónáika	365
2 Tésárónáika	371
1 Tímóti	375
2 Tímóti	383
Táitása	389
Pírémóna	393
Ibaru Ke	395
Sémisi	417
1 Píta	425
2 Píta	433
1 Sóni	438
2 Sóni	445
3 Sóni	446
Súta	448
Sokigi	451
Read the New Testament	481

Manikáne O Ehwehne God's New Talk: The New Testament in the Awa Language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Awa long Niugini

Manikáne O Ehwehne

The New Testament in the Awa language of Papua New Guinea
[awb]

Translation: © 1974, 1997, 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print publication 2002 by The Bible League
Print version ISBN 0 86893 364 3

Web version
2012, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share – to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice – For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela**.

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela**.

**Púku Áwíqkakaq Ogahq Awíkákáq Náhmbahq
Áwíqkakaq Kéh Kánéhe**

Púku Áwíq[tab]Ogahq Awíq[tab]Náhmbahq

Mátíyu

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Mátíyuwe téh táhkísi moné mewe arámbéhríúwana anehe Sísaga we kéro aní míankeheéna we omaq atowana wene táhkísi arámbéhrí suena Sísá kérowe. We mó awíqmé Áríwáie. Wega wenawahrah Asíú keyábé iwíáhéna mah pukú sehiranúwe. Asiu kegá mah pukú sáhnsahwe Sísane ehweh kawerue siahtebéra wensabé aiq pútare atageheéna Mátíyuga sehiranúwe. Asiu kegá iwíáhéra, Mókake Manikánka anotah aní omaq atahnana wega ite Asiu kené Wahnah míanieéna sinkehe uwe. Sísá Karáhéga ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka we omaq atena eqmarowe. Wenawahrah Asíú kéné sína Wahnáhmé íre mó aní mire. We Sísá wire éra Asiu kegá wensabé aiq pútare atageheéna Mátíyuga mah pukú sehiranúwe.

Mátíyuga mah kawéq éhwéh sehiranúwe.

Sísá Karáhéne aigaqnaréh síwíqmari kéh éhwéhne.

(Árúka 3.23-38)

¹ Sísá Karáhéne aigaqnaréh síwíqmari mahraue kéhre.

Sísawe Tébiti kahnáhne.

Tébitiwe Ébárahma kahnáhne.

² Ébárahmawe Áhísáhkine abowáe.

Áhísáhkiwe Sékópane abowáe.

Sékópawe Súrareh ábárahnahne sibowáe.

³ Súrawe Pérésareq Sérareqne sibowáe.

Mi aníténé sinowawé wenáwíq Támárie.

Pérésawe Éşáronine abowáe.

Éşároniwe Árámine abowáe.

⁴ Árámiwe Ámínárápane abowáe.

Ámínárápawe Násónine abowáe.

Násóniwe Sámónine abowáe.

⁵ Sámóniwe Póásine abowáe.

Póásine anowawé wenáwíq Áráhpa.

Póásiwe Óbétine abowáe.

Óbétine anowa wenáwíq Árútie.

Óbétiwe Sésine abowáe.

⁶ Sésiwe Tébiti anotah wahnáhné abowáe.

Tébitiwe Sórómónine abowáe.

Sórómónine anowawé téhwe Úríane ahre míowe.

⁷ Sórómóniwe Áréóbóámane abowáe.

Áréóbóámawe Ábíyane abowáe.

Ábíyawé Ásane abowáe.

⁸ Ásawe Séhósápátine abowáe.

Séhósápátine Séórámane abowáe.

Séórámawe Úsíane abowáe.

⁹ Úsíawe Sótámane abowáe.

Sótámawe Áhásane abowáe.

Áhásawe Ésékiáne abowáe.

¹⁰ Ésékiawe Mánásene abowáe.

Mánásewe Émónine abowáe.

Émóniwe Sósáiane abowáe.

11 Sósáíawe Séhóíákínireh ábárahnahne sibowáe.
 Mi tanáhráq Pábíróni marákóipéqté kégá Ísara ke táhtoqme meriqmera sene marakórapeq mórítówe. 12 Pábíróni marákórápéq mórítówana Séhóíákíniwe Séátíérane abowáe.
 Séátíérawe Sérúbábérane abowáe.
 13 Sérúbábérawe Ábíútiwe abowáe.
 Ábíútiwe Ériákímáne abowáe.
 Ériákímawe Ásórane abowáe.
 14 Ásórawe Sárókiwe abowáe.
 Sárókiwe Ékímáne abowáe.
 Ékímawe Ériútiwe abowáe.
 15 Ériútiwe Éréásane abowáe.
 Éréásawe Mátánine abowáe.
 Mátániwe Sékópáne abowáe.
 16 Sékópawe Sósépane abowáe.
 Sósépane Máhríane awehkawae.

Máhríaga Sísa maqmarowara mi animé Karáhée atowe. Karáhéwé áwahewé ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka we omaq atowe.

17 Ébárahma míotaqtenu Tébititaq seuwekue airápété itaréitaré ábáhnínáhnah míówe. Tébiti míotaqtenu Pábíróni marákórápéq mórítótaq seuwekue mó airápété itaréitaré ábáhnínáhnah míówe. Pábíróni marákórápéq mórítótaqtenu Karáhéga marakóipeq tutaq seuwekue mó 14 se ábáhnínáhnah míówe.

Máhríaga Sísa Karáhé maqmaro ehwéhne.

(Árúka 2.1-7)

18 Sísa Karáhé maqmaro ehwéh teiníboq íráhro. Wenano Máhría Sósépage ahreyabéútaq Sósépareq íre nogúyataq Manikáne Awanka iwíáh atowana kía míówe. 19 Sósépage ahriahri peh kaweq sansánúwe. Wega meyanáú ahrégá kía míó ehwéh irena wega iwíáhéna, Mó wehreq nogoye éna Máhría ayehtéhneho éna wehuke míótaq íre ehweh atasa peh auwaníe iwíáhúwe. 20 Mira iwíáhúwana Maniká itene Wahnah míéhrabeq íópeqté ánínká áónáh atena wensabé, Sósépao, Tébiti kahnáh ánino, írátíahno. Manikáne Awanka iwíáh atéhrana Máhría kía míéhre. Minayabe we meweyabe íre áhreúno. 21 We animai maqmiahnana wega wehukene ahababáq kaweraritena merirankéhe. Minayabe wenáwíq Sísaé ato úwe.

22 Minayabe Manikánka iwíáh atowana wene ehweh irarú aninká mahraréna,

23 Írátíáhro. Wehreq íre nogu ahrárigá kía ména animai maqmiahnara Émánúérae atagéhe úwe. *(Aisaia 7.14)*

Mi awíqmé Émánúérawé áwahewé Maniká itereq mía míai áwíre.

24 Sósépage áónáhéna irigútaq itene Wahnah míéhrabeq íópeqté ánínká teawu ehwéh sehgiena Máhría meyowe. 25 Wega mewena Máhríaga ani íre maqmio-taq Sósépage peh míowana animai maqmarowana Sísaé áwíratowe.

2

Ahtebia kégá Sísa kabaru ehwéhne.

1 Anotah wahnáh aní wenáwíq Éróti Súría marákórápéqté kéné wahnah míotaq Máhríaga Pétáríéma suwahpeq Sísa maqmiowe. Maqmiowara íó kiembogirabeqte ké ahtebia kégá Sarúsarama suwahpeq suwe. 2 Segá mibeqte keyábé, Inahunahní Asiu kené anotah Wahnáh úkína animé eheq míéhro?

Ío kiembogirabeq wehyoqka, Anotah Wahnáh maqmarehre sokigi aínsábé wensabé iwíáh iwíáh ataneheéq súne uwe.

³ Uwana Érótiga mi ehwéh irena wene arupipeq iwíáh kikirúwara moke Sarúsarama suwahpeqte kéné sirupipeq moq iwíáh kikiruwe. ⁴ Érótiga moke Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kereq síáhrabéna sensabé, Wehuke merirankeheéna Manikánka omaq ato aní eheq maqmianabo úwe. ⁵ Úwara sega wensabé, Súría marákórápéq Pétáriéma suwahpeq maqmianae éra minayabe Manikáne ehweh irarú aninká sehiranue mahraréna,

⁶ Pétáriéma suwahpeqte kéó, Súría marákórápéq moke mó kehiná suwahpeq iteruwahpeq kiotaikiro? Írakaumo. Pétáriéma suwahpeq anotah aní maqmarahnana mi aninká néne animarí Ísara ke wahnahnéna kaweq ah sokigi arinkéhe úwe. *(Maika 5.2)*

⁷ Érótiga ío kiembogirabeqte ké kopéq síáhrabúwara sega weba suwana sensabé, Téhwé mi wehyóq aneq tanáhráq ábóraragurairo kasenúwara teawúwe.

⁸ Teawúwana mi keyábé mahraréna, Mi kariq ánínsábé kawerue kogabaroro. Mi aní koábóraq máréhataq íné moq koiwíáh iwíáh ataníboq sereníero éna Pétáriéma suwahpeq eqmaq suowe.

⁹ Eqmaq suowara pokue ahtaqqeq míówana pópoqnah kiembogirabeq wehyoqka ebeq kure mi kariq aní mío nah kotaq abobóráhpeq kowara ¹⁰ tagéra sirupipeq anotahtaq eyoyóuwe.

¹¹ Nahupéq kibekéra mi kariq ánínseq wenano Máhriareq tagéra sirehunseraráq méra mi kariq ánínsábé iwíáh iwíáh atówe. Iwíáh iwíáh atera sene unahpípeqte péwe kóraakáq kaweq weriákáq kaweq kunkúni pahuráhákáq áwúwe. ¹² Manikánka mi ke áónáh aritena sensabé, Érótiba íre seuwekoro aritowara sega mó ahtápéqtáq sensuwahpeq pokuwe.

Sósépareh karíronáninká Ísípi marákórápéq poku ehwéhne.

¹³ Ahtebia kégá mitaq suera pokuwana itene Wahnah Maniká míéhrameq íópipeqte áninká Sósépa áónáh atena wensabé, Irigue mi kariq ánínseq wenanoreq Ísípi marákórápéq pehbeheráh meriqme mórito. Érótiga mi aní subiq suanieéna kabarinaire. Teawéna tanáhráq seuwekinkehboq mibeq kowíahno úwe. ¹⁴ Úwana Sósépaga irigéna inokáhpeq mitaq suena mi kariq ánínseq wenanoreq meriqmena pokue Ísípi marákórápéq pokúwe. Éróti íre pukú tanáhráq Sósépareh karíronání Ísípi marákórápéq kowíówe. ¹⁵ Minayabe itene Wahnahnka wene ehweh irarú ani iwíáh atowana sehiranue mahraréna, Nénahni Ísípi marákórápéq míéhnsábé mitaq sue mahbeq súno atóge ire.

(Hosea 11.1)

Mi ehwéh aiq pútaraginkeheéna Manikánka Sósépansabé Ísípi marákórápéq kowíahno atowe.

Káriq maigáú subiq súáhro arito ehwéhne.

¹⁶ Ahtebia kégá Érótime ehweh íre sehgiara mó ahtáqpéq pokue taqnobagunsabe Érótiga áyátó púana anotah abíahnsánúwe. Anotah abíahnsánéna Pétáriéma suwahpeqkakáq wahtote kehiná suwahpeqkakáq mó ke eqmaq suanaútaq sensabé, Moke náhtate kariq máigáú subiq súáhro aritowe. Ahtebia kégá wehyoq ehwéh teawú tanáhráq Érótiga iwíáhéna, Mi anímé amahnága peh náh neh aníne éna moke náhtate kariq máigáú subiq súáhro aritowe. ¹⁷ Érótiga miraúnka Sérémáiane naho éhwéh aiq pútaragúwe. Manikánka wene ehweh irarú ani Sérémáia iwíáh atowana wega sehiranue mahraréna,

18 Áréséraga suwahpeqte kégá ibiséra áhnte ibítúnátúnánowara íráhwe. Áréséraga wene animárínsábé ibisehre. Moke subiq sutonsabé wenawahrahga wene arupipeq íre kaweratahráhowana peh ibisehre úwe.* (*Jeremaia 31.15*)

Kehrari marákórápéq kowíó ehwehne.

19 Sósépareh karírónání Ísípi marákórápéq míówana Éróti pukúwana íópeqté ánínká Sósépa áónáh atowe. 20 Áónáh atena wensabé, Irigue mi anínseq wenanoreq meriqme iteruwahrah Ísara kené marakórapeq seuwekúno. Mi aní subiq suanehe íwíáhuro ke aiq pukuro puah meriqme kouwekúno úwe. 21 Kouwekúno úwana Sósépara mi anínseq wenanoreq meriqmena Ísípi marákórápéq suena Ísara kené marakórapeq kouwekuwe.

22 Érótime ahninkáwá wenáwíq Ákéráúsae. Wega wenabone arambehri Súría marákórápéq Ísara keráq wahnah arámbéhrí awaq miowana Sósépara minayabe irena mi marákórápéq pokéyabe áhreúwe. Manikánka Sósépa áónáh atena wensabé, Súría marákórápéq íre pokúno éna Kehrari marákórápéq kowíahnó úwana meriqmena pokue Kehrari marákórápéq kowíowe. 23 Kehrari marákórápéq kowéna Néhsara suwahpeq pokéna mitaq kaegaeúwe. Minayabe Manikánka wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara Sísansabé sehiranue mahraréra,
We Néhsara suwahpeqte áníne ataneherawoe éra sehiranuwe.

3

Sóni wání meri merinú anínká teriu ehwehne.

(*Máhka 1.2-8; Árúka 3.1-18; Sóni 1.19-28*)

1 Mi tanáhráq wání meri merini aní Sóniga Súría marákórápéq séna mibeqté úwórápéq ména weba su ke ehweh teri terinúwe. 2 Wega mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnirabeq aiq wahtotaq kéh púaq itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáhro úwe. 3 Manikánka wene ehweh irarú ani wenáwíq Áísáía iwíáh atowana Sóni éhweh sehiranue mahraréna,
We uworapeqté sawai sawaiéna mahraréna, Itene Wahnah sína ahmé aborisaáro. Wene ah kaweraráhro ire úwe. (*Aisaia 40.3*)

4 Sóniga kéhma áyórate kogahnia aneraneratiowe. Áú aretí wene ayahbataq konahnatíowe. Tábahnkákáq sehenáhrabahnkákáq nówe.* 5 Sarúsarama suwahpeqte kéreq moke Súría marákórápéqté kéhíná suwahpeqte kéreq Sorana aroipéq wahtotaq kehiná suwahpeqte kéreqka Sóniba suwe. 6 Webá séra sene ahbabáqsabe Manikápa pahsúówana Sóniga Sorana aroipéq wání meriuwe.

Sóniga Péhrasi keyábé ehweh arito ehwehne.

7 Péhrasi kereq Sáyúsi kereqka† wání meaneheéra Sóniba suwana wega sensabé, Itewe wehene animarí móe. Insega teínsabé áhreue ínéba seo? Manikánka kamah inehoéq ínéba se mino. 8 Aiq pútaq kaweqtaq míaneheqmúne iwíáhirataq itene ahbabáq sansa sueq kaweq sansánoro. Mirairataq Manikánka tagéna, Ite amahnága kaweq sansánowe aitankéhe. 9 Ébárahma itene igaqna míéh púaq itewe Manikáne animarí méq kaweq

* **2:18:** Árésérawe Sékópane ahre míowe. Áréséra akéqmé Súrareh ábárahnahnahne sinoiboe. Súrareh ábárahnahnah airápété téhtaré káhnáh méra moke Ísara kené sigaqnaréhe. Mi tanáhráq Áréséra wewega íre ibisówe. Wene aigaqnaréh ininsónká ibisowe. * **3:4:** Sóniwe Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Éráisa tahnsa aníne. 2 King 1.8, Malakai 4.5, Mátíyu 11.13-14, 17.10-13 tagáhnó. † **3:7:** Péhrasi kereq Sáyúsi kereqsabé éhwéhmé púku anehepeqte sehíramé Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne ue kéhrabeq tagáhnó.

ke míone éq iteitensabé iwíáh íwíáhiyeho. Manikánka mah ebáhmáritáté Ébárahmane anahwaréh mirarahráhire. ¹⁰ Wehukenínká awanká áwaheraq tehsúme maréhrana kaweq será íre íyéh áwánká moke apiwe ira parianawire úwe.‡

¹¹ Sóniga mó mahraréna, Itene ahababáq sansa aiq súáhnsábé wání mei meinuge. Íné peh wání mei meinugana íné kiotaiki aní inehe sinawire. Inehe si anímé anotah aní púana ínéga wene súu meweyabe íre awehrari aní múge. Wega Wenawa eqmarahnana wehukenínká ira kekínserah Wenawanka iteba tuinkéhe. ¹² Wehukega ayu siqmíáhtáq sega kaweq ayú sene nahtapeq sáharera atutu ira paríáhwe. Mira onserah Manikánka kaweqtaq míáh káyábé, Néne mátaburapeq kiwíáhiro aritena ahababáq keyabé, Íre puinkorahi iraipéq pokoro aritanawire úwe.

Sóniga Sísá wání meawu ehwéhne.

(Máhka 1.9-11; Árúka 3.21-22)

¹³ Sóniga mi ehwéh pahsuqme teriuwana Sísaga Kehrari marákórápéqté sure Sorana aroipéq Sóniga wání meawinkeheéna weba súwe. ¹⁴ Sísaga wání meanieéna weba súwana Sóniga ahqáho atena wensabé, Aneqsabé ínéga wání meninkeheé seno? Arega íné wání menínaraqmé aiq kawerinae úwana ¹⁵ Sísaga wensabé, Amahnága arega wání meninkéhe. Minawé Maniká awahbeh arámbéhríe úwana Sóniga wene ehwehnsabé kowe atowe.

¹⁶ Kowe atena Sísá wání meawuwana Sísaga wánípipeqté kiutaq sabona sawekúwana Manikáne Awanka tunse kiboki tahnsanéna Sísaba márunsurahúwana tagówe. ¹⁷ Tagówana íópeqté éhwéhnká mahraréna, Are niruní nénáhní móne. Arensabé nirutaboíruge úwe.

4

Owainawanka Sísá áhwárawe tagó ehwehne.

(Máhka 1.12-13; Árúka 4.1-13)

¹ Manikáne Awanka Sísá abatapi móatowana owainawanka weba séna Sísaga ahabárinkeheéna áhwárawe tagéna áwíoqnówe. ² Sísaga áhnte wehekáh, 40wehekáh tópah awehriúnsabe anotah arúpíbíúwe. ³ Anotah arúpíbíúwana owainawanka wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míahna puah mah ebáhmárinásabé, Tópah úkúno ato úwe. ⁴ Úwana Sísaga wensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Tópahnka wehuke íre oganúq sitahráhi nanere. Írakaumo. Peh morá Manikánka irari ehwéhnká oganúq sitahráhire ire úwe. *(Lo 8.3)*

⁵ Úwana owainawanka Sísá meqmena kaweq mapéq Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh nahnsorapéq móatena ⁶ wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míahna puah maraipéq ahkuagúno. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Manikánka wene íópeqté káyábé are wahnahnatiáhiro aritankéhe. Ebahtaq arene aigará pera q míéhneho éra sene siyahnkaratáté are pankeragéhe ire úwe. *(Buk Song 91.11-12)*

⁷ Úwana Sísaga ahqáho atena wensabé, Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Maniká arene anotah Wahnáh áhwárawe tagé áwíoqnéhneho ire úwe. *(Lo 6.16)*

⁸ Owainawanka Sísá mó meqmena anotah sawéhrápéq kiena moke mah kawéq márakóákáq moke kéh náneqmarínkákáq sokigi awuwe. ⁹ Sokigi awena wensabé, Káuqmunue ínénsabe iwíáh íwíáh aintéhnaraqmé moke tagahna

‡ **3:10:** Mah pabéqmé éhwéhmé ira paríéhnserah Manikánka íre kaweqtaq míáh ké kamah arinawire.

naneqmarí awiníe ¹⁰ úwana Sísaga wensabé, Owainawano, íné nuwe pokúno. Manikáne ehwehnka mahraréna, Maniká itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq webataq we awahbeh arámbéhrí miraoro ire úwe. (Lo 6.13, 10.20)

¹¹ Úwana owainawanka Sísaga auwena pokúwara íópeqté kégá Sísaba séra séhréh atówe.

Sísaga Kehrari marákórápéq wene arambehri áhwáró ehwehne.

(Máhka 1.14-15; Áruká 4.14-15)

¹² Sóni karábúsiipéq atárówe u ehwéh irena Sísaga Kehrari marákórápéq pokúwe. ¹³ Pokéna Néhsara suwahpeq suena Kehrari kawéhú ayehráq Kápénéama suwahpeq kowíowe. Mi marákówé Sébúrúna kahnáhnseq Nápátári kahnáhnseqka téhwe aborisowe. ¹⁴ Sísaga mitaq pokúnka Manikáne ehwehme aiq pútaragúwe. Manikánka wene ehweh irarú ani Áísáia iwíáh atowana sehiranue mahraréna,

¹⁵ Sorana aroipéq seberaebéq Kehrari kawéhú kéhrabeq Sébúrúna kahnáhnseq Nápátári kahnáhnseqne marakó kéhre. ¹⁶ Mitaqté kéwé sunkíkírirabeq mía mía ke gá téhreh tagagehe. Puké marakó sunkíkírirabeq téhrankehe úwe. (Aisaia 9.1-2)

Sísaga itaréitaré wéhyábé, Íné séniráhro ú ehwehne.

(Máhka 1.16-20; Áruká 5.1-11)

¹⁷ Mi tanáhráq Sísaga kaweq ehwéh síwáhnoré sansa áhwárówe. Wega mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime aiq wahtoni puag itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáhro úwe.

¹⁸ Sísaga Kehrari kawéhú ayehrápéq nogena se ábáráhré Ehntarureq Sáimónireq tagówe. Sáimóniwe mó awíq Pítáe. Se pah meyóya anité míóyansabé kahweraté wánípipeq uwe taga tagauyana tagówe. ¹⁹ Tagéna sensabé, Íné séniráhtao. Amahnága itega kahweraté uwe taga tagaéta pah meyhé. Mina óyanserah wehuke ínéba meriqmeta sigéhe. Minayabe íwáhnoriniboq séniráhtao úwe. ²⁰ Séniráhtao úwara sene kahwe apubúue mitaq marera Sísaga kéroye.

²¹ Kéroýana Sísaga kure mó abáráhré, Sébérine ahninkáwáráré Sémísireq Sónireq tagówe. Tagówara sereq sibowá Sébérireqka sípiipéq méra sene kahwewarí kawerarówe. Kawerarówana Sísaga mi abáráhréyábé, Máhotao úwara ²² sega apubúue sípiakáq sibowánkákáq suera Sísaga kéroye.

Sísaga síwáhnoréna áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

(Áruká 6.17-19)

²³ Sísaga moke Kehrari marákórápéq ah nogéna Asiu kené momiwí nahmáritápéq síwáhnoréna Maniká wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teri terinéna moke náonkakáq kéreq awahre kereq kaweraritowe. ²⁴ Sísaga éhwéh mitaq teri mahtaq terinuware moke Síría marákórápéqté kégá írówe. Minayabe mi kégá awahre kereq owainawanka subiqmaq subiqmarú kereq iransá aruqaruru kereq aigará soriqnah kereq meriqmera Sísaga mórítówana wega moke mi ke kaweraritowe. ²⁵ Kehrari marákórápéqté kéreq Tékápórísa marákórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreq Súría marákórápéqté kéreq Sorana aroipéq seberaebéqté kéreq, peh íregárita q kégá Sísaga kérowe.

5

Sísaga sáwéhrapeq síwáhnorú ehwehne.

¹ Sísaga mi ke tagéna sáwéhrapeq kiwéna tútuue míowaq ite we kérahwána kegá weba sewane.

Sísaga iwíáh iwíáhoró ú ehwehne.

(Árúka 6.20-23)

² Sísaga iwáhnoréna mahraréna, ³ Tabonah keo, itega Manikánsabe, Iteri-ahriáh ire miraorahúne éq séhréh aito iwíáhéra íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miahráhonsabé iwíáh iwíáhoró.

⁴ Amahnága irupipeq umehiraq ibisah keo, Manikánka séhréh aitena itene iru ukiq itankéhe. Minayabe iwíáh iwíáhoró.

⁵ Ire píribahria peh uwaresa kéó, mah marákó marákó awaq miahráho puag iwíáh iwíáhoró.

⁶ Kaweqtaq mé sansa sehgieyabe suwahbeh keo, ite arupibii aní tahnsa móe. Wání tahbobói aní tahnsa móe. Manikánka ite tabonaho naneq náinkéhe. Minayabe iwíáh iwíáhoró.

⁷ Mó keyábé irutaboairariteq séhréh arítáh kéó, Manikánka itensabé moq arutaboairaitena séhréh aitahna puag iwíáh iwíáhoró.

⁸ Irupipeq kaweq iwíáh aruqaruro keo, Maniká tagahraho puag iwíáh iwíáhoró.

⁹ Morá ké tahnsanue tobeh ehweho sansá sueq pehwehribeq míáho iwíáho keo, Manikánka itensabé, néne animárí móe aitahna puag iwíáh iwíáhoró.

¹⁰ Manikáne kaweq sansá sehgiónsabé mó kegá iwíóqnah keo, Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miahráho puag iwíáh iwíáhoró.

¹¹ Néne animáríno, néne animárí míáh púara mó kegá ire kaweq ehwéh aitera iwíóqnéra péhepehe ehwéhneue íehruruirataq iwíáh iwíáhoró. ¹² Sega miraonka íópeq itene ápeq anotah úki puag iru eyoyóéq iwíáh iwíáhoró. Sega ite iwíóqnahnserah Manikáne ehweh iraru ke naho síwíóqnowe úwe.

Ite sóreq tahnsá ké wóe ú ehwehne.

(Máhka 9.50; Árúka 14.34-35)

¹³ Sísaga pabeqme ehwéh mó mahraréna, Itewe mah kehiná kéhínáné sóreq tahnsá móe. Sóreq auqmah naneq úkínaraqmé kaweraranéhnkono? Írakaumo. Auqmah soréq ire tei puara wehukega sigárátaté abasawe seraweh keragéhe úwe.

Ite téhreh tahnsá ké wóe ú ehwehne.

(Árúka 8.16-18)

¹⁴ Sísaga mó pabéqmé éhwéh síwáhnoréna, Mah kehiná kéhínánká tagage-heéq ite téhreh tahnsá ké wóe. Sáwéhrapeqté náhmárí kopípéq ire kahrahire.

¹⁵ Mina inserah wehukega aráhmú keqmaráhtáq páhkétiraté ire akariaráhwe. Írakaumo. Peh tahberaq máráhwana téhráhnara moke nahupeq míáh kégá kawerue tagahrahowe. ¹⁶ Wehukéninká aráhmú tahberaq márénserah wehukega tagehrataq kaweq sansánoro. Mó kegá itene kaweq sansá tagéra Maniká Iteribo íópeq míéh ánínsabé iwíáh iwíáh atagéhboq kaweq sansánoro úwe.

Mósísiga sehgióro ú ehwehne.

¹⁷ Sísaga mó mahraréna, Ínénsabewé Mósísiga sehgióro ú ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikákáq sabiruanieéna sire iwíáhoo? Írakaumo. Ire sabiruanieéna suge. Peh mi ehwéh áwahe sokigi ainieéna suge.

¹⁸ Teí éhwéh ahtebagehboq íráhro. Íópeqkákáq mah marákó márakóákáq peh kahnaraq Mósísiga sehgióro ú ehweh ire parabagia peh kagainae. Mi ehwéhmé pehgáriq ire parabagia peh moke kagainawire. Mi ehwéhnká moke aiq pútaragínana anehe íópeqkákáq mah marákó márakóákáq parabaginawire.

¹⁹ Minayabe wehukeníká mi ehwéh pehgáriq anteruena mó keyábé, Ínéga unserahnoro éna pagu pagunínaraq mi anímé Manikánka wahnah wahnah-nirabeq pehgáriq aní míankehe. Mó anínká mi ehwéh sehgiena mó keyábé, Kawerue sehgióro síwáhnorínaraq mi anímé Manikánka wahnah wahnah-nirabeq anotah aní míankehe. ²⁰ Teiníboq írátíáhro. Itega Manikáne sansá sehgiroka Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqne arambehri íre kiotaikínaraqmé Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhoo? Írakaumo. Íre kioráhowe úwe.

Apubúue insahwé ato ú ehwehne.

(Árúka 12.57-59)

²¹ Sísaga mó mahraréna, Naho naho síwáhnoruro kegá itene igaqnaréhyabe teríú ehweh itega aiq íráhwe. Sega síwáhnoréra, Wehukení subiq sueho. Subiq suahna anímé kotiorabeq móatagéhe uwe.

(Kisim Bek 20.13, 21.12)

²² Sega miraue iraruwana amahnága ínéga teiníboq írátíáhro. Wene iyahnabo anínsábé abiahnsa atahna anímé kotiorabeq móatagéhe. Wene iyahnabo anínsábé íre kaweq ehwéh atahna anímé kaunsíri kebá móatagéhe. Wene iyahnabo anínsábé múguwahgu uwoyansa aní móne atahna anímé iraipéq pokinae.

²³ Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhúpéqté táhbérápéq irigé, Mahna Maniká náwinie íwíáhóne. Are mitaq irigé arene iyahnabo anínká arensabé abiahnsa atéhnsabé ahreraq matiahnawe ²⁴ arega awinieina naneq tahbe áwaheraq maro. Áwaheraq mare apubúue arene iyahnabo anípá pokue insahwé ato. Insahwé ate kouwekue mitaq marahna naneq mewe Maniká náwo úwe.

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Mó anínká are ehweh atanieéna anotah sahsí móatanaínaraq ahtapeq kirataq apubúue insahwé ato. Kotiorabeq kirataq wega anotah sahsí are móatahnana wega párisiba móatahnana karábúsiipéq móatehnehboq apubúue insahwé ato. ²⁶ Teiníboq írátíáhro. Karábúsiipéq móatahnara pehipi íre soraq auwagéhe. Ebeqme anotah apéq paiqmaréhnaraqmé anehe soraq auwagéhe úwe.

Sísaga mó aniné ahre weh abariiyeho ú ehwehne.

²⁷ Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhniká mahraréna, Mó aniné weh ahre abariiyeho íre. *(Kisim Bek 20.14)*

²⁸ Mi ehwéh írátówana amahnága ínéga teiníboq írátíáhro. Arene auranka mó aniné ahre tagé, Íné mi iní abariyéyabe níre íwíáhónawe arene arupipeq abarié ahabábáq aiq miraóne.

²⁹ Minayabe arene auranka are ahababáratana ínaraq mi aurá piruo. Peh morá áúránkákákq míéhnaq pehgáriq íre kawerinae. Téhtaré áúránkákákq míéhnaq kagai iraipéq pokinaraq anotah íre kawerinae. ³⁰ Arene púpeqte áyáhnkáránká are ahababáratana ínaraq mi ayáhnkárá kiraqsuo. Peh morá áyáhnkáránkákákq míéhnaq pehgáriq íre kawerinae. Téhtaré áyáhnkáránkákákq míéhnaq kagai iraipéq pokinaraq anotah íre kawerinae úwe.

Sísaga, Ahre kaqsúého ú ehwehne.

(Mátíyu 19.9; Máhka 10.11-12; Árúka 16.18)

³¹ Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhniká mahraréna, Arene ahre kaqsuanie ínaraqmé minayabe tikéti pepáhq kowewe móawo úwe. ³² Minayabe amahnága ínéga teiníboq írátíáhro. Arene ahrega mó wehreq ahababárirataq mi tanáhráq kaqsuankéhe. Pehipi kaqsúéhnaq wega mó wehkínaraq mi

tanáhráq ahabárinae. Mi iní meyahna anínká moq mi tanáhráq ahabárinae. Minayabe arene ahre pehipi kaqsúéhneho uge úwe.

Sísaga peh kowekákq ahqáhoakákq irarero ú ehwehne.

³³ Sísaga mó mahraréna, Itega mó ehwéh írátó ehwéhmé itene igaq-naréhyabe teriú éhwéhnká mahraréna,

Arega iraré, Manikánka tagariéhtáq ínégá teawú éhwéh mirainauge énaue péhenineho. Arene ehweh kawerue sehgio ire. *(Namba 30.2)*

³⁴ Segá miraue iraruwana amahnága ínégá teiníboq írátíáhro. Arega mirainauge inaraq Manikánka tagariéhtáq mirainauge íre úno. Íópeqmé Manikánka wahnah wahnahni puah, Íónka tagariéhtáq mirainauge íre úno. ³⁵ Mah marákówé Manikáne tahbe tahnsá púah, Marakóga tagariéhtáq mirainauge íre úno. Sarúsarama suwahpeqme itene anotah Wahnáhné mátabu púah, Sarúsaramaga tagariéhta q mirainauge íre úno. ³⁶ Arega irarénaga peh morá arene tontonah ayáhránká pabusa ayáhra íre úkorahi puah, Niyahqnonka tagariéhtáq mirainauge íre úno. ³⁷ Arega, Ahqáho. Íre mirainauge íwíáhónawe peh, Ahqáho úno. Arega, Kowe. Mirainauge íwíáhónawe peh, Kowe úno. Owainawanka ahabábq ehweh atahnah áhnte irarinehboq peh morá ahqáhoakákq kowekákq irarúno úwe.

Sísaga, Ahabábq íre ayahqmaro ú ehwehne.

(Árúka 6.29-30)

³⁸ Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhnká mahraréna, Mó anínká arene aura piawahnah arega moq wene aura piruo. Mó anínká arene áwéh sehqauwahnah arega moq wene áwéh sehqauwo ire. *(Lo 19.21)*

³⁹ Mi ehwéh írátówana amahnága ínégá teiníboq írátíáhro. Are áwíoqneh anímé íre ayahqmaro. Mó anínká are ahsuehinahwe éberiopeq pabeq suehnana ahsuehino. ⁴⁰ Mó anínká are ehweh atena síóti meaníe ínaraqmé arene síótiakákq arene sáhkétiakákq náwo. ⁴¹ Wahnah anínká wene ménsámehnsá abaqme ákáhta q wahtotaq morá kírómitá kúno atahnahwe ákáhta q íre wahto téhtaré kírómitá mewe móato. ⁴² Mó anínká arensabé aneqpopoq nánio ínahwe náwo. Mó naneq átárianiboq nánio ínahwe náwo úwe.

Arene naruoyabé irutaboiroro ú ehwehne.

(Árúka 6.27-28,32-36)

⁴³ Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhnká mahraréna, Arene iyahnaboyabé arutaboiré arene naruoyabé íre arutaboiroro ire.

⁴⁴ Mi ehwéh írátówana amahnága ínégá teiníboq írátíáhro. Íre peh morá itene iyahnaboyabé irutaboiroro. Itene naruoyabé moq irutaboiroro. Íwíoqnah keyábé púrerarítáhro. ⁴⁵ Íópeqté Ítéribóné animárí méq ite íwíoqnah ke púrerarítáhro. Manikánka ahabábq kereq kaweq kereqne marakóraq monseráhnue, Patahúno atéhre. Wegá kaweqtaq míáh kéreq ahabábq kereqne marakóraq monseráhnue, Ibonsúno atéhre. ⁴⁶ Peh morá itensabé sirutaboiro keyábé irutaboirirataqmé Manikánka ápeq awinkéhbo? Írakaumo. Ahabábq kereqka moq sensabé sirutaboiro keyábé sirutaboirowe. ⁴⁷ Peh morá itene iyahnaboyabé mehweh aritéhrame anotah kawéq sánsápo? Írakaumo. Maniká íre tagariáh kégá mi sansá mirao mino. ⁴⁸ Íópeqté Ítéribógá kaweqtaq mía míainserah ite moq kaweqtaq mía míao úwe.

6

Sísaga mó ke séhréh arite sansansábé teí éhwéhne.

¹ Sísaga mó mahraréna, Peh mó kegá itene kaweq arámbéhrí tagéra, Kaweq kee íwíáhigeheéq mi arámbéhrí ábóraq miraonsabé íre kawerowe. Mirairataq mókake íópeqté Ítéribógá mi arámbéhríyábé ápeq íre náinawire.

² Minayabe arega tabonah ke nárínaraq mó kegá tagagehboq ebeq pembíáh póbíéh ání íre eqmaro. Mó kegá momiwí nahtápéqkákáq wahba ahtápéqkákáq pembíáh póbíéh ání eqmarera anehe mitaq séra tabonah ke náriéwe. Tabonah keyabé íre sirutaboírue náriera péhepehe sansánowara mó kegá tagéra kaweq ke wóe íwíáh aitageheéra ábóraq náriéwe. Teiníboq írátíáhro. Mi sansáno kegá ábóraq nárié púara tagah kegá sensabé iwíáh íwíáh arítáhnábé mókake mó apéq íre meyagéhe. Segá mira onserahníyeho. ³ Arega tabonah ke nárínaraqmé mó kegá tagehboq peh kopípéq nário. ⁴ Kopípéq nárínaraqmé Iteriboga tagéna ápeq náwinkéhe úwe.

Sísaga púreré sansansábé teriu ehwéhne.

(Árúka 11.2-4)

⁵ Sísaga mó mahraréna, Táhmaro kegá ábóraq kaweq sansánéra peh kopípéqmé íre kaweq sansánéra kopéráhpéro ke wóe. Itega púrerirataqmé mi kegá púrero serahníyeho. Segá momiwí nahtápéqkákáq wahba áhtápéqkákáq mó kegá tagehrataq, Kaweq ke wóe íwíáh aritageheéra ábóraq iriwe méra púrerowe. Teiníboq írátíáhro. Mi sansáno kegá ábóraq púrerotaq tagah kegá sensabé iwíáh íwíáhnábé mókake mó apéq íre meyagéhe.

⁶ Arega púrerinaraq arene paqnahipeq kibekue onsa paiqmare kopípéq mé púrerúno. Iteribo íre ábóraq míéh ánínéna moke kopípéq árámbehrí tagehre. Minayabe kopípéq mé púrerinaraq mina tagéna arene púreq ehwéh irena náwinkéhe.

⁷ Maniká íre tagaríáh kégá iwíáhéra, Manikánka itene ehweh kawerue irankehéera mónkakáq mónkakarue íre wahto ehwéh teawenéhe íwíáhowe. ⁸ Segá mira onserahnue púreriyeho. Itega íre teawétáq Maniká Iteriboga ite tabonaho naneq tagaríéhre.

⁹ Minayabe púrerirataq mahraréq,
Íópeqté Ítéribóo, arenáwíq pankerone.

¹⁰ Arega mah kehiná kéhíná wahnah wahnahnaritahna tanáhráq apubúue ábóraragúno ato.

Moke íópeqté ké are awahbeh sansánonserah mah marákóipéqté ké moq are awahbeh sansá miraoro aito.

¹¹ Ibora itene táhutahuq awehraq kirabo aito.

¹² Mó kegá ahbabáraitáhtáq itega mina íre iahreraq masa peh suone. Itega miraúnanserah itene ahbabáq moq íre ahrreraq matiahno.

¹³ Ahbabáqka ite saiqnariahrahirabeq íre móito. Owainawanka saiqnariahrahirabeqte meiqme móbeq móito.

[Arega ahriahri wahnah wahnahnaite págege kiotaikóna aní míahnaq arensabé iwíáh íwíáh atone. Aiq míre.] Miraue púreroro úwe.

Mó kené ahbabáq íre ahrreraq matíáhro ú ehwehne.

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Mó kegá ahbabáraitéhraq íre iahreraq matíéhrataqmé íópeqté Ítéribógá itega onserahninkehe. Wegá itene ahbabáq íre ahrreraq matiankehe. ¹⁵ Mó kegá ahbabáraitéhraq iahreraq matíáhnaraqmé íópeqté Ítéribógá moq itene ahbabáq ahrreraq matiankehe úwe.

Sísaga táhutahuqsabé awehrié sansa teriu ehwehne.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Itega táhutahuq awehriirataq péhepehe sansáno kegá abiah marera mirao serahniyeho. Mó kegá se tagéra, Kaweq ke wóe íwíáhigeheéra mi kegá awehriotaq abiah máráhwe. Teiníboq írátíáhro. Mi sansáno kegá awehriotaq tagah kegá sensabé iwíáh íwíáhonsabé mókake mó apéq íre meyagéhe. ¹⁷ Arega táhutahuq awehriinaraq arene auranabiah pabeq paberé arene ayahra kaweq komúúno. ¹⁸ Mirainaraq are tagehra kegá táhutahuq awehriionayabé íre ahtebahrahowe. Iteribo íre ábóraq míéh ánínéna moke kopípéq árámbehri tagehnsabé ápeq náwinkéhe úwe.

Sísaga kaweq naneq morábí sáhonsabé teriu ehwehne.

(Árúka 12.33-34)

¹⁹ Sísaga mó mahraréna, Mah marákóipéq kaweq naneqmarínsabé irutaboírég morábí sáhiyeho. Mah marákóipéq sáharáh náneq sósahbahrankírana abehq náneq ka sóirara aebó kegá aebóowe. ²⁰ Peh morá íopeq kaweq naneqsabé irutaboírég mitaq morábí sáharáhro. Mitaq íre sósahbahrankinae. Íre abehq náneq ka sóinae. Aebó kegá mitaq íre aebóorahowe. ²¹ Itene kaweq naneq morábí sáharáhrabeqsabé irutaboíroneheq móe úwe.

Itene iurame inonkataq kéh áráhmú tahnsane ú ehwehne.

(Árúka 11.34-36)

²² Sísaga mó mahraréna, Arene aurame arene anonkataq kéh áráhmú tahnsáne. Arene auranka kaweq naneq tagehnaraq arene arupipeq téhranae. Arene auranka ahbabárorahi naneq tagehnaraq arene arupipeq sunkíkírinae. ²³ Arene arupipeqté téhrehme sunkíkíragínaaraq kaweq sansá íre miraorahé peh ahbabáq sansanorahóne úwe.

Téhtaré wáhnáhné arambehri moráráq íre sehgióráhi ehwéhne.

(Árúka 16.13)

²⁴ Sísaga mó mahraréna, Arambehri anínká téhtaré wáhnáhné arambehri íre moráráq sehgióráhire. Wega mó wahnáhnésabé awahbéna mó wahnáhnésabé íre awahbanae. Wega mó wahnáhné arambehri kawerue sehgiena mó wahnáhné arambehri áhwára áhwárainae. Mina inserah itega Manikánsabe irutaboíro sansánkákákq móneyabé irutaboíro sansánkákákq íre moráráq sehgióráhowe úwe.

Iwíáh kikiriyehe ú ehwehne.

(Árúka 12.22-31)

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Ite mah marákóipéq mé tanahráq itene táhutahuqkákq itene inonkataq inerineré naneqkákáqsabé iwíáh kikiriyehe. Oga méwé íre peh morá tópah nahnagae. Itene inonkame íre peh morá inerineré naneq mire. ²⁶ Kabarane sánsá iwíáhue tagahro. Mi kanká ménsúmehnsú uqmarena nera kéhtáq koawaqmena nahupeq sahiro? Írakaumo. Íopeqté Ítéribógá mi kansabé iwíáhéna pehipi kiraboire. Itewe wehuke puana Maniká Iteriboga itensabé anotahtaq iwíáhéna kawerue kirabo aitéh mino. ²⁷ Arega arene oga mé tanahráqsabé iwíáh kikirinaraqmé ábátáq mérearahráhiro? Ahqáho. Írakaumo úwe.

Íre mationa naneq náinkéhe ú éhwéhne.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Aneraneré naneqsabé aneqsabé iwíáh kikiroo? Uworapeqté árá íyéh náneqsabé iwíáhue tagahro. Uworapeqté náneqka íre arambehrire. Korósi íre kogahnire. ²⁹ Anotah wahnáh ání Sórómóni naho ména we áhnte mensáméhsá matawéna áhnte kawéq awahriq korósi matiowe. Uworapeqté kawéq árá íyéh náneqka moke Sórómónine kaweq

awahriq naneq kiotaikire. ³⁰ Uworapeqté náneq íre kagai naneq mire. Ibora íyéhrana ahbiah tahnsá kekírataq tagire. Manikánsabe pehgárita q aiq pútare atáh kéó, Manikánka mi kawéq árá sukiwíéhnsábé wega ite moq sukitahráhi mino. ³¹ Aneq nanehnkono? Né waní eheqte tuiro? Aneqtaté aneranerue míanehnkono éq iwiáh kikiriyehe. Ahqáho. ³² Maniká íre tagariáh kégá minayabe iwiáh íwiáhéra sene sirupipeq iwiáh kikirowe. Iteriboga ite íre mationa naneq aiq tagariéhre. ³³ Ahriahri Manikánka wahnah wahnah-nirabeqte sánsánsábé irutaboírég sehgióro. Sehgieq we kaweqtaq míéhnserah ite moq kaweqtaq míaneheqmúne éq iwiághoro. Mirairataq Manikánka ite íre mationa naneq náinkéhe. ³⁴ Ahbiah sína naneqsabé iwiáh kikiriyehe. Ahbiah sína naneqsabé mi tanáhráqsábé iwiáhigehe. Irupipeq umehorahi naneqsabé ibora aiq awehraq kéhranawe ahbiah sína naneqsabé iwiáh kikiriyehe úwe.

7

Mó kené sánsá íre saraq sitáhro ú ehwehne.

(Árúka 6.37-38,41-42)

¹ Sísaga mó mahraréna, Mó kené sánsá saraq siteq ahbabáq ke woe íre oro. Mirairataq Manikánka itene sánsá moq saraq itena ahbabáq ke woe aítankéhe. ² Itega mó kené sánsá saraq sitáhnserah Manikánka itene sánsá moq saraq itankéhe. Itega mó kené sánsá saraqme náriénserah Manikánka moq mina tahnsanue saraqme náinkéhe. ³ Arenawahrah aniné aurapi pehgáriq átútú tagé arerene aurapi anotah sehikára kéhnsábé aneqsabé arerene aursabé íre iwiághono? ⁴ Arene aurapi anotah sehikára kéhrahwe aneqsabé arenawahrah anínsábé, Arene aurapite átútú meuwanínkono eno? ⁵ Are ahbabáq kopéráhpéróna aní móne. Téhwe arerene aurapite séhikára merue anehemé arenawahrah aniné aurapite átútú kawerue tagé meuwahráhone.

⁶ Manikánsabe suwahrieh kewé Manikáne epéqté éhwéh íre teriéro. Mirairataq ianká wehukení pehnserah sega ite íwíoqnagehe. Póéráhqka kaweq naneq segarúpépéq abasawe maisarúéhnserah sega mi ehwéh íre irasa peh awiréh aitanerawoe úwe.

Págageue púreroro ú ehwehne.

(Árúka 11.9-13)

⁷ Sísaga mó mahraréna, Itega púrerirataqmé náio ira naneq náinkéhe. Págegeue kabarirataq ábórarínaq taganeheqmóe. Onsaraq pako pakoirataq sitankéhe. ⁸ Nánio i anínká meyankehe. Kabari anínká ábóraq marankéhe. Onsaraq pakobakoi anímé Manikánka siatahnana nahupeq kibekinkehe úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Arenahninká arensabé, Tópah nánio ínaraqmé arega ebah náwiníbo? Írakaumo. ¹⁰ Wega, Paseh nánio ínaraqmé wehe náwiníbo? Írakaumo. ¹¹ Ite sibowáreh ahbabároraho keéq itene animári peh kaweq naneq nári nárino mino. Íopeqté Ítéríbógá wensabé, Nánio e kewé peh kaweq naneq nárinkéhe. ¹² Mó kegá ite iuwahbeh sansánue ite kaweritáhnserah itega moq mina tahnsanue se kaweritáhro. Mi sansámé Mósísine ehwehnikakáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikakáq áwahe wíre úwe.

Sobuya méhpéhpéq kibekoro ú ehwehne.

(Árúka 13.24)

¹³ Sísaga mó mahraréna, Sobuya méhpéhpéq kibekoro. Iraipéqté méhpéh anotah abáé méhpéh míre. Iraipéqté áh moq abae ah marapeq tunsía áh kéhrara áhnte kegá mi ahtápéq poku pokuowe. ¹⁴ Oga mérapeqté méhpéhmé sobuya méhpéh míre. Oga mérapeqté áhmé moq sobuya ah senahpeq kiríéh

áh kéhrara mibeq kieyabe umehi puara íre áhnte kegá mi ahtápéq kiegieowe úwe.

Péhe éhwéh irare keyábé aiq pútare arítého ú ehwehne.

(Árúka 6.43-44, 13.25-27)

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Íre Manikáne ehweh peh seyene péhe éhwéh irare keyábé aiq pútare arítéhboq mi kené arambehri tagaríáhro. Ábóraq se sipisípiq tahnsá méra peh sirupipeqmé úrinsi iá tahnsa míáhwe. ¹⁶ Sene arambehri kawerue tagarawéq sene sánsá ahtebahrahowe. Ógaranká inunara íre íyéhre. Káránkáránsáhnka pópo íre íyéhre. ¹⁷ Kaweq awánkánká kaweq será íyéhranawe abehq áwánkánká íre kaweq será íyéhre. ¹⁸ Kaweq awánkánká abehq será íre iyahráhire. Abehq áwánkánká kaweq será íre iyahráhire. ¹⁹ Kaweq será íre íyéh áwánkámé apiwe íra paríéhre. ²⁰ Minayabe péhe éhwéh irare kené arambehri tagarawéq sene sánsánsábé iwíáhorahowe úwe.

²¹ Sísaga mó mahraréna, Áhnte kegá ínénsabe, Néne Wahnah mone aintáhwe. Íre mi ehweh irarenka Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhowe. Írakaumo. Íopeqté Náníbó awahbeh arámbéhrí mirao kegá sebataq mitaq kioráhowe. ²² Sainsuahna tanáhráq áhnte kegá ínénsabe, Néne Wahnah mone aintera, Arenáwírue Manikáne ehweh irarurauge. Arenáwírue owainawamarí kaqsuq kaqsururauge. Arenáwírue ótaq sansámárí miraurauge irarigehe. ²³ Írarírataq ínégá sensabé, Itewe íre tagaríóge. Ite ahbabáq ke puaq íné nueq pokoro aritaníe úwe.

Nah piehya anítéyábé pabeqme ehwéhne.

(Árúka 6.47-49)

²⁴ Sísaga mó mahraréna, Néne ehweh irena sehgi ánimé ahtebia ání wene nah págege marákórác pearéh ání tahnsane. ²⁵ Págege marákórác pearéh púana anotah ibónsirana wání períéhra sóiririrana wene nah íre kúrugúruue sokogia peh págegeue kéhre. ²⁶ Néne ehweh irena íre sehgi ánimé múguwahgu aní wene nah mareqmareq marákórác pearéh ání tahnsane. ²⁷ Anotah ibónsirana wání períéhra sóiririrana wene nah kúrugúruue sokogire. Sokogirana moke íre kaweragire úwe.

²⁸ Sísaga mi ehweh síwáhnorue parabaruwara író kega wene ehwehnsabé áhtenuwe. ²⁹ Mósísine ehweh síwáhnoro kegá síwáhnorunserah Sísaga íre úwe. Wegá ahtebia ánínká tahnsa síwáhnorú púara wene ehweh író kega áhtenuwe.

8

Sísaga anotah naonkákácq aní kawerato ehwéhne.

(Máhka 1.40-44; Árúka 5.12-14)

¹ Sísaga sáwéhrapeqté tuwara peh íregárita q kegá we kérowe. ² Kérówana anotah naonkákácq anínká weba séna áhtenú púana arehunserarác ména wensabé, Anotah aníno, are awahbáhnraqmé kaweraintahráhone úwe. ³ Úwana Sísaga ayahnkahkahruue wenaneq táhtorena wensabé, Aiq mirauge. Are awaho aní míáhno atowana mina írarúta q wene náonaba apubúue wagúwana kaweragúwe. ⁴ Kaweragúwana Sísaga wensabé, Írátíahno. Mó ke teríneho. Írakaumo. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh anípá pokue arene anonka móreawo. Are awaho aní úkire ígehboq Mósísiga írarúnserahnue Manikánsabe titirúno úwe.

Kíápéténine arambehri aní kawerato ehwéhne.

(Árúka 7.1-10)

⁵ Sísaga Kápénééma suwahpeq sútaq 100 Aroma sontiá kéné kiápéténiga weba séna, Séhréh ainto éna, ⁶ Anotah aníno, néne arambehri aní néne nahtapeq ména anotah erirana íre nogoráhire úwe. ⁷ Úwana Sísaga wensabé, Ínéga arene nahtapeq kogawerataníe ⁸ úwana kiápéténiga wensabé, Íné pehgáriq aní múge. Are anotah aní míahna puah néne nahtapeq íre súno. Peh mahtaq mé ehweh irarinana néne arambehri aní kaweragíno. ⁹ Íné moq wahnah sansá tagaríoge. Néne wahnah aiq míéhraha íné moq wahnah anínéna sóntiá ke wahnahnuge. Ínéga mó sontiá ánínsábé, Pokúno atótáq wega apubúue pokire. Mó sontiá ánínsábé, Mahbeq súno atótáq wega apubúue ínéba sire. Néne arambehri ánínsábé, Miraúno atótáq wega apubúue miraire úwe. ¹⁰ Úwana Sísaga mi ehwéh irotaq áhtenána we anehe su keyábé, Teiníboq írátíáhro. Mah anínká ínénsabe anotahtaq aiq pútare aintena ínéga mirainawire íwíáhíre. Nánuwahrah Asíú kégá ínénsabe mina tahnsanue íre aiq pútare aintáhwe.

¹¹ Teiníboq írátíáhro. Íó kiembogirabeqte kéreq íó tupekirabeqte kéreqka séra Manikánka wahnah wahnahnirabeq kibekéra tútuue méra Ébárahmareh Áhísáhkireh Sékópareh moráráq táhutahurigehe. ¹² Manikánka nánuwahrah Asíú keyábé, Ínéga wahnah wahnahnurabeq máhoro irara sega ahqáho atonsabe máhpeq sunkíkírabeq kaqsuankéhe. Kaqsuahnaraq sega mitaq uwo uwo éra ibisagehe.

¹³ Minayabe, Íráhro éna kiápéténinsabé, Arene nahtapeq pokúno. Arega aiq pútare aintahnanserah inkehe úwana mi tanáhráq wene arambehri aní kaweragúwe.

Sísaga Pítane ahrahnawa kawerato ehwehne.

(Máhka 1.29-31; Áruká 4.38-39)

¹⁴ Sísaga Pítane nahupeq kibekúwana Pítane ahrahnawa osoro awáhréena máhriqtaq míowana tagówe. ¹⁵ Sísaga mi ininé ayahnkara táhtorowana wene awahre kaweragúwana irigéna táhutaqu tíwe náwuwe.

Sísaga áhnte awahré ké kawerarito ehwéhne.

(Máhka 1.32-34; Áruká 4.40-41)

¹⁶ Íó tupekútaq wehukega owainawanka subiqmaq subiqmarú ke meriqmera Sísaba mórítówe. Mórítówana Sísaga peh ehweh irarúnka owainawamarí kaqsuena moke awahre ke kaweraritowe. ¹⁷ Kaweraritionsabe Manikáne ehweh aiq pútaragúwe. Wene ehwéh irarú ani Áísáiaga Manikáne púkuipéq naho sehiranue mahraréna, Wega moke itene awahre meyéhre úwe. (Aisaia 53.4)

Sísaga we kéreyabe irarú ehwehne.

(Áruká 9.57-60)

¹⁸ Sísaga peh íregáritaq weba sáhuríó ke tagéna ite we kérahwána keyábé, Mah kawéhú seberaebéq pokonehe ¹⁹ úwana Mósísine ehweh síwáhnorú anínká weba séna wensabé, Íwáhnoraníno, are poku pokuónarabeq kéraníe úwe. ²⁰ Úwana Sísaga wensabé, Úrinsi iá wene nahme ebahnarahpipeq kéhre. Kabarane nahme sehwerapeq kéhre. Íné wehukení úku aniné nahme íre kéhre ²¹ úwana mó aní we kéro anínká wensabé, Ebeqme nánibo pukinana komaisarena anehe are kéraníe ²² úwana Sísaga wensabé, Pusa kégá pukira ke maisaragéhboq íné séniro úwe.*

* **8:22:** Sísaga pusa keyábé irarúme áwahewé sene sirupipeqté síwá pusa ké tahnsa míáh keyábé irarúwe.

Sísaga irarúnka sóiriq táqnáigú ehwehne.

(Máhka 4.36-41; Árúka 8.22-25)

²³ Sísareq ite we kérahwána kereqka sípiipéq kibekue kure kure ²⁴ káwehu ákáhtaq kowana Sísá sípiipéq sugowana apubúue anotah soirírúnka anotah nonaburóróúwana wánínka kiegambegue sípi wánípipeq tupekinaúwe. ²⁵ Tupekinaútaq ite we kérahwána kega Sísá iriateq wensabé, Wánípipeq tupekue pukonehboq kaweraito ewanana ²⁶ wega itensabé, Aneqsabé áhreoo? Itega ínénsabe pehgáriqtaq aiq pútare aintáhwe éna irigéna sóiriqsabé, Táqnáigúno éna wánínsabe, Túbáh agúno úwana sóiriqka táqnáigúwana wánínka moq túbáh agúwe. ²⁷ Túbáh agúwaq itega áhtenéq itete náhenéq, We aneq anípo? Sóiriqkakáq wánínkakaqká wene ehweh íréhre ewanae.

Sísaga owainawamarí kaqsuo ehwéhne.

(Máhka 5.1-17; Árúka 8.26-37)

²⁸ Sísaga sípi kéwewena kure Kehrari kawéhú seberaebéq Kárára kené marakórapeq kúwe. Mitaq wehuke maisia ónápípeq kaegaeuya anítéreq piehgiúwe. Sirupipeq míó owáináwámárínká mi anité subiqmaq subiqmaru puara anotah uwóyánsá aruqaruruyara mó kegá sensabé áhreéra mi ahtápéq íre nogoráhúwe. ²⁹ Segá Sísá tagéra apubúue kareéra wensabé, Manikáne ahninkáwá wóne. Aneraitaníbo? Kamah aina tanáhráq íre sinsabé ite kamah ainie seno uye. ³⁰ Se míórabeq ákáhtaq wahtotaq íregáritaq poeráhqmárínká uworapeq náwe sahtaqqe nowe. ³¹ Nonsabe owainawamarínká Sísansabé, Ite eqmaq íúwéhnaqmé mi poeráhqmáríné sirupipeq eqmaq iuwo éra pagu pagunuwe.

³² Pagu pagunuwana Sísaga sensabé, Pokurero aritowara sega mi anité suera póeráhqmariné sirupipeq kowíówara mi kamárínká sáwéhrapeqté pehbeheráh tunse mentúpipeq tunse wánínkue pukuwe. ³³ Póeráhqtaq wahnahnu kegá tagéra sensuwahpeq pehbeheráh pokéra owainawanka subiqmaq subiqmarú anité éhweh teriera moke tago naneqsabé éhwéh sensuwahrah teríúwe. ³⁴ Teríúwara moke mibeqté kegá Sísaba kure wensabé, Itene marakó sue pokúno éra pagu pagunuwe.

9

Sísaga aiayah pukia ání kawerato ehwehne.

(Máhka 2.1-12; Árúka 5.17-26)

¹ Sísaga sípiipéq kibekéna káwehu seberaebéq wenawahpeq pokúwe. ² Mó kegá íre ah nogoráhú aní aiayah pukia ání wene máhriqkakáq sehitaqmaqme sehgiwera Sísaba móátówe. Segá iwíáhéra, Sísaga kaweratanawire iwíáhuwana Sísaga sene iwíáh tagéna aiayah pukia ánínsabé, Náníbáq móne. Arene ahbabáq aiq kawerató púah arene arupipeq eyoyóue míahno úwe.

³ Úwara Mósísine ehweh síwáhnoru kegá seye náhenéra, Mah anímé, Íné Maniká míóge iwíáhéna anotah ahbábárire uwe.

⁴ Uwana Sísaga sene iwíáh tagéna sensabé, Irupipeqmé aneqsabé ahbabáq iwíáho? ⁵ Aiayah pukia ánínsabé aneq ehwéh teawinínkono? Arene ahbabáqsabe kaweratóge teawinínkono? Are irigue arene máhriq mewe ah nogo teawinínkono? Íre págege ehwéhme ahnabo? ⁶ Íné wehukení úku anínká mah marakó marakó wehukene ahbabáq kaweraritahráhuge. Sokigi ainíboq tagaríáhro éna aiayah pukia ánínsabé, Irigue arene máhriq mewe arene nahtapeq pokúno úwana ⁷ mi anínká irigue wene nahtapeq pokúwe. ⁸ Pokúwara tago kegá áhtenuwe. Manikánka wehukení págege atowana ótaq sansá miraúnsabe sega áhtenéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe.

Sísaga Mátíyunsabé, Íné séniro ú ehwehne.

(Máhka 2.13-17; Áruká 5.27-32)

⁹ Sísaga mitaq suena ahtaqqeq nogutaq táhkísi moné méyáhwa aní néníwíq Mátíyu íné tagówe. Tagówana íné táhkísi moné méyáhwábeq néne ópísirapéq tútuue míáhwana tagéna ínénsabe, Íné séniro úwana irigue kéréhwa.

¹⁰ Sísaga nahtapeq táhutahurútaq áhnte táhkísi moné meyo kereq mó ahabábáq kéreqka mitaq séra Sísareq ite we kéréhwa kereq moráráq táhutahurowane. ¹¹ Táhutahurowanara Péhrasi kegá mina tagéra ite Sísá kéréhwa keyábé kasenéra, Ite íwáhnori anínká aneqsabé táhkísi moné aebóo kereq mó ahabábáq kéreq moráráq táhutahuriro uwe.

¹² Úwana Sísaga mi ehwéh irena sensabé, Sóténga awaho ke márásíni íre náriasa peh morá awahre ke nárire. ¹³ Mina inserah ínéwé kaweqtaq míáh ké siahrabéna séhréh aritanieéna íre suge. Peh ahabábáq ke siahrabéna kaweraritanieéna suge. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Titiré sansansábé íre nuwahbena peh arutaboire séhréh arite sansansábé nuwahbehre ire. *(Hosea 6.6)*

Mi ehwéhmé iwíáhue tagéq ahtebahro úwe.

Sísaga táhutahuq awehrío sansansábé síwáhnorú ehwehne.

(Máhka 2.18-22; Áruká 5.33-39)

¹⁴ Sóni kéro kega Sísaba séra wensabé, Itereq Péhrasi kereqka mó tanáhráq mó tanáhráru táhutahuq awehriúnara árahinsabé are kéréh kéga táhutahuq íre awehrioo uwe.

¹⁵ Uwana Sísaga sensabé pabeqme ehwéh teriena, Pahuwirotaqmé o menáhwénká wene iyahnaboba míéhtáqmé sega íre ibisia peh iwíáh íwíáhowe. Mókake o menáhwé seba íre míahnaraqmé mi tanáhráq wene iyahnaboga wensabé sirutaboire táhutahuq awehrigehe úwe.*

¹⁶ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Wehukenínká nahonáh sáhkétí kawerinieéna o ambántáráté íre párúwe kawerire. Miraitaq tahirímé nahonáh sáhkétí mó subanki irino. ¹⁷ Wehukenínká o nahníaq sera ano naho naho mémene áúyahwa antéhyápípeq íre ahkíre. Miraitaq tahirímé sera anonka muinaraq nahonáh antéhyá tapoagirana sera ano marakóraq antigi irino. Wehukenínká o será ano o antéhyápípeq ahkíre. Wehukega ahkírataq mi tehtaré náneqme kawerue kanae. O será anome kawerue kanae. Antehyamé moq kawerue kanae úwe.†

Sísaga awahre iní kaweratina ahrari oganúq ato ehwehne.

(Máhka 5.22-43; Áruká 8.41-56)

¹⁸ Sísaga mi ehwéh síwáhnorútaq Asiu kené wahnah anínká Sísaba séna áhtónsabe arehunseraraq ména wensabé, Nániyahu peh amahnága putíéhre. Arene ayahnkaratáté koráhtoréhnaq we oga úkinae ¹⁹ úwana Sísaga irigue mi aní kérowaq ite we kéréhwa kegá moq kéréhwa.

²⁰ Ahtapeq kowanana awahre iní, airápété téhtaré ópéq wene korahq íre taraqnagú inínká Sísá anehepeq kúwe. ²¹ Anehepeq kure wewe náhenéna, Íné peh wene korósi koráhtoráhnaraqmé kaweraintankéhe éna wene korósi ayehrápéq koráhtorowe. ²² Táhtorowana Sísaga pabeqme we tagéna wensabé, Arega ínénsabe aiq pútare aintahna puana aru ukiq atóge úwana mi tanáhráq mi iní awaho ini úkúwe.

* **9:15:** Mi ehwéh áwahewé Sísá o menáhwé tahnsa aní míre. O menáhwéné iyahnabowe Sísá tagáriáh ké tahnsane. † **9:17:** Ahwa inínká tátúbi awera íre tírire. Tírítáq tahirímé osoréh áwérá anonka muwe tátú tapoue awera téhpipeq sáhagi irino. Mina inserah Sísane o ehwéhmé wehukene naho sánsánká íre awehraq kéhre.

²³ Sísaga pokue wahnah aniné nahtapeq kibekúwara pembíáhnu kereq ibitunátúnánu kereq míówana tagówe. ²⁴ Tagéna sensabé, Mi ahrárwé íre airaiq pukia peh sugéhre. Máhpeq túmíáhro úwara wensabé awiréh atówe. ²⁵ Awiréh atówana wega moke míó ke kaqsuena mi ahráriné máhriqtapéq kowéna wene ayahnkara táhtorowana irigúwe. ²⁶ Irigú ehweh mitaq teri mahtaq terinuwara moke mi marákórápéqté kégá írówe.

Aura pira ánitéreq ahkambu anínseq kawerarito ehwéhne.

²⁷ Sísaga mitaq suena ahtapeq kútaq aura pira ánitégá we kéréra wensabé, Tébitine anahwao, arutaboairito uye. ²⁸ Sísaga nahupeq kibekúwara mi anitégá weba suyana Sísaga sensabé, Itene iura kaweritahráhsabé aiq pútare aintehyo úwara sega wensabé kowe atera, Are aiq mirao-rahóne uye. ²⁹ Uyana Sísaga siura táhtoqme sensabé, Itega ínensabe aiq pútare aintehyanserah mirainauge úwara ³⁰ mi tanáhráq siura tagahrahuye. Tagahrahuyana wega sensabé págegeue iraréna, Miraunsabé mó ke teríyeho aritowara ³¹ sega wene ehweh íre sehkira Sísaga miráu ehweh teríuyana mi ehwéh moke mi kehiná suwahpeq abae agúwe.

³² Mi anitégá pokuyataq mó kégá owainawanka subiqmaq subiqmarú ani, ehweh íre orahú ani meqmera Sísaba móátówe. ³³ Sísaga owainawa kaqauwawana mi anínká ehwehnúwara moke tago kégá áhtenéra, Ísara marákórápéq morá ibora mahna tahnsa tagóne uwe. ³⁴ Uwara Péhrasi kégá mahraréra, Owainawamariné wahnahnka Sísá págege atéhnsabé owainawamarí kaqsuahráhire uwe.

Sísaga tagó ke arutaboairarito ehwéhne.

³⁵ Sísaga moke mi ke suwahpeqkakáq áhnte kehiná suwahpeqkakáq nogena Asiu kené momiwí nahmáritápéq Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh síwáhnoréna moke awahre kereq kaweraritowe. ³⁶ Sísaga sáhurió ke tagéna sensabé arutaboairaritowe. Se íre wahnahnkakáq sípísípíq tahnsa méra kaweqtaq íre míahrahéra sirupipeq iwíáh kikiru puana sensabé arutaboairaritowe. ³⁷ Minayabe ite we kérahwána keyábé mahraréna, Nera kéh táhútáhúq áhnte kéhnserah Maniká íre tagariáh ké áhnte míáhwe. Táhutahuq koawaqmíáh ké peh táhmaro míáhnserah Manikáne ehweh korerié ké peh táhmaro míáhwe. ³⁸ Minayabe, Maniká Iteribonsabé, Arene sotápéq koawaqmiahráho ke eqmaq suo ue púreroro.

10

Eqmaro ke airápété téhtaré kéné síwíq kéh éhwéhne.

(Máhka 3.13-19; Áruká 6.12-16)

¹ Sísaga airápété téhtaré ké we kérahwána keyábé íáhrabéna owainawamarí kaqsuera moke awahre ke kaweraritageheéna págege aitowe.

² Ite eqmaq iuwo kewe iteíwíqmari mahraue Sáimóniwe mó awíq Pítae. Pítane ábáqkawawé Ehntarue. Se ábárahre Sébérine ahninkáwáraré Sémísireq Sónirere. ³ Mó anímárá iteíwíqmari mahraue Pírípi, Pátórómíyu, Tómáhsi, íné Mátíyue. Sísá íre kérena íné Mátíyuwe táhkisi moné meyháwa aní míáhwe. Mó eqmaq suo anité sensíwíqmé Ápiásane ahninkáwá Sémísireq Táriásarere. ⁴ Mó eqmaq suo aní Kénáni marákórápéqté áni wenáwíq Sáimónie. Mó aní Sísane naruo koweriranaú aní wenáwíqtare Súrása Ísíkáriótie. Iteíwíqmé miraeue.

Sísaga we kéro ke arambehriraq eqmaq suo ehwehne.

(Máhka 6.7-13; Áruká 9.1-5)

⁵ Sísaga ite airápété téhranité eqmaq iuwanaútaq itensabé mahraréna, Wáhnaupéqté kéné marakórapeqkákáq Sámária ke suwahpeqkákáq íre pokoro.* ⁶ Peh morá Ísara kebá pokoro. Se tanahraipéq tabanagi sipísipíq tahnsa kée. ⁷ Seba pokue mahraréq, Manikánka wahnah wahnahnime aig wahtonagire teriéro. ⁸ Awahre ke kawerariteq pusa ké iririteq náonkakáq ké kawerariteq owainawamarí kaqsúáhro. Págege aitónsábé ápeq íre méyáhro. Pehipi séhréh ariteq kawerarítáhro.

⁹ Pokonehe irataq ebah monéákáq sehenáh monéákáq kahnaraq mitaq mareq pokoro. ¹⁰ Unah íre mewe pokoro. Téhtaré síotí súu pegiqnáhnkarankákáq íre mewe pokoro. Séhréh aritéh kéga arambehri aní awehraq apéq náwigéhe. Minayabe ite íre matíéhra naneq náigéhe úwe.

¹¹ Sísaga ite we kérahwána keyábé mó mahraréna, Mó ke suwahpeq kirataq Manikáne ehwehnsabé awahbeh aní kogabaroro. Ábóraq maréhrataq wega itensabé, Néne nahtapeq segáéro ínaraqmé wene nahtapeq kogáéro. Moke mi ke suwahpeq míéhra tanáhráq peh morá mitaq kaegaeoro. ¹² Wehukene nahtapeq kirataq mi karíronánínsábé, Manikánka iru ukiq itankéhe teriéro. ¹³ Terírataq sega ite mehweh aitéhrataq seba míáhro. Sega íre mehweh aitéhrataqmé mah ehwéhmé mewe mó kené nahtaqqeq pokoro. ¹⁴ Mó anínká ite íre mehweh aitena itene ehwehnsabé iuwahriehre ínaraqmé wene nah sueq itene igárátáq kahna tanáhúq poruarueq pokoro. ¹⁵ Teiníboq írátíáhro. Sóróma suwahpeqte kéreq Kómóra suwahpeqte kéreqka naho ahabáruwe. Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi kegá miraunka ákáhtaq kamah arinkéhe. Ite íre mehweh aitera itene ehwehnsabé iuwahriehre ira kegá mirairanka Manikánka anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

Íwíoqnagehe ú ehwehne.

(Máhka 13.9-13; Áruká 21.12-17)

¹⁶ Sísaga itensabé mó mahraréna, Írátíáhro. Sipisípiqka úrinsi iápá míéhnserah íwíoqnehra kebá eqmaq iuwanié. Wehe ahtebia ká míéhkana kiboki uwaresa ká míéhre. Mi kataré míehya serahnoro. Ahtebia ánimárí méq uwaresa ánimárí míáhro. ¹⁷ Wehukega ite íre kaweraitéhboq kawerue auráq matíáhro. Sega ite kaunsíri ke kotiorabeq móitera sene momiwí nahtápéq árétí sahtaté iubigéhe. ¹⁸ Néne sánsá sehgiónsábé ákáhtaq wahnáh kéreq anotah wahnáh kéreqka ehweh aitageheéra seba móitagéhe. Mi tanáhráq sereq mó nahnsó kéreq néne ehweh terigéhe. ¹⁹ Sega ehweh aitéhrarabeq móitéhrataq aneq ehwéh irarenehnkono éq árahue terienéhnkono éq iwíáh kikiriyehe. Írakaumo. Mi tanáhráq Manikáne Awanka iwíáh aitahnaq ehwéh irarero. ²⁰ Mi tanáhráq íre iteitene ehweh irarigehe. Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh irarigehe úwe.

²¹ Sísaga mó mahraréna, Mó anínká wenawah wenábáq kotiorabeq móritena sáhsi keyábé, Subiq suahro aritankéhe. Sibowárehga moq sene animárínsábé mina tahnsanigehe. Sene animárínká sinoibone naruo úkéra mó keyábé subiq suahro aritagéhe. ²² Néne sánsá sehgió púara ómi kegá itensabé iuwahriehre aitagéhe. Itega néne sánsá íre susa anehe tanahráqkákáq kawerue sehgirataq Manikánka meirena airaiq kaweraitankéhe. ²³ Mó ke suwahpeq íwíoqnehrataqmé mitaq sueq pehbeheráhnue pokue mó ke suwahpeq kowíáhro. Teiníboq írátíáhro. Ísara kené táhúnipéq itene arambehri íre parabarúehrataq íné wehukení úku anínká kouwekinauge.

* **10:5:** Sámária keyabé éhwéhmé púku anehepeqte séhíramé Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne ue kéhrabeq tagáhnno.

²⁴ Sigaru anínká wene tísá íre kiotaikire. Arambehri anínká wene wahnah íre kiotaikire. ²⁵ Sigaru anínká wene tísaba mía míairana arambehri aní wene wahnahpa mía míainserah itega ínéba mía míaowe. Mó kegá íné iteruwahnsabé owainawane wahnah wenáwíq Pésébúrie aintárónsabé sega ite ínéba mía míaó ke moq íre kaweq ehwéh aitagéhe úwe.

Peh Manikánsabe áhreoro ú ehwehne.
(Árúka 12.2-7)

²⁶ Sísaga mó mahraréna, Íwíoqnah keyábé áhreyeho. Amahnága moke kopípeq kéh náneq mókake ábóraraginae. Moke epéqté éhwéh ábóraraginae. ²⁷ Ite sunkíkírirabeq teiú éhwéh téhrehabeq teriéro. Epéq íráh éhwéh nahnsorapéqté sawai sawaiue teriéro úwe.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Peh morá itene inonka subiq suahráho keyábé íre áhreoro. Mi kegá iteyuwa íre subiq suahráhowe. Írakaumo. Minayabe sensabé íre áhreoro. Peh morá Manikánsabe áhreoro. Wega ebeq itene inonka subiqmarena anehe iteyuwa iraipéq suahráhire.

²⁹ Peh morá pabusa mónératé téhtaré káriq kabára máhkétirapéq paiqmaráhwe. Iteriboga moke kabamarínsabé iwíáhue tagéna íre kowe atah-naraq mi káriq kábára marakóraq pehipi íre márunsurahorahire. ³⁰ Mina inserah Maniká Iteriboga ahriahri itensabé iwíáhue tagehre. Itene iyahqnopeqte iyáhrámé sáhnahwe tagariéhre. ³¹ Wega ite aiq moke tagariéh púaq íre áhreoro. Itega kabamarí kiotaiko puana Manikánka ite íre abitaruanae.

Íné Sísane ani múge iraréyabe ayehitéhneho i ehwéhne.
(Árúka 12.8-9)

³² Sísaga mó mahraréna, Wehukeníká mó keyábé, Sísane ani múge terinaraq mókake Nánibonsabé, Mi anímé néne ani míre teawiníe. ³³ Mó ke míáhtáq ínénsabe ahqáho aintéh anímé ínégá mókake Nánibo míéhabeq wensabé ahqáho ataníe úwe.

Sísansabé anotahtaq arutaboirono i ehwéhne.
(Árúka 12.51-53, 14.26-27)

³⁴ Ínéwé sainkue míáh ké insahwé aitanieéna marakóipeq tutaire iwíáhoo? Írakaumo. Peh sainsuanieéna tutaue. ³⁵ Íné tutau puana ahninkáwágá abowánsabé abiahnsa atankéhe. Ayahunkawagá anowansabé abiahnsa atankéhe. Anahbukawagá ahrahawansabé abiahnsa atankéhe. ³⁶ Wenawahrah anímárinká wene naruo úkigehe. (Maika 7.6)

³⁷ Wenanoibonsabé anotahtaq arutaboirena ínénsabe peh ákáhtaq arutaboiraintéh anímé íre néne ani míahrahire. Wene ahninkáwáreq ayahunkawareqsabé anotahtaq arutaboirena ínénsabe peh ákáhtaq arútábóiraintéh anímé íre néne iyahnabo aní míahrahire. ³⁸ Nánibone arambehri miraunsabé íné awankátaq táhpawe nubi q suagéhe. Ínéga miraunserah miraue séniráhro. Minayabe néne arambehriraq túbáh agéna peh we awahbeh arámbéhrí sehgi anímé íre néne ani míahrahire. ³⁹ Wewensabé arutaboirena peh wewe awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. Néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwíáh susuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe úwe.

Sísa tagariáh ké séhréh aritéh aniné ápeqsabé éhwéhne.
(Máhka 9.41)

⁴⁰ Sísaga mó mahraréna, Ite mehweh aítáh kegá íné moq mehweh aintáhwe. Ínénsabe mehweh aintáh kegá íné eqmaq núwéh aní moq mehweh atáhwe.

⁴¹ Manikáne ehweh irari anínká sitaq mó anínká iwíáhéna, We Manikáne

ehweh irari aní púana séhréh ataníe ire. Séhréh ataníe éna mi anínsábé mehweh atena kiraboime kaweq sansánire. Manikánka wene ehweh irari aní ápeq awinanserah we mehweh atéh aní moq ápeq awinkéhe. Kaweqtaq mía míai anínká sitaq mó anínká iwíáhéna, We kaweqtaq mía míai aní púana séhréh ataníe ire. Séhréh ataníe éna mi anínsábé mehweh atena kiraboime kaweq sansánire. Manikánka kaweqtaq mía míai aní ápeq awinanserah we mehweh atéh aní moq ápeq awinkéhe. ⁴² Teiníboq írátíáhro. Pehgáriq aní iné séníréh aní míéh púana mó anínká né waní náwinana Manikánka mi aniné ápeqme íre tabanagia peh ahreraq kanawire úwe.

11

Sóniga we kéroya anité Sísaba eqmaq suo ehwéhne.

(Árúka 7.18-35)

¹ Sísaga moke mi ehwéh ite we kérahwána ke teiuwe. Wegá ite airápété téhraníte we kérahwána keyábé itene arambehriyabé íwáhnoréna mitaq suena wahtotaq kehiná suwahpeq mó ke síwáhnorinieéna pokúwe.

² Sóni wání meri merini aní karábúsiipéq ména Sísá Karáhéga miráú ehweh irena we kéroya anitégá Sísá kasenigeheéna weba eqmaq suowe. ³ Eqmaq suowara Sísaba kéra wensabé, Sóniga, Arewe Manikánka eqmaraníe ú anípo? Ite mó anínsábé áwénunonehnikono ire uye.

⁴ Uyana Sísaga sensabé, Irehya ehwéhnikákáq tagéhya naneqkákáq Sóni koreawétao. ⁵ Inéga miraunka aura pira kégá tagahwara aigará soriqnah kega ah nogówara náonkakáq kéné náo wagirara ahre parosa kégá ehweh irahwe. Pusa ké iriwe oganúq sitena tabonah ke Manikáne kaweq ehwéh síwáhnoruge. ⁶ Inénsabe árahinabomo íwíáh íre iwíáhia peh inénsabe kawerue aiq pútare aintéh anímé aru ukiqme aní míéhre. Mah ehwéh Sóni koreawétao úwe.

⁷ Úwara Sóni kéroya anitégá mitaq suera pokuyataq Sísaga weba sáhurío ke Sóni éhweh teriuwe. Wegá mahraréna, Sóniga uworapeq íwáhnoruraitaq koraganehe urotaqmé we inse wíre íwíáhuroo? Sóirirana onega míu míu inserah Sóni mó iwíáh mó iwíáhi aní míre íwíáhéq koragaroo? Írakaumo. Sóniwe íre mina tahnsa aní míre. ⁸ Sóni koraganehe urotaqmé we inse wíre íwíáhéq koragaroo? Kaweq korósí aneraneria aní koragaroo? Írakaumo. We íre mina tahnsa aní míarairara kaweq korósí aneraneria kéwé uworapeq íre mía peh wahnah kené nahtapeq mía míaowe. ⁹ We inse wíre íwíáhéq koragaroo? We Manikáne ehweh irari aníne íwíáhuroo? Ai q pútaq iwíáhowe. Írátíáhro. We Manikáne ehweh irari aníne moke mó ke áwáhu ke kiotaikuraire. ¹⁰ Sóni éhwehme Manikáne ehwehnka mahraréna, Néne ehweh korerina anímé ebeq eqmarahnana are sina ah kawerarankéhe ire úwe. *(Malakai 3.1)*

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Sóni wání meri merini aní anotáh anínirara moke mó kegá we íre kiotaikowe. Íre kiotaikowana Manikánka wahnah wahnahnirabeq íópipeq kibeki aní pehgáriq anínká Sóni kiotaikire.

¹² Sóniga ehweh iraruraitaqkákáq amahnágaákáq págege sansáno kegá íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kibekoneheq múne éra sene págege sansánowe. ¹³ Manikáne ehweh iraru kereq Mósísireqka Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teiúwana Sóniga suraire. ¹⁴ Sene ehweh aiq pútare arítáhmé kawerowe. Sega pabeqme ehwéh irarume Éráisa mónkakáq sinae ewe. Sóniga menah surainsabé sene ehweh aiq pútaraguraire. ¹⁵ Íre parosa áhréákáq kéo, írátíáhro úwe.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Amahnága oga míáh kéwé ite aneq tahnsá kée teinínkono? Itewe káriq anímárinká máhkétirapéq ogi ogionserah tahnsá ké wóe. Mó anímárinká mó anímáínsábé abiahnsa aritera sensabé,
¹⁷ Igonkónúnaraq itega íre ábáhrowe. Ibitunántúnánúnaraq itega íre ibisahwe ewe. ¹⁸ Sóniga suraitaq wega táhutahuq awehriéna náhniáq sera ano íre narainsabé sega abiahnsa atera, Owainawanka iwíáh atéh ání míre atárowe.
¹⁹ Íné wehukení úku anínká surautaq táhutahuqkákáq náhniáq sera anonkakaq pehipi nogara sega ínénsabe abiahnsa aintera mahraréna, We kobuq kahburi uwoyansa aní míre aintera táhkísi moné meyáh kéreq mó ahabábáq kéreqne iyahnabo aní míre aintáhwe. Sega ínénsabe mi ehwéh irarewara Maniká tagariáh kéga ahtebé sansánirataq mó kegá tagéra, Se aiq pútaq sansánowe ewe úwe.

Sísaga, Kamah ainehboq kawerurero ú ehwehne.

(Árúka 10.13-15)

²⁰ Sísaga mó kehiná suwahpeq áhnte otáq sánsánúwara tago kegá sene ahabábáq sansa íre súónsabe Sísaga mi keyábé ehweh aritowe. ²¹ Wega mahraréna, Kórásini suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kérero, kamah ainehboq kawerurero. Iteruwahpeq áhnte otáq sánsá miraurage. Táíya suwahpeqte kéreq Sáiróna suwahpeqte kéreqka mina tagotaq tahirímé sene ahabábáq naho suera kaweqtaq mío irino. Sega mina tagotaq tahirímé sene ahabábáq aiq súónsabe Manikánka tagankeheéra nahonáh kórósí aneranerue tanah abaq marera sene ahabábáqsabe tútuue ibiso irino. ²² Teiníboq írátíáhro. Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi keyábé peh ákáhtaq kamáh arinkéhe. Mi tanáhráq ite Kórásini suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kéreq anotahtaq kamah ainawire.

²³ Kápénéáma suwahpeqte kéó, ite kaweq ke míone éq minayabe íópeqte mátábúrápéq kioneheqmúne iwíáhoo? Írakaumo. Mibeq íre kioneheqmóe. Peh iraipéq kowíáhro aitanawire. Ínéga págege otáq sánsá iteruwahpeq miraurauaq tagarowe. Mirauraunserah Sóróma suwahpeq miraowataq tahirímé mi kegá sene ahabábáq sansa suera kaweqtaq mío irino. Sene ahabábáq súótaq tahirímé Manikánka sensuwahpeq íre kekira peh kéh irino. ²⁴ Amahnága teiníboq írátíáhro. Manikánka ehweh aitahna tanáhráq wega Sóróma suwahpeqte kéyábé arutaboirena peh ákáhtaq kamáh arinkéhe. Mi tanáhráq ite anotahtaq kamah ainawire úwe.

Sísaga, Ínéba sero éna ahrenahro aitanie ú ehwehne.

(Árúka 10.21-22)

²⁵ Sísaga púrerue mahraréna, Nániboo, arega moke íópeqkákáq mah marákó marákóákáq wahnahnóne. Wehukene sánsá ahtebah kewé arene sánsá íre sokigi ariasa peh morá káriq aní tahnsa ké arene sánsá aiq sokigi aiene. Minayabe arensabé iwíáh íwíáh atóge. ²⁶ Nániboo, arerega iwíáhue aiq miraóne úwe.

²⁷ Sísaga mitaq mío keyabé mó mahraréna, Nániboga moke náníre. Mó kegá íné Manikáne ahninkáwá íre tábúsoqme tagariáhwana Nániboga webataq íné wenahni tagariéhre. Mó kegá Nánibo íre tagariáhwana ínébataq wenahninká we tagarióge. Íné wenahninká sokigi aiéna kegá moq Maniká Iteribo tagariagehe úwe.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Págege arámbéhríeq irupipeq umehi keo, ínéba sero. Ínéba sirataq ahrenahro aitena iru ukiq itaníe. ²⁹ Néne arambehri sehgieq néne sánsá ahtebahro. Íné uwaresa ánínéna pehwehrue mía míau aní púaq ínéba sirataq irupipeq ukiq itahnaq ahrenagehe. ³⁰ Néne arambehriwe

irupipeq íre págegeorahi arámbéhrí wíre. Mi arámbéhrí sehgrataq irupipeq eyoyó aitaníe úwe.

12

Sísaga ahrena ahrena wehekáh arambehriéyabe irarú ehwehne.

(Máhka 2.23-28; Áruká 6.1-5)

¹ Mi tanáhráq ahrena ahrena wehekáh Sísareq ite we kérahwána kereqka páréti mirao naneq será sotápéq kótaikowanaraq irupibiúwaq itega mi será késabariqme késabariqme ue kure nahwane. ² Nahwanara Péhrasi kegá tagéra Sísansabé, Tagáhno. Are kéréh kegá ahrena ahrena wehekáh íre mirao naneq sansánowe. Minayabe sega ahabárowe uwe. ³ Uwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhíramé Tébitireq we kéro kereqka sirupibiútaq mirau sansámé íre sáhnsahwe ahtebaho? ⁴ Tébitiga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekéna Manikánka tagankeheéra máró paréti mewe nówara we kéro kega moq nowe. Nonsabe íre mirao naneq miraowe. Mósísine ehweh irarunka mi parétiwé pehipéqté kegá íre nah nanere. Peh morá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kegá nahrahowe ire. *(1 Samuel 21.1-6)*

⁵ Mósísine ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné ehweh aiq sáhnsahona wino. Mi ehwéhnká teímé ahrena ahrena wehekáh sega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq arambehriuwana Manikánka íre abiahnsa aritowe ire.

⁶ Teiníboq íratíáhro. Íné mahtaq ména Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kiotaikuge. ⁷ Manikáne ehwehnka mahraréna, Titiré sansansabé íre nuwahbehrena peh arutaboire sansa séhréh arite sansansabé nuwahbehre ire. *(Hosea 6.6)*

Itega mi ehwéh ahtebahtaq tahirímé íné séniráh ké kaweqtaq miáh keyábé, Ahabárowe íre aritewáh irino. ⁸ Íné wehukení úku anínká ahrena ahrena wehekáh wahnah wahnahnuge úwe.

Sísaga ahrena ahrena wehekáh sawenkahnia ayáhnkákáq aní kawerato ehwehne.

(Máhka 3.1-6; Áruká 6.6-11)

⁹ Sísaga mitaq suena Asiu kené momiwí nahtápéq kibekúwana ¹⁰ sawenkahnia ayáhnkákáq aní míowe. Péhrasi kegá Sísaga ehweh ataneheéra we kasenéra, Ahrena ahrena wehekáh wehuke kaweratewé Mósísine ehwehnka ahqáho atehro uwe. ¹¹ Uwana Sísaga sensabé, Ahrena ahrena wehekáh itene ka íre wahto matáipéq tupekítaq mi ka tumeyáh mino. ¹² Wehukenínká ménkámehnká aiq kiotaiki mino. Minayabe ahrena ahrena wehekáh Mósísine ehwehnka kaweq sansansabé íre ahqáho atéhre. ¹³ Íre ahqáho atéhre éna sawenkahnia ayáhnkákáq anínsabé, Arene ayahnkara obariro úwana wene ayah obarirowana kaweragúwana ébeq ayáhnkára tahnsa úkúwe. ¹⁴ Péhrasi kegá tueague sío síoéra, Sísawe árahue subiq suanéhnkono uwe.

Sísawe Manikáne arambehri anínsabé éhwéhne.

¹⁵ Árahue subiq suanéhnkono u ehwéh Sísaga irena mitaq suena pokúwara áhnte kegá we kérowe. Áhnte kegá we kérowana moke awahre ke kaweraritena ¹⁶ sensabé, Íné éhweh mó ke teriyeho aritowe.

¹⁷ Sísaga áhnte awáhré ké kaweraritonsabe Manikáne ehweh irarú ani Áísáiaga sehiranú ehwehnká aiq pútaragúwe. Mi ehwéhmé Manikánka irarú ehweh wega sehiranue mahraréna,

¹⁸ Néne arambehri mirai aní ínéga omaq ató aní aiq miéhre. Wensabé nirutaboirena wene arambehriyabé nuwahbehre. Ínéniwanka weba

mía míainana wega nahnso ke kaweq sansá terinkéhe. ¹⁹ Wega íre ehwehinae. Wega íre anotahtaq ehwehninae. Ahtapeqté íre sawai sawaiinae. ²⁰ Wega mareqmareq sah íre airaiq piteruanae. Áráhmu pehgáriq téhráhnaraq íre puinsuanae. Ahqáho. Mirainaga kaweq sansánká ahbabáq sansa kiotaikinae. ²¹ Nahnso kegá wene ehweh irera, Ite kaweraitankéhe íwíáhigehe úwe. *(Aisaia 42.1-4)*

Owainawanka Sísá séhréh atéhre éra péhe éhwéh iraru ehwéhne.

(Máhka 3.20-30; Árúka 11.14-23, 12.10)

²² Mó kegá aura pira ání, íre ehwehnorahú aní meqmera Sísaba móátówe. Wene arupipeq owainawa mío púana we íre ehwehnorahú aní, aura pira ání míowe. ²³ Sísaga mi aní kaweratowana ehwehnéna aura tagówe. Mina tago kegá áhtenéra seye náhenéra, Kaweratéh ánímé Tébitine anahwabómo uwe. ²⁴ Péhrasi kegá kawerato ehweh irera, Pésébúri owainawane wahnahnka Sísá págege atena séhréh atéh púana Sísaga owainawamarí kaqsuahráhire éra seye náhenéra ehmuníq éhmúníruwe.

²⁵ Ehmuniq éhmúníruwana Sísaga sene iwíáh tagéna sensabé, Wahba márakórápéqté kégá seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre míahrahowe. Sensuwahraheq seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre míahrahowe.

²⁶ Owainawanseq wenawahraheq ebehotaq tahirímé se sainkéra págegeue morá ké íre míahraho irino. ²⁷ Ínéga owainawa kaqsúótáq owainawane wahnahnka séhréh aintéhtáq tahirímé ite kéiráh kégá owainawa kaqsúáhtáq insega séhréh aritéh iripo? Ite kéiráh kégá itene ehwehnsabé íre tábúsoréhre aítáhwe. ²⁸ Manikáne Awanka págege aintena séhréh aintéh púana owainawa kaqsuq kaqsuruge. Mina tagéq Manikánka wahnah wahnahni sansá iteba aiq sire éq tagaríahwe úwe.

²⁹ Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká ayahnsa kira wéhné ménsámehnsá meyanieéna wene nahupeq árahue kibekorahiro? Ebeqme ayahnsa kira wéh táhtoqme táhru táhruarena anehe wene nahtapeqté ménsáméhnsá pehipi meyahráhire úwe.

³⁰ Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká íre néne iyahnabo aní míéhmé néne naruo aní míre. Wehukenínká ínereq íre soruparitéhrataqmé wega wehuke karegaráh aruqarurire.

³¹ Peh morá Manikáne Awansabe abehq éhwéh atáh kéwé Manikánka mi ke íre insahwé aritankéhe. Mi ahbabáq peh ahrreraq matiankehe úwe.

³² Íné wehukení úku anínsabé níehruru aintéh ánímé Manikánka insahwé atahráhire. Manikáne Awansabe éhruru atéh ánímé Manikánka amahnágaákáq mókakeakáq mi aní íre insahwé atena wene ahbabáq peh ahriahri ahrreraq matiankehe úwe.

Íre kaweq awánkánká abehq sérá iyanae i ehwéhne.

(Árúka 6.43-45)

³³ Sísaga Péhrasi keyábé mó mahraréna, Peh morá kaweq awánkánká kaweq sérá iyéhre. Íre kaweq awánkánká abehq sérá iyéhre. Wehukenínká awánká sera tagéna mi awánká ahtebhe. ³⁴ Itewe wehene animarí móe. Itene irupipeq kéh náneq itene íwéhga irarerahire. Itene irupipeq íre kaweq iwíáh kéh púaq kaweq éhwéh íre irarerahowe. ³⁵ Kaweq ánímé wene arupipeq kaweq iwíáh kéh púana kaweq sansánire. Ahbabáq animé wene arupipeq ahbabáq iwíáh kéh púana ahbabáq sansanire. ³⁶ Teiníboq írátíáhro. Ehweh aítahna tanáhráq Manikánka wehukene ehweh iwíáhue tagéna moke sene abehq éhwéhnsabé saraqmarankéhe. ³⁷ Kaweq éhwéh irare irareóna aníno,

Kaweq aní móne atankéhe. Ahbabáq ehweh irare irareóna aníno, Ahbabáq ani móne atankéhe úwe.

Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.

(Máhka 8.11-12; Áruká 11.29-32)

³⁸ Táhmaro Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka Sísansabé, Íwáhnoraníno, itega Manikáne arambehri miraóna aní taganehboq arega ótaq sansánúno uwe. ³⁹ Uwana Sísaga sensabé, Amahnága oga miáh kégá Manikánsabe íre iuwahbehraq ahbabáq ke miáhwe. Ótaq sansánúno ewo? Írakaumo. Wehukení wenáwíq Sónaga sóreq wanípípéq tupekútaq Manikánka ótaq sansá miraúwe. Peh morá mi sansá teienaq iwíáhue tagagehe. ⁴⁰ Sóna apahtáro wéhékáh anotah pahné arupipeq mionserah íné wehukení úku aní apahtároráq marakóipeq míanie. ⁴¹ Níníbe suwahpeqte kégá ahbabáruwana Sónaga ehweh koreriutaq wene ehweh irera sene ahbabáq sansa suera kaweqtaq míówe. Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq Níníbe suwahpeqte kégá iriwe méra ite amahnága oga miáh keyábé, Íre kawerowe éra ehweh aitagéhe. Amahnága iteba míó ánímé Sóna kiotaiku aní múge. Níníbe suwahpeqte kégá Sónane ehweh írónserah árahinsabé néne ehwehme íre iraho? ⁴² Sórómóniga Ísara ke wahnahnútaq wáhnaupéqté kéné wahnah inínká wene ahtebia éhwéh iraníeéna íre wahtopeqte weba súwe. Teiníboq írátíáhro. Amahnága iteba míó ánímé Sórómóni kiotaiku aní múge. Mi inínká Sórómónine ahtebia éhwéh ironserahme árahinsabé néne ehweh íre iraho? Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi inínká iriwe ména itensabé ehweh aitankéhe úwe.

Owainawanka kouwekinsabé éhwéhne.

(Áruká 11.24-26)

⁴³ Sísaga Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqsabé mó mahraréna, Owainawanka wehukení auwena pokitaq wání íre kéhrabeq nogena ahrenahrahirabeq kabarire. Kabarirana írakauninsabé iwíáhéna, ⁴⁴ Ínéga súo náhtápéq seuwekinauge éna áúwátái wéhúkénípá kouwekire. Kouwekéna wene nah tagehrana aiq kabantáhwe kaweraréhre. ⁴⁵ Kawerarena mó abapete téhranité áhnte ahbábáq ówáínáwámárí koweriréhre. Moke mi owáínáwámá mí anípá kowíáhwe. Téhwe peh morá ówáínáwánká mí anípá míéhtáq íre kawerire. Anehemé áhnte owáínáwámárinká weba miáhnsabé anotahtaq íre kawerire. Mi aní íre kaweraginserah amahnága ite oga miáh áhbábáro ke íre kaweqtaq míaneheqmóe úwe.

Sísane anowaréh ábákawaréhwe inseréhbo i ehwéhne.

(Máhka 3.31-35; Áruká 8.19-21)

⁴⁶ Sísaga nahupeq ména ehweh teriutaq wenanoreq wenábáqmarinseq máhpeq iriwe méra Sísareq ehwehnéyabe suwahbówe. ⁴⁷ [Suwahbówana mó anínká Sísansabé, Arenanoreq arenábáqmarinseq máhpeq iriwe méra arensabé áhrabowe úwe.] ⁴⁸ Úwana Sísaga míó keyabé mahraréna, Náinowé insebo? Náníbáqsome inseréhbo éna ⁴⁹ ite we kérahwána ke ayahnáwíqme mahraréna, Mah kewé náinoreq náníbáqmarinseq móe. ⁵⁰ Íópeqté Náníbó awahbeh arámbéhrí sehgió kéwé náníbáqmari móe. Náinahnoreh wóe. Náinoréh wóe úwe.

13

Ayu suitabéyabe pabeqme ehwéhne.

(Máhka 4.1-9; Áruká 8.4-8)

¹ Mi wehekáh Sísaga nahtapeqté tueyokéna káwehu ayehráq tunse mitaq tútuue míowe. ² Tútuue míowara íregárita q weba sáhatió púana Sísaga wánípipeq ko sipíipéq kibekue tútuue míowara moke mío kega arahwéraq iriwe míowe. ³ Míowana Sísaga áhnte pabeqme ehwéh síwáhnorúwe. Wega mahraréna, Ayu suitabeh anínká wene sotápéq ayu suitabanieéna pokire. ⁴ Suitabehtaq mó ayú ahtaq megirana kabaranka sésiq nehre. ⁵ Mó ayú kiruraq megirana pehgáriq marákó kéhnsábé mi ayú apubúue kiapoue kíréhre. ⁶ Anotah patáhitaq tamurupague íre ánúq piéh púana ehyatagire. ⁷ Mó ayú náwerarúítáq megirana náwe kirena kárígariirana sera íre íyéhre. ⁸ Mó ayú kaweq marákóráq megirana kiapoue kirena áhnte será iratanire. Mó ayú 100 será íyéhrana mó ayú 60 será íyéhrana mó ayú 30 será íyéhre. ⁹ Íre parosa áhréákáq kéo, kawerue íráhro úwe.

Sísaga moke pabeqme ehwéh teriunsabe irarú ehwehne.

(Máhka 4.10-12; Áruká 8.9-10)

¹⁰ Síwáhnorúwaq ite we kérahwána kegá Sísaba séq wensabé, Mó ke síwáhnorónaraq aneqsabé pabeqme ehwéh terieno ewane. ¹¹ Ewanana Sísaga itensabé, Manikánka íopeq wahnah wahnahnirabeqte éhwéhmé menah wehukega íre írátíahrahowe. Amahnága Manikánka mi ehwéh ite sokigi aíre. Peh mó ke íre sokigi aríre. ¹² Manikánka wene ehweh kawerue íréh ání mó sokigi awinana áhnte ahtebanae. Wene ehwehnsabé anetaníbo i aní mó íre sokigi awinana we pehgáriq ahtebah naneq abitaginae. ¹³ Minayabe wehuke pabeqme ehwéh teríúge. Sene siuranka tagéra íre tagaríáhwe. Sene siahrega írera íre írátíáh púana pabeqme ehwéh teríúge. *(Lo 29.4)*

¹⁴ Minayabe Manikánka iwíáh atowana Áísáíaga sehiranú ehwehnká aiq pútaragire. Mi ehwéhmé Manikánka irarú ehweh wega sehiranue mahraréna, Itega ehweh ireq itene irupipeq íre írátíáhwe. Itega tagéq itene irupipeq íre tagaríáhwe. ¹⁵ Mi kené sirupipeq íre ahtebahrahowe. Seyene siahre aiq parokire. Seyene siura aiq mütúgire. Segá íre miraotaq tahirímé sene siuranka tagéra sene siahrega írera sene sirupipeq ahtebéra sene ahababáq suera íné níáhrabo irino. Sene ahababáq suera íné níáhrabotaq tahirímé kawerarító irino úwe. *(Aisaia 6.9-10)*

¹⁶ Sísaga ite we kérahwána keyábé mó mahraréna, Itene iuranka áhntetaq tagahnsabe itene iahrega áhntetaq íráhnsábé iwíáh íwíáhoró. ¹⁷ Teiníboq írátíáhro. Áhnte Manikáne ehweh iraru kereq kaweqtaq mía míau kereqka itega tagah naneq tagéyabe suwahbówara íre tagowe. Itega íráh éhwéhnsábé sega ireyabe suwahbówara íre írówe úwe.

Sísaga ayunsabe éhwéh áwahe pahsuo ehwéhne.

(Máhka 4.13-20; Áruká 8.11-15)

¹⁸ Sísaga itensabé, Ayu suitabé pabeqme ehwéh áwahe ahtebagehboq írátíáhro. ¹⁹ Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh siahrega írera íre ahtebah kewé ahtapeq megi ayú tahnsane. Owainawanka sirupipeqté mi ehwéh apubúue seaebóire. ²⁰ Kiruraq megi ayúmé kiapoinserah wehukénká Manikáne ehweh irena arupipeq eyoyóéna apubúue kowe atéhre. ²¹ Manikáne ehweh nka arupipeq íre ánú piéhnsábé pehgáriq tanáhráq sehgire. Mi ehwéh sehginginsábé mó kegá áwíoqnahwana íre kaweq sunúq sire. Mi tanáhráq wega túbáh agéna Maniká áúwéhre. ²² Náwe tarúítáq megi ayúmé wehukénká Manikáne ehweh irena sehginie íwíáhéna mah marákó márakóipéqté naneqsabé iwíáh íwíáhéna ménsámehnsánkakaq móneakáqsábé arutaboírre. Náwe soaginserah minawarinká saiqnaríéh púana wega

Manikáne arambehri íre miraire. ²³ Kaweq marákóráq megi ayúmé wehukénká Manikáne ehweh irena arupipeq tábúsoqme iwíáhíre. Kaweq marákóráq kaweq será íyéhnserah wega mi ehwéh sehgiena Manikáne arambehri kawerue miraire. Kawerue miraéna mó anínká 100 tahnsá áhnte kaweq arámbéhrírana mó anínká 60 tahnsá kaweq arámbéhrírana mó anínká 30 tahnsá arámbéhríire úwe.

Náweyabé pabeqme ehwéhne.

²⁴ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Manikánka íópeqté wahnah wahnahnime wehukénká wene sotápéq kaweq ayú uqmatainserahne. ²⁵ Inokáhpeq wehuke sugé tanahráq wene naruo anínká sure kaweq ayú uqmataitaq náwe uqmarena pokuraire. ²⁶ Kaweq ayú kirena iyanauraitaq náweakáq kítáire. ²⁷ So abone arambehri anímárínká sure wensabé, Arene sotápéq peh kaweq ayú uqmatonawe mah nawé eheqte kirehro urowe.

²⁸ Urowana sene wahnahnka sensabé, itene naruo anínká mi nawé uqmataire urairara sega wensabé, Náwe soranéhnkono urowana, ²⁹ Ahqáho. Náwe soréhrataq kaweq naneqkakáq pagorúéhboq moráráq kirankéhe. ³⁰ Moráráq kirahnana nera kahnaaq ínégá arambehri keyábé, Téhwe mi nawé saue airíwe ira paríáho. Anehe kaweq será isiwe néne ménsámehnsá kéh náhúpéq sáharáho aritaníe uraire úwe.

Pehgáriq ayúnsábé pabeqme ehwéhne.

(Máhka 4.30-32; Áruká 13.18-19)

³¹ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime pehgáriq ayú tahnsane. Mi ayúmé íre mó sotápéqté ayú tahnsane. Írakaumo. Mi ayúmé pehgáriq ayúne. ³² Wehukénká mi pehgáriq ayú wene sotápéq uqmatairana kirena anotah awánká úkéna moke mó mensámehnsá kiotaikire. Anotah awánkánirana kabaramarínká séra ayahnweraq sene nah piáhwe úwe.

Muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.

(Áruká 13.20-21)

³³ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Tírí ínínká muoráhi naneq paráwahipéq maqme ayahnirana moke múíre. Manikánka íópeq wahnah wahnahnime mína páréti muoráhi naneq tahnsáne úwe.

Sísaga peh pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.

(Máhka 4.33-34)

³⁴ Sísaga weba sáhurió ke ehweh teriena sensabé íre pahsuqme teriasa peh pabeqme ehwéhmári teriuwe. ³⁵ Manikáne ehweh irarú aniné ehweh aiq pútaraginkeheéna Sísaga peh pabeqme ehwéh teriuwe. Mi pukúipéqté éhwéhnká mahraréna, Ehweh teriénaaq peh pabeqme ehwéh teriníe. Mah marákó marákó miraútaqkakáq menahnkáq epéqté éhwéh káráirana amahnága teriníe
(Buk Song 78.2)

Sísaga náweyabé áwahe pahsuo ehwehne.

³⁶ Sísaga weba sáhurió ke suena nahupeq kibekúwaq ite we kérahwána kegá weba séq wensabé, Mi pabéqmé éhwéh náwe uqmatai ehwéhmé pahsuqme teio ewane.

³⁷ Ewanana Sísaga itensabé pahsuqme teiena, Kaweq ayú uqmatai anímé íné wehukení úku aníne. ³⁸ Somé mah marákó marákóe. Kaweq ayúmé Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráho ke wóe. Náwewe owainawane anímári móe. ³⁹ Náwe uqmatai anímé owainawa mire. Nera kahna tanáhráqmé mah tanáhráq parabagínana Manikánka sainsuahna tanáhráq

míre. Sera ísira kewé íópeqté ké wóe. ⁴⁰ Náwe sauwe ira paríáhnserah mah tanáhráq parabagínana Manikánka sainsuahna tanáhráq sinawire. ⁴¹ Mi tanáhráq íné wehukení úku anínká íópeqté ké eqmaq suahnara Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhira ke míéhrataq moke ínéhgíó kéreq mó ahabábáq kéreq sorupagehe. ⁴² Sorupéra anotah iráipéq kaqsuehrara mitaq íbiséra uwo uwo oneherawoe. ⁴³ Mi tanáhráq Manikáne animarí Sensiboga wahnah wahnahnirabeq kaweqtaq méra patahi serahnigehe. Íre parosa áhréákáq kéó, kawerue íráhro úwe.

Móne antéhyá sotápéq kopéq suo ehwéhne.

⁴⁴ Sísaga mó mahraréna, Manikánka íópeq wahnah wahnahnime wehukéninká móne antéhyá wene sotápéq ubuqme kopéq suonserahne. Mó anínká mi antéhyá ábóraq marena áhnte moné mipipéq kéhnsábé mitaq mó akariaréhre. Wene arupipeq eyoyóirana móne paiqmianieéna moke wene ménsámehnsá paiqmarena mi moné mewena móne antéhyá kéh só kobaiqmárehre úwe.

Pásésuqsabé pabeqme ehwéhne.

⁴⁵ Sísaga mó mahraréna, Manikánka íópeq wahnah wahnahnime ménsámehnsá paiqmaq paiqmari anínká kaweq pásésúq paiqmaranieéna kabari serahnire. ⁴⁶ Wega peh morá pásésúq áhnte kaweq pásésúq tagéna moke wene ménsámehnsá paiqmarena mi moné mewena mi pásésúq kobaiqmárehre úwe.

Pah siqmíáhnsábé pabeqme ehwéhne.

⁴⁷ Sísaga mó mahraréna, Manikánka íópeq wahnah wahnahnime kahweraté uwe taga tagao serahnire. Wehukega káwehupípéq anotah kahwératé uwe taga tagaéra áhnte mó naneq ka mó naneq kanue maqmíáhwe. ⁴⁸ Maqmíáhtáq kahweipéq áhnte kéhrara arahwéraq tútuue méra pah siqmíáhwe. Siqmarera kaweq ka pah antéhyápípéq sáharera íre kaweq ka súáhwe. ⁴⁹ Mina onserah mah tanáhráq parabagínaraq íópeqté kégá sure kaweq ke míéhrarabeqte áhbábáq ké aiqme meriqmera ⁵⁰ anotah iráipéq tuparuehrara mitaq íbiséra uwo uwo oneherawoe úwe.

⁵¹ Sísaga íte we kérahwána keyábé, Teiú éhwéh moke aiq iraho úwaq itega wensabé, Aiq irone ewane. ⁵² Ewanana Mósísiga sehgióro ú ehweh íráh kégá íné wahnah wahnahnu ehwéh aiq ahtebahwe. Mi kegá anotah nah matíéh anínká mira inserahnowe. Anotah nah matíéh anínká peh morá páqnáhípeq áhnte mensáméhnsá matíéhre. Wega mi paqnáhípeqté o mensáméhnsánkákáq nahonáh ménsáméhnsánkákáq mewe máhpeq tueyokire úwe.*

Néhsara suwahpeqte kégá Sísansabé suwahrío ehwehne.

(Máhka 6.1-6; Árúka 4.16-30)

⁵³ Sísaga mi pabéqmé éhwéh teiena mitaq suena ⁵⁴ wenawahperurá pokúwe. Mitaq momiwí nahtápéq kibekéna síwáhnorúwara író kega, We árahue ahtebia ání úkurairo éra, Wega ótaq sansá árahue mirairo éra áhtenuwe. ⁵⁵ Áhtená, We peh nah piéh aníné ahninkáwá wíre. Wenanowé Máhria wire. Sémísiwe, Sósépawe, Sáimóniwe, Súrásawe, wenábáqmari móe. ⁵⁶ Wenanahnoreh mah-taqté animarí móe. Minayabe we árahue ahtebia ání úkurairo éra ⁵⁷ wensabé abiahnsa atówe. Abiahnsa atówana Sísaga sensabé, Manikáne ehweh irari

* **13:52:** Anotah nah matíéh ání éhwehme áwahe mahraue kéhre. Mósísiga sehgióro ú ehweh ahtebéra Sísane ehweh ahtebah kegá Mósísine naho éhwéhnkákáq Sísane o ehwéhnkákáq síwáhnorahowe. Manikánka íópeqté wahnah wahnahnirabeqte sánsá ahtebéra síwáhnorahowe.

anínsabé mó ke suwahpeqte kégá iwíáh iwíáh atáhwe. Peh morá wenawahpeqte kéreq wenawahraheqka wensabé íre iwíáh iwíáh atáhwe úwe. ⁵⁸ Úwana sega wensabé íre aiq pútare ató púana mitaq áhnte otáq sánsá íre miraúwe.

14

Sóni wání meri merinú aní pukú ehwehne.

(Máhka 6.14-29; Áruká 3.19-20, 9.7-9)

¹ Sísá ehweh mitaq teri mahtaq terinuwana mi tanáhráq anotah wahnáh aní Érótiga irowe. ² Irena wene arambehri keyábé mahraréna, Mah anímé Sóni wání meri merini aní míre. We pukéna mó oga úkurai puana amahnága págege otáq sánsánire úwe.

³⁻⁴ Sóni oga míotaq wega Érótingsabé ehweh atena mahraréna, Arenábáqne ahre meronawe Mósísiga sehgióro ú ehweh aiq anterutone úwe. Wenábáq Pírípine ahre Éróríaša meyonsabe Sóniga ehweh atowana meyo inínká mi ehwéhnsabé ayehitónsabe Sóni abiahnsa atowe. Abiahnsa atowana Érótiga, Sóni táhtoqme karábúsiipéq móátáhro úwara táhtoqme karábúsiipéq móátówe. ⁵ Móátówana Érótiga, Sóni subiq suanie iwíáhéna túbáh agúwe. Wehukega, Sóniwe Manikáne ehweh irari aní míre iwíáhunsabé sensabé áhreéna túbáh agúwe.

⁶ Érótime anowagá we maqmio ahreraq ko tanáhráq sútaq wereq máhoro ú kereqka táhutahuruwana Éróríašane ayahunkawagá mitaq ména ábáhrúwe. Ábáhrúwana Érótiga iwíáh iwíáhéna wensabé, ⁷ Arega nánio ina naneq náwinie éna, Pópoqnahga tagariéhtáq awinauge úwe. ⁸ Mi ahráriné anowagá Sóninsabé abiahnsa atena weniyahu pagu pagunúwana wega Érótingsabé, Iné Sóni wání meri merini aniné ayahqno kiraqsuq maqme kunubaipéq maqme ménio úwe.

⁹ Úwana Érótiga mi ehwéh irotaq wene arupipeq umeh agúwe. Pópoqnahga tagariéhtáq awinauge ú púana wene arupipeq iwíáh kikiruwe. Inéreq táhutahuro kegá néne ehweh íráh púana niyehitéhneho éna, We awahbeh naneq náwéro úwe. ¹⁰ We awahbeh naneq náwéro úwana Érótiga eqmaq auwo aninká karábúsiipéq tunse Sónine ayahqno kiraqsuena kunubaipéq maqme mewe séna ¹¹ mi ahrári awuwana wenano móawuwe. ¹² Sóni kéro kega we subiq súo ehweh irera sure wene anonka sesehgiwera mómaisarera Sísá koreawúwe.

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kiraboú ehwehne.

(Máhka 6.31-44; Áruká 9.10-17; Sóni 6.1-13)

¹³ Sóni subiq sutowana Sísaga irena mitaq suena sípi kéwewena kure abatapi pokinaúwe. Áhnte kegá, We seberaebéq pokire u irera sensuwahpeq suera peh marakóipeq pehbeheráh kure Sísá kinaúrabeq kuwe. ¹⁴ Sísaga mitaq kure sípiipéqté arahwéraq tuesday áhnte wehekéq tagéna sensabé arutaboiraritena awahre ke kaweraritowe.

¹⁵ Ío tupekinaútaq ite we kérahwána kegá Sísaba séq wensabé, Amahnága penkinaire. Mahtaq peh abatapi púah mah kegá mó ke suwahpeq sene táhutahuq kobaiqmaragéhboq eqmaq suo ewane. ¹⁶ Ewanana Sísaga itensabé, Se aneqsabé pokigehbo? Itega táhutahuq kirabooro úwe. ¹⁷ Úwaq, Ité íre áhnte tahutáhúq peh moberíáh párétíákáq téhtaré páhnikákáq matione ewanana ¹⁸ Sísaga itensabé, Mina mewe sero úwe. ¹⁹ Mewe sero éna mío keyabé, Náweraq tútuue míáhro éna mi parétíákáq pahnikákáq mewena íopeq tagéna Manikánsabe, Kaweróne atowe. Kaweróne atena páréti keqme ite we kérahwána ke náiuwaq itega mío ke náriewáne. ²⁰ Náriewánara ómiga nowana

siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé airápété téhtaré páhsíkétí úsawe obenkíq márówe. ²¹ Mi tahutáhúq no wehwé íregárita q 5 táhúséni (5,000) weh wóe. Ani ahre áhnte míó púara íre sáhnsáhúwe.

Sísaga wání káwehu abobóráhtaba nogu ehwéhne.

(Máhka 6.45-52; Sóni 6.16-21)

²² Sísaga ite we kérahwána keyábé, Sípiipéq kiasagoro seberaebéq ite nonótáh pokoro éna eqmaq iuwowe. Ité we kérahwána ke eqmaq iuwena anehe mó ke sensuwahpeq eqmaq suowe. ²³ Eqmaq suena púrerinieéna sáwéhrapeq kiuwe. Penkútaq Sísá webataq ména ²⁴ púrerúwaq ite we kérahwána ke sípiipéq káwehu ákáhpi míahwane. Anotah soírírúwana wánínka nonaburóróúwana mi sipí íre peheráh korahúwe. ²⁵ Ahyahbinkerotaq Sísaga wání abobóráhtaba iteba súwaq ²⁶ we tagéq anotah ahréeq, Wahnsa wíre íwíáhéq áhreéq kareowanae. ²⁷ Kareowanana Sísaga apubúue mahraréna, Pehitaq míahro. Íné úge. Íre áhreoro úwe.

²⁸ Úwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, aiq pútaq are inaraqmé ínénsabe, Wání abobóráhtaba noge ínéba súno ainto úwe. ²⁹ Ínéba súno ainto úwana Sísaga wensabé, Máho úwana Pítaga sípiipéqté tuegue wánítaba Sísaba áhníbórá kúwe. ³⁰ Áhníbórá kéna sóiriq tagéna áhreéna wánípipeq tupekinaútaq Sísansabé, Néne Wahnahno, íné séhréh ainto éna áwíahraq súwe.

³¹ Áwíahraq súwana Sísaga apubúue tubanantáwena wensabé, Arega ínénsabe íre kawerue aiq pútare aintahne. Aneqsabé árahinabomo íwíáhono úwe. ³² Segá sípiipéq kiasaguyana sóiriq táqnáigúwe. ³³ Ité sípiipéq míahwana kegá Sísansabé íwíáh íwíáh ateq, Are aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wóne atahwáne.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

(Máhka 6.53-56)

³⁴ Itega sípiipéq seberaebéq kure Kénésáréti marákórápéq kowanara ³⁵ mitaq míó kegá Sísá tagéra, we Sísae uwe. Sísae éra, Awahre ke mitaq meriq mahta q merirue sero uwara moke awahre ke meriqmera Sísaba mórítówe. ³⁶ Awahre kegá Sísansabé, Arene ambanta ayehrápéq táhtoranéhnkono éra wene ambanta táhtoro ke ómi kaweragúwe.

15

Manikáne ehwehnka iteinahbúréhne sansá kiotaikire i ehwéhne.

(Máhka 7.1-13)

¹ Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sarúsarama suwahpeqte Sísaba sure wensabé, ² Are kéréh ké gá iteinahbúréhne sansámé aneqsabé anteruaho? Sene siyahnkara íre pabeq paberia peh náwíqkakaq síyáhnkárátaté táhutahuq nahwe uwe.

³ Uwana Sísaga sensabé, Itewe aneqsabé peh iteitene sánsá sehgióneheéq Manikánka sehgióro ú ehweh anetaníbo éq anteruaho? ⁴ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhro ire.

Mi ehwéhnká mó mahraréna,

Wenanoibonsabé íre kaweq ehwéh arítéh ání subiq súáhro ire. *(Kisim Bek 20.12, 21.17)*

⁵ Manikáne púkuga miraue irariraq itega síwáhnoréq, Wehukeníká wenanoibo séhréh aritahráhi monébópoq mó nanegpopoq matawéna wenanoibonsabé mahraréna, Mahnawé Maniká íre áwátáutaq tahirímé náíú irino ire. ⁶ Wehukeníká miraue irariraq itega, Mi anínká wenanoibonsabé anetaníbo ime aiq kawerire ewe. Wegá se íre séhréh aritéhmé aiq kawerire

ewe. Minayabe iteitene ehweh sehgiónsábé Manikánka sehgióro ú ehweh anterúáhwe. ⁷ Itewe peh kopéráhpéro ahbabáq ke woe. Itega miraonsabé Manikáne ehweh irarú ani Áísáiaga naho sehiranú ehwehniká aiq pútaragire. Mi ehwéhmé Manikánka irarú ehweh Áísáiaga sehiranue mahraréna, ⁸ Mah kegá ínénsabe síwéhrate iwíáh iwíáhéra peh sirupipeq ínénsabe íre suwah-behre. ⁹ Sega peh wehukene sánsá síwáhnoréra, Mahnawé Manikáne sansá míre ewe. Minayabe sega ínénsabe péhepehe iwíáh iwíáh aintáhwe úwe. *(Aisaia 29.13)*

Sísaga, Wehukeníné arupipeqté iwíáhgá ahbabáratáhráhire ú ehwehne. (Máhka 7.14-23)

¹⁰ Sísaga mío keyabé, Ínéba sewíáhro. Néne ehweh ireq iwíáhue tagahro. ¹¹ Wehukenínká táhutahurinka íre ahbabáratéhre. Írakaumo. Peh morá wehukeníné áwéhipeqté éhwéhnká ahbabáratéhre úwe. ¹² Ite Sísá kérahwána kegá weba séq wensabé, Arega iraréna ehwéhnká Péhrasi ke siyehitehme aiq tagahno ewanana ¹³ Sísaga itensabé, Íópeqté Náníbógá íre uqmaréh náneqme pagoruankéhe. ¹⁴ Péhrasi kewé peh-ragarítáhró. Sega iwíáhéra, Ite siyahnkahrúna ke úne ewe. Írakaumo. Se peh aura pira ké míáhwe. Aura pira áninká mó aurá pira ání ahnkahrínaraq mataipéq moráráq inahnsuoyeherawoye úwe. ¹⁵ Úwana Pítaga Sísansabé, Mah pabéqmé éhwéh pahsuqme teio úwana ¹⁶ wega sensabé, Wehukenínká táhutahurinka íre ahbabáratanae uge. Mi ehwéhnume ite moq íre írátíaho? ¹⁷ Táhutahuqka wehukeníné iwíáhipeq íre túíre. Peh ahmbiupipéq tunse tueagire. Minawé íre iraho? ¹⁸ Wehukeníné áwéhipeqté éhwéhmé wene arupipeqté áhwárehre. Wene arupipeqté iwíáhgá ahbabáratanae. ¹⁹ Wehukeníné arupipeqté ahbabáq iwíáh áhwárehre. Mó aní subiq suewé, mó aniné ahre weh abariéwé, aebówé, péhe éhwéhmé éhruruéwé, ²⁰ mahnawarinká wehukení ahbabáratéhre. Peh náwíqkakaq áyáhtáté nehnka wehukení íre ahbabáratéhre úwe.

Nahnso inínká Sísansabé kawerue aiq pútare ato ehwéhne. (Máhka 7.24-30)

²¹ Sísaga mitaq suena Táíya suwahpeqte kéreq Sáíróna suwahpeqte kéreqne marakórapeq pokúwe. ²² Mibeqté Kénáni marakórapéqté ínime íre Asiu anínká Sísaba séna wensabé, Tébitine anahwao, anotah aní móne. Owainawanka nániyahu subiqmaq subiqmarinsabé arutaboira into úwe. ²³ Arutaboira into úwana Sísaga peh ehiya míowaq ite we kérahwána kegá Sísansabé, Mi inínká inehe séna áhnte ehwéhninsabé kaqsuo éq pagu pagunowane.

²⁴ Pagu pagunowanana Sísaga mahraréna, Manikánka peh morá Ísara keba eqmaq núwátáire. Ísara kewé tabanagi sipísipíq tahnsa kee úwana ²⁵ mi inínká Sísaba séna áhtónsabe wene aigárápí arehunseraráq ména, Anotah aníno, séhréh ainto úwe. ²⁶ Séhréh ainto úwana Sísaga wensabé, Animáriné táhutahuq mewe iamáripá tuparuéwé íre kaweq sansáne úwe.* ²⁷ Úwana wega Sísansabé, Anotah aníno, arega irarénawe aiq pútaróne. Iamáriné sibowáné tahbe tehnopéqte megí apípí mewe nahtaq sibowágá íre kaqsúéhre. Mina inserah séhréh ainto úwana ²⁸ Sísaga wensabé, Arega ínénsabe anotahtaq aiq pútare aintahna iní móne. Are awahbeh naneq mirinauge úwana mi tanáhráq wene ayahunkawa apubúue kaweragúwe.

* **15:26:** Sísaga mi inínsabé íre ehweh atena peh pabeqme ehwéh teawuwe. Nahnso kewé mi iamári tahnsanowara Asiu kewé mi animári tahnsa móe. Minayabe wene ehwehme áwahewé mahraréna, Nahnso ke séhréh aitanieéna Asiu ke suotaq tahirimé íre kaweru irino úwe. We tagaríomé mi inínká wensabé aiq pútare atowana we séhréh atowe.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

²⁹ Sísaga mitaq suena Kehrari kawéhú ayehráq kure sáwéhrapeq kiena mitaq tútuue míowe. ³⁰ Tútuue míowara áhnte kegá aigará soriqnah kereq aura pira kéreq sawenkahnia áiyáyáhnkákáq kéreq íre ehwehnorahu kereq áhnte mó awahre kereq meriqmera Sísaba suwana wega moke mi awáhré ké kaweraritowe. ³¹ Ehweh íre irarerahu kegá ehweh iraruwara sawenkahnia áiyáyáhnkákáq kegá awaho ke úkuwara soriqnah kega ah nogúwara aura pira kegá siura ebiúwara tago kegá áhtenuwe. Áhtenéra ite Ísara kené Manikánsabe iwiáh iwiáh atówe.

Sísaga 4 táhúséni (4,000) weh kirabou ehwehne.

(Máhka 8.1-10)

³² Sísaga ite we kérahwána ke íáhrabéna itensabé, Mahtaq míáh kegá ínéba apahtáro wéhékáh méra amahnága se táhutahuq íre kéhnsabé sensabé nirutaboiruge. Íre kirabo aritasa pehipi eqmaq súáhnaraq ahtapeq siunúnkaq surahiyeho. Pehipi íre eqmaq suaníe úwe. ³³ Úwaq ite we kérahwána kegá wensabé, Mahtaq peh abatapinirara míáh ké peh íregáritaq míáhwe. Se awehraq tahutáhúq nagehboq árahue áhnte tahutáhúq meyahráhuño ewane. ³⁴ Ewanana Sísaga itensabé, Árahue paréti kehro úwaq itega wensabé, Abapete téhtaré párétiákáq táhmaro pehgáriq pahnkákáq kéhre ewane.

³⁵ Sísaga weba sáhurió keyabé, Marakóraq tútuoro éna ³⁶ mi abápété téhtaré párétiákáq pahnkákáq mewena Manikánsabe, Kaweróne atena ite we kérahwána ke keqme iuwaq itega moke mó ke náriewáne. ³⁷ Náriewánara ómiga nowana siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé abapete téhtaré páhsikéti úsawe obenkíq márówe. ³⁸ Mi tahutáhúq no wehwé 4 táhúséni (4,000) weh wóe. Ani ahrewe peh áhnte míó púara íre sáhnsáhuwe. ³⁹ Siyahbankirowana Sísaga mi ke eqmaq suena sípiipéq kiasague Mágára marákórápéq pokúwe.

16

Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.

(Máhka 8.11-13; Árúka 12.54-56)

¹ Péhrasi kereq Sáyúsi kereqka Sísaba séra wega ahbabárinkeheéra wensabé, Manikánka are séhréh atahna taganehboq íópeqté ótaq sansánúno uwe. Ótaq sansánúno éra áhwárawe tagowe. ² [Áhwárawe tagowana wega sensabé, Ío tupékitaq penehriraq tagéq íre ibonsinawire ewe. ³ Ahbiahipeq ibo muqmuriraq tagéq iboramé ibonsinawire ewe. Íópeq tagéq ibone sánsá ahtebahwe. Mina aiq ahtebéq peh ínéga amahnága mirau arámbéhrí tagéq íre ahtebahwe.] ⁴ Amahnága oga míáh kegá Manikánsabe íre iuwahbehraq ahbabáq ke míáhwe. Ótaq sansá sokigi aio ewo? Írakaumo. Sóna sóreq wanípípeq míotaq Manikánka ótaq sansá miraúwe.* Peh morá mi sansá iahreraq itahnaq iwiáhue tagagehe. Mó otáq sánsá íre sokigi ainíe éna se suena pokúwe.

Paréti muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.

(Máhka 8.14-21)

⁵ Ite Sisa kérahwána kegá káwehu seberaebéq pokowanaraq páréti ibitagúwaq íre meyahwáne. ⁶ Sísaga itensabé, Tagariáhro. Péhrasi kereq Sáyúsi kereqne páréti muoráhi naneq pehragahro úwe. ⁷ Úwaq itega iteite náhenéq, Itega páréti ibitaginsabé mi ehwéh teíre ewane. ⁸ Ewanana Sísaga itene

* **16:4:** Wehukení wenáwiq Sónansabé éhwéhmé púku anehepeqte séhírámé Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne ue kéhrabeq tagáhuño.

ehweh ahtebéna itensabé, Ite páréti íre kéh éhwéhmé aneqsabé sío síoo? Itega ínénsabe pehgárita q aiq pútare aintáhwe. ⁹ Amahnága teiú éhwéh íre iraho? Ínéga 5 táhúséni (5,000) weh moberíáh páréti keqme kirabourautaq arahqmé áhnte matome íre iahreraq kehro? ¹⁰ Abapete téhtaré páréti keqme 4 táhúséni (4,000) weh kirabourautaq arahq áhnte matome íre iahreraq kehro? ¹¹ Íné íre párétiyabé iraruge. Minayabe árahinsabé íre iahtebaho? Péhrasi kereq Sáyúsi kereqne páréti muoráhi naneq pehragahro úwe.

¹² Úwaq ite we kérahwána kegá iwíáhég, Íre páréti muoráhi naneqsabé peh Péhrasi kereq Sáyúsi kereqka síwáhnoro ehwéhnsabé irarire éq iahtebahwane.

Pítaqa Sísansabé, Are Manikáne ahninkáwá wóne ú ehwehne.

(Máhka 8.27-30; Áríka 9.18-21)

¹³ Sísaga Sésaría Pírípái suwahpeq wahtotaq kútaq ite we kérahwána keyábé kasenéna, Mó kegá íné wehukení úku anínsabé inse aintaho úwe. ¹⁴ Inse aintaho úwaq, Arensabé mó kegá, Sóni wání meri merini aní míre ewe. Mó kegá, Are Éráisa wire ewara mó kegá, Are Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Sérémáia wire ewe. Mó kegá, Are peh Manikáne ehweh irari aní míre ewe ewane. ¹⁵ Ewanana Sísaga itensabé, Itega ínénsabe inse aintaho úwana ¹⁶ Sáímóni Pítaqa wensabé, Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna omaq ato aní móne. Maniká mía míai anínirah are wenahni móne úwe. ¹⁷ Úwana Sísaga Pítansabé, Sónine ahninkáwá Sáímónio, arega irarénayabé iwíáh iwíáhúno. Arega irarénawe peh wehukega íre iwíáh atáhwah iraréne. Peh morá íopeqté Náníbógá iwíáh atéhre. ¹⁸ Teiníboq Írátíáhro. Arenáwíq Pítae.† Wehukega ebahtaq pearáh náh íre míu míuia peh págegeue kagainserah íné tagaríáh kéwé séhréh aitahtaq págegeue mía míiaigehe. Íné tagaríáh kégá pukirataq iraipéq íre pokigehe. ¹⁹ Íopeq Manikánka wahnah wahnahnirabeqte ónsaráté kí áwúge. Arega mah marákóipéq ahqáho atehna naneq Manikánka mi naneqsabé moq íopeq ahqáho atanae. Arega mah marákóipéq kowe atehna naneq Manikánka mi naneqsabé moq íopeq kowe atanae. ²⁰ Kowe atanae éna ite we kérahwána keyábé, Ínéwé Manikánka omaq ato aní míre mó ke teríyeho úwe

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Máhka 8.31-9.1; Áríka 9.22-27)

²¹ Mi tanáhráq Sísaga ite we kérahwána keyábé Sarúsarama suwahpeq pukinaú ehweh pahsuowe. Wega itensabé, Sarúsarama suwahpeq pokinauge. Mitaq mibeqté Asiu kené aboawah wehreq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka níwíoqnéra nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwe.

²² Úwana Pítaqa Sísaga meqmena móbeq móatena wensabé ehweh atena, Néne Wahnahno, arega iraréna ehwéhmé aiq pútaragínehboq Manikánsabe ahqáho ato inauge úwe. ²³ Úwana Sísaga pabeqme Pítansabé, Owainawano, móbeq míahno atena, Arega iraréna ehwéhmé Manikánka íre iwíáh atéhre. Minawé peh wehukeníne iwíáh púah íné pokona ah parosúéhneho úwe.

²⁴ Sísaga ite we kérahwána keyábé mahraréna, Íné sénireyabe awahbeh aníno, arerene awahbeh iwíáh suo. Manikáne arambehri mira aruqarurunsabé sega íné awankátaq táhparagéhe. Ínéga miraunserah miraue séniro. ²⁵ Wewensabé arutaboirána peh wewene awahbeh iwíáh mira aruqaruri

† 16:18: Káríki kené ehweh Pítae úmé ebahne.

aníme oga mérapeq íre awaq miahráhire. Néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwíáh susuri aníme oga mérapeq awaq miankéhe. ²⁶ Wehukeníká moke mah marakóipéqté ménsáméhnsá matíehtáq tahirímé oga mérapeq íre awaq miahnaraqmé mi mensáméhnsánká árahue séhréh atéh iripo? Oga mérapeq awaq meyabe aneqtaté paiqmarankéhbo? Ahqáho. Íre paiqmarahráhire. ²⁷ Nánibone patahga tahnsa téhreh naneqkákáq íné wehukení úku anínseq íopeqté kéreqka túónagake moke mah kehiná kéhínané arambehri iwíáhue tagéna sainsuanauge. ²⁸ Teiníboq írátíáhro. Táhmaro iriwe míona ke pehipi íre pukigehe. Ebeqme íné wehukení úku aní Wahnah aní míahnaq tagéq anehe pukigehe úwe.

17

Sísane auranabiah mó kugú agú ehwehne.

(Máhka 9.2-13; Áruká 9.28-36)

¹ Sísaga síwáhnorúwana abapete morá wéhékáh parabagúwana wega Sémísireq Sónireq mi abárahre mó aní Pítarerue meriqmena anotah sawéhrápéq kiuwe. ² Kiuwara sega tagotaq Sísane auranabiah mó kugú kaweq kugú agúwe. Wene auranabiah patahga tahnsa agúwana wene korósi anotah tabérábé téhreh tahnsá úkúwe. ³ Téhreh tahnsá úkúwara Mósísireq Éráisareqka íopeqté tunse ábóraragéra Sísareq ehwehnuwe. ⁴ Ehwehnuwana Pítaga Sísansabé, Itene Wahnahno, ite mahta q míonayabé aiq kawerire. Are awahbáhnaraqmé ínéga apahtáro úqná pearaníe. Arene morá Mósísine morá Éráisane moráue pearaníe úwe.

⁵ Pearaníe útaq anotah tabérábé írábúyánká seubítíowana mipéqté éhwéhnká mahraréna,

Mah aníme niruní nénáhní míre. Íné wensabé anotah nuwahbehre. Wene ehweh íráhro úwe.

⁶ Úwara Sísá kéro anítógá anotah ahreéra sirehunseraráq méra siuranabiah marakóiperatíowana ⁷ Sísaga seba séna se táhtotawéna sensabé, Íre áhreoro. Irigoro úwara ⁸ sega awahnkanéra mó ke íre tagéra peh morá Sísá webataq tagowe.

⁹ Sávéhrapeqté tuegutaq Sísaga sensabé, Iteiyuwanka tageh naneq amahnága mó ke teríyeho. Íné wehukení úku aní pukéna iriwe oga úkonaraq terigéhe úwe.

¹⁰ Úwara we kéro anítógá Sísansabé kasenára, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá, Éráisa ebeq sínaraq anehe Manikánka omaq ato aní anehe sinae eme aneqsabé irareo uwe.

¹¹ Uwana Sísaga sensabé, Éráisaga moke náneq kaweratanieéna suraire. ¹² Ínéga teiníboq írátíáhro. Éráisawe aiq suraire. Wegá suraitaq we tagaro kegá, We Éráisa wire íre iwíáhia peh seye suwahbarai sansánurowe. Seye suwahbarai sansánéra we íre kaweratárowe. Segá we áwíoqnaronserah íné wehukení úku aní moq níwíoqnagehe ¹³ úwara we kéro anítógá ahtebéra, Sísaga irarime Sóni wání meri merini anínsabé irarire uwe.

Sísaga owainawa kaqauwena animai kawerato ehwehne.

(Máhka 9.14-29; Áruká 9.37-42)

¹⁴ Segá áhnte ke míopi tueguwana mó anínká Sísaba séna we áhtónsabe arehunseraráq ména wensabé, ¹⁵ Anotah aníno, nénahninsabé arutaboirate séhréh ato. We uwoyansanéna iraipéq tabiqme tabiqmeéna anotah erirana wánípipeq aguaguire. ¹⁶ Meqmena are kéréh kébá móátóge. Móátógarawe segá íre kaweratahráhowe úwe.

¹⁷ Íre kaweratahráhowe úwana Sísaga míó keyabé, Ite íre aiq pútare ainteq saiyo ke wóe. Iteba mía míaume ahkake awehraq kanabo? Itega miraonsabé nirupipeq umehime ahkake parabaginabo? Ahkake parabaginabo éna abowansabé, Arenahni ínéba meqme súno úwana meqmena súwana ¹⁸ Sísaga owainawansabé, We auwe pokúno atowana auwena pokútaq mi aní kawer-agúwe.

¹⁹ Ite we kérahwána kegá itebataq Sísaba séq wensabé, Itewe árahinsabé owainawa íre kaqsuahráhuo kasenowane.

²⁰ Kasenowanana itensabé, Itega pehgárita q aiq pútare aintáh púaq íre kaqsuahráhowe. Teiníboq írátíáhro. Manikánka séhréh aita hana mi-raorahúne íwíáhirataq wega séhréh aitéhnká miraorahowe. Té hwe mi íwíáh pehgáriq awánká ayu tahnsá kahnaraq itega sáwéhyabe, Móberagúno atéhrataq mirainawire. Mira íwíáhirataq áhnte pagégé sánsá miraorahowe.

²¹ [Ínéga kaqauwó ówáináwá wehukega pehipi íre kaqsuahráhowe. Tá huta huq awehriéq púrerareq mina tahnsa owáináwámá rí kaqsuahráhowe úwe.]

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge mónkakáq irarú ehwehne.

(Máhka 9.30-32; Á rúka 9.43-45)

²² Sísareq ite we kérahwána kereqka Kehrari marákórápéq nowánaraq wega itensabé, Sega íné wehukení úku aní móintehrara nubiq suaneherawoe.

²³ Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwaq ite we kérahwána kené irupipeq umehagúwe.

Sísaga, Tá h k í s i moné awo ú ehwehne.

²⁴ Sísareq itereqka kure Kápénéáma suwahpeq kowanaraq Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáhnká Pítaba séna wensabé, Ite íwáhnori anínká momiwí nahtápéq tá h k í s i moné awinkéhbo úwana ²⁵ kowe úwe. Kowe éna nahupeq kibekúwana Sísaga wensabé ebeq kasenána, Sáimónio, mah marákóipéqté wáhnáh ké gá inseréhne tá h k í s i moné meyaho? Sensuwahrahne móne meyaho? Mó kahnáhné móne meyaho? Inseréhne meyáhwe íwíá h o n o úwana ²⁶ Pítaga wensabé, Mó kahnáhné móne meyáhwe úwana Sísaga wensabé, Minayabe ite Maniká kahnah míoya puata wene momiwí nahtápéq kawerinkeheéta tá h k í s i moné íre náwéyataq tahirí aiq kaweri irino. ²⁷ Sega itensabé abiahnsa aitéhboq pehipi aweyéhe. Mi tahkísí moné meyankéhboq arega wání káwehutapeq pokue úku wánípipeq tuparuqme tagehnana téh pariahna pahné áwéhipeq tagé mipéq ebah moné tagankehe. Minawé arereq ínéreqne tá h k í s i moné awehraq kanae. Mina mewe tá h k í s i moné meyé h á n i móawo úwe.

18

Manikánka wahnah wahnahnirabeqte anotah anímé insebo i ehwéhne.

(Máhka 9.33-37; Á rúka 9.46-48)

¹ Mi tanáhráq ite we kérahwána kegá Sísaba séq wensabé, Íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kiotaiki anímé insebo ewane.

² Ewanana Sísaga ká r i q aní áhrabéna ite ákáhpi atena ³ itensabé, Teiníboq írátíáhro. Itene píribahri sansá sueq ká r i q aní tahnsa úkírataq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhowe. ⁴ Wewensabé íre íwíáh íwíáhi aní pe h mah ká r i q aní tahnsa ména íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq mó ke kiotaikire. ⁵ Ínénsabe arutaboira intena mahna tahnsa ká r i q aní séhréh até h anínká íné moq séhréh aitéhre.

Ahbabáq sansanká aiq pútare atona sansá saiqnaruahráhi ehwéhne.

(Máhka 9.42-48; Áruká 17.1-2)

⁶ Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká ínénsabe aiq pútare aintéh aní ahbabáq sansa áugi ínaraqmé anotahtaq íre kawerire. Áugii anínká káriq aní áugi ínaraqmé wene anuopi anotah ebáh táhru táhruue púrúrúia káwéhúpípeq tuparuahnana wánípipeq tupekitaq tahirímé aiq kaweri irino úwe.

⁷ Síúgio kewé anotah ahbabárowe. Mah marákó marákóipéq ahbabárorahi sansá peh kagaire. Áugi anímé ahbabáq áhwáreh puana Manikánka anotahtaqaq kamah awinawire. ⁸ Arene aiayahnka are ahbabáratana ínaraq mina kiraqsuo. Íre aiayahnkakaq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Moke aiayahnkakaq ahriahri teh iráipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinawire. ⁹ Arene auranka are ahbabáratana ínaraq mina piruqme suo. Peh morá áúránkákáq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Téhtaré áúránkákáq ahriahri teh iráipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinawire úwe.

¹⁰⁻¹¹ Sísaga mó mahraréna, Káriq anímáínsábé abehq náneq mire íwiáhíyehboq kawerurero. Teiníboq írátíáhro. Se wahnahno íopeqté kégá íopeq Nánibo míéhraheq ahriahri mía míaoewe. [Íné wehukení úku anínká tabanago ke kaweraritanieéna suge úwe.]

Sipisípiq tabanaginsabé pabeqme ehwéhne.

(Áruká 15.3-7)

¹² Sísaga mó mahraréna, Sipisípiq wahnahni anínká áhnte sipisípiq 100 sipisípiq matiéhtáq peh morá ká tabanagínaraq wega anerinkehbo? Aneq iwíáhoo? Wegá íre tabanago kamári 99 sipisípiqmári uwaruntú sahtaqme nahrabeq sitena tabanagi ka kogabarinkehe. ¹³ Mi ka ábóraq marahnaraq iwíáh íwiáhinawire. Íre tabanagi kamáínsábé ákáhtaq iwíáh íwiáhéna ábóraq maréh kánsábé anotahtaq iwíáh íwiáhinawire. ¹⁴ Sipisípiq wahnáhnká wene tabanagi kansábé arutaboirinserah íopeqté Ítéribógá wene animári tabanague iraipéq pokiyehe éna arutaboirire úwe.

Are ahbabáratéh aní kawerate sansa ehwéhne.

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Íné tagariéh anínká are ahbabáratahnaraq mó ke íre míéhrataq wene ahbabáqsabe koreawo. Wegá arene ehweh irahnah aiq insahwé atankéhe. ¹⁶ Arene ehweh íre irahnaraqmé peh morá anípópoq téhranítébópoq meriqme weba kúno. Itene ehweh irankéhboq se meriqme kúno. ¹⁷ Wegá arereq sereqne ehweh íre irahnaraqmé momiwíorabeq Maniká tagariáh ké korerio. Wegá moke sene ehweh íre irahnaraqmé we auwe nahnso aní, ahbabáq ani tahnsa peh áwé tagahro úwe.

¹⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Itega mah marákóipéq ahqáho atéhra naneq íopeq Manikánka mi naneq moq ahqáho atanae. Itega mah marákóipéq kowe atéhra naneq íopeq Manikánka mi naneq kowe atanae. ¹⁹ Mó teiníboq írátíáhro. Ite téhranítégá mah marákóipéq mó naneqsabé moráénue púrerrirataq íopeq Maniká Ite riboga irena mirainawire. ²⁰ Ite téhranítégábópoq apahránítógábópoq ínénsabe iwíáhoneheéq momiwíirataq íné itereq míanauge úwe.

Mó kené ahbabáq íre ahrreraq matiahno ú ehwehne.

²¹ Pítaga Sísaba séna wensabé, Néne Wahnahno, are tagariéh anínká íné mótaq mótarue ahbabáraitahnaraq árahue tanáhráq wene ahbabáq íre ni-ahrreraq matianinkono? Abapete téhtaréráq wene ahbabáq íre niahrreraq matianinkono úwana, ²² Ahqáho. Abapete téhtaréráq íre awehraq kéhre. Arega íre

sáhnshoráhóna tanáhráq wene ahbabáqsabe iwíáhineho. Wene ahbabáqmari íre ahrreraq matiahno úwe.

²³ Wene ahbabáqmari íre ahrreraq matiahno éna, Teiníboq írátíáhro. Manikánka wahnah wahnahnirabeqte sánsámé mah marákóípéqté wáhnáhnká wene arambehrio ke miraurainserah sansáne. ²⁴ Mi wahnáhnká wene arambehrio kené sítárlarai moné kaweraritankehéna síáhraburaire. Anotah moné 10,000,000 Kína tahnsá átárlarai aní weba móátárlarana ²⁵ mi aniné átárlarai moné áhnte taqnobaguraire. Minayabe wene wahnahnka átárlarai moné meanieéna mahraréna, Moke we matíéh ménsáméhnsá paigmareq mi moné náníéro. Mi anínseq wene ahrreraq wene animárlnseq paigmareq mi moné náníéro urairana ²⁶ mi anínká weba séna áhreéna arehunseraráq ména, Ínénsabe arutaboirlante pehwehrue ainto. Arega íntárlahna moné moke awinauge urairana ²⁷ wene wahnahnka arutaboirlatena mahraréna, Mi monéyábé anetaníbo éna, Pehipi soraq súáhró uraire. ²⁸ Urairana mi anínká pokue áwáhu arámbéhrí aní wene móne táhmaro Kiná 10 Kína tahnsá átárlarai aní tagéna wene anuopi táhtotawéna wensabé, Ínéga átárlarau moné nánio uraire. ²⁹ Nánio urairana wega arehunseraráq ména, Ínénsabe arutaboirlante pehwehrue ainto. Arega íntárlahna moné mókake awinauge urairana ³⁰ mi ehwéh íre irasa karábúsiipéq móátárlaire. Móatena, Moke nánínagake pugeq auwaníe uraire. ³¹ Urairara mó arámbéhrí kéga mina tagéra sirupipeq págege agurairara sega sene wahnah moke koreawátówe.

³² Koreawátówana sene wahnahnka wene arambehri anínsábé áhraburairana surairana wensabé, Arewe íre kaweq arámbéhrí aní móne. Arega ínénsabe arutaboirlante énana néne móneyabé anetaníbo éna íre ahrreraq matíóge. ³³ Ínéga arensabé nirutaboirlatónserah arewé árahinsabé áwáhu arámbéhrí anínsábé íre arutaboirlatahno éna anotah abíáhnshánuraire. ³⁴ Abiahnsanéna mi aní meqmena karábúsiipéq móátárlaire. Néne móne moke nánínagake pugeq auwaníe uraire úwe. ³⁵ Sísaga mah pabéqmé éhwéh parabarúena anehe Pítarehyabe, Íné tagaríéh anínká ite ahbabárlatahnaraq itene irupipeq wene ahbabáq íre ahrreraq matíáhro. Ahrreraq matíéhrrataq teawú wáhnáhnká miraurainserah íópeqté Náníbóga mina tahnsaninkehe úwe.

19

Sísaga wehga wene ahre kaqsueyabe irarú ehwehne.

(Máhka 10.1-12; Árlúka 16.18)

¹ Sísaga mi ehwéh parabarúena Kehrari marákórlápéq suena Sorana aroipéq seberaebéq Súría marákórlápéq pokúwe. ² Pokúwara áhnte kéga we kéroúra mitaqté áwáhré ké kawerarítowe.

³ Péhrasi kéga Sísaba séra wega ahbabáq ehweh irarinkeheéra áhwárawe tagéra kasená, Weh wewega iwíáhue wene ahre suewé mirao naneq sansápo uwe.

⁴ Uwana Sísaga sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka mah marákó marákó mirarotaq wega wehakaq ahreakáq mirarowe íre.

⁵ Wene ehwehnka mó mahraréna, Minayabe o menáhwénká wenanoibone nahtapeq suena wene ahrreraq morárlaq mía míagehe. Peh morá aniné áú tahnsa úkigehe íre. *(Stat 1.27, 2.24; Malakai 2.15)*

⁶ Itega mi sehirámé íre sáhnshawe tagaroo? Se peh morá aní tahnsa úkóyansabé se íre mó aní mó aní tahnsa méra peh morá aní tahnsa míagehe. Manikánka,

Wehakaq ahreakáq moraráq mía míaotao aritonsabe wehga wene ahre súéhneho úwe.

⁷ Wene ahre súéhneho úwara Péhrasi kegá wensabé, Mósísine ehwehnka mahraréna,

Wehga wene ahre kaqsuaníe ínaraqmé pépahqtaq sehiranue móawena kaqsuankéhe ire. (Lo

24.1-4)

Mósísiga mah ehwéh aneqsabé irarúwo uwe.

⁸ Uwana Sísaga sensabé, Itereq itene igaqnaréhreq saiyo ke míona puana Mósísiga mah ehwéh irarúwe. Manikánka téh wehuke mirarotaq mira íwíáh íre úwe. ⁹ Teiníboq írátíáhro. Wene ahre íre ahbabáq ini míahnaraq awehkawagá pehipi kaqsuena mó ahre meyéhmé wega aiq ahbabárire úwe.

¹⁰ Ite we kérahwána kegá Sísansabé, Wehreq wene ahre reqsabé teienawe mahbiga ahre íre mera ahriahri peh míahnaraq aiq kawerire ewane.

¹¹ Ewanana Sísaga itensabé, Itega irare ehwéh moke mahbigaunká íre sehgoráhowe. Peh morá Manikánka omaq sitahna kegá sehgoráhowe. ¹² Mó mahbigáúnká ahre meyahráhowara mó mahbigáúnká ahre íre meyahráhowe. Móme sinowaréhga maqmíótaq sene sinonka íre kaweraguraire. Minayabe mi mahbigáúnká ahre íre meyahráhowe. Móme wehukega síwáhnta pirúáhwara ahre íre meyahráhowe. Mó mahbigáúnká iwíáhéra, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte árámbehrí kawerue sehgiunayabé amahnága ahre íre meyaneheqmúne ewe. Mah ehwéh sehgoráhi anínká irankéhe úwe.

Sísaga, Káriq anímárínká ínéba sewíagehboq ahqáho aritého ú ehwehne.

(Máhka 10.13-16; Áruká 18.15-17)

¹³ Wene ayahnkaratáté táhtoqme púreraritankeheéra mó kegá káriq anímáří meriqmera Sísaba mórítówe. Mórítówaq ite we kérahwána kegá mórító keyabé suwehgu ariteq ahqáho aritahwánana ¹⁴ mi káriq anímáří ínéba sewíagehboq ahqáho aritého. Káriq anímárinká ínénsabe aiq pútare aintáh serahno kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miagéhe úwe. ¹⁵ Awaq miagéhe éna Sísaga wene ayahnkaratáté mi káriq anímáří táhtotawéna mitaq suena pokúwe.

Áhnte mensáméhnsánkákáq ánínsábé arahue oga mérapeq awaq mianabo i ehwéhne.

(Máhka 10.17-31; Áruká 18.18-30)

¹⁶ Peh morá wéhgá Sísaba séna wensabé, Íwáhnoraníno, oga mérapeq awaq mianíboq aneq kawéq árámbehrí ininkono kasenúwe.

¹⁷ Kasenúwana Sísaga wensabé, Aneqsabé ínénsabe kaweq sansánsabé kasenono? Peh morá anínká webataq kaweqtaq mía míaire. Oga mía míainkehboq Manikánka sehgióro ú ehweh sehgio úwe.

¹⁸ Úwana wega Sísansabé, Aneq sehgióro ú ehweh sehgininkono úwana Sísaga wensabé, Mó aní subiq súéhneho. Mó aniné ahre abariineho. Mó anínsabé péhe éhwéh atéhneho. ¹⁹ Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhro. Arerensabé arutaboírónanserah arene iyahnabo anínsabé moq arutaboírúno úwe. (Kisim Bek 20.12-16)

²⁰ Úwana mi anínká Sísansabé, Moke mi ehwéh kawerue sehgiúge. Móme aneq arámbehrí ininkono úwana ²¹ Sísaga wensabé, Are kaweqtaq míainkehboq pokue moke matiahna mensáméhnsá paiqmaqme móne mewe tabonah ke nário. Mirainaraqmé íópeq kaweq naneqmarí matiankehe. Tabonah ke moke nárie íné séniro úwana ²² mi anínká irena áhnte mensáméhnsá ko púana wene arupipeq umeh agúwana pokúwe.

²³ Sísaga ite we kérahwána keyábé mahraréna, Áhnte mensáméhnásá matíáh kégá íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kieyabe anotah pagégéue mirao naneq mire. ²⁴ Teiníboq írátíáhro. Kéhma anotah kane. Mi kanká wai abahrabahpipéq kéagínayabé págegeue mirai naneq mire. Mina inserah áhnte mensáméhnásá matíéh ánínká íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kinayabé anotah pagégéue mirai naneq mire úwe.

²⁵ Úwaq itega mi ehwéhnsábé anotah ahténéq Sísansabé, Minayabe in Sega oga mérapeq awaq miahráhiro ue kasenowane.

²⁶ Kasenowanana Sísaga ite ebitáwéna itensabé, Wehukega íre miraorahowe. Peh morá Manikánka moke miraorahire úwe.

²⁷ Úwana Pítaga wensabé, Itega moke mationa naneq sueq are kérone. Minayabe itega aneq awaq mianéhnkono úwana

²⁸ Sísaga itensabé, Teiníboq írátíáhro. Mókake moke kéh náneq o naneq úkínaraq íné wehukení úku anínká págegeue anotah wahnáhnnonarabeq tútuue ména wahnahninie. Mi tanáhráq itega wahnahnirarabeq tútuue méq airápété téhtaré Ísara ke káhnáhnnsábé ehweh ariteq sainsuagéhe. ²⁹ Ínénsabe sirutaboirá néne arambehri miraoneheéra sene nahme sene marakówé súáhmé amahnága áhnte mó nahmé marakówé awaq miagéhe. Mókake oga mérapeqkákákq awaq miagéhe. Néne arambehri miraoneheéra sinahnowarehwé siwahwarehwé sensibáqmarimé sensinoibowe sene animárímé súáhmé amahnága áhnte mó kegá sensuwahrah úkigehe. Mókake oga mérapeq moq awaq miagéhe. ³⁰ Amahnága áhnte ebeq se kegá mi tanáhráq sinehe kigehe. Sinehe se kegá ebeq kigehe úwe.

20

Arambehrio ke monseráh ápéq náriu pabéqmé éhwéhne.

¹ Sísaga mó mahraréna, So wahnahnurái aní éhweh teinie. Wega wahnahnurainserah Manikánka íópeq wahnah wahnahnire. So wahnahnurái anínká wene sotáq arambehria ke ahbiahipéq kogabaréna ² ábóraq marena sensabé, Néne sotápéq koarambehriirataq penahnaraq morá Kíná morá Kíná tahsanue* náinie urairara kowe urowana wene sotápéq eqmaq súátáire. ³ Pópoqnah ákáhtaq kiraitaq paiqnanátapeq kurairara táhmaro mó kegá mitaq peh míarowe. ⁴ Peh míarowana wega sensabé, Néne sotápéq koarambehriirataq penahnaraq awehraq apéq náinie urairara ⁵ kowe éra koarambehriurowe.

⁶ Wéhékáhnabubunkakákq tunsoreráitaqkákákq wega mó ke ábóraq marena wene sotápéq eqmaq súátáire. ⁷ Íó tupekinauraitaq wega paiqnanátapeq kouwekurairara táhmaro ke mitaq peh míarowe. Peh míarowana wega sensabé, Aneqsabé moke wéhékáh peh míaho urairara, Mó anínká arambehri íre ínsábé peh míone urowana, Aiq míre. Néne sotápéq koarambehrioro arítaráire úwe.

⁸ Koarambehrioro aritena petairabeq so aboga sotáq arambehrio kené wahnah anínsábé áhrabéna wensabé, Moke arambehrio ke síáhrabue ápeq nário. Arambehrirapéq sinehe se ke ebeq nárie ebeq se ke anehe nário uraire. ⁹ Sinehe suro ke morá Kíná morá Kínáue síátáire. ¹⁰ Síátáirara ebeq suro kegá iwíáhéra, Wega métáq se ke morá Kíná morá Kínáue sínsábé ite anotah apéq meyanehéqmúne íwíáhurowe. Anotah apéq meyanehéqmúne íwíáhurowana se moq morá Kíná morá Kínáue síátáirara mewera ¹¹ so abon-sabé abiahnsa atárówe. ¹² Abiahnsa atera wensabé, Amahnága se kewé pehgáriq arámbéhríowe. Itewe moke wéhékáh arambehriúnana anotah patáhgá kamah áire. Minayabe aneqsabé monseráh monseráhnue ápeq nário urowe.

* **20:2:** Asiu kené móne áwíq íre Kínae. Írakaumo. Sene móne mó áwíq kowe.

¹³ Úrowana so aboga sene ehweh irena peh morá ánínsábé, Néne iyahnabo aníno, arensabé íre ahabáratóge. Ahbiahipeq, Néne sotápéq arambehri éwahnaraq morá Kíná awinié ugah kowe aintahna wino. ¹⁴ Minayabe arene móne mewe pokúno. Are áwúnserahnue inehe se ke moq náriúge. ¹⁵ Nénéne móne nárie sansá néne arambehri wire. Anehepeqte ké áhnte nariúnsábé ínénsabe abiahnsa aintahna mino uraire úwe.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Pabeqme ehweh teiúnserah sinehe se kegá ebeq kirarawe ebeq se kegá sinehe kigehe úwe.

Náhmbáh 3 tanáhráq Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Máhka 10.32-34; Árúka 18.31-33)

¹⁷ Sísaga Sarúsarama suwahpeqte áhtápéq kútaq ite we airápété téhtaré kérahwána ke itebataqsabé mahraréna, ¹⁸ Teiníboq írátíáhro. Ite pokue Sarúsarama suwahpeq míahnaraq peh morá anínká íné wehukení úku aní Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqpa mónuankéhe. Mónuahnara sega íné, Subiq súáhro aritehrara ¹⁹ nubi q suageheéra nahnso kebá mónuagéhe. Nahnso kegá niwiréh aintera sehikarankákáq áréti sahtaté nubi qmarera awankátaq táhparagéhe. Awankátaq táhparéhraqmé íné pukonana apahtáro wéhékáhtáq iriwe oganúq intankéhe úwe.

Sémísireq Sónireqka anotah anité úkéyabe suwahbó ehwehne.

(Máhka 10.35-45)

²⁰ Sébérine ahrega sene ahninkáwáraré meriqmena Sísaba séna arehunseraráq ména wensabé, Ínéga teawéna ehweh miraúno úwe. ²¹ Úwana Sísaga wensabé, Aneq ehweh kehro úwana wega wensabé, Arega wahnah wahnahnónarabeq miéhnaraq nénahnité mó anímé arene ayah púpeq mó anímé arene ayahnaperue tútuue míagehe arito úwe.

²² Úwana Sísaga mi abaráhréyábé, Itega mah ehwehmé íre iwíáhóye. Íre iwíáhóye éna pabeqme ehweh mahraréna, Ínéga no kahpúipéqté náneq itega moq nahrahoyo úwara sega, Aiq nahahúye uye. ²³ Uyana Sísaga sensabé, Ínéga no kahpúipéqté náneq itega moq nayehetawoye. Peh néne niyah púpeqkakáq niyahnapeqkakáq tútuue míéhra ke omaq sitewé íre néne arambehri wire. Nániboga omaq sitéh ánitégá mitaq tútuue míayeherawoye úwe.

²⁴ Úwaq ite we kérahwána inayáhnkú kégá mah ehweh ireq mi abaráhréyábé suwehgu aritahwáne. ²⁵ Suwehgu aritahwánana Sísaga moke ite we kérahwána keyábé, Ínéba sewíáhro éna itensabé, Mah marákóipéqté sánsámé mó kegá sene ehweh sehigigeheéra wahnah kegá wahnahnarítáhwe. Sene anotah wehwárínká, Itene ehweh ireq séhgíoro éra págegeue wahnahnarítáhwe. Mi sansá aiq tagaríáhwe. ²⁶ Itewe mi sansá íre oro. Ahqáho. Íné anotah aní míanie íwíáhi anínká wereq míáh ké séhréh aritankéhe. ²⁷ Néne iyahnabone wahnah míanie íwíáhi anínká sene arambehriaraq séhréh aritankéhe. ²⁸ Íné wehukení úku anímé mó kegá íné séhréh aintageheéna tutaugo? Írakaumo. Ínéga mó ke séhréh aritanieéna tutaugo. Áhnte ke oga míagehboq se merirena kaweraritanieéna pukinie úwe.

Sísaga aura pira anité kawerarito ehwehne.

(Máhka 10.46-52; Árúka 18.35-43)

²⁹ Itega Séríko suwahpeq suahwánara áhnte kegá Sísá kérowe. ³⁰ Kérówara aura pira ánitégá ahnayehráq tútuue méra Sísá kótaikire u irera anotah ehwehnue mahraréra, Tébitine anahwao, arutaboiraite uye. ³¹ Uyara míó

kega suwehgu aritera ehiya miáhta arítowara sega íre túbáh agia peh mónkakáq anotahtaq iraréra, Tébitine anahwao, arutaboiraite uye.

³² Uyana Sísaga iriwe ména sensabé síáhrabéna, Aneraitanínkono úwara ³³ sega wensabé, Anotah aníno, iura kaweraito uyana ³⁴ Sísaga sensabé arutaboiraite sene siura táhtorowara sega apubúue tagéra Sísaga kéroýe.

21

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Máhka 11.1-11; Áruká 19.28-40; Sóni 12.12-19)

¹ Itega Sarúsarama suwahpeq wahtotaq konehe owanaraq itega Óríwi sawéhrápéq kiowáne. Mi sawéhwé Páitápási suwahpeq wahtotaq kéhre. Mitaq kiowánaraq Sísaga we kéroýa anité eqmaq suanaútaq ² sensabé, Isebeq wahtotaq ke suwahpeq pokotao. Mitaq kirataq iyaráh kátaré, tónkiakáq wene áráhqkakaq tagéta pugeqme meqme setao. ³ Pugeréhataq mó anínká itensabé, Aneqsabé pugerehyo ínaraqmé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye teawétao. Teawírataq wega apubúue, Meqme pokotao inkéhe éna eqmaq suowe.

⁴ Manikáne ehweh aiq pútaraginkeheéna Sísaga tónki kowerahtao éna eqmaq suowe. Manikáne ehweh irarú anínká naho sehiranue mahraréna,

⁵ Moke Sáióna* suwahpeqte ké korerieq mahrarero. Amahnága itene Wahnahnka iteba sire. We uwaresa áni miéhrana tónkiga áhkokóuena sire. We tónki áráhqne abobiahtaq tútuue miéhrana meqme sire koreriéro úwe. *(Sekaraia 9.9)*

⁶ Mi anité eqmaq suowara pokue Sísaga teriunserah ⁷ mi kátaré meriqme séra sene korósi mi kané abobiahtaq uwiq máróyana Sísaga mi tonkiné abobiahtaq kierútu agúwe. ⁸ Áhnte kegá Sísansabé iwíáh iwíáh ató púara sene korósi ahtapeq uwiqme abaeue móarówara mó kegá awanká ayahnawe apiwe ahtapeq awahrirarówe. ⁹ Awahrirarówara Sísareq moraráq ebeq ku kereq anehe ku kereqka anotah ehwehnue mahraréra, Tébitine anahwansabé iwíáh iwíáh atone. Itene Wahnah áwírué si anínsabé iwíáh iwíáh atone. Maniká íopeq miéhraq wensabé iwíáh iwíáh atone uwe.

¹⁰ Sísaga Sarúsarama suwahpeq kútaq ómi mibeqté kegá kurináhnéna áhnte ehwehnéna, Mi anímé insebo uwara ¹¹ Sísareq su kegá, Mah anímé Manikáne ehweh irari aní wenáwíq Sísae. We Néhsara suwahpeqte Kehrari marákórápéqté áníne uwe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwehne.

(Máhka 11.15-19; Áruká 19.45-48; Sóni 2.13-22)

¹² Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekéna mitaq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuowe. Kaqsuena móne paiqnanánu kené wéhuwehu tahbéwári pioruena kiboki paiqnanánu kené síahwarí paentárara aruowe. ¹³ Paentárúena sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Néne nahme púreré nahne ue áwíratagéhe ire. *(Aisaia 56.7)*

Itega miraonka mah nahmé aebó kegá mehwatíáhnserah nah úkire úwe. ¹⁴ Aura pira kéreq soriqnah kereqka Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekéra Sísaba suwana kaweraritowe. ¹⁵ Kaweraritowara Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sísaga kawerarito arámbéhrí tagowe. Tagowara mibeqté káriq anímárinká mahraréra,

* **21:5:** Sáiónawe Sarúsarama suwahpeqsabé mó awíre.

Tébitine anahwansábé iwíáh iwíáh atone uwara irera mi kegá Sísansabé abiahnsa atówe. ¹⁶ Abiahnsa atera wensabé, Sega irare ehwéhmé aiq irahno uwara Sísaga sensabé, Aiq íróge. Manikáne ehwehnka mahraréna, Káriq anímárinseq inahunahnímárinseqka arensabé iwíáh iwíáh atáhwe ire. *(Buk Song 8.2)*

Itega mi ehwéhmé íre sáhnsahoo éna ¹⁷ se suena Sarúsarama suwahpeq suena Pétáni suwahpeq kogauwe.

Sísaga irarúnka awanká apubúue ehyatagú ehwehne.
(Máhka 11.12-14,20-24)

¹⁸ Ahbiahipeq Sísaga Sarúsarama suwahpeq kouwekinaútaq ahtapeq ména arupibiúwana ¹⁹ awanká tagówana awankánara sabátáhq koragówana íre serankakáq peh ánáh kowe. Awankánara írakaunúnsabe Sísaga mi awánkánsabé, Mókake sera íre iyaniewóne úwana mi awánká apubúue ehyatagúwe.

²⁰ Apubúue ehyatagúwaq ite we kérahwána kegá tagéq kurináhnéq wensabé, Árahue apubúue ehyatagiwo kasenowana ²¹ Sísaga itensabé, Teiníboq írátíáhro. Itega árahinabomo iwíáh íre iwíáhia peh Manikánka mirainawire iwíáhirataq ínégá unserahnoneheqmoé. Íre peh morá mahna tahnsanigehe. Itega mi sawéhyábé teaweq, Saweho, arega mitaq sue anotah kawéhúpépéq kogahno teawírataqmé mirainawire. ²² Itega, Manikánka mirainawire iwíáhéq púrerirataq itega teawíra ehwéh irena mirainawire úwe.

Sísansabé, Insega miraúno atáráiro u ehwéhne.
(Máhka 11.27-33; Áruká 20.1-8)

²³ Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráípéq kibekéna síwáhnorúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka weba séra kasenéra, Arega miraóna naneq árahinie miraono? Insega miraúno atáráiro? Teio uwe. Teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga itensabé moq kaseninie. ²⁴ Ínéga kasenona ehwéh tenírataqmé ínénsabe miraúno aintárái aní teinie úwe. ²⁵ Teinie éna kasenéna, Sóniga wání meri merininkeheéna insega eqmaq áúwátáiro? Manikánka eqmaq áúwátáiro? Peh wehukega eqmaq áúwátóo? Teniéro úwe.

Teniéro éna, Tenírataqmé ínénsabe miraúno aintárái aní teinie úwara sega epéq sío síoéra, Anere teawenéhnkono? Manikánka Sóni eqmaq áúwátáire ue teawénaraqmé wega itensabé, Aneqsabé wene ehwehnsabé íre aiq pútare ataróo inae éra, ²⁶ Itega wensabé, Wehukega Sóni eqmaq áúwátówe ue teawénaraqmé mahtaq sáhuriáh kégá, Sóniwe Manikáne ehweh irarurai aní míre iwíáho puara iubíyeho éra sío síouwe. ²⁷ Sío síoéra Sísansabé, Sóniwe insega eqmaq áúwátáiramo. Itega íre tagarione uwana Sísaga sensabé, Itega íné íre teniéwe. Minayabe ínégá moq ínénsabe miraúno aintárái aní íre teinie úwe.

Se ábárahreyábé pabeqme ehwéhne.

²⁸ Sísaga sensabé mó mahraréna, Ínéga teiéna ehwéh iwíáhue tagahro. Se ábárahreyábé teinie. Sibowágá awahwánsabé, Iboramé néne sotápéq koarambehriúno atáráirana, ²⁹ Ahqáho. Nuwahriehre éna anehe mó iwíáhéna wenabone sotápéq koarambehriuraire. ³⁰ Sibowágá ábáqkawansabé monseráh éhwéh teawátáirana, Koarambehriuraire éna anehe íre koarambehriuraire. ³¹ Mí abárahregá sibowá awahbarai iwíáh insega sehgirairo úwara sega wensabé, Awahwágáe uwe.

Uwana Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhro. Aebó kéreq ahbabáq ininsónseqka Maniká awahbeh sansá sehgiara wega wahnah wahnahnirabeq ebeq kiraq ite sinehe kigehe. ³² Sóni wání meri merini anínká iteba séna kaweqtaq

mía míaorahi sansá sokigi aiátáiraq wensabé íre aiq pútare atárówe. Aebó kéreq ahabábáq ininsónseqka wene ehweh irera wensabé aiq pútare atera sene ahabábáq sansa sutowe. Sutowaq tagéq iteitene ahabábáq sansa íre susa mó iwíáh íre owe. Wensabé íre aiq pútare atárówe úwe.

Sotáq wahnahnuro ahabábáq keyábé pabeqme ehwéhne.

(Máhka 12.1-12; Árúka 20.9-19)

³³ Sísaga sensabé mó mahraréna, Mó pabeqme ehwéh teiníboq írátíáhro éna, Anotah wehgá sonsoqme náhníaq sera ayu uqmarena wira arena wahnahnína uqna peataire. Pearena náhníaq sera ano kunubaipéq sarerankeheéna mata ubuqmarena mó keyábé, Néne sotáq wahnahnue náwe soqintewáhro aritena mitaq suena íre wahto wáhnaupéqté ké suwahqpeq pokuraire. ³⁴ Náhníaq sera irái tanáhráq wene arambehri keyábé, Ákáhtaq koweyáhro éna se sotáq wahnahnuro kebá eqmaq súátáire. ³⁵ Eqmaq súátáirara sotáq wahnahnuro kegá se táhtoqme mó aní subiqmarera mó aní subiq suera mó aní ebahnsa subiqme kaqsutowe. ³⁶ Kaqsutowana so aboga áhnte mó ke eqmaq sutairara sotáq wahnahnuro kegá téh eqmaq sutai ke íre kawerarítaró serahnurowe.

³⁷ Anehe so aboga wenahni eqmataire. Eqmarena iwíáhéna, Nénahni púara sotáq wahnahnuro kegá wensabé áhtená wene ehweh iragéhe éna eqmataire. ³⁸ Eqmatairana wahto kuraitaq sotáq wahnahnuro kegá we tagéra seye náhenéra, So abone ahninkáwá aiq sire. Mah so awaq mianéhboq we subiq suanéhe íwíáhéra ³⁹ we táhtoqme máhpeq móatera subiq sutowe. ⁴⁰ Subiq sutonsabé so aboga sínaraq wene sotáq wahnahnuro ke anere aritankéhbo kasenúwe.

⁴¹ Kasenúwara sega Sísansabé, So aboga kouwekínaraq mi ahabábáq ké kamah ariena subiq suanawire. Sera putáhnaraq wega kawerue náwira ke wene sotáq wahnahnigeheéna eqsitankéhe uwe.

⁴² Uwana Sísaga sensabé, Manikáne ehwehnka ínénsabe mahraréna, Nah piáh kegá suto wahqká moke nahwiahnsanse kiotaikire. Itene Wahnahnka mirainsabé itega, Kaweq sansáne íwíáhúne ire.† *(Buk Song 118.22-23; Aisaia 28.16)*

Ite Asiu kewé mi sehirá íre sáhnsahoo? ⁴³ Teiníboq írátíáhro. Manikánka wahnah wahnahnirabeq itewe íre awaq mianeheqmóe. Wehukega so kawerue wahnahnéra kaweq tahutáhúq ísíwe sene wahnah áwiranserahnira kegá awaq miagéhe. ⁴⁴ [Mi wahqtáq inahnsabíra kené siyahnsamé piteginae. Mi wahqká megue wehukeni subinaraq wene ayahnsamé abiro abiro aginawire úwe.] *(Aisaia 8.14-15)*

⁴⁵ Sísaga mah pabéqmé éhwéh irarúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka irera, Wega itensabé irarire uwe. ⁴⁶ Uwara mitaq míó kega, Sísawe Manikáne ehweh irari aní míre íwíáhunsabé Péhrasi kereqka Sísá táhtoqme karábúsiipéq móataneheqmúne íwíáhéra míó keyabé áhreu puara túbáh aguwe.

22

Táhutahuronehboq mahbeq sero únsabe pabeqme ehwéhne.

(Árúka 14.16-24)

¹ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, ² Íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq pokira sansámé anotah wahnáhnká miraurainserahne.

† 21:42: Asiu kegá sene nahmarí ebahtaté pearówe. Minayabe Káríki ehwéhmé wahq éhwehme íre kéhre. Peh ebahne kéhre.

Mi wahnáhné ahninkáwágá ahre meanauraitaq wenaboga wehekeq kiraboiniééna áhnthe tahutáhúq kawerataire. ³ Táhutahuq kawerarena wene arambehri keyábé, Ínéga máhoro urau keyábé, Táhutahuq aiq téhre. Mahbeq sero koreriéro urairara koreriátówara sega íre surowe. ⁴ Íre suro puana wahnah anínká mó arámbéhrí kényábé, Mi ke mónkakáq koreriéro. Sensabé mahrarue korerieq, Káhoakáq áráhqqakaq subiqmarena tirúgana aiq téhre. Moke táhutahuq amahnága aiq kawerunsabé peheráh sero ue koreriéro éna eqmaq sutaire.

⁵ Eqmaq sutairara koreriátówara sega mi ehwéhnsábé anetaníbo éra seyene ahwiminurowe. Mó anínká wene sotápéq pokurairana mó anínká wene paiqnaná nahtápéq pokurairara ⁶ mó kegá wahnahne arambehrio ke táhtoqme íre kaweraritera subiq sutowe. ⁷ Subiq sutowana wahnah anínká anotah abíáhnánéna wene sóntía ke eqmataire. Eqmatairara sóntía kegá subiq suto ke subiq suera sene nahmarí kekirutowe.

⁸ Kekirutowana wahnah anínká mó arámbéhrío ke síáhrabéna sensabé, Nénahni ahre meyéhnnsábé táhutahuq kawerarena síáhrabu kegá abehq sánsánonsabé ahqáho arítóge. ⁹ Minayabe wahba áhtápéq pokue moke tagehra keyábé, Táhutahuq kowe nagehboq máhoro arítáhro urairara ¹⁰ wahba áhtápéq pokue moke tagaro ke meriqmera surowe. Kaweq kereq ahababáq kereq meriqmera surowana wahnahne nah kígiuraire.

¹¹ Kígíurairana wahnah anínká meriro ke koragéna pahouwiuro awahriq ambántá íre awahriria surai aní tagówe. ¹² Tagéna wensabé, Árahinsabé awahriq ambántá íre aneranerue suria pehipi seno uraire. Urairana mi anínká íre ehwehonorahurairana ¹³ wahnah anínká wene arambehri keyábé, Mah aniné aiayah táhru táhruue máhpeq sunkíkírirabeq tuparúáhro. Mitaq sunkíkírirabeq moke míáh kegá anotah ibiséra uwo uwo urowe úwe.

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Mah pabéqmé éhwéh áwahe íráhro. Manikánka íregárita q keyábé, Máhoro irara áhnthe kegá, Iuwahriehre e puana wega peh táhmaro omaq sitéhre úwe.

*Sega Sísansabé, Táhkísi moné awenéhknono u ehwéhne.
(Máhka 12.13-17; Áruká 20.20-26)*

¹⁵ Úwara Péhrasi kegá móbeq pokue sío síoéra, Sísaga ahababáq ehweh irarinkehboq áhwárawe tagéq aneq pagégé éhwéh kasenonehknono éra iwíáhuwe. ¹⁶ Iwíáhéra táhmaro se kéro kereq Éróti kahnáh kéreq Sísaba eqmaq suowara kure Sísansabé, Anotah aníno, ite tagarionawe arewe aiq pútaq ehwéh iraréna aní móne. Arega anotah kereq pehgáriq kereqsabé peh monseráh iwíáhóne. Arega wehuke íre ehnenia peh Manikáne sansá ahriahri tábúsoqme pahsuqme íwáhnoróne. ¹⁷ Minayabe ite iahtebanehboq teio. Aneq iwíáhono? Itega Aroma kené wahnah aní Sísáhri táhkísi moné awenéhknono? Árahonehknono? Arega iwíáhóna ehwéh teio uwe.

¹⁸ Teio uwana Sísaga sene sirupipeqté áhbábáq iwíáh tagéna sensabé, Itewe kopéráhpéro ke wóe. Aneqsabé áhwárawe tagéq níwíoqnaho? ¹⁹ Táhkísi ira moné teniéro úwara sega peh morá ébáh móné ábóra q márówe. ²⁰ Ábóra q márówana Sísaga sensabé, Mah monéráq píkísahakáq áwíqkakaq insene kehro úwara sega wensabé, ²¹ Aroma kené wahnah aní Sísáhrinee uwe. Uwana Sísaga sensabé, Aroma kené wahnahne náneq wewe náwéro. Manikáne naneq wewe Maniká náwéro úwe.

²² Péhrasi kega wene ehweh íróta q áhtenéra we auwera pokuwe.

Sísaga, Pusa ké oganúq sitankéhe ú ehwehne.

(Máhka 12.18-27; Árúka 20.27-40)

²³ Sáyúsi kewé pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe íwíáhu kee. Mi wehekáh táhmaro mi kegá Sísaba séra wensabé, ²⁴ Íwáhnoraníno, Mósísine sehiranka maharéna,

Íre aninkákáq wéh pukínaraq wenábáqka kéweiní meyankehe. Mi inínká maqmarahna animárí wenawahne animárí míageheéna meyankehe ire. *(Lo 25.5)*

²⁵ Minayabe abapete téhraníté se ábárahnahnah iteba míarowe. Sensuwahga ahre mewena íre aninkákáq uraitaq pukuraire. ²⁶ Pukurairana náhmbáh 2 abaqkávága awahwáné kéweiní mewena íre aninkákáq uraitaq pukurairana náhmbáh 3 abaqkávága moq monseráhnuraire. Moke mi abaráhnhahnka mi iní mótaq mótarue mewera íre aninkákáq urotaq orah animárí pukurawana ²⁷ sinehemé mi iní moq pukuraire. ²⁸ Moke mi abaráhnhahnka mi iní meronsabé iriwe oganúq sitahnaraq insene ahre míanabo kasenuwe.

²⁹ Kasenuwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhíránkákáq wega págegeue miraorahi sansánkákáq íre ahtebah puaraq áhwára áhwára ahbabáq iwíáhowe. ³⁰ Manikánka pusa ké iriwe oganúq sitahnaraq se peh íópeqté ké tahnsa mía míagehe. Mi tanáhráq wehga ahre íre meyagéhe. Ahrega íre wehkigehe.

³¹ Pusa ké iriwe oganúq sitahnayabé Manikáne púkuipéqté séhírámé íre sáhnsahoo? ³² Wene ehwehnka ite teiena, Íné Ébárahmane Maniká múge. Íné Áhísáhkine Maniká múge. Íné Sékópáne Maniká múge ire. *(Kisim Bek 3.6)*

Manikámé íre pusa kéné Manikáne. Írakaumo. We peh oga míáh kéné Maniká míre* úwara ³³ mitaq sáhurío kega mi ehwéh irera áhtenuwe.

Sísaga Manikáne kiotaiki ehwehnsabé irarú ehwehne.

(Máhka 12.28-31; Árúka 10.25-28)

³⁴ Sísaga irarúnka Sáyúsi kegá ehiansá aguwara Péhrasi kegá irera momiwíera Sísaba suwe. ³⁵ Suwana peh morá Péhrasi aní, Mósísine ehweh síwáhnoru anínká Sísaga ahbabáq ehweh irarinkeheéna áhwárawe tagéna kasenuwe.

³⁶ Kasenéna, Íwáhnoraníno, sehgióro ú ehwehmé aneq ehwéhnká mó ehwéh kiotaikiro úwana ³⁷ Sísaga wensabé, Kiotaiki ehwéh teaweníboq iro.

Maniká itene Wahnahnsabé arutaboírúno. Moke arene arupipeqkákáq moke arenawankakákáq moke arene iwíáhónaipéqkákáq Maniká itene Wahnahnsabé arutaboírúno.

³⁸ Mah ehwéhnká moke mó sehgióro ú ehweh aiq kiotaikire. ³⁹ Mó kiotaiki ehwéh iro. Arerensabé arutaboírónanserah mó anínsábé moq arutaboírúno ire.

⁴⁰ Mah ehwéhtaré áwahe wíre. Moke Mósísine ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikákáqmé ábogehrapeqté éhwéh míre úwe. *(Lo 6.5; Wok Pris 19.18)*

Manikánka omaq ato aní ehweh Péhrasi keyábé Sísaga kasenu ehwehne.

(Máhka 12.35-37; Árúka 20.41-44)

⁴¹ Péhrasi kegá momiwíuwana Sísaga sensabé, ⁴² Ite meirena kaweraintankeheéna Manikánka omaq ato anínsábé aneq iwíáhoo? We insene anahwa míanabo úwara, We Tébitine anahwa míanae uwe. ⁴³ Uwana Sísaga sensabé

* **22:32:** Ébárahmareh naho pukuwara maisarówana áhnte opéq parabagútaq Manikánka mah ehwéh irarúwe. Wegá, Íné mi kené Maniká múge irarú ehweh áwahewé se íre airaiq pukia peh amahnága oga míáhwe úwe.

kasenána, Manikáne Awanka iwíáh atowana Tébitiga mi anínsábé, Néne Wahnahne atowe. Wega aneqsabé irarúwo? Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana igonkó pukúipéq sehiranúwana mi ehwéhnká mahraréna,

⁴⁴ Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq tútuue míéhnaaq arene naruo saiqnariankehe atóge úwe ire. *(Buk Song 110.1)*

⁴⁵ Írátíáhro. Tébitiga mi anínsábé, Néne Wahnahne ato puana we árahue wene anahwa míanabo kasenúwe. ⁴⁶ Kasenúwara Péhrasi kegá Sísansabé mó ehwéh íre kasenuwe. Wensabé áhtenára mó tanáhráq mó tanáhrárue mó ehwéh íre kasenuwe.

23

Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ahabárowe ú ehwehne.
(Máhka 12.38-39; Áruká 11.43,46, 20.45-46)

¹ Sísaga ite we kérahwána kereq weba sáhuríó kereqsabé mahraréna, ² Mósísiga naho síwáhnorúnserah wene ehweh ahtebah kereq Péhrasi kereqka wene ehweh íwáhnorowe. ³ Íwáhnorue teié éhwéh moke kawerue sehgióro. Íwáhnoro ehwéh seyega íre sehgiro puaq sega mirao sansániyeho. Áhnte ehwéh iraréra seyega mi ehwéh íre sehgiro puaq mirao serahniyeho. ⁴ Wehukenínká mó aní anotahta q piahbiahratéhnserah Péhrasi kegá seyene íre sehgióraho ehwéh tei teinowe. Piahbiahratéh ánínká umehi naneq matiéh aní íre náwioréhnserah Péhrasi kegá teri terino ke íre séhréh aritasa peh áwé tagahwe. ⁵ Kaweq sansá pehipi íre miraowe. Peh mó kegá tagageheéra miraowe. Manikáne ehweh pépahqtaq sehiranarera káriq pokísíipéq maqme mó kegá tagageheéra sene siyahnkaratáq sene siyehitaq táhpawe nogówe. Mó kegá tagéra sensabé iwíáh iwíáh aritageheéra íre wahto nahgáq sene korósiraq táhrarera aneranerue míáhwe. ⁶ Segá táhutahurorabeq aboawah wehwárá tútuue míáhrabeq méyabe suwahbehre. Momiwí nahtápéq peh kaweqtapéq tútuue méyabe suwahbehre. ⁷ Segá máhkétirapéq nogótáq mó kegá se mehweh ariteyabe suwahbehre. Mó kegá sensabé, Íwáhnoraníno ateyabe suwahbehre.

⁸ Mó kegá itensabé, Íwáhnoro ke wóe aitého. Ite ábárahnahnah tahnsá míáhwana ite íwáhnori anímé peh morá áníne. ⁹ Marakóipeqté keyábé, Nánibo wone aritého. Iteribo peh morá ánínéna íópeq míéhre. ¹⁰ Mó kegá itensabé, Itene Wahnah mone aitého. Manikánka omaq into aní inébataq itene Wahnah míóge. ¹¹ Ite míáhrabeqte kiotaiki anímé arene arambehri séhréh aitéh aní míankehe. ¹² Wenáwíq pankerena, Íné anotah aní múge i anímé pehgáriq aní míankehe. Wenáwíq íre pankerena peh uwaresa aní míahnaraqmé anotah aní míankehe.

Kopéráhpéro ke kamah arina ehwéhne.
(Máhka 12.40; Áruká 11.39-52, 20.47)

¹³ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke míáh púana kamah ainawire. Mó kegá íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeqte áhtápéq kíyehoéq parosúáhwe. Ite mibeq kiyabe íre iuwahbehre. Peh mibeq kiyabe suwahbeh ke saiqnarítáhwe. ¹⁴ [Kopéráhpéro ke míáh púana kamah ainawire. Itega kéweinínsónsábé péhe éhwéh terieq sene ménsámehnsánkakaq sene nahnkakaq mewe meweowe. Mó kegá ite kaweqtaq míáh ké wóe igeheéq wehuke míáhtáq íre wahtotaq púreq aruqaruowe. Mirao puana Manikánka ehweh aritahna tanáhráq ite anotahta q kamah ainawire úwe.]

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke míáh púana kamah ainawire. Peh morá ání ite kéiréh ání míankeheéq itega íre wahto ahtápéq pokue mó ke suwahpeq mó ke suwahperue pokue síwáhnoréq sóreq waní seberaebéq pokue síwáhnoruruwe. Ite kéiréh ání úkitaq itega miraonka mi aniné ahababáq itene ahababáq kiotaikirana áhnte ahababáq aruqarurire. Wereq itereq moráráq iraipéq pokoneheq móe úwe.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Itega mó ke ah sokigi aritaneheéq aura pira ké tahnsa míáhwe. Minayabe Manikánka kamah ainawire. Itega síwáhnoréq, Wehukenínká iraréna, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhnká tagaríéhtáq aiq pútaq mirainauge ínaraq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé anetaníbo ewe. Mi anínká iraréna, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kéh mónégá tagaríéhtáq aiq pútaq mirainauge ínaraq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé we anotah ahabábárire ewe.

¹⁷ Ite múguwahguo ke méq íre ireq peh aura pira ké tahnsa móe. Mi monéwé kaweqtapéq kéhnsábé kaweq naneq úkire. Minayabe Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhnká mi moné aiq kiotaiki mino. ¹⁸ Itega mó síwáhnoréq, Wehukenínká iraréna, Titiré tahbéqá tagaríéhtáq aiq pútaq mirainauge ínaraq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé anetaníbo ewe. Mi anínká iraréna, Titiré tahbéráq Maniká awe naneqka tagaríéhtáq aiq pútaq mirainauge ínaraq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé we anotah ahabábárire ewe.

¹⁹ Ite íre ireq peh aura pira ké tahnsa móe. Titiré naneq kaweqtapéq kéhnsábé kaweq naneq úkire. Minayabe titiré tahbéqá mitaq kéh náneq aiq kiotaiki mino. ²⁰ Minayabe wehukenínká iraréna, Titiré tahbéqá tagaríéhtáq aiq pútaq mirainauge ime wega íre peh morá mi tahbéyábé irarire. Wega moke tahberapeq kéh náneqsabéákáq irarire. ²¹ Wehukenínká iraréna, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhnká tagaríéhtáq aiq pútaq mirainauge ime wega íre peh morá mi nahnsábé irarire. Manikánka mi nahtápéq mía míai puana wega irarime Manikánsabeákáq irarire. ²² Wehukenínká iraréna, Íónka tagaríéhtáq aiq pútaq mirainauge ime íre peh morá íónsabe irarire. Manikánka mitaq íópeq tútuue ména wahnahni puana wega irarime wahnahni anínsábéákáq irarire úwe.

²³ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke míáh púaq ite kamah ainawire. Moke itene sotápéqté ménsáméhnsá saraqme abapete itaréitaré tahnsa matawéq peh morá Manikáne arambehri mirao ke mewe síéwe. Kawerowe. Pehgáriq naneqmarí táwíomé, kímé, náwahbiame, moq saraqme síéwe. Kawerowe. Mi sansámé sehgieq íre súáhro. Peh kaweq sansámé mó keyábé irutaboirme Manikánsabe aiq pútare atáhmé mi sansámáří ite íre sehgiówe. Íre sehgiónsábé Manikánka kamah ainehboq mi sansámárinkákáq moq sehgióro. ²⁴ Itega, Mó ke ah sokigi aritaneheéq aura pira ké tahnsa míáhwe. Itega múguwahgui aní tahnsa míáhwe. Abehq náneq ka múguwahgui aniné né wanípípeq kéhrana wega anotahtaq éhnehéna mi pehgáriq ká súéhre. Mi pehgáriq ká suena anotah ka wenáwíq kéhma wene né wanípípeq kéhrana mi anotah kiotaiki ka íre tagéna pehipi nehre. Itega mi aní tahnsa míáhwe úwe.*

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke míáh púana kamah ainawire. Itega káhpúakáq párétahakáq pabeq paberotaq peh ábórapeq pabeq paberéq arupipeq íre pabeq paberowana peh náwíqkakaq mitaq kéhre. Mina onserah itene inonka pabeq paberowana itene irupipeqmé aebó iwíáhwé iteite iuwehbeh iwíáhwé peh

* **23:24:** Mi pabéqmé éhwéh áwahewé mahraue kéhre. Mi aní tahnsanéq múguwahguéq pehgáriq sansá sehgieq kiotaiki sansámáří íre sehgiówe úwe.

mitaq kéhre. ²⁶ Péhrasi keo, ite peh aura pira ké tahnsa móe. Káhpú arupipeq kawerue pabeq paberirataq mókake ábórapeqkákákáq náwíq íre kanae úwe.

²⁷ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke míáh púana kamah ainawire. Wehuke maisaráhtáq mó kegá kaweraráhwana kaweq matábú kéhrana peh maisia máípípeq wehukene ayahnsankakaq kambaresa náneqkákákáq kéhre. Ite mina tahnsa ké míáhwe. ²⁸ Mó kegá ite tagéra, Kaweqtaq míáh ké wóe íwíáhowana peh itene irupipeq kopéráhpéq íwíáhákákáq ahabábáq íwíáhákákáq kéhre úwe.

²⁹ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopéráhpéro ke míáh púana kamah ainawire. Itene igaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Subiq suera maisarówaq itega se maisarórabeq ebah mitaq pentabaráhwe. Kaweqtaq mía míauro ke maisarórabeq itega awahriraráhwe. ³⁰ Itega mahraréq, Itene igaqnaréhga míótaq ite moq míahwanaraq tahirímé sega Manikáne ehweh iraru ke subiq súótaq se íre subiq suahwána irino ewe. ³¹ Itega mi ehwéh irareme Manikáne ehweh iraru ke subiq súó kene animárí múne ewe. ³² Sene animárí méq itene igaqnaréhga áhwáro ahabábáq itega soruparowana anotah úkire. ³³ Wehene animáríno, ite moq wehemarí móe. Manikánka ehweh aitená sainsuahna tanáhráq, Iraipéqsábé iuwahriehre éq, Tabanagoneheqmúne íwíáhoo? Írakaumo. Mi tanáhráq ite íre tabanagorahowe.

³⁴ Minayabe teiníboq írátíáthro. Manikáne ehweh irare kereq ahtebia kéreq íwáhnoro kereq iteba eqmaq suaníe. Eqmaq suahnara iteba sirataq itega táhmaro subiq sueq mó tahmáró awankátaq táhpáreq mó tahmáró itene momiwí nahtápéq sahtáté subiqmareq kaqsueq mó ke suwahpeqte mó ke suwahpeqtenué kaqsuagéhe. ³⁵ Mirairataq kaweqtaq mía míaira ke subiq súéhra puana Manikánka kamah ainawire. Naho mío wehukéní Ábéri kaweqtaq mía míauwana subiq suowana pukúwe. Pérékíane ahninkáwá Sékáráíae. Manikánsabe íwíáh íwíáh atáh náhúpéq titiré tahbé wahtotaq korabeq Sékáráía subiq súówana pukúwe. Téhwe Ábéri subiq suowara anehe áhnte mó ke subiq súówara sinehe Sékáráía subiq súówe. Moke mi ahabábáqmé iteba kagaire. ³⁶ Teiníboq írátíáthro. Moke mi ahabábáq amahnága oga míáh kébá kagai puana minayabe kamah ainawire úwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeqte keyábé arutaboirú ehwehne.

(Árúka 13.34-35, 19.41-44)

³⁷ Sísaga mó mahraréna, Sarúsarama suwahpeqte kéó, itensabé nirutaboiraitóge. Itega Manikáne ehweh iraru ke subiq sueq Manikánka iteba eqmaro ke ebahnsatate subiq súówe. Kokórega wene áráhqmari arutaboiréna ahwirinserah áhnte tanáhráq ite wahnahne séhréh aiteyabe nuwahbehraqme itega ahqáho aintáhwe. ³⁸ Írátíáthro. Itega ahqáho aintáhnsábé Manikánka ite iuwena pokire. Iuwena poki puana iteruwahpeqme susa náh tahnsa kanae. ³⁹ Teiníboq írátíáthro. Mókake itega íné pehipi íre tagagehe. Ebeqme mahraréq, Itene Wahnahne áwírue si anínsábé íwíáh íwíáh atone éq anehe íné tagagehe úwe. *(Buk Song 118.26)*

24

Sísaga, Manikánsabe íwíáh íwíáh atáh náh íre kaweraginawire ú ehwehne.

(Máhka 13.1-2; Árúka 21.5-6)

¹ Sísaga Manikánsabe íwíáh íwíáh atáh náhtáqté wíráípeqté tueyokúwaq ite we kérahwána kegá weba séq wensabé, Mah kawéq náhmárí tagáhno ewane.

² Ewanana wega itensabé, Amahnága itega moke mah kawéq náhmárimé aig

tahgahoo? Teiníboq írátíáhro. Mi peréhnéhnia ébáhmárí miraue moráráq íre kagainae. Peh moke paentárara aruaneherawoe úwe.

Sísaga, Anehe tanahráq íre kaweq sunúq sínawire ú ehwehne.

(Máhka 13.3-13; Áruká 21.7-19)

³ Óríwi sawéhrápéq Sísá tútuue míowaq ite we kérahwána kegá itebataq weba séq wensabé, Arega metaq irarénawe ahkake miraoneherabo? Mi tanáhráq itega ahtebanehboq mah marákó marákó parabagina ínaraq arega kiwekinie ínaraqmé aneq ábóraraginabo kasenowane.

⁴ Kasenowanana Sísaga itensabé, Mi tanáhráqsábé mó kené péhe éhwéhnsábé aiq pútare arítéhboq auráq matawéq tagariáhro. ⁵ Mi tanáhráq áhnte kegá mótaq mótarue néniwírue séra mahraréra, Manikánka wehuke merirena kaweraritankeheéna peh morá ání omaq atena eqmaq auwankéhe. Ínéwé mi aní múge irarirataq áhnte kegá sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritagéhe. ⁶ Mi tanáhráq ebeho ehwéh ireq mó ebéhowe sóriq ehwéh iragéhe. Íréhrataq íre áhreoro. Téhwe teiú náneq uméh ebeq sínana anehe tanahráqmé íre apubúue sinae. ⁷ Mó kehinánseq mó kehinánseqka ebehoneherawoe. Mó wahnáhné awahrahreq mó wahnáhné awahraherrerue ebehoneherawoe. Mitaq mahtaq ehwehranae. Máriae. ⁸ Moke minawarinká uwo uwoira tanáhráq áhwáranáe úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Mi tanáhráq mó kegá ite táhtoqme mó kegá subiq suageheéra meiqmera móitagéhe. Itega néne sánsá sehgió púara mah kehiná kéhínánká itensabé íre suwahbanae. ¹⁰ Mi tanáhráq áhnte kegá néne sánsá sinehepeq suera wensabé wensabé íre suwahbáhnaraq sene naruoba móruagéhe. ¹¹ Mi tanáhráq áhnte kegá, Íné Manikáne ehweh iraru aní múge éra péhenigehe. Péhe éhwéh irarirara áhnte kegá sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritagéhe. ¹² Miraue ahbabáq sansanká anotah ukína puara áhnte kegá sirutaboire sansa suagéhe. ¹³ Ite néne sánsá íre susa anehe tanahráqkákáq kawerue sehgiyataq Manikánka ite meirena oga mérapeq móitankéhe. ¹⁴ Ebeqme Manikánka wahnah wahnahnirabeqte kaweq ehwéh mah kehiná kéhínánká irageheéra síwáhnorirana anehemé anehe tanahráq sinkehe úwe.

Íre kaweq sunúq sínaraqsábé éhwéhne.

(Máhka 13.14-23; Áruká 21.20-24)

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Naho Manikáne ehweh irarú ani Táníériga anotah íre kaweq naneq ábóraraginae teiuwe. *(Daniel 11.31)*

Anehe tanahráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhrabeq mi naneq ábóraragínaq tagagehe. Mah sehirá sáhnshawe tagah keo, iwíáhue tagahro. ¹⁶ Mi tanáhráq Súría marákórápéq míéhrataq sáwéhrapeq pehbeheráh pokoro. ¹⁷ Mi tanáhráq máhpeq míéhrataq itene ménsámehnsá kiweyaneheéq nahupeq kibekiyehboq pehbeheráh pokoro. ¹⁸ Sotápéq míéhrataq itene korósi koweyaneheéq itene nahtapeq kowekiyehboq pehbeheráh pokoro. ¹⁹ Mi tanáhráq kía míéhra inínsónseq inahunah inínsónseqka íre pehbeheráh pokorahi puaq sensabé irutaboiroro. ²⁰ Ahrena ahrena wehekáhtáqkákáq ah kariehínagakeakáq mi íre káwéq sunúq sínehboq púreroro. ²¹ Mi tanáhráq anotah íre kaweq sunúq sínawire. Manikánka mah marákó marákó mirarotaqkákáq amahnágaakáq mina tahnsa sunúq íre kéhre. Mókake mó mina tahnsa sunúq íre sinae. ²² Íre sinae éna, Manikánka aiq iwíáhéna, Íné túbáh agonaraq mi sunúqká ómi mah kehiná kéhíná subiq suahráhire. Ómi subipáhraruehneho éna mi

tanáhráq wahtonaraníe íwíáhúwe. Mira íwíáhúnsabe wega omaq sitéh keyábé arutaboiri puana mi tanáhráq wahtonaruankéhe úwe.

²³ Sísaga mó mahraréna, Mi tanáhráq mó kegá itensabé, Tagahro. Ite meirena kaweraintankeheéna Manikánka omaq ato anímé mahtaq míehre irara mó kegá itensabé, Isebeq míehre igehe. Sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritého. ²⁴ Péhe éhwéh irare kegá séra mahraréna, Íné Manikánka omaq intárái aní múge ue seneherawoe. Mó péhe éhwéh irare kegá, Íné Manikáne ehweh iraru aní múge ue seneherawoe. Sirataq ótaq sansánkákáq anotah pagégé sánsánkákáq miraoneherawoe. Áhnte kegá sene ótaq sansá tagéra sensabé aiq pútare aritageheéra mi sansá miraigehe. Manikánka omaq sitéh kegá moq sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritageheéra miraigehe.

²⁵ Moke teiú náneq mókake ábóraragínawire. ²⁶ Ábóraragína puara mó kegá itensabé íné ehweh teiera, Abatapi míehre irataq mitaq ire koragahro. Segá itensabé, Nahupeq míehre irataq mi ehwéhnsábé ire aiq pútare arítáho. ²⁷ Sokaesúéhtáq apubúue mibeqté téhragu mahbeqté téhraguinserah íné wehukení úku anínká apubúue tuinauge.

²⁸ Pusa káné anonka kéhrabeq kúqnumarinká ínsínsíowe úwe.

Anehe íné wehukení úku anínká tuinauge ú ehwehne.

(Máhka 13.24-27; Áruká 21.25-28)

²⁹ Sísaga mó mahraréna, Íre kaweq sunúq sótaikínaraq pópoqnah íre patahinae. Inokáhpeq íre íónitanae. Wehyoqmarí íópeqté meginae. Íópeqté págege naneqmarí moke kúrugúruinae. *(Aisaia 13.10, 34.4)*

³⁰ Mi tanáhráq íné wehukení úku anínká tuinie onaraq íópeqté náneq ábóraragínara mah kehiná kéhínánká tagéra uwo uwo oneherawoe. Íné íópeqté piribirioyahnkakaq téhreh naneqkákáq págegeue írábúyápipeqté tuonara tagagehe. ³¹ Túónagake pembíahnka anotah ehwéhnínaraq Manikánka wene íópeqté ké eqmaq suankéhe. Eqmaq suahnaraq wega omaq sitéh ké moke mah marákó márakóípéqté mitaqté kéweriqme mahtaqté kéweriqme ue ue sigehe úwe.

Sísane ehweh íre parabagia peh ahriahri kagainawire i ehwéhne.

(Máhka 13.28-31; Áruká 21.29-33)

³² Sísaga mó mahraréna, Awankánsabe iwíáhue tagéq ahtebahro. Awanká ayahnawe anonkakaq kahnana ánáh aunínaraq itega iwíáhéq, Ópeq áhníbórá sire aiq ahtebóne ewe. ³³ Mina onserah moke teiú náneq ábóraragínaq tagéq íné túóna tanáhráq aiq wahtotarire. Íné onsaraq míehre igehe. ³⁴ Teiníboq írátíáhro. Amahnága oga míáh kegá ómi pehipi íre pukigehe. Ebeqme moke teiú náneq ábóraragínaraq anehe pukigehe. ³⁵ Íópeqkákáq mah marákó márakóákáq parabagínana néne ehwehmé íre parabagia peh ahriahri kagainawire úwe.

Sísa tuina tanáhráqmé ómiga íre iahtebóna ehwéhne.

(Máhka 13.32-37; Áruká 17.26-30,34-36)

³⁶ Sísaga mó mahraréna, Íné túóna wehekáhnkákáq áhwahakáq ómiga íre ahtebahwe. Íópeqté kegá íre ahtebahwe. Íné Manikáne ahninkáwágá moq íre ahteboge. Peh morá Maniká Iteriboga webataq tagaríehre. ³⁷ Naho naho Nóah mío tanáhráq wehukega ahbabárára miraunserah íné wehukení úku anínká tuinie onaraq mi tanáhráq oga míéhra kegá miraigehe. ³⁸ Anotah waní pianaú tanáhráq wehukega ahbabárára ahriahri miraunserahnéna táhutahuréra ábáhréra pahuiruwana Nóahga wene sípiipéq kibekúwana anotah

ibónsúwana wání piowe. ³⁹ Sega mi tanáhráqsábé íre ahtebowana wání pewe subipáhraruowara pukuwe. Sega mi tanáhráq íre ahtebonserah íné wehukení úku anínká túónagake míéhra kegá monseráhnigehe. ⁴⁰ Mi tanáhráq téhraníté sotápéq arambehirataq mó aní tumerena mó aní auwankéhe. ⁴¹ Téh inítégá tópah karo karoirataq mó iní tumerena mó iní auwankéhe.

⁴² Íné itene Wahnah túóna tanáhráq íre tagaríáh púaq níwénunéq kawerue auráq matíáhro. ⁴³ Anotah wehgá aebó anínká sína tanáhráq ahtebehtaq tahirímé wega áwénunue wahnahnurawéna aebó anínká kibekina ínaraq tagéna kaqsúéh irino. ⁴⁴ Minayabe iwíáhue tagahro. Íné wehukení úku anínká ite íre iwíáhira tanáhráq kouwekinauge. Minayabe íwéh panantágínaq níwénunoro úwe.

Kaweq arámbéhrí ánínseq íre kaweq arámbéhrí ánínseqsábé pabeqme ehwéhne.
(Árúka 12.42-46)

⁴⁵ Sísaga mó mahraréna, Ahtebia ání tábúsoqme arámbéhrí anímé in-sebo? Wene wahnahnka mi anínsábé, Mó arámbéhrí ke wahnahnar-ito atena táhutahuq tanáhráq tópah nário atéhre. ⁴⁶ Wene wahnahnka kouwekéna teawátái arámbéhrí tábúsoqme mirainsabé tagéna wene arambehri anínsábé, Kaweróne atankéhe. Kaweróne atéhnsábé arambehri aniné aru eyoyóinkehe. ⁴⁷ Teiníboq írátíáhro. Wene arambehri anínká tábúsoqme arámbéhrí puana wene wahnahnka, Moke néne ménsámehnsátaq wahnahnúno atanae. ⁴⁸ Ahbabáq arámbéhrí anínká iwíáhéna, Néne wahnahnka íre apubúue kouwekinae íwíáhire. ⁴⁹ Mira íwíáhinsabé áwáhu arámbéhrí ke subiqmarena múguwahgu kereq táhutahuq néna píah naruq narurire. ⁵⁰ Wega íre iwíáhue áwénunína tanáhráq wene wahnahnka séna mina tagéna ⁵¹ anotahtaq kamah awena ahbabáq kopéráhpéro keba móatanae. Mitaqte kégá ibiséra uwo uwo oneherawoe úwe.

25

Inayáhnkú áhráryábé pabeqme ehwéhne.

¹ Sísaga mó mahraréna, Mi tanáhráq íópeq Manikánka wahnahn wahnahnirabeqme teiú áhráryágú tahnsane. Inayáhnkú áhráryágúnká o menáhwé taganeheéra sene árahmuwarí mewera pokurowe. ² Moberíáh áhráryágúmé múguwahgu urowara mó mobériáh áhráryágúmé peh ahtebia áhráryí míarowe. ³ Múguwahgu áhráryágúnká peh sene árahmu mewera káráhsíniakákáq íre merowe. ⁴ Ahtebia áhráryágúnká obenkisa káráhsíni ántéhiyánkákákáq árahmuakákáq mewera pokurowe. ⁵ Pokurowana o menáhwé íre apubúue surainsabé mi áhráryágú múkúqmahkuréra sugarowe.

⁶ Inokáhnabubu mó anínká sawai sawaiéna, O menáhwénká áhníbórá sire. Seragahro uraire. ⁷ Seragahro urairara moke mi áhráryágúnká irigéra sene árahmu keqmarówe. ⁸ Múguwahgu áhráryágúnká ahtebia áhráryágúnsábé, Itene árahmu puinkinaire. ⁹ Káráhsíni náíéro urowara, Ahqáho. Itene káráhsíni íre awehraq kéhre. Káráhsíni paiqmaráh kébá kobaiqmaráhro urowe.

¹⁰ Kobaiqmaráhro urowara múguwahgu áhráryágúnká káráhsíni kobaiqmaraneheéra pokurowana o menáhwé aiq suraire. Wereq ahtebia áhráryágúnsaq táhutahuroneheéra nahupeq kibekéra onsa paiqmatowe.

¹¹ Onsa paiqmatowara anehe mó áhráryágúnká sure o menáhwénsábé, Onsa siito urowana ¹² o menáhwénká sensabé, Ahqáho éna, Ite íre tagaríóge uraire. ¹³ Mina uronserahniyehboq íné túóna wehekáhnkákákáq áhwahakákáq itega íre tagaríáh púaq kawerue níwénunoro úwe.

*Móne átárlarainsabé pabeqme ehwéhne.
(Árúka 19.11-27)*

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Íné túónawe teiú wéhgá miraurainserahne. We anotah wahnáh ánínéna mó ke suwahpeq pokina uraitaq wene arambehri ke síáhrabéna móne átárlageheéna síátáire. ¹⁵ Sene sánsánsábé iwíáhue tagéna síátáire. Mó aní 5 táhúséni (5,000) Kína awena mó aní 2 táhúséni (2,000) Kína awena mó aní 1 táhúséni (1,000) Kína awena se suena pokuraire.

¹⁶ Pokurairana 5 táhúséni Kína átárlarai anínká apubúue mi monératé paiqmaq paiqmarurainsabé mó 5 táhúséni Kína meraire. ¹⁷ Mira urainserah 2 táhúséni Kína átárlarai anínká mi monératé paiqmaq paiqmarurainsabé mó 2 táhúséni Kína meraire. ¹⁸ Merairana 1 táhúséni Kína átárlarai anínká wene wahnahne móne mewena marakó ubuqme mi moné maisawe kopéq sutaire.

¹⁹ Íre wahto tanahráq parabagurairana sene wahnahnka kouwekéna sega átárlaro moné kaweraranieéna síáhraburaire. ²⁰ Síáhraburairana 5 táhúséni Kína merai anínká átárlarai monéákáq mó 5 táhúséni Kínaakáq mewena sure wene wahnahnsabé, Arene 5 táhúséni Kína átárlómé mi monératé paiqmaq paiqmaruraunsabé mó 5 táhúséni Kína matióge urairana ²¹ wene wahnahnka wensabé, Kaweróne. Arewe kawerue tábúsoqme arámbéhríóna aní móne. Arega pehgáriq naneq tábúsoq marahnayabé, Áhntetaq wahnahnúno ataníe. Arereq ínereq moráráq iwíáh íwíáhoyehe uraire.

²² Urairana 2 táhúséni Kína merai anínká átárlarai monéákáq mó 2 táhúséni Kínaakáq mewena sure wene wahnahnsabé, Arene 2 táhúséni Kína átárlómé mi monératé paiqmaq paiqmaruraunsabé mó 2 táhúséni Kína matióge urairana ²³ wene wahnahnka wensabé, Kaweróne. Arewe kawerue tábúsoqme arambehríóna aní móne. Arega pehgáriq naneq tábúsoq marahnayabé áhntetaq wahnahnúno ataníe. Arereq ínereq moráráq iwíáh íwíáhoyehe uraire.

²⁴ Urairana 1 táhúséni (1,000) Kína merai anínká sinehe sure wene wahnahnsabé, Arewe págege wahnáh aní móne. Íre arega uqmarahna naneq mewe meweóne. Íre arega suitabarahna naneq mewe meweóne. ²⁵ Arene sánsá tagaríó púana arene mónewe marakó ubuqme maisawe kopéq sutaige. Umah. Arega níátóna moné meyo uraire.

²⁶ Meyo urairana wene wahnahnka wensabé, Íre kaweróne. Arewe tao-raho íre kaweq arámbéhríóna aní móne. Arega ínénsabe, Íre arega uqmarahna naneq mewe meweóne. Íre arega suitabarahna naneq mewe meweóne eno? ²⁷ Néne sánsá tagariahna puah aneqsabé néne íntárlarona moné pénkiipéq íre matono? Mirauronaraq tahirímé kouwekutaq mi monéákáq pénkíraq wahnahno kegá áwíra monéákáq náiena irino uraire.

²⁸ Mi wahnáhnká wene arambehri keyabé, 1 táhúséni (1,000) Kína matíéh áníné móne moke mewe 10 táhúséni (10,000) Kína matíéh aní náwéro. ²⁹ Áhnte matíéh aní mónkakáq awenana íregáritaq matiankehe. Tabonah aniné matíéh náneq meyaníe. ³⁰ Mah taoráhó arámbéhrí ánímé táhtoqme máhpeq sunkíkírirabeq átáthro. Mitaq moke míáh kegá íbiséra uwo uwo oneherawoe úwe.

Wehukení úku anínká mókake wehuke sainsue ehwehne.

³¹ Sísaga mó mahraréna, Ínéga wehukení úku anínká téhreh naneqkakáq íópeqté kéreq túónaraq wahnahnérapeq tútuue págegeue wahnahninie. ³² Tútuue wahnahnonaraq moke mah kehíná kéhíná niuranabiahtapeq seiriwe míagehe. Iriwe míéhrataq sainsuqme téhtaré túiná araníe. Ménkámehnkáne abowágá wene ka saraqme sipisípiq mó tuiná arena mémewe

mó tuiná áréhnserah mah kehiná kéhíná mina tahnsanue saraqmaraníe. ³³ Sipisípiq wene ayah púpeq mó tuiná arena mémewe ayahnapeq mó tuiná áréhnserah mah kehiná kéhíná mina tahnsanue saraqmaraníe. ³⁴ Saraqmarena íné anotah Wahnáh ánínká niyah púpeq míéhra keyábé, Nániboga kawerowe aitéh kéó, wega wahnah wahnahnirabeq kaweq matábúrápéq sewiáhro. Mah marákó marákó íre mirarotaq ite míageheéna mah matábú kawerarowe. ³⁵ Íné nirupibiuraitaq itega kirabo aintárówe. Íné tahbobóuraitaq itega wání náníátówe. Íné wáhnaupéqté ání míarautaq itene nahtapeq mehweh aintárówe. ³⁶ Íné ninerineré naneq íre káráitaq itega náníátówe. Íné nuwahreuraq itega soberurowe. Íné karábúsiipéq míarautaq itega íné seragarowe teiníe.

³⁷ Mina kaweqtaq míéhra kegá ínénsabe, Itene Wahnahno, are arupibiuraitaq árahtaq kirabourauno? Are tahbobóuraitaq árahtaq wání nówátáuno? ³⁸ Are wáhnaupéqté ání míaronaraq itene nahtapeq árahtaq mehweh ataráuno? Are aneraneré naneq íre káráitaq árahtaq nówátáuno? ³⁹ Are awahreuronaraq itega árahtaq soberurauno? Are karábúsiipéq míaronaraq itega árahtaq koragarauno éq kasenigehe.

⁴⁰ Kasenirakake íné anotah Wahnáh ánínká mahrarinie. Teiníboq írátíáhro. Itega nánuwahrah aní pehgáriq aní mina tahnsa atárótaq itega íné moq mina tahnsa aintárówe inie úwe.

⁴¹ Sísaga mó mahraréna, Anehe tanahráq ínégá niyahnapeq míéhra keyábé, Nániboga íre kawerowe aitéh kéó, íné nueq ahriahri teh iráipéq kowíáhro. Owainawanseq we kéréh íopeqté kéreq mitaq míageheéna Manikánka mi irá parearowe. Mitaq kowíáhro. ⁴² Íné nirupibiuraitaq itega íre kirabo aintárówe. Íné tahbobóuraitaq itega wání íre náníátówe. ⁴³ Íné wáhnaupéqté ání míarautaq itene nahtapeq íre mehweh aintárówe. Íné inerineré naneq íre káráitaq itega íre náníátówe. Íné nuwahreuraq itega íre soberurowe. Íné karábúsiipéq míarautaq itega íné íre seragarowe inie. ⁴⁴ Sega ínénsabe, Itene Wahnahno, are arupibiuraitaqmé tahbobóuraitaqmé wáhnaupéqté ání míaronaraqmé aneraneré naneq tabonahuronaraqmé awahreuronaraqmé karábúsiipéq míaronaraqmé itega are tagéq árahtaq íre séhréh ataráuno éra kasenigehe. ⁴⁵ Kasenirakake íné Wahnah anínká mahrarinie. Teiníboq írátíáhro. Itega nánuwahrah aní pehgáriq anínsábé ahqáho atárótaq itega íné moq ahqáho aintárówe teriníe. ⁴⁶ Terienara mi kegá ahriahri teh iráipéq pokirara kaweqtaq míáh kéga oga mérapeq awaq miagéhe úwe.

26

Wahnah kegá Sísaga subiq suaneheéra moráenu ehwéhne.

(Máhka 14.1-2; Árúka 22.1-2; Sóni 11.45-53)

¹ Sísaga moke mah ehwéh síwáhnoraruena ite we kéréhwána keyábé, ² Téhtaré wéhékáh sótaikúwana apahtároráq sótaikú iahreraq ko tánáhráq* sinae. Minayabe ahtebahwe. Mi tanáhráq íné wehukení úku aní awankátaq táhparageheéra móintagéhe úwe.

³ Mi tanáhráq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka wahnah aní wenáwíq Káiyápásane nahtapeq momiwíuwe. Káiyápásawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne. ⁴ Mi kegá sío síoéra, Sísawe árahue epéq táhtoqme mósubiq

* **26:2:** Sótaikú siahreraq ko tanáhráqsábé éhwéhmé púku anehepeqte séhíráme “Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne” ue kéhrabeq tagáhnno.

suanéhnkono íwíáhuwe. ⁵ Mira íwíáhéra, Áhnte wehekéqká táhutahurirataq ehwehéra tobehiyehboq Sísá pehraganehe uwe.

*Peh morá ínínká Sísane ayahqnopeq wéri abaq ato ehwéhne.
(Máhka 14.3-9; Sóni 12.1-8)*

⁶ Pétáni suwahpeqte ání Sáímóniwe anotah nao wagú anine. Minayabe mó kegá, Náonkakaq Sáímónie ue wéhuwehu áwíratówe. Sísaga Pétáni suwahpeq ména mi aníné nahtapeq ⁷ táhutahurúwana peh morá ínínká áhnte moné tahnsa wéri ano antéhyá mewe sure Sísane ayahqnotaq antiatowe. ⁸ Antiatowara ite Sísá kérahwána kegá mina tagéq abiahnsanéq iteite náhenéq, Aneqsabé pehipi antiatehro? ⁹ Íre pehipi antiatéhtáq tahirímé mi werí paigme áhnte moné mewena tabonah ke nárí irino ewane.

¹⁰ Ewanana Sísaga itene ehweh irena itensabé, Aneqsabé mi inínsabé awehgu ataho? Wegá mira aintéh sánsámé kaweq sansáne. ¹¹ Tabonah kewe ahriahri iteba mía míowe. Inéwé ahriahri iteba íre mía míainie. ¹² Iné maisarageheéna mi ínínká ninonkataq wéri anti aintena kaweraintéhre. ¹³ Teiníboq írátíáhro. Kaweq ehwéh mah marákó marákó teri terinirataq wegá amahnága mirai naneq ehwehnikákáq terigéhe. Terírataq íréhra kegá wéri abaq intéh inínsabé iwíáhigehe úwe.

*Súrásaga wahnah keyábé, Ite meiqmena Sísaba móitanie ú ehwehne.
(Máhka 14.10-11; Áruká 22.3-6)*

¹⁴ Ite Sísá kérahwána ke airápété téhranité míahwane. Itebaté ání wenáwíqtare Súrása Ísíkáríótie. Wegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kébá pokue ¹⁵ sensabé, Sísá iteba méáúwáhnaraqmé aneq nánianéhbo úwara wegá mirainkeheéra sega 30 ebáh móné we náwúwe.† ¹⁶ Náwúwana wegá se Sísaba móríte tanahráqsabé iwíáhíue kabarúwe.

*Sísareq we kéro kereqka moráráq táhutahuru ehwéhne.
(Máhka 14.12-21; Áruká 22.7-14,21-23; Sóni 13.21-30)*

¹⁷ Íre múi párétí né tanahráq súwe. Mi tanahráq ebeqte wéhékáh ite we kérahwána kegá Sísaba séq wensabé, Sótaikú tanahráq iahreraq kéh táhútáhúq nankehboq eheq kogaweratanéhnkono ue kasenowane. ¹⁸ Kasenowanana wegá peh morá ánínsabé iwíáhéna itensabé, Sarúsarama suwahpeq teiátáu anípá pokue wensabé, Íwáhnori anínká mahraréna, Iné tanahráq aiq sire. Inéreq iné séniráh kéreqka arene nahtapeq sótaikú tanahráq iahreraq kéh táhútáhúq nanehe ire koreawéro úwe. ¹⁹ Koreawéro úwaq itega mi ehwéh sehgieq mitaq sótaikú tanahráq iahreraq ko tahutáhúq kawerarahwáne.

²⁰ Ío tupekútaq Sísareq ite airápété téhranité we kérahwána kereqka tútuue táhutahurowane. ²¹ Táhutahurowanaraq Sísaga itensabé, Teiníboq írátíáhro. Ite miáhrabeqte ánínká néne naruo kowerirankéhe úwaq ²² ite we kérahwána kegá ireq irupipeq umeh agúwe. Umeh agúwaq ite morání moránínkáue Sísansabé, Néne Wahnahno, arega ínénsabe irareno ue kasenowane. ²³ Kasenowanana Sísaga itensabé, Inéreq moráráq párétí wahba parétáhípeq pámbáhúya anínká néne naruo kowerirankéhe. ²⁴ Kowerirahnararaq Manikáne ehwehniká aiq irarinserah iné wehukení úku aní pukinie. Néne naruo kowerirahna aní anotahtaq kamah awinawire. Wenanoga we íre maqmiotaq tahirímé aiq kaweri irino úwana ²⁵ Súrása Sísane naruo koweriranaú anínká wensabé, Íwáhnoraníno, arega ínénsabe irareno úwana Sísaga wensabé, Arerega aiq iraréne úwe.

† **26:15:** Mi 30 ebáh mónéwé arahue monébómo. Itega íre tagarione. Wehukega iwíáhéra ákáhtaq áhnte moné iwíáhowe.

Sísaga párétiakáq sera ano ko kahpúákáq náriu ehwéhne.

(Máhka 14.22-26; Árúka 22.15-20; 1 Kórína 11.23-25)

²⁶ Itega táhutahurowanaraq Sísaga páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme ite we kérahwána ke náiena itensabé, Mahnawé niwaq mire. Nahro úwaq nahwane. ²⁷ Nahwanana náhniáq sera ano ko kahpú mewena Manikánsabe kaweróne atena náiena itensabé, Itega ómiga moke nahro. ²⁸ Néne korahq mire. Néne korahq tuinaga itereq áhnte mó kereq Manikánka insahwé aitená itene ahbabáq kaweraitankéhe. ²⁹ Teiníboq írátíáhro. Náhniáq sera ano mahtaq mó íre nanie. Mókake Nániboga wahnah wahnahnirabeq itereq o será ano nanehe úwe.

³⁰ Itega Manikánsabe iwíáh íwíáh igonkónéq máhpeq tueyokéq Óríwi sawéhrápéq pokowane.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.

(Máhka 14.27-31; Árúka 22.31-34; Sóni 13.36-38)

³¹ Sísaga itensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Ínéga sipisípiq Wahnáh subiq súáhnaraqmé moke sipisípiqmarínká kobeq séberigehe ire. *(Sekaraia 13.7)*

Mi ehwéhnká irarinserah ibora ínókáhpéq ite ómiga íné nueq kobeq séberigehe. ³² Manikánka íné oganúq intahnaraq Kehrari marákórápéq ebeq konaq inehe sighehe úwe. ³³ Úwana Pítaga Sísansabé, Ómiga are áúwéh rataqmé ínéga íre auwanauge úwana ³⁴ Sísaga wensabé, Teawiníboq írátíahno. Ibora ínókáhpéq kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríóge apahtáróráq irariniewóne úwe. ³⁵ Úwana Pítaga wensabé, Mó kegá arereq ínéreq iubiq íúwéh rataqmé ínéga, Are aiq tagaríóge atanauge úwaq moke ite Sísá kérahwána kegá Pítaga irarú serahnowane.

Sísaga Késémáni matábúráq kobúrerú ehwehne.

(Máhka 14.32-42; Árúka 22.39-46)

³⁶ Sísareq ite we kérahwána kereqka mitaq sueq Késémáni matábúráq pokowane. Sísaga itensabé, Ite mahtaq tútuue míehrana íné móbeq kobúrerono éna ³⁷ Pítareq Sébérine ahninkáwárárereq móbeq móritowe. Móritena wene arupipeq anotah uméhue págege agúwana ³⁸ wega sensabé, Nirupipeq anotah uméhinka pukorahuge. Mahtaq tótuqméq tagaríáhro éna ³⁹ se suena wahtotaq móbeq pokéna marakóraq káuqmunue ména púrerúwe. Púrerue mahraréna, Nániboo, are awahbáhnaraqmé nirupipeq umehi naneq menuwahráhone. Íre íné nuwahbeh sansá peh are awahbeh sansánúno ue púrerúwe.

⁴⁰ Púreraruena we kéro anitóbá kouwekúwara sugówana tagówe. Wegá Pítarehyabe, Pehgáriq tanáhráq árahinsabé íre tótuqméq tagariaho? ⁴¹ Iteiyuwanka kaweq sansánsabé suwahbehre. Peh itene inonka mareqmareréq íre miraorahowe. Owainawanka ahbabáq aitehneboq tótuqméq púreroro úwe.

⁴² Púreroro éna mónkakáq se suena kobúrerúwe. Púreréna mahraréna, Nániboo, nirupipeq umehi naneq íre menuwahnayabé are awahbeh sansá sehginie úwe.

⁴³ We kéro anitóbá mó kouwekúwara anotah mukúqmáhkúru puara se peh sugówe. Sugówana tagéna ⁴⁴ Sísaga mónkakáq suena pokue apahtáróráq monseráhnue púrerúwe.

⁴⁵ Púreraruena seba kouwekúwara sensabé, Ite peh ahrenaneheéq sugaho? Írátíáhro. Íné wehukení úku anípá ahbabáq ke kowerire tanahráq aiq sire.

⁴⁶ Pokonehboq irigoro. Tagahro. Néne naruo koweriréh ánínká aiq sire úwe.

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwéhne.

(Máhka 14.43-50; Áruká 22.47-53; Sóni 18.3-12)

⁴⁷ Sísaga ehwehnútaq Súrása we kéro anínká súwe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka áhnte mó ke eqmaq súowara sega pokamarinkákákq sahmárinkákákq Súrásareq moráráq suwe.

⁴⁸ Seneherautaq koweriro anínká su ke teriena, Ínéga nánkóqnahna anímé Sísá wire. We táhtoráhro úwe.

⁴⁹ Minayabe Súrásaga Sísaba apubúue séna wensabé, Íwáhnoraníno, aiq míahno éna nánkóqnowe. ⁵⁰ Nánkóqnowana Sísaga wensabé, Néne iyahnabo aníno, arega mirainie íwíáhóna naneq apubúue miraúno úwara wereq su kegá Sísá ambubúue táhtotíówe.

⁵¹ Táhtotíówana Sísareq mío anínká wene poka mewena Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh áníné arambehri aní apiwe wene ahre kiraq auwowe.

⁵² Kiraq auwowana Sísaga wensabé, Arene poka sabiruo. Itega ebeho naneq mewe ebehirataq mó kegá mi naneqtaté iubi q suagéhe. ⁵³ Nánibonsabé, Séhréh ainto teawútáq tahirímé séhréh aintanieéna áhnte íópeqté ké ínéba eqmaq súéh irino. Minayabe íre ahtebaho?

⁵⁴ Ínéga mina tahnsanutaq tahirímé íné pukonayabé Manikáne ehwehnka árahue aiq pútaragi iripo úwe.

⁵⁵ Sísaga weba su keyábé mahraréna, Aneqsabé aebó aní táhtoráhnserah pokankakaq sahnkákákq íné meniraneheéq seo? Mó wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe íwíáh íwíáh atáh náhtápéq tútuue íwáhnorurautaq mi tanáhráq itega íné íre táhtotiarowe. ⁵⁶ Manikáne ehweh iraru kegá sehiranu ehwéh aiq pútaraginkeheéq miraowe úwaq ite we kérahwána kegá Sísá auweq pehbeheráh pokowane.

Wahnah kegá Sísá ehweh ató ehwehne.

(Máhka 14.53-65; Áruká 22.54-55,63-71; Sóni 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Mi tanáhráq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahme wenáwíq Káiyápásae. Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqka Káiyápásane nahtapeq momiwíue míówe. Momiwíue míówara Sísá táhtoró kega we meqmera Káiyápásane nahtapeq móátówe. ⁵⁸ Se mótaq we mótarue Pítaga sinehe kaqme kure nahnoerápéqté mátábúrácq párísiwarí máhpeq tútuue míórabéq kéna sega Sísá aneronehrabomo éna taganieéna tútuue míówe.

⁵⁹ Sísá subiq suaneheéra Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq moke mó kaunsírí kéreqka Sísansabé péhe éhwéh atéhra keyábé kabaruwe.

⁶⁰ Kabaruwara áhnte kegá iriwe méra péhe éhwéh teríúwe. Sega teríú ahabábáq Sísá íre subiq suahráhu ahabábáre. Sinehe mó anitégá iriwe méra mahraréra,

⁶¹ Mah anímé aiq mahraréna, Ínéga Manikánsabe íwíáh íwíáh atáh náh sokoruqme apahtáro wéhékáh mó pearahráhuge uraire uye.

⁶² Uyana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka iriwe ména Sísansabé, Mi anitégá iraréya ehwéhmé arega íre terieráhono? Sene ehweh aiq pútaq ehwéhpo úwana ⁶³ Sísaga íre iraria peh ehiya míówe. Peh ehiya míowana wega Sísansabé, Maniká oga mía míai anínká tagaríéhtáq pahsuqme teio. Manikánka ite Asiu ke meirena kaweraitankeheéna peh morá aní omaq atowe. Arewe mi anípo? Arewe Manikáne ahninkáwábo? Pahsuqme teio úwana ⁶⁴ Sísaga wensabé, Arega aiq iraréne. Teiníboq írátíáhro. Íné wehukení úku aní Manikáne ayah púpeq tútuue ména íópeq írábúyápipeqté tuonaq tagagehe úwe. ⁶⁵ Úwana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka mi ehwéh irotaq abiahnsanú púana wene korósi subansuena mahraréna, Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhre. Minayabe mó keyábé

móme íre kasenoro. Ahqáho. Wega Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhraq íráhwe. ⁶⁶ Minayabe aneratanéhnkono úwara sega wensabé, Wega ahbabáq ehweh aiq irari puag subiq suo atanéhe uwe. ⁶⁷ Táhmaro kegá Sísane auran-abiah tehqni atera siyahtate subiqmárówe. Táhmaro mío kega we siyahpóra subera wensabé, ⁶⁸ Are Manikánka omaq ato aníninaraqmé are subiqmaréh áni insebo? Teio uwe.

Pítaga, Sísá íre tagaríóge ú ehwehne.

(Máhka 14.66-72; Árúka 22.56-62; Sóni 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Pítawe máhpeq mátaburapeq tútuue míowana arambehri ahrarígá weba séna wensabé, Are Kehrari marákórápéqté áni Sísareq míarone úwe. ⁷⁰ Sísareq míarone úwana ómiga írátíótaq Pítaga ahqáho atena mi ahraríyábé, Arega iraréna ehwéhmé íre ahteboge éna ⁷¹ mitaq suena ogesáh ogesáhraq kowíowe.

Kowíowana mó arámbéhrí áhrarígá we tagéna wereq mío keyabé, Mah anímé Sísá Néhsara suwahpeqte anínseq míaraire úwe. ⁷² Úwana Pítaga mó ahqáho atena, Pópoqnahga tagaríéhtáq aiq pútariahnsanuge éna, Arega iraréna anímé íre tagaríóge úwe.

⁷³ Mótaq tahnsa mitaq mío kega Pítaba séra wensabé, Arereq wereqne ehweh peh morá éhwéh púah are wenawahrah aní móne uwana ⁷⁴ Pítaga ehbonéna mahraréna, Pópoqnahga tagaríéhtáq itega irare anímé íné íre tagaríóge. Ínéga péhe éhwéh teawénaraqmé Manikánka íné nubiq suankéhe úwana kokórega ehwehnúwe.

⁷⁵ Kokórega ehwehnúwana Sísaga teawu ehwéh Píta ahraq konsabe iwíáhúwe. Mi ehwéhnúmé, Kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríóge apahtaróráq irariniewóne úwe. Kokórega ehwehnútaq Pítaga mi ehwéh iwíáhéna máhpeq tueagéna anotahtaq ibisówe.

27

Sísá meqmera Páhirátiba móató ehwehne.

(Máhka 15.1; Árúka 23.1-2; Sóni 18.28-32)

¹ Ahbiahipeq moke Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka Sísá subiq súéhra ehwéh sío síóera ² wene ayahnkaratáq nágáqtate táhru táhrue meqmera anotah wahnáh áni Páhirátiba móátówe.

Súrása párikirio ehwéhne.

(Eqmaro 1.18-19)

³ Súrása Sísane naruo koweriro anínká mina tagéna, Íre kaweruraage iwíáhéna wega meyo moné, 30 ebáh móné mewena Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq aboawah wehreqpa sure sensabé, ⁴ Kaweqtaq mía míai aní ahbabáratewóge úwe. Úwara sega wensabé, Íre itereq wehgaq míre. Arerene wíre uwana ⁵ Súrásaga mi moné Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq móruparuena tueyokue wewe móbárikiriowe.

⁶ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéga mi moné mewera mahraréra, Mah monéwé wehukení subiq sueyabe móné púaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté mónéákáq moraráq íre maranéhe uwe. ⁷ Segá sío síóera wáhnaupeqté ké maisaraneheéra téh marakóráté párétah mirao marakó mi monéráté paiqmarówe. ⁸ Segá paiqmárónsabe wehukega mi marakóyábé Korahq Marakóe ue áwírarówe. Amahnágaákáq mi awíq peh kéhre. ⁹ Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Sérémáíaga naho mahraréna,

Ísara kegá wehukení paiqmaraneheéra 30 ebáh móné omaq matowe.

¹⁰ Maniká néne Wahnahnka tenínserah sega mi monéráté téh

marakóráté párétah mirao marákó paiqmárahwe úwe
(11.12-13)

(Jeremaia

Páhirátiga Sísansabé kasenú ehwehne.

(Máhka 15.2-5; Árúka 23.3-5; Sóni 18.33-38)

¹¹ Segá Sísá anotah wahnáh aní Páhirátiba móátówana wega wensabé kasenéna, Arewé Asiu kené Wahnahpo úwe. Úwana Sísaga wensabé, Arega aiq iraréne úwe. ¹² Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka Sísá ehweh atówana sene ehweh íre ayahqmarena peh ehiya míowe. ¹³ Peh ehiya míowana Páhirátiga wensabé, Segá ehweh atáh éhwéhmé íre irahno úwana ¹⁴ Sísaga Páhirátine ehweh moq íre ayahqme teawuwe. Íre ayahqme teawunsabe Páhirátiga áhtenéna iwíáh kikirúwe.

Páhirátiga, Sísá awankátaq táhparáhro ú ehwehne.

(Máhka 15.6-15; Árúka 23.13-25; Sóni 18.38-19.16)

¹⁵ Anotah tahutáhúro tanáhráq mó opéq mó opérue karábúsiipéqté aní Asiu kegá pugeqio teawú ani Páhirátiga pugesuaq pugesarúwe. ¹⁶ Mi tanáhráq ahababáq ani wenáwíq Párehba karábúsiipéq míowe. ¹⁷ Áhnte Asiu kegá Páhirátiba suwana wega sensabé, Párehba pugeq auwanínkono? Sísá Manikánka omaq atena eqmaréhre e aní pugeq auwanínkono? Inse pugeq auwanínkono kasenúwe. ¹⁸ Kasenéna iwíáhéna, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéqá, Sísaga ite kiotaikíneho éra abiahnsa atáh púara ínéba meqme sewe iwíáhúwe. Mira iwíáhú púana wega sensabé, Inse pugeq auwanínkono úwe.

¹⁹ Páhirátiga kotiorabeq wahnahnúwana wene ahrega ehweh eqmarena mahraréna, Asiu kegá ehweh atáh anínsabé inokáhpeq áónáhéna nirupipeq áhnte uméhirana tagoge. Minayabe mina kaweqtaq mía míai aní pehragato úwe.

²⁰ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka míó keyabé pagu pagunéra, Mah ehwéh Páhiráti koreawéro. Wensabé teaweq, Párehba pugeq auwe Sísá subiq suo ue koreawéro éra pagu pagunuwara míó kega, Párehba pugeq auwo uwe. ²¹ Uwana Páhirátiga mónkakáq sensabé, Mah anité inse pugeq auwanínkono úwara ómiga, Párehba pugeqio uwana ²² Páhirátiga sensabé, Sísá Manikánka eqmaréhre e anímé aneratanínkono úwe. Aneratanínkono úwara sega wensabé, Awankátaq táhpawe subiq suo uwana ²³ Páhirátiga sensabé, Aneqsabébo? We aneq ahababáriro úwara sega ehweh kikiréra, Awankátaq táhpawe subiq suo uwe.

²⁴ Uwana Páhirátiga iwíáhéna, Mahta q míáh kéqá néne ehweh íre irah púana anotah tobéhiyehboq túbáh aginie. Túbáh aginie éna wehukega tagaríótaq wání antehya mewe wene ayahnkara pabeq paberúwe. Pabeq paberaruena sensabé, Tagaríáhro. Mah aní subiq sue iwíáh íre néne peh iteitene iwíáh wíre úwe. ²⁵ Úwara moke míó kega mahraréra, We subiq súéhranka itereq itene animárinseq kamah ainawire uwe. ²⁶ Minayabe Páhirátiga Párehba pugeq auwena Sísá áréti sahtáté subóro aritena sóntía kegá awankátaq táhpawe subiq suagehéna siuwe.

Sóntía kegá Sísansabé awiréh ató ehwehne.

(Máhka 15.16-20; Sóni 19.2-3)

²⁷ Páhirátine sóntía kegá Sísá meqmera wahnah anínká ehwehúrabek kibekue móatera ómi mó sóntía ké síáhrabuwara Sísaba momiwíuríówe. ²⁸ Momiwíéra moke wene korósi ugurú auwera peh morá tautáúq korósi abaq atera ²⁹ ógaratáté keborarera wene ayahqnotaq suki atówe. Suki atera wiahnókara wene ayah púpeq atera wene auranabiahapeq sirehunseraráq

méra wensabé péhepehe iwíáh íwíáh atera awiréh atówe. Awiréh atera wensabé, Aiq míahno? Arewe Asiu kené Wahnah mone* éra ³⁰ tehqni atera wiahnó sahtáté ayahqnotaq subiqmarera ³¹ awiréh atówe. Awiréh atera abaq ató korósí akai auwera wewene korósi suki atera awankátaq táhparanehéera meqmera pokuwe.

Sísa awankátaq níriraté táhparó ehwehne.

(Máhka 15.21-32; Árúka 23.26-43; Sóni 19.17-27)

³² Sóntía kegá Sísa meqmera awankátaq táhparanehera urabeq pokue Sáiríni marákórápéqté ání wenáwíq Sáímóni piehgiútaq saignatera, Sísa táhparéhra awánkámé abaqme kúno atónsabe abaq mena kúwe. ³³ Sega pokue Kógóta sawéhrápéq kíúwe. Mi sawéh áwíqmé áwahewé wehukení ayahqno tánúnsutapére. ³⁴ Mitaq sega íre érorahi kítabel maráhsíní mewera náhniáq sera anopipéq sombirahue Sísa náuúwana nawe tagéna ahqáho éna íre nówe. ³⁵ Íre nówara sega we meqmera awankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigarátaq subiqmarue táhparera awanká pankeqme marakóipeq pearówe. Pearera, Wene korósi insega meyanabomo éra saraq mianeheéra káhsie saraqme meyówe. ³⁶ Saraqme mewera tútuue méra Sísa awahnkanuwe. ³⁷ Ehweh ató ehweh kanehraq sehiranúwara wene ayahqno abobóráhpeq awankátaq táhparówe. Mi sehiránká mahraréna, Mah anímé Sísa Asiu kené Wahnahne úwe.

³⁸ Sísa awankátaq táhparóabeq aebó ánité moq awankátaréráq níri pewe táhparéra pankeqme ayehré ayehré pearówe. ³⁹ Pearówara mitaq sótaiku kegá Sísa tagéra awiréh atera sinuo kóbiq kóbiréra wensabé íre kaweq ehwéh atówe. ⁴⁰ Íre kaweq ehwéh atera mahraréra, Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh sokoruqme apahtáróráq mó pearahráhóna aníno, arere séhréhúno. Oga míankehboq marakóipeq tueagúno. Arewe aiq pútaq Manikáne ahninkáwá inaraqmé maraipéq tueagúno éra awiréh atówe. ⁴¹ Awiréh atówara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqka Sísansabé moq awiréh atówe. ⁴² Awiréh atera mahraréra, Wega mó ke kaweraritena peh wewe íre kawerorahire. Wega, Íné Asiu kené Wahnah muge íwíáhire. Wega marakóipeq tueagínaq tagéq wensabé aiq pútare atanéhe. ⁴³ Wega, Íné Manikáne ahninkáwá úge éna Manikánka séhréh aintankéhe íwíáhire. Manikánka wensabé arutaboírínaraq seséhréh atanae éra awiréh atówe. ⁴⁴ Aebó ánité awankátaq táhparó anitégá moq íre kaweq ehwéhnéra Sísansabé awiréh atóye.

Sísa pukú ehwehne.

(Máhka 15.33-41; Árúka 23.44-49; Sóni 19.28-30)

⁴⁵ Wéhékáhnabubu moke mah marákó marákó sunkíkíragúwana ío tunsore-rutaqkakáq peh sunkíkíratíowe.† ⁴⁶ Tunsorerutaq Sísa wewene ehwehtaq Wenabonsabé anotahtaq mahraréna, Írói, Írói, tahmah sabáhtahnie úwe. Mi ehwéhnúmé, Nániboo, Nániboo, aneqsabé íné nuwahno úwe. ⁴⁷ Úwara táhmaro iriwe míó kega irera mahraréra, Éráísansabé áhrabire uwe. ⁴⁸ Mibeqté ánínká pehbeheráh sehenáh tahnsa náneq mewena kítabel nah nanepipéq pámbáhue sehikaratáq maqme pankeqme Sísa píbira nankeheéna awuwe. ⁴⁹ Awutaq mó kegá, Peh áwé tagahro éra, Éráísaga segaweratanabiramo.

* **27:29:** Anotah wahnáh ánínká aneranerinserah Sísa aneraneratówe. Mi tanáhráq anotah wahnáh kéga tautáúq korósí sukiera wahnah ayáhúq sukiera sene síahraq tútuue méra wiahnó kara tahnsa náneq siyah púpeq táhtotawéra wahnahnowe. † **27:45:** Wéhékáhnabubume Písini ehwéh 12 kíróku kéhre. Tunsorerutaq 3 kíróku kéhre.

Taganeheqmúne uwana wenawa kiyokúwana ⁵⁰ Sísaga mónkakáq anotahtaq ehwehnéna wenawa Maniká awena putiowe.

⁵¹ Putiotaq Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté páráhnikéq tahnsa ónsá senahpeqté subame tunse téhtaré úkúwe. Téhtaré úkúwana máríúwana ebahmarí parebare agúwe. ⁵² Parebare agúwana maisaró oná sigúwe. Sigúwana Manikánsabe aiq pútare atera puku weh áhréné sinonka Manikánka iriritena oganúq sitowe. ⁵³ Maisiapípéqté kie irigéra anehe Sísá oganúkútaq mi kegá Sarúsarama suwahpeq pokuwara áhnte mó kegá tagowe.

⁵⁴ Máríúwara sóntía kereq sene kíápéténireqka minaakaq moke mó naneqmarínkákákq tagéra anotah ahréera mahraréra, Mah anímé aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wíre uwe.

⁵⁵ Sísá íre putiotaq Kehrari marákórápéq suena pokútaq áhnte mó inínsónká we séhréh ataneheéra kérowe. Sísá putiotaq mi ahrérónká móbeq iriwe méra awahnkanuwe. ⁵⁶ Mágára suwahpeqte íní wenáwíq Máhriáe. Wenaogo Máhriáwé Sémísireq Sósépareqne sinowae. Mi inítéreq Sébérine ahninkawárárené sinowareqka moq iriwe méra awahnkanuwe.

Sísane anonka maisé onápípeq maisaro ehwehne.

(Máhka 15.42-47; Árúka 23.50-55; Sóni 19.38-42)

⁵⁷ Árimátéa suwahpeqte ání wenáwíq Sósépaé. We áhnte monéákákq áninéna Sísansabé aiq pútare atowe. ⁵⁸ Sísá pukú wehekáh íó tupekútaq Sósépaqa Páhírátiba pokéna wensabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwana kowe atena sóntía keyábé, Sísane anonka mah aní áwéro úwe. ⁵⁹ Áwéro úwara sega wene anonka áwúwana Sóséparehga Sísane anonka mewera íre wahto taberábe ambántáipéq úbíqme ⁶⁰ Sósépane o ubusa onápípeq mómaisarówe. Maisarera anotah ebáh paentáwe kure maisaró mehpeh paiqmarera pokuwe. ⁶¹ Mágára suwahpeqte íní Máhriareq mó wenaogo Máhriareqka mitaq tútuue méra awahnkanuye.

Sóntía kegá maisarórabéq wahnahnu ehwéhne.

⁶² Sísá maisaró wehekáhmé Asiu kene ahrena ahrena wehekáhné ménsámehnsá kawerare wehekáhne. Mi wehekáh parabagúwana mó wehekáh Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka Páhírátiba kosoruparawéra ⁶³ wensabé, Anotah aníno, péhepehenurai anínká oga míaraitaq mahraréna, Íné pukéna apahtáróráq mó oganúkinauge uraire. Itega mi ehwéhnumé aiq iahreraq kéhre. ⁶⁴ We kító kegá we maisatorabeqte wene anonka segiroqmera mó kopéq suera mó keyábé, We oganúkire teríyehboq arega sóntía keyábé mi maitáq apahtáróráq kowahnahnoró arito. Arega íre mirainaraq anehete péhe éhwéhnká ebeq piah péhe éhwéh kiotaikinae uwe. ⁶⁵ Uwana Páhírátiga sensabé, Sóntía ke meriqmeq we maisatorabeq pokue mitaq óna paiqme págege atawéq kawerue wahnahnarito úwe. ⁶⁶ Kawerue wahnahnarito úwara sega sóntía ke meriqmera pokue méhpeh paiqmáro ébáh ónsá perahsarera mó kegá sirúého éra sóntía keyábé kawerue wahnahnoró arítówe.

28

Sísá oganúkú ehwehne.

(Máhka 16.1-10; Árúka 24.1-10; Sóni 20.1-18)

¹ Ahrena ahrena wehekáh parabagúwana o wikí kowara ebeqte wéhékáh ahbiahipeq íó kiembogútaq Mágára suwahpeqte íní Máhriareq mó wenaogo Máhriareqka maisarorabeq tagayeheéra pokuye. ² Tagayeheéra pokuyana anotah máríúwana Manikáne íopeqte áninká tunse méhpeh paiqmáro ebáh

paentáwe móbeq marena mi ebáhtáq tútuue míowe. ³ Wene auranabiah sokeqsúéh tahnsa kúgú agúwana wene korósi anotah tabérábé píribírioyáh tahnsane.* ⁴ Mitaq wahnahnurió sontiá kégá we tagéra anotah ahreéra iransánéra pusa ké tahnsa úkuwe.

⁵ Íopeqté ánínká mi inítéyábé, Íre áhreotao. Íné tagariómé itega Sísá awankátaq táhpato aní seragéhye. ⁶ We mahtaq íre míéhre. Wega irarurainserah oganúkire. Wene anonka matotaq seragahtao. ⁷ Tagéta peheráh pokue we kété ke koreriétao. We iriwe oganúkéna Kehrari marákórápéq ebeq kínaq we anehe kirataq Sísá mitaq tagagehe. Aiq teiúge. Koreriétao úwe.

⁸ Úwara mi inítégá áhreéra peh sene sirupipeq iwíáh iwíáhéra apubúue mitaq suera pehbeheráhnue ite Sísá kérahwána ke teieyeheéra pokuye. ⁹ Pokue ahtapeq kuyataq Sísareq sereq piehgiúwe. Sísaga sensabé, Pehwehrue míáhtao úwara mi inítégá weba kure wene aigará táhtoqme iwíáh iwíáh atóye. ¹⁰ Iwíáh iwíáh atóyana Sísaga sensabé, Íre áhreotao. Nánuwahrahyabé korerieq, Kehrari marákórápéq pokoro. Mitaq íné tagagehe. Koreriétao éna eqmarowe.

Maisarórabeq sóntiá ke teriú ehwehne.

¹¹ Eqmarowara mi inítégá pokuyara maisarórabeqte sóntiá kégá Sarúsarama suwahpeq pokue Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké moke tago naneg teriúwe. ¹² Teriúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka momiwíue sío síoéra moráénéra sóntiá kegá sene ehweh sehgiheéra áhnte moné síúwe. ¹³ Móne siera mahraréra, Mó keyabé mahraue terieq, Inokáhpeq ite sugéwonayabé we kété kegá sure wene anonka mewera ehqpopoq morúáhwe teriéro uwe. ¹⁴ Teriéro éra, Anotah wahnáh ánínká ite sugéwaro ehwéh irahnaraq itega mi ehwéh tábúsoqme teawenéhe. Teawénaraq wega ite íre kamahinae uwe. ¹⁵ Uwara sóntiá kegá móne mewera mi pehe éhwéh sehgiúwe. Asiu kegá mi ehwéh Súría marákórápéq mitaq teri mahtaq terinuwara abae agúwe. Miraunsabé mi tanáhráqkákáq amahnágaákáq Asiu kegá mi ehwéhnsabé, Aiq pútaq ehwéhne atáhwe.

Sísaga we kéro keyabé, Néne ehweh koreriéro ú ehwehne.

(Máhka 16.14-18; Árika 24.36-49; Sóni 20.19-23)

¹⁶ Ite airápété morá ké Sísá kérahwána kegá pokue Kehrari marákórápéq Sísaga teiu sawéhrápéq kiowáne. ¹⁷ Mitaq Sísá tagéq wensabé iwíáh iwíáh atahwáne. Peh táhmaroga sirupipeq téhtaré iwíáhuwe. ¹⁸ Sísaga iteba wahtotaq séna itensabé, Maniká Nániboga íopeqkákáq mah marákó marákóákáq moke wahnahnúno aintena págege aintéhre. ¹⁹ Minayabe pokue mah kehiná kéhíná íné séniráh ké úkigehboq kosíwáhnororo. Nániboreq íné wenahninseq Manikáne Awanseq íwírue wání meriéro. ²⁰ Moke teiátáu ehwéh tábúsoqme sehgiéhbo kawerue síwáhnororo. Kawerue írátíáhro. Amahnágaákáq mókakeakáq mah marákó marákó parabagína tanáhráqkákáq peh itereq mía míainaue úwe.

* **28:3:** Tók Písini ehwéhmé piribirioyah tahnsane áwíqmé íre kéhre. “Olsem ais” kéhre.

Máhka Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Máhkawe Sarúsarama suwahpeqte ánínéna téhtaré áwíq kéhre. We mó awíqmé Sóni Máhkae. Sísaga marakóipeq ména síwáhnorútaq Máhkawe peh mahbi míowe. We Páhnábása awahrah aní ména Píta séhréh atena anehe Páhnábásareq Porareq séhréh aritowe. Aroma kegá págege sansánsábé suwahbó púana Sísaga págegeue miraú arámpéhríyábé Máhkaga sehiranúwe. Aroma kegá mah pukú sáhnsahwe Sísane ehweh kawerue siahtebéra Sísansabé aiq pútare atageheéna Máhkaga sehiranúwe.

Máhkaga mah kawéq éhwéh sehiranúwe.

Sóni wání meri merini anínká irarú ehwehne.

(Mátíyu 3.1-12; Árúka 3.1-9,15-17; Sóni 1.19-28)

¹ Sísaga Karáhéwé Manikáne ahninkáwá wíre. Kaweq ehwéh áwahewé
² Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Áísáíaga púkuipéq sehiranue mahraréna,

Írátíáthro. Néne ehweh korerie anímé ah kawerinkeheéna ebeq eqmaróge.

³ We abatapi ména sawai sawaiéna mahraréna, Itene Wahnah sína ahmé aborisahro. Wene ah kaweraráthro inkehe úwe. *(Aisaia 40.3)*

⁴ Mah sehiránká irarinserah wání meri merini aní wenáwíq Sóni uworapeq ména ehweh teri terinéna, Manikánka itene ahbabáqsabe kaweraitankéhboq ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáthro. Itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míéhrataqmé wání meiníe úwe.

⁵ Súría marakórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreqka ómiga weba suwe. Su kegá sene ahbabáqsabe Maniká teawúwana Sóniga Sorana aroipéq wání meriuwe. ⁶ Sóniga kéhmane áyórate kogahnia aneraneratiowe. Áú aretí wene ayahbataq konahnatiowe. Tábahnkákákáq sehnáhrabahnkákákáq nówe.

⁷ Sóniga mahraréna, Inehe si anímé anotah aní ména íné kiotaigme aní míre. We anotah aní púana ínéga nirehunseraráq ména wene súu nahníáq pugereyabe íre awehrari aní múge.* ⁸ Ínéga peh wání mei meinonana wega Manikáne Awa náinkéhe úwe.

Sóniga Sísaga wání meawu ehwehne.

(Mátíyu 3.13-17; Árúka 3.21-22)

⁹ Mitaqkake Sísaga Néhsara suwahpeq Kehrari marakórápéqté súwana Sóniga Sorana aroipéq Sísaga wání meawuwe. ¹⁰ Meawuwana Sísaga wánípipeqté kiutaq tagówana sabonah sawekúwana Manikáne Awanka tunse kiboki tahnsanéna Sísaga márunsurahúwe. ¹¹ Márunsurahúwana íópeqté éhwéhnká mahraréna,

Are niruní nénáhní móne. Arensabé nirutaboiruge úwe.

Owainawanka Sísaga áhwárawe tagó ehwehne.

(Mátíyu 4.1-11; Árúka 4.1-13)

¹² Manikáne Awanka Sísaga meqmena abatapi móatowe. ¹³ Áhnte wehekáh 40 wehekáh Sísaga mitaq míowana owainawanka weba séna Sísaga ahbabárinkeheéna áhwárawe tagéna áwíoqnówe. Sísaga ménkámehnká míórabeq míowara íópeqté kegá weba séra séhréh atówe.

* **1:7:** Naho pukúwé “Manikáne O Ehwehne” ue púkuipéq mahraue karaire. Sóniga mahraréna, Inehe si anímé anotah aní ména íné kiotaigme aní púana wega ehweh irarínaraq íné ehiya míanie úwe.

Sísaga Kehrari marákórápéq wene arambehri áhwáró ehwehne.

(Mátíyu 4.12-17; Árúka 4.14-15)

¹⁴ Mó kegá Sóni karábúsiipéq átówana Sísaga Kehrari marákórápéq pokéna Manikáne kaweq ehwéh teri terinúwe. ¹⁵ Teriena, Ibora awehraq tanáhráq míre. Manikánka wahnah wahnahnime aiq wahtoni puag itene ahababáq sueq kaweqtaq méq mah kawéq éhwéhnsábé aiq pútare aintáhro úwe.

Sísaga itaréitaré wéhyábé, Íné séniráhro ú ehwehne.

(Mátíyu 4.18-22; Árúka 5.1-11)

¹⁶ Sísaga Kehrari kawéhú ayehrápéq noguwara se ábárahre Ehntarureq Sáimónireq tagówe. Sáimóniwe mó awíq Pítáe. Se pah meyóya anité míoyansabé kahweraté wánípipeq uwe taga tagauyana tagówe. ¹⁷ Tagéna sensabé, Íné séniráhtao. Amahnága itega kahweraté uwe taga tagaéta pah meyehe. Mina óyanserah wehuke inéba meriqmeta sigehe. Minayabe íwáhnoriniboq séniráhtao úwe. ¹⁸ Séniráhtao úwara sene kahwe apubúue mitaq marera Sísá kéroýe.

¹⁹ Kéroýana Sísaga kure mó abárahre Sébérine ahninkáwáráre síwíqmé Sémísireq Sónireq sene sípiipéq méra kahwewarí kaweq kaweruyana tagówe. ²⁰ Tagéna Sísaga máhotao úwara mi abárahregá sibowáreq wereq arambehriu kereq sípiipéq suera Sísá kéroýe.

Sísaga owainawa kaqauwo ehwéhne.

(Árúka 4.31-37)

²¹ Segá Kápénéáma suwahpeq tunse ahrena ahrena wehekáh Sísaga momiwí nahtápéq kibekéna síwáhnorúwe. ²² Síwáhnoréna Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kegá síwáhnorunserah Sísaga íre miraúwe. Ahqáho. Wegá págegeue síwáhnorú púara wene ehweh író kega áhtenuwe.

²³ Áhtenuwana owainawanka subiqmaq subiqmarú aní momiwí nahtápéq míowana owainawanka iwíáh atowana anotahtaq mahraréna ²⁴ Sísao, are Néhsara suwahpeqte aní móne. Arega itewe aneraitaníbo? Iubiq iuanie seno? Are Maniká míéhrabeq kaweqtaq mía míaóna aní móne. Arewe aiq tagaríoge úwe. ²⁵ Úwana Sísaga owainawansabé awehgu atena wensabé, Ehiya mé we auwe pokúno atowe. ²⁶ Auwe pokúno atowana owainawanka mi aní kúrugúru atena kareéna we auwena pokúwe. ²⁷ Pokúwara ómi míó kega anotah ahténéra ehmuníq éhmúníréra, Aneqpomo? O ehweh míre. Anotah wahnáh anínká síwáhnori serahnéna Sísaga págege ehwéhne owainawankákáqsábé, Miraoro i puara sega wene ehweh apubúue írahwe uwe. ²⁸ Moke Kehrari marákórápéq Sísá éhweh apubúue mitaq teri mahtaq terinuwara írówe.

Sísaga Pítane ahrahnawa kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 8.14-15; Árúka 4.38-39)

²⁹ Sísareh Sémísireh Sónirehga Asiu kené momiwí nahtápéq suera kure Sáimónireq Ehntarureqne nahupeq kibekuwe. ³⁰ Sáimónine ahrahnawa osoro awahrééna máhriqtaq míowara míó kega Sísá apubúue teawúwe. ³¹ Teawúwana Sísaga weba séna ayahnkara táhtoqme iriatowana kawer-agúwana táhutahuq tíwe náriuwe.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

(Mátíyu 8.16-17; Árúka 4.40-41)

³² Mi wehekáh íó tupekútaq wehekeqká ómi awahre kereq owainawanka subiqmaq subiqmarú kereq meriqmera Sísaba mórítówe. ³³ Mi kehiná suwahpeqte kegá ómi méhpeh sahuríowe. ³⁴ Sísaga áhnte awahreu ke kaweraritena

áhnte owáínáwámáří kaqsuowe. Owainawamarínká Sísá tagaríó púana wega se ehiyansá aritowe.

Sísaga Kehrari marákórápéq kure kaweq ehwéh teriu ehwehne.

(Árúka 4.42-44)

³⁵ Ahyahbinkerotaq Sísaga iriwe ména mitaq suena abatapi kowéna Manikánsabe púrerúwe. ³⁶ Sáímónireq wene iyahnaboreqka koanebahréra ³⁷ Sísá tagéra wensabé, Ómi kegá arensabé anebahrowe teawúwe. ³⁸ Teawúwana Sísaga sensabé, Mó ke suwahpeqkakák ehweh teriníboq pokonehe. Terinieéna tumíóge úwe. ³⁹ Sísaga moke Kehrari marákórápéq noginieéna pokéna Asiu kené momiwí nahmáritápéq ehweh teriena owainawamarí kaqsuowe.

Sísaga anotah naonkákák ání kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 8.1-4; Árúka 5.12-16)

⁴⁰ Anotah naonkákák ánínká Sísaba séna áhtenú púana arehunseraráq ména Sísansabé pagu pagunéna, Are awahbáhnaraqmé kaweraintahráhone úwe. ⁴¹ Úwana Sísaga wensabé arutaboiratena ayahnkahkahrue wenaneq táhtorena wensabé, Aiq mirinauge. Are awaho ani míahno atowana ⁴² mina irarútaq wene náonaba apubúue wagúwana kaweragúwana ⁴³ Sísaga eqmaranaútaq wensabé, Írátíahno. ⁴⁴ Mó ke teríneho. Írakaumo. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánípá pokue arene anonka móreawo. Are awaho ani úkire ighboq Mósísiga irarúnserahnue Manikánsabe titirúno éna apubúue eqmaq auwowe. ⁴⁵ Eqmaq auwowana kaweragú aninká pokéna kawerato ehweh mitaq teri mahtaq terinúwara áhnte kegá írówe. Áhnte kegá író púana Sísaga mó ke suwahpeq íre korahúwe. Írakaumo. Peh abatapi kowíowara mó marákórápéqté kéreq mó marákórápéqté kéreq áhnte kegá mitaq weba suwe.

2

Sísaga aiayah pukia ání kawerato ehwehne.

(Mátíyu 9.1-8; Árúka 5.17-26)

¹ Sísaga táhmaro wehekáh ména mitaq suena Kápénéáma suwahpeq kouwekúwara wene nahtapeq míehre mitaq teri mahtaq terinuwara írówe. ² Irera áhnte kegá weba sáhatíowara kígiúnsabe mó kegá méhpeh íre míahrahuwana Sísaga kaweq ehwéh teriuwe. ³ Itaréitaré ánítógá aiayah pukia ání sehgiwera weba suwe. ⁴ Séra ahtapeq kutaq áhnte wehekéqká nahupeq kígiúnsabe sega Sísaba íre kioráhéra nahnsorapéq kire Sísane ayahqñonsoraq abogéh piruqmarera abahrabahrútaq aiayah pukia ání wene máhriqkakák sehitmaqme meqmera Sísá míorabeq márúnátówe. ⁵ Segá iwíáhéra, Sísaga kaweratanawire iwíáhuwana wega sene iwíáh tagéna aiayah pukia ánínsábé, Náníbáq móne. Arene ahbabáq aiq kaweratóge úwe.

⁶ Úwara Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kegá tútuue méra sirupipeq iwíáhéra, ⁷ Mi ehwéhmé aneqsabé irariro? Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhre. Ahbabáqsabe insega kaweraritahráhiro? Manikánka webataq wehukene ahbabáqsabe kaweraritahráhire iwíáhuwe. ⁸ Sísaga sene sirupipeqté iwíáh wene arupipeq tagéna sensabé, Itewe aneqsabé mira iwíáho? ⁹ Aiayah pukia ánínsábé aneq ehwéh teawinínkono? Arene ahbabáqsabe kaweratóge teawinínkono? Are irigue arene máhriq mewe ah nogo teawinínkono? Íre págege ehwéhmé ahnabo? ¹⁰ Íné wehukení úku anínká mah marákó márákó wehukene ahbabáq kaweraritahráhuge. Sokigi ainíboq tagaríáhro éna aiayah

pukia ánínsábé,¹¹ Teawiníboq iro. Irigue arene máhriq mewe arene nahtapeq pokúno úwe. ¹² Pokúno úwana irigue wene máhriq apubúue mewena pokúwara ómi mío kega tagéra áhtenue Manikánsabe íwíáh íwíáh atera, Mahna tahnsa morá ibora tagóne uwe.

Sísaga Áríwáinsabé, Íné séniro ú ehwehne.

(Mátíyu 9.9-13; Áruká 5.27-32)

¹³ Sísaga Kehrari kawéhú ayehráq mó kúwara ómi mío kega weba sáhatíówana Manikáne ehweh síwáhnorúwe. ¹⁴ Sísaga mitaq suena ahtapeq nogutaq táhkísi moné meyo aní wenáwíq Áríwái tagówe.* Áríwáiwe Ápíásane ahninkáwá táhkísi moné meyo nahtápéq tútuue míowana Sísaga wensabé, Íné séniro úwana Áríwáiga irigue kérowe.

¹⁵ Áhnte táhkísi moné meyo kereq mó ahbabáq kereqka Sísá kérónsabe Sísaga Áríwáine nahtapeq táhutahurútaq mi kegá Sísareq we kéro kereq táhutahuruwe. ¹⁶ Táhutahuruwara Mósísine ehweh síwáhnoru Péhrasi kegá minayabe tagéra Sísá kéro keyabé kasenéra, Sísawe aneqsabé táhkísi moné meyáh kéreq ahbabáq kereq moráráq táhutahuriro uwe. ¹⁷ Uwana Sísaga mi ehwéh irena sensabé, Sótehgá awaho wehuké máráhsíni íre náriasa peh morá awahre ke náríre. Mina inserah ínéwé kaweqtaq míáh ké séhréh aritanieéna íre suge. Peh ahbabáq ke kaweritanieéna suge úwe.

Sísaga táhutahuq awehriio sansánsabé síwáhnorú ehwehne.

(Mátíyu 9.14-17; Áruká 5.33-39)

¹⁸ Sóni kéro kereq Péhrasi kereqka táhutahuq awehriutaq wehukega Sísaba séra kasenéra, Sóni kéréh kéreq Péhrasi kérérah kéreqka táhutahuq awehriowara aneqsabé are kéréh kegá íre awehrioo uwe. ¹⁹ Uwana Sísaga sensabé pabeqme ehwéh teriena, Pahuwirotaqmé o menáhwé wene iyahnabo ba míéhtáqmé táhutahuq awehrioo? Írakaumo. ²⁰ Mókake o menáhwé seba íre míahnaraqmé mi tanáhráq wene iyahnaboga sirutaboirá táhutahuq awehrigehe úwe.†

²¹ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Wehukenínká nahonáh sáhkétí kawerinieéna o ambántáráté íre párúwe kawerire. Miraitaq tahirímé nahonáh sáhkétí subanki irino. ²² Wehukenínká o nahníáq sera ano naho naho méméné áúyahwa antehyápépéq íre ahkíre. Miraitaq tahirímé sera anonka muinaraq nahonáh antéhyá tapoagirana sera ano marakóraq antigi irino. Wehukenínká o será ano o antéhyápépéq ahkíre. Wehukega ahkírataq mi tehtaré náneqme kawerue kanae. O será anome kawerue kanae. Antehyamé moq kawerue kanae úwe.‡

Sísaga ahrena ahrena wehekáhsabé arambehriéyabe irarú ehwehne.

(Mátíyu 12.1-8; Áruká 6.1-5)

²³ Ahrena ahrena wehekáh Sísareq we kéro kereqka páréti mirao naneq será sotápéq kótaikutaq we kéro kega mi será késabariqme késabariqmeue kuwe. ²⁴ Kuwara Péhrasi kegá Sísansabé, Are kéréh ké tagáhno. Ahrena ahrena wehekáh íre mirao sansámé sewe aneqsabé miraoo uwe.

²⁵ Uwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhíramé Tébitireq we kéro kereqka tabonahéra sirupibiútaq mirau sansámé íre sáhsahwe ahtebaho? ²⁶ Wehukeni wenáwíq Ábíátawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito aní míotaq Tébitiga Manikánsabe íwíáh íwíáh atáh náhúpéq kibekéna

* **2:14:** Mátíyuwe mó awíq Áríwáie. Mátíyu 9.9 tagáhno. † **2:20:** Mi ehwéh áwahewé aigarápéqté éhwéh Mátíyu 9.15 tagáhno. ‡ **2:22:** Mi ehwéh áwahewé aigarápéqté éhwéh Mátíyu 9.17 tagáhno.

Manikánka tagankeheéra máró paretí mewe néna we kéro ke náriuwara sega moq nowe. Mósísine ehweh irarunka mi paretíwé pehipéqté kégá íre nah nanere. Peh morá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá nahrahowe ire. *(1 Samuel 21.1-6)*

tega mi sehirá íre sáhnsahwe ahtebaho úwe.

²⁷ Sísaga Péhrasi keyábé mó mahraréna, Ahrena ahrena wehekáh ko púana Manikánka wehuke miraroo? Írakaumo. Wehuke míó púana ahrena ahrena wehekáh mirarowe. ²⁸ Íné wehukení úku anínká ahrena ahrena wehekáhnkákáq wahnah wahnahnuge úwe.

3

Sísaga ahrena ahrena wehekáh sawenkahnia áyáhnkákáq ání kawerato ehwehne.

(Mátíyu 12.9-14; Árúka 6.6-11)

¹ Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq mó kibekúwana sawenkahnia áyáhnkákáq ání míowe. ² Míowara Péhrasi kegá Sísaga ehweh ataneheéra ahrena ahrena wehekáh Sísaga mi aní kaweratanabiramo éra ebitíówe. ³ Ebitíówana Sísaga sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé, Ínéba sewíahno éna ebitíó keyabé, ⁴ Mósísiga sehgióro ú ehwehnikáwé ahrena ahrena wehekáhnkákáq anere teiro? Wehuke kaweraritanéhnkono? Íre kaweraritanéhnkono? Wehuke séhréh aritanéhnkono? Subiq suanéhnkono úwara se ehiya míowe. ⁵ Se sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé íre sirutaboiria sirupipeq págegeunsabe Sísane arupipeq umeh agúwe. Umeh agúwana wega se ebitáwéna abiahnsa aritena sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé, Arene ayahnkara obariro úwana wene ayah obarirowana kaweragúwe. ⁶ Kaweragúwara Péhrasi kegá tueague Érótime iyahnaboreqka momiwíue sío síóera, Sísawe árahue subiq suanéhnkono uwe.

Káwehu ayehráq áhnte kegá momiwíu ehwehne.

(Árúka 6.17-19)

⁷ Sísareq we kéro kereqka mitaq suera káwehu ayehráq pokuwara áhnte Kehrari marákórápéqté kégá we kérowe. ⁸ Kehrari marákórápéqté kéreq Súría marákórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreq Írúméa marákórápéqté kéreq Táíya suwahpeqte kéreq Sáíróna suwahpeqte kéreq Sorana aroipéq seberaebéqté kéreqka áhnte kehinánká Sísaga miraúnsabe irera weba suwe. ⁹ Áhnte kegá sunsabe Sísaga we kéro keyabé, Áhnte kegá pagunúéhboq sípi wahtotaq mewe sero úwe. ¹⁰ Áhnte awahre ke kaweraritionsabe moke mó awáhré kégá Sísaga táhtoraneheéra pehentáwe sunsabe Sísaga we kéro keyabé mi ehweh teriuwe.

¹¹ Owainawamarínká Sísaga tagéra wensabé áhreu puara arehunseraráq méra anotahtaq mahraréra, Are Manikáne ahninkáwá wóne uwana ¹² Sísaga sensabé abiah matawéna, Íné ehweh irariyehboq ehiya míáhro úwe.

Sísaga we kéro ke omaq sito ehwehne.

(Mátíyu 10.1-4; Árúka 6.12-16)

¹³ Sísaga sáwéhrapeq pokéna wega omaq siteyabe awahbó ke síáhrabúwara weba kíúwe. ¹⁴ Kíúwana airápéte téhraníte weba míageheéna omaq sitowe. Sensabé eqmaro kee síwíraritena mi kegá ehweh koreri terinigeheéna omaq sitowe. ¹⁵ Segá owainawamarí kaqsugeheéna págege atena omaq sitowe. ¹⁶ Wegá omaq sito kewe Sáímóniwe mó awíq Pítáe ue áwíratena ¹⁷ se ábárahre Sébérine ahninkáwáraré Sémísireq Sónireqsabé Póánégie ue síwíraritowe. Mi awíq áwahewé puruburu aníte tahnsane ue síwíraritowe. ¹⁸ Ehntaru, Pírípi,

Pátórómíyu, Mátíyu, Tómáhsi omaq sitena Sémísi Ápíásane ahninkáwá omaq atowe. Sáímóniwe we Kénáni marákórápéqté ánínseq Táriásareq omaq sitowe. ¹⁹ Súrása we mó awíq Ísíkáríóti Sísane naruo koweriranaú anínseq omaq sitowe.

Owainawanka Sísá séhréh atéhre éra péhe éhwéh iraru ehwéhne.

(Mátíyu 12.24-32; Árúka 11.14-23, 12.10)

²⁰ Sísaga nahupeq kibekúwara áhnte wehekéqká weba mó kiranéhnatíówe. Mitaq kígíunsabe Sísareq we kéro kereqka íre táhutahurorahuwe. ²¹ Sísá awahrahga minayabe írótaq, We uwoyansa aní úkire éra we koweraneheéra suwe.

²² Sarúsarama suwahpeqte Mósísine ehweh síwáhnoro kegá seye náhenéra, Pésébúri, owainawane wahnahnka Sísá págege atena séhréh atéh púana Sísaga owainawa kaqsuahráhire éra ehmuníq éhmúníruwe. ²³ Ehmuniq éhmúníruwana Sísaga sensabé, Ínéba sewiáhro éna pabeqme ehwéh mahraréna, Owainawanka wewe árahue kaqsuankéhbo? ²⁴ Wahba marákórápéqté kegá seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre míahrahowe. ²⁵ Sensuwahrahreq seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre míahrahowe. ²⁶ Owainawanseq we-nawahrahreq ebehotaq tahirímé se sainkéra págegeue morá ké íre míahraho irino. ²⁷ Wehukenínká ayahnsa kira wéhné ménsámehnsá meyanieéna wene nahupeq pehipi íre kibekorahire. Írakaumo. Ebeqme wega ayahnsa kira wéh táhtoqme táhru táhruarena anehe wene nahtapeqté ménsámehnsá pehipi meyahráhire úwe.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Ahbabáréra Manikánsabe abehq éhwéh atáh kéwé Manikánka mi ke kaweraritahráhéna mi ahbábáq íre ahrreraq matiankehe. ²⁹ Peh morá Manikáne Awansabe abehq éhwéh atéh ánímé Manikánka mi aní íre insahwé atankéhe. Mi ahbábáq peh ahrreraq matiankehe úwe. ³⁰ Sega, Owainawanka Sísá séhréh atéhre unsabe Sísaga mi ehwéh irarúwe.

Sísane anowaréh ábákawaréhwe inseréhbo i ehwéhne.

(Mátíyu 12.46-50; Árúka 8.19-21)

³¹ Sísane anowareq ábákawaréhreqka séra máhpeq iriwe méra mó keyábé, Sísansabé, Mahbeq tuo teawéro uwe. ³² Uwara áhnte wehekéq weba sáhatawéra wensabé, Arenanoreq arenábáqmarinseq máhpeq méra arensabé áhrabowe uwe. ³³ Uwana Sísaga sensabé, Náinoreq náníbáqmarinseq inseréhbo éna ³⁴ weba sáhatió ke tagéna, Itewe náinoreq náníbáqmarinseq móe. ³⁵ Maniká awahbeh arámbéhrí mirao kewé náníbáqmari móe. Náinahnoreh wóe. Náinoréh wóe úwe.

4

Ayu suitabéyabe pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.1-9; Árúka 8.4-8)

¹ Sísaga káwehu ayehráq tunse mó síwáhnorúwe. Síwáhnorúwara íregárita q weba sáhatió púana wega wánípipeq ko sipíípéq kibekue tútuue míowe. Tútuue míowara moke míó kega arahwéraq míowana ² wega áhnte pabeqme ehwéh síwáhnorúwe.

³ Síwáhnoréna, Teiníboq írátíáhro. Ayu suitabé aninká ayu suitabanieéna pokire. ⁴ Suitabehtaq mó ayú ahtaq megirana kabaranka sésiq nehre. ⁵ Mó ayú kiruraq megirana pehgáriq marákó kéh púana mi ayú apubúue kiapoue kíréhre. ⁶ Anotah patáhitag tamurupague ánúq píéh púana ehyatagire. ⁷ Mó

ayú náwe tarúítáq megirana náwe kirena kárígariirana íre kawerue kírêhre. Minayabe sera íre íyéhre. ⁸ Mó ayú kaweq marákóráq megirana kiapoue kirena áhnte será íyéhre. Mó ayú 30 íyéhrana mó ayú 60 íyéhrana mó ayú 100 íyéhre. ⁹ Íre parosa áhréákáq kéó, kawerue íráhro úwe.

Sísaga ayu pabeqme ehwéh áwahe pahsuo ehwéhne.

(Mátíyu 13.10-17; Árúka 8.9-10)

¹⁰ Áhnte kegá íre míótaq airápété téhraníté Sísá kéro kereq mitaq míó kereqka pabeqme ehwéhnsábé áwahe kasenuwe. ¹¹ Kasenuwana Sísaga sensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéhmé áwahe ite sokigi aiena mó ke peh pabeqme ehwéh teri terinuge. ¹² Minayabe mó kegá siuranka tagéra sirupipeq íre tagariahrahowe. Sene siahrega írera sirupipeq íre írátiahrahowe. Minayabe sene ahbabáq sansa peh kéhrana Manikánka sene ahbabáq íre kaweraritena peh ahrreraq matiankehe úwe. *(Aisaia 6.9-10)*

Sísaga moke pabeqme ehwéh teriunsabe irarú ehwehne.

(Mátíyu 13.18-23; Árúka 8.11-15)

¹³ Sísaga sensabé mó mahraréna, Ite mah pabéqmé éhwéh íre iraho? Mó pabeqme ehwéhmé árahue iranéhbo? ¹⁴ Ayume Manikáne kaweq ehwéhne. Ayu suitabé anínká mi kawéq éhwéh teri terinire. ¹⁵ Ahtapeq megi ayúmé wehukega Manikáne ehweh íráhwana owainawanka sirupipeqté mi ehwéh apubúue seaebóire.

¹⁶ Kiruraq megi ayúmé apubúue kiapoinserah wehukega Manikáne ehweh írera sirupipeq eyoyóera apubúue kowe atáhwe. ¹⁷ Manikáne ehwehnka sirupipeq íre ánú piéhnsábé pehgáriq tanáhráq sehgiówe. Manikáne ehweh sehgiónsábé mó kegá síwioqnahwana íre kaweq sunúq sire. Mi tanáhráq sega apubúue túbáh agéra Maniká áuwáhwe. ¹⁸ Náwe tarúítáq megi ayúmé wehukega Manikáne kaweq ehwéh írera sehgionehe íwíáhéra ¹⁹ mah marákó marákóipéqté náneqsabé iwíáh kikiréra sene áhnte matiáh ménsáméhnsánsábé sirutaboírowana mó mensáméhnsánsábé aigará pabekire. Náwe soagirana sera íre íyéhmé mi kegá Maniká awahbeh sansá íre sehgiowe. ²⁰ Kaweq marákóráq megi ayúmé wehukega Manikáne ehweh írera sirupipeq tábúsoqme iwíáhowe. Kaweq marákóráq kaweq será íyéhnserah sega mi ehwéh sehgiera Manikáne arambehri kawerue miraowe. Kawerue miraéra mó kegá 30 tahnsá árámbehríowara mó kegá áhnte 60 tahnsá kaweq arámbehríowara mó kegá peh íregáritaq 100 tahnsá áhnte kaweq arámbehríowe úwe.

Sísaga téhreh naneq íre akariaráhnsábé pabeqme irarú ehwehne.

(Árúka 8.16-18)

²¹ Sísaga sensabé mó mahraréna, Áráhmu mewe setaq eheq maraho? Antehyatáté áráhmu íre akariaráhwe. Máhriq tahbé tehnopeq íre maráhwe. Írakaumo. Kaweruwe téhrankeheeq peh tahberapeq maráhwe. ²² Amahnága moke kopípeq keh náneqme mókake ábóraq kanae. Moke akariuríéh náneq moq ábóraq kanae. ²³ Íre parosa íáhréákáq kéó, kawerue íráhro úwe.

²⁴ Sísaga sensabé mó mahraréna, Itega íréhra ehwéh iwíáhue íráhro. Itega mó ke náríranserah Manikánka mina tahnsanue náinkéhe. ²⁵ Matíéh ání Manikánka mó náwinkéhe. Íre matiéh ánímé Manikánka wene pehgáriq naneq meyankehe úwe.

Ayu kírêhnsábé pabeqme ehwéhne.

²⁶ Sísaga mó mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime wehukeníká ayu marakóipeq suitabehnserahne. ²⁷ Inokáhpeq sugayugaéna ahbiahipeq

irigéna wene arambehirana ayume kiapoue kíréhre. Kiapoue kíréh sánsámé suitabeh anínká íre ahtebahre. ²⁸ Marakóga mirainka ménsámehnsá kirena íyéhre. Ebeq ánáh kiapoue kirena anehe sera iyena nera kéhre. ²⁹ Ménsámehnsá nera kéhtáq pokatate serame apiwe meyháwe. Nera kéh púara apiwe meyháwe úwe.

Pehgáriq ayúnsábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.31-32; Árúka 13.18-19)

³⁰ Sísaga mó mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime aneq tahnsáne teinínkono? Minayabe aneq pabeqme ehwéh teinínkono? ³¹ Manikánka wahnah wahnahnime sotápéq uqmaréh ayu tahnsane. Mi ayumé íre mó sotápéqté áyú tahnsane. Írakaumo. Mi ayumé pehgáriq ayúne. ³² Wehukenínká mi pehgáriq áyú wene sotápéq uqmatairana kirena anotah awánká úkéna moke mó mensáméhnsá kiotaikire. Awankánirana anotah ayáhnáwé kéhrara kabaramarínká ayahnaweraq surahéra sene nah mitaq áhpeq píáhwe úwe.

Sísaga peh pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.

(Mátíyu 13.34-35)

³³ Sísaga áhnte mina tahnsa pabeqme ehwéhne Manikáne ehweh teriuwe. Sirupipeq mi ehwéh iwíáhue irahráhunserahnue teriuwe. ³⁴ We kéro keyabé epéq moke pahsuqme síwáhnoréna peh mó keyabé pabeqme ehwéh teriuwe.

Sísaga irarúnka sóiriq táqnáigú ehwehne.

(Mátíyu 8.23-27; Árúka 8.22-25)

³⁵ Mi wehekáh tupekinaútaq Sísaga we kéro keyabé, Káwehu seberaebéq pokonehe úwara ³⁶ we kéro kega mibeq sáhurió ke suera Sísá mío sipí kéwewera Sísá meqmera kuwe. Mó sipíwárínkákáq moráráq kuwe. ³⁷ Anotah soírírúwana wánínka sípiipéq kiegambéh agu aguúwana sípiipéq wání obenkíkinaútaq ³⁸ Sísawe sípi ambarupéq ayahqno kunubaraq sugowe. Sugowara sega Sísá iriatera wensabé, Íwáhnoraníno, ite wánípipeq pukonehe únayabé anetaníbo íwíáhono uwe. ³⁹ Uwana Sísaga irigéna sóiriqsabé, Táqnáigúno éna wánínsabe, Pehwehrue mé túbáh agúno úwana sóiriqka táqnáigúwana wánínka moq túbáh agúwe. ⁴⁰ Túbáh agúwana wega sensabé, Aneqsabé áhreoo? Aneqsabé ínénsabe íre aig pútare aintaho úwara ⁴¹ sega anotahtaq áhreéra seye náhenéra, Mah anímé insebo? Sóiriqkakáq wánínkakaq wene ehweh íréhre uwe.

5

Sísaga owainawamarí kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 8.28-34; Árúka 8.26-39)

¹ Sísareq we kéro kereqka sípi kéwewera kure Kehrari kawéhu seberaebéq Kérása kené marakórápéq kuwe.* ² Sísá sípiipéqté tueagúwana mibeqté anímé owainawanka subiqmaq subiqmarú anínká wehuke maisia ónámáripépéqté séna weba súwe. ³ Mi anínká maisia ónámáripépéq kaegaeuwara wehukega wene aigárátáq ayahnkaratáq séniraté táhru táhru aruqaruruwana suraqsu suraqsurú púara íre saiqnariahrahawe. ⁴ Wene ayahpíte séní sabirue surasuq surasuréna wene aigárápíte séní piteruq piterurúwe. Sega táhtorótaq íre ambubu atiahrahawe. ⁵ Inokáhpeqkakáq wéhékáhnkakaq ahri-ahri we maisia ónámáripépéqté sáwéhrapeqté kare kareéna kenkawéhrate wene anonka amurúruqme kirasuq kirasurúwe.

* **5:1:** Kérása marakó mó awíq kéhre. Mátíyuga sehiranú pukúipéq marakó awíq Kárarae kéhre. Mátíyu 8.28 tagáhno.

⁶ Sísaga sípiipéqté kiuwana mi anínká móbeqte we tagéna pehbeheráh weba sure wensabé áhtó púana arehunseraráq sewíowe. ⁷ Sewéna kareéna, Sísao, are íopeqté Manikáne ahninkáwá wóne. Aneraintaníbo? Íopeqté Manikánka tagaríéhtáq níeraníneho úwe. ⁸ Sísaga wensabé, Owainawano, we auwe pokúno atonsabe mi ehwéhnsábé kareúwe. ⁹ Kareúwana Sísaga wensabé, Arenáwíq tenio úwana mi anínká, Ite áhnte miónayabé néníwíq Íregáritare éna ¹⁰ Sísansabé, Ite mahtaqté kaqme íre wahto eqmaq iuwehneho úwe.

¹¹ Wahtotaq sáwéhrapeq íregárita qpoeráhqká náwe sahta qme nowara ¹² owainawamarínká Sísansabé, Mi poeráhqmáripá eqmaq iuwo éra, Póeráhqne sirupipeq míanehboq ite pokoro aito éra pagu pagunuwe. ¹³ Pagu pagunuwana Sísaga kowe aritowara owainawamarínká wehukení auwera póeráhqmariné sirupipeq kowíowara 2táhúséni (2,000) póeráhqmáripá sáwéhrapeqté pehbeheráh tunse mentúpipeq wánínkuwe pukuwe.

¹⁴ Póeráhqtaq wahnahnu kegá tagéra pehbeheráh pokue sotápéq míó kereq sene nahtapeq míó kereq koreríúwara seraganeheéra suwe. ¹⁵ Sísaba suwana owainawamarí kaqauwo anínká kaweq iwíáhorahéna aneranerue tútuue míowara su kegá tagéra áhreuwe. ¹⁶ Áhreuwara tago kegá kawerato ehweh su ke teriera póeráhqmari puku ehwéh teríúwara ¹⁷ sega Sísansabé, Itene marakó sue pokúno éra pagu pagunuwe.

¹⁸ Sísaga sípiipéq kiasague pokinaútaq owainawamarí kaqauwo anínká wensabé, Íné are kéranie úwe. ¹⁹ Kéranie úwana Sísaga ahqáho atena wensabé, Arenawahpeq pokue íné arene Wahnahnka arensabé nirutaboírue kawerató éhwéh arenawahrah korerio úwe. ²⁰ Úwana wega pokue Tékápórisa marakórápéq mó ke suwahpeq mó ke suwahperue Sísaga we kawerato ehweh koreri terinuwara moke író kega áhtenuwe.

Sísaga awahre iní kaweratená ahrari ogranúq ato ehwehne.

(Mátíyu 9.18-26; Árúka 8.40-56)

²¹ Sísaga sípi kéwewena kure Kehrari kawéhú seberaebéq seuwekúwara áhnte wehekéq weba sáhuriówe. Káwehu ayehráq míowana ²² Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáh aní Sáirusaga mitaq séna Sísaga tagéna áhtó púana wene aigarápí káuqmunue arehunseraráq ména wensabé, ²³ Nániyahu pukinaire. Wenaneq koráhtoréhnana kaweragínkehboq máho. Oga míankehboq máho éna pagu pagunúwana ²⁴ Sísaga we kérowe.

We kérowara áhnte kegá moráráq kure Sísaga kú ahtápéq we pehentáruq we pehentáruwe kuwe. ²⁵ Awahre iní kure airápété téhtaré ópéq áhnte opéq wene korahq íre taraqnágia peh tuerueúwe. ²⁶ Peh tuerueúwana wega áhnte sotéh kébá poku pokuúwara sega we áhnte érawúwana wene móne sinsinue parabaruwana íre kaweragúwe. Írakaumo. Anotah íroke awáhréúwe. ²⁷ Mi inínká Sísaga éhweh irena áhnte kegá moráráq kutaq ²⁸ wewe náhenéna, Íné peh wene korósi koráhtoráhnaraqmé kaweraintankéhe úwe. ²⁹ Áhnte wehekéqká kígiúwana awahre inínká Sísaga anehepeq sure wene korósi koráhtorowe. Koráhtorowana wene korahq apubúue taraqnágúwana wene arupipeq iwíáhéna, Íné aiq kaweraintéhre úwe.

³⁰ Úwana Sísaga iwíáhéna, Ínéga inse kawerawogó éna pabeqme, Néne korósi insega táhtorehro kasenuwe. ³¹ Kasenuwara we kéro kega Sísansabé, Áhnte kegá are paguno púah aneqsabé, Néne korósi insega táhtorehro eno uwe. ³² Uwana Sísaga táhtoro aní taganieéna aurankaúwe. ³³ Kawerato inínká, Íné aiq kaweraintéhre éna áhre iransánéna Sísaga sure arehunseraráq sewéna moke teawuwe. ³⁴ Teawuwana Sísaga wensabé, Náinahnoo, arega aiq pútare

aintahnaga kaweratóge. Are awaho ani míaniewóne. Pehwehrue pokéwahno úwe.

³⁵ Pehwehrue pokéwahno úwara wahnah aniné nahtapeqté táhmaro kegá sure abowansabé mahraréra, Areniyahu aiq pukire. Aiq puki puah síwáhnori anínká sinsabé ahqáho ato uwana ³⁶ Sísaga sene ehwehnsábé íre iwíáhia abowansabé, Íre áhreúno. Peh aiq pútare ainto éna ³⁷ áhnte we kéro keyabé, Mahtaq míáhro aritena peh morá téhq abaráhré Sémísireq Sónireq mó aní Pítareq meriqmena pokúwe. ³⁸ Pokue mi wahnáhné nahtapeq sutaq irobibiu ke tagówara áhnte ibiséra anotah ibítunátúnánuwe. ³⁹ Ibitunátúnánuwana Sísaga nahupeq kibekéna irobibiu keyabé, Aneqsabé áhnte ehwehnéq ibitunátúnánoo? Mah ahrárá íre airaiq pukia peh sugéhre úwara ⁴⁰ sega awiréh atówe. Awiréh atówana Sísaga ómi míó ke máhpeq kaqsuena mi ahráriné anoiboreq we kéro kereq meriqmena ahrarine máhriqtapéq pokúwe. ⁴¹ Pokéna wene ayahnkara táhtotawéna wewene ehwehntaq mahraréna, Tarita kumie úwe. Tarita kumie úmé, Ahrario, ínéga teawúge. Irigúno úwe. ⁴² Irigúno úwana wega apubúue irigéna ah noguwe. Mi ahráriné ópeqme airápété téhtaré ópéq míotaq pukuwana Sísaga iriatowe. Iriatowara tago kegá áhtenuwana ⁴³ Sísaga sensabé, Mó kegá íréhboq íre teriéro éna wenanoibonsabé, Iteriyahu táhutahuq náwétao úwe.

6

Néhsara suwahpeqte kégá Sísansabé suwahríó ehwehne.

(Mátíyu 13.53-58; Árúka 4.16-30)

¹ Sísaga mitaq suena wenawahpeq pokúwara we kéro kega kérowe. ² Ahrena ahrena wehekáh Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwara áhnte író kega áhtenuwe. Áhtenéra mahraréra, Wega irari ehwéhmé eheqte ehwéhpo? We árahue ahtebia ání úkurairo? Wega ótaq sansámárá árahue mirairo? ³ We peh nah pe tagaríéh ání míre. We Máhriane ahninkáwá wíre. We Sémísireh Sósépareh Súrásareh Sáímónirehne siwahwá wíre. Wenanahnoreh mahtaqté ánimárá móe éra wensabé abiahnsa atówe. ⁴ Abiahnsa atówana Sísaga sensabé, Manikáne ehweh irari anínsabé mó ke suwahpeqte kégá iwíáh iwíáh atáhwe. Peh morá wenawahpeqte kéreq wenawahraheq wene nahtapeq kaegaeo kereqka wensabé íre iwíáh iwíáh atáhwe úwe. ⁵ Mibeqté kégá wensabé íre aiq pútare ató púana wega mitaq ótaq sansá íre áhnte miraorahúwe. Peh táhmaro awahré ké táhtorena kaweraritowe. ⁶ Wensabé íre aiq pútare atónsabe Sísaga áhtenuwe.

Sísaga we kéro ke arambehriraq eqmaq suo ehwehne.

(Mátíyu 10.5-15; Árúka 9.1-6)

Sísaga mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue kosíwáhnorúwe. ⁷ Wega we kéro ke airápété téhranítéyábé síáhrabéna mó mi aníté mó mi anítéue eqmaq suowe. Eqmaq suanaútaq owainawamarí kaqsuageheéna wega págege aritena ⁸ sensabé, Ite ahtapeqsabé tópahme unahmé mónewe íre meyáhro. Peh morá pegiqnáhnkara meweq ⁹ súu sukiwe pokoro. Téhtaré síótí íre sukióro. ¹⁰ Ite mó ke suwahpeq kirataq peh morá aniné nahupeq kaegaeoro. ¹¹ Wehukega ite íre mehweh aitera itene ehwehnsabé iuwahriehre irataq sene nah sueq itene igárátáq kahna tanáhúq poruarueq pokoro úwe. ¹² Úwara eqmaq suo kega pokue mó kehinánsabé mahraréra, Kaweraitankéhboq itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáhro teri terinuwe. ¹³ Segá áhnte owáínáwámárá kaqsuera awahre ke óríwi awánká sérá ano abaq sitera kawerarítówe.

*Sóni wání meri merinú aní pukú ehwehne.
(Mátíyu 14.1-12; Árúka 3.19-20, 9.7-9)*

¹⁴ Sísá éhweh mitaq teri mahtaq terinuwana anotah wahnáh aní Érótiga irowe. Táhmaro kegá iraréra, Sóni wání meri merini aní pukéna mó oga úkurai puana amahnága págege otáq sánsánire uwe. ¹⁵ Uwara mó kegá, We Éráísa wire uwara mó kegá, We Manikáne ehweh irari anímé naho Manikáne ehweh iraru ke tahnsa aní míre uwe. ¹⁶ Uwana Érótiga Sísá éhweh irena mahraréna, Ínéga ayahqno kiraq áuwátáu anímé Sóni we mó oga úkuraire úwe.

¹⁷⁻¹⁸ Sóni oga míotaq wega Érótingsabé ehweh atena mahraréna, Arenábáqne ahre meronawe Mósísiga sehgióro ú ehweh aiq anterutone úwe. Érótiga wenábáq Pírípine ahre Éróríása meyonsabe Sóniga wensabé ehweh atowana meyo inínká mi ehwéhnsabé ayehitónsabe Sóni abiahnsa atowe. Abiahnsa atowana Érótiga sóntía keyabé, Sóni táhtoqme karábúsiipéq móátáhro úwara táhtoqme karábúsiipéq móátówe. ¹⁹ Móátówana mi iní Éróríásaga Sóninsabé abiahnsa atataú púana Sóni subiq suaníe íwiáhúmé íre miraorahúwe. ²⁰ Érótiga Sóninsabé áhtenéna íwiáhéna, We íre ahbabáq ani peh kaweqtaq mía míai aní míre éna, Pehragahro únsabe mó kegá Sóni íre subiq suahráhuwe. Érótiga Sónine ehweh irotaq íwiáh kikiréna peh Sónine ehweh ireyabe awahbówe.

²¹ Érótime anowagá we maqmio ahreraq ko tanáhráq sútaq wega anotah tahutáhúq kawerarena wahnah wehwárinseq sóntía wahnáh wehwárinseq Kehrari marákórápéqté áhnte moné ko wehwárinseq kirabo aritowe. ²² Éróríásane ayahunkawagá seba séna ábáhrúwara Érótireq weba táhutahuru kereqka ábáhrúnsabe áhnte íwiáh íwiáhuwe. Minayabe Érótiga mi ahráryábé, Arega nánio ina naneq náwiníe. ²³ Pópoqnahga tagariéhtáq aiq pútariahnsanuge. Arega nánio ina naneq náwiníe. Wahnahnu naneqsabé ákáhtaq nánio inaraqmé náwiníe úwe.

²⁴ Úwana ayahunkawagá tueyokue wenanonsabe, Aneq nánio ininkono úwana wenanoga, Sóni wání meri merini aniné ayahqno nánio úno úwe. ²⁵ Úwana wega pehbeheráh kibekéna Érótingsabé, Íné Sóni wání meri merini aniné ayahqnonnsabe níre. Amahnága kunubaipéq maqme nánio úwe. ²⁶ Nánio úwana Érótiga mi ehwéh irotaq wene arupipeq áhnte umeh agúwe. Pópoqnahga tagariéhtáq awinauge ú púana wene arupipeq íwiáh kikiruwe. Ínéreq táhutahuro kegá néne ehweh íráh púana niyehitéhneho éna, Mi ahráryábé íre ahqáho atahráhuwe. ²⁷ Minayabe wega sóntía anínsabé, Sónine ayahqno kogiraqme mewe súno éna apubúue eqmaq suowana tunse karábúsiipéq Sónine ayahqno kiraq suowe. ²⁸ Kiraqme kunabaipéq maqme mewe séna mi ahrári awuwana wenano móawuwe. ²⁹ Sóni kéro kega we subiq súo ehweh irera sure wene anonka sesehgiwera maisia ónápípeq móárówe.

*Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kirabou ehwehne.
(Mátíyu 14.13-21; Árúka 9.10-17; Sóni 6.1-13)*

³⁰ Sísaga eqmaq suo kega weba kouwekéra sega mirau ehwéhnikákáq síwáhnoru ehwéhnikákáq moke teawúwe. ³¹ Íregárita qéra séra unsabe Sísareq we kéro kereqka íre táhutahurorahu puana Sísaga sensabé, Máhoró. Ahrenagehboq itebataq abatapi pokonehe úwe. ³² Minayabe sípi kéwewera kure sebataq abatapi pokuwe. ³³ Pokuwara áhnte kegá sípi tagéra, Sísareq we kéro kereq aiq tagóne éra sensuwahpeq suera peh marakóipeq pehbeheráh kure Sísá kinaúrabeq kuwe. ³⁴ Sísaga koráwégútaq áhnte wehekéq tagéna sensabé

arutaboiraritowe. Íre wahnahnkakáq sípísípiq tahnsa míó púana sensabé arutaboiraritena áhntetaq síwáhnorúwe.

³⁵ Íó tupekinaútaq we kéro kega Sísaba séra wensabé, Mótaq penkinae. Mah-taq peh abatapi púah ³⁶ mah kegá so kéh márakóráq wahtotaq kehiná suwah-peq táhutahuq kobaiqmaragéhboq eqmaq suo uwe. ³⁷ Uwana Sísaga sensabé, Itega mah ke táhutahuq kirabooro úwara sega wensabé, Ite áhnte moné 200 Kína meweq páréti kobaiqmaqme kiraboonehknono uwe. ³⁸ Uwana wega sensabé, Páréti arahue kehro? Koragahro úwara sega kosáhnsahera Sísansabé, Párétiwe moberíah kéhre. Pahme téhtaré kéhre uwe.

³⁹ Uwana Sísaga míó keyabé, Narunarunitaq isepí kiria mahpi kiriaue tútuue miáhro úwara sega miraue tútuue míówe. ⁴⁰ Áhnte ke 100 wehekéq morabí isepí tútuue mía 50 wehekéq morabí mahpi tútuue míauwe. Miraue kiranéhnuue tútuue míówe.

⁴¹ Sísaga mi moberíah párétiákákq téhtaré páhnikákákq mewena íopeq tagéna Manikánsabe, Kaweróne atena páréti keqme we kéro kega kiraboigeheéna náriuwe. ⁴² Náriuwara ómiga nowana siyahbankirowe. ⁴³ Siyahbankirowara páréti arahqkakaq pah arahqkakaq airápété téhtaré páhsikéti úsawe obenkíq márówe. ⁴⁴ Mi tahutáhúq no wehwé íregárita q 5táhúséni (5,000) weh wóe.

Sísaga káwehu wání abobóráhtaba nogu ehwéhne.
(Mátíyu 14.22-33; Sóni 6.16-21)

⁴⁵ Míowana Sísaga we kéro keyabé, Sípiipéq kiasagoro. Seberaebéq ite nonótáh Pétásáira suwahpeq pokoro éna apubúue eqmaq suena míó keyabé, Iteruwahpeq pokoro éna ⁴⁶ mitaq suena púrerinieéna sáwéhrapeq kiuwe.

⁴⁷ Penkútaq we kéro kega sípiipéq káwehu ákáhpi míowana Sísaga webataq marakóipeq míowe. ⁴⁸ Míowara siuratapeqté anotah soirírúnsabe awankátate wání subame kéra ahyanahyanuwana sóiriqka saiqnówana tagówe. Ahyahbin-kerotaq Sísaga wání abobóráhtaba seba kure kótaikinaútaq ⁴⁹ sega we tagéra, We wahnsa wíre íwíáhéra kareuwe. ⁵⁰ Ómiga we tagéra anotah ahréera kareuwana Sísaga sensabé, Pehitaq miáhro. Íné úge. Íre áhreoro úwe. ⁵¹ Sísaga sípiipéq kiasagéna sereq kiwíowana sóiriq táqnáigúwara sega anotah ahténuwe. ⁵² Áhtenéra páréti keqme kirabóunsabe sirupipeq íre iwíáhia peh íre irasa míówe.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.
(Mátíyu 14.34-36)

⁵³ Sega sípiipéq kure seberaebéq kéréwégue Kénésáréti marakórápéq kure mitaq sípi arahwéraq móarówe. ⁵⁴ Móarówara míó kega tagéra, Sísaga wíre éra ⁵⁵ pehbeheráh sensuwahrahba pokue, Sísaga míéhre mitaq teri mahtaq terinuwarara awahre ke sene máhriqkákákq meriqmera weba mórítówe. ⁵⁶ Sísaga moke mi ke suwahpeqkákákq moke táhúnipéqkákákq úpeqkákákq nogutaq sega awahre ke máhkétirapéq mórítówe. Móritera Sísansabé pagunera, Awahre ke arene korósi aiq táhtoragéhe uwara wene korósi táhtoró ke moke kaweragúwe.

7

Manikáne ehwehnka iteinahbúréhne sansá kiotaikire i ehwéhne.
(Mátíyu 15.1-9)

¹ Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sarúsarama suwahpeqte sure Sísaba sáhatíowara ² we kéro kega siyahnkara íre pabeq paberia pehipi nowara tagowe. ³ Péhrasi kereq moke mó Asiu kereqka sinahbúwárehne sansá sehgiro puara ahriahri ebeq siyahnkara pabeq paberaruera anehe táhutahuq aruqaruruwe. ⁴ Máhkétirapéqté séyéutaq sega ebeq mósosuera

anehe táhutahuruwe. Segá sinahbúwárehne sansá áhnte mó sansá miraéra káhpuwe antehyamé tınıwe pabeq pabeq aruqaruruwe.

⁵ Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sísansabé kasenéra, Iteinahbúrehne sansámé are kéréh kéga aneqsabé anteruera peh náwíqkakaq síyáhnkárátáté táhutahuq naho uwe. ⁶ Uwana Sísaga sensabé, Itewe peh kopéráhpéro ke wóe. Manikáne ehweh irarú ani Áísáiaga naho Manikáne ehwehnka mahraréna,

Mah kéga néníwíq síwéhrate pankerera peh sirupipeq ínénsabe íre suwah-behre. ⁷ Segá wehukega sehgióro e ehwéh síwáhnoréra, Mahnawé Manikáne sansáne ewe. Minayabe sega ínénsabe péhepehe iwíáh iwíáh aintáhwe úwe. *(Aisaia 29.13)*

Itega miraonsabé púkuipéqté éhwéhnká aiq irarire. ⁸ Itega Manikánka sehgióro ú ehweh sueq peh wehukene sánsá ambubu atawéq sehgirowe úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Iteitene sánsá sehgioneheéq Manikánka sehgióro ú ehwehnsábé anetaníbo éq anterúáhwe. ¹⁰ Mósísiga naho mahraréna, Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhiro úwe.

Wega mó mahraréna,

Wenanoibonsabé íre kaweq ehwéh arítéh áni subiq súáhiro úwe. *(Kisim Bek 20.12, 21.17)*

¹¹ Manikáne púkuga miraue irariraq itega síwáhnoréq, Wehukenínká wenanoibo séhréh aritahráhi monébópoq mó nanegpopoq matawéna wenanoibonsabé mahraréna, Mahnawé Maniká íre áwátáutaq tahirímé náiyú irino ire. ¹² Wehukenínká miraue irariraq itega, Mi anínká wenanoibonsabé anetaníbo ime aiq kawerire. Wega se íre séhréh arítéhmé aiq kawerire ewe. ¹³ Minayabe iteitene ehweh sehgiónsabé Manikánka sehgióro ú ehweh anterúáhwe. Mahna tahnsa sánsá áhntetaq mira aruqaruréq mó keyábé, Itene sánsá sehgióro arítáhwe úwe.

Sísaga, Wehukeníné arupipeqté iwíáhghá ahababáratáhire ú ehwehne. (Mátíyu 15.10-20)

¹⁴ Sísaga mónkakáq mitaq míó keyabé, Ínéba sewíáhiro. Ite ómiga néne ehweh ireq iwíáhue tagahro. ¹⁵ Wehukenínká táhutahurinka íre ahababáratéhre. Írakaumo. Peh morá wene arupipeqté iwíáhghá ahababáratáhire. ¹⁶ [Ahreakaq kéó, mah ehwéh írátíáhiro úwe.] ¹⁷ Sísaga weba sáhatió ke suena nahupeq kibekúwara we kéro kega mi pabéqmé éhwéhnsábé kasenuwe. ¹⁸ Kasenuwana wega sensabé, Ite moq íre írátíaho? Wehukenínká táhutahurinka íre ahababáratéhre. Minayabe íre iraho? ¹⁹ Táhutahuqka wehukeníné iwíáhipeq íre túíre. Peh ahmbiupipéq tunse tueagire úwe. Sísaga mah ehwéh irarúmé, Moke táhutahuq nah naneq mire úwe.

²⁰ Sísaga mó mahraréna, Wehukeníné arupipeqté iwíáhghá ahababáratéhre. ²¹ Wehukeníné arupipeqté, wene iwíáhipeqté, ahababáq iwíáh áhwárehre. Íre kaweq iwíáhwé, mahbi ahrari abariéwé, aebówé, wehuke subiq suewé, ²² mó aniné ahre weh abariéwé, mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekime, íre kaweq sansámé, péhepehenéwé, íre mirao naneq miraime, mó anínsabé íre kaweq iwíáh atewé, éhruruéwé, píribahriéwé, saiyoéwé, ²³ moke mah ahabábáqmé, wehukeníné arupipeqté áhwárehre. Mahnawarinká wehukení ahababáratéhre úwe.

Nahnso inínká Sísansabé kawerue aiq pútare ato ehwéhne. (Mátíyu 15.21-28)

²⁴ Sísaga mitaq suena Táíya suwahpeqte kéné marakórapeq pokúwe. Pokéna nahupeq kiena, Íné mahtaq míónsabé mó ke teríyeho úwanawe we kopípéq

íre míahrahúwe. Írakaumo. ²⁵ Owainawanka wene ayahunkawa subiqmaq subiqmarú inínká Sísa míéhre u irena apubúue sure Sísansabé áhtó púana wene aigárátáq arehunseraráq sewíowe. ²⁶ We mitaqté náhnsó ínínéna Káríki ehwéh iro iní míre. Wega Sísansabé, Nániyahu subiqmaq subiqmari owáínáwá segasuo teawuwe. ²⁷ Teawuwana Sísa wensabé, Ebeqme animárínká táhutahurigehe. Sene táhutahuq mewe iamárípá tuparuwé íre kaweq sansáne. ²⁸ Úwana wega Sísansabé, Anotah aníno, arega irarénawe aiq pútaróne. Iamarínká animáríné siyahpíte megí apípí tahbe tehnopeqte mewe nahtaq sibowágá íre kaqsúéhre úwe. ²⁹ Úwana Sísa wensabé, Arega irarénayabé seuwekúno. Owainawanka areniyahu aiq auwena pokire. ³⁰ Aiq auwena pokire úwana wene nahtapeq pokue tagówana owainawa kaqauwo aní aiq auwuwana wene máhriqtaq awahoraq míowana tagówe.

Sísaga ahre parosa íre ehwehnorahi aní kawerato ehwehne.

³¹ Sísa Táíya suwahpeq suena Sáíróna suwahpeq kótaikéna Tékápórísa marákórápéq tuena Kehrari kawéhútáq kúwe. ³² Mó kegá ahre parosa aní íre kaweq ehwéhnú ani Sísa meqmera suwe. Segá Sísansabé, Kaweraginkehboq arene ayahnkaratáté táhtoro uwe. ³³ Uwana Sísa mi aní meqmena mipi sáhuríó ke suena móbeq pokue wene ayahnobeqtaté mi aníné ahreipeq paroqmatawéna anehe wene ayahnobeqtaq tehqniarena mi aníné anehbíraq marena ³⁴ íópeq tagéna ahyanaahyanéna ahre parosa ánínsábé mahraréna, Épátae úwe. Mi ehwéhnúme, Ahre sio úwana ³⁵ wene ahre siatowana wene anehbí kaweragúwana wega kaweq ehwéhnúwe. ³⁶ Sísa sensabé, Mó ke teríyeho úwara sega mó ke teríunsabe wega teríyeho uge úwara sega áhnte mó ke teri terinuwe. ³⁷ Mi ehwéh író kega anotah ahténéra mahraréra, Wega moke kawerue miraire éra ahre parosa aní iro atéhre. Íre ehwehnorahi aní ehwehnúno atéhre uwe.

8

*Sísaga 4 táhúséni (4,000) weh kirabóu ehwehne.
(Mátíyu 15.32-39)*

¹ Mitaqkake áhnte kegá Sísa sáhátíówana se táhutahuq íre konsabe Sísa we kéro keyabé síáhrabéna sensabé, ² Mahtaq míáh kegá ínéba apahtáro wéhékáh míáhnábé amahnága se táhutahuq íre kéh púana sensabé nirutaboírue. Íre kirabo aritasa pehipi eqmaq súáhnaraq ahtapeq siunúnkaq surahiyeho. Pehipi íre eqmaq suaníe. ³ Sene nahtapeq eqmaq súáhnaraqmé sirupibiyabé ahtapeq siunúnkaq márunsurahoneherawoe. Táhmaro míáh kegá íre wahtopeqte surowe úwe. ⁴ Úwara we kéro kega wensabé, Mahtaq peh abatapi míre. Mah ke awehraq tahutáhúq nagehboq árahue áhnte tahutáhúq meyahráhuno uwe. ⁵ Uwana Sísa sensabé, Árahue paretí kehro úwara abapete téhtaré kéhre uwe. ⁶ Sísa weba sáhuríó keyabé, Marakóraq tútuoro éna mi abápété téhtaré paretí mewena Manikánsabe, Kaweróne atena paréti keqme we kéro kega míó ke kiraboigeheéna siuwara sega moke míó ke náriúwe. ⁷ Segá táhmaro káriq pah kowana Sísa Manikánsabe kaweróne atena we kéro keyabé, Minaakaq kirabooro úwe. ⁸ Kirabooro úwara míó kega nowana siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé abapete téhtaré páhsíkétí úsawe obenkíq márówe. ⁹ Peh íregárita q wehuké 4 táhúséni (4,000) ke míówe.

Sísa mi ke eqmaq suena ¹⁰ sípiipéq apubúue kiasagéna wereq we kéro kereq kure Tárámánúta marákórápéq pokuwe.

Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.
(Mátíyu 16.1-4)

¹¹ Péhrasi kegá Sísaba séra wensabé ehweh atera, Manikánka are séhréh atahna taganehboq íopeqté ótaq sansánúno uwe. Ótaq sansánúno éra we áhwárawe tagowe. ¹² Áhwárawe tagowana Sísane arupipeq págege agúwana wega mahraréna, Amahnága oga miáh kegá aneqsabé ótaq sansá tagéyabe suwahbehro? Teiníboq írátíáthro. Segá ótaq sansá íre tagagehe. Ahqáho. Írakaumo úwe. ¹³ Írakaumo éna Péhrasi ke suena sípi kéwewena kéréwégue seberaebéq pokúwe.

Páréti muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 16.5-12)

¹⁴ We kéro kega páréti meweyabe sibitagúwara peh morá páréti sípiipéq kowe. ¹⁵ Sísaga sensabé págegeue mahraréna, Tagaríáthro. Péhrasi kereq Érótireqne páréti muoráhi naneq pehragahro úwe. ¹⁶ Úwara sega seye náhenéra, Ite páréti íre kéhnsabé Sísaga mi ehwéh teire uwe. ¹⁷ Uwana Sísaga sene ehweh ahtebéna sensabé kasenéna, Ite páréti íre kék éhwéhmé aneqsabé sío síoo? Amahnága teiú éhwéh íre iraho? Itene irupipeq íre ahtebaho? ¹⁸ Itene iurame kéhraq íre tagariaho? Itene iahrewé kéhraq íre írátíaho? Ínéga mirauraume ite íre iahreraq kehro? ¹⁹ Ínéga 5 táhúséni (5,000) weh moberíáh páréti keqme kirabourautaq arahqmé árahue unáh úsawe obenkíq matoo úwara sega wensabé, Airápété téhtarée uwe. ²⁰ Uwana Sísaga sensabé, Mó ke 4 táhúséni (4,000) weh abapete téhtaré páréti keqme kirabourautaq arahqmé árahue unáh úsawe obenkíq matoo úwara sega wensabé, Abapete téhtarée uwe. ²¹ Uwana wega sensabé, Minayabe ite amahnágaákákq íre iraho úwe.

Sísaga aura pira áni kawerato ehwehne.

²² Segá Pétásáira suwahpeq suwara mó kegá aura pira áni Sísaba meqme séra wensabé, Mah aní kaweraginkehboq arene ayahnkaratáté táhtoro uwe. ²³ Uwana Sísaga aura pira áni ayahtaq ahmboqmena ahnansahrapeq pokéna wene aura tehqni atena ayahnkaratáté táhtorena wensabé, Aiq tagahno úwe. ²⁴ Úwana wega tagéna, Ínéga nogó ké tagogana se awanká tahnsa nogówana tagoge úwe. ²⁵ Úwana Sísaga ayahnkaratáté wene aurapi mó táhtorowana wega ebitáwéna wene aura kaweragúnsabe kawerue tagówe. ²⁶ Kawerue tagówana Sísaga wensabé, Mah kehiná suwahpeq amahnága kouwekineho éna wene nahtapeq eqmaq auwowe.

Pítaqa Sísansabé, Are Karáhé wóne ú ehwehne.
(Mátíyu 16.13-20; Árúka 9.18-21)

²⁷ Sísaga we kéro kereq meriqmena Sésaría Pírípái suwahpeq mitaq waha-totaq mó kehiná suwahpeqtaq pokinaúwe. Ahtapeq kutaq wega sensabé kasenéna, Mó kegá ínensabe inse aintaho úwe. ²⁸ Úwara, Arensabé mó kegá, Sóni wání meri merini aní míre ewara mó kegá arensabé, Éráisa wire ewara mó kegá arensabé, Manikáne ehweh irari aní míre ewe uwe. ²⁹ Uwara Sísaga sensabé kasenéna, Itega ínensabe inse aintaho úwana Pítaqa wensabé, Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna omaq ato aní móne úwana ³⁰ Sísaga sensabé minayabe mó ke teríyeho úwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.
(Mátíyu 16.21-28; Árúka 9.22-27)

³¹ Sísaga we kéro ke síwáhnoréna, Íné wehukení úku aní níwíoqnanerawoe. Asiu kené aboawah wehreq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ínénsabe, Iuwahriehre éra nubiq suanerawoe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwe. ³² Sísaga mah ehwéh pahsuqme irarúwana Pítaga we meqmena móbeq móatena wensabé awehgu atena, Arega iraréna ehwéhmé aig pútaragineho úwe. ³³ Úwana Sísaga pabeqme we kéro ke tagéna Pítansabé awehgu atena wensabé, Owainawano, móbeq miahno atena, Arega iraréna ehwéhmé Manikánka íre iwíáh atéhre. Minawé peh wehukene iwíáh wíre úwe.

³⁴ Sísaga we kéro kereq moke mío kereqsabé, Ínéba sewíáhro éna, Íné sénireyabe awahbeh aníno, arerene awahbeh iwíáh suo. Manikáne arambehri mira aruqarurunsabé sega íné awankátaq táhparagéhe. Ínéga miraunserah miraue séniro. ³⁵ Wewensabé arutaboirena peh wewene awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahrahire. Néne kaweq ehwéh koreriena néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwíáh susuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe. ³⁶ Wehukenínká moke mah marákóipéqté ménsáméhnsá matíéhtáq tahirímé oga mérapeq íre awaq miahnaraqmé mi mensáméhnsánká árahue séhréh atéh iripo? ³⁷ Oga mérapeq awaq meyabe aneqtaté paiqmarankéhbo? Ahqáho. Írakaumo. Íre paiqmarahráhire. ³⁸ Amahnága oga miah kéga Manikánsabe íre suwahbehrra peh ahbabáq aruqaruowe. Mah tanáhráq ínénsabeákáq néne ehwehnsabéákáq ayehiteh anímé íné wehukení úku anínká túónagake mi anínsábé moq niyehitanawire. Nánibone patahga tahnsa téhreh naneqkakáq íné wehukení úku anínseq Manikáne íópeqté kéreqka túónagake mi anínsábé niyehitáhnana ahqáho ataníe úwe.

9

¹ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Táhmaro iriwe míona ke pehipi íre pukigehe. Ebeqme Manikánka págegeue wahnah wahnahnínaq tagéq anehe pukigehe úwe.

Sísane auranabiah mó kugú agú ehwehne.

(Mátíyu 17.1-13; Árúka 9.28-36)

² Sísaga síwáhnorúwana abapete morá wéhékáh parabagútaq wega Pítareh Sémísireh Sónireh sebataq meriqmena anotah sawéhrápéq kiuwe. Kiuwara mó kegá íre míowara sega tagotaq Sísane auranabiah mó kugú kaweq kugú agúwe. ³ Wene korósi patahga tahnsanue anotah tabérábé agúwe. Mina tahnsa tabérábéwé mah marákóipéqté ambanta pabeq paberi anínká íre miraorahire. ⁴ Éráisareq Mósísireqka íópeqté tunse ábóraragéra Sísareq ehwehnuwe.

⁵ Ehwehnuwana Pítaga Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite mahtaq míonayabé aig kawerire. Apahtáro úqna pearanéhe. Arene morá, Mósísine morá, Éráisane moráue pearanéhe úwe. ⁶ Se anotah ahreú puana Pítaga íre iwíáhia pehipi irarúwe.

⁷ Irarútaq írabúyánka seubítíowana mipéqté éhwéhnká mahraréna, Mah anímé niruní nénáhní mire. Wene ehweh íráhro úwe.

⁸ Úwara Sísaga kéro kega apubúue aurankahnkaue tagowara mi anité íre míoyana peh morá Sísaga webataq sereq míowara tagowe.

⁹ Sávéhrapeqté tuegutaq Sísaga sensabé, Itega tagéq irewáh éhwéh amahnága mó ke teríyeho. Íné wehukení úku anínká pukéna oga úkonaraq terigéhe úwe. ¹⁰ Únsabe sega mó ke íre teriasa peh oga úkona ehwehnsabé seyega iwíáhue kasenuwe.

11 Kasenéra, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá, Éráisa ebeq sinaraq anehe Manikánka omaq ato aní anehe sine eme aneqsabé irareo uwe. 12 Uwana Sísaga sensabé, Éráisaga moke kawerinieéna ebeq suraire. Mó kegá íné wehukení úku aní níwíoqnéra niwiréh aintagéhe. Minayabe Manikáne púkuipéqté séhíránká aiq teí mino? 13 Ínéga teiníboq írátiáhro. Éráisa aiq suraire. Púkuipéqté séhíránká aiq irarinserah mó kegá seye suwahbarai sansánéra we íre kaweratárówe úwe.*

Sísaga owainawa kaqauwena animai kawerato ehwehne.

(Mátíyu 17.14-21; Árúka 9.37-43)

14 Sísareq apahranító we kéro kereqka mó Sísaga tagariáh kéba túwara áhnte mó kegá seba sáhuriówara Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka se ehwehuwe. 15 Ómi mitaq sáhurió kega Sísaga tagotaq áhtenéra pehbeheráh weba séra mehwehuwe. 16 Mehwehuwana Sísaga sensabé kasenéra, Itereq sereq aneq ehwéhnoo úwe. 17 Se míórabeqte wéhgá Sísansabé, Íwáhnoraníno, nénahni areba meqme suge. Owainawanka we subiqmaq subiqmarinsabé wega ehweh íre irahráhire. 18 Owainawanka we subiqmaq subiqmaritaq marakóraq tontehriparéhrana arehya kiobinue áwéhraq nankiq nánkírirana wene anonka tawiróbana atia atiaire. Are kéréh keyábé, Owainawa kaqauwáhiro ugarawe sega íre miraorahowe úwe.

19 Íre miraorahowana Sísaga mío keyabé, Ite íre aiq pútare ainteq saiyo ke wóe. Iteba mía míaume ahkake awehraq kanabo? Itega miraonsabé nirupipeq umehime ahkake parabaginabo? Mi animái ínéba meqme sero úwara 20 meqmera móatówe. Meqmera móatówana owainawanka Sísaga tagótaq mi animái kúrúgúru atowana we marakóraq márunsurahéna tabenoráhbénoue arehya kiobinúwe.

21 Sísaga mi aniné abowánsabé kasenéra, Arenahnimé téhwe ahkake miraurairo úwe. Úwana abowágá, Pehgáriq aní míaraitaq mirauraire. 22 Owainawanka we subiq suanieéna iraipéq áhntetaq susuréna wánípipeq áhntetaq susurire. Arega miraorahónawe arutaboiraite miraúno úwana 23 Sísaga wensabé, Arega miraorahónawe ono? Manikánsabe aiq pútare atéh ánínká moke miraorahire úwe. 24 Úwana abowágá apubúue mahraréna, Aiq pútare atóge. Arensabé aiq pútare atómé íre awehraq kéhnsabé séhréh ainto úwe.

25 Úwana áhnte mó ke weba peheráh sure mipi sewiówana Sísaga se tagéna owainawansabé awehgu atena wensabé, Íre ehwehnia ahre parosa owáinawáno, mah aní auwe pokúno. Weba mó íre súno úwana 26 owainawanka ehwehnabaéna kúrúgúru atena auwena pokúwe. Pokúwana mi animái pusa aní tahnsa míonsabe áhnte mío kega, We aiq putiéhre uwana 27 Sísaga wene ayahnkara táhtoqme iriatowana irigúwe. 28 Irigúwana Sísaga nahupeq kibekúwara we kéro kega wensabé, Itewe árahinsabé owainawa íre kaqsuahráhuo kasenuwe. 29 Kasenuwana Sísaga sensabé, Mina tahnsa pehipi íre kaqsuahráhowe. Peh púrerirataq kaqsuahráhowe úwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge mónkakáq irarú ehwehne.

(Mátíyu 17.22-23; Árúka 9.43-45)

30 Sísareq we kéro kereqka mitaq suera Kehrari marakórápéq akáhpi kíúwe. Kíúwana we kéro ke síwáhnorinieéna mó kegá íné míonsabé írého úwe. 31 We kéro ke síwáhnorú púana áhnte ke míórabeq íre pokúwe. We puké tanahráqsabé

* 9:13: Éráisa suraime pabeqme ehwéhne. Mátíyu 17.12-13 tagáhno.

síwáhnoréna, Íné wehukení úku aní móintehrara nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukena apahtáro wéhékáhtáq oga úkinauge úwe. ³² Úwara sene sirupipeq wene ehweh íre irera kasenýabe áhreuwe.

Anotah anímé insebo i ehwéhne.
(Mátíyu 18.1-5; Árúka 9.46-48)

³³ Sega Kápénééma suwahpeq kure nahupeq kibekuwe. Sísaga sensabé kasenéna, Ahtapeqmé aneq ehwéh sío síoéwaho úwara ³⁴ sega ehiya míówe. Ahtapeq nogútaq mó anínká mó anínkáue, Íné anotah aní ite kiotaigme aní múge iraréra ehwehu puara ehiya míówe. ³⁵ Sísaga tútuue ména airápété téhranité we kéro keyabé, Ínéba sewiáhro éna anotah aní míanie íwiáhi anínká pehgáriq aní tahnsa míankehe. Wega moke mó ke séhréh aritankéhe úwe. ³⁶ Séhréh aritankéhe éna káriq aní meqme se ákáhpi iriatena sawiwena sensabé, ³⁷ Ínénsabe arutaboiraentina mahna tahnsa káriq aní séhréh atéh ánínká íné moq séhréh aintéhre. Íné séhréh aintéh ánínká íre peh morá ínébataq séhréhre. Íné eqmaq núwéh aní moq séhréh atéhre úwe.

Íre itene naruo aní míéh anímé itene iyahnabo aní míre ú ehwehne.
(Árúka 9.49-50)

³⁸ Sóniga Sísansabé, Íwáhnoraníno, mó anínká arenáwirue owainawamarí kaqsúéhraq tagéq ahqáho atone. Wega ite íre séiréhnsabé ahqáho atone úwe. ³⁹ Úwana Sísaga wensabé, Íre ahqáho atáhro. Neníwirue irarinsabé ótaq sansá mirai anínká abehq éhwéh íre apubúue irare intahráhire. ⁴⁰ Íre itene naruo aní míéh anímé itene iyahnabo aní míre. ⁴¹ Teiníboq írátíáhro. Ite Manikánka eqmaq núwéh aniné animarí míáhsabé mó anínká ite né waní náinaraqmé mi aniné ápeqme íre tabanagia peh ahrreraq kanawire úwe. Manikánka mi aniné náwéna apéqmé ahrreraq kanawire úwe.

Ahbabáq sansanká aiq pútare atona sansá saiqnaruhráhi ehwéhne.
(Mátíyu 18.6-9; Árúka 17.1-2)

⁴² Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká ínénsabe aiq pútare aintéh aní ahbabáq sansa áugi ínaraqmé anotahtaq íre kawerire. Áugi anínká káriq aní áugi ínaraqmé wene anuopi anotah ebáh táhru táhruue púrúrúia káwéhúpépéq tuparuahnana wánípipeq tupekitaq tahirímé aiq kaweri irino.

⁴³ Arene ayahnkaraká are ahbabáratana ínaraq mina kirasuo. Are peh morá áyáhnkáránkákáq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Are téhtaré áyáhnkáránkákáq ahriahri iraipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinaewire. ⁴⁴ [Mitaq sene sinonka ahriahri ábe soinae. Mitaq íre puinkorahi iráipére.] ⁴⁵ Arene aigáránká are ahbabáratana ínaraq mina kirasuo. Are peh morá áigáránkákáq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Are téhtaré áigáránkákáq ahriahri iraipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinaewire. ⁴⁶ [Mitaq sene sinonka ahriahri ábe soinae. Mitaq íre puinkorahi iráipére.] ⁴⁷ Arene auranka are ahbabáratana ínaraq mina piruo. Peh morá áúránkákáq Manikánka wahnah wahnahnirabeq pokinaraq aiq kawerinae. Téhtaré áúránkákáq ahriahri iraipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinaewire. ⁴⁸ Mitaq sene sinonka ahriahri ábe soinae. Mitaq íre puinkorahi iráipére úwe. (Aisaia 66.24)

⁴⁹ Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká táhutahuqtaq sóreq ahbiorah-nanserah Manikánka ómi irobinataté ahbioqmarankéhe. ⁵⁰ Sóreq kaweq nanere. Sóreq auqmah naneq úkínaraqmé itega árahue kaweraranéhbo?

Írakaumo. Sóreqka táhutahuq teorahi nanere. Mina inserah itene iyahnabo anímárí míáhrabeq pehwehrue méq kaweq soréq tahnsanue míáhro úwe.

10

Sísaga wehga wene ahre kaqsueyabe irari ehwéhne.

(Mátíyu 19.1-12; Árúka 16.18)

¹ Sísaga mitaq suena Sorana aroipéq seberaebéq Súría marákórápéq pokúwara áhnte wehekéqká weba sáhatiówana wega ahriahri miraúnserahnue síwáhnorúwe. ² Péhrasi kegá Sísaba séra wega ahbabáq ehweh irarinkeheéra áhwárawe tagéra kasenéra, Wehga wene ahre suewé mirao sansápo uwana ³ Sísaga sensabé, Mósísine ehwehnka anereiro úwara ⁴ sega wensabé, Mósísine ehwehnka mahraréna,

Wehga wene ahre kaqsuaníe ínaraqmé pépahqtaq sehiranue móawena kaqsuankéhe ire uwe.

⁵ Uwana Sísaga sensabé, Ite saiyoéq itene irupipeq págege onsabé, Mósísiga mi ehwéh sehiranúwe. ⁶ Wene ehweh íráhro. Wene ehwehnka mahraréna, Manikánka téh mah marákó marákó mirarotaq wega wehakaq ahreakáq mirarowe. ⁷ Minayabe wehga wenanoibone nah suena wene ahrereq moráráq mía míaiagehe ire. *(Stat 1.27, 2.24)*

⁸ Se peh morá áníné áú tahnsa úkigehe. Minayabe se íre mó aní mó aní tahnsa méra peh morá aní tahnsa míagehe. ⁹ Manikánka wehakaq wene ahreakáq moráráq mía míao tao aritonsabe wehga wene ahre súéhneho úwe.

¹⁰ Sísareq we kéro kereqka nahupeq kibekutaq sega mónkakáq ahre sue sansansabé kasenuwe. ¹¹ Kasenuwana wega sensabé, Wehga wene ahre suena mó ahre meyharnaraqmé wega ebeq piah ahre ahbabáratena we íre kaweratéhre. ¹² Ahrega wenawehq auwena mó anítáq wehkínaraq wega ebeq piah weh ahbabáratena we íre kaweratéhre.

Sísaga, Káriq anímárinká ínéba sewíagehboq ahqáho arítého ú ehwehne.

(Mátíyu 19.13-15; Árúka 18.15-17)

¹³ Sísaga káriq anímárí táhtorankeheéra mó kegá meriqmera mórítówara we kéro kega mórító keyabé suwehgu aritera ahqáho arítówe. ¹⁴ Ahqáho arítówana Sísaga mina tagéna abiahnsa aritena sensabé, Mi káriq anímárí ínéba sewíagehboq ahqáho arítého. Káriq anímárinká ínénsabe aiq pútare aintáh serahno kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miagéhe. ¹⁵ Teiníboq írátíáhro. Káriq anímárinká Manikánka wahnah wahnahnirabeqsabé sirutaborowe. Peh morá sega onserahno kegá mibeq kioráhowe úwe. ¹⁶ Sísaga mi káriq anímárí sawiwena wene ayahnkaratáté táhtoqme Manikánsabe, Kawerarite séhréh arito ue púrerúwe.

Áhnte mensáméhnsánkákáq ánínsabé arahue oga mérapeq awaq mianabo i ehwéhne.

(Mátíyu 19.16-30; Árúka 18.18-30)

¹⁷ Sísaga ahtapeq pokinaútaq wehga peheráh séna arehunseraráq ména wensabé kasenéra, Íwáhnoraníno, arewe kaweq aní míahne. Oga mérapeq awaq mianíboq anerininkono úwe. ¹⁸ Uwana Sísaga wensabé, Aneqsabé kaweq aníne aintahno? Manikánka webataq kaweqtaq mía míaire. ¹⁹ Sehgióro ú ehwehmé aiq ahtebáhne. Mi ehwéhme mahraue kéhre. Mó aní subiq súého. Mó aniné ahre weh abariiyeho. Aebóiyeho. Mó keyabé péhe éhwéh arítého. Péhe éhwéhne mó kené ménsáméhnsá meyého. Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhro úwe. ²⁰ Uwana wega Sísansabé, Íwáhnoraníno, íné

pehgáriq mahbi míarau tanáhráqkákáq amahnágaákáq moke mina kawerue sehgiúge úwe.

²¹ Úwana Sísaga we tagéna arutaboiratena wensabé, Peh morá náneq íre miraóne. Are pokue moke matiahna mensáméhnsá paiqmaqme móne mewe tabonah ke nário. Mirainaraqmé íópeq kaweq naneqmarí matiankehe. ²² Tabonah ke nárie íné séniro úwana mi anínká irena áhnte mensáméhnsá ko púana wene arupipeq umeh agúwana pokúwe.

²³ Sísaga pabeqme we kéro ke tagéna sensabé, Áhnte mensáméhnsá matiáh kégá Manikánka wahnah wahnahnirabeq kieyabe anotah pagégéue mirao naneq mire úwe. ²⁴ Úwara we kéro kega mi ehwéhnsábé áhtenuwana Sísaga mó mahraréna, Náníbáqmarino, ménsámehnsánsabe iwíáh iwíáho kégá Manikánka wahnah wahnahnirabeq kíransabé anotah pagégéue mirao naneq mire. ²⁵ Kéhma anotah kane. Mi kanká wai abahrabahpipéq kéagínayabé págegeue mirai naneq mire. Mina inserah áhnte mensáméhnsá matiéh anínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kinayabé anotah pagégéue mirai naneq mire úwe. ²⁶ Úwara sega mi ehwéhnsábé anotah ahténéra Sísansabé, Minayabe insega oga mérapeq awaq miahráhiro uwe.

²⁷ Úwana Sísaga se ebitáwéna sensabé, Wehukega íre miraorahowana Manikánka miraorahire. Peh morá Maniká wewega moke miraorahire úwe.

²⁸ Úwana Pítaga wensabé, Itega moke mationa naneq sueq are kérone úwana ²⁹ Sísaga mahraréna, Teiníboq írátíáhiro. Ínénsabe sirutaboirára kaweq ehwéh teriera néne arambehri miraoneheéra sene nahme, sene marakówé súáhmé amahnága Manikánka áhnte mó 100 mó nárinkéhe. Nárinara sega áhnte nahmé, marakówé matiagehe. Néne arambehri miraoneheéra sinahnowarehwé siwahwarehwé sensibáqmarimé sensinoibowe sene animárimé súáhmé ³⁰ amahnága áhnte mó kega sensuwahrah úkigehe. Síbákawaréhwe, sinahnowaréhwe, sinowaréhwe, animárimé áhnte úkigehe. Mah tanáhráq kaweq ehwéhnsábé suwahríáhna kega se síwíoqnagehe. Mókake oga mérapeq awaq miagéhe. ³¹ Amahnága áhnte ebeq se kega mi tanáhráq sinehe kigehe. Sinehe se kega ebeq kigehe úwe.

*Náhmbáh 3 tanáhráq Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.
(Mátíyu 20.17-19; Árúka 18.31-34)*

³² Sísareq we kéro kereqka ahtapeq méra Sarúsarama suwahpeq kure Sísaga ebeq kúwara sega áhtenuwe. Anehe ku kega áhreuwe. Sísaga airápété téhranité we kéro keyabé síáhrabéna sensabé mó kega we miraoneherau ehwéh mónkakáq teriuwe. ³³ Teriena, Írátíáhiro. Ite Sarúsarama suwahpeq pokonaraq sega íné wehukení úku anímé Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqpa mónuankéhe. Mónuwehrara sega íné, Subiq súáhiro aritera nahnsó keba mónuwehrara ³⁴ sega niwiréh aintera tehqni aintera sehikarankákáq áretí sáhtaté nubiq marera nubiq suagéhe. Nubiq súéhra ná íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq oga úkinauge úwe.

*Sémísireq Sónireq anotah anité úkéyabe suwahbó ehwehne.
(Mátíyu 20.20-28)*

³⁵ Sémísireq Sónireq Sébérine ahninkáwárarégá Sísaba séra wensabé, Íwáhnoraníno, ite iuwahbeh naneq, itega teawéya naneq, miraúno uye. ³⁶ Uyana wega sensabé, Aneq miraitanínkono úwe. ³⁷ Úwara sega wensabé, Arega wahnah wahnahnónarabeq íópeq míéhnagake ite mó anímé arene ayahpúpeq mó anímé arene ayahnaperue tútuue míagehe aito uye.

³⁸ Uyana Sísaga mi abaráhréyábé, Itega tenieya ehwéhnsábé íre iwíáhóye. Íre iwíáhóye éna pabeqme ehwéh mahraréna, Ínéga no kahpúipéqté náneq itega moq nahrahoyo? Mó kegá íné núwéhrarabeq sénirahráhojo úwara sega wensabé,³⁹ Itega miraorahúye uye.

Uyana Sísaga sensabé, Ínéga no kahpúipéqté náneq itega moq nayeheta-woye. Mó kegá íné núwéhranserah ite moq iuwaneherawoe. ⁴⁰ Peh néne niyah púpeqkakáq niyahnapeqkakáq tútuue míéhra ke omaq sitewé íre néne arambehri wire. Manikánka omaq sitéh ánitégá mitaq tútuue míayeherawoye úwe.

⁴¹ Úwara inayáhnkú we kéro kega mah ehwéh irera Sémísireq Sónireqsabé suwehgu arítówe. ⁴² Suwehgu arítówara Sísaga moke we kéro keyabé, Ínéba sewíáhro éna sensabé, Mah marákóipéqté sánsámé mó kegá sene ehweh sehigigeheéra wahnah kegá wahnahnarítáhwe. Sene anotah wehwárinká, Itene ehweh ireq sehgióro éra págegeue wahnah arítáhwe. Mi sansá aiq tagaríáhwe. ⁴³ Itewe mi sansá íre oro. Ahqáho. Íné anotah aní míanie íwíáhi anínká wereq míáh ké séhréh aritankéhe. ⁴⁴ Néne iyahnabone wahnah míanie íwíáhi anínká sene arambehriraq séhréh aritankéhe. ⁴⁵ Íné wehukení úku anímé mó kegá íné séhréh aintageheéna tutaugo? Írakaumo. Ínéga mó ke séhréh aritanieéna tutaue. Áhnte ke oga míagehboq se merirena kaweraritanieéna pukinie úwe.

Sísaga aura pira áni kawerato ehwehne.

(Mátíyu 20.29-34; Árúka 18.35-43)

⁴⁶ Sísareq we kéro kereqka Séríko suwahpeq kuwe. Sega Séríko suwahpeq suaneherautaq áhnte mó kegá kérowe. Aura pira áni wenáwíq Pátíméúsi ahnayehráq tútuue ména ineh inehuwe. We Tíméúsine ahninkáwáe. ⁴⁷ Wega tútuue ména, Sísá Néhsara suwahpeqte anínká kouwekire u irena anotahtaq mahraréna, Sísao, Tébitine anahwao, ínénsabe arutaboirainto úwe. ⁴⁸ Úwara áhnte kegá wensabé awehgu atera, Ehiya míahno uwana wega íre túbáh agia peh anotahtaq mó mahraréna, Tébitine anahwao, ínénsabe arutaboirainto úwe. ⁴⁹ Úwana Sísaga mitaq kowéna, Mahbeq súno teawéro úwara sega aura pira ánínsabé áhrabéra, Iwíáh iwíáhé irigúno. Arensabé áhrabire uwana ⁵⁰ wene káhq ambántá akairuena apubúue kie irigue Sísaba súwana ⁵¹ wega wensabé, Aneq mira atanínkono úwana aura pira anínká wensabé, Íwáhnoraníno, íné taganiboq néne niura kawerainto úwana ⁵² Sísaga wensabé, Pehwehrue pokéwahnó. Ínénsabe aiq pútare aintahnaga aiq kaweratóge úwana wene aura apubúue kaweragúwana ahtapeq Sísá kérowe.

11

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Mátíyu 21.1-11; Árúka 19.28-40; Sóni 12.12-19)

¹ Sísareq we kéro kereqka Sarúsarama suwahpeq wahtotaq kíútaq sega Óríwi sawéhrápéq kíúwe. Mi sawéhwé Páitápási suwahpeq Pétáni suwahpeq wahtotaq kéhre. Mi sawéhráq kíútaq Sísaga we kéroya anité eqmaq suanaútaq ² sensabé, Isebeq wahtotaq ke suwahpeq pokotao. Mitaq kirataq iyaráh ká tónki áráhq wehuke íre áhkokóue nogí ká tagéta pugeqme meqme setao. ³ Pugeréhrataq mó anínká itensabé, Aneqsabé pugerehyo ínaraq wensabé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye. Wega mótaq tónki eqmarahnana kéna sinkehe teawétao éna eqmaq suowe.

⁴ Eqmaq suowara pokue anotah ahtápéq onsa kéhrabeq iyaro tonkí áráhq tagéra pugeroýe. ⁵ Pugeróyataq mitaq iriwe míó kega sensabé, Aneroyo? Tónkiwe aneqsabé pugerehyo uwara ⁶ sega Sísaga teriu ehweh teriúyara sega sensabé, Meyáhtao uwe. ⁷ Meyáhtao uwara tónki áráhq Sísaba seweqmera sene korósi mi kané abobiahtaq uwiq máróyana Sísaga mi tonkiné abobiahtaq kierútu agúwe. ⁸ Áhnte kegá Sísansabé iwíáh iwíáh ató púara sene korósi ahtapeq uwiqme abaeue móarówara mó kegá uworapeqté áwánká ánáhakaq áyáhnáwé apiwe ahtaqqeq awahrirarówe. ⁹ Sísareq moraráq ebeq ku kereq anehe ku kereqka anotahtaq mahraréra, Itene Wahnah áwirue si anínsabé iwíáh iwíáh atone. ¹⁰ Tébiti iteriboga naho wahnah wahnahnúnserah kawerue wahnah wahnahnína anínsabé iwíáh iwíáh atone. Maniká íópeq miéhraq wensabé iwíáh iwíáh atone uwe.

¹¹ Sísaga Sarúsarama suwahpeq kiena Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekéna mitaq moke ko naneq aurankaue tagówe. Penkinaúnsabe wereq we kéro kereq airápété téhranitégá mitaq suera Pétáni suwahpeq pokuwe.

*Sísaga awankánsabe sera ire iyankéhe ú ehwehne.
(Mátíyu 21.18-19)*

¹² Ahbiah tahnsá sega Pétáni suwahpeq suera ahtapeq sutaq Sísá arupibiúwe. ¹³ Arupibiúwana ánáhakaq áwánká móbeq tagéna awankánara sabátáhq koragówana ire serankakáq peh ánáh kowe. Sera ire iyo tanahráq púana sera írakaunúwe. ¹⁴ Írakaunúwana Sísaga mi awánkánsabé ehweh teawena, Mókake sera ire iyéhna puara mó kegá arene sera ire íséwe naneherawoe úwara we kéro kega wene ehweh írówe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 21.12-17; Árúka 19.45-48; Sóni 2.13-22)

¹⁵ Sísareq we kéro kereqka Sarúsarama suwahpeq kíútaq Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekéna mitaq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuowe. Kaqsuena móne paiqnanánu kené wéhuwehu tahbéwári pioruena kiboki paiqnanánu kené síahwarí pioruena paetárara aruowe. ¹⁶ Paetáruena sensabé, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéqmé itene ménsámehnsá ire mewe nógóro aritowe. ¹⁷ Ire mewe nógóro aritena síwáhnoréna, Manikáne ehwehnka mahraréna, Néne nahme mah kehiná kehínánká púreré nahne áwiratagéhe ire. *(Aisaia 56.7)*

Itega miraonka mah nahmé aebó kegá mehwatíáhnserah nah úkire úwe.

¹⁸ Úwara ómi mitaq sáhurío kega Sísane ehwehnsabé áhtenu puara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka tagéra Sísansabé áhreéra, We árahue subiq suanéhnkono éra sío síouwe.

¹⁹ Íó tupekútaq Sísareq we kéro kereqka Sarúsarama suwahpeq suera pokuwe.

*Púrerínaraq aiq pútaq náninawire iwíáhi anínká meyankéhe ú ehwehne.
(Mátíyu 21.20-22)*

²⁰ Ahbiahippeq sega Sarúsarama suwahpeq kouwekoneherautaq ehyatagú awanká tagowana aiq moke ehyatagúwe. ²¹ Ehyatagúwana Sísaga mi awánká teawu ehwéhmé Pítaga ahreraq matawéna Sísansabé, Íwáhnoraníno, tagáhno. Inokáh arega ehweh teawátóna awánká aiq ehyatagire úwana ²² Sísaga sensabé, Manikánsabe aiq pútare atáhro. ²³ Teiníboq írátíáhro. Wehukenínká sáwéhyabe teawena, Sáwého, arega mitaq sue anotah kawéhúpépéq kogahno

teawinaraqmé mirainawire. Wega teawina ehwéhnsábé árahinabomo íwíáh íre ínaraq peh ínéga iraru ehwéh aiq pútaraginawire íwíáh ínaraqmé mirainawire. ²⁴ Teiníboq írátíáhro. Ite púrerirataq aiq pútaq náinawire íwíáhirataq náinawire úwe.

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Are iriwe púrerina tanáhráq mó anínsábé abiahnsa atéhnaq wene ahbabáqsabe íre iwíáhue ahreraq matiahno. ²⁶ [Íópipeq miéh Ítéribógá arene ahbabáqsabe íre iwíáhinkeheé abiahnsa atéh ániné ahbabáqsabe íre iwíáhue ahreraq matiahno úwe.]

Sísansabé, Insega miraúno atáráiro u ehwéhne.

(Mátíyu 21.23-27; Áruká 20.1-8)

²⁷ Segá Sarúsarama suwahpeq mó sure Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq nogutaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené abowah wehreqka weba séra ²⁸ kasenéra, Arega miraóna naneqme árahinie miraono? Insega miraúno atéhnsábé miraono? Teio uwe.

²⁹ Teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga itensabé moq kaseninie. Kasenona ehweh tenírataqmé ínénsabe miraúno aintárái aní teinie. ³⁰ Teinie éna Sóniga wání meri merininkeheéna insega eqmaq áuwátáiro? Manikánka eqmaq áuwátáiro? Peh wehukega eqmaq áuwátáiro? Teniéro úwe. ³¹ Teniéro éna, Tenírataqmé ínénsabe miraúno aintárái aní teinie úwara sega epéq sío síoéra, Anere teawenéhkono? Manikánka eqmaq áuwátáire teawénaraqmé wega itensabé, Aneqsabé wene ehwehnsabé íre aiq pútare atáro inae. ³² Ite wehukega Sóni eqmaq áuwátówe moq íre teaweráhúne uwe. Ómi mó kegá, Sóni aiq pútaq Manikáne ehweh irari aní míre íwíáhunsabé sega mi keyábé áhreu puara ³³ Sísansabé, Sóniwe insega eqmaq áuwátáiramo. Ite íre tagarione uwana Sísaga sensabé, Itega íné íre teniéwe. Minayabe ínéga moq ínénsabe miraúno aintárái aní íre teinie úwe.

12

Sotáq wahnahnuro ahbábáq keyábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 21.33-46; Áruká 20.9-19)

¹ Sísaga Asiu keyábé pabeqme ehwéh mahraréna, Wehga sonsoqme náhniáq sera ayu uqmarena wirarena wahnahnína uqná peataire. Pearena náhniáq sera ano kunubaipéq sarerankeheéna mata ubuqmarena mó keyábé, Néne sotáq wahnahnue náwe soqintewáhro aritena mitaq suena íre wahto wáhnaupéqté ké suwahpeq pokuraire. ² Náhniáq sera irai tanáhráq ákáhtaq koweankeheéna wene arambehri aní sotáq wahnahnuro keba eqmataire. ³ Eqmatairara sotáq wahnahnuro kegá we táhtoqme sera íre náwasa subiqmarera kaqsúówe. ⁴ Kaqsúówana so aboga mó arámbéhrí aní seba eqmatairara sega wene ayahqnotaq subiq marera íre kaweq sansá atárówe. ⁵ Íre kaweq sansá atárówana so aboga mó aní eqmatairara sega we subiq sutowana mó wene arambehri ke eqmaq sutairara sega mó tahmáro subiqme kaqsuera mó tahmáro subiq sutowe. ⁶ Subiq sutowana peh morá mó aní míraire. Mi wehné arunáwí áhninkáwá mírairana wega iwíáhéna, Nénahni púara sega wensabé áhtenéra wene ehweh iragéhe éna anehe wenahni eqmataire. ⁷ Eqmatairara wahto kuraitaq sotáq wahnahnuro kegá we tagéra seye náhenéra, So abone ahninkáwá aiq sire. Mah so awaq mianéhboq we subiq suanéhe íwíáhéra ⁸ we táhtoqme sopípéq subiq suera wene anonka máhpeq tuparutowe.

⁹ Wenahni subiq sutonsabé so aboga mi ke anere aritankéhbo? Teiníboq írátíáhro. So aboga wene sotápéq séna wahnahnuro ke subiq suanawire. Subiq suena wene so mó ke kawerue wahnahnigeheéna eqsitankéhe.

¹⁰ Eqsitankéhe éna, Minayabe Manikáne ehwehnka íné éhweh mahraréna, Nah piáh kégá suto wahqká moke nahwiahnsanse kiotaikire.* ¹¹ Itene Wahnahka mirainsabé itega, Kaweq sansáne íwíáhúne ire. *(Buk Song 118.22-23)*

Itewe mi sehirá íre ahtebaho úwe.

¹² Úwara wene ehweh irera seye náhenéra, Sísaga mah pabéqmé éhwéhnue itepi parobehre íwíáhuwe. Mira íwíáhu puara sío síóera, We táhtoqme karábúsiipéq móatanéhe éra peh mitaq sáhurió keyabé áhreunsabe mó íwíáhéra Sísaga auwera pokuwe.

*Sega Sísansabé, Táhkísi moné awenéhnkono kasenu ehwéhne.
(Mátíyu 22.15-22; Áruká 20.20-26)*

¹³ Asiu wahnah kegá táhmaro Péhrasi kereq táhmaro Érótime iyahnaboreqsabé, Sísaga áhwára áhwára ehwéh irarinkehboq áhwárawe tagéq pokue págegeue kogasenoro éra eqmaq súówe. ¹⁴ Eqmaq súówara kure Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite tagarionawe arewe aiq pútaq ehwéh iraréna aní móne. Arega anotah kereq pehgáriq kereqsabé peh monseráh íwíáhóne. Arega wehuke íre ehnenia peh Manikáne sansá tábúsoqme pahsuqme íwáhnoróne. Minayabe teio. Aneq iwíáhono? Itega Aroma kené wahnahme Sísáhri táhkísi moné awenéhnkono? Árahonehnkono uwe.

¹⁵ Árahonehnkono uwana Sísaga sene epérahpéru iwíáh tagéna sensabé, Aneqsabé íné áhwárawe tagéq níwíoqnaho? Ebah moné taganiboq mewe sero úwara ¹⁶ sega peh morá ébáh móné ábóraq márówe. Ábóraq márówana wega sensabé, Mah monéráq insene píkíshakákáq áwíqkakaq kehro úwara sega wensabé, Aroma kené wahnah aní Sísáhrine uwe.

¹⁷ Uwana wega sensabé, Aroma kené wahnahne náneq wewe náwéro. Manikáne naneq wewe Maniká náwéro úwara sega wene ehwehnsabé áhtenuwe.

*Manikánka pukia ké iriwe oganúq sitankéhe ú ehwehne.
(Mátíyu 22.23-33; Áruká 20.27-40)*

¹⁸ Sáyúsi kewé pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe íwíáhu kee. Táhmaro mi kegá Sísaba séra wensabé, ¹⁹ Íwáhnoraníno, Mósísine sehiranka maharéna, Íre aninkákáq wéh pukínaraq wenábáqka kéweiní meyankehe. Mi inínká maqmarahna animárí wenawahne animárí míageheéna meyankehe ire. *(Lo 25.5)*

²⁰ Minayabe abapete téhranité se ábárahnahnah míarowe. Siwahwágá ahre mewena íre aninkákáq uraitaq pukuraire. ²¹ Pukurairana náhmbáh 2 abaqkávágá awahwáné kéweiní mewena íre aninkákáq uraitaq pukurairana náhmbáh 3 abaqkávágá moq monseráhnuraire. Moke mi abaráhnhahnka mi iní mótaq mótarue mewera íre aninkákáq urotaq orah animárí pukurowe. ²² Moke mi abápéqté téhranité se ábárahnahnah mótaq mótarue mi kewéini mewera íre aninkákáq urotaq orah animárinká pukurawana sinehemé mi iní moq pukuraire. ²³ Moke mi abaráhnhahnka mi iní meronsabé iriwe oganúq sitahnaraq insene ahre míanabo kasenuwe.

* **12:10:** Aigárapéqté éhwéh Mátíyu 21.42 tagáhnno.

²⁴ Kasenuwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhíránkákáq wega págegeue miraorahi sansánkákáq íre ahtebah puaq áhwára áhwára ahbabáq iwíáhowe. ²⁵ Manikánka pusa ké iriwe oganúq sitahnaraq se peh íópeqté ké tahnsa mía míagehe. Mi tanáhráq wehga ahre íre meyagéhe. Ahrega íre wehkigehe.

²⁶ Pusa ké oganúq sitahnayabé Mósísiga sehgióro ú sehira íre sáhnsahoo? Uworapeqté káriq awanká irarehnsabé sehiramé Manikánka Mósísinsabé mahraréna,
Íné Ébárahmane Maniká múge. Íné Áhísáhkine Maniká múge. Íné Sékópane
Maniká múge úwe. *(Kisim Bek 3.2,6)*

²⁷ Manikámé íre pusa kéné Manikáne. Írakaumo. We peh oga míáh kéné Maniká míre. Minayabe itega íre tábúsoqme iwíáhowe úwe.

*Manikáne kiotaiki sansánsabé éhwéhne.
(Mátíyu 22.34-40; Árúka 10.25-28)*

²⁸ Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnori aní mitaq súwara Péhrasi kegá ehwehuwana irowe. Sísaga Sáyúsi kené kase ehwehnsabé tábúsoqme teriu púana wega Sísansabé kasená, Sehgióro ú ehwehmé aneq éhwéhnká mó éhwéh kiotaikiro úwe. ²⁹ Úwana Sísaga wensabé, Kiotaiki éhwéh teaweníboq iro.

Ísara keo, írátíáhro.

Maniká itene Wahnah peh morá ání míéhre.

³⁰ Maniká itene Wahnahnsabé irutaboirono.

Moke itene irupipeqkákáq

moke iteiwankakákáq

moke itene iwíáhopipéqkákáq

moke itene págege inónkánkákáq

Manikánsabe irutaboirono.

Mah éhwéhmé moke mó sehgióro ú ehweh aiq kiotaikire. ³¹ Mó kiotaiki éhwéh iro.

Arerensabé arutaboironanserah

mó anínsabé moq arutaboirono.

(Lo 6.4-5; Wok Pris 19.18)

Mó sehgióro ú ehwehnká mah éhwéhtaré íre kiotaikire úwe.

³² Úwana síwáhnori anínká Sísansabé, Íwáhnoraníno, arega aiq tábúsoqme iraréne. Manikámé peh morá áníne. Peh morá webatare. Arega aiq pútaróne.

³³ Itega Manikánsabe moke itene irupipeqmé, moke itene iwíáhipeqmé, moke itene págege inónkámé irutaboironawe, anotah kawéq sánsáne. Iteitensabé irutaboironanserah mó anínsabé moq irutaboironawe anotah kawéq sánsáne. Wehukega ménkámehnká subiqme agewe Manikánsabe titiraruqarurowe. Arutaboire sansanká moke titiré sansa kiotaikire úwe.

³⁴ Úwana Sísaga we ahtebah éhwéh irena wensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeq arewe wahtotaq míahne úwara míó ke síáhtónsabe mó éhwéh íre kasenuwe.

*Manikánka omaq ato aní éhweh Sísaga kasenú ehwehne.
(Mátíyu 22.41-46; Árúka 20.41-44)*

³⁵ Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq síwáhnoréna míó keyabé, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá, Manikánka omaq ato aní koweriréh ánime we peh Tébitine anahwa wíre ewe. Mi éhwéhmé aneqsabé irareo kasená ³⁶ Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana igonkó pukúipéq sehiranúwana mi éhwéhnká mahraréna,
Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnsabé,
Niyah púpeq tútuue míéhnaraq

arene naruo saiqnariankehe atóge úwe ire.

(Buk Song 110.1)

³⁷ Tébitiga mi anínsábé, Néne Wahnahne ato puana we árahue wene anahwa míanabo kasenúwe.

Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ahbabárowe ú ehwehne.

(Mátíyu 23.1-36; Árúka 11.37-54, 20.45-47)

Kasenúwara áhnte wehukégá wene ehweh irera anotahta q iwíáh íwíáhowe. ³⁸ Sísaga síwáhnorútaq mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá mira onserahniyeho. Mó kegá se tagéra sensíwíq pankerageheéra ire wahto korósí úbíqmera nogówe. Sega máhkétirapéq nogótáq mó kegá se mehweh ariteyabe suwahbehre. ³⁹ Momiwí nahtápéq pokotaq peh kaweqtapéq tútuue méyabe suwahbehre. Táhutahurabeq aboawah wehwári tútuue miáhrabeq méyabe suwahbehre. ⁴⁰ Sega kéweinínsónsábé péhe éhwéh teriera sene ménsámehnsánkakaq sene nahnkakaq mewe meweowe. Mó kegá ite kaweqta q miáh ké wóe igeheéq wehuke miáhtáq ire wahtotaq púreq aruqarurowe. Mirao puana Manikánka ehweh aritahna tanáhráq se anotahta q kamah arinkéhe úwe.

Tabonah inínká Maniká náwu monéyábé éhwéhne.

(Árúka 21.1-4)

⁴¹ Wehukega Maniká móne náwúrabéq Sísaga wahtotaq tútuue míowara áhnte kegá séra sene móne mitaq náwúwana tagówe. Tagówara áhnte monéákáq kegá áhnte moné náwúwe. ⁴² Náwúwana tabonah kewéinínká séna káriq monéraré náwuwe. Mi monéraré peh morá ákáhta q pabusa móné tahnsane.

⁴³ Sísaga we kéro keyabé, Ínéba sewíáhro éna teiníboq írátíáhro. Mah tabónáh kewéinínká náwí mónégá moke mó kegá náwé móné kiotaikire. ⁴⁴ Sega sene pehipi matiáh móné náwéwana mah tabónáh kewéinínká moke wene matiéh mónéwé aiq náwíre. Ai q náwí púana amahnága táhutahuq paiqmarahna moné ire kéhre. Minayabe wega náwí mónégá moke mó kegá náwé móné kiotaikire úwe.

13

Sísaga, Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh íre kaweraginawire ú ehwehne.

(Mátíyu 24.1-2; Árúka 21.5-6)

¹ Sísaga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtáqté wíráipéqté tueyokúta q we kéro anínká wensabé, Íwáhnoraníno, tagáhno. Nah kéh ébáhmé áhnte kaweq ebáhne. Áhnte kaweq ebáh náhmári tagáhno úwe. ² Úwana Sísaga wensabé, Amahnága mi anótáh náhmári ai q tagahno? Mi peréhnéhnia ébáhmári miraue ire moráráq kagainae. Peh moke paentárara aruaneherawoe úwe.

Sísaga anehe tanahráq íre kaweq sunúq sínawire ú ehwehne.

(Mátíyu 24.3-14; Árúka 21.7-19)

³ Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh korabeq seberiopéq Óríwi sawéhrápéq Sísaga tútuue míowara Pítareh Sémísireh Sónireh Ehntarurehga weba séra kasenuwe. ⁴ Kasenéra, Arega métáq irarénawe ahkake miraoneherabo? Miraonehera irata q aneq ábóraraginabo uwe.

⁵ Uwana Sísaga sensabé, Mi tanáhráqsábé mó kené péhe éhwéhnsábé ai q pútare arítéhboq auráq matawéq tagaríáhro. ⁶ Áhnte kegá móta q mótarue néníwírué séra, Ínéwé Manikánka eqmaq núwéh ání múge irarirata q áhnte kegá sene péhe éhwéhnsábé ai q pútare aritagéhe.

⁷ Mi tanáhráq ebehowe ira ehwéh ireq mó ebehowe sóiri q ehwéh íréhrata qmé ire áhreoro. Téhwé teiú náneq ebeq sínana anehe tanahráq íre

apubúue sinae. ⁸ Mó kehinánseq mó kehinánseqka ebehoneherawoe. Mó wahnáhné awahrahreq mó wahnáhné awahrahreue ebehoneherawoe. Mitaq mahtaq máríinae. Ehwehranae. Minawarinká uwo uwoira tanáhráq áhwáranae úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Kawerue auráq matiáhro. Segá ite kaunsíri ke kotiorarabeq móitera sene momiwí nahtápéq áréti sahtáté iubigéhe. Néne sánsá sehgiónsábé ákáhtaq wahnáh kéreq anotah wahnáh kéreqka ehweh aitageheéra seba móitagéhe. Mi tanáhráq néne ehweh terigéhe. ¹⁰ Téhwe kaweq ehwéh moke mah kehíná kehíná teri terinigehe. ¹¹ Segá ehweh aitageheéra táhtoqme meiqmera móíúwéhrrataq itega irarira ehwéhnsábé iwíáh kikiriyeho. Írakaumo. Mi tanáhráq Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh irarero. Mi tanáhráq íre iteitene ehweh irarigehe. Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh irarigehe. ¹² Subiq suageheéra siwahwárehga síbákawaréh móruehrara síbákawaréhga siwahwáreh mórúagéhe. Subiq súáhro aritagéhe. Sibowárehga monseráhnue sene animári mórúagéhe. Animárinká sinoibonsabé abiahnsa aritera subiq súáhro aritagéhe. ¹³ Néne sánsá sehgió púra ómi kegá itensabé íre suwahbanae. Néne sánsá íre susa anehe tanahráqkákáq peh kawerue sehgirataq Manikánka ite meirena oga mérapeq móitankéhe úwe.

*Sísaga íre kaweq sunúq sínaraqsábé teriu ehwéhne.
(Mátíyu 24.15-28; Áruká 21.20-24)*

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Íre kaweq ahbábárorahi naneq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhrabeq maragéhe. Mitaq órira kahnara tagagehe. Mah sehirá tagah keo, iwíáhue tagahro. Mi tanáhráq Súría marakórápéq miéhrrataq sáwéhrapeq pehbeheráh pokoro. ¹⁵ Mi tanáhráq máhpeq miéhrrataq itene ménsámehnsá kiweyaneheéq nahupeq kibekiyehboq pehbeheráh pokoro. ¹⁶ Sotápéq miéhrrataq itene korósi koweyaneheéq itene nahtapeq kouwekiyehboq pehbeheráh pokoro. ¹⁷ Mi tanáhráq kía miéhra inínsónseq inahunah inínsónseqka íre pehbeheráh pokorahi puaq sensabé irutaboiroro. ¹⁸ Ah áhnte kariéhínagake mi iré káwéq sunúq sínehboq púreroro. ¹⁹ Mitaqkake anotah íre kaweq sunúq sinawire. Manikánka mah marákó marákó mirarotaqkákáq amahnágaákáq mina tahnsa sunúq íre kéhre. Mókake mó mina tahnsa sunúq íre sinae. ²⁰ Íre sinae éna, Manikánka aiq iwíáhéna, Íné túbáh agonaraq mi sunúqká ómi mah kehíná kehíná subiq suahráhire. Ómi subipáhraruehneho éna mi tanáhráq wahtonaraníe iwíáhuwe. Mira iwíáhúnsabe wega omaq sitéh kéyábé arutaboiri puana mi tanáhráq wahtonaruankéhe úwe.

²¹ Sísaga mó mahraréna, Mi tanáhráq mó kegá itensabé, Tagahro. Ite meirena kaweraintankeheéna Manikánka omaq ato anímé mahtaq miéhre irara mó kegá itensabé, We isebeq miéhre igehe. Sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritého. ²² Íné Manikánka omaq intárai aní múge irarira kereq íné Manikáne ehweh iraru aní múge irarira kereq péhepehe ehwéhne seneherawoe. Segá sirataq ótaq sansánkákáq anotah pagégé sánsánkákáq miraigehe. Áhnte kegá sene ótaq sansá tagéra sensabé aiq pútare aritageheéra mi sansá miraigehe. Manikánka omaq sitéh kegá moq sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritageheéra miraigehe. ²³ Moke teiú náneq mókake ábóragína puaq auráq matawéq tagariáhro úwe.

*Anehe íné wehukení úku anínká tuinauge ú ehwehne.
(Mátíyu 24.29-31; Áruká 21.25-28)*

²⁴ Sísaga mó mahraréna, Mitaqkake íre kaweq sunúq sótaikínaraq pópoqnah íre patahinae. Inokáhpeq íre íónitanae. ²⁵ Wehyoqmarí íópeqté meginae. Íópeqté págege naneqmarí moke kúrugúruinae. (*Aisaia 13.10, 34.4*)

²⁶ Mi tanáhráq íné wehukení úku anínká piribirioyahnkakaq téhreh naneqkákáq págegeue tuonara tagagehe. ²⁷ Túónagake pembíáhnka anotah ehwehnínaraq Manikánka wene íópeqté ké eqmaq suankéhe. Eqmaq suena wega omaq sitéh keyábé, Moke mah marákó marákórápéqté mitaqté kéweriqme mahtaqté kéweriqme ue ue meriqme sero inkehe úwe.

Sísane ehweh íre parabagia peh ahriahri kagainawire i ehwéhne.
(*Mátíyu 24.32-35; Áruká 21.29-33*)

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Awankánsabe iwíáhue tagéq iahtebahro. Awanká ayahnawe anonkakaq kahnana ánáh aunínaraq itega iwíáhéq, Ópeq áhníbórá sire aiq ahtebóne ewe. ²⁹ Mina onserah moke teiú náneq ábóraragínaq tagéq íné túóna tanáhráq aiq wahtotarire igehe. ³⁰ Teiníboq írátíáhro. Amahnága oga míáh kégá ómi pehipi íre pukigehe. Ebeqme moke teiú náneq ábóraragínaq tagéq anehe pukigehe. ³¹ Íópeqkákáq mah marákó marákóákáq parabagínana ínéga teiú éhwéhmé íre parabagia peh ahriahri kagainawire.

Sísa tuina tanáhráqmé ómiga íre iahtebóna ehwéhne.
(*Mátíyu 24.36-44*)

³² Sísaga mó mahraréna, Íné túóna wehekáhnkákáq áhwahakáq ómiga íre ahtebahwe. Íópeqté kégá íre ahtebahwe. Íné Manikáne ahninkáwágá moq íre ahteboge. Peh morá Maniká Iteriboga webataq mi wehekáh tagaríehre.

³³ Túóna tanáhráq ite íre tagaríáh púaq níwénunéq kawerue auráq matíáhro. ³⁴ Íné túónaraqmé wehga íre wahto ah nóginserahne. Wegá wene nahtapeq suena pokinaitaq wene arambehri ke wahnah arámbéhríráq sitéhre. Mó aní mó arámbéhríráq mó aní mó arámbéhrírárue sitéhre. Ahnansahraq wahnah atéh ánínsábé, Kawerue auráq matiahno éna pokire. ³⁵ Mina inserah íné anotah Wahnáh túóna tanáhráq íre tagaríáh púaq kawerue auráq matíáhro. Íó tupekínaraqpópoq inokáhnabubupopoq kokórega téh ehwehnínaraqpópoq ahbi-ahipeqpópoq tuinauge. ³⁶ Apubúue túónaraq ite sugéhboq peh kawerue auráq matíáhro. ³⁷ Itensabé teiú éhwéh ómi mah kehiná kéhíná teriúge. Níwénunéq kawerue auráq matíáhro úwe.

14

Wahnah kegá Sísa subiq suaneheéra moraénu ehwéhne.
(*Mátíyu 26.1-5; Áruká 22.1-2; Sóni 11.45-53*)

¹ Ahrina tahnsá sótaikú iahrreraq ko tanahráq íre múi páretí né tanahráq wahtonútaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósisine ehweh síwáhnoro kereqka sío síoéra, Sísawe arahue epéq táhtoqme mósubi q suanéhnkono íwíáhuwe. ² Mira íwíáhéra, Áhnte wehekéqká táhutahurirataq ehwehéra tobehiehboq Sísa pehraganehe uwe.

Peh morá íninká Sísane ayahnopeq wéri abaq ato ehwehne.
(*Mátíyu 26.6-13; Sóni 12.1-8*)

³ Pétáni suwahpeqte ání Sáimóniwe anotah nao wagú anine. Minayabe mó kegá, Náonkakaq Sáimónie ue wéhuwehu áwíratówe. Sísaga Pétáni suwahpeq ména mi aniné nahtapeq táhutahurúwana peh morá íninká áhnte moné tahnsa wéri ántéhyá mewe súwe. Mewe séna mi antéhyá piteruqme Sísane ayahqnopeq wéri antiatowe. ⁴ Antiatowara táhmaro míó kega abiahnsanéra

seye náhenéra, Mi weríwé aneqsabé pehipi antiatéhro? ⁵ Íre pehipi antiatéhtáq tahirímé mi werí paiqmarena 300 moné mewena mi moné tabonah ke nárí irino éra mi inínsábé awehgu atówe.

⁶ Awehgu atówana Sísaga sensabé, Mi iní pehragatáhro. Aneqsabé awehgu ataho? Wegá mira aintéh sánsámé kaweq sansáne. ⁷ Tabonah kewe ahriahri iteba mía míaowaq ite iuwahbáhnagake séhréh aritahráhowe. Ínéwé ahriahri iteba íre mía míainie. ⁸ Mi inínká aiq miraorahi sansá aiq miraire. Íné maisarageheéna mi inínká ninonka abaq intéhre. ⁹ Teiníboq írátíáhro. Mah marákó marákó kaweq ehwéh teri terinirataq wega amahnága mirai naneq ehwehnikákáq terigéhe. Terírataq íréhra kegá wéri abaq intéh inínsábé iwíáhigehe úwe.

Súrásaga wahnah keyábé, Ite meiqmena Sísaba móitanie ú ehwehne.

(Mátíyu 26.14-16; Árúka 22.3-6)

¹⁰ Sísá kéro ke airápété téhranité míówe. Sebaté ání wenáwíqtare Súrása Ísikáriótie. Wegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kébá pokue sensabé, Sísá iteba méauwanie úwe. ¹¹ Méauwanie teriuwara iwíáh iwíáhéra móne awenéhboq miraúno uwana Súrásaga kowe aritena se Sísaba mórite tanáhráqsábé iwíáhue kabarúwe.

Sísareq we kéro kereqka moráráq táhutahuru ehwéhne.

(Mátíyu 26.17-25; Árúka 22.7-14,21-23; Sóni 13.21-30)

¹² Íre múi páréti né tanahráq ebeqte wéhékáh sótaikú iahreraq ko tanahráq sútaq Asiu kegá sipisípiq áráhq subiqme titiru tanahráq súwe. Mi tanahráq we kéro kega Sísaba séra wensabé, Sótaikú tanahráq iahreraq kéh táhútáhúq nankehboq eheq kogaweratanéhnkono ue kasenuwe. ¹³ Kasenuwana Sísaga we kéroya anité eqmaq suanaútaq sensabé, Wahtotaq kehiná suwahpeq pokotao. Obenkisa wání ántéhiyánkákáq ánínseq piehgírataq kérahtao. ¹⁴ We kibekína nahtápéqté ábówánsábé mahraréta, Íwáhnori anínká mahraréna, Ínéreq íné séniráh kéreqka sótaikú tanahráq iahreraq kéh táhútáhúq nanehboq mi paqnáhípeq teio ire teawetao. ¹⁵ Teawírataqmé wega ménsámehnsá aiq kaweria páqnáhípeq teinkéhe. Mitaq itene táhutahuq kaweraráhtao éna eqmaq suowe. ¹⁶ Eqmaq suowara mi anitégá mi ke suwahpeq pokue Sísaga teriunserah tagéra mitaq sótaikú tanahráq iahreraq ko tahutáhúq kaweraróye.

¹⁷ Íó tupekútaq Sísareq airápété téhranité we kéro kereqka mitaq séra ¹⁸ tútuue táhutahurutaq Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhro. Ite míáhrabeqte ání ínéreq moráráq nóya anínká néne naruo kowerirankéhe úwe. ¹⁹ Úwara sene sirupipeq umeh agúwara morá ání morá anínkáue Sísansabé, Arega ínensabe irareno ue kasenuwe. ²⁰ Kasenuwana Sísaga sensabé, Airápété téhranité omaq sitórabeqte anínká ínéreq morá párétáhípeq páréti pámbáhúya animé we wire. ²¹ Manikáne ehwehniká aiq irarinserah íné wehukení úku aní pukinie. Néne naruo kowerirahna aní anotahtaq kamah awinawire. Wenanoga we íre maqmiotaq tahirímé aiq kaweri irino úwe.

Sísaga párétiakáq sera ano ko kahpúákáq náriu ehwéhne.

(Mátíyu 26.26-30; Árúka 22.15-20; 1 Kórína 11.23-25)

²² Segá táhutahurutaq Sísaga páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme náriena sensabé, Mahnawé niwaq mire. Náhro úwara nowe. ²³ Nowana wega náhniáq sera ano kahpú mewena Manikánsabe kaweróne atena náriuwara ómiga nowe. ²⁴ Sísaga sensabé, Mahnawé néne korahq mire. Néne korahq tuinaga itereq áhnte mó kereq Manikánka insahwé aitena itene

ahbabáq kaweraitankéhe. ²⁵ Teiníboq írátíáhro. Náhníáq sera ano mahtaq mó íre nanie. Mókake Manikánka wahnah wahnahnínarabeq míáhnaraq o sera ano nanie úwe.

²⁶ Sega Manikánsabe iwíáh iwíáh igonkónéra máhpeq tueyokéra Óríwi sawéhrápéq pokuwe.

*Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.
(Mátíyu 26.31-35; Árúka 22.31-34; Sóni 13.36-38)*

²⁷ Sísaga sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Ínéga sipisípiq Wahnáh subiq súáhnaraqmé moke sipisípiqmarínká kobeq séberigehe ire. *(Sekaraia 13.7)*

Mi ehwéhnká irarinserah ite ómiga íné nuweq kobeq séberigehe. ²⁸ Manikánka íné oganúq intahnaraq Kehrari marákórápéq ebeq konaq inehe sigewe úwe.

²⁹ Úwana Pítaga Sísansabé, Ómiga are áúwéh rataqmé ínéga íre auwanauge úwana

³⁰ Sísaga wensabé, Teawiníboq írátíáhno. Ibora inókáhpéq kokórega téhtaréráq ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríóge apahtáróráq irariniewóne úwe.

³¹ Úwana Pítaga mi ehwéhnsabé anotahtaq ahqáho éna Sísansabé, Mó kegá arereq ínéreq iubiq súéh rataqmé ínéga are aiq tagaríóge atanauge úwara sega moke wega irarúnserahnuwe.

*Sísaga Késémáni matábúr áq kobúrerú ehwehne.
(Mátíyu 26.36-46; Árúka 22.39-46)*

³² Sísareq we kéro kereqka mitaq suera mátabu áwíq Késémáni pokuwe. Sísaga sensabé, Ite mahtaq tútuue míehrana íné kobúrerono éna ³³ Pítareh Sémísireh Sónireh móbeq móritowe. Móritena wene arupipeq anotah uméhue págege agúwana ³⁴ wega sensabé, Nirupipeq anotah uméhinka pukorahuge. Mahtaq tótuqméq tagaríáhro éna ³⁵ se suena wahtotaq móbeq pokéna marakóraq káuqmunue ména púrerúwe. Púreréna íre kaweq sunúq weba sínehoéna púrerúwe. ³⁶ Púrerue mahraréna, Nániboo, arega moke miraorahóne. Mah íre káwéq sunúq móruo. Íre íné nuwahbeh sansá peh are awahbáhna sansánúno ue púrerúwe.

³⁷ Púreraruena wega Pítarehba kouwekéna tagówara sugówe. Sugówana wega Pítansabé, Sáimónio, aneqsabé sugahno? Pehgáriq tanahráq arahinsabé íre tótuqmé níwénunorahoo? ³⁸ Iteiyuwanka kaweq sansánéyabe iuwahbehre. Peh itene inonka mareqmarero puq íre miraorahowe. Minayabe owainawanka ahbabáq aitehnehboq tótuqméq púreroro éna ³⁹ mónkakáq kobúrerúwe. Métáq púrerúnserahnue mó púreréna ⁴⁰ Pítarehba mó kouwekéna tagówara se anotah mukúqmáhkúru puara se peh sugówe. Sugówana Sísaga iriritowara siyehitónsabe ehiya míówe.

⁴¹ Sísaga apahtáróráq kéna séna ú púana sensabé, Ite peh ahrenaneheéq sugaho? Aiq míre. Íné wehukení úku aní ahbabáq ke kowerire tanahráq aiq sire. ⁴² Pokonehboq irigoro. Tagahro. Néne naruo koweriréh ánínká aiq sire úwe.

*Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwéhne.
(Mátíyu 26.47-56; Árúka 22.47-53; Sóni 18.3-12)*

⁴³ Sísaga mi ehwéh irarútaq Súrása we kéro anínká apubúue súwe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísiga miraoro ú ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqka áhnte mó ke eqmaq súowara sega pokamarinkákáq sahmárínkákáq Súrásareq moráráq suwe. ⁴⁴ Seneherautaq

koweriro anínká su ke teriena, Ínéga nánkóqnahna anímé Sísá wire. Táhtoqme kawerue meqme móáúwáhro úwe.

⁴⁵ Minayabe Súrásaga sútaq Sísaba apubúue séna wensabé, Íwáhnoraníno éna nánkóqnoúwe. ⁴⁶ Nánkóqnoúwara sega Sísá táhtoqme ambubue táhtotíówe.

⁴⁷ Táhtotíówana mó anínká wene poka mewena Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh áníné arambehri aní apiwe wene ahre kiraq auwowe.

⁴⁸ Kiraq auwowana Sísaga sensabé, Aneqsabé aebó aní táhtoráhnserah pokankákáq sahnkákáq íné meniraneheéq seo? ⁴⁹ Mó wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq áhnte wehekáh itereq ména íwáhnorurautaq mi tanáhráq itega íné íre táhtotiarowe. Manikáne ehwehnka irarinserah aiq pútaraginkeheéq miraowe úwara ⁵⁰ we kéro kega Sísá auwera pehbeheráh pokuwe. ⁵¹ Pokuwana káriq mahbíga peh taberábe ambántá úbíqmena Sísá anehe kaqmena kérowe. Kérowara míó kega we táhtorówana ⁵² wene ambanta kesuena pehrákora pehbeheráh pokuwe.

Wahnah kegá aboawah weh míórabeq Sísá ehweh ató ehwehne.

(Mátíyu 26.57-68; Árúka 22.54-55,63-71; Sóni 18.13-14,19-24)

⁵³ Segá Sísá meqmera Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahpa pokuwara moke Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqka mitaq momiwíuwe. ⁵⁴ Se mótaq we mótarue Pítaga sinehe kaqme kure Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne nahnoerápéqté mátábúráq kúwe. Kure mitaqté párisírehreq tútuue méra iraraq totoruwe.

⁵⁵ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq moke mó kaunsírí kéreqka Sísá subiq suanéhboq wega ahababáuraimé insega tagarairo éra kabaruwara íre pahsúówe. ⁵⁶ Sísaga miraúnsabe áhnte kegá péhe éhwéhnéra íre morá éhwéh iraruwe. ⁵⁷ Táhmaro kegá irigue péhe éhwéh atera mahraréra, ⁵⁸ Itega wene ehweh írátáúne. Wega iraréna, Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh nah wehukega pearó nah sokoruqme apahtáro wéhékáh mó nah pearaníe. Íre niyahnkaratáté pearaníe uraire éra ⁵⁹ sene ehwehme peh úbíráhbíq ehwehnéra íre morá éhwéh iraruwe.

⁶⁰ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka irigue ákápí kowéna Sísansabé kasenéna, Mah kegá arensabé irare ehwehmé arega íre terieráhono? Sene ehweh aiq pútaq ehwéhpo úwana ⁶¹ Sísaga íre iraria peh ehiya míowe.

Peh ehiya míowana wega Sísansabé, Manikánka ite Asiu ke meirena kaweraitankeheéna peh morá aní omaq atowe. Arewe mi anípo? Arewe Manikáne ahninkáwábo kasenúwana ⁶² Sísaga wensabé, Íné we uge. Íné wehukení úku anínká Manikáne ayah púpeq tútuue ména íópeq írábúyápipeqté tuonaq tagagehe úwe. ⁶³ Úwana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka mi ehwéh irotaq abiahnsanú púana wene korósi subansuena mahraréra, Wega aiq irarinsabé mó keyábé móme íre kasenoro. Ahqáho. ⁶⁴ Wega Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhraq íráhwe. Minayabe aneratanéhnkono úwara sega moke mahraréra, Wega ahababáq ehweh aiq irari puaq subiq suo atanéhe uwe.

⁶⁵ Táhmaro kegá Sísá tehqni atera wene auranabiah ambantaraté akariatawéra subiqmarera, Insega are subiqmarehro? Teio uwara párisirehga Sísá meqmera mósubúwe.

Pítaga, Sísá íre tagaríoge ú ehwehne.

(Mátíyu 26.69-75; Árúka 22.56-62; Sóni 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Pítaga nahnoerápéqté mátábúráq tumíowana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh ániné arambehri ahrárigá súwe. ⁶⁷ Súwana Pítaga iraraq totorúwana mi ahrárigá we tagéna ebitáwéna wensabé, Are Sísá Néhsara suwahpeqte ánínseq míarone úwe. ⁶⁸ Úwana Pítaga ahqáho atena, Arega iraréna ehwéhmé íre ahteboge. Aneq ehwéhnono éna mitaq suena méhpehpeq pokúwana kokórega téh ehwehnúwe.

⁶⁹ Mi ahrárigá méhpehpeq Píta mó tagéna míó keyabé, Mah anímé Sísá awahrahní míre úwe. ⁷⁰ Úwana Pítaga mó ahqáho atowe.

Pehgáriq motáq tahnsa mitaq míó kega Pítansabé, Are Kehrari marákórápéqté áni púah are wenawahrahní móne uwe. ⁷¹ Uwana Pítaga ehbonéna mahraréna, Manikánka tagariéhtáq aiq pútariahnsanuge. Itega irare anímé íné íre tagarióge. Ínéga péhe éhwéh teawénaraqmé Manikánka íné nubiq suankéhe úwana ⁷² kokórega mó ehwéhnúwe. Mó ehwéhnútaq Sísaga teawu ehwéh Píta ahrreraq kowe. Mina teawu ehwéhmé, Kokórega téhtaréráq ehwehnina ínaraq arega apahtáróráq íné íre tagarióge irariniewóne úwe. Pítaga mi ehwéh ahrreraq kowana wene arupipeq umehúwana anotahtaq ibisówe.

15

Sísá meqmera Páhírátiba móátó ehwehne.

(Mátíyu 27.1-2,11-14; Áruká 23.1-5; Sóni 18.28-38)

¹ Ahbiahipeq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq moke mó kaunsírí kéreqka momiwíue Sísá subiq súéhra ehwéh sío síoéra wene ayahnkaratáq nágáqtate táhru táhrue meqmera anotah wahnáh áni Páhírátiba móátówe. ² Móátówana Páhírátiga wensabé, Arewe Asiu kené wahnahpo kasenúwana wega wensabé, Arega aiq iraréne úwe. ³ Úwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéga Sísá áhnte ehwéh atówe. ⁴ Ehweh atówana Páhírátiga Sísansabé, Segá arensabé áhnte ehwéh atáhwe. Minayabe arega ehweh íre terieráhono kasenúwana wega peh ehiya míowe. ⁵ Peh ehiya míó púana Páhírátiga iwíáhue tagéna áhtenúwe.

Páhírátiga, Sísá awankátaq táhparáhro ú ehwehne.

(Mátíyu 27.15-26; Áruká 23.13-25; Sóni 18.38-19.16)

⁶ Anotah tahutáhúro tanáhráq mó opéq mó opérue karábúsiipéqté áni Asiu kegá pugeqio teawú ani Páhírátiga pugesuaq pugesarúwe. ⁷ Wehukení wenáwíq Párehbae. Wereq mó kereq ebehutaq Párehbaga wehukení subiq suonsabe karábúsiipéq míowe. ⁸ Karábúsiipéq míowara áhnte kegá kire Páhírátinsabé, Are ahriahri mira aruqarurona serahnúno uwe.

⁹ Uwana Páhírátiga sensabé, Asiu kené anotah Wahnáh pugeq inínkono kasenúwe. ¹⁰ Kasenéna iwíáhéna, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéga, Sísaga ite kiotaikíneho éra abiahnsa atáh púara ínéba meqme sewe iwíáhúwe. Mira iwíáhú púana wega sensabé, Asiu kené anotah Wahnáh pugeq inínkono kasenúwe.

¹¹ Kasenúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéga míó keyabé pagu pagunéra, Mah ehwéh Páhírátí koreawéro. Wensabé teaweq, Párehba pugeqauwe Sísá subiq súáhro arito koreawéro éra pagu pagunuwara míó kega, Párehba pugeqio uwe. ¹² Uwana Páhírátiga sensabé mó kasenéna, Itega ite Asiu kené Wahnahne ue áwíratáh anímé aneratanínkono úwe. ¹³ Aneratanínkono úwara sega ehweh kikiréra, Awankátaq táhpawe subiq suo uwana ¹⁴ Páhírátiga sensabé, Aneqsabébo? We aneq ahbabáriro kasenúwara

sega mó anotah ehwehnabaéra, Awankátaq táhpawe subiq suo uwe. ¹⁵ Uwana Páhirátiga míó kene sirupipeq eyoyóigeheéna Párehba pugeq auwena Sísá áréti sahtáté subóro aritena sóntía kegá awankátaq táhpawe subiq suageheéna siuwe.

Sóntía kegá Sísansabé awiréh ató ehwehne.

(Mátíyu 27.27-31; Sóni 19.2-3)

¹⁶ Sóntía kegá Sísá meqmera wannah anínká ehwehúrabeq kibekue móatera ómi mó sontiá ké síáhrabuware momiwíuríówe. ¹⁷ Momiwíéra peh morá tautáúq korósí abaq atera ógaratáté keborarera wene ayahqnotaq suki atówe. ¹⁸ Suki atera wensabé, Aiq míahno? Arewe Asiu kené Wannah mone éra ¹⁹ wiahnó sahtáté ayahqnotaq subiqmarera tehqni atera sirehunseraráq méra Sísansabé péhepehe iwíáh iwíáh atera ²⁰ awiréh atówe. Awiréh atera abaq ató korósí akai auwera wewene korósi suki atera awankátaq táhparaneheéra meqmera pokuwe.

Sísá awankátaq níriraté táhparó ehwehne.

(Mátíyu 27.32-44; Áruká 23.26-43; Sóni 19.17-27)

²¹ Sóntía kegá Sísá meqmera pokuwana Sáiríni marákórápéqté áni wenáwíq Sáimóni ahtapeq sure Sarúsarama suwahpeq pokinieéna sótaikinaúwe. We Árékásántareq Árúpareqne sibowá míowe. Sóntía kegá we saiqnatera, Sísá táhparéhra awánkámé abaqme kúno atónsabe abaqmena kúwe.

²² Sísá meqmera Kógóta sawéhrápéq kíúwe. Mi sawéh áwíqmé áwahewé wehukení ayahqno tánúnsutapére. ²³ Mitaq sega íre érorahi kítাবেh maráhsíní mewera náhniáq sera anopipéq sombirahue Sísá náuúwana ahqáho éna íre nowe. ²⁴ Íre nowara sega we meqmera awankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigárátáq subiqmarue táhparera awanká pankeqme marakóipeq pearówe. Pearera, Wene korósi insega meyanabomo éra saraqmianeheéra káhsíue saraqme meyoúwe.

²⁵ Wéhékáh íó ákáhtaq kiutaq awankátaq táhparówe. ²⁶ Ehweh ató ehweh kanehraq sehíranúwara wene ayahqno abobórahpeq awankátaq táhparówe. Mi sehíránká mahraréna, Asiu kené Wannahne úwe.

²⁷⁻²⁸ Sísá awankátaq táhparóabeq aebó ánité moq awankátaréráq níri pewe táhparéra pankeqme ayehré ayehré pearówe. ²⁹ Pearówara mitaq sótaiku kegá Sísá tagéra awiréh atera sínúo kóbiq kóbíréra wensabé íre kaweq ehwéh atówe. Íre kaweq ehwéh atera mahraréra, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh nah sokoruqme apahtáróráq mó pearahráhóna aníno, ³⁰ arere séhréhúno. Oga míankehboq marakóipeq tueagúno éra awiréh atówe. ³¹ Awiréh atówara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka moq awiréh atera mahraréra, Wega mó ke kaweraritena peh wewe íre kawerorahire éra ³² wega, Íné áhnte wehuké merirena kaweraritankeheéna Manikánka omaq intowe iwíáhíre. Íné Ísara kené Wannah aní múge iwíáhíre. Wega maraipéq tueagínaq tagéq wensabé aiq pútare atanéhe éra awiréh atówe. Awankátaq táhparó anitégá moq íre kaweq ehwehnéra Sísansabé awiréh atóye.

Sísá pukú ehwehne.

(Mátíyu 27.45-56; Áruká 23.44-49; Sóni 19.28-30)

³³ Wéhékáhnabubu moke mah marákó marákó sunkíkíragúwana íó tunsore-rutaqkakáq peh sunkíkíratiowe. ³⁴ Tunsorerutaq Sísaga wewene ehwehtaq Wenabonsabé anotahtaq mahraréna, Írói, Írói, tahmah sabáhtahnie úwe. Mi

ehwéhnúmé, Nániboo, Nániboo, aneqsabé íné nuwahno úwe. ³⁵ Úwara táhmaro iriwe mío kega irera mahraréra, Íráhro. Éráisansabé áhrabire uwe.

³⁶ Mibeqté ánínká pehbeheráh sehenáh tahnsa náneq mewena kítabelah nanepipéq pámbáhue sehikaratáq maqme pankeqme Sísaga píbira nankeheéna awuwe. Awena mahraréna, Éráisaga marakóipeq atanabiramo. Taganeheqmúne úwe. ³⁷ Úwana Sísaga anotahta q ehwehnéna putiowe.

³⁸ Putiotaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté páráhnekéq tahnsa ónsá senahpeqté subame tunse téhtaré úkúwe. ³⁹ Sóntía kené kíápéténiga Sísane auranabiahapeq ména we putionsabe tagarawéna mahraréna, Mah anímé aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wíre úwe. ⁴⁰ Sísaga putiotaq ahreronká mobeq iriwe méra awahnkanuwe. Mágára suwahpeqte íní wenáwíq Máhriáe. Sémísi anehe piah anínseq wenawah Sósépareqne sinowa wenáwíq moq Máhriáe. Mó íní wenáwíq Sárómie. ⁴¹ Sísaga Kehrari marakórápéq síwáhnorútaq mi inítógá we kéréra wene táhutahuq tiátówe. Mi inítároréq mó Sarúsarama suwahpeqte su ahrérónseqka mobeq iriwe méra awahnkanuwe.

Sísane anonka maisé onápípeq maisaró ehwehne.

(Mátíyu 27.57-61; Árúka 23.50-55; Sóni 19.38-42)

⁴² Ahbiah tahnsá ahrena ahrena wehekáh ibora táhnsá táhutahuq kaweq kaweré wehekáh ío tupekútaq Sósépara Páhirátiba pokúwe. ⁴³ Sósépawe Árimátéa suwahpeqte ánínúwara mó kegá, We kaweq abóawáh wéh wíre iwíáhuwe. We Manikánka wahnah wahnahni tanáhráq áwénunue taga tagaú aní míre. We íre áhrea Páhirátiba pokéna wensabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwe. ⁴⁴ Úwana Páhirátiga, We putiehramo iwíáhéna kíápéténine wahnah áhrabéna, Aiq putiehro éna kasenúwe. ⁴⁵ Kasenúwana, Aiq putíehre úwana Páhirátiga Sósépansabé, Wene anonka meyo úwe.

⁴⁶ Úwara Sóséparehga íre wahto taberábe ambántá paiqmarera Sísane anonka kiwewe marakóraq márumarera ambantaipéq úbíqme mewera ubusa onápípeq mómaisarówe. Maisarera ebah ubusa onápípeq marera anotah ebáh paentáwe kure maisiaró mehpeh paiqmarera pokuwe. ⁴⁷ Mágára suwahpeqte ínínseq mó wenaogo Máhriá Sósépane anowareqka Sísaga maisaróabeq tagoye.

16

Sísaga oganúkú ehwehne.

(Mátíyu 28.1-8; Árúka 24.1-12; Sóni 20.1-10)

¹ Ahrena ahrena wehekáh parabagúwara Mágára suwahpeqte íní Máhriáreq Sárómireq Sémísine anowa mó Mahriáreqka Sísane anonka abaq ataneheéra kaweq kunkúni werí paiqmárowe. ² Paiqmárowana o wikí kowara ebeqte wéhékáh ahbiahipeq ío kiembogútaq mi inínsónká maisiaró onápípeq pokéra ahtapeq kure ³ seye náhenéra, Méhpeh paiqmárah ébáhmé insega paentáwe méreitanabomo uwe. ⁴ Uwana anotah ebáhnaba kowara sega tagowana méhpehtaq íre paisa peh móbeq kowara tagowe. ⁵ Tagéra maisiaró onápípeq kibekuwana íre wahto taberábe korósíakák máhbi éberiopeq tútuue míowara tagéra áhtenuwe.

⁶ Áhtenuwana wega sensabé, Íre áhtenoro. Ite Sísaga Néhsara suwahpeqte aní awankátaq táhpato aní seragahwe. We oganúkéna mahta q íre míehre. We maisatotaq tagahro. ⁷ We kéro kereq Pítareq korerieq, Wegaga Kehrari marakórápéq ebeq kínaq itega mitaq kirataq tagagehe. Wegaga teiátáinserah itega mitaq we tagagehe koreriéro úwe.

⁸ Úwana mi inínsónká tueyokéra iransánue áhtenunsabe pehbeheráh kure áhreu puara ahtapeq sótaiku ke íre teriasa peh ehiya méra pehbeheráh kótaikuwe.

Mágára suwahpeqte íní Máhriaga Sísa tagó ehwehne.
(Mátíyu 28.9-10; Sóni 20.11-18)

⁹ [Ebeqte wehekáh o wiki ahbiahipeq Sísa oganúkéna wega Mágára suwahpeqte íní Máhriaba ebeq súwe. Wega mó tanáhráq abapete téhtaré ówáináwánsabé, Máhriá auweq pokoro arito íní míre. ¹⁰ Sísa mi iníba ebeq súwana mi inínká pokue Sísa kéro keba pokúwara Sísa pukúnsabe wensabé sirutaboírera íbisowana Máhriaga koreriena, ¹¹ Sísa oga míéhra tagoge úwe. Úwara wene ehwehnsabé íre aiq pútare atówe.

Sísa kéroya ánitégá ahtapeq Sísa tagoya ehwéhne.
(Árúka 24.13-35)

¹² Anehe téhranitégá uworapeqté áhtápéq nogúyataq Sísa mó aní tahnsa úkue seba súwe. ¹³ Súwara sega kouwekéra moke Sísa kéro ke koreriúyara sene ehwehnsabé moq íre aiq pútare arítówe.

Sísaga we kéro keyabé, Néne ehweh koreriéro ú ehwehne.
(Mátíyu 28.16-20; Árúka 24.36-49; Sóni 20.19-23)

¹⁴ Anehe we kéro ke peh abapete morá ké méra táhutahurutaq Sísa seba súwe. Sirupipeq págege éra we oganúkú ehwehnsabé íre aiq pútare aritónsabe sensabé siwehguúwe.

¹⁵ Sensabé, Moke mah marákó marákó pokue mah kehiná kéhíná kaweq ehwéh koreriéro. ¹⁶ Ínénsabe aiq pútare aintera wání meyéhra kewé Manikánka oganúq sitankéhe. Ínénsabe íre aiq pútare aintéhra kewé ehweh aritankéhe. ¹⁷ Ínénsabe aiq pútare aintéhra kegá teiéna otáq sánsá miraigehe. Neníwírué owainawamarí kaqsuagéhe. Kambare ehwéhniagehe. ¹⁸ Ayahtate wehe táhtoragéhe. Pukorahi naneq nehrataq íre pukigehe. Siyahnkaratáté awahre ke táhtoréhataq kaweraginkehe úwe.

Manikánka Sísa íopeq tumero ehwehne.
(Árúka 24.50-53; Eqmaro 1.9-11)

¹⁹ Sísa itene Wahnahnka aiq teriuwana Manikánka we íopeq tumerowana wene ayah púpeq tútuue míowe. ²⁰ We kéro kega pokue mah marákó marákó áhnte kehiná kaweq ehwéh teri terinuwe. Itene Wahnahnka se séhréh aritonsabe sega ótaq sánsá mirauwara író kega tagéra, Mah ehwéhme aiq pútaq Manikáne ehwéhne uwe.]

Árúka Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Árúkawe íre Asiu anínéna we nahnso aní míowe. Wega téh sóteh arámbéhríéna anehe Pora kérena séhréh atowe. Árúkaga Sísane arambehri wene auranka íre tagéna peh Sísá tago keyábé kasenéna kawerue ahtebéna mah pukú sehiranúwe. Nahnso kegá mah pukú sáhnsahwe Sísane ehweh kawerue siahtebéra wensabé aiq pútare atageheéna sehiranúwe. Anehe Árúkaga Eqmaro Kene ehweh pukú sehiranúwe.

Árúkaga mah kawéq éhwéh sehiranúwe.

Árúkaga Tíópírása ebeq sehiranú ehwehne.

¹ Tíópírása anotah wahnáh ánino, ite míaraunarabeq áhnte kegá Manikánka miraurai naneqsabé iwíáhéra sehiranurowe. ² Sehiranuro kegá Manikáne ehweh teri terinera wega miraurai naneq tagaro kené ehweh irera teniátówe. ³ Téhwe tago kereq sehiranuro kereqsabé kasenéna sene ehweh iwíáhue tagaraugé. Anehe ínégá moq mi ehwéhnsábé tábúsoqme sehiranéna areba eqmarahnah sáhnsahinkéhe. Tíópírása kaweq aníno, ⁴ arega aiq pútaq ehwéh irankeheéna sehiranue teawúge.

Íópeqté ánínká Sóni ehweh pahsuo ehwéhne.

⁵ Súría marákórápéq wahnahnú aní Érótiga wahnahnútaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh aní wenáwíq Sékáráía ména we Ábíya kahnáh mibeq mahbeq arito ani míowe. Wene ahre Áróni kahnáh ínín ména wenáwíqmé Érisábétie. ⁶ Mi akéqká kaweqtaq méra Manikánka sehgióro ú ehwehnikákáq wene sánsánkákáq moke tábúsoqme sehgiúye. ⁷ Se orení ákéq méra Érisábéti orahini puara se íre aninkákáq míoye.

⁸ We kahnáhnká arambehriutaq Sékáráíaga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito ani ména arambehriúwe. ⁹ We kahnáhnká sene sánsánéra Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq kaweq kunkúni naneq pariankeheéra Sékáráía eqmarówe. ¹⁰ Pare tanahráq áhnte kegá máhpeq méra púreruwana Sékáráíaga webataq nahupeq kibekéna mi kawéq kunkúni naneq tahberapeq pariowe. ¹¹ Pariowana Maniká míhrabeq íópeqté ánínká ábóraragéna tahbe ayehrápéq iriwe míowana ¹² Sékáráíaga we tagéna kurináhnéna iwíáh kikiréna áhreúwe. ¹³ Áhreúwana íópeqté ánínká wensabé, Sékáráíao, íre áhreúno. Manikánka arega púreróna ehwéhmé aiq íréhnsábé arene ahre Érisábétiga animai maqmiankéhe. Maqmiahnaraq arenahninsábé Sónie ue áwírato. ¹⁴ Maqmiahnaraqmé arene arupipeq eyoyóue iwíáh íwíáhinkehe. Áhnte mó kegá moq iwíáh íwíáhigehe úwe. ¹⁵ Iwíáh íwíáhigehe éna, Maniká itene Wahnahnka wensabé, Are anotah aní míahno atanawire. Ahriahri we náhníaq sera anonkakaq píahakáq awehriinkehe. Wenanone arupipeq míahnaraq ahriahri Manikáne Awanka wereq mía míainkehe. ¹⁶ Wereq mía míairana wega Manikáne ehweh teri terinínaraq áhnte Ísara kegá Maniká itene Wahnahne sánsá kawerue sehgigéhe. ¹⁷ Éráísa Manikáne ehweh irarú ani marakóipeq míotaq anotah aní ména págegeue síwáhnorúnserah itene Wahnahnka sinaitaq arenahninká ebeq séna síwáhnorinkehe. Minayabe sibowárehreq sene animárínseq insahwé aritankéhe. Itene Wahnah sína tanáhráq áwénunigehboq

ahbabáq kega arenahniné ehweh irera sene ahbabáq suera kaweqtaq míagehe teawuwe.

Íópeqté áníné ehwehnsabé íre aiq pútare ató ehwehne.

¹⁸ Íópeqté ánínká mi ehwéh Sékáráía teawuwana Sékáráíaga wensabé, Íné ore úkugana néne ahre moq orení míéhre. Minayabe arega iraréna ehwéhmé árahue aiq pútaraginabo úwe.

¹⁹ Úwana íópeqté ánínká wensabé, Neníwíq Kébárie. Íné Manikáne auranabi-ahtapeq iriwe mía míau aní múge. Mah kawéq éhwéh teawinkeheéna wega, Koreawo éna eqmaq núwéhre éna, ²⁰ Írátiahno. Arewe néne ehweh íre aiq pútare aintahne. Minayabe mókake are ehweh íre irarerahóne. Ínéga teawú éhwéh aiq pútaragínaraq arega ehweh irarerahóne úwe.

²¹ Máhpeq míó kega Sékáráía áwénunéra iwíáhéra, We aneqsabé íre wahto tanáhráq Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhúpéq peh míéhro uwe. ²² Uwana wega tueyokútaq we ehweh íre irarerahúwe. Ehweh íre irarerahéna wene ayahnkaratáté áwíqme teriena ehwehnurá íre irarerahúwe. Máhpeq míó kega miraú tagéra, Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhúpéq míéhtáq wenawanka tagehre iwíáhuwe. ²³ Iwíáhuwana we ehweh íre irarerahéna wene arambehri tanáhráq parabagútaq wene nahtapeq pokúwe.

²⁴ Mi tanáhráq parabagúwana wene ahre Érisábéti kía ména moberíáh íó wene nahtapeq peh míowe. ²⁵ Mitaq ména mahraréna, Íné orahini míarauta q áhnte niyehítaraire. Manikánka ínensabe arutaboiraíntena séhréh aintarái puana amahnága íné íre niyehitehre úwe.

Íópeqté ánínká Máhríansabé, Sísá maqmarankéhe ú ehwehne.

²⁶ Érisábéti abapete morá íó kía míowana Manikánka íópeqté ání wenáwíq Kébári Kehrari marákórápéq Néhsara suwahpeq eqmarowe. ²⁷ Eqmarowana wega Máhría Néhsara suwahpeqte áhráribá tuwe. Máhríawe mó weh mahbíreq íre nogu ahrári wíre. Tébiti kahnáh máhbí wenáwíq Sósépa míowana Máhríaga we kéranaútaq Kébáriga weba tuwe. ²⁸ Webá tuena wensabé, Aiq míahno éna Maniká itene Wahnahnka arensabé anotahta q arutaboiratena arereq míéhre úwe. ²⁹ Úwana Máhríaga mi ehwéh iwíáhue tagéna wewe náhenéna, Aneq ehwéhpómo. Íre niahteboge éna iwíáh kikirúwe.

³⁰ Iwíáh kikirúwana íópeqté ánínká wensabé, Máhríao, íre áhreúno. Manikánka arensabé anotah arútábóiratéhre. ³¹ Minayabe are kía míaniewóne. Are kía mé animai maqmiéhnaraq Sísae ue áwírato. ³² We anotah aní míahnara áhnte kegá wensabé, Maniká Iteribone ahninkáwá wíre ataneherawoe. Maniká itene Wahnahnka wensabé, Tébiti arene aigaqnaga Ísara ke wahnahnúnserah arega moq se wahnahniniewóne atankéhe. ³³ We Sékópa kahnáh ánímári ahriahri wahnahnaritena wene wahnahné tanáhráq íre parabaginawire úwe.

³⁴ Íópeqté ánínká teawuwana Máhríaga wensabé, Íné íre wehreq nogú ání púana árahue kía míaninkono úwe.

³⁵ Úwana íópeqté ánínká wensabé, Manikáne Awanka areba tuena non-ahwega marakó akariuriéhnserah areba moq akariuriankehe. Manikánka págege atena kawerue auráq matiankehe. Minayabe mó kegá arega maqmiéhna anínsabé, Kaweqtaq mía míai aní míre éra we Manikáne ahninkáwá wíre ataneherawoe úwe. ³⁶ Íópeqté ánínká mó mahraréna, Mó kegá arenawahrah iní wenáwíq Érisábétinsabé, Orahinine atárowana we orenínéna

amahnága kía míéhre. We abapete morá íó kía ména animai maqmiankéhe.
³⁷ Manikánka moke miraorahi mino úwe.

³⁸ Úwana Máhríaga wensabé, Íné Manikáne arambehriu ahráriúge. Arega aiq irarénanserah Manikánka mirainkehe úwana íópeqté ánínká we auwena pokúwe.

Máhríaga Érisábéti koragó ehwehne.

³⁹ Mi tanáhráq Máhríaga Érisábéti koraganieéna apubúue sokahuena pokue Súría marákórápéq áhnte sawéh korabeq kiuwe. ⁴⁰ Kiena Sékaráiane nahupeq kibekéna Érisábéti mehweh atowe. ⁴¹ Mehweh atowana irotaq wene arupipeq mío anínká anotah kabau kabauúwe. Kabau kabauúwana Manikáne Awanka Érisábétiba séna iwíáh atowe.

⁴² Iwíáh atowana Érisábétiga anotahtaq mahraréna, Máhríao, Manikánka mó inínsónsábé arutaboírénna peh arerensabé anotahtaq arutaboíratéhre. Manikánka arega maqmíéhna anínsábé anotahtaq arutaboíratéhre. ⁴³ Íné pehgáriq iní múge. Néne Wahnahne anowagá aneqsabé ínéba seno? ⁴⁴ Írátíahno. Amahnága arene ehweh írótaq ínéga maqmíáhna aniné arupipeq eyoyói puana nirupipeq kabau kabauire. ⁴⁵ Arega Manikánka eqmatai aniné ehwehnsabé aiq pútaraginawire íwíáhurónayabé Manikánka arensabé, Kaweróne atéhre úwe.

Máhríaga igonkónú ehwehne.

⁴⁶ Máhríaga mahraréna, Néniwanka itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atéhre. ⁴⁷ Manikánka íné kaweraintéh ánínsábé iwíáh iwíáh atóge. ⁴⁸ Ínéwé pehgáriq inínéna Manikáne arambehriu iní míóganawe wega íné tagéna ínénsabe arutaboíraitéhre. Mókake ómi kehinánká ínénsabe iraréra, Manikánka ínénsabe anotahtaq arutaboíratéhre igehe. ⁴⁹ Maniká peh anotah pagégé ánínéna íné áhnte séhréh aintaráirara sega mirarue irarigehe. Manikámé anotah kawéq áwíqkakaq aní míéhre. ⁵⁰ Manikánka mó tanáhráq mó tanáhrárué ahriahri wensabé áhteno keyábé arutaboírarítéhre. ⁵¹ Wewene ayahtate págege sansánue sokigi aíre. Mó kegá, Itewe anotah anímáí múne íwíáhéra píribahriowana Manikánka mi ke kaqsúéhrara kobeq séberagowe. ⁵² Wega anotah wahnáh anímáí wahnahnorabeqte kaqsuena pehrápeqte anímáínsábé wahnahnoro arítéhre. ⁵³ Wega sirupibii ke kawéq naneqmarí náriena áhnte kéh ké íre náriasa pehipi kaqsúéhre. ⁵⁴⁻⁵⁵ Manikánka Ébáráhmareq wene anahwareq itene igaqnaréhreqsabé, Ahriahri nirutaboíraitanauge ire. Wega mi ehwéh ahrreraq matawéna wene arambehri anímáí Ísara keyábé arutaboíraritena séhréh arítéhre úwe.

⁵⁶ Máhríaga mi ehwéh iraréna apahtáro íótáq kaegaeéna Érisábétine nah suena wene nahtapeq pokúwe.

Sóni maqmaro ehwéhne.

⁵⁷ Wene maqmare tanáhráq sútaq Érisábétiga animai maqmarowe. ⁵⁸ Manikánka wensabé anotahtaq arutaboíratéhre éhwéhnúwara wene iyahnaboreq wenawahraheqka irera wereq moráráq iwíáh iwíáhuwe.

⁵⁹ Iwíáh iwíáhéra mi aní abapete apahtáro wéhékáh míotaq sega wene áú amurúruaneheéra séra mahraréra, Wenabo áwíq Sékaráia wire. Mah karíq ánínsábé moq abowá áwíq Sékaráiae atanéhe uwana ⁶⁰ wenanoga, Ahqáho aritena, Sónie ue áwíratayehetauye úwe. ⁶¹ Úwara sega wensabé, Mi awíqme íre arenawahrah síwíq míre éra ⁶² wenabonsabé siyahnkaratáté áwíqme

kasenéra, Arenahninsábé arega inse ataníbo uwe. ⁶³ Uwana Sékáráíaga ayahnkaratáté awirena, Pépahq menio úwara pépahq áwúwana wega sehiranéna, Wenáwíq Sónie ue sehiranúwara áhtenuwe. ⁶⁴ Áhtenuwana Sékáráíane áwéh kaweragúwana wega apubúue irarerahéna Manikánsabe pahsuqme iwíáh iwíáh atowe.

⁶⁵ Mibeqté kégá mi otáq sánsá tagéra áhre aguware Súría marákórápéqté kégá sáwéhrapeqté mitaq teri mahtaq terinuware moke írówe. ⁶⁶ Mi ehwéh író kega sirupipeq iwíáhue tagéra, Mah aní mókake aneq mirainkehbo éra Manikánka we págegeue séhréh atanawire iwíáhuwe.

Sékáráíaga irarú ehwehne.

⁶⁷ Manikáne Awanka mi aniné abowá Sékáráíaba sure iwíáh atowana wega kahna naneqsabé mahraréna, ⁶⁸ Maniká itene Wahnahnka Ísara ke meirena kaweraitanieéna si puag iwíáh iwíáh atone. ⁶⁹ Wega anotah aní ite kaweraitahna aní omaq atéhre. Mi anímé Tébiti kahnáh aníne. ⁷⁰ Minayabe Manikánka wene ehweh iraru ke naho iwíáh aritowara teiúwe. ⁷¹ Itensabé iuwahrieh ke itene naruoga ite saiqnaríahnsábé sega iubíyehoéna wega meirena kaweraitankéhe. ⁷² Manikánka omasa éhwéh aiq ahreraq matawéna itene igaqnaréhyabe arutaboairaritena séhréh aritowe. ⁷³ Wega itene igaqna Ébárahma mirainauge ú ehweh teawena, ⁷⁴ Itene naruoga saiqnaríáhtáq koweiraníe úwe. Minayabe íre áhreiá peh wene arambehri miraonehqmúne. ⁷⁵ Moke itene ogamé tanahráq Maniká awahbeh sansánéq kaweqtaq méq wene arambehri tábúsoqme miraoneheqmúne úwe.

⁷⁶ Manikáne Awanka mó iwíáhatowana Sékáráíaga wenahni Sóninsabé mahraréna, Nénahnino, mó kegá arensabé, Maniká itene kiotaqme Wahnáhné ehweh iraréna aní móne ataneherawoe. Itene Wahnahne ah kawerarankéhboq arega ebeq pokinkehe. ⁷⁷ Manikánsabe áwíahraqso ke oganúq sitankéhboq se merirena sene ahbabáqsabe kaweraritankéhe ue terinkéhe. ⁷⁸ Manikámé áhnte arútábóiraitéh aní mía míaire. Pópoqnahga áhníbórá kiembogina inserah Manikánka ite áhníbórá kaweraitanaire. ⁷⁹ Sunkíkírirabeq pukoraho ke tagagehboq Manikánka ahtapeq téhraitankéhe. Minayabe wega íahnkahrínaq ite iru ukiq ítéh áhtápéq nogoráhuwe úwe.

⁸⁰ Manikáne Awanka iwíáh atowana Sékáráíaga mi ehwéh wenahni Sóni teawuwe. Mi aní anonurena Maniká awahbeh sansánsábé arutaboirena sehgiuwe. Wega Ísara ke ehweh terie tanahráq íre suriotaq peh abatapi úpeq kaegaeúwe.

2

Máhríaga Sísa maqmaro ehwéhne. (Mátíyu 1.18-25)

¹ Mi tanahráq anotah wahnáh aní wenáwíqtare Síshri Ógáhsátu moke Aroma keráq wahnahnatiowe. Wega moke wehuke síwíqmari púkuipéq sehiranoro aritowe. ² Mi tanahráqmé Aroma kegá ebeq síwíq sehiranu tanahráre. Wehukení wenáwíq Kúwíríníahsi Síría marákórápéqté kéné wahnah míotaq sehiranue meyowe. ³ Aroma wahnáh kégá moke síwíqmari meyaneheéra ómiga sensuwahpeq pokuwe.

⁴ Sósépawe Tébiti kahnáh aní ména Néhsara suwahpeq Kehrari marákórápéq suena Súría marákórápéq Pétáriéma suwahpeq Tébiti kahnáh suwahpeq kíuwe. ⁵ Sensíwíq terieyeheéra Sósépareq wene ahre arárá Máhríareq Néhsara suwahpeq kíuye. Máhríawe anotah kia míowe. ⁶ Segá Néhsara suwahpeq kíuyataq we aní maqme tanahráq wahtonúwe. ⁷ Páhsintía nahmárá máhriq íre

ko púara sega káhone nahtapeq káúye. Mitaq Máhriaga wene ebeq piah anímái maqmarena ambanta ánáhnkiwe mi kané táhutahuq kunúbáipéq suge atowe.

Íópeqté ánínká sipisípiq wahnahnu ke teriu ehwéhne.

⁸ Mi ke suwahpeqte áhnánsáhrápéq sipisípiq wahnáh anímári uworapeq méra sene kamarítáq wahnahnuwe. ⁹ Wahnahnuwana íópeqté ánínká ábóraragúwana Maniká itene Wahnahne téhreh naneqka anotahtaq téhrówara sega anotah ahré aguwe. ¹⁰ Íópeqté ánínká sensabé, Íre áhreoro. Írátíáhro. Mah kawéq éhwéh teinieéna suge. Teiú éhwéhnká ómi kehináné sirupipeq anotahtaq eyoyó aritankéhe. ¹¹ Tébiti kahnáh suwahpeq ite meirena kaweraitahna aní inokáhpeq maqmíéhre. Manikánka we omaq atowana we anotah Wahnáh aní ména ite meirena kaweraitahna aní míre. ¹² Aniné ambanta ánáhnkiwe káhone táhutahuq kunúbáipéq miéhre tagéq we wire ue ahtebagehe úwe.

¹³ Úwara peh íregárita íópeqté kégá ábóraragéra Manikánsabe iwíáh íwíáh atera mahraréra, ¹⁴ Maniká kiotaqme aníniraq wensabé iwíáh íwíáh atone. Mah marákó marákóipéq Maniká awahbeh sansá sehgíra ke siru ukiqsi-tankéhe uwe.

Sipisípiqtaq wahnahnu kegá Sísa korago ehwéhne.

¹⁵ Íópeqté kégá se suera íópipeq tuekutaq sipisípiqtaq wahnahnu kegá seye náhenéra, Manikánka teí ánínsabé Pétáriéma suwahpeq koraganehboq pokonehe uwe. ¹⁶ Pokonehe éra pehbeheráh pokue anebahruwana mi aní káhone táhutahuq kunúbáipéq sugowara Máhriareq Sósépareq míóya tagowe. ¹⁷ Tagéra pokue íópeqté aniné ehweh mitaq teri mahtaq terinuwe. ¹⁸ Terinuwara író kegá sipisípiq wahnáhmáríné ehwehnsabé iwíáhue tagéra, Aneq ehwéhpómo iwíáhéra áhtenuwe. ¹⁹ Máhriaga moke mi ehwéh ahrreraq matawéna wene arupipeq iwíáh atawéna tagówe. ²⁰ Sipisípiq wahnáh kégá kouwekéra sega író ehwéhnkákáq tago naneqsabéákáq Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. Iwíáh iwíáh atera, Íópeqté ánínká teínserah aiq pútaragire uwe.

Sega Sísaie ue áwírató ehwehne.

²¹ Máhriá íre kía míotaq íópeqté ánínká wensabé, Are ani maqmíéhneraq Sísaie ue áwírató úwe. Minayabe mi aní maqmarowara abapete apahtáro wéhékáh míotaq sega wene áú amurúruera Sísaie ue áwíratówe.

Símióniga Sísa tagéna pahsuo ehwéhne.

²² Mósísiga sehgióro ú ehwehnká irarinserah sene wánítapeq mósosue tanahráq parabagútaq Sósépareq Máhriareqka Sísa Sarúsarama suwahpeq meqmera Manikánsabe, Arene ani míankehe uye. ²³ Minayabe itene Wahnahne ehwehnka mahraréna, Itene ebeq piah anímáigáú ómi meriqme Maniká ménáwéro ire. *(Wok Pris 12.1-8)*

²⁴ Itene Wahnahne ehwehnka mó mahraréna, Téhtaré kíbókíraré náwétao. Kiboki írakaunínaraq téhtaré píná áráhqtaré náwétao ire. *(Wok Pris 12.8)*
Sega mi ehwéh sehgioyeheéra Sísa meqmera kíúye.

²⁵ Sarúsarama suwahpeqte kóré wenáwíq Símiónie. Wega Maniká awahbeh sansánsabé arutaboirena kaweqtaq mía míaéna Ísara ke kawerarite tanáhráqsábé áwénunúwe. Áwénunúwana Manikáne Awanka wereq mía míaéna ²⁶ ehweh teawena, Arewe pehipi íre pukiniewóne. Írakaumo. Ebeqme ite meirena kaweraitankeheéna itene Wahnahnka omaq ato aní tagé anehe pukinkehe úwe. ²⁷ Manikáne Awanka mi koré iwíáh atowana wega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekúwara Sísaie anoibo

akéqká Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgiyehéera Sísá meqmera mitaq kíúye. ²⁸ Kíúyana Símióniga tagéna Sísá sawiwena Manikánsabe iwíáh iwíáh atena mahraréna, ²⁹⁻³⁰ Néne Wahnahno, arene arambehri aní míóge. Arega eqmarahna anímé ite meirena kawaraitahna anímé néne niuranka amahnága aiq tagoge. Minayabe arega aiq teniátóna ehwéh aiq pútaraginkehboq niru ukiq intehnana pukono. ³¹ Ómi kehiná míáhrabeq arega kaweraitahna aní eqmarahne. ³² Wega téhrehnka inserahnínaraq nahnsonka kaweq ah tagagehe. We míéhnsábé Ísara ke arenawahraha iwíáh iwíáhigehe úwe.

³³ Símióniga Sísá éhweh mahrarúwara Sísane anoibo akéqká mi ehwéhnsábé áhtenéra áhnte iwíáhuyé. ³⁴ Iwíáhuyana Símióniga sensabé, Pehwehrue míáhtao éna wenano Máhríansabé mahraréna, Mah anínká áhnte Isará ké séhréh aitankeheéna Manikánka we omaq atéhre. Séhréh aitahnaraq mó kegá we sinehepeq suehrara mó kegá wensabé aiq pútare atagéhe. Wega Manikáne sansá sokigi ínaraq áhnte tagehra kegá wensabé éhruru atehrana ³⁵ sirupipeqté áhbábáq ábóraq aginawire. Minayabe sogiqka agaréq áwítáq anotah erinserah arene arupipeq anotah eragínah pukorahuge iwíáhiniewóne úwe.

Áhna korenínká miraúnsabe ehwéhne.

³⁶ Manikáne ehweh irarú iní wenáwíq Áhna mitaq míowe. We Pánúérine ayahunkawa ména Áséra kahnáh iní ména naho kóréní míowe. We wehkútaq abapete téhtaré ópéq wenawehqseq míowana ³⁷ wenawehq pukúwana íregáritaq ópéq peh kéweiní ména we 84 ópéq míowe. Wega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq íre suena peh mitaq mía míaéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atotaq wega táhutahuq awehriéna púreq aruqarurúwe. Wega mitaq wéhékáhnkakaq inokáhpeqkákáq Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe. ³⁸ Mi tanáhráq wega Sísá tagéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atena Sarúsarama suwahpeqte ké merirena kaweraritahna anínsábé áwénunu ke Sísá éhweh teriuwe.

Sósépa akéqká Sísá meqmera Néhsara suwahpeq kouwekuya ehwéhne.

³⁹ Wenanoibo akéqká moke Mósísine ehweh sehgiara mitaq suera sensuwahpeq Kehrari marákórápéq Néhsara suwahpeq kouwekuye. ⁴⁰ Kouwekuyana mitaq Sísá anonurena págege ahtébiá aní úkúwana Manikánka wensabé arutaboíréna séhréh ata atáúwe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekú ehwehne.

⁴¹ Sísane anoibo akéqká mó ópéq mó opérué sótaikú siahrreraq ko tánáhráq Sarúsarama suwahpeq táhutahuroyehéera poku pokuye. ⁴² Sísá anotah anímái úkútaq airápété téhtaré ópéq míotaq wereq wenanoibo akéqseqka Sarúsarama suwahpeq pokuwe. Segá Asiu kené sánsá sehgiyehéera pokuwe. ⁴³ Táhutahuq tanáhráq parabagúwara mi akéqká mitaq suera sensuwahpeq kouwekuyana Sísaga Sarúsarama suwahpeq kowíowara wenanoibo akéqká minayabe íre íróye. Segá íre irera, We itene iyahnabo anímárinseq nogíre iwíáhéra peh morá wéhékáh nogúye. ⁴⁴ Wega seba íre súwara wensabé anebahréra sensuwahraheq sene iyahnabo anímárinseqsabé, Sísá tagaho ue kasenuye. ⁴⁵ Anebahrüyana we íre ábóraq míonsabe segá Sarúsarama suwahpeq anebahroyehéera kiwekuye. ⁴⁶ Segá anebahréra téhtaré wéhékáh íre ábóraqmarera apahtáróraraq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq anebahréra Sísá mitaq tagoye. Tagoyana Sísaga íwáhnoru kené ehweh íranieéna sereq tútuue ména wega iwíáhu ehweh kasenúwe. ⁴⁷ Kasenúwana moke wene ehweh író kega iwíáhéra, Mah anímé áhnte ahtébiá áníne. Wega peh ahtebia éhwéh pahsúhre iwíáhuwara ⁴⁸ wenanoibo akéqká mina tagéra áhtenuye. Wenanoga wensabé, Nénahnino, arenaboreq ínereqka are áhnte anébáhréta

irupipeq anotahta q págegeúye. Aneqsabé itensabé íre iwíáhía miraono úwe. ⁴⁹ Úwana Sísaga sensabé, Aneqsabé ninebahroyo? Nánibone nahtapeq míahrahume íre tagariehyo úwe. ⁵⁰ Úwara sega mi ehwéh áwahewé íre ahteboye. ⁵¹ Sísaga Néhsara suwahpeq se kérérena sene ehweh kawerue sehgiuwana wananoga minayabe moke ahreraq matawéna iwíáhuwe. ⁵² Sísá mó anonurena anotah aní ahte bia ání míowara Manikánka wensabé arutaboírúwara wehukega wensabé iwíáh íwíáhuwe.

3

Sóni wání meri merinú anínká teriu ehwehne.
(Mátíyu 3.1-12; Máhka 1.2-8; Sóni 1.19-28)

¹ Anotah wahnáh ání wenáwíqtare Sísáhri Táíbériúsa míowe. Wega 15 opéq wahnahnúwana mó wahnáh ání wenáwíqtare Póntiása Páhiráti ména Súría marákórápéq wahnahnúwe. Mi tanáhráq Érótiga Kehrari marákórápéq wahnahnúwana wenábáq wenáwíq Pírípi ména Ítúria marákóákáq Tárakóniti marákóákáq wahnahnúwe. Wahnahnúwana mó wahnáh ání wenáwíq Árisánía ména Ábíréní marákórápéq wahnahnúwe. ² Wahnahnúwara Ánásareq Káiyápásareqka Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéréq wahnahnúwe. Mi tanáhráq Sékaráiane ahninkáwá wenáwíq Sóni abatapi míowana Manikánka terie arámbéhrí atowe. ³ Terie arámbéhrí atowana Sóniga moke Sorana aroipéq wahtotaq ko marákórápéq kure ehweh teriuwe. Teriena, Manikánka itene ahbabáqsabe kaweraitankéhboq ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáthro. Itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míéhrataqmé wání meiníe úwe. ⁴ Minayabe Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Áisáíaga naho púkuipéq sehiranue mahraréna,

We uworapeqté sawai sawaiéna mahraréna, Itene Wahnah sína ahmé aborisahro. Wene ah kaweraráthro.

⁵ Mi ah obarirankeheéq nonsuwewarí akariaruqme anotah sawéhwárínkáq káriq sawéhwárínkáq apansuqme mi ah tábúsoq maráthro. Aesa ah obaríqme sabahro. Ebah masahpawe kaweroro.

⁶ Manikánka kaweraitahna arámbéhrí mah kehiná kéhínánká tagagehe (Aisaia 40.3-5)

⁷ Ahnte wehekéqká wání meyanheéera Sóniba suwana wega sensabé, Itewe wehene animarí móe. Manikánka anotahta q kamah ainehboq pehbeheráh pokoro insega teiro? ⁸ Itene ahbabáqmari sueq kaweq sansánoro. Mirairataq Manikánka tagéna ite amahnága mó sansánowe íwíáhinkehe. Ébárahma itene igaqna míéh púa q itewe kaweq ke míone éq ite itensabé irariyeho. Manikánka mah ebáhmáritáté Ébárahmane anahwaréh mirarahrahire. ⁹ Wehukéníká awanká áwaheraq tehsúme maréhrana kaweq será íre íyéh áwánká moke apiwe ira pariankéhe úwe.*

¹⁰ Sóniba su kegá wene ehweh irera wensabé, Aneronehnkono uwe.

¹¹ Aneronehnkono uwana wega sensabé, Téhtaré síotí matiéh anínká íre síotíakáq ání peh morá síotí náwo. Ahnte topáh matiéh anínká tabonah ke wehwehúno úwe.

¹² Táhkisi moné meyháh kegá wání meyanheéera Sóniba séra wensabé, Íwáhnoraníno, ite aneronehnkono uwe. ¹³ Aneronehnkono uwana sensabé, Wehukene móne pehipi meyhéboq peh morá táhkisi móné meyháthro úwe.

¹⁴ Sónitía kegá wensabé, Itewe aneronehnkono kasenuwana wega sensabé, Mó kené ménsámehnsá meyanheéq wehuke subiqmareq pehipi meyhó.

* 3:9: Mi ehwéh áwahewé aigárapéqté éhwéh Mátíyu 3.10 tagáhno.

Sensabé péhe éhwéh ariteq sene ménsámehnsá pehipi meyého. Itene arambehriyabé meyhána apéq awehraq kéhre íwíáhoró úwe.

¹⁵ Manikánka Asiu ke merirena kaweritankeheéna peh morá aní omaq atowara Asiu kegá we áwénunuwe. Asiu kegá Sónine ehweh irera éhnehéra iwíáhéra, Sóniwe itega áwénunuána anípómo uwe. ¹⁶ Uwana Sóniga sensabé ayahqme teriena, Inehe si anímé anotah aní ména íné kiotaigme aní míre. We anotah aní púana ínéga wene súu nahníáq pugereyabe íre awehrari aní múge. Wega Manikáne Awa iteba eqmarankéhe. Wehukenínká uworapeq kekiaréhrena anotah irárehnserah Manikáne Awanka iteba tuinkéhe.

¹⁷ Wehukega ayu siqmíáhtáq sega kaweq ayú sene nahtapeq sáharera íre kaweq ayú iraipéq súáhwe. Mira onserah Manikánka eqmaréh anínká kaweqtaq míáh keyábé, Néne mátaburapeq kiwíáhro aritena ahababáq keyabé, Íre puinkorahi iráipéq mía míaoro aritankéhe úwe.

¹⁸ Sónine ehweh író kega iwíáhigeheéna wega áhnte mó mina tahnsa éhwéh pahsuena oga mé ehweh teri terinúwe.

*Érótiga Sóni karábúsiipéq móato ehwéhne.
(Mátíyu 14.3-4; Máhka 6.17-18)*

¹⁹ Érótiga wenábáqne ahre Éroríása meywana Sóniga minaakaq wene mó ahabábáqkákáqsábé abiahnsa atena íre kaweróne atowe. ²⁰ Íre kaweróne atowana Érótiga sóntía keyábé, Sóni táhtoqme karábúsiipéq móátáthro úwara táhtoqme karábúsiipéq móátówe. Minayabe Érotine ahababáq áhnte agúwe.

*Érótiga Sóni karábúsiipéq íre móatotaq Sóniga Sísá wání meawu ehwéhne.
(Mátíyu 3.13-17; Máhka 1.9-11)*

²¹ Sóniga áhnte ke wání meriena Sísá moq wání meyawuwana púrerútaq sabona sawekúwana ²² Manikáne Awanka tunse kiboki tahnsanéna Sísaba márunsurahúwe. Marunsurahúwana íopeqté éhwéhnká mahraréna, Are niruní nénáhní móne. Arensabé nirutaboiruge úwe.

*Sísane aigaqnaréh síwíqmari kéh éhwéhne.
(Mátíyu 1.1-17)*

²³ Sísaga wene arambehri áhwárótaq we 30 opéq marakóipeq míowe. Wehukega iwíáhéra, Sísawe Sósépane ahninkáwáe uwe.

Sósépawe Érine ahninkáwáe.

²⁴ Ériwe Mátátine ahninkáwáe.

Mátátíwe Áríwáine ahninkáwáe.

Áríwáíwe Mékine ahninkáwáe.

Mékiwe Sánáine ahninkáwáe.

Sánáíwe mó Sosépáne ahninkáwáe.

²⁵ Sósépawe Mátátíásane ahninkáwáe.

Mátátíásawe Émósine ahninkáwáe.

Émósiwe Náhúmane ahninkáwáe.

Náhúmawe Ésarine ahninkáwáe.

Ésáriwe Nágáine ahninkáwáe.

²⁶ Nágáíwe Matane ahninkáwáe.

Matawe Mátátíásane ahninkáwáe.

Mátátíásawe Séménane ahninkáwáe.

Séménawe Sósékane ahninkáwáe.

Sósékawe Sórane ahninkáwáe.

²⁷ Sórawe Sóánánane ahninkáwáe.

Sóánánawe Árésane ahninkáwáe.

Árésawe Sérúbábérane ahninkáwáe.

Sérúbábérawe Séátíérane ahninkáwáe.
 Séátíérawe Nériine ahninkáwáe.
²⁸ Nériwe Mékine ahninkáwáe.
 Mékiwe Éráine ahninkáwáe.
 Éráiwe Kósámáne ahninkáwáe.
 Kósámawe Émáramáne ahninkáwáe.
 Émáramawe Éane ahninkáwáe.
²⁹ Éawe Sósúane ahninkáwáe.
 Sósúawe Ériésárane ahninkáwáe.
 Ériésárawe Sórímáne ahninkáwáe.
 Sórímawe Mátátine ahninkáwáe.
 Mátátiwe Áriwáine ahninkáwáe.
³⁰ Áriwáiwé Símíónine ahninkáwáe.
 Símíóniwé Súrane ahninkáwáe.
 Súrawe Sósépane ahninkáwáe.
 Sósépawe Sónámune ahninkáwáe.
 Sónamuwe Ériákímáne ahninkáwáe.
³¹ Ériákímawé Mériáne ahninkáwáe.
 Mériawé Ménáne ahninkáwáe.
 Ménawé Mátátáne ahninkáwáe.
 Mátátawé Nétánine ahninkáwáe.
 Nétániwe Tébitine ahninkáwáe.
³² Tébitiwé Sésine ahninkáwáe.
 Sésiwe Óbétine ahninkáwáe.
 Óbétiwé Póásine ahninkáwáe.
 Póásiwe Sámónine ahninkáwáe.
 Sámóniwé Násónine ahninkáwáe.
³³ Násóniwé Amínarápane ahninkáwáe.
 Amínarápawé Átínine ahninkáwáe.
 Átíniwe Áránine ahninkáwáe.
 Árániwe Ésáronine ahninkáwáe.
 Ésároniwé Pérésane ahninkáwáe.
 Pérésawé Súrane ahninkáwáe.
³⁴ Súrawé Sékópane ahninkáwáe.
 Sékópawé Áhísáhkine ahninkáwáe.
 Áhísáhkiwe Ébárahmane ahninkáwáe.
 Ébárahmawé Térane ahninkáwáe.
 Térawé Náhórane ahninkáwáe.
³⁵ Náhórawé Sérúkane ahninkáwáe.
 Sérúkawé Áréune ahninkáwáe.
 Áréuwe Pérékane ahninkáwáe.
 Pérékawé Ébérane ahninkáwáe.
 Ébérawé Sérane ahninkáwáe.
³⁶ Sérawé Káínane ahninkáwáe.
 Káínawé Apásátine ahninkáwáe.
 Apásátiwe Síémáne ahninkáwáe.
 Síémawé Nóahne ahninkáwáe.
 Nóahwé Áramékane ahninkáwáe.
³⁷ Áramékawé Métúsárane ahninkáwáe.
 Métúsárawé Inókune ahninkáwáe.
 Inókuwe Sárétane ahninkáwáe.
 Sárétawé Máhrárine ahninkáwáe.
 Máhráriwe Káínánane ahninkáwáe.
³⁸ Káínánawé Énósane ahninkáwáe.
 Énósawé Sétine ahninkáwáe.

Sétiwe Éhrámáne ahninkáwáe.
Éhrámawe Manikáne ahninkáwáe.

4

Owainawanka Sísa áhwárawe tagó ehwehne.
(Mátíyu 4.1-11; Máhka 1.12-13)

¹ Manikáne Awanka Sísa req mía míaúwana Sísa Sorana aroipéq suena pokúwana Manikáne Awanka abatapi móatowe. ² Móatowana abatapi ména áhnte wehekáh 40 wehekáh mitaq míowana owainawanka weba séna Sísa ahababárinkeheéna áhwárawe tagéna áwíoqnówe.

Mi tanáhráq Sísa táhutaqu awehriéna 40 wehekáh parabagútaq anotah arúpíbiúwe.

³ Anotah arúpíbiúwana owainawanka wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míahna puah mah ebáhmáínsabé tópah úkúno ato úwe. ⁴ Úwana Sísa wensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Tópahnka wehuke íre oganúq sitahráhi nanere ire úwe. (Lo 8.3)

⁵ Úwana owainawanka Sísa meqmena moke mah marákó marákóipéqté wáhnáhné arambehri apubúue sokigi atena ⁶ wensabé, Ínéwé iwíáhue omaq atáhna anínká moke tagáhna ke wahnahninkehe. Mina omaq ate arámbéhrí peh ínénéne arambehri wire. ⁷ Arega ínénsabe arehunseraráq mé iwíáh íwíáh aintehnana arega moke tagáhna ke wahnahnúno ataníe úwana ⁸ Sísa wensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Maniká itene Wahnahnsabé iwíáh íwíáh ateq webataq we awahbeh arámbéhrí miraoro ire úwe. (Lo 6.13, 10.20)

⁹ Úwana owainawanka Sísa meqmena Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh nahnsorapéq móatena wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míahna puah maraipéq ahkuagúno úwe. ¹⁰ Ahkuagúno éna wega minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Manikánka wene íopeqté kényábé are wahnahnatiáhro aritankéhe. ¹¹ Ebahtaq arene aigará peraq míéhneho éra sene siyahnkaratáté are pankeragéhe ire úwe. (Buk Song 91.11-12)

¹² Úwana Sísa ahqáho atena wensabé, Manikáne ehwehnka mó mahraréna,

Maniká arene anotah Wahnáh áhwárawe tagé áwíoqnéhneho ire úwe. (Lo 6.16)

¹³ Úwana owainawanka mi tanáhráq mó íre áhwárawe tagéna peh túbáh agúwe. Sísa anotah aqáho atonsabe owainawanka iwíáhéna, Mó tanáhráq kouwekinie éna we auwena pokúwe.

Sísa Kehrari marákórápéq wene arambehri áhwáro ehwehne.
(Mátíyu 4.12-17; Máhka 1.14-15)

¹⁴ Manikáne Awanka Sísa págege atowana wega Kehrari marákórápéq kouwekúwara we éhweh mitaq teri mahtaq terinuwe. ¹⁵ Mirauwana we Asiu kené momiwí nahmáritápéq síwáhnorúwara ómiga wensabé iwíáh íwíáh atówe.

Néhsara suwahpeqte kégá Sísansabé anotah abíáhnsá ató ehwehne.
(Mátíyu 13.53-58; Máhka 6.1-6)

¹⁶ Sísa wenawahpeq Néhsara pokéna ahrena ahrena wehekáh wene sánsánéna Asiu kené momiwí nahtápéq kibekúwe. Kibekéna Manikáne ehweh sáhsahinieéna iriwe míowe. Iriwe míowara ¹⁷ mitaqté kégá Áísáíaga sehiranú pukú Sísa áwúwana mi pukúipéq kabarue mah ehwéh kotaq sáhsahuwe.

¹⁸ Wega sáhsahwe mahraréna,

Manikáne Awanka ínéba ména págege aintena, Tabonah ke néne kaweq ehwéh korerio éna eqmaq núwéhre. Saiqnariéh keyábé sabirue ehweh korerio. Aura pira keyábé siura ebioráho ehwéh korerio. Síwioqnahwara sirupipeq umehi keyábé sabirue ehwéh korerio. ¹⁹ Manikánka kawer-aritahna tanáhráqsábé korerio éna eqmaq núwéhre úwe. (*Aisaia 61.1-2*)

²⁰ Sísaga aiq sáhnsahwe parabaruenta mi pukú wahnah aní awena tútuue míowara moke mitaq míó kega we ebitiówe. ²¹ Ebitiówana wega sensabé, Ínéga sáhnsáhú éhwéh íráhtáq ibora mi ehwéh aiq pútaragire úwe. ²² Úwara moke míó kega wene ehwehnsabé iwíáh iwíáhéra seye náhenéra, Kaweq ehwéhne éra áhtenuwe. Áhtenéra árahue mi kaweq éhwéh irarerahiro éra mah anímé peh Sósépane ahninkáwá míéh mino uwe.

²³ Uwana Sísaga sensabé, Iteriborehga mah pabéqmé éhwéh iraréra, Are sóteh aní míahna puah arerene awahre kawerúno ewe. Itega ínénsabe, Arega Kápénééma marákórápéq ótaq sansá miraónaq irone iwíáhéq arega mitaq mirauronanserah mahtaq arenawahpeqkakákq moq miraúno iwíáhoo? ²⁴ Teiníboq írátíáhro éna, Wenawahrahga Manikáne ehweh irari anínsábé, Are íre Manikáne ehweh iraréna aní móne ata ataowe. ²⁵ Ai q pútaq ehwéh teiníe. Naho Manikáne ehweh irarú ani Éráisa marakóipeq míowana apahtáro ópéq mó opéq ákáhta q íre ibonsúnsabe moke mi marákóráq anotah ehwéhrówe. Mi tanáhráq áhnte kewéínínsó Ísara kené marakórapeq míowana ²⁶ Manikánka Éráisa seba eqmaroo? Írakaumo. Manikánka we nahnso kewéíní Sárépáta suwahpeq Sáíróna marákórápéqté ínípá eqmarowe. ²⁷ Manikáne ehweh irarú aní Érisa oga míotaq áhnte Ísara ke anotah naonkákákq ké míówe. Manikánka Érisa séhréh atehrana wega áhnte kaweraritoo? Írakaumo. Peh morá Síría marákórápéqté náhnsó wéh aní wenáwíq Nééma anotah naonkákákq míowana kaweratowe úwe.

²⁸ Úwara moke mitaq momiwíu kegá irera anotah abíáhnsá atówe. ²⁹ Abiahnsa atónsabe iriwe méra Sísá táhtoqme sensuwahpeqte áhnánsáhrápéq abariwe móátówe. Mitaq mentú kowara sega Sísá mentúpipeq pagunsuaneheéra móátówana ³⁰ wega mi wehekéq ákáhpitaq kure pokúwe.

Sísaga owainawa kaqauwo ehwéhne.
(*Máhka 1.21-28*)

³¹ Sísaga pokéna Kehrari marákórápéq Kápénééma suwahpeq tunse ahrena ahrena wehekáh Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwe. ³² Págegeue síwáhnorú púara sega áhtenuwe. ³³ Áhtenuwana owainawanka subiqmaq subiqmarú aní Asiu kené momiwí nahtápéq míowana owainawanka iwíáh atowana anotahta q mahraréna, ³⁴ Sísao, are Néhsara suwahpeqte aní móne. Arega itewe aneraitaníbo? Iubiq iuanie seno? Arewe Maniká míéhrabeq kaweqta q mía míaóna aní móne. Arewe aiq tagaríoge úwe.

³⁵ Úwana Sísaga owainawansabé awehgu atena, Ehiya mé we auwe pokúno atowana owainawanka wehekeq ákáhpi mi aní aunúnkaq márunsurahúwana íre subisa pehipi auwena pokúwe. ³⁶ Pokúwara ómi míó kega anotah ahténéra seye náhenéra, Aneq pagégé éhwéhpo? Anotah wahnáh anínká síwáhnorinserahnéna Sísaga pokúno éhwéh págegeue teriuwara owainawamarínká mi aní auwera pokowe uwe.

³⁷ Sísá éhwéh mitaq teri mahtaq terinuwara ómi mi marákórápéqté kegá írówe.

Sísaga Pítane ahrahnawa kawerato ehwéhne.
(Mátíyu 8.14-15; Máhka 1.29-31)

³⁸ Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq suena Sáimónine nahtapeq pokúwana Sáimónine ahrahnawa osoro awáhréúwara míó kega Sísansabé, Kawerato uwe. ³⁹ Uwana Sísaga awahre inípá kure wene máhriqtaq iriwe ména iraró awáhréyábé, Túbáh agúno atowana kaweragúwana mi inínká apubúue irigéna táhutahuq tíwe náriuwe.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.
(Mátíyu 8.16-17; Máhka 1.32-34)

⁴⁰ Íó tupekútaq awahre kené iyahnabo anímárínká se sehgiwera Sísaba mórítówe. Mórítówana Sísaga wene ayahnkaratáté moke awahre ke moraní moranínue táhtorowana sene awahre kaweragúwe. ⁴¹ Kaweragúwara owainawamarínká mó ke suanaútaq ehwehnabaéra Sísansabé, Are Manikáne ahninkáwá wóne éra mi ke suera pokuwe. Pokutaq Sísaga sensabé, Ehiya míahro aritowe. Owainawamarínká, Sísawe Manikánka wehuke kaweraritankeheéna omaq ato aní míre éra sirupipeq we tagaríónsabe Sísaga ehiansá aritowe.

Sísaga mó ke suwahpeq kure kaweq ehwéh teriu ehwéhne.
(Máhka 1.35-39)

⁴² Ahyahbinkerotaq Sísaga mitaq suena abatapi pokúwe. Mibeqté kégá we anebahrue kure tagéra wensabé, Pokinehboq iteba sewíahno atówe. ⁴³ Atówana Sísaga sensabé, Ínéwé mó kehiná suwahpeqkákáq Manikánka wahnahnirabeqte éhwéh wene kaweq ehwéh koreriníe. Manikánka, Korerio éna eqmaq núwátáire úwe. ⁴⁴ Sísaga Súría marákórápéq Asiu kené momiwí nahmárítápéq mi ehwéh koreri terinúwe.

5

Sísaga sípiipéq tútuue síwáhnorú ehwehne.

¹ Sísaga Kénésáréti kawéhú* áhnopeq iriwe ména síwáhnorútaq su kegá Manikáne ehweh iraneheéra weba kowíórabeq áhnte ke soruparíó puana mitaq kígíúwe. ² Pahnsábátáhrú kegá sene sípiraré áhnopeq marera arahwéraq sene kahwewarí pabeq paberuwana Sísaga mi sipíraré tagówe. ³ Su kegá pagu pagununsabé Sísaga Sáimónine sípiipéq kie irigue wensabé, Mahtaq sue móbeq móatiahno úwe. Úwara sípiipéqté kégá wene ehweh sehgiúwana wega mi sipíipéq tútuue ména áhnopeq míó keyabé síwáhnorúwe.

Pítarehga sene sípiakáq suera Sísá kéro ehwehne.
(Mátíyu 4.18-22; Máhka 1.16-20)

⁴ Síwáhnorú ehweh parabagútaq wega Sáimónirehyabe, Pah meyagéhboq púrúrúia káwéhútápéq pokue kahwe tuparuqme uwe tagahro úwe. ⁵ Úwana Sáimóniga Sísansabé, Anotah aní móne. Itega inokáhpeq uwe taga tagaéwonana írakaunire. Peh arega tenienayabé mó uwe taganie úwe. ⁶ Sega sene kahwewarí tuparuqme uwera áhnte pah maqmíówe. Peh íregáritaq pah maqmíówana sene kahwewarí surakinaúnsabe ⁷ sega mó sipíipéq míó iyáhnábó anímárínsabé siyah sahnupéra seséhréh aítáhró uwara sure mi sipíraréipéq pah márówana umehúnsabe sípiraré wánínkorahúwe. ⁸ Sáimóniwe we mó awíq Pítáe. Wega mina tagéna Sísane auranabiahtapeq arehunseraráq ména wensabé, Néne Wahnahno, ínéwé áhnte ahbábáq aní míó púah arega nue pokúno úwe. ⁹ Se áhnte pah maqmíónsabe Pítareq wereq míó kereqka anotah

* **5:1:** Kehrari kawéhúmé mó awíq Kénésáréti kawéhúne.

ahténuwe. ¹⁰ Pítane iyahnabo anité sensíwíq Sémísireq Sónireqme Sébérine ahninkáwáraré míóye. Pítarehga iwíáhunserah sega moq mira íwíáhuye. Sísaga Pítansabé, Íre áhreúno. Iborá arega kahweipéq pah maqmiahnanserah mókake wehuke ínéba meriqme sinkehe úwe. ¹¹ Úwara sega sene sípi áhnopeq arahwéraq abariue marera moke suera Sísá kérowe.

Sísaga anotah naonkákáq ání kawerato ehwéhne.
(Mátíyu 8.1-4; Máhka 1.40-45)

¹² Sísaga mó ke suwahpeq míotaq anotah naonkákáq ánínká we tagéna áhtenú píana arehunserarúwe wene ayahqno káuqmunurawéna Sísansabé pagu pagunéna, Anotah ání móne. Are awahbáhnaraqmé kaweraintahráhone úwe. ¹³ Úwana Sísaga ayahnkahkahrue wenaneq táhtorena wensabé, Aiq mirauge. Are awaho áni míahno atowana mina irarútaq wene náonaba apubúue wagúwana kaweragúwe. ¹⁴ Kaweragúwana Sísaga wensabé, Are kaweratónsábé mó ke teríneho. Írakaumo. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánípá pokue arene anonka móreawo. Are awaho áni úkire igeboq Mósísiga irarúnserahnue Manikánsabe titirúno úwe. ¹⁵ Úwara Sísaga miráú ehweh mitaq teri mahtaq terinuwará áhnte kegá wene ehweh iraneheéra suwe. Awahre kegá, Sísaga kaweraitankéhe iwíáhéra weba suwe. Áhnte kegá weba suwana ¹⁶ wega ahriahri miraúnserahnéna píurerinieéna abatapi pokúwe.

Sísaga aiayah pukia ání kawerato ehwehne.
(Mátíyu 9.1-8; Máhka 2.1-12)

¹⁷ Sísaga síwáhnorútaq Péhrasi† kereq Mósísine ehweh síwáhnoru kereqka mitaq tútuue méra írówe. Segá sensuwahpeqme Sarúsarama suwahpeqkákáq moke Kehrari marákórápéqté ké suwahpeqkákáq Súría marákórápéqté ké suwahpeqkákáq sensuwahpeq suera Sísane ehweh iraneheéra suwe. Manikánka Sísá págege atena séhréh atowana wega awahre ke kaweraritowe. ¹⁸ Mó kegá aiayah pukia ání wene sehitaq Sísaba móataneheéra sehgiwera suwe. Sísá míéh náhtápéq móatanehe iwíáhéra ¹⁹ áhnte wehekéq nahupeq kígiunsabe sega íre kioráhuwe. Íre kioráhéra nahnsorapéq kire abogéh píruq-marera abahrabahrútaq aiayah pukia ání wene máhriqkákáq sehitaqmaqme wehuke míópi Sísane auranabiahapeq márúnátówe. ²⁰ Segá iwíáhéra, Sísaga kaweratanawire iwíáhuwana Sísaga sene iwíáh tagéna aiayah pukia ánínsábé, Náníbáq móne. Arene ahbabáq aiq kaweratóge úwe.

²¹ Úwara Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoru kereqka seye náhenéra, Mah ánimé Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhre. Ahbabáqsabe insega kaweraritahráhiro? Manikánka webataq wehukene ahbabáq kaweraritahráhire uwe. ²² Úwana Sísaga sene iwíáh irena sensabé, Itene irupipeqmé aneqsabé mira iwíáho? ²³ Aiayah pukia ánínsábé aneq ehwéh teawinínkono? Arene ahbabáqsabe kaweratóge teawinínkono? Are irigue ah nogo teawinínkono? Íre págege ehwéhme ahnabo? ²⁴ Íné wehukeni úku anínká mah marákó marákó wehukene ahbabáq kaweraritahráhuge. Sokigi ainíboq tagariáhro éna aiayah pukia ánínsábé, Teawiníboq iro. Irigue arene máhriq mewe arene nahtapeq pokúno úwe. ²⁵ Úwana ómi ke míotaq mi anínká apubúue irigéna wene máhriq mewena Manikánsabe anotahtaq iwíáh iwíáh atena wene nahtapeq pokúwe. ²⁶ Pokúwara tago kegá anotahtaq áhtenéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atera seye náhenéra, Iboramé ótaq sansá tagóne uwe.

† 5:17: Aigárápéqté éhwéh Mátíyu 3.7 tagáho.

*Sísaga Mátýunsabé, Íné séniro ú ehwehne.
(Mátýu 9.9-13; Máhka 2.13-17)*

²⁷ Sísaga tuekúwana táhkísi moné meyo ani wenáwíq Árívái‡ tagówana wega táhkísi moné meyorabeq tútuue míowana tagéna Sísaga wensabé, Íné séniro úwana ²⁸ wega irigue moke mitaq ko naneq suena Sísá kérowe.

²⁹ Áríváiga wene nahtapeq Sísá kiraboúwara áhnte táhkísi moné meyo kereq mó kereqka Sísarehreq táhutahuruwe. ³⁰ Táhutahuruwara Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoru kereqka mina tagéra Sísá kéro keyabé kasená, Táhkísi moné meyhá kéreq mó ahabábáq kéreqme itewe aneqsabé moráráq naho éra abiahnsa arítówe. ³¹ Sísaga sene ehweh irena sensabé, Sóteha awaho ke márásíni íre náriasa peh morá awahre ke nárire. ³² Mina inserah ínéwé kaweqtaq míáh ké séhréh aritanieéna íre suge. Peh ahabábáq ke kaweraritanieéna suge úwe.

*Sísaga táhutahuq awehrio sansánsabé síwáhnorú ehwehne.
(Mátýu 9.14-17; Máhka 2.18-22)*

³³ Wehukega Sísansabé, Sóni kéréh kéga mó wehekáh mó wehekáhnue kawerue púreroneheéra táhutahuq awehriowe. Awehriowara Péhrasi ke kérérah kéga moq mira aruqaruowe. Peh are kéréh kéga íre awehriéra pehipi nahwe uwana ³⁴ Sísaga pabeqme ehwéh teriena, Pahuwirotaqmé o menáhwé míehtáqmé itega wene iyahnaboyabé, Táhutahuq awehrioro terieráho? Írakaumo. ³⁵ Mókake o menáhwé seba íre míahnaraqmé mi tanáhráq wene iyahnaboga táhutahuq awehrigehe úwe. §

³⁶ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Wehukeníká nahonáh sáhketí kawerinieéna o sahketí subansuqmaqme mi subánsátáté párúwe nahonáh sáhketí kawerinabo? Írakaumo. Miraitaq tahirímé nahonáh sáhketí mó sub-anki irino. ³⁷ Wehukeníká o nahníaq sera ano naho naho méméné áuyahwa antéhyápépéq íre ahkíre. Miraitaq tahirímé sera anonka muinaraq nahonáh antéhyá tapoagirana sera ano marakóraq antigi irino. ³⁸ Wehukeníká o será ano o antéhyápépéq ahkíre. Wehukega ahkírataq mi tehtaré náneqme kawerue kanae. O será anome kawerue kanae. Antehyamé moq kawerue kanae úwe. ** ³⁹ Naho sérá ano neh anínká iwíáhime, Naho sérá ano áhnte tei puana mi anónká o será ano kiotaikire iwíáhire úwe.

6

*Sísaga ahrena ahrena wehekáh arambehriéyabe irarú ehwehne.
(Mátýu 12.1-8; Máhka 2.23-28)*

¹ Ahrena ahrena wehekáh Sísareq we kéro kereqka páréti mirao naneq será sotápéq kótaikutaq we kéro kega mi será késabariqme késabariqmeue kure ayahnué ái poruwe nowe. ² Nowara Péhrasi kegá sensabé, Ahrena ahrena wehekáh íre mirao naneq sansá míre. Aneqsabé mirao uwe. ³ Uwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhíramé Tébitireq we kéro kereqka sirupibiútaq mirau sansámé íre sáhnahwe ahtebaho? ⁴ Wega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekue Manikánka tagankeheéra máró paréti mewe néna we kéro ke náriuwara sega moq nowe. Mósísine ehweh irarunka mi parétiwé pehipéqté kéga íre nah nanere. Peh morá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéga nahrahowe ire. (1 Samuel 21.1-6)

‡ 5:27: Mátýuwe mó awíq Áríváie. Mátýu 9.9 tagáhnó. § 5:35: Mi ehwéh áwahewé aigárapéqté éhwéh Mátýu 9.15 tagáhnó. ** 5:38: Mi ehwéh áwahewé aigárapéqté éhwéh Mátýu 9.17 tagáhnó.

⁵ Sísaga sensabé, Íné wehukení úku anínká ahrena ahrena wehekáh wannah wahnahnuge úwe.

Sísaga ahrena ahrena wehekáh sawenkahnia áyáhnkákáq ání kawerato ehwehne.

(Mátíyu 12.9-14; Máhka 3.1-6)

⁶ Mó ahrena ahrena wehekáh Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq kibekue síwáhnorúwana mitaq sawenkahnia áyáhnkákáq ání míowe. ⁷ Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka mitaq méra Sísaga ehweh ataneheéra ahrena ahrena wehekáh wehukení kaweratanabiramo éra ebitiówe. ⁸ Ebitiówana Sísaga sene sirupipeqté íwíáh aiq tagéna ómi kegá tagotaq sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsabé, Iriwe míahno úwana we irigue míowe. ⁹ Irigue míowana Sísaga míó keyabé, Itensabé kaseninie. Mósísine ehwehnikawé ahrena ahrena wehekáhsabé anere teiro? Kaweq sansá miraonehnikono? Íre kaweq sansá miraonehnikono? Wehuke kaweritanenehéq séhréh aritanéhnkono? Íre kaweratanéhnkono éna ¹⁰ míó ke aurankaue tagéna sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsabé, Arene ayahnkara obariro úwana wene ayah obarirowana kaweragúwe. ¹¹ Kaweragúwara mi kegá tagéra anotah abíáhsánéra sío síoéra, Sísawe aneronehnikono uwe.

Sísaga we kéro ke omaq sito ehwehne.

(Mátíyu 10.1-4; Máhka 3.13-19)

¹² Mitaqkake Sísaga púrerinieéna sáwéhrapeq kiwéna moke mi inókáhpéq mitaq púrerúwe. ¹³ Púreréna ahbiahipeq we kéro ke síáhrabéna airápété téhranité omaq sitowe. Sensabé eqmaro kee ue síwíraritowe. ¹⁴ Omaq sito ke síwíqmarimé mahraue Sáimóninsabé Pítape atowe. Pítape abákawawé Ehntarue. Mó anímári síwíqmarimé mahraue Sémísi, Sóni, Pírípi, Pátórómíyu, ¹⁵ Mátíyu, Tómáhsi, Ápíásane ahninkáwá Sémísi, Sáimóni Séróti kahnáh ání, ¹⁶ mó Sémísine ani Súrása, mó aní téhtaré áwíqkákáq ání Súrása Ísíkárióti miraue omaq sitowe. Súrása Ísíkáriótiwe anehe Sísane naruo koweriro aníne.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwehne.

(Mátíyu 4.24-25; Máhka 3.7-12)

¹⁷ Sega sáwéhrapeqté tútaq ukisatáq míowara áhnte we kéro kereq mó kereq míowe. Súría marákórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreq nahmbísi marákórápéq Táíya suwahpeq Sáiróna suwahpeq mibeqté kéreq suwe. ¹⁸ Mi kegá Sísane ehweh iraneheéra séra sene awahre kaweritankeheéra weba suwe. Owainawanka subiqmaq subiqmarú kega moq weba suwana Sísaga kaweraritowe. ¹⁹ Sísane anepeqte págege arítéh náneqka wereq wahtotaq míó ke kaweraritionsabe ómiga we táhtoqnaneheéra suwe.

Sísaga iwíáh iwíáhoru ú ehwehne.

(Mátíyu 5.1-12)

²⁰ Sísaga we kéro ke tagéna síwáhnoréna, Tabonah keo, Manikánka wannah wahnahnirabeq awaq miahráhonsabé iwíáh iwíáhoru.

²¹ Amahnága irupibii keo, mókake iyahbankiranae. Minayabe iwíáh iwíáhoru.

Amahnága umehiraq ibisah keo, mókake wíréh wíréhigehe. Minayabe iwíáh iwíáhoru.

²² Íné wehukení úku aní séniráhnsabé mó kegá itensabé suwahrianae. Ite kaqiuwaneherawoe. Ite íéhruruoneherawoe. Ite íre kaweq anímári móe aitaneherawoe. Íné séniráhnsabé mina tahnsa sánsámári mirairataq iwíáh iwíáhoru.

²³ Sega mirairanka íópeq itene ápeq anotah úkinae. Minayabe sega mirairataq ábáhrue iru eyoyóeq iwíáh iwíáhoro. Sega ite íwíoqnehranserah sene sigaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke moq naho síwíoqnowe.

²⁴ Amahnága áhnte mensáméhnsá matiáh kéó, kamah ainawire. Itega iuwahbeh naneq aiq merowe. ²⁵ Amahnága iyahbankiréh kéó, mókake irupi kamah ainawire. Amahnága wíréh wírého keo, mókake ibitunatúnánue ibisagehe. ²⁶ Ómi kegá ite kaweq ke wóe irataq iwíáhue kawerurero. Irare kené sigaqnaréhga mina unserahnéra péhe éhwéh teríú keyabé kaweq ke wóe arítówe úwe.

Itene naruoyabé irutaboiroro ú ehwehne.

(Mátíyu 5.38-48)

²⁷ Sísaga mó mahraréna, Néne ehweh íráh kéó, teiníboq írátíáhro. Itene naruoyabé irutaboiroro. Itensabé suwahrieh ke kawerarítáhro. ²⁸ Íéhruruo keyabé Manikánsabe teaweq, Mi ke kawerarito ue teawéro. Íwíoqnah keyabé púrerarítáhro. ²⁹ Mó anínká are ahsuehinahwe éberiopeq pabeq suehnana ahsuehino. Arene sáhkéti meyhnaaraq síóti meyaníe ínaraq íre ahqáho ato. ³⁰ Mó anínká arensabé aneqpopoq nánio ínahwe náwo. Mó anínká arene ménsáméhnsá meyehtaq wensabé, Néne meyhna naneq apubúue menio íre irarúno. ³¹ Mó kegá ite iuwahbeh sansánue ite kaweraitáhnserah itega moq mina tahnsanue se kawerarítáhro úwe.

³² Sísaga mó mahraréna, Itega peh morá itensabé sirutaboiro keyabé irutaboirirataqmé inseréhga, Ite kaweq ke wóe iwíáhigehbo? Írakaumo. Ahbabáq kega moq sensabé sirutaboiro keyabé sirutaboiro mino. ³³ Itega peh morá ite kaweraitáh ké kawerarítáh sánsánirataq inseréhga, Ite kaweq ke wóe iwíáhigehbo? Írakaumo. Ahbabáq kega moq mina tahnsa mirao mino. ³⁴ Itega peh morá ite náieráho ke nárírataq inseréhga, Ite kaweq ke wóe iwíáhigehbo? Írakaumo. Ahbabáq kega iwíáhéra, Meyáh kegá mókake ite moq náigéhe éra sene ahababáq iyahnabo náríeráho mino?

³⁵ Itene naruoyabé irutaboirue kawerarítáhro. Nárírataqmé mókake náigéhe iwíáhiyehboq pehipi náriéro. Mirairataqmé Maniká Iteriboga anotah apéq inkéhe. Itega wene animári míagehe. Maniká Iteribo anotah aní mía míaéna íre peh morá we kaweratáh keyabé arutaboirarítéhre. Wensabé íre iwíáh iwíáhia peh ahababáq keyabé moq arutaboirire. ³⁶ Maniká Iteriboga ómi keyabé arutaboirinserah itega moq irutaboirarítáhro úwe.

Mó kené sánsá íre saraq sitáhro ú ehwehne.

(Mátíyu 7.1-5)

³⁷ Sísaga mó mahraréna, Mó kené sánsá saraq siteq ahababáq ke woe arítóho. Mirairataq Manikánka moq itene sánsá saraq itena ahababáq ke woe aitanawire. Mó kegá ahababáraitó iwíáh íre iahreraq mareq súáhro. Súéh rataqmé Manikánka moq itene ahababáq íre ahreraq marena suankéhe. ³⁸ Nárírataq Maniká Iteriboga moq náinawire. Wega tasu tasue obenkíqme náinkéhe. Itega saraqme náríranserah wega moq mina tahnsanue náinkéhe úwe.

³⁹ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Aura pira anínká mó aurá pírá aní ahmboqme ah sokigi atahráhiro? Írakaumo. Miraóyataq tahirímé mi anitégá mataipéq inahnsuoboya irino. ⁴⁰ Áwáhnorirana íréh anínká we áwáhnori aní íre kiotaikorahire. Moke ahtebawiahnaraq we áwáhnori aní tahnsa míankehe úwe.

⁴¹ Sísaga mó pabéqmé éhwéh mahraréna, Arenawahrah aniné aurapi pehgáriq atútú tagé arerene aurapi anotah sehikará kéhnsabé aneqsabé arerene auransabé íre iwíáhono? ⁴² Arene aurapi anotah sehikará kéhrahwe arega

Íre tagahne. Minayabe aneqsabé arenawahrah anínsábé, Arene aurapite átútú meauwanínkono eno? Are ahbabáq kopéráhpéróna aní móne. Téhwe arerene aurapite séhikará merue anehemé arenawahrah aniné aurapite átútú kawerue tagé meauwahráhone úwe.

*Íre kaweq awánkánká abehq sérá iyanae i ehwéhne.
(Mátíyu 7.16-20, 12.33-35)*

⁴³ Sísaga mó mahraréna, Kaweq awánkánká abehq sérá íre íyéhre. Abehq awánkánká kaweq sérá íre íyéhre. ⁴⁴ Wehukenínká awanká sera tagéna mi awánká ahtebhe. Wehukenínká wisuraqte pópo íre isioráhéna káránkáránsáhtaqte kombahtóq íre isioráhíre. ⁴⁵ Kaweq anínká wene arupipeq kaweq iwíáh kéh púana kaweq sansánire. Ahbabáq anínká wene arupipeq ahbabáq iwíáh kéh púana ahbabáq sansanire. Wehukeníné arupipeq iwíáh obenkítíéh púana wene áwéhga mi iwíáh irarerahire úwe.

*Nah piehya anítéyábé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 7.24-27)*

⁴⁶ Sísaga mó mahraréna, Néne ehweh íre sehgirohsabé aneqsabé néne Wahnah mone aintaho? ⁴⁷ Ínéba séna néne ehweh irena sehgi ánimé aneq tahnsa anípo? Teiníe. ⁴⁸ Néne ehweh irena sehgi ánimé nah piéh anínká marakó íre wahto ubuqme nahwiahnsanse págege marákóráq pearéh aní tahnsane. Págege marákóráq kawerue pearéh púana anotah ibónsirana wání piéhtáq wene nah íre kúrugúruue sokogia peh págegeue kéhre. ⁴⁹ Néne ehweh irena íre sehgi ánimé aneq tahnsá anípo? Teiníe. Néne ehweh irena íre sehgi ánimé págege marakó íre ubuqme pehipi wene nah pearéh aní tahnsane. Anotah ibónsirana wání piéhtáq mi nah kúrugúruue sokogire. Sokogirana moke íre kaweragire úwe.

7

*Kíápéténine arambehri aní kawerato ehwéhne.
(Mátíyu 8.5-13)*

¹ Sísaga mah ehwéh síwáhnoréna mitaq suena Kápénéáma suwahpeq mátabuipeq kéagúwe. ² Mitaq 100 Aroma sontiá kéné kíápéténiga ména wene arambehri aní anotah arútábóiratowana mi aní anotah awáhréna pukinaúwe. ³ Sísaga iteruwahpeq míéhre u irena kíápéténiga Asiu kené abowah wehyábé, Néne arambehri aní segawerato koreawéro ue eqmaq suowe. ⁴ Eqmaq suowara Sísaba séra, Máho ue pagu pagunéra Sísansabé, Kíápéténiwe áhnte kawéq aní púah awahre aní segawerato. ⁵ Kíápéténiga ite Asiu keyábé áhnte arútábóiraitena itene momiwí nah pearena eqitáráire éra pagu pagunuwe.

⁶ Pagu pagunuwana Sísaga se kériqme mi aniné nah wahtotaq kútaq kíápéténiga mó eqmaro kereq piehgiúwe. Segá Sísansabé, Anotah aníno, kíápéténiga teí éhwéhmé iro. Wega arensabé mahraréna, Íné pehgáriq aní míó púah néne nahupeq íre súno. ⁷ Are anotah aní míahna puana areba íre koragoge. Arega peh ehweh irarinana néne arambehri aní kaweragíno. ⁸ Íné moq wahnah sansá tagarióge. Néne wahnah aiq míéhra íné moq wahnah aní ména sontiá ke wahnahnuge. Ínéga mó sontiá anínsábé, Pokúno atótáq wega apubúue pokire. Mó sontiá anínsábé, Mahbeq súno atótáq wega apubúue ínéba sire. Néne arambehri anínsábé, Miraúno atótáq wega apubúue miraire. Kíápéténiga aiq irarire uwana

⁹ Sísaga mi ehwéh irena áhtenéna pabeqme weba míó keyabé, Teiníboq írátíáhro. Mi anínká ínensabe anotahta q aiq pútare aintéhre. Nánuwahrah Asíu

kéga mina tahnsanue íre aiq pútare aintáhwe úwe. ¹⁰ Úwara eqmaq suo kega kíápéténine nahtapeq kouwekue sutaq mi awáhré áni kaweragúwana awaho ani míowara kéragowe.

Sísaga pukú mahbí iriwe oganúq ato ehwéhne.

¹¹ Mó tanáhráq Sísareq we kéro kereq áhnte mó kereqka Náini suwahpeq pokuwe. ¹² Kuriraq wahtotaq sutaq mibeqté kégá pusa áni mómaisaneheéra sehgiwera suwe. Pukú aniné anowagáwé peh morá mi aní maqmarena kéweiní míowara áhnte wenawahraheq suwe. ¹³ Sísaga pukú aniné anowa tagéna wensabé arutaboiratena mahraréna, Íre ibisáhno éna ¹⁴ sehig koráhtorowara sehgiwe su kégá mitaq iriwe míówe. Sísaga pusa ánínsabé mahraréna, Káriq mahbí, irigúno úwe. ¹⁵ Irigúno úwana pusa ánínká iriwe tútuue ména ehwehnúwe. Ehwehnúwana Sísaga mi aní anowabá atowara ¹⁶ tago kégá áhtenéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. Iwíáh iwíáhatera mahraréra, Manikáne ehweh irari anínká iteba sire. Manikánka wene animári séhréh aitanieéna aiq sire uwe. ¹⁷ Súría marákórápéqté kéreq móberiopeqté kéreq Sísaga miraú ehweh mitaq teri mahtaq terinuwara írówe.

Sóniga we kéroya anité Sísaba eqmaq suo ehwehne.

(Mátíyu 11.2-19)

¹⁸ Sóni kéro kega moke mi ehwéh teawúwana Sóniga téhranité omaq sitena ¹⁹ Sísansabé ehweh kasenigeheéna eqmaq suowe. Eqmaq suanaútaq mi anitéyábé, Sísansabé kogasenéta, Arewe Manikánka eqmaraníé ú anípo? Ite mó anínsabé áwénunonehnikono kogasenotao úwe. ²⁰ Úwara sega Sísaba kéra wensabé, Wání meri merini aní Sóniga eqmaq íuwéhrata súye. Wega ite eqmaq iuwanauraitaq mahraréna, Arewe Manikánka eqmaraníé ú anípo? Ite mó anínsabé áwénunonehnikono uraire uye. ²¹ Mi tanáhráq Sísaga áhnte awáhré kéreq owainawanka subiqmaq subiqmarú kereq aura pira kéreq kaweraritena ²² Sóniga eqmaq suo anitéyábé, Irehya ehwéhnikákáq tagéhya naneqkákáq Sóni koreawétao. Ínéga miraunka aura pira kégá tagahwara aigará soriqnah kega ah nogowara náonkakákáq kéné náo wagirara ahre parosa kégá ehweh íráhwe. Pusa ké iriwe oganúq sitena Manikáne kaweq ehwéh tabonah ke síwáhnoruge. ²³ Ínénsabe árahinabomo iwíáh íre iwíáhia peh ínénsabe kawerue aiq pútare aintéh ánímé aru ukiqme aní míéhre. Mah ehwéh Sóni koreawétao úwe.

²⁴ Sóniga eqmaq suo anité pokuyataq Sísaga weba sáhurió ke Sóni éhweh teriuwe. Wega mahraréna, Sóniga uworapeq íwáhnoruraitaq koraganeheraurotaqmé we inse wíre iwíáhéq koragaroo? Sóirirana onega míu míu inserah Sóni mó iwíáh mó iwíáhi aní míre iwíáhéq koragaroo? Sóniwe íre mina tahnsa áni mire. Írakaumo. ²⁵ We inse wíre iwíáhéq koragaroo? Kaweq korósí aneraneria áni koragaroo? Írakaumo. We íre mina tahnsa áni míarairara ménsámehnsá áhnte kéh ké siwahiria kéwé uworapeq íre mía peh wahnah kéné nahtapeq mía míaowe. ²⁶ We inse wíre iwíáhéq koragaroo? We Manikáne ehweh irari aniné iwíáhuroo? Aiq pútaq iwíáhowe. Írátíáhro. We Manikáne ehweh irari aninéna moke mó áwáhu ke kiotaikuraire. ²⁷ Sóni éhwehme Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Néne ehweh korerina ánímé ebeq eqmarahnana are sina ah kawerarankehe ire úwe. *(Malakai 3.1)*

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Sóniwe anotah anínirara moke mó kégá we íre kiotaikowe. Íre kiotaikowana Manikánka wahnah wahnah nirabeq íópipeq kibeki aní pehgáriq anínká Sóni kiotaikire úwe.

²⁹ Úwara táhkísi moné mewe mewe kereq áhnte mó kereqka mi ehwéh irera iwíáhéra, Manikáne sansá aiq kaweq sansáne uwe. Sóniga se wání merinie únsabe mira iwíáhuwe. ³⁰ Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sónine wání íre meyónsabe Manikáne kaweq sansánsábé iuwahriehre iwíáhuwe.

³¹ Sísaga mó mahraréna, Amahnága oga miáh kéwé ite aneq tahnsá kée teinínkono? ³² Itewe káriq animárínká máhkétirapéq ogi ogionserah tahnsá ké wóe. Mó animárínká mó animárínsábé abiahnsa aritera sensabé, Igonkónúnaraq itega íre ábáhrowe. Ibitunátúnánúnaraq itega íre ibisahwe ewe. ³³ Wání meri merini aní Sóniga suraitaq wega táhutahuq awehriéna náhníaq sera ano íre narainsabé itega abiahnsa ateq, Owainawanka wene arupipeq miéh aní míre atárówe. ³⁴ Íné wehukení úku anínká surautaq táhutahuqkakáq náhníaq sera anonkakaq pehipi nogaq itega ínénsabe abiahnsa ainteq mahraréq, Tagaríáhro. We uwoyansa kobuq kahburi aní áhnte nahníaq sera anonkakaq pehipi neh aní míre. We táhkísi moné aebó kéreq mó ahabábáq kéreqne iyahnabo aní míre aintáhwe. ³⁵ Itega ínénsabe mi ehwéh irarewara Maniká tagaríáh kéga ahtebé sansánirataq mó kéga tagéra, Se aiq pútaq sansánowe ewe úwe.

Sísane aigárátáq wéri abaq ato ehwéhne.

³⁶ Peh morá Péhrásí anínká Sísansabé, Ínéreq táhutahuroyehboq máho úwana Sísaga kérena wene nahtapeq ména táhutahurúwe. ³⁷ Mi ke suwahpeqte íni we ahabábáq ini míowe. Mi inínká Sísá mitaq miéhre u irena áhnte kawéq kúnkúni werí motóreipéq mewe súwana ³⁸ Sísá míowana mi inínká wene anehepeq sure wene aigárátáq tútuue ména we áhnte ibisó púana wene aqnu Sísane aigárátáq tabagu tabaguúwe. Miraúnsabe mi inínká wene íre wahto áyáhrátáté Sísane aigárátáq sorahruena wene aigárátáq nánkóqnéna wéri abaq atowe.

³⁹ Abaq atowana Sísansabé máho ú Pehrásí anínká miraú tagéna wene arupipeq iwíáhéna, Mi inímé ahabábáq ini puana Sísá Manikáne ehweh irari aní míéhtáq tahirímé we táhtoréh íni peh ahabábáq ini míre iwíáh irino úwe.

⁴⁰ Sísaga wene iwíáh irena wensabé, Sáimónio, pehgáriq ehwéh teawiníboq írátíahno úwana, Íwáhnoraníno, tenio úwe. ⁴¹ Úwana Sísaga mahraréna, Peh morá anínká téhraníté móne síátáire. Mó aní 100 Kína mó aní peh 10 Kína ue átáriageheéna síátáire. ⁴² Anehe mi anínká sensabé, Ínéga íátáu moné náníétao urairara mi anitégá móne tabonahuroya puara íre aweráhuroye. Íre aweráhuroyansabé móne síátái anínká sensabé, Ínéga íátáu monéwé mó náníyehboq anetaníbo. Túbáhagotao teríátáire. Minayabe aneq iwíáhono? Móne síátái anínsábé ah anínká anotahtaq arutaboírere iwíáhono úwe.

⁴³ Úwana Sáimóniga Sísansabé, Áhnte moné merai anínká áwátái anínsábé anotahtaq arutaboírere. Áwátái anínká wéhuwa nániewé anetaníbo atárai puana anotahtaq arutaboírere úwe. Úwana Sísaga, Arega aiq iraréne éna ⁴⁴ pabeqme mi iní tagéna Sáimóninsabé, Arewe mi iní aiq tagahno? Arene nahtapeq sutaq nigará pabeq paberé wání íre nániene. Mi inínká wene aqnuraté nigará pabeq paberaintena wene ayahrataté sobaruqnúéhre. ⁴⁵ Arega íné íre nánkóqnáhne. Mi inínká áhntetaq nigará nánkóq nánkórire. ⁴⁶ Arega niyahqnopeq wéri íre abaq intahne. Mi inínká nigárátáq kaweq kunkúni werí abaq intéhre. ⁴⁷ Minayabe teawiníboq írátíahno. Mi inínká ínénsabe áhnte arútábóiraintéh púana wene áhnte ahabábáq kaweratóge. Peh táhmaro ahabábárirana Manikánka kawerato anínká wensabé pehgárita arutaboíratéhre éna ⁴⁸ mi inínsábé, Arene ahabábáq aiq kaweratóge úwe. ⁴⁹ Úwara mó táhutahuru kéga seye náhenéra, Arene ahabábáq aiq kaweratóge irari anímé árahue mirainkehbo

uwana ⁵⁰ Sísaga mi inínsábé arega ínénsabe aiq pútare aintahnaga arene ahbabáqmari aiq kaweratóge. Pehwehrue pokéwahno úwe.

8

Táhmáro inínsónká Sísá kéro ehwehne.

¹ Mó tanáhráq Sísaga anotah matábúrápéqkákákáq mó kehiná mó kehiná suwahpeqkákákáq ah nogena Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh mi kawéq éhwéh síwáhnorúwe. Airápété téhraníté we kéro ke kérowara ² kawerarito inínsónseqka moq kérowe. Menah se awahreuwara owainawamarínká se síwíoqnówana Sísaga sene awahre kaweraritena owainawamarí kaqsuowe. Mi inínsó síwíqmarimé mó iní wenáwíq Máhríae. Wene iyahnaboga wensabé Mágára iníne ue áwíratówe. Menah Sísaga mi iníne arupipeqté airápété téhtaré ówáínáwá kaqauwowe. ³ Mó iní Kúsane ahre wenáwíq Sóánae. Wenawehqka Érótime arambehri keraq wahnahnú aníne. Mó iní wenáwíq Súsánae. Sereq áhnte mó inínsónseqka Sísareq we kéro kereq séhréh aritera kirabo arítówe. Sísaga ehweh síwáhnorinieéna ah noguwara mi inínsónká séhréh aritaneheéra kérowe.

Ayu suitabéyabe pabeqme ehwehne.
(Mátíyu 13.1-9; Máhka 4.1-9)

⁴ Mó tahunírápéqté ké mó tahunírápéqté kéue íregárita q kegá séra Sísaba sáhuríówe. Áhnte kegá momiwíuríótaq Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, ⁵ Ayu suitabeh anínká ayu suitabanieéna pokire. Suitabehtaq mó ayú ah-tapeq megirana wehekeqká abasaráhwana kabaranka sésiq nehre.

⁶ Mó ayú kiruraq megirana kiapoue kirena mi marákó íre tantani puana ehyatagire.

⁷ Mó ayú náwerarúítáq megirana náwe kirena kárígariirana íre kawerue kirena sera íre íyéhre.

⁸ Mó ayú kaweq marákóráq megirana kiapoue kirena áhnte será iratanire úwe. Sísaga mah pabéqmé éhwéh teriena anehe mi keyábé, Íre parosa áhréákáq kéo, kawerue íráhro úwe.

Sísaga moke pabeqme ehweh teriu ehwehne.
(Mátíyu 13.10-17; Máhka 4.10-12)

⁹ Sísá kéro kega wensabé, Mah pabéqmé éhwéhmé áwahe teio uwe. ¹⁰ Uwana Sísaga sensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéhmé áwahe ite sokigi aiena mó peh pabeqme ehweh teri terinuge. Minayabe ínégá pabeqme ehweh irarutaq mó kegá siuranka tagéra peh morá sirupipeq íre tagariahrahowe. Sene siahrega irera peh morá sirupipeq íre írátíahrahowe úwe. (*Aisaia 6.9-10*)

Sísaga ayunsabe éhwéh áwahe pahsuo ehwehne.
(Mátíyu 13.18-23; Máhka 4.13-20)

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Mah pabéqmé éhwéh áwahe ahtebagehboq teiníe. Ayume Manikáne kaweq ehwehne. ¹² Ahtapeq megi ayúmé wehukega Manikáne ehweh íráhwana owainawanka sirupipeqté mi kawéq éhwéh seaebóire. Segá mi ehwehnsábé aiq pútare atehrana kawerarítéhneho éna aebóire.

¹³ Kiruraq megi ayú kiapoinserah wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq eyoyóera apubúue kowe atáhwe. Manikáne ehwehnka sirupipeq íre ánú piéhnsábé pehgáriq tanáhráq sehgiówe. Áhwárawe tageh tanáhráq segá túbáh agéra Maniká áuwáhwe.

¹⁴ Náwe tarúitáq megi ayúme wehukega Manikáne ehweh irera, Sehgonehe iwíáhéra mó tanáhráqmé sene arambehriyabé iwíáh kikiréra ménsámehnsánsabe sirutaboiréra seyega sirutaboiro naneqmarínsábé iwíáh iwíáhowe. Náwe soaginserah minawarinká saiqnaríéh púana sega Manikáne arambehri íre miraorahowe.

¹⁵ Kaweq marákóráq megi ayúme wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq ambubu atawéra tábúsoqme iwíáhowe. Kaweq marákóráq kaweq será íyéhnserah sega Manikáne arambehri kawerue miraowe úwe.

Wehukega áráhmu keqmaráhtáq íre akariaráhnsábé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 5.14-16; Máhka 4.21-25)

¹⁶ Sísaga mó pabeqme ehwéh síwáhnoréna, Wehukega áráhmu keqmaráhtáq páretáhraté íre akariaráhwe. Máhriq tahbé tehnopeq íre maráhwe. Írakaumo. Nahupeq kira kegá kawerue tagagehéera tahberapeq maráhwe. ¹⁷ Moke kopípeq kéh náneqme mókake ábóraq kanae. Kopípeq mirao sansá mókake téhráhnarabeq ábóraragínara tagagehe. ¹⁸ Matíéh ání Manikánka mó náwinkéhe. Íre matíéh ánímé Manikánka wene pehgáriq naneq meyankehe úwe.*

Sísane anowaréh ábákawaréhwe inseréhbo i ehwéhne.
(Mátíyu 12.46-50; Máhka 3.31-35)

¹⁹ Sísane anowareq ábákawaréhreqka weba séra nah kígiúnsabe íre kioráhuwe. ²⁰ Minayabe mó anínká Sísansabé, Arenanoreq arenábáqmarinseq máhpeq méra are tagéyabe suwahbehre úwe. ²¹ Úwana Sísaga mitaq míó keyabé, Manikáne ehweh irera sehgió kéwé náinoreq náníbáqmarinseq móe úwe.

Sísaga irarúnka anotah soiríq táqnáigú ehwehne.
(Mátíyu 8.23-27; Máhka 4.35-41)

²² Mó wehekáh Sísaga we kéro keyabé, Seberaebéq pokonehe úwara sípi kéwewera pokuwe. ²³ Sísaga sípipeq sugowana anotah soirírúwe. Anotah soirírúwana nonaburórúwana wánínka sípipeq kiegambéh agu aguúwana sípi wánípipeq tupekinaúwe. ²⁴ Minayabe we kéro kega Sísaga iriatera wensabé, Itene Wahnahno, ite pukoneheúne uwana Sísaga irigéna sóiriqsabé, Táqnáigúno éna wánínsabe, Túbáh agúno úwana sóiriqka táqnáigúwana wánínka túbáh agúwe. ²⁵ Túbáh agúwana Sísaga we kéro keyabé, Aneqsabé íre aiq pútare aintaho úwara sega áhtenue áhreéra seye náhenéra, Mah aní inesebo? Wega sóiriqkakáq wánínkakaqsabé ehweh atéhrana wene ehweh íréhre uwe.

Sísaga owainawamari kaqsuo ehwéhne.
(Mátíyu 8.28-34; Máhka 5.1-20)

²⁶ Sísarehga sípi kéwewera kure Kehrari kawéhu seberaebéq Kérása kené marakórápéq kuwe.† ²⁷ Sísaga áhnopeq kútaq mibeqté ání owainawanka subiqmaq subiqmarú anínseq piehgíúye. Íre wahto tanáhráq pehrákora mía míaéna nahtapeq íre kaena peh wehuke maisia ónápípeq kaegaeúwe. ²⁸ Mi anínká Sísaga tagotaq kareéna arehunseraráq ména ehwehnabaéna, Sísao, are íopeqté Manikáne ahninkáwá wóne. Aneraintaníbo éna kamah aníneho úwe. ²⁹ Úwana Sísaga owainawansabé, Auwe pokúno atonsabe wega aneraintaníbo úwe. Ahriahri owainawanka mi aní subiqmaq subiqmarúnsabe uwoyansa aní úkúwara wehukega táhtoqme séniraté wene ayahnkaratáq aigáratáq táhru

* **8:18:** Manikáne sansá kawerue sehgi ánímé Manikánka séhréh atahnana wega wene sánsá mó ahtebahhire. Wene sánsá íre kawerue sehgi ání Manikánka we ahtebéh naneq meyankehe. † **8:26:** Kérása marakó mó awíq kéhre. Matíyuga sehiranú pukúipéq marakó áwíq Káráae kéhre. Matíyu 8.28 tagáhno.

táhruarówe. Táhru táhruarówana sení suraqsuq suraqsurúwana owainawanka mi aní abatapi kaqsuq kaqsurúwe.

³⁰ Anehe Sísaga wensabé, Arenáwíq insebo úwana néníwíqmé Íregáritare úwe. Áhnte owáínáwámárínká wene arupipeq míónsabe mi ehwéh irarúwe.

³¹ Owainawamarínká Sísansabé, Íre ambarúnkákáq mátáipéq eqmaq iuwehneho éra pagu pagunuwe.

³² Íregárita q poeráhqmárínká wahtotaq sáwéhrapeq náwe sahta qme nowara owainawamarínká Sísansabé, Póeráhqmariné sirupipeq eqmaq iuwo éra pagu pagunuwana kowe aritowe. ³³ Kowe aritowara owainawamarínká mi aní auwera póeráhqmariné sirupipeq kowiówara moke mi kamárí sáwéhrapeqté pehbeheráh tunse mentúpipeq wánínkue pukuwe.

³⁴ Póeráhqta q wahnahnu kegá tagéra pehbeheráh pokue sotápéq míó kereq sene nahtapeq míó kereq koreriúwara ³⁵ seraganeheéra suwe. Sísaba suwana owainawamarí kaqauwo anínká kaweq iwíáhorahéna aneranerue Sísane aigárátáq tútuue míowara su kegá tagéra áhreuwe. ³⁶ Áhreuwara tago kegá kawerato ehweh su ke teriúwe. ³⁷ Teriúwara moke Kérása marákórápéqté kegá Sísaga miraúnsabe áhreu puara wensabé itene marakórapeq sue pokúno atówe. Atówana Sísaga sípiipéq kiasague pokinaútaq ³⁸ owainawamarí kaqauwo anínká wensabé, Are kéraníe úwana Sísaga ahqáho atowe. ³⁹ Ahqáho atena wensabé, Arenawahpeq pokue Manikánka kaweratéh éhwéh moke korerio úwana wega pokue moke wenawahpeqte ké Sísaga kawerato ehwéh koreri-uwe.

*Sísaga awahre iní kaweratená ahrari oganúq ato ehwehne.
(Mátíyu 9.18-26; Máhka 5.21-43)*

⁴⁰ Sísaga mó seberaebéq seuwekúwara mitaq míó kega we áwénunu puara wega súnsabe iwíáh iwíáhuwe. ⁴¹ Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáh aní Sáírúsaga Sísaba séna Sísane aigárápí káuqmunue arehunseraráq ména wensabé, Nániyahu pukinainsabé néne nahtapeq segawerato éna pagu pagunúwe. ⁴² Mi ahráríwé wene peh morá ánínéna anotah ahrárí airápété téhtaré ópéq ména pukinaúwe.

Pukinaúwana Sísaga abowá kérowara áhnte mó kegá kígiue moráráq ahtapeq kuwe. ⁴³ Ahtapeq kuwana awahre iní airápété téhtaré ópéq wene korahq íre taraqnágia peh tuerueúwe. Sóteh kegá íre kawerarahráhu puana mi awáhré peh kowe. ⁴⁴ Wega Sísaga anehepeq sure wene korósi ayehrápéq koráhtorotaq wene korahq apubúue taraqnágúwe.

⁴⁵ Sísaga, Néne korósi insega táhtorehro úwara ómi míó kega, Írakaumo uwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, áhnte kegá are pagume se mino úwe.

⁴⁶ Úwana Sísaga, Íné tagaríomé mó anínká íné táhtoréhre. Néne págege mó anípá pokirana tagoge úwe. ⁴⁷ Úwana kawerato inínká, We aiq tagaríéhre éna weba sure iransánéna káuqmunurawéna Sísaga apubúue kawerato ehwéh irarúwara ómi kegá írówe. ⁴⁸ Írówana Sísaga wensabé, Arega aiq pútare aintahnaga kaweratóge. Pehwehrue pokéwahno úwe.

⁴⁹ Pehwehrue pokéwahno teawutaq wahnah aniné nahtapeqté anínká sure abowánsabé, Areniyahu aiq pukinsabé síwáhnori aní mó íre pagu pagunúno teawuwe. ⁵⁰ Teawuwana Sísaga sene ehweh irena wahnah ánínsabé, Íre áhreúno. Peh aiq pútare aintehnana we kaweraginawire éna ⁵¹ wahnah aniné nahtapeq kútaq ómi mó keyábé, Máhpeq míáhro aritowe. Peh morá Pítareq Sónireq Sémísireq ahrarine anoiboreq meriqmena nahupeq kibekuwe.

⁵² Áhnte kegá mi ahráriyábé ibiséra ibitunátúnánuwana Sísaga sensabé, Íre

ibisahro. We íre airaiq pukia peh sùgéhre úwara, ⁵³ we airaiq pukire íwíáhu puara Sísansabé awiréh atówe. ⁵⁴ Awiréh atówana Sísaga wene ayahnkara táhtotawéna wensabé, Ahrario, irigúno atowana ⁵⁵ oga úkéna apubúue iriwe míowe. Apubúue iriwe míowana Sísaga wenanoibonsabé, Táhutahuq náwétao aritowara ⁵⁶ sega áhtenuyana Sísaga sensabé págegeue teriena, Mahnayabe mó ke teríyeho úwe.

9

Sísaga we kéro ke arambéhriq eqmaq suo ehwehne.
(Mátíyu 10.5-15; Máhka 6.7-13)

¹ Sísaga we kéro ke airápété téhranítéyábé síáhrabéna sega owainawamarí kaqsuera awahre ke kaweraritageheéna págege aritena mi arámbéhrí miraoro aritowe. ² Miraoro aritena sensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh síwáhnoréq awahre ke kawerarítáhró aritowe. ³ Wega mó mahraréna, Ah nogoneheéq mewe nógó náneq íre meyáhró. Pegiqnáh karamé unahmé táhutahuqme mónewe mó siotíwé íre meyáhró. ⁴ Itega Manikáne ehweh síwáhnoroneheéq mó ke suwahpeq kirataq peh morá áníné nahupeq kaegaeéq arambéhri parabaruéhrataqmé mitaq sueq mó ke suwahpeq pokigehe. ⁵ Mó kehiná suwahpeqte kégá íre mehweh aitéhrataq sega íre kaweq sansá miraonsabé ahtebageheéq sega tagehrataq igárátáq kahna tanáhúq poruarúáhró úwe. ⁶ Úwara we kéro kega pokue mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue síwáhnoroneheéna poké aguwe. Sega moke mi kehiná kéhiná suwahpeq Manikáne kaweq éhwéh teri terinéna awahre ke kawerarítówe.

Érótiga Sísá éhweh irena we insebo ue kasenú ehwehne.
(Mátíyu 14.1-2; Máhka 6.14-16)

⁷ Anotah wahnáh aní Érótiga Sísá éhweh irena áhnte iwíáhúwe. Áhnte iwíáhúwara mó kega Sísansabé, We wání meri merini aní Sónie. Sóni pukéna oga úkéna amahnága míehre uwara ⁸ mó kega, We Éráisae. Éráisa amahnága ábóraragire uwara mó kega, We Manikáne ehweh irarú anine. We naho pukú aní iriwe oganúkuraire uwe. ⁹ Uwana Érótiga sene ehweh irena wega mahraréna, Sóni ínégá ayahqno kiraq áwátáu aní aiq pukuraire. Minayabe amahnága sega mó arámbéhri mó arámbéhriue miraire e anímé insebo úwe. Insebo éna Sísá taganie íwíáhúwe.

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kirabou ehwehne.
(Mátíyu 14.13-21; Máhka 6.30-44; Sóni 6.1-13)

¹⁰ Sísá kéro kega weba kouwekéra moke mirau arámbéhrí teawúwe. Teawúwana Sísaga Pétásáira suwahpeq sebataq míaneheéna se meriqmena pokúwe. ¹¹ Áhnte mó kega, Sísá Pétásáira suwahpeq pokire uwara irera we anehe kaqmera pokuwe. Pokéra weba suwana Sísaga se mehweh aritena Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teriena awahre ke kawerarítówe.

¹² Ío tupekinaútaq Sísá kéro kega weba séra wensabé, Mahtaq abatapi púah mah ke kaweqtapéq kogaera táhutahuq meyageheé wahtotaq kehiná suwahpeq eqmaq suo uwe. ¹³ Uwana Sísaga sensabé, Itewe mi ke kirabooro úwe. Kirabooro úwara wensabé, Ite peh moberíáh párétiákáq téhtaré páhnikákáq mationa puq moke mah kega nehrensabé táhutahuq kobaiqmaranéhnkono uwe. ¹⁴ Áhnte 5 táhúséni (5,000) weh míónsabe sega mi ehweh iraruwe.

Sísaga we kéro keyabé, Saime mó ke mópi tútuue míehrara mó ke mópi tútuue míáhró arítáhró úwara ¹⁵ sega mirauwara moke míó kega tútuue

míowe. ¹⁶ Sísaga mi mobériáh párétiákáq téhtaré páhnikákáq mewena íopeq tagéna Manikánsabe, Kaweróne atena mi tahutáhúq keqme we kéro kega kiraboigeheéna náriuwe. ¹⁷ Náriúwara ómiga nowana siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé airápété téhtaré páhsíkéti úsawe obenkíq márówe.

Pítaga Sísansabé, Are Karáhé wóne ú ehwehne.
(Mátíyu 16.13-19; Máhka 8.27-29)

¹⁸ Mó tanáhráq Sísaga webataq púrerúwara we kéro kega weba suwana wega sensabé kasenéna, Mó kegá ínénsabe inse aintaho úwe. ¹⁹ Úwara, Arensabé mó kegá, Sóni wání meri merini aní míre ewe. Mó kegá arensabé, Éráisa wire ewe. Mó kegá arensabé, Manikáne ehweh naho iraré oga úkurona aní móne ewe uwe. ²⁰ Uwana Sísaga sensabé, Itega ínénsabe inse aintaho úwana Pítaga wensabé, Arewe Manikánka ite meirena kaweritankeheéna omaq ato aní móne úwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.
(Mátíyu 16.20-28; Máhka 8.30-9.1)

²¹ Sísaga we kéro keyabé, Ínéwé Manikánka omaq ato aní míre mó ke teríyeho úwe. ²² Teríyeho éna mó mahraréna, Íné wehukení úku aní níwioqnaneherawoe. Asiu kené aboawah wehreq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ínénsabe, Iuwahriehre éra nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwe.

²³ Sísaga mó ite we kérahwána keyabé mahraréna, Íné sénireyabe awahbeh aníno, arerene awahbeh iwíáh suo. Manikáne arambehri mira aruqarurunsabé sega íné awankátaq táhparagéhe. Ínéga miraunserah miraue séniro. ²⁴ Wewensabé arutaboirena peh wewene awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. Néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwíáh susuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe. ²⁵ Wehukenínká moke mah marákóipéqté ménsáméhnsá matiéhtáq tahirímé oga mérapeq íre awaq miahnaraqmé mi ménsáméhnsánká árahue séhréh atéh iripo?

²⁶ Ínénsabeakáq néne ehwehnsabéakáq ayehiteh aní íné wehukení úku anínká túónagake wensabé moq niyehitanawire. Íopeqté kéreq Nániboreq ínereqne patahga tahnsa téhreh naneqkakáq túónagake mi anínsabé niyehitanawire. ²⁷ Teiníboq írátíáhro. Táhmaro ite iriwe míona ke pehipi íre pukigehe. Ebeqme Manikánka wahnah wahnahní tagéq anehe pukigehe úwe.

Sísane auranabiah mó kugú agú ehwehne.
(Mátíyu 17.1-13; Máhka 9.2-13)

²⁸ Sísaga síwáhnorúwana abapete morá wéhékáh parabagúwana wega sáwéhrapeq púrerinieéna Pítareh Sónireh Sémísireh meriqmena kiuwe. ²⁹ Wega púrerútaq wene auranabiah mó kugú, kaweq kugú agúwana wene korósi téhreh naneq tahnsánue anotah tabérábé agúwe. ³⁰ Anotah tabérábé agúwara Mósísireq Éráisareqka íopeqté tunse ábóraragéra Sísareq ehwehnuwe. ³¹ Mi anitégá Manikáne téhreh naneqtaté awahrirue méra Sísá Sarúsarama suwahpeq pukinaú ehwéh iraruye. ³² Iraruyara Pítarehga surahpeq méra irigéra Sísane patahga tahnsani naneq tagéra Sísareq míóya anité tagowe. ³³ Mi anitégá Sísá auwera pokoyeherauyataq Pítaga Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite mahta q míonayabé aiq kawerire. Apahtáro úqna pearanéhe. Arene morá Mósísine morá Éráísane moráue pearanéhe úwe. Pítaga mi ehwéhnsabé íre iwíáhia pehipi irarúwe.

³⁴ Irarútaq írabúyánka seúbitáwéna Sísá kéro anító akariuriowara sega áhreuwe. ³⁵ Áhreuwana írabúyápipeqté éhwéhnká mahraréna,

Mah anímé nénahni míre. We omaq atóge. Wene ehweh íráhro úwe.

³⁶ Wene ehweh íráhro úwana Sísá webataq míowara tagowe. Sísá kéro anítóga minayabe ehiya méra mi tanáhráq se tago naneq mó ke íre teríúwe.

Sísaga owainawa kaqauwena animai kawerato ehwehne.

(Mátíyu 17.14-21; Máhka 9.14-29)

³⁷ Ahbiah tahnsá sega sáwéhrapeq suera túwara áhnte kegá Sísareq piehgiúwe.

³⁸ Se míorabeqte wéhgá anotah ehwéhnie mahraréna, Íwáhnoraníno, nénahnimé peh morá aní miéhre. We tagáhno. ³⁹ Owainawanka we subiqmaréhtáq kare aruqarurire. Owainawanka áwíoqneh puana iransá iransánéna wene áwéhipeqté arehya kíobi aruqarurire. Wega áhnte subiqmaq subiqmaréna íre apubúue soraq áúwéhre. ⁴⁰ Are kéréh keyábé, Kaqauwáhro éna pagu pagunugarawe sega íre miraorahowe úwe.

⁴¹ Íre miraorahowe úwana Sísaga mió keyabé, Ite íre aiq pútare ainteq saiyo ke wóe. Iteba mía míaume ahkake awehraq kanabo? Itega miraonsabé nirupipeq umehime ahkake parabaginabo éna abowansabé, Arenahni ínéba meqme súno úwe. ⁴² Úwana abowágá wenahni meqme sútaq owainawanka we subiqmarena kúrugúru atowana Sísaga owainawansabé, Auwe pokúno atena mi aní kaweratená wenaboba atowe. ⁴³ Manikánka Sísá págegeue séhréh atowara tago kegá minayabe áhtenuwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge mónkakáq irarú ehwehne.

(Mátíyu 17.22-23; Máhka 9.30-32)

Sísaga moke miraú naneqsabé tago kegá áhtenutaq wega we kéro keyabé, ⁴⁴ Ínéga teiéna ehwéh iwíáhue tagahro. Íné wehukení úku aní móintagéhe úwara ⁴⁵ sega mi ehwéh íre ahtebowe. Mi tanáhráq mi ehwéh áwahewé sirupipeq íre iwíáhuwe. Minayabe se íre ahtebéra kasenéyabe áhreuwe.

Anotah anímé insebo i ehwéhne.

(Mátíyu 18.1-5; Máhka 9.33-37)

⁴⁶ Sísá kéro kega mó anínká mó anínkáue, Íné anotah aní ite kiotaigme aní múge iraréra ehwehuwe. ⁴⁷ Sísawe sene sirupipeqté iwíáh tagéna káriq aní meqmena we míorabeq iriwe atena ⁴⁸ sensabé, Ínénsabe arutaboiraintena mahna tahnsa káriq aní séhréh atéh anínká íné moq séhréh aintéhre. Íné séhréh aintéh anínká íné eqmaq núwéh anínseq séhréh atéhre. Íné pehgáriq aní múge iwíáhi anínká anotah aní ména mó ke kiotaikire úwe.

Íre itene naruo aní miéh anímé itene iyahnabo aní míre ú ehwehne.

(Máhka 9.38-40)

⁴⁹ Sóniga Sísansabé, Íwáhnoraníno, mó anínká arenáwírue owainawamarí kaqsúéhraq tagéq ahqáho atone. Wega ite íre séiréhnsabé ahqáho atone úwe.

⁵⁰ Úwana Sísaga wensabé, Íre ahqáho atáhro. Íre itene naruo aní miéh anímé itene iyahnabo aní míre úwe.

Sámária kegá Sísansabé ahqáho ató ehwehne.

⁵¹ Manikánka Sísá íópeq tumeranáina tanáhráq wahtonúnsabe Sísaga, Sarúsarama suwahpeq pokinauge iwíáhuwe. ⁵² Segá káénarabeq kaweraitageheéna Sísaga wehuke Sámária suwahpeq eqmaq suowara sega kaweraritaneheéra mibeq pokuwe. ⁵³ Mibeqté kégá, Sísá Sarúsarama suwahpeq pokinawire u író púara wensabé íre mehweh atówe. ⁵⁴ Íre mehweh

atówara Sémísireq Sónireqka minayabe irera Sísansabé, Itene Wahnahno, íopeqté sokaeqsuahnaga mah ke tabipáhrue anehinsagigeheéq tabipáhraru irareyehnkooyo uye. ⁵⁵ Uyana Sísaga ebeq kéna pabeqme se tagéna, Ahqáho. Íre kaweq ehwéhnóye úwe. ⁵⁶ Segá mitaq suera mó kehíná suwahpeq pokuwe.

Sísaga we kéreyabe irarú ehwehne.
(Mátíyu 8.19-22)

⁵⁷ Segá ahtapeq pokue mó anínká Sísansabé, Are pokónarabeq kéraníe úwana ⁵⁸ Sísaga wensabé, Úrinsi iáné nahme ebahnarahpipeq kéhre. Kabarane nahme sehwerapeq kéhre. Íné wehukení úku anímé néne nahme íre kéhre úwe.

⁵⁹ Sísaga mó anínsábé, Séniro úwana, Ebeqme nánibo pukinana komaisarena anehe kéraníe úwe. ⁶⁰ Úwana Sísaga wensabé, Pusa kégá pukira ke maisaragéhboq arewe Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh kosíwáhnorúno úwe.*

⁶¹ Mó anínká Sísansabé, Anotah aníno, íné are kéraníe éna téhwe nánuwahrahyabé iroro koaritanínkono úwana ⁶² Sísaga wensabé, Soberi anínká anehepeq pabeqme taga tagaínaraqmé Manikánka wahnah wahnahnirabeqte árámbehrí íre miraorahire úwe.

10

Sísaga 72 wehekéq eqmaranaútaq teriu ehwéhne.

¹ Mó tanáhráq Sísaga 72 wehekéq omaq sitena téhraníté téhranítéue moke mó kehíná suwahpeqkakákáq sene marakóakaq we mótaq pokinaúrapeq eqmaq suowe. ² Eqmaq suanaútaq wega pabeqme ehwéh mahraréna, Sotápéqté ménsáméhnásá moke nera kéhrara íre áhnte kégá koawaqmianeheéra pokowe. Minayabe sotápéqté wáhnáhnásábé, Arene nera kéh ménsáméhnásá arambehri kégá koawaqmiageheéq eqmaq sueq púreroro.

³ Sipisípiq áráhqmarinká úrinsi iámárinká nogórapeq nogónserah ite subiq suahráho ke miáhrabeq eqmaq suaníe. ⁴ Móne unáhmé unahnúrámé súwe íre meyáhro. Ahtapeq mó ke piehgírataq íre mehweh arítáhro. ⁵ Nahupeq kibekirataq mibeqté keyábé pehwehrue miáhro arito. ⁶ Uwaresa aní nahupeq miéhnaraq itene ehweh irankéhe. Uwaresa aní íre miéhrataq itene kaweq ehwéhnká iteba kowekinkehe. ⁷ Manikáne arambehri mirao puaq itega kibekira nahtápéq kaareq sega náira tahutáhúq pehipi nahro. Peh morá mi nahupéq kaegaeoro. Séhréh aritéh kégá arambehri aní awehraq apéq náwigéhe. Minayabe ite íre matíéhra naneq náigéhe úwe.

⁸ Náigéhe éna, Itega mó ke suwahpeq kirara mehweh aitera náira tahutáhúq pehipi nahro. ⁹ Mitaqté áwáhré ké kawerariteq sensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeq iteba wahtotaragire. ¹⁰ Mó ke suwahpeq kirara sega íre mehweh aitéhrataq mibeqté wahba áhtápéqmé iriwe méq mahraréq, ¹¹ Itewe ahtebageheéq mahtaqté tánáhúq, igárátáq kéh tánáhúq poruaruanehe oro. Manikánka wahnah wahnahnirabeq iteba wahtotarire. Minayabe iahrraq matíáhro teriéro. ¹² Teiníboq írátíáhro. Manikánka ehweh aritahna tanáhráq Sóróma suwahpeqte áhbábáq kéwé ákáhtaq kamah arinkéhe. Itega tanahuq poruarueq mi ehwéh terié kéwé anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

Sísaga, Kamah ainehboq kawerurero ú ehwehne.
(Mátíyu 11.20-24)

¹³ Sísaga mó mahraréna, Kórásini suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kérero, kamah ainehboq kawerurero. Iteruwahpeq áhnte otáq sánsá

* **9:60:** Sísaga pusa keyábé irarúme áwahewé sene sirupipeqté síwá pusa ké tahnsa miáh keyábé irarúwe.

mirausage. Táíya suwahpeqte kéreq Sáíróna suwahpeqte kéreqka mina tagotaq tahirímé sene ahababáq naho suera kaweqtaq míó irino. Sega mina tagotaq tahirímé sene ahababáq aiq súónsabe Manikánka tagankeheéra nahonáh kórósí aneranerue tanah abaq marera sene ahababáqsabe tútuue íbiso irino. ¹⁴ Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi keyábé peh ákáhtaq kamáh arinkéhe. Mi tanáhráq ite Kórásíni suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kéreqme anotahtaq kamah ainawire. ¹⁵ Kápénééma suwahpeqte kéó, ite kaweq ke míone éq minayabe íópeqté mátábúrápéq kioneheqmúne íwíáhoo? Írakaumo. Mibeq íre kioneheqmóe. Peh iraipéq kowíáhiro aitanawire úwe.

¹⁶ Sísaga eqmaq suanaú keyabé mó mahraréna, Itene ehweh íráh kéwé néne ehweh moq íráhwe. Itensabé ahqáho aítáh kéwé ínénsabe moq ahqáho aintáhwe. Ínénsabe ahqáho aintáh kéwé íné eqmaq núwéh ánínsabé moq ahqáho atáhwe úwe.

Sísaga eqmaq suo kega kouweku ehwéhne.

¹⁷ Sísaga omaq sitena eqmaq suo kega sirupipeq eyoyóue weba kouwekéra wensabé, Itene Wahnahno, arenáwírué owainawamarínsabé pokurero aritonara apubúue poku pokuowe uwe. ¹⁸ Uwana Sísaga sensabé, Sokaeqsúéhnká téhrehnserrahnue owainawamaríné wahnah wenáwíq Séténi íópeqté tunse inahsubuwana tagahwae. ¹⁹ Írátíáhiro. Ínéga págege aító púaq itega wenhenkakáq tobinahránkakaq abasawe itene naruo aní owainawa kiotaikigehe. Mó naneqka ite íre ahababáraitahráhire. ²⁰ Itega owainawamarínsabé miraoro e ehwéh íráhnsabé íre iwíáh íwíáhoró. Peh íópeq Manikánka iteíwíq wene púkuipéq aiq sehíranurainsabé iwíáh íwíáhoró úwe.

*Sísaga iwíáh íwíáhéna Maniká Iteribonsabé kaweróne ato ehwéhne.
(Mátíyu 11.25-27, 13.16-17)*

²¹ Mi tanáhráq Manikáne Awanka Sísane arupipeq eyoyó atowana mahraréna, Nániboo, arega íópeqkákáq mah marákó marákóákáq wahnahnóne. Wehukene sánsá ahtebah kewé arene sánsá íre sokigi ariasa peh morá káriq aní tahnsa ké arene sánsá aiq sokigi ariene. Minayabe arensabé iwíáh íwíáh atóge. Nániboo, arerega iwíáhue aiq miraóne.

²² Aiq miraóne éna mitaq míáh keyabé, Nániboga moke aiq náníre. Mó kegá íné Manikáne ahninkáwá íre tábúsoqme tagaríáhwana Nániboga webataq íné wenahni tagaríéhre. Mó kegá Nánibo íre tagaríáhwana ínébataq wenahninká we tagaríóge. Íné wenahninká we sokigi aiéna kegá moq Maniká Nánibo tagariagehe úwe.

²³ Sísaga pabeqme we kéro keyabé epéq teriena, Itene iuranka áhntetaq tagahnsabe iwíáh íwíáhoró. ²⁴ Teiníboq írátíáhiro. Áhnte Manikáne ehweh iraru kereq anotah wahnáh kéreqka itega tagah naneq tagéyabe suwahbówara íre tagowe. Sega itega íráh éhwéhnsabé ireyabe suwahbówara íre írówe úwe.

Sísaga, Wáhnaupéqté keyábé moq irutaboiroro ú ehwehne.

²⁵ Mósísine ehweh síwáhnori anínká séna Sísaga ahababáq ehweh irarinkeheéna áhwárawe tagéna kasenúwe. Kasenéna, Íwáhnoraníno, oga mérapeq awaq mianíboq anerininkono úwana ²⁶ Sísaga wensabé, Mósísiga sehgióro ú ehwehnká anereiro? Minawé arene arupipeq aiq ahtebahno úwana ²⁷ mi anínká mahraréna, Maniká itene Wahnahnsabé anotahtaq arutaboirúno. Moke arene arupipeqkákáq moke arenawankakáq moke arene iwíáhónaipéqkákáq Manikánsabe arutaboirúno. Arerensabé arutaboirónanserah arene iyahnabo anínsabé moq arutaboirúno ire

úwana ²⁸ Sísaga wensabé, Arega aiq tábúsoqme iraréne. Tenienanserah mirainaraqmé oga mía míainewóne úwe.

²⁹ Mi anínká iwíáhéna, Sísaga íné Mósísine ehweh íre kawerue íréhre íwíáhineho éna wega Sísansabé, Néne iyahnabo aní insebo kasenúwe. ³⁰ Kasenúwana Sísaga wensabé, Wehga Sarúsarama suwahpeq suena Séríko suwahpeqte áhtápéq tutairara aebó kégá mehwatawéra táhtoqme subiqmarera wene ménsámehnsá moke sabiwera pokurowe. Anotahtaq subiqmato puana pukinauraitaq we íre nogoráhéna peh ahnayehráq tahperuriaraire. ³¹ Tahperuriarairana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh ánínká tunse mi aní tagéna ébeq ayéhrápéqtáq sótaikue pokuraire.

³² Mina urainserah Asiu kené sánsá mirai aní we Áríwái kahnáh ánínká kire mi aní tagéna we moq ébeq ayéhrápéqtáq sótaikue pokuraire.

³³ Sámária suwahpeqte ánínká kire Asiu weh tagéna we ahnayehráq tahperuriarainsabé arutaboirána ³⁴ weba sure mayawenkakaq náhniáq sera anonkakaqtaté puramburanútaq abaq atena airí atena mi weh pankeqmaqme wene tónkine abobiahtaq tútu atowana mi kanká áhkokóuwena poku-raire. Sámária suwahpeqte ánínká mi weh meqmena páhsintía nahtápéq móatena mitaq wahnahnuraire. ³⁵ Ahbiahraq mi nahtápéqté wáhnáh téhtaré móné náwena wensabé, Subiqmato aní kawerue wahnahnatawéwahnó éna, Íné kouwekonaraq áwú móné íre awehraq kahnaraq mó awiníe uraire úwe.

³⁶ Sísaga mi ehwéh aiq teawena Mósísine ehweh síwáhnori anínsabé, Apahránítógá ahnayehráq subiqmato aní tagaronsabé wene iyahnabo aní insebo kasenúwe. ³⁷ Kasenúwana mi anínká Sísansabé, Wene iyahnabo anímé wensabé arutaboiratena séhréh atéh áníne úwana Sísaga wensabé, Arega pokue séhréh atarái anínká miraurai serahnúno úwe.

Sísaga Máhtareq Máhriareqne nahtapeq mío ehwéhne.

³⁸ Sísareq we kéro kereqka pokue mó ke suwahpeq kuwana mibeqté íní wenáwíq Máhtaga Sísá mehweh atena wene nahtapeq meqmena móatowe. ³⁹ Máhtane ónánahwá wenáwíq Máhriáe. Máhriaga Sísane ehweh iraníeéna wene aigárápi tútuue míowe. ⁴⁰ Tútuue míowana Máhtaga táhutahuq kaweríneéna áhnte ahwímínú púana wene arupipeq iwíáh kikirúwe. Iwíáh kikiréna Sísaba séna wensabé, Néne Wahnahno, nénónánahga núwéhraha áhnte ahwímínunsabé arega anetaníbo iwíáhhono? Íné séhréh ato teawo úwe. ⁴¹ Teawo úwana Sísaga wensabé, Máhtao, arega áhnte ahwímínónayabé arene arupipeq iwíáh kikiróne. ⁴² Peh morá náneqsabé iwíáhúno. Máhriaga mina kiotaiki naneqsabé arutaboirána aiq omaq maréhraq itega we íre saiqnariayehe úwe.

11

Púrerirataq mahrarero ú ehwehne.

(Mátíyu 6.9-15, 7.7-11)

¹ Mó tanáhráq Sísaga móbeq ména púreréna parabagúwana we kéro anínká wensabé, Itene Wahnahno, Sóniga we kéréh keyábé púreq ehwéh síwáhnorurainserah íwáhnorúno úwe. ² Úwana Sísaga sensabé, Púrerirataq mahrarero.

Iteriboo, arenáwíq pankerone.

Arega mah kehíná kéhíná wahnah wahnah aritahna tanáhráq apubúue ábóraragúno ato.

³ Mó wehekáh mó wehekáhnue itene táhutahuq awehraq kirabo aito.

⁴ Mó kegá ahbabáraitáhmé itega minayabe íre ahrreraq masa peh suone. Itega miraúnanserah itene ahbabáq moq íre ahrreraq matiahno.

Ahbabáqka ite saiqnariahrahabeq íre móito.
Miraue púreroro úwe.

⁵ Sísaga we kéro keyabé mó mahraréna, Mó kehiná suwahpeqte arene iyahnabo anínká inokáhnabubu sínah are tópah tabonahinaraqmé anerinibo? Mi tanáhráq arenawahrah aniné nahtapeq pokue áhrabé, Irigue tópah nánio ue ineh inehinkehe. Ineh ineheé, ⁶ Néne iyahnabo anínká amahnága íre wahtopeqte sirana tópah tabonahunsabé iriwe tópah náninana kiraboono teawinkéhe. ⁷ Teawinana arenawahrah anínká wene máhriqpeqté iraréna, Ahqáho. Onsa aiq paiqmarena néne animárínseq sugonayabé túbáh agúno éna, Íre iriwe aweráhuge teawinkéhe. ⁸ Teawena, Inehi anímé nánuwahrah aní míéhsábé anetaníbo. Inokáhpeq puana íre náwiníe íwíáhínaraqmé túbáh agineho. Túbáh aginehboq peh píribahriue, Nánio. Nánio úno. Nánio ínaraqmé arenawahrah anínká mó íwíáhéna are íre kék náneqmarí irigue náwinkéhe. Mina inserah púrerirataqmé apubúue túbáh agiyehboq peh mótaq mótarue teawéro.

⁹ Teiníboq írátíáhro. Itega púrerirataqmé náiyó ira naneq náinkéhe. Págegeue kabarirataq ábórarínaq taganeheqmóe. Onsaraq pakobakoirataq siitankéhe. ¹⁰ Nánio i anínká meyankehe. Kabari anínká ábóraq marankéhe. Onsaraq pakobakoi anímé Manikánka siatahnana nahupeq kibekinkehe úwe.

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Arenahninká arensabé, Paseh nánio ínaraqmé arega wehe náwiníbo? Írakaumo. ¹² Wega, Iyah oyérá nánio ínaraqmé tobinahrá náwiníbo? Írakaumo. ¹³ Ite sibowáreh ahbabároraho keéqmé itene animarí peh kaweq naneq nári nárino mino. Íópeqté Ítéribógá íre ahbabárorahi aní ména Wenawa eqmaranae. Minayabe wensabé, Arenawa ínéba eqmaro irarinaraq areba eqmaranawire úwe.

*Owainawanka Sísá séhréh atéhre éra péhe éhwéh iraru ehwéhne.
(Mátíyu 12.22-30; Máhka 3.20-27)*

¹⁴ Owainawanka wehukení subiqmaq subiqmarú púana we ahriahri íre ehwehnorahúwe. Íre ehwehnorahúwana Sísaga mi owáínáwánsábé pokúno atowana pokúwana mi anínká ehwehnúwara áhnte tago kegá áhtenuwe. ¹⁵ Áhtenuwara mó kegá mahraréra, Owainawamariné wahnah wenáwíq Pésébúriga Sísá págege atena séhréh atéh púana wega owainawamarí kaqsuáhráhire éra seye náhenéra ehmuníq éhmúníruwe. ¹⁶ Ehmuniq éhmúníruwara mó kegá Sísaga ahbabárinkeheéra áhwárawe tagéra sega wensabé, Manikánka séhréh atahnaraqmé íópeqté íre tagariona naneq sokigi aio uwe. ¹⁷ Uwana Sísaga sirupipeqté íwíáh tagéna sensabé, Wahba márakórápéqté kegá seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se sainkéra págegeue morá ké íre míahrahowe. Sensuwahrahreq seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se moq págegeue morá ké íre míahrahowe. ¹⁸ Owainawanseq wenawahrahreq ebehotaq tahirímé se sainkéra árahue págegeue míagehbo? Írakaumo. Íre págegeue míahrahowe. Itega péhe éhwéh mahraréq, Owainawamariné wahnahnka íné séhréh aintéh púana owainawamarí kaqsuáhráhuge ewe. ¹⁹ Ínéga owainawa kaqsúotáq owainawane wahnahnka séhréh aintéhtáq tahirímé ite kéiráh kegá owainawa kaqsúáhtáq insega séhréh arítéh iripo? Ite kéiráh kegá itene ehwehnsabé íre tábúsoréhre aítáhwe. ²⁰ Manikáne Awanka págege aintena séhréh aintéh púana owainawamarí kaqsuq kaqsuruge. Mina tagéq Manikánka wahnah wahnahni sansá iteba aiq sire éq tagaríáhwe úwe.

Ayahnsa kira wéhyábé pabeqme ehwéhne.

²¹ Sísaga mó mahraréna, Ayahnsa kira wehgá wene pokankakaq iqkakaq sokah sokah atawéna wene nahtapeq wahnahnínaraq wene ménsámehnsá peh kaweqtaq kanae. ²² Mó ayahnsa kira wehgá weba séna wahnahni weh subiqme kaqsuena wene ebeh naneqmarí mewena wene ménsámehnsá saraqme meyan kéhe úwe.

²³ Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká íre néne iyahnabo aní míéhmé néne naruo aní míre. Wehukenínká ínereq íre soruparítéhraqmé wega wehuke karegaráh aruqarurire úwe.

Owainawanka kouwekinsabé éhwéhne.
(Mátíyu 12.43-45)

²⁴ Sísaga mó mahraréna, Owainawanka wehukení auwena pokitaq wání íre kéhrabeq nogena ahrenahrahirabeq kabarire. Kabarirana írakauninsabé iwíáhéna, Ínéga súó náhtápéq seuwekinauge éna ²⁵ áuwátái wehukénipá kouwekire. Kouwekéna wene nah tagehrana aiq kabantáhwe parabaruna aiq kaweraréhre. ²⁶ Kawerarena mó abapete téhranité áhnte ahbábáq ówáináwámá mí koweriréhre. Moke mi owáináwámá mí anípá kowíáhwe. Téhwe morá ówáináwánká mí anípá míéhtáq íre kawerire. Anehemé áhnte owáináwámá mínká weba míáhnsabé anotahta q íre kawerire úwe.

Manikánka wene ehweh sehgió keyábé kawerowe aritéhre ú ehwehne.

²⁷ Sísaga mahrarútaq wene ehweh iro inínká anotahta q mahraréna, Arenanoga are maqmarena náh náwunsabe Manikánka wensabé kaweróne atéhre úwana ²⁸ Sísaga wensabé, Náinoga maqintonsabe Manikánka kaweróne atena peh wene ehweh irera sehgió keyábé anotahta q kawerowe aritéhre úwe.

Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.
(Mátíyu 12.38-42; Máhka 8.12)

²⁹ Áhnte wehukégá Sísaba sáhuriówana wega sensabé, Ite amahnága oga míáh kéwé áhnte ahbábáq kée. Itega iraréq, Manikánka are aiq pútaq séhréh atéhre tagarianeheéq ótaq sansánúno teni teninowe. Sónaga sóreq wanípépéq tupekútaq Manikánka ótaq sansá miraúwe. Peh morá mí sansá teienaq iwíáhue tagagehe. Ínéga ótaq sansá mó íre sokigi ainíe. ³⁰ Níníbe suwahpeqte kégá Sóna tagéra Manikánka miraú otáq sánsá tagowe. Amahnága oga míáh kégá íné wehukení úku aní tagéra Manikánka miraína otáq sánsá tagagehe. ³¹ Sórómóniga Ísara keráq wahnahnútaq wáhnaupéqté kéné wahnah inínká wene ahtebia éhwéh iraníeéna íre wahtopeqte weba súwe. Teiníboq írátíáhro. Amahnága iteba míó ánímé Sórómóni kiotaiku aní múge. Mí inínká Sórómónine ahtebia éhwéh ironserahme árahinsabé néne ehweh íre iraho? Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mí inínká iriwe ména itensabé ehweh aitankéhe. ³² Níníbe suwahpeqte kégá ahbabáruwana Sónaga ehweh koreriutaq wene ehweh irera sene ahbabáq sansa suera kaweqtaq míówe. Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq Níníbe suwahpeqte kégá iriwe méra ite amahnága oga míáh keyábé, Íre kawerowe éra ehweh aitagéhe. Amahnága iteba míó ánímé Sóna kiotaiku aní múge. Níníbe suwahpeqte kégá Sónane ehweh írónserahme árahinsabé néne ehweh íre iraho?

Itene iurame itene inonkane áráhmu tahnsane i ehwéhne.
(Mátíyu 5.15, 6.22-23)

³³ Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká áráhmu keqmaréhtáq kopípéq tahbe tehnopeq íre máréhre. Páhkétiraté íre akariaréhre. Írakaumo. Nahupeq kibeko kégá kawerue tagageheéna áráhmu tahberapeq máréhre. ³⁴ Arene aurame arene anonkataq keh áráhmú tahnsáne. Arene auranka kaweq naneq

tagehnaaraq arene arupipeq téhranae. Arene auranka ahbabárorahi naneq tagehnaaraq arene arupipeq sunkíkírinae. ³⁵ Arene arupipeqté téhrehme sunkíkírínehboq áwéh panantágínaq tagariáhro. ³⁶ Itene iwíáhhopipéq íre sunkíkíría peh moke téhráhnaraq áráhmuga moke nahupeq téhrehnserah itene iwíáhhopipéqté téhrehnka itene inonka moke téhranae úwe.

Péhrasi kegá ahbabárunsabé Sísaga ehweh arito ehwéhne.

(Mátíyu 23.1-36; Máhka 12.38-40; Árúka 20.45-47)

³⁷ Sísane ehweh parabagúwana Péhrasi anínká wensabé, Néne nahtapeq táhutahuroyehboq máho úwana Sísaga we kérena táhutahuq nanaúwe. ³⁸ Sísaga wene ayahnkara íre pabeq paberia pehipi nónsabe mi anínká áhtenúwe. ³⁹ Áhtenúwana Sísaga wensabé, Itega káhpukákáq párétahakákáq pabeq pabero-taq peh ábórapeq pabeq paberéq arupipeq íre pabeq paberowana peh náwíqkakaq mitaq kéhre. Mina onserah itene inonka pabeq paberowana itene irupipeqmé aebó iwíáhwé áhnte ahbábáq iwíáhwé mitaq kéhre. ⁴⁰ Ite múguwahgu saíyo animarí móe. Manikánka íre peh morá ábóraq kéh náneq miraiá kopípéqté náneqmarínkákákáq miraro mino. ⁴¹ Ite matiáh náneq mó ke wehwehue nárieq séhréh arítáhro. Mirairataqmé moke matiáh náneq peh kaweqtaq kanae úwe.

⁴² Sísaga mó mahraréna, Péhrasi keo, moke itene sotápéqté ménsáméhnsá saraqme abapete itaréitaré matawéq peh morá mewe Manikáne arambehri mirao ke síéwe. Kawerowe. Pehgáriq naneqmarí táwiomé kímé náwahbiame moq saraqme síéwe. Kawerowe. Mi sansá sehgieq íre súáhro. Peh kaweq-taq mé sansamé Manikánsabe irutaboirome mi sansátaré íre sehgiówe. Íre kawerowe. Mi sansánkákákáq sehgióro. Íre miraonsabé Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro úwe.

⁴³ Sísaga mó mahraréna, Péhrasi keo, ite Asiu kené momiwí nahtápéq kaweqtapéq méyabe iuwahbeh ke wóe. Ite máhkétirapéq nogótáq mó kegá íte mehweh aiteyabe iuwahbeh ke wóe. Minayabe Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro. ⁴⁴ Pusa ké maisia máíq kéhrabeq mó kegá íre tagia mitaq pehipi nogówe. Mina inserah itene iwíáhipeq kambaresa náneq tahnsá kéhrara mó kegá íre tagahwe. Minayabe itewe pusa ké maisia máíq tahnsa móe. Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro úwe.

Mósísine ehweh síwáhnoru kegá ahbabárunsabé Sísaga ehweh arito ehwéhne.

⁴⁵ Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnorú anínká Sísansabé, Arega irarénawe itensabé moq ehweh aitahne úwe. ⁴⁶ Úwana Sísaga mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro keo, Manikánka ite moq kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro. Mósísine ehweh áhnte pagégé éhwéh púaq itega síwáhnorowara íráh kegá íre sehgoráhowe. Segá íre sehgoráhonsabé itega mi ke pehgárita q íre séhréh arítáhwe.

⁴⁷ Itene igaqnarénga Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Subiq suera maisarówaq ite maisarórabeq itega ebah pentabaráhwe. ⁴⁸ Itega miraome aneq sansánoo? Itene igaqnarénga kaweq ke subiq súónsabe itega sene ahbabáqsabe, Kaweq sansáne éq anehe mi kawéq ké maisarórabeq ebah pentabaráhwe. ⁴⁹ Minayabe Manikánka tábúsoqme iwíáhéna mahraréna, Néne ehweh irare kereq síwáhnoro kereq seba eqmaq suanauge. Eqmaq suahnara sega táhmaro síwíoqnéra mó táhmaro subiq suaneherawoe úwe.

⁵⁰ Sísaga mó mahraréna, Segá Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Manikánka mah marákó marákó mirarotaq téh subiq súótaqte mi ahbábáq

amahnága oga míáh kéné ahababáq úkire. Minayabe Manikánka kamah ainawire.

⁵¹ Sega wehukení wenáwíq Ábéri ebeq subiq súówe. Anehemé wehukení wenáwíq Sékaráia Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq míowara subiq súówe. Mí anítéreq moke ákáhpi subiq súó kereqne korahq tunsabe Manikánka amahnága oga míáh ké kamah ainawire.

⁵² Mósísine ehweh síwáhnoro keo, itega ahtebah onsárápété kí kopéq súáhwe. Itewe mibeq íre kibekia mibeq kibekonehe e keyábé ahqáho arítáhwe. Minayabe Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro úwe.

⁵³ Sísaga mitaq suena máhpeq tuegúwara Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka wensabé abiahnsa atera áhnte ehwéh kasenuwe. ⁵⁴ Sísaga ahababáq ehweh irarinkeheéra sega mó ehwéh mó ehwéhnie kasenéra áhwárawe tagowe.

12

Péhrasi kegá kopéráhpéro sansá pehragahro ú ehwehne.
(Mátíyu 10.26-27)

¹ Peh íregárita q kegá sáhurió púara mó kené sigará músúriówana Sísaga ebeq we kéro keyabé síwáhnoréna, Péhrasi kegá kopéráhpéro sansá pehragahro. ² Amahnága moke kopípéq kéh náneq mókake ábóraraginae. Moke epéqté éhwéh ábóraraginae. ³ Itega sunkíkírirabeq iraruro ehwéh mó kegá téhrehabeq iragéhe. Itega nahupeq ehmuníq éhmúnírué irarira ehwéhme mó kegá irera nahnsorapéqté sawai sawaiue irarigehe úwe.

Peh Manikánsabe áhreoro ú ehwehne.
(Mátíyu 10.28-31)

⁴ Sísaga mó mahraréna, Néne iyahnabo anímárinó, teiníboq írátíáhro. Peh itene inonka subiq suahráho keyábé íre áhreoro. Mí kegá iteyuwa íre subiq suahráhowe. Írakaumo. Minayabe sensabé íre áhreoro. ⁵ Teiníboq írátíáhro. Peh morá Manikánsabe áhreoro. Wega ebeq itene inonka subiqmarena anehe iteyuwa iraipéq suahráhi puaq wensabé anotahta q áhreoro.

⁶ Káriq kabará máhkétirapéq téhtaré pabusa monératé moberíáh kabará paiqmarahráhire. Mina tahnsa káriq kabará Maniká Iteriboga íre abitarúéhre. ⁷ Maniká Iteriboga moke itene iyahqnopeqte iyáhrámé sáhnsahwe tagariéhre. Wega ite aiq moke tagariéh púaq íre áhreoro. Itega kabaramarí kiotaiko puana Manikánka ite íre abitarúéhre úwe.

Íné Sísane ani muge iraréyabe ayehitéhneho i ehwéhne.
(Mátíyu 10.32-33, 12.32, 10.19-20)

⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Wehukenínká mó keyábé, Sísane ani muge terina q mókake íné wehukení úku anínká íópeqté ké míéhrrata q Maniká Iteribonsabé, Néne ani míre teawiníe. ⁹ Arega mó ke míáhtáq ínénsabe, Ahqáho. Íné íre tagarióge aintéhna q mókake Maniká Iteribo míéhrrabeq ínégá arensabé ahqáho atena are íre tagarióge atanauge úwe.

¹⁰ Sísaga mó mahraréna, Íné wehukení úku anínsábé níéhrruru aintéh anímé Manikánka insahwé atena íre ahrrera q matianawire. Peh morá Manikáne Awansabé éhrurui anímé Manikánka íre insahwé atanawire. Ahqáho. Peh ahrrera q matiankehe úwe.

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Mó kegá ite táhtoqme ehweh aitanehera irata q itene irupipeq iwíáh kikiriye ho. Sega ite meiqmera Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáhpápópoq wahba wáhnáhpápópoq mó anotah anípápópo

móitéhrataq itega, Aneq ehwéhnonehnikono éq áhreyeho. ¹² Mi tanáhráq Manikáne Awanka irarína ehwéh sokigi ainkéhe úwe.

Ménsámehnsánsabe arutaboiri anínká múguwahgu sansá miraurai ehwéhne.

¹³ Peh íregárita q kegá sáhuriówana mitaqté anínká Sísansabé, Íwáhnoraníno, nániboga pukurairana wene ménsámehnsá nánuwahga moke meraire. Mi mensáméhnsá ákáhta q náninkéhboq nánuwahnsabé ákáhnsaime náwo teawo úwana ¹⁴ Sísaga wensabé, Íné ménsámehnsá saraqme nári nárinkeheéna insega omaq intaráiro? ¹⁵ Insega omaq intaráiro éna mitaq míó keyabé mahraréna, Ménsámehnsánsabe igará pabekínehboq kawerurero. Íre sene áhnte kéh ménsáméhnsánsabé wehuke oga míahrahowe úwe.

¹⁶ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Anotah wehné so áhnte mensáméhnsá iráirana ¹⁷ wewe náhenéna, Áhnte mensáméhnsá matiónsábé eheq saharanínkono uraire. ¹⁸ Eheq saharanínkono íwíáhéna, Íné mahrainie éna néne ménsámehnsá kéh náhmáí sokoruqme mó anotah nahmáí pearena néne áhnte mensáméhnsá mipéq sáharaníe. ¹⁹ Mipéq sáharáhnaraq mahra íwíáhinie. Néne matió ménsáméhnsá áhnte opéq awehraq kanae. Minayabe amahnága túbáh aginie. Táhutahurinie. Iwíáh íwíáhéna ábáhrinie íwíáhuraire.

²⁰ Iwíáhurairana Manikánka wensabé, Múguwahgu saiyo aní móne. Iborá pe-nahnararaq are pukiniewóne. Minayabe are áhnte matiahna mensáméhnsámé inserénga awaq miagéhbo uraire. ²¹ Maniká Iteribonsabé íre sirutaboiria peh sene ménsámehnsánsabe sirutaboiro kewé teawú aní tahnsa ké wóe úwe.

Itene irupipeq iwíáh kikiriyeho ú ehwehne.

(Mátíyu 6.25-34)

²² Sísaga we kéro keyabé mahraréna, Teiníboq iratíáhro. Mah marákóipéq mé tanahráqsábé itene irupipeq iwíáh kikiriyeho. Aneq naninkono? Aneq korósi sukiwianínkono íre iwíáhoró. ²³ Oga méwé íre peh morá tópah nahngae. Itene inonkame íre peh morá aneraneré naneq mire.

²⁴ Kúqnu tagéq ahtebahro. Mi kanká ménsúmehnsú íre uqmaréhre. Sene táhutahuq tahbé íre kéhre. Minayabe nera kéhtáq íre koawaqmena méaréhre. Manikánka mi kansabé iwíáhéna pehipi kiraboire. Itewe wehuke puana Maniká Iteriboga itensabé anotah iwíáhéna kawerue kirabo aitéhre. ²⁵ Arega arene oga mé tanahráqsábé iwíáh kikirinaraqmé ábátáq mérearahráhiro? Ahqáho. Írakaumo. ²⁶ Itene oga mé tanahráq ábátáq mérearahráh íre únayabé mó naneqmarínsabé aneqsabé iwíáh kikironehbo?

²⁷ Uworapeqté náneq kirena kaweq ará íyéh tagéq ahtebahro. Uworapeqté náneqka íre arambehrire. Korósi íre kogahnire. Anotah wahnáh aní wenáwíq Sórómóni naho ména we áhnte mensáméhnsá matawéna anotah kawéq áwáhríq kórósi matiowe. Uworapeqté kaweq ará íyéh náneqka Sórómónine kaweq awahriq naneq kiotaikire. ²⁸ Uworapeqté náneq íre kagai naneq mire. Iborá íyéhrana ahbiah tahnsá kekírataq taginae. Manikánsabe pehgárita q aiq pútare átáh kéó, Manikánka mi kawéq ará sukiwíéhnsabé wega ite moq sukítahráhi mino. ²⁹ Aneq nanehnikono íwíáhéq irupipeq áhnte iwíáh kikiriyeho. ³⁰ Maniká íre tagaríáh kegá minayabe iwíáh íwíáhéra sene sirupipeq iwíáh kikirowe. Iteriboga ite íre mationa naneq aiq tagaríéhre. ³¹ Minayabe Manikánka wahnah wahnahnirabeqte sánsánsabé irutaboiréq sehgióro. Sehgirataq wega ite íre mationa naneq náinkéhe úwe.

Sísaga kaweq naneq morábí sáhonsabé teriu ehwehne.

(Mátíyu 6.19-21)

³² Sísaga mó mahraréna, Ite sipisípiq nansó táhnsá kéó, íre áhreoro. Maniká Iteriboga wahnah wahnahnirabeq awaq miageheéna aiq omaq itéhre. ³³ Itene ménsámehnsá paiqmaqme mi moné tabonah ke náriéro. Mirairataqmé kagaorahi ménsáméhnsá íópeq mitaq sáharagéhe. Mitaq aebó ánínká íre aebóorahire. Mitaq wenuqka íre nahrahi puana itene kagaorahi ménsáméhnsá peh mitaq kagainawire. ³⁴ Itene kaweq naneq morábí sáharáhrabeqsbé irutaboironheqmoé úwe.

Sísaga, Kouwekonaraqsábé níwénunoro ú ehwehne.
(Mátíyu 24.42-44)

³⁵ Sísaga pabeqme ehwéh mahraréna, Itene korósi sukiareq áréti konahnareq aráhmú keqme tagaríáhiro. ³⁶ Sene wahnahnka pahuwirorabeq suena sína tanáhráqsábé wene arambehri anímáí áwénuno serahnoro. Wega sure onsa pakobakoínaraq sega apubúue onsa sioneharawoe. ³⁷ Se tótuqméra sene wahnahnsabé áwénuno anímáínsábé, Kawerowe aritankéhe. Teiníboq írátiáhiro. Sene wahnahnka we áwénuno keyábé iwíáh iwíáhéna áréti konahnuwena sensabé, Tútuoro aritena kirabo aritankéhe. ³⁸ Wega inokáhnabubupopoq tueina ínaraqpópoq sínaraqmé íre sugia peh wensabé áwénuno keyábé anotahtaq, Kawerowe aritankéhe.

³⁹ Anotah wehgá aebó ánínká sína tanáhráq ahtebehtaq tahirímé wega áwénunue wahnahnurawéna aebó ánínká kibekina ínaraq tagéna kaqsúéh irino. ⁴⁰ Minayabe iwíáhue tagahro. Íné wehukení úku anínká ite íre iwíáhira tanáhráq kouwekinauge. Minayabe íwéh panantágínaq níwénunoro úwe.

Kaweq arámbéhrí ánínseq íre kaweq arámbéhrí ánínseqsbé ehwehne.
(Mátíyu 24.45-51)

⁴¹ Pítaga Sísansabé, Itene Wahnahno, arega mah pabéqmé éhwéhmé peh morá itensabé teieno? Mó keyábéákáq terieno kasenúwe. ⁴² Kasenúwana Sísaga mahraréna, Ahtebia ání tábúsoqme arámbéhrí anímé insebo? Wene wahnahnka mi anínsábé, Mó arámbéhrío keráq wahnahnarito atena táhutahuq tanáhráq tópah nário atéhre. ⁴³ Wene wahnahnka kouwekéna teawátái arámbéhrí tábúsoqme mirainsabé tagéna wene arambehri anínsábé, Kaweróne atankéhe. Kaweróne atéhnsábé arambehri aniné aru eyoyóinkehe. ⁴⁴ Teiníboq írátiáhiro. Wene arambehri anínká tábúsoqme arámbéhrí puana wene wahnahnka, Moke néne ménsámehnsátaq wahnahnúno atanae. ⁴⁵ Ahbabáq arámbéhrí ánínká iwíáhéna, Néne wahnahnka íre apubúue kouwekinae iwíáhíre. Mira iwíáhínsabé mó arámbéhrí wéh áhré subiqmarena múguwahgu kereq táhutahuq néna píah naruq narurire. ⁴⁶ Wega íre iwíáhue áwénunína tanáhráq wene wahnahnka séna mina tagéna anotahtaq kamah awena ehweh íre íráh ké míáhrabeq móatankehe úwe.

⁴⁷ Sísaga mó mahraréna, Arambehri anínká wene wahnahne iwíáh irena íre miráináraq wene wahnahnka anotahtaq kamah awinkéhe. ⁴⁸ Arambehri anínká wene wahnahne iwíáh íre ahtebéna mina ahbabárinana wene wahnahnka pehgárita q kamah awinkéhe. Wehukenínká anotah apéq meyahnaraq anotah apéq awinanao. Mina inserah Maniká Iteriboga wehukení áhnte awena págege atena séhréhínaraq mi anínká Sísane arambehri anotahtaq mirainanao úwe.

Sísaga, Íné wehuke saraq iuwanieéna tutaugé ú ehwehne.
(Mátíyu 10.34-36)

⁴⁹ Sísaga mó mahraréna, Abe kekinai anínká téh kekiaréhana tawe abae agire. Mina inserah néne ehwehnka abae aginkeheéna marakóipeq

tumíarauge. Ira abae aginserah néne ehwehme apubúue abae agéyabe nuwah-behre. ⁵⁰ Segá mótaq íné íre kaweraintéhra puana amahnága nirupipeq áhnte uméhime mókake kaweraginae. ⁵¹ Ínéwé sainkue míáh ké insahwé aitanieéna marakóipeq tutaire íwíáhoo? Írakaumo. Peh sainsuanieéna tutaue. ⁵² Mó karírónání moberíáh méra apahránítógá néne ehweh sehgiówara mó téhranítégá íre sehgioya puara sainkue míáhwe. ⁵³ Mó mapéq abowáreq wenahninseq sainkue míehye. Mó mapéqmé anowareq ayahunkawareq sainkue míehye. Mó mapéqmé ahrahnawareq anahbukawareq sainkue míehye úwe.

Wehukega néne arambehri íre ahtebahrahowe ú ehwehne.

(Mátíyu 16.2-3)

⁵⁴ Sísaga weba míó keyabé mó mahraréna, Ibonuqna kéhtáq ibonsinae irarewana ibonsire. ⁵⁵ Áúnorahntáh kéhtáq patahinae irarewana patahire. ⁵⁶ Kopéráhpéro keo, itega ibonuqnankákáq áúnorahntáhnkakaq ahtebéqmé aneqsabé ínéga amahnága mirau arámbéhrí íre ahtebahrahowe úwe.

Apubúue insahwé ato ú ehwehne.

(Mátíyu 5.25-26)

⁵⁷ Sísaga mó mahraréna, Kaweq sansámé aneqsabé íre iwíáhue mirao? ⁵⁸ Mó anínká are ehweh atanieéna anotah wahnáhbá meqme kinaaq ahtapeq kirataq we insahwé ato. Ehwehorabeq kirataq wega are anotah sahsí móatahnaraq wega párisiba móatahnana sega are karábúsiipéq móatéhboq insahwé ato. ⁵⁹ Teiníboq írátíáhro. Karábúsiipéq móatahnara íre apubúue soraq auwaneherawoe. Ebeqme anotah apéq paiqmarehnaraqmé anehe soraq auwagéhe úwe.

13

Ahbabáq sansa íre súéhrrataqmé pukoneheqmóe ú ehwehne.

¹ Mi tanáhráq táhmaro míó kega Páhirátiga miráú ehweh Sísá teawúwe. Kehrari marákórápéqté kégá Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe titiruwana Páhirátiga se subiq súáhro aritowe. Subiq súáhro aritowara subiqmárówara pukutaq sene korahqkákáq titiro naneq kané korahqkákáq moráráq mitaq kowe. ² Páhirátiga miráú ehweh Sísá teawúwana wega sensabé, Pukuro kené ahbabáq moke mó Kehrari marákórápéqté kéné ahbabáq aiq kiotaiki puara mina tahnsa pukurowe íwíáhoo? ³ Írakaumo. Teiníboq írátíáhro. Iteitene ahbabáq sansa íre súéhrrataqmé ite moq moke pukoneheqmóe. ⁴ Síróáma marákórácq íre wahto íópeq pewe kiría ébáh náh sokoguraitaq 18 wehuké pukurowe. Pukuro kené ahbabáq moke mó Sarúsarama suwahpeqte kéné ahbabáq aiq kiotaiki puara mina tahnsa pukurowe íwíáhoo? ⁵ Írakaumo. Teiníboq írátíáhro. Iteitene ahbabáq sansa íre súéhrrataqmé ite moq moke pukoneheqmóe úwe.

Sera íre íyéh áwánkánsábé pabeqme ehwehne.

⁶ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Wehne sotápéq nah naneq será íyéh áwánká kíréhra wega sera sabátáhrurairana Írakaunurairae. ⁷ Írakaunurairana wene sotácq arambehri anínsábé, Apahtáro ópéq ínéga mah awánká sera sabátáhruraugana Írakaunurairae. Apiruo. Aneqsabé néne marakóraq pehipi kehro urairana ⁸ sotácq arambehri anínká wensabé, Amahnága pehragéna sera iyankéhboq ínéga áwahipeq ubuqme káhone seq maisarahnana ⁹ mó opéq iyahnaraqmé kawerinae. Íre iyahnaraqmé apiruankéhe uraire úwe.

Ahrena ahrena wehekáh Sísaga owainawanka áwíoqnó iní kawerato ehwéhne.

¹⁰ Ahrena ahrena wehekáh Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwana ¹¹ abobia káuqmunia iní mitaq míowe. Owainawanka 18 opéq mi iní áwíoqnó púana we taebewe nogena íre iriwe nogoráhú iní míowe. ¹² Sísaga mi iní tagéna wensabé, Mahbeq súno éna arene awahre kaweratóge éna ¹³ wene ayahnkaratáté táhtoqnówana apubúue irigéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe.

¹⁴ Sísaga mi iní ahrena ahrena wehekáh kaweratonsabe mibeqté wáhnáh ánínká abiahnsanéna míó keyabé, Arambehri wehekáhmé abapete morá wéhékáh míre. Mó anínká arene awahre kawerateyabe awinaraqmé arambehrié wehekáh sero. Ahrena ahrena wehekáh awahre kaweraiteyabewé íre sero úwana ¹⁵ Sísaga mina tahnsa iwíáho keyábé, Kopéráhpéro keo, ahrena ahrena wehekáh itene kamarí wání nageheéq wiraipeqté meriqmeq wánítapeq mórítáh mino? ¹⁶ Mah inímé Ébárahma kahnáh ínínirana owainawanka íregárita opéq 18 opéq áwíoqnehrana ínégá ahrena ahrena wehekáh kaweratómé aiq kaweq sansánu mino úwe.

¹⁷ Úwara mi ehwéhnúnka sene sirupipeq pó púara wene naruo anotah siyehitówara áhnte mó kegá Sísaga miraú arámbéhrí tagéra iwíáh iwíáhuwe.

Pehgáriq ayúnsabé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.31-32; Máhka 4.30-32)

¹⁸ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime aneq tahnsáne ue teinínkono? Anere pábéqmé éhwéh teinínkono? ¹⁹ Manikánka wahnah wahnahnime awanká ayu pehgáriq ayú tahnsane. Wehukenínká mi pehgáriq áyú wene sotápéq uqmatairana kirena anotah úkéna moke mó mensáméhnsá kiotaikire. Awankánirana kabamarínká séra ayahnaweraq sene nah piáhwe úwe.

Muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.33)

²⁰ Sísaga mó mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime anere pábéqmé éhwéh teinínkono? ²¹ Tírí ínínká muoráhi naneq párahwaipéq maqme ayahnirana moke múire. Manikánka íópeq wahnah wahnahnime mina páréti muoráhi naneq tahnsáne úwe.

Sobuya méhpéhpéq kibekoro ú ehwehne.

(Mátíyu 7.13-14,21-23)

²² Sísaga Sarúsarama suwahpeq pokinie iwíáhéna pokue moke táhúnipéqkákáq anotah matábúrápéqkákáq síwáhnorinieéna pokúwe. Pokéna síwáhnorue kure kure Sarúsarama suwahpeq koragúwe. ²³ Koragúwana mó anínká wensabé, Wahnah aníno, oga mérapeq awaq míéhra kewé peh táhmaroga awaq mianeherabo kasenúwe.

Kasenúwana Sísaga míó keyabé, ²⁴ Tauntahunue sobuya méhpéhpéq kibekoro. Teiníboq írátíáhro. Áhnte kegá nahupeq kibekonehe iwíáhéra íre kioráhowe. ²⁵ Mibeqté Wáhnáhnká onsa paiqmarahnaraq itega méhpeh iriwe méq onsaraq subírataq wensabé, Itene Wahnahno, onsa siito igehe. Onsa siito irana wega itensabé, Ite eheqte kébo? Ínéga ite íre tagaríóge inawire. ²⁶ Ite íre tagaríóge ínaq itega wensabé, Arereq moráráq táhutahururauna wino. Arega iteruwahpeq íwáhnorurona wino irana ²⁷ wega itensabé, Itewe íre tagaríóge. Ite eheqte kébo? Ite moke ahababáq ke puaq íné nueq pokoro aitanawire.

²⁸ Ébárahmareq Áhísáhkireq Sékópareq moke Manikáne ehweh iraru kereqka Manikánka wahnah wahnahnirabeq míéhraq tagéq peh máhpeq míéhra

puaq uwo uwo éq abuyoraneheqmóe. ²⁹ Íó kiembogirabeqte kéreq íó tupikirabeqte kéreq ébeq ayópéqté mó ébeq ayópéqté kéreqka sure Manikánka wahnah wahnahnirabeq tútuue méra táhutahurigehe. ³⁰ Írátíáhro. Amahnága anotah ke ebeq míáh kéwé mókake Manikánka wahnah wahnahnirabeq ane-hepeq pehgáriq ke úkoneherawoe. Amahnága anehepeqte kégá ebeq anotah ke úkigehe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeqte kényábé arutaboírú ehwehne.
(Mátíyu 23.37-39)

³¹ Mi tanáhráq Péhrasi kegá Sísaba séra wensabé, Érótiga are subiq suaníe íwíáhinsabé mahtaq sue pokúno uwana ³² Sísaga sensabé, Mi urínsí íá táhnsá ánínsabé koreaweq mahrarero. Iborankákáq ahbiahakáq owainawamarí kagsuena awahre ke kaweraritaníe. Apahtáróráq néne arambehri parabaraníe. ³³ Manikáne ehweh iraru ke peh morá Sarúsarama suwahpeq míówara subiqmaq subiqmaruwara puku pukuuwe. Íné moq Manikáne ehweh iraru anínéna iborankákáq ahbiahakáq ahrinaakáq ínégá iwíáhu ahtápéq pokue arambehrinauge.

³⁴ Sarúsarama suwahpeqte kéó, itensabé nirutaboíraitóge. Itega Manikáne ehweh iraru ke subiq sueq Manikánka iteba eqmaro ke ebahnsatate subiq súówe. Kokórega wene áráhqmari arutaboíréna ahwirinserah áhnte tanáhráq ite wahnahnue séhréh aiteyabe nuwahbehraqme itega ahqáho aintáhwe.

³⁵ Írátíáhro. Ahqáho aintáhnsabé iteruwahpeqme mókake íre kaweraitahnana peh susa náh kanae. Teiníboq írátíáhro. Mókake itega íné pehipi íre tagagehe. Ebeqme mahraréq,

Itene Wahnahne áwírue sína anínsabé iwíáh íwíáh atone éq anehe íné tagagehe
úwe. *(Buk Song 118.26)*

14

Sísaga wene aiayah mu aní kawerato ehwéhne.

¹ Ahrena ahrena wehekáh Sísaga Péhrasi wahnáh aníné nahtapeq táhutahuriníeéna pokúwara mibeqté kégá we awahnkanuwe. ² Wene aiayah mu anínká weba míowana ³ Sísaga mi aní tagéna Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqsabé kasenéna, Ahrena ahrena wehekáh awahre ke kaweraritewé kaweq sansápo úwe. ⁴ Úwara íre ehwehnia peh ehiya míowana Sísaga mi awáhré aní kaweratenana eqmarowe.

⁵ Eqmarena míó keyabé mahraréna, Ahrena ahrena wehekáh itene anipópoq póéráhpópoq mataipéq tupetiahnaraqmé mi wehekáh pankeqme meruaneherabo kasenúwe. ⁶ Kasenúwara íre teawasa peh ehiya míówe.

Íné pehgáriq aní tahnsa míanie íwíáhúno ú ehwehne.

⁷ Táhmaro táhutahuroneherao kegá kabaréra kaweqtapéq eheq tútuue míanehnkono uwana Sísaga mina tagéna mah pabéqmé éhwéh teriuwe.

⁸ Teriena mó anínká arensabé, Máho ínahwe arega anotah tahutáhúrirarabeq pokirataq anotah weh tútuue míéhrarabeq íre tútuue míahno. Arensabé máho urai anínká mó aní are kiotaqme anínsabé máho urairamo. ⁹ Anotah anínká sínaraq máho urai anínká arensabé, Móbeq míahno. Mó anínká mahtaq tútuue míankehe ínaraq are anotah ayéhítanawire.

¹⁰ Arensabé máho ínaraq ayehrápéq korútuue míahno. Miráináraq arensabé máho urai anínká tagéna arensabé, Irigue mahbeq kaweqtapéq serútuue míahno atanae. Wegá miráináraq tagehra kegá arensabé iwíáh íwíáh atagéhe.

¹¹ Wewega, Íné anotah aní múge íwíáhínaraqmé Maniká Iteriboga wensabé,

Pehgáriq aní míahno atankéhe. Wewega, Íné pehgáriq aní tahnsa míanie iwíáhínaraqmé Maniká Iteriboga wensabé, Anotah aní míahno atankéhe úwe.

Sísaga, Tabonah ke kawerarito ú ehwehne.

¹² Sísaga máho ato aninsábé mahraréna, Arega anotah tahutáhúq kaweraréhna tanáhráq peh morá arene iyahnabo arenawahrah áhnte monéákáq keyábé máhoro íre úno. Mó tanáhráq sega arensabé, Máho atera táhutahuq náwigéhe. Mina tahnsanue arene ápeq meyankehe.

¹³ Arega anotah tahutáhúq kaweraréhna tanáhráq tabonah kereq sawenkahnia kéreq aigará soriqnah kereq aura pira kéreqsabé máhoro arito. ¹⁴ Segá are mó naneq íre náweráho puara Manikánka kaweróne atankéhe. Mókake wega kaweqtaq míah ké iriritahna tanáhráq ápeq awinkéhe úwe.

*Táhutahuronehboq máhoro únsabe pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 22.1-10)*

¹⁵ Sísareq moráráq táhutahurú aninká mi ehwéh irena wensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeq táhutahurira kewé sirupipeq áhnte eyóyó aginkehe úwana ¹⁶ Sísaga wensabé pabeqme ehwéh mahraréna, Wehga íregárita q wehekéq kiraboiniééna áhnte tahutáhúq kawerataire. Kaweraréna mi keyábé, Máhoro uraire. ¹⁷ Awehraq tanáhráqmé wene arambehri aní teawena máhoro urau keyábé, Táhutahuq tanáhráqmé aiq awehraq mire. Amahnága máhoro korerio éna eqmataire. ¹⁸ Eqmatairana, Máhoro urairara íre serahúne éhwéh mó anínká mó anínkáue teawátówe. Mó anínká wensabé, Marakó paiqmataunsabé mina koraganau puana íre korahuge urairana ¹⁹ mó anínká wensabé, Íné arambehriéyabe inayáhnkú káho paiqmataunsabé mi kamárí áhwárawe taganau puana íre korahuge urairana ²⁰ mó anínká wensabé, Íné ahre meyó púana íre korahuge uraire.

²¹ Mi arámbéhrí anínká kouwekue sene ehweh wene wahnah teawátáirana anotah abíáhnsánuraire. Anotah abíáhnsánéna wensabé, Anotah ahtápéqkákákáq pehgáriq ahtápéqkákákáq peheráh pokue tabonah kereq sawenkahnia kéreq aura pira kéreq soriqnah kereq koweriqme súno uraire.

²² Urairana wene arambehri anínká miraéna kouwekéna wene wahnahnsabé, Aiq miraugarawe sira kewé íre awehraq míáhwe urairana ²³ wene wahnahnka wensabé, Néne táhutahuq áhnte nagehboq sotápéqkákákáq tanahraipéqkákákáq wehuke kogabarue koweriqme súno. ²⁴ Teiníboq írátíáhro. Téh máhoro urau kegá néne táhutahuq pehgáriq naneq íre naneherawoe uraire úwe.

*Sísaga, Ebeq kawerue iwíáhé anehe íné séniro ú ehwehne.
(Mátíyu 10.37-38)*

²⁵ Sísaga pokúwara peh íregárita q kegá kérowana wega pabeqme sensabé, ²⁶ Wehukega íné pehipi íre séniragéhe. Wenanoiboreq wene ahrereq wene animárinseq wenábáqmarinseq wenanahnorehreq suahnaraqmé íné sénirankéhe. Wewe awahbeh iwíáh suahnaraqmé íné séniréh aní míankehe. ²⁷ Nánibone arambehri miraunsabé íné awankátaq táhpawe nubiq suagéhe. Ínéga miraunserah miraue séniráhro. Minayabe néne arambehri q túbáh agéna peh we awahbeh arámbéhrí sehgi ánimé né séniréh aní íre míahrahire.

²⁸ Nah pianáina anínká ebeqme iwíáhue tagankehe. Nah pe naneqmarínkáq wene móneakákáq awehraq kahnaraqmé anehe pearankéhe. ²⁹ Ebeq íre iwíáhi anínká nahwiahnsanse pearena anehe néne móneakákáq íre awehraq kéhre éna mi nah íre pera suankéhe. Tagehra kegá susa náhwíáhnsánsé tagéra mi anínsabé awiréh atera, ³⁰ Wega áhwáreh arámbéhrí íre parabaruahráhire oneherawoe.

³¹ Wahnah anínká mó wahnáh ánínseq wene ebeh kereq ebehue subi q suanéhe íwíáhéna ebeq tútuue ména kawerue iwíáhinkehe. We peh 10 táhúséni (10,000) ebehira ke míéhrrataq wene naruo peh íregárita q 20 táhúséni (20,000) ebehira ke míéhrrataq kaweq iwíáhi wahnáhnká íre apubúue koebihinkehe. ³² Itene naruo íre subipáhraruahráhuéne íwíáhinaraqmé sene naruo míéhrrataq ahnsaní eqmarankéhe. Itega íre ebehoneheqmúne. Kaweqta q míanehboq póqsuanéhe terio éna eqmarankéhe.

³³ Mina inserah íné séniraníe íwíáhóna anínká ebeqme iwíáhue tagankehe. Peh morá wewene matiéh náneqsabé, Anetaníbo moke suaníe íwíáhi anínká íné séniréh áni míankehe úwe.

Sísaga auqmah soréqsabé pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.
(Mátíyu 5.13; Máhka 9.50)

³⁴ Sísaga mó mahraréna, Sóreqme kaweq nanere. Sóreq auqmah úkínaraq árahue kaweraranéhnkono? Írakaumo. ³⁵ Auqmah soréqmé peh abehq úki puaq sotápéq kíréh náneq íre séhréh atahráhire. Sotápéq kawerue kirankéhboq seqkákáq auqmah soréq ayahnue sotápéq maranéhnkono? Írakaumo. Auqmah soréq peh máhpeq suaneheqmúne. Minayabe iahreakaq ké kawerue íráhro úwe.

15

Sipísípiq tabanaginsabé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 18.12-14)

¹ Táhkísi moné meyháh kéreq ahbabáq kereqka Sísane ehweh iraneheéra weba suwara ² Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ehmuníq éhmúníréra, Mah anínká ahbabáq sansano ke mehweh aritena sereq moráráq táhutahurire uwe.

³ Uwana Sísaga mi ehwéh irena mah pabéqmé éhwéh mahraréna, ⁴ Iteruwahrah anínká áhnte ka 100 sipísípiq wahnahnirana peh morá ká tabanagínaraq wega anerinabo? Wegá íre tabanago kamárí 99 sipísípiq uwaruntú sahta qme nahrabeq sitena tabanagi ka kogabarue ábóra q marankéhe. ⁵ Ábóra q marahneyabé iwíáh íwíáhéna mi ka sawiwena ⁶ wene nahtapeq pokue wenawahrahreq wene iyahnaboreqsabé síáhrabue sensabé, Néne tabanagi ka ábóra q marónsábé iwíáh íwíáhonehe inkehe. ⁷ Mina inserah íópeqté kégá 99 kaweqta q míáh keyábé peh ákáhta q iwíáh íwíáhowe. Peh morá áhbábáq anínká wene ahbabáq suena Manikáne ani ukíta q íópeqté kégá anotahta q iwíáh íwíáhowe úwe.

Tabanagi monéyábé pabeqme ehwéhne.

⁸ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Mó inínká nayáhnkú móné matiéhrena peh morá móné tabanagínaraq wega anerinabo? Wegá aráhmú keqmarena nahupeq kabantáhinkehe. Kawerue kabarue ábóra q marankéhe. ⁹ Ábóra q marena wenawahrahreq wene iyahnaboreqsabé síáhrabue sensabé, Tabanagi moné ábóra q marónsábé iwíáh íwíáhonehe inkehe. ¹⁰ Mina inserah peh morá áhbábáq anínká wene ahbabáq suena Manikáne ani ukínaraq Maniká míéhra beqte íópeqté kégá ahbabáq súéh ánínsábé anotahta q iwíáh íwíáhigehe úwe.

Ábákawa kouwekuraitaq wenaboga iwíáh íwíáhúnsabe pabeqme ehwéhne.

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Peh morá wéhreq wene ahninkáwáráreq míarowe. ¹² Ábákawagá wenabonsabé, Nániboo, amahnága arene ménsámehnsá saraqme náio urairana sibowágá wene ménsámehnsá saraqme náriátáire.

¹³ Náríátáirana ábákawagá táhmaroraq mitaq ména wene ménsámehnsá sokah sokahue íre wahto wáhnaupeqté ké suwahpeq pokéna mitaq mívaraitaq wega ahbabáq sansa mira aruqarurainsabé wene móne apubúue parabaguraire. ¹⁴ We tabonah ani ukurairana mitaq anotah ehwéhrarairana we arupibiurairaire. ¹⁵ Arupibiurainsabé wega mibeqté ániné arambehri aní úkurairana wene wahnahnka, Uworapeq néne póeráhqtaq kowahnahnúno atáráire. ¹⁶ We áhnte arúpíbiurairana póeráhqka narotaq sene táhutahuq nahrahurairara mó kegá we íre náwátówe.

¹⁷ Minayabe wene múguwahgu iwíáh suena tábúsoqme iwíáhéna, Nánibone arambehrio ke áhnte topáh kéhranawe íné mahtaq nirupinsabé pukorahuge. ¹⁸ Íné mahtaq suena nánuwahpeq pokue nánibonsabé mahrarinie. Nániboo, ahbabárurautaq arereq Manikánseq ahbabáraitáráuge. ¹⁹ Ahbabáraitáráunsabé mókakewe ínénsabe, Nénahnine íre ainto. Peh arene arambehri aní míankeheé arambehriúno ainto teawiníe éna ²⁰ mitaq suena wenaboba pokuraire.

We áhníbórá suraitaq wenaboga tagéna arutaboírue pehbeheráh weba kure kogáhkoue nánkóqnarairana ²¹ wenahninká wensabé, Nániboo, ahbabárurautaq arereq Manikánseq ahbabáraitáráuge. Mókakewe ínénsabe, Nénahnine íre ainto uraire.

²² Urairana abowágá wene arambehrio keyabé síáhrabéna sensabé, Kaweq káhq ambántá apubúue mewe suki atáhro. Wene ayahnkarapí kera suki ateq wene aigárápí súu suki atáhro. ²³ Kaweq kaho áráhq subiqme moráráq táhutahuréq iwíáh íwíáhonehe. ²⁴ Nénahni pukuraime amahnága oga míéhre. We taqnobaguraime amahnága ábóraq míéh púaq iwíáh íwíáhonehe uraire. Segá táhutahuq kawerarera iwíáh íwíáhurowe.

²⁵ Iwíáh íwíáhurowana awahwágá wene sotápéqté séna ábáhruro irena ²⁶ arambehri anínsabé, Aneroo kasenuraire. ²⁷ Kasenurairana, Arenábáq séna awaho ani míéhnsabé arenaboga káho áráhq subiqme nanehe uraire. ²⁸ Urairana awahwágá anotah abíáhnsánéna nahupeq íre kibekurairana wenaboga tueyokue wensabé, Máho ue áhrabéna, Aru ukiqmewé kiinsahwé aito uraire. ²⁹ Urairana awahwágá wenabonsabé, Ínéwé áhnte opéq arene arambehri mira aruqaruruge. Arene ehweh íre anterutauge. Ínéreq néne iyahnaboreqka ábáhrigeheé arega méme áráhqmé íre níátóne. ³⁰ Arenahninká ahbabáq ininsónseq arene ménsámehnsá parabaruenta sirah arega káho áráhq subiqme náwene uraire. ³¹ Urairana abowágá wensabé, Are nénahni móne. Arereq ínéreq moráráq mía míaúye. Moke matió ménsáméhnsámé areneákáq matioye. ³² Arenábáq pukuraime amahnága oga míéhre. We taqnobaguraime amahnága ábóraq míéh púaq itega iwíáh íwíáhue ábáhrúnawe ábéhrehre uraire úwe.

16

Ménsámehnsá tínáhuue mirai anínká miraurainsabé pabeqme ehwéhne.

¹ Sísaga we kéro keyabé mó pabéqmé éhwéh mahraréna, Áhnte monéákáq wéhné ménsámehnsátaq arambehri anínká auráq átáríraire. Átárírairara mó kegá wene wahnahnsabé, Arene arambehri anínká íre kawerue wahnahnire urowe. Urowana wene wahnahnka irena ² mi anínsabé áhrabue kasenéna, Arene áhwára áhwára sansánsabé teniémé aiq pútaq ehwéhpo? Tenio. Arega néne ménsámehnsá moke kawerare mókake minawari íre wahnahninkehe uraire.

³ Urairana mi anínká wewe náhenéna, Néne wahnahnka kaqnuahnaraqmé aneq arámbéhrí ininkono? Íné nonáwehq ube arámbéhrí íre miraorahuge. Móneyabé ineh ineheyabé áhnte niyehitehre. ⁴ Íné iwíáhume tínáhuakáq kegá

néne iyahnabo úkigehboq sene tínáhu maratarinie. Miraonaraqmé mókake néne arambehri íre kahnaraq sega íné mehweh aintera sene nahtapeq máho aintera kirabo aitagéhe íwíáhuraire. ⁵ Wega mira íwíáhéna tínáhuakáq ké síáhrabéna ebeq surai anínsábé, Néne wahnahne tínáhuue árahue kehro uraire. ⁶ Árahue kehro urairana, Obenkisa óéri antéhyá* 100 antéhyá merauge urairana, Mah pepáhqtáq mahraue sehiranúno éna ínégá 50 obenkisa óéri antéhyá awinauge ue sehiranúno teawátáire.

⁷ Anehe surai anínsábé, Néne wahnahne tínáhuue árahue kehro urairana, Wítíwe 100 ambékí merauge urairana, Mah pepáhqtáq mahraue sehiranúno éna ínégá wítíwe 80 ambékí awinauge ue sehiranúno teawátáire.

⁸ Wega mina tahnsa urainsabé wene wahnahnka wensabé íwíáh íwíáhéna, We ahtebia áníne uraire.

Mah marákóipéqté kégá mah marákóipéqté sánsá aiq ahtebahwe. Minayabe ménsámehnsá paiqmaráhsábé sene sánsánká téhrehrebeq nogó kéné sánsá kiotaikowe.

⁹ Teiníboq írátíáhro. Áhnte ke itene iyahnabo míagehboq mah marákóipéqté ménsáméhnsá náriéro. Mina parabagína tanáhráq oga mérapeq sega mitaq mehweh aitagéhe úwe.

¹⁰ Sísaga we kéro keyabé mó mahraréna, Pehgáriq arámbéhrí kawerue mirai anínká anotah arámbéhrí moq kawerue mirainkehe. Pehgáriq naneq pehipi meyéh ánínká anotah naneq moq aebóorahire. ¹¹ Arega mah marákóipéqté ménsáméhnsá íre kawerue wahnahninaraqmé árahue oga mía mía arámbéhrí mirainibo? ¹² Mó aniné ménsáméhnsá íre kawerue wahnahninaraqmé arega wahnahninkeheéna insegá ménsáméhnsá airaiq awinkéhbo úwe.

Téhtaré wáhnáhné arambehri moráráq íre sehgoráhi ehwéhne.
(Mátíyu 6.24)

¹³ Sísaga mó mahraréna, Arambehri anínká téhtaré wáhnáhné arambehri íre moráráq sehgoráhire. Wega mó wahnáhsábé awahbéna mó wahnáhsábé íre awahbanae. Wega mó wahnáhné arambehri kawerue sehgiena mó wahnáhné arambehri áhwára áhwárainae. Mina inserah itega Manikánsabe irutaboiro sansánkákákáq móneyabé irutaboiro sansánkákákáq íre moráráq sehgoráhowe úwe.

Sísaga Manikánka wahnah wahnahnirabeqsabé teriu ehwéhne.

¹⁴ Sísaga mah ehwéh mahrarúwara Péhrasi kegá irera móneyabé sirutaboiro puara wensabé awiréh atáhwe. ¹⁵ Awiréh atáhwana wega sensabé, Mó kegá, Ite kaweq ke wóe aitagéheéra arambehriowe. Manikánka itene kopípéq irupipeqté íwíáh tagariéhre. Wehukega iwíáh íwíáh atáh náneqme Manikánka mi naneqsabé abehq náneq mire atéhre.

¹⁶ Wání meri merini aní Sóniga íre sútaq Mósísine ehwehnikakáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikakáq kowe. Kowana Sóniga suraitaq Manikánka wahnah wahnahnirabeqte kaweq ehwéh tei teinúne. Teinúnara ómi kegá págegeue mitaq kioráhuéne íwíáhowe.

¹⁷ Íopeqkákákáq mah marákó márakóákákáq mókake tabanaginae. Peh Manikánka sehgiro i ehwéhmé mi ehwéh pehgáriq íre tabanagorahire.

Sísaga wehga wene ahre kaqsueyabe irarú ehwehne.
(Mátíyu 5.31-32, 19.9; Máhka 10.11-12)

¹⁸ Wene ahre kaqsuena mó ahre meyéh ánínká aiq ahbabárire. Sutai ahre meyéh ánínká moq ahbabárire úwe.

* **16:6:** Óéri anome óríwi awankátápéqté sérá anone. Óríwi awánkánsábé éhwéhmé púku anehepeqte sehírámé “Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne” ue kéhrabeq tagáhno.

Áhnte monéákáq wéh iraipéq mívarainsabé éhwéhne.

¹⁹ Sísaga Péhrasi keyabé mó mahraréna, Menah áhnte mensáméhnshánkákáq wéhgá kaweq ambántámári aneranerue ména ahriahri kaweq tahutáhúq narúq narururaire. ²⁰ Wega miraurairana tabonah náonkakáq ání wenáwíq Árásárúsi áhnte mensáméhnshánkákáq wéhné ogesáh ogesáhrapeq tútuue ména ²¹ mi wehné táhutahuq apipi nanieéna mitaq mívarairana iamárínká séra wene náo wana wananurowe.

²² Tabonah ani pukurairara íopeqté kégá wenawa meqmera Maniká miéhrapeqte aní Ébáráhmaba móátárowana áhnte mensáméhnshánkákáq wéh moq pukurairara maisiarówe. ²³ Maisarówana wenawanka iraipéq ména anotah erurairana kamahuraire. Wega senahpeq tagarairara íre wahtopeq irerebeq Ébáráhmareq Árásárúsireq moráráq mívaroyana tagaraire. ²⁴ Tagéna Ébáráhmansabé áwíahraqséna, Ébáráhma nániboo, ínénsabe arutaboiraite Árásárúsi eqmarehnana wene ayahnkara wánípipeq pámbáhue ninehbíraq tabaintahnana titiríno. Mah iráipéq anotahtaq níerire uraire.

²⁵ Níerire urairana Ébáráhmaga wensabé, Náníbáre. Are oga mívarona tanáhráqmé áhnte kawéq náneqkakáq mívaronana Árásárúsi tabonah ani mívaraire. Minayabe iwíáhue tagáhno. Amahnága we mahtaqa kaweqtaq miéhrah arewe mitaq kamahóne. ²⁶ Móme ite ákáhpi mentú kéhnsabé mahbeqté kégá mibeq íre tuoráhúnara mibeqté kégá mahbeq íre kioráhowe uraire.

²⁷ Urairana wega Ébáráhmansabé, Nániboo, Árásárúsi nánibone nahtapeq eqmaro. ²⁸ Mitaq náníbáqmari moberíáh míáhwe. Mah iráipéq anotah érirabeq se moq siyehboq Árásárúsiga sensabé, Itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq mía míaoro korerínkéhe uraire. ²⁹ Urairana Ébáráhmaga wensabé, Sega Mósísireq Manikáne ehweh iraru kereqne ehweh matíáhwe. Mina iragéhe uraire. ³⁰ Urairana, Ahqáho. Sega mina íre iragéhe. Pukia anínká oganúkéna korerinaraqmé se irera sene ahbabáq sansa suaneherawoe uraire. ³¹ Urairana Ébáráhmaga wensabé, Sega Mósísireq Manikáne ehweh iraru kereqne ehweh anetaníbo iwíáhirataqmé pukia anínká oganúkéna terinaraq sega wene ehwehnsabé moq anetaníbo iwíáhéra kaweq ke íre ukoneherawoe uraire úwe.

17

Ahbabáq sansanká aiq pútare atona sansá saiqnaruhráhi éhwéhne.

(Mátíyu 18.6-7,21-22; Máhka 9.42)

¹ Sísaga we kéro keyabé mahraréna, Síúgio kewé anotah ahbabárowe. Mah marákó marákóipéq ahbabárorahi sansá peh kagaire. Áúgii anímé ahbabáq áhwáreh puana Manikánka anotahtaq kamah awinawire. ² Wehukenínká ínénsabe aiq pútare aintéh aní ahbabáq sansa áúgi ínaraqmé anotahtaq íre kawerire. Áúgii anínká káriq aní áúgi ínaraqmé wene anuopi anotah ebáh táhru táhruue púrúrúia káwéhúpípeq tuparuahnana wánípipeq tupekitaq tahirímé aiq kaweri irino. Iteite kawerurero úwe.

³ Sísaga mó mahraréna, Arene iyahnabo anínká ahbabárinaraq ehweh ato. Ehweh atéhnaraq wega arensabé, Íre kaweruge. Móme íre mirainie ínaraqmé insahwé ate wene ahbabáqsabe mó íre iwíáhúno. ⁴ Wega peh morá wéhékáh abapete téhtaré tánáhráq are ahbabáruue ue anehe wega, Íre kaweruge. Mi ahbabáq suaníe ínaraqmé wene ehwehnsabé aiq pútare ate wene ahbabáqsabe íre iwíáhúno úwe.

Sísaga aiq pútare atéh sánsánsabé teriu éhwéhne.

⁵ We kéro kega Sísansabé, Itega kaweqtaq aiq pútare atanéhboq séhréh aito uwe. ⁶ Séhréh aito uwana wega sensabé, Arene iwíáhwé awanká ayu pehgáriq ayú tahnsa kahnaraq itega anotah awánkánsábé, Are sawikue móbeq sóreq waní káwehupípeq kogahno irataq mi awánkánká itene ehweh sehginawire úwe.

Sísaga kaweq arámbéhrí áníné sánsánsábé irarú ehwehne.

⁷ Sísaga mó mahraréna, Wahnah korégá wene arambehri anínsábé, Néne sipisípiqtaq wahnahnúno anehe néne sotápéq koarambehriúno atéhrana tupékinaínara wega sotápéqté arámbéhrí suena wene wahnahne nahtapeq sinae. Wene wahnahnka wensabé, Aiq míre. Sewe náhno inabo? ⁸ Írakaumo. Wahnah korégá wensabé, Néne táhutahuq tíare tahberapeq mewe ménáño éna ínégá nawe parabarúáhnaraq arene táhutahuq nankehe inae. ⁹ Minawé peh arambehri aniné arambehri puana wega miraitaq wahnah korégá kaweróne inabo? Írakaumo. ¹⁰ Mina inserah Maniká itene Wahnahne ehweh sehgióro. Kawerue sehgieq parabarueq iwíáhéq ite íre kaweq arámbéhríúna anímárí múne. Itega miraúnawe peh itene arambehri wire oro úwe.

Sísaga kawerato anínká kouwekue kaweróne ato ehwéhne.

¹¹ Sísaga Sarúsarama suwahpeq pokinaútaq wega Sámária marákóákáq kótaikue Kehrari marákóákáq kótaikue ¹² mó ke suwahpeq kúwara inayáhnkú ké anotah naonkákáq kégá weba suwe. Mó ke insoq sitéhneho éra sega móbeq iriwe méra ¹³ áhrabéra, Sísao, are anotah aní móne. Arutaboiraíto uwana ¹⁴ Sísaga se tagéna sensabé, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kébá pokue itene náo kaweraginsabé sokigi aríero úwara pokue ahtapeq kutaq sene náo kaweragúwe.

¹⁵ Peh morá anínká wene náo kaweragú tagéna kouwekue Manikánsabe anotahtaq iwíáh iwíáh atena ¹⁶ Sísane aigárápí abiah maraipérué káúqmunue iwíáh iwíáh atena kaweróne atowe. Mi anímé íre Asiu aníne. We Sámária marákórápéqté aníne. ¹⁷ Sísaga we kasenéna, Inayáhnkú kaweraitóge. Mó abapete itaréitaré anímárí eheq míaho? ¹⁸ Aneqsabé peh morá wáhnaupeqté anínká kouwekéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atehro éna ¹⁹ wensabé, Iriüge pokúno. Aiq pútare aintahnaga kaweratéhre úwe.

*Sísaga tuina tanáhrásábé éhwéhne.
(Mátíyu 24.23-28,37-41)*

²⁰ Péhrasi kegá Sísaba séra wensabé, Manikánka wahnah wahnahnína tanáhráq ahkake sinabo uwana wega sensabé, Manikánka wahnah wahnahnína tanáhráq wehukega siuratate íre tagahrahowe. ²¹ Wehukega, Mahtaq kéhre. Mitaq kéhre íre irarerahowe. Manikánka wahnah wahnahnime amahnága ite míáhrabeq ábórarire úwe.

²² Sísaga we kéro keyabé mó mahraréna, Mókake itega íné wehukení úku aní túóna tanáhráq níwénunue irutaboírég íre tagagehe. ²³ Mi tanáhráq sinaínaraq mó kegá, Mitaq koragahro. Mahtaq seragahro teírataq sene ehweh íre aiq pútare arítáhhro. ²⁴ Sokeqsúéhrena apubúue moke íópeq téhrehnserah íné wehukení úku aní túóna tanáhráq tuinauge. ²⁵ Téhwe mah tanáhráq wahnahno kegá ínénsabe, Iuwahriehre aintera kamah aniera nubiú suagéhe.

²⁶ Naho naho Nóah mío tanáhráq wehukega ahbabáréra miraunserah íné wehukení úku anínká tuinie onaraq mi tanáhráq oga míéhra kegá miraigehe. ²⁷ Anotah waní pianaú tanáhráq wehukega ahbabáréra ahriahri miraunserahnéra táhutahuréra ábáhréra pahuiruwana Nóahga wene sípiipéq kibekúwana anotah ibónsúwana wání pionka moke subipáhraruowe.

²⁸Mó aní wenáwíq Árótae. We wáhnaupeqté ké suwahpeq Sóróma suwahpeq míotaq mi kegá íre írasa ké méra táhutahuréra paiqnanánéra ayu uqmarera nah pearówana ²⁹wega mitaq suena pokútaq íópeqté irobina tuwara mi ke moke tabikue pukuwe. ³⁰Mina unserah íné wehukení úku anínká tuinaona tanáhráq wehukega táhutahuréra seyene arambehri miraéra ahwiminirataq tuinauge.

³¹Mi tanáhráq sinaraq máhpeq míéhrrataq itene ménsámehnsá meyanehéq nahupeq kibekiyeho. Mina inserah sotápéq míéhrrataq itene nah-tapeq kouwekiyeho. ³²Manikánka Árótae ahre kamah awunsabe ahrreraq matíáhro. *(Stat 19.26)*

³³Wehukenínká peh wewensabé arutaboíréna peh wewe awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. We awahbeh iwíáh suqsuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe úwe.

³⁴Sísaga mó mahraréna, Íne wehukení úku anínká túónaraq mi tanáhráq inokáhpeq téhraníté morá máhriqtáq sugéhrrataq Manikánka mó aní merena mó aní mitaq auwanae. ³⁵Téhrinítégá aboyanirataq mó iní merena mó iní mitaq auwanae. ³⁶[Téhtaré wéhgá sotapéq arampehrirataq mó weh merena mó weh mitaq auwanae úwe.] ³⁷Úwara we kéro kega wene ehweh irera Sísansabé, Itene Wahnahno, ehqpo uwana wega sensabé, Pusa káné anonka kéhrabeq kúqnumarinká ínsínsíowe úwe.

18

Sísaga pagu paguni kewéinínsábé pabeqme ehwéhne.

¹Sísaga we kéro kega púreré sansansabé anetaníbo iwíáhéq túbáh agiyehboq peh ahriahri púrerigeheéna mah pabéqmé éhwéhmé teriuwe. ²Mó kené koti ehwéh iwíáhue irena sene koti kawerarítéh wéhgá wenawahpeq ména Manikánsabe íre áhreia mó keyábé íre iwíáh iwíáhurstaire. ³Mi ke suwahpeq kéweini ména mi wehbá séyééna wensabé, Níwíoqneh aní túbáh aginkehboq ehweh ato teawa teawanurairaire. ⁴Téh séyéuraitaq mi weh anínká wene ehweh íre irena ahqáho atáráire. Anehemé wega mó iwíáhéna, Ínéwé Manikánsabe íre áhreia wehukeyabé íre iwíáh iwíáhuge. ⁵Peh mi inínká ínéba séyééna pagu pagu aintéhnsabé wene ehweh sehginíe. Íre sehgiónaraq wega mó séyééna pagu pagu aintahnaraq nuwahqsoreqninae uraire úwe.

⁶Sísaga mó mahraréna, Mi wehgá íre kaweqtaq ména mi iwíáhurstaire íráhro. ⁷Wega miraurainsabé Maniká tagaríáh kéga ahriahri púreq aruqarurirataq Manikánka íre séhréh aritanabo? Wega íre wahto tanáhráq peh túbáh aginabo? Írakaumo. ⁸Teiníboq írátíáhro. Wega se apubúue séhréh aritanae. Íné wehukení úku anínká mah marákóipéq kiwekona tanáhráq mah kegá ínénsabe aiq pútare aintaneherabomo úwe.

Téhq anitégá púreruya sansátaréyábé pabeqme ehwéhne.

⁹Mó kegá iwíáhéra, Itebataq kaweq ke míone éq, Mó keyábé iuwahriehre uwana Sísaga mah pabéqmé éhwéh mi ke teriuwe. ¹⁰Péhrasi anínká púrerinieéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kirairana táhkísi moné merai anínká moq púrerinieéna mitaq kiraire. ¹¹Péhrasi anínká iriwe ména wewensabé iwíáh iwíáhéna mahraréna, Manikáno, íné mó ke tahnsa aní íre míónsábé arensabé iwíáh iwíáh atóge. Ínéga aebówé, ahbabáqmé, mó kené ahre abariéwé íre mirau aní múge. Íné íre mahna táhkísi moné meyh aní tahnsa aní múge. ¹²Ínéga mó wikíráq mó wikírárué arensabé iwíáhéna

téhtaré wéhékáh táhutahuq awehriuge. Moke meyo náneqme saraqme abapete itaréitaré matawéna mó morá are náwa náwanuge uraire.

¹³ Péhrasi anínká mahna tahnsa púrerurairana táhkísi moné meyéh ánínká móbeq iriwe ména wene ahababáqsabe ayehitarairana ibiséna aura marakóiperurawéna púreréna, Manikáno, íné ahababáq ani míónsábé arutaboirainte kaweraintó uraire.

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Manikánka táhkísi moné merai aní kaweratáráirana wene nahtapeq pokéna kaweqtaq míarairana Manikánka mó aní peh áwé tagarairana wene ahababáqkakaq mewena pokuraire. Aneqsabébo? Wewensabé iwíáh iwíáhi anímé Manikánka mi anínsábé, Pehgáriq aní míahno atankéhe. Íné pehgáriq aní múge iwíáhi anímé Manikánka mi anínsábé, Anotah aní míahno atankéhe úwe.

*Sísaga, Káriq anímárínká ínéba sewíagehboq ahqáho arítého ú ehwehne.
(Mátíyu 19.13-15; Máhka 10.13-16)*

¹⁵ Sísaga káriq anímárá táhtorankeheéra mó kegá meriqmera mórítówara we kéro kega mórító keyabé suwehgu aritera ahqáho arítówe. ¹⁶ Ahqáho arítówana Sísaga mi káriq anímáránsábé, Máhoro éna we kéro keyabé, Mah káriq anímárá ínéba sewíagehboq ahqáho arítého. Segá mira onserahno kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miagéhe. ¹⁷ Teiníboq írátíáhro. Mah káriq anímáránká Manikánka wahnah wahnahnirabeqsabé sirutaboirowe. Peh morá segá mira onserahno kegá mibeq kioráhowe úwe.

*Áhnte mensáméhnsánkákáq anínsábé árahue oga mérapeq awaq mianabo i ehwéhne.
(Mátíyu 19.16-30; Máhka 10.17-31)*

¹⁸ Wahnah anínká Sísansabé, Íwáhnoraníno, arewe kaweq aní míahne. Oga mérapeq awaq mianíboq anerininkono úwana ¹⁹ Sísaga wensabé, Aneqsabé kaweq aníne aintahno? Maniká webataq kaweqtaq mía míaire. ²⁰ Sehgióro ú ehwehmé aiq ahtebáhne. Mi ehwéhnká mahraréna, Mó aniné ahre weh abariiyeho. Mó aní subiq súého. Aebóiyeho. Mó keyábé péhe éhwéh arítého. Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhro ire úwe.
(Kisim Bek 20.12-16; Lo 5.16-20)

²¹ Úwana mi anínká Sísansabé, Káriq aní míarautaqqákáq amahnágaákáq mi ehwéh sehgiúge úwana ²² Sísaga mi ehwéh irena wensabé, Peh morá náneq íre miraóne. Moke matiahna mensáméhnsá paiqmaqme móne mewe tabonah ke nário. Mirainaraqmé íopeq kaweq naneqmarí matiankehe. Tabonah ke moke nárie íné séniro úwana ²³ mi anínká irena áhnte mensáméhnsá ko púana wene arupipeq umeh agúwe.

²⁴ Sísaga mi weh tagéna mahraréna, Áhnte mensáméhnsá matiáh kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq kieyabe anotah pagégéue mirao naneq mire. ²⁵ Kéhma anotah kane. Mi kanká wai abahrabahpipéq kéagínayabé págegeue mirai naneq mire. Mina inserah áhnte mensáméhnsá matiéh ánínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kinayabé anotah pagégéue mirai naneq mire úwe.

²⁶ Úwara író kega kasenéra, Minayabe insega oga mérapeq awaq miahráhiro ue kasenuwana ²⁷ Sísaga sensabé, Wehukega íre miraoraho naneq Manikánka miraorahire úwe.

²⁸ Pítaga wensabé, Iteruwahpeqqakáq moke mationa naneqqakáq sueq kérone úwana ²⁹ Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhro. Manikánka wahnah wahnahnirabeqte árámbéhrí miraoneheéra sene nah súáhmé amahnága áhnte mó nahmárá awaq miagéhe. Mi arámbéhrí miraoneheéra sene ahromé,

sensibáqmarimé, sensinoibowe, sene animárímé súáhmé ³⁰ áhnte mó kegá sensuwahrah úkigehe. Mókake oga mérapeq moq awaq miagéhe úwe.

Náhmábáh 3 tanáhráq Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.
(Mátíyu 20.17-19; Máhka 10.32-34)

³¹ Sísaga moke we kéro ke móbeq sitena sensabé, Íráhro. Manikáne ehweh iraru kegá íné wehukení úku anínsabé naho sehiranuwe. Itega Sarúsarama suwahpeq pokonaraq sega sehiranunserahnue mó kegá miraigehe. ³² Nánuwahrah Asíú kégá nahnso kebá móintagéhe. Sega niwiréh aintera abehq éhwéh aintera tehqni aintera ³³ nubiq marera nubiq suagéhe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq oga úkinauge úwara ³⁴ we kéro kega mi ehwéh íre ahtebowe. Mi ehwéh áwahe kopípéq ko púara sirupipeq íre írówe.

Sísaga aura pira ání kawerato ehwéhne.
(Mátíyu 20.29-34; Máhka 10.46-52)

³⁵ Sísaga Séríko suwahpeq wahto kútaq aura pira ánínká ahnayehráq tútuue ména ineh inehúwe. ³⁶ Áhnte kegá sótaikuwana mi anínká irena sensabé, Aneroo úwara ³⁷ sega wensabé, Néhsara suwahpeqte ání Sísá sotaikire teawúwe. ³⁸ Teawúwana wega anotahtaq mahraréna, Sísao, Tébitine anahwao, ínensabe arutaboirainto úwara ³⁹ ebeq ku kegá wensabé awehgu atera, Ehiya míahno atówana wega íre túbáh agia peh anotahtaq mó mahraréna, Tébitine anahwao, ínensabe arutaboirainto úwe.

⁴⁰ Arutaboirainto úwana Sísaga mitaq kowéna, Niyáhrabi aní meqme sero úwara meqmera suwe. Suwana Sísaga wensabé, ⁴¹ Aneratanínkono úwana wega, Néne Wahnahno, íné tagéyabe nuwahbehre úwana ⁴² Sísaga wensabé, Arega aiq pútare aintahnaga aiq kaweratóge. Tagáhno úwe. ⁴³ Tagáhno úwana apubúue tagéna Sísá kérena Manikánsabe iwíáh iwíáh atowara mina tago kegá moq iwíáh iwíáh atówe.

19

Sísaga táhkísi moné meyo aníné nahtapeq pokú ehwehne.

¹ Sísaga Séríko suwahpeq kure kótaikinaúwana ² táhkísi moné meyo kene wahnah wenáwíq Sákíási míowe. We áhnte monéákáq anínéna, ³ Sísá taganie iwíáhéna áhnte kegá kígíunsabe we egahq aní púana Sísá íre tagahrahúwe. ⁴ Minayabe wega pehbeheráh wehuke kótaikue Sísá taganieéna we sína ahtápéqté áwánkátápéq kire kirútuue míowe. ⁵ Tútuue míowana Sísaga wahtotaq séna aura pankeqme Sákíási tagéna wensabé, Sákíásio, arene nahtapeq kowíaniboq are apubúue maraipéq tueagúno úwe.

⁶ Tueagúno úwana Sákíásiga apubúue tueague aru eyoyóéna Sísá mehweh atena wene nahtapeq móatowe. ⁷ Mina tago ke ómiga abiahnsanéna áhnte ahabábáq aníné nahtapeq pokinsabé íre kawerire uwe.

⁸ Sákíásiga wene nahtapeq iriwe ména Sísansabé, Néne Wahnahno, néne ménsámehnsá saraqme tabonah ke ákáhtaq náríníe. Menahmé ínéga mó keyábé péhe éhwéh teriena sene móne pehipi merauge. Amahnága merau moné itaréitaréráq meraunserahnue mi ke náríníe úwe. ⁹ Úwana míó kega írótaq Sísaga wensabé, Arene ahabábáq sansa suahnayabé iboramé ite mi karírónání kaweraitóge. Arewe amahnága aiq pútaq Ébárahma kahnáh aní míahne. ¹⁰ Íné wehukení úku anínká ahabábáq ke kabarue kawerinieéna tumióge úwe.

*Sítárirai monéyábé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 25.14-30)*

¹¹ Sega ahtapeq kure Sarúsarama suwahpeq wahto kutaq wereq nogú kega iwíáhéra, Manikánka wahnah wahnahnirabeq ábóraq aginaire unsabe Sísaga mah pabéqmé éhwéh teriuwe. ¹² Teriena, Anotah wehgá íre wahto wáhnaupéqté kéné marakóraq pokinauraire. Mi wehgá iwíáhéna, Pokinauraibeqte wáhnáh ánínká ínénsabe, Arenawahpeq pokue arenawahrah kowahnahnúno teninkeheéna pokinauge iwíáhuraire. ¹³ Pokinauraitaq wene arambehri ke nayáhnkú ké síáhrabéna 20 Kína 20 Kína ue sítáráwéna sensabé, Íné pokona tanáhráq mah moné matawéq paiqme arambehriéwehrana kouwekono éna pokuraire.

¹⁴ Pokurairara wenawahrahga wensabé íre suwahbéna wáhnaupéqté wáhnáh ánínsabé, Areba ki anínká itetaq wahnahnéyabe iuwahriehre koreawéro éra mó ke we anehe eqmaq súátówe. ¹⁵ Pokurai wehgá mi wáhnáh arámbéhrí mewena wenawahpeq kouwekéna wene arambehri ke móne átáriraro keyábé síáhraburaire. Síáhrabéna sensabé, Ítáú moné arámbéhrí árahuroo kasenuraire.

¹⁶ Árahuroo kasenurairana ebeq surai anínká wensabé, Anotah weh wóne. Arega níátóna moné mi 20 Kínáráté áhnte paiqmaqme amahnága arene móne íregáritaq Kiná 200 Kína úkire urairana ¹⁷ wahnah korégá wensabé, Kaweróne. Are kaweq arámbéhríóna aní móne. Pehgáriq arámbéhrí tábúsoq marahna puah mókakewe arega nayáhnkú kéhíná suwahpeq wahnahninkehe uraire.

¹⁸ Mó arámbéhrí ánínká séna wensabé, Anotah weh wóne. Arega níátóna moné mi 20 Kínáráté paiqmaqme amahnága arene móne 100 Kína úkire urairana ¹⁹ wahnah korégá wensabé, Arewe moberíáh kéhíná suwahpeq wahnahninkehe uraire.

²⁰ Urairana mó arámbéhrí ánínká séna wensabé, Anotah weh wóne. Arega níátóna moné meyo. Ínéga ambantaraté úbíqme kopéq matauge. ²¹ Íre arega arambehríóna naneq mewe meweóne. Íre arega uqmatona naneq naruq naruróne. Are págege wáhnáh aní míahnayabé áhreéna arene móne kopéqmarena pehipi áwúge uraire.

²² Urairana wahnah korégá wensabé, Arewe íre kaweq arámbéhríóna aní móne. Arega iraréna ehwéhnsabé ehweh atanauge. Íre ínéga arambehri naneq mewe meweuge éna wino. Íre ínéga uqmatau naneq naruq naruruge éna wino. Íné págege wáhnáh aní míó púah ²³ aneqsabé néne móne pénkiipéq íre matono? Mírauronaraq tahirímé amahnága áwátáú monéákáq pénkiipéqté mónéákáq meyo irino éna ²⁴ mitaq míaro keyábé, Túbáh agurai aniné móne mewe q áhnte kiná 200 kína matíéh aní náwéro uraire. ²⁵ Urairara sega wensabé, We amahnága 200 Kína matíéh mino urowana ²⁶ wahnah korégá sensabé, Teiníboq írátíáhro. Áhnte matíéh aní mónkakáq awiníe. Pehgáriq matíéh aní mina meyhanna we tabonah ani míankehe uraire. ²⁷ Wahnah korégá mó mahraréna, Néne naruowe ínénsabe itene wahnah aní méyabe iuwahriehre uro kewé meriqme sure ínéga tagahnaq subiq súáhro uraire úwe.

*Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.
(Mátíyu 21.1-11; Máhka 11.1-11; Sóni 12.12-19)*

²⁸ Sísaga mah pabéqmé éhwéh teriena ahtapeq ebeq kure Sarúsarama suwahpeq pokinaúwe. ²⁹ Wega Páitápási suwahpeq Pétáni suwahpeq wahtotaq kútaq Óríwi sawéhrápéq kiuwe. Sísaga we kéroya anité eqmaq suanaútaq ³⁰ sensabé, Isebeq wahtotaq kehiná suwahpeq pokotao. Mitaq kirataq iyaráh

ká tónki aráhq wehuke íre áhkokóue nogí ká tagéta pugeqme meqme setao.
³¹ Pugeréhrrataq mó anínká itensabé, Aneqsabé pugerehyo ínaraq wensabé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye teawétao éna eqmaq suowe.

³² Eqmaq suowara pokue Sísaga teriunserah iyaro tonkí aráhq tagéra pugeroýe. ³³ Pugeróyataq mi kané sibowárehga, Aneqsabé pugerehyo uwara ³⁴ sega sensabé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye uyana sega, Meqme pokotao uwara ³⁵ mi ka meqme Sísaba seweqmera sene korósi mi kané abobiahtaq uwiq máróyana Sísaga mi tonkíné ahbobiahtaq kierútu agúwe.

³⁶ Tónkiga Sísaga áhkokóue pokútaq wereq ku kegá Sísansabé iwíáh iwíáh ató púara sene korósi ahtapeq uwiqme awahrirarówe. ³⁷ Mi ah Óríwi sawéhrápéqté tutaq Sarúsarama suwahpeqsabé wahtotaq kútaq áhnte we kéro kega Sísaga págegeue miraú otáq sánsámárinábé iwíáhue tagéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. ³⁸ Sega anotahtaq mahraréra, Itene Wahnah áwirue si aní anotah anínsábé iwíáh iwíáh atone. Manikánka iru pehwehrue aitena we íopeq míehraq wensabé iwíáh iwíáh atone uwe.
(Buk Song 118.26)

³⁹ Uwara Péhrasi kegá Sísansabé, Are kéréh kegá túbáh agiyehboq ehweh arito uwana ⁴⁰ Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhro. Sega túbáh agotaq tahirímé ebahmarínká anotahtaq iwíáh iwíáh aintáh irino úwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeqte keyábé ibisó ehwehne.

⁴¹ Sísaga Sarúsarama suwahpeq wahtotaq kútaq mitaq tagéna mibeqté keyábé arutaboíréná ibisówe. ⁴² Ibiséna mahraréna, Ibora itewe Manikánka insahwé aitéh sánsá ahteabahtaq tahirímé nirupipeq eyoyó irino. Amahnágawé itega íre tagariahrahowe. ⁴³ Mókakewe itene naruoga iteba séra ite abugéqnáhnue moke itene ahmari paitáwéra wahnahnigehe. ⁴⁴ Sega itene nahmarí sokoruera itereq itene animárinseq subipáhraruagéhe. Sega moke perehnehnia ebáhtaté miraia naneq sokoruagéhe. Manikánka ite kaweraite tanahráq íre ahtebónayabé mókake itene naruoga miraigehe éna arutaboírar-itowe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéte paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 21.12-17; Máhka 11.15-19; Sóni 2.13-22)

⁴⁵ Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekéna mitaq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuena ⁴⁶ sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna,

Néne nahme púreré nahne ue áwiratagéhe ire. *(Aisaia 56.7)*
 Itega miraonka mah nahmé aebó kegá mehwatíáhnserah nah úkire úwe.

⁴⁷ Sísaga mó wehekáh mó wehekáhnue mitaq síwáhnorúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kéreq mibeqté wáhnáhmárinseqka Sísaga subiq suanéhboq aneq ehwéh atanéhnkono éra sío síouwe. ⁴⁸ Sísaga síwáhnorútaq áhnte mó kegá wene ehweh ireyabe suwahbó púara we subiq suanehe iwíáhu kegá íre suboráhuwe.

20

Sísansabé, Insega miraúno atáráiro u ehwéhne.

(Mátíyu 21.23-27; Máhka 11.27-33)

¹ Sísaga mó wehekáh Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq síwáhnoréna kaweq ehwéh teriuwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kéreq mibeqté Asiu kené ábóawáh wéhreqka

weba séra ² kasenéra, Arega miraóna naneqme árahinie miraono? Insega miraúno ataráinsabé miraono? Teio úwe. ³ Teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga moq itensabé kaseninie. ⁴ Sóniga wání meri merininkeheéna insega eqmaq áúwátáiro? Manikánka eqmaq áúwátáiro? Peh wehukega eqmaq áúwátóo? Teniéro úwe. ⁵ Teniéro úwara sega epéq sío síoéra, Anere teawenéhkono? Manikánka Sóni eqmaq áúwátáire teawénaraqmé wega itensabé, Aneqsabé wene ehwehnsabé íre aiq pútare atároo inae. ⁶ Wehukega Sóni eqmaq áúwátówe teawénaraqmé mahtaq sáhuriáh kégá, Sóniwe Manikáne ehweh irarurai aní míre íwíáho puara ebahnsa tuparuqme iubíyeho éra sío síouwe. ⁷ Sío Síoéra Sísansabé, Sóniwe insega eqmaq áúwátáiramo. Ite íre tagarione uwana ⁸ Sísaga sensabé, Itega íné íre teniéwe. Minayabe ínéga moq ínénsabe, Miraúno aintárái aní íre teiníe úwe.

*Sotáq wahnahnuro ahbábáq kényábé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 21.33-46; Máhka 12.1-12)*

⁹ Sísaga mi keyábé mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Wehga sonsoqme náhniáq sera ayu uqmarena mó keyábé, Néne sotáq wahnahnue náwe soqintewáhro aritena mitaq suena íre wahto wáhnaupéqté ké suwahpeq kowéna íre wahto tanáhráq mitaq míraire. ¹⁰ Náhniáq sera irái tanáhráq wene arambehri anínsabé, Ákáhtaq koweyo éna sotáq wahnahnuro keba eqmatairara sotáq wahnahnuro kegá náhniáq sera íre náwasa subiqmarera kaqsutowe.

¹¹ Kaqsutowana so aboga mó arámbéhrí aní eqmatairara sega we moq subiqmarera íre kaweq sansá atera sera íre náwasa kaqsutowe.

¹² Kaqsutowana so aboga mó aní eqmatairara sega we anotahtaq subiqmarera so wírá máhpeq tuparutowana ¹³ so aboga wewe náhenéna, Anerininkono éna niruní nénáhní eqmaraníe. Nénahni púara sega wensabé áhtenéra wene ehweh iragéhe éna wenahni anehe eqmataire.

¹⁴ Eqmatairara we wahto kuraitaq sotáq wahnahnuro kegá we tagéra seye náhenéra, So abone ahninkáwá aiq sire. Mah so awaq mianéhboq subiq suanéhe íwíáhéra ¹⁵ táhtoqme máhpeq móatera subiq sutowe.

Sega mirauronsabé so aboga mi ke anere aritankéhbo? Teiníboq írátíáhro. ¹⁶ So aboga wene sotápéq séna wahnahno ke subiq suanawire. Wene sotáq mó kegá kawerue wahnahnigeheéna eqsitankéhe úwe.

Eqsitankéhe úwara sega wene ehweh irera mahraréra, Éhneh. Sotáq wahnahnuro kegá miraurome íre kaweruwe uwe. ¹⁷ Uwana Sísaga se ebitáwéna sensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Nah piáh kégá suto wahqká moke nahwiahnsanse kiotaikire ire.* (*Buk Song 118.22*)

Mah ehwéh awahewé aiq ahtebaho kasenúwe.

¹⁸ Kasenúwana mó mahraréna, Mi wahqtáq inahnsubíra kené siyahnsamé piteginæ. Mi wahqká megue wehukení subinaraq wene ayahnsamé abiro abiro aginawire úwe.

¹⁹ Úwara Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreqka seye náhenéra, Sísaga mi pabéqmé éhwéhne itepi parobehre íwíáhuwe. Mira íwíáhu puara sío síoéra, We táhtoqme karábúsiipéq móatanéhe éra peh mitaq sáhurió keyabé áhreu puara íre miraorahuwe.

*Sega Sísansabé, Táhkísi moné inse awenéhkono kasenu ehwéhne.
(Mátíyu 22.15-22; Máhka 12.13-17)*

²⁰ Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreqka Sísá táhtore tanáhráqsabé áwénunowara mó keyábé, Sísaba pokue péhe

* **20:17:** Mátíyu 21.42 aigárapéqté éhwéh tagáhnó.

éhwéh teaweq, Arene ehweh ireyabe iuwahbehre oro. Wega ahbabáq ehweh irarinkehboq págegeue kasenéq áhwárawe tagahro. Ahbabáq ehwehnínaraq táhtoque anotah wahnáhpá móatanéhe éra péheno ke eqmaq súówe.

²¹ Eqmaq súówara kure Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite tagarionawe arega iraréna ehwéhmé tábúsoqme ehwéhnóne. Arega anotah kereq pehgáriq kereqsabé peh monseráh íwíáhé peh Manikáne sansá ahriahri tábúsoqme pahsuqme íwáhnoróne. ²² Minayabe teio. Aneq iwíáhono? Itega Aroma kené wahnah aní Sísáhri táhkísi moné awenéhknono? Árahonehknono uwe. ²³ Uwana Sísaga sega epéráhpéru iwíáh tagéna sensabé, ²⁴ Ebah moné taganiboq ábóraq maro éna, Mah monéráq píkíshakákq áwíqkakaq insene kehro úwara ²⁵ sega wensabé, Aroma kené wahnah anímé Sísáhrinee uwe. Uwana Sísaga sensabé, Aroma kené wahnahne náneq wewe náwéro. Manikáne naneq wewe Maniká náwéro úwe. ²⁶ Úwara Sísane ehwehnsabé áhtenéra wehuke míópi Sísaga áhwára áhwára ehwéh íre irarúnsabe túbáh agéra ehiya míówe.

Sísaga pusa ké iriwe oganúq sitankéhe ú ehwehne.
(Mátíyu 22.23-33; Máhka 12.18-27)

²⁷ Sáyúsi kewé pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe íwíáhu kee. Táhmaro mi kegá Sísaba séra wensabé, ²⁸ Íwáhnoraníno, Mósísine sehiranka maharéna, Íre aninkákákq wéh pukínaraq wenábáqka kéweiní meyankehe. Mi inínká maqmarahna animárí wenawahne animárí míageheéna meyankehe ire. (Lo 25.5)

²⁹ Minayabe abapete téhraníté se ábárahnahnah míarowe. Siwahwágá ahre mewena íre aninkákákq uraitaq pukuraire. ³⁰ Pukurairana náhmbáh 2 abakáwágá awahwáné kéweiní mewena íre aninkákákq uraitaq pukurairana ³¹ náhmbáh 3 abakáwága moq monseráhnuraire. Moke mi abaráhnhahnka mi iní mótaq mótarue mewera íre aninkákákq urotaq orah animárí pukurawana ³² sinehemé mi iní moq pukuraire. ³³ Moke mi abaráhnhahnka mi iní meronsabé iriwe oganúq sitahnaraq insene ahre míanabo kasenuwe.

³⁴ Kasenuwana Sísaga sensabé, Mah marákó marákóipéqté wéhgá ahre meyháwara ahronká wehkowe. ³⁵ Manikánka iriwe oganúq sitahna kegá ahre íre meyagéhe. Ahrega íre wehkigehe. ³⁶ Se íópeqté kégá mía mía onserah puara mó íre pukigehe. Manikánka se iriwe oganúq sitahna puara peh wene animárí mía míagehe. ³⁷ Pusa ké iriwe oganúq site ehweh Mósísine sehiranka teíre. Uworapeqté káriq awánkánsabé íre tagia peh téhrówana irobinapipéqté éhwéhnká mahraréna,

Íné Ébárahmane Maniká múge. Íné Áhísáhkine Maniká múge. Íné Sékópane Maniká múge úwe. (Kisim Bek 3.6)

³⁸ Mi ehwéhnká sokigi aiímé Manikámé íre pusa kéné Manikáne. Írakaumo. We peh oga míáh kéné Maniká míre. Wega tagehme ómi oga míáhwe úwara ³⁹ táhmaro Mósísine ehweh síwáhnoro kegá Sísansabé, Íwáhnoraníno, arega tábúsoqme iraréne éra ⁴⁰ áhtenéra mó íre kasenuwe.

Manikánka omaq ato aní ehweh Sísaga kasenú ehwehne.
(Mátíyu 22.41-46; Máhka 12.35-37)

⁴¹ Sísaga sensabé kasenéna, Manikánka merirankeheéna omaq ato aní we Tébitine anahwa wíre ewe. Mi ehwéhmé aneqsabé irarewo? Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq tútuue míéhnaq arene naruo wahnahnarítárahno ire. ⁴² Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana igonkó pukúipéq sehíranúwana mi ehwéhnká mahraréna,

Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq tútuue míéhnaaq
⁴³ arene naruo saiqnariankehe atóge úwe ire. (Buk Song 110.1)

⁴⁴ Írátíáhro. Tébitiga mi anínsabé, Néne Wahnahne ato puana we árahue wene anahwa míanabo úwe.

Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ahbabárowe ú ehwehne.
 (Mátíyu 23.1-36; Máhka 12.38-40; Árúka 11.37-54)

⁴⁵ Ómi míó kega írótaq Sísaga we kéro ke teriena, ⁴⁶ Mósísine ehweh síwáhnoro kegá mirao serahníyeho. Mó kegá se tagéra sensíwíq pankerageheéra íre wahto korósí úbíqmera nógówe. Segá máhkétirapéq nogótáq mó kegá se mehweh ariteyabe suwahbehre. Momiwí nahtápéq pokotaq kaweqtapéq tútuue méyabe suwahbehre. Táhutahurabeq aboawah wehwári tútuue míáhrabeq méyabe suwahbehre. ⁴⁷ Segá kéweinínsónsábé péhe éhwéh teriera sene ménsámehnsánkakaq sene nahnkakaq mewe meweowe. Ite kaweqtaq miáh ké wóe igeheéq wehuke miáhtáq íre wahtotaq púreq aruqarurowe. Mirao puana Manikánka ehweh aritahna tanáhráq se anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

21

Tabonah inínká Maniká náwu monéyábé éhwéhne.
 (Máhka 12.41-44)

¹ Wehukega séra Maniká móné náuúrabeq áhnte monéákáq kegá mitaq móné náuúwana Sísaga tagówe. ² Tabonah kewéinínká séna káriq pabúsá móné náuúwana tagéna ³ mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Mi tabónáh kewéinínká náuwí mónégá moke mó kegá náué móné kiotaikire. ⁴ Segá sene pehipi matiáh móné náuéwana mah tabónáh kewéinínká moke wene matiéh mónéwé aiq náuíre. Aiq náuwí púana amahnága táhutaquq paigmarahna moné íre kéhre. Minayabe wega náuwí mónégá moke mó kegá náué móné kiotaikire úwe.

Sísaga, Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh íre kaweraginawire ú ehwehne.
 (Mátíyu 24.1-2; Máhka 13.1-2)

⁵ Táhmáro kegá Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq tagéra mahraréna, Mah nahtáqmé áhnte kawéq ébáhmárí awahriq naneqmarí kéhre uwana Sísaga minayabe mahraréna, ⁶ Itega tagah naneqme mókake paentárara aruaneherawoe. Mi peréhnéhnía ébáhmárí miraue moráráq íre kagainae. Peh moke paentárara aruaneherawoe úwe.

Sísaga anehe tanahráq íre kaweq sunúq sinawire ú ehwehne.
 (Mátíyu 24.3-14; Máhka 13.3-13)

⁷ Segá Sísansabé, Íwáhnoraníno, arega irarénawe ahkake miraoneherabo? Miraonehera irataq aneq ábóraraginabo? Miraonehera irataq itega ahtebanehboq ebeqme aneq ábóraragínaq taganehnkono kasenuwe. ⁸ Kasenuwana Sísaga mahraréna, Mi tanáhráqsábé mó kené péhe éhwéhnsábé aiq pútare arítéhboq auráq matawéq tagaríáhro. Mi tanáhráq áhnte kegá mótaq mótarue néníwírué séra péhenéra, Íné Manikánka eqmaq núwéh ání múge éra, Anehe tanahráq aiq wahtonire igehe. Mina tahnsanira ke íre kériáhro. ⁹ Mi tanáhráq mah marákó marákó ebehowe ira ehwéh ireq íre ahreoro. Íre iransánoro. Téhwe teiú náneq ebeq sínana anehe tanahráq íre apubúue sinae úwe.

¹⁰ Sísaga anehe tanahráqsábé mó mahraréna, Mó kehinánseq mó kehinánseqka ebhoneherawoe. Mó wahnáhné awahraheq mó wahnáhné awahraherue ebhoneherawoe. ¹¹ Mi tanáhráq anotah maríinae. Mitaq

mahtaḡ ehwehráhnara áhnte ke awahreoneherawoe. Mi tanáhráḡ íópeḡté náneḡmarí tagéḡ anotahtaḡ áhreoraho naneḡmarí tagagehe.

¹² Mi tanáhráḡ itensabé suwahrieh kegá ite táhtoḡme íwíoḡnéra momiwí nahtápéḡ ehweh aitera karábúsiipéḡ móitagéhe. Itega néne sánsá segiónsábé anotah wahnáh kéreq ákáhtaḡ wahnáh kéreqka ehweh aitageheéra seba móitagéhe. ¹³ Mirairataḡ íné éhweh terigéhe. ¹⁴ Mi tanáhráḡ, Aneḡ ehwéh irarenehnkono ue iwíáh kikiriyeho. ¹⁵ Ínéga kaweq iwíáh aitaḡnaḡ ahtebia éhwéh irarirataḡ itene naruoga mi ehwéhnsábé íre ahḡáho aitaḡráhowe.

¹⁶ Iteinoiboreḡ iteribáḡmarinseq iteruwahraḡreq itene iyahnabo anímárinseqka ite wahnah kebá móitehrara sega ite táhmaro iubiḡ iuagéhe. ¹⁷ Néne sánsá sehḡío púara ómi kegá itensabé iuwahriehre aitagéhe. ¹⁸ Itene iyahḡnopeḡte peḡ morá íyáhrá íre sáúḡkinae. ¹⁹ Néne sánsá íre susa aneḡe tanáhráḡkákáḡ kawerue sehḡírataḡ oga mérapeḡ awaḡ miagéhe úwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeḡ kekigahki aruaneherawoe ú ehwehne.
(Mátíyu 24.15-21; Máhka 13.14-19)

²⁰ Sísaga aneḡe tanáhráḡsábé mó mahraréna, Ebehira kegá Sarúsarama suwahpeḡ abugeḡḡnáhnuriehra tagehrataḡ áhníbórá mi ke aipáhrue subiq suera nahmarí kekigahki aruaneherawoe tagariagehe. ²¹ Mi tanáhráḡ Súría marákórápéḡ míéhrataḡ sáwéhrapeḡ peḡbeheráh pokoro. Sarúsarama suwahpeḡ míéhrataḡ mitaḡ sueḡ móbeḡ pokoro. Ahpeḡ noḡírataḡ Sarúsarama suwahpeḡ kouwekiyeho. ²² Mi tanáhráḡmé anotah kamáh aina tanáhráre. Manikáne ehwehnka kamah ainawire ime aiḡ pútaraginawire. ²³ Mi tanáhráḡ kía míéhra ininsónseq inahunahnínkákáḡ íninsónseqka íre peḡbeheráh pokorahi puaḡ sensabé irutaboiroro. Manikánka mi ke anotahtaḡ kamah arinkéhe. ²⁴ Nahnsó kegá mó ke pokatate kiraḡme subiq suera mó ke meriḡmera moke wáhnaupeḡté ké suwahpeḡ móruagéhe. Nahnsó kegá Sarúsarama suwahpeḡ áhnte opéḡ wahnahnigehe. Nahnsó kegá wahnahné tanáhráḡ parabagínaraḡ sega mitaḡ mó íre wahnahnigehe.

Aneḡe íné wehukení úku anínká tuinauge ú ehwehne.
(Mátíyu 24.29-31; Máhka 13.24-27)

²⁵ Sísaga mi tanáhráḡsábé mó mahraréna, Mi tanáhráḡmé pópoḡnahwe, íomé, wehyoḡmarímé ótaḡ sansánagínaḡ tagagehe. Sóreq wanínká mueḡ muerue sóyáh agína puara moke wehukene sirupipeḡ umeh agínara anotahtaḡ áhreoneherawoe. ²⁶ Íópeḡté náneḡmarínká kúrugúruínaraḡ wehukega, Anerirapómo éra iwíáh kikiréra anotahtaḡ áhreoneherawoe. ²⁷ Mi tanáhráḡ íné íópeḡté piribirioyahnkakaḡ téhreh naneḡkákáḡ págegeue írábúyápipeḡté tuonara tagagehe. ²⁸ Teiú náneḡmarí tagehrataḡ iriwe méḡ íwéh panantágínaḡ taganeḡeḡmóe. Manikánka tumeirahna tanáhráḡ aiḡ wahtonire úwe.

Sísane ehweh íre parabagia peḡ ahriahri kagainawire i ehwéhne.
(Mátíyu 24.32-35; Máhka 13.28-31)

²⁹ Sísaga mah pabéḡmé éhwéh mahraréna, Éntuankakáḡ mó awánkánkákáḡsábé iwíáhue tagéḡ ahtebahro. ³⁰ Awanká ánáh aunínaraḡ itega iwíáhéḡ, Ópeḡ áhníbórá sire aiḡ ahtebóne ewe. ³¹ Mina onserah teiú náneḡ abóraragínaḡ tagéḡ Manikánka wahnah wahnahni tanáhráḡ aiḡ wahtotarire igehe.

³² Teiníboḡ írátíáhro. Amahnága oga míáh kegá ómi peḡhipi íre pukigehe. Ebeḡme moke teiú náneḡ abóraragínaḡ tagéḡ aneḡe pukigehe. ³³ Íópeḡkákáḡ mah marákó marákóákáḡ parabagínana ínéga teiú éhwéhme íre parabagia peḡ ahriahri kagainawire úwe.

Sísaga, Ahriahri kawerue tagariáhro ú ehwehne.

³⁴ Sísaga mi tanáhráqsábé mó mahraréna, Kaweqtaq méq kawerurero. Itega abehq wání néq múguwahguiyeho. Ménsámehnsánsabe iwíáh kikiriyehe. Mirairataq ite íre iwíáhirataq mi tanáhráq apubúue sinae. Kahnkapi wah pariéhnserah ³⁵ mi tanáhráq moke mah marákó marákóipéq miáh ké pari-aneherawoe. ³⁶ Ahriahri níwénunéq kawerue auráq matiáhro. Mi tanáhráq sínaaq teiú náneqmarínká kamah ainehoéq Manikánsabe, Págege ainte séhréh ainto ue púreroro. Mirairataq íné wehukení úku aniné niuranabiahtapeq seiriwe míagehe úwe.

³⁷ Moke wéhékáh Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq síwáhnoréna tupekinaútaq mitaq suena Óríwi sawéhrápéq kigaegaeúwe. ³⁸ Ahbiahipeq áhnte kegá wene ehweh iraneheéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq séyéúwe.

22

Súrásaga wahnah keyábé, Ite meiqmena Sísaba móitanie ú ehwehne.
(Mátíyu 26.1-5,14-16; Máhka 14.1-2,10-11; Sóni 11.45-53)

¹ Asiu kené sótaikú siahreraq ko tanahráq íre múi páretí no tanahráq wahtonútaq ² Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka sío síoéra, Sísawe árahue subiq suanéhnkono uwe. Segá mó keyábé áhreu puara ábóraq íre táhtoráhráhuwe. ³ Sísá kéro ke airápété téhraníte míówe. Sebaté áni Súrása Ísíkariótie. Owainawanka Súrásane arupipeq kowena iwíáh atowana ⁴ pokue Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wáhnáh kéreqpa kure sensabé, Sísá owinahwinonaq subóro úwe. ⁵ Úwara iwíáh iwíáhéra móne awenéhboq miraúno uwana ⁶ Súrásaga kowe aritena wehuke íre míéhataq se Sísaba mórite tanáhráqsábé iwíáhue kabarúwe.

Téhtaré ánitégá táhutahuq kawerare ehwéhne.

(Mátíyu 26.17-25; Máhka 14.12-21; Sóni 13.21-30)

⁷ Asiu kené sótaikú siahreraq ko tanahráq íre múi páretí né tanahráq sútaq Asiu kegá sipisípiq árahq subiqme titiru tanahráq súwe. ⁸ Mi tanáhráq Sísaga Pítareq Sónireqsabé, Sótaikú tanahráq ahrreraq kéh táhútáhúq nanehboq kogaweraráhtaó úwara ⁹ sega wensabé, Eheq kogawerarayéhnkoyo ue kasenuyana ¹⁰ Sísaga sensabé, Íráhtaó. Wahto kehiná suwahpeq pokue obenkisa wání ántéhyánkákákq ánínseq piehgírataq we kéanehenotaó. We pokína nahtápéq kieráhtaó. ¹¹ Mibeqté ábóawáh wéhyábé, Íwáhnori anínká mahraréna, Ínéreq íné séniráh kéreqka sótaikú iahteraq kéh tánáhráq táhútáhúq nanehboq mi paqnáhípeq sokigi aio ire etao. ¹² Wegá ménsámehnsá aiq kaweria anotah paqnáhípeq sokigi ínaraq mitaq itene táhutahuq kaweraráhtaó éna eqmaq suowe.

¹³ Eqmaq suowara pokue Sísaga teriunserah tagéra mitaq sótaikú tanahráq siahreraq ko tahútáhúq kaweraróye.

Sísaga párétiakáq sera ano ko kahpúákáq náriu ehwéhne.

(Mátíyu 26.26-30; Máhka 14.22-26; 1 Kórína 11.23-25)

¹⁴ Táhutahuq tanahráq sinaútaq Sísareq we kéro kereqka táhutahuq naneheéra pokue tútuue míówe. ¹⁵ Sísaga sensabé, Níeraníra tanáhráq aiq wah-tonire. Ebeqme mina sótaikú tanahráq iahteraq kéh táhútáhúq itereq moraráq naneheéna iwíáh iwíáhuge. ¹⁶ Teiníboq írátíáhro. Mah tahútáhúq

nahnaraq mah marákóipéq mió tánáhráq mó íre nanie. Manikánka wahnah wahnahnirabeq miáhnaraq mitaq nanauge úwe.

¹⁷ Wega náhniáq sera anonkakaq káhpú mewena Manikánsabe, Kaweróne atena sensabé, Umah. Moranínká moranínkáue nahro. ¹⁸ Íné mah marákóipéq mió tánáhráq náhniáq sera ano mó íre nanie. Manikánka wahnah wahnahnirabeq miáhnaraq mitaq nanie éna ¹⁹ páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme náriena sensabé, Mahnawé niwaq mire. [Nehrataqmé ínénsabe iahreraq matiáthro éna ite séhréh aitanieéna pukinie úwe.

²⁰ Segá mi tahutáhúq parabagútaq Sísaga náhniáq sera ano mónkakaq mewe páréti náriunserahnue siena sensabé, Mahnawé néne korahq mire. Ite séhréh aitanieéna néne korahqka tuinawire úwe.]

²¹ Sísaga mó mahraréna, Tagahro. Néne naruo koweriranai ani itereq moráráq miéhre. ²² Manikánka aiq irarinserah íné wehukení úku aní pukinie. Néne naruo koweriranai anímé anotahtaq kamah awinawire úwe. ²³ Úwara we kéro kega sío síoéra, Insega mirainabo ue kasenuwe.

*Sísaga we séhréh atéhoró ú ehwehne.
(Mátíyu 20.25-28; Máhka 10.42-45)*

²⁴ Sísá kéro kega seye ehwehéra, Ínéga ite kiotaiku aní múge éra mó anínká mó anínkáue mira íwíáhéra ehwehuwe. ²⁵ Ehwehunsabe Sísaga sensabé, Mah marákóipéqté kéráq págege wahnáhno ke miáhwe. Págege wahnáhno ke méra sensuwahrahaq wahnáhnéra, Ite kawerue séhréh aítáh wáhnáhne ewe. ²⁶ Itega mina tahnsa íre oro. Ite miáhrabeqte aní anotah anímé iteríbáq tahnsa miáhno. Wahnah aní míanie íwíáhina anímé arambehri aní méq we séhréh atehoro.

²⁷ Tútuue táhutahuri anímé anotah aníne íwíáhowe. Wene arambehri aní wene táhutahuq kaweraréh anímé pehgáriq aníne íwíáhowe. Íné iteba mió anímé arambehri aní tahnsanéna séhréh aita aitaugé.

²⁸ Níwíoqnah tanáhráq itega íné íre nuwasa ínéba mía míaonsabé ²⁹ Nániboga ínénsabe wahnahnúno aintéhserah ínéga itensabé moq wahnahnoro aitóge. ³⁰ Ínéga wahnah wahnahnonarabeq itega mitaq tútuue méq táhutahurigehe. Ísara kahnáh airápété téhtaré miáhwe. Itega wahnah kené tahberaq tútuue méq mi kahnáhné ehweh iwíáhue tagéq tábúsoq sitagéhe úwe.

*Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.
(Mátíyu 26.31-35; Máhka 14.27-31; Sóni 13.36-38)*

³¹ Sísaga Pítansabé mahraréna, Sáímónio, Sáímónio, Írátíahno. Owainawanka iwíáhéna, Ahrononká námúq sibinsibinonserahnue ite abehq náneq tahnsá úkigeheéna íwíoqnanie ire.* ³² Amahnága arega ínénsabe aiq pútare ainte néne sánsá ambubu atiahne. Néne sánsá súéhneho éna arensabé púreratóge. Arene ahbabáq sue íné séranie íwíáhinaraqmé arereq morá árámbehrí ké séhréh arito úwe.

³³ Úwana Pítaga Sísansabé, Néne Wahnahno, are kéro nsabé karábúsiipéq móintaneherabomo nubiq suaneherabomo. Anetaníbo. Kéranie úwe.

³⁴ Úwana Sísaga wensabé, Teawiníboq írátíahno. Ibora kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríóge apahtáróráq irariniewóne úwe.

Sísaga we kéro keyabé, Poka paiqmáráhro ú ehwehne.

* **22:31:** Kárikí ehwéhmé íre námúqtaq pabeqme peh wítiraq pabeqme ehwéh mirarire.

³⁵ Sísaga sensabé, Mónewe, unahmé, súwe meyého ue eqmaq íúwátáutaq ite aneq tabonahuroo kasenúwara sega wensabé, Írakaumo uwana ³⁶ wega sensabé, Amahnága móneakáq unahnkákáq matíéhrrataqmé mina mewe nogóro. Poka íre matíéhrrataq sáhkétiraté móne mewe q mi monératé poka paiq-maráhro. ³⁷ Aneqsabé teiugo? Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Wereq ahababáq kereq morábí sáharitagéhe ire. *(Aisaia 53.12)* Teiníboq írátíáhro. Sega íné mirairansabé mi ehwéhnká aiq pútaraginawire úwara ³⁸ we kéro kega wensabé, Itene Wahnahno, tagáhno. Ite téhtaré pókánkákáq míone uwana wega sensabé, Mina aiq awehrare úwe.

Sísaga Óríwi sawéhrápéqté mátábúrápéq kobúrerú ehwehne.
(Mátíyu 26.36-46; Máhka 14.32-42)

³⁹ Sísaga mitaq suena Óríwi sawéhrápéq poku pokuúnserahnue pokúwara we kéro kega kérowe. ⁴⁰ Sísaga mitaq kéna sensabé, Ahababáq aitehnehboq púreroro éna ⁴¹ se suena wahtotaq móbeq pokéna marakóraq káuqmunue ména púrerúwe. ⁴² Púrerue mahraréna, Nániboo, are awahbáhnaraqmé nirupipeq umehi naneq menuahráhone. Íre íné nuwahbeh sansá peh are awahbáhna sansánúno ue púrerúwe.

⁴³ [Púrerúwana íópeqté ánínká weba tuena págege atowe. ⁴⁴ Págege atowana wene arupipeq áhnte umehúwana mónkákáq págegeue púrerúwe. Págegeue púrerú púana áhnte munsínsínká tuwe. Munsínsínka korahq tahnsánue marakóipeq tabagúwe.] ⁴⁵ Púrerúrabeqte irigue we kéro ke koragówara sirupipeq umehúnsabe sugówe. ⁴⁶ Wega sensabé, Aneqsabé sugaho? Owainawanka ahababáq aitehnehboq iriwe púreroro úwara áhnte wehuké weba suwe.

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwéhne.
(Mátíyu 26.47-56; Máhka 14.43-50; Sóni 18.3-11)

⁴⁷ Sísaga ehwehnútaq we kéro aní Súrásareq áhnte mó kereq weba suwe. Súrásaga ebeq séna weba wahtotaq sewéna we nánkóqnanaútaq ⁴⁸ Sísaga wensabé, Súrásao, íné wehukení úku aní mónuwanieé nánkóqnaniúwe.

⁴⁹ Su kegá Sísá táhtoraneherautaq we kéro kega tagéra wensabé, Itene Wahnahno, pokatate apiaranéhnkono uwe. ⁵⁰ Uwana peh morá kéro anínká wene pokatate Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh áníné arambehri aní apiwe wene púpeqte áhré kiraq auwowe. ⁵¹ Ahre kiraq auwowana Sísaga sensabé, Ai q míre. Túbáh agoro éna kiraq auwo aníné ahre táhtoqme kaweratowe.

⁵² Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wáhnáh kéreq Sarúsarama suwahpeqte ábóawáh wéhreqka táhtoranehera utaq wega sensabé, Aneqsabé aebó aní táhtoráhnserah pokankakaq sahnkákáq íné meniraneheéq seo? ⁵³ Mó wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq iteba míarautaq itega íné íre táhtotiarowe. Amahnága iteitene tánáhrárirana sunkíkírirabeqte sánsánká aiq kiotaikire úwe.

Pítaqa, Íné Sísá íre tagaríoge ú ehwehne.
(Mátíyu 26.69-75; Máhka 14.66-72; Sóni 18.25-27)

⁵⁴ Segá Sísá táhtoqme meqmera kure se mótaq we mótarue Pítaqa sinehe kaqme kure sega Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne nahtapeq kuwe. ⁵⁵ Mi matábúrácq ira parewe tútuue míowana Pítaqa mitaq kowéna tútuue míowe. ⁵⁶ Tútuue míowana ira kawerue téhrówana mibeqte árámbéhrí áhrárigá Píta ebitáwéna mahraréna, Mah anímé Sísaba mía míai aníne úwana ⁵⁷ Pítaqa ahqáho éna wensabé, We íre tagaríoge úwe. ⁵⁸ Úwana

mótaq tahnsa mó wehgá Píta tagéna wensabé, Are moq mi kahnáh ání móne úwana Píta, Íné Írakaumo úwe.

⁵⁹ Anehe mó wehgá págegeue mahraréna, Mah aní Kehrari marákórápéqté ání púana wereq mía míai aní míre úwana ⁶⁰ Píta wensabé, Arega irarénawe íné íre tagaríóge úwe. Píta mi ehwéh irarútaq kokórega ehwehnúwana ⁶¹ Sísaga pabeqme Píta tagówe. Tagówana Sísane ehweh ahreraq matawéna iwíáhúwe. Mi ehwéhnúme, Kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríóge apahtárórâq irariniewóne únsabe Píta iwíáhéna ⁶² kéirigue móbeq pokéna anotahtaq íbisówe.

Sega Sísaga áwíoqno ehwéhne.

(Mátíyu 26.67-68; Máhka 14.65)

⁶³ Sísaga aurâq matíó kega wensabé awiréh atera subiqmarówe. ⁶⁴ Sega ambantataté wene aura akariue táhrarera we subiqmarera kasenéra, Insega subiq marehro? Teio uwe. ⁶⁵ Teio éra sega wensabé áhnte íre kaweq ehwéhnatówe.

Wahnah kegá aboawah weh míórabeq Sísaga ehweh ató ehwehne.

(Mátíyu 26.59-66; Máhka 14.55-64; Sóni 18.19-24)

⁶⁶ Ahbiahipeq Asiu kené aboawah wehwárínseq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka momiwíuríówara Sísaga meqmera mi kaunsírí kébá móátówe.

⁶⁷ Móátówara sega wensabé, Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna peh morá ání omaq atowe. Arewe mi anípo? Pahsuqme teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga teiénaraqmé itega íre aiq pútare aintaneheqmóe. ⁶⁸ Ínéga itensabé kasenonaraqmé íre tenieneheqmóe. ⁶⁹ Wahtotaq tanáhrâq íné wehukení úku anínká Maniká Iteribone ayah púpeq tútuue mía míainauge úwe.

⁷⁰ Úwara sega wensabé, Are Manikáne ahninkáwábo kasenuwana wega sensabé, Itega aiq irarewe. Íné werahu mino úwara ⁷¹ seye náhenéra, Iteitega wene ehweh aiq ironayabé mó kegá kasenéyabe anetaníbo uwe.

23

Páhirátiga wahnahnútaq sega Sísansabé ehweh ató ehwehne.

(Mátíyu 27.1-2,11-14; Máhka 15.1-5; Sóni 18.28-38)

¹ Minayabe Sísansabé ehweh ató kega we meqmera Páhirátiba kure ² mitaq mó ehwéh atera mahraréra, Iteruwahrah moke íre kaweraruanieéna péhe éhwéh síwáhnorire. Wegá, Aroma kené wahnah aní Sísáhri táhkísi moné íre náwéro aítaráire. Wegá, Íné Asiu ke kaweraruanieéna su aní múge uraire. Íné anotah Wahnáh aní múge uraire ue ehweh atówe.

³ Ehweh atówana Páhirátiga Sísansabé, Arewe Asiu kené wahnahpo kasenúwana wega wensabé, Arega aiq iraréne úwana ⁴ Páhirátiga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq momiwíuríó kereqsabé, Mah aníné ahbabâq íre ahteboge úwe.

⁵ Úwara sega págegeue mahraréra, Mi anínká síwáhnoréna pagu paguninsabé wene ehweh íráh kégá ahbabárorahi iwíáhowe. Téhwe Kehrari marákórápéq síwáhnoréna moke Súría marákórápéq síwáhnoréna amahnága mahtaq síwáhnorire uwe.

Sega Érótiga wahnahnútaq Sísansabé ehweh ató ehwehne.

⁶ Páhirátiga mi ehwéh irena sensabé, Mah aní Kehrari marákórápéqté anípo kasenúwara, ⁷ Ee. We mibeqté áníne teawúwe. Páhirátiga mi ehwéh

irena, Érótiwe mibeqté wáhnáhne íwíáhéna mi tanáhráq we moq Sarúsarama suwahpeq míonsabe Sísareq we ehweh ató kereq Érótiba eqmaq suowe.

⁸ Érótiga Sísá éhweh mó tanáhráq mó tanáhrárue irena, Wega ótaq sansá miráina tagéyabe níre íwíáhéna íre wahto tanáhráq Sísá tagéyabe awahbéna sega Sísá meqmera sutaq wene arupipeq anotahtaq eyoyóúwe. ⁹ Wega Sísá áhntetaq kasenúwana íre ehwehnia peh ehiya míowe.

¹⁰ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka mitaq iriwe méra Sísansabé págegeue ehweh atówe. ¹¹ Érótireq wene sóntía kereqka Sísansabé awiréh atera abehq éhwéh atówe. Segá kaweq karósí Sísá suki atera eqmarówara Sísá meqmera Páhírátiba kouwekuwe. ¹² Nahomé Érótireq Páhírátireqka seye abiahnsa aruqaruruye. Anehemé mi wehékáh insahwé ue míóye.

Páhírátiga, Sísá awankátaq táhparáhro ú ehwehne.

(Mátíyu 27.15-26; Máhka 15.6-15; Sóni 18.38-19.16)

¹³ Páhírátiga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq mibeqté aboawah wehwárinseq míó kereqsabé, Íráhro éna ¹⁴ sensabé, Ínéba méatáh ánínsabé ehweh ateq mahraréq, Wega péhe éhwéh síwáhnorire ewe. Itega irare atáh éhwéhnsabé ite míáhtáq kasenéna we íre ahbabáq anine íwíáhuge. ¹⁵ Érótiga moq wene ahbabáqsabe kasenu tagéna ahbabáq íre kéhre íwíáhire. Mah anímé itega we subiq suahráhu ahabábáq íre kéhre. ¹⁶ Minayabe áréti sahtaté subóro aritena anehe pugeq iníe úwe.

¹⁷ [Asiu kené sótaikú siahreraq ko tánáhráq Páhírátiga mó opéq mó opérué karábúsiipéqté peh morá aní pugeq suaq pugeq suarúwe.]

¹⁸ Páhírátiga Sísá pugeqiníe úwara ómi míó kega ehweh kikiréra, Ahqáho. Sísá subiq sue Párehba pugeqio uwe. ¹⁹ Párehbareq Aroma kereq ebehutaq wega mó aní subiq suonsabe Aroma kegá we karábúsiipéq móátówe. ²⁰ Páhírátiga, Sísá pugeq auwanuage íwíáhéna míó keyabé, Párehba íre pugeqiníe. Sísá pugeqiníe úwara ²¹ sega anotah ehwehnabaéra, Ahqáho. Awankátaq táhpawe subiq suo. Awankátaq táhpawe subiq suo uwana

²² Páhírátiga sensabé anehe mó kasenéna, Aneqsabébo? We aneq ahbabáiro? We subiq suahráhu ahabábáq íre kéhre. Íre kéh púaq áréti sahtaté subóro aritena anehe pugeq iníe úwe. ²³ Úwara sega mi ehwehnabé anotahtaq ahqáho atera anotah ehwehnéra, Awankátaq táhpawe subiq suo uwe. Sene ehwehnka Páhírátine ehweh kiotaikúwe. ²⁴ Minayabe Páhírátiga sensabé, Itega irarenserah mirainie úwe.

²⁵ Aroma kereq ebehú anínká mó aní subiq suonsabe sóntía kegá karábúsiipéq móátó aní pugeq auwowe. Pugeq auwena Sísá awankátaq táhpawe subiq suo irare kegá sene iwíáh sansa miraihehéna sóntía keba móatowe.

Sísá awankátaq níraté táhparó ehwehne.

(Mátíyu 27.32-44; Máhka 15.21-32; Sóni 19.17-27)

²⁶ Sóntía kegá Sísá meqmera pokuwana ahtapeq piehgiú ani, Sáiríni marákórápéqté aní wenáwíq Sáimóni, sure Sarúsarama suwahpeq pokinaúwe. Pokinaúwara sega we saiqnatera Sísá táhparéhra awánká we abaq atera, Sísá kéro atówe.

²⁷ Áhnte kegá sinehe kure mibeqté ínínsónká Sísansabé arutaboirá ibisowe. ²⁸ Minayabe Sísaga pabeqme sensabé, Ínénsabe íre ibisahro. Itereq itene anímárinseqsabé ibisahro. ²⁹ Mókake Sarúsarama suwahpeqte ké kamah aríena tanáhráq sega mahraréra, Orahinínsómé, inahunahni íre maqmíáh ínínsómé,

náh íre náríé ínínsómé, sega iwíáh iwíáhigehe irarigehe. ³⁰ Mi tanáhráq, Mi kegá anotah sawéhwárínkákáq pehgáriq sawéhwárínkákáqsábé, Ite apubúue pukonehboq me mewe ite akariúno igehe. *(Hosea 10.8)*

³¹ Íné o awánká tahnsa míahnara sega íné miraonehera onsabé mókakewe ite ehyatia awánká tahnsa míéhra puara mó kegá aneq miraoneherabo úwe.

³² Sónτία kegá ahababáq anité Sísareq subiq suaneheéra meriqmera kuwe. ³³ Sega sáwéh áwíq Ayahqno Tánúnsutapéq kíútaq mitaq Sísá awankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigárátáq subiqmarue táhparera awanká pankeqme marakóipeq pearówe. Ahababáq anité moq awankátaréráq níri pewe táhparéra pankeqme ayehré ayehré pearówe. ³⁴ Pearówana Sísaga púrerue mahraréna, Nániboo, mah kegá mirao naneq sega íre ahtebahwe. Minayabe mi ahabábáqsábé íre iwíáhúno úwe.

Sónτία kegá, Wene korósi insega meyanabomo éra saraqmianeheéra káhsiue saraqme meyoúwe.

³⁵ Mitaq momiwíu kegá iriwe awahnkanuwara Asiu kené wahnahmarínká Sísansabé awiréh atera mahraréra, Wega mó ke kawerarítáráire. We wehuke merirena Manikáne arambehri mirainkeheéna omaq atéh áníninaraqmé wewe moq kawerarahráhire uwe.

³⁶ Sónτία kegá moq awiréh atera weba séra kítahneh nahníáq sérá ano pankeqme awera, Náhno éra ³⁷ arewe aiq pútaq Asiu kené Wahnah aníninaraqmé arerene anonka kawerúno uwe.

³⁸ Kanehraq sehiranúwara wene ayahqno abobóráhpeq awankátaq táhparówe. Mi sehiránká mahraréna, Mah anímé Asiu kené Wahnahne úwe.

³⁹ Awankátaq táhparó ahabábáq ánínká moq Sísansabé awiréh atena, Arewe Manikánka omaq ato anípo? We inaraqmé arere séhréhé ite moq séhréh aito úwe.

⁴⁰ Séhréh aito úwana mó ahabábáq ánínká ebeq irarú aninsábé ehweh atena, Arewe Manikánsabe íre áhreono? Sega ite awankátaq táhpawe subiq súáhro aítáhwe. ⁴¹ Arereq ínereqme ahababáq anité púara iubówe. Mi anímé we íre ahababáq aninirarawe pehipi subiq súáhwe éna ⁴² Sísansabé, Sísao, arega wahnahninagake ínénsabe ahreraq matiahno úwe. ⁴³ Úwana Sísaga wensabé, Teawiníboq írátíahno. Iboramé Manikáne kaweq matábúrápéq ínereq míankehe úwe.

Sísá pukú ehwehne.

(Mátíyu 27.45-56; Máhka 15.33-41; Sóni 19.28-30)

⁴⁴ Wéhékáhnabubu moke mah marákó marákó sunkíkíragúwana ío tun-sorerutaqkakáq peh sunkíkíratiowana ⁴⁵ pópoqnah mi tanáhráq íre téhrówe. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté páráhnekéq tahnsa ónsá senahpeqté subame tunse téhtaré úkúwe.

⁴⁶ Sísaga anotahtaq mahraréna, Nániboo, néniwa arene ayahpi máróge éna putiowe.

⁴⁷ Putiowana sónτία kené kíápéténiga tagéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atena mahraréna, Mah anímé íre ahababária peh kaweqtaq míéh ánine úwe.

⁴⁸ Úwara mitaq taganeheéra awahnkanu kegá we putio tagéra sene sirupipeq umeh agúwara mitaq suera sene nahtapeq abae aguwe.

⁴⁹ Moke Sísane iyahnaboreq Kehrari marákórápéqté we kéro ininsónseqka moberue iriwe méra moke minawari tagowe.

Sísane anonka maisé onápépéq maisaró ehwehne.

(Mátíyu 27.57-61; Máhka 15.42-47; Sóni 19.38-42)

⁵⁰ Súría marákórápéq Árimátéa suwahpeqte wéh wenáwíq Sósépa míowe. We aboawah wehéna kaweqtaq mía míaúwe. ⁵¹ Mó abóawáh wéhwárinká, Sísá subiq suo atótaq wega íre kowe aritowe. Manikánka wahnah wahnahni tanáhráq áwénunue taga tagaúwe.

⁵² Wega Páhirátiba kure wensabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwana kowe atowana ⁵³ Sóséparehga Sísane anonka kiwewe marakóraq márumarera íre wahto taberábe ambántáipéq úbíqme mewera ubusa onápípeq mómaisarówe. Mitaq mó aní íre maisia peh o oná kowe. ⁵⁴ Táhutahuq kaweré tanáhráq pehnkinaútaq Asiu kené ahrena ahrena wehekáh sinaútaq maisarówe.

⁵⁵ Kehrari marákórápéqté Sísareq su inínsónká Sósépareh kérirera mi oná tagéra Sísá mitaq maisaró tagowe. ⁵⁶ Tagéra mitaq suera se káúrabéq kure kaweq kunkúni naneqkákáq wériakákáq kawerarówe. Mósísine ehwehnka irarúnserah sega ahrena ahrena wehekáh túbáh aguwe.

24

(Mátíyu 28.1-10; Máhka 16.1-8; Sóni 20.1-10)

¹ Ahrena ahrena wehekáh parabagúwara ahbiahipeq ío kiembogútaq mi inínsónká kaweq kunkúni naneq mewera Sísá maisarórabéq pokuwe. ² Wahtotaq kutaq óna méhpeh paiqmáro ebáh móbeq kowara tagéra ³ ónapípeq kibekue tagowana sene Wahnah Sísane anonka íre kowara tagowe. ⁴ Tagéra sirupipeq iwíáh kikiruwara anotah tehró ambántánkákáq ánité ábóraragéra mitaq iriwe míóyara tagowe.

⁵ Tagéra mi inínsónká anotah ahréera marakóipeq káuqmunuríowara ábóraraguya anitégá sensabé, Pusa aní matorabeqme aneqsabé oga míéh ánínsabé kabaroo? ⁶ We irigi puana mahtaq íre míéhre. We Kehrari marákórápéq míaraitaq teiátái ehwéh iwíáhue tagahro. ⁷ Wega mitaq ména mahraréna, Segá íné wehukení úku aní ahbabáq keba móintehrara awankátaq táhpawe nubiq suehrana apahtáróráq iriwe oganúq intankéhe uraire uye.

⁸ Uyara mi inínsónká wene ehweh siahreraq matawéra ⁹ maisarórabéqte kouwekue airápété morá we kéro kereq mó kereqsabé moke koreríúwe. ¹⁰ Mi inínsómé, apahq ínitó síwíqmé Sóánawe, Mágára suwahpeqte íní wenáwíq Máhríawe, mó Máhría we Sémísine anowae. Sereq mó inínsónseqka mi ehwéh eqmaro ke teríúwara ¹¹ sega iwíáhéra, Mi inínsónká irare ehwéhmé peh múguwahgu ehwéhne éra íre aiq pútare arítówe.

¹² [Pítaga mi ehwéh irena pehbeheráh maisarórabéq pokue káuqmunue mitaq tagówana peh maisaró ambántámárí mitaq kowana tagéna kaurabeq kouwekue wene arupipeq iwíáh kikirue tagówe.]

Sísá kéroya anitégá ahtapeq Sísá tagoya ehwéhne.

(Máhka 16.12-13)

¹³ Mi inínsónká maisarórabéq pokuro wehekáhmé mó weh anitégá Sarúsarama suwahpeq suera íre wahtotaq 11kírómíta Éméása suwahpeq koyehe éra ¹⁴ Sísá pukú ehwehnsabé iwíáhéra iraruye. ¹⁵ Mi anitégá ahtapeq nogera ehweh iraruyataq Sísaga sinehe kure moráráq nogúwe. ¹⁶ Segá we tagéra sirupipeq Sísá wire iwíáh íre orahuye.

¹⁷ Íre orahuyana wega sensabé, Aneq ehwéh mirareyo úwara sega mitaq kowéra sirupipeq umehúnsabe abiah máróye. ¹⁸ Mó morá aní wenáwíq Kíópaga Sísansabé, Mah tanáhráq áhnte kegá Sarúsarama suwahpeq sure míahnah arebataq mirauro naneq íre ahtebahno kasenúwana ¹⁹ Sísaga sensabé, Aneq mirauro naneqpo úwe.

Úwara sega wensabé, Sísá Néhsara suwahpeqte ání éhwehne éra we Manikáne ehweh irarurai aní ména págege sansánéna págegeue íwáhnorurai puag Manikánseq ite Asiu kereqka págege aní míre ataráúne. ²⁰ Iteribo iteruwah wehwárínseq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreqka subiq súáhro arito uowara awankátaq táhpawe subiq sutowe. ²¹ Íre subiq sutotaq itega iwíáhéq, Wega ite Ísara ke kaweraitankéhe íwíáhuraune. Subiq sutotaqté ibora apahsoq kire. ²² Iteruwahrah inínsónká miraonsabé áhtenéwone. Segá ahbiahipeq we maisatorabeq koragéra, ²³ Wene anonka mitaq íre kéhre ewe. Segá iteba kouweéwótaq mahraréra, Maisatotaq iteyuwanka tagehtaq íópeqté ánité tagóne. Mi anitégá itensabé, We aiq oga míehre teieye ewe. ²⁴ Minayabe mó iteruwahrah kegá koragéra mi inínsónká irarenserah tagéra pusa ániné anonka íre tagahwe uye.

²⁵ Mi anitégá mi ehwéh teawúyana Sísaga sensabé, Itewe múguwahgu iwíáhóye. Manikáne ehweh iraru kegá teié éhwéhnsabé íre apubúue aiq pútare aritoye. ²⁶ Manikáne ehweh iraru kegá mahraréra, Wehuke merirena kaweraritankeheéna Manikánka omaq ato aní ebeq anotah érué pukéna anehemé téhráhnarabeq kinkéhe uwe. Minayabe ite íre ahtebehyo? Íre ahtebehyo éna Manikáne púkuipéqté éhwéh síwáhnorúwe. ²⁷ We pukú ehwehnsabé Mósísiga sehgióro ú ehwehnikákákq Manikáne ehweh iraru kegá sehiranu ehwehnikákákq ebeq síwáhnoréna anehe moke mó pukuípéqté éhwéh síwáhnorue teriuwe.

²⁸ Mi anitégá pokoyeherauya ke suwahpeq wahtotaq kuyataq Sísaga mi anité suena móbeq pokinaútaq ²⁹ sega we saiqnatera wensabé, Penkinainsabé itereq kaenéhe. Itereq kaenéhe uyana wega kowe éna nahtapeq kérirowe. ³⁰ Segá táhutahuroneheéra moráráq tútuue míówe. Sísaga páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena páréti keqme náriuwe. ³¹ Náriuwará sega, We Sísá wire íwíáhuyana Sísawe tabanagúwe. ³² Tabanagúwara seye náhenéra, Itega ahtapeq súnaraq wega Manikáne ehweh teiena íwáhnoritaq itene irupipeq áhnte eyóyóéwéhre uye.

³³ Segá apubúue irigue Sarúsarama suwahpeq kouwekéra airápété morá we kéro kereq momiwíurío kereq tagoyara ³⁴ sega mi anitéyábé, Itene Wahnah aiq pútaq iriwe oganúkire. Oganúkirana Sálmóniga aiq tagehre uwe. ³⁵ Aiq tagehre uwara mi anitégá ahtapeq kutaq irarú ehweh teríúye. Teríéra, Páréti keqme náriuwaq itega, Sísá wire úye teríúye.

*Sísaga ábóraragúwara we kéro kega we tago ehwéhne.
(Mátíyu 28.16-20; Máhka 16.14-18; Sóni 20.19-23)*

³⁶ We kéro kega mi ehwéhnsabé ehwehnutaq Sísaga seba ákáhpi seiriwe ména [sensabé, Pehwehribeq míáhro úwara] ³⁷ sega anotah ahréera, We wahnsa wíre íwíáhuwana ³⁸ wega sensabé, Aneqsabé áhreo? Irupipeqmé aneqsabé iwíáh kikiroo? ³⁹ Íné wíre ahtebagehboq niyahnkarankákákq nigáránkákákq tagahro. Wahnsawé íre anonkankakákq ayahnsankakakq áníné. ⁴⁰ [Íné wíre ahtebagehboq íné sosanoro éna wene ayahnkarakákákq aigáránkákákq sokigi ariuwe.] ⁴¹ Sokigi ariuwará áhtenéra iwíáh íwíáhéra Sísá oga míonsabe íre aiq pútare atahráhuwana wega sensabé, Táhutahuq mahtaq kehro úwara ⁴² sega tira páh áwúwana ⁴³ mewena sega tagotaq nówe.

Manikáne Awanka iteba tuinkéhe ú ehwehne.

⁴⁴ Sísaga we kéro keyabé, Mósísine ehwehnikákákq Manikáne ehweh iraru kegá sehiranu ehwehnikákákq púkuipéqté ígónkónkákákq íné éhwehme aiq pútaraginawire. Menah iteba mía míaurautaq mina teiátáuge úwe. ⁴⁵ Teiátáuge

éna Manikáne ehweh kawerue irageheéna ahtebé iwíáh aritena ⁴⁶ sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka wehuke merirena kawerinieéna omaq ato anímé ebeq anotahtaq érué pukínana apahtáróráq iriwe oganúq atankéhe ire úwe.

⁴⁷ Sísaga mó mahraréna, Wene púkuga mó mahraréna, Wenáwírue Manikánka kaweraritéh éhwéh ebeq Sarúsarama suwahpeq korieria anehe mah kehiná kéhíná korerigéhe. Mi ehwéh irera sene ahbabáq súáh kéwé Manikánka kaweraritankéhe ire úwe.

⁴⁸ Sísaga mó mahraréna, Mi sehiránká aiq pútaragínaq tagagehe. ⁴⁹ Manikánka itensabé, Néniwa eqmaraníe uraire. Inéga kieqmarahnana iteba tuinkéhe. Mahtaq iteruwahpeq méq áwénunoro. Wega iteba tuena págege aitankéhe úwe.

Manikánka Sísá íópeq tumeró ehwehne.

(Máhka 16.19-20; Eqmaro 1.9-12)

⁵⁰ Sísaga we kéro ke meriqmena Sarúsarama suwahpeq suena wahtotaq Pétáni suwahpeq kiuwe. Mitaq kowéna wene ayahnkara pankeqme Manikánsabe, Mah ke kawerarito úwe. ⁵¹ Kawerarito éna se suwana Manikánka we íópeq tumerowe. ⁵² [Íópipeq móatowara tago kegá Sísansabé sirehunseraráq méra iwíáh íwíáh atera] sirupipeq anotahtaq eyoyóúwara Sarúsarama suwahpeq kouwekuwe. ⁵³ Kouwekéra Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq kibekéra mitaq Manikánsabe iwíáh íwíáh ata atauwe.

Sóni Ebeq sáhnshwe ahtebé ehwehne.

Sóniwe téh pah meyo arámbéhríúwana anehe Sísaga we omaq atowana wega pah mewe arámbéhrí suena Sísá kérowe. Mátíyureh Máhkareh Árukarehga sene púku ebeq sehiranuwana anehe Sóniga mah pukú sehiranúwe. Sísaga mirau arámbéhríyábé Sóniga peh ákáhtaq sehiranéna peh Sísaga síwáhnorú ehwéhnsábé áhnte sehiranúwe. Itega mah pukú sáhnshírataq Sísaga ite kaweraitankeheéna Maniká Wenaboga we marakóipeq eqmarowe ue ahtebagehe. Sísawe Maniká miéhrabeqte áhne webataq wega ite oganúq itahráhi aníne ue ahtebagehe. Mah kehiná kéhínánká mah pukú sáhnshwe Sísane ehweh kawerue siahtebéra wensabé aiq pútare atageheéna Sóniga sehiranúwe.

Sóniga mah kawéq éhwéh sehiranúwe.

Manikáne Ehwehnka wehukení úku ehwehne.

¹ Áwahewé Manikáne Ehweh* ména we Maniká Iteriboba ména Maniká míowe. ² Naho naho téhwe wereq Maniká Iteriboreq moráráq míoye. ³ Mah Ehwehnká moke ménsámehnsánkakaq ménkámehnkánkakaq wehukeakáq mirarowe. Pehipi íre kowe. Mó anínká íre mirarowana peh webataq wega moke mirarowe.

⁴ We oga mía míai aní púana we wehuke miáhrabeq téhrehnka inserahni aní míre. ⁵ Sunkíkírirabeq kánéqka téhrehnserah wega wehukega ahabárorabeq kaweqtaq mía míaire. Sunkíkírinka kánéq íre puinsuahráhire. Mina inserah sene ahabáronka wene kaweq arámbéhrí íre sabiruahráhowe.

⁶ Manikánka wehukení wenáwíq Sóni eqmarowe.† ⁷ Mó ke ehweh terinkeheéna eqmarowe. Kaweq arámbéhrí aní téhrehnka inserahni anínsábé terinkeheéna eqmarowe. Téhrehnka inserahni anínsábé ómiga aiq pútare atageheéna teriuwe. ⁸ Sóniwe we íre mi aní míowe. Téhrehnka inserahni anínsábé terinieéna Sóniga súwe. ⁹ Ómi kegá tagageheéna téhrehnka inserahni aní marakóipeq tumíowe.

¹⁰ Mah marákó marákó miraro anínká mah marakóipéq tumíowara míó kega we íre tagaríowe. ¹¹ Wenawahrahba súwara sega we íre semehwehue kaweria peh áwé tagarúowe. ¹² Peh morá Sísansabé aiq pútare atera áhrabo kegá Manikáne animarí úku úkuowe. ¹³ Íre iteinoibone korahq itene inonkapipéq kéh púaq Manikáne animarí míone. Íre iteitene iwíáhga Manikáne animarí míone. Íre iteriborehga maqmaranéhe iwíáhonka Manikáne animarí míone. Írakaumo. Peh morá Manikánka oganúq ítéhra q wene animarí míone.

¹⁴ Manikáne Ehwehnka wehukení úkue iteba tumíowe. We aiq pútari aní ména itensabé anotah arútábóírire. Wenaboga webataq wenahni téhreh naneqkakáq págegeakáq atowaq tagaraune. ¹⁵ Sóniga Sísá sinaú ehweh teiena, Itensabé teiewómé mah anínsábé teiewóge. Íné íre miáhwataq we mía míaú aní púana inehe si animé íné kiota iqme aní mía míaire úwe.

¹⁶ Wene arupipeq peh kaweq iwíáhi aní púana itensabé arutaboirána itene irupipeq eyoyó aitéhre. ¹⁷ Manikánka sehgióro ú ehweh Mósísiga teiuwana Sísá Karáhé tuména itensabé arutaboiráitena aiq pútaq ehwéh teíre.

* **1:1:** Ehwehme Sísá Karáhé. † **1:6:** Mah Soníwé we íre mah pukú sehiranú anine. We wání meri merinú aní míowana mah pukú sehiranú animé we mó Soní wíre.

¹⁸Iuranka Maniká Iteribo íre tagahrahune. Peh morá wenahni abowáreq mía míai anínká abowáné sánsá tei teinire.

Sóni wání meri merinú aniné ehwehne.
(Mátíyu 3.1-12; Máhka 1.7-8; Árúka 3.15-17)

¹⁹Sarúsarama suwahpeqte Asiu kegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Áríwái kereqsabé, Sóni kogasenoro éra eqmaq súówe. Eqmaq súówara Sóniba séra kasenéra, Are insebo uwe. ²⁰Are insebo ue kasenuwana Sóniga pahsuqme teriuwe. Pahsuqme teriena, Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna peh morá ání omaq atowe. Ínéwé íre mi aní úge úwe.

²¹Úwara sega wensabé, Árahinsabébo? Are insebo? Are Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Éráisabo uwana Sóniga, Írakaumo úwe. Írakaumo úwara, Are áwénunúna aní, Manikáne ehweh iraréna anípo uwana, Írakaumo úwe.

²²Írakaumo úwara sega wensabé mó kasenéra, Are insebo? Ite eqmaq íúwéh narabeq ehweh terienéhboq teio. Arewe aneq aní múge íwíáhono uwe.

²³Uwana Sóniga sensabé, Áísáíaga naho mirarúnserah íné uworapeqte sawai sawai aní múge. Wahnah sína ahmé obaríráhro u aní múge úwe. (Aisaia 40.3)

²⁴Péhrasi kegá eqmaq súówara su kegá Sóninsabé mó kasenéra, ²⁵Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna peh morá ání omaq atowe. Arewe íre mi aní móne. Arewe íre Éráisa wone. Arewe íre áwénunúna aní, Manikáne ehweh irari aní móne. Minayabe árahinsabé wání meri merinono uwe.

²⁶Uwana Sóniga sensabé, Ínéga peh wání meriú aní múge. Inehe si aní, itega íre tagariáh anímé ite míáhpi ákáhpi iriwe míéhre. ²⁷Inehe si anímé anotah anínéna íné kiotaqme aní míre. Minayabe íné inehe si aniné súu nahníaq pugereyabe íre awehrari aní múge.‡

²⁸Marakó áwíq Pétánie. Mi marákóráq Sorana aroipéq seberaebéq kéhrana Sóniga mitaq wání meriena mi ehwéh teriuwe.

Sísawe Manikáne Sipisípiq Áráhqa tahnsa aní míre i ehwéhne.

²⁹Ahbiah tahnsá Sísaga Sóniba súwana tagéna mahraréna, Tagariáhro. Manikáne Sipisípiq Áráhqa mah kehiná kéhínané ahbabáq meyankehe. ³⁰Mah anínsabé teiewarauge. Íné íre míáhwataq we mía míaú aní púana inehe si aní íné kiotaqme aní mía míaire. ³¹Ínéwé we mía míai aníne ue íre tagariarauge. Ísara kegá we mía míai aníne ue tagariageheéna wání meri merinoge úwe.

³²Sóniga mó mahraréna, Manikáne Awanka tunse kiboki táhnsánuena weba márunsurahurairana tagarauge. ³³Téhwe ínéga we íre niahtebarauge. Ínéga wání meri merininkeheéna eqmaq núwátái anínká teniena, Manikáne Awanka weba tumíarai anínká wewega Manikáne Awa inkéhe uraire. ³⁴Íné mina aiq tagéna teiúge. We Manikáne ahninkáwá wíre úwe.

Apahránítógá Sísá kéro ehwehne.

³⁵Ahrina tahnsá Sónireq we kéroya anitéreq mó iriwe míówe. ³⁶Sísá noguwana Sóniga tagéna mahraréna, Tagariáhro. We Manikáne Sipisípiq Áráhqa míre úwe. ³⁷Úwara Sóni kéroya anitégá wene ehweh irera Sóni auwera Sísá kéroye. ³⁸Sísá kéroya wega pabeqme se tagéna sensabé, Aneq sahroyo úwe. Aneq sahroyo úwara sega wensabé Árábáio, are ahbeq kaegaeono uye. Mi áwíq Árábáiwé áwahewé Íwáhnoraníne. ³⁹Uyana wega sensabé, Seragahtao

‡ 1:27: Máhka 1.7 aigárápéqte éhwéh tagáhno.

úwara sega we kéréra Sísá kaegaeúrabeq tagoye. Íó tunsorerutaq sega weba mitaq míóye.

⁴⁰ Sónine ehweh irera se Sísá kéroya aníte mó aní áwíq Ehntarue. We Sáímóni Pítane ábákawae. ⁴¹ Ehntaruga mitaq auwena wenawah Píta anebahréna tagéna wensabé, Manikánka omaq ato anímé Mésáía miéhрана aiq tagoge úwe. Mésáíawe áwahewé ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aní míre. §

⁴² Aiq tagoge éna wenawah meqmena Sísaba móatowe. Sísaga Píta ebitáwéna wensabé, Are Sáímónie. Are Sónine ahninkáwá wóne. Mó kegá mó awíq Sípásie áwíratagéhe úwe. Sípásiwe Pítawe peh morá éhwéhnéna áwahewé ebah mire.

Sísaga Pírípíreq Nátáníérireq síáhrabú ehwehne.

⁴³ Mó ahrina tahnsá Sísaga iwíáhéna, Íné Kehrari marákórápéq pokinie iwíáhéna wehukení wenáwíq Pírípi tagéna wensabé, Séniro úwe. ⁴⁴ Pírípiwe Pétásáira suwahpeqte ánine. Ehntarureq Pítareq moq mibeqté aníte. ⁴⁵ Pírípiga Nátáníéri koragéna wensabé, Mósísiga sehgióro ú ehwehncá tei teinu anímé Manikáne ehweh iraru kega sehiranue tei teinu anímé miéhraq tagóne. We Sósépane ahninkáwáe. We Néhsara suwahpeqte aní wenáwíq Sísae úwe. ⁴⁶ Úwana Nátáníériga wensabé kasenéna, Néhsara suwahpeqte kaweq anímé serahiro úwana Pírípiga wensabé, Seragáhno úwe.

⁴⁷ Nátáníériga Sísaba súwana we tagéna mahraréna, We aiq pútaq kaweq Ísara anine. Wene arupipeq ire péhe iwíáhi anine úwe. ⁴⁸ Úwana Nátáníériga Sísansabé, Arewe árahue íné tagariahno úwana Sísaga wensabé, Pírípiga arensabé ire áhrabirana tagoge. Are awanká nona míahnana tagoge úwe. ⁴⁹ Úwana Nátáníériga Sísansabé, Íwáhnoraníno, are Manikáne ahninkáwá wóne. Are Ísara kené anotah wahnáh aní móne úwe.

⁵⁰ Úwana Sísaga wensabé, Are awanká nona míahnana tagoge teawu púah aiq pútare aintahno? Pehgáriq otáq sánsá amahnága mirauge. Mókake anotah otáq sánsá tagankehe úwe. ⁵¹ Sísaga wensabé mó mahraréna, Kawerue irátiahno. Mókake íópeq sawekínaraq tagankehe. Íópeq sawekínaraq Maniká miéhrameq íópeqté kéga íné wehukení úku anípá we kiotaiq we tuotairira tagankehe úwe.

2

Wánínka náhniáq sera ano úkú ehwehne.

¹ Ahrina tahnsá Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéq pahuwiraritórabeq taganieéna Sísane anowa mitaq míowe. ² Sísareq ite we kérahwana kereqsabé, Pauarítáhrabéq tagagehboq máhoro úwaq sewane. ³ Mibeqté náhniáq sera ano parabagútaq Sísane anowagá wensabé, Sera ano aiq parabagire úwe. ⁴ Úwana Sísaga wensabé, Minawé ire itereq wehgaq mire. Ínéga ótaq sansá mirau tanáhráq ire suriéhre úwe. ⁵ Úwana Sísane anowagá arambehri keyábé, Wega miraoro ína ehwéh kawerue sehgióro úwe.

⁶ Abapete morá wání antéhyá mitaq kowe. Anotah antéhyámári kéné Asiu kegá sene pabeq pabeq sansa miraigeheéna mitaq kowe. ⁷ Sísaga sensabé, Antehyamáripépéq wání obenkíq máráhro úwara obenkíq márówe. ⁸ Obenkíq márówana Sísaga sensabé, Uwe táhutahuq wahnáh mewe móáwéro úwana wánínka náhniáq sera ano úkúwe. ⁹ Segá uwera mewera móáwúwana táhutahuq wahnáhnká mi será ano nawe tagéna áhtenúwe. Wání antéhyá

§ 1:41: Mésáíawe Karáhéwé morá áwíq míre. Karáhénsabe éhwéhmé púku anehepeqte séhíramé “Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne” ue kéhrabeq tagáhno.

obenkíq márótaq táhutahuq wahnáhnká íre tagariowara peh morá arambehri kegá tagaríówe.

Táhutahuq wahnáhnká náhniáq sera ano nawe tagéna o menáhwé áhrabúwe. ¹⁰ Áhrabéna wensabé, Kiraboo kene sánsámé sene kaweq nahníáq sera ano ebeq nárigéhe. Nehra kegá siyahbankirahnaq íre tei será ano nárigéhe. Arega mina onserah íre miraóne. Arega áhnte tei será ano matawé anehe náiene úwe.

¹¹ Minawé Sísaga ebeqte ótaq sánsá Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéq miraúwe. Wega ótaq sansá miraúwara míó kega tagéra áhtenuwe. Mitaq ite we kérahwána kegá wensabé aiq pútare atahwáne.

¹² Sísareq wenanoreq wenábáqmarinseq ite we kérahwána kereqka mitaq sueq Kápénéáma suwahpeq pokue táhmaro wehekáh mitaq kowíahwane.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 21.12-13; Máhka 11.15-17; Áruká 19.45-46)

¹³ Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq wahtotarútaq Sísaga Sarúsarama suwahpeq kiuwe. ¹⁴ Kiena Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekúwara sipisípiqkákáq káhoakáq kibokiakaq móneakáq paiqnanánu ke tútuue míówe.

¹⁵ Tútuue míówana Sísaga susa náhgáqtáté pawa kíráwe mi nahgáqtáté moke paiqmáro keakáq sene ménkámehnkánkakaq máhpeq kaqsuowe. Kaqsuena móne paiqnanánu kené móne paentáruena sene wéhuwehu tahbéwári pi-oruowe. ¹⁶ Pioruena pina paiqmáro keyabé, Minawari mewe móaráhro éna Nánibone nahtapeqté mátábúrápéq paiqnanániyeho úwe.

¹⁷ Úwaq ite we kérahwána kegá minawari tagéq Manikáne sehira iahreraq kowe. Mi sehiránká mahraréna, Arene nahnsabe anotahtaq iwíáh iwíáhéna peh kawetaq kankeheéna págege sansá mirauge ire. *(Buk Song 69.9)*

Apahtáróráq mó pearaníe ú ehwehne.

¹⁸ Asiu kegá Sísansabé, Árahinsabé kaqsuahno? Arega kaqsuahnayabé ótaq sansá sokigi aio uwe. ¹⁹ Uwana Sísaga sensabé, Mah nah Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh sokoruehrana ínega apahtáróráq mó pearaníe úwe. ²⁰ Úwara Asiu kegá wensabé, Mah nah pe arámbéhríwé áhnte opéq 48 opéq arambehriue pearówe. Arega peh apahtáro wéhékáhmé árahue pearanibo uwe.

²¹ Sísaga íre nahnuransabé peh wene anonkansabé irarúwe. ²² Sísaga pukúwana oganúq atotaq ite we kérahwána kegá mi ehwéh iahreraq matiahwane. Iahreraq matiahwanayabé itega Manikáne sehirankakaq Sísaga teiu ehwéhkákáqsábé aiq pútare aritahwáne.

Sísaga ómi kené iwíáh tagaríéhre i ehwéhne.

²³ Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko táhútáhúq tánáhráq Sísaga Sarúsarama suwahpeq míowe. Míotaq wega ótaq sansá miraúnsabe áhnte kegá wensabé aiq pútare atówe. ²⁴ Sísaga ómi mi kehináné sirupipeq tagario púana sensabé íre aiq pútare aritowe. ²⁵ Mó kegá Sísaga íre teawúwana peh wewega wehukene sirupipeq tagariowe.

3

Manikáne Awanka maqmaréhnsábé éhwéhne.

¹ Péhrasi aní wenáwíq Níkóríma anotah Asiu aní ména ² inokáhpeq Sísaba séna wensabé, Íwáhnoraníno, are Maniká míéhrebeqte aní móne. Aiq tagarióge. Arereq Manikánseq moráráq mía míaóya puah arega ótaq sansá miraóne úwe.

³ Úwana Sísaga wensabé, Kawerue írátíahno. Peh morá wenanoga maqmaréhnsábé íre awehraq kéhre. Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhi aní mónkakáq maqmarankéhe úwe. ⁴ Úwana Níkórímaga Sísansabé, Árahiro? Anonusa ániné anowagá mónkakáq íre maqmarahráhire. Wenanoga árahue mónkakáq maqmarankéhbo úwe.

⁵ Úwana Sísaga wensabé, Kawerue írátíahno. Arenanoga maqatáráinsabé íre awehraq kéhre. Peh morá Manikáne Awanka maqmaréh ánínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhire. ⁶ Wehukeníká peh mó áwáhu wehukení maqmarahráhire. Manikáne Awanka webataq o awá maqmarahráhire. Maqmarena inkéhe.

⁷ Arenanoga maqatáráinsabé íre awehraq kéhre. Peh morá Manikáne Awanka maqmaréh ánínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhire teawúnsabé íre áhtenúno. ⁸ Sóiriqka pehipi sirah tagáhne. Sóiriq eheqte sirapómo? Eheq pokirapómo? Are íre tagariahne. Mina inserah Manikáne Awanka o awá maqmarena inkéhe úwe.

⁹ Úwana Níkórímaga Sísansabé, Minayabe árahiro ¹⁰ úwana Sísaga wensabé, Are Asiu ke síwáhnoróna aní móne. Minawé árahinsabé íre irahno? ¹¹ Kawerue írátíahno. Íné író éhwéh iraréna íné tagonsabé teawúgah arega néne ehwehnsabé íre aiq pútare aintahne. ¹² Marakóipeqté teawú náneqmarí arega íre aiq pútare aintahnayabé Maniká míéhrebeqte éhwéh teawenah árahue aiq pútare aintaníbo?

¹³ Mó anínká Maniká míéhrebeq íre kíre. Peh morá wehukení úku anínká ínébataq mitaq mía míaéna marakóipeq tumíarauge. ¹⁴ Mósísiga káhpahraté miraro wehe uworapeq awankátaq táhparena pankeqme pearonserah sega íné wehukení úku aní pankeragéhe. ¹⁵ Ínénsabe aiq pútare aintáh kégá oga mérapeq aiq awaq míáhwe úwe.

Sísansabé aiq pútare atáh káyábé éhwéhne.

¹⁶ Manikánka mah kehiná kéhínánsabé anotah arútábóiri puana webataq wenahni eqmarowe. Wenahninsabé aiq pútare atáh ké íre toráh agia peh oga mérapeq awaq mianehrawoe. ¹⁷ Wenahninká mah kehiná kéhíná ehweh aritankeheéna eqmaroo? Írakaumo. Mah kehiná kéhíná kaweraritankeheéna eqmarowe. ¹⁸ Manikánka wenahninsabé aiq pútare atáh ké íre ehweh arítéhre. Manikánka wenahninsabé íre aiq pútare atáh ké ehweh arítéhre. Webataq wenahninsabé íre aiq pútare atáh púana ehweh aritena anotah abíáhnsá arita aritaire.

¹⁹ Téhrehnka inserahni anínká marakóipeq tumíowe. Mahbeqté kégá ahababáq aruqaruronsabé sunkíkírirabeqsabé suwahbéna téhrehrebeqsabé íre suwahbówe. Minayabe ehweh arítéhre. ²⁰ Ómi ahababáq kega téhrehrebeqsabé suwahriehnsabé mitaq íre séyéowe. Mó kega sene ahababáqmari tagehoéra téhrehrebeq íre séyéowe. ²¹ Peh kaweqtaq mía mía kega téhrehrebeq séyéowe. Manikánka págege arítéhrra mirao arámbéhrí mó kega tagageheéra téhrehrebeq séyéowe.

Sóniga Sísá sína ehwéh pahsuo ehwéhne.

²² Sísareq ite we kérahwána kereqka Sarúsarama suwahpeq sueq Súría marakórápéq pokowane. Sísaga iteba mitaq ména mó ke wání meriuwe.

²³ Sóniga Serima suwahpeq wahtotaq Inona arahno korabeq míowara áhnte

waní ko púara mó kegá mitaq suwana Sóniga wání meriuwe. ²⁴ Mi tanáhráq mó kegá Sóni íre karábúsiipéq móátówe.

²⁵ Asiu anínseq Sóni kéro kereqka wání sosue sansánsábé ehwehéra Sóniba suwe. ²⁶ Sóniba séra wensabé, Íwáhnoraníno, arereq Sorana aroipéq seberaebéq mitaq teiátóna anímé wega mahtaq ména wání merírara ómiga are auwera weba pokowe uwe.

²⁷ Uwana Sóniga sensabé, Manikánka webataq itene arambehri tei teinire. ²⁸ Manikánka ite meirena kaweritankeheéna peh morá áni omaq atowe. Ínéwé íre mi aní úge teiátáu mino. Manikánka íné ebeq eqmaq núwátáire teiátáu mino. ²⁹ Ibehinínká wenawehqpa pokinserah amahnága ómiga Sísaba poku pokuowe. O menáhwéné iyahnabo anínká mitaq ména wene ehweh irena wene arupipeq eyoyóinserah amahnága ómiga íné nuera weba pokonsabé nirupipeq eyoyóire. ³⁰ We anotah aní úkínana íné pehgáriq aní úkono úwe.

³¹ Maniká míéhabeqte tutai aní peh anotah aní ména moke mó ke kiotaikire. Marakóipeqte áni peh mahtaqte áni púana peh mahtaqte sánsánéna mahtaqte éhwéh tei teinire. Maniká míéhabeqte tutai aní peh anotah aní ména moke mó ke kiotaikire. ³² We anotah aní ména wega tagariéh náneq írátíéh náneq ehwéh teíraq itega íre íráhwe. ³³ Wene ehweh kawerue íráh kegá, Maniká aiq pútaq aní míre atáhwe.

³⁴ Manikánka eqmaro aninká Manikáne ehweh kawerue tei teinire. Manikáne Awanka weba mía míai puana peh kawerue tei teinire. ³⁵ Manikánka wenahninsábé arutaboirena moke auráq matiahno atéhre.

³⁶ Wenahninsábé aiq pútare atáh kegá oga mérapeq aiq awaq míáhwe. Wenahniné sánsánsábé suwahrieh ke oga mérapeq íre awaq miowana Manikánka anotah abíáhná arita aritaire úwe.

4

Sísareq Sámária marákórápéqte ínínseq ehwehnuya ehwéhne.

¹ Mó kegá Péhrasi keyábé, Peh táhmaro kegá Sóniba suwana wání meriátáire. Áhnte kegá Sísaba suwana wání meriátáire uwe. ² Írakaumo. Sísaga wání íre meriuwaq peh morá ite we kérahwána kegá meriewáne. ³ Sísaga mi ehwéh irotaq wereq itereq Súría marákórápéq sueq Kehrari marákórápéq mónkakáq kouwekowane. ⁴ Itega Sámária marákó kótaikoneheowane.

⁵ Sámária marákó kótaikowanaraq Sáika suwahpeq koneheowane. Koneheowanaraq Sékópaga wenahni Sósépa awu marákórápéq kowane. ⁶ Sékópaga ubuqmaro matáipéqte wání mitaq kowe. Kowana Sísaga íre wahto nogu púana tawa tawanéna wéhékáhnabubu mitaq tútuue míowe.

⁷⁻⁸ Ite Sísá kérahwána kegá Sáika suwahpeq tópah sahq kowanaraq Sámária inínká wání sabatáhq súwe. Sísaga wensabé, Wání nánio úwana ⁹ Sámária inínká wensabé, Íné Sámária iní múge. Are Asiu aní míahna puah aneqsabé wání nánio eno úwe. Sámária kegá néu antéhyápíté Asiu kegá íre néunsabe kasenuwe.

¹⁰ Sísaga wensabé, Arega Manikánka aweráhi naneq íre tagariahne. Wání nánio teawú aní íre tagariahne. Arega tagariahnaraq tahiri oga mé wání nánio énana nájú irino úwe. ¹¹ Úwana mi inínká wensabé, Mi matáipéqte wání íre wahto mire. Are antehya íre matiahne. Oga mé wanímé eheqte uwe nániníbo? ¹² Iteinahbú Sékópaga mi matáipéqte wání iuwe. Sékópareh karirónánínseq wene ménkámehnkámarinseqka mitaq nowe. Arega ínénsabe, Íné oga mé wání aweráhu aní múge ényabé arewe Sékópa kiotaqme míahna

anípo úwe. ¹³ Úwana Sísaga wensabé, Mipéqté wání nehra ke mótaq mó tahbobóoneherawoe. ¹⁴ Návéna wání nehnaq mó íre tahbobóinawire. Írakaumo. Návéna wání nehnaq arupipeq oga mía mía aráhnó tahnsa tuerueinae úwe.

¹⁵ Úwana mi inínká peh mataipéqté wánínsabé wíre íwíáhéna wensabé, Mahta q séyéyabe nuwahriehre. Mó tahbobóinehboq teniena wání nánio úwe.

¹⁶ Úwana Sísaga wensabé, Arenawehq koweqme setao úwe. ¹⁷ Úwana, Íné íre nánuwehqqakaaq aní múge úwana Sísaga wensabé, Íné íre nánuwehqqakaaq aní múge tenienayabé aiq pútaróne. ¹⁸ Arega mó weh mewe mipinsuq mó weh mewe mipinsurue moberíah wéh mewe sutona wino. Amahnága kérahna wehwé íre arenaweherurá míre. Minayabe aiq pútaróne úwe.

¹⁹ Úwana mi inínká wensabé, Are moke íné éhweh írátíahna puah íné iwíáhume are Manikáne ehweh iraréna aní móne. ²⁰ Itene igaqnaréhga mah sawéhráq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata atauwe. Arenanahbúréhga iwíáhéra, Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata ataoro ewe. Manikánsabe ahbeq iwíáh iwíáh atanéhnkono úwe.

²¹ Úwana Sísaga wensabé, Ai q pútare ainto. Mókakewe íre peh mi sawéhrápéqkákáq Sarúsarama suwahpeqkákáq wehukega Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneherawoe. ²² Ite Sámária kegá iwíáh iwíáh atáh náneq íre írátíahwe. Ite kaweritahna aní Asiu aní púaq Asiu kegá iwíáh iwíáh aintáh aní tagaríahwe. ²³ Mókakeakáq amahnágaakáq Manikáne Awanka págege arítéh kegá ai q pútaq sansánéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atéhrataq sebataq Iteribonsabé kawerue iwíáh iwíáh atáhwe. Iteriboga mina tahnsa ké wensabé iwíáh iwíáh atáhnsabé awahbehre. ²⁴ Maniká íre áúakaq anínéna peh Wenawanka mía míaire. Minayabe kawerue iwíáh iwíáh atagéhboq iteiuwanka Manikánsabe iwíáh iwíáh ateq ai q pútaq sansánoro úwe.

²⁵ Úwana mi inínká wensabé, Íné írátíómé ite meirena kaweritankeheéna Mésáía, Manikánka omaq ato anínká sinawire. We sínagake moke teinkéhe úwe. ²⁶ Úwana Sísaga wensabé, Arega iraréna anímé íné úge úwe.

²⁷ Úwaq ite Sísaga kérahwána kegá kouwekowane. Sísareq mi inínseqka ehwehnuyansabé áhtenowane. Áhtenéq Sísansabé, Árahono? Aneqsabé ehwehnoyo íre iraria peh ehiya míahwane.

²⁸ Mi inínká wene wání antehya mitaq marena wenawahpeq pokéna wenawahrahyabé, ²⁹ Máhoro. Peh morá aní íné íre tagarai anínká moke ínéga mirau nanegmarí pahqnúéhre. We seragahro. We Manikánka omaq ato anípómo. Seragahro úwe. ³⁰ Úwara sega sensuwahpeq suera Sísaba suwe.

³¹ Sámária kegá áhníbórá sutaq ite Sísaga kérahwána kegá wensabé, Íwáhnoraníno, táhutahurúno ewanana ³² wega itensabé, Íné itega íre tagaríah táhútáhúq kéhre úwe. ³³ Úwaq iteite náhenéq, Mó anínká táhutahuq awirápómo ehmuníq éhmúníqtaq irarewane.

³⁴ Sísaga itensabé, Íné eqmaq núwátái aniné arambehriwe néne táhutahuq míre. Mina mirainauge.

³⁵ Itaréitaré ío parabagínaraq onkiyonsá nera kéh tánáhráre iyeho. Amahnága tagaríahro. Onkiyonsá áhnte nera kéhnserah Maniká Iteribo íre tagaríah ké áhnte míahwe. ³⁶ Onkiyonsá nera kéhrara mirauwíáhnserah oga mérapeq wehuke mórítáhró. Móríteq oga mía mía apéq meyagéhe. Manikáne ehweh teri terino kereq wehuke mórítáh kéreqne irupipeq eyoyóinkehboq mórítáhró.

³⁷ Iteinahbúréhga mahraréra, Mó kegá ayu uqmatowara mó kegá onkiyonsá mirauwíáhwe uwe. Mina unserah mó kegá Manikáne ehweh

teri terinowara mó kegá wehuke meriqmera mórítáhwe. Segá mahraru ehwéh aiq pútaragire. ³⁸Ínéreq mó kereqka Manikáne ehweh teri terinonaq ite wehuke meriqmeq Iteriboba mórítageheéna eqmaq íúwóge. Teri terinúnayabé ite áhnte meriqmeq mórítagehe úwe.

³⁹Mi inínká, Moke miráú naneqmarí teníre únsabe áhnte Sáíka suwahpeqte Sámária kegá Sísansabé aiq pútare atówe. ⁴⁰Aiq pútare atera Sísaba séra wensabé, Máho. Iteruwahpeq sewíahno uwana Sísaga téhtaréráq sensuwahpeq kowíowe. ⁴¹Sísaga mitaq síwáhnorúnsabe áhnte mó kegá aiq pútare atówe.

⁴²Aiq pútare atera mi inínsabé, Íre peh morá arega teienayabé aiq pútare atone. Ite wene ehweh kawerue ironayabé wensabé aiq pútare atone. We aiq pútaq mah kehiná kéhíná meirena kaweraitéh ání mire atone uwe.

Sísaga anotah wahnáhné ahninkáwá kawerato ehwéhne.

⁴³Sísaga mitaq téhtaréráq ména suena Kehrari marákórápéq pokúwe. ⁴⁴Sísaga naho mahraréna, Manikáne ehweh irari aní mó ke suwahpeqte kegá iwíáh iwíáh atáhwe. Peh morá wenawahraha wensabé íre iwíáh iwíáh atáhwe úwe.

⁴⁵Sísaga Kehrari marákórápéq pokútaq mibeqté kegá eyoyóue mehweh atówe. Segá Sarúsarama suwahpeq táhutahuq notaq Sísaga miráú arámbéhri aiq tagaríowe. Menah miráú arambéhri tagaríó púara eyoyóue mehweh atówe.

⁴⁶Sísaga Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéq wánítate náhníaq sera ano mirarorabeq mónkakáq pokúwe. Kápénéáma suwahpeqte wáhnáh wenawahpeq míowana wenahni anotah awáhréúwe. ⁴⁷Mi wahnáh ánínká Sísaga Súría marákó suena Kehrari marákórápéq sire u ehwéh irena Sísaba pokue wensabé, Nénahni pukinaire. Arega nánuwahpeq segawerato éna pagu pagunúwe.

⁴⁸Sísaga wensabé, Arega ótaq sansá tagéyabe awahbehre. Pehipi íre aiq pútare aintahne úwe. ⁴⁹Úwana wega Sísansabé, Nénahni pukínehboq peheráh súno úwana ⁵⁰Sísaga wensabé, Pokúno. Arenahni oga míanawire úwana mi wehgá Sísane ehwehnsabé aiq pútare atena pokúwe.

⁵¹Ahbiah tahnsá wene nahtapeqsabé séwotaq wene arambéhri kereq ahtapeq piehgiúwe. Segá wensabé, Arenahni kaweragirana oga míéhre teawúwe.

⁵²Teawúwana wega sensabé, Aneq tanáhráq kaweragiro úwara sega wensabé, Inokáh tunsoreráitaq kaweraguraire uwe. ⁵³Uwana abowágá iwíáhéna, Sísaga, Arenahni oga míanawire teníátái tanáhráq peh monseráh tánáhráre úwe. Minayabe moke mi karírónánínká Sísansabé aiq pútare atówe.

⁵⁴Sísaga menah Súría marákó suena Kehrari marákórápéq séna anehe mi otáq sánsá Kéána suwahpeq miráúwe.

5

Sísaga káwehu ayehráq awahre aní kawerato ehwéhne.

¹Mó tanáhráq Asiu kegá Sarúsarama suwahpeq táhutahuq norabeq Sísaga koraganieéna pokúwe.

²Sarúsarama suwahpeq kurirapéqté ónsá áwíq Sipisípiq Onsáe. Onsarapéqté kégeu ah ayehrápéq wání káwehu kowe. Íbaru ehwéh, Asiu kené ehwehme mi kawéhu áwíqmé Pétésárae. Mi kawéhu ayehrápéq moberíáh atataia náhmáí kowe. ³Mitáq áhnte awáhré ké íre sugia peh surahpeq míowe. Aigará soriqnahnu kereq aura pira kéreq ah íre nogoráhu kereq mitaq míowe.

⁴[Maniká míéhrebeqte íópeqté ánínká mó tanáhráq mó tanáhráru mi waní áwíoq áwíorúwe. Áwíoq áwíorútaq ebeq tu awáhré áníné anepeq wánínka

tabagúwana wene awahre suansúá kaweragúwe. Minayabe áhnte awáhré kégá kaweraginkeheéra káwehu ahtáq sáhuriówe.]

⁵ Peh morá anínká peh íregárita q opéq 38 opéq awahreúwe. ⁶ We surahpeq míowana tagéna we áhnte opéq awahreúmé Sísaga tagariowe. Tagarawéna wensabé, Awaho ani méyabe awiro úwe.

⁷ Úwana mi anínká Sísansabé, Wánínka aroroitaq mó anínká wánípipeq íre meni qmena márunintéhre. Íné tue tueutaq mó anínká ebeq tubai qme tubai qmeowe úwe. ⁸ Úwana Sísaga wensabé, Irigúno. Arene máhri q mewe pokúno úwana ⁹ we suansúá kaweragúwana kie irigue wene máhri q mewena pokúwe.

¹⁰ Minayabe Asiu kegá kawerato aninsábé, Iboramé ahrena ahrena wehekáh míre. Arene máhri q mewe nogíneho uwe. ¹¹ Úwana wega sensabé, Íné kaweraintéh anínká, Arene máhri q mewe pokúno teníre úwe. ¹² Úwara sega wensabé, Arene máhri q mewe pokúno teawí anímé in seboue kasenuwe. ¹³ Áhnte wehekéqká paitió púana Sísá íre ábóra q míowe. Íre ábóra q míonsabe kawerato anínká sensabé, Kaweraintéh anímé íre tagarióge úwe.

¹⁴ Anehetaq Sísá Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté mátábúrápéq ména kawerato aní tagéna wensabé, Amahnága awaho ani míahne. Mó awahreurna serahne hboq móme íre a hbabárúno úwe. ¹⁵ Kawerato anínká pokue Asiu ke tagéna sensabé, Íné kaweraintéh anímé Sísae teriuwe.

¹⁶ Sísaga ahrena ahrena wehekáh mi aní kaweratonsabe Asiu kegá Sísá áwíoqnowe. ¹⁷ Áwíoqnowana Sísaga Asiu keyábé, Nániboga ahriahri arambehrii puana ínégaakáq arambehri qge úwe. ¹⁸ Sísaga ahrena ahrena wehekáh arambehri únsabe Asiu kegá abia hnsanéra subiq suanéhe iwíáhuwe. Sísaga Manikánsabe, Nániboe atowe. Manikánsabe, Nániboe atonsabe Asiu kegá mahraréra, Wegá, Ínéreq Manikánseq monseráh aníté úye irarime anotahta q íre kawerire éra subonehe qmúne iwíáhuwe.

Sísaga ehweh ariteyabe éhwéhne.

¹⁹ Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Íné wenahninká pehipi íre miraorahuge. Nánibone arambehri tagéna wega mirainserah íné wenahninká mirauge. ²⁰ Nániboga íné wenahninsábé arutabo iraintena wene sánsá moke teni teninire. Wegá mó kiota i qme arámbéhriákáq sokigi aintankéhe. Minayabe itega áhtenigehe. ²¹ Nániboga puko ke iriwe oganúq sítéhnserah íné wenahninká iwíáhu ke oganúq sitahráhuge.

²² Nániboga mah kehiná kéhíná íre ehweh aritéhre. Ehweh arámbéhriwé moke íné wenahninsábé, Ehweh arito aintéhre. ²³ Nánibo áwíq pankerera iwíáh iwíáh onserah íné wenahni níwíq ómiga pankerera iwíáh iwíáh aintageheéna ehweh arito aintéhre. Íné wenahninsábé suwahrieh kegá eqmaq núwéh aní Nánibonsabé íre iwíáh iwíáh atáhe.

²⁴ Kawerue írátíáhro. Néne ehweh irera íné eqmaq núwéh anínsábé ai q pútare atáh ké oga mérapeq ai q awaq míáhwe. Ínéga se íre ehweh aritanie. Pukia anímári tahnsa méra oganúkue mía míaowe.

Sísaga wehuke sainsuahna éhwéhne.

²⁵ Kawerue írátíáhro. Amahnágaakáq mókakeakáq pusa kégá íné Manikáne ahninkáwáné ehweh iragéhe. Irera oga mía míaigehe. ²⁶ Nániboga oganúq itahráhinserah íné wenahninká moq oganúq itahráhuge. Nániboga oganúq sito aintéhre. ²⁷ Nániboga ínensabe, Are wehukení úkóna aní míahna puah a hbabáq keyabé ehweh arito aintéhre.

28-29 Mókake ómi pukia ké maisaráhrabeqte kégá néne ehweh iragéhe. Íréhrataq kie irigigehe. Kaweqtaq mía mía keyábé, Oga mérapeq pokoro aritaníe. Ahbabáq aruqaruro keyábé ehweh aritena, Iraipéq pokoro aritaníe. Ínéga iraru ehwéhnsábé íre áhtenoro úwe.

30 Sísaga mó mahraréna, Ínébataq íre miraorahuge. Íre peh morá inénéne iwíáhe. Íné eqmaq núwéh áníné iwíáh írátíó púana kawerue wahnahnarítóge.

31 Néne sánsánsábé ínébataq teiútáq tahirímé íre aiq pútare aintáhro teiú irino. *(Lo 19.15)*

32 Néne arambehriyabé Nániboga teíre. Néne sánsánsábé irari ehwéh aiq pútaq ehwéhne. Mina aiq írátíóge.

33 Itega wehuke Sóniba eqmaq sutowana wega aiq pútaq ehwéh iraréna néne sánsánsábé teriátáire. 34 Íre peh wehukene ehweh írátíóge. Ite oga mía míageheéna mah ehwéh teiúge. 35 Ah tagageheéna áráhmuga téhrehnserah itega íné tagariageheéna Sóniga kaweq ehwéh teiátáire. Mi tanáhráq wene ehwehnka itene irupipeq eyoyó aitaráire.

36 Nániboga miraúno i arámbéhrí mira aruqaruruge. Minayabe Nániboga eqmaq núwéhraq tagariáhwe. Néne arambehriga Sóniga tei éhwéh kiotaikire.

37 Íné eqmaq núwéh ání Nániboga néne sánsánsábé aiq teiátáire. Wene ehweh ite íre írátíáhwe. Wene auranabiahapeq íre tagariáhwe. 38 Itega íné eqmaq núwéh ánínsábé íre aiq pútare aintáh púana wene ehweh itene irupipeq íre kagaire.

39 Ite oga mérapeq awaq mianeheéq Manikáne sehira sáhnshawe taga tagowe. Mi sehiránká íné éhweh aiq teíre. 40 Aiq teíraq itega ínéba íre séyéonsabé árahue oga mérapeq awaq mianéhbo?

41 Íné anotah niwíq wehukebate íre meanieéna iraruge. 42 Itega Manikánsabe íre irutaboiratáhwe. Minawé aiq tagaríóge. 43 Nániboga íné eqmaq núwéhraha sugaqme ite íre mehweh aintáhwe. Mó aní peh wenáwíqtaq si aní mehweh atáhwe. 44 Mó kégá itensabé iwíáh íwíáh aitáhnnsábé iuwahbehre. Manikánka kaweróne aitahnayabé íre arutaboiro puq árahue ínénsabe aiq pútare aintánéhbo?

45 Ínéga Maniká míéhrabeq ite ehweh aitanae íwíáhiyeho. Mósísiga ite séhréh aitankéhe íwíáhiyeho. Írakaumo. Wene ehwehnka ehweh aitankéhe. 46 Mósísiga néne sánsánsábé sehiranue teiuwe. Minayabe itega wensabé aiq pútare atáhtáq tahirímé ínénsabe aiq pútare aintáh irino. 47 Mósísiga teiu sehiránsábé íre aiq pútare atáhnnsábé ínéga teiú éhwéh árahue aiq pútare aintánéhbo úwe.

6

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kirabou ehwehne.

(Mátíyu 14.13-21; Máhka 6.30-44; Áruká 9.10-17)

1 Mó tanáhráq Sísaga Kehrari kawéhútáq sípi kéwewena kure seberaebéq pokúwe. Kehrari kawéhúmé mó awíq Táibéria kawéhúne. 2 Mitaq Sísaga awahre ke kawerarito púara áhnte kégá tagéra ótaq sansáne éra we kérowe. 3 Sísareq ite we kérahwána kereqka sáwéhrapeq kire mi sawéhráq tútuwe míahwane. 4 Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq táhutahuq né tanáhráq wahtonúwe.

5 Áhnte kégá Sísaba kíúwana tagéna Sísaga Pírípinsabé, Sira kégá tópah nehransabé árahue paiqmaranéhnkono úwe. 6 Sísaga miraína arámpéhri aiq iwíáhéna peh Pírípinsabé áhwárawe tagéna wensabé, Árahue paiqmaranéhnkono éna kasenuwe.

⁷ Pírípiga wensabé, Áhnte monéráté 200 Kína tópah paiqme pehgáritarue sararáhna íre awehraq kanawire úwe. ⁸ Sísá kéro aní áwíq Ehntaru, Pítane ábákawagá Sísansabé, ⁹ Mahtaqté ánimái we moberíáh párétiákák téhtaré páhnikákák matíéhre. Áhnte ke míáh púana mina abehq náneq tahnsáne úwe. ¹⁰ Sísaga ite we kérahwána keyábé, Tútuoro teriéro úwe. Mitaq áhnte ahpépáhq kotaq tútuue míówe. Se peh íregáritaq wehuké 5 táhúséni (5,000) wehuké míówe.

¹¹ Sísaga mi paréti mewena Manikánsabe, Kaweróne atena keqme tútuue míó ke náriuwe. Páréti náriunserahnue pahnikákák moq náriuwe. Sega táhutahuqsabé suwahbónserahnue náriuwe. ¹² Ómiga siyahbankirowana Sísaga ite we kérahwána keyábé, Arahq súéhboq morábí sáharáhro úwe. ¹³ Úwaq itega moberíáh páréti arahqmé airápété téhtaré páhsikéti úsawe obenkíq marahwáne.

¹⁴ Míó kega mi otáq sánsá tagéra mahraréra, Marakóipeq tuména Manikánka naho néne ehweh irarína aní eqmaraní ú anímé Sísá wire uwe. ¹⁵ Sísaga iwíáhéna, Sega íné táhtorera ínénsabe, Amahnága itene anotah wahnáh aní míahno ainteho éna taqnobague webataq sáwéhrapeq pokúwe.

*Sísaga káwehu wání abobóráhtaba nogu ehwéhne.
(Mátíyu 14.22-33; Máhka 6.45-52)*

¹⁶ Íó tupekútaq ite Sísá kérahwána kegá káwehu wání áhkórapeq tunse ¹⁷ sípi kéweweq kure seberaebéq Kápénéáma suwahpeq koneheowane. Penorabeq Sísaga iteba íre súwe. ¹⁸ Anotah soirírúnka nonaburóróúwe. ¹⁹ Sípiipéq kéq awanká karatáté wání subame kure peh ákáhtaq wahtó kowanana Sísaga iteba wání abobóráhtaba súwaq tagéq áhreowane. ²⁰ Áhreowanana Sísaga itensabé, Íné úge. Íre áhreoro úwe. ²¹ Itene irupipeq eyoyóéq wensabé, Máho ewanana Sísaga sípiipéq kiasague kirútuue míowe. Kirútuue míotaq ite pokonehe owanarabeq sípiipéq apubúue kowane.

Sísansabé anebahru ehwéhne.

²² Ahbiah tahnsá seberaebéqté kegá iwíáhéra, Inokáh peh morá sípi karáirana Sísá mipéq íre pokuraire. We kéro kega sebataq mewera pokurowe uwe. ²³ Táibéria marákórápéqté sípíwári kéwewera suwe. Tópah norabeq Sísaga Manikánsabe kaweróne atorabeq mi sipíwári wahtotaq kéwewera suwe. ²⁴ Suwara míó kega Sísansabé anebahréra wereq ite we kérahwána kereq íre míahwanayabé sega Sísá koraganehéera mi sipíwári kéwewera Kápénéáma suwahpeq pokuwe.

Oga mía mía tahutáhúqsábé éhwéhne.

²⁵ Sega seberaebéq Sísá tagéra wensabé, Íwáhnoraníno, arahtaq seno uwe. ²⁶ Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Ótaq sansánuraunsabé íre sewe. Peh tópah náíatáugana iyahbankitáinsabé sewe. ²⁷ Karekorahi tahutáhúqsábé íre arambehrioro. Peh oga mía mía tahutáhúqsábé arambehrioro. Mi tahutáhúqmé íné wehukení úku anínká náiníe. Maniká Nániboga omaq intena kaweróne aintéhre úwara

²⁸ sega wensabé, Manikáne arambehriwe aneq miraonehnikono uwe. ²⁹ Uwana Sísaga sensabé, Nániboga íné eqmaq núwéh ánínsabé aiq pútare aintáhmé minawé Manikáne arambehri wire úwe.

³⁰ Úwara sega wensabé, Itega arensabé aiq pútare atanéhboq aneq otáq sánsá mirainibo? ³¹ Manikáne ehwehnka mahraréna, Sega nagehéna wega íópeqté tópáh náriuwe íre. *(Kisim Bek 16.4)*
Mina únserah iteinahbúréhga uworapeq pehipi ko topáh nowe. Minayabe arega aneq otáq sánsá mirainibo uwe.

³² Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Mósísiga íópeqté tópáh íre náriuwe. Nániboga aiq pútaq íópeqté tópáh náíre. ³³ Manikáne tópáh, íópeqté tópáh márúnáíúnká mah kehíná kéhíná oga míahrahowe úwe.

³⁴ Úwara sega wensabé, Mi topáh náí nánínó uwe. ³⁵ Uwana Sísaga sensabé, Íné oga mía mía topáh múge. Ínéba sira kewé mó íre sirupibiinawire. Ínénsabe aiq pútare aintáh kewé mó íre tahbobóoneherawoe.

³⁶ Itega íné tagéq ínénsabe íre aiq pútare aintáhwe teiewóge. ³⁷ Nániboga nánina kegá ómi ínéba sighe. Ínéba sira kewé íre kaqsuaníe.

³⁸ Íre ínénéne iwíáh peh íné eqmaq núwéh áníné awahbeh árámbéhrí mi-rainieéna íópeqté tumióge. ³⁹ Íné eqmaq núwéh ánínká teniena, Návéna ke taqnobagiyehboq kawerue wahnahnatawéwahnó. Anehe tanahráqmé návéna ke iriwe oganúq sito ire. ⁴⁰ Nániboga teniena, Are nénahni tagéra aiq pútare atáh kewé oga mérapeq awaq miagéhe ire. Tenínsábé mi kewé anehe tanahráq iriwe oganúq sitanauge úwe.

⁴¹ Sísaga, Íné íópeqté tumió tópáh múge únsabe Asiu kegá sibiahnsa atera seye ehmuníq éhmúníruwe. ⁴² Ehmuniq éhmúníréra, Ehweh teí ání wenáwíq Sísá wire. We Sósépane ahninkáwá wíre. Wenanoibo tagariona akéq móye. Amahnága wega, Íné íópeqté tumióge irarime arahinsabébo uwe.

⁴³ Uwana Sísaga sensabé, Iteite abiahnsanue ehmuníq éhmúníriyeho.

⁴⁴ Wehukega pehipi ínéba íre sighe. Peh Nánibo íné eqmaq núwéh ánínká sabiri kegá ínéba sighe. Mi kewé anehe tanahráq iriwe oganúq sitaníe.

⁴⁵ Manikáne ehweh iraru kene sehiranka mahraréna,

Manikánka ómi síwáhnorinkehe ire.

(Aisaia 54.13)

Nániboga síwáhnori ehwéh íráh kegá ómi ínéba sewe.

⁴⁶ Mah kehíná kéhínánká Nánibo íre tagahwe. Íné, Maniká miéhrabeqte ánínká ínébataq Nánibo tagaraugé. ⁴⁷ Kawerue írátíáhro. Ínénsabe aiq pútare aintáh ké oga mérapeq aiq awaq míáhwe. ⁴⁸ Íné oga mía mía topáh múge. ⁴⁹ Pehipi ko topáhmé iteinahbúréhga uworapeq méra naruera íre oga mía pehipi pukuwe. ⁵⁰ Íópeqté tópáh tumiónsábé nehra kegá íre pukigehe. ⁵¹ Íné íópeqté oga mía mía topáh múge. Íné nehra kegá oga mía míaiugehe. Mah kehíná kéhíná oga mía míaiugehéna íné pukinie. Minayabe náíéna topáhmé néne niwaq mire úwe.

Sísaga wene korahqkakáq awaqkakaqsábé irarú ehwehne.

⁵² Asiu kegá seyensabé ehwehéra, Mah aniné awaqme árahue náinkéhbo uwana ⁵³ Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Íné wehukení úku aniné korahqkakáq niwaqkakáq peh áwé tagah kegá oga mérapeq íre awaq míáhwe. ⁵⁴ Néne korahqkakáq niwaqkakáq nah kegá oga mérapeq aiq awaq míáhwe. Mi kewé anehe tanahráq iriwe oganúq sitaníe. ⁵⁵ Oga mía mía tahutáhúqmé néne korahqkakáq niwaqkakáq míre. ⁵⁶ Néne korahqkakáq niwaqkakáq nah kegá ínéba mía míawe. Ínéga seba mía míauge.

⁵⁷ Íné eqmaq núwéh ání, Nánibo oga mía míai puana íné moq oga mía míauge. Íné oga mía míaunderah íné nehra kegá oga mía míaiugehe. ⁵⁸ Íné íópeqté tú tópáh íre iteinahbúréhga no naneq tahnsáne. Segá pehipi ko topáh naruera íre oga mía míawe. Íópeqté tú tópáh nehra kegá oga mía míaiugehe úwe.

⁵⁹ Sísaga mi ehwéh Kápénéáma suwahpeq Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwe.

Sísawe oganúq itahráhi ehwéhnkákáq áníne.

⁶⁰ Áhnte we kéro kega mi ehwéh irera seye náhenéra, Minawé anotah pagégé éhwéh míre. Inseréhga iragéhbo uwe. Inseréhga iragéhbo éra ehmuniq éhmúníruwana ⁶¹ Sísaga wene arupipeq sene ehweh irena sensabé, Amahnága teiú éhwéhnsábé iuwahriehro? ⁶² Íné wehukení úku anínká túrabeq mó kionaq tagéq aneq iwíáhnehbo? ⁶³ Manikáne Awanka oganúq ítéhre. Peh wehukega íre miraorahowe. Teiú éhwéhnsábé Manikáne Awanka oganúq ítéhre. ⁶⁴ Ite mó kegá aiq pútare aintáhwaqme mó kegá íre aiq pútare aintáhwe úwe.

Sísaga wene arupipeq wensabé íre aiq pútare átó kereq wene naruo koweriranaú anínseq tagario púana mi ehwéh irarúwe. ⁶⁵ Sísaga sensabé, Minayabe mah ehwéh teiewómé wehukega pehipi ínéba íre sigehe. Peh Nániboga sabiri kegá ínéba sigehe úwe.

⁶⁶ Úwara áhnte we kéro kega Sísaga auwera mó íre kérowe. ⁶⁷ Sísaga ite airápété téhranité kérahwána keyábé, Ite moq nuweq pokonehbo úwe.

⁶⁸ Úwana Sáímóni Pítaga wensabé, Itene Wahnahno, ineseba pokonehkonono? Arene ehwehka oganúq itahráhire. ⁶⁹ Are Maniká míéhrebeqte kaweqtaq mía míaóna aní móne. Aiq tagarione. Minayabe aiq pútare atone úwe.

⁷⁰ Úwana Sísaga itensabé, Ite airápété téhranité omaq itaráuge. Ite miáhrabeqte aní owainawane anine úwe. ⁷¹ We Sáímóni Ísíkáríótine ahninkáwá Súrásansabé irarúwe. We airápété téhranité míórabeqte anínká Sísane naruo weba koweriranaúwe.

7

Sísaga mó ke táhutahururabeq koragó ehwehne.

¹ Asiu kegá Sísaga subiyehoéna wega Súría marákórápéq íre kuriá peh Kehrari marákórápéq mó ke suwahpeq mó ke suwahperue ah noguwe. ² Asiu kegá saqmaq saqmaq nahmarí pearera táhutahuru tanáhráq áhníbóránúwe. ³ Wenábáqmarinká Sísansabé, Ómi are kéréh kégá arene arambehri taganehboq mahtaq sue Súría marákórápéq pokúno. ⁴ Arega anotah aní míankehboq kopípéq arambehrinehboq ábóraq arambehriúno. Arega ótaq sansá mirainaraq mah kehiná kéhíná kosokigiúno uwe. ⁵ Wenábáqmarinká Sísansabé íre aiq pútare ató púara mi ehwéh iraruwe.

⁶ Sísaga sensabé, Amahnága íné anotah aní míó tánáhráq íre suriéhre. Ahriahriwe itene tanáhráre. ⁷ Ahbabáq kehinánká itensabé suwahbehre. Sene ahbabáqsabe teriu púana ínénsabe suwahriehre. ⁸ Iteite táhutahurorabeq pokurero. Íné anotah aní mé tanáhráq íre suriéh púana táhutahurorabeq amahnága íre pokinie ⁹ éna Kehrari marákórápéq peh mitaq míowe.

¹⁰ Táhutahururabeq wenábáqmarinká kuwana Sísaga epéráhpéue mitaq suena Sarúsarama suwahpeq táhutahururabeq pokúwe. ¹¹ Sísansabé anebahréra Asiu kegá táhutahururabeq mó keba mó kebanue kasenéra, Sísaga eheq míehro éra kasenuwe. ¹² Míó kega Sísane sánsánsabé ehmuniq éhmúníréra mó kegá, We kaweq aní míre uwara mó kegá, Írakaumo. We péhe aní míre uwe. ¹³ Se Asiu kené wahnahmarínsabé áhreu puara Sísaga éhweh íre pahsúowe.

¹⁴ Táhutahuru tanáhráq ákáhtaq parabagútaq Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráípéq kibekéna síwáhnorúwe. ¹⁵ Síwáhnorúwara Asiu kegá áhtenéra mahraréra, Íre sigarue tagaríéh aní míre. Árahue ahtebia aní úkurairo uwe.

¹⁶ Uwana Sísaga sensabé, Ínéga íwáhnorú ehwéhmé íre ínébataq néne iwíáhe. Mina íné eqmaq núwéh aniné iwíáh wíre. ¹⁷ Ínéga íwáhnorú ehwéhmé Manikáne iwíáhbópoq peh ínébataq néne iwíáhbópoq teiúge iwíáho? Manikáne arambehriyabé arutaboíréná mirainauge iwíáhi anínká néne ehwehme íre

peh ínénéne iwíáh peh Manikáne iwíáh wíre ue tagariankehe. ¹⁸ Wewene ehweh síwáhnori ánínká wewensabé iwíáh íwíáhíre. Eqmaq núwéh ánínsábé iwíáh íwíáh atónsábé íre péhenia peh aiq pútariahnsanuge.

¹⁹ Manikánka sehgióro ú ehweh Mósísiga naho teiu mino. Mi ehwéh ite íre íráhwe. Amahnága íné nubiq sueyabe ite aneqsabé iuwahbehro úwe. ²⁰ Úwara mío kega wensabé, Owainawanka arene arupipeq míéh púah wega inserahni iwíáhóne. Are subiq suaneheme inseréhga irareo uwe.

²¹ Uwana Sísaga sensabé, Ahrena ahrena wehekáhtáq íné peh morá ótaq sansánunsabé ite iwíáh kikirowe. ²² Mósísiga naho káriq anímáigáúné síú amurúrué sansa teiuwe. Íre Mósísiga peh iteinahbúréhga mi sansá áhwárarówe. Ite ahrena ahrena wehekáh mi sansámé mira aruqaruowe. ²³ Mósísiga sehgióro ú ehweh anterúéhneho éq itega mi sansá ahrena ahrena wehekáhnkákákq mira aruqaruowe. Mira aruqaruome ínéga ahrena ahrena wehekáh wehukení kaweratáráunsabé árahinsabé abiahnsa aintaho. ²⁴ Apubúue tagéq íre kaweq iwíáhéq ehweh aintaho. Peh tábúsoqme iwíáhwe tagéq irarerero úwe.

Sísa ineboue kabaru ehwéhne.

²⁵ Táhmaro Sarúsarama suwahpeqte kégá kasenéra, Sega subiq suaneherao anímé mah anípo? ²⁶ Wega mahtaq ábóraq síwáhnorirara wahnah kegá peh túbáh agowe. Túbáh agonsabé mah anímé wehuke merirena kaweraritankeheéna Manikánka omaq ato aní míre íwíáhowapómo. ²⁷ Mi aní wenawahpeq aiq tagarione. Manikánka omaq ato anínká sínaraq wenawahpeq ómiga íre tagariagehe uwe.

²⁸ Uwana Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh tápéqté mátábúrápéq Sísaga síwáhnorena anotahtaq mahraréna, Itega íné tagarione éq nánuwahpeq tagaríáhwe. Íné tutaume íre ínébataq néne iwíáhga tutaugé. Íné eqmaq núwéh aní we aiq pútaq aní míéhraq itega we íre tagaríáhwe. ²⁹ We míéhraheqte tutaugana wega íné eqmaq núwéh púana ínéga we aiq tagaríóge úwe.

³⁰ Uwara sega wene ehweh irera iwíáhéra, We táhtoranéhe uwe. Sísa pukú tanahráq íre surio púara sega peh áwé tagowe. ³¹ Áhnte mío kega, Sísansabé aiq pútare atówe atera mahraréra, Sísaga áhnte otáq sánsá mirai puana Manikánka omaq ato anínká sínaraq wega miráina sansánká Sísaga miraurai otáq sánsá kiotaikinabo uwe.

Sísa táhtoranehéera párísiwarí eqmaq súo ehwehne.

³² Soruparío kega Sísane arambehriyabé ehmuníruwara Péhrasi kegá írówe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka Sísa táhtoranehéera sene párísiwarí eqmaq súówe. ³³ Sísaga mahraréna, Iteba wahto tanahráq ména anehe íné eqmaq núwéh anípá pokinie. ³⁴ Itega íné ninebahrirataqmé íre taganeheqmóe. Íné pokonarabeq ite íre kioráhowe úwe.

³⁵ Úwara Asiu kegá seye mahraréra, We eheq pokinabo? Ite anebahréq we íre tagahrahúnarabeq eheqpo? Mó nahnsó suwahpeqte Asiu kébá pokinabo? Kárikí ehwéhno ke suwahpeq pokue síwáhnorinabo? ³⁶ Ite íné ninebahri-rataqmé íre taganeheqmóe ire. Wega irarime íre iahtebóna ehwéhne. Íné pokonarabeq ite íre kioráhowe ire. Wega irarime íre iahtebóna ehwéhne. Mi ehwéhme aneq ehwéhpómo uwe.

Oga mía mía aráhnónsábé éhwéhne.

³⁷ Mi tahutáhúré tanáhráq anehete wehekáh tánáhráq anotah tanáhráre. Mi wehekáh Sísaga iriwe ména anotahtaq mahraréna, Ite tahbobóinaaq ínéba sure sewe nahro. ³⁸ Ínénsabe aiq pútare aintáh kéné sirupipeq oga mía mía

aráhno tueruenawire. Manikáne ehwehnka irarinserah sirupipeq oga mía mía aráhno tueruenawire úwe.

³⁹ Mah ehwehnumé Sísaga Manikáne Awansabé irarúwe. Sísaga Maniká míorabeq íre kirio púana Manikáne Awa íre eqmarowe. Sísaga iwíáhéna, Nániboba pokonaraq ínensabe aiq pútare aintáh kébá Manikáne Awa kieqmaranie iwíáhuwe.

Sísansabé íre peh morá iwíáhunsabé éhwéhne.

⁴⁰ Míó kega wene ehweh irera táhmaroga mahraréra, Manikánka naho néne ehweh irarína aní eqmaranie ú anímé we wire uwe. ⁴¹ Mó kegá mahraréra, Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna peh morá aní omaq atowe. We mi aní míre uwara mó táhmaroga mahraréra, Manikánka omaq ato aní íre Kehrari marákórápéqté aní míre. ⁴² Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka omaq ato anímé Tébiti Kahnáh aní míre. We Tébitine marakórapeqté Pétáriéma suwahpeqte aní míre íre. *(Buk Song 132.11; Maika 5.2)*

Manikáne sehiranka aiq mahrari mino uwe.

⁴³ Sísansabé mó kegá mó iwíáhuwara mó kegá mó iwíáhuwe. ⁴⁴ Táhmaro kegá táhtoranéhe iwíáhéra íre táhtosa pehragowe.

Wahnah kereqka íre aiq pútare atáh éhwéhne.

⁴⁵ Eqmaq súo paríswarínká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqpa kouwekuwe. Kouwekuwara sega sensabé, Aneqsabé Sísaga íre meqmeq seo uwe. ⁴⁶ Uwara paríswarínká sensabé, Wega irari éhwéhnká moke mó kené ehweh kiotaikire uwe.

⁴⁷ Uwara Péhrasi kegá paríswarínsabé, Itega moq wene péhe éhwéhnsabé aiq pútare ataho? ⁴⁸ Wahnah kereq ite Péhrasi kereqka wensabé íre aiq pútare atona wino. ⁴⁹ Manikáne sansá íre írátíáh kégá sebataq Sísansabé aiq pútare atáhuwe. Mi ke iraipéq pokoneherao ke wóe uwe.

⁵⁰ Níkoríma, menah tanahráq Sísaba sú aninká we Péhrasi anínéna wewawahrah Péhrasi keyábé mahraréna, ⁵¹ Manikánka sehgióro ú ehwehnká anereiro? Wehukení pehipi ehweh ato iro? Írakaumo. Ebeqme wehukeníné ehweh ireq wene arambehri tagaríáhro. We ahbabárinaraq anehemé ehweh ato íre úwe.

⁵² Úwara sega wensabé, Are moq Kehrari marákórápéqté anípo? Manikáne ehweh púkuipéq kabarue tagáhno. Manikáne ehweh irare kegá Kehrari marákórápéqté íre séyéowe ⁵³ [éra sene nahtapeq abae aguwe.

8

Ahbabáq ini Sísaba meqme ku éhwéhne.

¹ Sísaga Óríwi sawéhrápéq pokúwe. ² Ahbiahipeq Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekúwe. Kibekúwara ómi míó kega weba suwana wega tútuue ména síwáhnorúwe. ³ Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka ahbabáq ini sabiruera meqmera wehekeq ákáhpi móátówe. ⁴ Móátéra Sísansabé, Íwáhnoraníno, mah iní mó wehgá abariaraq tagéq táhtoqme meqme sune. ⁵ Mósísiga sehgióro ú ehwehnká mina tahnsa ahbabáq ininsó ebahtaté tuparuqme subiq súáhro íre. Arewe aneq iwíáhono uwe. ⁶ Sísaga íre tábúsoqme irarinaraqmé wensabé ehweh ataneheéra áhwárawe tagéra kasenuwe.

Kasenuwana Sísaga taebewe ayahnkaratáté obe marákórácq sehiranúwe. ⁷ Segá mó kasenaq mó kasenaruwana Sísaga iriwe ména sensabé, Íre ahbabári anínká ebeqte ébáh mewe tuparuankéhe ⁸ éna mó taebewe ayahnkaratáté marakóraq sehiranúwe. ⁹ Mitaq míó kega wene ehweh irera aboawah weh

ebeq mótaq mótarue pokuwe. Ómiga Sísaga auwera pokuwana Sísaga tútuue míorabeq peh morá mi inínká iriwe míowe.

¹⁰ Sísaga iriwe ména mi inínsábé, Are meqmera se ke eheq míaho? Segá íre ehweh ataho úwana, ¹¹ Írakaumo úwe. Írakaumo úwana Sísaga wensabé, Ínéga moq íre ehweh ataníe. Pokéwahno. Mó ahabábárinehboq kaweqtaq míahno úwe.]

Sísaga téhrehnka inserahni anínsábé éhwéhne.

¹² Sísaga sensabé mó mahraréna, Mah kehiná kéhíná míáhrabeq téhrehnka inserahnu aní múge. Íné séniréh ánínká íre sunkíkírirabeq nogena peh kaweqtapéq téhrehrebeq noginkéhe úwe. ¹³ Úwara Péhrasi kegá wene ehweh irera wensabé, Arerensabé iraréne. Arene ehweh íre aiq pútaq éhwéhne uwana

¹⁴ Sísaga sensabé, Néne sánsánsábé irarume aiq pútaq éhwéhnuge. Íné tutaurabeqkákáq íné pokinieurbabeqkákáq tagaríó púana aiq pútaq éhwéhnuge. Íné tutaurabeqkákáq íné pokinieurbabeqkákáq íre tagaríáhwe. ¹⁵ Wehukenínká iwíáhinserah iwíáhéq ehweh aintáhwe. Ínéga amahnága moke wehukeyabé íre ehweh aitóge.

¹⁶ Ínéga ehweh aitáhnaraq tábúsoqme éhwéh aitaníe. Nánibo íné eqmaq núwéh ánínká ínéba mía míai puana íné íre ahabábáq iwíáhorahéna peh tábúsoqme ehweh aitaníe. ¹⁷ Itega, Manikáne ehweh sehgiune eme mi éhwéhnká mahraréna, Téhranítégá morá éhwéhnoyana sene ehweh aiq pútaq éhwéhne ire. ¹⁸ Néne sánsánsábé teiúgana Nánibo, íné eqmaq núwéh ánínká moq néne sánsánsábé teíre úwe.

¹⁹ Úwara sega wensabé, Arenabo eheq míehro uwana Sísaga sensabé, Ínéreq Nániboreq íre tagaríáhwe. Íné tagaríáhtáq tahirímé Nánibonkakáq tagaríáh irino úwe. ²⁰ Mi éhwéh Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq sene móne maqmaru paqnáh wahtotaq Sísaga síwáhnorúwe. Íre we puké tanahráq púara mó kegá we íre táhtoqmera móátówe.

Sísaga, Íné pokinieurbabeq ite íre kioráhowe ú ehwehne.

²¹ Sísaga Péhrasi keyabé mó mahraréna, Íné pokinie. Itega íné ninebahréq itene ahabábáqkakaq pukoneheqmóe. Íné pokinieurbabeq itega íre kioráhowe úwe. ²² Úwara Asiu kegá seye náhenéra, Íné pokinieurbabeq itega íre kioráhowe ire. Árahinsabé mi éhwéh irariro? Wewega wewe subiqmena pukinabirapómo uwe.

²³ Uwana Sísaga sensabé, Ite mahtaqté ké wóe. Íné íópeqté aní múge. Ite mah marákóipéqté ké wóe. Íné íre mah marákóipéqté aní múge. ²⁴ Itene ahabábáqkakaq pukoneheqmóe teiúge. Ínénsabe áwahe aní míreue íre aiq pútare aintéhrrataq itene ahabábáqkakaq pukoneheqmóe úwe.

²⁵ Úwara sega wensabé, Are insebo uwe. Are insebo uwana Sísaga sensabé, Íné tei teinu aní múge. ²⁶ Itega miraonsabé áhnte éhwéh kéhre. Áhnte éhwéh aitaahráhuge. Íné eqmaq núwéh aní aiq pútaq aní mía míai puana mah kehiná kéhíná wega teni tenini éhwéh teiúge úwe. ²⁷ Sísaga Maniká Wenabonsabé teriuwara míó ke íre írówe.

²⁸ Sísaga sensabé, Itega íné wehukení úku aní awankátaq táhpawe pankeréhrrataq íné wenahni míre éq ahtebagehe. Íre ínénéga iwíáhéna iraruge. Peh Nániboga teninsábé teiúge. Minaakaq ahtebagehe. ²⁹ Íné eqmaq núwéh ánínká ínéba mía míaire. Ínéga we awahbeh arámbéhrí kawerue mira aruqarurunsabé wega íre nuwena pokire úwe. ³⁰ Mi éhwéh irarúnsabe áhnte míó kega wensabé aiq pútare atówe.

Aiq pútaq ehwéhnká soraq iuwankéhe i ehwéhne.

³¹ Wene ehwehnsabé, Aiq pútaq ehwéhne atówana Sísaga sensabé, Itega néne ehweh págegeue ambubu atíéh rataqmé peh mi tanáhráq aiq pútaq íné séníráh ké míagehe. ³² Íné séníréhrataq aiq pútaq ehwéh ahtebehrana mi ehwéhnká soraq iuwankéhe úwe.

³³ Úwara sega wensabé, Ite Ébárahma kahnáh mionara mó kegá náhgáqtate íre iyarówe. Minayabe ite soraq iuwankéhe irarenawe árahinsabé irareno uwe.

³⁴ Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Ahbabáq aruqaruro ke sene ahbabáqka iyaréhre. ³⁵ Ahbabáqka iyaréh kegá Nánibone nahtapeq íre míahrahowe. Írakaumo. Peh morá wene animárínká mía míaoewe. ³⁶ Íné Manikáne ahninkáwágá pugeq iuwáhnaraq ahbabáqka mó íre iyarahráhire.

³⁷ Íné tagaríomé ite Ébárahma kahnáh míáhwe. We kahnáh méq itene irupipeq néne ehwehnka íre kagai puaq itega íné nubonehe íwíáhowe. ³⁸ Nániboga íné sokigi anínsabé teiúge. Itewe iteriboga íwáhnori sansá mira aruqarurowe úwe.

Owainawane sánsánsabé éhwéhne.

³⁹ Péhrasi kegá Sísansabé, Ébárahma iteribo wire uwe. Uwana Sísaga sensabé, Ite Ébárahmane animarí míáhtáq tahirí wene sánsá mirao irino. ⁴⁰ Aiq pútaq ehwéh Nániboga teni tenini ehwéh teiúgaq itega íné nubonehe íwíáhowe. Itega mira onserah Ébárahmaga íre miraúwe. ⁴¹ Iteriboga mira aruqarurinserah miraowe úwara sega wensabé, Iteinoréh ahbabáq ininsó míáhwe íwíáhono? Iteribo íre áhnte, peh morá Manikáne uwana

⁴² Sísaga sensabé, Maniká Iteribo iraq tahirímé ínénsabe irutaboiraintáh irino. Maniká míéh rabeqte tumióge. Íre néne iwíáhga tumióge. Manikánka eqmaq núwátáirana tumióge.

⁴³ Néne ehweh árahinsabé íre iraho? Itega néne ehweh iuwahrieh puaq íre íráhwe. ⁴⁴ Ite owainawane animarí móe. Owainawanka ahbabáq sansansabé awahbehnserah itega wene sánsá miraéyabe iuwahbehre. Áwahewé we mó ke subiq suo aní míowe. We íre aiq pútari aní míéh púana péhe éhwéh tei teinire. Wegá péhe aní ména péhe sánsá áhwáró púana péhe éhwéh tei teinire. Wene sánsáne.

⁴⁵ Íné aiq pútaq ehwéh teiúnsabé itewe íre aiq pútare aintáhwe. ⁴⁶ Íné ahbabáq aní míre irarénawe in-sega irariro? Íné aiq pútaq ehwéh teiúme aneqsabé íre aiq pútare aintaho? ⁴⁷ Manikáne animarínká wene ehweh íráhwe. Ite íre wene animarí míáh puaq wene ehweh íre íráhwe úwe.

Sísaga, Ébárahma íre míotaq míáhwa aní múge ú ehwehne.

⁴⁸ Asiu kegá wensabé, Are Sámária marákórápéqté aní míahnana owainawanka arene arupipeq míéhre. Aiq pútaq ehwéh irarúne uwana ⁴⁹ Sísaga sensabé, Nirupipeq owainawa íre míéhre. Nánibonsabé iwíáh íwíáhugaq itega ínénsabe íre kaweq ehwéh aintáhwe.

⁵⁰ Anotah aní míómé íre ínénéne iwíáhe. Nánibo mah kehíná kehíná saraq-marahna aninká wewega anotah aní míahno aintéhre. ⁵¹ Kawerue írátíáhro. Néne ehweh irera néne sánsá sehgíra kewé íre pukigehe úwe.

⁵² Úwara Asiu kegá wensabé, Owainawanka arene arupipeq míéhraq amahnága aiq tagarione. Néne ehweh irera néne sánsá sehgíra kewé íre pukigehe eno? Ébárahmareq Manikáne ehweh iraru kereq ómi puku mino. ⁵³ Ébárahma iteribo pukúnsabe arega, Íné Ébárahma kiotaiqme aní míóge íwíáhono? Are iwíáhónawe inseúge íwíáhono uwe.

⁵⁴ Uwana Sísaga sensabé, Ínéga ínénénsabe iwíáh íwíáhutaq tahirímé mina abehq náneq úki irino. Nániboga ínénsabe iwíáh íwíáh aintéhre. Nánibo itene Manikáne eme ⁵⁵ itega we íre tagariáhwe. Ínéga we tagarióge. Ínéga we íre tagarióge teiútáq tahirímé íné ite tahnsá péhe áni míó irino. Ínéwé we aiq tagarióge. Wene ehweh irena wene sánsá mira aruqaruruge.

⁵⁶ Iteinhbú Ébárahmaga íné tanáhráqsábé iwíáhue níwénunéna iwíáh íwíáhúwe. Anehe íné tagéna wene arupipeq eyoyóúwe úwara ⁵⁷ Asiu kegá wensabé, Are íre aboawah weh míahna puah Ébárahmawe árahue tagariahno uwe. ⁵⁸ Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Ébárahmawe íre míotaq míáhwa aní múge úwe.

⁵⁹ Mi ehwéh írera sega ebahtaté tuparuqme subiq suaneheéra mi ebáh kabarue meyówe. Meyówana Sísaga taqnobague Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté tueyokúwe.

9

Aura pira áni kawerato ehwehne.

¹ Sísaga ah nogutaq aura pira áni, ítaq mahbí tagówe. ² Wenanoga maqmio-taq aura pira áni maqmarowe. Ite we kérahwána kegá Sísansabé, Íwáhnoraníno, wenanoga aura pira áni maqmaronsabe insega ahbabárúo? Aura pira ánínká ahbabárúo? Wenanoiboga ahbabárúyao? Insega ahbabárúo kasenowane.

³ Kasenowanana Sísaga itensabé, Íre wereq wenanoiboreqne ahbabáqsabe aura pira áni míéhre. Itega Manikáne arambehri tagageheéna we aura pira áni míéhre.

⁴ Íné eqmaq núwéh áníné arambehri téhrehraq miraonehe. Penkínaraq ómiga íre arambehriorahúne. ⁵ Ínéwé mah marákó marákó mé tanahráqmé mah kehíná kehíná míáhrabeq téhrehnka inserahnu aní múge úwe.

⁶ Miraréna marakóraq tehqniarena wene ayahnkarataté marakó abiróúwana seraweh úkúwe. Mi seráwéhraté aura pira áníné aurátaq abaq marena ⁷ wensabé, Síróáma kawéhúpípéq móbabeq paberúno úwe. Sene ehwehme Síróámawe eqmaréh áni míre. Móbabeq paberúno úwana wega pokue móbabeq paberúwana wene aura kaweragúwana kouwekúwe.

⁸ We aura pira áni míotaq ineh inehúwara wenawahraheq mó kereqka taga tagauwe. Wegá kouwekútaq mi kegá aura kaweragú aní tagéra mahraréra, Mi anímé tútuue ména ineh inehi anímé webo kasenuwe. ⁹ Mó kegá, We wire uwara mó kegá, Írakaumo. Peh we tahnsá áni míre uwe. Uwana mi anínká mahraréna, Ite irare anímé íné úge úwe.

¹⁰ Úwara sega wensabé, Arene aura árahue kaweragiro uwana ¹¹ wega sensabé, Sísae ue áwírató anínká serawehtaté niurapi abaq intena ínénsabe, Síróáma kawéhúpípéq móbabeq paberúno tenírana móbabeq paberugana niura kaweragire úwe. ¹² Úwara sega wensabé, We eheq míéhro uwana, Íné íre tagarióge úwe.

Sísaga kaweratsabe Péhrasi kegá ehwehu ehwéhne.

¹³ Segá aura kaweragú aní meqmera Péhrasi kebá móátówe. ¹⁴ Sísaga seraweh mirarena wene aura kawerato tanáhráq ahrena ahrena wehekáhne. ¹⁵ Péhrasi kegá aura kaweragú anínsábé kasenéra, Arene aura árahue kaweragiro uwana wega sensabé, Serawehtaté niurapi abaq intéhrana pabeq paberugana amahnága niura kaweragire úwe.

¹⁶ Úwara mó Péhrasi kegá mahraréra, We ahrena ahrena wehekáhté sánsá anetaníbo iwíáhi puana we íre Manikánka eqmaréh áni míre uwe. Uwara mó

kegá mahraréra, We ahbabáq ani tahirímé mina tahnsa ótáq sánsá árahue mirai iripo uwe. Mó kegá mó iwíáhuwara mó kegá mó iwíáhuwe.

¹⁷ Segá aura kaweragú anínsábé mó kasenéra, Arene aura kaweratéh ánínsábé, Arega aneq iwíáhono uwana, We Manikáne ehweh irari aní míre úwe.

¹⁸ Sísaga aura pira aní kaweratonsabe Asiu kegá íre aiq pútare ató púara wenanoibo akéqsábé síáhrabue kasenuwe. ¹⁹ Kasenéra, Mah aní itenah-nipo? Maqmiónaraq aura pigúo? Amahnága wene aura árahue kaweragiro uwe. ²⁰ Uwara wenanoiboga sensabé, We itenahni míre. Teh maqmarahwáyataq aura pira aní maqatahwáye. Mina aiq tagarioye. ²¹ Amahnága we tagahrahinsabé íre tagarioye. Wene aura kaweratéh aní íre tagarioye. Wensabé kaseniranao. We anonani púana irarerahire uye.

²² Wenanoibo akéqká Asiu keyábé áhreuya puara mi ehwéh iraruye. Wene aura íre kaweragútaq Asiu kegá sío síoéra, Sísawe aiq pútaq ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aní míre atáh ké momiwí nahtápéqté kaqsuanéhe uwe. ²³ Minayabe wenanoibo akéqká Asiu keyábé, We anonani míre. Kaseniranao uye.

²⁴ Asiu kegá aura kawerato anínsábé mó áhrabéra wensabé, Peh morá Manikánsabe iwíáh íwíáh ato. Ite tagarionawe arega iraréna anímé ahbabáq ani míre uwe. ²⁵ Uwana wega sensabé, We ahbabáq anipómo. Íné íre tagaríoge. Íné aura pira aní mía míaugana amahnága néne niura kaweraintéhre. Peh mina aiq tagaríoge úwe.

²⁶ Úwara sega wensabé, Wega aneq miratehro? Arene aura árahue kaweratehro uwe. ²⁷ Uwana wega sensabé, Métáq teiúgaqme íre íráhwe. Mónkakáq aneqsabé teinínkono? Ite moq we kéránhbo úwe.

²⁸ Úwara wensabé ehweh atera, Are we kéráhna aní míahnaq ite Mósísi kérona anímárí múne. ²⁹ Manikánka Mósísi ehweh teawuwaq aiq írátione. Arega iraréna anímé eheqte anípómo. Ite íre tagarione uwe. ³⁰ Uwana wega sensabé, Wenawahpeq íre tagaríáh anínká niura kaweraintéhnsabé áhtené sansane. ³¹ Manikánka ahbabáq kene ehweh íre íréhre. Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh kéwé Maniká awahbeh arámbéhrí sehgió kéwé Manikánka mi kené ehweh íréhre. Mina aiq tagarione. ³² Naho mó kegá aura pira aniné aura íre kaweratowe. ³³ Néne niura kaweraintéh aní Manikánka eqmaréh aníne. We peh wehukení tahirímé niura íre kaweraintahráhi irino úwe.

³⁴ Úwara sega wensabé, Are ahbabárorabeqte aní móne. Árahue íwáhnorinibo éra we momiwí nahtápéqté kaqsúowe.

Kaweragú anínká Sísansabé aiq pútare ato ehwehne.

³⁵ Sísaga we kaqsue ehweh irena mi aní tagéna wensabé, Wehukení úku anínsábé aiq pútare aintahno úwana ³⁶ wega Sísansabé, Are wehukení úkóna anípo? Arensabé aiq pútare ataníboq tenio úwe. ³⁷ Úwara Sísaga wensabé, Arega íné wehukení úkurau aní aiq tagáhne. Amahnága ehweh teawú aní íné úge úwe. ³⁸ Íné úge úwana wega Sísansabé, Néne Wahnah mone. Arensabé aiq pútare atóge éna iwíáh íwíáh atowe.

³⁹ Sísaga mahraréna, Wehuke saraqmaranieéna marakóipeq tumíarauge. Tumíaraunsabé aura pira kegá tagariagehe. Ite aiq tagarione íwíáho ke íre tagariahraho ke úkigehe úwe.

⁴⁰ Úwara Sísareq míó Péhrasi kegá wene ehweh irera wensabé, Ite moq íre tagariahrahúna keabuno uwe. ⁴¹ Uwana Sísaga sensabé ite aura pira ké míáhtáq tahirímé itene ahbabáq íre kaga irino. Itega tagarione ensabé itene ahbabáq peh kagaire úwe.

10

Sipisípiqsabé pabeqme ehwéhne.

¹ Sísaga mó mahraréna, Kawerue írátíáhro. Sipisípiqmarí kaegaeorabeqte ónsárápéq íre ségia móbeq séogesáhago kewé se aebó kééra subónehboq náio e ke wóe. ² Onsarapéq séyéi anímé we sipisípiqmaríné wahnah mire. ³ Sipisípiqmarínká wene ehweh íráhwana méhpehte wáhnáhnká onsa siaréhre. Sene wahnahnka wene sipisípiqmarínsábé sensíwírue síáhrabéna ebeq túírara anehe tueráhwe.

⁴ Wene sipisípiqmarí máhpeq moke tuegue we ebeq pokirara wene ehweh íráh púara anehe kaqme kэрáhwe. ⁵ Se mó aní íre kэрáhwe. Wene ehweh íre íráh púara áhreéra kobeq séberowe úwe.

⁶ Sísaga mi pabéqmé éhwéh síwáhnorúwara míó kega mi ehwéhnsábé íre ahtebowe.

⁷ Sísaga mó mahraréna, Kawerue írátíáhro. Íné sipisípiqmarí kaegaeorabeqte ónsá uge. ⁸ Íné mahtaq íre míáhwataq su kewé se aebó ké éra subónehboq náio e ke wóe. Sipisípiqmarínká sene ehweh íre írówe. ⁹ Íné onsa uge. Manikánka ínébansabé kira ke kaweraritankéhe. Kaweraritahnara méhpehpeq kierueue táhutahuq nagehe.

¹⁰ Aebó kэгá aebóneheéra sewe. Subiq suaneheéra sewe. Moke íre kaweraruaneheéra sewe. Ínéwé ite oga mía míaiageheéna tumíaraugе. Oga mía mía sansánká itene irupipeq obenkítiankeheéna tumíaraugе.

¹¹ Íné sipisípiqmaríné kaweq Wahnáh múge. Kaweq wahnáhnká sipisípiqmarí séhréh aritankehéna pukorahire. ¹² Mó anínká íre sene wahnahnurá peh arambehri aní púana sipisípiqmarítáq íre kaweq wahnáhnarítéhre. Wega wahnahnirana úrinsi iá sirana tagéna we péhnehoéna áhre pehbeheráh pokire. Íre wene sipisípiqmarí púana suena pokire. Pokirana úrinsi iánká sipisípiqmarí subipáhqnahpahrirara kobeq séberowe. ¹³ We peh arambehri aní míéh púana sipisípiqmarínsábé anetaníbo íwíáhéna suena pokire úwe.

¹⁴⁻¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Ínéga Nánibo tagaríógana wega íné tagaríéhre. Itega tagaríoyanserah néne sipisípiqmarí tagaríógara sega íné tagaríáhwe. Íné sipisípiqmaríné kaweq Wahnáh múge. Sipisípiqmarí oga mía míaiageheéna pukinie. ¹⁶ Íre peh morá mahtaqté sípísípíq wahnahnatióge. Mó sipísípíqkákáq wahnahninauge. Sega néne ehweh iragéhe. Mi tanáhráq sipisípiqmarí moke peh morá sípísípíq nansó tahnsa míagehe. Ínébataq sene Wahnah míanauge.

¹⁷ Íné mó oga úkinieéna pukinie. Minayabe Nániboga ínénsabe arutaboiraintéhre. ¹⁸ Íre mó kegá iwíáhue nubiq suagéhe. Peh ínénéga iwíáhue pukinie. Íné iwíáhu tanáhráq pukéna mó oga úkinauge. Minayabe Nániboga, miraúno aintáráire úwe.

¹⁹ Sísane ehwehnsabé mó Asiu kegá mó iwíáhuwara mó Asiu kegá mó iwíáhuwe. ²⁰ Íregáritaq míó kega iraréra, Owainawanka wene arupipeq míéhnsábé we uwoyansa aní úkire. Wene ehweh aneqsabé iraho uwe. ²¹ Uwara mó kegá iraréra, Owainawanka wene arupipeq míéh ánínká mahna tahnsa éhwéh íre íwáhnororahi mino. Owainawanka aura pira aní íre kaweratahráhi mino uwe.

Mó kegá ite Manikáne ayahpíte íre meirahráhowe i ehwéhne.

²² Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq onsa sie iahreraq ko táhútáhúq tanáhráq Sísá Sarúsarama suwahpeq míowe. Mi tanáhráq ehbiehbeq tanáhráre.

²³ Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq noguwe. Mi mapéq Sórómóni, anotah wahnáh ánínká pearowe. Sísaga mitaq noguwara

²⁴ Asiu kegá weba sáhatawéra wensabé, Págege ehwéh iuwahriehre. Árahtaq pahsuaníbo? Ite meirena kaweritankeheéna Manikánka omaq ato anímé arewe webó? Pahsuqme teio uwe.

²⁵ Uwana Sísaga sensabé, Teiátáugaqme ite íre aiq pútare aintáhwe. Nánibo awahbeh arámbéhríunka néne sánsá tei teinire. ²⁶ Ite íre néne sipisípiqmarí míáh púaq ínénsabe íre aiq pútare aintáhwe.

²⁷ Néne sipisípiqmarínká néne ehweh irera séniráhwe. Séniráhwana se tagarawéna oganúq sítóge. ²⁸ Oganúq sítógara se ahriahri íre taqnobagia niuráq matió púara mó kegá se néne niyahpíte íre merirahráhowe. ²⁹ Nániboga ínéba sewíáhro arítéhrara ínéba sewíáhwe. Nániboga moke kiotaiqme aní míéh púana wega auráq matíéh púara mó kegá se wene ayahpíte íre merirahráhowe.

³⁰ Nániboreq ínereq monseráh ánité úye úwe.

Sísaga Asiu ke teriu ehwehne.

³¹ Asiu kegá Sísá subiq suaneheéra ebahmarí mónkakáq sirówe. ³² Sísaga sensabé, Nániboga kaweq arámbéhríúno tenínsábé, Wehuke kawerinieéna kaweq arámbéhríugaq tagahwe. Ah arámbéhríunsabé ebahnsatate nubonehe ewo úwe.

³³ Úwara Asiu kegá wensabé, Are kaweq arámbéhríónayabé íre subiq suanéhe. Arega Manikánsabe éhruruónayabé subiq suanéhe. Are peh wehukení méwé Maniká múge ényabé suboneheq múne uwe.

³⁴ Uwana wega sensabé, Manikáne ehwehka mahraréna,

Ínéga itensabé, Ite manikámari móe atoge íre.

(Buk Song 82.6)

³⁵ Wene ehweh író keyabé, manikámari móe aritowe. Ite tagarionawe Manikáne ehweh ahriahri aiq pútaq ehwéhne. ³⁶ Manikánka omaq intena mah marákó márakóipéq eqmaq núwátáire. Íné Manikáne ahninkáwá úge irarunsabé aneqsabé abiahnsa ainteq Manikánsabe éhruru atahne irareo?

³⁷ Íné Nánibone arambehri íre mirauta q tahirímé néne ehwehnsabé anetaníbo íwíáhonsabé aiq kaweri irino. ³⁸ Ínénsabe íre aiq pútare aintáhwe. Kaweq arámbéhríu puaq mi arámbéhríyábé aiq pútare atáhró. Nániboga ínéba mía míairana ínéga Nániboba mía míauge. Minayabe itega kawerue iragéhboq néne arambehriyabé aiq pútare aintáhró úwe.

³⁹ Segá we mó táhtoraneheéra uwana Sísaga se suena pokúwe.

⁴⁰ Sísaga Sorana aroipéq seberaebéq Sóniga wání meriurabeq mó pokue kowíowe. ⁴¹ Kowíowara áhnte kegá weba séra seye náhenéra, Sóniga ótaq sansá íre miraire. Minayabe anetaníbo. Mah anínsábé Sóniga moke irarurai ehwéh aiq pútaq ehwéhne uwe. ⁴² Mitaq áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atówe.

11

Árásárúsi pukú ehwehne.

¹ Wehukení wenáwíq Árásárúsi awahreúwe. Wene anahnowáraré sensíwíq Máhríareq Máhtarere. Se Pétáni suwahpeqte se ayobioqnáhnahne. ² Mó tanáhráq Máhríawe Sísane aigárátáq wéri abaq marena wene ayahrataté abaearrowe. Weniyoq Árásárúsi awahreúwe. ³ Árásárúsi awahreú púara wananahnorarégá mó aní Sísaba eqmaróye. Eqmaróya anínká Sísansabé, Arega arutaboiratahna anímé anotah awáhréire teawuwe. ⁴ Sísaga mi ehwéh irena mahraréna, Íre puké awáhré wíre. Mókake Manikánseq íné wenahninseqsabé iwíáh íwíáh aitageheéna amahnága we awahreire úwe.

⁵ Sísaga se ayobioqnáhnahnsabé arutaboiraritena ⁶ Árásárúsi awahreire ú irena téhtaréráq mitaq míowe. ⁷ Téhtaréráq ména ite we kérahwána keyabé,

Súría marákórápéq mó pokonehe úwe. ⁸ Úwaq itega wensabé, Íwáhnoraníno, menah Asiu kegá ebahnsatate are subonehe íwíáhurowe. Arega mitaq mó pokinibo ewane.

⁹ Ewanana Sísaga itensabé, Pópoqnah kiembogi tanáhráqmé, wéhékáh tanáhráqmé, tunsorerí tánáhráqmé, mína moke téhreh tanáhráre. Mi tanáhráq nogó ké íre inahnsubówe. Téhreh puara ah nogómé íre inahnsubówe.

¹⁰ Inokáhpeq tanáhráqmé sunkíkiri puara ah nogómé inahnsubówe úwe.

¹¹ Sísaga itensabé mó mahraréna, Itene iyahnabo aní Árásárúsi aiq sugéhre. Sugéh púana koiri auwaníe úwaq ¹² itega wensabé, Itene Wahnahno, amahnága we sugéhnsábé mókake kaweraginae ewane.

¹³ Sísaga wewene arupipeq tagariomé Árásárúsi aiq pukire íwíáhúwe. Iwíáhéna Árásárúsi sugéhre teiuwe. Ite we kérahwána kegá mi ehwéh ireq Árásárúsi peh sugéhre íwíáhowane. ¹⁴ Sísaga itensabé pahsuqme teiena, Árásárúsiwe aiq pukire. ¹⁵ Itega aiq pútare aintagehéna íné íre míónsábé pukime aiq kawerire. Puki aní koraganehboq máhoro úwe.

¹⁶ Tómáhsi wene wéhuwehu áwíqmé Tírímásie. Wega itensabé, Sísá subiq súéhrataq ite moq subiq suagéhboq kéranéhe úwe.

Sísaga, Oganúq sitahráhu aní múge ú ehwehne.

¹⁷ Sísaga Pétáni suwahpeq áhníbórá súwana mó anínká weba séna wensabé, Árásárúsi maisatówana itaréitaréráq kéhre úwe. ¹⁸ Pétáni suwahpeq Sarúsarama suwahpeq wahto kowara ¹⁹ áhnte Asiu kegá Máhtareq Máhriareqne siyoqkawa aiq pukire u irera se ónanahne siru ukiq sitaneheéra Pétáni suwahpeq seba suwe.

²⁰ Máhriawe nahtapeq míowana Máhtaga Sísá áhníbórá sire u irena Máhria auwena Sísá koweranieéna ahtapeq pokúwe. ²¹ Pokéna Sísaba séna wensabé, Néne Wahnahno, are mahtaq míaronaraq tahirímé iteriyóq íre pukurai irino. ²² Íné iwíáhume amahnágaákáq arega Manikánsabe miraúno inaraqmé mirainkehe úwe.

²³ Úwana Sísaga Máhtansabé, Iteriyóq mó kieiriginkehe úwana ²⁴ Máhtaga wensabé, Íné iwíáhume anehe tanáhráq we mó kie iriginkehe úwana ²⁵ Sísaga wensabé, Íné pusa ké irigoro aritahráhu aní múge. Íné oganúq sitahráhu aní múge. Ínénsabe aiq pútare aintáh kegá pukéra mó oga úkuwe mía míaiagehe. ²⁶ Ínénsabe aiq pútare aintáh kegá oga méra íre airaiq pukigehe. Minayabe aiq pútare aintahno úwe.

²⁷ Úwana Máhtaga Sísansabé kowe atena, Are Manikáne ahninkáwá wóne. Arewe ite meirena kaweritankeheéna Manikánka omaq ato aní móne. Minayabe aiq pútare atóge úwe.

Sísaga Árásárúsinsabé arutaboiréna ibisó ehwéhne.

²⁸ Aiq pútare atóge éna Máhtaga pokue Máhriaba kéna epéráhpéréna, Íwáhnori aní séna arensabé áhrabire úwe. ²⁹ Arensabé áhrabire ú irena Máhriaga apubúue kie irigue Sísaba pokúwe. ³⁰ Sísaga se ónanahne nahtapeq íre séna Máhtaga kowerorabeq míowe. ³¹ Asiu kegá Máhriane aru ukiq ataneheéra wene nahtapeq míowe. Míowana Máhriaga apubúue kieirigue pokúwara tagéra kérowe. Árásárúsi maisaróabeq ibisanieéna pokire íwíáhéra kérowe.

³² Máhriaga Sísá míorabeq séna we tagéna wene aigárátáq arehunseraráq sewéna wensabé, Are mahtaq míaronaraq tahirímé iteriyóq íre pukurai irino úwe.

³³ Máhriareq we kéro Asiu kereqka ibisowana Sísaga tagéna sensabé anotah arútábóiraritena wene arupipeq págegeúwe. ³⁴ Sísaga sensabé, Eheq maisatoo

úwara sega wensabé, Itene Wahnahno, seragáhno uwe. ³⁵ Uwana Sísaga ibisówe. ³⁶ Wega ibisónsabe Asiu kegá iraréra, Tagahro. Pukurai anínsábé anotah arútábóíratéhre uwe. ³⁷ Táhmaro míó kega mahraréra, Aura pira ání kaweratárái puana Árásárúsi pukinauraitaq wega aneqsabé íre segawer-atáráiro uwe.

Sísaga Árásárúsi oganúq ato ehwehne.

³⁸ Sísane arupipeq anotahtaq umeh aguwana maisarórabeq pokéna Árásárúsi maisia máíqtáq ebah kowana tagéna ³⁹ sensabé, Ebah meruáhro úwe. Úwana Máhta pukú aniné anahnowágá wensabé, Itene Wahnahno, itaréitaré wéhékáh kéh púana amahnága anotah karésá kúnkúninawire úwe.

⁴⁰ Úwana Sísaga wensabé, Arega aiq pútare ainte Maniká míéhrebeqte ótáq sánsá tagankehe teawú mino úwe. ⁴¹ Úwara sega ebah merúówana Sísaga íópeq tagéna Manikánsabe, Nániboo, néne ehweh irahnayabé kaweróne atóge. ⁴² Íné írátíómé néne ehweh ahriahri aiq irahne. Arega eqmaq núwátónayabé moke mahtaq iriwe míáh kégá aiq pútare atageheéna mah ehwéh teawúge úwe.

⁴³ Teawúge éna Sísaga anotahtaq áhrabéna, Árásárúsio, máhpeq tueyokúno úwe. ⁴⁴ Úwana pukú anínká tueyokúwe. Maisarówana wene aigará ayahnkara úbíqmáro ambántánkákáq tueyokúwe. Moke wene auranabiahnkakaq ambantataté úbíqme maisarówana minawarinkákáq tueyokúwe. Sísaga sensabé, Ambantamarí pugeq áúwáhro úwe.

Wahnah kegá Sísá subiq suaneheéra moraénu ehwéhne.

(Mátíyu 26.1-5; Máhka 14.1-2; Áruká 22.1-2)

⁴⁵ Áhnte Asiu kegá Máhriareq siru ukiqsitaneheéra oganúq atonsabe tagéra Sísansabé aiq pútare atówe. ⁴⁶ Peh táhmaro tago kegá Péhrasi kebá pokue Sísaga miraúnsabe teríúwe.

⁴⁷ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka mó kaunsírí ké síáhrabéra momiwíue sío síóera, Aneronehknono? Mí anínká áhnte otáq sánsá mira aruqarurire. ⁴⁸ Itega pehragahnaq wega mó mina inserahninawire. Minayabe ómiga wensabé aiq pútare atagéhe. Mirairataq Aroma kegá séra itega Manikánsabe iwíáh íwíáh atona nah sokoruera itereq iteruwahraheq íre kaweritagéhe.

⁴⁹ Mí tanáhráq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah wenáwíq Káiyápásaga sensabé, Ite íre íráh ké wóe. ⁵⁰ Iteruwahraheq ómi pukiye-hboq peh morá anínká iteruwahraheq kaweritaneheéna pukinkehe. Mína aiq kawerire. Árahinsabé íre iraho úwe.

⁵¹ Káiyápásaga wewega íre iwíáhue irarúwe. Mí tanáhráq we Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah mío púana Manikáne Awanka wene arupipeq iwíáh atowana mi ehwéh irarúwe. ⁵² Íre peh morá Asiu ke kaweritaneheéna pukinkehe. Moke Manikáne animarí peh mahnana míáhsabé morábí míageheéna pukinkehe. ⁵³ Mí tanáhráqte sío síóera, Sísawe árahue subiq suanéhnkono iwíáhuwe.

⁵⁴ Minayabe Sísaga Asiu ke míórabeq íre ábóraq noguwe. Wega mitaq suena Éparáima suwahpeq anotah uwórápéq wahto kowana mitaq pokúwe. Wereq ite we kéréhwána kereqka mitaq kowíahwane.

⁵⁵ Ite Asiu kéné sótaikú iahreraq ko tánáhráq wahtotarútaq áhnte Asiu kegá Sarúsarama suwahpeq mósoswaneheéra pokuwe. ⁵⁶ Segá Sísansabé anebahréra Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq míótaq seyensabé, Aneq iwíáho? Mah tahutáhúrúnarabeq Sísá íre sinawire iwíáho uwe. ⁵⁷ Manikáne ehweh

mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka ómiyabé, Sísá karábúsi aranéhboq tagehrataq sereiéro uwe.

12

Máhríaga Sísane aigárátáq wéri abaq ato ehwehne.
(Mátíyu 26.6-13; Máhka 14.3-9)

¹ Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq áhníbóránútaq abapete morá wéhékáh kotalq Sísaga Pétáni suwahpeq Árásárúsi, iriato ani nawahpeq kúwe. ² Sega penahnarabeqsabé táhútáhúq áwúwe. Máhtaga tíwe náriuwara Árásárúsireq mó kereq Sísarerue moráráq táhutahuruwe. ³ Máhríaga kaweq werí áhnte moné tahnsa wéri Sísane aigárátáq antiarena wene íre wahto ayáhrátáté sobarúq auwowe. Mi werí kaweq kunkúni werí púana nahupeq moke kaweq kungúnúwe.

⁴ Sísá kéro aní, wene naruo koweriranaú aní wenáwíq Súrásae. We mó awíq Ísíkáriótie. ⁵ Wega Sísansabé, Mi werí áhnte moné tahnsa wérie. Aneqsabé mi werí 300 mone paiqmarena mi moné tabonah ke íre náriro úwe. ⁶ Mi ehwéhmé Súrásaga tabonah keyabé íre arutaboairaritasa pehipi irarúwe. We aebó aní púana irarúwe. Itene morábí mone únáhtáq wahnahnéna mi moné aebó mewe paiqna paiqnaúwe.

⁷ Sísaga sensabé, Mi iní pehragatáhro. Íné maisaréhrataqsábé mi werí abaq intéhre. ⁸ Tabonah kewe ahriahri iteba mía míowe. Ínéwé ahriahri iteba íre mía míainie úwe.

Árásárúsi subiq suanehe u ehwéhne.

⁹ Áhnte Asiu kegá Pétáni suwahpeq Sísá míéhre u irera mitaq suwe. Íre peh morá Sísá tagéyabe suwe. Árásárúsi Sísaga oganúq ato aninseq taganeheéra suwe. ¹⁰ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kegá Árásárúsi moq subiq suanehe éra sío síouwe. ¹¹ Árásárúsi oganúq atonsabe tagéra áhnte Asiu kegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké suera Sísansabé aiq pútare ató púara Árásárúsi moq subiq suanehe íwíáhuwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Mátíyu 21.1-11; Máhka 11.1-11; Áruká 19.28-40)

¹² Ahbiah tahnsá táhutahururabeqsabé su ke áhnte kegá Sísá Sarúsarama suwahpeq sinawire u irera ¹³ ahtapeq koáwénunuwe. Áwénunéra awanká ayahnawe mewera anotahtaq mahraréra, Manikánsabe iwíáh íwíáh atone. Maniká áwírue si anínsábé iwíáh íwíáh atone. Ísara kené Wahnahnsabé iwíáh íwíáh atone uwe.

¹⁴ Manikáne ehwehnka irarinserah Sísaga tónki meqme mi kane abobiah-taq kierútu agúwe. ¹⁵ Mi ehwéhnká mahraréna, Sáióna* suwahpeqte kéó, íre áhreéq tagariáhro. Itene Wahnahnka iteba sirana tónki áráhqka áhkokóuwena sire íre. (Sekaraia 9.9)

¹⁶ Minayabe mi tanáhráq ite we kérahwána kegá íre iahtebahwane. Sísá oganúkéna Maniká míorabeq pokútaq ite mi ehwéh iahreraq matawéq iwíáhéq, Mi ehwéhnká irarinserah aiq miraurowe ewane.

¹⁷ Menah tahnsa Sísaga Árásárúsi maisaróabeqte áhrabue oganúq atowara tago kegá mitaq teri mahtaq terinuwe. ¹⁸ Tago kegá mi otáq sánsá mitaq teri mahtaq terinu puara áhnte kegá irera ahtapeq Sísá koáwénunuwe.

* 12:15: Sáiónawe Sarúsarama suwahpeqsabé mó awíre.

19 Péhrasi kegá abiahnsanéra seye náhenéra, Aiq tagaho? Ite iuwahbeh arámbehrí íre miraorahúne. Ómi mah kehinánká we kéréhwe uwe.

Oga mérapeq awaq meyabe ehwéhne.

20 Kárikí ehwéhnikákáq kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneheéra táhutahururabeq kowíówe. 21 Sega Pírípi, we Pétásáira suwahpeq Kehrari marákórápéqté ánípá séra wensabé, Ite Sísá taganeheéq súné uwana 22 Pírípiga Ehntaru koreawuwe. Mi anitégá Sísá teawúyana 23 Sísaga sensabé, Íné wehukení úku anímé anotah aní úké tanáhráq awehraq tanáhráre. 24 Kawerue írátíáhtaó. Ayu pehipi kahnaraq íre iyanae. Mi ayú marakóipeq megue mugurúqme kirahnaraq áhnte mó será iyanae. 25 Seyene iwíáhyabe sirutaboíro kewé oga mérapeq íre awaq míáhwe. Mah marakóipéq mé tanáhráq seyene iwíáhyabe suwahrieh kewé oga mérapeq awaq míáhwe. 26 Néne arambehri miraéyabe inaraqmé séníráhro. Íné míáhnarabeq néne arambehrira kereq mía míaonehe. Néne arambehrira keyábé Nániboga kawerowe aritankéhe úwe.

Sísá pukínayabé ehwéhne.

27 Sísaga mó mahraréna, Nirupipeq anotah uméhínsábé Nánibonsabé aneq ehwéh teawíninkono? Nániboo, mi tanáhráq sineho teawíninkono? Írakaumo. Wehukene ahababáqsabe pukinieéna tumíarauge. 28 Nániboo, áhnte kegá arenáwíq pankeráhro arito úwe. Úwana íópeqté ehwéhniká mahraréna, Néníwíq aiq pankeráhro arítóge. Mónkakáq mirainauge úwe.

29 Soruparíó kega mi ehwéh írówe. Mó kegá, Puruburuire uwara mó kegá, Íópeqté ánínká ehweh teawíre uwe.

30 Uwana Sísaga sensabé, Íre ínénsabe peh itega irageheéna mi ehwéh irarire. 31 Ahababáq kehiná kéhínánsábé ehweh arite tanáhráq amahnága awehrarire. Ahababáq kehiná kéhínané wahnah kagsue tanáhráq amahnága awehrarire. 32 Sega íné marakóipeqté pankeréhrataq ómi ínéba sabirinie úwe. 33 We pukína sansá sokigi ariena we pankeréhriansabé irarúwe.

34 Soruparíó kega Sísansabé, Ite írátíonawe Manikáne ehwehnka mahraréna, Ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aní ahriahri mía míainkehe ire. Minayabe sega wehukení úki aní awankátaq táhparera pankerageheénawe árahinsabé irareno? Wehukení úki anímé insebo uwe. 35 Uwana Sísaga sensabé, Íné téhrehnka inserahnu aní iteba wahto tanáhráq míanie. Sunkíkírirabeq míáh kegá ah íre tagahrahéra aiq nogunapómo iwíáhowe. Minayabe amahnága íné téhrehnka inserahnu anípá míáhro. Sunkíkírirabeq míehboq ínéba míáhro. 36 Iteba míótáq téhrehnka inserahninkehboq íné téhrehnka inserahnu anínsábé aiq pútare aintáhro úwe. Sísaga mah ehwéh iraréna mitaq suena kopéragúwe. (*Buk Song 89.4, 36; Aisaia 9.7; Daniel 2.44, 7.14*)

Sísansabé íre aiq pútare atónsabe ehwéhne.

37 Sísaga áhnte otáq sánsámárínúwara tago kegá wensabé íre aiq pútare atera peh anetaníbo uwe. 38 Minayabe Manikáne ehweh irarú ani Áísáíaga irarú ehwehmé aiq pútaragúwe. Wega mahraréna,

Itene Wahnahno, itega teriuna ehwehmé sega íre aiq pútare aitáh mino. Itene Wahnahne ótaq sansámárímé tagéq anetaníbo iwíáho mino úwe. (*Aisaia 53.1*)

39 Minayabe sega íre aiq pútare atahráhowe ire. Áísáíaga mó mahraréna, 40 Manikánka siura mótúritena sirupipeq págege arítéhre. Minayabe sene siura íre ebioráhowe. Peh mótúrawéra sirupipeq íre ahtebowe. Sega

ínéba íre sewe. Minayabe sene ahbabáq íre kawerarítóge úwe. (*Aisaia 6.10*)

⁴¹ Áísáiaga Sísansabé iwíáhéna anotah aní míéhre éna ahtebéna mi ehwéh irarúwe.

⁴² Áísáiaga irarúnserah áhnte Asiu kegá Sísansabé íre aiq pútare atówara mó áhnte Asiu kereq sene wahnahmarínseqka Sísansabé aiq pútare atera Péhresi keyábé áhreu puara mó ke íre teríúwe. Momiwíu nahtápéq Péhresi kegá kaqíúwéhoéra mó ke íre teríúwe. ⁴³ Manikánka kawerowe ariton-sabe peh ákáhtaq sirútábóiréra wehukega kawerowe aritónsabe anotah sirútábóirúnsabe mó ke íre teríúwe.

Sísaga wehuke ehweh arite ehwehne.

⁴⁴ Sísaga anotahtaq mahraréna, Ínénsabe aiq pútare aintáh ké íre ínébataq ínénsabe aiq pútare aintáhwe. Íné eqmaq núwéh ánínsábéákákq aiq pútare atáhwe. ⁴⁵ Íné tagah kewé íné eqmaq núwéh ánínkákákq tagahwe. ⁴⁶ Mah kehiná kéhíná míáhrabeq téhrehnka inserahnuge. Ínénsabe aiq pútare aintáh kegá sunkíkírirabeq íre mía míaiagehéna tumíarauge. ⁴⁷ Néne ehweh siahrega irera anetaníbo iwíáho keyábé íre ehweh aritoge. Mah kehiná kéhínánsábé ehweh aritanieéna íre tumíarauge. Peh sene ahbabáqsabe kaweraritanieéna tumíarauge. ⁴⁸ Ínénsabe suwahrieh kewé néne ehweh íre íráh kéwé néne ehwehnka anehe tanahráq ehweh aritankéhe. ⁴⁹ Íre ínénéne iwíáh ehweh irare irareuge. Nánibo íné eqmaq núwéh ánínká iwíáh aintena mahrarúno éna niahrreraq intéh éhwéh tei teinuge. ⁵⁰ Íné írátíómé wene ehweh sehgironka oganúq sitankéhe. Minayabe Nániboga terio i ehwéh tei teinuge úwe.

13

Sísaga we kéro kene sigára pabeq pabeq arito ehwehne.

¹ Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq ahbiah tahnsá Sísaga iwíáhéna, Amahnága íné mah marákó suena Nániboba poké tanáhráq awehrraire úwe. Sísaga mah marákó márakóipéqté we tagariáh keyábé ahriahri arutaboirait-ena pukinaú tanahráqkákákq anotahtaq arutaboiraitowe.

² Owainawanka Sáimóni, Ísíkáriótine ahninkáwá Súrásane arupipeq Sísane naruo koweriro iwíáh atowe. Iwíáh atowaq ite we kérahwána kegá penorabeq Sísareq moraráq táhutahurowane. ³ Sísaga iwíáhéna, Íné niahte bome Nániboga moke nánire éna Maniká míéhrebeqte tuena mébeq tuekinauge éna ⁴ táhutahururabeqte irigéna wene káhq ambántá akairuena táhúri úbíqmíowe. ⁵ Táhúri úbíqmena wání antehyapípeq ahkiwena peh nahupeqte árámbéhrí aní tahnsanéna ite we kérahwána kené igarátáq pabeq paberaitena úbíqmatio tahiriráté sobarúq iuwowe.

⁶ Sobarúq iuwena Pítaba súwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, nigará pabeq paberaintaníbo úwe. ⁷ Úwana Sísaga wensabé, Amahnága miraunsabé are íre tagariahne. Mókake tagariankehe úwe.

⁸ Úwana Pítaga wensabé, Amahnágaákákq mókakeakákq arega nigará pabeq paberaintanie énowe ahqáho ataníe úwana Sísaga wensabé, Ínéga íre pabeq paberatáhnaraqme arega íné íre sénirahráhone úwe. ⁹ Úwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, minayabe íre peh morá nigará pabeq paberainto. Moke niyahnkakaq niyahqnonkakaq pabeq paberainto úwe.

¹⁰ Úwana Sísaga wensabé, Sinonka pabeq pabero ke peh morá nówíbagi sigára pabeq paberowe. Sinonka íre nówíbagi puara mó íre pabeq paberigehe. Ite íre nówíbagiraq míáhwanawe peh morá aní nówíbagire úwe. ¹¹ Sísaga

wene naruo koweriranaú aní tagario púana mahraréna, Ite íre nájwíbagiraq miáhwanawe peh morá aní nájwíbagire úwe.

Séhréh atéhoru ú ehwehne.

¹² Sísaga sigará pabeq paberarito parabagúwana wene káhq ambánta abaqme tútuue ména sensabé, Ínéga miraitónsábé iahtebaho? ¹³ Itega ínénsabe, Íwáhnoraníne aintáhwe. Itega moq itene Wahnahne aintáhwe. Itega irare intáhwana aiq míoge. ¹⁴ Íné itene Wahnah, ite íwáhnoru anínká itene igará pabeq paberaitónsábé itega wene wene aigará pabeq paberatéhoru. ¹⁵ Ínéga sokigi aiú serahnoro.

¹⁶ Kawerue írátíáhro. Arambehri anínká wene wahnah íre kiotaikire. Poki anínká we eqmaq áuwéh ánímé íre kiotaikire. ¹⁷ Minayabe ite tagariáh púaq irupipeq eyoyóinkehboq we séhréh atéhoru.

¹⁸ Íre ite ómiyabé mi ehwéh iraruge. Ínéga omaq itáráu anímáí tagaríoge. Manikáne ehwehnka mahraréna, Moraráq táhutahururauya anínká néne naruo aní úkire ire. (*Buk Song 41.9*) Mi sehirá aiq pútaraginawire. ¹⁹ Mirainie insabé teiúge. Mótaq mirainkehe. Mi tanáhráq sehiranka ínénsabe irarime aiq pútare atageheéna amahnága teiúge. ²⁰ Kawerue írátíáhro. Mó kegá ínégá eqmaq sutau ke mehweh arítáhtáq ínénkakaq mehweh aintáhwe. Íné mehweh aintáh kegá ínégá eqmaq núwéh ánínká káq mehweh atáhwe úwe.

Sísane naruo koweriranaú ani ehwehne.

(*Mátíyu 26.20-25; Máhka 14.17-21; Árúka 22.21-23*)

²¹ Sísaga mi ehwéh iraréna wene arupipeq págegeúnsabe mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Ite miáhrabeqte anínká néne naruo kowerirankéhe úwe. ²² Kowerirankéhe únsabe ite we kérahwana kegá wenku ebiqsúéheéq irupipeq iwiáhéq insensabebómo ewane. ²³ Íné Sísaga arutaboirahtéh ánímé wereq ínereq moraráq tútuue miáhwaye.

²⁴ Pítaga ínénsabe aonáh sabiq suena, Wegá irari aní insensabebo kasen-inanao úwana ²⁵ ínégá Sísane anepeq mósaqmaqme ména, Néne Wahnahno, we ineboue kasenowae. ²⁶ Kasenowana Sísaga ínénsabe, Ínéga táhutahuq pámbáhue nájwéna aní we wire éna táhutahuq pámbáhue Súrásawe, Sáímóni Ísíkáríótine ahninkáwá nájwewe.

²⁷ Súrásaga mi tahutáhúq meyoqtaq owainawanka wene arupipeq ahbabáq iwiáh atowe. Sísaga Súrásansabé, Arega mirainie inaraq amahnága komiraúno úwe. ²⁸ Úwaq ómi ite táhutahurowanarabeqte kegá mi ehwéh ireq iwiáhéq, Árahinsabé irariro ewane.

²⁹ Súrásaga itene morábí matiahwana moné únáhtáq wahnahnú púaq táhmaro ite iwiáhéq mó tahutáhúq kobaiqmaro íwiáhénabopoq eqmaréhre. Tabonah ke nário íwiáhénabopoq eqmaréhre íwiáhowane. ³⁰ Súrásaga mi tahutáhúq mewena máhpeq tueyokúwe. Máhpeq tueyokúmé inokáhpere.

Wensabé wensabé irutaboiratéhoru ú ehwehne.

³¹ Súrásaga máhpeq tueyokúwana Sísaga mahraréna, Amahnága ínégá we-hukení úku aní néníwíq pankeragéhe. Ínésabe iwiáhéra Maniká áwíq panker-agéhe. ³² Maniká áwíq pankeráhwana wegá néníwíq pankerankéhe. Wegá amahnága pankerankéhe.

³³ Néne animáíno, Pehgáíq tanáhráq iteba míanie. Pokonaraq itega ínégá ninebahrigehe. Ínéga Asiu ke teriátáunserah teiníe. Ínéga pokonarabeq itega amahnága íre kioráhowe. ³⁴ Néne o sansa miraigehboq teiníe. Itega wensabé wensabé irutaboiratéhoru. Ínéga itensabé nirutaboirunserah itega wensabé

wensabé irutaboiratéhoró. ³⁵ Itega wensabé wensabé irutaboiratéh irataqmé ómi kegá íné séniráh ké wóe aitagéhe úwe.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.

(Mátíyu 26.31-35; Máhka 14.27-31; Áruká 22.31-34)

³⁶ Sáimóni Pítaga Sísansabé, Néne Wahnahno, eheq kinibo úwana Sísaga wensabé, Íné pokinieurbéq amahnága íre sénirankéhe. Mókake sénirankéhe úwe. ³⁷ Úwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, amahnága aneqsabé íre kéranínkono? Segá nubiq suaneherabomo. Anetaníbo. Are éhnehinauge úwe.

³⁸ Úwana Sísaga wensabé, Arega níéhnehinkehboq ínéreq pukoyehe íwíáhono? Teawiníboq írátíahno. Kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríóge apahtáróráq irariniewóne úwe.

14

Sísaga, Íné Maniká miéhrabeqte áhne ú ehwehne.

¹ Sísaga mó mahraréna, Itene irupipeq iwíáh kikiriyehe. Manikánsabe aiq pútare ateq ínénsabeákáq aiq pútare aintáhro. ² Nánibone nahtapeq áhnte paqnáh kéhre. Íre kéhtáq tahirímé métáq teiú irino. Itene máhriq kigaweriniéna pokinauge. ³ Kawerarena kiwekue tumeiranauge. Íné míórabéq mía míaiageheéna tumeiranauge. ⁴ Íné pokinieurbéqte áh tagaríáhwe úwe.

⁵ Úwana Tómáhsiga wensabé, Itene Wahnahno, are pokinie énarabeqme íre tagarione. Mi ah árahue tagarianehnkono úwe.

⁶ Úwana Sísaga wensabé, Íné Maniká miéhrabeqte áhne. Íné aiq pútaq ehwéh áwahe aní múge. Íné oganúq itahráhu aní múge. Nánibo miéhrabeqte áh múge. Íre mó ahnkákáq ínébataq ah múge. ⁷ Itega íné tagaríáhmé Nánibonkakáq tagaríáhwe. Amahnágaákáq mókakeakáq Nánibonsabé itene irupipeq iwíáhue tagarawéq itene iuranka tagahwe úwe.

Sísaga íné tagah kegá Nánibo moq tagahwe ú ehwehne.

⁸ Úwana Pírípiga Sísansabé, Itene Wahnahno, Iteribo taganehboq sokigi aio. Sokigi aínaraq aiq awehraq kanae úwe.

⁹ Úwana Sísaga wensabé, Pírípigo, ínéga itereq íre wahto tanáhráq míarauge. Árahinsabé íné íre tagariahno? Íné tagah kegá Nánibo moq tagahwe. Iteribo taganehboq sokigi aio énae arahinsabé irareno?

¹⁰ Ínéga Nániboba mía míaugana wega ínéba mía míaire. Minayabe íre aiq pútare aintáhno? Íné teiú ehwéh íre ínénéga iwíáhugana Nániboga ínéba mía míaéna wewega arambehri. ¹¹ Ínéga Nániboba mía míaugana wega ínéba mía míaire teienaq mi ehwéhnsabé aiq pútare aintáhro. Mi ehwéhnsabé itega íre aiq pútare atéhrame ínéga sokigiona arámbéhríyábé aiq pútare aintáhro.

¹² Kawerue írátíáhro. Ínésabe aiq pútare aintáh kegá ínéga miraona arámbéhrí miraigehe. Nániboba pokinau puana sene arambehri nene arambehri kiotaiqme kanae. ¹³ Néníwírue tenírataq mirainie. Íné wenahninká mirau arámbéhrí Nánibo áwíq pankerageheéna mirainie. ¹⁴ Néníwírue teníra ehwéhme moke mirainie úwe.

Sísaga Manikáne Awa eqmarinie ú ehwehne.

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Itega ínénsabe iuwahbáhnaraqmé néne sánsá sehigéhe. ¹⁶ Nánibo teawenana wega mó séhréhina aní iteba mía míainkeheéna eqmarankéhe. ¹⁷ Ai q pútari aní Manikáne Awa iteba mía míainkeheéna eqmarankéhe. Ahbabáq kehinánká Manikáne Awa íre tagéra sirupipeq íre

tagaríáh púara wereq íre mía míao rahowe. Itega we tagaríáhwana iteba mía míána irupipeq mía míainkehe.

¹⁸ Ite íre airaiq iuwaníe. Ite íre ehneranimarí tahnsa míageheéna mókake iteba kiwekinauge. ¹⁹ Mótaq ahababáq kehinánká íné mó íre tagagehe. Itega íné tagagehe. Íné oga mía míau puaq ite moq oga mía míaiagehe.

²⁰ Mi tanáhráq sínaraqmé ínéga Nániboba mía míaonaq tagariagehe. Itega ínéba mía míairana ínéga iteba mía míaonaq tagariagehe. ²¹ Néne ehweh irena kawerue sehgi ánimé ínénsabe awahbehre. Ínénsabe awahbeh anímé Nániboga wensabé arutaboiratankéhe. Ínéga wensabé nirutaboiratena néne sánsá sokigi awinauge úwe.

²² Íre Súrása Ísikaríóti peh mó Suráságá Sísansabé, Itene Wahnahno, árahinsabé ahababáq ke íre sokigi ariasa peh morá ite arene sánsá sokigi aieno úwe. ²³ Úwana Sísaga wensabé, Ínénsabe awahbeh anínká néne sánsá mirainkehe. Néne sánsá miraínaraq Nániboga wensabé arutaboiratankéhe. Nániboreq ínéreqka weba séta wereq mía míao yehetauye.

²⁴ Ínénsabe suwahrieh kegá néne ehweh íre sehgi géhe. Ínéga teiú éhwéhmé íre ínébataq néne ehwehne. Minawé Nánibo íné eqmaq núwéh aniné ehwehne.

²⁵ Iteba mía míauta q mah ehwéh teiúge. ²⁶ Nániboga séhréhi aní Manikáne Awa néníwírue eqmarahnana ite moke íwáhnorinkehe. Ínéga moke teiéna ehwéh Manikáne Awanka ahrrera q itankéhe.

²⁷ Íné niru ukiqme míónserah ite moq iru ukiqme míáhro aitóge. Ínéga aitónserah ahababáq kehinánká íre miraorahowe. Itene irupipeq iwíáh kikiréq áhreyeho.

²⁸ Iuwena pokéna iteba kiwekinie teiewóga q íráh mino. Itega ínénsabe irutaboira intáhmé itene irupipeq eyoyóire. Nániboga íné kiota iqme miéh aní míre. Ínéga weba pokinaunsabé itene irupipeq eyoyóoro. ²⁹ Mótaq sína tanáhráqsabé teiúge. Mi tanáhráq sínaraq itega néne ehwehnsabé aiq pútare aintageheéna amahnága teiúge.

³⁰ Amahnága ahababáq kehiná kéhínáné wahnahnka sínana íre áhnteta q teiníe. Wega íné íre saiqnaríéhre. ³¹ Nánibonsabé nirutaboirume mah kehiná kéhínánká tagariageheéna wega tení árámbéhrí mirauge éna ite we kérahwána keyábé, Pokonehboq irigoro úwe.

15

Sera kawerue íyéhnsabé pabeqme ehwéhne.

¹ Sísaga mó mahraréna, Íné náhniáq tahnsanugana Nániboga náhniáq sera sota q wahnahni aní miéhre. ² Néne niyah nawe sera íre íyéhmé Nániboga apirúéhre. Sera íyéh níyáhnáwéwé áhnte mó será iyankeheéna apiruqme kaweq kaweraráhrana áhnte será íyéhre. ³ Mina inserah ínéga teiú éhwéhnká itene irupipeq kaweraitéhre.

⁴ Itega ínéba mía míairana ínéga iteba mía míao no. Phipi kéh áyáhnáwéwé sera íre iyahráhire. Mina inserah itega móbeq míéh rataqmé íre serankakáq míaneheqmóe.

⁵ Íné náhniáq tahnsanuga q ite náhniáq ayah nawe tahnsá móe. Itega ínéba mía míairana ínéga iteba mía míainie. Ínéba mía míaira kewé áhnte serankakáq mía míao neheqmóe. Peh itebata q mía míairata q iteriahriáh mó naneq íre miraorahowe. ⁶ Antegi áyáhnáwé súéh rana ehyataginserah ínéba íre mía míao kewé mina tahnsanowe. Mi ayáhnáwé sorupawe mewena iraipéq móruahnana taginawire.

⁷ Itega ínéba mía míaéq ínéga teiú éhwéh íréhrataqmé iwíáhue teniéro. Tenirana mirainie. ⁸ Ite áhnte será íyéhrara tagah kegá Maniká áwíq pankeráhwe. Áhnte será íyéh púaq ite íné séniráh ké miáhwe. ⁹ Nániboga ínénsabe arutaboirinserah ínéwé itensabé nirutaboiruge. Ínéga itensabé nirutaboiru puaq ínéba mía míaoro.

¹⁰ Ínéga Nánibone sánsá sehgiúnsábé wega ínénsabe arutaboiraintéhana weba mía míauge. Weba mía míaunserah itega néne ehweh sehgirataq ínéga itensabé nirutaboiraitahnaq itega ínéba mía míaigehe. ¹¹ Irupipeq eyoyó aitanieéna mah ehwéh teiúge. Peh irupipeq anotah eyoyóinkeheéna mah ehwéh teiúge úwe.

¹² Sísaga mó mahraréna, Néne sánsámé ínéga itensabé nirutaboirunserah itega wensabé wensabé irutaboiratéhoró. ¹³ Wene iyahnabo kawerartanieéna minayabe pukinaína animé anotah arútábóiri aní mire. Moke mó sirutaboiro kegá mi aní íre kiotaikorahowe. ¹⁴ Néne ehweh sehgió kéwé néne iyahnabo woe.

¹⁵ Arambehri anímári íre úqitanie. Arambehri aní wene wahnahne náneq íre ahtebeh púana itensabé arambehri anímári íre úqitanie. Nániboga tení éhwéh moke teiú púana néne iyahnabo anímári úqítóge.

¹⁶ Itega íné íre omaq intárówana ínéga ite omaq itaráuge. Náhníaq ayahnawe áhnte será íyéhnserah ite néne niyahnawe méq áhnte será iwe kagainkeheéna omaq itaráuge. Áhnte será kéhnsábé itega néníwírué Nánibonsabé teawírataqmé wega mirainkehe. ¹⁷ Ínéga teiúmé wensabé wensabé irutaboiratéhoró úwe.

Sísa kéréh ké moq íwíoqnagehe i ehwéhne.

¹⁸ Sísaga mó mahraréna, Ahbabáq kehiná kéhínánká itensabé suwahriáhnaq téhwe ínénsabe suwahriehre íwíáhoró. ¹⁹ Ite ahbabáq kehiná miáhtáq tahirímé mó ahbabáq kéhínánká sensuwahrahyabé sirutaboironserah itensabé moq sirutaboiro irino. Ínéga ite omaq itaráugaq ahbabáq sansa sueq kaweq ke úkuro puara ahbabáq kega itensabé suwahriehre.

²⁰ Arambehri anínká wene wahnah íre kiotaikire teiewónsábé ahrreraq matíáhro. Ahbabáq kega íné níwíoqnah puara itenkakáq moq íwíoqnagehe. Segá néne ehweh íráhtáq tahirímé itene ehwehnikakáq íráh irino. ²¹ Ite néne animári miáh púara sega ite íwíoqnagehe. Segá íné eqmaq núwéh aní íre tagaríáhnsábé íwíoqnagehe.

²² Íné íre sena ehweh íre teriútáq tahirímé sene ahbabáq peh kopípéq kéh irino. Ínéga teriúnsábé sene ahbabáq amahnága ábóraq kéhrara sega, Itega árahue ahbabáruno íre irarerahowe. ²³ Ínésabe suwahrieh kegá Nánibonsabé moq suwahriehre.

²⁴ Néne ótaq sansámári se íre sokigi ariútáq tahirímé sene ahbabáq peh kopípéq kéh irino. Néne ótaq sansámári tagahnsabé sene ahbabáq ábóraq kéhrara ínéreq Nániboreqsabé suwahriehre. ²⁵ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Sega ínénsabe pehipi suwahriehre ire.
Mi sehiránká aiq pútaragire.

(Buk Song 35.19)

²⁶ Ínéga Nánibo miéhabeqte séhréhi aní, aiq pútari aní, Manikáne Awa iteba eqmaraníe. Wegá tuináraq néné arambehriakáq néne sánsánkákáq pahsuankéhe. ²⁷ Téhwe itega séniráh púaq itega moq néne ehweh terigéhe úwe.

16

Sísaga, Íwíoqnéra iubiq suaneherawoe ú ehwehne.

¹ Sísaga mó mahraréna, Mókake itega ínensabe anetaníbo éq nuwanéhe íwíáhiyeho éna amahnága mah ehwéh teiúge. ² Segá ite momiwío nahtápéqté kaqiuwagéhe. Mó tanáhráq ite iubiq suaneherao kegá iwíáhéra, Ínensabe aiq pútare atáh ké subiq suonawe mina Manikáne arambehrie igehe. ³ Segá Nániboreq ínereq íre tagariáh púara mina tahnsa oneherawoe. ⁴ Segá miraira tanáhráq sínaraq itega néne ehweh ahreraq matiageheéna mah ehwéh teiúge úwe.

Sísaga Manikáne Awane arambehriyabé irarú ehwehne.

Sísaga mó mahraréna, Iteba mía míau puana mah ehwéh íre teiátáuge. ⁵ Íné eqmaq núwéh ánipá pokiniu puana amahnága teiúge. Itebaté mó morá áninká ínensabe, Eheq pokono ue íre kasenire. ⁶ Ínéga mah ehwéh teiúnká itene irupipeq anotah uméhire. ⁷ Teiníboq írátíáhro. Íné pokinie ume aiq kawerire. Ite séhréh aitanieéna pokinie. Íné mahtaq míáhnaraqmé ite séhréhina anínká iteba íre tuoráhire. Íné pokonaraq iteba we eqmaq auwaníe.

⁸ Eqmaq auwáhnaraq Manikáne Awanka iteba tuinagake ite mah kehiná kéhínáné ahababáqsabe kaweqtaq méyabe íwáhnorinkehe. Manikánka ehweh aritahnayabé moq íwáhnorinkehe. ⁹ Segá ínensabe íre aiq pútare aintáhsábé minawé ahababáq míre éna íwáhnorinkehe. ¹⁰ Nániboba pokonaq íné íre tagehra puana kaweqtaq méyabe íwáhnorinkehe. ¹¹ Manikánka ahababáq kehiná kéhínáné wahnah aiq ehweh atéh púana ehweh aritahnayabé íwáhnorinkehe.

¹² Ehweh teiénawe áhnte kéhraqme ite amahnága íre irahráhowe. ¹³ Aiq pútari aní Manikáne Awanka tuinaraq ite moke íwáhnorinkehe. Íre wewene iwíáh iraréna peh wega írátíéh éhwéh teinkéhe. Mókake sína tanáhráqkákáqsábé teinkéhe. ¹⁴ Néne ehweh íwáhnorína puara áhnte kegá néníwíq pankeragéhe. ¹⁵ Moke Nánibone sánsámárimé wereq ínereqne sánsáne. Minayabe ínega teiú éhwéhmé Manikáne Awanka íwáhnorinkehe teiúge úwe.

Itene irupipeq umehúna naneq mótaq iwíáh iwíáh naneq ukina ehwehne.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Pehgáriq tanáhráqmé itega íné mó íre tagagehe. Anehe pehgáriq mó tanáhráqmé itega íné tagagehe úwe. ¹⁷ Úwara táhmaro we kéro kega seye náhenéra, Mi ehwéhmé íre irone. Aneq ehwéhpó? Wegá teiena, Pehgáriq mó tanáhráqmé itega íné mó íre tagagehe. Anehe pehgáriq mó tanáhráqmé itega íné tagagehe íre. Wegá mó teiena, Nániboba pokiniu puaq itega íné íre tagagehe íre. ¹⁸ Anehe pehgáriq tanáhráre ime aneq ehwéhpómo? Minawé ite íre irone éra seye náhenuwe.

¹⁹ Seye náhenuwana Sísaga iwíáhéna, Segá ínensabe kasenonehe éna wega sensabé, Ínéga métáq mahraréwóge. Pehgáriq tanáhráqmé itega íné mó íre tagagehe. Anehe pehgáriq mó tanáhráqmé itega íné mó tagagehe éwóge. Minayabe itene irupipeq iwíáhéq kasenoo? ²⁰ Teiníboq írátíáhro. Itene irupipeq anotah uméhinaq íbisagehe. Ibisehrara ahababáq kega sene sirupipeq eyoyóinara wíréh wíréhigehe. Ebeqme itene irupipeq umehue págege ínana anehepeqme itene irupipeq eyoyó aginawire.

²¹ Ani maqmianaitaq uwo uwoinsabé mi iníné arupipeq éri puana anotah uméhire. Maqsuena wene ani míéh púana wene arupipeq eyoyóirana éréwéhsábé mó íre iwíáhire. ²² Mina inserah amahnága itene irupipeq umehirana ínega ite mó tagahnagake itene irupipeq eyoyóinkehe. Itene irupipeq eyoyóinara mó kegá mina íre kaqiuwahráhowe.

²³ Mi tanáhráqmé itega ínénsabe mó ehwéh íre tenigéhe. Teiníboq írátíáho. Nánibonsabé néníwírue iwíáhue teawírataq wega mirainkehe. ²⁴ Menahmé itega íre néníwírue teawátówe. Itene irupipeq anotah eyóyóinkehboq Manikánsabe teawéro. Teawírataq wega mirainkehe úwe.

Sísaga íre kaweq sunúq kiotaikuge ú ehwehne.

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Pabeqme ehwéhnie tei teinurauge. Mi tanáhráq pabeqme ehwéh mó íre teiasa peh Nánibo éhweh pahsuqme teiníe. ²⁶ Mi tanáhráq itega néníwírue wensabé teawigéhe. Nánibonsabé, Ite séhréh arito ue íre teawiníe. ²⁷ Ahqáho. Iteitega we teawigéhe. Maniká wewega itensabé arutaboiraítéhre. Itega ínénsabe irutaboiraítáh púana Nániboga itensabé arutaboiraítéhre. Maniká míéhrabeqte tumíaraunsabé aiq pútare ainteq ínénsabe irutaboiraítáh púana Nániboga itensabé arutaboiraítéhre. ²⁸ Nánibo míéhrabeqte mah marákó marákóipéq tumíarauge. Tuména amahnága mah marákóipéq suena Nániboba tuekinie úwe.

²⁹ Úwaq ite we kérahwána kegá Sísansabé, Aiq irone. Arega amahnága íre pabeqme ehwéhnia peh tábúsoqme pahsuqme teiene. ³⁰ Itega amahnága tagónawe arega moke ahtebawe tagariahne. Minayabe arega Maniká míéhrabeqte túnayabé aiq pútare atone. Arensabé mó kasenáyabe anetaníbo. Aiq pútare atone ewane.

³¹ Ewanana Sísaga itensabé, Amahnága aiq pútare aintaho? ³² Aiq pútare aintáhmé mótaqmé amahnága itega íné nuweq iteruwahpeq kobeq séberoneheqmóe. Íné nuwehrana ínébataq míanie. Nániboga ínéba mía míai puana íre ínébataq míanie.

³³ Ite ínéba mía míaonsabé iru ukiq itanieéna mah ehwéh teiúge. Mah marákóipéqmé mó tanáhráq mó tanáhrárué íre kaweq sunúq sinae. Ínéwé íre kaweq sunúqmé aiq kiotaikume míó púaq iwíáh iwíáho úwe.

17

Sísaga we kéro ke séhréh aritanieéna púrerú ehwehne.

¹ Sísaga mi ehwéh irareruena íópeq tagéna Manikánsabe, Nániboo, íné pukona tanáhráq aiq awehrarire. Íné arenahninká arenáwíq pankeraníboq arega néníwíq pankero. ² Arega moke mah kehiná kéhíná wahnahnúno aintároné. Arega ínéba eqmaq suahna ke oganúq sito aintahne. ³ Arebataq aiq pútaq Manikáne. Arega íné Sísá Karáhé eqmaq núwátóne. Arereq ínéreqsabé aiq pútare aítáh kegá oga mérapeq aiq awaq míáhwe.

⁴ Arega teniena arámbéhrí miraue parabarúónsábé are págege aní mé anotah aní míahnara mah marákóipéqté kegá tagahwe. ⁵ Naho mah marákó marákó íre kotaq ínéga areba míáhwataq arereq ínéreq anotah anité míahwaye. Nániboo, naho ite míahwayanserah amahnága mirainto.

⁶ Arega mah marákóipéqté ké ínéba eqmaq suahne. Mi kewé arene sánsá sokigi arítóge. Téhwé mi ke arene animárimé ínéba eqmaq súátóne. Segá arene ehweh irera sehgiówe. ⁷ Arega moke níátóna naneqme peh arerenee. Minawé ínéba eqmaq suahna kegá aiq tagaríáhwe. ⁸ Arega teniátóna ehwéhme moke teriátáugara íráhwe. Ínéwé are míahnarabeqte ánínugara aiq pútaq tagaríáhwe. Arega íné eqmaq núwátónayabé aiq pútare atáhwe.

⁹ Arega eqmaq suahna keyábé púrerarítóge. Amahnága moke mah marákóipéqté keyábé íre púrerarítóge. Peh ínéba eqmaq suahna keyábé arene animárimé púana púrerarítóge. ¹⁰ Moke arene animárimé néne animárimé. Moke néne animárimé arene animárimé. Mó kegá eqmaq suahna ke tagéna néníwíq pankeráhwe.

¹¹ Amahnága areba kiníe. Íné mah marákó márakóipéq íre míáhnaraq eqmaq suahna kegá mahtaq míagehe. Nániboo, kaweqtaq mía míaóne. Arene págege awíq níátóne. Arega ínéba eqmaq suahna ke arene págege awíqtaq wahnahnarito. Arereq ínéreqka moráráq mía míaúyanserahnigehboq kawerue wahnahnarito. ¹² Ínéba eqmaq suahna kebá mía míaurautaq arenáwírue kawerue wahnahnarítaráuge. Kawerue wahnahnarítaráugara se íre taqnobagowe. Peh morá ání iraipéq tabikinai aní taqnobagire. Manikáne ehweh aiq pútaraginkeheéna taqnobagire.

¹³ Amahnága areba kiníe. Ínéba eqmaq suahna kené sirupipeq eyoyó aritanieéna mah marákóipéq ména mah ehwéh iraruge.

¹⁴ Arene ehweh aiq teriúge. Ahbabáq kehiná kéhínánká ínéba eqmaq suahna keyábé suwahriehre. Íné ahbabáq kene sánsá íre miraunserah ínéba mía míaó kegá moq peh míáhwe. Minayabe ahbabáq kega sensabé suwahriehre. ¹⁵ Se mah marákó márakóipéqté meriqme mórítáhro íre teawúge. Peh owainawanka se ahbabáq aritehnehboq kawerue wahnahnarito teawúge.

¹⁶ Íné ahbabáq kene sánsá íre miraugara ínéba eqmaq suahna kegá moq ínéga unserahnéra ahbabáq sansansábé suwahriehre. ¹⁷ Arene ehwehme aiq pútaq ehwéhne. Se kaweqtaq mía míaigehboq arene aiq pútaq ehwéhtaté sirupipeq págege arito. ¹⁸ Arega íné mah marákóipéq eqmaq núwátónanserah ínéga se mah kehiná kéhíná suwahpeq eqmaq suaní. ¹⁹ Segá aiq pútaq arene animárí mía míaigeheéna íné arereq mía míainauge.

²⁰ Ínéba eqmaq suahna kewé íre sebataqsabé púrerarítóge. Segá mó ke terirara irera ínénsabe aiq pútare aintageheéna mí keyábéákáq púrerarítóge. ²¹ Sereq ínéba eqmaq suahna kereq peh morá íwíáhigeheéna púrerarítóge. Nániboo, arereq ínéreqka moráénúyanserah se ómi peh morá íwíáhigeheéna púrerarítóge. Arega íné eqmaq núwátónayabé mah kehiná kéhínánká aiq pútare atagéhboq peh morá íwíáh arito.

²² Arega íné págege ainte néníwíq pankerahnanserah ínéga se págege aritena sensíwíq pankeróge. Arereq ínéreqka moráénúyanserah sega morá íwíáhigeheéna sensíwíq pankeróge. ²³ Eqmaq suahna ke moráénigeheéna sereq míóge. Are ínéreq míáhne. Minayabe sega peh moráénirataq mah kehiná kéhínánká arega íné eqmaq nuwahna ehwéhnsábé aiq pútare atagéhe. Arega ínénsabe arutaboiraintahnanserah sensabé moq arutaboiraritahne. Wegá peh morá íwíáhirataq mah kehiná kéhínánká mina tagéra arega arutaboiraritahna ehwéhnsábé aiq pútare atagéhe.

²⁴ Nániboo, ínéba eqmaq suahna kegá íné míáhnarabeq ínéreq sereq méyabe nuwahbehre. Mah marákó márakó íre kotaq ínénsabe arutaboiré néníwíq pankeróne. Are néníwíq pankerónayabé sega minaakaq anotahtaq téhreh naneqkakákáq tagageheéna ínéreq méyabe nuwahbehre.

²⁵ Naniboo, ínéga are aiq tagarítóge. Kaweqtaq mía míaóne. Ahbabáq kehiná kéhínánká are íre tagaríáhwe. Arega íné eqmaq nuwahnana sunsabé eqmaq suahna kegá aiq tagaríáhwe ²⁶ Ínéga arene sánsánsábé se sokigi arítóge. Mó sokigi arita aritainie. Arega ínénsabe arutaboiraintahnanserah sega mó keyábé sirutaboirigeheéna sokigi arítóge. Íné sereq mía míainieéna sokigi arita aritaugé úwe.

18

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwehne.

(Mátíyu 26.47-56; Máhka 14.43-50; Árúka 22.47-53)

¹ Sísaga Manikánsabe mi ehwéh teawena pokúwe. Wereq ite we kérahwána kereqka Kirona aroipéq seberaebéq pokowane. Mitaq kaweq matábú kowaq itega mitaq kowíahwane. ² Súrása, Sísane naruo koweriranaú anínká moq mi matábú tagariowe. Sísareq ite we kérahwána kereqka mitaq áhnte tanáhráq momiwíowanayabé tagaríówe.

³ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté párisíwárinseq sóntía kereq eqmaq súówe. Eqmaq súó kereq Súrásaga meriqmena mi matábúráq súwe. Segá sahmárinkákáq áráhmuakáq kánéqkakaq mewera suwe. ⁴ Sísaga sega miraoneherau naneq wene arupipeq moke tagarawéna su ke taganieéna pehrápeq kowíowe. Kowéna sensabé, Insensabe anebahroo úwe.

⁵ Insensabe anebahroo úwara sega wensabé, Sísá Néhsara suwahpeqte ánínsábé anebahrúne uwana Sísaga sensabé, Íné we uge úwe. Súrása, Sísane naruo koweriro anínseq mitaq iriwe míówe. ⁶ Iriwe míowana Sísaga, Íné we uge teriutaq sega sinehepeqte atárué inahsubúwe.

⁷ Sísaga mónkakáq kasenéna, Insensabe anebahroo úwara sega, Sísá Néhsara suwahpeqte ánínsábé anebahrúne uwe. ⁸ Uwana Sísaga sensabé, Íné we uge teiú mino. Ínénsabe ninebahrirataq mah anímári pehragariteq pokoro arítáhiro úwe.

⁹ Sísaga métáq tahnsa Manikánsabe mahraréna, Kawerue wahnah-narítáráugara se íre taqnobagowe úwe. Mi ehwéh aiq pútaraginkeheéna mah anímári pehragariteq pokoro arítáhiro úwe.

¹⁰ Sáimóni Pítaga wene poka matawéna Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne arambehri aní wenáwíq Mákúsa apiwe wene púpeqte áhré kiraq auwowe. ¹¹ Kiraq auwowana Sísaga Pítansabé, Poka unahpí úsaro éna, Nánibone níérorahi arámbéhrí nirupipeq umehorahi arámbéhrí mirainau mino úwe.

Sísá Ánásaba móátó ehwehne.

¹² Úwara sóntía kereq sene wahnah anínseq párisiwarínseqka Sísá táhtoqme táhru táhruuwe. ¹³ Téhwe sega Sísá meqmera wehukení áwíq Ánásaba móátówe. Ánásawe Káiyápásane awarénawae. Sísá pukinaú opéq Káiyápásawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah míowe. ¹⁴ Káiyápásaga menah tahnsa Asiu ke teriena, Iteruwahrah ómi pukiyehboq peh morá anínká kaweraitankéhboq pukinkehe. Mina aiq kawerire úwe.

Pítaga Sísá íre tagaríóge ú ehwehne.

(Mátíyu 26.69-70; Máhka 14.66-68; Árúka 22.55-57)

¹⁵ Ite Sísá kérahwáya anité Sáimóni Pítareq ínereqka Sísá kérahwáye. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka íné tagariowe. Wega íné tagarionsabe wene nahtapeqté mátábúrápéq Sísá kérahwae. ¹⁶ Pítaga méhpehpeqté ónsáráq kowíowe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka íné tagario púana ínéga onsarapéqté wáhnáh áhraríyábé, Onsa sio koreawéwae. Onsa sio teawena Píta meqmena mátaburaq móátáhwae.

¹⁷ Mi ahrarígá Pítansabé, Are moq mah aní kérahna anípo úwana, Írakaumo. We íre kéroge úwe. ¹⁸ Titirúnsabe arambehri kereq párisiwarínseqka ira parewe totorue míowana Píta moq iriwe ména totorúwe.

Wahnah anínká Sísansabé ehweh ato ehwéhne.

(Mátíyu 26.59-66; Máhka 14.55-64; Árúka 22.66-71)

¹⁹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka Sísansabé we kéro keakáq wega síwáhnorú ehwehnikákáqsábé kasenúwe. ²⁰ Sísaga wensabé,

Íné íre epéráhpéria ahriahri peh ábóraq áhnte wehekéq miáhrabeq teri terinuge. Itene momiwío nahtápéqkákáq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéqkákáq síwáhnoruge. Íre epéráhpéria síwáhnoruge. ²¹ Ínénsabe aneqsabé kasenaintaho? Néne ehweh teriú ké írátíáhwe. Seba kogaseninanao úwe.

²² Úwana mibeqté iriwe mío anínká ayahpóra Sísa subiqmarena wensabé, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnsabé mina tahnsa éhwéh atéhneho úwe. ²³ Úwana Sísa wensabé, Íné ahbabáq ehweh teawénaraqmé tenio. Íre ahbabáq ehweh teawúge. Árahinsabé nubono úwe.

²⁴ Úwana Ánásaga Sísa íre pugeq auwasa Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah Káiyápásaba eqmaq auwowe.

Pítaga mónkakáq Sísansabé ahqáho ato ehwehne.

(Mátíyu 26.71-75; Máhka 14.69-72; Árúka 22.58-62)

²⁵ Pítaga iraraq ména pabesug tehesurue totorúwara mío kega wensabé, Are moq we kérahna anípo uwana Pítaga sensabé, Ahqáho. We íre kéroge úwe.

²⁶ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne arambehri anínká Pítansabé, Sísa req arereq mátaburapeq míehyana tagéwó mino úwe. Mi ehwéh irarú animé we Pítaga ahre apiaro aní awahrah aníne. ²⁷ Tagéwó mino úwana Pítaga mónkakáq ahqáho úwana kokórega ehwehnúwe.

Páhirátiga Sísansabé kasenú ehwehne.

(Mátíyu 27.1-2,11-14; Máhka 15.1-5; Árúka 23.1-5)

²⁸ Ahbiahiperura sega Sísa meqmera Káiyápásane nahtapeq suera anotah nahtápéq ehweh aruqaruro nahtápéq Sísa móátówe. Sótaikú tanahráq no tahutáhúq wéhékáh mi nahtápéq kiewé órira púara Asiu kegá íre kíúwe.

²⁹ Mibeqté wáhnáh aní áwíq Páhirátiga máhpeq tueyokéna sensabé, Itega méáúwáh anímé aneq ahbabáriro úwe. ³⁰ Úwara sega wensabé, Mah aní íre ahbabáq ani tahirí túbáh agúna irino uwe.

³¹ Úwana Páhirátiga sensabé, Iteitega we meqmeq iteitene sánsánue iwíáhue ehweh atáhro úwe. Úwara sega wensabé, Wehukení subiq sueyabe ite Aroma kegá ahqáho aitárówe uwe.* ³² Menah Sísa, Sega íné pankeragéhe irarúmé amahnága aiq pútaq aginkeheéra mi ehwéh teawúwe.

³³ Páhirátiga nahupeq kibekéna Sísa meqme seroue wensabé, Arewe Asiu kené wahnahpo úwana ³⁴ Sísa wensabé, Arega irarénawe arerene iwíáhbo? Íné ehweh mó anínká teawiro úwana ³⁵ Páhirátiga wensabé, Íné Asiu anínabugo? Arenawahraheq itene wahnahmarínseqka are meqmera ínéba méáúwáhwe. Aneq ahbabáruono úwe.

³⁶ Úwana Sísa wensabé, Íné wahnah wahnahnurabeqme íre mah marákó marákóipére. Mah marákó marákóipéq wahnahnutaq tahirimé Asiu kegá íné táhtoráhtáq íné séniráh kegá ebeho irino. Íné wahnah wahnahnurabeqme íre mah marákó marákóipére úwana ³⁷ Páhirátiga Sísansabé, Are anotah Wahnáh aní míahno kasenúwana Sísa wensabé, Arega aiq iraréne. Aiq pútaq ehwéhnsabé síwáhnorinieéna mah marákóipéq tuména wehukení úkurauge. Aiq pútaq ehwéhnsabé suwahbeh kegá néne ehweh írahwe úwana ³⁸ Páhirátiga wensabé, Aiq pútaq ehwéhme aneqpomo úwe.

Páhirátiga, Sísa awankátaq táhparáhro ú ehwehne.

(Mátíyu 27.15-31; Máhka 15.6-20; Árúka 23.13-25)

* **18:31:** Mi tanáhráq Aroma kegá Asiu kené marakó págegeue wahnahnéra Asiu keyábé, Ite wehukení ehwehotaq we subiq súáhro arite ehweh órirane éra peh morá ite Aroma kegá mi sansánoneheqmúne uwe. Wehukení awankátaq táhpare sansamé Aroma kené sánsáne.

Páhírátiga wensabé, Aiq pútaq ehwéhmé aneqpomo éna máhpeq tueyokéna Asiu keyábé, Íné iwíáhume we íre ahbabáq aní míre. ³⁹ Sótai kú iahrerag ko tanáhráq ahriahri peh morá karábúsiipéqté ání pugeq íúwóge. Mi sansá mira aruqaruruge. Minayabe Asiu ke itene Wahnah pugeqíninkono úwe. ⁴⁰ Úwara sega anotah ehwéhnabaéra, Mi anímé pehragé Párehba pugeqio uwe. Párehbawe wehukení subena aebó ání míowe.

19

¹ Páhírátiga sóntía keyábé, Sísá meqmeq áréti sahtaté subóro aritowara sega meqmera mósubúwe. ² Mósubera ógaratáté keborarera wene ayahqnotaq suki atera peh morá táútáúq kórósí abaq atówe. ³ Mó anínká mó anínkáue Sísaba séra wensabé, Are Asiu kené wahnahpo éra awiréh atera siyahpóra subúwe.

⁴ Páhírátiga máhpeq mó tueyokéna soruparió keyabé, Írátiáhro. Íné iwíáhume we íre ahbabáq anine. Minayabe tagariageheéna iteba máhpeq ataníe úwe. ⁵ Úwana Sísaga ógaratáté keboria náneqkakáq tautáúq korósíákáq máhpeq tueyokúwe. Tueyokúwana Páhírátiga sensabé, Mah aní tagahro úwe.

⁶ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq wahnah kereqka Sísá tagéra áhnte ehwéh kíkíréra, Awankátaq táhpawe subiq súáhro éra pagu pagunuwe. Pagu pagunuwana Páhírátiga sensabé, We íre ahbabáq anine iwíáhúnsabe iteitega meqmeq awankátaq táhpawe subiq súáhro úwe. ⁷ Úwara Asiu kegá wensabé mahraréra, Wega, Íné Manikáne ahninkáwá úge urainsabé itene sánsá sabiúéhre. Sabiúéhmé puko nanere uwe.

⁸ Uwana Páhírátiga mi ehwéh irena anotah ahré agúwe. ⁹ Wega koti nahtápéq mó kibekéna Sísansabé, Arewe eheqte anípo úwana Sísaga ehweh íre iraria peh ehiya míowe. ¹⁰ Páhírátiga Sísansabé, Aneqsabé ehweh íre tenieno? Ínéga are soraq auwahráhuge. Ínéga are awankátaq táhparáhráhuge. Mahnawé aiq irahno úwe.

¹¹ Úwana Sísaga wensabé, Peh morá Manikánka arega wahnahnúno ataráinsabé arega íné awankátaq táhparáhráhone. Minayabe areba móintéh aníné ahbabáqka arene ahbabáq kiotaikire úwe.

¹² Páhírátiga mi ehwéh irena, Pugeq auwaníe iwíáhúwe. Iwíáhúwara Asiu kegá anotahtaq mahraréra, Arega we pugeq auwéhnaraqme are íre Sísáhri, Aroma kené wahnahne iyahnabo aní móne. Íné Asiu kené Wahnah muge iraréna anímé Sísáhrine naruo aní míre uwe.

¹³ Páhírátiga mi ehwéh irena Sísá máhpeq márunatena wahnah anínká ehweh atorabeq tútuue míowe. Mibeq áwíq Ebah Ahtápére. Íbaru ehwéhmé mitaq Kábátae ue áwíratówe. ¹⁴ Ahbiah tahnsá ite Asiu kené sótaikú iahrerag ko tánáhráre. Iborá tahnsa wéhékáhnabubu wahtotarútaq Páhírátiga Asiu keyábé, Itene Wahnah tagahro úwe.

¹⁵ Úwara sega ehwehnabaéra, We meqme mósubiq suo. Awankátaq táhpawe subiq suo pagu pagunuwe. Pagu pagunuwana Páhírátiga sensabé, Itene anotah Wahnáh awankátaq táhparáhro ininkono úwe. Úwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá wensabé, Aroma kené wahnahme webataq itene wahnahne uwe. ¹⁶ Uwana Sísá awankátaq táhparageheéna Páhírátiga móatowara sega Sísá meqmera pokuwe.

Sísá awankátaq níriraté táhparó ehwehne.

(Mátíyu 27.32-44; Máhka 15.21-32; Áruká 23.26-43)

¹⁷ Segá Sísá meqmera pokuwana Sísaga wewe táhparéhra awánká abaqmena kúwe. Kire kire sáwéh áwíq Ayahqno Tánúnsutapéq pokuwe. Íbaru ehwéhmé

mi sawéh áwíq Kógótae ue áwíratówe. ¹⁸ Segá Sísá awankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigárátáq subiqmarue táhparera awanká pankeqme marakóipeq pearówe. Pearera mó anité mó awánkátáréráq táhparera pankeqme pearówe. Sísá akáhpi pearera mi anité ayehré ayehré pearówe.

¹⁹ Páhirátiga, Kanehraq sehiranue táhparáh awánkátáq táhparáhro aritowara táhparówe. Kanehraté séhíránká mahraréna, Néhsara suwahpeqte ání Sísawe Asiu kené Wahnahne úwe. ²⁰ Mi kanéhráq sehirania apahtáro kéhínáné ehwehtaq sehiranéna Íbaru ehwéh Asiu kené ehwehnikakáq Aroma kené ehwehnikakáq Káríki kené ehwehnikakáq sehiranúwe. Sísá táhparótaq Sarúsarama suwahpeq wahtotaq puara áhnte Asiu kegá tagéra mi sehirá sáhnsáhúwe. ²¹ Asiu kené Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kegá Páhirátinsabé, Asiu kené wahnahne íre sehiranúno. Peh mi anínká, Íné Asiu kené Wahnah muge ire. Minawé sehiranúno uwe.

²² Uwana Páhirátiga sensabé, Íné sehiranéwó náneq aiq sehiranue parabarúoge úwe.

²³ Sontía kegá Sísá awankátaq táhparera wene korósi mewera itaréitaréráq saraqmarera meyówe. Wene káhq ambántá anehe mewera íre parura peh táránkaq kowe. ²⁴ Peh táránkaq konsabe subansúéhneho íwíáhéra, In-sega meyanabomo éra káhsiuwana peh morá ánínká meyowe. Miraunsabé Manikáne ehwehme aiq pútaragúwe. Mi ehwéhniká mahraréna, Segá néne korósi saraqmera káhq ambántá káhsie meagehe ire. (*Buk Song 22.18*)

²⁵ Kárópane ahre áwíq Máhríae. Mágára suwahpeqte mó iní wenáwíq moq Máhríae. Sereq Sísane anowareq wene ónánahwáreq awankátaq táhparórabeq wahtotaq kowíówe. ²⁶ Kowíówana Sísaga íné, we kéráhwa anínsabé arutaboiraintéh ánínseq wenanoreq míahwayana wega ite tagéna wenansabe, Areba míéh ání arenahni míankehe éna ²⁷ wega ínénsabe, Náínowé arenano míankehe úwe. Teniunsabe wenanoga néne nahtapeq kaegaeúwana kirabo atáhwae.

Sísá pukú ehwehne.

(Mátíyu 27.45-46; Máhka 15.33-41; Áruká 23.44-49)

²⁸ Sísaga iwíáhéna, Néne arambehri aiq moke parabagire éna Manikáne ehwehnka aiq pútaraginkeheéna wega, Íné tahbobóire úwe. ²⁹ Kítabeh nahníáq sérá ano obenkisa ántéhyá mitaq kowara sehenáh tahnsa náneqtaté antehyapípeq pámbáhue sehikaratáq marera wene áwéhipeq atówe. ³⁰ Atówana Sísaga néna, Aiq parabagire úwe. Aiq parabagire éna wene anuo píntráhéna wenawa soraq suena putiowe.

Sísá sehsabio ehwehne.

³¹ Ahbiah tahnsá ite Asiu kené ahrena ahrena wehekáhne. Mi tanáhráq itene sótaikú iahreraq kéh tánáhráq púara Asiu wahnáh kegá iwíáhéra, Putianeherao kené sinonka ahrena ahrena wehekáh awankátaq kehneho uwe. Minayabe sega Páhirátiba pokéra wensabé, Putianeherao ke apubúue pukigeheé siwiah anteruo úno. Putiéhrataq awanká soriwe mewe mais-aragéhe uwe.

³² Sontía kegá pokue Sísareq awankátaq táhparó aniténé siwiah anterúówe. ³³ Segá Sísaba séra tagowana aiq putio púara sega wene awiah íre anterúówe. ³⁴ Peh morá sontía ánínká wene sehsabe karataté Sísane aroganabí sehsabiowe. Sehsabiotaq korahqkakáq wánínkakaq súwe. ³⁵ Nénéne niuranka tagahwae. Íné aiq pútariahnsanuge. Itega aiq pútare atageheéna teiúge. ³⁶ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Wene ayahnsa íre anterigéhe ire.

(*Buk Song 34.20*)

³⁷ Manikáne ehwehnka mó mahraréna,

Sehsabearáh ání tagagehe ire.

(*Sekaraia 12.10*)

Miraue mi ehwéhtaré aiq pútaragúwe.

Sísane anonka maisé onápípeq maisaró ehwehne.

(*Mátíyu 27.57-61; Máhka 15.42-47; Áruká 23.50-56*)

³⁸ Árimátéa suwahpeqte ání Sósépaga Sísansabé aiq pútare atena Asiu keyábé áhreú púana Sísá oga míotaqme we íre ábóraq kérowe. Sósépaga Páhirátinsabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwana Páhirátiga wensabé kowe atowana máhpeq tueyokue Níkórimareqka tumeyóye. ³⁹ Níkórimawe menah tahnsa Sísaba inokáhpeq sena niginka tahnsa kaweq kunkúni naneqmarí áhnte 30 kíro mewena súwe.

⁴⁰ Sósépareq Níkórimareqka Sísane anonka mewera kaweq kunkúni naneqmarínkákáq wene anonkankákáq kaweq íre wahto ambántátaté úbíq máróye. Mi sansámé Asiu kené wehukení maisare sansane.

⁴¹ Sísá táhparówana maisaró matábú wahto kowe. Mi matábúráq o ubuqmaró oná kowe. Mipéq mó aní íre maisarówe. ⁴² Ahbiah tahnsá Asiu kené ahrena ahrena wehekáh púara mó oná kabareyabe íre miraorahuye. Minayabe mi oná wahto ko púara sega Sísá mitaq maisaróye.

20

Sísá oga úkú ehwehne.

(*Mátíyu 28.1-8; Máhka 16.1-8; Áruká 24.1-12*)

¹ Mó wikíné ebeqte wéhékáh tanahráq tuekinaútaq Máhría, Mágára suwahpeqte ínínká Sísá maisarórabeq súwe. Méhpeqtaq paiqmáro ebáh íre paisa peh móbeq kowana tagówe. ² Tagéna we Sáimóni Pítareq íné, Sísaga arutaboairaintéh ánínseqpa pehbeheráh séna itensabé, Itene Wahnahne anonka ónapipéqte mewera eheqpopoq máráhwe úwe.

³ Úwata Pítareq ínereqka Sísá maisaróyarabeq koragayeheéta pehbeheráh pokowaye. ⁴ Pehbeheráh ínégá Píta kótaikue Sísá maisaróyarabeq ebeq kowae. ⁵ Mitaq ebeq kéné taebewe maisia ónápípeq tagahwana Sísane anonka úbíqme maisaróya ambántá mitaq kowana tagahwae. Íné mibeq íre tueagia peh taebewe tagahwae.

⁶ Peh tagahwana Sáimóni Pítaga mitaq séna maisaróyarabeq kobekue tagówe. Taberábe maisaróya ambántá mitaq kowana tagówe. ⁷ Sísane ayahqno úbíq máróya ambántá mobeq kowe. Ayahqno úbíq máróya ambántámé maisia ámbántá korabeq íre kowe. Peh sabaráwe móbeq kowana tagówe. ⁸ Tagówana íné maisaróyarabeq ebeq kowa anínká moq kobekue tagahwae. Tagéna, Sísá aiq irigire éna aiq pútare atáhvae. ⁹ Manikáne ehwehme, We pukéna iriginkehe sehírá kowata mi tanahráq mah sehírá íre iahtebahwaye. ¹⁰ Tagéna ite kaegaeowayarabeq kouwekowaye.

Máhría, Mágára suwahpeqte ínínká Sísá tagó ehwehne.

(*Mátíyu 28.9-10; Máhka 16.9-11*)

¹¹ Kouwekawayana Máhriaga maisaróyarabeq mó séna máhpeq iriwe ména ibisówe. Ibiséna wega maisia ónápípeq taebewe tagówe. ¹² Íre wahto taberábe ambántánkákáq ánité íópeqte ánité Sísane anonka kéworabeq tútuue míóyana Máhriaga tagówe. Mó aní Sísane ayahqno kéworabeq mó aní wene aigará kéworaberue tútuue míóyana tagówe.

¹³ Tagówara sega mi ínínsabé, Aneqsabé ibisahno uye. Uyana wega sensabé, Néne Wahnah ínégá íre tagaríorabeq mórúáhsabé ibisoge éna ¹⁴ wega

pabeqme tagówana Sísá iriwe míowe. Míowana mi iníné arupipeq Sísá wire ue íre iwíáhue tagówe.

¹⁵ Íre iwíáhue tagówana Sísaga wensabé, Are aneqsabé ibisahno? Insensabe anebahrono úwana mi inínká iwíáhéna, Kaseni aní we mah matábúráq wahnahni aníne iwíáhéna wensabé, Wene anonka mearáhnawe eheq marahno? Koweaníboq tenio úwana

¹⁶ Sísaga wensabé, Máhríao úwana mi inínká weba pabeqme tagéna Asiu kené ehwehta, Árábónáio úwe. Mi ehwéh áwahewé Íwáhnoraníno úwe. ¹⁷ Úwana Sísaga wensabé, Nániboba íre pokurio puah ninonkataq táhtoréhnehboq néne iyahnabo korerio. Maniká Nániboba tuekinauge. Mí ehwéh korerio úwe.

¹⁸ Úwana Máhría, Mágára suwahpeqte inínká ite Sísá kérahwána kebá séna itensabé, Ínéga Sísá aiq tagoge éna Sísaga teawu ehwéh teiuwe.

Sísá kéro kega we tago ehwéhne.

(Mátíyu 28.16-20; Máhka 16.14-18; Áruká 24.36-49)

¹⁹ Penorabeqte mó wikíné ebeqte wéhékáh tanahráq ite Sísá kérahwána kegá soruparawéq Asiu keyábé áhreowana puaq itene nahupeqte ónsá paiqmareq míahwane. Míahwanana Sísaga ákáhpi seiriwe ména itensabé, Pehwehrue iru ukiqme míáhro úwe. ²⁰ Iru ukiqme míáhro éna wene ayahnkarankákáq wene aroganabínkákáq sokigi aiuwaq itega we tagéq itene irupipeq anotah eyóyóúwe.

²¹ Sísaga mónkákáq itensabé, Pehwehrue iru ukiqme míáhro. Nániboga eqmaq núwátáinserah ínéga moq ite eqmaq íúwóge úwe. ²² Eqmaq íúwóge éna wene euq ahusaiena, Manikáne Awa íúge úwe. ²³ Manikáne Awa íúge éna wehukéniné ahbabáq soraq súéhrrataq íre kagainae. Wehukéniné ahbabáq íre soraq súéhrrataq sene ahbabáq seba kagainae úwe.

Tómáhsiga Sísá tagó ehwehne.

²⁴ Sísaga iteba sú tanahráq peh morá we kéro aní, Tómáhsiga íre míowe. Tómáhsine wéhuwehu áwíq Tírímásie. ²⁵ Sísá mó kérahwána kegá Tómáhsinsabé, Itene Wahnah oga míéhraq tagóne teawewáne. Teawewánana Tómáhsiga itensabé, Pehipi íre aiq pútare aitaníe. Sísane ayahnawarutaq níri subisa ábí tagéna niyahnkaratáté wene aroganabí sehsaberapí táhtoráhnraqmé aiq pútare aitaníe úwe.

²⁶ Abapete téhtaré wéhékáh sótaikúwaq Tómáhsireq ite Sísá kérahwána kereq nahupeq míahwane. Onsarí aróki pareq míahwanana Sísaga ákáhpi seiriwe ména itensabé, Pehwehrue iru ukiqme míáhro úwe.

²⁷ Iru ukiqme míáhro éna Tómáhsinsabé, Néne niyahnkara sosanue tagáhno. Ayahnkahkahrué néne niroganabí táhtoro. Íre aiq pútare aintéhnehboq aiq pútare ainto úwana ²⁸ Tómáhsiga Sísansabé, Néne Wahnah mone. Néne Maniká móne atowe.

²⁹ Atowana Sísaga wensabé, Arega íné tagáhnayabé aiq pútare aintahno? Sene siuratate íné íre tagéra pehipi ínensabe aiq pútare aintáh kegá iwíáh iwíáhigehe úwe.

Sóniga áwahe ehwéh teí éhwéhne.

³⁰ Mah pukúipéqté séhírá moke Sísane ótaq sansánsabé íre teiúge. Wegá áhnte mó miraúwaq ite we kérahwána kegá tagahwane. ³¹ Sísawe ite meirena kaweraitankehéna Manikánka omaq ato aninéna we Manikáne ahninkáwá wíre. Minayabe aiq pútare atagehéna mah ehwéh sehiranue teiúge. Sísansabé aiq pútare atéhrrataqmé wenáwírué oga mía míaiagehe.

21

Sísaga we kéro kebá ábórarú ehwehne.

¹ Peh morá káwéhúnsábé téhtaré áwíq kéhre. Kehrari kawéhúne. Mó awíqmé Táibéria kawéhúne. Mó tanahráq mi kawéhú ayehráq Sísaga ite we kérahwána kebá ábórarúwe. Wega mahraue ábórarúwe. ² Ite abapete téhranité kérahwána ke sesorupawe míahwane. Tó máhsiwe wene wéhuwehu awíq Tírímásie. Werek Sáímóni Pítareh Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéqté ání Nátáníérيره ite Sébérine ahninkáwáráre q téhranité mó keróya anitéreq sesorupawe míahwane.

³ Sáímóni Pítaga itensabé, Íné pah sábatáhrinauge úwaq itega wensabé, Ite moq are kéranéhe ewane. Itega sípi kéweweq pokue moke penkútaq uwe tagaowane. Pah íre maqmera pehipi uwe tagaowane.

⁴ Ahbiahepeq Sísaga káwehu áhnopeq súwaq itega we íre tagariahwane. ⁵ Sísaga itensabé, Nanuwahraho, pahmé aiq maqmiaho úwaq, Írakaumo ewane.

⁶ Ewanana Sísaga itensabé, Sípiipéqté éberiopeq uwe tagéq meyangéhe úwaq itega itene kahwe éberiopeq uwe tagéq áhnte pah meyahwáne. Áhnte pah meyahwánayabé kahwe íre pankeráhráhowane.

⁷ Íné, Sísaga arutaboairaintéh ánínká Pítansabé, Áhnopeq míéh ání itene Wahnahne teawéwae. Sáímóni Pítaga pehrákora ména arambehriúnsabe, Ítene Wahnahne teawéwana apubúue wene ambanta úbíq mena káwehupípeq ahkuagúwe.

⁸ Pah kahweipéq kowaq mó ite Sísá kérahwána kegá kahwe sabirue meweq sípi kéweweq áhnopeq pokowane. Áhnopeq wahtotaq ko púaq itega kahwe sabirue meweq pokowane.

⁹ Ite áhnopeq kowanaraq ira paríówana taigowaq tagahwane. Tairáq pahnkákáq párétiakáq kowe. ¹⁰ Sísaga itensabé, Ite matíah páh táhmaro mewe sero úwana ¹¹ Sáímóni Pítaga sípiipéq kire pahnkákáq káhwé sabirue áhnopeq méarowe. Kahweipéq anotah pahmáí íregárita q 153 pahmáí míówana kahwe íre surakúwe.

¹² Sísaga itensabé, Sewe nahro úwe. Itene Wahnah tagariahwanayabé itega, Are ineboue íre kasenowane. ¹³ Sísaga párétiakáq pahnkákáq mewena ménáiuwe.

¹⁴ Sísá oganúq atowana wega ite we kérahwána kebá apahtárórác ábórarúwe. Teiúmé apahtáro tánáhráre.

Néne sipisípiqmarí kirabo ainto ú pabéqmé éhwéhne.

¹⁵ Táhutahuq nahwanana parabagútaq Sísaga Sáímóni Pítansabé kasenéna, Sáímóni, Sónine ahninkáwáo, Arega mah keyábé ákáhta q arutaboairarite ínénsabe anotah arútábóiraintahno úwe. Úwana Pítaga wensabé, Kowe. Are tagariahnawe arensabé nirutaboiruge úwana Sísaga wensabé, Néne sipisípiq aráhqmari kirabo ainto úwe.

¹⁶ Sísaga we mó kasenéna, Sáímóni, Sónine ahninkáwáo, ínénsabe arutaboairaintahno úwana Pítaga wensabé, Kowe. Are tagariahnawe arensabé nirutaboiruge úwana Sísaga wensabé, Néne sipisípiqmarímé wahnahnainto úwe.

¹⁷ Sísaga anehe mó kasenéna, Sáímóni, Sónine ahninkáwáo, ínénsabe arutaboairaintahno úwe. Apahtárórác kasenú púana Pítane arupipeq umeh agúwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, arega moke tagariahne. Are tagariahnawe ínégá arensabé nirutaboiruge úwana Sísaga wensabé, Néne sipisípiq kirabo ainto.

¹⁸ Kawerue írátíahno. Are mahbi míaronaraq arene árėti sabirare arega awahbarairabeq pokurone. Are ore úkínaraq arene ayahnkara pankeréhnaq mó kegá ahmboqme meqmera are íre awahbáhnarabeq móatagéhe úwe. ¹⁹ Mah ehwéhmé Sísaga Píta pukína ehwéh teawuwe. We pukína tanáhráq Píta íre áhreínayabé tagehra kegá Maniká áwíq pankeragéhe. Mah ehwéh teawena Sísaga Pítansabé, Séniro úwe.

²⁰ Pítaqa pabeqme íné, Sísaga arutaboiraínto aní tagówe. Sísaga pukinaúwara táhutahurowanaraq ínégá Sísane anepeq mósaqmaqme ména wensabé, Néne Wahnahno, arene naruo kowerirahna anímé insebo kasenowae. ²¹ Pítaqa íné tagéna Sísansabé, Néne wahnahno, mah aní anerinkehbo úwana

²² Sísaga wensabé, Íné nuwahbéhnaraqmé kiwekona tanáhráq we peh oga míanawire íwíáhinabugamo. Arereq wehgaqpo? Arerega séniro únsabe ²³ mi ehwéh író kega mó Sísaga kéro keyabé, Íné Sóni íre pukinkehe mitaq teri mahtaq terinuwe. Sísaga Pítansabé, Íné Sóni peh mía míankehe íre irarúwe. Wega Pítansabé peh mirauwe teawena, Íné kiwekonaraq we peh oga míanae íwíáhinabugamo. Arereq wehgaqpo úwe.

Sísane áhnte mó arámbéhríwárínsábé éhwéhne.

²⁴ Íné Sísaga kéráhwá anínká mah ehwéh iraruge. Mah ehwéh aiq pútaq ehwéh púana sehiranue teiúge.

²⁵ Sísaga íre peh morá teiú arámbéhrí mirauwe. Wega áhnte mó arámbéhríúwe. Wehukega wene ehwehnikakáq wene arambéhriakáq moke sáhsahwe sehiranutaq tahirímé púkuwarínká mah marákó marákó kígi agirana marakó íre awehraq kéh irino.

Eqmaro Ke Ebeq sáhnshwe ahtebé ehwehne.

Árukaga ebeq sóteh arámbéhríéna anehe wega Pora kérena séhréh atena púku áwíq Árukáe ue sehiranúwe. Anehenura mah pukú Eqmaro Ke pukúe ue sehiranúwe. Sísaga miraéna irarú ehwehnsábé ebeqte pukúgá teíre. Manikáne Awanka mirau arámbéhrí Eqmaro Ke pukúgá teíre. Sísaga eqmaro kega pokue mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue Sísá éhweh koreríúwe. Teríútaq Manikáne Awanka se págege aritena séhréh aritowara áhnte kegá sene ehweh irera Sísansabé aiq pútare atówe. Mi ehwéhncá abae agúwara Sísá tagariáh ké áhnte úkuwe. Mah pukúípéqté éhwéhncá minayabeákáq eqmaro kega mirau arámbéhríákáqsábé teíre.

Eqmaro kega miraunsabé éhwéhne.

Sísaga, Manikáne Awa eqmaraníe ú ehwehne.

¹ Tíópírásao, néne sehiramé kawerue sáhnshwe iro. Menah tanáhráq mó pahsí sehiranue áwátáuge. Mi pahsíípéq moke Sísaga miraúnsabe sehiranue teawena wega íwáhnorúnsabeakáq teawátáuge. ² Wene arambehri áhwárótaqkakáq íópeq kiu tanáhráqsábéakáq teawátáuge. Wega marakóipeq míotaq wehuke eqmaq suanieéna omaq sitowe. Manikáne Awanka Sísá iwíáh atowana wega íópeq kinaútaq omaq sito ke síwáhnorúwe. ³ Téhwe Sísá awankátaq táhpague pukéna anehe oga úkéna mó wehekáh mó wehekáhnue omaq sito keba séyééna wewe sokigi aritowara tagowe. Tagowana 40 wehekáh miraéna Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teriúwe.

⁴ Mi tanáhráq sega momiwíuríótaq Sísaga mahraréna, Sarúsarama suwahpeq apubúue sueq pokiyehboq Nániboga eqmarahna aní tuinayabé wensabé áwénunoro. Menah Nániboga eqmarahna aní éhweh teiyátáuge.* ⁵ Naho Sóniga wání meriuwana Manikáne Awanka áhníbórá tunse iteba mía míainkehe úwe.

⁶ Mó tanáhráq eqmaro kega momiwíuríótaq sega Sísansabé kasenéra, Ísara ke iteitene marakóraq amahnága wahnahnoro aitaníbo uwe.† ⁷ Uwana Sísaga sensabé, Nániboga moke mi tanáhráqkákáq wéhékáhnkakaq wahnahnire. Minawé íre iteitene arambehri puag itega mi tanáhráqkákáq wéhékáhnkakaq íre tagariáhwe. ⁸ Minawé íre tagarawéq mahraue tagariagehe. Manikáne Awanka iteba tuinaraq ite págege aitaq itega íné éhweh mah kehiná kéhíná korerigéhe. Sarúsarama suwahpeqte kéreq moke mó Súría marakórápéqté kéreq Sámária marakórápéqté kéreq moke mah kehiná kéhíná korerigéhe úwe.

Sísá íópeq kibekú ehwehne.

(Máhka 16.19-20; Áruká 24.50-53)

⁹ Mah kehiná kéhíná korerigéhe úwana eqmaro kega tagotaq Sísá tumerowana íópeq kire írábúyápipeq kibekúwe. ¹⁰ Kibekúwara sega íópeq awahnkanue tagariówara taberábe korósíakáq ánitégá iriwe míóye. ¹¹ Iriwe méra sensabé, Kehrari marakórápéqté kéó, aneqsabé iriwe méq íópeq ebitiaho? Sísaga ite iuwana íópeq pokiraq tagahwe. We amahnága pokinserah mókake tuinawire uye.

* **1:4:** Sísaga eqmarahna anímé Manikáne Awa mire. Áruká 24.49, Sóni 14.16-17, Eqmaro 2.33 tagáhno.

† **1:6:** Sísá marakóipeq tutaq Aroma kegá Ísara kené marakó págegeue wahnahnuwara áhnte kegá iwíáhéra, Wega Aroma ke kaqsuena iteitensabé, Wahnahnoro aitaníkehe iwíáhuwe.

Súrásane arambehri awaq mio ehwehne.

¹² Uyara eqmaro kega Óríwi sawéhrápéqté tunse Sarúsarama suwahpeq wahtotaq tueaguwe. ¹³ Tueagéra sega kaegaeu nah abobórahpeq kíúwe. Sensíwíqmarimé mahraue Píta, Sóni, Sémísi, Ehntaru, Pírípi, Tó máhsi, Pátórómíyu, Mátíyu, Ápíásane ahninkáwá wenáwíq Sémísi, ebeh ehwéh iriaréh ání wenáwíq Sáimóni, mó Sémísine ani wenáwíq Súrása mirauega kíúwe. ¹⁴ Sereq Sísane ábákawaréhreq wenanoreq mó inínsónseqka sirupipeq peh morá íwíáhue moráráq púreq aruqaruruwe.

¹⁵ Mó wehekáh sega mirauta q 120 ke áhnte Sísá tagaríáh kégá momiwíuriówe. Píta q iriwe ména mahraréna, ¹⁶ Nánuwahraho, naho Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana Súrása éhweh sehíranúwe. Súrásaga Sísane naruo kowerironsabe mi sehírá aiq pútaraguraire. ¹⁷ Sísaga Súrása omaq atowaq Súrásareq itereqka moráráq arambehriuraune úwe.

¹⁸ Súrásaga Sísane naruo kowerironsabe móne meyowara mi monératé marakó paiqmárowe. Súrásaga sáwéhrapeqté ayahqno maraipéru surahúwana wene ayahba tapoagúwe. Wene ayahba tapoague wene ayamá rí pehrápeq saha gúwe. ¹⁹ Wega miraúnsabe moke Sarúsarama suwahpeqté kégá irera mi marákóyábé áwírume sene ehweh Ákérámae atówe. Mi awíqme Korahq Marakóe atówe.

²⁰ Píta q Súrása éhweh mó mahraréna, Buk Songipeqté éhwéhnká aiq mahraréna, Wene mátabu susa matábú kanae. Mó kegá mitaq íre míáhro arito ire. (*Buk Song 69.25*)

Mi ehwéhnká mó mahraréna,

Mó anínká wene arambehri awaq miankéhe ire.

(*Buk Song 109.8*)

²¹⁻²² Sóniga Sísá wání meawátáitaq táhmaro kegá Sísá kétéwe. Sega kékéru Sísaga oga úkuraitaqkákáq íópeq kiraitaqkákáq tagarowe. Mó ke Sísá éhweh terigeheeq mina tahnsa Sísá kékéri ání iwíáhue omaq atanéhe úwe.

²³ Píta q mi ehwéh teriuwara sega téhranité omaq sitówe. Mó aní wenáwíq Máhtíásae. Mó aní wenáwíq Sósépae. Sósépawe we mó awíq Pásábae. We mó awíq Sásátae. ²⁴⁻²⁵ Sega mahrarue púreréra, Itene Wahnahno, arega ómi kehináne sirupipeqté íwíáhwé aiq tagariahne. Arega eqmatona arámbéhrí Súrásaga aiq suena ahabárorabeq pokuraire. Wene arambehri mirainkeheé arega omaq atahna ání sokigi aio éra púreruwe. ²⁶ Manikánka omaq ato aní taganeheéra sega ká ríq ebáh tuparuqme tagéra Máhtíásawe Súrásane arambehri mirainkehe atówara we Sísá kéro ke, airápété morá kéreq arambehriúno atówe.

2

Manikáne Awanka tu ehwehne.

¹ Asiu kené siahrera q ko tanahráq áwíq Péntíkósie.* Ebeqte wehekáh sutaq Sísá tagaríáh kégá moke peh morábí sáhuriówe. ² Sáhuriówana íópeqté éhwéhnká anotah soíríqká uu inserahnúwara ómi nahupeq tútuue mío kega apubúue írówana ³ anehbí irobina tahnsá náneqmarí ábóraragúwara tagowe. Tagowara irobina abae ague mó anípá mó anípánue abae agúwe. ⁴ Manikáne Awanka sirupipeq tuména iwíáh arito púara sega mó kehináne kambare ehweh iraruwe.

⁵ Mi tanáhráq áhnte Asiu ke mó kehiná mó kehiná suwahpeqté Sarúsarama suwahpeq sewiówe. Mi ke Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh ké wóe. ⁶ Segá mi

* **2:1:** Péntíkósiyabé éhwéhmé púku anehepeqté sehíráme “Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne” ue kéhrabeq tagáhno.

ehwéh irera sega morábí sáhurawéra írówarawe Sísa tagaríáh kégá mó kehiná mó kehináné ehweh iraruwe. ⁷ Iraruwara seyene ehweh irarunsabé író kega áhtenéra, Árahue irareo éra iwíáhue tagowe. Segá áhtenéra mahraréra, Iteitene ehweh irare kewé se peh morá Kehrari marákórápéqté ké wóe.

⁸ Segá iteitene ehwehmarí irarewaq irone. Segá itene ehweh árahue irareo? ⁹ Ite Pátía kewé Míría kewé Érámi kewé Mésópótémía marákórápéqté kewé Súría marákórápéqté kewé Kápárosía marákórápéqté kewé Póntúsa marákórápéqté kewé Esia marákórápéqté kewé itene ehweh irarewaq irone. ¹⁰ Párígia marákórápéqté kewé Pámbíría marákórápéqté kewé Ísipi marákórápéqté kewé Áribía marákórápéqté kewé Sáírini suwahpeq wahtotaq mi kewé Aroma suwahpeqte náhnsó kewé itene ehweh irarewaq irone. ¹¹ Mi kewé Aroma suwahpeqte náhnsó kewé táhmaro Asiu keúra míáhwe. Mó mitaqté ké Asiu kené sánsá mero ke míáhwe. Kíríti marákórápéqté kewé Árebía marákórápéqté kewé moke mi kegá itene ehweh irarewaq irone. Manikánka págege arámbéhrínsabé sega irarewaq irone. Moke iteruwahraha irarewanserah itene ehwehmarí irarewaq irone uwe.

¹² Segá áhtenéra sene sirupipeq iwíáh kikiréra, Itene ehwehmarí árahue irarewapómo? Aneq sansápómo uwara ¹³ mó kegá siwiréh aritera, Segá peh píah nah puara múguwahgu ehwéh irarewe uwe.

Pítaga pahsuo ehwehne.

¹⁴ Uwara Pítareq airápété moráue eqmaro kereqka iriwe míówe. Pítaga mipi sáhurió keyabé anotahtaqa teriena, Sarúsarama suwahpeq kaegaeo kereq moke mó Asiu kerero, ehweh teiníboq írátíáhro. ¹⁵ Abehq wání nah puara múguwahgu ehwéh irarewe eme írakaumo. Amahnága pópoqnah peh ákáhtaqa kéhrana íre píah né tanahráre. ¹⁶ Mó kené ehweh irarensabé Manikáne ehweh irarú ani, Sóériga mahraréna,

¹⁷ Manikánka iraréna, Anehe tanahráq Néniwa mah kehiná kéhínápá eqmaq auwaníe. Néniwanka néne ehweh iwíáh aritahnara itenahnimáhqsonseq iteriyahumáhqsonseqka ehwéh irarigehe. Itene mahbi-gauné siwanka tagagehe. Orerónká áónáh tagagehe. ¹⁸ Mi tanáhráq néne arambehri mirao weh áhrébá néniwa eqmaq auwaníe. Néniwanka néne ehweh iwíáh aritahnara ehweh irarigehe. ¹⁹ Íópeqté íre tagaríáh náneq sokigi ainíe. Marakóipeqté moq págege sansá sokigi ainíe. Korahqkakákq irakákq áúnínaakákq tagagehe. ²⁰ Pópoqnah sunkíkíraginae. Íótaq korahq tahnsa tautáúraginae. Miraínagake anotah Wahnáh ánínka págegeue wahnahnína tanáhráq áhníbóránire. ²¹ Are néne Wahnah míahno ue níáhrabira kewé kaweraritanauge ire úwe. *(Joel 2.28-32)*

²² Pítaga mó mahraréna, Ísara keo, mó ehwéh kawerue írátíáhro. Sísa Néhsara suwahpeqte áni éhweh teiúge. Wega Manikáne arambehri mirainkeheéna Manikánka Sísa omaq atowe. Minayabe tagariageheéna Manikánka págege atáráire. Págege atáráirana wega íre tagaríáh náneqkakákq págege arámbéhríákq sokigi aítáráire. Itene iuranka tagahnsabé aiq ahtebahwe. ²³ Naho Manikánka iwíáhue tagarionserah menah itega Sísa táhtoqme ahbabáq ke móríátówara sega awankátaq táhpatowana putiaraire.

²⁴ Sísa íre airaiq pusa áni míahrahurai puana Manikánka érorahirabeqte iriatena oganúq atáráire. ²⁵ Naho naho Tébiti, Sípane aigaqnaga íre wewensabé irarena peh Sísansabé teiena,

Néne Wahnahnka ínéreq mía míaime tagaríóge. We néne niyah púpeq mía míai puana íre áhreúge. ²⁶ Minayabe nirupipeq eyoyóire. Néne níwéhrate

íwíáh íwíáh atóge. Íné pukonaraq arega oganúq intaniewóne íwíáhuge.
²⁷ Íné pukonarabeq arega néniwa íre nuwankéhe. Peh oganúq in-
 tankéhe. Arene kaweq aniné ninonka íre karekinawire. ²⁸ Arega oga
 mía mía ahtápéq sokigi aniátóne. Arereq mía míaúya puana nirupipeq
 eyoyóinawire úwe. *(Buk Song 16.8-11)*

Mi ehwéhmé Tébitiga teiuwe.

²⁹ Pítaga mó mahraréna, Nánuwahraho, itene igaqna Tébiti éhweh pahsuqme
 teinie. We naho putiowara maisarówana wene kárékú anónká amahnága
 maisia máiq mahtaq kéhre. Minayabe íre wewensabé iraréna peh Sísansabé
 irarúwe.

³⁰ Tébitiwe Manikáne ehweh irarú ani ména Manikánka mirainauge ú
 ehweh írátíowe. Manikánka naho Tébiti teawena, Amahnága arega wah-
 nahnónanserah mókake arenanahga wahnahninkehe. Peh aiq pútariahnsanuge
 únsabe ³¹ Manikánka mirainau arámbéhriyábé Tébitiga ahtebówe. Ahtebéna
 we aiq tagariomé Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna omaq ato
 aní oganúq atanawire. We pukirabeq íre auwanawire. Wene anonka íre
 karekinawire. Peh oganúq atanawire tagariowe úwe.

³² Pítaga mó mahraréna, Manikánka Sísá iriatena oganúq atowaq ite moke
 tagarawéq teiune. ³³ Manikánka Sísá wene ayah púpeq atowana anotah
 Wahnáh ání míaraire. Míarairana Manikánka teawátáinserah Wenawa Sísaba eq-
 matairana Sísaga Manikáne Awa iteba eqmaréhre. Minayabe itega amahnága
 aiq tagariáhwe. Itega íráh éhwéhmé Manikáne Awanka íwíáh aitéh éhwéhne.
³⁴ Tébiti pukútaq wene anonka íópeq íre kiuwe. Minayabe íre wewene
 anonkansabé peh Sísá íópeq kiunsabe irarúwe. Wega mahraréna,
 Itene anotah Wahnáhnká néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq kiwíahno.
³⁵ Mókake arene naruoakáq wahnahnarito ataníe irarire úwe. *(Buk
 Song 110.1)*

³⁶ Pítaga mó mahraréna, Ísara keo, ite ómi kawerue iragéhboq írátíáhro. Itega
 Sísá awankátaq táhpapeq subiq sutowe. Manikánka mi anínsabé, Are ínega
 omaq ató ání móne. Anotah Wahnáh ání míahno ataráuge úwe.

Áhnte wehekéqká Manikánsabe aiq pútare atera wání meyó ehwehne.

³⁷ Morábí kiranéhnurío kega írówana mi ehwéhnká sirupipeq pówe.
 Sirupipeq pówara sega Pítareq mó eqmaro kereqsabé kasenéra,
 Iteruwahraho, aneq miraonehnkono ³⁸ úwana Pítaga sensabé, Itene ahbabáq
 kaqiuwankéhboq itene ahbabáq sansa sueq Sísansabé áhraboro. Sísansabé
 áhrabéq wání meyáhro. Mirairataq Manikánka itene ahbabáq kaweraitena
 Wenawa iteba eqmarankéhe. ³⁹ Itereq itene animárinseq íre wahtopeqte
 kéreq ómi mirairataq Wenawa iteba eqmarankéhe. Maniká itene Wahnahnka
 ómi omaq sito kega mirairataq Manikánka Wenawa iteba eqmarankéhe úwe.

⁴⁰ Pítaga mi keyábé áhnte mó págege ehwéh pahsuqme teriena, Manikánka
 kaweraitankéhboq mó kegá ahbabárorabeq sueq kaweqtaq míáhro úwe.
⁴¹ Áhnte író kega wene ehwehnsabé aiq pútare atówara wání meriúwe. Wání
 meriúwara mi wehekáh sega Pítarehba kobaritawe míówe. Peh íregáritaq
 wehekéq 3 táhúséni (3,000) wehekéqká kobaritawe míówe.

Peh morá íwíáhurío ehwehne.

⁴² Seba méra Pítareq mó eqmaro kereqka síwáhnoru ehwéh irera peh morá
 íwíáhuwe. Peh morá íwíáhéra sene tópah mewe moraráq néra moraráq púreq
 aruqaruruwe. ⁴³ Manikánka págege aritowara Pítarehga áhnte otáq sánsá
 mirauwe. Mirauwara moke tago kegá áhtenuwe. ⁴⁴ Moke Sísansabé aiq pútare

ató kega moráráq méra sene ménsámehnsánsabe peh morá íwíáhuriówe. ⁴⁵ Segá sene ménsámehnsátate méyó moné mewera Sísa tagariáh tábónáh ké náriúwe.

⁴⁶ Mó wehekáh mó wehekáhnue sega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq séyéuwe. Séyééra pokue sene nahmarítápéq táhutahuq moráráq naruq naruowe. Sirupipeq eyoyóuwara táhutahuq moráráq naruq naruowe. ⁴⁷ Segá Manikánsabe iwíáh iwíáhuwara moke tago kegá iwíáhéra, Kaweq kee uwe. Mó wehekáh mó wehekáhnue áhnte mó kegá Sísansabé aiq pútare atówe. Aiq pútare atówana Manikánka se kaweraritowara Sísansabé aiq pútare ató ke áhnte aguwe.

3

Soriqnah ani kawerato ehwehne.

¹ Tunsorerutaq Asiu kegá púreq aruqarurotaq Pítareq Sónireq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq seyeherauye. ² Mí nah méhpeh áwíq Kaweq Mehpéhne. Mitaq soriqnah ani tútuue míowe. Wenanoga maqmarotaq soriqnah ani maqmarowe. Mó wehekáh mó wehekáhnue wene iyahnabo anímárinká meqmera mí mehpéh móata móatauwe. Nahupeq kúra keyábé ineh inehinkehéera meqmera móátówe. ³ Wega Pítareq Sónireq nahupeq kibekoyehera uyataq tagéna, Náníétao úwe.

⁴ Náníétao úwana Pítaga we ebitáwéna wensabé, Ite tagáhno úwe. ⁵ Úwana wega se tagéna iwíáhéna, Aneqpopoq nánigéhe iwíáhúwe. ⁶ Iwíáhúwana Pítaga wensabé, Íné íre móneakák ání múge. Mirainieu naneq teawiníe. Néhsara suwahpeqte ání Sísa Karáhé áwirue teawúge. Iriwe nogo atóge úwe. ⁷ Miraréna wene púpeqte áyáhnkárátáq táhtoqme iriatowe. Iriatowana wene aiaurankakaq aigáránkákák apubúue págege agúwe.

⁸ Págege agúwana mí anínká suansúá keirigue nogena nahupeq kierirowe. Kierirena wega nogena ahkuagu ahkuaguéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe. ⁹ Manikánsabe iwíáh iwíáh atowara ómi nahupeq míó kega we tagéra, ¹⁰ we Kaweq Mehpéhtáq tútuue ineh inehéwéh ání míre uwe. Wene aigára kaweragúnsabe, Éhneh. Aiq kaweragire éra áhtenuwe.

Pítaga mitaq míó ke teriu ehwehne.

¹¹ Kaweragú aninká Pítareq Sónireq táhtorowara ómi tago kegá áhtenéra pehbeheráh seba suwe. Anotah wahnáh wenáwíq Sórómóni Asiu kené wahnah míotaq pearó owewéhpéhtápéq suwe. ¹² Suwana Pítaga tagéna sensabé, Ísara keo, we kaweraginsabé aneqsabé áhtenoo? Itewe aneqsabé ebitiaho? Ite págege anité méta kaweratehye iwíáho? Manikánka itensabé, Kaweq anité wóye aitéhnsabé kaweratehye iwíáho? Írakaumo. Íre itegae.

¹³ Manikámé we Ébáráhmareh Áhísáhkireh Sékópáreh itene igaqnaréhne Maniká ména wewega mah aní kaweratéhre. Áhnte kegá wene arambehri awahbeh ani Sísave, Anotah aní míéhre atagehéna kaweratéhre. Sísa marakóipeq míaraitaq sega we subigeheéq itega táhtoqme naruo keba meqmeq móátárowe. Wahnah aní wenáwíq Páhírátiga, Sísa íre ahbabáq ani púana pugeq auwaníe iwíáhurairaq itega ahqáho atárowe. ¹⁴ Manikánsabe arutaboiri anímé kaweqtaq mía míaurai anímé itega ahqáho atárowe. Peh mó ke subiq sutai aní pugeqio urowe. ¹⁵ Oganúq itahráhi aní subiq sutowe. Itega Sísa subiq sutowana Manikánka iriatáráire. Minayabe Sónireq ínereqka itene iuranka tagéta teiuye.

¹⁶ Sísansabé aiq pútare ateta wenáwírue áhrabúya puana wega mi aní kaweratéhre. We awaho ani miéhraq tagahwe. Sísansabé aiq pútare atoyanka mi aní kaweratéhraq tagahwe úwe.

¹⁷ Pítaga mó mahraréna, Nánuwahraho, itereq itene wahnahmarínseqka Sísá subiq sutotaq we Manikáne ahninkáwá miéhnsábé itega íre ahtebarowe. Íre ahtebeq pehipi subiq sutowe. Minayabe aiq tagaríóge. ¹⁸ Manikánka wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara ómiga mahraréra, Manikánka omaq ato anínká pukina ínaraq anotah érinawire uwe. *(Aisaia 50.6, 53.5)*

¹⁹ Minayabe Manikánka itene ahababáq kaqiuwankéhboq itene ahababáq sansa sueq wensabé áhraboro. ²⁰ Mirairataq Manikánka itene irupipeq eyoyó aitankéhe. Sísá Karáhé itene Wahnah míankeheéna Manikánka omaq atowe. ²¹ Amahnága Sísá íópeq mía míaire. Manikánka wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara naho mahraréra, Mókake Manikánka moke kawerinkehe uwe. Amahnága Sísá íópeq ména mi tanáhráqsábé áwénunire.

²² Mósísiga itene igaqnansabe naho mahraréna, Maniká itene Wahnahnka wene ehweh irarinkeheéna itereq miónarabeqte ání eqmarankéhe. Ínéga mirauraunserah eqmarahna anínká mirainkehe. We sínaraq irarína ehwéh moke kawerue íráhro. ²³ Wega irarína ehwéh íre íréhra kewé pukigehe. Manikáne animárí miéhrarabeqte kaqsuahnaraq pukigehe úwe. *(Lo 18.15-19)*

²⁴ Manikáne ehweh irarú ani Sáhmúériga Sísá tutai tanáhráqsábé irarúwe. Moke we anehe su animárí, Manikáne ehweh iraru animárinseqka moq amahnága tánáhráq, Sísá tutai tanáhráqsábé iraruwe. ²⁵ Manikáne ehweh iraru kewé itene igaqnaréh wóe. Íre peh morá itene igaqnaréhyabe iraruwe. Moke itensabéákáq iraruwe.

Manikánka itene igaqna Ébárahmansabé naho teawena, Arenahninká mah marákó marákóipéq mó kahnáh mó kahnáhnue kaweraritankéhe teawuwe éna ²⁶ Manikánka wenahni wene arambehri awahbeh aní iriatena ebeq ite Asiu keba eqmataire. Itene ahababáq kaqiuwankeheéna wenahni eqmataire úwe.

4

Pítararé karábúsiipéq mórító ehwehne.

¹ Pítareq Sónireqka Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq míó keyabé síwáhnoruye. Síwáhnoruyataq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wáhnáh párisíreq Sáyúsi kéreqka suwe. ² Pítararéga síwáhnoréra, Sísá oga úkurainsabé mókake pukira ke mó oga úkoneherawoe uyara mina su kegá írówe.

Irera sene ehwehnsabé anotah abíahnsánéra ³ Pítararéba sure táhtoqme meriqmera karábúsiipéq mórítówe. Íó tupekútaq puara ahbiahipeq kotiigeheéra mórítówe. ⁴ Mi wehékáh áhnte író kega Sísansabé aiq pútare atówe. Peh íregáritaq wéh ⁵ táhúséni (5,000) wehgá aiq pútare atówe.

Sega Pítararéyábé ehweh arító ehwehne.

⁵ Ahbiahipeq Asiu wahnáh kéreq Asiu kené aboawah wehreq Mósísine ehweh síwáhnoru kéreq Sarúsarama suwahpeq sáhuríówe. ⁶ Sáhuríówana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah wenáwíq Ánása míowe. Ánása wenawahrah sensíwíq Káiyápásareh Sónireh Árékásántareh mó wenáwáhráhreqka moráráq sáhuríówe. ⁷ Mitaq sáhurawéra, Meriqme sero uwana Pítareq Sónireq meriqmera seba mórítówe. Mórítówara mipi sáhuríó

kega kasenéra, Insega págege aitaráiraq mi soriqnáh áni kaweratároyo? Inse áwirue kaweratároyo uwe.

⁸ Uwana Manikáne Awanka Píta págege atena iwíáh atowana Pítaga sensabé, Wahnah kereq aboawah wehrero, Írátíáhro. ⁹ Soriqnah ani séhréh ataráuyansabé inse áwirue kaweratároyo kasenoo? ¹⁰ Itereq moke Ísara kereq iragéhboq írátíáhro. Itega Sísá Karáhé Néhsara suwahpeqte áni awankátaq táhpatowana putiaraire. Putiarairana Manikánka iriwe oganúq atáraire. Sísá Karáhé págege áni míéh púana wénáwíq áhraburauyansabé soriqnah ani kaweratáraire. Kaweratárairana ite míáhrabeq we amahnága awaho ani míéhre.

¹¹ Nah pearáh kégá wahq awanká tagéra, Iroke awankáne éra sutowana anehe mi wahq anotah kawéq wáhq úkire.* (*Buk Song 118.22; Aisaia 28.16*)

Mina inserah itega Sísansabé ahqáho atárowana we anotah Wahnáh áni úkuraire. ¹² Peh morá Sísaga webataq itene ahbabáq kaweritahrahire. Peh morá Sísá áwirue ahrabo ke wega kaweraritankéhe. Mah marákó márakóipéqmé mó morá ánínká itene ahbabáq íre kaweritahrahire úwe.

¹³ Pítareq Sónireqka míó keyabé íre áhrea ehweh pahsúoyansabé wahnah kereq aboawah wehreqka író kega áhtenuwe. Áhtenéra iwíáhéra, Se íre sigaruuroya anité peh wahba arámbéhriráté anité wóye íwíáhuwe. Iwíáhéra, Sewe Sísá kétéya anité wóye uwe. ¹⁴ Wene aigará kawerato aninká Pítararéba míowara tagéra mó ehwéh mi tanáhráq íre irarerahuwe.

¹⁵ Íre irarerahunsabe wahnah kereq aboawah wehreqka Pítararé kaunsíri kégá momiwíurabeqte máhpeq sitera sío síouwe. ¹⁶ Síó síóéra, Mi anité aneraru-anehnkono? Segá ótaq sansá aiq pútaq mirauroyara moke Sarúsarama suwahpeqte kégá tagaríahwe. Segá kaweratóya ehwéh itega íre epéq suahráhuwe.

¹⁷ Mi ehwéh abae agínehboq págegeue ehiya míáhta aritanéhe. Mó ke Sísá áwirue síwáhnoriyeho ue terianéhe uwe. ¹⁸ Terianeheéra Pítararé síáhrabéra sensabé, Sísá áwirue mónkakáq síwáhnoréta teríyehboq túbáh agotao ue teríúwe.

¹⁹ Teríúwara Pítareq Sónireqka sensabé, Manikáne ehweh sueta itene ehweh íréhyataq Manikánka itensabé kaweróye aitankehbo? Írakaumo. Minayabe iteitega iwíáhue tagahro. ²⁰ Itega tagéta írátáuya ehwéh íre ehiya míahrahúye. Peh teri terinoyehetauye uye.

²¹ Soriqnah ani kaweratonsabe ómi kégá Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. Minayabe wahnah kégá iwíáhéra, Mó kégá itensabé sibiahnsa aitehboq Pítararé pehragaritanehe uwe. Segá Pítararéyábé, Subónehboq Sísane ehweh mónkakáq íre teriétao éra kaqsúówe. ²² Kaweragú áni 40 opéq peh soriqnah ani míowe.

Sísá ehweh terigeheéra págege aito ue púreru ehwéhne.

²³ Kaqsúówara Pítararéga sensuwahrahba pokuye. Pokéra Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnsaq Asiu kené aboawah wehreqne ehweh teríúye. ²⁴ Teríúyara irera Manikánsabe moráráq púreréra mahraréra, Itene anotah Wahnáhno, arega íopeqkákákq mah marákó márakóákákq sóreq wanínkákákq miraróne. Moke mahnana kéh náneqkákákq miraróne. ²⁵ Arene arambehriú ani, itene igaqna Tébiti Arenawanka iwíáh atowana sehiranue mahraréna,

Nahnso kewé aneqsabé anotah abíáhnánno? Aneqsabé ehweh pehipi moraenoo? ²⁶ Mah marákó márakóipéqté wáhnáhmárinseq anotah anímárinseq ebhoneheéra sokah sokahowe. Manikánsaq wega wehuke merinkeheéna omaq ato anínseqsabé kotioneheéra morábí sáhuríahwe úwe éra púreruwe. (*Buk Song 2.1-2*)

* **4:11:** Mátíyu 21.42 aigárápéqté éhwéh tagáhno.

²⁷ Sega mó púreréra, Tébitiga naho sehiranúmé amahnága iteruwahpeq Sísa suboneheéra sorupariarowe. Kaweq arénáhní arega eqmarahna aní Sísa suboneheéra sorupariarowe. Érotireq Póntiása Páhirátireq wáhnaupéqté kéreq Ísara kereqka Sísa suboneheéra sorupariarowe. ²⁸ Arega naho págege iwíáhue miraóna iwíáh anehe kaqme miraurowe. Arerega mina iwíáhóna puara sega menah miraurowe.

²⁹ Anotah aníno, amahnága sega itensabé, Subónehboq túbáh agotao eme aiq irahne. Ite arene arambehriúna anímáí múné. Minayabe ite íre áhreia peh arene ehweh págegeue irarenehboq séhréh aito. ³⁰ Arene ehweh irarenaraq awahre ke kaweragigehboq arene ayahtate táhtoro. Sísa arene arambehriyabé awahbeh aní áwírue áhrabonaraq ótaq sansámáí miraúno éra púreruwe.

³¹ Púreruwana momiwí nah míu míuúwana Manikáne Awanka sene sirupipeq tunse séhréh arito púara moke sega íre áhreia Manikáne ehweh págegeue iraruwe.

Ménsámehnsá morábí matawéra tabonah ke náriú ehwehne.

³² Moke Sísansabé aiq pútare atáh kégá peh morá iwíáhéra sene ménsámehnsá morábí matíówe. Mahna peh morá néne wíre íre iraria peh morábí matíówe.

³³ Eqmaro kega Sísa oga úkú ehweh anotah pagégéue irare irareuwana Manikánka séhréh aritowe. ³⁴ Sísa tagariáh kébáté mó morá tabonah aní íre míówe. Sega iwíáhutaq sene ménsámehnsá paimaq paiqmaréra meyo moné mewera ³⁵ eqmaro ke náriúwara eqmaro kega tabonah ke saraqme náriúwe. Minayabe tabonah ke íre míówe.

³⁶ Wehukení wenáwíq Sósépa míowara eqmaro kega mó awíq Páhnábásae átówe. Mi awíq Páhnábásawe áwahewé séhréhi aníne awíq míre. We Sáipára marakórápéqté ánínéna Áriwái káhnáh áníne. ³⁷ Wene marakó peh ákáhtaq éberiopeq paiqmarena meyo moné mewe eqmaro ke siuwe. Sega tabonah ke saraq miageheéna Páhnábásaga siuwe.

5

Ánáníásireq wene ahrereqka Manikáne Awa áhwárawe tagoya ehwéhne.

¹ Mó akéqká iwíáhue mó sansánuye. Wehukení wenáwíq Ánáníási wene ahre awíq Sapairae. Sene marakó peh ákáhtaq éberiopeq paiqmarera móne meyoé.

² Ánáníásiga mi moné saime ebeqtaq kopéqmarowana wene ahrega tagówe. Tagówana wega mó akáhtaq mewe eqmaro keyabé péhenue peh ákáhtaq moné náriuwe. ³ Náriuwana Pítaga wensabé, Ánáníásio, owainawanka iwíáh atéhrah aneqsabé mira iwíáhono? Arene marakó paiqmarahna moné ákáhtaq kopéqsuahnayabé Manikáne Awansabé péhe éhwéh teawene. ⁴ Arene marakó íre paiqmarahnaq tahirí peh arerene kagai iripo? Arene marakórate paiqmatona moné peh arerene matiarona wino. Arega, Móne ákáhtaq kopéqsue péhe éhwéh teriníe iwíáhóna wino. Arene arupipeq aneqsabé ahbabáq iwíáhono? Íre peh wehukeyabé Manikánsabe moq péhe éhwéh teawene úwe.

⁵ Úwana Ánáníásiga mi ehwéh irena aunúnkaq márunsurahue putiowe. Putionsabe író kega anotah ahténéra áhre aguwe. ⁶ Mibeqté máhbigáúnká séra pukú aniné anonka ambantataté úbíqme sehgiwera mómaisarówe.

⁷ Ánáhkawagá wenawehq putíéhre u ehwéh íre irena apahtaró áhwáh sótaikúwana suwana ⁸ Pítaga wensabé, Marakó paiqmarehyame mahraue moné mehyo úwana kowe mirauwe meyoé úwe. ⁹ Úwana Pítaga wensabé, Itega iwíáhétawe Manikáne Awa áhwárawe tagayehe iwíáhewoyo? Arenawehq

maisaráh máhbígáúnká amahnága kouwekue méhpéhnsah seuriáhwe. Sega arenkakáq sehgiwera pokigehe úwe.

¹⁰ Sehgiwera pokigehe útaq mi iní aunúnkaq Pítane aigarátaq márunsurahue putiowe. Putiowara mahbigaunká nahupeq kire putio iní tagéra sehgiwera awehkawa maisarórabeq mómaisarówe. ¹¹ Moke Sísa tagariáh kéreq mó kereqka putióya ehwéh irera anotah ahténéra áhreuwe.

Ótaq sansámárinunsabe éhwéhne.

¹² Eqmaro kega wehuke míopi áhnte otáq sánsámári mirauwe. Asiu kené wahnah aní Sórómóni míotaq pearó oewéhpéhpéq Sísa tagariáh kéga mitaq sáhuria uriauwe. ¹³ Sáhuriówara mó kegá iwíáhéra, Sísa tagariáh kéwé peh kaweqtaq míáh ké wíre iwíáhéra áhtenéra mibeq seba íre suwe. ¹⁴ Áhnte weh áhrégá mó wehekáh mó wehekáhnue Sísansabé aiq pútare atera mó Sísa tagariáh kébá sáharuqaruowe.

¹⁵ Eqmaro kega áhnte otáq sánsá miraunsabé awahre kegá iwíáhéra, Pítane mánkánahnka iteba sótaikínaraq itene awahre kaweraginkehe iwíáhuwe. Mira iwíáhunsabé sene iyahnaboga meriqmera ahtapeq máhriqtaq mórítówe. ¹⁶ Sarúsarama suwahpeq wahtote kereqka awahre kereq owainawanka síwioqno kereq meriqmera mórítówara moke kaweragúwe.

Íopeqté ánínká karábúsiipéq míó ke máhpeq sito ehwehne.

¹⁷ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnseq wereq míó ke, Sáyúsi kereqka iwíáhéra, Ótaq sansá mirao kegá ite kiotaikiyehboq aneraritanéhnkono uwe. Aneraritanéhnkono éra eqmaro keyabé anotah abíáhnsánéra ¹⁸ se táhtoqme wahba karábúsiipéq mórítówe.

¹⁹ Inokáhpeq Maniká miéhrabeqte íopeqté ánínká karábúsiipéqte ónsá siwe eqmaro ke máhpeq sitowe. ²⁰ Máhpeq sitena sensabé, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kowéq moke náneqmarí oga mía mía ehwéh koreriéro úwe. ²¹ Úwara sega ahbiahiperura pokue íopeqté ánínká inokáhpeq koreriéro aritonserah Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kosíwáhnorowe.

Kosíwáhnoruwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnseq wereq míó kereqka Asiu kené aboawah wehreq mó kaunsíri kéreqsabé síáhrabuwe. Síáhrabuwara sure morábí méra párisiwarínsabé, Karábúsiipéq mórítáráu ke koweriráhro uwe. ²² Uwara párisiwarínká pokue karábúsiipéq koragowara eqmaro ke íre míówe. Íre míówara kouwekue sene wahnahnsabé, ²³ Itega tagónawe karábúsiipéqte ónsá paisa tagóne. Karábúsiipéqte wáhnáhmárínká onsarapéq máhpeq iriwe wahnahnatiáhwaq tagóne. Sega wahnahnatiáhwaq onsa siunaraq kabarúna ke íre míáhwe uwe.

²⁴ Uwara Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqte párisiwaríné wahnahnseq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahmarínseqka mi ehwéh irera áhtenéra, Árahiro? Se eheragowamo iwíáhuwe.

²⁵ Se eheragowamo iwíáhuwana sú anínká sensabé, Itega karábúsiipéq sítáro kegá Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq amahnága iriwe síwáhnorowe teriuwe. ²⁶ Teriuwara Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqte párisiwarínseq sene wahnahnseqka pokue Pítareh kowerirera áhreéra, Mó kegá ebahtaté subíyeho éra pehwehrue kowerirówe.

Pítarehga sene ehweh ayahqme teríu ehwehne.

²⁷ Koweriqmera kaunsíri kébá mórítówe. Mórítówana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka Pítarehyabe ehweh aritowe. ²⁸ Ehweh aritena, Sípane ehweh mónkakáq síwáhnoriyeho teiátáu mino. Teiátáume íre

ireq síwáhnoronsabé áhnte Sarúsarama suwahpeqte kégá Sísane ehweh íráhwe. Itega Sísá subitáúna ehwéh aneqsabé teri terinoo úwe.

²⁹ Aneqsabé teri terinoo úwara Pítarehga mahraréra, Manikáne ehweh anterúéhnehboq wehukene ehwehme árahue iranéhnkono? ³⁰ Itega Sísá awankátaq táhpereq subiq sutowe. Subiq sutowana itereq itene igaqnaréhne Manikánka iriatena oganúq atáráire.

³¹ Oganúq atena wensabé, Niyah púpeq míahno atena wehuke kawerarito urairana Sísá mitaq ména ite Ísara ke kaweraitéh ání míéhre. Itene ahbabáq súéh rataq wega kaweraitankéhe. ³² Manikánka miraurai naneq tagarion-ayabé teiune. Íre itebataq teiasa Manikáne Awanka mó teíre. Manikáne sansá mirao kebá Wenawa eqmaréhre uwe.

Pítarehyabe pehragarítáhro ú ehwehne.

³³ Uwara anotah Asíú wéhwárínká Pítarehne ehweh irera sensabé anotah abíáhnsánéra, Subiq suanehe íwíáhuwe. ³⁴ Iwíáhuwana mibeqté káúnsírí ání wenáwíq Kámária we Péhrasi ání míowe. We Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnorú ani míowara mó kegá, We ahtebia ání míre íwíáhuwe. Wegá iriwe ména, Mi ke wéhuwa máhpeq sito úwara máhpeq sítówe. ³⁵ Máhpeq sítówana wega momiwíu keyábé, Ísara keo, mi kegá miraira naneq irareneheqmé kawerue iwíáh atawéq irarero.

³⁶ Menah wehukení wenáwíq Téúrása ména, Íné anotah ání múge urairara áhnte wehuké 400 wehuké we kétówe. Kétówara mó kegá we subiq sutowara we kété kega wene arambehri auwera abae ague sene nahtapeq sáh poké agurowe. Poké agurowana wene arambehri parabaguraire. ³⁷ We subiq sutowara anehe Kehrari marákórápéqté ání wenáwíq Súrása míaraire. Wahnah kegá wehuke síwíq merotaq mi tanáhráq Súrásareq we kété kereqka kámáhni wahnáh ké subiq suanehe éra ite kámáhni wahnáh ké míaneheqmúne urowara kámáhni wahnáh kégá Súrása subiq sutowana pukuraire. Pukurairara we kété kegá moq abae ague sene nahtapeq sáh poké agurowe.

³⁸ Minayabe teiníboq írátíáhro. Pehwehrue míáhro. Máhpeq míáh ké pehragarítáhro. Mi ehwéh peh seyene iwíáhwé pehipi túbáh agoneherawoe. ³⁹ Manikánka sene sirupipeq mi iwíáh aritéhmé itega íre ahqáho aritahráhuwe. Manikánka itene naruo ání úkínehboq pehwehrue míáhro úwe.

⁴⁰ Úwara momiwíu kegá Kámáriane ehweh irera Pítareh síáhrabuware suwe. Suwara sega subiqmaro atowara wiahno karatáté subiqmarowara, Sísane ehweh mónkakáq síwáhnoriyeho teriera kaqsúówe. ⁴¹ Kaqsúówara Pítarehga kaunsírí ke suera máhpeq pokuwe. Sísane arambehri miraunsabé wahnah kegá subiqmáro púara sene sirupipeq eyoyóuware pokuwe. ⁴² Segá mó wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqkákáq wehukene nahtapeqkákáq mahrarue síwáhnoréra, Manikánka eqmaraníe ú ání, ite kaweraitahráhi animé we Sísá wire ue síwáhno aruqaruruwe.

6

Sítbénireh omaq sitó ehwehne.

¹ Mi tanáhráq Sísansabé aiq pútare ató ke áhnte úkuwe. Káríki ehwéh iraru Asiu kegá peh morá Asiu kené ehweh író keyabé abiahnsanuwe. Abiahnsánéra ehmuníq éhmúníréra, Wahnah kegá táhutahuq mó wehekáh mó wehekáhnue saraqmaráhtáq peh morá Asiu kené ehweh író kene kéweinínsó áhnte náriera itene kéweinínsó pehgáriq nári nárinowe uwe.

² Úwara mi airápété téhraníte eqmaro kega mó Sísá tagaríáh keyábé momiwíoneheqmúne ue síáhrabuware suwe. Suwara sensabé, Táhutahuq

kawerue sararaneheéq ite Manikáne ehweh síwáhnoré arámbéhrí suewé anotah íre kawerire. ³ Minayabe íráhro. Iteruwahraho, mi arámbéhrí mi-raigehboq itega ite miónarabeqte abapete téhraníté omaq sítáhro. Mó kegá, Kaweqtaq mía míowe e ke omaq sítáhro. Manikáne Awanka sereq mía míai ke méra kaweq iwíáho ke omaq sítáhro. ⁴ Ite eqmaq íúwátái kegá peh púrerue Manikáne ehweh íwáhnoroneheqmúne uwe.

⁵ Uwara moke író kega, Mi ehwéhmé kaweq ehwéhne íwíáhéra wehukení wenáwíq Sítíbéni omaq atówe. Sítíbéniga Sísansabé kawerue aiq pútare ato aní míowana Manikáne Awanka wene arupipeq mía míaéna séhréh atowe. Mó ke sensíwíq Pírípi, Pókóra, Níkánóri, Tímóni, Páménása, Níkóra mirauwe omaq sitowe. Níkórawe we Ántióka suwahpeqte áníne. Téhwe we wáhnaupeqte ání ména anehemé we Asiu kené sánsá miráúwe. ⁶ Mi ke omaq sitera eqmaro kene siuranabiahtapeq mórítówe. Mórítówara táhutahuq saraqme arámbéhrí miraigeheéra eqmaro kega siyahnkaratáté táhtoqme púrerarítówe.

⁷ Manikáne ehweh áhnte síwáhnoru puara Sarúsarama suwahpeq íregárita q kegá irera Sísansabé aiq pútare atówe. Áhnte Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreqka mi ehwéh irera Sísansabé aiq pútare atówana Manikáne ehwehnka abae agúwe.

Sítíbéninsabé ehweh ató ehwehne.

⁸ Manikánka Sítíbéni séhréh atena págege ato púana wehuke míorabeq anotah otáq sánsámá rí miráúwe. ⁹ Miráúwara Sáíríni suwahpeqte Asiu kereq Árékásántaría suwahpeqte Asiu kereqka Sarúsarama suwahpeq momiwíuwe. Sene momiwí nahtápéqsabé Pugeq Súó Kene Nahne ue áwíratówe. Mi kereq Sírísía marákórápéqte kéreq Esia marákórápéqte kéreqka Sítíbéniba pokue ehwehuwe.

¹⁰ Ehwehuwana Manikáne Awanka Sítíbéni págege ato púana wega ahte-bia éhwéh irarúnsabe mi kegá íre ehweh atahráhuwe. ¹¹ Íre ehweh atahráhunsabé sega mó keyábé epéráhpérera, Sítíbéni péhe éhwéh átéh rataq móne náienéhe. Péhe éhwéh mahrarero. Sítíbéniga Mósísireq Manikánseqsabé síéhruru arítaráiraq írátáune ero uwara sega móne mewera mi pehe éhwéh teriúwe. ¹² Mi pehe éhwéh teriúnsabe író kereq Asiu kené abowah wehreq Asiu kené sánsá síwáhnoru kereqne sirupipeq págegeue abiahnsanuwe. Segá Sítíbéniba pokue táhtoqme kaunsíri kebá móátówe.

¹³ Móatera péhe kegá mahraréra, Mi anínká Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqkákáq Mósísine sánsánkákáqsabé abehq éhwéhne arítaráire. ¹⁴ Sísá Néhsara suwahpeqte ánínká Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh sokoruan kéhe uraire. Mósísiga teiu sansamé Sísaga sabi iuanie urairaq írátáune uwe. ¹⁵ Uwara moke kaunsíri ke tútuue méra Sítíbéni tagowana wene aru ukiqme míonsabe wene auranabiah íópeqte áníné auranabiah tahnsa ágúwe.

7

Sítíbéniga teriu ehwéhne.

¹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arító kene wahnahnka Sítíbéninsabé kasenéna, Segá irare ehwéhmé aiq pútaqpo úwe. ² Úwana Sítíbéniga mahraréna, Nánuwahraho, kawerue írátíá hro. Naho naho itene igaqna Ébáráhmaga Áráni suwahpeq íre pokútaq Mésópótémía marákórápéq míowana Maniká anotah pagégé ánínká íópeq auwena Ébáráhmaba séna ³ wensabé ehweh teawena, Arene marakówé arenawahrahwe sue teawéna marakórápéq pokúno teawuwe.

⁴ Teawuwana Ébárahmaga Kária kené marakórapeq suena pokue Árání suwahpeq kowíowana mitaq wenabo pukúwe. Pukúwana Manikánka ite amahnága míona marakórápéq Ébárahma eqmarowe. ⁵ Eqmarowana súwana Manikánka Ébárahma mahtaqté marakó íre eqatowe. Pehgáriq marakó íre eqatasa peh teawena, Mókake arereq arenanahréheq iníe úwe. Mi ehwéh teawu tanahráq Ébárahma íre wenahninkákákáq ání míowe.

⁶ Manikánka we mó teawena, Arenanahréh mókake wáhnaupéqté kéné marakórapeq míagehe. Mi kegá arambehriraq saiqnaritera subiqmarera áhnte opéq 400 opéq síwíoqnagehe. ⁷ Síwíoqnehra ke kamah arinauge. Kamah ariénaraq arenanahrénga mitaq suera mahtaqté marakóráq ínénsabe iwíáh iwíáh aintagéhe teawuwe.

⁸ Teawu ehwéh ahrreraq kankeheéna Manikánka Ébárahmansabé, Áú amurúue sansa miraúno úwe. Úwana Ébárahmaga animai wenáwíq Áhísáhki maqatowana abapete apahtáro wéhékáh ména wenahniné áú amurú auwowe. Áhísáhki weh úkéna animai wenáwíq Sékópa maqatowe. Maqatowana Sékópaga airápété téhtaré animái masitowara wene ahninkáwáreh itene igaqnaréh úkuwe úwe.

⁹ Sítibéniga mó mahraréna, Sékópane ahninkáwáreh airápété téhranité méra se ábárahnahnká sensíbáq Sósépa abiahnsanéra wáhnaupéqté ké eqsitera móne meyówe. Wáhnaupéqté kegá Sósépa meqmera Ísípi marakórápéq móátówana Manikánka wereq mía míaéna ¹⁰ mó kegá we íre kawerató tanahráq séhréh atowe. Ísípi marakórápéqté wáhnáhnká Sósépa áhrabútaq Manikánka kaweq iwíáh atowana Sósépaga ahtebia éhwéh irarúwe. Ahtebia éhwéh irarúwana Ísípi wahnáhnká, Mah animé kaweq iwíáhíre éna Sósépansabé, Arega moke Ísípi marakóákákáq néne nahtapeqté ménsáméhnsánkákákáq wahnáhnúno atowe.

¹¹ Mi tanáhráq Ísípi marakórápéqkákákáq Kénáni marakórápéqkákákáq anotah ehwéhrotaq áhnte kene sirupipeq umeh aguware moq itene igaqnaréh táhutahuq íre kowe. ¹² Íre kowana Sékópaga Ísípi marakórápéq táhutahuq kéhre u ehwéh irena wenahnimáhq táhutahuq sabatáhq Ísípi marakórápéq téh eqmaq suowe. ¹³ Eqmaq suowara Ísípi marakórápéq pokéra táhutahuq mewera sene nahtapeq kouwekuwe. Mi tahutáhúq parabagúwara se Ísípi marakórápéq mó pokutáq Sósépaga wenawahrehyabe, Íné iteríbáq múge ue pahsuqme teriuwe. Pahsuqme teriuwana Ísípi wahnáhnká moq Sósépane awahwáreh ahtebówe.

¹⁴ Ahtebówana Sósépaga wene awahwárehyabe, Nánibo Sékópa meqmeq sero éna eqmaq suowe. Eqmaq suowara awahwárehga sensibo koweqmera áhnte wehekéq 75 wehekéq weba suwe. ¹⁵ Sékópaga Ísípi marakórápéq tuména mitaq pukúwara anehe itene igaqnaréh moq mibeq pukuwe. ¹⁶ Ébárahmaga naho maisaró marakó áwíq Sékéma ebah monéráté paiqmarowe. Ámórine ahninkáwárehga, Maisia marakó meyo atówana paiqmarowe. Itene igaqnaréhga pukuwara sene animárinká sene ayahnsa mewera mina maisaró marakórápéq ónapipéq móárówe úwe.

¹⁷ Sítibéniga mó mahraréna, Itene igaqnaréhga Ísípi marakórápéq mía míaéra peh íregáritaq aguwe. Manikánka Ébárahmansabé marakó iníe teawu ehwéh áhníbórá mirainaútaq itene igaqnaréhga íregáritaq aguwe. *(Stat 15.5; Buk Song 105.24)*

¹⁸ Íregárita q aguwana Sósépa pukúwana Ísípi marákórápéq we íre tagario anínká wahnah aní úkúwe. ¹⁹ Mi anínká wahnahnéna itene igaqnaréhyabe péhe aritena síwíoqnówe. Sene animárínká pukigeheéna wega sensabé, Ani maqmaréhrata q mewe máhpeq súáhro aritowe.

²⁰ Mi tanáhráq wenanoga Mósísi maqmarowana Manikánka, Aiq kaweq aníne íwíáh atowe. Apahtáro ío sega wenabone nahtapeq kopípéq kirabo atówe. ²¹ Apahtáro ío parabagúta q subíyeho éra máhpeq kopípéq áúwówe. Kopípéq áúwówana Ísípi marákórápéqté wáhnáhné ayahunkawagá we tagéna, Kaweq aníne íwíáhéna meqmena wewene ani tahnsa kirabo atowe. ²² Kirabo atowara Ísípi kegá Mósísi áwáhnoruwana we moke Ísípi kené sánsá ahtebówe. Ahtebéna we págege ahtébiá aní úkéna wene ehwehnikakáq wene arambehri-akáq págegeue miraúwe úwe.

²³ Sítíbéniga mó mahraréna, Mósísi 40 opéq ména, Nánuwahrah Ísara kebá koraganie íwíáhéna koragówe. ²⁴ Peh morá Ísípi anínká Ísara aní subuta q Mósísi tagéna wenawahrah aní éhnehéna mi Isípi aní subiq suowe. ²⁵ Subiq suena iwíáhéna, Manikánka ínénsabe, Arenawahrah séhréh arito éna omaq intowe. Omaq intonsabé nánuwahrahga aiq tagariáhwe íwíáhúwara wenawahrahga íre tagariówe.

²⁶ Mó wehekáh wenawahrah anité tobehuyata q Mósísi tagéna ayositanieéna sensabé, Ite morá káhnáh móye. Aneqsabé tobehoyo úwe. ²⁷ Úwana ahbabárate aninká Mósísi pagunsuena wensabé, Insega wahnahnarito teawátairo? ²⁸ Inokáh Ísípi aní subiq sutonanserah íné moq nubi q suaníbo úwe. ²⁹ Úwana Mósísi mitaq suena pehbeheráh pokue wáhnaupeqté kéné marakó áwíq Míríana marákórápéq kowíowe. Nahnsa aní kowéna mibeqté áhré meywana téhtaré ánimáiraré maqmarowe úwe.

³⁰ Sítíbéniga mó mahraréna, Mósísi mitaq 40 opéq míowe. Sáwéh áwíq Sáináí wega mitaq wahtota q abata q marákórápéq noguwe. Mitaq noguwana káriq awánká irarówana íopeqté anínká mi iráípeqté ábóraragúwe. ³¹ Ábóraragúwana Mósísi tagéna áhtenéna, Wahtota q koraganie íwíáhéna súta q Manikánka teawena, ³² Íné arene aigaqnaréhne Maniká múge. Íné Ébárahmareh Áhísáhkireh Sékóparehne Maniká múge úwe. Úwana Mósísi iransánéna áhreú púana aura íre pankeqme tagówe.

³³ Íre pankeqme tagówana Manikánka wensabé, Íné mío púah arega órira marákórápéq iriwe míahne. Minayabe arene súu ugurúruqme pehipi iriwe míahno. ³⁴ Ísípi marákórápéqté kegá Ísara ke néne animári síwíoqnahta q tagarióge. Segá uwo uwo aruqarurota q íróge. Ínéga mibeqté meriqmena móbeq mórítanieéna tumióge. Mósísio, are Ísípi marákórápéq eqmaróge. Pokúno teawuwe úwe.

³⁵ Sítíbéniga mó mahraréna, Mósísi itaq mahbí míota q Ísara kegá wensabé ahqáho atera, Insega wahnahnarito teawátairo uwe. Mína ahqáho ató ánimé Manikánka arenawahrah amahnága Ísípi marakóráq míowah kowahnahnue meriqme mérito atena eqmarowe. Mósísi abatapi míowana káriq awánká irarowana íopeqté anínká mi iráípeqté ábóraragúta q Manikánka Mósísi eqmarowe. ³⁶ Eqmarowana Mósísi Ísípi marákórápéq óta q sansá miraéna mi marakó suena wání aroipéq áwíq Káhtore Waní ayehráq mórítowe. Mórítana mitaq mó otáq sánsá miraéna abatapi mórítana mitaq mó otáq sánsá miraúwara 40 opéq míowe.

³⁷ Mósísiga Ísara keyábé, Manikánka ínénsabe, Néne ehweh korerio éna eqmaq nuwonserah mókake mó wene ehweh terí ání iteruwahrahní eqmarankéhe teniátáire úwe. ³⁸ Mirarena mi tanáhráq Ísara ke abatapi míówana Mósísi seba míowana íópeqté ánínká Sáínái sawéhráq Mósísi ehweh teawuwe. Teawuwana Mósísiga itene igaqnaréh mi ogá mé ehweh teriuwe úwe.

³⁹ Sítíbéniga mó mahraréna, Itene igaqnaréhga Mósísine ehweh anteruera wensabé íre iuwahbehre éra Ísípi marákórápéqsábé sirutaboiruwe. ⁴⁰ Ísara kegá Mósísine awahwá Ároninsábé, Arenábáq Mósísi ite Ísípi marákórápéqté meitái aní aiq taqnobagire. We eheq míehrapómo. Ite ebeq itáh mánikámáí míagehboq arene ayahnkaratáté maniká tahnsa náneqmarí miraúno uwe. ⁴¹ Miraúno éra itene igaqnaréhga káho áráhq tahnsa náneq mirarówe. Mirarera minayabe titirarera sene siyahtate miraró naneqsabé iwíáh iwíáh atówe. ⁴² Iwíáh iwíáh atówana minayabe Manikánka se suowara sega íópeqté náneqmarínsábé iwíáh iwíáh atówe. Minayabe Manikáne ehweh irarú aninká naho sehíranúwana wene ehwehnka mahraréna,

Ísara keo, itega 40 opéq abatapi méq itega ménkámehnká subiqmareq titirurowe. Íre ínénsabe iwíáhéq subiqme titiraintárowe. ⁴³ Péhepehe maniká Móríkiné sériraté pearó wehuwéhú nahtapéq móateq mí nahnkákáq sehgieq poku pokuurowe. Itega wehyoq tahnsá náneq mirareq wenáwíq Árépánie ateq itene manikáne atarówe. Iwíáh iwíáhónehééq itega mi pehepéhé mánikámáí mirarurowe. Mirarurónsábé Pábíróni marákórápéq seberaebéq eqmaq iuwanauge ire úwe. *(Amos 5.25-27)*

⁴⁴ Sítíbéniga mó mahraréna, Itene igaqnaréhga abatapi míótaq Manikánka Mósísinábé, Ínénsabe iwíáh iwíáh aintéhna sériraté wéhuwehu nah mahraue pearo úwe. Manikánka Mósísi sokigiúnserah itene igaqnaréhga mirarówe. ⁴⁵ Itene igaqnaréh pukuwara sene animárínká mi seríraté pearó wehuwéhú náh sehgiwera wehukení wenáwíq Sósúa kérowe.

Manikánka itene igaqnaréh séhréh aritena sene naruo kaqsuowe. Kaqsuowara itene igaqnaréhga sene naruone marakó meyówe. Mewera mi seríraté pearó wehuwéhú náh sehgiwera kowíówe. Mi nah áhnte opéq kagaúwana Tébiti Asiu kené wahnah úkéna ⁴⁶ kaweqtaq mía míaúnsabe Manikánka wensabé arutaboírúwe. Arutaboírúwana Tébitiga iwíáhéna, Nigaqna Sékópane Maniká kaweq nahupéq míankehboq pearaníe iwíáhéna Manikánsabe, Arene nah pearaníe úwana Manikánka ahqáho atowe. ⁴⁷ Ahqáho atowana wenahni Sórómóniga Manikáne nahtapeq pearowe.

⁴⁸ Pearowana Manikánka anotáh aní mía míai puana wega íre peh morá wehukega pearáh náhtápéq mía míaire. Minayabe wene ehweh irarú aninká mahraréna,

⁴⁹ Itene Wahnahnka mahraréna, Íópeqmé néne wahnahnu síáh tahnsane. Mah marakó marakówé néne nigúnúbá tahnsane. Minayabe íné moke íópeqkákáq mah marakó marakóákáq wahnah wahnahnu. Minayabe aneq nah peintanéhbo? Íné íre ahreno aní múge.

⁵⁰ Ínébataq ínéga moke mah marakó marakórápéqté náneq miraráhwa mino ire úwe teriuwe. *(Aisaia 66.1-2)*

⁵¹ Teriena Sítíbéniga mó mahraréna, Ite saiyoue píribahri ke wóe. Itene irupipeq íre irasa, ahre parosa ké wóe. Ite Manikáne Awansabé ahqáho atáh ké wóe. Itene igaqnaréhga miraunserah itega amahnága miraowe. ⁵² Itene igaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke moke síwíoqno mino. Íre áwíoqno aní insebo? Naho Manikáne ehweh iraru kegá mahraréra, Mókakewe kaweqtaq

mía míai aní mahtaḡ tumíanawire uwara itene igaqnaréhga mina iraru ke subiq súówe. Segá miraunserah itega moḡ miraurowe. Kaweqtaḡ míéh aní tumíowaḡ itega táhtoḡmeḡ móateḡ subiq sutowe. ⁵³ Íópeḡté kéḡá Manikánka sehḡióro ú ehweh teiéwaḡ itega íre ireḡ mi ehwéh anteruḡ anteruro mino úwana wene ehweh aiḡ parabagúwe.

Sítíbéni subiq súó ehwehne.

⁵⁴ Sítíbénine ehweh parabagúwara író keḡa anotah abíáhnsánéra sirupipeḡ págeḡe aguwe. Segá Sítíbéninsabé anotah abíáhnsá atówana ⁵⁵ Manikáne Awanka wene arupipeḡ ména séhréhue págeḡe atowe. Séhréhue págeḡe atowana Sítíbéniga íópeḡ ebitáwéna Manikáne téhreh naneḡkákáḡ tagówe. Sísawe Manikáne ayah púpeḡ iriwe míowana tagéna ⁵⁶ mahraréna, Tagahro. Íópeḡ sawekirana wehukení úkurai anínká Manikáne ayah púpeḡ iriwe míéhraḡa tagoge úwe.

⁵⁷ Úwara segá kareéra ahre parotáwéra moráráḡ peheráh kure Sítíbéni táhtoḡme ⁵⁸ panantáwera ahnansahrapeḡ móatera sene káhḡ ambántámári mitaḡ marówe. Mitaḡ marówana wehukení wenáwíḡ Soraga mi ambántámáritáḡ wahnahnúwara ebahnsa tuparuḡme subiq súówe.

⁵⁹ Segá ebahnsa tuparuḡme subiq súótaḡ Sítíbéniga púrerue mahraréna, Sísao, are néne Wahnah mone. Néniwa meyo éna ⁶⁰ arehunseraráḡ ména anotah ehwéhñue púreréna, Néne Wahnahno, sene ahbabáqsabe íre ayahḡmaro ue púreréna putiowe.

8

¹ Putiowana Soraga iwíáhéna, We pukime aiḡ kawerire úwe.

Sorarehga Sísá tagariáh ké síwíoḡnówara pokue abae agu ehwéhne.

Mi wehekáh mó keḡá Sarúsarama suwahpeḡ Sísá tagariáh ké anotah-taḡ síwíoḡnowe. Síwíoḡnowara segá pokue Súría marákórápéḡkákáḡ Sámária marákórápéḡkákáḡ abae aguwe. Ómi Sísá tagariáh kéḡá abae aguware peh morá Manikánka eqmaro keḡa Sarúsarama suwahpeḡ mitaḡ míówe. ² Táħmaro kaweq keḡá Sítíbéni mómaisarera wensabé sirutaboirera anotahtaḡ ibisowe. ³ Ibisowana Soraga Sísá tagariáh ké anotahtaḡ síwíoḡnéna mó nahtápéḡ mó nahtápérue kiena weh ahre táhtoḡme panantáwena karábúsiipéḡ móritowe.

Pírípiga ótaḡ sansánú ehwehne.

⁴ Abae agu keḡá poku pokuurabeḡ Sísane ehweh teri terinuwe. ⁵ Pírípiga Sámária ke suwahpeḡ mó anotah matábúrápéḡ tunse, Sísawe Manikánka omaḡ ato aní míre éna Sísá Karáhéne ehweh teriwe. ⁶ Áħnte keḡá wene ehweh irera ótaḡ sansámári tagéra wene ehweh kawerue írówe. ⁷ Mi otáḡ sánsámé Pírípiga owainawamarí áħnte wehukéné sirupipeḡté kaḡsuowara íre kaweq karéaruera poké aguwe. Wega sinonka mareḡmareragú kereḡ soriḡnah kereḡ kaweraritowe. Minayabe ómiga tagéra wene ehweh kawerue írówe. ⁸ Minayabe Sámária kené sirupipeḡ eyoyóúwe.

Ahgora anínká miráú ehwehne.

⁹ Peh morá áħgóra aní wenáwíḡ Sáímóni mitaḡ míowara ómi Sámária keḡá anotahtaḡ áhtenuwe. Sáímóniga menahmé págeḡe sansánéna, Íné anotah aní múḡe iwíáhúwara ¹⁰ ómi anotah kereḡ íre síwíḡkakaḡ kéreqka wene ehweh kawerue irera wensabé, Maniká págeḡe anínéna wega mi aní págeḡe atéhnsábé we anotah pagéḡé ánine atówe. ¹¹ Mi ahgóra anínká íre wahto tanáħráḡ ótaḡ sansá mira aruḡaruru púara moke áhtenéna wene ehweh kawerue irera we kérowe.

12 We kérošana Pírípiga Sísa Karáhé áwíqsabe teriena mó kawéq éhwéh Manikánka wahnah wahnahni ehwéh teriuwara weh ahrega mi ehwehnsábé aiq pútare atówe. Aiq pútare atówana wání meriuwana ¹³ mi ahgorá ání Sáimóniga moq aiq pútare atowana wání meawuwe. Pírípiga ótaq sansámárí miraútaq Sáimóniga anotahtaq áhtenéna kérowe.

Manikáne Awanka Sámária kebá tu ehwehne.

14 Sámária suwahpeqte kégá Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atáhwe teriúwara Sarúsarama suwahpeq eqmaro kega írówe. Írótaq sega Pítareq Sónireq Sámária marákórápéq eqmaq súówe. ¹⁵ Eqmaq súówara mitaq séra Manikáne Awanka mi kené sirupipeq tumíankeheéra siyahnkaratáté táhtoqme púreruye. ¹⁶ Pítararégá íre suyataq mó kegá itene Wahnah Sísa áwírué wání meriútaq Manikáne Awanka sene sirupipeq íre tumiówe. ¹⁷ Minayabe Pítararégá siyahnkaratáté táhtorera púreruyana Manikáne Awanka Sámária kené sirupipeq tumiówana ¹⁸ Sáimóniga mina tagówe. Tagéna móne mewe séna Pítararéyábé, ¹⁹ Niyahnkaratáté mó ke táhtoráhnaraqmé Manikáne Awanka sene sirupipeq tumíankehboq págege aintáhtaó úwe.

²⁰ Úwana Pítaga wensabé, Arene móneakáq arenkakáq toráh aginiewóne. Manikánka pehipi awina naneq íre paiqmarahráhone. Arega mira íwíáhóna puah iraipéq toráh aginiewóne. ²¹ Itega miraúya arámbéhrí arereq wehgaqpo? Manikánka arene arupipeq tagaríehre. Arene arupipeq íre kaweq íwíáhóna puah arega itene arambehri íre miraorahóne. ²² Arene ahbabáq íwíáh sue mahraue púreré, Nirupipeqté áhbabáq íwíáh kawerainto úno. ²³ Arene arupipeq tagome ahbabáqka kírágírátíehre úwe. ²⁴ Úwana Sáimóniga Pítansabé, Arega iraréna ehwéh aiq pútaragínehboq púrerainto úwe.

²⁵ Pítareq Sónireqka mi ke suwahpeq méra, Sísa ite anotahtaq séhréh aitaráire éra Sísa ehweh teriuye. Teriera mitaq suera Sámária marákórápéq mó mapéq mó mapérué kaweq ehwéh teriera Sarúsarama suwahpeq kouwekuye.

Pírípiga Ítíópía marákórápéqté ánínsábé teawu ehwehne.

²⁶ Manikáne íopeqté ánínká Pírípinsabé, Sokah sokahue Sarúsarama suwahpeqte Kása suwahpeq kuriéh áh abatapité áhtápéq pokúno úwe. ²⁷ Pokúno úwana sokah sokahuena pokúwe. Pokéna mi ahtápéq kútaq Ítíópía aní tagówe. Naho mó kegá sene íre kaweq sansá miraéra mi Itíópía aniné awahnta pirúówe. Mi anímé Ítíópía marákórápéqté wáhnáh íní wenáwíq Kántásine móneraq wahnah wahnahnú aníne. We Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe íwíáh íwíáh atórabeq kéna kouwekúwe. ²⁸ Kouwekéna we óserarégá sabirue nogí káhréipéq tútuue ména Manikáne ehweh irarú ani Áísáiaga sehiranaro ehwéh sáhnsahuwe.

²⁹ Sáhnsahuwana Manikáne Awanka Pírípinsabé, Mi aniné káhreraq wahtotaq kowíahno úwe. ³⁰ Úwana Pírípiga pehbeheráh weba kútaq Áísáiaga sehiranú ehwéh sáhnsahuwana irowe. Irena wega kasenéna, Arega sáhnsahona ehwéh aiq ahtebahno úwe. ³¹ Úwana, Mó anínká íre níwáhnorinsabé árahue ahtebaninkono? Arega mah káhréipéq ínéba mahbeq kieague kirútuúno úwe.

³² Ítíópía anínká sáhnsahu ehweh, Manikáne ehwehnka mahraréna, Sipisípiq suboneheéra meráhtáq sipisípiqka ehiya míehre. Mina inserah wega ehiya míehre. Sipisípiq áyó kiraqsúéhtáq sipisípiqka íre kureq kurerire. Mina inserah wega íre ehwehnire. ³³ Segá we ehweh atáhtáq íre aiq pútaq ehwéh irarewe. Subiq súáhnsábé we mah marákóipéq íre míehre.

Sega wene oga mé tanahráq parabarúáhwe. Wene animárí íre miáh púara wehukega se éhweh íre terieráhowe ire. *(Aisaia 53.7-8)*

Ítíópía marákórápéqté ání wání meawu ehwehne.

³⁴ Ítíópía anínká Pírípinsabé, Iraníboq tenio. Manikáne ehweh irarú aninká insensabe irarúwo? Wewensabé irarúwo? Mó anínsábé irarúwo kasenúwe. ³⁵ Kasenúwana Pírípiga mi ehwéhtárué Sísane kaweq ehwéh teawuwe.

³⁶ Sega wání aroipéq suyataq mi anínká Pírípinsabé, Tagáhno. Wání mahta q kéhre. Arega wání meniníbo kasenúwe. ³⁷ Kasenúwana, Arene arupipeq Sísansabé aiq pútare atéhnaaq wání meawiníe úwe. Úwana mi anínká, Sísá Karáhé Manikáne ahninkáwáe. Minayabe aiq pútare atóge úwe. Aiq pútare atóge éna ³⁸ óseraréyábé, Túbáh agotao aritowe. Sega wání aroipéq túyana Pírípiga wání meawuwe.

³⁹ Wání aroipéq suera kíuyataq Manikáne Awanka Pírípi meawuwana Ítíópía anínká we mónkakáq íre tagéna ahtapeq pokútaq wene arupipeq anotah eyoyóúwe. ⁴⁰ Eyoyóúwana Pírípiga Ásá róta suwahpeq ábóra q kéna mó natáq mó natárué wega Sísane ehweh teri terinúwe. Teri terinéna Sésaría suwahpeq kúwe.

9

Soraga Sísá kéro ehwehne.
(Eqmaro 22.4-16, 26.9-18)

¹ Soraga Sísá tagariáh kéyábé anotah ehwéh aritena, Mi ke síwíoqnéna subiq suaníe íwíáhéna Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahpa pokúwe. ² Pokéna wensabé, Sísá tagariáh ké weh ahre tagéna táhtoqme koweriqmena Sarúsarama suwahpeq méritaníboq páhsiwarí nánio. Támákása suwahpeqte Asiu kené momiwí nahmáritápéqté ké sokigi ariniboq páhsiwarí nánio úwe.

³ Úwana mi anínká páhsiwarí sehiranue awuwana Soraga mewena Támákása suwahpeq pokue wahtotaq kútaq apubúue íopeqté Manikáne téhrehnka antahta q téhrówe. ⁴ Téhrówana wega marakóipeq múrunsurahúwana íopeqté éhwéhnká iraréna, Sorao, Sorao, aneqsabé níwíoqnahno úwe. ⁵ Úwana Soraga iraréna, Anotah aníno, are insebo úwana, Íné Sísá uge. Íné arega níwíoqnáhna aní múge. ⁶ Irigue mi ke suwahpeq pokúno. Mitaq arega mirainieóna arámbéhrí éhwéh peh morá anínká teawinkéhe úwe.

⁷ Úwara Sorareq nogú kega mi ehwéh irera wehuke íre tago puara peh ehiyansá síwéh panantágúwara míówe. ⁸ Soraga irigue aura pankeqme ebiena tagóta q íre tagahrahúwe. Íre tagahrahúnsabe wereq nogú kega wene ayahta q panantáwera Támákása suwahpeq móátówe. ⁹ Móátówana apahtároráq wene aura íre tagahrahéna wáninkaka q táhutahuqkakáq awehriúwe.

¹⁰ Awehriúwana Támákása suwahpeqte aní Sísá tagariéh ánínéna wenáwíq Ánáníásie. Ánáníásine awanka tagówana Manikánka áhrabéna, Ánáníásio úwe. Ánáníásio úwana, Mahna míóge úwana ¹¹ Manikánka wensabé, Wehukení wenáwíq Súrásae. Irigue wene nahtápéqté áh áwíq Obarisa áhtápéq pokúno. Wene nahtapeq Tahsa suwahpeqte aní wenáwíq Sora ména amahnága púrerire. ¹² Métáq wenawanka tagéwéhtáq wene aura ebieyabe arega weba sure táhtorahnana wene auranka tagehre. Webá koragáhno úwe.

¹³ Úwana Ánáníásiga mahraréna, Áhnte kegá arega iraréna aniné ahbabáqsabe teniátówe. Sarúsarama suwahpeqte Sísá tagariáh ké wega íre kawerarítáaire. ¹⁴ Moke arenáwírue áhrabo ke karábúsiipéq mórítanieéna sire.

Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahmarínká páhsi awera pokue komiraúno átárowe úwe.

¹⁵ Úwana Manikánka wensabé, Pokurio. Néne arambehri mirainkeheéna omaq atáráuge. Wegá Ísara kereq wáhnaupéqté kéreq sene wahnahmarínseq néne ehweh korerinkéhe. ¹⁶ Néne arambehri miráinayabé mó kegá we anotahta q áwíoqnagehe. Minayabe sokigi awinauge úwe.

¹⁷ Úwana Ánáníásiga pokue Sora mío nahupéq kibekéna wene ayahtate táhtorena wensabé, Sorao, are náníbáq móne. Arega ahtapeq séwaronaraq itene Wahnah areba séwíarai ani wenáwíq Sísaga eqmaq núwéhre. Arega mó tagehnana Manikáne Awanka arene arupipeq sewíankeheéna eqmaq núwéhre úwe. ¹⁸ Úwana Sorane aura ahra tahnsá akariatio naneq apubúue megúwana tagéna irigúwana wání meawuwe. ¹⁹ Wání meawuwana táhutahuq nówana wene anonka págege agúwe.

Soraga Sísá éhweh pahsuo ehwehne.

Táhmáro wehekáh Soraga Sísá tagariáh kébá Támákása suwahpeq ména ²⁰ apubúue Asiu kené momiwí nahtápéq kiwéna Sísá éhweh teriena, Sísawe Manikáne ahninkáwáe úwe. ²¹ Úwara wene ehweh író kega moke áhtená mahraréra, Irari anínká Sarúsarama suwahpeq ména Sísá áhrabo ke síwíoqnéna karábúsiipéq sitarái mino. Mahtaqqákáq mirainieéna surai mino. Wegá Sísá áhrabo ke táhtoqme táhrúue Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahpa mórítanieéna surai mino uwe.

²² Uwana Soraga págege ehweh irarú ani úkue kaweq tábúsoqme ehweh teriena, Mah marákó marákóipéq sína aní, Manikánka omaq ato anímé Sísá wire ue tábúsoqme síwáhnorúwe. Tábúsoqme síwáhnorú púara Támákása suwahpeqte Asiu kegá mó íre irarerahowe.

Áhnte Asiu kegá Sora subiq suonehera unsabe pokú ehwehne.

²³ Áhnte wehekáh sótaikúwara Asiu kegá momiwíue sío síoéra, Sora subiq suanéhe íwíáhuwe. ²⁴ Subiq suanéhe íwíáhéra moráénuwana mó anínká sene ehweh irena Sora koreawuwe. Koreawuwara sega suboneheéra Támákása suwahpeqte áhnánsáhrápéqté áhtápéq wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakáq wahnah wahnahnuwe. ²⁵ Wahnahnuwara inokáhpeq Soraga anotah pahsíkétípéq tútuue míowara we kéro kega méatera náhniáqtate pahsíkétiraq íwe panantáwe tunse ebah kuri pera máhpeq márúnátówe.

Soraga Sarúsarama suwahpeq síwáhnorú ehwehne.

²⁶ Soraga Sarúsarama suwahpeq pokéna, Sísá tagariáh kébá kowíanauge íwíáhúwara sega wensabé áhreéra, We íre aiq pútaq Sísá tagariéh aní míre íwíáhuwe. ²⁷ Iwíáhuwana Páhnábásaga Sora meqmena eqmaro keba móatowe. Móatena sensabé, Mah anínká ahtapeq itene Wahnah tagarairana wega ehweh teawátáire. Teawátáirana wega Támákása suwahpeq Sísá éhweh págegeue síwáhnoruraire úwe.

²⁸ Úwana Soraga Sísá tagariáh kébá mía míaéna Sarúsarama suwahpeq íre áhrea peh mó minatáq mó mahnatárué Sísá éhweh págegeue síwáhnorúwe. ²⁹ Síwáhnorúnsabe wereq Kárika ehweh iraru Asíú kéreqka ehwehuwe. Mi kegá, Sora subiq suaneheqmúne íwíáhuwara ³⁰ Sísá tagariáh kébá mina irera Sora meqmera Sésaría suwahpeq márúnatera mibeqté Tahsa suwahpeq eqmarówe.

³¹ Eqmarówara mi tanáhráq mó kegá Súría marákóákáq Kehrari marákóákáq Sámaría marákóákáq Sísá tagariáh ké íre síwíoqnia peh míówe. Peh míowara sirupipeq Sísane sánsá ahtebéra kawerue mirauwe. Manikáne Awanka págege

aritena sirupipeq kaweq iwiáh aritowara íregárita q mó wehekéqká Sísansabé aiq pútare atera kawerue kéroúwe.

Pítaga Áínía kawerato ehwehne.

³² Pítaga Sísá tagariáh ké míó nahmáritápéq poku pokuúwe. Pokéna Áríra suwahpeqte Sísá tagariáh kéreqpa tuwe. ³³ Mi ke suwahpeq míó aní wenáwíq Áíníae. Wega abapete apahtáro ópéq wene máhriqtaq ména ah íre nogoráhuwe.

³⁴ Ah íre nogoráhuwana Pítaga we tagéna wensabé, Áíníao, Sísá Karáhéga amahnága kaweratéhre. Irigue arene máhriq sabaráwe sokah sokahúno úwana wega apubúue irigúwe. ³⁵ We kaweragúnsabe moke Áríra suwahpeqte kéreq Sároña suwahpeqte kéreqka tagéra Sísansabé aiq pútare atera, Wene sánsá sehgióne íwiáhuwe.

Tókási pukú ehwehne.

³⁶ Sópa suwahpeq míó iní wenáwíq Tábítae. We Sísá tagariéh aní míowara Kárika ehweh iraru kegá Tókásie ue áwíratowe. We kaweq arámbéhrí iní ména íre arambehrioraho ke séhréh aruqarurúwe. ³⁷ Píta Áríra suwahpeq míotaq mi iní anotahtaq awahreue pukúwe. Pukúwara wene anonka pabeq paberue abobórahpeqte náhtápéq átówe. ³⁸ Sópa suwahpeq Áríra suwahpeq wahtotaq kowara Sísá tagariáh kegá Pítawe Áríra suwahpeq miéhre u írówe. Iera téhraníté Pítaba eqmaq suera, Pehbeheráh súno koreawétao éra eqmaq súówe.

Tókási oga úkú ehwehne.

³⁹ Eqmaq súowara pokue koreawúye. Koreawúyana Pítaga se kérirowe. Eqmaq súó keba suwara sega meqmera abobórahpeqte nahtapéq móátówara míbeqté kéwéinínsónká Pítaba iriwe méra íbisowe. Íbiséra Tókási oga míotaq miraro korósí Píta sokigiue teawúwe.

⁴⁰ Pítaga se moke máhpeq kaqsuena arehunseraráq ména púrerúwe. Púreréna pabeqme putio anínsábé, Tábítao, irigúno úwe. Irigúno úwana wene auranka tagéna Píta tagótaq máhriqtaq kirútuue míowe. ⁴¹ Míowana Pítaga wene ayahnkara táhtoqme pankeq auwowe. Pankeq auwena kéweinínsónseq mó Sísá tagariáh kéreqsabé síáhrabéna wensabé, Seragahro. Oga úki aní tagahro éna sokigi ariuwe.

⁴² Moke Sópa suwahpeqte kegá oga úkú ehweh irera áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atówe. ⁴³ Pítaga áhnte wehekáh Sópa suwahpeq ména ménkámehnkáne áú kaweraqari aní wenáwíq Sáimónine nahtapeq kaegaeúwe.

10

Íópeqté ánínká Kóníría teawu ehwehne.

¹ Sésaría suwahpeq míó weh wenáwíq Kóníríae. We áhnte Aroma sontiá ké 100 Ítári marákórápéqté sontiá kéné kíápéténí míowe. ² We Maniká awahbeh sansa sehgiu aníne. Mi karírónánínká Manikánsabe iwiáh íwiáhéra wene sánsá sehgiúwe. We íre arambehrioraho ke nári nárinena Manikánsabe púreq aruqarurúwe.

³ Íó tunsorerutaq wenawanka tagówana Manikáne íópeqté ánínká weba súwana kawerue togówana wensabé, Kóníríao úwe. ⁴ Úwana we ebitáwéna áhreéna wensabé, Árahono úwe.

Árahono úwana íópeqté ánínká wensabé, Arega púreq aruqarurónawe Manikánka irena arega tabonah ke nári nárinónawe wega tagéna arensabé kaweróne atéhre. ⁵ Wehukení wenáwíq Sáimóni we mó awíq Pítáe. We Sópa

suwahpeqte koweragéhboq wehuke eqmaq suo. ⁶ Pítaga ménkámehnkáne áú kaweraqari aniné nah sóreq waní áhkórapeq kéh náhpípeq kaegaeire.

⁷ We koweragéhboq wehuke amahnága eqmaq suo éna pokúwe. Pokúwana Kóníríaga wene arambehriuya anitéreq peh morá sóntiá ánínseq síáhrabúwe. Mi sóntiá ání Maniká awahbeh sansa sehgi ání ména Kóníría séhréhu ani míowe. ⁸ Síáhrabéna su ke íopeqté aniné ehweh moke teriena Sópa suwahpeq eqmaq suowe.

Pítane awanka tagó ehwehne.

⁹ Mó wehekáh se ahtapeq Sópa suwahpeq áhníbórá kutaq Pítaga nah abogéhrapeq wehekáhnabubu púrerinieéna kiuwe. ¹⁰ Púreréna arupibiúwana, Tópahnsabé níre úwe. Mó kegá táhutahuq tiátótaq wenawanka tagówe. ¹¹ Tagówana íopeq sawekúwana mipeqté anotah paráhnkéq tahnsa náneq tuwe. Ébeq ayéhráq ébeq ayéhrárué pagume we míorabeq mewerúwe. ¹² Mi paráhnkéqípípeq áhnte menkáméhnkánkákákq karahrabahnkakákq kabarankakákq míowe. ¹³ Míówana íopeqté éhwéhnká mahraréna, Pítao, irigue mi kamári subiqme tíwe náhno úwe.

¹⁴ Subiqme tíwe náhno úwana Pítaga anotah ahqáho éna, Anotah Wahnáh aníno, ite Asiu kegá íre nona naneq kamári púana órirane. Naho íre narauge. Amahnága moq íre nanauge úwe. ¹⁵ Úwana íopeqté éhwéhnká mó mahraréna, Manikánka kaweraréh náneqsabé órirane atéhneho úwe.

¹⁶ Apahtáróráq ménkámehnká parahneqpipeq sáhue mewena márumarena tuekéna úwana íopeqté éhwéhnká mó apahtáróráq irarúwana íopipeq tumeyowe.

¹⁷ Wenawanka tagónsabe Pítaga áhtenéna, Néniwanka aneq tagehramo íwiáhúwe. Mira íwiáhútaq Kóníríaga eqmaq suo kega Sáimónine nah kabarue ábóraq marera ogesáh ogesáhrapeq iriwe míowe. ¹⁸ Iriwe méra anotahtaq kasenéra, Sáimóni mó awíq Píta mahta q kaegaeiro kasenuwe.

¹⁹ Wenawanka tagónsabe Pítaga íwiáhútaq Manikáne Awanka wensabé, Sáimónio, írátíahno. Apahránítógá arensabé anebahrowe. ²⁰ Iriwe tutagáhno. Ínéga se eqmaró púah íwiáh kikirinehboq pehipi kériro úwe.

²¹ Úwana Pítaga seba tutagéna sensabé, Itega kabaro animé íné úge. Aneqsabé seo úwara ²² sega wensabé, Sóntiá kené kíápéténi wenáwíq Kóníríaga eqmaq íuwátáire. We kaweqtaq mía míai aní ména Manikánsabe áhtenuwe. Moke Asiu kegá íwiáhéra, Kóníríawe peh kaweqtaq tabasiwe míéh aníne íwiáhuwe. Maniká míéhrabeqte íopeqté ánínká wensabé, Pítaga ehweh teinkéhboq siqmarehnara arene nahtapeq koweráhro uraire uwe.

²³ Uwana Pítaga sensabé, Nahupeq kíoro éna inokáhpeq kirabo aritowe. Ahbiahipeq Pítareq we seweró kereqka pokuwara mó mibeqté Sísa tagaríah kegá kérowe.

Pítaga Kóníríane nahtapeq kú ehwehne.

²⁴ Mó wehekáh Pítarehga Sésaría suwahpeq kuwe. Kóníríaga wenawahraheq wene iyahnabo animárinseq síáhrabúwara sega wene nahtapeq sure momiwíue Píta áwénunuwe.

²⁵ Pítaga nahupeq kinautaq Kóníríaga weba séna wene aigarátáq arehunseraráq ména wensabé íwiáh íwiáh atowe. ²⁶ Íwiáh íwiáh atowana Pítaga wensabé, Irigúno. Íné moq peh wehukení múge úwe. ²⁷ Pítareq wereq ehwehnéra nahupeq kíuyara áhnte wehuké mitaq sáhuríowe.

²⁸ Mitaq sáhuríowana Pítaga sensabé, Asiu kené sánsámé nahnso ke momiwíotaqmé Asiu kegá mibeq pokéyabe órira míre éq íre pokorahúne. Minayabe tagaríahwe. Manikánka sokigiue teniena, Mó ke peh abehq ké

wóe íwíáhineho uraire. ²⁹ Minayabe itega níáhraburowana pehipi suraугe. Aneqsabé níáhraburoo? Teniéro úwe.

Kóníríaga Píta teawu ehwéhne.

³⁰ Kóníríaga Pítansabé, Mó mahsenahrí amahnáга tahnsa tanáhráq tun-soreráitaq nahtapeq púreruraугe. Púreruraugana patahга inserah téhreh ambántánkákáq ánínká íné míarautaq ábóraruraire. ³¹ Ábóraréna ínénsabe, Kóníríao, Manikánka areга púreróna ehwéh íréhre. Areга nári nárinóna sansá tagaríéhre. ³² Minayabe wehukení wenáwíq Sáimóni we mó awíq Píta kowero. We Sópa suwahpeqte kiweragéhboq wehuke eqmaq suo. Mó aní wenáwíq Sáimóni ménkámehnkáne áú kaweraqari aníne nah sóreq waní áhkórapeq kéh nah Pítaга kaegaeire uraire. ³³ Urainsabé are kiwerageheéna apubúue wehuke eqmaq súátáuge. Eqmaq súátáugah areга suronawe kaweróne. Ite ómiga Manikáne aurátaq sewíone. Minayabe Manikánka korerio urai ehwéh amahnáга moke teio úwe.

Pítaга Sísа éhweh Kóníríareh teriu ehwéhne.

³⁴ Kóníríaga, Moke teio úwana Pítaга sensabé mahraréna, Íné amahnáга tagaríómé Manikánka aiq pútaq moke mah kehiná kéhínánsábé monseráhnue arutaboirire. ³⁵ Wensabé áhtenéra kaweqtaq mía mía keyábé arutaboirire. Íre peh morá Asiu keyábé moke mah kehiná kéhínánsábé arutaboirire. ³⁶ Manikánka ite Ísara ke teiu ehwéhme itega írátíáhwe. Mi ehwéhme Sísа Karáhéwé mah kehiná kéhíná wahnahnarítéhre. Wene kaweq ehwéhnsábé aiq pútare atáh ké peh morá ké tahnsa úkowe.

³⁷ Sóniga Kehrari marákórápéq kaweq arámbéhrí áhwáréna ehweh teriena wání meriuwe. Anehe ite moke Ísara kehiná suwahpeq mirauro sansá aiq tagaríáhwe. ³⁸ Manikánka Sísа Néhsara suwahpeqte ánípá Wenawa eq-matairana Wenawanka Sísа séhréh atena págege atáráire. Sísaga mó ke suwahpeq mó ke suwahperue pokue kaweq arámbéhrí arítáráire. Manikánka Sísaba mía míai puana owainawanka síwíoqneh ke kawerarítáráire. Ínéга teiú éhwéhme aiq íráhwe úwe.

³⁹ Pítaга mó mahraréna, Asiu kené marákórápéqkákáq Sarúsarama suwah-peqkákáq Sísaga moke mirarurai arámbéhrí ínéreq mó we kéro kereqka taga-raune. Ísara kegá Sísа awankátaq táhparera subiq sutowe. ⁴⁰ Subiq sutowana pukúwana apahtáro wéhékáhtáq Manikánka Sísа iriwe oganúq atáráirana weга iteba suraire. ⁴¹ Íre ómi kehinápá peh iteba surairaq tagaraune. We oganúq kuraitaq tagéq itereq wereq moráráq táhutahururaune.

⁴² Manikánka itensabé, Mah kehiná kéhíná koreriéro. Sísа ínéга omaq ató ánínká mókake moke oга míáh kéreq pusa kéreq ehweh aritankéhe. Mi ehwéh tábúsoqme koreriéro uraire. ⁴³ Moke Manikáne ehweh iraru kegá mahraréna, Mi aní áwíq áhrabéra wensabé aiq pútare atáh kéwé Manikánka sene ahababáq kaweraritankéhe uwe teriuwe. (*Aisaia 33.24, 53.5,6; Jeremaia 31.34; Maika 7.18; Sekaraia 13.1; Aroma 10.11; Kárétía 3.22*)

Manikáne Awanka nahnsо keba tumío ehwéhne.

⁴⁴ Pítaга mi ehwéh teriutaq Manikáne Awanka író kene sirupipeq tumíowara ⁴⁵⁻⁴⁶ sega kambare ehwéh iraréra Manikánsabe íwíáh íwíáh atówe. Iwíáh íwíáh atówara Sísansabé aiq pútare atáh Ásíú ké Pítareq su Asiu kegá irera áhtenuwe. Áhtenéra irarera, Manikáne Awanka íre peh morá iteba tumíéhre. Nahnsо keba moq tumíéhre uwe.

⁴⁷ Uwana Pítaга mahraréna, Manikáne Awanka itene irupipeq tumíarainserah mah kené sirupipeq moq tumíéhre. Minayabe wání

merieyabe insega ahqáho aitahráhiro úwe. ⁴⁸ Insega ahqáho aitahráhiro éna Sísa Karáhé áwíqtaq wání meriéro úwara mi ke wání meriúwe. Wání meriúwara sega Pítansabé, Táhmaro wehekáh mahtaq míahno uwe.

11

Pítaqa Sarúsarama suwahpeqte Asiu ke teriu ehwehne.

¹ Nahnso kegá Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atárówe uwara Súría marákórápéqté eqmaro kereq mó Sísa tagariáh kéreqka írówe. ² Írówana Pítaqa Sarúsarama suwahpeq kiutaq mibeqté síú amurúróo kegá ehweh atówe. ³ Ehweh atera, Íre Asiu kené nahtapeq árahinsabé pokue táhutahururono uwe.

⁴ Uwana Pítaqa Kóníríane nahtapeq pokú ehweh mahraréna, ⁵ Íné Sópa suwahpeq púrerurautaq néniwanka tagaraire. Tagarairana íópeqté anotah paráhnkéq tahnsa náneq tutaire. Ébeq ayéhráq ébeq ayéhrárué íné míaraurabeq mewe tutaire. ⁶ Íné ebitáwéna ménkámehnkánkakaq karahrabahnkakákáq kabarankakákáq mi paráhnkéqpípéq míaraire.

⁷ Míarairana íópeqté éhwéhnká iraréna, Pítao, irigue mi kamári subiqme tiwe náhno uraire. ⁸ Urairana ínéga anotah ahqáho éna, Íre nóna naneq kamári púana naho íre narauge. Amahnága moq íre nanauge urauge.

⁹ Uraugana íópeqté éhwéhnká mó mahraréna, Manikánka kaweraréh náneqme íre no naneq kane atéhneho uraire. ¹⁰ Mi ehwéh apahtárórácq irarurairana mi paráhnkéqkákákáq íópeq tuekuraire.

¹¹ Tuekuraitaq Sésaría suwahpeqte ánínká, Íné koweniro únsabe apahránítógá íné koweniraneheéra kaeurau nahtápéq suwe. ¹² Suwana Manikáne Awanka ínénsabe, Iwíáh kikirinehboq pehipi kériro urairaq ínéreq abapete morá mó Sísa tagariáh kéreqka se kéritáúne. Kérireq itega mi wehné nahtapeq kure kiraune.

¹³ Kiraunana wene nahtapeq íópeqté tutai aníné ehweh teiátáire. Teiena, Íópeqté tutai anínká ínénsabe mahraréna, Wehukení wenáwíq Sáímóni we mó awíq Píta Sópa suwahpeq míéhre. We kiweragéhboq wehuke eqmaq suo. ¹⁴ We sínaraq arereq arenawahrahreqsabé oga úké ehweh teinkéhe ire uraire.

¹⁵ Kóníríaga mi ehwéh teniátáirana ínéga Sísa éhweh áwaheue teriátáuge. Sísa éhweh áwaheue teriátáutaq Manikáne Awanka sene sirupipeq tumíaraire. Téhwe itene irupipeq tumíarainserahnue tumíaraire. ¹⁶ We marakóipeq míaraitaq Sísaga mahraréna, Sóniga wání meri merinínana Manikáne Awanka itene irupipeq tumíankehe uraire. ¹⁷ Manikáne Awanka sene sirupipeq tumíarairana mi ehwéh niahreraq káráire. Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare atárówana Manikáne Awanka itene irupipeq tumíaraire. Itene irupipeq tumíarainserah sene sirupipeq moq tumíaraire. Manikánka wewega mirarurairaire. Íné peh wehukení míó púana Manikánsabe árahue ahqáho atanínkono úwe.

¹⁸ Úwara sega Pítane ehweh irera túbáh aguwe. Túbáh agéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atera, Nahnso keakákáq sene ahbabákáq súáhnsabé Manikánka oganúq sítéhre uwe.

Sísa Karáhé tagariáh kéwé Ántióka suwahpeq téhwe Kárisítíni kee ue síwírító ehwehne.

¹⁹ Sítíbéni subiq súó tanahrácq sega Sísa tagariáh ké síwíoqnowe. Síwíoqno puara sega Sarúsarama suwahpeq suera abae aguwe. Abae ague mó kegá Pónísía marákórápéq pokuwara mó kegá Sáípára marákórápéq pokuwara mó kegá Ántióka suwahpeq pokuwe. Poké agurabetaq peh morá Asiu ke Sísa

éhweh teríúwe. ²⁰ Táhmaro Sísa tagariáh kéwé Sáípára marákórápéqté kéreq Sáírini marákórápéqté kéreqka Ántiówka suwahpeq pokue Káríki ke Sísa itene Wahnah éhweh teríúwe. ²¹ Wene ehweh teríú ke Manikánka séhréh arito púara áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atera, Wene sánsá sehgiónehe íwiáhuwe.

²² Sarúsarama suwahpeqte Sísa tagariáh kégá irera Páhnábása Ántiówka suwahpeq eqmarówe. ²³ Eqmarówana Ántiówka suwahpeq séna Manikánka wehuke séhréh arito tagéna wene arupipeq eyoyóúwe. Eyoyóéna sensabé túbáh agiyehboq Sísa sánsá kawerue sehgióro úwe. ²⁴ Páhnábása kaweqtaq mía míau aní ména Sísansabé kawerue aiq pútare atowana Manikáne Awanka séhréh atowe. Séhréh atowara áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atera, Sísa sánsá sehgióneheqmúne íwiáhuwe.

²⁵ Páhnábásaga Sora anebahrinieéna Tahsa suwahpeq pokúwe. ²⁶ Pokéna Sora tagéna koweqmena Ántiówka suwahpeq kouwekúwe. Segá peh morá ópéq mitaq méra Sísa tagariáh kérerue momiwíue áhnte ke síwáhnoruye. Mitaq mó kegá Sísa tagariáh keyábé Kárisítini kee ue téh síwírarítówe.*

Morábí soruparó monéyábé éhwéhne.

²⁷ Mi tanáhráq Manikáne ehweh iraru kegá Sarúsarama suwahpeq suera Ántiówka suwahpeq túwe. ²⁸ Peh morá sú ani wenáwíq Ágábúsaga iriwe míowana Manikáne Awanka iwíáh atowana irarúwe. Iraréna, Anotah ehwéhrahna tanáhráq mah marákó marákó sinae úwe. Wehukení wenáwíqtare Károriúsa Síshri anotah wahnáh aní míotaq mi ehwéh aiq pútaragúwe. ²⁹ Aiq pútaragúwara Ántiówka suwahpeqte Sísa tagariáh kégá iwíáhéra, Súría marákórápéqté Sísa tagariáh ké táhutaquq paiqmarageheeq móne nárienéhe. Nárinie ú aninká wewega iwíáhue náriuwe. ³⁰ Mina tahnsa sene móne morábí soruparówara Páhnábásareq Sorareqka mi moné mewera Súría marákórápéq pokuye. Mitaq Sísa tagariáh ábóawáh wéhgá nárigheéera móríúye.

12

Píta karábúsiipéq móató ehwehne.

¹ Mi tanáhráq Asiu kené anotah wahnáh aní wenáwíq Érótiga Sísa tagariáh ké síwioqnówe. ² Síwioqnéna, Sónine awahwá wenáwíq Sémisi subóro aritowara pokatate kiraqme subiq súówe. ³ Subiq súónsabe Asiu kegá Érótingsabé kaweróne atówe. Kaweróne atówana Érótiga Píta karábúsiipéq móátáthro úwara táhtoque móátówe. Sótaikú siahrreraq ko tánáhráq karábúsiipéq móátówe.

⁴ Móátówana Érótiga áhnte sontiá keyábé wahnahnatiáthro aritowe. Mó sontiá ké itaréitaré ké mipi sorupawe mía mó sontiá ké itaréitaré ké mipi sorupawe míau 16 sontiá ké míówe. Érótiga iwíáhéna, Sótaikú siahrreraq kéh tánáhráq parabagínaraq wehuke míáhpí kotiinie iwíáhúwe. ⁵ Iwíáhúwara Píta karábúsiipéq míotaq Sísa tagariáh kégá Píta pugeq auwageheéra púrerata atauwe.

Íopeqté áninká Píta séhréh ato ehwehne.

⁶ Érótiga Píta Asiu kebá móatanaútaq Pítaga inokáhpeq karábúsiipéq sugowe. Píta taqnobagineho éra téhtaré séniráté táhrarera sontiá anítarégá ébeq ayéhráq ébeq ayéhrárué wahnahnuyara mó sontiá anítarégá méhpehtapéq wahnahnatióyana sugowe.

* **11:26:** Mi awíq áwahewé Karáhéne animárine áwíre.

7 Sugowana Maniká míéhraqte ánínká ábóragútaq karábúsiipéq téhragúwe. Téhragúwana íópeqté ánínká Pítane ahwíraq subiq subirue iriatena wensabé, Apubúue irigúno úwe. Úwana wene ayahpíte séníráre megúwe.

8 Megúwana íópeqté ánínká wensabé, Arene ambanta sábirue úbíqme arene súu sukio úwana Pítaga wene ehweh irena miraúwana, Arene korósi aneranerue íné séniro úwe. 9 Íné séniro úwana Pítaga we kérena iwíáhéna, Íópeqté ánínká tumeniréhnsábé aiq pútaqpomo peh néniwanka tagehrapómo iwíáhúwe. 10 Sontía anínká wahnahnúrabéq sótaikéra mó sontiá ánínká wahnahnúrabéq sótaikéra wahba áhtápéq séagoyeheéra anotah kahpáh ónsá korabéq suye. Mi onsá pehipi sigúwara sega máhpeq séaguye. Séagéra ahnanahq sótaikuyataq íópeqté ánínká Píta auwena taqnobagúwe.

11 Taqnobagúwana Pítaga iwíáhéna, Íre néniwanka tagehrana amahnága aiq niahteboge. Érótiq Asiu kereqka nubíyehoéna Manikánka íópeqté ání eqmaréhre. Íné tumenirankeheéna eqmaréhre iwíáhéna 12 Máhkane anowa Máhríane nahtapeq pokúwe. Máhkawe mó awíq Sónie. Mi nahtápéq áhnte Sísá tagariáh kéga momíwíue méra púreruwana

13 Pítaga máhpeqte ónsaraq pakobakóúwana ahrari wenáwíq Áróraga onsarapéq tuirowe. 14 Tuirena, Ehweh irari aní Pítae iwíáhéna wene arupipeq eyoyóúwe. Eyoyóúnsabe wega onsa íre siatasa peh nahupeq pehbeheráh kibekue, Píta méhpehtapéq iriwe míéhre teriuwe. 15 Teriuwara sega wensabé, Are uwoyansa ani úkóne uwana mi ahrárigá, We míéhre. Peh aiq pútariahnsanuge úwara sega wensabé, Peh íópeqté ání Píta wahnahnatéh ánípómo uwe.

16 Uwana Pítaga mó pakobakóúwara sega onsa siatera Píta tagéra áhtenuwe. 17 Áhtenuwana se túbáh agigeheéna Pítaga ayahnka saiqnéna Manikánka karábúsiipéqté tumero ehweh teriuwe. Teriena wensabé, Sémísireq mó Sísá tagariáh kéreq koreriéro éna mitaq suena móbeq pokúwe.

18 Ahbiahipeq Píta karábúsiipéqté taqnobagúnsabe sóntiá kéga, Eheragirowe era sirupipeq iwíáh kikiruwe. 19 Érótiga sóntiá keyábé, Píta koanebahro úwara koanebahruwe. Anebahruwana Píta íre ábóraq míonsabe Érótiga Píta wahnahnuro sontiá ké ehweh aritena mó sontiá keyábé, Mi ke subiq súáhro aritowe. Subiq súáhro aritena Érótiga Súría marákórápéq suena Sésaría suwahpeq kowíowe.

Éróti pukú ehwehne.

20 Érótiga Táíya suwahpeqte kéreq Sáiróna suwahpeqte kéreqsabé abiahnsanúwe. Abiansanúwara Érótiga wahnahnú marákórápéqté táhútáhúq paiqmaq paiqmaru puara sega weba suwe. Érótiq arambehri kené wahnahnú ani wenáwíq Párásátae. Moráraq su kéga wensabé, Érótiga itensabé ahqáho aitehnehboq are itene ehweh mibeq mahbeq aní míahno uwe. Inshwé oneheéra Érótiq suwe.

21 Érótiga iwíáhú wehekáh wene wahnah awáhríq náneqmarí sukiwena wahnah siáhráq tútuue ména ehweh teriuwe. 22 Teriuwara író kega anotah ehwehnabaéra, Teí aní íre wehukení míre. We Maniká míre uwana 23 Érótiga, Ahqáho. Íné íre Maniká múge. Peh wehukení múge íre iraria peh ehiya míowe. Minayabe íópeqté ání Maniká míéhraqte ánínká apubúue, Awahreúno atowana wene arupipeq awiria sóagúwana putiowe.

24 Putiowara mó ke suwahpeq mó ke suwahperue áhnte kéga Manikáne ehweh irera Sísansabé aiq pútare átówe.

²⁵ Páhnábásareq Sorareqka sene mibeqté árámbehrí parabaruera Máhka mó awíq Sóni meqmera Sarúsarama suwahpeq suera Ántióka suwahpeq kouwekuye. *(Eqmaro 11.29,30, 12.1)*

13

Porareq Páhnábásareq eqmaq súo ehwehne.

¹ Ántióka suwahpeq Sísa tagariáh ké míorabeq Manikáne ehweh iraru kereq síwáhnoru kereq míówe. Mi anímári síwíqmé Páhnábása, Símióni we mó awíq Naisa, Sáiríni marákórápéqté áni Árusía, Sora, Mánái miraue míówe. Mánáireq anotah wahnáh áni Érótireq animairare míoyataq motakakiah ánité míóye. ² Sega kawerue púreroneheéra táhutahuq awehriuwe. Mi tanáhráq sega Manikánsabe iwíáh íwíáh atótaq Manikáne Awanka sensabé, Páhnábásareq Sorareqka teriena arámbehrí miraigehboq eqmaq súáhro úwe. ³ Úwara sega táhutahuq awehriéra púreréra mi aniténé sinonka táhtoqme púreraritera eqmaq súówe.

Ahgora aniné aura pigú ehwehne.

⁴ Manikáne Awanka siqmarowara Sorareq Páhnábásareqka pokue Sérúsia suwahpeq túye. Mitaq suera sípi kéwewera kure Sáipára marákórápéq pokuye. ⁵ Pokéra Sárámisi suwahpeq sutaq sega Asiu kené momiwí nahmáritápéq Manikáne ehweh teri terinuyana Máhkaga seba ména séhréh aritowe. Máhkawe mó awíq Sónie.

⁶ Sega moke Sáipára marákórápéq nogera Pápósa suwahpeq suwe. Mitaqté áni wenáwíq Páhsísae. We Asiu aní ména ahgora aní míowe. Wega, Iné Manikáne ehweh iraru aní múge úmé péhepehenúwe. ⁷ Wega Pápósa suwahpeqte wahnáh aníbá míowe. Mi wahnáhné áwíqtare Ségia Pórasae. We áhnte ahtébiá aní ména Manikáne ehweh irankeheéna Sorararéyábé mahbeq sewéta Manikáne ehweh teniétao úwe. ⁸ Mi ahgorá aní áwíq mó awíqmé Erimae. Erimaga Sorararéne ehwehme abehq éhwéhne aritowe. Mitaqté wahnáh anínká Sípane ehwehnsabé aiq pútare inehoéna wega Sorararéne ehwehnsabé abehq éhwéhne aritowe.

⁹ Sorawe we mó awíq Porae. Manikáne Awanka we págege atena séhréh atowana wega Erima págegeue ebitáwéna wensabé, ¹⁰ Are owainawane ani móne. Are kaweqtaq méyabe awahrieh aní móne. Are péhe anímé ahbabáqsabe áwí aní móne. Arega Manikáne ehweh íre tábúsoqme teriasa aeqme síwáhnoróne. ¹¹ Írátiahno. Manikánka amahnága kamah awinah are aura pira aní míankehe. Áhnte wehekáh téhreh íre tagahrahóne úwana wene aura apubúue pigúwana we íre tagahrahúwe. Íre tagahrahúnsabe mó anínká wene ayahnkaratáq ahmboqme ah sokigi aninkeheéna kabaq kabarúwe. ¹² Wahnah anínká mina tagéna Sípane ehwehnsabé áhtenu puana aiq pútare atowe.

Porareq Páhnábásareqka Ántióka suwahpeq terúya ehwehne.

¹³ Porarehga Pápósa suwahpeq suera sípi kéwewera kure Péríga suwahpeq Pámbíría marákórápéq kuwe. Mitaq Máhkaga Porareh suena wenawahpeq Sarúsarama suwahpeq seuwekúwe. ¹⁴ Seuwekúwara Porarehga Péríga suwahpeq suera Ántióka suwahpeq Písíría marákórápéq kuwe. Mitaq kéra ahrena ahrena wehekáh Asiu kené momiwí nahtápéq kire tútuue míówe. ¹⁵ Tútuue míówara mibeqté wahnáh kéga Mósísiga sehgióro ú sehirankákáq Manikáne ehweh iraru kené sehirankakaq sáhnsahera sega Porarehyabe, Itene irupipeq séhréhorahi ehwéh kahnaraqmé teiéro uwe.

¹⁶Uwana Poraga irigéna se túbáh agigeheéna ayahnká saiqnéna mahraréna, Ísara kereq Manikánsabe áhteno kerero, írátíáhro. ¹⁷Maniká Iteribo ite Ísara kené Manikáne. Wega itene igaqnaréh omaq sitena séhréhúnsabe sega Ísípi marákórápéq íregáritaq aguwe. Manikánka págegeue séhréh aritena Ísípi marákórápéqté meriqmena móbeq móritowe.

¹⁸Sega 40 opéq abataq marákórápéq míówe. Míówana mi tanáhráq Manikánka se peh áwéragówe. ¹⁹We abapete téhtaré Kénáni marákóráq míó kehiná kaqsuowe. Kaqsuo kene marakó itene igaqnaréh eqsitowe. ²⁰Mi arámbéhrí miraúmé peh íregáritaq opéq 450 opéq sótaikúwe. Sotaikúwana wega ehweh kaweraritageheéna wahnah ke omaq sitowe. Anehe Sáhmuéri wene ehweh irari aní omaq atowe úwe.

²¹Poraga mó mahraréna, Itene igaqnaréhga Manikánsabe, Íregáritaq wahnáh keyábé iuwahriehre. Peh morá anotah págege wahnáh áninká ite wahnahnaitankeheé omaq ato uwe. Uwana Manikánka Pénsámíni kahnáh aní Kisine ahninkáwá wenáwiq Sora omaq atena itene igaqnaréh wahnah-narito atowe. Soraga 40 opéq wahnahnúwe. ²²Wahnahnúwana Manikánka Soransabé, Arega wahnahnurona tanáhráq aiq parabagire éna Tébiti sene anotah wahnáh aní míankeheéna omaq atowe. Omaq atena mahraréna, Sésine ahninkáwá tagarióge. We niruní aní míre. Wega moke nuwahbeh sánsá mirainkehe úwe.

²³Manikánka irarúnserah Tébitine anahwagá ite Ísara ke kaweraitankeheéna Manikánka omaq atowana aiq tutaire. Tutai ani wenáwiq Sísae.

²⁴Sísaga tuina uraitaq Sóniga Ísara keyábé mahraréna, Itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míéhrataqmé wání meiníe uraire. ²⁵Sóniga wene arambehri parabarwana uraitaq wega mó mahraréna, Íné inse wíre íwíáhoo? Íné ite áwénunúna anímé íre we úge. Írátíáhro. Íné inehe si aniné súu nahníaq pugereyabe íre awehrari aní múge uraire úwe.*

²⁶Poraga mó mahraréna, Nánuwahraho, Ébárahma kahnáhné animárínseq Manikánsabe áhteno kerero, írátíáhro. Itega oga mía míaonayabé mi ehwéh Manikánka aiq teíre. ²⁷Sarúsarama suwahpeqte kéreq sene wahnah animárínseqka Sísá tunsabe we íre siahtabarowe. Segá ahrena ahrena wehekáh Manikáne ehweh iraru kené sehira sáhnsahwe taga tagaéra mi ehwéhnsábé íre kawerue iwíáhurowe. Íre kawerue iwíáhéra Manikáne ehweh iraru kegá sehiranunserah sega Sísá ehweh atera subiq suanéhe atówe.

²⁸Sega, Sísá áhnte ahbabáruaire íre irarerahéra sega pehipi Páhirátinsabé, Subiq suo ato ue teawátówe. ²⁹Manikáne sehiranka irarúnserah sega subiq sutowe. Subiq sutowara awanká soriwe táhparó ani sehgiwera maisé onápípéq mómaisarówe. ³⁰Mómaisarówana Manikánka iriatena oganúq atáráire. ³¹Oganúq atáráirana Kehrari marákórápéqté Sarúsarama suwahpeq we kétó keba suraire. Surairara sega áhnte wehekáh we taga tagauronsabé sega amahnága mó ke teri terinowe úwe.

³²Poraga mó mahraréna, Anotah kawéq éhwéh mahrarue teiune. Manikánka itene igaqnaréhyabe, Kaweraitahna aní iteba eqmaraníe aiq irarúwe. ³³Eqmaraníe aiq iraréna Sísá iriatena oganúq atáráinsabé wega irarú ehweh aiq pútaraguraire. Itene igaqnaréhne animárínká aiq tagariaraune. Wega iriatena oganúq atáráinsabé Buk Songipeqté éhwéhnká mahraréna, Are nénahni móne. Íné Arenabo uge ire.

(Buk Song 2.7)

* **13:25:** Máhka 1.7 aigárápéqté éhwéh tagáhnó.

³⁴ Manikánka iriatena oganúq ato puana wene anonka mókake marakóipeq íre karekorahire. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Ínéga Tébiti omasa éhwéh teawúnserah mókake ite kawerarena áhnte kaweq naneq iníe ire. *(Aisaia 55.3)*

³⁵ Manikáne ehweh mó mahraréna, Arega miraónayabé arene arambehri miraéyabe omaq ato aniné anonka íre karekinawire ire. *(Buk Song 16.10)*

³⁶ Tébitiga oga mío tanáhráq Manikáne arambehri kawerue miraéna wene arambehri parabaruoatq putiowara itene igaqnaréh maisaróabeq maisarówe. Maisarówana Tébitine anonka kárékúwana ³⁷ Manikánka iriatena oganúq atarái aniné anonka íre kárékuraire. ³⁸ Minayabe teiníboq írátíáhro. Sísaga miraurainsabé itene ahababáq kaqiuwahráhire. ³⁹ Mósísiga sehgióro ú ehwehnká itene ahababáq íre kaqiuwahráhire. Sísansabé aiq pútare atonayabé itene ahababáq moke kaqiuwahráhire úwe.

⁴⁰ Poraga mó mahraréna, Naho sáiyó ké tahnsa míyehboq néne ehweh kawerue írátíáhro. Mi keyábé Manikáne ehweh irarú aninká naho sehiranue mahraréna,

⁴¹ Íre aiq pútare ainteq peh niwirého keo, tagariáhro. Ite áhtenéq pukoneheqmóe. Ite míéhra tanáhráq anotah pagégé árámbehrí mirainauge. Wehukega mi arámbehrí teiétáq tahirímé itega sensabé íre aiq pútare arítáh irino úwe teriuwe.

⁴² Porane ehweh parabagútaq wereq Páhnábásareqka Asiu kené momiwí nahtápéqté tueyokuye. Tueyokuyara mibeqté kégá sensabé, Mó ahrena ahrena wehekáh arega teiena ehwéh mahta q mónkakáq sereiyo uwe.

⁴³ Momiwí nahtápéqté kégá abae agutaq áhnte Asiu kereq Asiu kené sánsá mirau kereqka Porareq Páhnábásareq kérírówe. Kérírówara Porararéga ehweh teriera, Manikánka ite séhréh aitankeheéq wene sánsá kawerue sehgióro uye.

Asiu ke suera nahnsó ke korerúya ehwehne.

⁴⁴ Mó ahrena ahrena wehekáh mi ke suwahpeqte ké peh íregárita q kegá Manikáne ehweh iraneheéra momiwíuríówe. ⁴⁵ Sísansabé íre aiq pútare atáh Ásíú kégá áhnte wehekéq momiwíuríówara tagotaq sene sirupipeq págegeéra abiahnsanuwe. Minayabe sega Poransabé awiréh atera, Arega iraréna ehwéh íre aiq púta q ehwéhne atówe. ⁴⁶ Atówara Porareq Páhnábásareqka íre áhrea peh pahsuqme teríúye. Teriera, Itega Asiu ke míáh púata téh itega teiuye. Itega, Manikáne ehwehnsabé iuwahriehre éq oga mérapeqsábé íre iuwahbehnsabé ite iwueta mó ke nahnsó ke koreríeyéhe. ⁴⁷ Manikáne ehwehnka irarinserahnue mahraréna, Nahnsó ke sunkíkírirabeq kawerue nogigéhboq kánéq keráhnserahnue itega kaweq ehwéh koreríéro. Mah kehiná kéhíná irageheéna eqmaróge ire uye.

⁴⁸ Uyara nahnsó kegá mi ehwéh íróta q iwíáh íwíáhéra, Manikáne ehweh aiq kaweq ehwéhne íwíáhuwe. Oga mía míaigeheéna Manikánka omaq sito kega Sísansabé aiq pútare atówe. ⁴⁹ Sísansabé aiq pútare ató kega mitaq teri mahta q terinuware áhnte mibeqté kégá írówe.

⁵⁰ Mibeqté Asiu kegá Porararéyabé abiahnsanéra kaweq abóáwáh ínínseq mi ke suwahpeqte ábóáwáh wéhreq eqmaq súówe. Eqmaq súówara sega Porareq Páhnábásareq síwíoqnéra sensuwahpeqte káqsúówara ⁵¹ Porararéga sene sigárátáté tánáhúq aiyápóranirue poruaruóye. Itega aiq teriuyansabé amahnága mirao sansá seyene ahababáre íwíáhéra sene sigárátáté tánáhúq poruaruera Ákónía suwahpeq pokuye. ⁵² Pokuyana Manikáne Awanka mitaq Sísa tagariáh kéné sirupipeq ména séhréh aritowara sega iwíáh íwíáhuwe.

14

Áikónía suwahpeq ótaq sansámári mirauya ehwéhne.

¹ Porareq Páhnábásareqka Áikónía suwahpeq pokuyataq sene sánsánéra Asiu kené momiwí nahtápéq kibekuye. Kibekéra Sísane ehweh tábúsoqme síwáhnoruyansabé áhnte Asiu kereq Káríki kereqka Sísansabé aiq pútare atówe.

² Íre aiq pútare ató Asíú kégá nahnso keyábé, Porararéne ehwehme peh abehq éhwéhne uwara mi nahnsó kégá aiq pútare arító keyabé abiahnsanarítówe.

³ Porararéngá íre wahto tanáhráq mitaq méra íre áhrea Manikáne ehweh síwáhnoruye. Mi ehwéh págegeue síwáhnoruyataq Manikánka sirupipeq págege aritowara sega ótaq sansámári mirauye. ⁴ Mi ke suwahpeqte kégá íre morá íwíáhuwe. Mó kégá Porararéne ehweh aiq pútaq ehwéhne íwíáhuwara mó kégá, Írakaumo. Peh Asiu kené sánsá aiq pútaq sansáne uwe. ⁵ Asiu kereq nahnso kereq sene wahnahnseqka momiwíera, Porararé síwíoqnéra ebahnsatate tuparuqme subonéhe íwíáhuwe.

⁶ Íwíáhuwara Porararéngá mi ehwéh íróyataq apubúue mitaq suera Áríkiónía marákórápéq Árisáta suwahpeq Tébi suwahpeq pokuye. Mitaqkákáq mó ayéhrápéqté ké suwahpeqkákáq teriáqme nogúye. ⁷ Mi marákórápéqté ké Sísane kaweq ehwéh teriáqme nogúye.

Soriqnah ani kaweragú ehwehne.

⁸ Peh morá soriqnah ani Árisáta suwahpeq tútuue míowana wenanoga soriqnah ani maqmaronsabe íre nogoráhuwe. ⁹ Poraga síwáhnorútaq mi anínká kawerue irowe. Irena, Sísaga íné kaweraintahráhire íwíáhuwana Poraga we ebitáwéna wene íwíáh tagéna anotahtaq teawena, ¹⁰ Irigue nogo úwana wega apubúue iriwe noguwe.

¹¹ Noguware mibeqté kégá Poraga mirau tagéra anotah ehwéhnabaéra Áríkiónía marákórápéqté kéné ehweh mahraréra, Manikátaregá wehukénité úkéra iteba tumiéhye uwe. ¹² Tumiéhye éra Páhnábásansabé sene maniká áwíq Súsie ue áwíratówe. Poransabé sene maniká áwíq Érémsie ue áwíratówe. Poraga áhnte ehwéhnúnsabe, We Érémsi tahnsá ánine éra Érémsie ue áwíratówe. ¹³ Sene maniká Súsinsabé íwíáh íwíáh ató nah sensuwahpeq ahnansahrapeq kowe. Súsine ehweh mibeq mahbeq aritéh anínká káhoakáq awanká aramarínkákáq ogesáh ogesáhrapeq mewena súwe. Segá, Porareq Páhnábásareqsabé manikátare wóye íwíáhéra titironeherauwe.

¹⁴ Titironehera uwara íre mirao sansá miraonehera unsabé mi kégá túbáh agigeheéra Porararéngá sene ambanta subansúoye. Subansuera wehuke míorabeq pehbeheráh pokue anotahtaq ehwehnéra, ¹⁵ Aneqsabé mirao? Peh ite tahnsá wéhúké míoye. Íre miraoro. Itega kaweq ehwéh teieyeheéta súye. Írátíáhro. Maniká we oga mía míai aní míre. Wega íópeqkákáq mah marákó marákóakákáq sóreq wanínkákáq moke kéh náneqmarínkákáq mirarowe. Péhepehe maníkánsabé íwíáh íwíáho sansá sueq Maníkánsabe áhraboro. ¹⁶ Naho wehukega seyene mirau sansánuwana Manikánka pehragaritowe. ¹⁷ Íópeqté ibonsúno atéhrana ibonsirana ménsámehnsá kawerue kíréhre. Kawerue kíréhra iyahbankirehra itene irupipeq eyoyóire. Minayabe wega ite kaweraitena aiq pútaq míóge éna aiq sokigi aíre uye.

¹⁸ Mi ehwéh iraruyara titironehe íwíáhu ke ebeq sene ehweh íre írówe. Íre írówara Porararéngá anotahtaq págegeue ahqáho aritoyara mi kégá, Aiq mire. Itene titironehe íwíáh suanehe éra súówe.

Ebahnsatate Pora subú ehwehne.

¹⁹ Ántióka suwahpeqte Asiu kereq Áíkónía suwahpeqte Asiu kereqka mitaq séra mó ehwéh teriúnsabe mitaqté kégá sene ehweh meyówe. Mewera ebahn-satate tuparuqme Pora subúwana we marakóipeq aunúnkaq surahúwara sega, Aiq putíéhre íwíáhéra abariue ahnansahrapeq márówe.

²⁰ Márówara Sísá tagariáh kégá weba sáhuriótaq Poraga irigéna mi ke suwah-peq kouwekúwe. Ahbiah tahnsá Porareq Páhnábásareqka mitaq suera Tébi suwahpeq pokuye.

Sísá tagariáh ké págegeue míageheéra síwáhnoréra aboawah weh omaq sitóya ehwéhne.

²¹ Segá Sísane kaweq ehwéh Tébi suwahpeqte ké teriúyara áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atówe. Aiq pútare atówara Porararéga mitaq suera Árisáta suwahpeqkakákq Áíkónía suwahpeqkakákq Ántióka suwahpeqkakákq kouwekuye. ²² Kouwekéra Sísá tagariáh ké págegeue míageheéra síwáhnoruye. Síwáhnoréra, Túbáh agiehboq Sísá kawerue kéréhro éra Sísane ah íre mare-qmareq ahne. Ebeq mó kegá íwíoqnehraq anehe Manikánka wahnah wahnahnirabeq pokoneheqmúne uye. ²³ Sísá tagariáh kéréq wahnahnigeheéra Porararéga mó mapéq mó mapérué aboawah weh omaq sitóye. Omaq sitera táhutahuq awehriue mahraue púreréra, Maniká Iteriboo, síosirapéq wahnahnira kegá arensabé aiq pútare atáhwe. Arega se págege arite wahnahnarito ue púreruye.

Písíría marákó Ántióka suwahpeq seuwekuya ehwéhne.

²⁴ Porararéga mitaq suera Písíría marakórápéq kotaikue Pámbíría marakórápéq pokuye. ²⁵ Mitaq Péríga suwahpeq Sísane ehweh teriera suera Átária suwahpeq pokuye.

²⁶ Mitaq suera sípi kéwewera kure Ántióka suwahpeq kouwekuye. Mitaqté Sísá tagariáh kégá eqmaq suanehe íwíáhéra púreruwe. Manikánka Porararé séhréh aritankeheéra púreréra eqmaq súówe. Eqmaq súówara sega Sísane ehweh kawerue teriera sene arambehri parabarúóyansabé Ántióka suwah-peq seuwekuye. ²⁷ Seuwekuyataq sega Sísá tagariáh ké momiwí arítóye. Momiwí aritera Manikánka séhréh arito ehwehnikákákq áhnte nahnsónká Sísansabé aiq pútare ató ehwehnikákákq teriúye. ²⁸ Teriera sega íre wahto tanáhráq mi ke suwahpeq Sísá tagariáh kébá mía míauye.

15

Tábúsoq marageheéra eqmaq súó ehwehne.

¹ Táhmaro Súría marakórápéqté kégá Ántióka suwahpeq tuera Sísá tagariáh ké síwáhnoruwe. Síwáhnoréra, Peh morá Mósísine sánsá sehgió ké sene síu amurúruáh kégá oga mérapeq awaq miahráhowe uwe. ² Uwara Porareq Páhnábásareqka mi ehwéhnsabé anotah ahqáho arítóye. Minayabe sereq tú kereqka anotah ehwéhuwe. Anotah ehwéhuwara Ántióka suwahpeqte Sísá tagariáh kégá Porareq Páhnábásareq táhmaro mó kereq omaq sitera Sarúsarama suwahpeq pokoro arítówe. Sarúsarama suwahpeq Manikánka eq-maró kereq Sísá tagariáh áboáwáh wéhreqsabé mi ehwéh tábúsoq marageheéra Porareh pokéwáhro arítówe.

³ Sísá tagariáh kégá pokéwáhro arítówara sega Pónísía marakóákákq Sámária marakóákákq kótaikuwe. Kótaikutaq mitaqté Sísá tagariáh ké teriera, Nahnsó ke Sísansabé aiq pútare atówe ue teriúwe. Teriúwara moke sirupipeq iwíáh íwíáhéra eyoyóuwe.

⁴ Porarehga Sarúsarama suwahpeq sutaq mibeqté eqmaro kereq Sísa tagariáh ábóáwáh wéhreq moke Sísa tagariáh kéreqka mehweh arítówe. Mehweh arítówara Porarehga Manikánka séhréh aritena moke miráu naneqkakaq teriúwe.

⁵ Teriúwara táhmaro Sísansabé aiq pútare ató ke Péhrasi kené sánsá mirao kegá irigéra mahraruwe. Mahraréra, Nahnsó kegá oga mérapeq awaq miagéhboq Mósísine áú amurúuto sansá miraoro terio. Mósísiga sehgióro ú ehweh anterúéhboq kawerue sehgióro terio uwe.

⁶ Eqmaro kereq Sísa tagariáh ábóáwáh wéhreqka mi ehwéhnsabé iwiáhoneheéra momiwíera sío síouwana ⁷ Pítaga irigéna sensabé, Nanuwahraho, ite tagariarome naho nahnsó kegá kaweq ehwéh irera aiq pútare atageheéna Manikánka ite míraunarabeq omaq intaráire. Omaq intena, Korerio aintaráire. ⁸ Manikánka wehukene sirupipeq tagariéhre. Wenawa iteba eqmaq áúwátáinserah nahnsó keba moq eqmaq áúwátáire.

⁹ Wega íre peh morá ite Asiu keyábé arutaboírre. Wega nahnsó keyábé moq arutaboírre. Segá Sísansabé aiq pútare atáro puara sene sirupipeq kawerarítáire. ¹⁰ Aneqsabé Maniká áwíoqnaho? Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgie sansa anotah pagégé sánsáne. Itene igaqnaréhreq itereqka mi sansá íre tábúsoqme sehgióráhúne. Minayabe itega aneqsabé nahnsó ke mi pagégé sánsá sehgióro terieo? ¹¹ Íre mi sansá sehgiunaga oga mérapeq awaq mi-ahráhúne. Peh morá itereq nahnsó kereq Sísansabé aiq pútare atonaga oga mérapeq awaq miahráhúne úwe.

¹² Pítaga mi ehwéh irarue parabaruowara Porareq Páhnábásareqka momiwíurío ke ehweh teriúyara ehiya míówe. Porararéga nahnsó ke míópi Manikánka séhréh aritena ótaq sansámári miraurai ehwéh teriúye.

¹³ Teriúyana sene ehweh parabagútaq Sémísiga mahraréna, Nánuwahraho, néne ehweh íráhro. ¹⁴ Manikánka nahnsó ke we kahnáh míageheéna omaq sitaráire. Wega téh miraurainsabé Sáimóniga aiq teíre.* ¹⁵ Manikáne ehweh iraru kegá minayabe aiq monseráh éhwéh teiúwana Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

¹⁶ Itene anotah Wahnáhnká mahraréna, Nah sokogi inserah Tébiti kahnáhmé ahabárowe. Íné kouwekutaq sokogi nah pankeráhnserah íné Tébiti kahnáh kaweraritaníe. Sokogi nah pankeráhwana o nah tahnsa kéhnserah íné we kahnáh kaweraritaníe. ¹⁷ Mó kegá íné sene Wahnánsabé ninebahrigeheéna kaweraritaníe. Ómi ínéga omaq sitó náhnsó kéga ínénsabe ninebahréra iwiáh íwiáh aintagéhe íre.

¹⁸ Naho itene anotah Wahnáhnká áwahewé sína naneq aiq teiuwe úwe.

Awehrio naneqsabé éhwéhne.

¹⁹ Sémísiga mó mahraréna, Íné iwiáhume Manikánsabe áhrabo nahnsó kéga Maniká kéréh sánsá sene sirupipeq umeh agínehboq ahqáho ariteho. ²⁰ Peh mahrarue páhsi sehiranue terienéhe. Terieq,

Péhepehe manikánsabe iwiáh íwiáhoneheéra titirirataq náira naneq íre nahro. Mó kené ahrewe ahriawe wehwe mahbiwe íre abarioro. Wehukéninká awío párikí náneq ka íre nahro. Korahq íre nahro.

Mahraue páhsiipéq sehiranue terienéhe. ²¹ Mósísine ehweh ahrena ahrena wehekáh Asiu kené momiwí nahmáritápéq ahriahri sáhnsáhówe. Wene ehweh moke mi kehiná suwahpeq síwáhnorowe. Minayabe wene ehweh író kega abiahnsaniyeho éra peh morá teiú náneqmarínsabé awehrioro ue páhsiipéq sehiranue terienéhe úwe.

* **15:14:** Árukaga Pítane mó awíqmé Sáimónie áwíratowe.

Páhsiipéqté éhwéhnsábé éhwéhne.

²² Eqmaro kereq Sísa tagariáh ábóáwáh wéhreq moke mó Sísa tagariáh kéreqka Ántiówka suwahpeqte ké korerigeheéra kaweq ke omaq sitanéhe íwiáhuwe. Segá itebaté téhtaré ánité Sáírásareq Súrása we mó awíq Pásábareq omaq sitowe. ²³ Omaq sitera mi anitéreq Porareq Páhnábásareq mi pahsí siera eqmaq súówe. Páhsiipéqté éhwéhnká mahraréna,

Síría marákórápéqté kéreq Sírísía marákórápéqté kéreq Ántiówka suwahpeqte kérero, ite nahnso ke owanawé Sísa tagariáh púaq iteruwahrah úkowe. Ité eqmaro kereq aboawah wehreqka mah pahsí sehiranue teiune. ²⁴ Ité írátáúnawe menah táhmaro mahtaqté kégá iteba kure íwáhnorurowe. Mi ke íre eqmaq súátáunara peh seyega iwíáhue iteba pokue íwáhnorurowe. Itega sene ehwéh aiq pútaq ehwéhpómo éq iwíáh kikirurowe. ²⁵ Minayabe itega sío síoéq iteba Porararé moraráq iteba eqmaq súáhna anité omaq sitone. Porareq Páhnábásareq itene kaweq iyáhnábó ánité méq sensabé irutaboírúne. ²⁶ Sereq itene Wahnah Sísa Karáhé éhweh terieyeheéra wehuke suboráho ke suwahpeq poku pokuóye.

²⁷ Mó anité síwíq Súrásareq Sáírásareq míehye. Segá sehiranu ehwéh moq teigéhe.

²⁸ Manikáne Awanka iwíáh aitéhraq itega págege sansámárí íre teieq peh mahraue miraoro teiune.

²⁹ Péhepehe maníkámárínsábé iwíáh íwíáhoneheéra titiré náriu naneq íre nahro. Korahq íre nahro. Wehukénká awio páríkí náneq ka íre nahro. Mó kené ahrewe ahrariwe wehwe mahbiwe íre abarioro.

Itéga mahna írarúna ehwéh íréhrataqmé kaweqtaq míagehe. Pehénáe. Mah pahsí aiq parabagire. Iroro uwe.

³⁰ Eqmaq suowara sega pokue Ántiówka suwahpeq tuera sega Sísa tagariáh ké momiwí aritera pahsí náriúwe. ³¹ Náriúwara sáhnsahera mi pahsíipéqté éhwéhnká sirupipeq eyoyó aritowe. ³² Súrásareq Sáírásareq Manikáne ehweh íraruya anité méra Sísa tagariáh ké págegeue míageheéra sega áhnte ehwéhne síwáhnoruye. ³³ Síwáhnoréra táhmaro wehekáh mitaq méra seuwekoyehe íwíáhuyara pehwehrue pokéwáhtao éra eqmaq súówe. [³⁴ Sáírásaga mó iwíáhéna íre pokia peh mitaq míowe.] ³⁵ Porareq Páhnábásareqka Ántiówka suwahpeq kauye. Sereq áhnte mó kéreqka Sísa ehweh teriera síwáhnoruwe.

Porararéga Máhkansabé ehwehuya ehwéhne.

³⁶ Táhmaro wehekáh sótaikútaq Poraga Páhnábásansabé, Sísa ehweh síwáhnorurauya ke suwahpeqtaq seuwekoyehe. Sísa tagariáh ké kaweqtaq míahwapómo moke sensuwahpeq koragayehe úwe.

³⁷ Úwana Páhnábásaga, Sóni we mó awíq Máhkaga sénirahnata pokoyehe úwe.

³⁸ Úwana Poraga ahqáho atena, Itéga Pámbíría marákórápéq pokurauyataq Máhkaga mitaq ite iuwena tabanaguraire. Mi tanáhráq wene arambehri íre parabarusa pehipi taqnobagurainsabé wega mó íre séirankéhe úwe.

³⁹ Mira iwíáhuyansabé sega ehwehuye. Minayabe Páhnábásaga Pora auwena Máhka meqmena sípi kéwewena Sáipára marákórápéq pokuwe. ⁴⁰ Pokúwana Poraga Sáírása omaq atowara Sísa tagariáh kégá monseráh íwíáhéra, Pokéwáhtao éra mahrarue púreruwe. Púreréra, Maniká Iteriboo, arega mah anitéyábé arutaboíróna puah kawerue págege arite séhréh arito uwe. ⁴¹ Uwara Porareq Sáírásareqka pokue Síría marákóákáq Sírísía marákóákáq Sísa tagariáh ké momiwíurabeq págege aritayeheéra síwáhnoruye.

16

Tímótiga Porarehreq poku ehwéhne.

¹ Porararéga Tébi suwahpeq kótaikéra Árisáta suwahpeq suyana mibeqté Sísa tagariéh aní wenáwíq Tímóti míowe. Wenano Sísa tagariéh Asiu iní míowana wenabo Káríki aní míowe. ² Árisáta suwahpeqte Sísa tagariáh kégá Tímóti kaweq aníne uwara Áikónía suwahpeqte Sísa tagariáh kéreqka moq monseráh íwiáhuwe. ³ Poraga iwíáhéna, Tímóti ite séirankéhe íwiáhúwe. Ómi mibeqté Asiu kégá tagariómé Tímótime abowá peh Káríki aní míowe. Káríki aní mío púana Poraga iwíáhéna, Tímóti ite séireyabe Asiu kégá abiahnsa aitého éna Tímóti meqmena wene áú amurú auwowe.

⁴ Porareq Sáirásareq Tímótireqka mó ke suwahpeq mó ke suwahperue pokue Sísa tagariáh ké síwáhnorue. Síwáhnoréra Sarúsarama suwahpeqte eqmaro kereq Sísa tagariáh ábóawáh wéhreqne páhsi teri terinuwe. Teriera, Mah ehwéh kawerue iwíáhéq sehgióro uwe. ⁵ Minayabe Sísa tagariáh kégá Sípane sánsá kawerue ahtebéra sehgiówe. Mó wehekáh mó wehekáhnue mó kégá Sísansabé aiq pútare atera Sípane sánsá sehgiówe.

Porane awanka Másérónía marakórápéqté aní tagó ehwehne.

⁶ Porarehga, Itega Esia marakórápéq Sísa éhweh korerienéhe íwiáhuwana Manikáne Awanka ahqáho aritowe. Ahqáho aritowara sega Párigía marakóákáq Kárétía marakóákáq kótaikuwe. ⁷ Kótaikéra Mísía marakórápéq wahtotaq kéra, Pítínía marakórápéq Sísa éhweh korerienéhe íwiáhuwe. Iwiáhuwana Sípane Awanka mó ahqáho aritowara ⁸ Mísía marakórápéq kótaikuwe. Kótaikéra Tóása suwahpeq sóreq waní ayehrápéq túwe.

⁹ Mitaq inokáhpeq Porane awanka tagówana Másérónía marakórápéqté ánínká ábóraragúwe. Ábóraragéna iriwe ména Poransabé, Másérónía marakórápéq séhréh aitagéhboq máhoro éna pahibahirúwe. ¹⁰ Porane awanka tagónsabe itega iwíáhowame* Manikánka mitaq Sísa éhweh koreriéro aitéhre. Aiq teiátáinsabé ireq ite Másérónía marakórápéq pokoneheqmúne iwíáhéq apubúue sokah sokahowane.

Áríriaga Sísa kéro ehwehne.

¹¹ Itega Tóása suwahpeq sueq sípi kéweweq Sámótési marakórápéq pokowane. Mitaq séq mó wehekáh sueq sípi kéweweq Néápórísi suwahpeq kowane. ¹² Mitaq sípi sueq Pírípái suwahpeq kiowáne. Aroma kégá Pírípái suwahpeq téh nah aborisowe. Mitaq anotah matábú kéna moke Másérónía marakórápéqté matábú kiotaigme matabu kowe. Itega táhmaro wehekáh mitaq kowíahwane.

¹³ Ahrena ahrena wehekáh itega ahnansahrapeq wání aroipéq pokowane. Ite iwíáhowanawe, Mahtaq ibora wehukega púrerowe iwíáhéq tunse áhnopeq tútuue míahwane. Mibeqté momiwíurío ininsó Sísa éhweh teriewáne.

¹⁴ Peh morá iní wenáwíq Áríriaga itene ehweh irena we Táiyátáira suwahpeqte iní ména wene arambehriwe tautáúq ámbántámárí paiqmaq paiqmarúwe. We Manikánsabe iwíáh iwíáh ato iníne. Poraga ehweh irarútaq we kawerue irankehéna Manikánka mi iní séhréh atowe. ¹⁵ Séhréh atowana irowaq itega wereq wene nahtapeq kaegaeu kereq wání meriewáne. Meriewánana mi inínká itensabé, Íné Sísansabé aiq pútare atóge iwíáhirataq néne nahtapeq segaegaeoro úwe. Segaegaeoro únsabe itega wene nahtapeq kogaegaeowane.

Poraga owainawa kaqauwo ehwehne.

* **16:10:** Mó kégá iwíáhéra, Áríriaga mah pukú sehíranú anínká táhmaro tanáhráq Porareh kérirowe iwíáhowe.

¹⁶ Itega wehuke púrerorabeq pokowanaraq mó kené arambehri ahráíreq ahtapeq piehgiowáne. Wene arupipeq mío owáínáwánká mókake aiq pútaragína ehwéh iwíáh atowana mi ahráírgá irarúwe. Irarúnsabe mó kegá móne náwa náwanuwana wene wahnah anímáí nári nárinúwe. ¹⁷ Wega Porareq itereq séirena sawai sawaiéna, Mah kewé Manikáne arambehri ke wóe. Manikámé anotah págege aní míre. Segá Manikáne oga mía mía ehwéh teri terinowe úwe.

¹⁸ Áhnte wehekáh mi ahráírgá ite séirena mi ehwéh irare irareúwe. Minayabe Poraga iwíáh kikiréna wega pabeqme owainawansabé, Sísa Karáhé áhrabu puah mi ahráí auwe pokúno atoge úwe. Úwana mi tanáhráq owainawanka mi ahráí apubúue auwena pokúwe.

Pírípái suwahpeq Porararé karábúsiipéq mórító ehwehne.

¹⁹ Mi ahráíne wahnahmarínká iwíáhéra, Owainawa kaqauwéhrena poki puag ite mókake mó moné íre meyahráhune éra abiahnsanuwe. Abiahnsanéra sega Porareq Sáírásareq táhtoqme abariuera mi ke suwahpeqte wáhnáhmáripá máhkétirapéq mórítówe. ²⁰ Móritera wahnah keyábé, Mi aníte Asiu aníte méra iteruwahpeq ahababáq sansánoye. Seyene sánsá miraoro éyame íre kaweróye. ²¹ Ite Aroma ke míona puag sene sánsá íre miraúna sansáne uwe.

²² Uwara mitaq momiwíu kereqka ehweh arítówara wahnah kegá Porararéne korósi keqsúówe. Keqsuera, Morahri sahtaté subóro arítówara subúwe. ²³ Anotahtaq subera karábúsiipéq móritera mibeqté wáhnáhnábé, Kawerue wahnahnúno atówe. ²⁴ Kawerue wahnahnúno atówana wega se meriqmena karábúsi nahtápéq ákáhpíte máhrípípéq mórítowe. Móritera sene sigárátaré awanká abahrabahriapipéq sukiwe táhparówe.

²⁵ Táhparówara inokáhnabubu Porareq Sáírásareqka púreréra igonkónéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atóyara mó karábúsiipéq mío kega tótuqméra írówe. ²⁶ Írówana anotah mariúwana karábúsi nah míu míuúwana moke onsawáí apubúue pehipi siraragúwe. Siraragúwana ómi karábúsi kené séniwarí wewega pugetara agúwe.

²⁷ Karábúsi wahnáhnká sugorabeqte irigéna onsawáí siraragú tagówe. Tagéna, Karábúsi ke moke taqnobagowe iwíáhúwe. Mira iwíáhú púana wene poka mewena apubúue pukinieéna néne ninonka sehsabianíe iwíáhúwe. ²⁸ Sehsabianaútaq Poraga anotahtaq áhrabéna, Arene anonka sehsabíéhnehboq túbáh agúno. Íte moke míone úwe.

²⁹ Úwana karábúsi wahnáhnká wene arambehri anínsábé, Kánéq keqme súno éna pehbeheráh karábúsiipéq kibekúwe. Kibekéna áhreú púana Porararéne paqnahipeq pokue iransánéna arehunseraráq míowe. ³⁰ Wega Porararé máhpeq márunsitena sensabé, Árahonaga oga mía míaininkono ue kasenúwe.

³¹ Kasenúwara sega wensabé, Sísansabé aiq pútare atéhnaaqmé oga mía míainkehe. Arenawahraheq moq oga mía míaiagehe uye. ³² Porararéga wereq wene nahtapeq kaegaue kereqsabé itene Wahnah Sísa éhweh teríúye. ³³ Teríúyana mi tanáhráq karábúsiipéqté wáhnáh Porararé meriqmena puramburanagú pabeq paberaritowe. Pabeq paberarítowara Porararéga wereq wene káironanínseq wání náriúye. ³⁴ Wání náriúyana mi wahnáhnká Porararé wene nahupeq meriqmena táhutahuq náriuwe. Wereq wene káironanínseqka Sísansabé aiq pútare atónsabe sene sirupipeq eyoyóúwe.

³⁵ Ahbiahipeq mi ke suwahpeqte wáhnáhmárinká párisireh síáhrabéra sensabé, Karábúsiipéq mórítaró aníte pugeq suo koreawéro uwe. ³⁶ Koreawéro uwara karábúsiipéqté wáhnáh koreawúwana Pora mi ehwéh teawuwe.

Teawena wensabé, Wahnah kegá siqmaráh párisíwárínká, Ite pageqsuo aiq teniéwe. Minayabe tueyokue pehwehrue pokéwáhtao úwe.

³⁷ Úwana Poraga párisiwarínsabé, Ite íre peh Asiu anité úye. Ite moq Aroma marákórápéqté ánité úye. Segá íre tábúsoqme ehwéh áitasa pehipi iubiq marera karábúsiipéq móitárówe. Segá amahnága kopípéq kaqiuwagéhbo? Ahqáho. Seyega séra ite pugeqme máhpeq iuwagéhe uye.

³⁸ Uyara párisiwarínká wahnah keba kouwekue mi ehwéh teríúwe. Teríúwara wahnah kegá ite Aroma marákórápéqté ánité úya ehwéh írónsabe áhreuwe. ³⁹ Áhreéra Porararébá sure sensabé, Ite Aroma marákórápéqté ánité míehyame íre írátíaraune. Minayabe íre kaweruraune éra máhpeq márunsitera sensabé, Mahtaq sueta pokotao uwe. ⁴⁰ Uwara Porararégá karábúsiipéq suera Áríriane nahtapeq pokuye. Pokéra mitaq Sísá tagariáh keyábé kaweq ehwéh iraréra sensabé, Sísane sánsá kawerue sehgióro aritera pokuye.

17

Tésárónáika kega, Porararé subonéhe u ehwéhne.

¹ Porarehga pokue Ámbípóri suwahpeq sótaikéra Apórónía suwahpeq sótaikéra Tésárónáika suwahpeq kéra mitaq Asiu kené momiwí nahtápéq kuwe. ² Ahrena ahrena wehekáh Poraga wene sánsánéna mi nahpípéq kibekue síwáhnorúwe. Asiu kené ahrené wehekáh apahtáro áhréná áhréná wéhékáh kibekue Manikáne púkuipéqté séhírá síwáhnorúwe. ³ Síwáhnoréna, Mó kegá Manikánka omaq ato aní áwíoqnéra subiq sutowana pukéna mó oga úkuraire. Manikáne ehwehka minayabe aiq irarire. Manikánka omaq ato anímé íné teiú aní wenáwíq Sísá wire úwe.

⁴ Úwara táhmaro Asiu kegá mi ehwéhnsabé aiq pútare atera Porareq Sáírásareq kobaritawe míówe. Manikánsabe áhteno Káríkí kéreq áhnte aboawah inínsónseqka moq kobaritawe míówe.

⁵ Minayabe íre aiq pútare ató Asiu kegá abiahnsanuwe. Abiahnsanéra ahbabáq ke pehipi máhkétirapéq nogó ké meriqmera momiwíue anotah-taq ehwehuwe. Porararé wehuke momiwíurabeq mórítankehéra wehukení wenáwíq Sésónine nahtapeq pehbeheráhnue pokuwe. Pokue wene nahtapeqté ónsá subiqme sueruera Porararéyábé sinebahruwara íre míóye. ⁶ Íre míóyansabé sega Sésónireq mó Sísá tagariáh kéreq abariuera mi ke suwahpeqte wáhnáh kébá mórítówe. Mórítéra ehwehéra, Moke mah nahnsó ke ahbabárarítóya anitégá suroyataq ⁷ Sésóniga wene nahtapeq mehweh aritowe. Mi anitégá itene anotah wahnáh aní Sísáhrine sánsá íre mirauroye. Íre miraira peh iraréra, Mó Wahnáh aní Sísae iraruye uwe.

⁸ Uwara mi ke suwahpeqte kéreq sene wahnah kereqka mi ehwéh írótaq kurináhnéra abiahnsanuwe. ⁹ Segá Sésónirehyabe, Kotiyabé ite móne paíqmáráhro éra sene móne mewera kaqsúówe.

Porareq Sáírásareqka Péría suwahpeq arambehriuya ehwéhne.

¹⁰ Ío penkúwara mibeqté Sísá tagariáh kegá Porareq Sáírásareq Péría suwahpeq eqmaq súówe. Eqmaq súówara Péría suwahpeq suyataq Asiu kené momiwí nahtápéq kibekéra síwáhnoruye. ¹¹ Síwáhnoruyara mibeqté Asiu kegá irera Manikáne ehwehnsabé kawerue iwíáhue tagowe. Sene iwíáhgá Tésárónáika suwahpeqte kéné iwíáh kiotaikúwe. Segá Porane ehweh írótaq sirupipeq eyoyóue Manikáne sehira mó wehekáh mó wehekáhnue sáhnshawe iwíáhue tagéra, Porane ehweh aiq pútaqpomo éra iwíáhue tagowe. ¹² Minayabe

áhnte Asiu kegá aiq pútare atówe. Sereq mó áhnte ke, Kárikí anotah weh áhrégá moq aiq pútare atówe.

¹³ Poraga Manikáne ehweh Péría suwahpeqkakák teríre uwara Tésárónáika suwahpeqte Asiu kegá írówe. Irera Péría suwahpeq séra mibeqté keyábé, Porane ehwehnsabé aiq pútare atehboq íre íráhro ue pagu pagunuwe. ¹⁴ Pagu pagunuwara mibeqté Sísa tagariáh kegá Pora apubúue sóreq waní ayehrápéq eqmaq áúwówe. Eqmaq áúwówara Sáírásareq Tímótireqka peh mitaq míóye. ¹⁵ Míóyara ah tagariáh kegá Pora meqmera Áténi suwahpeq márúnátówe. Márúnátówana wega sensabé, Sáírásareq Tímótireqsabé, Peheráh setao teriéro úwara pokuwe.

Poraga Áténi suwahpeqte ké teriu ehwehne.

¹⁶ Poraga Áténi suwahpeq síwénunútaq mibeqté kegá áhnte péhepehe manikáne atah naneq kowana tagéna wene arupipeq págege agúwe. ¹⁷ Minayabe Poraga Asiu kené momiwí nahtápéqté kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh ató kereqsabé ehwehnuwe. Máhkétirapéq mó wehekáh mó wehekáhnue su kereq moq ehwehnuwe.

¹⁸ Táhmaro mibeqté síwáhnoru kegá Porareq piehgiera áhnte ehwéh kíkírue ehwehnuwe. Mibeqté su kegá táhmaro Épíkúriane sánsá ahtebowara mó tahmáro kegá Sítóíkine sánsá ahtebowe. Táhmaro kegá seye náhenéra, Áhnte ehwéhnkákák áni aneq ehwéhnkákák ánípo uwe. Poraga Sísa oga úkú ehweh teriunsabe mó kegá, We wáhnaupeqté mánikámári éhweh tei teinire uwe.

¹⁹ Segá Pora meqmera Áréópágúsa sawéhráq ahtebia kegá momiwíurabeq móátówe. Móatera wensabé, Arega síwáhnoróna ehwéh peh o ehwéh míre. Mi ehwéh teio. ²⁰ Arega iraréna ehwéh áwánáh éhwéh míre. Mi ehwéhmé áwahe ahtebanehboq kawerue teio uwe. ²¹ Áténi suwahpeqte kéreq mibeq wáhnaupeqté sewió kereqka ahriahri o ehwéh irera mi ehwéhnsabé irare irareuwe. Seyene sánsáne.

²² Poraga Áréópágúsa sawéhráq ahtebia kegá momiwíurabeq iriwe ména mahraréna, Áténi suwahpeqte wého, ínega iwíáhume itene manikámarinsabé áhnte iwíáh iwíáho ke wóe. ²³ Iteruwahpeq nogewótáq itega iwíáh iwíáhorabeq tagéwómé peh morá táhbérápéq kéh séhíramé sáhnsahwe tagéwóge. Mi sehiránká mahraréna, Mah tahbé íre tagariona manikáne tahbe wire ire. Itega íre tagarawéq pehipi iwíáh iwíáh atáhnnsabé minawé teiúge.

²⁴ Teiúge éna mó mahraréna, Manikánka moke mah marákó marákóipéq kéh náneqkakák mah marákó marákóákák mirarowe. We mah marákó marákóákák íopeqkakák wahnahnatiéh áni míre. Minayabe wega wehukega pearáh náhúpéq íre kaegaei aní míre. ²⁵ We íre akahrákáhri aní míre. Wewega moke wehukene irupipeqté éúqkákák moke kéh náneqkakák náí nainire. Minayabe wehukega we íre séhréh atáhráhowe.

²⁶ Mah kehiná kéhínané igaqna peh morá áníne. Manikánka mi aní téh mirarena itene ogamé tanahráq iwíáh aitéhre. Mah marákó marákórápéq mó kehiná mó kehinánsabé, Míáhro aitéhre. ²⁷ Itega Manikánsabe kabarigeheéna mira iwíáh aitéhre. We tagarianeheéq kabarúne. Ite ómi kehiná míonarabeq we wahtotaq míéhre. ²⁸ Maniká ména mira aruqaruri puaq itega oga míahrahúne. Iteba sehira tagariéh ánínká aiq mahraréna, Ite moke wene animárine ire. ²⁹ Ite Manikáne animárí míona puaq we peh wehukega iwíáhue mirao naneq mire iwíáhiyeho. We íre ebahtaté miraia áníne. We íre móneraté miraia áníne.

³⁰ Naho wehukega Maniká íre tagaríowe. We íre tagariarera, We peh wehukega iwíáhue mirao naneq mire iwíáhuwe. Mi tanáhráq Manikánka

mi kewé peh áwé tagówe. Amahnága wega mah kehiná kéhínánsábé, Itene ahbabáq sansa súáhiro ire. ³¹ Manikánka peh morá ání omaq atena wega iwíáhína tanáhráq mi anínká mah kehiná kéhíná tábúsoqme ehweh aritankéhe. Minayabe mah kehiná kéhínánká tagariageheéna Manikánka mi aní iriatena oganúq atáráire úwe.

³² Míó kega oganúq atárái ehwéh írówe. Táhmaro kegá awiréh atówara mó kegá Poransabé, Arene ehweh mókake mónkakáq iranéhe uwe. ³³ Uwana Poraga mitaq suena pokúwe. ³⁴ Pokúwara táhmaro wehwárínká we kerera wene ehwehnsabé aiq pútare atówe. Peh morá ání aiq pútare ato aní wenáwíq Tíónísíae. Wereq mó ahtebia kéreq Áréópágúsa sawéhráq momiwíue aruqaru-ruwe. Peh morá íní wenáwíq Támárisae. Wereq mó kereqka Pora kerera wene ehwehnsabé aiq pútare atówe.

18

Poraga Kórína suwahpeqte ké teriu ehwehne.

¹ Poraga Áténi suwahpeq suena Kórína suwahpeq pokúwe. ² Póntúsa marákórápéqté ání wenáwíq Ákúíra míowana wene ahre awíq Párisírae. Se Asiu akéq menah Ítári marákórápéq míoyana mibeqté wáhnáh ániné áwíqtare Káróriúsa Sísáhríe. Mi wahnáhnká moke Aroma suwahpeq míó Asiu keyábé, Pokoro aritena kaqsuowara Ákúíra akéqká Aroma suwahpeq suera Kórína suwahpeq kowíóye.

Poraga mitaq se tagéna sene iyahnabo aní úkúwe. ³ Wereq sereq peh morá árámbéhríuwe. Sene arambehriwe wéhuwehu nahmári piageheéra sériwarí kogahnue kawerarówe. Wereq sereqne arambehri peh monseráh púana seba kobaritawe míowe. Wereq sereqka moráráq arambehriuwe. ⁴ Moke ahrena ahrena wehekáh Poraga Asiu kené momiwí nahtápéq Asiu kereq Káríki kereqsabé Sísá éhweh terinieéna poku pokuúwe.

⁵ Sáírásareq Tímótireqka Másérónía marákórápéq suera Pora míorabeq suye. Sega suyataq Poraga Manikáne ehweh Asiu ke teri terinéna, Manikánka omaq ato anímé Sísae úwe. ⁶ Úwara író kega mi ehwéhnsábé ahqáho atera íre kaweq ehwéh atówana wega sensabé, Aiq mire. Ínéga aiq teiúge éna wene ambanta suruparuena teriuwe. Itega iraipéq pokirame iteitene irupipeqté íwíáhgáe. Íné aiq pútaq ehwéh aiq teiúge. Itega ahqáho aintáhnábé nahnso ke korerinauge úwe.

⁷ Manikánsabe iwíáh íwíáh ato aní wenáwíqtare Títía Sásátae. Wene nah Asiu kené momiwí nahtápéq wahtotaruwana Poraga momiwí nahtápéq suena mi aniné nahtapeq kowíowe. ⁸ Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáh ání wenáwíq Kárisápae. Wereq mi karírónánínseqka Sísansabé aiq pútare atówe. Áhnste mó Kórína suwahpeqte kéga Porane ehweh irera aiq pútare atera wání meyówe.

Porane awanka tagó ehwehne.

⁹ Inokáhpeq Porane awanka tagówana Sísaga wensabé, Íre áhreúno. Túbáh aginehboq néne ehweh pahsuo. ¹⁰ Ínéga areba míó púara mó kegá are íre subigéhe. Kórína suwahpeqte kéwé áhnste kegá ínénsabe aiq pútare aintagéhe úwe. ¹¹ Minayabe Poraga Kórína suwahpeq peh morá ópéq mó ópéq ákáhtaq ména Manikáne ehweh síwáhnorúwe.

¹² Wehukení wenáwíq Káríoe. We Ákáía marákórápéqté wáhnáh míotaq Asiu kegá momiwíera Pora táhtoqme ehwehurabeq móátówe. ¹³ Sega Káríonsabe,

Mah anínká itega Manikánsabe iwíáh iwíáh atona sansá sueq mó sansánoro tei teinire úwe. Wega o tei sánsámé Mósísiga íre miraoro ú sansáne uwe.

¹⁴ Uwana Poraga ehweh irarinaútaq Káríoga Asiu keyábé mahraréna, Asiu keo, mi anínká ahkaragáraéna anotah ahbábárita q tahirímé inégá itene ehweh kawerue író irino. ¹⁵ Peh iteitene ehwehnikakáq wehukene síwíqkakaqsabé iteitene sánsánkákáqsabé iteitega iwíáhue miraoro. Íre néne arambehri puana túbáh aginauge éna ¹⁶ se moke ehwehurabeqte kaqsúáhro aritowe.

¹⁷ Kaqsúáhro aritowara Asiu kené momiwíurabeqte náhtápéqté wáhnáh wenáwíq Sósáténi táhtoqme máhpeq subúwe. Subútaq Káríoga se peh áwé tagowe.

Poraga Ántióka suwahpeq kouwekú ehwehne.

¹⁸ Poraga Kórína suwahpeq áhnte mó wehekáh ména Sénkária suwahpeq pokúwana wene ayahra káúqauwowe. Pehipi íre káúqauwowana Asiu kené sánsánéna Poraga Manikánsabe ehweh teawunsabe káúqauwowe. Káúqauwowana Sísa tagariáh ké mitaq suena Párisírareq wenawehq Ákúírareq meriqmena sípi kéwewena Síria marákórápéq pokúwe. ¹⁹ Sega sípi kéwewera Épésá suwahpeq kuwe. Mitaq Poraga Párisírareq Ákúírareq suena Asiu kené momiwí náhtápéq kibekéna wereq Asiu kereqka ehwehnuwe.

²⁰ Mi kegá Poransabé, Mahtaq míahno uwana ahqáho éna ²¹ Épésá sensuwahpeq suanieútaq sensabé, Manikánka kouwekúno iwíáh aintahnaraq kouwekinie úwe. Kouwekinie éna Épésá suwahpeq suena sípi kéwewena pokúwe. ²² Sípiga Sésaría suwahpeq sutaq Poraga sípi suena kire Sísa tagariáh ké mehweh aritanieéna Sarúsarama suwahpeq kiuwe. Mehweh aritena Sarúsarama suena Ántióka suwahpeq tuwe.

²³ Táhmaro ió Ántióka suwahpeq ména mitaq suena pokúwe. Wega Sísa tagariáh kéné sirupipeq kaweq iwíáh aritanieéna Kárétía marákóákáq Párigía marákóákáq mó mapéq mó mapérue nogena pokue teriáqme noguwe.

Ápóroga Épésá suwahpeqte ké ehweh teriú ehwehne.

²⁴ Peh morá áni, Árékásántaría suwahpeqte anínká Épésá suwahpeq séna wenáwíq Ápóroe. We Manikáne sehira ahtebia áni ména kawerue teri terinú ani míowe. ²⁵ Mó kegá we Manikáne sansá áwáhnoruwana wega mó ke págegeue síwáhnorúwe. Peh morá Sísa éhweh ákáhta ahtebéna tábúsoqme teri terinéna Sóniga wání meriu ehweh moke ahtebówe. ²⁶ Épésá suwahpeq Asiu kené momiwí náhtápéq págegeue síwáhnorúwe. Wega síwáhnorútaq Párisírareq Ákúírareqka wene ehweh irera móbeq meqmera we íre ahtebó ehweh, Manikáne sansá tábúsoqme áwáhnoruye.

²⁷ Ápóroga, Íné Ákáía marákórápéqté ké kosíwáhnorinie iwíáhuwara Épésá suwahpeq Sísa tagariáh kégá wensabé, Kaweróne. Kosíwáhnorúno éra mibeqté Sísa tagariáh kégá we mehweh atageheéra páhsi sehiranue áwúwe. Manikánka áhnte Ákáía marákórápéqté ké séhréh aritowara Sísansabé aiq pútare atówe. Anehe Ápóroga mitaq séna mi ke anotahtaq séhréh aritowe. ²⁸ Wega Manikáne sehira sáhnsahena, Manikánka omaq ato anímé Sísae teri- uwe. Wehuke míopi págegeue teri terinúnsabe wene ehweh Asiu kené ehweh kiotaikúwe. Minayabe wega Sísansabé aiq pútare atáh ké anotahtaq séhréh aritowe.

19

Poraga Manikáne Awansabé Épésá ke teriú ehwehne.

¹ Ápóro Kórína marákórápéq míotaq Poraga sáwéhrapeq kótaikéna Épésa suwahpeq tuwara táhmaro Sísá tagaríáh ké míówe. ² Míówana Poraga sensabé, Itega Sísansabé aiq pútare atárótaq Manikáne Awanka itene irupipeq aiq tutairo ue kasenúwe. Kasenúwara sega wensabé, Ahqáho. Manikáne Awa éhweh íre írátáúne uwana ³ Poraga sensabé, Aneq waní meroo ue kasenúwe. Kasenúwara sega wensabé, Sóniga wání meriátáinserah mó kegá mina tahnsa wání meraune uwe.

⁴ Uwana Poraga sensabé, Sene ahbabáq sansa sutonsabé Sóniga wání meriátáire. Meriena mahraréna, Inehe sína anínsábé aiq pútare atáhro. Wenáwíq Sísae uraire úwe. Sóniga irarú ehweh Poraga teriuwe. ⁵ Teriuwara írówana itene Wahnah Sísá áwírue wání náriuwe.

⁶ Poraga sensinetaba wene ayahnkaratáté táhtorotaq Manikáne Awanka sene sirupipeq tuwara sega kambare ehwéh iraréra Manikáne Awanka iwíáh arito ehweh iraruwe. ⁷ Mirau kewé airápété téhranítée.

⁸ Poraga Asiu kené momiwí nahtápéq kibekéna Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh págegeue teriuwe. Teriuwara Asiu kegá wene ehwehnsabé áhntetaq kasenéra iwíáhuwe. Iwíáhuwana apahtáro íótáq miraúwara ⁹ táhmaro író kega wene ehwehnsabé íre aiq pútare atera saiyouwe.

Saiyoéra momiwíurabeq Sísane sánsánsábé íre kaweq ehwéh atówana Poraga se suena Sísansabé aiq pútare atáh ké meriqmena pokúwe. Sigarurapéqté wáhnáh aní wenáwíq Tíránásae. Poraga Sísansabé aiq pútare atáh ké meriqmena Tíránásane sigaru nahpípéq mó wehekáh mó wehekáhnue síwáhnoréna ehwehnuwe. ¹⁰ Poraga téhtaré ópéq mi sigárúráq síwáhnorúwara moke Esia marákórápéqté Asiu kereq Káríki kereqka Manikáne ehweh írówe.

Owainawa íre kaqsuahráhu ehwéhne.

¹¹ Manikánka págegeue séhréh atowana Poraga anotah otáq sánsámári miraúwe. ¹² Minayabe mó kegá Poraga táhtoro ambántámári meyoúwe. Mi ambántámári awahre kebá móríúwara sene suwahre kaweragúwara owainawamarínká se suera pokuwe.

¹³ Táhmaro Asiu ahgórá kéwé nahnso suwahpeqtaq kégaeyaq tuegaeyaréu anímári méra owainawa kaqsuq kaqsurowe. Mi kegá itene Wahnah Sísá áwírue owainawamarí kaqsuanéhe íwíáhéra Poraga kaqsuonserah itega moq kaqsuanéhe íwíáhuwe. Minayabe sega mahraréra, Owainawano, Poraga teri terini aní, Sísá áwírue wehukení auwe pokúno teawune uwe. ¹⁴ Abapete téhtaré Asiu anímárinká owainawamarínsábé mina tahnsa éhwéhnuwe.

Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh aní wenáwíq Síkéba sibowá míowe. Wene anahwarégha mó wehekáh mi ehwéhnuwana ¹⁵ owainawanka sensabé, Sísá aiq tagaríóge. Pora moq aiq tagaríóge. Itewe inseréhbo úwe. ¹⁶ Úwana owainawa wene arupipeq mío anínká seba ahkuagéna sene korósi moke subansuena subiqmaq subiqmarúwara korahq tabagu tabaguúwara se pehrákora méra nahupeq suera máhpeq pehbeheráhnue pokuwe.

¹⁷ Asiu kereq Káríki kereq peh moke Épésa suwahpeqte kéreqka mi ehwéh irera áhtenuwe. Minayabe mi kegá itene Wahnah Sísá áwíq pankerera iwíáh íwíáh atowe. ¹⁸ Mi tanáhráq áhnte Sísá tagaríáh kéga sure sene ahbabáq sansa pahsuqme teríúwe. ¹⁹ Ahgora tagaríó kega sene ahbabáq pukúwári mewera ómi wehukega tagaríótaq ira paríówe. Segá mi irá paríó pukúwári árahue kehramo éra sáhnsháhuwe. Sáhnshahera, Peh íregárita 50 táhúséni (50,000) moné tahnsa pukúwári ira parione íwíáhuwe. ²⁰ Púku ira parearónsabe Manikáne ehwehinka áhnte kene sirupipeq pówara sega págege anímári úkéra wene ehweh mitaq teri mahtaq terinuwana mi ehwéhnká abae agúwe.

Épésa kegá Pora ehweho ehwéhne.

²¹ Anehe Poraga iwíáhéna, Másérónía marákórápéqkákáq Ákáía marákórápéqkákáq pokinie. Mibeq Sísa tagariáh ké koragéna sótaikue Sarúsarama suwahpeq pokinie. Mibeq Sísa tagariáh ké koragéna sótaikue Aroma suwahpeq pokinie iwíáhuwe. ²² We kéroya anité Tímótireq Érásátireq míóye. Poraga mi anité Másérónía marákórápéq eqmaq suena we Esia marákórápéq pehgáriq tanáhráq míowe.

²³ Mi tanáhráq áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atónsabe mó kegá áhnte abíáhsánéra ehwehuwe. ²⁴ Wehukení wenáwíq Témítíúsie. Wene arambehriwe káhpah tahnsa náneqtaté pehgáriq píkísah tahnsá náneq mira aruqarurúwe. Mi ke suwahpeqte kéné péhepehe maniká wenáwíq Átémísie. Témítíúsireq mó kereqka Átémísine píkísah tahnsá náneq miraera paiqme áhnte moné meyówe.

²⁵ Témítíúsiga moke mi arámbéhrí mirau ke momiwí aritowe. Wega sensabé, Itega maniká tahnsa náneq miraonsabé áhnte moné meweúne. ²⁶ Itega Porane sansá aiq tagarawéq wene ehweh aiq írátíáhwe. Wehukega mirao naneq íre aiq pútaq Manikáne tei teinire. Minayabe áhnte kegá itega mirao naneqsabé anetaníbo iwíáhowe. Íre peh morá Épésa suwahpeqte kegá áhnte Esia marákórápéqte kéreqka moq mira iwíáhuwe. ²⁷ Minayabe anotah íre kawerire. Itene arambehri íre kaweragíneho. Mó kegá itene maniká Átémísine nahnsabe, Peh abehq náneq nahne iwíáhiyeho. Esia marákórápéqte kéreq mah kehiná kéhínánseqka amahnága Átémísinsabé, Ano iní míáhne éra iwíáh iwíáh atáhwe. Poraga wene ehweh síwáhnorinsabé mó kegá Átémísinsabé íre iwíáh iwíáh atera peh anetaníbo iwíáhiyeho úwe.

²⁸ Úwara moke arambehriu kega mi ehwéh írótaq anotah abíáhsánéra ehwehnabauwe. Ehwehnabaéra, Átémísiwe Épésa suwahpeqte kéné maniká anotah iníne uwe. ²⁹ Minayabe mi kegá anotahtaq ehwehnéra keyéuwe. Téhranité Másérónía marákórápéqte anité sensíwíq Káiúsireq Árásátákirere. Poraga ahpeq nogutaq sega we kéroye. Keyéu kegá mi anité táhtoqme koti matábúrápéq abariuera mórítówe.

³⁰ Poraga, Íné wehuke momiwíorabeq pokinie úwara Sísa tagariáh kegá ahqáho atówe. ³¹ Táhmaro Esia marákórápéqte wáhnáh kegá Porane iyahnabo anímári míówe. Sega mó anínsabé, Pora ehweh koreawo. Mahraue koreawe, Wehuke momiwíorabeq pokínehboq mitaq míahno ato éra eqmarówana koreawuwe.

³² Momiwíurabeqte kegá áhnte ehwéhnéra íre peh morá iwíáhuwe. Mó kegá mó ehwéhnuwara mó kegá mó ehwénuwe. Áhnte kegá iwíáhéra, Aneqsabé momiwíuno uwe.

³³ Wehukení wenáwíq Árékásántae. Asiu kegá we pagunera, Irigue ehweh terio uwana wega ehwéh terinieéna ayahnka saiqnówe. ³⁴ Saiqnówara sega we tagéra, We Asiu aní míre éra ehwehnabauwe. Sega íre wahto tanáhráq téhtaré áhwáh moráráq ehwehnue mahraréra, Átémísi ite Épésa suwahpeqte kéné maniká anotah iní míre uwe.

³⁵ Mibeqte kúsíkúsíqká momiwíurabeqte keyábé ehweh saiqnaruwewe. Saiqnaritena sensabé, Épésa suwahpeqte wého, áraho? Írátíáhro. Itene anotah maniká Átémísie. Itewe Épésa suwahpeqte kegá wensabé iwíáh iwíáh atona nahtápéq wahnah wahnahnúne. Wene íópeqte ébáh tahnsa píkísah wahnah wahnahnúne. Minayabe ómi kehinánká aiq tagariáh mino. ³⁶ Mó kegá péhenóne íre irarerahowe. Minayabe ahababáriyehboq tabasíwe míáhro.

³⁷ Itega abariue mórítáh ánitégá Átémisiwe íre ahbabáratehye. Segá wensabé íre abehq éhwéh atehye.

³⁸ Témítíúsireq wene arambehrio kereqka ehweh kahnaraq sega koti orabeq koreriuwara mitaq kamahni kegá ehweh aritagéhe. ³⁹ Itega mó ehwéh kahnaraq wahba kegá koti orabeq koreriéero. Segá iwíáhue teigéhe. ⁴⁰ Anotah wahnáh kegá itensabé, Iborá aneqsabé tobeho kasenirataq itega aneq ehwéh terianéhnkono? Írakaumo. Ite ehweh íre kéhre. ⁴¹ Minayabe pehwehrue pokéwáhro éna kúsíkúsiqka se kaqsuowe.

20

Poraga Másérónía marákórápéq pokú ehwehne.

¹ Momiwíurabeqte éhwéh parabagútaq Poraga Sísa tagariáh ké síáhrabéna, Ínéba sero úwara suwe. Suwana sirupipeq kaweq iwíáh aritanieéna Poraga ehweh teriuwe. Teriena mehweh aritena mitaq suena Másérónía marákórápéq pokúwe. ² Poraga Másérónía marákórápéq pokue mó mapéq mó mapérue Sísa tagariáh kegá págegeue kéranéhe iwíáhigeheéna ehweh teriuwe. Teriena Másérónía marákórápéq suena Káríki marákórápéq pokúwe. ³ Káríki marákórápéq kiena apahtáro ío mitaq ména sípi kéwewena Síria marákórápéq pokinaútaq Asiu kegá, Pora suboneheqmúne uwe. Uwana Poraga mó iwíáhéna, Másérónía marákórápéq kouwekinie úwe.

⁴ Másérónía marákórápéq kouwekinie úwara mó kegá, Are kéranéhe iwíáhuwe. Pírúsine ahninkáwá Péría suwahpeqte ánínéna wenáwíq Sópátae. Tésárónáika suwahpeqte ánité sensíwíq Árisátákiqeq Sékúntareq míóye. Tébi suwahpeqte áni wenáwíq Káiúsi míéhre. Esia marákórápéqte ánité sensíwíq Tíkíkúsiqeq Tárópímareq míóye. Moke mi kereq Tímótireqka ⁵ Tóása suwahpeq pokue mitaq itensabé íwénunuwe. ⁶ Íre muoráhi paretí né tanahráq parabagútaq íné Árukareq Porareqka Pírípái suwahpeq sueta sípi kéweweta pokowaye. Ítaréitaréráq sípiipéq méta moberíáhtáq Tóása suwahpeq íwénunuwebá sewaye. Seba séta abapete téhtaréráq mitaq míahwaye.

Pukú mahbí oga úkú ehwehne.

⁷ Mó wikí ebeqte wéhékáh itega táhutahuq keqme moráráq naneheéq momiwíue míahwane. Mi tanáhráq Poraga ehweh teriuwe. Ahbiah pokinie iwíáhéna inokáhnabubu wene ehweh íre parabarusa peh irarúwe. ⁸ Abobóráhpeqte náhúpéq momiwíue míahwanana áhnte aráhmúgá mitaq téhrówe. ⁹ Peh morá máhbí wenáwíq Íyútíkæ. Wega abobóráhpeqte náh áwáhnkúráq tútuue míowe. Poraga íre wahto ehwéh teriu púana mi mahbí sugékúwe. Sugékú púana máhpeq inahnsuubuware tueyokue tagowe. Tagéra tuiriátomé putiowe.

¹⁰ Putiowana Poraga moq tueyokue tagéna tutaebewe mi mahbí saiqnawe káhkoue míóye. Poraga míó keyabé, Íre íbisahro. We amahnága oga míéhre úwe. ¹¹ Poraga tuekue kiutaq itega táhutahuq keqme moráráq nahwane. Poraga áhnte mó ehwéh teriena tuekutaq ahbiahipeq mitaq suena pokúwe. ¹² Oga úkú mahbíné awahrahga we meqmera awaho ani mío púara sirupipeq eyoyóera sene nahtapeq pokuwe.

Poraga Tóása suwahpeq suena Mírétúsi suwahpeq pokú ehwehne.

¹³ Poraga pokinaútaq itensabé, Ásósa suwahpeq íwénuninauge éna iuwena ahtapeq pokúwe. Pokúwaq itega sípi kéweweq Ásósa suwahpeq Pora sípiipéq koweraneheéq pokowane. ¹⁴ Itega Ásósa suwahpeq Porareq piehgiowánaraq sípi kéweweq Mítíríni suwahpeq pokowane. ¹⁵ Itega mitaq sueq sípi kéweweq

mó wehekáh Kíósa suwahpeq marakó kowaq kótaikowane. Mó wehekáh Sámósa suwahpeq sewane. Mitaq sueq mó wehekáh Mírétúsi suwahpeq sewane.

¹⁶ Asiu kené siahreraq ko tanahráq áwíq Péntíkósie. Poraga iwíáhéna, Péntíkósi tanahráq íné Sarúsarama suwahpeq méyabe nuwahbehre. Minayabe amahnága Esia marákórápéq suena sípi kéwewena apubúue Sarúsarama suwahpeq pokinieéna Épésa suwahpeq íre kowíanauge. Peh kótaikinie iwíáhúwe.

Épésa suwahpeqte keyábé iroro arito ehwehne.

¹⁷ Poraga Mírétúsi suwahpeq míotaq Épésa suwahpeq Sísa tagariáh ábóáwáh wéh kiwerirankeheéna eqmarowe. ¹⁸ Épésa suwahpeqte Sísa tagariáh ábóáwáh wéhwé Poraba sutaq wega sensabé mahraréna, Íné Esia marákórápéq téh surautaqqákákáq amahnágaákákáq itereq mía míaugaq néne sánsá tagariáhwe.

¹⁹ Anotah aní méyabe nuwahriarairana peh Manikáne arambehriéyabe nuwahbarairana mira aruqaruruge. Ite tagariáhmé Asiu kegá áhntetaq moraénue níwíoqnarutowana áhnte tanáhráq ibisarauge. ²⁰ Wehuke momiwíurotaqqákákáq mó natáq mó natárue ite séhréhorahi ehwéh pahsuqme tei teinurauge. ²¹ Asiu kereq Káríki kereqsabé, Itene ahbabáq sansa sueq Manikánsabe áhraboro. Itene Wahnah Sísa Karáhénsabe aiq pútare atáhro tei teinuraugaq tagariáhwe úwe.

²² Poraga mó mahraréna, Manikáne Awanka pokúno aintaráinsabé íné amahnága Sarúsarama suwahpeq pokinie. Mitaq sega nubiq suaneherabowamo. Árahoneherabowapómo. Íné íre tagarióge. ²³ Peh morá íné niahtebome Sarúsarama suwahpeqte kegá níwíoqnéra karábúsiipéq móintagéhe. Mó mapéq mó mapérue séyéurautaq Manikáne Awanka mó ke iwíáh aritowara mira éhwéh teni teninowe.

²⁴ Segá nubiq súéhrensabé íre áhreuge. Minayabe anetaníbo. Itene Wahnah Sísa Karáhéga teniátái arámbéhrí parabarueyabe nuwahbehre. Manikánka ite séhréh aitená kaweraitéh éhwéh teri terinéyabe nuwahbehre úwe.

²⁵ Poraga mó mahraréna, Manikánka wahnahni ehwéh ite miáhrabeq tei teinurauge. Íné tagariómé amahnága pokonaraq mókake íné mó íre tagagehe. ²⁶ Ibora pahsuqme teiníboq írátíáhro. Iraipéq pokira kegá ínénsabe íre abiahnsa aintahráhowe. ²⁷ Íné íre túbáh agia Manikáne sansá moke pahsuqme íwáhnorurau puara íre abiahnsa aintahráhowe.

²⁸ Manikáne Awanka ite omaq itena, Wahnahnúno aitáráire. Wahnahnúno aitárái puq sipisípiq wahnáhnká wene kamarí wahnahninserah itega moke Sísa tagariáh ké moq kawerue wahnahnarítáhro. Kawerue wahnahnariteq Sísa mi kené ahbabáqsabe wene korahqtaté paiqmataire iwíághoro.

²⁹ Sísa íre tábúsoqme miraéra peh mó sansá miraigeheéra íné pokona tanáhráq mó kegá séra péhe éhwéh íwáhnorigehe. Úrinsi iánká sipisípiq subínserah sega ite morábí méra íre kaweraitagéhe. ³⁰ Sísa tagariáh kegá wehukene sánsá miraigeheéra ite miáhrabeqte kegá moq péhe éhwéh íwáhnorigehe. ³¹ Minayabe íwéh panatágínaq uqmatíáhro. Apahtáro ópéq wéhékáhnkakaq inokáhpeqqákákáq itensabé nirutaboiréna kawerue íwáhno aruqaruruge. Minayabe iahreraq matíáhro úwe.

³² Poraga mó mahraréna, Manikánka séhréh aitéh éhwéh anotah pagégé éhwéhne. Mi ehwéh íréhrataq itega kaweqtaq miáhrahowe. Mi ehwéh íréhrataq itega kaweqtaq méq oga mía míaira kereq moráráq míagehe. Minayabe Manikáne ehweh kawerue ireq wene sánsá miraoro.

³³ Iteba míarau tanáhráq mó aníné korósiakáq móneakáqsábé íre nirutaboiru-rauge. ³⁴ Ínéreq séhréh aintáh kéreq táhutahuroneheéna ínénéga arambehriurauge. Minayabe tagariáhwe. ³⁵ Itega mareqmarero ke séhréh aritaneheéq kawerue arambehrioro. Ínéga aiq mira aruqarurunserah arambehrioro. Itene Wahnah Sísaga mahraréna, Mó anínká are náwí tánáhráq are iwíáh iwíáhóne. Arega mó aní náwena tanáhráq anotah iwíáh iwíáhóne uraire. Mi ehwéhnsábé iahreraq matiáhro úwe.

³⁶ Poraga mi ehwéh aiq teriutaq wereq aboawah wehreqka sirehunseraráq méra púreruwe. ³⁷ Púreq ehwéh parabagútaq sega Pora káhkoue mehwehéra íbisowe. ³⁸ Poraga, Mókake íné mó íre tagagehe únsabe sirutaboirára íbiséra we sípiipéq meqmera móauwera kowekuwe.

21

Porareh Sarúsarama suwahpeq poku ehwéhne.

¹ Itega Épésa suwahpeqte ábóáwáh wéh sueq sípi kéweweq obariqme kure Kósa marákórápéq pokowane. Mó wehekáh itega Áróresa marákórápéq kéq mitaq sueq Pátára suwahpeq pokowane. ² Mitaq séq Pónísía marákórápéq pokína sípi kabarue tagéq mi sípi kéweweq pokowane.

³ Sáipára marákórápéq ábóraq kowanaraq tagéq marakó ayehrápéq kótaikowane. Kótaikéq Síría marákórápéq tagéq Táíya suwahpeq korahowane. Mó kegá sípiipéqté ménsáméhnsá mewe marakóipeq sáharótaq ⁴ itega Táíya suwahpeqte Sísá tagariáh kébá kowíahwane. Kowéq abapete téhtaré wéhékáh seba kowíahwane. Seba míahwanaraq Manikáne Awanka se iwíáh aritowara sega Pora teawera, Wehukega are subiq súéhboq Sarúsarama suwahpeq pokineho uwe.

⁵ Mi tanáhráq parabagútaq itega pokonehe iwíáhéq kaegaeowanarabeq suahwáne. Suahwánaraq moke mibeqté kéreq sene káironanínseqka meiqmera ahnansahrapeq méiúwówe. ⁶ Itega arahwéraq irehunseraráq méq púreréq iriwe mehwehowane. Mehweh ariteq sípiipéq kiasagowanara tagéra sene nahtapeq seuwekuwe.

Ágábúsaga Sésaría suwahpeq Pora ehweh teawuwe.

⁷ Itega Táíya suwahpeq sueq sípi kéweweq pokue Tórémési suwahpeq pokowane. Mibeqté Sísá tagariáh kéreq mehwehéq peh morá wéhékáh seba kowíahwane. ⁸ Mó wehekáh itega mitaq sueq Sésaría suwahpeq pokowane. Mitaq Pírípíne nahtapeq kaegaeowane. Eqmaro kega abapete téhtaré wéhúké omaq sitótaq Pírípi omaq atówe.* Pírípi Sísá éhweh teri terinu aní míowe. ⁹ Wene ayahunkawaréh itaréitaré itaq ahrárigáú míówe. Manikáne Awanka iwíáh aritowara se wene ehweh iraru ahrárigáú míówe.

¹⁰ Itega Sésaría suwahpeq kaegaeowanaraq táhmaro wehekáh parabagútaq wehukení wenáwíq Ágábúsaga Súría marákórápéqté tuwe. Manikáne Awanka iwíáh atowana wega wene ehweh irarerahúwe. ¹¹ Wegá iteba séna Porane áreti pugeqme mewena minarate wewene aigará ayahnkara táhru táhruúwe. Táhru táhruéna mahraréna, Ínéga táhru táhruunserah Sarúsarama suwahpeqte Asiu kegá mah aretí abo moq táhru táhruigehe. Táhru táhruera nahnsó kébá móatagéhe. Mah ehwéhmé Manikáne Awanka aiq irarire úwe.

¹² Mi ehwéh irahwánaraq itereq mitaq míó kereqka Poransabé, Sarúsarama suwahpeq íre pokúno éq saiqnahwane. ¹³ Saiqnahwanana Poraga itensabé,

* **21:8:** Pírípínsabé éhwéhmé Eqmaro 6.1-5, 8.5-6,26,40 tagáhno.

Nirupipeq umehínehboq aneqsabé saiqnéq ibisaho? Karábúsiyabé íre áhreuge. Itene Wahnah Sípane arambehri miraunsabé Sarúsarama suwahpeq nubiq suaneherabowapómo. Anetaníbo úwe. ¹⁴ Anetaníbo úwaq wega itene ehweh íre ironsabe túbáh agéq, Maniká awabeh sansá mirainkehe ewane.

Poraga Sarúsarama suwahpeq pokú ehwehne.

¹⁵ Mi tanáhráq parabagúwaq ménsámehnsá sokahueq Sarúsarama suwahpeq pokowane. ¹⁶ Sésaría suwahpeqte Sísa tagariáh ké táhmaro kegá ite kie irówe. Wehukení wenáwíq Násónie. We Sáipára marákórápéqte áninéna íre wahto tanáhráq Sísa tagariowe. Kie iró kega Násónine nahtapeq kaigeheéra móitówe.

¹⁷ Itega Sarúsarama suwahpeq kowanaraq mibeqté Sísa tagariáh kéga sirupipeq eyoyóéra mehweh aitówe. ¹⁸ Mó wehekáh Porareq itereqka Sémísiba pokowanara ómi Sísa tagariáh ábóawáh wéh míówe. ¹⁹ Poraga sereq mehwehéna Sísa éhweh nahnso ke moke teriunsabe Manikánka miráú arámbéhrí sáhnsahwe teriuwe.

Aboawah wehwárínká Poransabé, Manikánsabe iwíáh iwíáho nahtápéq pokúno ato ehwehne.

²⁰ Poraga miráú arámbéhrí sáhnsahwe teriuwara aboawah wehgá írótaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atera we anotah aní míre iwíáhuwe. Segá Poransabé, Iteribáq móne. Áhnte, peh íregáritaq Asiu kegá Sísansabé aiq pútare atáhwe. Segá Mósísiga sehgióro ú ehwehnsabé iwíáh iwíáh atáhwe. ²¹ Wene ehweh iwíáh iwíáh atáhwara arega miraurona sansámé mó kegá se péhepehe ehwéh teriátówara aiq írátówe.

Mi pehe éhwéh mahraréra, Arega nahnso ke míáhrabeqte Asiu keyábé, Mósísiga sehgióro ú ehwehnsabé anetaníbo. Itene aniné áú amurúruáhro ú sansánkákáq mó Asiu kené sánsánkákáq íre miraoro teri terinire ewe. ²² Itega tagarionawe arega aiq sire u ehwéh Asiu kegá iraneherawoe. Minayabe amahnága aneronehnikono?

²³ Aneronehnikono éra sega mó mahraréra, Asiu kega túbáh agigehboq itega teawéna ehwéh miraúno. Mahbeqté itaréitaré wéhúkégá Manikánsabe, Itene omasa éhwéh miraoneheqmúne teawéwe. ²⁴ Arereq mósosuaqéhboq mi animárrí meriqme Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq mórito. Titironeherau ka paiqmaro. Anehe sene siyahra káúqsuaqéhe. Mirairataq ómi kegá tagarianeheéra Mósísiga sehgióro ú ehweh anteruahnayabé íre aiq pútare atagéhe. Peh Mósísine ehweh kawerue sehgióne iwíáhigehe uwe.

²⁵ Sísa tagariáh ábóawáh wéhgá mó mahraréra, Sísansabé aiq pútare atáh náhnsó ké páhsi iwíáhue sehiranue síátóne. Mi pahsígá mahraréna, Péhepehe manikánsabé iwíáh iwíáhoneheéra titirirataq náira nanéq íre nahro.

Korahq íre nahro. Wehukenínká awio párríkí náneq ka íre nahro. Mó kené áhrewé ahrariwe wehwe mahbiwe íre abarioro ire. Peh miraue iwíáhue sehiranue teriátáúne uwe.

²⁶ Uwana Poraga kowe éna omasa éhwéh miraoneheqmúne u animárrí móritowe. Mó wehekáh wereq sereqka sosúo sansa áhwáréra Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekuwe. Sosúo sansa parabagína tanáhráq mibeq mahbeq arítáh ké terieneheéra kibekuwe. Teriera, Mi tanáhráq parabagínaraq itega Manikánsabe iwíáh iwíáh ateq titironehe uwe.

Asiu kegá Pora saiqnarúo ehwehne.

²⁷ Sosúo sansamé abapete téhtaré wéhékáh parabaginaútaq Esia marákórápéqte Asiu kegá Pora tagowe. We Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq míowara tagéra abiahsanuwe. Segá Pora táhtoqme ²⁸ nahtapeq míó kega ehwehnabaéra mahraréra, Ísara keo, séhréh aitáthro. Mah anínká ómi

mah kehiná kéhínansábé ite Asiu ke íre kaweq ke wóe síwáhnoréna Mósísiga sehgióro ú ehweh anterúáhro ue síwáhnorire. Mah nahnsábé anetaníbo ue síwáhnorire. Wega mó ahababáritéhmé Káríki ke Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq móarítéhre. Móarítéh púana wega mah kawéq náhnsábé íre kaweratéhre uwe.

²⁹ Épésa suwahpeqte ání wenáwíq Tárópímae. Menah Asiu kegá wereq Porareq Sarúsarama suwahpeqte áhtápéq nogúyataq tagowe. Mitaq tagonsabe sega péhe iwíáhéra, Poraga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq nahnso aní meqme surainsabe órira mire uwe. Meqme móátáráire ume péhe éhwéhne.

³⁰ Minayabe ehwehnabaéra ómiga abiahnsanéra pehbeheráh seyeue soru-pera Pora Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéqte táhtoqme abariuera máhpeq márunatera onsawáí paiqsúówe.

Aroma sontiá kéqá Pora táhtoró ehwehne.

³¹ Segá Pora suboneherautaq Aroma sontiá kéné anotah wahnáhnká ómi Sarúsarama suwahpeqte kéqá aiq tobehowe u irowe. ³² Irena wega apubúue sóntiá keákáq sene wahnah animárínkákáq meriqmena pehbeheráh túwe. Túwara Pora subu kegá mi ke tagéra túbáh aguwe.

³³ Sóntiá kené wahnahnka Poraba tuena táhtoqme téhtaré séniráté táhraráhro úwe. Táhraráhro éna, We insebo? Aneq ahabábáíro kasenúwe.

³⁴ Kasenúwara áhnte kegá míó púara ehwehnabaéra mó kegá mó ehwéhnuwara mó kegá mó ehwéhnuwe. Áhnte ehwéhnu puara wega íre kawerue irahráhuúsabe sóntiá keyábé, Ite kaegaeo nahupéq móátáhro úwe.

³⁵⁻³⁶ Kaegaeo nahupéq kibekoneherautaq se kéro kega paentáwe kéra ehwehnabaéra, Subiq súáhro. Subiq súáhro uwe. Subiq súáhro unsabe Pora subíyehoéra sóntiá kegá we sawiwera nogúwe.

Poraga Asiu ke we éhweh teriu ehwehne.

³⁷ Segá we nahupeq móataneherautaq Poraga Káríki ehwéhtáq sóntiá kené wahnahnsabé, Ehweh teawinínkono kasenúwe. Kasenúwana mi anínká éhnehéna, Are Káríki ehwéhmé aiq írátiahne éna, ³⁸ Menah peh morá Ísípi marákórápéqte ánínká kámáhni ke ebehinkeheéna áhnte ke 400 subiq suahráho ke meriqmena uworapeq pokuraire. Íné iwíáhume, Arewe we wone iwíáhuge úwe.

³⁹ Úwana Poraga, Íné Asiu aní múge. Íné Sírísía marákórápéq Tahsa suwahpeqte aní múge. Tahsa suwahpeq áhnte nahnsó ké míáhwe. Íné mahtaq míáh ké ehweh terinie úwe. ⁴⁰ Úwana, Terio únsabe Poraga awahsahniataq méwotate irigéna míó kega ehíyansá agigeheéna ayahnkarataté saiqnówe. Saiqnówara túbáh aguwana Poraga Asiu kené ehwehtaq mahraréna,

22

¹ Nánibáqmari móe. Nániboreh wóe. Nánuwahraho, néne ehweh íráhro. Íné íre ahababáq anine ue iahtebagehboq néne ehweh íráhro úwe. ² Wega Asiu kené ehweh irarúwara irera ehíyansá aguwe.

Ehíyansá aguwana Poraga mahraréna, ³ Íné Asiu aní múge. Náinoga Sírísía marákórápéq Tahsa suwahpeq maqinténa Sarúsarama suwahpeq méintowana mahtaq anonúkowae. Anotah síwáhnori aní Kámáriaga iteriborehne sansá irankehéna kawerue níwáhnoruraire. Ibora itega Manikáne arambehri mira onserah ínéga moq mira aruqarururaage.

⁴ Menah ínéga Sísansabé aiq pútare atáh ké pukigeheéna síwíoqnaraage. Weh ahre táhtoqme táhru táhruena karábúsiipéq mórítáraage. ⁵ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnseq aboawah wehreqka minayabe

tagéra teieráhowe. Segá Támákása suwahpeqte Asiu ke páhsi sinkeheéra sehiranue níatówe. Íné Támákása suwahpeq pokuraúge. Mibeqté Sísá tagaríáh ké táhru táhruue Sarúsarama suwahpeq móritanieéna pokuraúge. Se kamah ariníe íwíáhuraúge úwe.

*Poraga íópeqté téhreh naneq tagónsabe teriu ehwehne.
(Eqmaro 9.3-19, 26.12-18)*

⁶ Poraga mó mahraréna, Íné ahtapeq pokue Támákása suwahpeq kinaurauage. Kinauragana wéhékáhnabubu íné kuraurabeq apubúue íópeqté anotahtaúq téhraguraire. ⁷ Téhragurairana marakóipeq márunsurahéna ehweh írátáuge. Mi ehwéhniká mahraréna, Sorao, Sorao, aneqsabé níwíoqnahno uraire.

⁸ Urairana ínéga, Anotah aníno, are insebo uraúge. Uraugana wega ínénsabe, Íné Sísá Néhsara suwahpeqte aní arega níwíoqnáhna aní múge uraire. ⁹ Íné sénító kegá téhragurai tagéra peh teniátái ehwéh íre írátówe.

¹⁰ Ínéga, Néne Wahnahno, anerininkono kasenuraúge. Kasenuraugana wega ínénsabe, Irigue Támákása suwahpeq pokúno. Mitaúq arega moke miraina arámbéhrí teawiníe uraire. ¹¹ Anotah téhrrainsabé íné íre tagahrauraúge. Íre tagahrahurau puara íné sénító kegá niyahtaúq ahmboqmera Támákása suwahpeq móintárówe úwe.

¹² Poraga mó mahraréna, Mibeqté aní wenáwíq Ánáníásie. We Mósísiga sehgióro ú ehweh kawerue írátái aníne. Moke wenawahrah Asiu kegá, We aiq kaweq aníne íwíáhuwe. ¹³ Ánáníásiga ínéba séna iriwe ména ínénsabe, Sorao, náníbáq móne. Arega tagahrahóne urairana niura apubúue kaweragurairana we tagaraúge.

¹⁴ We tagaraugana wega ínénsabe, Itene igaqnaréhne Manikánka wene sánsá ahtebankeheéna are omaq atéhre. Wene kaweq ahnínkává tagé wene ehweh irankeheéna are omaq atéhre. ¹⁵ Arega wene ehweh ómi kehinánsabé terinkéhe. Arega tagé írátóna ehwéh terinkéhe. ¹⁶ Amahnága túbáh aginehboq iriwe mé wání meyo. Arene ahbabáq kaqauwankéhboq Sísansabé áhrabúno uraire úwe.

Manikánka Poransabé, Nahnsó ke néne ehweh korerio ú ehwehne.

¹⁷ Poraga mó mahraréna, Íné Sarúsarama suwahpeq seuwekuraúge. Mibeqté Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq púrerurautaq néniwanka ¹⁸ Sísá tagaraúge. Tagaraugana wega ínénsabe, Mahtaqté kegá arene ehweh íre aiq pútare atéhra puah Sarúsarama suwahpeq apubúue sue móbeq pokúno uraire.

¹⁹ Urairana ínéga wensabé, Néne Wahnahno, Asiu kené momiwí nahmáritápéq arensabé aiq pútare atáró ke subiqme karábúsiipéq sítaráuge. Minayabe mahtaqté kegá tagaríáhwe. ²⁰ Sítíbéni arene ehweh teriátái anímé Asiu kegá ebahnsatate subitótaúq ínéga wahtotaúq iriwe ména we pukime aiq kawerire éna subitó kené káhq ambántámáritáq wahnahnuraúge teawátáuge. ²¹ Teawátáugana wega ínénsabe, Nahnsó suwahpeq íre wahto marakórápéq eqmaraníe. Arega nahnsó ke néne ehweh korerinkéhboq pokúno teniátáire úwe.

Aroma wahnáh anínká Poransabé kasenu ehwehne.

²² Poraga teriu ehwéh sega kawerue írówe. Írówana Poraga nahnsó keyábé irarútaúq sega ehwehnabaéra mahraréra, We oga míéhmé anotah íre kawerire. Subiq súáhro uwe. ²³ Porane ehweh íre suwahbó púara sega ehwehnabaéra sene ambantamarí ugurue tuperúpeéra tanahuqkakaúq mewe tuperúpeuwe.

²⁴Sega mirauwana sóntía kené wahnahnka, Mi aní nahupeq móátáthro úwe. Móátáthro éna, Asiu kegá aneqsabé abiahnsanéra áhnte ehwéhnoo íwíáhúwe. Iwíáhéna, Teninkéhboq mah aní árétí sahtáté subóro aritowe. ²⁵Sega we subiqmaraneheéra wene aiayah táhru táhruuwana Poraga weba wahtotaq iriwe mío wahnáh ánínsábé, Íné Aroma aní múge. Aneqsabé ehweh íre aintasa pehipi nuboneheo? Mi sansá aiq mirao sansánoo úwe.

²⁶Úwana kíápéténiga irotaq anotah wahnáh ánípá pokue wensabé, Itega suboneheú aní Aroma aní míéhnsábé anerinibo úwe. ²⁷Úwana wega Poraba séna wensabé, Are Aroma anípo? Tenio úwana, Kowe úwe. ²⁸Kowe úwana anotah wahnáh ánínká wensabé, Íné áhnte moné paiqmataunsabé Aroma aní úkurauge úwe. Úwana Poraga wensabé, Náinoga maqintotaq Aroma aní maqintowe úwe.

²⁹Úwara Pora suboneherau kegá irera apubúue auwera peh tagowe. Anotah wahnáh ánínká iwíáhéna, Mah aní Aroma aní míéhna táhru táhruéwómé íre kaweruge. Íre kaweruge éna wega moq áhreúwe.

Poraga momiwíurío ke teriu ehwehne.

³⁰Áhreéna arupipeq iwíáhéna, Asiu kegá aneqsabébópoq we ehweh atáhwe. Iraníe iwíáhéna mó wehekáh wega, Pora táhharó nahgáq pugeq áúwáthro aritena, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq mó kaunsírí kéreqsabé, Momiwíoro aritowe. Momiwíoro aritena, Pora meqme momiwíurabeq móátáthro aritowe.

23

¹Poraga kaunsírí ke ebitáwéna mahraréna, Nánuwahraho, Manikánka nirupipeq tagariéhre. Menahnkákákq amahnágaákq kaweqtaq mía míauge úwe. ²Peh morá wahnáh aní Anáníásiga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké wahnahnúwe. Wega Poraba iriwe mío keyabé, Wene áwéh suranóro aritowe. ³Aritowana Poraga wensabé, Awisúitagi wirá áwánká taberábe pentí abaq máráhwara awisúitagi awánká íre tagahrahowe. Mina inserah are kaweq ambántá úbíq miahnawe arene arupipeq peh awisúitagi wirá áwánká tahnsane. Arega íné áwéh suranóro aritahnaga Manikánka are mina tahnsaninkehe. Arega mitaq tútuue Mósísiga sehgióro ú ehweh iwíáhé ehweh aintahne. Minayabe aneqsabé níwéh suranóro aritahno? Miraónaga Mósísine ehweh aiq anteruahne úwe.

⁴Úwara Poraba iriwe mío kega wensabé, Manikáne ehweh mibeq mahbeq aítáh kéné wahnahnsabé aneqsabé ehweh atahno uwe. ⁵Uwana Poraga sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Itene wahnahnsabé abehq éhwéh atéhneho ire. *(Kisim Bek 22.28)*
We Manikáne ehweh mibeq mahbeq aítáh kéné wahnah tagaríótáq tahirímé mi ehwéh íre iraru irino úwe.

⁶Kaunsírí kewé mó akáhtáq Sáyúsi ke míowara mó akáhtáq Péhrasi ke míówe. Minayabe Poraga se tagéna iwíáhue momiwíuríorabeqte keyábé anotahtaq mahraréna, Nánuwahraho, íné Péhrasi aní múge. Nániboreh Péhrasi kené sánsá mirau ke míówe. Manikáne omasa éhwéhnsábé aiq pútare atena wega mókake pusa ké oganúq sitankéhe iraruraunsabé ehweh aintáhwe úwe.

⁷Péhrasi kegá mó iwíáhuwara Sáyúsi kegá mó iwíáhuwe. Íre morá iwíáhunsabé seye ehwehuwe. ⁸Péhrasi kegá iwíáhéra, Mókake Manikánka pusa ké oganúq sitankéhe. Segá íópeqté kéreq Maniká míéhraheqte kéreqsabé aiq pútaq míáhwe iwíáhuwe. Sáyúsi kegá minayabe íre aiq pútare arítowe. Segá iwíáhéra,

Manikánka pusa ké íre oganúq sitanawire íwíáhuwe. Minayabe se mó iwíáhu mó iwíáhu puara seye ehwehuwe.

⁹ Anotah ehwéhutaq táhmaro Péhrasi sansá síwáhnoro kegá iriwe méra mahraréra, Itega iwíáhúnawe mah anímé íre ahbabáq anine. Íopeqté ké, Maniká míéhrabeqte kegá ehweh teawátówapómo. Itewe íre tagariahrahúne uwe. ¹⁰ Unsabe seye áhnte ehwéhnabaunsabe sóntía kené wahnahnka, Asiu kegá Pora abariwe subíyeho íwíáhéna, Sóntía keyábé, Mi aní tutáhtoqme sabiwe meqmeq itega kaegaeorabeq móátáhro aritowe.

¹¹ Mó penórábéq Sísaga Poraba sebatawe ména wensabé, Íre áhreúno. Íné éhweh arega Sarúsarama suwahpeq teriátónanserah mókake Aroma suwahpeq moq terinkéhe úwe.

Asiu kegá, Pora subiq suaneheqmúne u ehwéhne.

¹² Mó wehekáh Asiu kegá sío síoéra moráénéra, Manikánka tagariéhre. Wáninkakaq táhutahuqkakáq pehipi íre naneheqmúne. Ebeq Pora subiq sueq anehe táhutahuq nanehe uwe. ¹³ Áhnte weh 40 wehgá miraue sío síoéra moráénue iwíáhuwe.

¹⁴ Sega Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqpa pokue sensabé teriera, Manikánka tagariéhre. Itega wáninkakaq táhutahuqkakáq pehipi íre naneheqmúne. Ebeq Pora subiq sueq anehe táhutahuq nanehe. ¹⁵ Minayabe itereq mó kaunsírí kéreqka sóntía kené wahnahnsabé péhe éhwéh mahrarero. Mahraréq, Itega Pora éhweh tábúsoqme iranéhboq iteba meqme súno ero. Itega ahtapeq wahnahnurawéq wega sinaraq suboneheqmúne uwe.

¹⁶ Úwana Porane anahnowáné ahninkáwágá mina mehwaró ehweh irowe. Irena sóntía kegá kaegaeurabeq kibekue Pora teawuwe. ¹⁷ Teawuwana Poraga kíápéténinsabé áhrabéna mahraréna, Mah mahbígá arene wahnah aní ehweh teawinkéhboq meqme móato úwe. ¹⁸ Úwana wega meqmena anotah wahnáhpá móatena wensabé mahraréna, Mah mahbígá ehweh teawinkeheéna meqmena suge. Karábúsiipéqté aní wenáwíq Poraga níáhrabue we meqme areba móato teníre úwe.

¹⁹ Úwana anotah wahnáh ánínká mahbine ayahtaq panantáwe meqmena kopípéq mógasenúwe. Kasenéna, Aneq ehwéh teniníbo úwana ²⁰ mahbiga wensabé, Asiu kegá moráénéwáhwe. Sega arensabé, Ahbiah Porawe kaunsiri kebá meqme súno teawigéhe. Pora éhweh tábúsoqme iranéhboq iteba meqme súno teawigéhe. ²¹ Minayabe aiq pútare arítéhnehboq 40 kegá mehwatíáhwe. Sega aiq mahraréra, Manikánka tagariéhre. Itega wáninkakaq táhutahuqkakáq pehipi íre naneheqmúne. Ebeq Pora subiq sueq anehe táhutahuq nanehe ewe. Sega amahnága sokah sokahue míáhwe. Peh arene ehwehnsabé áwénunowe úwe.

²² Úwana anotah wahnáhnká mi mahbíyábé, Arega tenienawe mó ke teríneho. Pehwehrue pokéwahno éna eqmaq auwowe.

Pora kámáhni wahnáh aní wenáwíq Péríkiba móato u ehwehne.

²³ Eqmaq auwena téhtaré kíápéténi síáhrabúwe. Síáhrabéna sensabé, Inokáhpeq wehuke sugé tanahráq Pora Sésaría suwahpeq meqmeta móátáhtao. Áhnte sontiá ké 200 sontiá kéreq 70 oségá káhkókóawíáh sóntiá kéreq mó áhnte 200 sehsabekara matiáh sóntiá kéreq sokah sokah arítáhtao. ²⁴ Pora moq óseraq tútuue míahnaraq anotah wahnáh aní Péríkiba kawerue meqmeta móátáhtao úwe.

²⁵ Móátáhtao éna Péríkine páhsi sehiranue mahraréna,

²⁶ Péríkio, are anotah kawéq wáhnáh ání móne. Íné Káróríúsa uge. Mó niwíqmé Árísiása uge. Néne páhsi sáhnshawe tagáhno. ²⁷ Asiu kegá mah aní táhtoqme subitótaq we Aroma aníne urairana írátáuge. Írátáútaq ínereq sóntía kereqka pehbeheráh tueq tumetáune.* ²⁸ Wega aneq ahabábárapómo éna íranieéna sene kaunsíri kebá móátáráuge. ²⁹ Sega seyene sánsánsábé ehweh atówana wega íre anotah ahabábárire. Mí ahabábáqmé íre suboráhi ahabábáq míre. Íre karábúsiipéq móatahráhi ahabábáq míre. ³⁰ Asiu kegá mah aní suboneheqmúne uro irena apubúue areba eqmaq áúwóge. Wensabé ehweh atáh keyábé areba pokue mi ehwéh koreawéro atóge úwe.

Páhsiipéqté éhwéhnká aiq irarúwe.

³¹ Sene wahnahnka teriunserah sóntía kegá Pora meqmera inokáhpeq Ántípáti suwahpeq móátówe. ³² Mó wehekáh óseakáq kegá Pora meqmera Sésaría suwahpeq pokuwe. Pokuwara mó sóntía kegá sene nahtapeq tuekuwe. ³³ Tuekuwara óseakáq sóntía kegá pokue Sésaría suwahpeq kéra anotah wahnáh aní Péríkiba Pora móatera páhsiakáq móátówe.

³⁴ Móátówana wega páhsi sáhnshahena Poransabé, Are eheqte ánípo kasenúwana, Íné Sírísía marákórápéqté aní múge úwe. ³⁵ Úwana, Arensabé ehweh atéhra ke túirataq arene ehweh íranie úwe. Wega sóntía keyábé, Érótime anotah nahtápéq ateq mitaq wahnahnoro aritowe.

24

Asiu kegá Pora ehweh ató ehwehne.

¹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah wenáwíq Ánáníásie. Moberiáh wéhékáh parabagútaq wereq táhmaro Asiu kené aboawah wehreqka peh morá págegeue ehweh aritahráhi aní wenáwíq Tétúra meqmera túwe. Sega Aroma kené anotah kamáhní aní Péríki Pora éhweh teawanehe úwe.

² Péríkiga, Pora meqmeq sero úwara meqmera móátówe. Móátówana Tétúraga mahraréna, Péríkio, are anotah kawéq wáhnáh aní móne. Arega wahnahnónayabé ite Asiu ke pehwehrue mía míaorahúne. Arega kawerue iwíáhónawe séhréh aitanie é itene marakó kaweritahne. ³ Minayabe itega iwíáh iwíáh ateq kaweróne atone úwe.

⁴ Tétúraga mó mahraréna, Áhnte ehwéh íre irarinie. Pehgáriq ehwéh teawiníboq iro. ⁵ Ite iwíáhúnawe mah anímé ahabábáq aruqaruri aníne. Wega mah marakó marakóipéq mó ke suwahpeq mó ke suwahperue Asiu keyábé pagu pagunurairara áhnte kegá tobehéra ebehowe. Wega itene sánsá suena Néhsara suwahpeqte aníne sánsá meyáh ké wahnahnire. ⁶ Wahnahnéna wega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq íre kawerina uraitaq itega táhtotiarane. Itene sánsá anterutainsabé ehweh ateq parabaruanehé iwíáhuraune.

⁷ Iwíáhuraunaraq itega Pora ehweh atanéhe uraunaraq sóntía kené wahnah wenáwíq Árísiásarehga tuera ite págegeue iubera Pora meqmera móbeq móátárówe. Árísiásaga itensabé, Pora ehweh atagéhboq anotah aní míéhrabeq pokue mitaq ehweh atáhra uraire. ⁸ Moke ehweh atéhra ehwéhnsábé wewega teawinkéhboq kaseninanao úwe. ⁹ Úwara moke wereq su Asiú kegá wega irarú ehwéhnsábé kowe atera mi ehwéh aiq pútaq ehwéhne atówe.

Poraga Péríkinsabé we ehweh teawu ehwehne.

* **23:27:** Eqmaro 21.30-33, 22.25-27, 24.7 tagáhno.

10 Poraga ehwehninkeheéna anotah kamáhní ánínká ayahnkaratáté saiqnówe. Saiqnówana Poraga wensabé, Itene marakórapeq arega áhnte opéq wahnahnurone. Mina tagaríónsábé pahsuqme teawiníe. 11 Ínéga Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atanieéna kowíaraugana peh airápété téhtaré wéhékáh parabaguraire. Mó kegá mi ehwéh aiq pútaq ehwéhne teawigéhboq kaseninanao. 12 Mi ke suwahpeq íné íre ehwehéna mó ke íre pagu pagunuraage. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéqkákákq Asiu kené momiwí nahtápéqkákákq máhpeqkákákq peh túbáh aguraage. 13 Segá ehweh aintáhsábé íre sokigi aintahráhowe.

14 Pahsuqme teawiníboq írátiahno. Segá Sísane sánsámé íre suwahbeh puara áwáhnáh sánsáne ewe. Mi sánsámé ínéga sehgiúge. Miraunsabé itereq itene igaqnaréhreqne Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge. Mósísine ehwehnikákákq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikákáqsábé aiq pútare arítóge. 15 Mókake Manikánka moke pusa kéwé kaweq kereq ahbabáq kereq iriritankéhe. Ehweh aintáh kéreq ínéreqka minayabe iwíáhue áwénunúne. 16 Íné kaweqtaq méyabe nuwahbehre. Manikánseq ómi wehukéreqsabé íné íre ahbabárarítónsábé nirupipeq eyoyóire úwe.

17 Poraga mó mahraréna, Táhmáro opéq nahnso kené marakórapeq ména nánuwahrahba seuwekuraage. Tabonah Asiu ke móne nárinieéna seuwekéna Manikánsabe iwíáh iwíáhue nawinieéna seuwekuraage. 18 Itega sosueq mirauraunaraq sega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq ite tagarowe. Íre áhnte ke ínéba míarowana pehwehribeq míaraugara 19 Esia marákórápéqté Asiu kegá tagarowe. Tagarowana ínéga ahbabáururautaq tahirí sega aneqsabé areba íre séra ehweh aintáh iripo?

20 Ínéga kaunsíri ke ehwéh teriátáugara areba suro kegá írátíarowe. Ahbabáururautaq tahirí sega teawé irino. 21 Se momiwíurorabeq peh morá éhwéh iraruraunsabé sega, Íné ahbabáururaire iwíáhurowamo. Mi tanáhráq ínéga anotah ehwéhne mahraréna, Manikánka pusa ké iriritankéhe. Ínéga mira iwíáhunsabé ibora itega ehweh aintáhwe uraage úwe.

22 Úwana Péríkiga irena Sísansabé aiq pútare atáh kéné sánsá ahtebonsabé, Pehitare aritowe. Pehitare aritena sensabé, Anotah sontiá kéné wahnah aní Árisiásaga mahtaq tuinaraq itene koti ehwéhnsábé iwíáhue teiníe úwe. 23 Teiníe éna wene kíápéténinsabé, Pora kawerue wahnahnato. Pehwehrue wahnahnúno. Wene iyahnabo anímárinká séhréh ataneheéra ménsámehnsánkakaq túírataq íre ahqáho arito úwe.

Pora téhtaré ópéq karábúsiipéq míó ehwéhne.

24 Táhmáro mó wehekáh parabagúwana Péríkiga wene ahre wenáwíq Tárúsíra meqmena súwe. Wene ahre Asiu iní míowe. Wega, Pora meqme súno atowana móatowana Poraga Sísansabé aiq pútare ate ehwéh teriuwe. 25 Poraga kaweqtaq méyabewé tabasíwe méyabewé Manikánka mókake ómi kehinánsábé ehweh aritahnayabéwé irarúwe. Irarútaq Péríkiga áhre agéna mahraréna, Pehitare. Amahnága pokúno. Mókake ahwimi íre kahnaaq mó áhrabinie úwe.

26 Péríkiga iwíáhéna, Pugeq auwahnana Poraga móne náninabomo iwíáhuwe. Mira iwíáhúnsabé wega mó wehekáh mó wehekáhnue Pora meqme súno atowana Pora weba súwe. Wereq Porareqka ehweh narúqaruruye.

27 Asiu kegá wensabé kaweróne atageheéna Péríkiga Pora íre pugeq auwowana peh téhtaré ópéq karábúsiipéq míowe. Mi tanáhráq parabagúwana mó anínká Péríkine wahnah árámbehri meyowe. Mi aní wenáwíqtare Pósiúsa Pésátae.

25

Poraga, Anotah wahnáh ání Sísáhríba pokinie ú ehwehne.

¹ Pésátaga Sésaría suwahpeq wahnahné arámbéhrí awaq mianieéna mitaq súwe. Apahtárórác mitaq ména suena Sarúsarama suwahpeq pokúwe.

² Mibeqté Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnseq mó anotah Asiu kereqka Pésáta Poraga ahbabarurai ehwéh teawúwe. ³ Sega moráénéwéra, Pora subonéhboq ahtapeq mehwaranéhe íwíáhuwe. Mira íwíáhunsabé sega Pésátansabé, Pora mahtaq Sarúsarama suwahpeq ehweh atanéhboq meqmeq sero arito uwe.

⁴ Uwana Pésátaga sensabé, Pora Sésaría suwahpeq karábúsiipéq miéhre. Mibeq áhníbórá pokinie. ⁵ Minayabe ite mionarabeqte anotah kegá séniragéhe. We ahbabáq kahnaraq mitaq ehweh atagéhe úwe.

⁶ Wega sensuwahpeq abapete apahtáro wéhékáhpópoq nayáhnkú wéhékáhpópoq mitaq ména suena Sésaría suwahpeq pokúwe. Pokéra mó wehekáh wega wahnahnúrabeqte náhúpéq tútuue ména, Pora koweqme sero aritowe. ⁷ Poraga sútaq Sarúsarama suwahpeqte su Asiú kegá seabugéqnáhnue iriwe míówe. Iriwe méra, Wega mira ahbabárire éra áhnte ehwéh atówe. Sene ehwehme aiq pútaq ehwéh íre sokigi aweráhuwe.

⁸ Ehweh atówana Poraga mahraréna, Mósísiga sehgióro ú ehwehknákáq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqkákáq íre ahbabárarítáráuge. Itene anotah wahnáh Sísáhri moq íre ahbabáratáráuge úwe.

⁹ Úwana Pésátaga Poransabé, Asiu kegá ehweh aintagéhboq Sarúsarama suwahpeq ínéreq arereq pokéyabe awahbehro úwe. Pésátaga Asiu kené sirupipeq eyoyó aritanieéna mi ehwéh irarúwe.

¹⁰ Úwana Poraga wensabé, Ahqáho. Íné Asiu keyábé íre ahbabárarítáráume tagariahne. Minayabe ite Aroma kené anotah wahnáhné koti arítáh náhtápéq míóge. Mahtaq ehweh parabaruo. ¹¹ Íné pukorahu sansá íre miraurauge. Miraurautaq tahirímé íné nubiq suo teawú irino. Sega ehweh aintáhmé íre aiq pútarowe. Minayabe arega íné Asiu kebá íre móintahráhone. Aroma wahnáh ání Sísáhri íné éhweh teawenana wewega iwíáhue tagankehe úwe.

¹² Úwara Pésátareq weba mía míau ahtébiá kéreqka sío síóera iwíáhuwe. Pésátaga Poransabé, Sísáhri íné éhweh teawenana iwíáhue tagankehe énayabé weba pokinkehe úwe.

Ágáripaga Pora éhweh iro ehwéhne.

¹³ Táhmaro mó wehekáh parabagútaq mó marákórápéqte wáhnáh ánínseq wenanahnoreqka Sésaría suwahpeq suye. Wahnah aní wenáwíq Ágáripae. Anahnowá áwíq Pénáisie. Sega Pésáta mehweh atayeheéra suye. ¹⁴ Sega táhmaro wehekáh weba míóyana Pésátaga Pora éhweh Ágáripa teawuwe. Teawena Ágáripansabe mahraréna, Péríkine arambehri merautaq wehukení karábúsiipéq míaraire. ¹⁵ Íné Sarúsarama suwahpeq míarautaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahmarínseq Asiu abóawáh wéhreqka we éhweh teniátówe. Teniera mahraréra, Itega we naho aiq ehweh ataráúnayabé itene ehweh iro. We subiq suo teniátówe.

¹⁶ Teniátówana ínéga ahqáho aritena sensabé, Ite Aroma kegá wehuke pehipi íre subiq suahráhuwe. Ebeqme we ehweh átáh ké míáhrabeq wene ahbabáqsabe ehwehninkehe urauge.

¹⁷ Asiu kegá we ehweh ataneheéra ínéba tutotaq íné íre túbáh agurauge. Mó wehekáhtáq mi ehwéh iranieéna wahnahnuraurabeqte náhúpéq tútuue ména, Pora koweqme sero arítáráugara koweqme surowe. ¹⁸ Wega aneq ahkárágára

urairo íwíáhuraugara wensabé ehweh atáró kegá irigéra íre mi ehwéhnia peh mó ehwéh irare atárówe. ¹⁹ Peh seyene sánsánsábé ehwehurowe. Poraga, Putiarai aní wenáwíq Sísa oga míéhre urainsabé wereq sereq ehwehuwe. ²⁰ Mi ehwéhme íre niahteboge. Aneq ehwéhpómo? Árahue kaweraritanínkono íwíáhurauge. Iwíáhuraunsabé ínégá Pora kasenéna, Sarúsarama suwahpeq pokue mitaq mah ehwéh kobarabaruanéhnkono uraугe. ²¹ Uraugana Poraga, Ahqáho. Aroma wahnáh aní Sísáhri íné éhweh teawenana wega iwíáhue tagéna teinkéhe uraire. Urainsabé, Ínéga eqmaq auwahráhonaraq Sísáhriba pokinkehe. Amahnága karábúsiipéq míahno ataráuge úwe.

²² Úwana Ágáripaga Pésátansabé, Ínénéga mi aniné ehweh iraníe úwana, Ahbiah arega irankéhe úwe.

²³ Mó wehekáh Ágáripareq wenanahno Pénáísireqka wahnah anité táhnsá siwahriruera suye. Sereq sóntía kené wahnahnseq anotah wehwárinseqka momiwí nahtápéq kibekuwe. Kibekuwana Pésátaga, Pora koweqme sero úwana koweqme suwe.

²⁴ Pésátaga mahraréna, Ágáripareq ómi itereq momiwíúna kerero, mah aní tagahro. Moke Asiu kegá Sarúsarama suwahpeqkákáq mahtaqqákáq mah anínsábé teni teninurowe. Sega ínénsabe, Mi aní anotah ahbabáq aní púah subiq suo ato éra pagu pagunaintárówe. ²⁵ Ínéga we kasenue tagéna pukorahi ahbabáq íre tagaraугe. Wega, Aroma wahnáh aní Sísáhri íné éhweh teawenana wewega iwíáhue tagankehe uraire. Urainsabé ínégá weba eqmaraníe íwíáhurauge.

²⁶ Mah anínsábé kasenue tagéna wene ahbabáq íre tagaraunsabé Sísáhrinsabé aneq ehwéh páhsiipéq sehiranue teawinínkono? Minayabe wene ehweh irageheéna iteba móátóge. Ágáripao, wene ehweh iro. Itene anotah wahnáh Sísáhri wene ahbabáqsabe páhsi sehiraniniboq itega mah aní kasenoro. ²⁷ Karábúsiipéqté aní mó wahnáh anípá pehipi eqmaq áuwéhnayabé íre kaweq sansáne. Minayabe wene ahbabáqmari sehiraninie úwe.

26

Poraga we éhweh Ágáripa teawu ehwehne.

¹ Ágáripaga Poransabé, Are éhweh teio úwe. Úwana Poraga ayah pankeqme mahraréna, ² Ágáripao, are anotah wahnáh aní móne. Íné éhweh teawenayabé nirupipeq eyoyóire. Asiu kegá áhnte ehwéh aintáronsabé amahnága tábúsoqme teawinie. ³ Arega moke Asiu kené sánsánkákáq sene ehwehnikákáq aiq ahtebáhne. Minayabe arega néne ehweh irahnayabé nirupipeq eyoyóire. Kawerue iwíáhinkehboq pehwehrué mé iro úwe.

⁴ Poraga mó mahraréna, Ómi Asiu kegá Sarúsarama suwahpeq miraurau sansá tagaríáhwe. Íné animai míáhwataq nánuwahrah míórabeq miraowa sansá tagaríáhwe. ⁵ Péhrasi kegá mirau sansá anotah pagégé sánsáne. Íné Péhrasi aní ména mi sansá kawerue miraurauge. Minayabe Asiu kegá tagaríáhwe. Mi ehwéh teaweyabe suwahbehtaq tahirímé sega aiq teawé irino.

⁶ Naho naho Manikánka itene igaqnaréhyabe áhnte kawéq éhwéh teriuwe. Ínéga mi ehwéhnsábé aiq pútare atóge. Aiq pútare atena áwénunuraunsabé mó kegá ehweh aintárowana amahnága mahtaqqákáq wéhékáhnkakaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhwe. Sega kawerue iwíáh iwíáh atera, Manikánka omasa éhwéh sehginawire éra áwénunuwe. Ínéga moq miraue áwénururauge. Minayabe Asiu

kegá ehweh aintárówe. ⁸ Manikánka pusa ké iriritéhnsábé aneqsabé íre aiq pútare ataho úwe.

⁹ Poraga mó mahraréna, Ínéga menah Sísa, Néhsara suwahpeqte ánínsábé aiq pútare atáh ké síwíoqnanauge íwíáhuraugé. ¹⁰ Iwíáhéna Sarúsarama suwahpeqte Sísa tagaríáh ké síwíoqnaraugé. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah kegá, Miraúno aintárówana Sísa tagaríáh ké karábúsiipéq sitáráuge. Se subiq suanéhe íwíáhurowana miraoro arítáráuge.

¹¹ Sísa tagaríáh kéga sene sánsá suera Sísansabé íre kaweq ehwéh atageheéna ínéga moke Asiu kené momiwí nahmárítápéq anotahta qkamah ariena síwíoqnaraugé. Anotah abíáhnsá aritena wáhnaupéqté ké suwahpeqkákáq pokue síwíoqnaraugé úwe.

*Poraga Sísa tagó ehweh Ágáripa teawu ehwéhne.
(Eqmaro 9.3-19, 22.6-16)*

¹² Poraga mó mahraréna, Ínéga mirauraunsabé Támákása suwahpeq pokinie íwíáhuraugé. Iwíáhuraugara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah anímárínká, Kaweróne éra, Komiraúno aintárówe. Komiraúno aintárówana ahtapeq pokuraugé. ¹³ Pokuraugana wéhékáhnabubu íópeqté anotahtaq téhraguraire. Mi tehrehme pópoqnah kiotaime téhrrairana tagaraugé. Ínéreq ahtapeq sénító kereq míaraunarabeq téhraguraire. ¹⁴ Anotah téhraguraitaq moke itega marakóipeq márunsurahuraune. Íbaru ehwéh, Asiu kené ehwehnka iraréna, Sorao, Sorao, aneqsabé níwíoqnahno? Kirusa séhíkárátáq are peraq míáhnana érinserah amahnága arere érire uraire.

¹⁵ Urairana ínéga, Anotah aníno, are insebo uraugana wega, Íné Sísa arega níwíoqnáhna aní múge. ¹⁶ Iriwe míahno. Arega néne arambehri mirainkeheéna areba tuena omaq atóge. Amahnága tagáhna naneqkákáq mókake sokigi awéna naneqkákáq teri terininkehe.

¹⁷ Nahnsó keba eqmaraníe. Mókake ínéga are séhréh atáhnaraq sereq Asiu kereqka íre subiq suagéhe. ¹⁸ Nahnsó kegá sirupipeqté síúra ebiqueme tagéra sunkíkírabeqte sánsá suera téhrehrebeqte sánsá miraigehboq kosíwáhnorúno. Owainawane págege sansá suera Manikáne ahtapeq nogigéhboq kosíwáhnorúno. Sega arene ehweh íréhrataqmé sene ahababáq kaweraritaníe. Kaweraritena sensabé, Ite ínénsabe aiq pútare aintáh púana ínéga omaq itó anímárí míáhwe aitaníe urairana írátáuge úwe.

Poraga Ágáripa wene arambehriyabé teawu ehwehne.

¹⁹ Poraga mó mahraréna, Ágáripao, are anotah wahnáh aní míahna puah néne ehweh iro. Sísaga íópeqté teniátái ehwéh íre anterúoge. Írakaumo. ²⁰ Téhwe Támákása suwahpeq síwáhnoruraugé. Síwáhnoréna mitaqté keyábé, Itene ahababáq sansa sueq Manikánsabe áhraboro. Áhrabirataq mó ahababáq pehragéq peh kaweqtaq méq wene arambehri miraoro. Mirairataq mó kegá itene ahababáq sansa aiq pútaq sutowe íwíáhigehe uraugé. Anehemé Sarúsarama suwahpeqkákáq moke Súría marákórápéqkákáq naruo ke míarorabeqkákáq mah ehwéh síwáhnoruraugé.

²¹ Mah ehwéh síwáhnoruraunsabé Asiu kegá Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq íné tagéra táhtoqme, Subiq suanéhe íwíáhurowe. ²² Manikánka menahnkákáq amahnágaákáq aiq séhréh aintéhre. Séhréh aintéh púana iriwe ména anotah kereq íre síwíqkakaq kéreqsabé ehweh teiúge. Manikáne ehweh iraru kereq Mósísireqka iraru ehwéhmé teiúge. Ínéga mó ehwéh íre teiasa peh mi ehwéh teiúge. ²³ Sega mahraréra,

Mókakewe Manikánka omaq ato aní, ite meirena kaweraitéh ani anotah erínana pukinkehe. Pukéna pusa ké míáhrarabeqte ebeq iriginkehe. Wega irigena Asiu kereq nahnso kereq téhrorahi ehwéh terinkéhe uwe. *(Aisaia 42.6, 49.6)*

Mó ehwéh ire teiasa peh mi ehwéh teiúge úwe.

Poraga Ágáripansabé, Aiq pútare ato ú ehwehne.

²⁴ Pésátaga Porane ehweh saiqnaruenta anotah ehwehnéna, wensabé, Porao, are múguwahgu aní úkurone. Áhnte sehirania púkú sáhnsah sáhnsahuronaga múguwahgu aní úkurone úwe.

²⁵ Úwana Poraga wensabé, Pésátao, are anotah wahnáh aní móne. Íné ire múguwahgu aní ména peh aiq pútariahnsanuge. Íre pehipi irarúge. Peh tábúsoqme iwíáhéna iraruge. ²⁶ Ínéga teiú éhwéhmé Ágáripaga tagariéh púana wensabé pahsuqme teawúge. Sísaga mirauraimé ire epéráhpéria peh wehuke míaropi miraurai puana Ágáripaga aiq moke írátíéhre. ²⁷ Ágáripao, arega Manikáne ehweh iraru kené ehweh aiq pútare aritahno? Íné tagaríomé arega aiq pútare aritahne úwe.

²⁸ Úwana Ágáripaga Poransabé, Arega tenienayabé ínéga mótaq Sísá kéréanie iwíáhono úwe. ²⁹ Úwana Poraga wensabé, Mótaqpópoq mókakebopoq íné ire tagaríóge. Íre arebataq ómi amahnága néne ehweh íráh keyábé nirutaboírarítóge. Ite ómi íné tahnsa aní úkigeheéna púreraitóge. Íre íné tahnsa karábúsiipéq míageheéna peh Sísansabé aiq pútare atageheéna púreraitóge úwe.

³⁰ Úwara Ágáripah Pésátareh Pénáísireh sereq tútuue míó kereqka irigue ³¹ máhpeq tueyokuwe. Tueyokéra sebataq ehwehnéra, Mi anínká pukorahi ahabábáq ire mirauraire. Wega karábúsiipéq mía míaurahi ahabábáq ire mirauraire uwe.

³² Ágáripaga Pésátansabé, Mi anínká, Aroma wahnáh aní Sísáhriga íné éhweh iranawire ire iraruraitaq tahirímé soraq auwo ató irino úwe.

27

Pora Aroma suwahpeq pokinkehéra sípiipéq móátó éhwéhne.

¹ Pora Ítári marákórápéq eqmarankehéra sega wereq mó karábúsiipéq míó kereq wehukení wenáwíq Súríasaba mórítówe. Súríasawe we sóntía kené kíápéténi ména 100 sóntía ké wahnahnéna anotah wahnáh aní Sísáhrine arambehri aní míowe. ² Áramítíami suwahpeqte sípígá mó ke suwahpeq mó ke suwahperue Esia marákórápéq pokinaútaq Súríasaga Porareq mó karábúsiipéqte kéreq sípiipéq mórítówe. Mó aní wenáwíq Árisátáki sípiipéq míowe. We Tésárónáika suwahpeq Másérónía marákórápéqte ánine. Itega sípi kéweweq pokowane.* ³ Pokéq mó wehekáh Sáiróna suwahpeq sewane. Súríasaga Pora kaweraterna wensabé, Arega mahtaq sewíéhnaq arene iyahnaboga kirabo atagéhe úwe.

⁴ Mó wehekáh itega sípi kéweweq pokowane. Iuranabiahtapeq anotah soírírúnsabe marakó áwíq Sáipára ogehpeqtáq sótaikowane. ⁵ Sótaikéq Sírísía marákórápéqkákáq Pámbíría marákórápéqkákáq anotah wanítábá sótaikéq Árisía marákórápéq Máira suwahpeq kowane.

⁶ Sóntía kené kíápéténiga mitaq mó sipí Ítári marákórápéq pokína sipí kabaruwe. Kabaréna wega Árékásántaría suwahpeqte sípi Ítári marákórápéq pokína sipí ábóraq marena ite meiqmena sípiipéq móitowe.

* **27:2:** Árúka mah pahsí sehiranú aní moq mi sipíipéq kiwíowe.

⁷ Mitaq sípi kéweweq anotah soirírúnsabe táhmaro wehekáh pehwehrue pokowane. Pehwehrue kúwaq itega Níra suwahpeq kótaikowane. Mitaq anotah soirírúnsabe itega obariqme íre korahowane. Itega Sárámóni marákórápéq kótaikéq Kíríti marákórápéqté áyéhrápéq kótaikéq mi marákó ogehpeq kowane. ⁸ Sípiwarí segagairabeq áwíq Kaweqtapére. Mitaq Áráséa suwahpeq wahtotare. Sípiipéq pehwehrue mitaq kowane.

⁹ Anotah soirírúnsabe koyabo seyabonue áhnte wehekáh sótaikúwe. Ópeq tanáhráq súwana anotah soirírúnsabe wánínka áhnte nonaburóróúwe. Minayabe Poraga sensabé, ¹⁰ Sípiakáq itenkakáq wánínkoneho. Íné iwíáhume pokonaraq íre peh sípiakáq kahgoakáq ite moq wánínkoneheqmúne úwe.

¹¹ Úwana sóntía kené kíápéténiga Porane ehweh íre irena peh sípi soberú anínseq sípi abowáreqne ehweh irowe. ¹² Sipwarí segagairabeq ópeq tanáhráq méyabe íre kaweqtapéq púara áhnte kegá, Sípi kéweweq pokoneheqmúne uwe. Kíríti marákórápéq mó sípí kagairabeq áwíq Píníkie. Segá iwíáhéra, Píníkiwe íre anotah soiríri marákóe. Minayabe sípi kéweweq pokue ópeq tanáhráq mitaq kowíanehe uwe.

Anotah soirírúnsabe wánínka anotah nonaburóróúwe.

¹³ Pehgáriq soirírúnsabe sega iwíáhéra, Aiq kawerire iwíáhuwaq sípi kéweweq Kíríti marákórápéqté áyéhrápéq wahtotaq pokowane. ¹⁴ Pokowanana marakóipeqté anotah soiríqká paentowe.

¹⁵ Anotah soirírúnsabe sípi sóirirúrabéq íre korahúwe. Íre korahúnsabe sípi soberú anínká sípi kéyabonkúwana sóiriqka anehepeq pagume meqmena kúwe. ¹⁶ Itega Káúra marákó sótaikowanaraq pehgáriq sípí abariue pankeqme sípirapéq marahwáne. Anotah soirírú púana mi arámbéhrí anotah pagégé arámbéhríe.

¹⁷ Sípi pitegíneho éra págege nahgáqtaté ákáhnabubu táhru táhruuwe. Ápáríka marákóráq sóiriqka sípi paentáwena arahwéraq móitehneho éra sega séri pugeq súówana sípiga pehipi pokúwe. ¹⁸ Mó wehekáh peh anotah soirírúwana sípi umehúnsabe wánínkíneho éra sega kahgowarí mewe wánípipeq súówe.

¹⁹ Súówana mó wehekáh mónkakáq anotah soirírúwara mó wehekáh anotahtaq áhreu puara sípi soberé mensáméhnsámári mewe wánípipeq súówe. ²⁰ Áhnte wehekáh íónkakaq pópoqnahakáq wehyoqkákáq íre ábóraq kowana peh anotah ibónsúwana sóirirúwe. Minayabe sega wánínkoneheqmúne iwíáhuwe.

²¹ Wánínkoneheqmúne iwíáhéra áhnte wehekáh táhutahuq awehriuwe. Awehriuwana Poraga se míórabéq séna sensabé mahraréna, Wehukeo, néne ehweh ireq Kíríti marákórápéq íre súótaq tahirímé sípiipéqté mensáméhnsá peh kéh irino. ²² Amahnága íre áhreoro. Moke itega íre pukoneheqmúne. Peh morá sípi airaiq piteginawire.

²³ Íné Manikáne aní ména wensabé iwíáh iwíáhata atauge. Inokáhpeq wene íópeqté ánínká ínéba iriwe ména ²⁴ mahrarue teniena, Porao, íre áhreúno. Aroma kené wahnah Sísáhriga arene ehweh irankéhboq weba pokiniewóne. Minayabe Manikánka arereq moke sípiipéq míáh kéreq amahnága íre pukia peh oga míáhro aitéhre. ²⁵ Manikánka tení éhwéhnsabé aiq pútare atóge. Wegá tenínsabé aiq pútaraginawire iwíáhuge. Minayabe íre áhreoro. ²⁶ Peh morá sóiriqka paentáwe sípi marakóipeq surahue piteginkehe úwe.

²⁷ Inokáhpeq 14 wehekáh parabagútaq anotah soiríqká íre parabagia peh sípi anotah soréq wání áwíq Mérítéréniá paentowe. Paentowara inokáhnabubu sípiipéq arambéhrio kegá, Marakó peh wahtotare iwíáhuwe. ²⁸ Iwíáhéra sega náhgáqtate wání agehga marówana peh ákáhtaq wahtótáq 40 míta kowe. Konsabe sípiga mó kúwara sega mótaq mó agehga marówana peh wahtotaq

30 míta agúwe. ²⁹ Peh wahtotaq agú púara sípi marakóipeqté ébáhmári paentáwe súnsabe pitegineho éra áhreuwe. Áhreéra itaréitaré náhgáqtáq áhéni sarira mewe wánípipeq márówe. Mi ahénigá wánípipeq tuegáwagiwe ambubu aginkeheéra inokáhpeq sípi anehepeqte tuparúówe. Tuparuera apubúue ahyahbikerankeheéra púreruwe.

³⁰ Sípiipéq arambehriu kegá seye náhenéra, Mahtaq pukonehboq sípiakáq karábúsi keákáq sueq káriq sipí kékeweq marakóipeq pokoneheqmúne uwe. Mira íwíáhunsabé sega mó ke péhe éhwéh teriera, Itega mó ahéní sípi abiahtapeq sariwe tuparuanéhe uwe. Tuparuanéhe éra káriq sipí wánípipeq márómárówe. Mi káriq sipí kékewera pokonehe éra márómárówe.

³¹ Márómárótaq Poraga sóntía kené kíápéténireq wene sóntía kereqsabé, Sípiipéq arambehriu kegá ite iuwera pokirataq wánínkoneheqmóe úwe.

³² Úwara sóntía kegá káriq sipí táhharó nahniáq kiraq súówana mi sipí sóreq wanítáq márunsurahéna pehipi pokúwe.

³³ Ahyahbinkiranotaq Poraga ómi míó keyabé, Táhutahuq nahro éna pagu pagunéna sensabé, Itega téhtaré wíki íwíáh kikiréq táhutahuq íre narutówe.

³⁴ Irupi pukiyehboq amahnága nahro. Ite íre wánínkoneheqmúne. Peh ite ómi áhkórapeq kéagorahúne úwe. ³⁵ Mi ehwéh iraréna se tagotaq táhutahuq mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme nówe.

³⁶ Keqme nówara sirupipeq moke eyoyóera táhutahuq nowe. ³⁷ Peh íregáritaq 276 wehuké mi sipíipéq míahwane. ³⁸ Se táhutahuq nowana siyahbankirowara sípi umehíneho éra moke tahutáhúq wánípipeq súówe.

Sípi pitegú ehwehne.

³⁹ Ahbiahipeq marakó ábóraq kowara sípiipéq arambehriu kegá tagéra eheqte marakóbo íwíáhuwe. Íwíáhéra kaweq arahwé tagéra sípi korahonaraq mitaq kowíanehe íwíáhuwe. ⁴⁰ Mira íwíáhunsabé sega áhéni nahniáq kiraqme sóreq waníipéq súówe. Sípi soberinkeheéra sega soberé kara pugeq súówe. Sóiriqka sípi paentáwe áhnopeq méitankeheéra sega séri pankeqmárówe.

⁴¹ Moke mirau puana sípiga peheráh kéna wánípipeqté arahwéraq móbegue kowíówe. Arahwéraq móbegúnsabe íre pokorahúwana anehepeq wánínka mésubiqmaq subiqmarúwe. Mésubiqmaq subiqmarúnsabe sípi piteginaúwe.

⁴² Sóntía kegá íwíáhéra, Karábúsi kegá wánípipeq súbímie áhkórapeq keague taqnobagiyeho éq amahnága se subiq suanehe íwíáhuwe. ⁴³ Íwíáhuwana sene kíápéténiga, Pora subiq súého íwíáhéna ahqáho aritowe. Wega wánípipeq súbimi tagariáh keyábé, Ebeqme itega wánípipeq ahkuague súwímie áhkórapeq pokoro. ⁴⁴ Anehe mó kegá sípi pitegia áyéhráqpópoq abaraqpópoq táhtoqme áhkórapeq kéagigehe úwe. Úwaq itega moke wega teiunserahnue kaweqtaq áhkórapeq kéagowane.

28

Wehenka Pora pó ehwehne.

¹ Áhkórapeq kowéq mi marakó áwíq Márátae irahwáne. ² Mibeqté kegá ite mehweh aitera kaweraitówe. Ibonsúwana titirúnsabe sega ira pariówe. ³ Poraga irawarí kosiqme sesiqmeue ira pariowe. Ira pariotaq osoronsabe mipi mío wehenká ira kunkúnúwana tueyokéna Porane ayahnkara pówe. ⁴ Wehenka wene ayah péna pahtiwara mibeqté kegá tagéra seye náhenéra, Mi anímé wehuke subiq suo anípómo. Íre wánínkinsabé we ahbabáq ani púana amahnága pukinkehe uwe.

⁵ Uwana wene ayahnkara kóbiq kóbirúwana wehenka iraipéq megúwana Pora peh míowe. ⁶ Peh míowara sega áwénunéra íwíáhéra, Wene ayahnkara

muinabomo. Aunúnkaq márunsurahéna pukinabirapómo íwíáhuwe. Íre wahto tanáhráq áwénunuwana sene iwíáh íre aiq pútaragúnsabe sega mó iwíáhéra, We manikápómo íwíáhuwe.

Awahre koré kaweragú ehwehne.

⁷ Mi marákórápéqté wáhnáh ání wenáwíq Púbíúsae. Mitaq wene marakó wahtotare. Wegá ite mehweh aintena wene nahtapeq apahtáróráq kawerue kirabo aitowe. ⁸ Wenabo osorosorú awahrééna puriq puriqkakarúwe. Awahreúwana Poraga weba séna púreréna wene ayahnkaratáté táhtorowana kaweragúwe.

⁹ Kaweragúwara moke mi marákórápéqté kégá minayabe írówara moke awahre kégá Poraba suwana púreraritowana kaweragúwe. ¹⁰ Mibeqté kégá ménsámehnsá pehipi náí náinuwe. Itega mi marákóráq apahtáro íó méq suanehe owanaraq moke iuwahbeh naneq ménsáméhnsá sípiipéq sáharagehéra náíúwe.

Poraga Aroma suwahpeq pokú ehwehne.

¹¹ Árékásántaría suwahpeqte sípi ópeq tanáhráq mitaq sípi kagairabeq kowe. Sípi abiahtapeq se ábárahrené siyahqno tahnsa náneq píkísah kowe. Mi abárahrewé péhe mániká áwíq Súsine ahnínkáwáraré. Apahtáro íó itega mi marakóipéq méq mi sípi kéweweq pokowane. ¹² Mó marákórápéq pokue Sírakíúsa suwahpeq apahtáróráq kowíahwane. ¹³ Mitaq sueq sípi kéweweq pokue Áregíúma suwahpeq pokowane. Mó wehekáh sípi anehepeqte sóírírúnsabe mitaq sueq apahtáróráq sípiipéq Pútéóri suwahpeq kowíahwane.

¹⁴ Mitaq Sísa tagaríáh ké méra, Iteba kaegaeoro unsabe abapete téhtaréráq seba kowíahwane. Mitaq sueq ahtapeq pokue Aroma suwahpeq konehe iwíáhowane. ¹⁵ Aroma suwahpeqte Sísa tagaríáh kégá, Porarehga áhníbórá seneherawoe u ehwéh irera táhmaro kega ahtapeq sure máhkétirapéq áwíq Ápíúsa séra mitaq íwénunuwe. Mitaq kaegaeo nah apahtáro korabeq íwénunuwe. Poraga sutaq se tagéna wene arupipeq eyoyóéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe.

¹⁶ Itega Aroma suwahpeq kowíahwanaraq sega Pora íre karábúsiipéq móatera peh wewene nahtapeq móátówe. Wereq peh morá we wahnahnú sontiá ánínseqka kaegaeuye.

Poraga Aroma ke kaweq ehwéh teriu ehwéhne.

¹⁷ Wegá mitaq ména apahtáróráq mibeqté Asiu kené wahnah keyábé síáhrabúwara suwe. Webá suwana sensabé, Nánuwahraho, Asiu ke íre ahbabáq arítáráuge. Iteriborehne sansá íre anterutaugé. Se íre ahbabárarítáráugarawe Sarúsarama suwahpeqte Asiu kégá íné táhtoqme Aroma keba móintárówe. ¹⁸ Aroma kégá néne ahbabáqsabe kabaréra kasenaintárówe. Kasenaintera se ahtebome íné íre pukorahi ahbábáruansabé sega, Soraq auwanéhe urowe.

¹⁹ Soraq auwanéhe urowara Asiu kégá anotah ahqáho arítárówe. Anotah ahqáho arítáronsabé ínéga mahraréna, Aroma wahnáh ání Sísáhri íné éhweh teawenana iwíáhue tagéna teinkéhe uraугe. Minayabe suraугe. Séna nánuwahrah Asíú keyábé ehweh aritanieéna íre suraугe. ²⁰ Ite tagéna mah ehwéh teinieéna íáhrabuge. Marakóipeq tuina anímé ite Asiu kégá áwénunona anímé wensabé aiq pútare atóge. Minayabe karábúsiipéq míóge úwe.

²¹ Úwara sega wensabé, Súría marákórápéqté kégá are éhweh pahsí íre sehiranue íátówe. Mahtaq suro Asiu kégá arega ahbabárire íre teiátówe. ²² Mah marakó marákórápéqté kégá Sísane sansá íre kaweq sansáne tei teinurowe. Minayabe arega teiena ehwéh iraneheqmúne uwe.

²³ Seyega iwíáhu wehekáh Porane nahtapeq áhnte kegá weba suwe. Suwana wega moke mi wehekáh Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teriuwe. Segá Sísa éhweh irageheéna wega Mósísiga sehgióro ú ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kené sehirankakaq sáhnsahwe síwáhnorúwe.

²⁴ Síwáhnorúwara táhmaro író kega wene ehwehnsabé aiq pútare atówara mó kegá íre aiq pútare atówe. ²⁵ Segá íre peh morá iwíáhuwana pokonehera utaq Poraga mahraréna, Manikáne Awanka wene ehweh irarú ani wenáwíq Áísáia iwíáh atowana wega itene igaqnaréhyabe mahraréna,

²⁶ Mah ke korerio. Korerie, Itene iahrega áhnte tanáhráq ireqmé íre kawerue iahtebahwe. Itene iuranka áhnte tanáhráq tagéqmé íre kawerue iahtebahwe korerio.

²⁷ Sene iwíáh págege agirara sene siahrrerate ireyabe suwahrieh puara sene siahre parokirara sene siura aiq pigire. Segá ireyabe íre suwahriehtaq tahirímé sene siahre iréra siura tagéra kawerue siahtebah irino. Iahtebahtaq tahirímé ínéba surowana kawerarító irino. Íné Manikánka aiq iraruge úwe teriuwe. *(Aisaia 6.9-10)*

²⁸ Poraga Áísáiane ehweh teriena mó mahraréna, Ite mina tahnsano puana Manikáne Awanka iwíáh ato ehwéhnká aiq pútaragire. Minayabe Manikánka Sísansabé aiq pútare atáh ké kawerarite ehwéh nahnso ke korerio aintéhre. Nahnso kegá kawerue iratiagehe. Minayabe ahtebahro úwe. ²⁹ Poraga Aroma suwahpeqte Asiu ke mi ehwéh aiq teriuwe. Teriuwara Asiu kegá seye ehwehéra pokuwe.

³⁰ Poraga mitaq téhtaré ópéq ména wewega mó iotáq mó iotárue paiqma paiqmaru nahtápéq míowe. Wene nahtapeq su keyábé kawerue mehweh aritena ³¹ Manikánka wahnahni ehwéh teri terinúwe. Teriena itene Wahnah Sísa Karáhé éhweh pahsuqme síwáhnorúwe. Síwáhnorúnsabe Aroma wahnáh kegá íre ahqáho atówe.

Aroma Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Poraga mah pahsí sehiranue mó aní awuwana wega Aroma suwahpeq mewena mibeq Sísa tagaríáh ké móriuwe. Mah pahsí áwahewé mahraréna, Ite moke ahbabáq ke míone. Mósísiga miraoro ú ehweh sehgiunaga ite íre kaweraitahráhire. Itega kaweq arámbéhríúnaga moq íre kaweraitahráhire. Peh morá Sísansabé aiq pútare atonaga wega ite kaweraitena oganúq itahráhire. Manikáne Awanka Sísansabé aiq pútare atáh ké séhréh aritena kaweq sansá miraoneheqmúne íwíáh aritena ahriahri sereq mía míaire. Poraga mah ehwéh Aroma suwahpeq Sísa tagaríáh ké náriu pahsípéq sehiranúwe.

Aroma suwahpeqte ké siu pahsíe.

Poraga wene arambehriyabé teriu ehwéhne.

¹ Íné, Pora Sísa Karáhéne arambehriu aní múge. Manikáne ehweh korerinkeheéna omaq intena eqmaq núwátáire.

² Naho naho Manikánka omasa éhwéh wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara áwahe pukúípéq sehiranuwe. ³ Omasa éhwéhmé wenahni, itene Wahnah Sísa Karáhé ehwehne. Sísave wehukení úkúnsabe anotah wahnáh aní, Tébiti kahnáh ánínéna ⁴we pukútaq Manikánka págege sansánue iriwe oganúq atowe. Oganúq atonsabe Manikáne Awanka ite sokigi aitéhmé we Manikáne ahninkáwá wíre. We Sísa Karáhé itene Wahnahne.

⁵ We nahnso kereqne Wahnah míankeheéna Manikánka ite meiqme Sísa Karáhéne ayahpi itena anotahtaq séhréh aitéhre. Wega íné nahnso kebá eqmaq núwátáire. Mó kehiná mó kehinánká Sísansabé aiq pútare atera wene ehweh sehgiheheéna kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire. ⁶ Ite moq Sísa Karáhéne animárí míageheéna omaq itena íáhraburairae. Íáhraburairaq ite Sísa kэрáhwe.

⁷ Aroma suwahpeqte Manikáne animáríno, íné Porane ehweh íráhro. Manikánka itensabé arutaboiritena wene animárí míageheéna íáhraburairae. Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

Poraga Aroma ke ehweh koreriyeabe awahbo ehwéhne.

⁸ Téhwe teiéna ehwéh íráhro. Itega Sísa Karáhéne ehweh kawerue sehgiómé áhnte kegá íráhwe. Minayabe ínéga ite ómi niahreraq matawéna Sísa Karáhé áwirue Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge. ⁹ Sísa Karáhé ehweh teri terinéna Manikáne arambehriyabé iwíáh iwíáhéna mirauge. Manikánka tagaríéhmé íné íre túbáh agia ¹⁰ itensabé ahriahri púreraitóge. Ite tagéyabe nuwahbehre. Minayabe Manikánsabe págegeue púreruge. Púreréna mahraréna, Aroma kebá pokiniboq pokúno ainte séhréh ainto ue púreruge.

¹¹ Itene irupipeq págegeinkeheéna Manikáne Awanka séhréh aitaahráhire. Wega mirainkeheéna iteba sure séhréh aiteyabe nuwahbehre. ¹² Ínéga Sísave ehweh kawerue sehgiúnsabé itega íné tagehrataq itene iru kawerinae. Itega moq Sísave ehweh kawerue sehgiónsabé tagahnaraq nirume kawerinae. Minayabe moke irupipeq eyoyóinae.

¹³ Néne iyahnabo animáríno, teiéna ehwéh iahtebagehboq íráhro. Áhntetaq iteba pokinieurautaq íre pokorahuraage. Sísave ehweh teriátáutaq mó nahnsó kegá aiq pútare atera sehgiówe. Ite moq aiq pútare ateq sehgiheheéna teieyabe nuwahbehre. ¹⁴ Manikánka ómi korerio urainsabé Káríki kereq íre

Kárika kereq ahtebah kereq múguwahgu kereq teri terininie. ¹⁵ Itega moq Sísa éhweh irageheéna ite Aroma suwahpeq míáh ké koreiyeyabe nuwahbehre.

Kaweq ehwéhmé Manikáne págegeorahi sansánsábé teí éhwéhne.

¹⁶ Manikánka Sípane kaweq ehwéhnsábé ómi aiq pútare atáh ké kawer-arítéhre. Minayabe mi ehwéh terieyabe íre niyehitehre. Maniká págege aní púana séhréh aítahráhinsabé ite koreiyeyabe nuwahbehre. Téhwe Asiu kegá mi ehwéh írówara anehe nahnsonka írówe. ¹⁷ Wehukega Sípane ehwehnsabé aiq pútare atáhtáq Manikánka kawerarítana sensabé, Ite kaweqtaq míáhwe arítéhre. Íre wehukega arambehrionka peh morá wensabé aiq pútare atáhnká kawerarítéhre. Mi kawéarítéh sánsámé Manikánka aiq sokigi aítéhre. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Manikánka wensabé aiq pútare atáh keyábé, Kaweqtaq míáhwe arítéh púara se oga mía míañoneherawoe ire. *(Habakuk 2.4)*

Maniká auwera múguwahgu ke úko éhwéhne.

¹⁸ Manikánka íopeq ména wene áyáteh naneq sansá sokigi aíre. Ahbar-era ahkaragára kené ahkaragáraga Manikáne aiq pútaq sansánsábé ahqáho atáhwe. Ahqáho atáh púana Manikánka anotahtaq abiahnsanéna kamah arinkéhe. ¹⁹ Maniká wewega wene sánsá tábúsoqme sokigi aríatái puara wehukega tagariahrahowe. Tagariahrahonsabé wene sánsánsábé ahqáho atáh púana Manikánka anotahtaq kamah arinawire.

²⁰ Naho naho Manikánka mah marákó marákó mirarowe. Wegá kaweqtaq mía míañéna moke miraro mensáméhnsá ábóraq marowe. Amahnága minawari kéhrara wehukega taga tagao puara wene sánsá tagariahrahowe. Tagéra iwíáhorahome Maniká webataq Manikánéna ahriahri págege aní mía míaire. Minayabe mi ahbábáq kégá Manikánsabe, Arene sánsá peh kopípéq kéhre íre irarerahowe. Írakaumo.

²¹ Sega Maniká tagarawéra wensabé, Are Maniká Iteribo wóne íre owe. Arensabé iwíáh iwíáhonehqmune íre owe. Wensabé kaweróne íre atáhwe. Minayabe se múguwahgu agéra tábúsoqme iwíáh íre iwíáhia peh sunkíkírirabeq míáhwe. ²² Ite ahtebia ké úne éra saiyoéra múguwahgu ke úkowe.

²³ Manikánka anotah aní ména ahriahri mía míairara wehuke íre mía míañowe. Maniká auwera abehq náneq wehukéní awankátate kuruqme mirarera minawarinsábé iwíáh iwíáh atáhwe. Kabarame ménkámehnkámé karahrabahme abehq náneq awankátate kuruqme mirarera, Itene manikáne éra minawarinsábé iwíáh iwíáh atáhwe.

Ómiga ahbabáq aruqaruro ke wóe i éhwéhne.

²⁴ Sega mirao puana Manikánka se suena áwé tagehrara sene sirupipeq sirutaboiro ahbábáq mira aruqarurowe. Wahba sobaruqnahbaruronsabé ahbabárowe. ²⁵ Manikáne aiq pútaq sansá suera péhepehe iwíáhéra wene sánsá íre sehgiówe. Maniká moke náneq miraro anínsábé íre iwíáh iwíáhia peh Manikánka miraro naneqmarinsabé iwíáh iwíáhowe. Manikánka moke náneq miraro puaq wensabé iwíáh iwíáh atonawe kaweq sansáne. Ai q pútaq míre.

²⁶ Sega mira áhbábáronsabé Manikánka se suena áwé tagehre. Áwé tagehrara sega áhnte íre mirao naneq miraéra ahbabáq aruqarurowe. Ahreronká sensuwehqso suera síwáhu ahréróné sinonka sobaruqnahbarurowe. ²⁷ Wehga moq sene ahroero suera síwáhu wehné sinonkansabé sirutaboiréra sobaruqnahbarurowe. Mi sansámé anotah siyehiteh sansánirara pehipi mira aruqarurowe. Sega mira áhbábáq aruqaruro puana sene iwíáhwé sene sinonkame íre kaweragire.

²⁸ Sega Manikánsabe iuwahriehre íwíáho puana Manikánka se suena áwé tagehrara sega ahbabáq iwiáhéra íre mirao naneq miraowe. ²⁹ Sene sirupipeq áhnte ahkaragáarakáq ahbabáqkakaq kéhre. Áhnte mensáméhnsánsábé sirutaboiro ke wóe. Íre tábúsoréh sánsáno ke wóe. Ebehyabé suwahbeh ke wóe. Mó kené мэnsámehnsánsabe aigará pabeki ke wóe. Wehuke subiq sueyabe suwahbeh ke wóe. Se tobeh aruqaruro ke wóe. Se péhe éhwéhne mó kené мэnsámehnsá mewе meweo ke wóe. Mó ke íre kawerarítáh ké wóe. Síéhruru aruqaruro ke wóe.

³⁰ Mó keyábé péhe éhwéh arítáh ké wóe. Manikánsabe suwahrieh ke wóe. Aboawah weh áhréyábé abehq éhwéh arítáh ké wóe. Se saiyoéra seye síwíq pankeráh ké wóe. Ahbabáq áhwárah ke wóe. Sinoibone ehweh anterúáh ké wóe. ³¹ Se múguwahgu ke wóe. Itega miraoneheqmúne e ehwéh anterúáh ké wóe. Sensuwahrahyabé íre suwahbeh ke wóe. Mó keyábé iuwahriehre éra íre séhréh arítáh ké wóe.

³² Manikánka mina tahnsa pukorahi ahbábáq aruqaruro ke kamah arinawire. Sega minayabe irera anetaníbo íwíáhowe. Anetaníbo íwíáhéra mira ahbábáq aruqaruréra mina tahnsa áhbábáro keyábé kawerowe aritera iwíáh íwíáh arítáhwe. Manikánka moke mina tahnsa áhbábáq ké anotahtaq kamah arinawire.

2

Manikánka ómi kené arambehri tagéna sainsuahna ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, ite iwíáhóme mi ahbábáq ké íre kaweq ke wóe éq peh ite kaweqtaq mía míaúne iwíáhowe. Aneqsabé mira iwíáhoo? Itega moq mi ahbábáq mira aruqarurowe. Se ahbabáq ke woe eme iteitensabéákáq mirarewe. Itega moq mi ahbábáq mirao puaq iteitensabéákáq mirarewe. Minayabe, Ómi itega kaweqtaq mía míaúne íre irarerahowe.

² Ite tagarionawe Manikánka tábúsoqme iwíáhéna mina tahnsa áhbábáq ké ehweh aritena kamah arinawire. ³ Se ahbabáq ke woe iwíáhéq itega moq mi ahbábáq mirao mino? Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka ite íre kamah ainawire iwíáhoo? Ahqáho. Wega moke ahbabáq ke monseráhnue kamah ainawire.

⁴ Manikánka itensabé arutaboiraitena íwénunire. Íwénunéna íre apubúue kamah aíre. Minayabe, Anetaníbo. Pehipi ahbabáronehe iwíáhoo? Itene ahbabáq sansa sueq wene sánsá sehgihehéna Manikánka itensabé arutaboiraitena íwénunire. Minawé íre ahtebaho?

⁵ Itene ahbabáq sansa íre sueq peh píribahriéq, Ite iuwahbeh sansá miraoneheqmúne iwíáhonsabé itene ahbabáq áhnte aginae. Áhnte agirana Manikánka ehweh aitahna tanáhráq tábúsoqme iwíáhéna anotah kamáh ainawire. ⁶ Wega wehukene arambehri agehmarena ehweh aritena sainsuanawire.

⁷ Mó kegá Maniká míéhrabeq téhrehabeq pokéra we tahnsá méyabe suwahbehre. Manikánka sensabé, Kawerowe ariteyabe suwahbehre. Ahriahri oga mérapeq pokéyabe suwahbehre. Mina tahnsa suwahbeh kegá kaweq sansá mira aruqarurirataq Manikánka oganúq sitankéhe. ⁸ Mó kegá peh seyene iwíáh mira aruqarurowe. Sega aiq pútaq sansá íre sehgiha peh ahbabáq aruqaruro puana Manikánka mi keyábé anotah abíáhná aritena kamah arinawire.

⁹ Manikánka moke ahbábáq ke kamah arinara síérinayabé uwo uwo oneherawoe. Téhwe Manikánka ahbabáq Asiú ké kamah ariena anehe ahbabáq nahnsó kéákáq kamah arinawire. ¹⁰ Manikánka kaweq sansá mira aruqaruro keyábé, Kawerowe aritena siru ukiq sitena, Néne téhrehabeq

kióro. Anotah anímárí míagehe aritankéhe. Téhwe wega kaweqtaq miáh Ásíú keyábé mirareritena anehe kaweqtaq miáh náhnsó keyábé mirareritankéhe.

¹¹ Manikánka moke mi kené arambehri agehmarena tábúsoqme iwíáhéna saraqmarena sainsuanawire.

¹² Nahnso kegá Mósísiga sehgióro ú ehweh siahrrate íre irera sega ahbabáronsabé iraipéq pokigehe. Asiu kegá Mósísine ehweh irera ahbabáronsabé Manikánka Mósísiga sehgióro ú ehweh nká irarúnserahnue ehweh aritena kamah arinawire. ¹³ Asiu kegá Mósísine ehweh sene siahrrate íráhwe. Minayabe Manikánka mi keyábé, Ite kaweqtaq miáhwe pehipi irareritankéhbo? Ahqáho. Írakaumo. Peh morá moke mi ehwéh sehgió keyábé, Ite kaweqtaq miáhwe irareritankéhe.

¹⁴ Nahnso kegá mi ehwéh siahrrate íre irera pehipi sehgiónsabé sirupipeq kaweq sansá ahtebahwe. ¹⁵⁻¹⁶ Mi ehwéh íráhnsabé sehgió? Ahqáho. Manikánka sirupipeq kaweq sansá aritéhnsabé sehgiówe. Sega ahbabárotaq sirupipeq umeh agirara kaweqtaq miáhtáq sirupipeq eyoyó agire. Ínéga kaweq ehwéh teiúmé Manikánka Sísa Karáhénsabe, Wehukene sirupipeqté épéráhpéro sansánsabé sainsuo atéhre. Minayabe Sísa tuina tanáhráq wehukene sirupipeqté sánsánká seye sainsuankéhe.

Asiu kegá Mósísine ehweh nka séhréh aitankéhe iwíáho ehwéhne.

¹⁷ Itewe árahoo? Ite Asiu anímárí múne éq Mósísine ehweh sehgiune éq ite Manikáne animárí múne irare irareowe. ¹⁸ Maniká awahbeh sansá tagarione éq Mósísine ehweh aiq irone éq minayabe ite tábúsoqme iwíáhorahúne ewe.

¹⁹ Ite iwíáhome itewe Manikáne ah íre tagaríáh ké sokigiúna anímárí múne iwíáhowe. Sunkikírirabeq miáh ké kawerue nogigeheéq ite sene kánéq tahnsa míone iwíáhowe. ²⁰ Áhwára áhwára ke kaweraritone iwíáhéq káriq anímárinseq íre íráh kéreq síwáhnorúne iwíáhowe. Mósísine ehweh matawéq aiq moke iahtebóna puag mi arámbéhrí miraorahúne iwíáhowe.

²¹ Itega mó ke síwáhnoréq mina síwáhnoro ehwéh aneqsabé itewe íre sehgió? Itega mó keyábé, Aebóiyeho eme aneqsabé itewe aebóo? ²² Itega mó keyábé, Mó kené ahre abariiyeho eme aneqsabé itewe mó kené ahre abarioo? Itega mó keyábé, Abehq náneqsabé manikáne ateq iwíáh iwíáh atého eme itewe aneqsabé péhepehe manikáne árótu nahtápéq kéh náneqmarí aebóo?

²³ Itega iteitene íwíq pankereq Manikánka sehgióro i ehwéh teri terinome itewe aneqsabé mi ehwéh anteruaho? Mirairataqmé Manikánsabe éhruru atáhwe. ²⁴ Manikáne ehweh nka mahraréna,

Itega ahbabárirataq nahnso kegá tagéra Manikánsabe éhruruorahowe ire. (*Aisaia 52.2; Esekiel 36.20-23*)

Mina onserah itega Manikáne ehweh anterúáhnsabé tagah kegá wensabé éhruruowe.

Íre síú amurúruáhnsabé Asiu keúrá miáhwe i ehwéhne.

²⁵ Ite Asiu kegá íú amurúrueq Manikánka sehgióro i ehwéh sehgiónaraq aiq kawerire. Wene ehweh anterúáh Ásíú kéwé nahnso ke síú íre amurúruáh ké tahnsa úkowe. ²⁶ Síú íre amurúruáh kégá Manikáne ehweh sehgiótáq wega sensabé, Ite Asiu keúrá tahnsa miáhwe arítáhwe.

²⁷ Ite Asiu kéwé íú amurúruona kéwé Manikáne ehweh kéhraq íre sehgiówe. Minayabe nahnso ke síú íre amurúruáh kégá wene ehweh sehgirataq ite Asiu kegá minayabe tagéq íre kawerurone iwíáhigehe. ²⁸ Asiu anínurame insebo? Peh morá wene áú amurúrutai aní Asiu anínura mire iwíáhoo? Írakaumo. Íre minayabe Asiu anínura míéhre. ²⁹ Íre peh síú amurúruáh sánsá miraonka

Asiu keúrá úkowe. Íre púkuipéqté éhwéh íráhnká peh morá Manikáne Awanka wehukene sirupipeq sogiqtaté tahnsa amurúruéhnká sirupipeqkákákáq sene iwíáhipeqkákákáq kawerarítéh ké Asiu keúrá úku úkuowe. Íre wehukega peh Manikánka mina tahnsa keyábé, Kawerowe arítéhre.

3

Manikáne sansá peh kaweq sansáne i ehwéhne.

¹ I te Asiu kené sánsá nká nahnso kené sánsá kiotaikiro? Íú amurúrué sansa miraonsabé aneq kaweq naneq kanabo? ² Manikánka áhnte kawéq náneq ite Asiu ke náí náinúwe. Téhwe Manikánka wene ehweh ite Asiu ke teiena, Néne sánsá auráq matíáhro aitowe.

³ Mó Asiú kégá Manikáne ehwehnsabé íre aiq pútare atówe. Íre aiq pútare atónsabe Manikáne ehweh abehq úkiro? ⁴ Írakaumo. Peh aiq pútaq ehwéh kagaire. Minayabe Manikáne ehwehnka irarinserahnéna, Arega iraréna ehwéh aiq pútaraginkehe. Aiq pútaragínara wehukega tagagehe.

Wehukega ehweh atéhrataq arega se kiotaikinkehe ire. *(Buk Song 51.4)*

⁵ Wehukega iwíáhue iraréna, Itega ahbabárúnaga Manikáne tábúsoréh sánsá ábóraq máréhre iwíáhowe. Mira iwíáhéra, Minayabe Manikánka kamah ainawe we áhwára áhwára iwíáhéna íre kawerire ewe. Mah iwíáhwé peh wehukene iwíáh wíre. Ite mina tahnsa iwíáhoneh nkono? ⁶ Ahqáho. Írakaumo. Mi iwíáhwé peh abehq iwíáhe. Manikámé áhwára áhwára iwíáhi aní tahirímé wega mah kehíná kéhíná íre tábúsoqme ehweh aitéh irino.

⁷ Wehukenínká mó iwíáhue iraréna, Ínéga péhe éhwéh irarunka peh Maniká aiq pútari aní míre ue ábóraq máréhre iwíáhíre. Iwíáhéna, Minayabe néne péhe éhwéh íráh kégá Manikánsabe iwíáh iwíáhigehe ewe. Mira iwíáhéna, Wegá néne ahbabáqsabe ehweh aintahnawe árahinsabébo? Ehweh aintéhmé we áhwára áhwára iwíáhéna íre kawerire ewe.

⁸ Mina tahnsa iwíáho kégá, Pehipi ahbabáronehe ewe. Ahqáho. Manikánka mina tahnsa iwíáho keyábé ehweh aritena kamah arinawire. Kamah arinawe áberanawire. Mó kégá péhenéra, Íné Poraga mahraréna, Itene ahbabáqka kaweq sansá ábóraragire éna minayabe pehipi ahbabároneheqmúne síwáhnorire ewe. Írakaumo. Mi kewé péhe éhwéh aintáhwe.

Mó morá kaweqtaq mía míai aní íre míéhre i ehwéhne.

⁹ Aneq iwíáhoneh nkono? Nahnso kégá ahbabárowaqme peh morá ite Asiu ke kaweqtaq míone iwíáhoo? Ahqáho. Írakaumo. Ahbabáqka ite Asiu kereq nahnso kereq ite ómi saiqnariéhre teiú mino? ¹⁰ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Kaweqtaq mía míao ke míaho?

Írakaumo. Íre míáhwe.

Mó morá kaweqtaq mía míai aní írakaunuránowe.

¹¹ Maniká awahbeh sansá sega íre ahtebahwe.

Wensabé iuwahriehre éra we íre anebahrowe.

¹² Ómiga Manikáne ahme aiq súáhwe.

Suera moke abehq ke úkowe.

Kaweq sansá mirai anímé mó morá írakaunuránowe.

¹³ Sirupipeqté éhwéh íre kaweq ehwéh púara

pusa ké karesa kúnkúninserah ke wóe.

Sene áwéhipeqté péhe éhwéh kisuq kisurowe.

Wehenka wehuke pehtaq pukorahi naneq wehukene sinonkapipéq sítéhnserah sene péhe éhwéhnká wehuke íre kawerarítéhre. (*Saveman 7.20; Buk Song 5.9, 14.1-3, 140.3*)

¹⁴ Sega ehbo ehwéhnkáq tobeh ehwéhnkáq irare irareowara mó kené sirupipeq umeh arítáhwe. (*Buk Song 10.7*)

¹⁵ Sega mó ke peheráhnue subiq suq subiq surowe.

¹⁶ Pokorabeq mibeqté ké ahabábq aritera íre kawerarítáhwe.

¹⁷ Mó kereq morá íwíáhue mé sansa íre miraowe.

¹⁸ Manikánsabe íre áhreowe ire. (*Buk Song 36.1; Aisaia 59.7-8*)

¹⁹ Mósísine ehwehme ite Asiu kegá moke sehgigeheéna Manikánka mi ehwéh iuwe. Iuwaqme íre sehgoráhúne. Minayabe ite tábúsoqme sehgiune íre irarerahúne. Ite tagarionawe Manikánka itereq mah kehiná kéhínánseqne ahabábqqsabe ehweh aitanawire.

²⁰ Mósísine ehweh anteruonayabé Manikánka, Ite kaweqtaq míáhwe íre aitankéhe. Minayabe wehukenínká, Íné Manikáne ehweh aiq tábúsoqme sehgiúge irarerahiro? Ahqáho. Írakaumo. Moke mah kehiná kéhínánká mi ehwéh anteruona puag ite ahabábq animárí múne tagarawéq mi ehwéh íre irarerahúne.

Sísa Karáhénsabe aiq pútare atéh ánímé peh kaweqtaq míéh áníne i ehwéhne.

²¹ Manikánka Mósísine ehweh sehgió keyábé, Ite aiq kaweqtaq míáhwe teriro? Írakaumo. We mó sansánire. Amahnága mi sansá ábóraragirana wega itensabé, Ai q kaweqtaq míáhwe irarerahire. Mi sansánsabé Mósísireq Manikáne ehweh iraru kereqka aiq iraruwe. ²² Mi sansámé mahraréna, Manikánka moke Sísansabé aiq pútare atáh ké kaweraritena aiq kaweqtaq míáhwe arítéhre. Asiu kené mó ah, nahnso kené mó ah írakaumo. Manikánka Asiu kereq nahnso kereqsabé peh morá íwíáhéna peh aiq pútare atáh keyábé kaweraritena kaweqtaq míáhwe ire.

²³ Ite moke mah kehiná kéhínánká ahabábqurauna puag Manikánka kaweqtaq míá míainserah ite kaweqtaq íre míá míaorahúne. ²⁴ Sísa Karáhéga itene ahabábq paiqmaro púana Manikánka séhréh aitena wáh insahwé aitena itensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aitéhre.

²⁵ Naho naho Sísa íre tutaq Manikánka ahabábq ke síwénunéna mi tanáhráq íre apubúue kamah ariuwe. Wegá wenahni eqmarowana Sísa pukútaq wene korahqtaté wehukene ahabábqqsabe paiqmarowe. Minayabe Manikánka Sísansabé aiq pútare atáh ké kawerarítéhre. Mina ireq Maniká anotah kawéq áníne íwíáhúne.

²⁶ Manikánka miraúnsabe amahnága itega, Maniká tábúsoréh áníne tagarione. Wegá moke Sísansabé aiq pútare atáh ké kawerarítéhre. ²⁷ Minayabe ite itensabé iwíáh íwíáhonehnikono? Írakaumo. Iteitega Mósísine ehweh tábúsoqme miraúnayabé Manikánka itensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aitehro? Írakaumo. Peh morá Sísansabé aiq pútare atona puana itensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aitéhre.

²⁸ Manikánka Mósísine ehweh tábúsoqme sehgi ánínsabé, Are kaweqtaq míáhne atehro? Írakaumo. Ite tagarionawe peh wenahnínsabé aiq pútare atéh ánínsabé, Are kaweqtaq míáhne atéhre. ²⁹ Manikámé peh morá ite Asiu kené Manikápo? Írakaumo. We moke ite Asiu kereq nahnso kereqne Maniká míre.

³⁰ Maniká peh morá ánínéna ite Asiu kereq nahnso kereqsabé peh morá íwíáhíre. Ite Asiu kereq nahnso kereqka wensabé aiq pútare atonayabé Manikánka itensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aitéhre. ³¹ Minayabe Mósísine

ehwehnsabé abehq éhwéh míre éq anetaníbo enehnkono? Ahqáho. Íraukaumo. Manikáne ahninkáwánsabé aiq pútare atona puaq Mósísine ehweh kaweq éhwéhne págegeue irarúne.

4

Manikánka Ébárahma kaweqtaq míéh áníne ú ehwehne.

¹ Ébárahmawe ite Asiu kené igaqna míowe. Wensabé aneq iwíáhonehknono?

² Ébárahmaga kaweq arámbéhriúnsabe Manikánka, Are kaweqtaq míahne atoo? Íraukaumo. Wene arambehriyabé Ébárahma kaweqtaq míahne atotaq tahirímé wewensabé iwíáh iwíáhhú irino. Íre wega arambehriúnsabe peh morá Manikánka miraúnsabe Ébárahmaga wewensabé íre iwíáh iwíáhorahúwe.

³ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Manikánka teawu ehwehnsabé Ébárahmaga aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Are kaweqtaq míahne atowe ire. *(Stat 15.6; Jeremaia 2.23)*

⁴ Arambehri anínká ápeq pehipi íre meyéhre. Wegá arambehrii puana wene wahnahnka ápeq áwíre. ⁵ Wehukénká wewene arambehriyabé íre iwíáh iwíáhia peh ahbabáq ke kaweraritahráhi anínsabé aiq pútare atéhrana Manikánka mi anínsabé, Are kaweqtaq míahne atéhre.

⁶ Manikánka, Ite kaweqtaq míáhwe arito keyabé Tébitiga naho naho iraréna iwíáh iwíáhhúwe. Íre sene kaweq arámbéhriyábé kaweraritowana iwíáh iwíáhhúwe. ⁷ Minayabe Tébitiga Manikáne púkuipéq naho aiq sehiranue mahraréna,

Manikánka sene ahbabáq kaqsuena kawerarítéh kéwé sirupipeq eyoyói ke méra iwíáh iwíáhowe.

⁸ Itene Wahnahnka sene ahbabáqsabe íre ehweh arítéh kéwé sirupipeq eyoyói ke méra iwíáh iwíáhowe úwe. *(Buk Song 32.1-2)*

⁹ Manikánka kawerarítéhrara sirupipeq eyoyói kewe peh morá síu amurúruáh Ásíu kébo? Ahqáho. Íre sebatare. Manikánka síu íre amurúruó nahnsó kéreq moq kawerarítéhrara sirupipeq eyoyóire. Ébárahmaga Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Are kaweqtaq míahne atowe teiewóge. ¹⁰ Ébárahmane áú íre amurúruotaq kaweqtaq míahne atoo? Wene áú amurúruotaq kaweqtaq míahne atoo? Árahtaq kaweqtaq míahne atoo? Wene áú íre amurúruotaq kaweqtaq míahne atowe.

¹¹ Wene áú íre amurúruotaq Ébárahmaga Manikáne ehwehnsabé aiq pútare ato púana wensabé, Are kaweqtaq míahne atowe. Kaweqtaq míahne atonsabe mó ke sokigi arinkeheéna anehe Manikánka Ébárahmansabé, Áú amurúruo atowe. Minayabe Ébárahmaga Manikánsabe téh aiq pútare ato púana síu íre amurúrusa peh moke aiq pútare atáh kéné sinahbúwá úkirana Manikánka sensabé, Ite kaweqtaq míáhwe arítéhre.

¹² Asiu kegá pehipi síu amurúruáhmé Ébárahmawe sinahbúwábo? Íraukaumo. Ébárahmane áú íre amurúruótaq wega Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atowe. Aiq pútare atowara wega aiq pútare atáhnserahno kewé Ébárahmawe sinahbúwá míéhre.

Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atéh éhwéhne.

¹³ Manikánka Ébárahmareq wene anahwaréhreqsabé, Mókakewe itega mah marákó marákó awaq miagéhe teriuwe. Segá Mósísine ehweh kawerue sehgiúnsabe teriuwo? Íraukaumo. Segá Manikáne ehwehnsabé aiq pútare ato púana wega sensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aritena awaq miagéhe teriuwe.

¹⁴ Peh Mósísine ehweh kawerue sehgió kégá awaq miáhtáq tahirímé Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atáh ké íre awaq miówana Manikánka mirainauge ú ehwehmé abehrúki irino. ¹⁵ Manikánka Mósísine ehweh anterúáh ké kamah arinkéhe. Nahnsó kégá Mósísine ehweh sene siahrrate íre írátíáhwe. Minayabe itega mi keyabé íre ehweh aritahráhué.

¹⁶ Manikánka Ébáráhmareq moke wene anahwaréhreqsabé iwíáhéna, Séhréh ariteyabe níre éna ínégá mirainauge úwe. Mirainauge ú púana wensabé aiq pútare atáh ké kaweraritankéhe. Manikánka peh morá Mósísine ehweh sehgió ké kaweraritankéhbo? Írakaumo. Ébáráhmaga wensabé aiq pútare atonserahno kereq moq kaweraritankéhe. Ébáráhmawe ite Manikánsabe aiq pútare atona kené iteinahbúe. ¹⁷ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Ínégá miraunka arewe áhnte nahnsó náhnsóné sigaqna míankehe ire. *(Stat 17.5; Aisaia 48.13)*

Ébáráhmaga wensabé aiq pútare atotaq Manikánka tagéna wensabé aiq pútare atáh kéné sigaqna míankehe atowe. Ébáráhmaga aiq pútare ato anímé we Manikánéna pusa ké oganúq sitena íre kéh náneq ábóraq kahno atéhrana ábóraragire.

Ébáráhmaga Manikánsabe kawerue aiq pútare ato ehwéhne.

¹⁸ Manikánka wensabé, Arewe áhnte nahnsó náhnsóné sigaqna míankehe úwana Ébáráhmaga aiq pútare atena áwénunúwe. Manikánka, Arenanahréh áhnte míagehe atonsabe Ébáráhmaga mi ehwéhnsabé aiq pútare atena áwénu aruqarurúwe.

¹⁹ Aiq pútare atena áwénu aruqaruréna peh íregárita qópéq 100 opéq míonsabe naho korééna wene anonka taropagúwe. Wene ahre Sárahe orení úkúnsabe wega ani íre maqmiahráhué. Minawé Ébáráhmaga tagéna, Manikánka tení éhwéh péhe éhwéhpómo íre iwíáhué. Írakaumo. Mira iwíáh íre iwíáhia peh aiq pútaq aginawire éna áwénunúwe. ²⁰ Áwénunéna árahinabomo iwíáh íre iwíáhia peh teawu ehwéhnsabé aiq pútare ato puana págegeue ambubu atawéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe.

²¹ Iwíáh iwíáh atena, Manikánka moke miraorahi aní púana wega teníátái ehwéh aiq pútaraginawire iwíáhéna áwénunúwe. ²² Ébáráhmaga Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Are kaweqtaq miahne atowe.

²³ Manikánka wensabé, Are kaweqtaq miahne ato ehwéhmé íre peh morá Ébáráhmansabé shiranúwe. Írakaumo. ²⁴ Itensabéákáq teíre. Sísa itene Wahnah pukúwana Manikánka we iriwe oganúq atowe. Itega oganúq ato anínsabé aiq pútare atáhnaraq wega itensabé, Kaweqtaq miahwe aitankéhe.

²⁵ Segá Sísa subiq suaneherautaq Manikánka mi ke íre saiqnaritowara subiq súówana itene ahababáqsabe putiowe. Ite kaweraitankeheéna Manikánka we iriwe oganúq atowe.

5

Manikánka itensabé, Ite kaweqtaq miah ké wóe ú ehwehne.

¹ Sísansabé aiq pútare ataráúna puana Manikánka kaweraitena, Kaweqtaq miahwe aitaráire. Wegá kaweraitaráinsabé ite insahwé aítana irunúkiq ita itaire. Itene Wahnah Sísa Karáhénsabe miraurainka Manikánka irunúkiq ita itaire. ² Sísansabé aiq pútare ataráúna puana Manikánka itensabé,

Ínéba sero éna séhréh aita aitaire. Séhréh aitéhraq Manikánka kaweqtaq mía míainserah itega mókake weba méq we tahnsánue kaweqtaq mía míaoneheqmúne íwíáhúnayabé itene iru eyoyóire.

³ Íre peh morá minayabe iru eyoyóire. Íre kaweragi tanáhráq ebeqme itene iru umeh agire. Mi tanáhráq iwíáhéq, Sísane sánsá íre sueq peh ambubu atione íwíáhúne. Mira íwíáhúnayabé itene iru eyoyóire. ⁴ Manikáne sansá ambubu atíáhnaga ahababáqsabe ahqáho atahráhu. Ahqáho atáhnaraq wega séhréh aitanawire íwíáhéq wega ite kaweraitanawire éq áwénunúne. ⁵ Áwénunúnaraq íre pehipi áwénunúne. Írakaumo. Manikánka Wenawa iteba eqmaq áuwátáiraq ite mó keyábé irutaboirigeheéna wenawanka séhréh arite sansa sokigi aíraq ite íre pehipi áwénunúne.

⁶ Ite ahababáq aruqaruréq kaweqtaq íre míahrahúnana awehraq tanáhráq Sísá Karáhéga ite meirena kaweraitanieéna putiowe. ⁷ Tábúsoréh ání séhréh atanieéna mó anínká pukinabo? Írakaumo. Minawé íre wehukene sánsáne. Anotah kawéq ání séhréh atanieéna mó anínká pukinabomo.

⁸ Ite ahababáq animárí míaraunaraq Sísá Karáhéga ite kaweraitanieéna putiowe. Miraú púana Manikánka itensabé anotahtaq arutaboirire ue aig sokigi aíre. ⁹ Sísá Karáhé putiotaq wene korahq tunsabe Manikánka itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitéhre. Kaweqtaq míáhwe aítana ite anotah sehréh aita aitaéna mókake mó ke ehweh ariténa ite íre ehweh aitanawire.

¹⁰ Ite Manikáne naruo animárí míaraunaraq wenahni putionsabe Manikánka insahwé aítaráire. Amahnága Sísá oga mía míai anínká ite insahwé aítarái kebá ména séhréh aita aitaire. ¹¹ Minawé aig pútaq ehwéhnsábé iwíáh íwíáhúne. Maniká Iteribonsabé moq iwíáh íwíáhúne. Itene Wahnah Sísá Karáhéga insahwé aitéhnsábé Maniká Iteribonsabé anotah iwíáh íwíáhúne.

Éhrámaga miraúnka puké sansa áhwárowana Sísaga miraúnka oga mé sansa áhwáro ehwehne.

¹² Itega tagarionawe naho naho mah marákó marákó ahababáq íre kotaq peh morá anínká ahababáq áhwárowe. Wega ahababárúnka puké sansa áhwárowe. Moke anehe piah ké moq ahababáruronsabé puku pukuowe. ¹³ Mósísiga sehgióro ú ehweh íre irarútaq mah marákó marákóipéqté kégá ahababárowe. Sehgióro ú ehweh íre irarú púana Manikánka mó aniné ahababáq mó aniné ahababáruwe íre iwíáhúwe.

¹⁴ Ahababáq íre iwíáhúwara Éhrámareq wene animárinseq puku pukuowe. Mósísi mío tanahráqkákáq pukuowe. Éhrámaga Manikánka pehragáhno ú ehweh anteruowara anehe piah kégá moq ahababáréra pukuowe.

Éhrámawe anehe sú aniné píkísah tahnsáne. ¹⁵ Éhráma peh morá ání ména o sansa áhwárowana we anehe sú anímé peh morá anínká moq o sansa áhwárowana íre monseráh sánsátaré wíre. Ahqáho. Írakaumo. Sísane sánsánká Éhrámane sánsá kiotaikire. Éhrámaga ahababárúnsabe wereq moke mó kereq puku pukuowe. Sísá Karáhéga áhnte ke séhréh aítanieéna itene ahababáqsabe putiowe. Putionsabe Manikánka itensabé arutaboiréna séhréh aítana oganúq itéhre.

¹⁶ Oganúq itéh sánsámé Éhrámaga ahababáru sansámé íre peh morá sánsáne. Ahqáho. Írakaumo. Oganúq itéh sánsánká ite kaweraitehrana Éhrámaga ahababárú sansánká ite anotahtaq íre kaweraitéhre. Éhrámaga peh morá ání ména ahababárúnsabe Manikánka ite ómi kamah aiuwaq pukorahúne. Áhnte ahababárowana Manikánka o sansanue oganúq itena itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitéhre.

¹⁷ Peh morá ánínká ahababárúnsabe ahababáqka áhnte wehuké saiqnariéhrara puku pukuowe. Puku pukuowana oganúq ítéh sánsáncá Éhrámaga ahababárú sansa kiotaikire. Sísá Karáhéwé peh morá ánínká miraúnka Manikánka íné eqmaq núwátáirana iteba míarautaq págege arámbéhríéna ótaq sansá, itega íre tagariaro sansánurautaq pehwehrue míaraugaq tagarowe. Itega mina tagéq ahtebahme Manikánka íné eqmaq núwátái aní ména wene arambehri tábúsoqme mira aruqaruruge.

¹⁸ Kawerue írátíáhro. Éhrámaga ahababárúnka moke ahababáronsabé Manikánka ómi mah kehiná kéhíná ehweh aritahráhire. Sísá Karáhéga kaweq sansánúnka Manikánka ómi mah kehiná kéhínánsábé, Kaweqtaq míáhwe aitená oganúq itahráhire. ¹⁹ Éhráma peh morá aní ména wega Manikáne ehweh anteruonsabe áhnte wehuké ahababáq ke úkowe. Sísaga peh morá aní ména Wenabone ehweh tábúsoqme sehgiunsabe áhnte wehuké kaweraito púaq kaweqtaq mía míarahúne.

²⁰ Wehukega ahababáq áhnte kéhre siahtebageheéna Manikánka sehgióro ú ehweh náriuwe. Ahababáq áhnte agúwana Manikánka séhréh aitéh sánsáncá ahababáq sansa kiotaikire. ²¹ Ahababáqka wehuke saiqnariéhrara puku pukuowe. Itene Wahnah Sísá Karáhéga miraúnsabe Manikánka itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitená oganúq itena áhntetaq séhréh aitená itensabé, Oga mía míaoro aitéhre.

6

Sísá pukútaq ite moq pukowana ehwéhne.

¹ Minayabe aneq íwíáhonehnikono? Mahra íwíáhonehnikono? Manikánka ite áhntetaq peh íregáritaq séhréh aítankéhboq ahababáq aruqaruroneheqmqúne íwíáhonehnikono? ² Ahqáho. Írakaumo. Pusa ké ahababáq sansa súáhnserah ite moq pusa ké tahnsa méq ahababáq suone. Minayabe arahue ahababáq aruqaruronehnikono? ³ Ite pusa ké tahnsa úkuna tanáhráq íre ahtebaho? Ite wání meraunaraq itereq Sísá Karáhéreq morá aní tahnsa úkuraunana we pukútaq ite moq pukowane.

⁴ Ite wání meraunawe itereq Sísá Karáhéreq pukuraune. Pukuraunara we maisarótaq itenkakáq maisarówe. Maniká Iteribo págege aní ména Sísá Karáhé iriwe oganúq atotaq itenkakáq iriwe oganúq itowe. Ite o sansanigeheéna iriwe oganúq itowe.

Ite Sísareq oga mía míáúne i ehwéhne.

⁵ Sísá Karáhé pukúwaq ite moráráq pukéq wereq itereq morá aní tahnsa úkowane. Mina únserah Manikánka Sísá iriwe oganúq atotaq itereq moráráq iriwe oganúq itowaq wereq itereq morá aní tahnsa mía míaune. ⁶ Ite tagarionawe Manikánka itene irupipeqté áhbábáq íwíáh awankátaq táhparowe. Itene ahababáq íwíáh parabaruanieéna Sísá awankátaq táhparótaq Manikánka itene ahababáqkakaq mitaq táhparowe. Minayabe amahnága ahababáqka ite íre saiqnariahrahire. ⁷ Itene ahababáqka arahinsabé ite íre saiqnariahrahire? Ahababáqka pusa ké íre saiqnariahrahire. Ite pusa ké tahnsa úkúna puana íre saiqnariahrahire.

⁸ Sísá Karáhé pukútaq itereq pukowanayabé itereq wereq moráráq mía míaoneheqmqúne. Mina aiq pútaq ehwéhne íwíáhúne. ⁹ Ite írátíonawe Sísá Karáhé mó íre pukinae. We pukúwana iriwe oganúq ato púana we mó íre pukinae. Mó íre pukorahi puana peh oga mía míainawire.

¹⁰ We peh morá tánáhráq pukú púana mó íre pukinae. Pukúnka ahababáq sansa aiq saiqnariehre. Amahnága we oga mía míaime Maniká awahbeh

sansá miraire. ¹¹ Mina inserahnoro. Itene naho áhbábáq sánsá aiq suto puag mó íre ahbabáronehe íwíáhoró. Itereq Sísa Karáhéreq moráráq oga méq Maniká awahbeh sansá miraoneheqmúne íwíáhoró.

¹² Ahbabáqka itene pukorahi inónká saiqnariéhnehboq ahbabáq apubúue súáhro. Itene irupipeqté íwíáhgá ite áúgi ínehboq ahbabáq iwiáh apubúue súáhro. ¹³ Itega irutaboíro naneq meyanehéq itene aiayahnká ahbabáriyeho. Ahbabáriyehboq ite mó anínká mó anínkáue Manikánsabe, Néne ninonka are áwúge. Wahnahnainto teawéro. Itega pusa ké tahnsa míarotaq Manikánka oganúq ítárái puag wensabé áhrabéq, Arene kaweq sansá miraoneheqmúne teawéro. ¹⁴ Manikánka séhréh aitéh púana Mósísiga sehgióro ú ehwehnká íre ehweh aitéhre. Minayabe ahbabáqka ite íre saiqnariéhre.

Sehgíra sansánká ite saiqnarawé ehwehne.

¹⁵ Minayabe aneq iwiáhonehknono? Manikánka séhréh aitéhra q Mósísine ehwehnká íre ehweh aitéhnsábé ahbabáq aruqaruronehknono? Írakaumo. ¹⁶ Sehgióra sansánká saiqnariéhmé íre iahtebaho? Ite ahbabáq aruqarurirataq ahbabáqka saiqnariahna q pukoneheqmóe. Ite Manikáne sansá sehgiórataq kaweq sansánká ite saiqnariahna q kaweqta q mía míaoneheqmóe.

¹⁷ Menah itega ahbabáq aruqarururota q ahbabáqka ite saiqnariaraire. Saiqnariaraita q mó kegá aiq púta q ehwéh íwáhnorurowa q ireq iwiáh íwíáhéh sehgirowana ahbabáqka saiqnariaraimé Manikánka sabi iuwátáire. Minayabe Manikánsabe iwiáh íwíáh atone.

¹⁸ Kaweq sansánká ite saiqnariéhnsábé iwiáh íwíáh atone. ¹⁹ Íre irasa ké míehboq kawerue irageheéna pahsuqme teiúge. Menah itega ahbabáqsabe irutaboírég mira aruqaruronserah amahnága peh kaweq sansánsábé irutaboírég kaweqta q míáhro.

²⁰ Ahbabáqka ite saiqnariaraita q itega kaweqta q íre míahrahurowe. ²¹ Itega ahbabáruro sansánsábé amahnága iyehitehre. Itega ahbabárurota qmé kaweq apéq meroo? Írakaumo. Mina onserahno kewé pukoneherawoe.

²² Ahbabáqka ite saiqnariarairana Manikánka sabirutairaq wene arambhiri anímárái úkurowe. Minayabe ite kaweqta q méyabe iwiáh íwíáhéh oga mérapeq mía míaoneheqmóe.

²³ Ahbabáqka saiqnariéhnká aneq apéq wehuke siro? Ahbabáqka saiqnariéh ké pukoneherawoe. Itene Wahnah Sísa Karáhénsabe aiq pútare atona kewé Manikánka wáh kaweraitena oganúq itena, Sísa q ahriahri mía míaoro aitéhre.

7

Oganúq itonsabe kaweq sansánonehe i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáráino, itega Mósísiga miraoro ú ehweh aiq ahtebahwe. Wehukene oga mé tanahráq mah ehwéhmé anterúéhra q mi ehwéhnká ehweh aritahráhire. Se pukirata q mi ehwéhnká se íre ehweh aritahráhire. Minawé aiq írátíáh mino. ² Mi ehwéhnká, Arenawehqpa mía míaúno únsabe wenawehq oga míeh tánáhráq áúwéh áhréwé mi ehwéh aiq anterúéhre. Wenawehq aiq pukirana mó weh kéréhmé mi ehwéh íre anterúéhre. We puki puana mi ehwéh íre anterúéhre.

³ Wenawehq oga míéhtáq mó weh kéréhrana mi ehwéhnká, Are ahbabáq ini móne atéhre. Wenawehq pukínara qmé we mó weh kérahráhire. Wenawehq puki puana mó wehkinsabé mi ehwéhnká, Are ahbabáq ini móne íre atahráhire.

⁴ Néne iyahnabo anímáráino, ite mi iní tahnsa móe. Sísa Karáhé pukúta q ite moq pukunsabé Mósísine ehwehnká amahnága íre ehweh aitéhre. Manikánka

wenahni iriwe oganúq atowaq Sísane animáí ukéq wene arambehri mi-raoneheqmúne.

⁵ Iteitene ahababáq iwiáhga saiqnariarai puaq Mósísine ehweh ireq mi ehwéhnsábé iuwahriehre éq pukorahúna ahababáq aruqarurúne. ⁶ Sísareq moráráq pukowanayabé ite saiqnariarai naneq soraq iuwena Mósísine ehweh moq soraq sueq amahnága Manikáne Awanka sokigi aí ó sánsánúne. Íre Mósísiga sehgióro ú sansa peh Manikáne Awanka sokigi aí ó sánsá seh-gioneheqmúne.

Ahababáq sansanká ite ahababáraithe i ehwéhne.

⁷ Ite ahababáronaraqmé aneq iwiáhhonehknono? Mósísine ehwehme ahababáq ehwehne íwiáhhonehknono? Írakaumo. Peh morá mi ehwéh írátáunsabé ahababáq ani múge íwiáhuraage. Mi sehiránká mahraréna, Mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekíneho ire. Mi ehwéh írátáunsabé íné tagaríomé mó aniné ménsámehnsánsabe nigará pabekime ahababáq míre. ⁸ Mi ehwéh irena íre sehgoráhuraunsabé ahababáqka íné saiqnariarairana áhnte íre kaweq sansá néne nirupipeq áhwararaire. Mósísine ehweh íre kéhtáq tahirí ahababáq árahue ahtebóna iripo?

⁹ Mósísine ehweh íre írátáutaq, Íné kaweq aní múge íwiáhuraage. Anehe mi ehwéh kawerue irena, Ahqáho. Íné ahababáq ani ¹⁰ púana pukorahuge íwiáhuraage. Wehukega oga míageheéna Mósísiga mi ehwéh irarúwe. Mi ehwéh irena, Íné íre oga míahrahuge éna peh pukorahuge íwiáhuraage. ¹¹ Mi ehwéh irena íre sehgoráhuraunsabé ahababáqka péhe sánsá aintena saiqnariarairana, Íné pukorahuge íwiáhuraage.

¹² Minayabe anere enehknono? Manikánka iwiáh atowana Mósísiga irarú ehwehmé Manikáne ehwehnéna tábúsoréh éhwéhnéna kaweq ehwéh míre. ¹³ Mi kawéq éhwéhnká íné íre kaweraintaráiro? Írakaumo. Mi ehwéh írátáugana ahababáqka saiqnarawéna íre kaweraitaráire. Íné áhnte ahababáq aní ména pukorahuge íwiáhinkeheéna mi ehwéhnká sokigi aníátáire.

Ahababáqka ite saiqnaríéh éhwéhne.

¹⁴ Ite írátíonawe Manikánka iwiáh atowana Mósísiga mi ehwéh irarúwe. Minayabe mi ehwéh kaweq ehwéhnirana ahababáqka íné saiqnaríéhna Maniká awahbeh sansá íre sehgoráhéna peh ahababáq aruqaruruge. ¹⁵ Íné nuwahbeh kawéq sánsá mirainie íwiáhume íre mira aruqaruruge. Peh íre nuwahbeh ahababáq sánsá mira aruqaruruge. Aneqsabé mira aruqarurugo? Minawé íre niahteboge.

¹⁶ Íné nuwahrieh ahababáq sánsá mira aruqarurugana Mósísine ehwehnka néne ahababáq sokigi anírana mi ehwéhmé peh kaweq ehwéhne íwiáhuge. ¹⁷ Minayabe íre ínénéga peh nirupipeqté áhbábáq iwiáhga saiqnaríéhnká ahababáq aruqaruruge.

¹⁸ Kaweq sansá mirainauge uganawe íre miraorahuge. Íre miraorahunsabé íné tagaríomé nirupipeq kaweq iwiáh íre kéhre. ¹⁹ Íné nuwahbeh kawéq sánsá mirainie íwiáhume íre mira aruqaruruge. Peh nuwahrieh ahababáq sánsá mira aruqaruruge.

²⁰ Íné nuwahrieh ahababáq sánsá mira aruqarurunsabé íre ínénéga peh nirupipeqté áhbábáq iwiáhga saiqnaríéhnká ahababáq aruqaruruge. ²¹ Íné mahraue tagaríoge. Íné nuwahbeh kawéq sánsánsábé iwiáhutaq ahababáqka saiqnaríéhnsábé íre miraorahuge.

²² Manikáne sansá peh kaweq sansáne íwíáhéna mi sansánsábé iwíáh iwíáhuge. ²³ Mirainauge íwíáhugana nirupipeq mó iwíáh kéhre. Ahbabáq iwíáhgá kaweq iwíáh kiotaiki puana ninonka nirutaboiru ahbabáqká saiqnariéhhrana ahbabáq aruqaruruge.

²⁴ Íné ahbabáq ani mío púana nirupipeq áhnte umehire. Insega séhréh aintena sabi nuwankéhbo? ²⁵ Ahbabáqka saiqnariéhnsábé pukorahuge. Manikáne sansá sehgieyabe nírana peh nirutaboiru iwíáhgá saiqnariéhhrana ahbabáruge. Minayabe insega séhréh aintena sabi nuwankéhbo uge. Sísa Karáhé itene Wahnahnka miraúnka Manikánka séhréh aintena sabi nuwahráhire. Minayabe wensabé iwíáh iwíáh atóge.

8

Sísa Karáhéga itene ahbabáq kaqiuwena Manikáne Awa iteba eqmaro ehwehne.

¹ Sehgióro ú ehwehncá Sísa Karáhéreq mía míaúna ke íre ehweh aitéhre. ² Aneqsabé íre ehweh aitehro? Ahbabáqka ite saiqnariéhnsábé pukorahúnaraq Manikáne Awanka oganúq itena sabi íúwéhre. Sabi íúwéhhrana Sísa Karáhéreq mía míaúnayabé íre ehweh aitéhre.

³ Mósísiga sehgióro ú ehwehncá itene ahbabáq íre kaqiuwahráhire. Árahinsabébo? Itega mi ehwéh íre sehgoráhúne. Minayabe mi ehwéhncá íre kaweraitahráhire. Íre kaweraitahráhinsabé Manikánka webataq wewega itene irupipeqté áhbábáq iwíáh kaqiuwankeheéna wenahni eqmarowe. Eqmarowana ite tahnsá wéhúkéní úkéna itene ahbabáqsabe putiowe.

Itene ahbabáqsabe putiotaq Manikánka mi ahbabáq kaqsuonsabe amahnága itene ahbabáq iwíáhgá ite íre saiqnariahrahire. ⁴ Íre iteite iuwahbeh ahbabáq iwíáh peh Manikáne Awanka iwíáh aitehraq we awahbeh iwíáh miraonsabé kaweq sansá Mósísine ehwehncá irari sansá mira aruqarurúne.

⁵ Sene sirupipeqté áhbábáq iwíáh mirao kegá ahbabáq sansansábé iwíáh iwíáhowe. Manikáne Awanka iwíáh arítéh arámbéhrí mirao kegá wene sánsánsábé iwíáh iwíáhowe. ⁶ Sene sirupipeqté áhbábáq sánsánsábé iwíáh iwíáho kegá pukoneherawoe. Manikáne Awanka awahbeh sansánsábé iwíáh iwíáh atáh kegá oga mía míaowana sirunukiq sítéhre.

⁷ Sene sirupipeqté áhbábáqsábé suwahbeh kegá Manikáne ehweh íre sehgoráhúne. ⁸ Sene sirupipeqté áhbábáq iwíáh sehgió kegá Maniká awahbeh sansá íre sehgoráhúne.

⁹ Manikáne Awanka itene irupipeq mía míaíraq itene irupipeqté áhbábáq iwíáh íre miraia peh Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáh miraowe. Sísa Karáhéne Awanka wene arupipeq íre mía míaí anímé we íre Sísa Karáhéne ani míre. ¹⁰ Itega ahbabáruronsabé itene inonka pukorahi naneq mire. Sísa Karáhéga itene irupipeq míéhraq kaweqtaq míahrahéq iteyuwame oga mía míaowe.

¹¹ Manikáne Awanka itene irupipeq mía míaínaraq wega Sísa Karáhé iriwe oganúq atonserah itene pukorahi inónká moq mókake iriwe oganúq itankéhe. Manikáne Awanka itene irupipeq mía míaí puana mirainawire.

Manikáne Awanka séhréh aitéhraq ite Manikáne animáí úkorahúna ehwéhne.

¹² Minayabe ite anotah arámbéhrí kéhre. Mi arámbéhríwé íre itene irupipeqté áhbábáq sánsá miraé arámbéhrí wíre. Ahqáho. Írakaumo. Néne

iyahnabo animárino, ¹³ itene irupipeqté áhbábáq íwíáh mirairataqmé pukoneheqmóe. Manikáne Awanka séhréh aitéhnsábé itene irupipeqté áhbábáq íwíáh kaqsueq íre mirairataq oga mía míaoneheqmóe.

¹⁴ Manikáne Awanka iwíáh arítéh iwíáh sehgió kéwé Manikáne animáríne. ¹⁵ Manikánka Wenawa iteba eqmarowana Wenawanka ite saiqnarawéna áhre aitanabo? Írakaumo. Wene animárí míageheéna eqmarowana Wenawanka ite págege aitéh púaq ite Manikánsabe, Iteriboe atone. ¹⁶ Manikáne Awanka itene irupipeq ména, Néne animárí móe tei teininsabé ite tagarionawe ite Manikáne animárí múne.

¹⁷ Ite Manikáne animárí míona puag ite mókake wega ina naneq kaweq naneq awaq mianeheqmúne. Sísa Karáhé, iteruwahga aiq awaq mionserah itega mókake moke kaweq naneq awaq mianeheqmúne. Segá Sísa áwíoqnonserah ite moq íwíoqnagehe. Íwíoqnehrataq Sípane sánsá kawerue sehgiónaraq mókake we tahnsá méq wereq mía míaoneheqmúne.

Kaweqtapéq awaq me ehwéhne.

¹⁸ Mah marákóipéq míona tanáhráq íerinka irupipeq umehire. Mókake téhrehreq míáhnaraq áhnte kawéqtápéq púana irupipeq anotah eyóyóinae. Anotah eyóyói naneqka umehi naneq kiotaikína puana umehinsabé anetaníbo íwíáhéq kaweqtapéqsábé áwénunonehe. ¹⁹ Ite Manikáne animárí púana wega mibeqté kaweraitahna sánsá sokigi ainaraq ahtebanehe. Mi tanáhráq sínaraqsábé moke Manikánka miráú naneqka arutaboirena áwénunire.

²⁰ Téhwe moke miráú naneq anotah kawerarowana anehe abehrúkúwe. Íre wewega abehrúkúwe. Írakaumo. Peh Manikánka abehrúkúno atowana mira agúwe. *(Stat 3.17-19)*

Amahnága mi naneqka Manikánka kawerarahna tanáhráqsábé áwénunire. ²¹ Mókakewe moke miráú naneq mó íre kárékinae. Manikánka omasa tánáhráq moke mi naneq kawerarankéhe. Ahbabáqka ite wene animárí íre saiqnariahrah inserah kareki sánsánsá moke miráú naneq íre saiqnariahrahire.

²² Ahre inínká ani maqmianaitaq érinisabé uwo uwoire. Ite tagarionawe uwo uwoinserah moke miráú naneqka naho naho uwo uwoéna amahnágaákáq uwo uwoéna kaweq tanáhráq sínaraqsábé áwénunire. ²³ Uwo uwoéna kaweq tanáhráq sínaraqsábé áwénuniraq ite wehukega moq uwo uwoéq áwénunúne. Manikánka Wenawa téh iteba eqmarowana iteba mía míaéna séhréh aitéhre. Minayabe anehe wega itene inonkansabé, Kaweq inónká úkúno aitená néne animárí móe aitanawire. Mi tanáhráqsábé arutaboireq áwénunúne.

²⁴ Manikánka ite kaweraitena oganuq itaráirana amahnága inonka kaweraitahna tanáhráqsábé áwénunúne. Áwénunúna naneq tagónaraq tahirí íre áwénunúna irino. Ai q tageh anínká mó íre áwénunire. Wega ai q tageh puana aneqsabé mó áwénuninkehbo? ²⁵ Itene iuranka íre tagóna naneqsabé áwénunúne. Manikánka ai q mirainawire íwíáhéq pehwehrue áwénunúne.

²⁶ Íre págege ke míonana Manikáne Awanka séhréh aitéhre. Manikánsabe, Aneq ehwéh púrerue teawenéhknono únana Manikáne Awanka séhréh aitéhre. Wega itene irupipeq míéhraq itega íre ehwehnorahúna tanáhráq peh mukaq mukaqsúnana ite séhréh aitanieéna wene iwíáh Maniká teawena ite itene umehi naneqsabé púreraitéhre. ²⁷ Manikánka itene irupipeqté íwíáh tagariéhre. Wenawanka Maniká awahbeh sánsá tagariéh púana ite wene animárínsabé púreraitéhrana Manikánka wene púreq ehwéh íréhre.

²⁸ Wenahni táhnsá míageheéna Manikánka omaq itowaq wensabé irutaboirúne. Ite tagarionawe ite meirena kaweraitanieéna Manikánka moke

kaweq tanáhráqkákáq moke íre kaweq tanáhráqkákáq séhréh aitéhre. ²⁹ Téhwe Manikánka ite tagariowe. Tagarawéna wenahni táhnsá míageheéna ite omaq itowe. Sísá iteruwah ebeq kéna míowaq ite wenábáqmari míone. ³⁰ Manikánka ite omaq ito ke íáhrabéna itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitéhre. Kaweqtaq míáhwe aitéhnsábé wega itensabé, Ínéba méq kaweqtaq mía míausnerah míagehe aitowe.

Manikánka itensabé ahriahri arutaboiraitéh éhwéhne.

³¹ Manikánka itensabé, Ínéba méq kawetaq mía míausnerah míagehe aiton-sabe aneq iwíáhonehnikono? Wegá ite íéhneh aitéhnsábé itene naruoga íre saiqnariahrahó mino. ³² Manikánka wenahni íre saiqnatasa peh moke itene ahbabáqsabe pukinkeheéna eqmarowe. Wegá íre saiqnato puana moke kaweq naneq náiena séhréh aitanawire.

³³ Wene animarí míageheéna Manikánka ite omaq ito púana insega ite ehweh aitankéhbo? Írakaumo. Maniká wewega itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitéhre. ³⁴ Manikánka kaweráito púara inseréhga itene ahbabáqsabe ehweh aitera kamahigéhbo? Írakaumo. Sísá Karáhéga itene ahbabáqsabe putiowana iriwe oganúq atowana wega amahnága Maniká Iteribone ayah púpeq ména itensabé púreraitéhre.

³⁵ Sísá Karáhéga itensabé arutaboiraitéhre. Íre kaweq tanáhráq sínawe, íeri tanáhráq sínawe, íwíoqné tanáhráq sínawe, ehwehráhna tanáhráq sínawe, tabonah tanáhráq sínawe, pukorahúna tanáhráq sínawe, ite subiqme kamah aíra tanáhráq sínawe Sísaga itensabé íre arutaboiria peh iuwankéhbo? Írakaumo. Moke mi tanáhráq moq arutaboiraitena iteba mía míainawire.

³⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Arene animarí mionayabé sega ahkakebopoq iubiq suaneherawoe. Wehukega sipisípiq subiq súáhnserah ite moq iubiq suanehe íwíáhowe ire
(*Buk Song 44.22*)

³⁷ Moke teiyú tánáhráqsábé áhreonehnikono? Írakaumo. Sísaga itensabé mi tanáhráqkákáq arutaboiraitena íéhnehi puáq itene naruo kiotaikorahúne.

³⁸ Mó kegá miraonsabé wega itensabé íre arutaboiria peh túbáh aginabo? Írakaumo. Ite pukonaraqmé oga mionaraqmé Manikánka itensabé íre arutaboiria peh túbáh aginabo? Írakaumo. Íópeqté kéwé owainawamarímé anotah wahnáh kéwé sega miraonsabé Manikánka itensabé íre arutaboiria peh túbáh aginabo? Írakaumo. Amahnága íre kaweq tanáhráq kéhnsábé mókake íre kaweq tanáhráq sínaraqsábé Manikánka itensabé íre arutaboria peh túbáh aginabo? Írakaumo.

³⁹ Sehwerapeqté náneq kéhnsábéwé, maraipéqté náneq kéhnsábéwé, Manikánka moke miraro naneq kéhnsábéwé Manikánka itensabé íre arutaboria peh túbáh aginabo? Írakaumo. Itene Wahnah Sísá Karáhé kéronayabé Maniká Iteriboga íre túbáh agia peh ahriahri itensabé arutaboiraitanawire. Minawé aiq tagaríoge.

9

Poraga Ísara keyábé arutaboirú ehwehne.

¹ Íné Sísá Karáhéne ani míó púana péhe éhwéh íre teiasa peh aiq pútaríahnsanuge. Manikáne Awanka nirupipeq ména aiq pútaróne aitéhre.

² Nánuwahrah Isará ké Sísá Karáhé íre tagaríahnsábé nirupipeq umeh agu aguire. ³ Nánuwahrah Isará kegá Sísá kéréra oga míáhtáq tahirímé íné iraipéq pokéyabe íre ahqáho u irino.

⁴ Ísara ke Manikáne animáří míageheéna Manikánka naho omaq itowe. Omaq itowara igaqnaréhga Manikáne págege tehreh naneq tagowana wega omasa éhwéh teriuwe. Wega Mósísi iwíáh atowana sehgióro ú ehweh teriuwe. Manikánsabe iwíáh iwíáh ató sansa sokigi ariena mókake awinauge ú ehweh teriuwe. ⁵ Itene igaqnaréh anotah ke míówe. Sísa Karáhéga mah marákóipéq tutaq wenano Ísara iní míówe. Sísa Maniká ména moke mirau naneqkakáq wahnahniraq wensabé ahriahri iwíáh iwíáh atone. Aiq míre.

Manikánka Ísara kebá mirau sansansábé éhwéhne.

⁶ Naho naho Manikánka Ísara keyábé, Néne animáří míageheéna omaq itóge úwe. Amahnága áhnte Ísara kegá Manikánsabe suwahriehre éra íre wene animáří míáhwe. Minayabe Manikánka teriu ehweh abehq úkiro? Írakaumo. Manikánka Ísara kené sinahwaréh wene animáří míageheéna ómi íre omaq sitowe. ⁷ Minayabe wega íre moke Ébárahmane animáří omaq sitowe. Peh morá wenahni Áhísáhkine animáří Ísara kené sigaqnaréh míówe. Manikánka Ébárahma naho teawena, Arenahni Áhísáhkiwe itene igaqna míankehe úwe. *(Stat 21.12)*

⁸ Mah ehwéh áwahewé íre Ébárahmane ahrega maqmaro animárinká Manikáne animáří úkowe. Írakaumo. Peh Manikáne ehwehnsabé aiq pútare ata atao kegá Ébárahma kahnáh kée ue síwírarítáhwe. ⁹ Mi ehwéhnúmé Manikánka Ébárahmansabé naho mahraréna, Mó opéq kouwekinaraq Sára arene ahrega animai maqmarankéhe úwe. *(Stat 18.10,14)*

¹⁰ Mó ehwéhnsábé iwíághoro. Áhísáhkine ahre wenáwíq Árébékaga morágáké téhraníté maqmiowe. Sibowáwé peh morá itene igaqna Áhísáhkie. ¹¹ Sinowagá maqmianaútaq sega kaweq sansánkákáq ahbabáq sansánkákáq íre miraorahuye. Minayabe íre seyene arambehriyabé peh morá Maniká awahbeh iwíághá aiq pútaraginkeheéna omaq sitowe. ¹² Mi tanáhráq Manikánka sinowansábé, Ebeq piah anínká anehe piah aní awahbeh arámbéhrí mirainkehe úwe. *(Stat 25.23)*

¹³ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Anehe piah aní Sékópansabé nirutaboiréna ebeq piah aní Ísonsabé nuwahriehre íre. *(Lo 21.15)*

¹⁴ Manikánka aiq irarúnsabe aneq iwíáhonehknono? Wega íre tábúsoq sitéhre iwíáhonehknono? Ahqáho. Mira iwíáh íre orahúne. ¹⁵ Manikánka Mósínsabé naho mahraréna, Ínénéga iwíáhu aní séhréh ataní. Ínénéga niruní ánínsabé nirutaboirataníe úwe. *(Kisim Bek 33.19)*

¹⁶ Manikánka wehukení omaq atáhnsabé íre mi aníné iwíáh wíre. Íre wene arambehriga séhréh atéhra peh Manikánka wehukenínsabé arutaboiréna séhréh atéhre. ¹⁷ Mósísi Ísípi marárórápéq míotaq Manikáne ehwehnka mibeqté wáhnáhnsabé mahraréna,

Néne págege sansá sokigi arinieéna wahnahnúno atáráuge. Minayabe mah kehíná kehínánká néne págege sansá ahtebagehe íre. *(Kisim Bek 9.16)*

¹⁸ Minayabe Manikánka wehuke tagéna iwíáhéna mó keyábé arutaboiréna séhréh aritena mó keyábé, Saiyo animáří méq mitaq míághro arítéhre.

¹⁹ Ite míáhrabeqte ánínká ínénsabe, Maniká wewe awahbeh iwíáh mirainsabé árahinsabé itene ahbabáqsabe ehweh aitehro kasenire. Kasenéna,

We awahbeh iwíáh mirainsabé wehukenínká we awahbeh iwíáh íre miraorahi mino ire. ²⁰ Itewe peh wehuke puag Manikánsabe abehq éhwéh kaseniyeho. Kunubaga ehwehniatq tahirímé miraréh ánínsabé, Aneqsabé mahna tahnsa miraintahno iripo? Írakaumo. ²¹ Kunuba miraréh ánínká peh morá áwánkátáté kawerue mirai kunúbáákáq íroke kunúbáákáq miraime ehweh atanabo? Írakaumo. Kunuba miraréh ánínká wewene arambehri puana we awahbeh iwíáhue miraréhre.

²² Manikánka moq we awahbeh iwíáhue miraréhre. Wehukega wene págege sansá tagageheéna Manikánka kamah arie sansa sokigi arítéhre. Wega ahbabáq keyabé síwénunéna peh mótaq mótarue ehweh aritena anotahtaqa kamah arinkéhe. ²³ Wega wewe anotah aní mé sansánkákáq wewe págegeue séhréh aite sansánkákáq sokiginieéna ite wene animárí arutaboiraitena iwíáhéna, Mókake ite néne téhrehrebeq kaweqtaq míagehe úwe. Mi iwíáhwé peh wewene iwíáhe.

²⁴ Manikánka íre peh morá ite Ísara keyabé arutaboiraitena omaq itowe. Wega nahnso keyabé moq arutaboiraritena omaq sitowe. ²⁵ Minayabe Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Óséaga púkuipéq sehiranéna Manikáne ehweh mahraréna, Nahnsó keyabé, Menah ite íre nánuwahrah ke woe. Itensabé, Nánuwahrah kee aritaníe. Íre nirutaboirurau keyabé, Nirutaboiruge aritaníe úwe ire.

(Hosea 2.23)

²⁶ Mi ehwéhniká mó mahraréna, Wega mi keyabé, Ite íre néne animárí móe arítaráurabeq, Ite íné oga mía míau Manikáne animárí móe aitaníe úwe ire. *(Hosea 1.10)*

²⁷ Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Áísáiaga naho Ísara keyabé iwíáhéna anotahtaqa mahraréna, Nahmbísibeq arahwé áhnte kéhre. Ísarane anahwaréh mina tahnsa áhnte agirana Manikánka peh táhmaro kaweraritankéhe. ²⁸ Wega mó mah kehiná kéhínánsabé ehweh aritena apubúue kamah arinawire úwe. *(Aisaia 10.22,23)*

²⁹ Minayabe Áísáiaga mó mahraréna, Itene moke miraorahi Wahnáhnká anotahtaqa kamah aiena íre túbáh agútaq tahirímé wega Sóróma suwahpeqte kéreq Kómóra suwahpeqte kéreq subipáhrarutonserah iteinahréh moq subipáhrarúéh irino úwe. *(Aisaia 1.9)*

Ísara kegá íre aiq pútare ató ehwehne.

³⁰ Mi ehwéh ireq aneq iwíáhonehnikono? Téhwe nahnso kegá kaweqtaq méyabe íre sirutaboiruwe. Amahnága sega Manikáne ehweh irera aiq pútare atáhnabé Manikánka sensabé, Ite kaweqtaq míáhwe arítéhre. ³¹ Ísara kegá Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgioneheqmúne éra mi ehwéh íre sehgoráhowe. Minayabe se kaweqtaq íre míahrahowe. ³² Aneqsabébo? Segá íre aiq pútare atera peh seyene arambehriyabé iwíáh iwíáhowe. Minayabe wehukega ahtate ébáh íre tagéra siyobetaq pegue inahnsobónserah sega íre aiq pútare atera peh áhwára áhwáraowe. ³³ Minayabe Manikáne ehwehniká aiq mahraréna, Tagariáhhro. Íné Sáióna sawéhrápéq* Ísara kené ahtapeq siyobetaq pegue inahnsoboráhi ebáh máróge. Mitaq kéhnsabé wehukega surahoneherawoe. Wensabé aiq pútare atáh ké íre siyehitanawire ire. *(Aisaia 8.14, 28.16)*

* **9:33:** Sáióna sawéh Sarúsarama suwahpeq kéhre. Mó kegá Sarúsarama suwahpeqsabé Sáiónae ue áwíratówe.

10

Ísara kegá Manikáne sansa íre írátíáh éhwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, íné anotahtaq nuwahbehme Manikánka Ísara ke nánuwahrah merirena kaweraritankeheéna púreq aruqaruruge. ² Íné teiúmé sega Manikáne sansá sehgieyabe sírara peh mi sansá íre ahtebah puara áhwára áhwáraowe. ³ Manikánka wehuke kaweraitéh sánsá íre ahtebahwe. Peh seyene iwíáho sansá mira aruqaruronsabé Manikánka kaweraitéh sánsá íre sehgiówe.

⁴ Mósísine ehwehnka itensabé, Kaweqtaq míáhwe íre aitahráhirana peh morá Sísa Karáhéga itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitahráhire. Minayabe Manikánka moke Sísansabé aiq pútare atáh keyábé, Ite kaweqtaq míáhwe aitéhre.

⁵ Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgió keyábé wega naho sehiranue mahraréna,

Néne ehweh kawerue sehgióra kegá oga mía míagehe úwe. *(Wok Pris 18.5)*

⁶ Manikánka Sísansabé aiq pútare atéh ánínsabé, Are kaweqtaq míáhne atéhrana Manikáne ehweh sehgió. Mi anínká iraréna, Insega íópeq pokinabo itene irupipeq iwíáhiyeho íre. Sísa Karáhé íópeqté kiweranehe iwíáho? Mira iwíáh íre oro. ⁷ Mi anínká mó mahraréna, Insega pusa ké míáhrabeq pokinabo kaseniyeho íre. Sísa Karáhé pusa ké míáhrabeqte tumeranéhe iwíáho? Mira iwíáh íre oro. ⁸ Mi kasé éhwéhnsabé Manikáne ehwehnka mahraréna, Néne ehweh peh wahtotaq kéna itene irupipeq kéhraq íwéhrate irarewe íre.

(Lo 30.12-14)

Mi ehwéhme aiq pútare atona éhwéhnsabé íwáhnorúne. ⁹ Íwáhnoréq mahraue teiune. Sísa néne Wahnah mire íwéhrate iraréq wega pukútaq Manikánka iriwe oganúq atonsabe irupipeq iwíáhirataq wega meirena kaweraitankéhe.

¹⁰ Manikánka irupipeq aiq pútare atáh ké insahwé aitena íwéhrate, Sísa néne Wahnah mire irare ke kaweraitéhre. ¹¹ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Wensabé aiq pútare atáh ké íre siyehitanawire íre. *(Aisaia 28.16)*

¹² Manikánka Ísara kereq nahnso kereqsabé peh morá iwíáhire. Itene Wahnahnka Ísara kereq nahnso kereq wahnahnaitena wensabé áhrabo kené ehweh irena kaweraitena séhréh aitéhre. ¹³ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Are néne Wahnah míahno. Íné séhréh ainto ue áhrabira kewé Manikánka kaweraritanawire íre. *(Joel 2.32)*

¹⁴ Wehukega Sísansabé íre aiq pútare atéhrataqmé árahue néne Wahnah mé íné séhréh ainto ue áhrabigehbo? Sísa éhweh íre íréhrataqmé árahue aiq pútare atagéhbo? Sísa éhweh terí ání íre míahnaraqmé árahue iragéhbo? ¹⁵ Sísa éhweh terié ké íre eqmaq súéhrataqmé árahue korerigéhbo? Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Kaweq éhwéh teríra ke sírara tagehrataq sene sirupipeq eyoyóinae íre. *(Aisaia 52.7)*

Áhnte Ísara kegá kaweq éhwéhnsabé íre aiq pútare ató ehwehne.

¹⁶ Moke kaweq éhwéh íráh kegá mi éhwéh sehgió? Írakaumo. Minayabe Áísáiaga naho mahraréna,

Itene Wahnahno, itega teriuna éhwéhnsabé inseréhga aiq pútare aitaho úwe. *(Aisaia 53.1)*

¹⁷ Ite tagarionawe ite Manikáne ehweh ironaraq aiq pútare atone. Mah éhwéhme Sísa Karáhéga téh irarúwe.

¹⁸ Minayabe kasenuge. Ísara ke mi ehwéh íre írátóo? Sene ahrrerate mi ehwéh aiq írátówe. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Se miáhrabeq mi ehwéh aiq teriatowara íráhwe. Mi ehwéhnká mah marákó márakóipéq aiq abae agire ire. *(Buk Song 19.4)*

¹⁹ Mó kasenuge. Ísara kegá mi ehwéh áwahe íre ahteboo? Ahqáho. Segá aiq ahtebowe. Minayabe Mósísiga sehiranéna Manikánka irarú ehweh mahraréna, Nahnsó ke íre áwíqkakaq ké miáhwe. Se íre anotah ke miáhwe. Se íre ahtebah ke miáhwana ínégá mi ke kaweraritahnarag itega abiahnsa ariteq taonsahoneheqmóe úwe ire. *(Lo 32.21)*

²⁰ Áísáiaga íre áhreia Manikánka irarú ehweh pahsuqme mahraréna, Ínénsabe íre ninebahruro kegá ínéba sewe. Ínénsabe íre kabaruro kebá ábóraraguraúge úwe.

²¹ Ísara keyábé Áísáiaga mó sehiranue Manikánka irarú ehweh mahraréna, Ahriahri mi ke séhréh ariteyabe nírra se saiyoéra néne ehweh anteruq anterurowe úwe. *(Aisaia 65.1-2)*

11

Manikánka Ísara keyabé arutaboirarito ehwehne.

¹ Ísara kewe saiyo ke miáhsábé kase ehweh kéhre. Manikánka sensabé anetaníbo éna kaqsuehro? Írakaumo. Ínéwé Ísara aní múge. Íné Ébárahmane anahwa úge. Íné Pénsámíni kahnáh aní múge.

² Manikánka naho íwíáhue omaq sito ke amahnága íre kaqsúéhre. Manikáne ehwehnka Éráisa éhweh irarime aiq ahtebaho? Éráisaga Ísara kené ahbabáqsabe Maniká teawena,

³ Néne Wahnahno, sega arene ehweh irare ke aiq subiq sutowe. Arensabé iwíáh iwíáh atonarabeqte táhbé aiq sokorúáhwe. Ínébataq míónsábé sega íné ninebahruue nubiq suaneherawoe úwe. *(1 King 19.10,14)*

⁴ Mi ehwéh mirarúnsabe Manikánka aneq ehwéh teawuwo? Wegá mahraréna, Ínéga se omaq sitó púara áhnte wehuké 7 táhúséni (7,000) wehuké íné íre nuwera péhe mániká wenáwíq Páhrinsabé íre káuqmunue iwíáh iwíáh atáhwe úwe. *(1 King 19.18)*

⁵ Mina inserah ibora táhmaro ke Manikáne sansá íre susa peh kaweqtaq miáhwe. Manikánka ite arutaboirue séhréh aítana, Néne animarí móe ue omaq itéhre. ⁶ Íre itega arambehriúnayabé peh wewega arutaboirue séhréh aítana omaq itéhre. Manikánka itene arambehriúnayabé omaq itéhtaq tahirímé séhréh aíte sansa íre kéh irino.

⁷ Minayabe aneq iwíáhhonehknono? Áhnte Ísara kegá, Kaweqtaq mé sansa sehgionehq múne éra íre miraorahowe. Peh morá Manikánka omaq sito kega ahtebowara mó kegá sirupipeq íre irahráhuwe. ⁸ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Manikánka múguwahgu iwíáh aritowara se súde ke tahnsa úkéra pusa ké tahnsa úkuwe. Sene siuranka íre tagia sene siahrega íre irahráhuwe. Amahnágaákáq se mína tahnsa miáhwe ire. *(Lo 29.4; Aisaia 29.10)*

⁹ Tébitiga minayabe aiq mahraréna, Kahnkapi wah pariéhraha tahkapi póeráhq subitíéhraha ebahnka wehukéniné aigará subínserah sega wahba táhútáhúrorabeq anotah kamáh ariena subipáharuanawire.

¹⁰ Sene siuranka íre tagahrahéra múguwahguigehe. Se sibobiah antera ké tahnsa ahriahri nogigéhe úwe. *(Buk Song 69.22-23)*

Manikánka nahnsó ke kawerarito ehwéhne.

¹¹ Íné kase ehweh kéhre. Ísara kegá Manikánka kawerarítéh sánsá íre ahtebahnsabé ahriahri peh ahbabáq ke míaneherabo? Ahqáho. Írakaumo. Segá Manikáne sansánsábé, Iuwahriehre ensabé we awahbeh sansánue nahnsó ke kawerarítéhre. Ísara kegá mina tagéra iwíáhéra, Ite minayabe iuwahbehre. Ite moq kaweraito igeheéna nahnsó ke kawerarítéhre.

¹² Ísara kegá Manikánka kawerarítéh sánsánsábé iuwahriehre ensabé Manikánka mah kehiná kéhiná séhréh arítéhre. Ísara kegá Manikáne sansá sinehepeq súónsabe wega nahnsó ke séhréh arítéhre. Mókake áhnte Ísara kegá Maniká awahbeh sansánsábé suwahbáhnaraq ite tagarionawe mi kereq mó kereq áhnte kawerarítánkéhe.

¹³ Nahnsó keo, amahnága ite ehweh teiúge. Manikánka ínénsabe, Néne ehweh nahnsó ke korerio éna eqmaq núwátái puana néne arambehri áhnte kaweq arámbéhrí wíre iwíáhuge. ¹⁴ Mira iwíáhunsabé táhmaro nánuwahrah Isará kegá néne arambehri tagéra iwíáhéra, Manikánka ite moq meirena kaweraiteyabe iuwahbehre éra Manikápa kouwekirataq kawerarítánkéhe.

¹⁵ Manikánka Ísara keyábé ahqáho aritonsabe nahnsó ke insahwé aritena kawerarítéhre. Wega Ísara keyábé kowe aritahnaraq se pusa ké oga úkonserahnue míagehe.

¹⁶ Asiu kegá sene sánsánéra ákáhtaq wíti paráwáh mewe páréti tírótaq peh morá páréti Maniká áwéwe. Maniká áwé puara mó ákáhtaq wíti paráwáh mewe tíró páréti moke Manikáne wíre. Manikánka awanká ánúq matiahnaraq moke ayahnaweakáq wewene úkire.

¹⁷ Ísara kewé kaweq oríwí awánká tahnsa míáhwaq ite nahnsó kewé abehq oríwí áwánká tahnsa míáhwe. Manikánka kaweq oríwí áwánká ayahnawe apiruena ite abehq oríwí áwánká ayahnawe mítaq táhparena táhrowana kaweq awánká ano kéhnsábé kawerue kíréhre.*

¹⁸ Ite amahnága kaweqtaq míáhsábé Ísara ke kiotaikúne iwíáhiyehboq peh tábúsoqme iwíáhoró. Ite awanká ayahnawe tahnsá míáhwe. Awanká ayahnawe anonka ánúqtaq íre tuire. Írakaumo. Awanká ánúq anonka ayahnawerapeq kíre.

¹⁹ Itega mahraréq, Manikánka ite awanká ayahnawe ákáhnababí táhparanieéna mibeqté áyáhnáwé apirutaire eme ²⁰ aiq pútaq ehwéhnowe. Ísara ke Sísansabé íre aiq pútare atáhsábé apirúéhre. Ite nahnsó ke Sísansabé aiq pútare atáhsábé Manikánka ite kaweq awánká ákáhnababí táhparéhre. Minayabe ite píribahriyehboq áhreue míáhro.

²¹ Manikánka téh kárái ayáhnáwé apirutainserah ite píribahri ke míéhrrataq ite moq apiruankéhe. ²² Kawerue iwíáhoró. Manikámé arutaboiri aní ména kamah aieráhi aní míéhre. Wega wene sánsánsábé suwahrieh ke kamah ariena ite wene ehwehnsabé suwahbeh keyabé arutaboire. Wene ehweh íre sehgirataq ite moq apiruena kamah ainkéhe.

²³ Manikánka apiruo ayáhnáwéwé táhparena táhrawe kawerarahráhire. Ísara kegá sene píribahri sansá suera aiq pútare atéhrataq wehukenínká apirúéh áyáhnáwé kawerarahráhire Manikánka Ísara ke kawerarahráhire. ²⁴ Wehukenínká abehq oríwí áwánká ayahnawe mewe kaweq oríwí áwánká ákáhnababí táhparena táhrawe kawerarahréhire. Mina inserah Manikánka ite nahnsó ke kawerairáire. Kaweq oríwí áwánká ayahnawe mewe seyene

* **11:17:** Ísara kegá sene sánsánéra oríwí awanká íre kaweq ayáhnáwé apiruena mó kaweq awánkátápéqté áyáhnáwé apiruqme mítaq táhparera táhrahwana kirena kaweq oríwí sérá íyéhre.

kaweq oríwí áwánká ákáhnbabí táhparena táhrue kaweraréh sánsámé íre págege sansáne. Mina inserah Manikánka Ísara ke mókake kaweraritankéhe.

Manikánka nahnso kéreq Ísara kereqsabé arutaboiri ehwéhne.

²⁵ Néne iyahnabo anímáríno, itega kawerue ahtebageheéna menah Manikánka íre pahsutai ehwéh amahnága teiníe. Ite ahtebahrataqmé píribahri anímáí íre míagehe. Amahnága Ísara kene sirupipeq págegeéra Manikáne sansá íre íráhwe. Mókake nahnso kegá awehraq wene sánsá sehgírataqmé Ísara kegá iragéhe. ²⁶ Mi tanáhráqmé Manikánka moke Ísara ke merirena kaweraritankéhe. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Kaweraritahna anínká Sarúsarama suwahpeq sínaraq wega Sékópane anahwaréhne ahbabáq kaqsuankéhe íre.

²⁷ Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Sigaqnaréh teriunserah sene anahwaréhne ahbabáq kaqsuaníe íre. (*Aisaia 59.20-21; Jeremaia 31.33*)

²⁸ Ísara kegá Sísá éhweh irera iuwahriehre ensabé Manikáne naruo úkurowaq ite nahnso kegá mi ehwéh ireq sehgiówe. Manikánka Ísara ke téh omaq sitena sigaqnaréhyabe naho arutaboírú púana amahnága sinahwaréhyabe moq arutaboíríre. ²⁹ Manikámé íre mó iwíáh mó iwíáhi aní míre. Wega náwinie iwíáhínaraqmé náwinawire. Wega aiq omaq sitóge ínaraqmé anehemé íre kaqsuankéhe.

³⁰ Menah ite nahnso kegá Manikáne ehweh anterutowara amahnága Ísara kegá wene ehweh anterúáhnsabé wega itensabé arutaboírína séhréh aitéhre. ³¹ Ísara kegá Manikáne ehweh anterúáhwana Manikánka itensabé arutaboírína séhréh aitéhnserah mókake sensabé arutaboírína séhréh aritankéhe. ³² Ómi kegá wene ehweh anterúónsabe Manikánka, Ahbabáqka ite saiqnariankehe aritéhre. Anehe wega mah kehiná kéhínásabé arutaboírína séhréh aritankéhe.

Manikánsabe iwíáh iwíáh atanéhe i ehwéhne.

³³ Manikámé áhnte séhréh aitéh aní ména moke tagarawéna anotah ahtébiá aní míre. Ite peh wehuke míona puaq wega tábúsoqme iwíáhi sánsámé itega íre ahtebahrahúne. Wega mirai sánsámé itega íre ahtebahrahúne. ³⁴ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Wehukeníká itene Wahnahne iwíáhwé ahtebahrahiro? Írakaumo. Wehukeníká we áwáhnorahiro? Írakaumo. íre. (*Aisaia 40.13*)

³⁵ Wene ehwehnka mó mahraréna, Wehukeníká Maniká ebeq náwinana Manikánka íné nánino iwíáhono? Írakaumo íre. (*Jop 35.7, 41.11*)

³⁶ Manikánka wewega moke kéh náneq mirarowe. We moke kéh náneq áwahe wíre. Minayabe moke kéh náneq peh wewene wíre. We anotah aní puaq ahriahri wensabé iwíáh iwíáh atone. Aiq míre.

12

Itene inónká Maniká awe ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, néne ehweh kawerue íráhro. Manikánka ite kaweraitena séhréh aitéh puaq itene inonka we áwéro. Ite oga míáhtáq itene inonka we náwíransabé kaweqtaq méq we awahbeh sánsánoro. Mí-nawé Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh sánsáne. ² Itega Maniká awahbeh sánsánigeheéna wega itene irupipeq o iwíáh aitéhre. Mah marákó

márakóipéqté sánsá sehgiéhboq peh Manikánka iwíáh aitéh sánsánoro. Mirairataq Maniká awahbeh arámbéhrí miraéq wene kaweq tábúsoréh sánsámé we awahbeh sansámé ahtebahrahowe.

Manikánka náíátái pagégéráté wene arambehri sehgióro i ehwéhne.

³ Manikánka íné séhréh aintéhnsábé ínéga teiéna ehwéh íráhro. Itega, Íné anotah aní múge éq arerensabé iwíáh iwíáhiyeho. Írakaumo. Arerensabé peh tábúsoqme iwíáhoró. Manikánka aiq pútaq iwíáh aitéhnserah tábúsoqme iwíáhoró. ⁴ Wehukéniné anonka peh morá ánónkánirana áhnte naneq kéhre. Mi naneqmarínká íre peh morá arámbéhrí miraorahowe. ⁵ Mina inserah moke ite Sísá Karáhé tagariona kewé áhnte méq Sísane anonka tahnsá míone. Ite íre peh morá arámbéhrí miraúne. Íre itebataq itebatarue mía ite peh morá ánónká tahnsa míone.

⁶ Manikánka séhréh aitena wewega mó arámbéhrí mó arámbéhríue íátáire. Minayabe ite íre peh morá arámbéhrí kéhre. Manikánka arensabé, Ínéga iwíáh atahna ehwéh irarúno atahnaraqmé arega aiq pútare atahnanserah-nue pahsuo. ⁷ Séhréh arito atahnaraqmé kawerue séhréh arito. Síwáhnorúno atahnaraqmé tábúsoqme síwáhnorúno.

⁸ Mó kené iwíáh kawerarito atahnaraqmé tábúsoqme miraúno. Wehwehúno atahnaraqmé eyoyóue wehwehúno. Wahnahnúno atahnaraqmé tábúsoqme iwíáhue wahnahnarito. Mó keyábé arutaboairarite séhréh arito atahnaraqmé eyoyóue séhréh arito.

Mó Sísá tagaríáh keyábé arutaboairarito i ehwéhne.

⁹ Mó keyábé aiq pútaq irutaboairarítáhro. Moke ahbabáqsabe anotahtaqa ahqáho ato. Ahbabáq sansa pehragéq peh kaweq sansá ambubuue sehgióro. ¹⁰ Iteruwahrahyabé irutaboaironserah moke Sísá tagaríáh keyábé moq irutaboairéq sensabé iwíáh iwíáhéq sensíwíq pankeráhro. Íre arene áwíq peh mó ke síwíq pankeráhro.

¹¹ Manikáne arambehriyabé taorahoiyehboq tauntahunue arambehrioro. Manikáne Awanka iwíáh aitéhnserah itene wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq wene arambehri kawerue sehgióro.

¹² Manikánka mirainawire iwíáhéq itene irupipeq eyoyóue míáhro. Íre kaweq sunúq sinaraq uwaresa ké méq kaweqtaq míáhro. Púreré sansa taorahoiyehboq ahriahri púreq aruqaruroro. ¹³ Sísá tagaríáh ké tabonahirataq náriéro. Nahnsó ke sirataq mehwehue kawerariteq kirabo arítáhro.

¹⁴ Mó kegá ite íwíoqnehrataq Manikánsabe, Mi ke kamah ario íre oro peh kaweraritoue púrerarítáhro. ¹⁵ Mó kegá eyoyóue iwíáh iwíáhirataq ite moq eyoyóue iwíáh iwíáhoró. Sirupipeq umehínaraq ibisehrataq ite moq irutaboairariteq ibisahro.

¹⁶ Ómi keyábé peh monseráh sánsánoro. Ite anotah ke úne éq píribahriiyeho. Írakaumo. Ite anotah ke púaq íre áwíqkakaq keyábé iuwahriehre iyeho. Sereq méyabe iwíáh iwíáhoró. Íre áwíqkakaq arámbéhríyabé iuwahriehre iyeho. Itebataq ahtebone éq iteitensabé iwíáh iwíáhiyeho.

Ite ahbabáraitéhra ke séhréh arítáhro i ehwéhne.

¹⁷ Mó kegá itensabé íwíoqnéra ahbabáraitéhrataq itega moq sensabé mina tahnsaniyehboq peh uwaresa ánímáí míáhro. Ómi ite tagah kegá, Kaweq sansáne iwíáhigehéq peh kaweq sansánoro.

¹⁸ Taonsah iwíáh tobeh iwíáh iyehboq uwaresa ké míáhro. Árahue mó kereq iru ukiqme míanehnkono éq mina tahnsanue sereq iru ukiqme míáhro.

¹⁹ Néne iyahnabo anímáríno, mó kegá ite ahabáraitéhrrataq se íre ahbabárarítáhiro. Manikánka se kamah arieráhire. Wene ehwehnka aiq mahraréna,

Ínénéne arambehri puana ínénéga kamah arinauge ire. *(Lo 32.35)*

²⁰ Wene ehwehnka mó mahraréna,

Are ahabáratáhna anímé, arene naruo anímé arupinsabe ínaraq kirabo ato.

We wání tahbobóire ínaraq wání náwo. Arega mirainaraq we ayehitanawire ire. *(Sindaun 25.21-22)*

²¹ Ahabáqka are saiqnariehnéboq kaweq sansánúno. Arega mirainaraq arene kaweq sansánká ahabáq sansa kiotaikinae.

13

Kámáhni kené ehweh sehgióro i ehwéhne.

¹ Ite moke kámáhni kené ehweh kawerue sehgióro. Ite tagarionawe wahnah kegá pehipi íre wahnahnowe. Írakaumo. Manikánka wahnah sansá áhwárówe. Áhwárowara amahnága kámáhni kegá wahnahnome webaqtaq Manikánka, Wahnahnoró arítéhre. ² Minayabe kámáhni kené ehweh anteruahnaraqmé se Manikánka wahnahnoró arítéh kéné ehweh anterúáhwe. Anterúáhnsábé ehweh aritena kamah arinkéhe.

³ Kaweqtaq mía míaó kegá sene wahnah keyábé íre áhreowara peh ahabáq kega sene wahnah keyábé áhreowe. Ite íre áhreighboq peh kaweqtaq méq itene wahnah kené ehweh sehgióro. Mirairataqmé wahnah kegá itensabé, Kawerowe aitagéhe.

⁴ Itega kaweqtaq míageheéna Manikánka wahnah keyabé, Néne arambehri miraighboq wahnahnoró arítéhre. Ite ahabárirataq wahnah kegá kamah aieráho puqq sensabé áhreoro. Se ahabáq ke kamah arirana Manikánka kawerowe aritankéhe.

⁵ Itene wahnah kené ehweh anteruahnaraqmé kamah aiyehboq sehgiónehe íwíáhoo? Íre peh morá mi iwíáhiransabé sehgióro. Wahnah kené ehweh irona sansámé kaweq sansáne iwíáhéq irupipeq eyoyóue sehgióro.

⁶ Manikánka wahnah keyabé, Wahnahnoró arítéhnsábé táhkísi moné síéro. Segá sene wahnah árámbehri kawerue miraighboq síéro. ⁷ Minayabe seyene arambehri kahna naneq síéro. Táhkísi moné meyhá ké táhkísi moné síéro. Áráhísinísi moné meyhá ké áráhínísi moné síéro. Wahnah keyábé siwiréh arítéhboq peh sensabé iwíáh iwíáhéq ayahmaq síéro.

Mó keyábé arutaboirono i ehwéhne.

⁸ Arega mó anínsábé mónebopoq aneqpopoq, Nánio. Mótaq náwinie inaraqmé arene tínáhu túbáh aginehboq apubúue náwo. Itene tínáhu ahriahri apubúue parabarúáhro. Peh morá tínáhu ahriahri kagaire. Mi tínáhuwé mó keyábé ahriahri irutaboirono. Mó keyábé sirutaboirono kegá Manikáne ehweh moke sehgiówe. ⁹ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Mó kené ahre weh abariiyeho. Mó aní subiq súého. Aebóiyeho. Mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekíneho ire. *(Kisim Bek 20.13-17; Lo 5.17-21)*

Anehe Manikáne ehwehnka mó mahraréna,

Arerensabé arutaboironanserah mó keyábé moq arutaboirono ire. *(Wok Pris 19.18)*

Mó keyábé arutaboire ehweh sehgirataqmé ebeq tei éhwéhnkákáq moke mó miraoro ú ehwehnkákáq aiq sehgiówe. ¹⁰ Mó anínsábé arutaboirono anínká mi

aní íre ahbabáratéhre. Minayabe mó keyábé aiq pútaq sirutaboiro kegá moke Manikáne ehweh sehgiówe.

Tábúsoqme méq peh kaweq sansá tauntahunue sehgióro i ehwéhne.

¹¹ Mah tanáhráq tagariona puaq kaweqtaq méq Manikáne ehweh sehgióro. Ite kaweraiteh aní tuina tanáhráq áhníbórání puaq sugéhboq peh áwénunéq kawerue auráq matíáhro. Itega Sísansabé aiq pútare atárótaq we tue tanáhráq ákáhtaq wahto káráire. Amahnága we tuina tanáhráq peh wahtonagire.

¹² Inokáhpeq parabagina irana tuekína tanáhráq sinaire. Mina inserah mah tanáhráq áhníbóra parabagina irana Sísaga tuinaire. Minayabe itega sunkíkírirabeqte áhbábáq sánsá sueq téhrehrabeqte kaweq sansánoro.

¹³ Uwoyansamé, píah néra múguwahgu agéwé, mó aníné ahre weh abariéwé, ahkaragárawe, tobehwé, mó keyábé aru págege atewé, mina tahnsa áhbábáq súáhro. Peh morá téhrehrabeqte kaweq sansá miraoro. ¹⁴ Ahbabáq iwiáhiyehboq peh morá itene Wahnah Sísá Karáhéba wahtotaq méq wene sansánsábé iwiáh íwiáhue sehgióro.

14

Mó Sísá tagariáh kéné sánsá íre saraqme tagahro i ehwéhne.

¹ Sísansabé aiq pútare atéh anínká Sísane sánsá íre kawerue ahtebéna iteba sínaraq mehweh ateq séhréh atáhro. We íre ahtebéhnsabé ehweh atého. ² Mó Sísá tagariéh anínká moke táhutahuq nah nanere íwiáhéna pehipi nehrena mó Sísá tagariéh aní íre págegeue aiq pútare atéh anínká nah nanepqomo éna we awehrii naneq íre nehre.

³ Neh anínká íre neh anínsábé awiréh atéhneho. Awehri anínká neh anínsábé ehweh atéhneho. Írakaumo. Manikánka moke táhutahuq neh anínsábé, We moq néne ani míre atéh púaq wega táhutahuq nehnsábé ehweh atéhneho.

⁴ Mó aníné arambehri anínsábé aneqsabé ehweh ataho? Minawé íre itene arambehri wire. Wewene wahnahnka wene sánsá tagéna tábúsoq atahráhire. Maniká itene Wahnahnka arambehri aní séhréh atéh púana wene wahnahne arambehri kawerue mirainawire.

⁵ Mó anínká ahrena ahrena wehekáhnká moke mó wehekáh kiotaikire íwiáhirana mó anínká moke wéhékáh peh monseráhnire íwiáhire. Minayabe itene irupipeq iwiáhue tagéq peh kaweq sansá miraoro.

⁶ Ahrena ahrena wehekáhmé Manikánsabe iwiáh íwiáh tanáhráre íwiáhi anínká Manikánsabe iwiáhi puana mira íwiáhire. Moke táhutahuq neh anínká Manikánsabe iwiáh íwiáhéna moke táhutahuq nehnsabé Maniká awahbeh sánsáne íwiáhire. Íre neh anínká awehrime Maniká awahbeh sánsáne íwiáhéna we moq Manikánsabe iwiáh íwiáhire.

⁷ Iteitene iwiáhhúna sansá miraúnayabé oga míono? Írakaumo. Ite pukonaraq iteitene mátaburapeq kowíanehnkono? Írakaumo. ⁸ Peh Maniká itene Wahnah awahbeh sansá miraonehéq oga míone. Ite pukonaraq itene Wahnahne kaweq matábúrápéq kowíanehe. Ite oga míonaraqkákáq pukonaraqkákáq ite Maniká Iteribone animárí míaneheqmúne.

⁹ Sísá Karáhéga oga míona kereq puko kereq wahnahnaitanieéna pukéna iriwe oganúkúwe. ¹⁰ Mókake ite moke Manikánka wahnahnirabeq iriwe perehnehne míahnana wega itene oga mé sansamé itene arambehriwe tagéna saraqmaranawire. Minayabe mó Sísá tagariéh anínsábé, Are abehq sansánóna aní móne atéhneho. Wegá mirai sansánsábé awiréh atéhneho.

¹¹ Manikánka saraqmarahna tanáhráqsábé wene ehwehnka aiq mahraréna,

Íné oga mía míau Wahnáh ání míógara moke mah kehiná kéhínánká ínéba séra sirehunseraráq méra ínénsabe, Are aiq pútaq Maniká móne aintanehrawoe ire. *(Aisaia 45.23)*

¹² Minayabe mi tanáhráq itega miraaurauna sansánsábé morá ánínká morá ánínkáue Maniká teaweneheqmúne.

Ahbabáq sansa mó aní insoq atéhnehboq suaní i ehwéhne.

¹³ Mó Sísá tagariéh ánínká miráínsabe, Abehq sánsánire atého. Ínéga mirau sansámé wega tagéna ahbabárinehboq mi sansá suena mó íre mirainie íwíáhoró. ¹⁴ Sísá itene Wahnahnka néne iwíáh aiq kaweraintéhnsábé íné tagariómé Manikánka moke táhutahuq nah nanere ire. Minayabe moke táhutahuq noge. Mó anínká mó naneq tahutáhúqsábé, Íre nah nanere ínaraq mina awehrinkehe.

¹⁵ Itega nahwana mó Sísá tagariéh ánímé iwíáh kikiritaq wega itene táhutahuqsábé, Órira míre atéhnaraqmé mi tahutáhúq mó neho. Iwíáh kikiri anínsábé, Anetaníbo pehipi nanie i anínká we íre arutaboiratéh ání míre. Sísá Karáhéga iwíáh kikiri aniné ahbabáqsabe putionsabe itega nehranka ahbabáratého. ¹⁶ Itega, Kaweq sansáne iwíáhéq mirairara mó kegá tagéra, Íre kaweq sansáne íyehboq mi sansá mó íre miraoro.

¹⁷ Manikánka ite wahnahnaitéhnsábé itega táhutahuqsábé íre iwíáh íwíáhúne. Írakaumo. Peh kaweqtaq méyabewé, iru ukiq iteyabewé, iru eyoyó aiteyabewé iwíáh íwíáhúne. Manikáne Awanka minawari iwíáh aitéhre. ¹⁸ Manikánka Sísá Karáhéne arambehri miraue sehgió keyábé, Kawerowe aritowara tagah kegá, Se kaweq ke wóe íwíáhigehe.

¹⁹ Minayabe moráénue Sísane sánsá miraoneheéq we séhréh atéhonehe íwíáhoró. ²⁰ Moke táhutahuqme nah nanere aiq pútaq ehwéhne. Peh táhutahuqsábé iwíáh íwíáhónaga Manikáne arambehri íre kawerarúéhneho. Arega náhna tahutáhúqmé mó anínká tagéna, Órirane íwíáhéna wene órira sansámárí suena ahbabárinaraqmé arega we aiq ahbabáratehne. ²¹ Sísá tagariéh ánínká are tagéna arega miraónaga ahbabáratehnehboq mina íre miraúno. Minayabe órira tahutáhúqkákákq píahakákq náhnaga mó Sísá tagariéh ání ahbabáratehnehboq íre náhno.

²² Arega miraóna sansámé, Kaweq sansáne iwíáhé mó anínsábé, Ínéga mirau serahnúno ue teawíneho. Arega miraóna sansá peh Maniká teawo. Kaweq sansánuge iwíáhi anímé wene arupipeq íre umeh agínana wega iwíáh íwíáhinkehe. ²³ Mó anínká iwíáhéna, Mah tahutáhúq nonka kaweq sansánugapómo éna náhnaraqmé wega ahbabárinae. Aiq pútaq kaweq sansáne iwíáh íre kahnaraq wega ahbabárinae. Moke itene sánsámé aiq kaweq sansáne iwíáh íre kéhtáq mi sansánúnawe itega aiq ahbabárúne.

15

Sísá Karáhéne sansá sehgioneheqmúne i ehwéhne.

¹ Ite Sísane sánsá ahtebóna kewé séhréh arite arámbéhrí kéhre. Sísane sánsá peh ákáhtaq ahtebah kegá tábúsoqme sehgigeheéq séhréh aritanéhe. Íre peh iteitensabé iwíáhia peh séhréh arite iwíáhonehe. ² Itene iyahnabo anímárí Sísane sánsá ahtebéra kawerue sehgigeheéq íre ite iuwahbeh iwíáh peh se séhréh arite iwíáhonehe. ³ Sísá Karáhéga Wenabone arambehri mirainieéna we awahbeh iwíáh suowe. Minayabe Manikáne ehwehnka irarinserah mó kegá Sísá awiréh atowe. Mi ehwéhnká mahraréna,

Sega arensabé awiréh atáhtáq ínénsabe moq niwiréh aintáhwe ire. *(Buk Song 69.9)*

⁴ Manikánka iwíáh arito kegá wene ehweh pehipi íre sehiranuwe. Itega sáhnsahwe ahtebagehéera naho sehiranuwe. Itega Manikáne sansá kawerue ambubu atawéq sehigigehéera sehiranuwe. Itega Manikáne sansá íre sueq peh ite meirena kaweraitahna tanáhráqsábé áwénunigehéera sehiranuwe. ⁵ Itega Manikáne sansá ambubu atawéq kawerue sehigigehéena séhréh aitéhre. Ite Sísá Karáhéne sansá sehgieq moráénue peh morá iwíáhigehéena wega séhréh aitéhre. ⁶ Moráénue peh morá iwíáhirataq itene Wahnah Sísá Karáhéne Abowá Manikánsabe iwíáh iwíáh atagéhe.

Sísá Karáhéga Asiu kereq nahnso kereq séhréh arítéh éhwéhne.

⁷ Itega Sísá Karáhénsabe aiq pútare atárótaq wega íre ahqáho aitasa peh séhréh aitaráire. Mina urainserah Sísá tagaríéh áninká iteba sínaraq mehweh ateq séhréh atáhro. Mirairame Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh sánsá míre.

⁸ Teiníboq írátíáhro. Naho Manikánka ite Asiu kené igaqnansabe omasa éhwéh teriuwe. Sísá Karáhéga mah marákóipéq míotaq we Asiu aní ména ite Asiu ke séhréh aitowe. Séhréh aitonka sokigi aitomé omasa éhwéh aiq pútaragire.

⁹ Moke nahnso ke moq séhréh ariteyabe áwíre. Segá wensabé iwíáh iwíáh aintagehéena séhréh ariteyabe áwíre. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Nahnso ke miéhrarabeq arensabé iwíáh iwíáh ataníe. Arenáwíq pankerónsábé igonkónue iwíáh iwíáh ataníe ire. *(Buk Song 18.49)*

¹⁰ Wene ehwehnka mó mahraréna,

Nahnso keo, Asiu kereq itereqka moraráq iwíáh iwíáhhoro ire. *(Lo 32.43)*

¹¹ Mi ehwéhniká mó mahraréna,

Nahnso keo, ite ómiga itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atáhro. Mah kehiná kéhínánká wensabé iwíáh iwíáh atáhro ire. *(Buk Song 117.1)*

¹² Áísáíaga mó mahraréna,

Sésine anahwa anotah aní míanawire. We anotah aní úkéna Asiu kereq nahnso kereq wahnah aritankéhe. Mi tanáhráq nahnso kegá iwíáhéra, Wega ite kaweraitankéhe éra áwénunigehe úwe. *(Aisaia 11.10)*

¹³ Manikánka omasa éhwéhnéna, Áhnte kawéq náneq iníe únsabe ite amahnága áwénunúne. Wensabé aiq pútare atáh púana wega itene iru ukiq itena eyoyó aitankéhe. Manikáne Awanka kawerue séhréh aitéhnsábé ite iwíáhéq, Wene ehweh aiq pútaq ehwéhne. Wega aiq náina puaq áwénunúne ewe.

Poraga nahnso ke Sísá éhweh teri terinúnsabe éhwéhne.

¹⁴ Néne iyahnabo anímárino, Iné tagaríomé ite kaweq sansá mira aruqaruroro ke wóe. Ite Sísane sánsá aiq ahtebah puaq wensabé wensabé iwáhnoraréh orahowe. ¹⁵ Ite ibitarúého éna mah pahsí sehiranue iahrreraq ítóge. Manikánka séhréh aintéh púana págegeue teiena pagu pagunuge.

¹⁶ Nahnso kegá Manikáne sansá kawerue ahtebéra sehigigehéena ehweh mibeq mahbeq arítéh aní tahnsanéna wene kaweq ehwéh teri terinuge. Nahnso ke séhréh aitanieéna Sísá Karáhéne arambehri mira aruqaruruge. Nahnso kegá Maniká awahbeh sansá sehgiara kaweqtaq mía míaigehéena Manikáne Awanka séhréh aritena kawerarítéhre.

¹⁷ Sísá Karáhéba mía míaéna Manikáne arambehri kawerue miraunsabé iwíáh iwíáhuge. ¹⁸ Mó kené arambehri íre teiúge. Peh morá Sísá Karáhéga séhréh aintááirana miraurau arámbéhrí teiúge. Nahnso kegá mina tagéra Manikáne ehweh sehgiówe.

¹⁹ Manikáne Awanka séhréh aintaráinsabé ótaq sansá miraéna ehweh teriátáuge. Nahnso kegá tagéra teriu ehwéh sehgirówe. Sarúsarama suwahpeqkákáq Írírikúma marákórápéqkákáq moke ákáhpeqte ké suwahpeqkákáq Sísá Karáhé éhweh teri terinurauge.

²⁰ Peh Sísá Karáhé éhweh íre írátíáhrabeq korerieyabe nuwahbehre. Mó anínká nahwiahnsanse pearahnaraq ínégé wene nahwiahnsanseraq abogéhue nah peyabe nuwahriehre. ²¹ Írakaumo. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

We éhweh íre teriu ke tagariagehe. We éhweh íre írátíáh ké siahtebagehe ire.

(Aisaia 52.15)

Mi ehwéhnká irarinserah íre írátíáh ké korerieyabe nuwahbehre.

Poraga Aroma suwahpeq pokéyabe awahbó ehwehne.

²² Nahnso ke teri terinurau arámbéhrígá saiqnariarairana iteba íre korahurauge. ²³ Ínéwé áhnte opéq ite tagéyabe nuwahbaraire. Amahnága mahtaqté arámbéhrí aiq parabarúó púana ite koraganie íwíáhuge. ²⁴ Sípéni marákórápéq pokonaraq iteruwahpeq kéraganie. Iteba pehgáriq tanáhráq kowéna iuwena pokinieonaraq itega séhréh aintagéhe.

²⁵ Téhwe Sarúsarama suwahpeq Manikáne animárí nárinieéna pokinie. ²⁶ Táhmaro mibeqté ánímárí tabonah ke miáhnsabé Másérónía marákórápéqté kéreq Ákáia marákórápéqté kéreqka nárieneheéra móne soruparera níátówe.

²⁷ Seyega nárienéhe íwíáhurónka sirupipeq eyoyóuraire. Sarúsarama suwahpeqte kégá Sísá éhweh téh írátówe. Segá irera nahnso ke teriátówe. Minayabe amahnága nahnso kegá nárienéhe íwíáhurónsabé aiq kawerurówe.

²⁸ Níátáo moné Sarúsarama suwahpeqte ké aiq náriénaraq Sípéni marákórápéq pokonaraq iteba kérágéna kótaikinie. ²⁹ Iteba konaraq Sísá Karáhéga íwíáh aintahna ehwéh teinie. Wega íwíáh aintanawire íwíáhuge.

Poraga, Púreraintáhro ú ehwehne.

³⁰ Néne iyahnabo ánímáríno, itene Wahnah Sísá Karáhénsabe íwíáhoró. Manikáne Awanka ite íwíáh aitaráiraq itega mó keyábé irutaboirune íwíáhoró. Mira íwíáhotaq págege arámbéhrí ínereq miraoro. Mi pagégé arámbéhríwé púreq arámbéhrí wíre. Púreréq ínénsabeákáq púreraintáhro. ³¹ Sarúsarama suwahpeqte Sísá éhwehnsabé suwahrieh kegá nubíyehboq púreraintáhro. Ínéga mibeqté Manikáne animárí kawerue séhréh aritankeheéq púreraintáhro. Segá néne arambehri aiq ábérehre íwíáhigeheéq púreraintáhro.

³² Mi ke séhréh arítáhnaraq Manikánka kowe aintahnaraq íwíáh íwíáhue iteba kinie. Mi tanáhráq itereq ínereqka ehwehnonaraq irupipeq eyoyóinaq íwíáh íwíáhonehe. ³³ Manikánka ómi itene iru ukiq itena iteba mía míaire. Aiq míre.

16

Poraga áhnte keyábé iroto ú ehwehne.

¹ Íné nuwahbehme Sísá tagaríéh íní wenáwíq Píbi séhréh atáhro. We Sénkária suwahpeqte íní ména mibeqté Sísá tagaríáh ké séhréh aritéhre. ² Áhnte ke séhréh aritena íné moq séhréh aintáraire. Minayabe wega iteba kínaq mehweh ateq we tabonah ína naneq séhréh atáhro. Ite moke Manikáne animárinká itene Wahnahnsabé íwíáhéq mó ke séhréh aritonanserah mi íní séhréh atáhro.

³ Sísá Karáhéne arambehriurataq Ákúírareq Párisírareq mi akéqká moq moráraq arambehriuraune. Sensabé iraotao arítáhro. ⁴ Segá íné séhréh

aintáróyame pukorahuroye. Íre ínébataq moke Sísá tagariáh náhnsó kégá moq mi anitéyábé iwíáh íwíáh arítáhwe. ⁵ Mi akéqseq sene nahtapeq momiwío ke Sísá tagariáh kéreqsabé iroro arítáhro.

Esia marákórápéq Sísá Karáhé éhweh teriátáutaq mi ehwéhnsábé Épáínétúsaga téh aiq pútare atena sehgyaire. We niruní ání míre. Iraúno atáhro.

⁶ Máhríaga ite séhréh aitanieéna anotah arámbéhríuraire. Wensabé iraúno atáhro.

⁷ Nánuwahrah Asiú ánité Ántáróníkureq Súníásareq miéhye. Íné karábúsiipéq míarautaq sega moq mitaq míaroye. Íné Sísá Karáhé íre tagariarautaq sega we tagariaroyara eqmaro kega sensabé iwíáh íwíáh arítárówe. Sensabé iraotao arítáhro.

⁸ Itene Wahnahne sánsá kawerue sehgyí ání wenáwíq Ámbiátu miéhye. We niruní ání míre. Wensabé iraúno atáhro.

⁹ Sísá Karáhéne arambehri miraurautaq Úrábánureq moq moráráq arambehriuraue. Wensabé iraúno atáhro. Mó niruní ání Sítákísansabé iraúno atáhro.

¹⁰ Sísá Karáhéne sánsá tábúsoqme sehgyí ání wenáwíq Ápérie. Wensabé iraúno atáhro. Áritóbúru karírónánínseqsabé iroro arítáhro.

¹¹ Nánuwahrah Asiú ání Éróríónansabé iraúno atáhro. Náhsísune nahtapeq kaegao Sísá tagariáh kényábé iroro arítáhro.

¹² Itene Wahnahne arambehri kawerue miraóya anité sensíwíq Tárípínareq Tárípósareqsabé iraotao arítáhro. Itene Wahnahne arambehri áhnte miraurai inímé Pérísie. We niruní iní míre. We néne iyahnabo iní míre. Iraúno atáhro.

¹³ Itene Wahnahne sánsá tábúsoqme sehgyí ání wenáwíq Árúpansabé iraúno atáhro. Wenanowé náino tahnsa ání úkurainsabé mi inínsábé moq iraúno atáhro.

¹⁴ Mó kewé Ásínkárítuq Pégónireq Érémsireq Pátóbareq Érémsareq sereq moráráq Sísá tagariáh kéreqsabé iroro arítáhro.

¹⁵ Mó kewé Pírórógureq Súríahreq Néréúsareq wene anahnowáreq Órímbareq sereq míáh Sísá tagariáh kéreqsabé iroro arítáhro.

¹⁶ Iteite we mehweh atéhoru. Moke mahtaqté Sísá tagariáh kégá itensabé iroro ewe.

Ahbabáq aitahráho keyábé éhwéhne.

¹⁷ Néne iyahnabo anímáríno, ehgarogaro anímárínseq ahbabáq aitahráho anímárínseq tagariáhro. Íwáhnoruro ehwéhnsábé ahqáho aitáh ké tagariáhro. Segá míéhrarabeq míehboq peh móbeq míáhro. ¹⁸ Mina tahnsa kégá itene Wahnah Sísá Karáhéne arambehri íre miraéra peh seyene sirupipeqté iwíáh mira aruqaruowe. Segá áhnte ehwéhnéra ehnehne aritéhrataq íre ahtebah kégá mi ehwéh irera kaweq ehwéhne iwíáhowe.

¹⁹ Itega Sísane ehweh kawerue sehgyíonsábé ómiga íráhwe. Minayabe iwíáh iwíáhéna nirupipeq eyoyóire. Ahbabáq sansa ahtebahboq pehragéq peh kaweq sansá ahtebahro.

²⁰ Maniká iru ukiq itéh ánínká owainawa saiqnarianaire. Itene igaranka noginairabeq saiqnarianaire.

Itene Wahnah Sísá Karáhéga séhréh aitéhre.

Porareq míó kega Aroma keyábé iroro u ehwehne.

²¹ Tímóti ínéreq arambehrii anínká itensabé iroro ire. Nánuwahrah Asiú kéwé Árúsiareq Sésónireq Sósípátereqka itensabé moq iroro ewe.

²² Mah ehwéh páhsiipéq sehiranu aní néníwíq Tétíae. Poraga tenínserahne pépahqtaq sehiranuge. Íné moq Sísane aninéna itensabé iroro uge.

²³⁻²⁴ Mahtaqté Sísá tagariáh kéga Káiúsine nahtapeq momiwíowana wega íné Pora kirabo aintéhre. Wega itensabé iroro ire.

Mah ke suwahpeqte táhkísi moné wahnahni aní wenáwíq Érásátie. Wereq itene iyahnabo aní wenáwíq Kúátúsareqka itensabé iroro éye.

Manikánsabe iwíáh íwíáh atanéhe i ehwéhne.

²⁵ Manikánsabe iwíáh íwíáh atone. Ínéwé kaweq ehwéh Sísá Karáhé éhweh teri terinuge. Itega mi ehwéh ireq sehigigeheéna Manikánka págege aitéhre. Naho mi ehwéh íre ábóragia peh kopípeq kowe.

²⁶ Kopípeq kowana Manikáne ehweh iraru kegá aiq sehiranuro puana amahnágawe ábóraq kéhre. Mah kehiná kéhínánká mi ehwéhnsabé aiq pútare atera sehigigeheéna Manikánka koreriéro aitaráire.

²⁷ Manikánka webataq mía míaéna aiq moke ahtebehre. Sísá Karáhéga miraúnsabe itega Maniká Iteribonsabé ahriahri iwíáh íwíáh atanéhe. Aiq míre.

1 Kórína Ebeq sáhnshwe ahtebé ehwehne.

Kórína suwahpeqme nahnso kene anotah matábú Káríki marákóráqpéq kowe. Poraga peh morá ópéq mó opéq ákáhtaq mitaq kowéna Sísa éhweh pahsuowe. Pahsuowara wehukega Sísansabé aiq pútare atówana wega mitaq suena mó ke suwahpeq Sísa éhweh pahsuanieéna pokúwe. Pora Kórína suwahpeq íre míotaq Sísa tagariáh kégá sainkue táhmaroga íre kaweq sansánurowe. Mi tanáhráq wega mah pahsí sehiranue mó aní awuwana wega Kórína suwahpeqte Sísa tagariáh ké móriuwe. Mibeqté Sísa tagariáh kégá peh kaweq sansánigeheéna Poraga mah pahsí sehiranúwe.

Kórína suwahpeqte ké ebeq siu pahsíe.

¹ Sísa Karáhé éhweh korerinkeheéna Manikánka íné Pora omaq intena eqmaq nuwowe. Ínéreq itene iyahnabo aní Sósáténireqka ² mah pahsí sehiranúye. Ite Kórína suahpeqte Sísa tagariáh kéó, itega sehiranúya pahsí sáhnshwe tagahro.

Wene kaweq anímáí míageheéna Manikánka ite omaq itowaq wene sánsá sehgiówe. Itereq moke mó kehiná suwahpeqte ké itene Wahnah Sísa Karáhé tagariáh kéreq omaq itowaq itega wensabé iwíáh íwíáhéq púrerúne. Púrerúnana ite kawerue wahnahnaitéhre. ³ Maniká Iteriboreq Sísa Karáhé itene Wahnahnseqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itehye.

Poraga Manikánsabe iwíáh íwíáhú ehwehne.

⁴ Manikánka ite meiqme Sísa Karáhéne ayahpi itena anotahtaq séhréh aitéhre. Wega ite kaweraitena séhréh aita aitainsabé ahriahri wensabé iwíáh íwíáh atóge. ⁵ Wega séhréh aitéh púaq wene ehweh kawerue iraréq iahtebia ké úkowe. ⁶ Sísa Karáhé éhweh íwáhnoruraugaq kawerue írátó puana Manikáne Awanka págegeue séhréh aitéhre.

⁷ Págegeue séhréh aitéhnsabé itega Sísa Karáhé itene Wahnah tuina tanáhráq áwénunotaq Manikáne Awanka náina naneqsabé íre tabonahowe. ⁸ Wega ite págege aitena séhréh aitéh púaq ite oga mé tanáhráq kaweqtaq míahrahowe. Kaweqtaq míéhraqmé itene Wahnah Sísa Karáhé tuinagake íre ehweh aítankéhe. ⁹ Wenahni itene Wahnah Sísa Karáhéreq mía míageheéna Manikánka ite omaq itéhre. Omaq itena ite íre iuwasa peh mirainie i naneq aiq pútaq mirainawire.

Poraga, Peh morá iwíáhoró ú ehwehne.

¹⁰ Néne iyahnabo anímáíno, itene Wahnah Sísa Karáhéga síwáhnorúno aintaráinsabé págegeue teiníboq írátíáhro. Ite mó iwíáh mó iwíáhiyehboq peh morá iwíáhoró. Síó síoue peh morá sánsánonehe iwíáhoró.

¹¹ Néne iyahnabo anímáíno, ite tagariáh aní wenáwíq Karoe. Karone awahraha teniera, Itewe wensabé wensabé abiahnsanéq íre insahwéue míáhwe teniátówe. ¹² Itega mahna tahnsanue mó ehwéh mó ehwéhnowe. Ite mó anítógá, Porane sánsánúne ewara ite mó anítógá, Ápórone sánsánúne ewara ite mó anítógá, Pítane sánsánúne ewara ite mó anítógá, Karáhéne sánsánúne ewe.

¹³ Aneqsabé mina tahnsa irareo? Sísa Karáhéne anímáí mó aní mó anínue míone iwíáhoo? Írakaumo. Itene ahbabáq kaweraitanieéna íné Pora awankátaq táhpague putiaraugo? Írakaumo. Itega wání merotaq néníwírue meroo? Írakaumo. ¹⁴ Iteba míarautaq peh morá Kárisáporeq Káíúsireq wání meriátáuge.

¹⁵ Minayabe mó kegá, Íné Pora néníwírue wání meriátóne iyehoéna mó ke wání íre meriátáunsabé iwíáh íwíáhuge.

¹⁶ Mó ke wání íre meriátáuge ume Sítépána karíronánínsabé nibitagire. Se moq wání meriátáuge. Mó kewé wání meriátáugamo íre niahreraq kéhre. ¹⁷ Íre wání merieyabe peh, Néne kaweq ehwéh koreri terinúno éna Sísá Karáhéga eqmaq núwátáire. Wega awankátaq táhpawe putio ehwehmé págege ehwéhne. Mi ehwéh abehq éhwéh úkínehoéna ahtebia ánínká teínserah ehwéh íre teiasa peh pahsuqme tei teinuge.

Sísá pukúme Manikánka págege aitahráhi ehwéhne.

¹⁸ Sísaga itene ahababáqsabe awankátaq pukú ehwehmé iraipéq pokoneherao kegá iwíáhéra, Múguwahgu ehwéhne ewe. Maniká Iteriboga ite kaweraitéh kegá Sísá awankátaq pukú ehweh iwíáhéq, Íre wehukene iwíáh peh Manikánka págegeue miraorahi ehwéhne úne. ¹⁹ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Íné ahtebia ání múge iwíáhi anímé ínégá mi iwíáh kaqsuaníe. Íné tábúsoqme iwíáhu aní múge iwíáhi anímé mi iwíáh parabaruaníe ire. *(Aisaia 29.14; Jeremaia 8.9)*

²⁰ Mah marákó marákóipéq míáh áhtébiá keyábé anere enehnkono? Púku sáhnsahoráho keyábé anere enehnkono? Tobehue ehweho keyábé anere enehnkono? Manikánka mirainka ite iwíáhúnawe mi ahtébiá kéné ehwehme peh múguwahgu ehwéh úkire.

Manikáne sansánká wehukene sánsá kiotaiki ehwéhne.

²¹ Maniká áhnte ahtébiá ání míre. Mah marákóipéq míáh kegá íre seyene ahtebahnka we tagariahrahowe. Itega teri terinúna ehwehmé mi kegá, Múguwahgu ehwéhne ewana Manikánka mi ehwéhnsabé aiq pútare atáh ké kawerarítéhre.

²² Asiu kegá itensabé, Itene ehwehnsabé aiq pútare aitanéhboq ótaq sansá miraoro tei teinowara Káríki kegá itensabé, Ahtebia éhwéh teiéro tei teinowe.

²³ Tei teinowaq itegawé peh Sísá Karáhé awankátaq táhpawe pukú ehweh teri terinúne. Asiu kegá mi ehwéhnsabé, Iuwahrieh ehwéhne aitáhwara Káríki kegá mi ehwéhnsabé, Múguwahgu ehwéhne aitáhwe.

²⁴ Manikánka omaq itéh kegá pukú ehwehnsabé aiq pútare atone. Ite Asiu kereq nahnso kereqka mi ehwéhnsabé aiq pútare atone. Ai q pútare ateq Sísá Karáhé pukú ehwehmé Manikáne págege sansáne éq wene ahtebia sánsáne aiq tagarione. ²⁵ Mó kegá, Manikáne sansámé peh múguwahgu mareqmareq sansáne atáhwana Manikáne sansánká wehukene ahtebia sánsá sene págege sansá aiq moke kiotaikire.

Wene animáí míagehéna Manikánka omaq ito ehwéhne.

²⁶ Néne iyahnabo anímáíno, Manikánka ite íáhrabéna omaq itáráitaq aneq tahnsá anímáí míaroo? Minayabe iwíáhoró. Ahtebia kéwé, tauntahu kéwé, anotah kéwé, ite íre áhnte míarowe. Mó kegá ite tagéra, Múguwahgu ke wóe aitáhwe. ²⁷ Ahtebia ké siyehitarinkehéna Manikánka ite múguwahgu aitáh ké wene animáí míagehéna ite omaq itowe. Tauntahu ke siyehitarinkehéna Manikánka ite mareqmareq aitáh ké wene animáí míagehéna omaq itowe.

²⁸ Mah kehiná kéhínánká iwíáh íwíáho nanegsabé abehq úkinkehéna Manikánka íre anotah anímáínseq mó kegá siwiréh aritáh kéreq omaq itowe.

²⁹ Minayabe wehukénínká Manikánsabe, Íné anotah aní míó púah omaq intáíróne íre irarerahowe.

³⁰ Wega ite aiq omaq itárái puaq Sísá Karáhéreq mía míowe. Sísá Karáhéga kaweq iwíáh aitéh púaq tábúsoqme iwíáhorahúne. Wega itene ahababáqsabe

pukú púana kaweraitena insahwé aitena Manikánka wene kaweq anímárí mía míaigeheéna Sísaga séhréh aitéhre. ³¹ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Iwiáh íwiáhi aninká peh morá itene Wahnahnsabé iwiáh íwiáh atankéhe ire.
(*Jeremaia 9.23-24*)

2

Kórina suwahpeqte kégá aiq pútare atówe ú ehwehne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, iteba séna Manikáne kaweq ehwéh teiátáutaq mó ehwéh mó ehwéhne ahtebia anínká teínserah íre teiasa peh pahsuqme teiátáuge. ² Iteba míarautaq ínega iwiáhéna, Mó aní éhweh íre teinie. Írakaumo. Peh morá Sísá Karáhéga pukurai ehwéh teinie íwiáhurauge.

³ Iteba míarautaq néne ninonka íre págegeuraire. Írakaumo. Ninonka mareq-mareréna áhreéna íransánurauge. ⁴ Manikáne ehweh teiátáutaq ahtebia anínká ehnenehne aitena teínserah íre teiasa Manikáne Awanka séhréh aintárái puana págegeue tei teinurauge.

⁵ Peh íné wehukenínká irarurau ehwéhniká íre awehraq káráirana Manikáne Awanka séhréh aintárái puana págegeue tei teinuraugaq aiq pútare aintárówe.

Manikáne Awanka ite kaweq iwiáh aitéhraq ahtebia ké úkúne i ehwéhne.

⁶ Peh morá Sísane sánsá kawerue sehgió keyábé ahtebia éhwéh síwáhno aruqarurúne. Mi ahtébiá éhwéhmé íre mah marákórác wahnahno kené ahtebia éhwéh tahnsane. Wahnah ke pukirataq sene ahtebia éhwéh parabaginae. ⁷ Itega íwáhnorúna ehwéhmé íre ínénéne iwiáh peh Manikáne iwiáh púana ahtebia éhwéh íwáhnorúne. Mah marákó marákó íre mirarotaq Manikánka iwiáhéna, Mókakewe wehuke ínéba íópeq kigeheéna kaweraritanie íwiáhuwe. Iwiáhéna ite kaweraite ah sabarankeheéna omaq atowe. Naho naho mina omaq ato ahnsábé éhwéh íre pahsuqme teiuwana peh kopípéq kagaúwe.

⁸ Kopípéq kagaúwara mah marákórác wahnahno kegá mi ehwéh íre írátíarowe. Írakaumo. Sega írátíarotaq tahirímé itene íópeqté Wáhnáh aní íre subiqme awankátaq táhpato irino. ⁹ Manikáne ahtebia íwiáhyábé wene ehwehnka aiq mahraréna,

Naho naho wehukene siuranka íre tagah naneq, sene siahrega íre íráh náneq, sene sirupipeq íre iwiáho naneqme, moke minawari Manikánka wensabé sirutaboiro keyábé kawerarowe ire. (*Aisaia 64.6*)

¹⁰ Minayabe mi ehwéh kopípéq kowana Manikánka Wenawa iteba eqmatairana aiq sokigi aíre. Manikáne Awanka moke tagéna Manikánka ite íre teí íwiáh aiq tagaríéhre.

¹¹ Wehukeníné arupipeqté íwiáhwé mó anínká tagariahrahiro? Írakaumo. Peh morá wehukení wewene awanka tagaríéhre. Mina inserah Manikáne arupipeqté íwiáhwé wehukenínká íre tagaríéhrena peh morá Manikáne Awanka tagaríéhre. Minayabe wega Manikáne iwiáh aiq sokigi aíre. ¹² Itega mah marákóipéqté kégá iwiáh onserah íre úne. Írakaumo. Manikánka Wenawa iteba eqmaq áuwátáirana itereq mía míaire. Wegá náí náini naneqmarí ahtebageheéna Wenawa iteba eqmaq áuwéhre. ¹³ Manikáne Awanka iwiáh aitena wega náí náini naneq teiúge. Peh ahtebia wéhúkégá teiénserah íre íwáhnoruge. Írakaumo. Manikáne Awanka iwiáh aintéh éhwéh íwáhnorugaq ahtebahrahowe.

¹⁴ Manikáne Awansabé awahrieh anínká wene ehweh íre ahtebéna wega náí náini naneqsabé, Peh múguwahgu ehwéhne éna nuwahriehre íwiáhire. Mira íwiáhinsabé Manikáne Awanka mi aní peh áwé tagehrana wega mi

ehwéhnsábé íre ahtebahrahire. Peh morá Manikáne Awanka weba mía míai anínká mi ehwéh iwíáhue tagéna ahtebahre.

¹⁵ Manikáne Awanka wene arupipeq mía míai anínká mó kené ehweh íréhtáq iwíáhue tagéna aiq pútaq ehwéhnikákáq péhe éhwéhnikákáq iwíáhue saraqme tagahráhire. Manikáne Awanka mía míai puana mó anínká mi aniné sánsá íre saraqme tagahráhire. ¹⁶ Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Itene Wahnahne iwíáh tagarawéna wensabé áwáhnori anímé íre míéh mino
ire. *(Aisaia 40.13)*

Íre míéhrona Manikáne Awanka séhréh aitéh púana Sísá Karáhéga iwíáhinserah iwíáhorahúne.

3

Sísá tagariáh kéwé Manikáne arambehri ke wóe i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímárino, iteba míarautaq itega mah kehiná kéhínánká iwíáh onserahnurowe. Mira iwíáh onserahnuro puag ite pehgáriq anímárínká tahnsa iwíáhurowe. Minayabe Manikáne Awanka iwíáh arítéh ké síwáhnoruraunserah ite íre íwáhnorurauge. Írakaumo. ² Pehgáriq anímárínká tahnsa iwíáhuro puag ite peh náh néq awaq íre nahrahowe. Minayabe mi tanáhráq págege ehwéh íre íwáhnorurauge. Amahnága moq íre íwáhnoruge.

³ Amahnágaákáq itene irupipeqté áhbábáq sánsánsábé irutaboiro puag págege ehwéh íre íwáhnorurauge. Itewe abiahnsanéq tobeh ehweh aruqarurowe. Miraonsabé iteite iuwahbeh iwíáh miraéq peh wehukene sánsá sehgió mino. ⁴ Mó anínká, Íné Porane sánsánu aní múge irana mó anínká, Íné Ápórone sánsánu aní múge íre. Mira iwíáhonsabé peh wehukene sánsá sehgiówe.

Sotápéq arambehrióya anitéyábé pabeqme ehwéhne.

⁵ Kawerue iwíáhoru. Ápórowe insebo? Íné Porawe insebugo? Ite peh Manikáne arambehri anité úye. Maniká itene Wahnahnka íné mó arámbéhrí niena Ápóro mó arámbéhrí awena urairata mi arámbéhríurauyaq itega Sísansabé aiq pútare atárowe.

⁶ Wehukénínká ayu sotápéq uqmaréhnserah ínéga Sísá néhweh teiátáuge. Mó anínká wání sotápéq tuinkeheéna ubenah kíqmaréhnserah Ápóroga inehe íwáhnoruraire. Manikánka sotápéqté ménsáméhnsánsábé kiro atéhnserah wega itensabé, Aiq pútare ainteq néne sánsá sehgióro aítáaire. ⁷ Íné ayu uqmatau anínseq ubenah kíqmaréh ánínseqsabé íre iwíáh iwíáh aítáhro. Írakaumo. Peh morá kiro atéh aní Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhro.

⁸ Ayu uqmaréh ánínseq ubenah kíqmaréh ánínseqka monseráhnue arambehrióye. Manikánka sene arambehri agehgamarena ápeq nárinkéhe. ⁹ Itewe Manikáne so tahnsa móe. Ínéreq Ápóroreq moráráq Manikáne arambehriúya anité úye.

Nah peyabe pabeqme ehwéhne.

Itewe Manikáne nah tahnsa móe. ¹⁰ Íné Manikáne nah pe ani míankeheéna séhréh aintena omaq intáaire. Minayabe nah pe sansa tagariéh aní tahn-sanéna nahwiahnsanse pearógana abogéh tagariéh anínká abogéhire. Mi arámbéhrí Manikáne arambehri puag ite mi arámbéhrí mirao ke tábúsoqme arambehrioro. ¹¹ Manikáne arambehriwe nah pe arámbéhrí tahnsane. Manikánka Sísá Karáhéwé nahwiahnsansee úwe. Mó aní nahwiahnsanse íre míahrahirana Sísá webataq awehrare.

¹² Manikáne arambehrio kegá abogéhotaq íre monseráh árámbehríowe. Wehukega pearáh náneqme itene arambehri tahnsáne. Kawerue arambehrio kegá kóraraté pearáhwara mó kegá págege moné tahnsa náneqtaté pearáhwara mó kegá kaweq ebáhtaté pearáhwara mó kegá awankátate pearáhwara mó kegá onerate pearáhwara mó kegá námúqtate pearáhwe. ¹³ Sísa tuinagake Manikánka ehweh aritahnaraq kaweq arámbehríowamo éna mó aníné arambehri mó aníné arambehriue agehmarena íre kaweq arámbehrí moke kekiruankéhe. Kekiruahnaraqmé uworapeqté náneq moke taginserah íre kaweq arámbehrí moke taginawire.

¹⁴ Sano ebáh íre tagia peh kagainserah kaweq arámbehrí aníné arambehri íre toráh agia peh kagainawire. Wene arambehri íre toráh agia peh kahnaraq mi arámbehríyábé ápeq meyanae. Mó aníné arambehri moke tagínaraqmé mi anímé ápeq íre meyanae. ¹⁵ Ápeq íre meyéh anímé nahperehrabeqte ání tahnsane. Wehukéniné nah irarehtaq mó anínká mi aní nahupeqte koweqme máhpeq atahnana wene nahnkakaq wene ménsámehnsánkakaq moke taginawire. Mina inserah Sísansabé aiq pútare atéh anínká íre ábéreh arámbehríináraq Manikánka we íópeq tumeiranae. Peh morá wene arambehri moke tagína puana ápeq íre meyanae.

Itene inonka Manikáne nahne i ehwehne.

¹⁶ Manikáne Awanka itene irupipeq mía míai puaq itewe Manikáne nah moe. Minayabe aiq ahtebaho? ¹⁷ Itene inonka Manikáne nah mire. Wega, Néne nahne éna we mía míairabeq ahbabáq íre kéhre. Minayabe wene nah ahbabáratéh anímé kamah awinawire.

Itega peh wehuke síwíq pankerého i ehwéhne.

¹⁸ Itene irupipeqté péhé éhwéhnká iteite péhe éhwéh nuwíyého. Peh morá mah marákóipéqté sánsá ahtebéh anínká iwíáhéna, Íné anotah ahtébiá ání múge iwíáhínaraq íre kawerire. Wehukénínká iwíáhéna, Íné íre ahtebia ání múge iwíáhínaraq mókake ahtebia ání úkorahire. ¹⁹ Aneqsabé mira iwíáhinkehbo? Manikánka mah marákóipéqté áhtébiá iwíáhyábé múguwahgu iwíáh wíre arítéhre. Minayabe ahtebia kéyábéwé wene ehwehnka mahraréna, Táhmaro kegá mó ke ahbabárarite sansansabé iwíáhéra mó ahbabáq sánsá mó ahbabáq sánsá miraonehe iwíáhowe. Iwíáhowana Manikánka peh áwé tagehrana seyene ahbabáq sansanká seye saiqnaríéhre íre. (*Jop 5.13*)

²⁰ Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Itene Wahnahnka ahtebia kéné iwíáh aiq tagehre.

Sega miraoneheqmúne iwíáh aiq tagehre.

Tagéna abehq iwíáhe arítéhrara íre miraorahowe íre. (*Buk Song 94.11*)

²¹ Abehq iwíáh arítéhnsábé wehukega miraoraho arámbehríyábé íre iwíáhhoro. Manikánka séhréh aitéhnsábé ite moke wega í náneq matíáhwe.

²² Íné Porareq Ápóroreq Pítareqka ite séhréh aitaneheéq míone. Manikánka moke mah marákó márakó náiena itene oga mé tanahráqkákáq itene puké tanahráqkákáq omaq itéhre. Manikánka séhréh aitanieéna amahnága kéh náneqkákáq mókake kahna naneqkákáq matíáhro aitéhre. ²³ Ite Sísa Karáhé kahnáh míáhwana we Maniká Iteribone ahninkáwá míéhre.

4

Maniká wewega wene arambehri anímáí agehmarena sainsue ehwéhne.

¹ Itensabé iwíáhirataq, Ite Sísa Karáhéne arambehri miraúna kee iwíáhhoro. Ite Manikáne kopípeqté éhwéh wahnahnúne iwíáhhoro. ² Kaweq arámbehríó kegá se arambehri arítéh aníné ehweh kawerue sehgiówe.

³ Íné kaweq arámbéhríu aní míogamo. Itereq mó kereqka néne arambehri iwíáhue tagéq tenírataq nirupipeq íre iwíáh kikirinie. Mó kegá néne arampehriyabé koti irataq nirupipeq íre iwíáh kikirinie. Íné moq inénéne arambehri íre agehgaqme tagaríóge. ⁴ Ínéga arambehriurataq áhwára áhwára arámbéhríuraume íre niahreraq kéhre. Íre niahreraq kéhnsábé peh kawerue arambehriuraugamo? Árahuraugamo? Íre ínéga iwíáhunka peh morá Manikánka agehgaqme sainuwankéhe.

⁵ Amahnága íre ehweh arite tanahráq púaq mó kené arambehri agehmareq ehweh aritého. Sísa itene Wahnahka tuinagake moke sunkíkírirabeq kopéqsúáh náneqkakák itene irupipeqté iwíáhákák wene téhrehrebeq marahnana ábóraraginae. Mi tanahráq Manikánka mah kehiná kéhíná agehmarena sainsuankéhe.

Anotah anímárí múne iwíáhiyeho i ehwéhne.

⁶ Néne iyahnabo anímáríno, Manikáne sansá ahtebageheéna ínéreq Ápóroreqsabé teiewóge. Ite anitéyábé iwíáhéq Manikáne púkuga irarinserah tábúsoqme sehgióro. Manikáne anitéyábé peh morá ánínsábé iwíáh iwíáh ateq mó aní peh áwé tagahwe. Íre kawerowe. Manikáne ehweh anterúéhboq mina tahnsa íre oro.

⁷ Ite anotah anímárí múne iwíáhoo? Manikánka íre náíátáitaq tahirímé ite peh tabonahéq mareqmareq ke miáh iripo? Manikánka aiq náiena séhréh aitaráinsabé aneqsabé iteitensabé iwíáh iwíáhoo?

⁸ Itewe, Manikáne sansá aiq moke ahtebóne iwíáhowe. Itega íné, Pora kio-taikéq anotah anímárí múne iwíáhoo? Itega aiq pútaq ahteabahtaq tahirí ínéga moq iwíáh iwíáhu irino. ⁹ Íné iwíáhume Manikánka ite, wega eqmaro keyabé, Moke mó ke ebeq nogirara ite sinehe sigehere. Wehukega wehukení subiq suaneheraotaq áhnte kegá taganeheéra sewe. Ite eqmaro kewe mina subiq suaneherao wehukení tahnsa múne. Íre peh wehukega ite iwahnkanowara íópeqté kéreqka moq iuwahnkanowe.

¹⁰ Ite eqmaro kega Sísa Karáhéne arambehri miraúnayabé áhnte tagah kegá iwiréh aitera múguwahgu mareqmareq ke wóe aitáhwe. Itega iwíáhéq, Sísa Karáhéne sansá aiq ahtebóne éq págege animárí míone éq mó kegá itensabé iwíáh iwíáh aitáhwe ewe. ¹¹ Ite eqmaro ke menahnkákák amahnágaakák irupibiire. Tahbobóire. Itene korósi peh subankire. Mó kegá ite subiq máráhwaq íre nahnkakaq ké wéq ahtapeq áhnte nogune.

¹² Itene iyahnkaratáté págegeue arambehriúne. Mó kegá ite íre kaweq ehwéh aitáhtáq itega kaweq ehwéh ayahqme teriune. Mó kegá íwíoqnahtaq peh míone. ¹³ Mó kegá ite íéhruruotaq se insahwé aritone. Mó kegá ite eqmaro keyabé, Ite atutu tahnsanéq abehq ké wóe aitáhwe.

Poraga, Ínéga iwíáhue mira aruqaruru serahnoro i ehwéhne.

¹⁴ Iyehitankeheéna mah ehwéh sehiranue teiugo? Írakaumo. Itensabé nirutaboiru anímárí miáh púana kaweq iwíáhigeheéna mah ehwéh sehiranue teiúge. ¹⁵ Peh íregáritaq ke 10 táhúséni (10,000) íwáhnoro ke miáhtáq tahirí íre áhnte itéribóréh miáh iripo? Írakaumo. Téh koreiátáu anímé peh morá ínébatare. Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare atárótaq we ehweh ínébataq teiátáunsabé iteribo úkuraage.

¹⁶ Iteribo úkuraunsabé ínéga iwíáhue mira aruqaruru serahnoro éna tei teinuge. ¹⁷ Ínéga mira aruqaruru serahnigeheéna Tímóti iteba eqmaq áúwóge. Tímótiwe Sísa itene Wahnahne aninéna wene sánsá kawerue sehgiena nirutaboiru aninéna nénahni tahnsa míéhre. Sísa Karáhéne sansámé

mó ke suwahpeq mó ke suwahperue momiwíuríáhtáq síwáhno aruqaruruge. Mi sansá iahreraq itena íwáhnorinkeheéna Tímóti iteba eqmaq áúwóge.

¹⁸ Táhmaro itega píribahriéq, Poraga iteba íre sinkehe íwíáhowe. ¹⁹ Itene anotah Wahnáhnká kowe aintahnaraq iteba apubúue kinie. Konaraq píribahri kené ehweh anetaníbo éna sene sánsá págege sansápómo éna taganie.

²⁰ Manikánka wahnah wahnahnirabeqte sánsámé íre peh ehwehne. Mi sansámé págege aitahráhi sansá míre. ²¹ Iteba konaraq abowágá wene ani kamah awínserahne págegeue kininkono? Iteba konaraq nirutaboírue pehwehrue kininkono? Aneq sansánue kininkono? Teniéro.

5

Wenabone ahre abarii ehwéhne.

¹ Ite miáhrabeqte ánínká anotah íre kaweq ahbabárire uro ehwéh írátáuge. Mi ahbábáqmé ahkaragára sansanéna anotah oríráne. Wehukega íre mirao sansá mi anínká mirauraire. Wenabone ahre abariuraire urowe. ² Itewe anotah ke úne íwíáhéq mó ke kiotaikúne íwíáhoo? Aneqsabé itene irupipeq íre umehiro? Iyehitáhnac mi ahbábáq áni móbeq kaqsúáhro.

³ Íné iteba míótaq tahirí itene iuranabiahtapeq mi ahbábáq áni ehweh ató irino. Ninonka mahtaq míógana peh morá néniwa iteba míéhnsábé mi anínsábé aiq ehweh atóge. ⁴ Itega momiwíéq Sísa áwíq áhrabirataq néniwa moq míanae.

Itene Wahnah Sísa págege aitahnaq ⁵ mi anínsábé ehweh atanéhe. Ahbabáq aniné anonka kamah awinkéhboq owainawapa kaqsúáhro. Itega miraonaraq wega íwíáhue wene ahbabáq suahnaraqmé Sísa itene Wahnah tuina tanáhráq íre kamah awinkéhe.

Ahbabáq ani móbeq kaqsúáhro i ehwéhne.

⁶ Ite anotah ke úne irareme íre kawerowe. Ite miáhtáq anotah ahbábáq áni míéh mino. Páréti agíéh ánínká pehgáriq muoráhi naneq marahnaraq moke páréti mugue anotah úkinae. Mina inserah ite miáhrabeq ahbabáq íugi ínehoéq mi ahbábáq áni kaqsúáhro.

⁷ Muoráhi naneq párawahipéq íre kahnaraqmé párawah peh kanae. Íre muinae. Minayabe naho muoráhi naneq súáhro. Ite o paretí íre muoráhi paretí tahnsa míagehboq ahbabáq ani kaqsúáhro. Kaqsúéhraqmé wene ahbabáqka ite íre íugi ínaq peh kaweqtaq míagehe. Sótaikú iahreraq ko tánáhráq sokah sokahéra* sipisípiq áráhq subiq márónserah Sísa Karáhe subiq súówe.

⁸ Iwíáh íwíáhé tanahráqsábé sokah sokahonehe. Sokah sokahéra Asiu kegá sene nahtapeqté nahonáh muoráhi naneq súónserah ite Sísa tagariona animáriná itene ahbabáqkakaq moke íroke sansánkákáq suaneheqmúne. Wehukega o paretí íre muoráhi naneq kéh páréti tírúnserah itega peh tábúsoréh sánsámé aiq pútaq sansámé sehgioneheqmúne.

⁹ Mó animáriné ahre abari aruqaruro kereq íre mía míaoro éna sehiranue teiewóge. ¹⁰ Moke ahbabáq ké sueq móbeq miáhro íre uge. Se mah marákóipéqté kéera mó kené ahre weh abariéra mó kené ménsámehnsá meyanehéera subiqme sabiwíáhwe. Sega Manikánsabe íre iwíáh íwíáhia peh mó naneqsabé iwíáh íwíáh aruqarurowe. Itega moke mina tahnsa ké súáhtáq tahirímé mah marákóráq íre miáhraho irino.

¹¹ Peh morá, Ite Sísa tagarione e kegá ahbabáriransabé sehiranue teiewóge. Mó kené ahre weh abariome, mó kené ménsámehnsánsabe aigará pabekime, Manikánsabe íre iwíáh íwíáhia peh mó naneqsabé iwíáh íwíáh atáhmé, mó keyábé péhe éhwéh aritewé, piah néra múguwahgu aruqarurome, aebówé mina

* 5:7: Kisim Bek 12.3-21, 13.6-7 tagáhnno.

tahnsano ke sueq móbeq míáhro. Ite Sísá tagarione e kegá mina tahnsa áhbábárirataq moráráq táhutahuriyehboq móbeq míáhro.

¹² Sísá íre tagaríáh káyábé ehweh aritanínkono? Ahqáho. Írakaumo. Minawé íre néne arambehri wire. Sísá tagaríáh ké ite momiwíuríáh kégá ahbabárirataq ehweh ariteyabe iteitene arambehri wire. ¹³ Sísá íre tagaríáh káyábé ehweh aritewé peh Maniká wewene arambehri wire. Ahbabáq aninsábé Manikáne ehwehnka mahraréna, Ite míáhrabeqte ahbabáq aruqaruri aní kaqsúáhro ire. (Lo 13.5, 17.7, 21.21, 22.21-24)

6

Sísá tagaríáh ké koti arítéhneho i ehwéhne.

¹ Sísá tagaríéh ánínká miráinayabé arega abiahnsa atéhnaqmé anerinabo? Sísá íre tagaríéh wáhnáh ánípá meqme móate koti atéhneho. Minawé ayehiteh sansáne. Peh Sísá tagaríáh kébá meqme kure koti ato. ² Mókakewe itega Sísá tagaríáh kégá mah kehiná kéhínané sánsánsábé iwíáhue tagéq sararaneheq múne. Minawé aiq ahtebaho? Itega mókake mah kehiná kéhíná ehweh arítáhnayabé amahnága aneqsabé pehgáriq ahbabáq náneq íre kawer-aritahráho?

³ Mókake itega íopeqté kéné sánsá moq saraqmaráhnawe íre ahtebaho? Minawé anotah arámbéhríe. Amahnága ahbabáq naneq kaweraritewé pehgáriq arámbéhríe. ⁴ Minayabe ite Sísá tagaríáh kégá koti ehwéh kahnaraq Sísá íre tagaríáh kégá kaweraitageheéq aneqsabé seba pokoo?

⁵ Seba pokonsabé aneqsabé íre iyehitehro? Ite Sísá tagaríáh ké míáhrabeq ahtebia ánimé mi arámbéhrí miraoorahi aní míéh mino? ⁶ Sísá tagaríéh ánínká mó Sísá tagaríéh ání ehweh atankeheéna Sísá íre tagaríáh kégá tagahtaq meqmena móátéhmé íre kaweq sansáne.

⁷ Sísá íre tagaríáh ké míáhrabeq itega Sísá tagaríáh káyábé ehweh aritéhrame ahbabáq sansanéq Sísá Karáhéne sansa íre sehgiowe. Sísá tagaríáh kégá ite ahbabáraitéh rataqmé itega túbáh agirataqmé íre ahbabárowe. Minayabe túbáh agina sansánká ehweh atahna sansá kiotaikire. Sísá tagaríáh kégá arene ménsámehnsá aebóinaraqmé arega túbáh aginawe mi sansánká ehweh atahna sansá kiotaikire.

⁸ Kiotaikiraq peh itewe íre túbáh agowe. Írakaumo. Íre túbáh agia peh mó Sísá tagaríáh ké ahbabárariteq sene ménsámehnsá aebóowe.

⁹ Ahbabáq kega Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre awaq míáhmé aiq ahtebah mino. Péhe éhwéhnká itene irupipeq péhe nuwíyéhboq íráhro. Ahrari mahbi abario kewé, Manikánsabe íre iwíáh íwíáhia peh mó naneqsabé iwíáh íwíáh atáh kéké, mó aníné ahre weh abario kewé, wehga áwáhu weh sobaruqnahbaruro kewé Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre awaq mianeherawoe. ¹⁰ Aebó kéké, mó kené ménsámehnsánsabe sigará pabeki kewé, píah néra múguwahgu aruqaruro kewé, mó keyábé péhe éhwéh arítáh kéké, mó kené ménsámehnsá pehipi meyáh kéké, mina tahnsa áhbábáq aruqaruro kewé Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre awaq mianeherawoe.

¹¹ Menahmé ite táhmaro mina tahnsa ké míarowe. Míarowana Manikánka ite pabeq paberaitena, Néne animarí míáhwe aítáaire. Itega itene Wahnah Sísá Karáhénsabe aiq pútare atárorátaq Manikáne Awanka itene ahbabáq kaqiuwena itene irupipeq kaweraitáritaq Manikánka itensabé, Kaweqtaq míáhwe aítáaire.

Itene inonkame Manikáne Awane nah puaq mó kené ahre weh abariiyeho i ehwéhne.

¹² Manikánka íre ahqáho aitárái sansá aiq miraorahuge irareme aiq pútaq iwíáhowe. Peh moke miraorahúna sansánká íre séhréh aitahráhire. Minayabe mó sansánká íné saiqnariehnehoéna pehwehrue míanie.

¹³ Itega pabeqme ehwéh irareme, Táhutahuqme itene irupipeq iyahbankire nanere éq minayabe Manikánka itene ayahba mirarowe ewe. Itene ayahbame tópah mewe nanere éq minayabe Manikánka tópah kirahno atéhre ewe. Mi ehwéh aiq pútaq ehwéhnirana peh mókake Manikánka táhutahuqkákáq itene inonkankakákáq parabaruankéhe. Mina inserah mó kené ahre weh abariigeheéna Manikánka itene inonka miraroo? Írakaumo. Itene inonkame itene Wahnahne anonka mire. Wene sánsá miraigeheéna itene inonka mirarowe.

¹⁴ Maniká págege aní púana itene Wahnah Sísa iriwe oganúq atonserah ite moq iriwe oganúq itankéhe.

¹⁵ Itene inonkataq moke kéh náneqmarí Sísa Karáhéne naneq mire. Minawé aiq ahtebaho? Itene inonkame moke inonkataq kéh náneqme Sípane naneq púaq árahue itene inonka ahbabák ininsó sienéhnkono? Írakaumo. Anotahtaq ahqáho uge. ¹⁶ Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Weh ahre peh morá áú tahnsa úkigehe ire. *(Stat 2.14)*

Minayabe arega ahbabák ini abariónaga wereq arereqne íú peh morá áú tahnsa úkire. Minawé aiq ahtebaho? ¹⁷ Itene Wahnah Sísa req mía míaonaraq arereq Sísa reqne iwa peh morá áwá tahnsa úkire.

¹⁸ Mó kené ahre weh abarié sansa pehragahro. Ahriahri mi sansánirarabeq móbeq miáhro. Moke mó ahbabáqmé íre wewene anonka ahbabáruwiahrahire. Mó kené ahre weh abarii anímé wewene anonka ahbabáruwíéhre.

¹⁹ Manikánka Wenawa iteba eqmatairana iteba mía míainsabé amahnága arene anonka wene nah mire. Minawé aiq ahtebaho? Arene inonkame íre arebataq arene wíre. Írakaumo. ²⁰ Insahwé aitanieéna Manikánka anotah apéqtáté paiqmarowe. Aiq paiqmaronsabe itene inonkankakákáq Manikánsabe iwíáh íwíáhoró.

7

Poraga wehké sansánsábé irarú ehwehne.

¹ Itega sehiranue kasenuro ehwéh teinióboq írátíáhro. Ahre íre mera peh míéh anímé aiq kawerire. ² Íre ahreakák anínká mó kené ahre abariínehboq we ahre meyankéhe. Ahrari wehkinkehe.

³ Wehne inonkame íre webataq wene anonka mire. Minayabe arene ahrega, Máho ínah íre ahqáho ato. Ahrene anonka moq íre webataq wene anonka mire. Minayabe arenawehqka, Máho ínah íre ahqáho ato. ⁴ Ahrega wewene anonka íre wahnahnire. Írakaumo. Peh wenawehqka wahnahnatéhre. Mina inserah awehkawagá wewene anonka íre wahnahnire. Írakaumo. Peh wene ahrega wahnah atéhre. Minayabe arene ahreyabé arenawehqsabe íre ahqáho ato.

⁵ Ite weh ahre morá íwíáhéta kawerue púreroyehe iwíáhéta awehriéta peh míayehe irataqmé aiq kawerire. Púrerira tanáhráq parabagínaraq mó íre ahqáho ato. Owainawanka mó aní abarié iwíáh atehnehboq íre ahqáho ato.

⁶ Ahre meyo éhwéh íre teiúge. Ahreyabé awina anínká iwíáhue meyankéhe. Séhréh aiteyabe mah ehwéh teiúge. ⁷ Moke mó ke íné tahnsanue míáhtáq tahirí aiq kaweri irino. Peh Manikánka ahre meweyabe mó aní mó iwíáh atena mó aní mó iwíáh atena aruqarurire.

Íre túbáh agorahotaq ahre meyháho i ehwéhne.

⁸ Mahbigaunseq ahrarigaunseq kéweinínsónseqsabé mahraruge. Íné íre ahreakáq ání múge. Ite íné tahnsa míéh rataqmé aiq kawerire. ⁹ Ite íre peh míahrahirataqmé ahre weh meyhádro. Mahbiga, Ahreyabé níre irana ahrariga, Weh kéreyabe níre ire. Mó kené ahre weh abariiyehboq arerene ahre weh airaiq meyhádro.

Arenawehq auwéhneho i ehwéhne.

¹⁰ Ahreakáq wehakaq keyábé mahraruge. Ánáhkawagá awehkawa íre auwo atóge. Mahnawé íre ínénéne ehwehne. Írakaumo. Itene Wahnahnka aiq irarire. ¹¹ Ánáhkawagá wenawehq auwahnaraq mó wehkínehboq peh míankehe. Áúwátái wehbá kouwekue insahwé atahnaraq aiq kawerire. Awehkawagá wene ahre airaiq áúwéhneho.

Nánuwehq kéraníe ínaraq awehkawagá áúwéhneho i ehwéhne.

¹² Mó keyábé peh ínénéne iwíáhu ehwéh teínie. Íre itene Wahnahnka tení ehwéh peh ínénéga iwíáhéna mahraruge. Awehkawawé Sísá tagaríéh ánínirana ánáhkawa Sísá íre tagaríéh ínínká, Nánuwehq kéraníe ínaraq awehkawagá áúwéhneho. ¹³ Ánáhkawa Sísá tagaríéh ínínirana awehkawa Sísá íre tagaríéh wéhgá, Néne ahrereq míanie ínaraq ánáhkawagá áúwéhneho.

¹⁴ Ánáhkawagá Sísane sánsá sehgieyabe Sísá íre tagaríéh áwéhkáwágá wene ahre íre auwena wene sánsá tagéna kaweqtaq míahrahire. Awehkawagá Sísane sánsá sehgieyabe Sísá íre tagaríéh ánáhkáwágá wene weh íre auwena wene sánsá tagéna kaweqtaq míahrahire. Minayabe arene ahrega, Arereq míanie ínaraq áúwéhneho. Arenawehqka arereq míanie ínaraq áúwéhneho. Íre áúwéh rataq itene animárí moq kaweqtaq míahrahowe. Kaweqtaq míahrahi ehwéh péhe ehwéh tahirímé itene animárí Sísá íre tagaríáh ké míáh irino.

¹⁵ Wehgabópoq ahregabópoq Sísá íre tagaríéh ánínéna wensabé nuwahriehre éna pokinie ínaraqmé peh áwé tagahro. Manikánka itensabé, Pehwehrue míáhro aitéhnsabé itene iru ukiq itankeheéq mi anínká pokinie ínaraqmé peh áwé tagehrataqmé aiq kawerinae. ¹⁶ Arenawehqka arereq míéhnsabé mókake wega Sísane sánsá sehginabirapómo. Arega íre tagariahne. Arene ahrega arereq míéhnsabé mókake wega Sísane sánsá sehginabirapómo. Arega íre tagariahne.

Manikánka ite saraq íátái arámbéhrí sehgióro i ehwéhne.

¹⁷ Maniká itene Wahnahnka ite omaq itena wene arambehri saraq íátáire. Saraq íátái arámbéhrí kawerue sehgióro. Sísá tagaríáh ké iwáhnorutaq mah ehwéh tei teinuge. ¹⁸ Manikánka are íre áhraburai tanáhráq mó kegá arene áú amurúrutonsabé ayehitéhnehboq anetaníbo iwíáhúno. Manikánka are áhraburaitaq arene áú íre amurúrutonsabé amahnága mi sansánsabé arutaboirinehboq pehragáhno. ¹⁹ Arene áú amurúrutonsabé peh abehq míre. Anetaníbo iwíáhúno. Arene áú íre amurúrutonsabéákák anetaníbo iwíáhúno. Peh Manikánka sehgióro ú ehweh sehgiónsabé anotah sansá míre.

²⁰ Manikánka áhraburaitaq miraurona arámbéhrí miraúno. ²¹ Manikánka áhraburaitaq mó aniné arambehriga are saiqnariarairo? Minayabe iwíáh kikirineho. Arene marakóipeqté wáhnáhnká saraq auwena pokúno atahnaraq pokinkehe. ²² Maniká itene Wahnahnka are áhraburai tanáhráq mó aniné arambehriga are saiqnariarairana Sísá itene Wahnahnka arene ahbabáq kaqauwátáinsabé wega saraq áúwéh ání tahnsa míáhne.

Wega áhraburaitaq pehipi míaronana Sísá Karáhéne arambehriga amahnága are aiq saiqnaríéhre. ²³ Wene animárí míageheéna Sísaga anotah apéqtáté paiqmarowe. Paiqmaronsabe peh wehuke suwahbeh sansá miraiiyeho. Peh

Maniká awahbeh sansá miraoro. ²⁴ Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka ite íáhraburaitaq mirauro arámbehri miraéq Maniká Iteriboreq mía míaoro.

Poraga mahbigaunseq ahrarigaunseqsabé teriu ehwéhne.

²⁵ Mahbigaunseq ahrarigaunseqsabé mahraruge. Itene Wahnahnka mah ehwéh terio íre tenírana peh ínénéga aiq pútaq ehwéhnéna iwíáhue teiúge. Wega íné séhréh aintéhana wene arambehri mira aruqaruruge. Minayabe néne ehweh íráhro. ²⁶ Íre kaweq sunúq áhníbórá sinainsabé ahre meyaníe iwíáh, wehkinie iwíáh súáhro. Mi iwíáh súéhrataqmé aiq kawerire iwíáhuge.

²⁷ Ahreakáq míéhnaqmé áuwéhneho. Íre ahreakáq míéhnaqmé ahre meyaníe iwíáhineho. ²⁸ Arega ahre meyéhnaraq minawé íre ahbabáriniewóne. Arega wehkinaraq minawé íre ahbabáriniewóne. Ahre meyéhra kegá mah marákóráq mé tanahráq sirupipeq umeh aginawire. Itene irupipeq umeh agínehoéna teiúge.

²⁹ Néne iyahnabo anímáríno, mah marákóipéq mé tanahráq aiq parabaginaire. Sísá tuina tanahráq áhníbórá sinaire. Minayabe ahre mero keo, íre ahreakáq ké tahnsa míáhro. ³⁰ Ibisah keo, íre ibisah ke tahnsa míáhro. Iru eyoyóo keo, íre eyoyóo ke tahnsa míáhro. Ménsámehnsá paiqmaq paiqmaro keo, íre ménsámehnsánkakaq ké tahnsa míáhro. ³¹ Mah marákóipéqté sánsá parabaginai puaq áhnte mensáméhnsánkákák kéó, itene ménsámehnsánsabe irutaboiriyeo.

Iwíáh kikiriyeho i ehwéhne.

³² Ite iwíáh kikiriyeho éna mah ehwéh teiúge. Íre ahre merai ánínká Maniká wene Wahnahne arambehri kawerue sehgieyabe iwíáhire. ³³ Wene ahrega kaweróne atankeheéna ahre merai anínká mah marákóipéqté náneqsabé iwíáh iwíáhire. ³⁴ Minayabe we mó iwíáh mó iwíáhire. Sísá tagaríéh áhrarígá iwíáhéna, Néne ninonkakakaq néniwankakaqmé kaweqtaq míanieéna Maniká áwúge éna Maniká wene Wahnahne arambehriyabé iwíáh iwíáhire. Wenawehqka kaweróne atankeheéna wehakaq ínínká mah marákóipéqté náneqsabé iwíáhire. ³⁵ Págege sansánká saiqnariankeheéna íre teiúge. Írakaumo. Peh séhréh aitanieéna mah ehwéh sehiranue teiúge. Maniká itene Wahnahnsabé webataq iwíáh iwíáh ateq wene sánsá kawerue sehgiegeheéna sehiranue teiúge.

Wene ahre araríyábé éhwéhne.

³⁶ Wene ahre araríyábé arutaboirena abariinie iwíáh aruqaruri anímé ahbabáratehnehboq airaiq meyankehe. Wega airaiq meyahnawe íre ahbabárinae. ³⁷ Wewene anonkataq kawerue wahnahnorahi mahbígá, Ahre íre meyaníe iwíáhínaraq aiq kawerire. ³⁸ Wene ahre ararí meyéh anímé kawerire. Ahre íre meyéh anímé anotah kawéire.

³⁹ Wenawehq oga míahnaraqmé mi inínká awehkawareq mía míaiagehe. Sísá tagaríéh íníné awehkawa pukínaraq we mó Sísá tagaríéh aní kérankéhe. ⁴⁰ We mó Sísá tagaríéh aní kérahnaqmé aiq kawerire. We peh kéweiní míahnaraqmé anotah kawéire. Mahnawé ínénéga iwíáhuge. Manikáne Awanka mah iwíáh aintehrámó. Wega mah iwíáh aintéhre iwíáhuge.

8

Poraga titirue nárie naneqsabé irarú ehwehne.

¹ Péhepehe maníkánsabé titiro naneq nanehnkono éq ínénsabe kasenurowe. Mó aní mó anínkáue minayabe íné aiq ahtebóge eme aiq pútaq ehwéhnowe. Aiq ahteboge iwíáhóme saiyo sansane. Peh morá mó anínsabé irutaboírúnaga

séhréh aítahráhi sansáne. ² Íné moke ahteboqe íwíáhi anínká íre anotahtaq ahtebehrena wene ahtebeh sansa íre awehrare. ³ Manikánsabe arutaboiri anímé Manikánka we tagariéhre.

⁴ Péhepehe manikánsábé titiro naneq nanehnkono ue kasenuronsabé teiúge. Ite tagarionawe péhepehe manikámé íre aiq pútaq nanere. Peh abehq pikísáh tahnsane. Íre áhnte manikámáí míáhwe. Írakaumo. Ite tagarionawe Manikámé peh morá ánínéna webataq Maniká míre. ⁵ Mó kegá mahraréra, Íopeqkákáq mah marákó marákóipéqkákáq áhnte manikámáínseq wahnah anímáínseq míáhwe ewe. Ite tagarionawe mi ehwéhme íre aiq pútaq ehwéhne.

⁶ Maniká Iteribo peh morá ánínéna webataq Maniká míre. We moke mirarena wene animáí míageheéna ite moq mirarowe. Sísá Karáhéwé we peh morá ánínéna itene Wahnah mire. We moke mirarowaq amahnága séhréh aitéhnsábé oga míone.

⁷ Mó kegá Maniká éhweh íre ahtebahwe. Segá Sísá íre tagariarotaq péhepehe manikáne sánsá aiq sehgirowe. Aiq sehgirowsabé amahnága mi naneqsabé titiro tahutáhúqmé íre nah nanere éra áhwára áhwára iwíáhowe. Mina tahnsa íwíáho kegá mi tahutáhúq nehrataq, Mi tahutáhúqká ite ahbabáraitéhre iwíáhowe.

⁸ Itega táhutahuq nahnayabé Manikánka kaweritankéhbo? Írakaumo. Wega awehrio keyábé íre ehweh aritéhre. Nah keyábé kawerowe íre aritéhre. ⁹ Ite iuwahbeh tahutáhúq naneheqmúne irataqmé áhwára áhwára iwíáho kegá ite tagéra ahbabáriyeho. Itega nehrataq mó ke ahbabáriyehboq kawerurero.

¹⁰ Are ahtebáhna anínká péhepehe manikánsábé árótu nahtápéq míéhnaq titiro tahutáhúq nehnana áhwára áhwára iwíáhi anínká are tagéna íné moq nanie iwíáhinabomo. ¹¹ Wega aiq pútaq sansá peh ákáhtaq ahtebehnsabé náhnaq wene arupipeq íre kaweraginae. Are ahtebia anínká miraónaga mina áhwára áhwára iwíáhi aní anotahtaq íre kaweratanae. Sísá Karáhéga mi aniné ahbabáqsabeákáq pukúwe.

¹² Áhwára áhwára iwíáhi aní ahbabáratahna puah Sísá Karáhé moq ahbabáq atahne. ¹³ Ínéga nahnayabé mó Sísá tagariéh anínká íné tagéna ahbabárinaraq mina íre kawerinae. Minayabe mó Sísá tagariéh aní ahbabáq atéhnehoéna mi tahutáhúq ahriahri awehrinie.

9

Poraga wene arambehriyabé móne íre meyonsabe iwíáh iwíáhú ehwehne.

¹ Itega néne sansa aiq tagariáhwe. Mó naneqka íné íre saiqnariéhre. Írakaumo. Wene arambehri mirainkeheéna Manikánka eqmaq núwátái mino. Sísá itene Wahnah aiq tagarau mino. Sísá itene Wahnah éhweh teiátáutaq wensabé aiq pútare atáro mino. ² Mó kegá iwíáhome, Manikánka íné íre eqmaq áúwátáire iwíáhowe. Peh itene Wahnah éhweh teiátáugaq aiq pútare atáronsabé ite tagariáhmé Manikánka íné eqmaq núwátáire.

³ Mó kegá ehweh aintéhataq mahrarinie. ⁴ Manikáne arambehri miraun-sabé wehukega íné kirabo aintáhmé íre kaweq sansápo? Írakaumo. Kaweq sansáne. ⁵ Manikáne arambehri miraoneheéra Sísá ábáqmarinseq Pítareq mó eqmaro kereqka ahtapeq nogótáq sene ahronká se kériráhwe. Ínéga moq mi sansá mirauta q tahirímé kaweq sansáne iwíáho irino.

⁶ Mó kegá Manikáne arambehri miraome pehipi kiraboowe. Peh morá ínéreq Páhnábásareqka itene tópah paiqmarayeheéta arambehriúye. ⁷ Sene kíápéténine arambehri miraoneheéra sóntía kegá ahtapeq nogótáq íre seyene móneraté peh wahba monératé tópah paiqmaq paiqmaro mino. So uqmatai

anínká táhutahuq nera kéhtáq mewe naruq naruri mino. Sipisípiq wahnahni anínká mi kané náhnano naruq naruri mino.

Ite séhréh aitera íwáhnoro ke kirabooro i ehwéhne.

⁸ Ínéga peh wehukene sansá iwíáhéna mi ehwéh mirarire íwíáhiyeho. Írakaumo. Naho Manikánka Mósísi iwíáh atowana wega minayabe sehiranue mahraréna,

⁹ Káhoga arambehriitaq wene áwéhipeq náhgáq táhrareho. Mi kanká arambehrii puana arupibiínaraqmé pehipi táhutahurinkehe úwe. (Lo 25.4)

Manikánka peh káhoyabé arutaboirena mi ehwéh irarúwo? Írakaumo. ¹⁰ Itensabé iwíáhéna irurú mino. Itega mina tahnsanigeheéna irarúwe.

Sonsoréh ánínká, Mókake sotápéqté táhútáhúq mewe nanieéna arambehriire. Wereq we séhréh atéh ánínseqka nayeherawoye. ¹¹ Wehukega ayu uqmarera anehe mi sotápéqté tópáh nahnserah itega Manikáne ehweh tei teinúye. Tei teinúyansabé itene ehweh íráh kégá kirabo aitéhrataqmé kaweq sansánoneheqmóe. ¹² Itega mó ke kirabouro puag itenkakáq kirabourotaq tahirímé anotahtaq kawerowe urauya irino.

Kirabo aítáhro íre teiátáúye. Iteba pehipi míarauye. Itensabé abiahnsanéq Sísa Karáhéne kaweq ehwéhnsabé anetaníbo íwíáhiyeho éta kirabo aítáhro íre teiátáúye. ¹³ Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq arambehrio kegá mibeqté táhútáhúq mewe nahwe. Minawé tagariáh mino. Mitaq titiro tahberaq arambehrio kegá mi naneq pehgáriq mewe nah mino. ¹⁴ Mina inserah Sísa itene Wahnahnka mahraréna, Kaweq ehwéh íráh kégá se síwáhnoro kené sinonka séhréhorahi naneq nárígéhe íre.

¹⁵ Ínéga itene táhutahuq pehipi íre merauge. Mókake íné pehipi kirabo aintageheéna sehiranue teiugo? Írakaumo. Nirupinsabé pukonaraq íre ineh inehinie. Íné ineh inehutaq tahirímé ínéga pehipi íwáhnoro sansánsabé íre iwíáh íwíáhorahu irino. Mó kegá néne iwíáh íwíáhu sansá sabi núwého. ¹⁶ Manikáne kaweq ehwéh tei teinunsabé kaweq aní múge éna iwíáh íwíáhininkono? Írakaumo. Manikánka koreri terinúno aintaráinsabé íné kaweq aní múge ue íre iwíáh íwíáhorahuge. Mi kawéq éhwéh íre teriasa ehiya míótáq tahirímé anotahtaq íre kaweru irino. Kaweq ehwéh teri terinu arámbéhrí íre suaníe.

¹⁷ Ínénéga iwíáhue miraurataq tahirímé ápeq meyo irino. Íre ínénéga iwíáhurauge. Manikánka koreri terinúno aintaráinsabé pehipi mira aruqaruruge. ¹⁸ Minayabe aneq apéq meyaninkono? Mó teri terino kegá ápeq meyáhnserah íre uge. Kaweq ehwéh pehipi tei teinunsabé niru eyoyóue nirutaboirume néne ápeq míre.

Porawe áhnte ke séhréh arítéh áníne i ehwéhne.

¹⁹ Mó kegá íné íre saiqnariáhwe. Áhnte kegá Sípane sánsá sehigigeheéna sene arambehri aní tahnsa míoge. ²⁰ Asiu kegá Sípane ehweh kawerue irera sehigigeheéna seba míarautaq sene sánsánurauge. Mósísi ga sehgióro ú ehwehkná íné íre saiqnariéhre. Íre saiqnariéhrra Asiu ke mi ehwéhnsabé iwíáh íwíáho puana seba míarautaq mi ehwéh íre anterutauge. Asiu kegá Sípane ehweh kawerue irera sehigigeheéna mi ehwéh íre anterutauge. ²¹ Nahnso ke Mósísine ehweh íre sehgió ké wóe. Minayabe nahnso kereq míarautaq se tahnsá ména íné moq íre sehgirauge. Írakaumo. Manikáne ehweh íre susa Sísa Karáhéne ehweh sehgiúge. Nahnso kebá míarautaq sega Sípane ehweh kawerue irera sehigigeheéna Manikáne ehweh íre anteruena peh mi kené sánsánurauge.

²² Sísane sánsá áhwára áhwáraue sehgió kébá míarautaq sega órirane iwíáho sansá pehipi íre anterutauge. Sega Sísane ehweh irera kawerue sehgeheéna sene órira sansa pehipi íre anterutauge. Mah kehiná kéhíná suwahpeq míarautaq mi sansá miraurauge. Sega Sísansabé aiq pútare atageheéna miraurauge. Manikáne kaweq ehwéh sehgeheéna mi sansá mira aruqaruruge. ²³ Mira aruqarurunsabé Sísansabé aiq pútare atáh kéreq ínereqne irupipeq eyoyóire.

Kagai apéq náinkeheéq Manikáne sansá tauntahunue sehgioneheqmúne i ehwéhne.

²⁴ Ábáhro tanahráq áhnte kegá árésísiue peheráhnotaq peh morá kótaiki anínká ápeq meyéhre. Mina inserah Manikánka ápeq náinkeheéq wene sánsá tauntahunue sehgióro. ²⁵ Kótaikoneheqmúne iwíáho kegá sene sinonka págegeinkeheéra túbáh aginie iwíáh suera peh ahriahri tauntahunue arambehri aruqarurowe. Peh kambaréki apéq meyanheéera tauntahunowana Manikánka náina apéqmé peh ahriahri kagainawire.

²⁶ Ínéwé Manikáne sansá íre múguwahguue sehgiúge. Árésísi kiotaiki anínká íre mibeq tagia móbeq tagéna pehbeheráh pokinserah tauntahunue sehgiúge. Tobehi anínká wene ayahnkara íre mobeq subisa peh tábúsoqme wehukéniné anonka subínserah Sísane arambehri tábúsoqme arambehriuge.

²⁷ Ínéga mó keyábé, Sísane sánsá tauntahunue sehgióro uraunsabé Manikánka íné nuwehnehboq íre túbáh aginie. Peh kaweq sansá tábúsoqme sehginieéna néne ninonka kawerue wahnah wahnahnuge. Néne ninonka págegeinieéna tauntahunue arambehriuge. Ínéga kagai apéq meanieéna tauntahunue arambehriuge.

10

Íre kaweq sunúq sínaraq ite Sísane sánsá súého i ehwéhne.

¹ Naho itene igaqnarénga Mósísi kérowe. Sega miraunsabé iahreraq kankeheéna teiúge. Sega abatapi nogútaq írábúyá akariuriowe. Sega írábúyá anehe karageheéna Manikánka mi írábúyá omaq atowe. Manikánka iwíáh aritowara sega Káhtore Waní kéréwégue seberaebéq pokuwe. *(Kisim Bek 13.21-22, 14.21-29)*

² Sega írábúyá akariuriotaq nogútaqkakáq Káhtore Waní kéréwégue seberaebéq pokutaqkakáq sega wání meyonserahnéra mitaq nogera Mósísi kéréra wenkahnáh úkuwe.

³ Manikáne Awanka íopeqté tópáh náriuwara ómiga nowe. ⁴ Wega ótaq sansánútaq wání arahno ebahpipéqté súwana náriuwara nowe. Mi ebáhmé Sísá Karáhee. Sega pokutaq mi Ebáhnká sereq moraráq pokúwe. ⁵ Pokúwara Maniká sene sánsánsábé íre awahbó púara abatapi nogútaq puku pukuéra sene sinonka abatapinue mibeq móbeq kowe.

⁶ Sega ahabárunserah itega miraiyeho éna Manikáne ehwehnka tei teinire. Sega ahabábáq nanegsabé sirutaboiru serahniyeho. ⁷ Táhmaro mi kegá péhepehe manikánsábé iwíáh iwíáh atónserahniyeho. Sega miraunsabé Manikáne ehwehnka mahraréna,

Ísara kegá tútuue méra táhutahuréra irigéra ábáhréra nahnso kené sansanéra mó kené weh ahre abariuwe ire. *(Kisim Bek 32.6)*

⁸ Sega mó tanáhráq ahabárára áhnte kegá mó kené ahre ahrari abariunsabe Manikánka abiahnsa aritena kamah ariuwara peh íregáritaq wehuké 23

táhúséni (23,000) wehuké peh morá wéhékáh pukuwe. Segá mirau serahniyeho. *(Namba 25.1-9)*

⁹ Mó tanáhráq táhmaro Ísara kegá sene wahnahnsabé, Árahono éra wensabé éhruruunsabe Manikánka wehe omaq atowana éhruruu ke pówara pukuwe. Segá éhruruu serahniyeho. *(Namba 21.4-8)*

¹⁰ Mó tanáhráq táhmaroga Manikánsabe abiahnsa atera ehmunig éhmúniruwana Manikánka íópeqté ánínsábé, Márunsubiq suo atowana mi ke márunsubiq suowe. Segá ahbabáru serahniyeho. *(Kisim Bek 16.2)*

¹¹ Manikáne ehwehnka sene ahbabáq teíre. Segá ahbabárunserah itega moq miraiyeho éna teíre. Amahnága anehe tanáhráq sinainsabé itega kaweqtaq mía míageheéna teíre. ¹² Íné kaweqtaq ména págegeue iriwe míóge íwíáhóna aníno, inahsubínehboq áwéh panantagínah págegeue iriwe míahno. ¹³ Áhwáre naneqka íre arebataq areba sire. Írakaumo. Mah kehiná kéhínápá sire. Áhwáre naneqka ite íre saiqnariankeheéna Manikánka wene omasa éhwéh ahrreraq matawéna ite séhréh aitankéhe. Wega séhréh aitená kaweq ah sokogi ainkéhe. Wega ite págegeue míageheéna séhréh aitowana áhwáre naneqka ite íre saiqnarianawire. Ahbabáqka moq ite íre saiqnarianawire.

Owainawansabé titirue nárié náneqme pehragahro i ehwéhne.

¹⁴ Néne iyahnabo anímáriño, péhepehe manikánsábé iwíáh iwíáh ate sansa pehragahro. ¹⁵ Itewe ahtebia ké míahnsábé teiú éhwéhnsábé iwíáhue tagahro. ¹⁶ Sísa itene ahbabáqsabe pukúnsabe iahreraq kéh tánáhráq itega káhpúipéqté wánínsábé meyone. Mewe nahnayabé itene Wahnahnsabé kaweróne ateq Sísa Karáhéne korahq tunsabe itene ahbabáq kaweraitéhre íwíáhúne. Mi tanáhráq itega tópáh* keqme nahnayabé Sípane anonka kamahúnsabe itene ahbabáq kaweraitéhre íwíáhúne. ¹⁷ Mira iwíáhéq morá ké tahnsa míone. Itega keqme nóna topáhmé peh morá tópáh púaq ite áhnte wehuké méq morá ké tahnsa míone.

¹⁸ Asiu kené sánsánsábé iwíáhoró. Segá tahberapeqté titirue nárié náneq nahtaq Manikáne tahbe puara mi tanáhráq sega wensabé aiq pútaq iwíáh iwíáh atáhwe. ¹⁹ Teiú éhwéhnsábé aneq iwíáhonehknono ewo? Péhepehe manikámári íre oga míah náneqmaríne. Mi naneqmarí titirue nárié náneq íre Maniká náwé náneq tahnsáne. ²⁰ Írakaumo. Nahnso kegá titirue nárié náneq Maniká íre náwasa peh owainawamarí náriéwe. Owainawansabé iwíáh iwíáh atéhboq sensabé titirue nárié náneq pehragahro.

²¹ Itene Wahnah pukú tanáhráq iahreraq kéh káhpúipéqté wánínkákáq owainawansabé iwíáh iwíáh atáh káhpúipéqté wánínkákáq moráráq neho. Itene Wahnah pukú tanáhráq iahreraq kéh tópáhnkákáq owainawansabé iwíáh iwíáh atáh tópáhnkákáq moráráq neho. ²² Mirairataq Sísa itene Wahnahnsa, Aneqsabé íné nuweq owainawansabé iwíáh iwíáh ataho éna abiahnsa aitanawire. We anotah pagégé áni púaq itega we íre kiotaikorahúna mino.

Ahriahri itega Maniká áwíq pankeraneheqmúne i ehwéhne.

²³ Mó kegá, Ité moke miraona naneq aiq kawerire ewe. Peh moke miraona naneqka ite kaweqtaq méyabe íre séhréh aitahráhire. Moke miraona naneqka ite Sísa kawerue kéreyabe íre págege aitahráhire. ²⁴ Ité iuwahbeh sansá pehipi miraiyeho. Peh itene iyahnabo séhréh aritahráhi sansánoro.

* **10:16:** Káriki ehwéhme tópahme íre kéhre. Páreti kéhre.

25 Máhkétirapéqté táhútáhúq paiqmaréhrataq mah tahutáhúq aneq sansánia táhútáhúqpo ue íre kasenoro.† 26 Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Moke mah marákó marákóákáq mahtaq kéh náneqkákáq itene Wahnahne náneq mire ire. (Lo 10.14; Buk Song 24.1)

27 Sísá íre tagariéh ánínká itensabé, Táhutahuronehboq máhoro ínaraqmé ite iuwahbáhnaraq kowe nahro. Wensabé, Mah tahutáhúq eheqtepo ue íre kasenoro. Wega náwí náneq pehipi nahro. 28 Mó anínká itensabé, Mah awáq owainawansabé titirúna naneq náwúge ínaraq íre nahro. Mi awáqkáwé ite íre ahbabáq aitahtáhire. Peh ite teí ání ahbabáq atéhboq íre nahro. 29 Itega ahbabáq iwiáhówe íre iraruge. Írakaumo. Peh teí ánínká, Itega aiq ahbabárowe íwiáhíneho.

Mina tahnsa íwiáhi aní íre míahnaraq íné nuwahbeh naneq nahrahuge. Peh móbeq míéh áníné awehrii sansánká íné íre saiqnariahrahí mino. 30 Manikánsabe, Kaweróne atena mi tahutáhúq nahnara tagehra kegá árahue ehweh aintagéhbo?

31 Itega tópahnkakáq wánínkakaq nehrataq mó naneq arámbéhrí mirairataq Maniká áwíq pankeraneheéq wensabé iwiáhíue kawerue miraoro. 32 Itega miraonka Asiu kereq nahnsó kereq Sísá tagariáh kéreq ahbabáq arítéhboq iwiáhíue peh kaweq sansánoro.

33 Ómi mó kegá moke ínéga mirau sansá kaweq sansáne íwiáhígeheéna mirauge. Íné nuwahbeh sansámé íre mira aruqaruruge. Íné tagah ke séhréh aritanieéna sensabé iwiáhéna peh kaweq sansá mirauge. Segá Sísane ehweh irera kawerue sehgeheéna sensabé iwiáhéna mirauge.

11

1 Ínéga Sísá Karáhéne sansá sehgiúnserah ite moq néne sansá sehgióro.

Poraga ayahqonsabe irarú ehwehne.

2 Itega íné iahreraq matawéq moke íwáhnorurau ehwéh kawerue sehgió púana itensabé iwiáh íwiáh aitóge. 3 Mó ehwéh kawerue ahtebagehboq írátíáhro. Wehga wene ahre wahnahnirana Sísá Karáhéga moke weh wahnahnirana Maniká Iteriboga Sísá Karáhé wahnahnire.*

4 Sísá Karáhé wene Wahnah puana wehga púrerínaraq wene ayahqno íre akari atiankehe. Manikáne Awanka iwiáh atahna ehweh irarínaraq wene ayahqno íre akari atiankehe. Mi tanáhráq wene ayahqno akariaráhnaraq Sísá Karáhé ayehitawinawire. 5 Wenawehq wene wahnah puana ahrega púrerínaraq wene ayahqno akari atiankehe. Manikáne Awanka mi ahre íwiáh atahna ehweh irarínaraq wene ayahqno akari atiankehe. Mi tanáhráq wene ayahqno íre akariaráhnaraq wega wenawehq ayehitawinawire. Mi tanáhráq wene ayahqno íre akariaráhnaraq wene ayahra káúqsúéh áhré tahn-sane. 6 Wene ayahqno íre akariaráhnaraq wene ayahra káúqsuankéhe. Ayahra moke káúqsue sansa ayehiteh sansáne íwiáhirataq ayahra pehragéq ayahqno akariaráhro.

7 Manikánka weh mirarotaq wewe tahnsá mirarowara wehga Manikáne anotah awíqkákáq Manikáne págege sansánkákáq sokigiowe. Minayabe wehga púrerínaraq wene ayahqno íre akariinkehe. Manikánka ahre mirarotaq wenawehqne awíqkakaq wene págege sansánkákáq sokiginieéna akariinkehe.

† 10:25: Mó tanáhráq mó tanáhrárué mó kegá ménkámehnkáne awaq titirue péhepehe maniká náwúwe. Náwera anehe máhkétirapéq mi awáq kobaiqmarówe. Mi awáqsábé Poraga Sísá tagariáh keyábé, Íre kasenéq pehipi paiqme nahro úwe. * 11:3: Písini ehwéh wahnahninsabéwé “het” kéhre. Písini ehwéh “het” téhtaré áwáhé kéhre. Mó morá áwáhé itene ehwehme ayahqnone. Mó morá áwáhéwé itene ehwehme wahnahne.

⁸ Manikánka wehuke mirarotaq wega ahrene ayahnsatate weh miraroo? Írakaumo. Wega wehne ahwígara piruqme ahre mirarowe.

⁹ Manikánka ahreyabé iwíáhéna wehga séhréh atankeheéna miraroo? Írakaumo. Wega wehyábé iwíáhéna ahrega wenawehq séhréh atankeheéna mirarowe. ¹⁰ Ahrrerónká sensuwéhq sone ehweh kawerue sehgiónsábé íópeqté kégá tagagehboq mi inínsónká púrerirataq sene siyahqno akari ati-agehe.

¹¹ Manikáne animárimé weh sebatatq ahre sebatarue mía míaó sansámé Maniká íre awahbeh sansáne. Írakaumo. Ahrega wenawehq séhréh atahnana wehga moq wene ahre séhréh ato aitéhre.

¹² Téhwe Manikánka wehne ahwígara mewe ahre mirarowara amahnága ahrrerónká ani maqmaq maqmarowara áhnte weh míáhwe. Manikánka moke kéh náneq áhwárowe.

¹³ Ahrega wene ayahqno íre akaria Manikánsabe pehipi púrerináraqmé kaweq sansápo? Iteitega mi sansámé iwíáhue tagahro. ¹⁴ Weh íre wahto ayáhrá kahnaraq minaga we ayehitanae. Itene sánsánká minayabe aiq sokigi aí mino.

¹⁵ Ahrene íre wahto ayáhrá kahnaraqmé wene ayahrame wene awahriq nanere. Wene ayahqno akariinkeheéna Manikánka ayahra áwíre. ¹⁶ Ayahqno akariare ehwéhnsábé suwahrieh keyábé mó íre teriníe. Mó sansá írakaunire. Itereq mó Sísa tagaríáh kéreqsabé peh morá mahna teiú sánsá kéhre.

Kórina kegá siahreraq ko táhútáhúq notaq íre kaweq sansánu ehwéhne.

¹⁷ Amahnága mó ehwéh teiníboq írátíáhro. Itega momiwíotaq mó ke séhréh arítéh sánsá íre miraia peh ahbabárowe. Minayabe itensabé íre iwíáh iwíáh aitóge. Írakaumo. ¹⁸ Mó anínká tenímé itega Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneheéq momiwíotaq íre morá iwíáhia peh mó iwíáh mó iwíáhéq mó keyábé abiahnsa arítáhwe teníre. Tení éhwéhmé aiq pútaq ehwéhpómo. Peh aiq pútaq ehwéhne iwíáhuge. ¹⁹ Íre morá iwíáhirataq kaweq sansá ábórarinkeheéq sío síoéq iwíáhue tagéq, Insega aiq pútaq sansá sehgiramo éq ahtebahrahowe.

²⁰ Itega momiwíotaq itene Wahnah pukúnsabe iahreraq kéh táhútáhúq íre tábúsoqme nahwe. ²¹ Itega mó ke íre síwénunia peh apubúue wewene wewene táhutahuq nahwe. Miraonsabé pehgáriq tahutáhúq kéh kégá sirupibiirara mó kegá píah áhnte nahnsabé múguwahgu agowe. ²² Itene nahtapeq táhutahuréq naraho mino. Manikáne nahmé peh abehq nánere iwíáhoo? Itega mitaq séq tópah tabonah ke íre náriénsábé se siyehiteh mino. Aneq ehwéh teinínkono? Itega miraonsabé kawerowe aitanínkono? Ahqáho. Írakaumo. Itega mirao sansá íre kaweq sansáne.

Sísaga párétiakáq sera anonkakaq we kéro ke náriu ehwéhne.

(Mátíyu 26.26-29; Máhka 14.22-25; Árúka 22.14-20)

²³ Itene Wahnahnka níwáhnorurai ehwéh íwáhnoréna teiátáuge. Mahraue teiátáume Súrásaga Sísane naruo koweriro inókáhpéq itene Wahnahnka páréti mewena† ²⁴ Manikánsabe kaweróne atena keqme mahraréna, Mahnawé ninonka mire. Ite kaweraitanieéna ninonka Maníka awena pukinie. Íné iahreraq matiagehboq amahnága mirau sansánoro úwe. ²⁵ Úwara sega páréti nowana Sísaga káhpú mewena monseráh sánsánéna mahraréna, Mah nahniáq sérá anome néne korahq mire. Néne korahq tuinaga o sansa áhwárankehe. Itega nehrataq ahriahri íné iahreraq matíáhro úwe.

† 11:23: Párétiwe Asiu kené tópahne.

²⁶ Itega mah ehwéh sehgiónká Sísa itene Wahnahnka itene ahbabáqsabe pukúmé pahsúéhre. Itega mi parétiákáq sera anonkakaq nahnka we pukúmé pahsúéhre. Wegá tuina tanáhráq mah sansá parabaginae.

Itene irupipeqté íwíáh ebeq íwíáhue tagéq anehe nanehe i ehwéhne.

²⁷ Sísa itene Wahnah pukúnsabe iahreraq kéh táhútáhúq neh anínká íre íwíáhue tagéna pehipi náhnaraqmé íre kawerinae. Mina tahnsa neh anínká itene Wahnahne anonkankakáq korahqkakáqsábé íre kaweratéh púana wega aiq mirainsabé anotahta q kamah awinkéhe. ²⁸ Náhná anínká wene arupipeqté íwíáh ebeq íwíáhue tagéna anehe párétiákáq sera anonkakaq nankehe.

²⁹ Náhná anínká itene Wahnahne anonkansabé kawerue íre íwíáhéna pehipi náhnaraq wega mirainsabé kamah awinkéhe. ³⁰ Ite áhn te kegá mina tahnsa narutonsabé amahnága mareqmarerue awahreowe. Mó táhmaroga itene Wahnahne anonkansabé kawerue íre íwíáhia pehipi narutonsabé aiq pukurowe. ³¹ Minayabe itega miraira sansá ebeq kawerue íwíáhue tagéq anehe nahnarq Manikánka ite íre kamah ainkéhe.

³² Manikánka mah marákóipéqté sánsá sehgió ké ehweh aritena íre kaweqtapéq suankéhe. Itene Wahnahnka itene sánsá tagéna íre ábéreh sansáne íwíáhéna kamah ainkéhe. Mókake íre kaweqtapéq eqmaq íuwéhnehoéna itega ahbabáro tanáhráq kamah ainainire.

³³ Néne iyahnabo anímáríno, momiwíue méq Sísa pukúnsabe iahreraq kéh táhútáhúq nehrataq mó naneheraira keyábé íwíáhue síwénunue moráráq nahro. ³⁴ Manikánka kamah awinehboq arupibii anínká ebeq wene nahtapeq táhutahuraruena anehe momiwíorabeq pokinkehe.

Íné mó ehweh kéhre. Iteba konaraq mó áhwára áhwárao sansá kaweraitaníe.

12

Poraga Manikáne Awanka náina naneqsabé teí éhwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, Manikáne Awanka náina naneqsabé múguwahguéq áhwára áhwára iyehboq íwáhnorinie. ² Ite tagariáhmé itega Sísa sánsá íre tagariarotaq péhepehe maniká íre ehwehnorahi naneqsabé íwíáh íwíáhue mi sansá sehgirowe. ³ Teiníboq kawerue írátíáhro. Manikáne Awanka íwíáh atéh anínká Sísansabé íre éhruru atahráhire. Manikáne Awanseq íre mía míai anínká, Sísa néne Wahnah mire. We awahbeh sansá sehginie irarerahiro? Írakaumo. Wegá íre irarerahire.

⁴ Manikáne Awame we peh morá anínéna wega í náneqme mó naneq mó naneq náire. ⁵ Maniká itene Wahnah peh morá anínéna wene arambehriwe wega sainsúéh arámbéhrí mó naneq mó naneq arámbéhrí sainsúéhraq miraúne. ⁶ Manikáne arambehri miraúnayabé mó aní mó arámbéhrí mó aní mó arámbéhríue miraúne. Maniká peh morá anínéna wene arambehri kawerue miraigeheéna séhréh aitéhre.

⁷ Itega mó Sísa tagariáh ké séhréh aritageheéna Manikáne Awanka págege naneq ite mó aní mó anínue náire. ⁸ Wegá mó aní íwíáh atéh rana peh Manikáne íwíáh púana ahtebia íwíáh pahsuahráhire. Wegá mó aní mó íwíáh atéh rana wene auranka íre tageh naneq wene arupipeq tagariahráhe na pahsuahráhire. ⁹ Wegá mó aní íwíáh atéh rana mi anínká Manikánsabe anotahta q aiq pútare atéhre. Wegá mó aní págegeue séhréh atéh rana awahre keyábé púreq aritéhrara kaweragowe.

¹⁰ Wegá mó aní págege atéh rana ótaq sansá miraorahire. Wegá mó aní íwíáh atéh rana mi anínká íre wewene íwíáh peh Manikáne Awanka íwíáh atéh éhwéh

irarerahire. Wega mó aní iwíáh atéhra mi anínká owainawane awankakaq wehukene awankakaq saraqsuahráhire. Mó aní iwíáh atéhra we kambare ehwéh irarerahire. Irarirana Manikáne Awanka mó aní iwíáh atéhra mi kambaré éhwéh ahtebéna wewene ehwehta q pahsuahráhire.

¹¹ Manikáne Awa peh morá ánínéna mi pagégé náneqmarí náire. Wewega iwíáhue mó aní mó naneq awena mó aní mó naneq awena ue náire.

Ite Sísane anonka tahnsá míone i ehwéhne.

¹² Wehukéniné anonka peh morá ánónkánirana áhnte naneq kéhre. Mi naneqmarí kéhrana peh morá ánónká kéhre. Mina inserah moke ite Sísá tagariona kewé wene morá ánónká tahnsa míone. ¹³ Ambanta wánípipeq kéhtáq wánínka moke ambantaipéq kéhnserah Manikáne Awa peh morá ánínéna itene irupipeq séna mía míaire. Wega iteba mía míai puaq ite ómi Sísane morá ánónká tahnsa míone. Ite Asiu kereq nahnso kereq arambéhriraq saiqnariáh kéreq arambéhriyabé ápeq meyáh kéreq morá ánónká tahnsa míone. Ite págege anímá míagehéq wání ahriahri nónanserah Manikáne Awanseq mía míáúne.

¹⁴ Ite tagarionawe wehukéniné anonka íre peh morá náneq kéhre. Írakaumo. Wene anonkataq áhnte naneq kéh mino. ¹⁵ Aigáránká mahraréna, Íné íre ayahnkara púana íné íre mah anónkáné aigará múge itaq tahirímé anonkanka wene aigará súéh iripo? Írakaumo. Anonkanka wene aigará íre suahráhire.

¹⁶ Wehukéniné ayahqnotaq kéh áhrégá mahraréna, Íné íre aura puana íné íre mah anónkáné ahre úge itaq tahirímé anonkanka wene ahre súéh iripo? Írakaumo. Anonkataq kéh ahre íre suahráhire. ¹⁷ Anonka íre mó naneqkakáq peh aura kéhtáq tahirímé ehwehme árahue irahráh iripo? Anonka íre mó naneqkakáq peh ahre kéhtáq tahirímé árahue táhutahuq kaweq kunkúnire irari iripo?

¹⁸ Anonkame íre peh morá náneq kéhre. Írakaumo. Manikánka wehukéniné anonka mirarotaq we awahbónserah moke náneq mirarena kawerarowe. ¹⁹ Wehukéniné anonkataq peh morá náneq kéhtáq tahirímé íre anonkanurá kéh irino. ²⁰ Wehukéniné anonkataq áhnte naneq kéhrana wene anonka peh moráe.

²¹ Wehukéniné auranka wene ayahnkaransábé, Are íre míahnaraq tahirímé kaweqtaq míó irino íre irarerahire. Írakaumo. Wehukéniné ayahqnonka wene aigaránsábé, Are íre míahnaraq tahirímé kaweqtaq míó irino irarerahiro? ²² Írakaumo. Wehukéniné anonkataq mó naneq págege naneq kéhrana mó naneq mareqmareq naneq kéhre. Mi maréqmáréq náneq íre kéhtáq tahirímé wene anonka kaweqtaq kéh iripo? Írakaumo.

²³ Itene inonka mareqmareq naneqme sehikaranká peraq inehoéq mi maréqmáréq náneq kawerue wahnahnúne. Itene inonka iyehiteh naneq mó kegá tagehoéq kawerue aneranerue akari atione. ²⁴ Itene inonka iwíáh iwíáhúna naneq mina tahnsanue íre akari atione. Itene inonka mareqmareq naneqkakáq iyehiteh naneqkakáq kawerue wahnahnigeheéna Maniká wewega iwíáhéna moke itene naneq mirarena kawerarowe.

²⁵ Kawerarowana íre webataq webatarue kéhre. Írakaumo. Mina inserah ite Sísane anonka méq mó iwíáh mó iwíáhíyehboq peh morá iwíághoro. Ite Sísane anonka míáh púaq peh morá arerensabé iwíáh iwíáhínehboq mó keyábé iwíáhue we séhréh atéghoro. ²⁶ Wehukéniné anonkataq ehéqpopoq érinaraq wene anonka moke érire. Mina inserah ite Sísane anonka míona puaq mó aní érita ite moq ómi íérire. Mó kegá ite míonarabeqte ánínsábé iwíáh iwíáh atáhwaq itega moq wensabé iwíáh iwíáhúne.

Manikánka mó arámbéhrí mó arámbéhríue omaq sitéh éhwéhne.

²⁷ Ite Sísá Karáhé tagariáh ké wene morá ánónká méq mó aní mó anínue wene anonkataté náneq miáhwe. ²⁸ Sísá tagariáh kégá wene sánsá kawerue sehgeheéna Manikánka mó arámbéhrí mó arámbéhríue omaq sitéhre. Téhwe wega eqmaro ke omaq sitéhre. Anehemé Manikáne Awanka sokigi arí éhwéh pahsúáh ké omaq sitéhre. Mó anéhémé síwáhnoro ke omaq sitéhre. Ótaq sansá mirao kewé, awahre ke kawerarítáh kéwé, séhréh arítáh kéwé, wahnahnarítáh kéwé, mó kehináné kambare ehwéh irare kewé, minawari Manikánka moke omaq sitéhre.

²⁹ Sísá tagariáh ké eqmaro kene arambehri ómiga íre mirao mino. Manikáne Awanka sokigiari éhwéh ómiga íre pahsúáh mino. Síwáhnoré arámbéhrí ómiga íre mirao mino. Ótaq sansá miraé arámbéhrí ómiga íre mirao mino. ³⁰ Awahre ke kawerarite arámbéhrí ómiga íre mirao mino. Kambare ehwéh iraré arámbéhrí ómiga íre mirao mino. Kambare ehwéh ahtebéra seyene ehwehtaq pahsue arámbéhrí ómiga íre mirao mino. Írakaumo. Ómi kegá mi arámbéhríarí moke íre miraorahowe. Peh Manikánka mó arámbéhrí mó arámbéhríue omaq sitéhnserah miraorahowe. ³¹ Manikáne Awanka náí náneq iwíáhue tagéq kiotaiki naneqmarí meyanéhe íwíáhéq minayabe irutaboirono.

13

Moke mó keyábé irutaboironene i ehwéhne.

Kiotaiki sansánsábé teinie.

¹ Íné moke mó kehináné ehwehnikakáq íópeqté kéné ehwehnikakáq irarenaraqmé mó keyábé íre nirutaboitarítáhnaraqmé íné peh abehrání míanie. Táoyankakaq peroqkákáq subírana ehwehnirara írah kégá anetaníbo íwíáhonserah ínéga mó keyábé íre nirutaboitarítáhnaraqmé sega néne ehwehnsabé moq anetaníbo íwíáhigehe.

² Manikáne Awanka iwíáh aintéh éhwéh irarenaraqmé mó keyábé íre nirutaboitarítáhnaraqmé íné peh abehrání míanie. Ínéga moke epéqté éhwéh ahtebahnararaqmé mó keyábé íre nirutaboitarítáhnaraqmé peh abehrání míanie. Ínéga Manikánsabe anotahtaq aiq pútare atónsábé sáwéhyabe, Móbeq agúno atáhnaraqmé mi sawéh móbeq agínaraq mó keyábé íre nirutaboitarítáhnaraqmé peh abehrání míanie.

³ Moke néne ménsámehnsá tabonah ke náriénaraq sensabé íre nirutaboitarítáhnaraqmé tabonah ke náriénaga íre séhréh aintankéhe. Sísane sánsá sehgiúnsábé mó kegá íné táhtoqme ninonka iraipéq nuehrana tabikonaraq sensabé íre nirutaboitarítáhnaraqmé ínéga miraonaga íre séhréh aintankéhe.

⁴ Mó keyábé arutaboitarítéh ánínká íre áyátia peh uwaresa áníne. Wegá mó ke kaweraritena se matíáh náneqsabé aigará íre pabekire. Írakaumo. Wegá, Íné anotah aní múge íre iwíáhíre. Wegá wenáwíq íre pankeréhre.

⁵ Arutaboitarítéh ánínká íre ahabábáq saiyo áníne. Wegá peh morá wewensabé íre iwíáh iwíáhíre. Wegá íre apubúue abiahmáreh áníne. Mó kegá we ahabáratáhnásabé íre iwíáhí áníne. ⁶ Arutaboitarítéh ánínká ahabábáqsabe íre iwíáh iwíáhí peh aiq pútaq sansá kaweq sansánsábé iwíáh iwíáhíre.

⁷ Arutaboitarítéh ánínká íre kaweq sunúqkákáq kawerue arambehrire. Wegá Manikáne ehwehnsabé ahriahri aiq pútare atéh áníne. Manikáne omasa éhwéhnsabé mirainawire iwíáhéna kawerue áwénunire. Wene arupipeq umehi tanáhráqkákáq íre túbáhagia Manikáne sansá peh tábúsoqme ambubu atawéna sehgire.

⁸ Itega mó keyábé irutaboirarite sansamé íre parabagorahire. Írakaumo. Manikáne Awanka iwíáh aitéh éhwéh irare sansá parabaginawire. Manikáne Awanka iwíáh aitéhraq kambare ehwéh irare sansá parabaginawire. Kawerue ahtebé sansá parabaginawire. Peh morá mó keyábé irutaboirarite sansamé íre parabaginawire.

⁹ Amahnága ite peh ákáhtaq ahtebóne. Manikáne Awanka iwíáh aitéh éhwéh peh ákáhtaq ireq irarerahúne. ¹⁰ Aiq pútaq naneq sínaraq moke amahnága ahtebóna naneqmarí parabaginawire.

¹¹ Íné káriq aní míarautaq káriq anímárínká ehwehnéra iwíáhéra mira onserah sansánuraue. Anotah aní úkurautaq káriq aniné sánsá sutaue. ¹² Wehukénínká sunkíkíri nahupéqté timanopipéq tagéna awankuraq íre kawerue tagehnserah amahnága itega Manikáne naneqmarí peh ákáhtaq tagahrahúne. Wehukénínká mó aniné auranabiah tagehnserah mókake itega Manikáne naneqmarí kawerue taganeheqmúne. Manikánka amahnága ite moke tagaríéhnserah mi tanáhráq itega we moq taganeheqmúne.

¹³ Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atewé, Manikánka ite kaweraite tanahráqsabé áwénunéwé, mó keyábé arutaboiraritewé, mi sansátáro peh kagainae. Mó keyábé arutaboirarite sansanká mó sansátaré kiotaikire.

14

Manikáne Awanka iwíáh atéhrana pahsúéh éhwéhne.

¹ Mó keyábé irutaboirarite sansansábé ahriahri anotahtaq irutaboiroro. Manikáne Awanka náina naneqsabé anotahtaq iuwahbehre íwíáhoró. Wegá iwíáh aitéhraq Manikáne ehweh irareraho sansansábé anotahtaq irutaboiroro. ² Manikáne Awanka iwíáh atéhrana kambare ehwéh irari anínká íre mó keyábé peh Manikánsabe irarire. Mó kegá mi kambaré éhwéh íre íráhwana peh Manikánsabe irarire. Manikáne Awanka iwíáh atéhrana kambare ehwéh irari anínká peh epéqté éhwéh Manikánsabe irarire.

³ Manikáne Awanka iwíáh atéhrana Manikáne ehweh pahsúéh ánínká wehukeyabé irarire. Wehuke séhréhue págege aritanieéna irarire. Íráh kegá peh kaweq sansá sehgegeheéna irarire. Sirupipeq eyoyó aritanieéna irarire.

⁴ Manikáne Awanka iwíáh atéhrana kambare ehwéh irari anímé mi ehwéh irarínka peh morá wewene arupipeq kawerire. Manikáne Awanka iwíáh atéhrana Manikáne ehweh pahsúéhknká moke mibeqté Sísa tagaríáh ké séhréh aritéhre.

⁵ Manikáne Awanka iwíáh aitéhraq kambare ehwéh irarúnaraq kaweq sansánirana moke itega mirairansabé nuwahbehre. Manikáne Awanka iwíáh aitéhraq wene ehweh pahsúáhnaraq irare sansá anotah kawéq sánsá púana itega moke mirairansabé anotahtaq nuwahbehre. Wehukénínká kambare ehwéh irarínaraq mó anínká Sísa tagaríáh ké séhréh aitanieéna mi kambaré éhwéh áwahewé itene ehwehtaq pahsuankéhe. Itene ehwehtaq pahsuahna aní íre míahnaraq Manikáne ehweh irarínka kambare ehwéh kiotaikire.

Kambare ehwéh irari anínsábé éhwéhne.

⁶ Ínéga iteba senaraq Manikáne Awanka íné iwíáh aintahnana kambare ehwéh irarenaraq árahue séhréh aitanínkono? Peh kambare ehwéh irarenaga ite íre séhréh aitaárahuge. Ínéga séhréh aitó iwíáh matíáhnaraqmé Manikáne Awanka sokigi aní náneq teiníe. Manikáne Awanka iwíáh aintéhrana wewene ahtebia iwíáh pahsuqme teiníe. Maniká Awanka iwíáh aintéh éhwéh pahsuaníe.

⁷ Táoyankakaq kíthakáq íre oga míéh náneqtaré wíre. Wehukega mi naneqtaré múguwahgue subirana íre kaweq ehwehnínara íréhra kegá aneq

igonkópómo íwíáhigehe. ⁸ Són tíá anínká pemiááh íre kawerue póbiahnaqmé áwáhu sontíá kégá ebehirabeqsabé árahue apubúue sokah sokahigehebo? ⁹ Mina inserah itega kambare ehwéh irarirataq mó kégá árahue iragéhbo? Kambare ehwéh púara mó kégá íre íráhwana mi ehwéhmé peh abehraginae.

¹⁰ Mah marákó marákóipéq áhnte ehwéh kéhre. Moke mi ehwéhmárimé mó kégá mó kégáue íráh éhwéhne. ¹¹ Mó anínká íné íre írátíó éhwéh irarínana, Eheqte kambaré éhwéhpómo íwíáhugana wega moq ínénsabe, Kambare ehwéh iraréna aní móne aintéhre. ¹² Mina inserah itega kambare ehwéh irarirataq mó kégá íre iragéhe. Manikáne Awanka náina naneqsabé irutaborowe. Minayabe ite Sísa tagariáh kégá wene sánsá moráraq kawerue sehgieneheéq Manikáne Awanka náina naneq mewe we séhréh atéhoró.

Poraga kambare ehwéh irare sansá teriu ehwehne.

¹³ Minayabe Manikáne Awanka iwíáh atéhkana kambare ehwéh irari anínká mi ehwéh ahtebé pahsuankéhboq púrerúno atóge. ¹⁴ Kawerue iwíáhoró. Kambare ehwéhtáté púrerutataq peh morá néniwanka púrerirana nirupipeqté iwíáhwé peh túbáh agire. ¹⁵ Minayabe anerininkono? Néniwanka púrerirana néne nirupipeqté iwíáhga moq púrerinie. Néniwanka igonkónirana néne nirupipeqté iwíáhga moq igonkóninie.

¹⁶ Arega mina tahnsa íre mirainaraqmé peh arenawanka Manikánsabe, Kaweróne atéhkana mó anínká mi kambaré éhwéh íre íréh púana Manikánsabe árahue moráraq kaweróne irarinkehbo? Írakaumo. Wega, Kaweróne íre irarinkehe. ¹⁷ Mi kambaré éhwéhmé íre íréhre. Minayabe arega kawerue púrerónaga we íre séhréh atéhre.

¹⁸ Ínéga kambare ehwéh irare irareunsabé Manikánsabe iwíáh iwíáhuge. Ínéga kambare ehwéh irarunka itene kambare ehwéh irare sansá kiotaikire. ¹⁹ Sísa tagariáh ké momiwíotaq ínéga wehuke síwáhnorinieéna pehgáriq irahráho ehwéh irarenaraq kawerire. Pehgáriq irahráho ehwéhnká áhnte kambaré éhwéh kiotaikire. Minayabe íwáhnorutataq kambare ehwéh íre iraruge.

²⁰ Néne iyahnabo anímárimo, káriq anímárimká iwíáho serahniyehboq peh ahtebia ábóawáh wéhgá iwíáho serahnoro. Inahunahnínká ahabáqsabe íre iwíáhi serahnoro. ²¹ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Wáhnaupéqté kambare ehwéhnkákákq ké iwíáh arítógara sega mahtaqté ké néne ehweh terigéhe. Teríratataq néne ehwehnsabé, Ahqáho. Iuwahriehre igehe. Maniká itene Wahnahnka aiq mahrarire ire. *(Aisaia 28.11-12)*

²² Minayabe Manikáne Awanka iwíáh aritéhrara kambare ehwéh irare sansámé Manikánka mi sansá inseréhyabe iwíáhéna omaq sitehro? Wensabé aiq pútare atáh keyábé iwíáhéna mi sansá omaq sitehro? Írakaumo. Peh wensabé íre aiq pútare atáh kégá wensabé iwíáhigeheéna mi sansá omaq sitehre. Manikáne Awanka iwíáh aritéhrara wene ehweh pahsúáh sánsá wensabé íre aiq pútare atáh keyábé iwíáhéna mi sansá omaq sitehro? Írakaumo. Peh morá wensabé aiq pútare atáh ké séhréh aritageheéna mi sansá omaq sitehre.

²³ Ite Sísa tagariáh kégá momiwíirataq ite ómi kambare ehwéh irariyeho. Irarirataq mó ke Sísa íre tagariáh kégá séra mi kambaré éhwéh íréhrataq itensabé, Uwoyansa ke móe aitagéhe.

²⁴ Manikáne Awanka iwíáh aitahnaraq ite ómiga Manikáne ehweh pahsuqme irarenaraq Manikánsabe íre aiq pútare atéh anípópoq mó anípópoq sínaraq itene ehwehnka wene arupipeq pankehe. Pahnaraq, Íné ahabáq ani

múge íwíáhéna ²⁵ wene arupipeqté íwíáh pahsúéhnsábé Manikánsabe áhtenéna káuqmunue iwíáh íwíáh atena, Manikánka iteba aiq pútaq míéhre inkehe.

Ite momiwíó arámbéhrí tábúsoqme miraoro i ehwéhne.

²⁶ Néne iyahnabo anímáríno, itega momiwíirataq aneq sansánonehnikono ewo? Teiníboq írátíáhro. Itega Manikánsabe iwíáh íwíáh ataneheéq momiwíirataq Sísa tagaríáh ké we séhréh atéhorro. Mó anínká itensabé, Mah igónkónonehe irarinkehe. Mó anínká íwáhnorinkehe. Mó anínká íre wega iwíáhi naneq peh Manikánka sokigi awí náneq teinkehé. Manikáne Awanka iwíáh atéhrona mó anínká kambare ehwéh irarinkehe. Manikáne Awanka iwíáh atéhrona mó anínká kambare ehwéh áwahe itene ehwehta q pahsuankéhe. Momiwíirataq peh morá we séhréh atéhorro aitóge.

²⁷ Kambare ehwéh irarirataq íre áhnte kegá irarigehe. Peh téhranítégábópoq apahránítógábópoq irarigehe. Moraráq irariyeho. Írakaumo. Peh mótaq mótarue irarero. Peh morá anínká kambare ehwéh irarínaraq anehe ahtebeh anínká mi ehwéh áwahe itene ehwehta q pahsuankéhe. ²⁸ Kambare ehwéh áwahe pahsuahráhi anínká íre míahnaraq kambare ehwéh ábóra q irariyehboq peh itene irupipeq iwíáhue Maniká teawéro.

²⁹ Manikáne Awanka iwíáh aitahna q pahsúéhrataqmé peh téhranítégábópoq apahránítógábópoq pahsuagéhe. Pahsúéhrataq sene ehweh írah ké gá sirupipeq kawerue iwíáhue tagagehe. ³⁰ Manikáne Awanka tútuue míéh ání iwíáh atahnana wega iriginkehe. Mi iwíáh atahna ehwéh pahsuankéhboq mó ehwéh irari anínká ehiya míankehe. ³¹ Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh ite ómiga mótaq mótarue irarigehe. Ité ómiga ahtebeq itene irupipeq eyoyóinkehboq mótaq mótarue irarigehe.

³² Manikáne Awanka iwíáh aritahna kegá mi ehwéh pehipi íre irarigehe. Peh sene iraré tanahráqsábé áwénunigehe. ³³ Manikánka moke wene arambehri tábúsoqme arambehriire. Wegá íre áhwára áhwára sansánire. Minayabe itega momiwíirataq ite moráénue we awahbeh sansánoro.

³⁴ Mósísiga sehgióro ú ehwehniká mahraréna, Ahreronká weh wahnahniyeho íre. Minayabe Sísa tagaríáh ké gá momiwíirataq ahreronká ehweh irariyehboq peh ehiya méra kawerue iragéhe. ³⁵ Sísa tagaríáh ké gá momiwíirataq ahre inínká mitaq ehweh irarínaraq íre ábéreh sansáne. Minayabe ahreronká íre kawerue íréhrata q mótaq sene nahtapeq sensuwehqsónsabé kasenigehe. ³⁶ Teiú éhwéhnsábé ite íre iuwahbehro? Manikánka wene sánsá ite miónarabeq áhwárehre iwíáhoo? Íre itebataq wene sánsá iahtebo na wino.

³⁷ Íné Manikáne ehweh iraru aní múge íwíáho kereq íné Manikánka iwíáh aintéhre íwíáho kerero, néne ehweh írahro. Ínéga sehiranue teiú éhwéhmé Manikánka sehgióro i ehwéhne. Minayabe aiq pútare aintáhro. ³⁸ Néne ehwehnsabé ahqáho aintéh anímé we íre Manikáne ehweh irari aní míre atáhro.

³⁹ Néne iyahnabo anímáríno, Manikáne Awanka iwíáh aitéhra q wene ehweh pahsúé sansánsábé irutaboiroro. Manikáne Awanka iwíáh atéhrona kambare ehwéh irare sansánsábé íre ahqáho atáhro teriéro. ⁴⁰ Momiwíirataq moke mira sánsánirataq peh kawerue tábúsoqme miraoro.

15

Sísa Karáhé pukúwana iriwe oganúq ato ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, kaweq ehwéh teiátáutaq ireq aiq pútare ainteq kawerue sehgirowe. Mi kawéq éhwéhnsábé iahrera q itóge. ² Itega kawerue

sehgirowsabé Manikánka kaweraitéhre. Sísansabé aiq pútare atera anehe túbáh ago kewé peh abehragowe.

³ Teniátái ehwéh teiátáuge. Mi ehwéhnká moke mó ehwéhmarí kiotaikire. Teiena mahraruraage. Manikáne ehwehnka aiq irarinserah Sísá Karáhéga itene ahbabáqsabe kaweraitanieéna pukúwe. ⁴ Segá we maisarówana Manikáne ehwehnka aiq irarinserah Manikánka apahtáro wéhékáhtáq iriwe oganúq atowana ⁵ Sísaga ebeq Pítaba kéna anehe we kéro keba kúwara tagowe.

⁶ Anehe áhnte ke, wensabé aiq pútare ató kega momiwíuwe. Mi kewé sene náhmbahq 500 kiotaikire. Momiwíuwana Sísaga seba kúwara tagowe. Áhnte tago ke oga míáhwara mó tahmáro pukurowe. ⁷ Anehe wega Sémísiba kéna anehe moke eqmaro keba kúwe.

⁸ Moke eqmaro keba kúwana anehe íné íre kaweq aní míaraugana wega ínéba surairana tagaraage. Anowagá wene aní íre ábéreh tanáhráq maqmaréhnserah aní míóge. ⁹ Sísá tagariáh ké síwíoqnaraunsabé niyehitehre. Miraurau puara mó kegá ínénsabe, Manikánka eqmaréh aní míre íre irarerahowe. Moke mó eqmaro kega íné kiotaikowe.

¹⁰ Manikánka ínénsabe arutaboiraintaráinsabé amahnága wene kaweq arámbéhriú aní míóge. Wegá séhréh aintaráitaq íné íre túbáh aguraage. Mó eqmaro kega kawerue arambehriurwana néne arambehriga moke sene arambehri kiotaikuraire. Ínériahriáh íre arambehriuge. Peh Manikánka séhréh aintéhnká kawerue arambehriuge. ¹¹ Sereq ínereqne arambehriyabé íre iwíáh iwíáhuge. Itega kaweq ehwéh teiátáúnaraq aiq pútare aitarónsabé iwíáh iwíáhuge.

Ite moke pukonana Manikánka anehe tanáhráq ite oganúq itahna ehwéhne.

¹² Sísá pukúwana Manikánka we iriwe oganúq atonsabe tei teinuge. Minayabe táhmaro itega, Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe éhwéhmé aneqsabé irareo? ¹³ Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtáq tahirímé wega Sísá Karáhé moq íre iriwe oganúq ato irino. ¹⁴ Sísá Karáhé íre iriwe oganúq atotaq tahirímé itega tei teinúna ehwéh abehq éhwéh úki irino. Sísansabé aiq pútare atona sansá moq abehq sánsá úki irino.

¹⁵ Manikánka Sísá Karáhé iriwe oganúq ato ehweh tei teinu puana Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtáq tahirímé wene ehweh múguwahguéq péhepehenúna irino. ¹⁶ Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtáq tahirímé wega Sísá Karáhé moq íre iriwe oganúq ato irino.

¹⁷ Íre iriwe oganúq atotaq tahirímé aiq pútare atáronka abehragirana itene ahbabáq peh kéh irino. ¹⁸ Íre iriwe oganúq atotaq tahirímé wensabé aiq pútare atera pukuro ke iraipéq pokuro irino.

¹⁹ Itega Sísansabé aiq pútare ateq wensabé áwénunúne. Ite peh marakóipeq míona tanáhráq Sísaga íte kaweraitéhre éq áwénunúnaraq tahirímé ite irupipeq umehi ke míona irino. Mó ke siru umehi ke míáhwe. Ite peh anotahtaq iru umehi ke míona irino.

²⁰ Manikánka Sísá Karáhé iriwe oganúq ato ehwehmé aiq pútaq ehwéhne. Manikánka Sísá Karáhé ebeq iriwe oganúq atena mó ke anehe iriwe oganúq itankéhe. ²¹ Wehukéninká puké sansa áhwárowana mó wehukéninká iriwe oganúqite sansa áhwárowe.

²² Éhrámaga téh ahbabáre na pukúnsabe moke anehete ke moq pukorahowe. Manikánka Sísá Karáhé téh iriwe oganúq atonserah we tagariona ke moq moke iriwe oganúq itankéhe. ²³ Ite oganúq itahna tanáhráq iriwe oganúq itankéhe. Sísá Karáhé téh iriwe oganúq atena wega tuina tanáhráq wensabé aiq pútare atona ke iriwe oganúq itankéhe.

²⁴ Iriwe oganúq itahnana moke náneqmarí parabaginae. Sísa Karáhéga moke íopeqté wáhnáh kéreq mah marákóipéqté wáhnáh kéreq págege kereq saiqnariankehe. Saiqnarawéna Wenabonsabé, Moke minawari arene ayahpi máróge irarinkehe.

²⁵ Sísa Karáhéga kawerue wahnahnéna wene naruo moke karegaráhuankéhe. ²⁶ Wega wene naruo moke saiqnaruenta anehe puké sansa moq parabaruankehe. ²⁷ Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka wensabé, Moke wahnahnúno atéhre ire. *(Buk Song 8.6)*

Manikánka moke wahnahnúno atéh éhwéhmé wensabé, Ínénkakaq wahnah ainto íre irarire. Wega Karáhénsabe, Peh moke mó naneqmarínkákáq wahnahnúno atankéhe.

²⁸ Karáhéga moke wahnahnínagake wega Maniká Wenabonsabé, Ínénkakaq wahnahnainto atankéhe. Mi tanáhráq Manikánka Sísa req moke itereq wahnahnaitankéhe.

²⁹ Mó kegá pusa ké séhréh aritaneheéra wání meyháwe. Sega mi sansá aneqsabé miraoo? Sega, Manikánka pusa ké iriwe oganúq sitankéhe íwíáhowe. Mira íwíáh íre ome aneqsabé wání meyaho? ³⁰ Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq ítéhtáq tahirímé mó kegá nubiq suahráhorabeq arambehriu iripo? Írakaumo. ³¹ Néne iyahnabo anímáрино, ahriahri nirupipeq iwíáhéna, Iborá nubiq suaneherabowamo éna iwíáh aruqaruruge. Itega Sísa Karáhé itene Wahnahne ehweh sehgiónsábé iwíáh iwíáhéna mah ehwéh teiúge.

³² Épésa suwahpeqte kégá áwéhq poeráhq tahnsa méra Sísa arambehri mitaq miraurataq níwioqnarowe. Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sitéhtáq tahirímé mirau arámbéhríyábé ápeq meyo iripo? Írakaumo. Mó kegá mahraréra, Mókake pukona tanáhráqsábé íre iwíáh iwíáhia peh táhutahuréq ábáhroneheqmúne ewe. Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sitéhtáq tahirímé sene ehweh sehgióro teiú irino.

³³ Mó kené péhe éhwéhnsábé aiq pútare arítého. Ahbabáq kereq mía míairataq sega itene kaweq sansá íre kaweraragéhe. ³⁴ Itene múguwahgu sansá sueq tábúsoqme iwíáhoró. Ahbabáq sansa íre oro. Táhmaro itewe Maniká íre tagaríahwe. Minayabe iyehitankeheéna teiúge.

Iriwe oganúq ite inónkámé áwáhnáh inónká úkínae i ehwéhne.

³⁵ Mó kegá kasenéra, Pusa ké árahue iriwe oganúq sitankéhbo éra aneq tahnsá sínónká úsitankéhbo ewe. ³⁶ Mina tahnsa káséno kewé peh múguwahgu iwíáho kee. Ayu uqmaráhtáq pehipi íre kíréhre. Ebeqme mi ayú mugurúqme anehe kiapoue kíréhre. ³⁷ Ite ayu úótáq ánáhakaq íre uqmaráhowe. Peh sera uqmaráhwana kiapoue kíréhre.

³⁸ Manikánka mó ayúnsábé mó naneq kiro atena mó ayúnsábé mó naneq kiro atéhra moke kíréh náneq íre monseráh náneq kéhre. ³⁹ Moke oga miáh náneq kamári íre monseráh sínónká kéhre. Írakaumo. Wehukeníné anonka mó tahnsánirana ménkámehnkáne sinonka mó tahnsánirana kabarane anonka mó tahnsánirana pahné anonka mó tahnsáne.

⁴⁰ Íopeqté náneq mó tahnsánirana mah marákó marákóipéqté náneq mó tahnsáne. Íopeqté náneq mó awáhríq náneq kéhrana mah marákó marákóipéqté náneq mó awáhríq náneq kéhre. ⁴¹ Pópoqnahga patahirana íónka íónitehrana wehyoqmarínká moq pehgáriq téhrehre. Minawarínká íre monseráh téhrehre. Mó wehyóqká ákáhtaq téhrehra mó wehyóqká pehgáriq téhrehre.

⁴² Mina inserah pusa ké iriwe oganúq sitahnaraq mó tahnsá sínónká oganúq sitankéhe. Pusa ké maisaráhtáq kárékorahi sínónká maisaráhwana

iriwe oganúq sitahnaraq peh kagaorahi sinónká kanae. ⁴³ Pusa ké maisaráhtáq íre kaweq mareqmareq sinónká maisaráhwana iriwe oganúq sitahnaraq kaweq págege sinónká úqkinae.

⁴⁴ Pusa ké maisaráhtáq awačkakaaq sinónká maisaráhwana iriwe oganúq sitahnaraq íre awačkakaaq sinónká peh wenawa tahnsá sínónká kanae. Amahnága awačkakaaq sinónká kéh púana mókake peh wenawa tahnsá sínónká kanae.

⁴⁵ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Teh miraro wehukení Éhráma oga mío aní úkúwe ire.

Mó Ehrámáwé anehenura súwe. Wenawanka oganúq itahráhire.* ⁴⁶ Oganúq itahráhi wehukenínká ebeq íre súwe. Írakaumo. Peh tanahuqtate miraro wehukenínká ebeq súwana oganúq itahráhi wehukenínká anehe súwe.

⁴⁷ Manikánka mah marákóipéqté tánáhúq mewe ebeq Éhráma mirarowana anehe sú animé íopeqté tuwe. ⁴⁸ Mah marákóipéqté kéwé Éhráma tahnsá míáhwara íopeqsabé suwahbeh kewé íopeqté tu aní tahnsa míáhwe. ⁴⁹ Amahnága ite tanahuqtate miraro ani tahnsa méq mókake ite íopeqté tu aní tahnsa míanehe.

⁵⁰ Néne iyahnabo anímárino, teiníboq írátíáhro. Mah marákóipéqté ínónkánká Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre kioráhire. Itene kambarékorahi ínónkánká kaweq naneq kagairabeq íre kioráhire.

⁵¹ Epéqté éhwéh teiníboq írátíáhro. Ite Sísá tagariona ke pukonaq mó táhmaro íre pukigehe. Itene inonkanka moke apubúue kagaorahi ínónká úkinae. ⁵² Anehete pembíáhnká ehwehnína tanáhráq wehukenínká auwíkéh inserah puko kegá írigéra mó íre pukigehe. Ite íre pukira kegá apubúue irigég kagaorahi ínónká meyanehemúne.

⁵³ Itene kárékorahi ínónkámé peh kagaorahi ínónká úkinae. Itene pukorahúna ínónkámé peh oga mía míaé ínónká úkinae. ⁵⁴ Itene kárékorahi ínónkámé peh kagaorahi ínónká úkinae. Itene pukorahúna ínónkámé peh oga mía míaé ínónká úkinae. Mi tanáhráq Manikáne ehwehme aiq pútaraginawire. Mi ehwéhnká mahraréna, Manikánka págegeue mirainka kiotaikéna puké sansa parabarúehre ire. (*Aisaia 25.8*)

Mahnawé peh aiq pútaq ehwéhne. ⁵⁵ Wene ehwehnka mó mahraréna, Puké sansanká amahnága ite íre saiqnaríéh mino. Puké sansanká ite íre kamah aí mino ire. (*Hosea 13.14*)

⁵⁶ Amahnága tanáhráq Mósísiga sehgióro ú ehweh íre sehgioráhúnayabé ahbabárúne. Itega ahbabárúnayabé puké sansanká ite kamah aíre. ⁵⁷ Itene Wahnah Sísá Karáhéga miraúnka págege aitéhraq itega ebehúna naneq kiotaikorahúne. Minayabe Manikánsabe iwíáh iwíáh atone.

⁵⁸ Néne iyahnabo anímárino, kiotaikorahúnayabé Sísane sánsá íre túbáh agia peh ambubu atawéq sehgióro. Itega miraonayabé itene Wahnahnka aiq ahrreraq matiéh púaq itene kaweq arámbéhrí íre abehq úkorahire. Minayabe itene Wahnahne arambehri tauntahunue miraoro.

16

Poraga, Náríra moné sorupahro ú ehwehne.

¹ Sarúsarama suwahpeqte Sísá tagariáh ké nárigheéna teiníe. Kárétía marákórápéqté ké Sísá tagariáh ké ínégá teriátáu serahnoro. ² Itene arambehriyabé meyháh mónéwé itega ómi mó anínká mó anínkáue iwíáhue tagahro. Náríra moné tabanagínehboq o wikí ebeqte wéhékáhtáq ebeqte wéhékáhtáru

* **15:45:** Mó Ehrámáwé anehenura sú animé Sísá Karáhé wíre. Aroma 5.14-19 tagahno.

móbeq soruparáhro. Itega mirairataq ínégá iteba konaraq mi moné awehraq kanae. Awehraq kahnaraq ínégá iteba konaraq itega sorupare arámbéhrí íre kanae.

³ Iteba konaraq itega táhmaro ke omaq sitáhro. Segá Sarúsarama suwahpeq pokue mitaqté ké sorupato moné nárigheéq omaq sitáhro. Iteba konaraq Sarúsarama suwahpeqte ké páhsi sehiranue omaq sitéhra ke siníe. Néne páhsiakák itene móneakák Sarúsarama suwahpeqte ké nárigheéna eqmaq suaníe. ⁴ Ínégá moq pokinie íwíáhonaraq itega omaq sitéhra kegá ínereq pokonehe.

Poraga Kórina suwahpeqte ké koragéyabe awahbó ehwehne.

⁵ Ínégá Másérónía marákórápéqté ké kéragéna iteba kinie íwíáhuge. ⁶ Iteba konaraq ópeq tanáhráq mitaq míanabugamo. Iteba ména iuwena pokonaraq séhréh aintagéhe. ⁷ Amahnága iteba wahto tanáhráq méyabe íre nuwahbehre. Mókake itene Wahnahnka kowe aintahnaraqmé ákáhtaq íre wahto tanáhráq iteba míanie íwíáhuge.

⁸ Amahnága ínégá mahtaq Épésá suwahpeq ména mah ke séhréh aritaníe. Itene iahreráq kéh tanáhráq Péntíkósi parabagínaraq mahtaq suena iteba kinie. ⁹ Manikánka séhréh aintéhra mahtaq áhnte arámbéhríorahunsabé amahnága mahtaq ména Sísane arambehri mirainie. Mahtaq néne naruo moq áhnte míáhwe.

Poraga, Tímótireq mó kereq séhréh arítáhro ú ehwehne.

¹⁰ Ínégá itene Wahnahne arambehri miraunserah Tímótiga moq miraire. Minayabe wega iteba sínaraq pehwehrué ateq séhréh atáhro. ¹¹ Wensabé awiréh ateq inehepeq súého. Sísá tagariáh kegá ínéba sirataq íné iwíáhume Tímótiga moq kouwekinkehe. Minayabe kouwekina ínaraq pehwehrué ateq kawerue séhréh atehrana ínéba sinkehe.

¹² Ínégá itene iyahnabo aní Apóronsabé, Pokúno éna iteba koneherao ke Sísá tagariáh kéreq are moq moráráq pokúno éna pagu pagunurauge. Pagu pagunuraugana wega amahnága pokéyabe íre awahbehrana mókake wega iwíáhína tanáhráq iteba sinkehe.

Sísane sánsá ambubu atawéq sehgióro i ehwéhne.

¹³ Aiq pútare atáh sánsá ambubu atawéq sehgióro. Íre áhreia peh págegeue míáhro. Kawerurero. ¹⁴ Moke arambehri mirairataq Manikánseq moke mó kereqsabé irutaboírue arambehrioro.

¹⁵ Néne iyahnabo anímárino, ite tagariáhmé Ákáía marákórápéq Sítépána karíronánínká Sísansabé téh aiq pútare atárowe. Aiq pútare atera Sísá tagariáh ké áhntetaq séhréh arítáhwe. ¹⁶ Mina tahnsa kene ehweh kawerue íráhro. Moke séhréh arítáh kéné ehweh kawerue íráhro.

¹⁷ Sítépánareq Pótúnátareq Ákáíkásareqka ínéba suronsabé nirupipeq eyoyóire. Itega ínéba íre serahonsabé sega íné séhréh aintáhwe. ¹⁸ Mi kegá itene irupipeq eyoyó aítónserah nirupipeq moq eyoyó aintáhwe. Mina tahnsano keyábé iwíáh iwíáhoró.

Poraga, Iroro ú ehwehne.

¹⁹ Esia marákórápéqté Sísá tagariáh kegá itensabé, Iroro ewe. Mi akéq Ákúírareq Párisírareq sene nahtapeq momiwío kereqka itene Wahnah áwírué itensabé, Iroro ewe. ²⁰ Moke mahtaqté Sísá tagariáh kegá itensabé, Iroro ewe. Itega we kawerue mehweh atéhoró.

²¹ Íné Poraga mah anéhété séhírá ínénéne niyahnkaratáté sehiranuge.

²² Itene Wahnahnsabé suwahrieh kewé íre kaweragoneherawoe. Itene Wahnahno, iteba mahbeq tuo.

²³ Itene Wahnah Sísaga ítensabé arutaboiraitena séhréh aitéhre.

²⁴ Ite Sísá Karáhé tagaríáhnsabé ítensabé ahriahri nirutaboiruge.

2 Kórína Ebeq sáhnshawe ahtebé ehwehne.

Poraga Kórína suwahpeqte ké wega ebeq sehiranú pahsí náriuware tagowe. Anehe mó tanáhráq Táitásaga Kórína suwahpeq suena Poraba séna Kórína ke éhweh teawuwe. Teawuwana mi tanáhráq Poraga mah pahsí 2 Kórína pahsí sehiranúwe. Wene ehweh sehgiro keyábé Poraga kawerowe aritena wene ehweh íre sehgiro keyábé, Manikánka aiq pútaq íné eqmaq núwátái puag néne ehweh íráhro teriuwe. Sísa tagariáh ké tabonah ke nárie sansá sokigi arinieéna anehe sehiranúwe.

Kórína suwahpeqte ké anehe siu pahsíe.

¹ Íné Porane páhsi sáhnshawe tagahro. Maniká awahbehrana omaq intena Sísa Karáhé éhweh síwáhnorinkeheéna eqmaq nuwowe. Ite Kórína suwahpeqte kéreq moke Ákáía marákórápéqté Sísa tagariáh kéreqsabé mah pahsí sehiranuge. Iteruwahrah aní Tímótiga ínéreq ména itensabé, Nirutaboiruge ire. ² Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera iru ukiq itagéhe.

Manikánka Porareh wahnahnue séhréh arito ehwéhne.

³ Maniká Iteribo áwíq pankerone. We itene Wahnah Sísa Karáhéne abowá ména itensabé arutaboiritena irupipeq umehi tanáhráq eyoyó aitéhre. ⁴ Moke íre kaweq sunúq irupipeq umehi tanáhráq kaweraitena eyoyó aitéhre. Maniká Iteriboga kaweraitena eyoyó aitéhnsabé mó kené sirupipeq umehi tanáhráq itega moq mi ke séhréh ariteq eyoyó aritahráhué. ⁵ Mó kegá Sísa Karáhé áwíoqnonserah ite moq íwíoqnahwana Sísa Karáhéga itene iru anotahtaq ukiq itéhre.

⁶ Sípane ehweh teiúnsabé mó kegá níwíoqnahwe. Mi ehwéh teiúnká séhréh aintéhraq aiq pútare aítáhnká kaweraitéhre. Manikánka íné séhréh aintéhtáq ite moq séhréh aitéhre. Mó kegá íné níwíoqnahonserah ite moq íwíoqnagehe. Mi tanáhráq ite págegeue míageheéna Manikánka séhréh aítankéhe. ⁷ Sega níwíoqnahonserah ite moq íwíoqnahwe. Itega aiq tagarionawe Manikánka ite séhréh aitéh púaq wene sánsá kawerue sehgiroheqmóe.

⁸ Néne iyahnabo anímárinó, ínéreq ínéba míaro kereqka Esia marákórápéq míaraunaraq anotah íre kaweq sunúq káráire. Minayabe iragéhboq teiníe. Íre kaweq sunúqká anotah kamáh aiátánsabé ite pukorahúne íwíáhuraune. ⁹ Mó kegá iubiq iuwanehrawoe íwíáhuraune. Iteriahriáh íre miraorahuraune. Írakaumo. Íre miraorahuraunayabé Manikánka webataq séhréh aítankéhe íwíáhuraune. Manikánka pusa ké iriwe oganúq itahráhinsabé ite moq séhréh aítahráhire íwíáhuraune.

¹⁰ Ite pukorahúne íwíáhuraunaraq séhréh aítana kaweraitáráire. Mókakeakáq séhréh aítana kaweraitankéhe. Íre kaweq sunúq sínaraq wega wahnahnue séhréh aítanawire íwíáhúne. ¹¹ Itensabé púreraitáhro. Itensabé púreraitéhrataq mókakeakáq wega wahnahnue séhréh aítankéhe. Mirainayabé áhnte kegá mina tagéra wensabé kaweróne atera iwíáh íwíáh ataneherawoe.

Sísawe kowe aruq ahqáho aruq íre i aníne i ehwéhne.

¹² Iteba míaraunaraq kaweqtaq méq Manikáne sansá tábúsoqme sehgiráúne. Ahtebia ánínká íwáhnorinserah íre miraia peh Manikánka séhréh aítana iwíáh aítaráiraq íwáhnoruraune. Itene irupipeqté íwíáhgá kawerúne íwíáhúnayabé

iwiáh iwiáhuéne. ¹³ Itega sáhnshawe irahráho ehwéh sehiranue teiúge. Mó naneq tahnsá éhwéh íre sehiranue teiúge.

¹⁴ Itega sehiranú ehweh peh ákáhtaq íráhwe. Íné nuwahbehme ínéga sehiranu ehwéh áwahewé iragéhe. Itene Wahnah Sísaga tuinagake itega ínénsabe iwiáh iwiáh aintageheéna sehiranu ehwéh áwahewé írátíáhsábé nuwahbehre. Íréhrataq wega tuinagake ínéga itensabé iwiáh iwiáh aitónserah itega ínénsabe moq iwiáh iwiáh aintagéhe.

¹⁵ Itega néne sánsá ireq iwiáh iwiáhoneheqmóe éna téhwe iteba téhtaréráq ite koragéna séhréh aitanauge iwiáhurauge. ¹⁶ Mira iwiáhuraume Másérónía marákórápéq pokonaraq ite kéraganie iwiáhéna mibeqté kouwekonaraq ite mó séraganie iwiáhurauge. Mi tanáhráq Súría marákórápéq pokinie onaraq itega íné séhréh ainteq eqmaq nuwagéhe iwiáhurauge. Minayabe téhtaréráq ite koraganie iwiáhurauge.

¹⁷ Mira iwiáhuraunsabé, Aneqsabé mó iwiáhé iteba íre surono ewo? Íné mó iwiáh mó iwiáhuéna anípo ewo? Ínéga kowe aruq ahqáho aruróna anípo ewo? Írakaumo. ¹⁸ Maniká aiq pútari anínirana ínéga moq kowe aruq ahqáho aruq íre u aní múge. ¹⁹ Tímótireq Sáírareq ínéreqka Manikáne ahninkáwá Sísá Karáhé éhweh tei teinuraune. Tei teinurauna anímé kowe aruq ahqáho aruq íre i aníne. Wega peh morá kowe ehwéh irari aníne.

²⁰ Manikáne omasa éhwéhmé Sísá Karáhéga moke kowe éna sehgié. Minayabe aiq míre éq Maniká wenáwíq pankereq wensabé iwiáh iwiáh atone. ²¹ Maniká Íteriboga séhréh aitéhniká itereq ínéreqka Sísá Karáhé tagéq wene sánsá sehgiéneheqmúne.

²² Maniká Íteriboga ite aiq omaq itena néne arambehri miraoro aitowe. Manikáne Awanka itene irupipeq mía míaéna séhréh aitankeheéna iteba eqmataire. Wega Wenawa ebeq eqmaréh púana anehe áhnte kaweq naneq náí náininkehe.

Poraga Kórína suwahpeq íre apubúue pokú ehwehne.

²³ Ite kamah aiénehoéna Kórína suwahpeq iteba íre surauge. Manikánka tagaríéhtáq aiq pútariahnsanuge. ²⁴ Itega aiq pútare atah náneq ambubu atíah púana peh morá néne ehweh sehgióro éna íre pagu pagunuge. Itene irupipeq eyoyóinkeheéna ite séhréh aiteyabe nuwahbehre.

2

¹ Itene irupipeq mónkakák umeh agínehoéna iteba íre koraganie iwiáhurauge. ² Ínéga kamah aiénaraq itene iru págegeirataq insega niru ukiq intankéhbo? Iteitega niru ukiq intahráhowe. ³ Nirupipeq umeh aníyéhoéna iteba íre koragia peh páhsi sehiranue menah eqmatauge. Nirupipeq eyoyóinaraq itene irupipeq moq eyoyó aitahráhuge.

⁴ Ebeqte páhsí sehiranurataq nirupipeq iwiáh kikiréna nirupipeq umeh agurairana ibiséna sehiranurauge. Itene irupipeq umeh aginkeheéna mi pahsí íre sehiranurauge. Írakaumo. Peh itensabé anotahtaq arutaboiraitéhre iwiáhigeheéna sehiranurauge.

Ahbabáq aniné ahbabáqsabe mó íre iwiáhoró i ehwéhne.

⁵ Ite miáhrabeqte ahbabárurai anínká íre ínébataq néne nirupipeq umeh aníátáire. Itene irupipeq moq umeh aiátáire. ⁶ Itebaté áhnte kegá kamah awátóme aiq awehraq káráire. ⁷ Wene ahbabáq sansa aiq sutainsabé amahnága wene ahbabáqsabe íre iwiáhoró. Wene arupipeq mó umeh agínaga Sísane sánsá suehnehboq wene arupipeq eyoyóinkeheéq séhréh atáhro.

⁸ Mónkakáq teiúmé mi anínká iwíáhéna, Ínénsabe irutaboirowe íwíáhinkeheéq séhréh atáhro. ⁹ Itega néne ehweh aiq moke sehgiowámo taganieéna menah mi pahsí sehiranue eqmatauge.

¹⁰ Ahbabáq ani kawerateq wene ahbabáqsabe íre iwíáhirataq íné moq wene ahbabáqsabe íre iwíáhinie. Wehukene ahbabáqsabe íre iwíáhonaraq ite séhréh aitanieéna Sísa Karáhé tagehtaq miraугe.

¹¹ Owainawamariné wahnah wenáwíq Séténie. Wene sánsá tagarío púana ite saiqnariehehoéq ahbabáq ani séhréh ateq wene ahbabáqsabe mó íre iwíáhonehe.

Poraga Táitása tagéyabe awahbó ehwehne.

¹² Sísa Karáhé éhweh teri terininieéna Tóása suwahpeq surautaq itene Wahnahne arambehri mirainkeheéna wega kowe aintena séhréh aintáráire.

¹³ Néne iyahnabo aní wenáwíq Táitása mitaq íre míaraire. Minayabe niwa íre ukitáinsabé mibeqté ké iroro aritena mitaq suena Másérónía marákórápéq pokuraугe.

Manikánka págege aitéhraq págege naneq kiotaikúne i ehwéhne.

¹⁴ Manikánka ahriahri págegeue séhréh aitéhncá ite págege naneq kiotaikúne. Sóiriqka kaweq kunkúni naneq abae arúéhnserah Manikánka séhréh aitéhncá Sísa Karáhé éhweh mah kehiná kéhína suwahpeq abae agire. Itega teri terinúnara íráhwana abae agire. Minayabe Manikánsabe iwíáh íwíáh atóge.

¹⁵ Ínéga Sísa Karáhéne arambehri miraunsabé Maniká Iteriboga ínénsabe, Kaweq kunkúni naneq tahnsá aní móne aintéhre. Kaweraritéhra kereq iraipéq pokoneherao kereqka kunkúni naneq monseráhnue aiki aikionserah kaweraritéhra kereq iraipéq pokoneherao kereq siahrega néne ehweh íráhwe.

¹⁶ Irapéq pokoneherao kegá néne ehweh irera, Pukorahi ehwéhne íwíáhowara kaweraritéhra kegá néne ehweh irera, Oga míahrahi ehwéhne íwíáhowe. Mi arámbéhríyabé iteriahriáh tábúsoqme íre miraorahune.

¹⁷ Peh móne meaneheéra arambehrionserah mó kegá moq móne meaneheéra Manikáne ehweh teri terinowe. Ínéga moq mina tahnsanugo? Írakaumo. Manikánka íné eqmaq núwátái puana íné Sísa Karáhéne arambehriu anínéna tábúsoqme iwíáhéna we éhweh tei teinuge.

3

Poraga, Mó kegá ite tagéra néne arambehri ahtebahrahowe ú ehwehne.

¹ Neníwíq mónkakáq pankerogo? Arambehri aniné wahnahnka wene arambehriyabé pahsí sehiranue áwírana mewe nogíre. Itereq ínéreqka mi sansá miraonehncano? Írakaumo. ² Itewe néne arambehri pahsí tahnsa míáhwe. Mó kegá ite tagéra néne arambehri ahboeqme ahtebahrahowe.

³ Néne arambehri pahsí Sísa Karáhéga itene irupipeq sehiranuraire. Mó kegá mi pahsí anereuwo éra néne sánsá tagéra mi pahsí sáhnsahoráhowe. Sísaga mi pahsí pépahqtaq íre sehiranire. Manikánka oga mía míaéna Wenawa iteba eqmatairana wega itene irupipeq pahsí tahnsá sehira aruqarurire.

Manikánka áhnte séhréh aintéh éhwéhne.

⁴ Íné iwíáhume Manikánka íné omaq intena séhréh ainta aintainsabé Sísa Karáhéne arambehri miraorahuge. ⁵ Ínériahriáh Sísane arambehri íre miraorahuge. Peh morá Manikánka séhréh aitéhncá miraorahuge.

⁶ Wegá ínénsabe o sansanúno éna séhréh aitéhncá miraorahuge. Naho sánsá sehgióro ú sehirá kéhrana o sansamé Manikáne Awanka séhréh aitéhre.

Sehgíoro ú sehiránká mirainka pukorahúna sansánirana Manikáne Awanka mirainka oganúq itahráhi sansánire.

Sirupipeqté síurá akariuriéh náneqsabé éhwéhne.

⁷ Iwiáhue tagahro. Miraoro ú ehweh ebah kanéhráq sehiranútaq Manikáne téhreh naneq Mósísine auranabiahtapeq ábóraragúwe. Anotahtaq téhrehnsabé Ísara kegá Mósísine auranabiahtapeq íre ebitiahrahuwe. Mi tehrehnka parabagina útaqkakáq íre ebitiahrahuwe.

⁸ Miraoro ú sehiránká pukorahúna sansá áhwárorátaq anotah tehrówe. Manikáne Awanka séhréh aitéh sánsá anotah kawéq sánsánéna miraoro ú sehirá sánsá anotahtaq kiotaikire. ⁹ Miraoro ú sehirá sánsámé ehweh aitahráhi sansánirana anotahtaq téhrówe. Manikáne Awanka séhréh aitéhmé kaweqtaq míahrahúna sansánéna ehweh aitahráhi sansá kiotaikire.

¹⁰ Aiq kiotaiki puaq naho téhró naneq amahnága íre téhrehre. ¹¹ Manikáne Awanka séhréh aitéh sánsánká peh kagai puana naho parabagurai sansá aiq kiotaikire.

¹² Manikáne Awanka séhréh aita aitai puaq itega íre áhreeq peh págegeue Sísa éhweh teri terinorahúne. ¹³ Mósísiga miraúnserah itega íre miraoneheqmúne. Mósísine auranabiahtapeq téhró naneq parabagina únsabe mó kegá tagehoéna wene auranabiahtapeq ambantataté akariuriowe.

¹⁴ Ísara kegá miraoro ú sehirá sáhnsahera sirupipeqté síurá akarié naneq konsabe sega íre ahtebahrahuwe. Amahnágaákáq sega íre ahtebahrahowe. Wehukega Sísa Karáhénsabe aiq pútare atéhranka sene sirupipeqté síurá akariuriéh náneq meruankéhe.

¹⁵ Iborankákáq sega Mósísiga miraoro ú sehirá sáhnsáhótáq sirupipeqté síurá akariuriéh náneq kéhnsabé sega íre ahtebahrahowe. ¹⁶ Maniká itene Wahnahnsabé áhrabirana sene siura akariuriéh náneq meruankéhe.

¹⁷ Itene Wahnah Manikáne Awa míehtáq sabirúéh náneqka ite mó íre saiqnariahrahire. ¹⁸ Itene iuranabiah íre akariuriéhre. Téhrehnka timanotaq sokaeqsúéhrra wehukega tagahnserah Manikánka séhréh aitena kaweraitowara mó kegá ite tagéra Manikáne sansá tagahrahowe. Itene Wahnah Manikáne Awa ména we tahnsá míageheéna séhréh aitena kaweraita aitaire.

4

Owainawanka wehuke sunkíkírirabeq saiqnaríéhre i éhwéhne.

¹ Manikánka ínénsabe arutaboiraíntena mah arámbéhrí miraúno aintaráinsabé íre túbáh agia aiq mirainauge íwiáhuge. ² Kopípeqté niyehiteh sansánkákáq péhepehe sansánkákáq aiq suena íre mó éhwéh peh Manikáne aiq pútaq éhwéh íwáhnoruge. Peh moke tábúsoqme íwáhnoréna Manikánka tagaríehtáq ómi kegá, Íné kaweq sansá mirauge tagageheéna kaweqtaq ména Manikáne ehweh teri terinuge.

³ Mi kawéq éhwéhnsabé, Íre irahráhuwe irare kewé peh iraipéq pokoneherao ke wóe. ⁴ Owainawame, mah marákóipéqté péhepehe wahnáhnká sunkíkírirabeq se saiqnaríéh púara kaweraritahráhi éhwéhnsabé íre aiq pútare atahráhowe. Kaweq éhwéhnká téhrehnka tahnsanéna sirupipeq téhragínehoéna owainawanka mi ke sunkíkírirabeq saiqnaríéhre. Sísa Karáhéwé téhreh anínéna Maniká tahnsa mía míaire.

⁵ Írátíáhro. Íné éhweh íre tei teinuge. Sísa Karáhé webataq kaweq Wahnáh aní míéhrrana tei teinuge. Sísa sánsá sehgiéna itene arambehriu aní tahnsa míóge. ⁶ Manikánka téh mahraréna, Sunkíkírirabeq téhráhnó úwe. Téhráhnó únserah menah itene irupipeq téhraitaráinsabé itega Sísa Karáhé éhweh aiq pútare ateq, Manikánsabe anotah aní móne atone.

Poraga, Ite eqmaro ke Manikáne arambehri miraéq mi arámbéhríraté pukorahúne ú ehwehne.

⁷ Itene inokame peh antehya tahnsanirana Manikánka wene kaweq naneq mi antéhyápípeq máréhre. Ite íre págege anímárí mionana peh morá Maniká webataq págege aní miéhre. Ite tagah kegá mina iwíáhigeheéna Manikánka wene kaweq Awá itene irupipeq eqmaréhre. ⁸ Moke mó ke suwahpeq mó ke suwahperue íwíoqnah kegá ahbabáq aítáhwaq anetaníbo íwíáh íre úne. Árahiramo íwíáh íre iwíáhia itene arambehri suanehe íwíáh íre úne.

⁹ Íwíoqnahtaq Manikánka ite íre íúwéhre. Mó kegá iubówaq marakóipeq márunsurahéq irigue nogune. ¹⁰ Sísaga ite kaweraitanieéna putiowe. Mina únserah itega mó ke séhréh aritaneheéq pukorahúne. Mó ke séhréh aritahnara ite tagah kegá iwíáhéra, Mi sansá Sísane oga miéh sánsáne ewe.

¹¹ Itene oga miona tanáhráq Sísane sánsá sehgiunayabé mó kegá ite iubi q iuwahráhowe. Itega Sísane oga miéh sánsá tagageheéq wene arambehri sehgiune. ¹² Ite Sísá tagarawéq oga mía míaigeheéq pukorahúne.

¹³ Manikáne ehwehnka mahraréna, *(Buk Song 116.10)*
Íné aiq pútare ató púana iraruge ire.
Mi ehwéhnká irarínserah itega moq aiq pútare atona puaq Sísá éhweh irarúne.
¹⁴ Ite tagarionawe Manikánka itene Wahnah Sísá iriwe oganúq ato púana ite moq iriwe oganúq itena meiqmena Sísaba moráráq móitankéhe.

¹⁵ Itega Sísansabé aiq pútare atageheéq we éhweh tei teinúnara mó kegá íwíoqnéra ahbabáq aítáhwe. Manikánka séhréh aítahnaga áhnte mó kegá Sísansabé aiq pútare ataneherawoe. Segá miraéra Manikánsabe kaweróne éra wensabé iwíáh íwíáh ataneherawoe.

Manikánka náina naneqsabé irutaboirúne i ehwéhne.

¹⁶ Minayabe Sísane sánsá íre sueq peh sehgioneheqmúne. Itene inonka ore orení úkonanawe Manikánka séhréh aita aítai puaq itene irupipeq peh o animárí tahnsa ahriahri mía míaúne. ¹⁷ Mó kegá íwíoqnéra ahbabáq aítáhsabé peh wahto tanahráq kéhrana mókake kagai apéq náinaq kaweq matábúrápéq ahriahri míanehe. Amahnága íre kaweq sunúqmé peh wahto tanahráq kék púana meáhna naneqka mi sunúq anotahtaq kiotaikinae.

¹⁸ Amahnága ábóraq kék náneqmarínsabé íre irutaboiria peh Maniká miéhrabeq kopípeq kagai naneqsabé irutaboirúne. Amahnága ábóraq kék náneq mókake parabaginae. Maniká Iteribo miéhrabeqte náneqme amahnága kopípeq kék náneqme peh ahriahri kagaína puaq minayabe irutaboirúne. Minayabe amahnága íre kaweq sunúq kéhsabé anetaníbo íwíáhéq peh Sísane sánsá kawerue sehgioneheqmúne íwíáhúne.

5

Kagai inónká awaq meyabe iuwahbeh ehwéhne.

¹ Mah marakóípeq miona tanáhráq itene inonkame wéhuwehu nah tahn-sane. Mi nah sokogínaraq íopeq kíónaraq Manikánka kaweritéh náh awaq mianéhe. Mi nah wehukega íre pera peh ahriahri kagai inonká awaq mianéhe. Minayabe tagarione. ² Íopeqté náhsabé anotahtaq irutaboirúna puaq iwéhinsah aruqarurúne. ³ Mi nah awaq miáhnaraq kawerue kagai nahnsabé íre tabonahoneheqmúne.

⁴ Itega mah wehuwéhú náhtápéq mía míaúnaraq irupipeq umehinka kamah aíraq iwéhinsah aruqarurúne. Itene inonka amahnága sueyabe íre iuwah-behre. Írakaumo. O korósí sukionanserah o inonká oga mérapeq awaq meyabe iuwahbehre. Mókake kagaína inónkánká amahnága kék inónká kiotaiki puaq

minayabe irutaboirúne. ⁵ Oga mérapeq awaq miageheéna Manikánka kawerairáire. Manikánka menah Wenawa aiq eqmaq áúwátáinsabé mókake wega moke mó kaweq naneqmarí náinkéhe tagarione.

Manikánka ite sainsuena awehraq apéq náinkéhe i ehwéhne.

⁶ Wega mirainawire íwíáhéq íre áhreúne. Itene inonkame iteyuwane nah tahnsáne. Ité tagarionawe iteyuwanka inonkapipéq míéhraq amahnága íopeqté itene Wahnahne nahtapeq íre míone. Írakaumo. ⁷ Itene iuranka íre tagéq peh itene irupipeq aiq pútare ateq mira íwíáhúne.

⁸ Wega mirainawire íwíáhéq íre áhreúne. Itene inonka sueyabe iuwahbehraq itene o nahtápéq itene Wahnah míéhraq méyabe iuwahbehre. ⁹ Mah marákóipéq míona tanáhráqkákáq itene Wahnahba míáhnarabeqkákáq we awahbeh iwíáh sehgiyabe iuwahbehre.

¹⁰ Mókake ite ómi Sísá Karáhéga ehweh aitahnarabeq iriwe míahnana itega marakóipeq miraúna arámbéhrí iwíáhue tagankehe. Wega itene ahbabáqkakaq itene kaweq arámbéhríákáq iwíáhue tagéna sainsuena awehraq apéq náinkéhe. Minayabe we awahbeh iwíáh sehgieneheqmúne íwíáhúne.

Wensabé aiq pútare atáhiro éna pagu pagunú ehwehne.

¹¹ Itene anotah Wahnáhsabé áhtenu puana mó keyábé, Wensabé aiq pútare atáhiro éna pagu pagunuge. Manikánka néne nirupipeq tagaríehre. Ínénsabe, Aiq tábúsoqme iwíáhi aníne aintáhsabé nuwahbehre. ¹² Ínéga ite íre ehnenuge. Itega ínénsabe, Tábuqme iwíáhi aní míéhre aintageheéna mah ehwéh teiugo? Írakaumo. Peh itega néne sansansabé iwíáh íwíáhigeheéna teiúge. Íre mó kené sirupipeqté iwíáhyábé peh seyene ábóraq kéh náneqsabé sirutaboiro keyábé ehweh ayahqme terigeheéna teiúge.

¹³ Mó kegá íné uwoyansa aníne aítáhwana ínéga, Anetaníbo. Peh Manikáne arambhiri mirainauge iwíáhuge. Íné peh tábúsoqme iwíáhu aníne ite séhréh aita aitaue. ¹⁴ Sísá Karáhéga itensabé anotahtaq arutaboiraitéhnká ite Wahnah aitéhraq wene sánsá sehgiune. Ité tagarionawe peh morá ánínká mah kehiná kéhínánsabé pukú púaq ite moke pusa ké tahnsa míone.

¹⁵ Sísaga ómi itensabé putionsabe itene oga mé tanáhráq peh iteite iuwahbeh iwíáh sehgiéhnkono? Írakaumo. We moke itensabé pukú púaq amahnága peh we awahbeh iwíáh sehgieneheqmúne. We putiowana iriwe oganúq atowe.

Manikánka insahwé aítana insahwé arite arámbéhrí íátái ehwéhne.

¹⁶ Menah wehukega iwíáhuronserah itega mó kené sánsá iwíáhue agehgamatáúne. Sísá Karáhéne sansá moq menah mira íwíáhue agehgamatáúne. Amahnága itega agehgamare sansa aiq sutauna puaq mókake mó íre miraoneheqmúne. ¹⁷ Írátíáhiro. Sísá Karáhé aiq pútaq tagaríéh ánímé o ani úkire. Wene naho sánsá aiq parabagurairana wega peh o sansanire.

¹⁸ Minawé Manikánka aiq moke mirauraire. Itega wene naruo míaraunara Sísá Karáhéga miraurainka Manikánka insahwé aítana mó ke insahwé arite arámbéhrí íátáire. ¹⁹ Itega mahraréq, Sísá Karáhéga miraurainka Manikánka mah kehiná kéhíná insahwé aítáhráhire. Wega ite insahwé aitéh kéné ahbabáq íre ahrreraq matawéna mó ke insahwé arite ehwéh koreríero aítáráire teiune.

²⁰ Itewe Sísá Karáhéne ehweh mibeq mahbeq aritona anímáirí méq itensabé, Manikánka ite insahwé aítankeheéq Sísá Karáhénsabe aiq pútare atáhiro tei teinúne. Manikánka teríero aítaráinsabé itensabé, Sísansabé aiq pútare atáhiro pagu pagunue tei teinúne.

²¹ Sísa íre ahababáq ani míotaq itene ahababáqsabe pukinkeheéna Manikánka itene ahababáqmári awuwe. Minayabe itega Sísa req mía míaonaraq Maniká Iteriboga kaweqtaq mía míainserahnue mía míaorahúne.

6

Túbáh agiyehboq Manikáne ehweh kawerue íráhro i ehwéhne.

¹ Manikánka séhréh aintéhrena wene arambehri miraéna itensabé, Manikánka itensabé arutaboiraítana séhréh aitéh púaq wene ehweh sehgieyabe túbáh agiyehboq peh kawerue íráhro tei teinuge. ² Minayabe Manikánka mahraréna,

Ínéga omaq atáráu tanáhráq arene ehweh írátáuge. Kaweratáráu tanáhráq séhréh atáráuge ire. *(Aisaia 49.8)*

Teiníboq írátíáhro. Amahnága awehraq tanáhrárirana iboramé Manikánka kaweraite tanáhráre.

Poraga Sísa ne arambehri miraúnsabe íre mareqmaraq áhne i ehwéhne.

³ Mó kegá néne arambehri tagéra, Aneqpopoq íre kawerire iyehoéna moke áhwára áhwára sansá suena peh kaweq sansánuge. ⁴ Mó kegá ínénsabe, Manikáne kaweq arámbéhríóna aní móne igeheéna wene arambehri moke miraéna peh kaweq sansánuge. Néne nirupipeq moke umehi naneq si tanáhráqmé íné íre kaweraintahráhi tanáhráqmé Manikáne arambehri suaní iwíáh íre uraúge. Peh kawerue sehgiúge. ⁵ Kawerue sehgiúnsabé mó kegá nubiq marera karábúsiipéq móintera momiwíorabeq ehweh aintárowana ínéga anotah arámbéhríéna íre kawerue sugéna táhutihúq írakaunurainsabé nirupibiuraire. ⁶ Manikáne arambehri kawerue sehginieéna íné peh kaweqtaq ména tábúsoqme iwíáhéna pehwehrué ména mó keyábé kaweq sansá aritena mó keyábé aiq pútaq nirutaboiraúge. Manikáne Awanka séhréh aintéhkná mina tahnsanuge.

⁷ Aiq pútaq ehwéh tei teinugana Manikánka págege aintéh púana kaweq arámbéhríuge. Itene igaqnaréhga sene iqtate ebehunserah owainawansabé ahqáho atena kasuq kasuruge. Kaweqtaq mía míaéna kaqsuq kaqsuruge.

⁸ Mó kegá ínénsabe iwíáh iwíáh aintáhwara mó kegá níéhuru aintáhwe. Mó kegá ínénsabe, Kaweq sansánóne aintáhwara mó kegá ínénsabe, Abehq sánsánóne aintáhwe. Mó kegá ínénsabe, Péhenóna aní móne aintáhwana ínéga peh ahriahri Manikáne ehweh sehgiúge.

⁹ Mah marákóipéqté sánsá mirao kegá íné íre tagaríáhwe peh áhnte Sísa tagaríáh kegá íné tagaríáhwe. Nubiq nuwahráho sansá sehgiéna íre pukia peh oga míóge. Kamah aniera íre nubiq núáhwe. ¹⁰ Niru umehi tanáhráqkákáq Manikánsabe iwíáh iwíáhuge. Íné tabonah aní ména áhnte ke kagai naneqmarí nári nárinuge. Mó kegá ínénsabe, Íre matiahna aní móne aintáhwana íné moke kaweq naneq matióge.

¹¹ Kórína suwahpeqte kéó, ínéga pahsuqme teiena itensabé anotahtaúq nirutaboiraúge. ¹² Itensabé nirutaboiraúme íre túbáh agia peh iteitega ínénsabe íre irutaboiraúntáhwe. ¹³ Sibowaréhga sene animarí síwáhnorunserah ite íwáhnoréna itensabé nirutaboiraúntánserah itega moq ínénsabe irutaboiraúntáhro.

Itene inonkame Manikáne nahne i ehwéhne.

¹⁴ Sísansabé awahrieh anínseq íre wahto tanáhráq moráráq arambehrinie iwíáhiyeho. Kaweqtaq míéh anínseq ahababáq anínseq moráráq íre mía míaorahóya mino. Téhrehnkakáq sunkíkírinkakáq moráráq íre kagaorahi mino.

¹⁵ Sísá Karáhéreq owainawanseqka íre morá íwíáhóya mino. Sísá tagariéh anínseq Sísansabé awahrieh anínseqka íre morá íwíáhóya mino.

¹⁶ Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhnkákáq péhepehe manikánsabé iwíáh íwíáh atáh náhnkákáq íre monseráh náh kéh mino. Maniká oga mía míairana itene inonka wene nah mire. Minayabe wene ehwehnka aiq mahraréna, Ínéga seba kéna sereq mía míainie. Ínéreq sereq ahtapeq moraráq nogonéhe.

Íné sene Maniká míanauge. Se néne animarí míagehe ire. *(Lo 7.2-3)*

¹⁷ Itene Wahnahnka mó mahraréna, Itega íre íráh ké míáhrabeq sueq móbeq miáhro. Moke ahbabáq naneq súéhrataq iteba míanie ire. *(Aisaia 52.11)*

¹⁸ Itene Wahnahnka mó mahraréna, Iteribo míanie. Itewe nénahni nániyahu míagehe ire. *(2 Samuel 7.14)*
Itene págege Wahnáhnká aiq mahrarire.

7

¹ Manikáne omasa éhwéh aiq írátíona puag itene inonkankakáq iteyuwankakáq ahbabáq aitéh náneq moke suaneheqmúne. Néne iyahnabo animaríno, Manikánsabe áhtenék kaweqtaq mía míaoneheqmúne.

Mi kegá Porane ehweh kawerue sehgiúnsabe wega iwíáh íwíáhú ehwehne.

² Ínénsabe irutaboiraintáhro. Ínéwé íre ahbabáq aitárauge. Abehq sánsá íre aitárauge. Mó naneq meyanieéna péhe éhwéh íre teiátáuge. ³ Peh ehweh aitanieéna íre teiúge. Métáqkakaq amahnágaakákáq itensabé nirutaboiruge teiúge. Ite oga míéhrataqkákáq pukirataqkákáq iteba morábí méyabe nuwahbehre.

⁴ Itega Sísane sánsá kawerue sehgiagehe íwíáhéq itensabé iwíáh íwíáhuge. Nirupipeq umehi tanáhráqkákáq itensabé iwíáhugana nirupipeq eyoyóirana iwíáh íwíáhuge.

⁵ Ínéga Másérónía marákórápéq surautaq néne nirupipeq umehi naneq áhnte káráirana íre ahrenarauge. Írakaumo. Mó kegá ehweh aintera pagu pagunurawana nirupipeq umehurairana áhreurauge. ⁶ Itene irupipeq umehína tanáhráq Manikánka itene irupipeq eyoyó aitahráhire. Wegá Táitása ínéba eqmatairana surainka niru eyoyó aintaráirana Manikánka niru ukiq intáraire.

⁷ Íre peh morá we surainka wega teniátái éhwéhnká moq néne niru eyoyó aintáraire. Táitása iteba míaraitaq itega wene aru eyoyó atárowana wega minayabe teniátáirana nirupipeq eyoyó aguraire. Itega íné tagéyabe iuwahbarainsabé teniátáire. Ínénsabe irutaboiruome teniátáire. Itereq ínéreq morá íwíáhonehe irarewe teniátáire. Moke mi éhwéh teniátáinka nirupipeq anotah eyoyóire.

⁸ Ínéga téh sehiranue eqmatau pahsígá wahto tanáhráq iru umeh aitáraire. Iru umeh aitaráinka mi tanáhráq íné moq niru umeh aguraire. Mi pahsí sehiranuraunsabé menah íre kaweruge íwíáhéna amahnága peh kawerurauge íwíáhuge. Iru umeh aitaráinka ahbabáq sansa sueq sehiranurau pahsípéqté éhwéh sehgirowe. ⁹ Amahnága nirupipeq eyoyóire. Itene iru págege aitaráinsabé nirupipeq eyoyóiro? Írakaumo. Itene ahbabáq sansa sueq kaweq sansá sehgiionsabé nirupipeq eyoyóire. Itene iru umeh aitaráinsabé Manikánka, Kamahoro aitáraire. Minayabe ahbabáq íre aitárauge. Írakaumo.

¹⁰ Manikánka ahbabáq ke kamah arinayabe sirupipeq umeh agire. Segá sene ahbabáq suageheéna wega kamah aríre. Sene ahbabáq súáhwana wega kawerarítéhre. Kawerarítérara mi kegá Irupipeq umeh kéwéhmé amahnága aiq kaweragire ewe. Wegá sene ahbabáq suehrana kaweraritanieéna kamah aríre. Kawerarítéhara mi kegá, Irupipeq umeh aguraime

aiq kaweruraire ewe. Mah marákóipéqté náneqsabé wehukene sirupipeq umeh agínara pukorahowe. ¹¹ Manikánka kamah aiena itene irupipeq umeh aitaráire. Miraurainka ite séhréh aitaráire. Minayabe iwíáhue tagahro. Séhréh aitaráinsabé itene ehweh tábúsoqme kawerareq ahabábáq aninsábé ehweh atárówe. Séhréh aitaráinsabé Manikánsabe áhtenéq ínénsabe irutaboírég ahabábáq ani kamah awátówe. Sehiranurau ahabábáq kaweratotaq itega íre ahababária peh kawerue miraurowe.

¹² Téh sehiranurau pahsíwé peh morá ahabábáq aninsábé iwíáhue sehiranuraugo? Írakaumo. Íre wereq wega ahabáratarái anínseqsabé sehiranurauge. Itega néne ehweh sehgiroinsabé Manikánka itensabé, Kawerowe aitaráire. Itega ínénsabe aiq pútaq irutaboírúne iwíáhigeheéna mi pahsí sehiranue eqmátauge.

¹³ Mira iwíáhuraunaq itega mirauronka nirupipeq pehwehrue aintaráire. Minayabe niru pehwehrue eyoyóire. Itega Táitásá séhréh ateq wene aru eyoyó atáronsabé íné moq niru eyoyóire. ¹⁴ Ínéga Táitásá iteba eqmaq auwaníe uraútaq wensabé, Mi kegá néne ehweh aiq sehgiroherawoe iwíáhuge teawátáuge. Itega aiq kawerue sehgiro puana mi ehwehnsabé íre niyehitaraire. Írakaumo. Moke mi ehwéh aiq pútaragurairana Táitásaga ahtebaraire.

¹⁵ Wegá iteba suraitaq itega áhreeq iransánéq mehweh atárówe. Itega wene ehweh sehgiroinsabé Táitásaga ahreraq matawéna itensabé anotahtaq arutaboíraitéhre. Wegá itene kaweq sansá iwíáhéna itensabé anotahtaq arutaboíraritéhre. ¹⁶ Itega peh moke kaweq sansá sehgiroheqmóe iwíáhunsabé nirupipeq anotahtaq eyoyóire.

8

Sísa tagariáh ké séhréh aritagéhboq móne soruparáhro i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímárino, Manikánka Másérónía marákórápéqté Sísa tagariáh keyábé sirutaboíréna séhréh aritárái ehwéh teiníe. ² Anotah íre kaweq sunúq káráitaq Másérónía marákórápéqté ké áhnte tabónáhéra sirupipeq íre umehia peh eyoyóera sega mó Sísa tagariáh ké séhréh aritageheéra áhnte moné soruparowe.

³ Minayabe teiníboq írátíáhro. Segá moke nárieráhi naneq náriátówe. Seyega iwíáhue áhnte mónkakáq pehipi náriátówe.

⁴ Segá Súría marákórápéqté Sísa tagariáh ké séhréh aritaneheqmúne iwíáhéra itensabé, Ite séhréh aritanéhe éra itega sorupóna moné meyáhro págegeue teiátówe. ⁵ Teiátówana ínéga iwíáhéna, Peh móne nárigéhe iwíáhurauge. Iwíáhuraugara téhwe Maniká itene Wahnahnsabé sirutaboírera sinonka náwéra wega awahbeh sansá sehgiro anehemé móne náwátówe. Manikánka iwíáh aritowara ite moq irutaboíraitárówe.

⁶ Menah Táitásaga náwe sansá ite Kórína ke íwáhnoruraire. Íwáhnorurainsabé ínéga wensabé, Kórína kegá moq mina irútábóri sansá kawerue sehgiroheéna minayabe moke síwáhnoré séhréh arito éna teawátáuge. ⁷ Itega moke mirao sansá aiq kawerue miraowe. Itega Manikánsabe anotahtaq aiq pútare atáhwe. Wene ehweh teri terinoneheq kawerue arambehrirowe. Itewe ahte bia ké méq Manikáne arambehri kawerue miraowe. Ínénsabe irutaboíraintáhwe. Itega moke mó arámbéhrí kawerue mira onserah itewe iwíáhue tagéq itene móne Maniká náwenéhe iwíáhoró.

⁸ Minayabe miraoro éhwéh íre aitóge. Másérónía kegá nárie sansansabé teiúge. Segá sirutaboíraritera náriénserah itega moq irutaboírariteq nárigéhe iwíáhuge. Mó keyábé aiq pútaq irutaboírowapómo ite taganeheéna mah ehwéh teiúge. ⁹ Itene Wahnah Sísa Karáhéga íópeq áhnte kaweq naneq

matorabeq suena ite kaweraitanieéna mah marákóipéq tuména tabonah ani míowe. Wega miraúnka itega áhnte kaweq naneq meyhárahúne. Meyárahúnayabé wega séhréh aitéh sánsámé tagarione.

¹⁰ Mahra íwíáhunsabé móne sorupé ehwéh teiníe. Itega inokáh opéq mi arámbéhrí áhwárarowe. Itega mi arámbéhrí pehipi íre áhwárareq téhwe miraoneheqmúne íwíáhéq áhwárarowe. ¹¹ Minayabe amahnága mi arámbéhrí parabarúáhro. Itega áhwárorotaq íwíáhuronserahnéq náweráho moné soruqparáhro.

¹² Wehukenínká náwiníe íwíáh kahnaraqmé minawé Maniká awahbeh sansáne. Manikánka itega íre matiáh náneqsabé náníero aitehro? Írakaumo. Peh morá matiáh náneq náweráhowe. Manikánka peh morá itega náweráho naneq íwíáhéna itega náwíra naneq tagéna kawerowe aitéhre.

¹³ Mó ke kaweqtaq míéhraq ite tabonah ke míageheéna mah ehwéh teiugo? Írakaumo. Ite ómi monseráhnue awehraq matiageheéna teiúge. ¹⁴ Amahnága áhnte moné matiáh púaq móbeqte tábónáh ké séhréh aritagéhe. Mókake ite tabonahirataq se áhnte matiéhrataqmé sega ite séhréh aitagéhe. Mirairataq itewe íre tabonah ke míaneheqmóe. ¹⁵ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Mi topáh áhnte meyháh kégá arahq íre máráhwe. Pehgáriq meyháh kégá awehraq
matiáhwe ire. *(Kisim Bek 16.18)*

Poraga wehuke Kórína suwahpeq eqmaro ehwéhne.

¹⁶ Manikánka Táitása íwíáh atáráirana ínega ite séhréh aitaníe íwíáhunserah Táitásaga moq mira íwíáhíre. Manikánka mi íwíáh atáráinsabé wensabé íwíáh íwíáh atóge. ¹⁷ Táitásaga néne ehweh irena íwíáh íwíáhuraire. Íre ínega pagu pagunuraunsabé peh wewega ite, Koséhréh aitanauge íwíáhéna iteba sinie ire.

¹⁸ Mó anínká mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue nogena Manikáne kaweq ehwéh teri terinúwara mibeqté Sísa tagaríáh kégá irera, Kaweq ehwéh tei teini aní míre atáhwe. Mi aní iteba eqmarahnana wega Táitása kérénekehe. ¹⁹ Sísa tagaríáh kégá mi aní omaq atera ínereq ínéba míáh kéreq moráráq nowe arambehriinkeheéra eqmatowe. Maniká itene Wahnahnsabé íwíáh íwíáh atageheéq mah kawéq arámbéhríúne. Sísa tagaríáh tábónáh ké séhréh aitanéhe íwíáhúwara mó kegá mina tagagehe.

²⁰ Mó kegá íwíáhéra, Itega náríra naneq íre kawerue wahnahnowe íwíáhíyeho éq mó aní eqmarahnana wega moq mina náríra naneq wahnahninkehe. ²¹ Íre peh morá Maniká itene Wahnahnká tagaríéhtáq kaweq sansánonehe. Wehukega tagahtaqqákákáq kaweq sansánonaraq tagagehe.

²² Itega kaweq sansánowe íwíáhígeheéq mó aní eqmaranéhe. Mi anínká métáq iraru anité kériankeheéq eqmaranéhe. Mó arámbéhrí mó arámbéhríue awena tagaraugana wega aiq kawerue arambehriuraire. Kawerue arambehriéna, Itega Sísa sánsá kawerue sehgioneheqmóe íwíáhínsabé ite koséhréh aitaníe íwíáhínsabé iteba eqmaranéhe.

²³ Táitásawe ite tagaríáhwe. Ite séhréh aitayeheéta arambehriúye. We kéroya anitéwé Sísa tagaríáh kégá aiq omaq sitówara mó kegá Sísa Karáhénsabe íwíáh íwíáh atageheéra sega kawerue arambehriigehe. ²⁴ Itega mi keyábé irutaboírariq séhréh arítáhro. Mirairataq móbeqte Sísa tagaríáh kégá mina irera néne ehweh aiq pútare aitagéhe. Itega kaweq sansáno ke wóe iraru rauwara mi ehwéhnsabé aiq pútare aitagéhe.

9

Maniká tagariáh tábónáh ké nárie ehwéhne.

¹ Maniká tagariáh ké nárie ehweh aiq ahtebahwe. Minayabe nárie ehwéhnsábé íre áhnte sehiraninie. ² Itega sorupawe nárienéhe íwíáh aiq tagarióge. Minayabe Másérónía marákórápéqté kéyábé itega miraira ehwéh aiq teriena iteíwíq panketauge. Ínéga sensabé mahraréna, Ákáía marákórápéqté kégá inokáh opéq tabonah ke nárienéhe íwíáh áhwárarowe uraue. Uraugara irera mi kegá, Itega moq miraoneheqmúne íwíáhuowe.

³ Ínéga teriátáu ehwéh péhe éhwéh agínehoéq miraira arámbéhrí amahnága parabaruageheéna mah anító siqmaraníe. ⁴ Itega moke náríra naneq aiq kawerareq iwénunowe íwíáhuge. Másérónía marákórápéqté kéreq ínereqka iteba senaraq itega miraira arámbéhrí íre parabarúéhraq itereq ínereq iye-hitanawire.

⁵ Mira íwíáhéna itega miraira arámbéhrí parabaruageheéna mah anító iteba ebeq siqmaraníe. Segá séhréh aitehraq náríra naneq sorupawe kaweraréhrataq ínégá iteba senaraq aiq awehraq kanae. Awehraq kahnaraq tagehra kegá íwíáhéra, Íre ínégá pagu pagununsabé peh iteitega nárienéhe íwíáhuraunayabé miraowe íwíáhigehe.

⁶ Wene sotápéq íre áhnte uqmaréh ánínká pehgáriq tahutáhúq meyanæ. Áhnte uqmaréh ánínká áhnte meyanæ. Minayabe iwíáhue tagahro. ⁷ Mó aní mó anínue itene irupipeq iwíáhéq náríero. Itega náríra naneqsabé itene irupipeq iwíáh kikiriyeho. Itega iwíáhéq, Mó kegá itensabé anah ke woe éra abiahnsa aitéhboq nárienéhe íwíáh íre oro. Peh Manikánka wehwehi anínsabé arutaboiri puaq aru eyoyóue náríero.

⁸ Manikánka ite íre mationa naneq áhnte náieráhire. Ite moke awehraq kankeheéna náinkéhe. Itega mó ke séhréh ariteq moke kaweq arámbéhrí miraigeheéna Manikánka náinkéhe. ⁹ Minayabe wene ehwehnka aiq mahraréna, We tabonah ke áhnte sinsinire. Wene tábúsoréh sánsá ahriahri kagaire ire.

(Buk Song 112.9)

¹⁰ Manikánka sorsoráh ké ayu nárírara uqmaráhnsábé áhnte tahutáhúq nárírara nahwe. Mina inserah wega ite íre kéh náneq náinaq ite awehraq naneq matawéq mó ke wehwehue séhréh ariteq itega náríransabé Manikánka náina naneq anotah úkinawire. Itene kaweq sansámári moq anotah úkinae. ¹¹ Manikánka ite áhnte náinaq itega moq tabonah ke ahriahri náríeráhowe. Itega miraúnayabé tabonah ke nárírataq meyéhra kegá minayabe Manikánsabe iwíáh íwíáh atagéhe.

¹² Itega Manikáne tabonah ke nárírataq se tabonah ira naneq aiq awehrraginae. Itega náríransabé mi kegá Manikánsabe anotahta q iwíáh íwíáh atagéhe. ¹³ Itega mó ke séhréh ariteq nárírataq sega itega Sísa Karáhéne ehweh aiq kawerue sehgiówe íwíáhéra Maniká áwíq pankerera wensabé iwíáh íwíáh atagéhe.

¹⁴ Itega eyoyóue nárírataq sega itensabé, Áhnte irutaboiro ke wóe aitera Manikánsabe, Ite kaweraritoue púreraitagéhe. Manikánka ite séhréh aitená mi iwíáh aitahtara náríra kegá itensabé anotahta q sirutaboirá púreraitagéhe. ¹⁵ Manikánka wenahni iteba eqmarowe. Anotah kawéq sánsá miraú púa q moke mó sansá kiotaikinsabé itene ehweh íre irarerahéq peh Manikánsabe iwíáh íwíáh ata ataúne.

10

Poraga wene arambéhriyabé irarú ehwehne.

¹ Íné Porane ehweh kawerue íráhro. Sísa Karáhé uwaresa áninéna pehwehrue mionserahnue teiníe. Iteba míó tánáhráq wehukega ínénsabe, Uwaresa ání míahne ewe. Iteba íre míó tánáhráq peh móbeq ména páhsi sehiranue ehweh teiútáq ínénsabe, Págege ehwéh sehiranue iene aintáhwe.

² Iteba senaraq págege ehwéh aiteyabe nuwahriehre. Minayabe kawerurero.

Mó kegá ínénsabe, Mah marákóipéqté sánsánóne aintáhwe. Mina tahnsa éhwéhno keyábé págege ehwéh aritahráhuge. Ite mah marákóipéq míone eme aiq pútarowe. ³ Peh mah marákóipéqté kegá iwíáhue ebehonserah íre úne. ⁴ Manikáne arambehri miraoneheéq iqtate íre ebehúne. Owainawane arambehri saiqnareq Manikánka náí náneq, págege naneqtaté ebehúne. ⁵ Mó kené péhe éhwéh píribahri ehwéhniká Manikáne sansá taganeherao kené ah paitiehnehoéq saiqnaruone. Sísa Karáhéne ehweh sehigigeheéq moke mó iwíáh saiqnarúóne. ⁶ Itega néne ehweh sehígíratáq itereq ínereqka néne ehweh anterúáh ké kamah arienéhe.

⁷ Itega tagahna naneqsabé tábúsoqme iwíáhoró. Ite Sísa Karáhéne animarí múne iwíáhoo? Íné moq wene ani míó púaq minayabe iwíáhoró. ⁸ Ite saiqnariankeheéna Manikánka omaq intaráiro? Írakaumo. Manikánka ínénsabe, Ite séhréh arite kawerarito aintena omaq intaráire. Minayabe néne arambehriyabé iwíáh iwíáhéna néníwíq pehgáriq pankerónsábé íre niyehitehre. ⁹ Néne páhsi tagéq anotah ahréigeheéna íre sehiranuge.

¹⁰ Mó kegá mahraréra, Néne páhsiipéq págege ehwéh irarire éra peh iteba míaraitaq íné mareqmareq aní ména págege ehwéh íre iraruraire ewe. ¹¹ Mira iwíáho keo, íráhro. Ínéga sehiranue teiú éhwéhnikákákq iteba míáhnaraq teiéna éhwéhnikákákq peh monseráh éhwéhtaré wíre mókake ahtebagehe.

¹² Seyensabé iwíáh iwíáhéra, Ite moke mó ke kiotaikúne iwíáho kegá mira onserah íre úne. Sega seyene arambehri tagéra wene wene arambehri agehgamarera peh seyene arambehriyabé iwíáh iwíáhowe. Mi sansámé peh múguwahgu sansáne. ¹³ Néníwíq pehipi pankereyabe íre nuwahbehre. Írakaumo. Peh morá Manikánka omaq intarái arámbéhrí miraunsabé iwíáh iwíáh éna iraruge. Wega ite séhréh arito aintarái puana mi arámbéhríyábé iwíáh iwíáhéna iraruge. ¹⁴ Manikánka, Ite séhréh arito aintarái puana wene ehweh sehigiena iteba séna Sísa Karáhéne kaweq ehwéh teiátáuge.

¹⁵ Mó kené arambehriyabe, Ínénéne arambehrie éna néníwíq pankeranieéna iwíáh iwíáhugo? Írakaumo. Ínéga ite séhréh aitahnaq itega Sípane sansá kawerue ambubu atawéq sehígíratáq mó ite míáhrabeqte ké séhréh aritaníe iwíáhuge. ¹⁶ Ínéga ite seberiopéq pokue Sípane kaweq ehwéh mitaq teri mahtaq terininie. Miraonaraq íre mó kegá arambehriorabeq peh ínébataq néne arambehriyabé iwíáh iwíáhéna irarinie. ¹⁷ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Iwíáh iwíáhóna aníno, peh morá Manikánka mirainsabé iwíáh iwíáhé irarúno íre.

¹⁸ Wewensabé iwíáh iwíáhéna wenáwíq pankeréh ánínká, Manikánka anotah aní móne íre atankéhe. Peh Manikánka wehukéniné áwíq pankeréh ánímé webataq anotah aní míankehe.

11

Porareq péhe éhwéh íwáhnoro kereqne sansá íre morá sánsáne i éhwéhne.

¹ Ínéga irarena ehwéhnsábé itega, Múguwahgu ehwéhne aintagéhe. Pehipi teiníboq kawerue írátíáhro. ² Manikánka itensabé arutaboiri serahnuge. Itega peh morá Sísa Karáhénsabe irutaboirigeheéna ite aiq omaq itaráuge.

Kaweq ahrárigá peh kaweqtaq ména mó weh máhbi íre tagehre. Írakaumo. Peh morá wega kérahna anínsábé áwénunue mókake webataq kérahíe íwíáhíre. Mina inserah itega Sísa Karáhénsabe irutaboírég kéraheheqmúne íwíáhígeheéna séhréh aitóge.

³ Éhrámáne ahre wenáwíq Íwie. Mi inínká wehene péhe éhwéhnsábé aiq pútare atena ahabárúnserah itega moq péhe éhwéhnsábé aiq pútare atého. Minayabe nirupipeq iwh kikiruge. Sísa Karáhénsabe irutaboírég wene kaweq sansá súého.

⁴ Mó kegá iteba séra íre ínégá Sísa Karáhéne ehweh teiúnserahnue peh mó ehwéh teiéwaq íráhwe. Segá íre Manikáne Awa éhweh peh mó ehwéh teiéwaq íráhwe. Íre Manikáne kaweq ehwéhnsábé peh mó ehwéh teiéwaq íráhwe. Itega iwíáhéq, Mi ehwéhmé peh ahtebia éhwéhne éq mi ehwéhnsábé ireyabe iuwahbehre ewe.

⁵ Írátíáhro. Mi kegá anotah ke wóe íwíáhoo? Segá íné íre kiotaikowe íwíáhuge. ⁶ Ínéga ehweh teiútáq áhwára áhwáraume tagaríóge. Peh morá néne iwíáhwé íre áhwára áhwárauge. Ínéga tábúsoqme iwíáhúraume ehweh teiátáutaqkákáq íwáhnorurautaqkákáq páhsi sehiranurautaqkákáq néne kaweq iwíáh sokigi aiátáugaq írátíaro mino.

⁷ Ínéga Manikáne kaweq ehwéh teiátáutaq ápeq náníéro íre urauge. Ite anotah animárí míagehboq íné pehgáriq aní míanieéna mi sansánurauge. Mirauraume ínégá ahabáruraone íwíáho? ⁸ Ite séhréh aitanieéna iteba arambehriurautaq mó kehiná suwahpeqte Sísa tagaríáh kégá móne nání náninurowe. Íre se séhréh aritena peh iteite séhréh aitanieéna mó kené móne mewe meweurauge.

⁹ Iteba ména tabonahurautaq itensabé íre inehuraugara Másérónía marákórápéqté Sísa tagaríáh kégá íné íre matiarau naneq mewe nání náninurowe. Iteba míarautaq irupipeq umeh agínehoéna íre inehurauge. Mókakeakákáq íre inehinie. ¹⁰ Sísa Karáhéne aiq pútaq ehwéh irena mókakeakákáq ite íre ineh inehinie. Mi ehwéhmé ite Ákáía marákórápéq míáh kégá, Péhe éhwéhne íre aintahráhowe. ¹¹ Itensabé íre nirutaboírunsabé irarugo? Írakaumo. Manikánka tagaríéhtáq itensabé anotahtaq nirutaboíruge.

¹² Mó kegá, ínégá arambehriunserah arámbéhriúne éra seyene arambehriyabé iwíáh íwíáhowe. Mó kegá sensíwíq pankerageheéra miraowe. Mó kegá mina miraigeheéna amahnága mirau sansá mókakeakákáq miraéna néne arambehri tauntahunue tábúsoqme mirinauge. ¹³ Manikánka mi ke íre siqmatai puara péhe éhwéhnkákáq ké míáhwe. Sene arambehriyabé péhe éhwéh irarewe. Sísa Karáhéga se aiq pútaq siqmarowe íwíáhígeheéra mó kegá tagahtaq íre sene sánsá peh mó sansánowe.

¹⁴ Minayabe áhteniyehboq owainawanka moq mi pehe sánsánsábé aiq ahtebehre. Wehukega, Owainawa kaweq aníne íwíáhígeheéna owainawanka téhrehrebeqte íópeqté aní tahnsa úkorahire. ¹⁵ Owainawanka mi sansá aiq mirai puara wene arambehri kegá moq miraorahéra kaweqtaq mía míao ke tahnsa úkorahowe. Miraonsabé áhteniyeho. Mókake Manikánka sene arambehri sainsuena kamah arinkéhe.

Poraga arambehriúnsabe íre kaweq sunúq ábóraragú ehwehne.

¹⁶ Métáq teiú éhwéh mónkákáq teiníe. Íné múguwahgu aníne iwíáh aintehboq néne ehweh íráhro. Neníwíq pehgárita qpankeraníboq íráhro. ¹⁷ Néne arambehriyabé iwíáh íwíáhu ehwéh teiníe. Amahnága teiú éhwéhmé íre Manikáne Awanka iwíáh aintéhra iraruge. Peh ínénégá múguwahgu anínká mira inserahnéna neníwíq pehgárita qpankeróge. ¹⁸ Mó kegá mah marákóipéqté

sánsánéra seyene arambehriyabé sensiwiq pankeráhwe. Ínéga moq mi sansánéna neniwiq pakeraníe.

¹⁹ Itega iwíáhéq, Ite ahtebia ké úne éq múguwahgu kené ehweh íráhwe. ²⁰ Mó kegá miraoro e ehwéh apubúue íráhwe. Segá itene ménsámehnsá apubúue parabaruera péhe éhwéh irarensabé ite saiqnaruera ite píribahri aitera ite ah-suehwe iubówe. Segá miraurotaq itega túbáh agéq peh áwé tagahwe. ²¹ Segá miraursionserah ínéga íre mirauroge. Minayabe niyehitanabo? Írakaumo. Minayabe íre niyehitanawire.

Mó kegá seyene arambehriyabé iwíáh iwíáhéra teírataq íné moq múguwahgu aní tahnsanéna teinié. ²² Segá mahraréra, Ite Íbaru kahnáh múne eme íné moq Íbaru kahnáh múge. Segá mahraréra, Ite Ísara ke úne eme íné moq Ísara aní múge. Segá mahraréra, Ite Ébárahmane animári múne eme íné moq Ébárahmane ani múge.

²³ Segá mahraréra, Ite Sísá Karáhéne arambehriúna ke úne eme uwoy-ansa anínká irarinserahnowana néne arambehriga moke sene arambehri kiotaikire. Segá pehgáriq arámbéhriowana ínéga anotahtaq arambehri mira aruqaruruge. Sísane arambehri miraunsabé wensabé suwahrieh kegá karábúsiipéq móinta intaowe. Móintera nubiqmaq nubiqmarowana pukorah aruqaruruge. ²⁴ Asiu kegá moberíáh tánáhráq áréti sahtáté áhntetaq 39 tánáhráq nubitowe. ²⁵ Aroma kegá mó tánáhráq mó tánáhrárué apahtároráq sahtáté nubitowara wáhnaupéqté kegá peh morá tánáhráq ebahnsa tuparuqme nubitowe. Apahtároró tánáhráq íné míarau sipí pitegue wánípipegurairé. Peh morá wéhékáhnkákáq inokáhpeqkákáq wánípipeq míarauge. ²⁶ Mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue poku pokunsabé íre wahto ah nogúge. Wánípipeq tupekorahuge. Aebó kegá nubiq suahráhowe. Nánuwahrah Asíú kegá nubiq suahráhowe. Nahnsó kegá moq nubiq suahráhowe. Mó ke suwahpeq míótáq abatapi míótáq sóreq wanípépéq míótáq nubiq suahráhowe. Ite néne iyahnabo animári múne e kegá moq nubiq suahráhowe.

²⁷ Íné áhnte págege arámbéhriurauge. Arambehriuraunsabé mó tánáhráq mó tánáhrárué inokáhpeq íre ahrenarauge. Nirupibiuraire. Wání tahbobóuraire. Áhnte tánáhráq tópah íre narauge. Néne korósi íre awehraq káráinsabé sóiriqka kamah aníátáire. ²⁸ Íre peh morá mina teiú náneqmarínká kamah aníátáire. Sísá tagariáh kegá wene ehweh kawerue sehgiowapómo iwíáhunka mó wehekáh mó wehekáhnue nirupipeq iwíáh kikirunka nirupipeq umeh agire. ²⁹ Mó anínká, Sísane sánsá suaníe iraritaq nirupipeq págege agire. Mó anínká ahbabáritaq nirupipeq umeh agire.

³⁰ Neniwiq árahue pankeranínkono? Íné peh mareqmareq aní míónsábé neniwiq pankerena iwíáh iwíáhéna teiúge. ³¹ Manikámé itene Wahnah Sísane abowáe. Wensabé ahriahri iwíáh iwíáh atanéhe. Wegá tagariéhtaq peh aiq pútariahnsanuge.

³² Anotah wahnáh aní wenáwiq Árétae. Wegá Támákása suwahpeqte márakóákáq wahnahnuraire. Íné Támákása suwahpeq míarautaq sóntía kené wahnahnka íné saiqnariankeheéna wene sóntía keyábé moke mibeqté kúri méhpehtaq wahnahnoro aritarairé. ³³ Wegá miraaurainsabé néne iyahnabo animárinká séhréh aintera sehwerapeqté áwánkúrápéq páhsíkétipéq íné úsawe náhníaq iwe panantáwe kuri ogesáhue máhpeq núwátówara sega íné íre saiqnariarowe.

12

Porane awanka tagó naneq ehwéhne.

¹ Ínénénsabe iwíáh iwíáhéna teiú éhwéhnká ite íre séhréh aitharáhire. Anetaníbo pehipi teiníe. Ínéniwanka tagaraitaq Manikánka sokigi aníátái ehwéh teiníe. ² Sísa Karáhé tagariarautate sure sure 14 opéq parabaguraitaq Manikánka íné kiotaikue íópipeq wéhuwa móintáráire. Néne ninonkankakáqpópoq peh morá néne niwankakáqpópoq móintáráirana ínéga íre tagaríógana peh morá Manikánka tagaríéhre. ³ Íópeqté mátábúráq ména néne ninonkankakáqpópoq peh morá néniwapopoq móintáráirana ínéga íre tagaríógana peh morá Manikánka mina tagaríéhre.

⁴ Kaweq iopéqté mátábúráq móintáráirana wehukega íre irareraho ehwéh irátáugana mó ke terieyabe ahqáho aintáráire. ⁵ Néne niwanka tagaraitaq Manikánka sokigi aníátáinsabé iwíáh iwíáhéna teiúge. Peh amahnága miraunsabé nénéiwíq íre pankeraníe. Mareqmarerutaq Manikánka séhréh aintéhsabé íné mareqmareq aní míónsabé iwíáh iwíáhéna teiúge.

⁶ Ínénénsabe iwíáh iwíáhéna pahsúótáq tahirímé múguwahgu aní tahnsa íre míó irino. Peh aiq pútaq ehwéh teiéna puana múguwahgu aní tahnsa íre míanie. Mó kegá néne ehweh irera néne arambehriu sansá tagéra ínénsabe tábúsoqme iwíáhorahowe. Mirairataq aiq kawerinae. Ínénénsabe iwíáh iwíáhéna teiú éhwéhsabé irera ínénsabe íre tábúsoqme iwíáhorahowe. Minayabe ínénsabe iwíáh iwíáhu ehwéh mó íre teiníe.

Pora mareqmarerútaq Manikánka págege ato ehwéhne.

⁷ Néniwanka tagaraitaq Manikánka áhnte kaweq naneqmarí sokigi aníátáirana tagarauge. Mina tagaraunsabé ínénsabe iwíáh iwíáhéna píribahri agonehoéna sehikaranká peraq áwirana érinserah Manikánka níeri naneq níátáire. Owainawanka eqmaréh áninká nubírana mina íeri naneq néne ninonkataq kéhre. Íné píribahri aní míéhnehoéna Manikánka náníátáire. ⁸ Íné apahtáro tánáhráq Manikánsabe púrerue mahraréna, Néne Wahnahno, níeri naneq kaqnuo uraугe. ⁹ Kaqnuo urauganawe wega ínénsabe, Are mareqmareq aní míéhnaraq págege ataníe. Ínéga págegeue séhréh atónká aiq awehraq kanae uraire.

Aiq awehraq kanae urainka nirupipeq eyoyóéna íné mareqmareq aní míónsabé Sísa Karáhéga págege aintéh púana iwíáh iwíáhéna nirupipeq eyoyóire. ¹⁰ Ínéga Sísa Karáhéne arambehri miraunsabé mareqmarerutaq mó kegá ínénsabe abehq éhwéh aintáhtáq íroke sunúq sitaq mó kegá níwíoqnahtaq mó kegá íre kaweraintáhtáq nirupipeq pehwehrue míóge. Íné mareqmarerutaq Manikánka págege aintéhnká wene arambehri págegeue miraorahuge.

Poraga Kórina suwahpeqte ké séhréh ariteyabe irari ehwéhne.

¹¹ Itega miraonka ínéga múguwahgu anínká irarinserahnuge. Itega néne arambehriunsabé íre iwíáh iwíáhonsabé mi ehwéh iraruge. Íné íre anotah aní míónsabé niahtebohge. Iteba péhe éhwéh iwáhnoro kegá íné íre kiotaikowe. Minayabe mi keyábé aneqsabé iwíáh iwíáhoo? ¹² Manikánka eqmaq núwátáirana iteba míarautaq págege arámbéhríéna ótaq sansá itega íre tagariaro sansánurautaq pehwehrue míarauqaq tagarowe. Itega mina tagéq Manikánka íné eqmaq núwátái aní ména wene arambehri tábúsoqme mira aruqaruruge ahtebahrahowe. ¹³ Mó kehiná suwahpeq Sísa tagaríáh kegá íné kirabo aintera íné íre kárái naneq níátówana merauge. Iteba míarautaq mi sansá íre miraurauge. Minayabe itega iwíáhéq, Ínéga íre kaweraitáráire iwíáhoo? Mira iwíáh kahnaaq mó mina tahnsa iwíáh íre oro.

¹⁴ Téhtaré tánáhráq iteba míaraunsabé íre ineh ineh aitáráuge. Mónkakáq iteba koragéyabe nuwahbehrana mi tanáhráqkákáq moq íre ineh inehinie. Itene ménsámehnsánsabe íre nirutaboirena peh morá itensabé nirutaboirena ite séhréh aiteyabe nuwahbehre. Káriq anímárinká sinoibo íre kiraboowara peh morá sinoiboga sene animárí kiraboowe. Íné iteribo tahnsá míónsábé sinoiboga sene animárí kawerue séhréh arítáhnserah mirainie. ¹⁵ Ite séhréh aitanieéna moke matió náneq parabaruaráhuge. Ite séhréh aitanieéna pukorahuge. Itensabé anotahtaq nirutaboiru puaq itega ínensabe pehgárita arutaboiraintaho?

¹⁶ Itega mahraréq, Ínéga itene ménsámehnsá ábóraq íre meraire ewe. Mó anínká mahraréna, Ínéga ehnenue péhe éhwéh teiátáitaq aneqpopoq kopípéq meraire ewe. ¹⁷ Árahuraugo? Ínéga iteba eqmatau kegá itene ménsámehnsá íre mero mino. ¹⁸ Táításareq mó Sísa tagariéh ánínseq iteba eqmatautaq Táításaga itene ménsámehnsá íre merai mino. Manikáne Awanka wereq ínereq peh morá íwiáh aitéh púata peh morá sánsánúya mino.

¹⁹ Itega ínensabe, Kaweq aní móne íwiáhigeheéna mah ehwéh sehiranue teiugo? Írakaumo. Néne iyahnabo anímáríno, peh morá ite séhréh aitanieéna moke mah ehwéh sehiranue teiúge. Manikánka tagariéhtáq Sísa Karáhéga íwiáh aitéhnserahnue teiena itega wensabé kawerue aiq pútare ateq wene sánsá págegeue sehigigeheéna séhréh aruqaruruge. ²⁰ Ínéga itensabé, Kaweqtaq míáhro aitáráuge. Aitáráunsabé iteba senaraq ite ahabábáq animárí míého. Míéhrrataq íné abiahnsa aní úkonehoéq íre kaweróne aintagéhe. Mira íwiáhunsabé nirupipeq íwiáh kikiruge. Tobehwé, mó anínsábé íre kaweq íwiáh atewé, mó anínsábé abiahnsa atewé, peh wewene íwiáh sehgie sansamé, éhruruwe, péhe éhwéh atewé, píribahriwe, momiwíotaq íre tábúsoqme sansánome, iteba senaraq mahna tahnsa sánsá kehnehboq kawerurero.

²¹ Menah áhnte itega mó kené weh ahre abariéq mó ahabábáq sánsánurowe. Mi sánsá airaiq sutaune íwiáh íre urowe. Iteba kowéna mina tagahnararaq nirupipeq págege agínana ite míéhrrabeq Manikánka, Íbisáhno aintahnana niyehitanawire. Mira íwiáhunsabé nirupipeq íwiáh kikiruge.

13

Kórina kegá Sípane sánsá kawerue sehigigeheéna Poraga séhréh arito ehwéhne.

¹ Menah téhtaré tánáhráq iteba suraúge. Mónkakáq ite koragéyabe nuwahbehre. Manikáne ehwehnka mahraréna, Téhranitégábópoq apahránítógábópoq wehukeniné ahabábáqsabe morá éhwéh irarirataq itega mi ehwéh kaweratahráhowe ire. *(Lo 19.15)*

² Menah ahabábáruo kereq ómi itereq teiníboq írátíáhro. Ite anehe koragautaúq teiátáume amahnága móbeq míónsábé mónkakáq teinie. Mó iteba konaraq ahabábáq ke íre peh áwé taganie. ³ Sísa Karáhéga íné séhréh aintehrámó íwiáhéq iteba konaraq Sísa séhréh aitéhniká mirainawe taganeheqmóe. Sísa Karáhéga ite kamah aímé mareqmareq sansápo? Írakaumo. Peh págegeue miraire.

⁴ Segá Sísa awankátaq táhparótaq we mi tanáhráq mareqmareq aní míowana Manikánka págege atéh púana we amahnága págegeue mía míaire. Sísa req mía míausabé mareqmareq aní míógana Manikánka págegeue séhréh aitéhniká wereq oga mía míaeána ehweh teiena págegeue séhréh aitanie.

⁵ Itega Sísansabé aiq pútare ateq wene sánsá kawerue sehgiowámo. Minayabe kawerue íwiáhue tagahro. Sísa Karáhé itene irupipeq íre míéhro?

Írakaumo irataq itega wensabé íre tábúsoqme aiq pútare atáhwe. Minawé aiq ahtebaho?

⁶ Ínéwé Sísa Karáhéne arambehri miraéyabe íre túbáh agire éq tagariagehe íwíáhuge.

⁷ Itega íre ahbabárigheéna itensabé púreraita aitauge. Ínéga kaweq arámbéhríire íwíáhigeheéna itensabé púreraitogo? Írakaumo. Mó kegá, Íné kaweq arámbéhríire íwíáhowamo. Anetaníbo. Peh iteitega kaweq sansánigeheéna itensabé púreraita aitauge. ⁸ Itega aiq ahtebahme Manikáne aiq pútaq ehwéh íre saiqnariahrahúne. Írakaumo. Mi ehwéhnsábé peh kowe ateq mó keyábé mi ehwéhnsábé aiq pútare atáhro arita aritaúne.

⁹ Ite mareqmareronaraq itewe págegeue míéhansabé iwíáh íwíáhúne. Ite kaweqtaq méq aiq pútaq sansánigeheéq itensabé púreraita aitaúne. ¹⁰ Iteba konaraq págegeue kamah aiénehoéna amahnága móbeq míótáq mah pagégé éhwéh sehiranue teiúge. Maniká Iteriboga wene arambehri mirainkeheéna págege aintéhre. Kamah ario éna íre págege aintéhre. Peh séhréh arito éna págege aintéhre.

Poraga iroro ú ehwehne.

¹¹ Néne iyahnabo anímáríno, iroro. Néne ehweh ireq kaweq sansánoro. Peh morá íwíáhue uwaresa anímárí míáhro. Mirairataq Manikánka itensabé arutaboiréna itene irupipeq ukiq itankéhe. We itereq mía míainkehe.

¹² Iteite we mehweh atéhoru. Mahtaqté Maniká tagaríáh kégá itensabé iroro ewe. ¹³⁻¹⁴ Itene Wahnah Sísa Karáhéga ite séhréh aitéhrana Maniká Iteriboga itensabé arutaboiraitéhrana Manikáne Awanka ómi iteba mía míaire.

Kárétia Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Kárétiaawe marakó áwíre. Poraga mitaq Sísa éhweh síwáhnoréna mitaq suena mó ke suwahpeq pokúwe. Anehe péhe éhwéh síwáhnoro kegá Kárétia marakó séra mahraréra, Peh Sísansabé aiq pútare ate sansámé íre awehraq kéhre. Mósísiga miraoro ú ehweh moq sehgióro uwana Poraga mi ehwéh irena mi pehe éhwéhnú keyabé anotahtaq abiahnsanéna mah pahsí sehiranúwe. Wega sehiranéna, Mósísiga miraoro ú ehwehniká íre séhréh aitahráhire. Peh morá Sísansabé aiq pútare atera wene sánsá sehgiro kegá oga mérapeq awaq mianeherawoe. Minayabe Sísame sánsá ambubu atawéq Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáh sehgirataq peh kaweq sansánigehe úwe.

Poraga Kárétia marákórápéqté ké siu pahsíe.

¹ Íné Pora eqmaq núwátóya aní múge. Íre wehukega omaq intera eqmaq núwátówe. Írakaumo. Sísa Karáhéreq we iriwe oganúq ato aní, Maniká Iteriboreqka omaq intera eqmaq núwátóye. ² Íné Porane páhsi sáhnsahwe tagahro. Ínéreq moke mahtaqté Sísa tagariáh kéreqka ite Kárétia marákórápéqté Sísa tagariáh kéné páhsi eqmaq suone.

³ Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe. ⁴ Maniká Iteriboga Sísa Karáhé iwíáh atowana amahnága ahbabáq aruqaruro kegá mirao serahniyeho éna ite kaweraitanieéna itene ahbabáqsabe putiowe. ⁵ Minayabe Manikánsabe ahriahri iwíáh iwíáh atone. Aiq míre.

Kaweq ehwéhmé peh morá kéhre i ehwéhne.

⁶ Wene animárimí míageheéna Manikánka omaq itaráirana Sísa Karáhéga séhréh aitaráiraq itega wensabé aiq pútare atárowe. Amahnága mó kené ehweh sehgióneheéq ite omaq itarái aní apubúue áúwáhwe. Miraonsabé áhtenuge. ⁷ Kaweq ehwéhmé peh morá kéhre. Mó ehwéhmé íre aiq pútaq ehwéhne. Mó kegá Sísa Karáhéne ehweh úbíráhbíq ehwehnue íwáhnoruro puag ite íre tábúsoqme iwíáhurowe.

⁸ Ínéga kaweq ehwéh teiátáutaq aiq pútaq ehwéh íwáhnoruraage. Amahnága ínégabópoq íópeqté ánínkáboq mó ehwéh teiáyataq Manikánka, Iraipéq pokúno aitahnawe aiq kawerinae. ⁹ Aiq teiúge. Mónkakáq teiníe. Mó anínká itega téh írátó ehwéh íre teiasa peh mó ehwéh teinaraq Manikánka, Iraipéq pokúno atahnawe aiq ábéranae.

¹⁰ Wehukega ínénsabe iwíáh iwíáhigeheéna mah ehwéh teiugo? Írakaumo. Manikánka kaweróne aintankeheéna iraruge. Wehukega ínénsabe suwahbankeheéna mah arámbéhríugo? Írakaumo. Wehukega ínénsabe suwahbankeheéna arambehriutaq tahirímé Sísa Karáhéne arambehriu aní íre mío irino.

Manikánka Pora eqmaq auwo ehwehne.

¹¹ Néne iyahnabo animárimíno, Teiníboq írátíáhro. Ínéga teiú káwéq ehwéhmé wehukéninká íre áhwáraraire. ¹² Mó kegá mi ehwéh íre teniátówe. Mó kegá mi sansá íre níwáhnorurowe. Sísa Karáhéga webataq mi sansá sokigi aintáaire.

¹³ Ite íráhmé ínéga miraurau sansámé aiq íráhwe. Ite iwíáhíome ínéga Sísa íre tagariarautaq Asiu kené sánsánsabé iwíáh iwíáhéna tábúsoqme sehgióraage. Mi tanáhráq Sísa tagariáh keyábé íre nirutaboiria peh anotahtaq síwíoqnéna moke mi ke subiqme parabaruaníe iwíáhuuraage. ¹⁴ Íné nigaqnane sansánsabé iwíáh

íwíáhéna nánuwahrah Asíú kéné sánsá kawerue sehgirauge. Ínéga sehgiraunka moke néne wehgau kiotaikurauge.

¹⁵ Náinoga íné íre maqintotaq Manikánka omaq intena séhréh aintena néne arambehri mirainkehe aintowe. ¹⁶ Anehe wene kaweq ehwéh nahnso ke korerinkeheéna Manikánka wenahni Sísá sokigi aníátáire. Sokigi aníátáirana minayabe mó keyábé íre kasenurauge. ¹⁷ Ínéga Sísá íre tagahwataq mó kegá wene arambehri miraigeheéna Manikánka omaq sitena siqmarowara se Sarúsarama suwahpeq míówe. Anehe Manikánka Sísá sokigi aníátáirana mi kebá íre kiragarauge. Téhwe Árébía marákórápéq kowéna anehe Támákása suwahpeq kouwekurauge.

¹⁸ Apahtáro ópéq parabaguraitaq Píta taganieéna Sarúsarama suwahpeq kiwéna 15 wehekáh weba míarauge. ¹⁹ Mi tanáhráq ínéga mó ke Manikánka eqmaro kewe íre tagarauge. Peh morá Sémísi itene Wahnahne ábákawa tagarauge. ²⁰ Ínéga sehiranue teiúmé aiq pútariahnsanuge. Manikánka tagariéh púana péhe éhwéh íre iraruge.

²¹ Anehe Síría marákórápéqkákáq Sírísía marákórápéqkákáq kowara ²² Súría marákórápéqté Sísá tagariáh kegá ínénku íre tagarowe. ²³ Mó kegá sensabé, Íwíoqnarai anínká amahnága Sísane sánsá sehgire. Sísá tagariáh ké subiqme parabaruaníe urai anínká amahnága Sísá éhweh teri terinire urowara írátówe. ²⁴ Manikánka íné aiq kaweraintáráinsabé sega wensabé iwíáh iwíáh atárówe.

2

Sísá tagariáh kéréq wahnahno kereq Porareq monseráh íwíáhu ehwéhne.

¹ Áhnte opéq 14 opéq parabaguraitaq Sarúsarama suwahpeq mó kirauge. Ínéreq Páhnábásareqka Táítása meqmeta móátaráúye. ² Ínéreq mibeqté Sísá tagariáh kéréq wahnahno kereqka momiwíuraunaraq wahnahno ke sebatag ehweh teriátáuge. Nahnso ke teri terinurau ehwéh teriátáuge. Manikánka mi iwíáh aintena, Kirerio aintáráirana kireriátáuge. Ínéga áhwára áhwára arámbéhríoneho éna sega néne ehweh iwíáhue tagariageheéna nahnso ke teri terinurau ehwéh teriátáuge.

³ Íné sénítái aní wenáwíq Táításawe íre Asiu anínéna peh Káríki marákórápéqté áníne. Mibeqté kegá, Táításane áú amurúruáhro ue íre pagu pagunurowe. ⁴ Mó kegá ahboeraneheéra séra itensabé, Ite moq Sísá tagariona anímáí múne éra péhenururowe.

Itega Sísá Karáhéne sansá sehgiráúnayabé Mósísine ehwehnka ite íre saiqnariaraire. Mi ehwéhká ite moq saiqnariankeheéra ahboeréhra kegá ite tagéra Táításane áú amurúruáhro éra pagu pagunurowe. ⁵ Ite nahnso kegá aiq pútaq sansá kawerue miraigeheéq itega sensabé págegeue ahqáho arítaráúnara sega wene áú íre amurú auwahráhurowe.

⁶ Manikánka wahnah kereq mó kereqsabé peh morá íwíáhi puana mibeqté wahnah keyábé íre áhtenurauge. Mi wahnáh kegá ínéga nahnso ke teri terinurau ehwéh irera o ehwéh íre teniátówe. ⁷ Segá néne ehweh irera iwíáhéra, Manikánka Pítansabé, Asiu ke kaweq ehwéh koreri terinúno atáráinserah wega ínénsabe, Nahnso ke koreri terinúno aintáráire íwíáhurowe. ⁸ Manikánka Píta omaq atena Asiu kebá eqmarena págegeue séhréh atéhnserah wega íné omaq intena nahnso kebá eqmaq nuwena págegeue séhréh aintéhre.

⁹ Manikánka mi arámbéhríráq intonsabe mibeqté kéné wahnahmarí sensiwíq Pítareh Sémísireh Sónirehga ahtebéra ínéreq Páhnábásareq mehweh aitárówe. Sereq itereq morá íwíáhéq, Ínéreq Páhnábásareq nahnso kebá arambehri kéhrara se Asiu kebá arambehri kéhre íwíáhuraune. ¹⁰ Segá peh morá

éhwéh teiera, Tabonah keyábé ahreraq matawéq se nárie sansa síwáhnorotao aitarówe. Íné nárie sansa aiq sokigi aritena mókakeakáq mirainie teriátáuge.

Poraga Pítane ahabábáq pahsuo ehwehne.

¹¹ Pítaga Ántióka suwahpeq mívarirana ehweh ataráuge. Wega miraurai sansámé íre kaweq sansáne. ¹² Pítaga Ántióka suwahpeq téh suraitaq Sísa tagariáh náhnsó kéreq moráráq táhutahururaire. Sémísiga eqmaq súatái Asiú kéga mitaq surowana Pítaga suro keyábé áhreéna nahnso keba moráráq íre táhutahururaire. Suro Asiú kéga mahra íwiáhéra, Nahnso kega Sísansabé aiq pútare atehrara sene síu amurúruáhro íwiáhurowe. Mira íwiáhurowsabé abiahnsa atéhoéna Pítaga áhreéna nahnso keba mónkakáq moráráq íre táhutahururaire.

¹³ Pítaga mí ahabábáq sánsá miraurainsabé mó Asiu kéga moq mina tahnsa urowe. Sene ahabábáq Páhnábása insoq atarówe. ¹⁴ Sega aiq pútaq éhwéh íre tábúsoqme sehgirowana tagéna ómi mívarotaq Pítansabé wene ahabábáqsabe ehweh ataráuge. Ínéga wensabé, Are Asiu anínéwé téh suronaraq Asiu kené sánsá íre sehgirowana nahnso kené sánsá mirarurone. Minayabe amahnága árahinsabé nahnso keyábé, Asiu kené sánsá sehgirowe eno urauge.

Sísansabé aiq pútare atéh ánímé Manikánka kaweqtaq míahne atéh éhwéhne.

¹⁵ Iteinoibo Asiu ke miáh púara ite maqitónsabe ite moq Asiu ke méq ahabábáq nahnsó ké íre míone. Írakaumo. ¹⁶ Manikánka Mósísine ehweh sehgi ánínsabé, Mi éhwéh kawerue sehgirowana puah kaweqtaq míahne atehro? Írakaumo. Ite aiq iahtebónawe peh morá Sísa Karáhénsabe aiq pútare atéh ánínsabé, Kaweqtaq míahne atéhre. Minayabe Manikánka, Kaweqtaq míahne aitankeheéq Sísa Karáhénsabe aiq pútare atone. Mó morá áh íre kéhre. Írakaumo. Peh morá Sísa Karáhénsabe aiq pútare atonayabé Manikánka, Kaweqtaq míahne aitéhre. Mósísine ehweh sehgi ánínká moke mí éhwéh íre sehgirowana. Írakaumo. Minayabe Manikánka wensabé, Kaweqtaq míahne íre atéhre.

¹⁷ Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare aitarótaq Manikánka, Kaweqtaq míahne aitaráiraq anehémé nahnso kega ahabábáronserah Sísa Karáhéga ahabábáq áhwárehro? Írakaumo. ¹⁸ Íné saiqnaríéh sánsá súáhnaraq anehe mí sansá mó sehgirowanaqme ahabábáq ani úkorahuge. ¹⁹ Íné pusa ání tahnsa míógana Mósísine ehweh íné íre saiqnaríéhre. Íre sehgirowana pusa ání tahnsa úkurauge. Manikánka, Oga míahno aintankeheéna pusa ání tahnsa úkurauge.

Sísa Karáhéga oganúq intowe. Awankátaq táhpawe putiotaq íné moq wereq moráráq pukowana ²⁰ oganúq intowe. Oganúq intowana amahnága íné nuwahbeh íwiáh íre mirauge. Írakaumo. Sísa Karáhéga nirupipeq mía míai puana we awahbeh íwiáh sehgirowe. Manikáne ahninkáwágá ínensabe arutaboiréna néne ahabábáqsabe pukú púana wensabé aiq pútare atona we awahbeh íwiáh sehgirowe. ²¹ Mósísine ehweh sehgirowe kényábé, Kaweqtaq míahne aritéhtáq tahirímé Sísa Karáhé pehipi pukú irino. Manikánka ínensabe arutaboiraintéh púana inehpeq íre súóge.

3

Mósísine sánsánkákáq Sísansabé aiq pútare atona sánsánkákáqsabé éhwéhne.

¹ Kárétia marákórápéqté kéó, árahinsabé múguwahgu ke úkuroo? Sísa Karáhé awankátaq táhpawe putio éhwéh pahsuqme teiátáúnaq írátówe. Amahnága péhe éhwéhnsabé aiq pútare atáhnsabé itega múguwahgu íwiáhowe. Inseriréga péhe éhwéh teiátóo? ² Peh morá kásé éhwéh teiníboq írátíáhro. Mósísine ehweh

sehgyronsabé Manikánka Wenawa iteba eqmatairo? Írakaumo. Sísa éhweh ireq minayabe aiq pútare atárónsabé Manikánka Wenawa iteba eqmataire.

³ Téh Manikáne Awanka ite séhréh aitáráiraq kaweq sansánurowe. Amahnága mi sansá sueq, Iteriahriáh kaweqtaq míahrahúne íwíáhoo? Mina tahnsa múguwahgu iwíáhwé árah iwíáhoo? ⁴ Manikánka séhréh aitena sokigi aiátáime amahnága sueq anetaníbo iwíáhoo? Íné iwíáhume ite íre ibitagire. ⁵ Manikánka Wenawa iteba eqmatairana ótaq sansá mirauraire. Mósísine ehweh sehgyronsabé Manikánka Wenawa iteba eqmatairo? Írakaumo. Sísa éhweh ireq minayabe aiq pútare atárónsabé Manikánka Wenawa iteba eqmataire.

⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka Ébárahma éhweh mahraréna, Wega Manikánsabe aiq pútare ato púana Manikánka wensabé, Kaweqtaq míahne atowe ire. *(Stat 15.6)*

⁷ Manikánsabe aiq pútare atáh ké Ébárahma kahnáh ké tahnsa úkowe. Minawé iahtebaho? ⁸ Naho Manikánka iwíáhéna, Kaweq ehwéhnsabé aiq pútare atáh náhnsó keyábé, Kaweqtaq míahwe aritanie úwe. Minayabe Manikánka Ébárahmansabé kaweq ehwéh teawuwe. Wene ehwehnka Ébárahmansabé mahraréna,

Arega miraónayabé moke mah marákó marákóipéqté ké kaweraritanie ire.* *(Stat 12.3, 18.18, 22.18)*

⁹ Ébárahmaga Manikánsabe aiq pútare atowana kaweratowe. Mina únserah Manikánsabe aiq pútare atáh ké moke kaweraritéhre.

¹⁰ Ínéga Mósísine ehweh sehgyúnsabé Manikánka aiq kaweraintankéhe iwíáho kewé wega kaweraritanabo? Írakaumo. Wega wene ehwehnka irarinserah mirainkehe. Wene ehwehnka mahraréna, Mósísine ehweh sehgyó ké moke mi ehwéh íre sehgyrataq Manikánka mi ke iraipéq eqmaq suanawire ire. *(Lo 27.26; Jeremaia 11.3)*

¹¹ Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Wensabé aiq pútare atéh ání Manikánka kaweratahnana oga mía míainkehe ire. *(Habakuk 2.4)*

Mi ehwéhkná Mósísine ehweh sehgyó keyábé aiq sokigi aiuwaq ite pahsuqme irátionawe Manikánka mi ke íre kaweraritéhre. ¹² Mósísine ehweh sehgie sansamé aiq pútare ate sansamé peh morá sánsápo? Írakaumo. Sehgie sansa mó sansáne. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Mósísine ehweh peh moke mi ehwéh sehgyó ké kaweqtaq míahrahowe ire. *(Wok Pris 18.5; Nehemia 9.29)*

¹³ Mósísine ehwehnka itereq moke wehukereq mi ehwéh íre sehgyrataqsabé mahrarúwe. Mahraréna, Manikánka ite íre kaweraitanawire ire. Sísa Karáhéga ite séhréh aitanieéna awankátaq táhpagéna mah awíq meyomé Ahbabáq Anine. Mi awíq mewena itene ahbabáqsabe awankátaq táhpawe putawéna ite meirena kaweraitowe. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Awankátaq táhpawe putíéh ánímé Manikánka Ahbabáq Anine áwíratowe ire. *(Lo 21.23)*

¹⁴ Manikánka Ébárahma kaweratowe. Kaweratená wensabé, Nahnso ke kaweraritanie ú ehweh aiq pútaraginkeheéna Sísa Karáhéga itene ahbabáqsabe putiowe. Manikánka, Néniwa wehukeba eqmaranie únsabe amahnága Sísa Karáhénsabe aiq pútare atáh kébá Wenawa eqmaréhre. *(Esekiel 11.9; Jol 2.28-29; Sekaraia 12.10; Eqmaro 2.33)*

* **3:8:** Manikánka teawu ehwehnsabé Ébárahmaga aiq pútare atena we Sísa aigaqna úkúwe.

Mósísine ehwehnka Manikánka mirainauge ú ehweh íre meruahráhire i ehwéhne.

¹⁵ Néne iyahnabo anímárino, itene sansánsábé iahrerag itena teinie. Téhranitégá omaq maréhra ehwéhme mó morá áninká mi ehwéh íre meruahráhire. ¹⁶ Naho Manikánka Ébárahmareq wenanahreqsabé omasa éhwéh irarúwe. Íre ómi wene anahwaréhyabe peh morá áninsábé irarúwe. Mi anímé Sísa Karáheé.

¹⁷ Teiú éhwéh áwahe íráhro. Ebeq Manikánka Ébárahmansabé omasa éhwéh irarúwana anehe áhnte opéq 430 opéq parabagútaq Mósísine ehweh sehiranúwe. Manikánka Ébárahma teawu ehwéhme Mósísiga sehiranú ehwehnká íre meruahráhire. ¹⁸ Mósísine ehweh sehironka Manikánka kaweraitéhtaq tahirímé wega Ébárahma teawu ehweh abehrúki irino. Manikánka Ébárahmansabé, Néne omasa éhwéh miranauge ú púana Manikánka mi ehwéh aiq miraúwe.

¹⁹ Aiq miraúnsabe Manikánka aneqsabé Mósísi iwíáh atowana wega sehgióro ú ehweh sehiranúo? Wehukega, Ite ahbabáq animári mune iwíáhigeheéna Mósísinsabé sehiranúno iwíáh atowe. Ébárahmane anahwa íre tutaq mi ehwéhká wahnahnaritankeheéna Manikánka Mósísinsabé sehiranúno atowe. Manikánka mi ehwéh íopeqté ké teriuwara sega mibeq mahbeq arito áni teawúwana ómi mó kegá tagageheéna sehiranúwe. ²⁰ Sehiranú anímé Mósísiéna mibeq mahbeq arito ani míowe. Maniká peh morá ánínéna Ébárahma ehweh teawutaq mibeq mahbeq arito aní íre teawasa peh Ébárahma webataq teawuwe.

Mósísine ehwehnka ite íre saiqnarawéna wahnahnire i ehwéhne.

²¹ Mósísiga sehgióro ú ehwehnká Manikánka mirainauge ú ehweh kiotaikiro? Írakaumo. Íre kiotaikire. Sehgióro ú ehweh sehgiráúnaga oga mía míaúnaraq tahirímé mi ehwéhká ite kaweraitéh irino. ²² Manikáne ehwehnka mahraréna,

Ahbabáqka moke mah kehiná kéhiná saiqnariéhre *(Aroma 3.9-19)*

ire. Minayabe Sísa Karáhénsabe aiq pútare atona ke Manikánka kaweraitena Wenawa eqmaraníe ú púana iteba eqmaréhre.

²³ Sísa Karáhénsabe aiq pútare ate tanahráq íre suriotaq Mósísine ehwehnka moke wehuke saiqnariowe. Awehraq tanáhráq Sísansabé aiq pútare atageheéna mi ehwéhká naho wehuke saiqnariowe. ²⁴ Sísa Karáhé íre tutaq Mósísine ehwehnka wehuke wahnahnúwe. Sísansabé aiq pútare atonayabé Manikánka kaweraitankeheéna Mósísine ehwehnka wahnahnúwe. ²⁵ Sísansabé aiq pútare ate tanahráq aiq awehraq kéhnsábé Mósísine ehwehnka amahnága ite íre saiqnarawena wahnahnaitéhre.

Sísansabé aiq pútare atonaga Manikáne anímári úqitéhre i ehwéhne.

²⁶ Sísa Karáhénsabe aiq pútare atonayabé Manikánka itensabé, Néne animári míáhwe aitéhre. ²⁷ Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare ateq wání meraunaraq itereq wereq morá áni tahnsa úkuraune. ²⁸ Sísa Karáhénsabe aiq pútare ateq wereq mía míaéq peh morá áni tahnsa ké úne. Asiu kereq nahnsó kereq arambehriraq saiqnariáh kéreq arambehriyabé ápeq méyáh kéreq wehreq ahrereq Sísa mía míaéra íre mó ke mó kéera peh morá ké úne. ²⁹ Ite Sísa Karáhé tagariáh ké púaq Ébárahma kahnáh ké úkowana Manikánka Ébárahma teawunserah ite kaweraitéhre.

4

Ite Manikáne animárí úkúne i ehwéhne.

¹ Wenabo pukínaraq káriq anínká wenabone marakó wene ménsámehnsá awaq mena mi tanáhráq íre meyahráhire. We káriq aní púana peh arambehri aní tahnsa míahnara mó kegá we wahnahnéra wene ménsámehnsánkakaq wahnahnatáhwe. ² We anotah aní úkéna wenaboga omaq atéh tánáhráq wewega wahnahninkehe.

³ Ite Sísá íre tagariaraunaraq pehgáriq animárí tahnsa méq mina onserahnuraune. Owainawanseq wahnsawarinseqka ite saiqnarawéra wahnahnuruowe. ⁴ Awehraq tanáhráq Manikánka wenahni eqmarowana Asiu inínká we maqmarowana Asiu kené sánsánúwe. ⁵ Mósísine ehwehnka saiqnario ke sabiruankeheéna Manikáne animárí míageheéna tumíowe.

⁶ Amahnága wene animárí míona puana Manikánka wenahniné awa itene irupipeq eqmaréhre. Wenawanká iwíáh aitéhraq Manikánsabe, Iteriboe atone. ⁷ Amahnága ite íre arambehriaraq saiqnariáh ké tahnsa méq peh Manikáne animárí míone. Ite wene animárí míona puana Manikánka moke náina naneq náinkéhe.

Poraga Kárétia keyábé iwíáh kikirú ehwehne.

⁸ Menah ite Maniká íre tagariarotaq owainawanseq wahnsawarinseqka ite saiqnarawéra íre Maniká Iteriboga tahnsanue wahnahnaitárowe. ⁹ Amahnága itega Maniká tagariáhwana wega ite tagariéhre. Tagariéh púaq aneqsabé owainawanseq wahnsawarinseqne sánsá sehgieyabe iuwahbehro? Se íre págegeowe. Segá íre séhréh aitaráhowe. Segá ite mó saiqnariéhboq aneqsabé sene sánsá sehgieyabe iuwahbehro?

¹⁰ Itega mó wehekáh mó tanáhráqsábé iwíáh íwíáhéq awehriowe. Itega mó íónkakaq ópeqkakáq sínaraqsábé sánsánowe. Íre kawerowe. ¹¹ Mi sánsánonsabé nirupipeq págege agire. Ínéga séhréh aitó árámbehriwé abehrúkinabo?

¹² Néne iyahnabo animáríno, ínéga Asiu kené sánsánsábé iwíáhunserah iwíáhoró. Asiu kené sánsánká íné íre saiqnariéh púana ite menah míaronserahnue míaraugé. Iteba téh surautaq néne ehweh ireq íre ahqáho aintárowe. ¹³ Mi tanáhráq nuwahreuraunsabé mitaq iteruwahpeq íre kótaikorahu puana kaweq ehwéh téh teiátáuge. Mina ahrreraq matiaho? ¹⁴ Ite iuwahrieh nuwáhréuraugaq itega íné íre kaqnúwátówe. Írakaumo. Maniká míéhrabeqte íópeqté ánínseq Sísá Karáhéreqka iteba suoyataq tahirí itega se kawerue mehweh arítáro irino. Se kawerue mehweh arítáronserah íné moq mehweh aintárowe.

¹⁵ Mi tanáhráq itega iwíáh íwíáhurowe. Amahnága aneqsabé túbáh agoo? Néne niura awahreuraunsabé irutaboiranteq itene iura meruqmaqme nienehe urotaq tahirímé níátó irino teniátówe. Mina iahreraq itena teiúge.

¹⁶ Amahnága ite aiq pútaq ehwéh teiúnsábé íné itene naruo aní úkugo?

¹⁷ Mó kegá itensabé ehnenehne aitera ite kawerue séhréh aitanéhe iwíáh íre owe. Itega néne ehweh sueq sene ehweh sehgiegehéra itensabé ehnenehne aitáhwe. ¹⁸ Íné iteba míótáqkákáq íre míótáqkákáq wehukega ite aiq pútaq séhréh aitanéhe iwíáhotaq tahirímé aiq kawerí irino.

¹⁹ Néne iyahnabo animáríno, kía míéh inínká ani maqmianaitaq érinserah itensabé nirutaboirunka nirupipeq umehirana níerire. Sísá Karáhéga iwíáhinserah itene irupipeq tábúsoqme iwíáhirataq nirupipeq eyoyóinae. ²⁰ Itega miraonsabé nirupipeq áhnte iwíáh kikiruge. Ite mó iwíáhigeheéna amahnága iteba méyabe nuwahbehre.

Maqmio initéyábé pabeqme ehwéhne.

²¹ Mósísine ehweh sehgieyabe iuwahbeh keo, mi ehwéhmé aiq kawerue iahtebaho? ²² Manikáne sehiranka Ébárahma éhweh teíre. Ébárahmaga wene arambehri iní wenáwíq Égah abariúwana animai maqmarowe. Anehe Manikánka Ébárahma teawena, Arene ahreurá orenínéna animai maqmi-ankéhe úwe. *(Stat 16.15, 21.2)*

²³ Wega irarúnka mó opéq mi orénínká animai maqmiowe. Minayabe se abahnínáhnah míówana Manikáne ehwehnka aiq teíre.

²⁴ Mi inítéráq pabeqme ehwéhne. Mina maqmíóya inítéwé téhtaré éhwéh tahnsanéna mahraue kéhre. Égahwe ebeqte éhwéh tahnsane. Moke wene animárimé saiqnaríáh ké wóe. ²⁵ Árébía marákórápéqté sáwéh áwíq Sáínáie.* Égahwe mi sawéh tahnsane. Wereq wene animárimé saiqnaríáh ké púana we moq mah marákóipéqté Sarúsarama suwahpeq tahnsáne.

²⁶ Mó iní, wene ahreurá íópeqté Sárúsáramáwé iteruwahpeq mire. We iteino wíre. Wene animárimé ite íre saiqnaríéh ké úne. ²⁷ Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Orahiníno, arupipeq eyoyóue míahno. Ani íre uwo uwoue maqmiahna iníno, arupipeq eyoyóue iwíáh iwíáhúno. Áúwéh inímé áhnte anímárimé inseq míankehe. Wenawehqpa mía míai inímé peh táhmaro anímárimé míagehe ire. *(Aisaia 54.1)*

²⁸ Néne iyahnabo anímárimé, Manikánka omasa éhwéh teawunka mi korénínká Áhísáhki maqmiowe. Mina inserah Manikánka omasa éhwéh teiatáinka ite wene animárimé úkue míone. ²⁹ Mi tanáhráq wenanoga pehipi maqmio anímáimé Manikánka irarúnka maqmio anímáimé áwíoqnówe. Mina únserah amahnága peh sinowaréhga maqmíáh kégá ite Manikáne Awanka maqitéh ké íwíoqnahwe. ³⁰ Íwíoqnahnsabé Manikáne ehwehnka mahraréna, Arambehri inínseq wenahninseq kaqsuo. Mi anínká Ébárahmane ahreuráné ahninkáwáreq monseráhnue sibowáné náneq awaq miehneho. Awaq miehnehboq ebeq piah ahninkáwáreq wenanoreq kaqsuo ire. *(Stat 21.10; Sóni 8.35)*

³¹ Néne iyahnabo anímárimé, ite Sísa tagariona puaq arambehri inímé ite íre wene animárimé múne. Írakaumo. Ité wene ahreuráné animárimé múne.

5

Wehukene sánsáncá ite saiqnariehneho i ehwéhne.

¹ Mósísine ehwehnka saiqnariarairaq Sísa Karáhénsabe aiq pútare ataráúnaga ite sabi iuwátáire. Mi ehwéhncá mónkakáq saiqnariehnehboq peh morá Sísansabé aiq pútare ate sansanoro.

² Iné Poraga teiníboq írátíáhro. Asiu kegá síú amurúruáhnserah itega itene íú amurúruáhnaraq Manikánka itensabé, Kawerowe aitankéhe íwíáhoo? Mira íwíáhirataq Sísa Karáhéga miraú arámbéhrígá ite íre séhréh aitahráhire.

³ Mónkakáq teiníboq írátíáhro. Asiu kené síú amurúruáh sánsá miraonehe íwíáhirataq moke Mósísine ehweh sehgióro aitankéhe. ⁴ Mósísine ehweh seh-gioneheqmúne íwíáho keo, mira íwíáhonka Sísa Karáhéga séhréh aitéh sánsá aiq súáhwana wega íre séhréh aitéhre.

⁵ Sísa Karáhénsabe aiq pútare atonayabé Manikáne Awanka séhréh aitéhrana Manikánka, Kaweqtaq mía míaowe aitankéhe. Itega mira íwíáhéq áwénunúne.

⁶ Sísa Karáhéreq mía míaó kegá síú amurúruáh sánsáncákákq síú íre amurúruáh

* **4:25:** Manikánka sehgióro ú ehweh Sáínái sawéhrápéq Mósísi teawuwana sehiranúwe.

sánsánkákáq monseráhnire. Mi sansátaré mirairanka íre séhréh aitahráhire. Peh morá Sísansabé aiq pútare ateq mó keyábé irutaboiro sansánká séhréh aitahráhire.

⁷ Menahmé itega aiq pútaq sansá kawerue sehgirowe. Mi sansá súáhiro insega teiena pagu pagunurairo? ⁸ Minawé íre Maniká, ite omaq itarái anínká iwíáh aitarái ehwéhne. Mó iwíáhigeheéna aneq ehwéh teinínkono?

⁹ Iteriborehga mah pabéqmé éhwéh iraréra, Páráwahipéq pehgáriq muoráhi naneq maréhataq mi paráwáh moke muinae ewe.*

¹⁰ Péhe éhwéh irari anínká mó ehwéh teínsabé itene irupipeq iwíáh kikirowe. Mi pehe éhwéhni aní inebómo. Manikánka we tagéna kamah awinkéhe. Itene Wahnahka séhréh aitahna puaq péhe éhwéh sueq ínégá teiú éhwéh mónkakáq sehgirowe.

¹¹ Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka kawerowe aitankéhboq itene íú amurúrúáhiro tei teinutaq tahirímé mó kegá íre níwíoqnah irino. Sísá Karáhéga itene ahabábáq kaqsuena ite kaweraitanieéna awankátaq táhpawe putio ehweh tei teinunsabé mó kegá abiahnsa aintera níwíoqnahwe. ¹² Itene íú amurúrúáhiro tei teino kegá seyene áwáhnta pirúéhataq aiq kawerinae.

Mó keyábé irutaboiréq we séhréh atéhoro i ehwéhne.

¹³ Néne iyahnabo anímáríno, mó naneqka ite íre saiqnariankeheéna Manikánka itensabé, Ínéba sero ue omaq itaráire. Mó naneqka ite íre saiqnariéhnsabé ite iuwahbeh sansá íre kaweq sansá pehipi miraoneheqmúne iwíáhiyehboq peh mó keyábé irutaboiréq we séhréh atéhoro. ¹⁴ Mósísiga sehgióro ú ehweh áwahewé Sísaga aiq mahraréna, Arerensabé iwíáhue arutaboironanserah mó keyábé moq iwíáhue arutaboiroro. ¹⁵ Póeráhqka tópah nehtaq mó áwáhu poeráhq pawe kaqsúéh serahniyeho. Mirairataq tobehue kobeq séberiyehboq kawerurero.

Manikáne Awanka iwíáh aitéhnserahnoro i ehwéhne.

¹⁶ Teiníboq iratíáhiro. Manikáne Awanka iwíáh aitéh serahnoro. Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáh sehgirowe itene irupipeqté áhbábáq iwíáh íre sehgirowe. ¹⁷ Itene irupipeqté áhbábáq iwíáhákáq Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáhákáq íre monseráh púana tobehinonóye. Minayabe ite iuwahbeh sansá íre miraorahowe. ¹⁸ Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáh sehgirowe Mósísine ehwehnta ite íre wahnahnaitahráhire.

Irupipeqté áhbábáq iwíáhgá miraúna sansánsabé éhwéhne.

¹⁹ Itene irupipeqté áhbábáq iwíáhgá mirai sansá tagariáhe. Mahna tahnsane. Mó aniné ahre weh abariéwé, íre kaweq iwíáhwé, ahabábáq sansamé, ²⁰ péhepehe manikánsabé iwíáh iwíáh atewé, ánéhgiwé, ebehwe, tobehwé, ehwehwé, mó anínsabé aru págege atewé, ménsámehnsánsabe aigará pabekime, abiahnsa atewé, peh morá arerensabé iwíáh iwíáhéwé, sainkéwé, ²¹ mó keyábé íre kaweq iwíáh aritewé, píah néra múguwahgu agéwé, píribahriwe, ahriahri ehwehwehéwé, irupipeqté áhbábáqká moke mahna tahnsa ahabábáq áhwárehre. Menah teiátáú ehwéh mónkakáq teiníe. Mina tahnsano ke Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre kioráhowe.

Manikáne Awanka iwíáh aitéhnsabé éhwéhne.

²² Manikáne Awanka iwíáh aitéh sánsámárí teiníe. Mó keyábé arutaboiréwé, aru eyoyówé, aru ukiqme méwé, uwaréqme méwé, séhréh atewé, tábúsoqme ah nogewé, tábúsoqme arámbéhriéwé, ²³ mó ke suwahbeh sansá miraéwé, we

* **5:9:** Mi pabéqmé éhwéh áwahe mahrarúwe. Mina inserah itene irupipeq pehgáriq íre kaweq iwíáh kahnararaq mótaq anotah ahabábáq úkinae. Ahwa kené pabeqme ehwéhme mahna tahnsa kéhre. Uwaruntútaq pehgáriq irá kekíaráhtáq apubúue anotah irárehre.

awahbeh sansá suena kaweq sansánéwé, minawari moke Manikáne Awanka iwíáh aitéh sánsáne. Sehgióro i ehwéhnká mah kaweq sánsá íre ahqáho aitaírhíre.

²⁴ Sísá Karáhé tagaríáh kégá iwíáhéq Sísá pukú awánkátaq itene irupipeqté áhbábáqsábé iuwahbeh iwíáhwé, igára pabeki iwíáhwé aiq sutaune.

²⁵ Manikáne Awanka oganúq ítárái puag wega iwíáh aitéhnsábé sehgióne-heqmúne. ²⁶ Mó ke kiotaikuge éq píribahriyeho. Mó ke ahbabárarítého. Mó kené ménsámehnsánsabe igára pabekíneho.

6

Iteite we séhréh atéhoró i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímárinó, Sísá tagaríéh ánínká ahbabáreána Sísane sánsá suena peh túbáh agínawe íre kawerire. Mi anínká mónkakáq Sísane sánsá kawerue sehginkeheéq ite Manikáne Awane sansá tábúsoqme sehgió kégá mi aní pehwehrue séhréh atáthro. Owainawanka ite moq ahbabáq iwíáh aitehnehboq kawerurero. ² Iteite we séhréh atéhéq aru ukiq atéhoró. Mirairataqmé Sísá Karáhéga sehgióro i ehwéh kawerue sehgióráhowe.

³ Pehgáriq anínká iwíáhéna, Íné anotah aní múge ime wewensabé péhe iwíáhíre. ⁴ Ómiga wene wene arambehri tagéra, Ai q kawerugapómo éra iwíáhue tagahro. Arerene arambehriga mó aniné arambehri kiotaikínayabé iwíáh iwíáhiyehboq peh morá arerene arambehriyabé iwíáh iwíáhoró. ⁵ Minayabe arerene arambehri kawerue sehgio.

⁶ Manikáne ehweh áwáhnorinana íréh ánínkáwé moke kaweq naneq áwáhnorí aní náwino.

Kaweq ayúnkákáq íre kaweq ayúnkákáqsábé pabeqme ehwéhne.

⁷ Péhe íwíáhiyehboq tábúsoqme iwíáhoró. Manikánsabe anetaníbo íwíáho ke kamah arinawire. Wehukenínká abehq náneq ayú uqmarahnaraq íre kaweq será iyanae. Kaweq naneq ayú uqmarahnaraq kaweq será iyanae. ⁸ Mina inserah arene arupipeqté áhbábáq iwíáh sehginaraq kaweqtapéq íre awaqme iraipéq pokiniewóne. Manikáne Awanka iwíáh atéh iwíáh sehginaraq oga mérapeq awaq miankéhe.

⁹ Kaweq sansánéq arambehri túbáh agiyehboq mi sansá íre susa peh kawerue sehgirataq Manikánka sainsuahna tanáhráq kagai apéq náinkéhe. ¹⁰ Minayabe séhréh arite tanáhráq kahnaraq ómi kawerarítáthro. Sísá tagaríáh ké anotahtaq séhréh ariteq kawerarítáthro.

Poraga Sísá awankátaq táhpagúnsabe iwíáh iwíáh ú ehwehne.

¹¹ Moke mahna parabarúó éhwéhmé ínégá peh ehweh teawúgana mó anínká sehiranéwéhre. Amahnága ínénégá sehirankara mewe mah pahsí sehiranue parabaruaníe. Néne anotah sehirá tagahro. ¹² Síú amurúrúáh kégá peh wehuke suwahbeh sansánsábé iwíáh iwíáhéra íú amurúrúáthro aitera pagu pagunowe. Pagu pagunéra peh morá Sísá awankátaq táhparó ehweh teri terinotag tahirímé mó Asiu kégá síwíoqnah irino. ¹³ Síú amurúrúáh kégá Mósísine ehweh moke íre sehgióra peh ákáhtaq sehgirowe. Itega íú amurúrúáthro e ehwéh sehgirataq sega iwíáh iwíáhigehe. Itene ehweh kawerue sehgiówe éra iwíáh iwíáhigeheéra ite pagu pagunowe.

¹⁴ Ínégá mirauraunsabé íre iwíáh iwíáhéna peh morá Sísaga miraúnsabe iwíáh iwíáhinauge. Sísá awankátaq táhpawe putionka mah marákóipéqté sánsánsábé néne iwíáhipeq aiq sutaugé. We putio tanáhráq ínégá moq pukuraunsabé mah marákóipéqté sánsá sehgiyabe íre nuwahbehre.

¹⁵ Síú amurúrúáh sánsánsábé íre iwíáh íwíáhorahi naneq mire. Síú íre amurúrúáh sánsánsábé moq monserahnire. Peh Manikáne Awanka wehukeníné arupipeq kaweratéhra o aní úkinsabé minawé anotah iwíáh íwíáhorahi naneq mire. ¹⁶ Manikánka mi iwíáh sehgió ké wene animárínsábé arutaboiréna siru ukiq sitéhre. Mi ke aiq pútaq Ísara kahnáh móe.

¹⁷ Mó kegá niru págege aintéhoéna ínégé Sísane arambehriu aní ména wene sánsá sehgiráuge. Mirauraunsabé mó kegá nubiq matowana ninonkataq náonabí kéhre.

¹⁸ Néne iyahnabo animáríno, itene Wahnah Sísa Karáhéga séhréh aitéhre. Aiq míre.

Épésá Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Poraga Épésá suwahpeq mó opéq mó opérué kosíwáhnorúwe. Anehe we Aroma suwahpeq karábúsiipéq míotaq wega mah pahsí sehiranéna Tíkíkúsi awuwana wega Épésá suwahpeq Sísá tagariáh ké mewe móriuwe. Mah pahsí áwahewé Maniká tagariáh ké moke morá íwiáhue peh morá ké tahnsa míagehe teíre. Manikánka wene kaweq sansá sokigi ariuwe teíre. Weh ahre kawerue míageheéna teíre. Anehete éhwéhmé owainawa kiotaikorahúna ehwéh teíre.

Poraga Épésá suwahpeqte ké siu pahsí.

¹ Épésá suwahpeqte kéó, íné Poraga sehiranu pahsí sáhnsahwe tagahro. Ite Manikáne animárí méq Sísá Karáhéne sansá kawerue sehgiówe. Sísá Karáhé éhweh síwáhnorinkeheéna Manikánka we awahbeh sansánéna omaq intena eqmaq nuwowe. ² Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreqka ite séhréh aitera iru ukiq itehye.

Manikánka ite Sísá tagariona ke áhnte kaweq naneq náí náini ehwéhne.

³ Itene Wahnah Sísá Karáhéne abowá Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. Ite Sísá Karáhéreq mía míáúnayabé Maniká Iteriboga ite págege aitankeheéna moke íópeqté kaweq naneq náí náinire. ⁴ Manikánka mah marákó marákó íre mirarotaq wereq Sísá Karáhéreqne animárí míageheéna omaq itowe. Wega tagehtaq íre ahababáq ke méq peh kaweqtaq mía míageheéna omaq itowe.

⁵ Mah marákó marákó íre mirarotaq Manikánka itensabé anotahtaq arutaboíréná we awahbeh sansánéna iwíáhue omaq itowe. Wega iwíáhéna, Sísá Karáhéga mirainaga wensabé aiq pútare ataneherao ke néne animárí úkigehe iwíá húwe. ⁶ Wene arutaboíri ahnínkávágá miraúnsabe Manikánka anotahtaq séhréh aitena wáh kaweraitowe. Minayabe Manikánsabe, Anotah aní móne ateq wenáwíq pankereq iwíáh iwíáh atone.

⁷ Sísá Karáhéga ite meirena itene ahababáq kaweraitanieéna putiotaq wene korahq tuwe. Wega miraúnsabe Manikánka anotahtaq arutaboíraitena itene ahababáq sabi iuena insahwé aitowe. ⁸ Insahwé aitena anotahtaq arutaboíraitena itensabé, Ahtebia ánimárí méq tábúsoqme iwíáhoraho ke míá hro aitowe.

⁹ Sísá Karáhéga miraúnsabe Manikánka naho mirainauge ú iwíáh we awahbeh iwíáh íre teiasa peh amahnága teíre. ¹⁰ Awehraq tanáhráq sínaraq Manikánka moke miraú naneqmarí soruparankéhe. Moke íópeqté náneqkakáq mah marákó marákóipéqté náneqkakáq soruparena Sísá Karáhénsabe, Minawari moke wahnahnúno atankéhe.

¹¹ Manikánka moke wene arambehri pehipi íre miraia ebeqme tábúsoqme iwíáhéna anehe miraire. Miraue tábúsoqme iwíáhéna ite Sísá Karáhéreq méq wene animárí míageheéna Manikánka iwíáhue omaq itowe. ¹² Ite Asiu kegá Sísansabé téh aiq pútare ateq wene sánsá sehgiune. Itega, Maniká téhrehnka inserahni aní ména págege aní míéhre ateq wensabé iwíáh iwíáh atageheéna ite omaq itowe.

¹³ Itega moq aiq pútaq ehwéhmé ite kaweraitahráhi ehwéh írátótaq Sísá Karáhénsabe aiq pútare atárówana Manikánka Wenawa iteba eqmataire. Manikánka, Sísansabé aiq pútare atéhra kebá Néniwa eqmaraníe únsabe wene kaweq ánimárí míageheéna Wenawa iteba eqmataire. ¹⁴ Manikáne Awanka itereq mía míai puaq Manikánka náiníe i naneq náinawire aiq tagarione. Wega

kaweraitarái puag mókake weba mía míaéq moke kaweq naneq meyanehemúne éq áwénunúne. Áwénunéq wensabé iwíáh iwíáh atone.

Poraga Épésa suwahpeqte keyábé púrerarito ehwéhne.

¹⁵ Ínéga írátíómé itega itene Wahnah Sísansabé aiq pútare ateq Maniká tagariáh keyábé irutaboirowe. Itega irutaboiro ehwéh irena ¹⁶ Manikánsabe kaweróne ata ataéna íre túbáh aguge. Púrerutaq itensabé niahreraq matawéna ite éhweh Maniká Iteribo teawa teawanuge. ¹⁷ Itene Wahnah Sísá Karáhéne Manikánsabe púrerue kaweq iwíáh arito teawúge. Itega Manikáne sansá kawerue ahtebageheéna wensabé, Arene sánsá sokigi ario teawúge. Maniká Iteribo kiotaiki aní ména anotah tehrehnkakáq aní míéhre.

¹⁸ Itega áwénunúna naneqme áhnte kaweq naneqme awaq miageheéna Manikánka ite omaq itowe. Minayabe kawerue tagariageheéna Manikánsabe, Itene irupipeqté iúrá tagahro arito teawúge. ¹⁹ Itega Manikáne págege arámbéhrí íre agehgamarahráhuéne. Wensabé aiq pútare atona ke Manikánka anotahtaq págege aítana séhréh aita aitaire. Minayabe itega ahtebageheéna púreruge.

²⁰ Sísá Karáhé pukúwana Manikánka we iriwe oganúq atena págege atena íópeq wene ayah púpeq tútuue míahno atonserah ite moq págege aítana séhréh aita aitaire. ²¹ Sísá Karáhéga moke wahnah kereq anotah anímárinseq íópeqté kéné wahnah kereq págege kereq kiotaikire. Wenáwíqka moke mó ke síwíq kiotaikire. Amahnágaákáq mókakeakáq wenáwíqka peh kiotaikinae.

²² Manikánka Sísansabé, Moke wahnahnúno atena moke íné tagariáh ké auráq matawé wahnahnarito atowe. ²³ Moke we tagariona ke Sísá Karáhéne anonka tahnsá mionana we itene iyahqno tahnsa míéhre. Wegá Maniká tagariona ke auráq matawéna wahnahnaitéhre. Wegá moke kéh náneq miraue náiena wahnahnire.

2

Manikánka ite iriwe oganúq itena Sísareq wahnahnoro aito ehwéhne.

¹ Menah itega Manikáne ehweh anterueq ahababáq aruqaruowe. Itene ahababáqka ite subiq sutairaq ite pusa ké tahnsa míarowe. ² Mi tanáhráq itega mah marákóipéqté áhbábáq sánsá sehgieq owainawamariné wahnahne sánsá sehgirowe. Mi ahababáq wáhnáhnká moke Manikáne ehweh anterúáh ké aiq saiqnaríéhre.

³ Menah itega moq Manikáne ehweh anterúáh kégá ahababáro serahnuraune. Itene irupipeqte iuwahbeh iwíáhga aiq saiqnaríéh púaq itega irutaboiro sansánkákáq ite iuwahbeh iwíáhákáq sehgirowe. Mi sansámárrí sehgieq Manikánka ahababáq ke kamah aritahna naneq ite moq meyahráhuraune.

⁴⁻⁵ Itega wene ehweh anterutauna puana itene ahababáqka ite iubiq sutainsabé ite pusa ké tahnsa míaraune. Peh pusa ké tahnsa míaraunaraq Manikánka itensabé anotahtaq arutaboiraitena kaweraitena oganúq ítáráire. Oganúq ítáráinsabé Sísá Karáhéreq mía míaúne. Manikánka séhréh aitowaq Sísansabé aiq pútare atáráúnayabé ite kaweraitáráire. Peh morá Manikánka arutaboiraitéh sánsánká ite meirena kaweraitáráire.

⁶ Manikánka Sísá Karáhé iriwe oganúq atotaq ite moq wereq iriwe oganúq itena Sísá Karáhéreq íópeq tútuue wahnahnoro aitowe. ⁷ Sísá Karáhéga miraúnsabe Manikánka ite iwíáhéna mi kawéq sánsá miraúwe. Manikánka árahinsabé miraúwo? Wegá ite ómi keyábé anotahtaq arutaboiraito sansa pahsuanieéna miraúwe. Mókake mó tanáhráq mó tanáhrárué ahriahri mina

aiq ahtebageheéna ite oganúq itena Sísa Karáhéreq íópeq tútuue wahnahoro aitowe.

⁸ Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare atárónsabé Manikánka ite anotahtaq arutaboiraite ite meirena kaweraitáaire. Íre iteitega mirauronka kaweraitáaire. Írakaumo. Manikánka wáh kaweraitáaire. ⁹ Íre iteitega arambehriuronka kaweraitáaire. Minayabe iteíwíq íre pankeráhowe. Írakaumo. Itega mirauronsabé íre iwíáh iwíáhorahowe. ¹⁰ Sísa Karáhéga miraúnsabe Manikánka ite oganúq itena we awahbeh arámbéhrí miraigeheéna omaq itena mi arámbéhrí kawerarowe.

Sísaga miraúnka ite morá ké tahnsa míone i ehwéhne.

¹¹ Ite íre Asiu ke peh nahnsó ke míáhwe. Asiu kegá sene síu amurúruera ite tagéra, Síu íre amurúruáh ké wóe aitárowe. Ite nahnsó ke méq Sísa íre tagariaro ke míaro tanáhráqsabé iwíáhoró. ¹² Mi tanáhráq itega Sísa Karáhé íre tagariarowe. Asiu kené naruo méq Manikánka mirainauge ú ehweh, wene omasa éhwéh íre írátówe. Itega mah marákóipéqté sánsá sehgieq Maniká Iteribo íre tagariarowe. Mókake Manikánka kaweraitanawire iwíáh íre urowe. ¹³ Ite wáhnaupeqté ké míarotaq Sísa Karáhéga ite kaweraitanieéna putiowana wene korahqka insahwé aitowaq amahnága ite Sísa req mía míaéq íre wáhnaupeqté ké míáhwe.

¹⁴ Menah Asiu kegá nahnsó keyábé, Iuwahriehre arítárowara nahnsó kegá moq Asiu keyábé, Iuwahriehre arítárowe. Kuri ogirahrue kéhnserah Asiu kereq nahnsó kereqne suwahrieh iwíáhga kuri tahnsá ógiráhq kowana Sísa Karáhéga ómi itene ahbabáqsabe pukúnka mi kuri saweyuena iru ukiq itowe. ¹⁵ Sísaga miraúnsabe ite morá ké míonana Mósísiga sehgióro ú ehweh nká wehuke íre saiqnariahrahire. Sísaga miraúnka Asiu kereq nahnsó kereq insahwé aitena itensabé, Ínéreq mía míaéq morá ké míáhro aitowe. ¹⁶ Wegá itene ahbabáqsabe awankátaq táhpawe pukútaq itene iuwahrieh iwíáh kaqiuwena Asiu kereq nahnsó kereq insahwé aitena Manikápa móitowe.

¹⁷ Menah Asiu ke Manikánseq wahtotaq míarowaq ite nahnsó ke íre wahtotaq míarowe. Sísa Karáhéga séna insahwé aite ehweh ite nahnsó kereq Asiu kereq iru ukire ehweh tei teinuraire. ¹⁸ Sísa Karáhéga nahnsó kereq Asiu kereq kaweraitena Manikáne Awa iteba eqmaq áuwátáiraq ite Maniká Iteriboba kowíahrahúne.

Ite Manikáne nah tahnsa míone i ehwéhne.

¹⁹ Minayabe ite nahnsó ke íre wáhnaupeqté ké míáhwe. Írakaumo. Ite peh Manikáne animarí méq wenkahnáh míáhwe. ²⁰ Ite Manikánka piéh náh tahnsa míáhwaq ite eqmaq iuwátái kereq Manikáne ehweh iraru kereq nahwiahnsanse tahnsá míonana Sísa Karáhé wahq tahnsa míéhre.

²¹ Abogéh awanká wahqtáq kawerue táhpawe kéhnserah ite Sísa req mía míaonehe. Manikánka piéh náh púana anotah nah kanae. Peh wewene kaweq nahne. ²² Manikánka itereq moke mó we tagariáh kéreq moráraq sorupaitáiraq ite wene kaweq nah míone. Wereq Wenawanseqka mi nahupéq mía míaóye.

3

Poraga Sísa éhweh nahnsó ke koreriu ehwéhne.

¹ Íné Pora Sísa Karáhéne arambehriu anínéna ite nahnsó ke séhréh aitáraúnsabé mó kegá karábúsiipéq móintárowe. ² Manikánka ite nahnsó ke séhréh aitankeheéna wega ínénsabe arutaboiraite itena omaq intena, Kosíwáhnorúno aintaráime írátówe. ³ Asiu kereq nahnsó kereq morá ké úké

ehwehmé nahomé kopípéq kowe. Menah Manikánka mi ehwéh teniátáirana minayabe métáq mah pahsíipéq pehgáriq ehwéh sehiranue aiq teiewóge.

⁴ Sísá Karáhéga Asiu kereq nahnsó kereqsabé miraináú arámbéhrí nahomé kopípéq kowaq itega néne pehgáriq ehwéh kawerue sáhsahírataq íné Poraga Sísá Karáhéga miráú arambéhri aiq kawerue ahtebéhre íwíáhigehe. ⁵ Naho Manikánka mi kopéqté éhwéh wehuke íre teiasa peh amahnága Manikáne Awanka mi iwíáh aitéhraq Manikánka eqmaro kereq wene ehweh irare kereqka irone.

⁶ Naho kopípéq ko ehwéhmé pahsuqme teiníboq íráhro. Amahnága Manikánka íre peh morá Asiu ke kaweraitéhre. Sísá Karáhé éhweh ireq wensabé aiq pútare atona kewé Manikánka moke kaweraitéhre. Moke kaweraitéh púaq Sísansabé aiq pútare atona kewé nahnsó kereq Asiu kereq peh morá ké míone. Sísá Karáhéga miraúnsabe Manikánka náinie i naneqmarí ite ómi morábí awaq mianéhe.

⁷ Manikánka ínénsabe arutaboairaintena omaq intena, Mah kawéq éhwéh kosíwáhnorúno aintowe. Mi arámbéhrí kawerue mirainkeheéna Manikánka págege aintena séhréh ainta aintaraire. ⁸ Moke Manikáne arambéhrio kegá íné kiotaikowana Manikánka ínénsabe arutaboairaintena séhréh aintéhre. Íre ínénéga kawéq arámbéhríuraunka Manikánka o arámbéhrí níátáire. Írakaumo. Wewega iwíáhéna ínénsabe, Sísá Karáhé éhweh kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire. Sísawe áhnte matiéh ání míéhraana mina matiéh náneqme íre sáhsahoráhire.

⁹ Manikánka moke ménsámehnsánkakaq wehukeakáq mirarena wega mirainage ú iwíáh naho íre teiasa peh kopípéq kowe. Peh kopípéq kowana amahnága wehukega wene iwíáh ahtebageheéna kosíwáhnorúno aintáráire. ¹⁰ Naho Manikáne iwíáh peh kopípéq kowara amahnága ite Asiu kereq nahnsó kereqka moráráq momiwíue wensabé iwíáh iwíáhúne. Iwíáh iwíáhúnara íópeqté anotah anímárinseq mibeqté wáhnáh kéreqka ite tagéra Manikáne ahtebia iwíáh ahtebéra iwíáh iwíáhigehe.

¹¹ Manikánka naho iwíáhéna, Mókake Sísá Karáhéga miráina arámbéhrígá wensabé aiq pútare atáh kéwé Asiu kereq nahnsó kereq peh morá ké míagehe úwe. Amahnága mi arámbéhrí aiq parabarúéhre. ¹² Itene Wahnah Sísá Karáhénsabe aiq pútare ateq wereq mía míaúne. Mía míaúnayabé we Maniká míéhrobeqte áh púana Manikánsabe íre áhreia wensabé itene iwíáh teawa teawanúne. ¹³ Amahnága teiúmé ite séhréh aitónsabé mó kegá níwíoqnahnsabé iwíáh kíkíriyeho. Minayabe ireq túbáh agiyehboq ite séhréh aitó púaq Sísane sánsá kawerue sehgióro.

Épésa kegá Sísane sánsá kawerue sehgiógeheéna Poraga púrerarito ehwéhne.

¹⁴ Manikánka áhnte miraurai naneqsabé iwíáhéna nirehunseraráq ména Maniká Iteribonsabé iwíáh iwíáhéna púreruge. ¹⁵ Maniká Iteribowe moke Sísansabé aiq pútare atáh kéné Sibowá míéhre. We mah marakóipéqté kéreq íópeq poko kereqne Iteribo míéhre. Wegá ite moke íwíraitéhre.

¹⁶ Manikámé áhnte kawéq naneq matiéhre. Minayabe ínéga wensabé, Arenawanka ite séhréh aitena págege aitankeheéna púreruge. ¹⁷ Itega Sísá Karáhénsabe aiq pútare atáh púana wega itene irupipeq mía míaire.

Awanká ánúqka marakóipeq íre wahto túírana mi awánká págegeue kéhnserah itega mó keyabé irutaboiritataq Sísane sánsá ambubu atawéq kawerue sehgoráhowe. ¹⁸ Sísá Karáhéga itensabé anotahtaq arutaboiritéhre. Wegá íre pehgárita arutaboiritena peh anotahtaq arutaboiritéhre. Itereq moke mó Maniká tagariáh kéreqka minayabe ahtebageheéna itensabé púreruge.

¹⁹ Wegá arutaboiritéh sánsámé anotah sansá púaq minayabe itega íre moke

ahtebahrahúne. Mi sansánkákáq wene moke mó sansánkákáq ahtebageheéna itensabé púreruge.

²⁰ Manikánka págegeue séhréh aitena áhnte miraorahire. Wega miraorahinka itega iwíáhue púrerona naneq kiotaikire. ²¹ Sísa Karáhéga miraúnsabe ite we tagariona kegá momiwíéq amahnágaákáq mókakeakáq ahriahri Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneheqmúne. Aiq míre.

4

Ite Maniká tagariona ke Sísa Karáhéne anonka tahnsá míone i ehwéhne.

¹ Íné Poraga itene Wahnahne arambehri mirauraunsabé karábúsiipéq móintárowana mahtaq míónsabé néne ehweh kawerue íráhro. Manikánka ite omaq itena kaweraitaráinsabé we awahbeh sansá tábúsoqme sehgióro. ² Píribahri ke míéhboq ahriahri peh uwaresa ké méq pehwehrue miáhro. Wensabé wensabé arutaboírég we séhréh atéhoró. ³ Manikáne Awanka iru ukiq itéhnsabé mó iwíáh mó iwíáhiyehboq peh morá iwíáhoró.

⁴ Manikánka omaq itowaq minayabe, Mókake moráráq kaweqtapéq awaq mianéhe iwíáhúne. Mira iwíáhúnayabé ite peh morá ké úkuraune. Manikáne Awame peh morá áníne. ⁵ Itene Wahnah moq peh morá áníne. Wensabé aiq pútare ate sansa moq peh morá sánsáne. Wenáwírue wání meona sansá peh moráe. ⁶ Manikámé peh morá áníne. We mah kehiná kéhínané Iteribo ména itetaq moke wahnahnéna ite míonarabeq arambehriéna moke itene irupipeq miéhre.

⁷ Sísa Karáhéga wene arambehriraq ite sainsúéhnserah itega kawerue miraigeheéna wega ite mó aní mó anínue íópeqté náneq náiena págege aitéhre.

⁸ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Wega íópeq kiutaq áhnte saiqnarito ke meriqmena móríténa wehuke wene arambehriraq sainsuena íópeqté náneq náiena págege aritéhre ire.
(*Buk Song 68.18*)

⁹ Íópeq kiu ehweh áwahewé Sísa Karáhéga íre peh íópeq kiuwe sokigi áire. Írakaumo. Téhwé we marakóipeq tumíowe. ¹⁰ Marakóipeq tumío anínká iriwe ména íópeq kiwéna moke íópeqkákáq mah marákó marákóákáq wahnahninieéna kiuwe.

¹¹ Sísa Karáhéga wene arambehri sainsúéhre. Wega mó keyábé, Eqmaro kene arambehri miraoro aitena mó keyábé, Manikáne Awanka sokigi arí éhwéh pahsúáh ké miáhro aitena mó keyábé, Nahnso ke suwahpeq Manikáne ehweh koreri sererino aitena mó keyábé, Íné tagariáh kéráq wahnahné arámbéhríoro aitena mó keyábé, Manikáne ehweh síwáhnoré arámbéhríráq itéhre. ¹² Ite Maniká tagariáh kegá Sísa Karáhéne arambehri kawerue miraigehe aitéhre. Sísa Karáhé tagariáh ké págege aitena kaweqtaq mía míaiageheéna wega mi arámbéhríwárítáq wahnah ke sainsúéhre.

¹³ Ite Sísa tagariona ke wene sánsá ahtebéq moráráq kawerue sehgiageheéna wega mi arámbéhríwárítáq wahnah ke sainsúéhre. Sísa arambehriwárítáq wahnah kegá séhréh aitéhrataq moke ite Maniká tagariona ke morá ké méq anonani tahnsa míone. Anonani tahnsa méq wenahni Sísa Karáhéne sansá kawerue ahtebéq tábúsoqme sehgióneheqmúne.

¹⁴ Wene sánsá tábúsoqme sehgiónaraq káriq anínká áhwára áhwára inserahni sansá íre oneheqmúne. Mi tanáhráq múguwahgu sansá íre sehgiónehe. Mó kegá péhe éhwéh íwáhnorirataq sensabé íre aiq pútare aritanehe. ¹⁵ Itega péhe éhwéh pehragéq mó keyábé irutaboírég aiq pútaq ehweh pehwehrue irarero. Áhwára áhwára sansá sueq Sísa Karáhéne sansá tábúsoqme sehgióneheqmúne. We itene iyahqno tahnsa miéhraq ite wene anonka tahnsa míone.

16 Wehukeníné arupipeqté íwíáhgá wene aigará, ayahnkara, aura mó arámbéhrí mó arámbéhríue sainsúéhnserah Sísaga ite wene arambéhriúna ke mó arámbéhrírác mó arámbéhrírárue saííúwéhre. Wegá saííúwéh arámbéhríúnayabé ite wene anonka tahnsánue kaweqtaq míone. Wegá saííúwéh arámbéhrí tábúsoqme sehgiónaraq we séhréh atéhonehe. Wensabé wensabé irutaboíréc iteite we séhréh atéhúnaga ite Sísane anonka kaweqtaq méq anonúkúne.

Ahbabáq kega mirao serahníyehboq kawerurero i ehwéhne.

17 Itene Wahnahne sánsá págegeue teiníboq írátíáhro. Maniká íre tagaríáh náhnsó kéga mirao serahníyeho. Segá peh ahbabáq íwíáhéra ¹⁸ sirupipeq sunkíkírirara íre tábúsoqme íwíáhorahowe. Se múguwahguéra saiyoo puara Manikánka oganúq sitahráhi sánsá íre ahtebahwe.

19 Segá kaweq sánsá suera ahbabáq aruqarurowe. Segá íre mirao naneq sánsá pehipi miráera minayabe íre siyehitehre. Segá mirao serahníyehboq kawerurero.

20-21 Segá mirao sánsámé íre Sísá Karáhéne sánsáne. Ite Sísane sánsá ahtebarotaq mi ahbabáq sánsá íre ahtebarowe. Itega Sísá Karáhé éhwéh ireq kéraneheqmúne íwíáhowaq ínereq mó kereqka wene aiq pútaq sánsá íwáhnoruraune. ²² Itene irupipeqté áhbabáq íwíáhgá íre kaweq naneq-marínsábé arutaboírowana menah saiqnariarairaq ahbabáq sansa sehgirowe. Amahnága itene irupipeqté áhbabáq íwíáh súáhro.

23 Itene irupipeq kaweq íwíáh kankehboq peh kaweq sánsánsábé íwíáhoró. Manikánka kaweqtaq ména íwíáhinserahnoro. ²⁴ Miraéq tábúsoqme íwíáhéq Maniká awahbeh sánsá sehgieq kaweqtaq mía míaoro.

Abiahnsaninaraq apubúue parabaruo i ehwéhne.

25 Ite Sísá Karáhéne anímárí méq peh morá káhnáh míáh púaq péhe éhwéh irariyehboq peh aiq pútaq ehwéh irarero. ²⁶ Mó anínsábé aru págegeue abiahnsanéq ahbabáryehboq apubúue parabarúáhro. Abiahnsanónawe ío tupékínaraq abiahnsa peh kehnehboq apubúue parabarúáhro. ²⁷ Owainawanka iteba séna ahbabáq íugi ínehboq abiahnsanirataq apubúue parabarúáhro.

28 Menah aebóuro kegá mókake mó aebóiyehboq ápeq meyagéhboq arambéhrioro. Tabonah ke nárieq séhréh aritaneheéq arambéhrioro.

29 Ahbabáratahráhi ehwéh irariyehboq peh morá séhréh atahráhi ehwéh irarero. Séhréh atahráhi ehwéh irarinaraq íréhra kegá tábúsoqme íwíáhéra kaweqtaq míagehe. ³⁰ Abehq éhwéh irarirataq Manikáne Awane aru págege agíneho. Manikáne Awanka iteba mía míai puaq ite wene anímárí míonana Sísaga tuina tanáhrác ite airaiq kaweraitankéhe.

31 Teiéna sánsámé súáhro. Abiahnsame, áyátéwé, taonsahwé, tobéh ehwehmé, éhruru ehwehmé, ahbabáq atewé, moke mi sánsámárí súáhro.

32 Mi ahbabáq sánsámárí sueq mó keyábé irutaboíréc we séhréh atéhoró. Sísá Karáhéga miraúnsabe Maniká Iteriboga itene ahbabáqsabe íre íwíáhue ahreraq matíéhre. Mina inserah mó anínká are ahbabáratahnah mi ahbabáq íre íwíáhue ahreraq matiahno.

5

Wensabé wensabé irutaboíréc we séhréh atéhoró i ehwéhne.

1 Ite Manikáne arutaboíri anímárí míonayabé we awahbeh sánsá sehgióro.
2 Naho Asiu kegá Maniká titiratówana kaweq kunkúni naneq mire éna kawerowe aritowe. Segá titiratówana Manikánka, Kawerowe aritonserah Sísá Karáhé ite kaweraitanieéna pukúwana Manikánka wensabé, kaweróne atowe.

Sísaga pukútaq itensabé anotahtaq arutaboírúnserah itewe moq wensabé wensabé irutaboírég we séhréh atéhoró.

³ Itewe Manikáne animárí míáh púaq ahababáq sansa miraome íre ábérehre. Mó aniné weh ahre abariéwé, íre kaweq sansámé, mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekime pehragahro. Ite Manikáne animárí míáh púaq minawarinsábé íre ehwehnoro. ⁴ Ehbome, múguwahgu ehwéhmé, ogie ehwéhmé pehragahro. Minawari íre ábéreh sansáne. Írakaumo. Moke ahababáq pehragég peh Manikánsabe kaweróne ateq wensabé iwíáh iwíáh atáthro.

⁵ Ménsámehnsánsabe arutaboiri anímé owainawansabé titiratéh ání tahn-sane. Minayabe ménsámehnsánsabe arutaboíro kewé, mó aniné weh ahre abario kewé, íre kaweq sansá mira aruqaruro kewé Sísá Karáhéreq Maniká Iteriboreqka wahnah wahnahnóyarabeq íre kioráhowe. Minayabe ahtebahro.

Peh téhrehrebeqte kaweq sansánoro i ehwéhne.

⁶ Manikánka mi sansáno ke íre kamah arinkéhe eme péhe éhwéhnowe. Sene múguwahgu ehwéhnsábé aiq pútare aritéhboq kawerurero. Manikánka mi ahababáq sánsáno ke, wene ehweh íre sehgiro ke anotahtaq kamah arinkéhe. ⁷ Minayabe mi ahababáq sánsáno kereq íre míáthro. Sene ahababáq insoqitéhboq sereq íre míáthro.

⁸ Menah itewe mi ahabábáro ke tahnsanéq sunkíkírirabeq míarowe. Amahnága itene Wahnahne animárí míáh púaq téhrehrebeq míáhwe. Ite téhrehrebeq míáh púaq sunkíkírirabeqte sánsá pehragég peh morá téhrehrebeqte káwéq sánsánoro. ⁹ Téhrehrebeqte sánsá sehgiro kegá kaweq sansánéra tábúsoqme arámbéhríera aiq pútaq ehwéh irarewe. ¹⁰ Itene Wahnah awahbeh sansá ahtebéq sehgióro.

¹¹ Sunkíkírirabeqte áhbábáq sánsáno kereq íre méq peh sene ahababáq pah-súáthro. Sene ahababáq sansanká kaweq naneq íre áhwárahahire. ¹² Sega kopípéq mirao sansámé niyehiteh sansá púana minayabe móme íre irarinie.

¹³ Téhrehnka moke sansá áwahe sokigi ainieéna ábóraq marahráhire. ¹⁴ Téhrehnka moke sansá áwahe ábórararuahna puana mó íre kopéq suahráhire. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Sugahna aníno, irigúno. Pusa ké míáhrabeqte iriwe míáthro. Iriwe míéhrataqmé Sísá Karáhéga téhrehme kaweq sansámé sokigi ainkéhe ire. *(Aisaia 26.19)*

Píah nahnsabé múguwahgu agéra ahababáq aitahráhi sansáne i ehwéhne.

¹⁵ Itega sehgió sánsá kawerue auráq matíáthro. Múguwahgu kegá onser-ahniyehboq peh ahtebia ké tahnsanue míáthro. ¹⁶ Mah tanáhráq pehipi sotaikínehboq ahriahri Manikáne arambehri miraoro. Mah tanáhráq íre kaweq tanáhráq púaq kawerue arambehrioro. ¹⁷ Múguwahgu sansániyehboq itene Wahnah awahbeh sansá ahtebéq sehgióro.

¹⁸ Píah nahnsabé múguwahgu iyeho. Ahqáho. Mi sansánká ahababáq aitahráhire. Manikáne Awanka itene sánsá moke wahnahninkehboq teaweq, Nirupipeq mía míaé auráq íntaríačno teawéro.

¹⁹ Itereq mó Sísá tagariáh kéreq moraráq méq itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atanéhboq Sísansabé iwíáh iwíáh igónkónoro. Moke Púkuipéqte igónkómé momiwíorabeqte igónkómé Manikáne Awanka iwíáh aitárai igónkómé wensabé iwíáh iwíáthro. Itene irupipeq eyoyóue igonkónéq itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáthro. ²⁰ Ahriahri Maniká Iteribonsabé moke mó naneqsabé, Kaweróne atáthro. Itene Wahnah Sísá Karáhé áwírué kaweróne atáthro.

Ahrerono, iteruwehqzone ehweh kawerue sehgióro i ehwéhne.

²¹ Itega Sísá Karáhénsabe irutaboírég áhteno puaq morání moránínue Sísá tagariáh kéné ehweh ireq sehgióro. ²² Ahrrerono, Sísá itene Wahnahne ehweh kawerue sehgiónserah iteruwehqsone ehweh moq kawerue sehgióro.

²³ Sísá Karáhéga we tagariáh kéráq wahnahninserah awehkawagá wene ahrreraq wahnahninkehe. Sísá Karáhéga ite kaweraitéhnsábé ite we tagariona ke wene anonka tahnsá úkue míone. ²⁴ Minayabe ite Sísá tagariona kegá wene ehweh kawerue sehgiunanserah ahrrerónká iteruwehqsone ehweh kawerue sehgióro.

Weho, itene ahrreronsábé irutaboíroro i ehwéhne.

²⁵ Sísá Karáhéga ite we tagariona ke arutaboíraitena ite kaweraitanieéna pukúwe. Weho, Sísaga itensabé arutaboírinserah itene ahrreronsábé moq irutaboíroro. ²⁶ Sísaga ite kaweraitanieéna pukúwaq wene kaweq ehwéh írátáúnaga kaweqtaq méq wání meraune. Mirauraunayabé amahnága kaweqtaq míahrahúne. ²⁷ Ite we tagariona ke íre ahbabária peh kaweqtaq mía míaiagehéna Sísaga ite kaweraitanieéna pukúwe.

²⁸ Wehga wene anonka arutaboíréna kawerue wahnahninserah wene ahreyabé moq arutaboírue wahnahninkehe. Wene ahreyabé arutaboíri wehgá wewensabé moq arutaboírure. ²⁹ Wehukenínká wewene anonkansabé, Nuwahriehre íwiáh íre iwíáhíre. Wewene anonkansabé arutaboíréna kawerue wahnahnéna táhutahirire. Ite Sísá tagariona ke wene animarí púana wega ite kawerue wahnahnaitéhre. ³⁰ Ite Sísá Karáhéne anonka tahnsá púana wega wahnahnaitéhre. ³¹ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Wehga wenanoibone nahtapeq suena wene ahrrereq mía míainkehe. Se morá ání tahnsanue míagehe ire. (Stat 2.24)

³² Mi ehwéhncá íre peh morá weh ahreyabé irarire. Mi ehwéhncá Sísá Karáhéreq we tagariona kereqsabé moq irarire. ³³ Weho, morá ání tahnsanue míagehe irarinsabé arerene anonkansabé arutaboíré kawerue wahnahnónanserah arene ahreyabé moq arutaboírúno. Ahrega wenawehqne ehweh kaweruwe irena wensabé iwíáh íwíáhinkehe.

6

Iteinoibone ehweh íráhro i ehwéhne.

¹ Animaríno, iteinoibone ehweh íráhro. Itene Wahnahnka sene ehweh íráhro aitéhnsábé mina aiq kaweq sansáne. ²⁻³ Manikánka sehgióro ú ehwehnká mahraréna, Iteinoibonsabé iwíáh íwíáhoró. Mirairataq kaweqtaq méq mah marákórág ore orení uragéhe ire. (Lo 5.16)

Wega sehgióro ú ehweh irarútaq wega mah omásá éhwéh téh irarúwe.

Itene animarí tábúsoqme síwáhnororo i ehwéhne.

⁴ Sibowárého, itene animarínsábé áhnte ehwéh aruqaruronka siwahsoreqsirara sega itensabé abiahnsa aitagéhe. Minayabe mi sansá sueq itene animarínká itene Wahnahne sánsá kawerue ahtebagehboq tábúsoqme síwáhnororo.

Itene Wahnahne ehweh kawerue sehgióro i ehwéhne.

⁵ Mó kené arambehrireq saiqnaríáh kéó, itene marakóipeqté wáhnáhmárinnsábé áhtenég sene ehweh kawerue sehgióro. Sene arambehrireq taoraho iyehboq Sísá Karáhéne arambehri kawerue miraonserah sene arambehri moq miraoro. ⁶ Íre peh morá sega tagehrataq kawerue arambehrioro. Írakaumo. Segá íre míéhrataqkakág kawerue

arambehrioro. Ite Sísa Karáhéne arambehrio ke púaq moke mirao arámbéhrí kawerue arambehrioro. Minawé Maniká Iteribo awahbeh sansáne.

⁷ Itene marakóipeqté wáhnáhné arambehri miraotaq íre peh morá sene arambehri miraowe. Mi arámbéhríwé Sísa itene Wahnahne arambehri úkire. ⁸ Minayabe mi arámbéhrírataq iru eyoyóue kawerue arambehrioro. Sísa itene Wahnahnka moke kaweq arámbéhrío ke ápeq náinkéhe. Arambehri saiqnariáh kéreq sene arambehriyabé móne méyáh kéreq peh morá íwíáhéna mókake ápeq náinkéhe.

⁹ Arambehriraq wahnahno keo, iteba arambehrio keyábé peh kaweq sansánoro. Anotah ehwéh arítéhboq itene ehweh kawerue sehgírataq itega se pehwehrue arítáhro. Itereq sereqne íopeqté Wáhnáhnká íre mó iwíáh mó iwíáhíre. Wega moke wehukeyabé peh morá íwíáhí puq minayabe ahrreraq matawéq kawerurero.

Sísa tagariáh kéga owainawamarínseq ebehúne i ehwéhne.

¹⁰ Ínéga parabaruanau ehwéh íráhro. Itene Wahnahme ayahnsa kira anínéna págegeue mía míaire. Ite moq mina tahnsa míaneheéq wega séhréh aitéhnsábé weba wahtotaq mía míaéq págegeue mía míaoro. ¹¹ Owainawanka ahbabáq aitehnehboq itega kaweqtaq míaneheéq Manikánka náí íq, póriáh, téhnké sokahue míáhro.

¹² Íre wehukereq ebehúne. Írakaumo. Owainawamarínseq sene wahnahmarínseq sunkíkírirabeqte wáhnáhnseq áhnte íopeqté áhbabáq kéreq ebehúne. ¹³ Minayabe Manikánka náí íq, póriáh, téhnké sokahue míáhro. Mirairataq owainawamarínká iteba siraq ebehirataq sega ite íre iuboráhowaq peh págegeue méq ebehorahowe. Ebeh parabarueq págegeue míahrahowe.

Owainawanseq ebehúna naneqsabé pabeqme ehwéhne.

¹⁴ Owainawanseq kawerue ebhoneheéq teiú náneqmarí sokah sokahue míáhro. Aiq pútaq ehwéh irareme itene áréti tahnsáne. Kaweqtaq mía míaéwé káhpahraté miraia síótí tahnsane. ¹⁵ Manikáne kaweq ehwéh insahwé aite ehwéh teriémé itene igárápité súú tahnsáne.

¹⁶ Sísansabé aiq pútare atewé itene tehнке tahnsane. Mi tehнке mararaq pentabehrataq owainawane poriahga íre séuqmianae. ¹⁷ Manikánka aiq kaweraitéhmé itene págege ayáhúq tahnsane. Manikáne púkuipéqté éhwéhmé itene poka tahnsane. Mi ehwéh irarirataq Manikáne Awanka séhréh aitanae. ¹⁸ Manikáne Awanka iwíáh aitahna naneqsabé ahriahri púreroro. Mó naneq mó naneqsabé iwíáhíue púreroro. Kawerue púreroneheéq túbáh agiyehboq áwéh panantágínaq tagéq moke Maniká tagariáh keyábé púreroro.

¹⁹ Ínénsabe moq púreraintáhro. Íné íre áhreia Manikáne kaweq ehwéh peh kawerue pahsuaníboq Manikánsabe, Íné págege ate séhréh ato ue teawéro. ²⁰ Íné Manikáne ehweh koreri terinu aní múge. Teri terinunsabé mó kegá karábúsiipéq móíntáhwe. Kaweq ehwéh págegeue teri teriné sansamé kaweq sansáne. Ínéga íre áhreia peh tábúsoqme mirainiboq púreraintáhro.

Poraga Manikánsabe mi ke moke kawerarito ú ehwehne.

²¹ Itene iruí íyáhnábó aní wenáwíq Tíkíkúsie. Wega itene Wahnahne arambehri kawerue mira aruqarurire. Wega íné ehweh teinkeheéna iteba eqmaróge. ²² Ínéwé arahue míéhre íwíáhoo? Íné aneq arámbéhríre íwíáhoo? Íné ehweh Tíkíkásaga moke teiena itene irupipeq eyoyó aitankéhe.

²³ Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka itene iru ukiq itehye. Itega kawerue aiq pútare ariteq mó keyábé irutaboírigheéta séhréh aitehye.

²⁴ Itene Wahnah Sísa Karáhénsabe anotahtaḡ irutaboiro kewé Manikánka séhréh aitéhre.

Pírípái

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Pírípái suwahpeqme Másérónía marákórápéq kowe. Poraga mibeqté keyábé anotahtaq arutaboirena mah pahsí sehiranúwe. Mah pahsípeq wega mó naneq mó naneq ehwéh sehiranéna sega Sísane sánsá ambubu atawéq kawerue sehgeheéna mah pahsí sehiranúwe. Sega mótaq mótarue Pora móne náuwana wega sensabé kawerowe aritowe. Wega sensabé, Ahriahri iru eyoyóeq iwíáh iwíáhoró úwe.

Poraga Pírípái suwahpeqte ké siu pahsíe.

¹ Pírípái suwahpeqte kéó, íné Porane páhsi sáhnsahwe tagahro. Moke Sísá Karáhéne animárinseq wahnahno kereq séhréh arító kéro, mah pahsí kawerue tagahro. Ínéreq Tímótireqka Sísá Karáhéne arambehriúya anité úye. ² Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

Poraga Pírípái ke púrerarito ehwéhne.

³ Itensabé niahreq kéhtáq ahriahri Maniká Iteribonsabé kaweróne atena iwíáh iwíáh atóge. ⁴ Itensabé púreraitótáq ahriahri nirupipeq eyoyóirana púreraitóge. ⁵ Ínéga Sísane kaweq ehwéh téh teiátáutaqkákáq amahnágaákáq séhréh aintáhwe. Séhréh aintáh púana itensabé púreraitótáq ahriahri nirupipeq eyoyóirana púreraitóge. ⁶ Íné aiq tagaríomé Maniká Iteriboga itene irupipeq kaweq arámbéhrí áhwáraraire. Mi arámbéhrí íre túbáh agia Sísá Karáhé tuinagake Manikánka parabaruawire.

⁷ Manikánka Sísane kaweq ehwéh koreri terinúno urairana tábúsoqme koreri terinuraage. Sísane kaweq sansánsabé ehweho kereq moq teri terinuraage. Teri terinurautaqkákáq amahnága karábúsiipéq míótáqkákáq mi arámbéhrí mirainkeheéq itega náni náninéq séhréh aintáhwe. Minayabe itensabé ahriahri nirutaboiraitóge. Mira iwíáh aitomé aiq tábúsoqme iwíáhuge. ⁸ Manikánka aiq tagaríéhmé Sísá Karáhéga itensabé arutaboiraitena íné mira iwíáh aintéh púana ínéga itensabé moq nirutaboiraitóge.

⁹ Itega mó keyábé anotahtaq irutaboiraritageheéna itensabé púreraitóge. Irutaboiréq ahtebia ké tábúsoqme iwíáho ke míageheéna itensabé púreraitóge. ¹⁰ Mina tahnsa ké míéhrrataq ite peh kaweq sansá omaq itahráhire. Peh kaweq sansá omaq itahráhinsabé mirairataq Sísá Karáhé tuinagake ite íre ahbabáq ke méq peh kaweqtaq míagehe. ¹¹ Sísá Karáhéga séhréh aitahnaga ite peh kaweq ke míagehe. Ite tagehra kegá Maniká Iteribo áwíq pankerera wensabé iwíáh iwíáh atagéhe.

Pora karábúsiipéq míó ehwehne.

¹² Néne iyahnabo animárinó, mah ehwéh iragéhboq kawerue írátíáhro. Ínéga Sísá Karáhéne arambehri mirauraunsabé saiqnaintera karábúsiipéq íntárówe. Íntáróme sega kaweq ehwéh íre saiqnariahrahowe. Írakaumo. Sega íné karábúsiipéq íntáronka kaweq ehwéh íre saiqnaruto puana peh págegeue abae aguraire. ¹³ Minawé moke mahtaqté wáhnáhné sóntía kereq mó kereqka tagaríáhwe. ¹⁴ Íné karábúsiipéq míónsábé kaweq ehwéh abae agurairara áhnte Sísá tagaríáh kegá íráhwe. Íráhwana itene Wahnahnka séhréh aritéhrara sega moq íre áhrea Manikáne ehweh pahsúáhwe.

15 Táhmaro kegá néne arambehri tagéra, Ite moq anotah anímárí míaneheqmúne íwíáhéra Sísá Karáhé éhweh teri terinowe. Mó kegá peh kawerue iwíáhéra mi ehwéh teri terinowe. 16 Ínéga Sísá Karáhé éhweh pahsutaunsabé karábúsiipéq móintárówe. Minawé kaweq kegá tagéra ínénsabe sirutaboirá Sísá éhweh teri terinowe.

17 Íre kaweq iwíáho kegá sensíwíq pankeranehe iwíáhéra, Amahnága Pora karábúsiipéq míéhnsábé we kamah aweneheéq Sísá éhweh teri terinonehe ewe. 18 Minayabe abiahnsanugo? Írakaumo. Nirupipeq eyoyóire. Mó terié ké kaweq iwíáhowara mó terié ké íre kaweq iwíáhowe. Moke sega Sísá Karáhé éhweh teri terinonsabé nirupipeq eyoyóire.

Poraga Sísareq méyabe awahbó ehwehne.

19 Itega ínénsabe púreraintáhnká Sísá Karáhéne Awanka séhréh aintéhra karábúsiipéqté pugeq nuwagéhe iwíáhuge. Mira iwíáhunka nirupipeq eyoyóire. 20 Móakeakák peh eyoyóinae. Wegá níátái arámbéhrí kawerue mirainieéna anotah nirútábóiruge. Niyehitegurégúonehoéna mi arámbéhríyábé kawerue mirainauge. Íné íre áhrea peh ahriahri Sísá Karáhé éhweh teri terinuraunserah amahnágaákák pahsuqme terieyabe nuwahbehre. Miraonaraq oga míanabu pukinabugapómo néne arambehri tagehra kegá Sísá Karáhénsabe iwíáh iwíáh atagéhe.

21 Íné oga míó tánáhráq peh Sísá Karáhéreq mía míainie. Íné pukonaraq weba mía míaonawe anotah kawerinawire. 22 Íné mah marákóipéq oga míáhnaraq mó kaweq arámbéhríéna áhnte ke séhréh aritahráhuge. Minayabe anerininkono? Íre tagaríoge. 23 Anerininkono iwíáhéna téhtaré iwíáhuge. Niru eyoyói sansámé néne ninonka suena Sísaba pokéyabe nuwahbehre iwíáhuge. Sísaba pokéyabe níranawe 24 peh mahtaq ména ite séhréh aitahráhuge iwíáhuge.

25 Ite séhréh aitahráhuge tagarío púana mahtaq ména ite séhréh aitanauge. Ínéga ite séhréh aitáhnaga ite Sísane sánsá ambubu atíéhra puana itene irupipeq eyoyóinae. 26 Ínéga iteba konaraq íné tagéq Sísá Karáhénsabe iwíáh iwíáh atagéhe.

Itene naruoga íwíoqnah ehwéhne.

27 Anotah ehwéh teiníboq írátíáhro. Sísá Karáhéne kaweq ehwéh tábúsoqme sehgióro. Sehgirataq itega peh morá iwíáhue kaweqtaq mía míaiagehe. Kaweqtaq mía míaeq moráénue Sísane sánsá ambubu atawéq wene ehweh teri terinigehe. Mirairataq iteba konaraqpópoq mahtaq míáhnaraqpópoq ite kaweqtaq mía míao ehwéh iraníe. 28 Itene naruoyabé íre áhreoro. Sensabé íre áhreirataq itene naruoga mina tagéra iwíáhéra, Ite pukoneheqmúne. Peh moró Manikánka Pírípái suwahpeqte ké séhréh aritéhnsábé kaweqtaq míaneheqmóe siahtebagehe.

29 Manikánka itensabé, Sísansabé aiq pútare atáhro éna néne arambehri miraoro. Miraéq wenáwíq pankeréhraqmé itensabé suwahrieh kegá íwíoqnagehe ire. 30 Menah ínéga Sísane arambehri mirauraunsabé níwíoqnarowaq tagarowe. Amahnágaákák Sísane arambehri miraunsabé mó kegá níwíoqnah ehwéh itega íráhwe. Itereq ínéreqka ahbabáq saiqnarueq peh morá arámbéhríúne. Minayabe Sísane ehwehnsabé suwahrieh kegá íwíoqnahwe.

2

Moráénue séhréh atéhoró i ehwéhne.

¹ Itega Sísá Karáhéreq mía míaowana aiq págege aitehro? Wega itensabé arutaboiraitehnsabé itene irupipeq eyoyóiro? Itereq Manikáne Awanseqka moráénoo? Itega mó ke séhréh ariteq sensabé irutaboiroo? ² Kowe irataq moráénoro. Mó keyábé irutaboiraiteq wensabé wensabé arutaboiraitehoro. Peh morá iwíáhue míáhro. Ite mi ehwéh sehgiranka nirupipeq eyoyóinkehe.

³ Itene arambehri mirairataq peh ite itensabé iwíáh iwíáhiyeho. Ite mó ke kiotaikuna ke úne iwíáhiyehboq íre píribahrioro. Írakaumo. Mó kegá ite kiotaikowe iwíáhéq uwaresa ké míáhro. ⁴ Íre peh morá ite itene arambehriyabé auráq matíáhro. Itene iyahnabone náneq moq iwíáhue séhréh arítáhro.

Sísaga, Íné anotah aní múge íre ú púana Manikánka wenáwíq pankero ehwéhne.

⁵ Sísá Karáhéga iwíáhúnserahnoro. ⁶ Wereq Manikánseq senahnáéra monseráhnuye. Minayabe Sísaga, Íné Nánibo míéhrabeq peh we tahnsá anotah Wahnáh aní míanauge iwíáhuwo? Írakaumo. ⁷ Ite kaweraitanieéna Wenabo míéhrabeq íopeq suena wehukení úkéna arambehri aní tahnsa úkúwe.

⁸ We wehukení úkéna mah marákóípéq míotaq íre píribahri anínéna peh Wenabo awahbeh sansá ahriahri tábúsoqme miraúwe. Miraúnsabe awankátaq táhpague putiowe. ⁹ Minayabe Manikánka Sísá iriatena wega wahnahnirabeq móatowe. Móatena anotah aní míahno ato puana wenáwíqka moke mó ke síwíq kiotaikire.

¹⁰ Minayabe moke íopeqté kéreq mah marákó marákóípéqté kéreq iraipéqté kéreqka sirehunseraráq méra Sísá áwíq pankeragéhe. ¹¹ Pankerera, Sísá Karáhé aiq pútaq anotah Wahnáh míre pahsuqme irarigehe. Irariranka Maniká Iteribo áwíq pankeragéhe.

Kaweqtaq méq eyoyóue arambehrioro i ehwéhne.

¹² Néne iyahnabo anímárino, iteba míarautaq néne ehwehme kawerue sehgirowe. Amahnága iteba íre míótáqkákákq moq kawerue sehgióro. Oga mía míaoneheéq wene ehwehnsabé áhreue iransánéq kawerue sehgióro. ¹³ Itega Maniká awahbeh sansá kawerue ireq tábúsoqme miraigeheéna wega itene irupipeq ména ahriahri séhréh aitéhre. Minayabe wene ehwehnsabé áhreue iransánéq kawerue sehgióro.

¹⁴ Itega arambehriirataq íre síéhruruoro. Íre síéhruruéq peh ahriahri eyoyóue arambehrioro. ¹⁵ Mah marákó marákóípéq áhnte ahbábáq kéreq ahkaragára kereq míáhwe. Itewe se míáhtáq mirao serahnuyehboq peh Manikáne kaweq anímári míáhro. Wene kaweq anímári méq ite íre ahbabária peh kaweqtaq mía míaonehéq eyoyóue arambehrioro. Wehyoqka íopeq téhréna ábóraq kéhnserah ahbabáq ke míáhrabeq itene kaweq arámbéhrí ábóraq kéhra q oga mía mía ehwéh teri terinowe. ¹⁶ Minayabe Sísá Karáhé tuinagake néne arambehriyabé kaweróne aintankéhe. Itega oga mía mía ehwéh kawerue pahsúáhnsabé néne arambehri íre abehq úkia peh ábóraq kéh púana iwíáh iwíáhinie.

¹⁷ Itega Sísane sánsá kawerue sehgiégeheéna séhréh aitaráuge. Séhréh aitaráunsabé ahbabáq kega nubi q suaneherabowapómo. Anetaníbo. Itereq iwíáh iwíáhéna nirupipeq eyoyóire. ¹⁸ Ite moq iwíáh iwíáhoró. Ínéreq iwíáh iwíáhéq itene irupipeq eyoyóue iwíáh iwíáhoró.

Poraga Tímóti Pírípái suwahpeq eqmaraníe ú ehwehne.

¹⁹ Itene Wahnah Sísaga iwíáh aintahnana Tímóti mótaq iteba eqmaraníe. Wega itene arambehri tagéna ínéba kouwekue sereninkéhe. Íráhnaraq nirupipeq eyoyóinae. ²⁰ Tímótiga íné iwíáhúnserahnéna ite kaweqtaq méyabe arutaboiraéna, Árahue Pírípái ke séhréh aritanínkono iwíáhire. Mó mina tahnsa

íwíáho kewé ínéreq íre míáhwe. ²¹ Segá íre Sísá Karáhéne arambehri peh seyene arambehriyabé sirutaborowe.

²² Sísane kaweq ehwéh teri teri arámbéhríurautaq Tímóti nénahni tahn-sanéna séhréh aintáráire. Séhréh aintáráinsabé itega wene sánsá tagariáhwe. ²³ Minayabe áwénunéna, Mahtaq ínéba aneqpopoq kanabirapómo éna Tímóti iteba eqmaraníe. ²⁴ Ínéga iwíáhume itene Wahnah Manikánka íné séhréh aintahnana ínéga moq iteba mótaq koraganie.

Poraga wehukení wenáwíq Épápóríta Pírípái suwahpeq eqmaraníe ú ehwehne.

²⁵ Épápórítaga íné séhréh aintankeheéq itega ínéba eqmaq áúwátówe. Eqmaq áúwátówana we náníbáq tahnsa míarairata moráráq arambehri-
rauye. Wegá itensabé anotah arútábóiri puana amahnága iteba eqmaraníe íwíáhuge. ²⁶ Wegá itensabé anotah arútábóiréna ite tageyabe awahbehre. We awahreuraire uro ehwéh írátónsabe wene arupipeq iwíáh kikirire.

²⁷ We aiq pútaq awahreéna peh áura pukuraire. Manikánka wensabé arutaboírurainsabé we kaweratáráire. We pukuraitaq tahirímé nirupipeq áhnte pagégéurai irino. Minayabe Manikánka íre peh wensabé arutaboíréna ínénsabe moq arutaboíraintáráire. ²⁸ Itega we tagéq itene irupipeq eyoyóinkeheéna iteba eqmaraníe. Itene irupipeq eyoyóinayabé néne nirupipeq umehime moq eyoyóinae.

²⁹ We itene Wahnahne ani míéhnsabé eyoyóue mehweh atáhro. Mina tahnsa ké síwíq pankereq sensabé iwíáh íwíáhoro. ³⁰ Ite íre wahto míáh púaq íné íre séhréh aintahráhowe. Minayabe itega Épápórítansabé, Koséhréh ato éq ínéba eqmaq áúwátówana wewensabé íre iwíáhire. Írakaumo. Peh íné séhréh aintena Sísá Karáhéne arambehri miraurainsabé áura pukuraire. Minayabe ayahmaq aweq iwíáh íwíáhoro.

3

Sísansabé aiq pútare atáh kéwé kaweq ke wóe i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímárinó, mó ehwéh kéhre. Itene Wahnahnsabé iwíáh íwíáh ateq itene irupipeq eyoyó ke míáhro. Métáq sehiranue teí éhwéh mónkakáq séhréh aitanieéna teiníe. ² Ahbabáq aruqaruro ke, úrinsi iánká tahnsa sánsáno kegá péhe sánsá aitehboq auráq matiáhro. Segá, Ite Asiu kené sánsánéq íú amurúruáhro ue pagu paguno ke wóe. ³ Manikáne Awanka séhréh aitéhraq itega Manikánsabe iwíáh íwíáh ateq Sísá Karáhé áwíq pankerone. Minayabe ite Manikáne animárí míone. Ite tagarionawe síú amurúruáh sánsánká wehuke íre séhréh aritahráhire.

⁴ Teiníboq írátíáhro. Wehukega mirao sansánká kaweraritéhtáq tahirímé ínéga miraurau sansánká íné aiq kaweraintárái irino. Ínéga miraurau sansánká áhnte mó kegá mirauo sansá aiq kiotaikuraire. ⁵ Náinoibo akéq Pénsámíni kahnáh akéq Asiu anité wóye. Náinoga íné maqmarotaq abapeqte apahtáro wéhékáh sótaikútaq níú amurúruówe. Náinoibo akéqká Íbaru ehwéh Asiu kené ehwehnóyansabé ínéga moq Íbaru kené ehwehnuge. Anonútáutaq Mósísiga sehgióro ú ehwehnsabé Péhrasi kené sánsá kawerue miraurauge. ⁶ Manikáne arambehri págegeue mirauge íwíáhéna Sísá tagariáh ké síwíoqnarauge. Mósísiga sehgióro ú ehweh íre anterusa peh kawerue sehgi-
rauge. Wehukega néne sánsá iwíáhue tagéra ahbabáq anine íre orahurowe. ⁷ Minayabe ínéga iwíáhuraume, Íné kaweqtaq míóge urauge.

Amahnága Sísá Karáhéne sansá miraunsabé néne naho kiotaikurai sansá abehq náneq úkire íwíáhuge. ⁸ Íre peh morá néne naho sansá abehq náneq

úkire. Írakaumo. Moke mó sansá abehq náneq úkire íwíáhuge. Itene Wahnah Sísá Karáhé tagaríó sánsánká moke mó sansá kiotaikirana moke mó sansá abehq náneq úkire. Sísá Karáhéne sansá sehgiónsábé moke mó sansá abehq náneq tahnsáne íwíáhéna sutaugé. Peh morá Sísá Karáhénsabe nirutaboirána mó sansá sutaugé. Peh wereq mía míainiééna sutaugé. ⁹ Suená amahnága íné Sísareq mía míaéyabe nuwahbehre.

Mósisiga sehgióro ú ehweh sehgiúnká, Kaweqtaq míahne aintahráhiro? Írakaumo. Peh Sísá Karáhénsabe aiq pútare ataráunsabé Manikánka, Kaweqtaq míahne aintaráire. ¹⁰ Sísá Karáhé tagarawéyabe nuwahbehre. Manikánka Sísá iriato púana wega págege aintahráhire. Págege aintahnayabé níre. Íné wene iyahnabo aní míó púara mó kegá Sísá áwíoqnonserah níwíoqnagehe. Sísaga we puké tanahráqsábé iwíáhurainserah íné moq mina tahnsa íwíáhinie. ¹¹ Ínéga iwíáhume mókake íné moq iriintena oga mérapeq móintanawire íwíáhuge.

Poraga, Tauntahu arámbéhrínie ú ehwehne.

¹² Sísá Karáhé tahnsa amahnága íre úkuge. Ahriahri kaweqtaq mía míau aní amahnága íre úkuge. Peh kaweqtaq méyabe nuwahbehre. Sísá Karáhéga omaq intena kaweraintarái puana ínéga págegeue arambehriuge. ¹³ Néne iyahnabo anímáríno, amahnága Sísá tahnsa íre úkuge. Íné peh morá íwíáh kéhre. Menah tanáhráqsábé anetaníbo iwíáhéna peh morá mókakeyabé iwíáhue págege arámbéhríuge. ¹⁴ Sísá Karáhéne sansá kawerue sehgiúnsábé Manikánka ínénsabe, Kaweróne. Íópeq mahbeq kio. Ínéba mía míauño aintanawire. Mi tanáhráq nina apéqsábé iwíáhue págege arámbéhríuge.

¹⁵ Tábúsoqme iwíáhoraho keo, itega moq mina tahnsa íwíáhoró. Itega mó iwíáhirataq minayabe Manikánka sokigi aítankéhe. ¹⁶ Itega kaweqtaq mía míauraunanserah mókakeakáq kawerue mía míaoneheqmúne iwíáhoró.

¹⁷ Néne iyahnabo anímáríno, iteba míarautaq néne sánsá tagarowe. Mitaq ínéga mía míauraunserahnue míáthro. Miraurau sansá miraira ke kawerue tagarawéq sene ehweh íráthro. ¹⁸ Sísá Karáhéga itene ahbabáqsabe awankátaq táhpawe pukú ehweh áhnte kegá íre irera peh ahbabáq aruqaruowe. Minayabe sega Sísá Karáhéne naruo úkowe. Mi ehwéh menah teiena amahnágaakáq nirupipeq umehirana mónkakáq teiúge. ¹⁹ Sinonkanka suwahbeh naneq mira aruqaruro puana minawé sene maniká tahnsa úkire. Mah marákóípéqté náneqmarínsábé iwíáh íwíáhéra sene siyehiteh sansánsábé iwíáh íwíáh atáhwe. Mi sansáno kega iraipéq pokoneherawoe. ²⁰ Iteitene irutaboiri matábúwé íópeq kéhraq mitaqté sánsánúne. Mibeqté ite kaweritéh aní, itene Wahnah Sísá Karáhéga tuinawire. Wegá tuina tanáhráqsábé irutaboírég áwénunúne. ²¹ Itene mareqmareq pukorahi inónká wene págegeue kagai anonká tahnsa úqitankéhe. Sísá Karáhéga moke wehukeakáq ménsámehnsánkakaq págegeue wahnahnorahi puana wega itene mareqmareq inónká págegeue kagai anonká úqitankéhe.

4

Itega peh morá íwíáhéq iru eyoyóue iahtebahro i ehwéhne.

¹ Néne niruní íyáhnábó anímáríno, itensabé nirutaboíruge. Itega Sísane sánsá kawerue sehgió púana nirupipeq iwíáh íwíáhue eyoyóire. Néne niruní íyáhnábó anímáríno, mókakeakáq kawerue sehgióro.

² Íyúóriareq Síntíkireq koreníteo, néne ehweh íráhtao. Itene Wahnah peh morá aní mire. Minayabe uwaresa ínité méta peh morá íwíáhotao. ³ Néne weho, mi ínité kawerue séhréh arito. Segá íné séhréh aintároye. Sísane kaweq ehwéh teri terinurautaq sereq Kéménareq ínéreq arambehrio kereqka séhréh

aintárówe. Oga mía míaoneherao kené síwíq kéh púkúípéq Manikánka sensíwíq aiq sehيرانaréhre.

Iwíáh kikiriyehboq Manikánsabe teawéro i ehwéhne.

⁴ Ahriahri itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq itene irupipeq eyoyóo ke míáhro. Mónkakáq teiníboq írátíáhro. Itene irupipeq eyoyóo ke míáhro. ⁵ Ómiga tagagehboq uwareasa ánimárí mía míaoro. Itene Wahnah tuina tanáhráqmé peh áhníbóránire. ⁶ Itene irupipeq iwíáh kikiriyehboq moke aru págegeorahi naneqsabé Maniká teawéro. Wensabé iwíáh iwíáh ateq ite iwíáho naneqsabé teawéro. ⁷ Mirairataq Manikánka itene iru ukiq itankéhe. Iru ukiqite sansa áwahewé íre iahtebahrahúne. Manikánka itene iru ukiq itahnaga ite Sísa Karáhéreq mía míaúnana itene irupipeq íre iwíáh kikirúne. Írakaumo. Peh iru ukiréhraq míone.

Peh kaweq naneqsabé iwíáhoró i ehwehne.

⁸ Néne iyahnabo ánimáríno, mó ehwéh kéhre. Teina kawéq náneqmarínsabé iwíáhoró. Aiq pútaq ehwéhme, séhréh arite sansámé, kaweqtaq mía míaome, tabasiwe mía míaome, kaweq naneqmarínsabéwé, kiotaiki sansámé, uwaréqme, mía míaome, minawarínsabé iwíáhoró. ⁹ Íwáhnoruraugaq írátó ehwéh sehgióro. Ínéga miraurau serahnoro. Mirairataq Manikánka iteba mía míaéna itene iru ukiq itankéhe.

Poraga Pírípái kegá we náwa náwanunsabé iwíáh iwíáh ú ehwehne.

¹⁰ Itene Wahnahne arambehri mirainkeheeq mónkakáq níátówe. Minayabe nirupipeq eyoyóue itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atóge. Menah moq itega ínensabe irutaboiraiteq peh mi tanáhráq íre nieráhurowe. ¹¹ Íne tabonah aní míónsábé mi ehwéh irarugo? Írakaumo. Íne tabonah aní míarautaqqákákq nirupipeq íre umehire. Ahriahri niru eyoyóire.

¹² Íne tabonah aní míarautaqqákákq áhnte káráitaqqákákq monseráhnue niru pehwehrue eyoyóire. Niyahbankiréh sánsánkákákq nirupibi sansánkákákq tagarióge. Áhnte kéh tánáhráqqákákq tabonah tanáhráqqákákq tagarióge. Moke mi tanáhráq monseráhnue niru pehwehribeq eyoyóire. Minayabe niahtebarauge. ¹³ Sísa págege aintahráhire. Peh wewega págege aintéhnká ínéga moke miraorahuge.

¹⁴ Íre kaweq sunúq káráitaq itega íne séhréh aintaronsabé kawerurówe. ¹⁵ Másérónía suwahpeq suena Sísa kaweq ehwéh téh teri terinurautaq itega nání náninurówe. Ite Pírípái suwahpeqte kegá tagariáhmé mó Sísa tagariáh kegá íre náníátówe. Írakaumo. Peh itebataq nání náninurówe. ¹⁶ Íne Tésarónáika suwahpeq ména tabonah aní míarautaqqákákq itega séhréh ainteq mótaq mótarue nání náninurówe.

¹⁷ Íre peh íne nání náninuro naneqsabé nirutaboiruge. Írakaumo. Peh morá itega nání náninuronsabé kagai apéq mókake meyangéhe. Minayabe iwíáhume nuwahbehre. ¹⁸ Épápóritaga itega eqmato naneq níatáinsabé amahnága áhnte matióge. Itega Manikánsabe iruí púaq áhnte náníátówe. Minawé Maniká awahbeh sansáne. Itega mirauronsabé wega kawerówe aitéhre.

¹⁹ Sísa Karáhé áhnte matiéh aní mía míaire. Minayabe Maniká Nániboga ite íre kéh náneq moke náinkéhe. ²⁰ Maniká Iteribonsabé ahriahri iwíáh iwíáh atanéhe. Aiq míre.

Poraga Pírípái keyábé iroro arito ehwehne.

²¹ Ínéga moke mibeqté Sísa Karáhé tagariáh keyábé iroro uge. Moke ínéreq mahtaqté Manikáne animárinká moq itensabé iroro ewe. ²² Mahtaqq anotah

wahnáh ání Sísáhrine nahtapeq méra wene arambehri mirao kereqka íné pagunera itensabé iroro terio ewe. Ómi mahtaqté Sísá tagariáh kégá itensabé iroro ewe.

²³ Itene Wahnah Sísá Karáhéga itensabé arutaboiréna itene irupipeq mía míaéna séhréh aitéhre.

Kórósia **Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.**

Kórósia suwahpeqme Esia marákórápéq kowe. Mó kegá Kórósia suwahpeqte ké Sísá éhweh teriuwara mibeqté kégá Sísansabé aiq pútare atówe. Anehe mó kegá péhe éhwéh síwáhnoruwana Poraga mina irena mah pahsípéq ahqáho aritena aiq pútaq ehwéh síwáhnorúwe. Wegá mahraue síwáhnoréna, Sísá Karáhéga móke kéh náneq mirarena webataq ite kaweraitena ite kiotaiki Wahnáh mía míaire. Minayabe wene aiq pútaq sansá ambubu atawéq tábúsoqme sehgióro éna Poraga mah pahsí sehiranúwe.

Poraga Kórósia suwahpeqte ké siu pahsíe.

¹ Kórósia suwahpeqte kéó, íné Porane páhsi sáhnsahwe tagahro. Sísá Karáhé éhweh kosíwáhnorinkehéna Manikánka omaq intena eqmaq núwátáire. Ínéreq Tímótireqka Sísá Karáhéne arambehriúya anité úye. ² Itewe Sísá Karáhéne sansá kawerue ambubu atíáhwe. Maniká Iteriboga ite séhréh aitena iru ukiq itankéhe.

Kórósia kegá Sísansabé aiq pútare atera kéro ehwehne.

³ Maniká we Sísá Karáhé itene Wahnahne abowáe. Itensabé púreraitoyataq Manikánsabe kaweróne ateta ahriahri iwíáh iwíáh atoye. ⁴ Sísá Karáhéne sansá aiq kawerue ahtebéq tábúsoqme sehgieq ómi Manikáne animárínsabé irutaboírowe. Minayabe ireta itensabé púreraitoyataq Manikánsabe kaweróne ateta ahriahri iwíáh iwíáh atoye.

⁵ Aiq pútaq ehwéhmé kaweq ehwéh téh írótaq íópeq oga mérapeq awaq mianeheqmúne iwíáhéq irutaboírowe. Irutaboíronsabé itega Sísane sánsá miraéq we tagariáh keyábé irutaboírowe. ⁶ Manikánka séhréh aitahráhi ehwéh írátótaq aiq pútare atera ahtebarowe. Minayabe mi tanáhráq Manikánka kaweraitáaire. Sísá tagariáh kégá mah kehíná kehíná mah kawéq éhwéh teri terinowana Manikánka íráh ké moq kawerarítéhre.

⁷ Mi kawéq éhwéhmé ite Kórósia ke íwáhnorurai anímé Épárási Sísá Karáhéne arambehri aní ména itereq arambehrire. Arambehriraq wensabé irutaboírúne. Iteba íre pokorahúyansabé Épárásiga Sísá Karáhéne sansá kawerue íwáhnoruraire. ⁸ Wegá teiena, Manikáne Awanka séhréh aitárai puag itega mó keyábé áhnte irútábóírowe uraire.

⁹ Wegá teiátáitaqkákákq menahnkákákq amahnágaákákq itensabé púreraitaráúye. Ite íre túbáh agia peh ahriahri púreraitaráúye. Manikáne Awanka awahbeh iwíáh wene sánsá iahtebagehéta púreraitoye. ¹⁰ Manikáne Awanka mirainaraq ite ahtebia ké tábúsoqme íráh ké míagehe. Minayabe wegá mirainkehéta itensabé púreraitoye. Iahtebehrataq Maniká awahbeh sansá miraéq kaweqtaq mía míaorahowe. Itega áhnte kawéq arámbéhrí miraorahéq Maniká tábúsoqme tagariagehe.

¹¹ Íre kaweq sunúq sínaraq ite uwareasa anímáí tabasíwe míagehéna Maniká págege aní púana wegá ite págege aitéhre. Wegá ite séhréh aitena págege aitankehéta itensabé púreraitoye. ¹² Ite págege anímáí méq itene irupipeq eyoyóue Maniká Iteribonsabé kaweróne atáhro. Manikánka wahnahnirabeq téhrehraqme áhnte kawéq náneq kéhre. Mókake ite wene animáí mibeq méq mi kawéq náneq meyagehéna Manikánka aiq kaweraitáaire.

¹³ Sunkíkírirabeq owainawanka saiqnariarairabeqte Manikánka ite meiqmena wene arunáwí áhnínkáwágá wahnahnirabeq móítaráire. ¹⁴ Sísaga míraúnsabe Manikánka itene ahababáq kaqiuwena insahwé aitéhre.

Poraga Sísá Karáhé éhweh pahqsuo ehwéhne.

¹⁵ Wehukega Maniká íre tagahrahúne. Sísá Karáhéwé Maniká tahnsa aní míéhre. Téhwe Sísá Karáhé ména moke miraro naneqmarí kiotaikéna wahnahnire. ¹⁶ Wega moke íópeqté náneqkakáq mah marákóipéqté náneqmarínkákáq mirarowe. Moke ábóraq kéh náneqmarínkákáq kopípéq kéh náneqmarínkákáq mirarowe. Wega moke íópeqté kéné wahnahmarínkákáq moke anotah wahnáh ánimárinákákáq moke págege naneqkakáq omaq sitowe. Wenahninká moke kéh náneqmarínkákáq wahnahninkeheéna Manikánka, Míraúno atowana mirarowe.

¹⁷ Moke miraro naneqmarínkákáq íre kotaq Sísá Karáhé míowe. We íre míéhtáq tahirímé moke kéh náneqmarínkákáq apubúue taqnobagi irino. ¹⁸ Sísá tagariona ke moráénue wene anonka tahnsá mionana wega wahnahnaitena itene iyahqno tahnsa míéhre. Sísá Karáhé mía míainsabé moke ite we tagariona ke oga mía míaorahúne. Sísá pukéna we ebeq oganúkú púaq anehe ite moq oganúkoneheqmúne. Oganúkúnsabe moke ite kiotaqme ména wahnahnire.

¹⁹ Manikánka iwíáhúnka abowá mía míainserah wenahni moq mía míaire. ²⁰ Wenahninká miraúnsabe Manikánka, Íné moke kéh náneqkakáq kaweraritanauge iwíáhúwe. Sísá awankátaq táhpague pukútaq wene korahq tunsabe Manikánka itene iru ukiq itéhre. Iru ukiq itena moke mah marákóipéqté náneqkakáq íópeqté náneqkakáq kaweraraníe iwíáhúwe.

²¹ Menah ite Manikáne naruo ánimárí méq wensabé iuwahriehre iwíáhéq ahababáq iwíáhue ahababáq aruqarururowe. ²² Sísaga itene ahababáqsabe awankátaq pukúnsabe Manikánka amahnága ite insahwé aítaráire. Wega ite íre ehweh aítanieéna insahwé aítaráire. Ite íre ahababária peh weba kaweqtaq mía míaiageheéna insahwé aítaráire.

²³ Sísane kaweq ehwéh teri terininkeheéna íné Pora eqmaq núwátáire. Mah kawéq éhwéhmé mah kehiná kéhíná teri terinúne. Mah ehwéhmé ambubu atawéq sehgióro. Kaweq nahnká íre míu míuia peh págegeue kagainserah mó ehwéhnsabé itene irupipeq iwíáh kikiriyehboq Sísá éhweh ambubu atíáhro. Mah kawéq éhwéh írátótaq itega, Oga mía míaonehe iwíáhowe.

Poraga Kórósia ke séhréh arito ehwehne.

²⁴ Ite séhréh aítaráunsabé níwíoqnahwe. Minayabe nirupipeq íre umehia peh eyoyóire. Sísá tagaríah ké áhnte úkéq kaweqtaq míageheéna arambehriunsabé níwíoqnahwe. Ite Sísá tagariona ke moráénéq wene anonka tahnsá míone. Wene anonka tahnsá mionayabé wehukega níwíoqnahtaq Sísá Karáhé moq áwíoqnahwe. ²⁵ Ite kaweqtaq míageheéna Manikánka, Sísá tagaríah ké séhréh arito aítaráire. Aítaráirana arambehriéna Manikáne ehweh moke pahsuqme teri terinuge.

²⁶ Naho naho Manikánka wene epéqté éhwéh íre teriasa peh amahnága wene ánimárí teire. ²⁷ We awahbeh sansánéna naho íre teriasa éhwéh amahnága ite nahnso kereq itereq teire. Mi epéqté éhwéhmé mahraréna, Sísá Karáhé itene irupipeq míéhra moke Manikánka wahnahnirabeq áhnte kawéq náneq kéhrabeq seneherawoe ire. Mi ehwéhmé anotah kawéq éhwéhnká ite ómi kehiná séhréh aítahráhi ehwéhne.

²⁸ Moke mah kehiná kéhínánká irageheéna we éhweh ómi teri terinuge. Ómi írah kégá Sísá Karáhéne sansá ahtebéra kawerue miraiageheéna tábúsoqme

síwáhnoréna kawerue miraoro éna pagu pagunuge. ²⁹ Ínéga kawerue mirainkeheéna Manikánka anotahta q págege aintéhre. Págege aintéhnká áhntetaq arambehri aruqaruruge.

2

Manikánsabe aiq pútare ateq péhe éhwéh saiqnaruanéhe i ehwéhne

¹ Itereq Áráórísia suwahpeqte kéreq mó Sísá tagariáh kéreqka néne niuran-
abiahtapeq ire tagarowe. Itega Sísane sánsá ahtebéq kawerue miraigeheéna
áhntetaq arambehriuge. Minawé íráhro. ² Manikánka itene irupipeq kaweq
iwíáh aitankeheéna arambehriuge. Mó kereq iteitereqsabé wensabé wens-
abé irutaboorigeheéna ite aiq pútaq ehwéh kawerue ahtebageheéna aram-
behriuge. Manikánka naho ire teiasa peh amahnága teí éhwéhmé Sísá Karáhé
éhwéhne. Minayabeákáq Sísaga miraorahi sansánkákáqsabé ahtebageheéna
teiúge.

³ Késiipéq kaweq mensáméhnzá kopípéq kéhnserah Manikáne ahtebia
sánsámé Sísaba kéhre. ⁴ Mó kegá péhe éhwéh kawerue teiraq aiq pútare
arítéhoéna teiúge. ⁵ Ínéga iteba ire mía míaugana peh néne iwíáh iteba kagaire.
Sísá Karáhéne sansá ambubu atawéq moráráq kawerue miraonsabé irena
nirupipeq eyoyóire.

Sísareq mía míaeq oga mérapeq awaqme ehwehne.

⁶ Itega Sísá Karáhénsabe aiq pútare ateq we itene Wahnah mía míai puaq we
kéranehemúne íwíáhurowe. Itega mira íwíáhuronserahnoro. Ahriahri wereq
mía míao. ⁷ Íwáhnoruro sansá kawerue iahtebahro. Anotah awánkánká
áhnte anúq kéna págegeue kagainserah itega Sísá kawerue tagariagehboq
weba mía míao. Págege marákóráq piéhra nahnká ire míu míuia peh
kaweqtaq kagainserah mi sansá ambubu atawéq mira aruqaruroro. Mira
aruqarurirataq Manikánsabe iwíáh íwíáhoru.

⁸ Péhe éhwéhnsabé aiq pútare arítéhboq kawerue iwíáhue tagariáhro. Íre
Sísá Karáhéne sansá peh wehukene iwíáh ehwehmé, abehq éhwéhmé, itene
igaqnaréhne sansánsabé éhwéhmé, owainawamaríné sánsánsabé éhwéhmé
teírataq mi ehwéhnsabé aiq pútare arítého.

⁹ Sísá Karáhéwé wehukení úkéna Maniká Wenabo tahnsanéna abowágá in-
serah moke miraorahire. ¹⁰ Ite wereq mía míáuina puaq kaweqtaq míahrahéq
oga mía míáuine. Wega moke mó wahnáhmáí kiotaigme wahnahnire.

¹¹ Itega Sísá tagariáh púaq Manikáne aiq pútaq sansá miraorahowe. Íre itene
inonka amurúreyabe peh itene irupipeqté áhbábáqkákáq abehq íwíáhákáq
sueq kaweq sansá miraorahowe. ¹² Ite Sísaba mía míaeq wání merowe. Itega
weba mía míaconsabé sega Sísá maisatotaq ite moq maisatowe. Manikánka Sísá
iriwe oganúq atonsabe aiq pútare atárónsabé Manikánka ite moq iriwe oganúq
ítaráire.

¹³ Manikáne ehweh ire írátótaq ahabábáqka ite saiqnariaraire. Saiqnari-
arairaq peh ahabábáq aruqarururonsabé ite pusa ké tahnsa míarowe. Ite Sísaba
mía míáuínayabé Manikánka itene ahabábáqsabe moke insahwé aitená oganúq
ítaráire.

¹⁴ Wega sehgióro ú sansa itega ire sehgiráúnayabé itene ahabábáq áhnte
káráire. Manikánka mina sehgióro ú sansa Sísá pukú awánkátáq táhparó púana
mi sansá parabarowe. ¹⁵ Mitaq Manikánka moke owainawamarínseq sene
wahnahmarínseq kiotaigme ména se saiqnarowe. Saiqnéna anotah wahnáh
ánínká karábúsiipéq mórítéhra ke sabironserahnue sabirúwe. Sabirúwara we
míorabeq se abehq náneq tahnsá úkuwara ómiga tagowe.

Itega Sísareq pukowanana sehgióro ú ehwehniká ire séhréh aitaahrahire i ehwéhne.

¹⁶ Minayabe itega táhutaqukakáq wáninkakaq ire awehrionsabé mó kegá ehweh aitého. Ábáhré tanahráqmé, ío serariéh tánáhráqmé, ahrena ahrena wehekáhmé sega miraoro ira sansá ire mirairataqmé ehweh aitého. ¹⁷ Minawé peh mókake sína naneqsabé peh mánkánah tahnsá míre. Sísa Karahéwé aiq pútaq aní miéh púaq tagagehe.

¹⁸ Mó kegá itensabé, Peh morá awehrío kewé íopeqté keyábé iwíáh iwíáh arítáh kéwé sensiwanka áhntetaq tagah kewé mó ke kiotaikowe teigéhe. Segá mi ehwéh aitéhransabé ire iwíáhoró. Mi ehwéh mé peh wehukéniné ehweh puáq ire aiq pútare arítáhró. Mi ehwéh irare kegá seyega iwíáhéra ite ahtebia ké úne éra píribahriowe.

¹⁹ Sewe Sísa né sánsá ire ambubu atíahwe. Sísa tagariona kewé wene anonka tahnsá miónana wega wahnahnaitena itene iyahqno tahnsa miéhre. Itene inonka onkakaq onunkakaq kéh púana itene inonka págegeue kéhre. Minayabe Manikánka séhréh aitéhra q ite Sísa tagariona ke wene anonka tahnsá méq anonúkúne.

²⁰ Sísa Karáhéga itene ahabábáqsabe pukútaq owainawamarí kiotaikú púana sega ite saiqnaríorabeqte sabiiuowe. Minayabe itega mah marákóípéqté abehq sánsámé aneqsabé miraoo? Aneqsabé wehukega teié sánsámá rí sehgióo? ²¹ Peh wehukega itensabé, Mahna ire táhtoro. Mina ire nahro. Mó naneq pehrahahro eme aneqsabé sene ehweh iraho?

²² Segá irare naneqme ire kagaorahi naneq puana parabaginawire. Minawé peh wehukega iwíáhue sehgióro e sansáne. ²³ Mi ehwéh sehgió kégá, Kaweq sansáne iwíáhowe. Mi sansá sehgió kégá iwíáhéra, Mó sansámé kaweq iwíáh iwíáhé sansa míre. Mó sansámé uwarena sánsá míre. Mó sansámá rímé inonka kaweq wahnahnorahi sansámá rí míre ewe. Mina pehrahahro e ehwéhnikáwé, mah marákóípéqté abehq sánsámé ire séhréh aitena saiqnaruaahrahire.

3

Sísareq moraráq irigowana ehwéhne.

¹ Ite Sísa Karáhéba mía míaonsabé Manikánka we iriwe oganúq atotaq ite moq iriwe oganúq itowe. Minayabe Sísa Karáhé miéhabeqte sánsánsábé irutaboíroro. We íopeq Manikáne ayah púpeq tútuue ména wahnahnahire. ² Mah marákóípéqté sánsánsábé iwíáhéq irutaboíriyehboq peh Sísa miéhabeqte sánsánsábé iwíáh iwíáhue irutaboíroro.

³ Sísa pukútaq ite moq wereq pukéq amahnága wereq Maniká Iteriboreq kopípéq moraráq miáhwe. Minayabe Sísa miéhabeqte sánsánsábé iwíáh iwíáhue irutaboíroro. ⁴ Sísa Karáhéwé itene ogamé áwahe wíre. Wegá kaweq tehreh naneqkakáq tuinagake itega moq wereq tuigéhe.

Ite o ke úkurauna ehwéhne.

⁵ Minayabe itene irupipeqté áhbábárorahi iwíáh súáhró. Mó aniné ahre ahri weh mahbi abarié iwíáhwé, ire kaweq iwíáhwé, ahabábáq sansa sehgie iwíáhwé, mó aniné ménsámehnsánsabe aigárá pabeki iwíáhwé súáhró. Mó aniné ménsámehnsánsabe aigárá pabekime, minawé péhepehe manikánsábé iwíáh iwíáh atáh sansáne. ⁶ Mina tahnsa ahabábáronsabé Manikánka anotah abíáhná aritena kamah arinawire. ⁷ Menah iteitega mina tahnsa áhbábáq mira arugarururowe.

⁸ Amahnágawé mina tahnsa áhbábáq sánsá moke súáhró. Taonsahwé, abiahnsa atewé, mó aní ahabábáq atewé, mó anínsábé péhepehe ehwéh atewé,

ehbome, mina tahnsa áhbábáq sánsá moke súáhro. ⁹ Itene irupipeqté áhbábáq íwíáhwé, ahbabáq sansamé airaiq súáhnábé wensabé wensabé péhe éhwéh teawíyeho. ¹⁰ Itega o ke úkurowe. Manikánka ite kaweq iwíáh aitowaq itega we tahnsá kaweq ke mía míaiagehe.

¹¹ Sísane sánsá mirao kewé peh morá ké tahnsane. Káríki kewé, Asiu kewé, síú amurúruáh kéwé, síú íre amurúruáh kéwé, mó ehwéhnikákáq irare kewé, mó sansá mirao kewé, mó kené arambehriraq saiqnaríáh kéwé, arambehriyabé ápeq meyáh kéwé, moke mina tahnsa ké Sísane ehweh sehgiówe. Sísá Karáhéga moke mina tahnsa kéné sirupipeq mía míaire. Segá wereq mía míaconsabé sene sirupipeq mía míaire.

Moke mó keyábé irutaboire sansa sehgióro i ehwéhne.

¹² Manikánka itensabé arutaboirena wene kaweq anímáí míageheéna omaq itáíre. Minayabe teínserah sansánue míáhro. Mó keyábé irutaboire sehréh arítáhro. Ite iuwahbeh naneq iwíáh sueq mó keyábé siru ukisiteq uwaresa anímáí míáhro.

¹³ Mó kegá íre kaweritéhrataqmé peh uwaresa ké míáhro. Itene Wahnánka itene ahbabáqsabe íre iwíáhue ahrreraq matíéhre. Mina inserah itebaqté anínká are ahbabáratahnaraq wene ahbabáqsabe íre iwíáhue ahrreraq matiahno. Mó keyábé irutaboire sansánká moke mó kawéq sánsámáí kiotaikire. ¹⁴ Moke mó keyábé irutaboire. Mah sansánká moke mó sansá kiotaikéna moke mó sansá págege atena sehréh atéhre.

¹⁵ Sísá Karáhéga itene iru ukiq itena peh morá íwíáh aitáíre. Minayabe ite iru ukiqme míáhro. Iru ukiqme méq peh morá ké tahnsa míageheéna omaq itáíre. Minayabe ite iru ukiqme mía míao. Manikánsabe ahriahri iwíáh iwíáhue kaweróne átáhro. ¹⁶ Sísá Karáhéne ehweh itene irupipeq ambubu atawéq iwíáhue tagahro. Ite morání moránínue Sísane sánsá ahtebagehboq we kawerue teawíéq síwáhnororo. Ite igonkónirataq itene irupipeq Manikánsabe iwíáh iwíáhoró. Buk Songipéqté igónkónkákáq áróturapeqté igónkónkákáq Manikáne Awanka iwíáh atahna igónkónkákáq igonkónéq itene irupipeq Manikánsabe iwíáh iwíáhoró.

¹⁷ Sísá itene Wahnah míéh púaq moke miraira arámbéhrí kawerue miraéq moke irarira ehwéh kawerue irarero. Mirairataq Sísá itene Wahnah áwírué Maniká Iteribonsabé kaweróne ateq wensabé iwíáh iwíáh atáhro.

Poraga Sísá tagariáh káíró ánínsabé irari ehwéhne.

¹⁸ Ahrrerono, iteruwehqsoné ehweh kawerue íráhro. Minawé Maniká itene Wahnah awahbeh sansáne.

¹⁹ Weho, itene ahrreronsabé irutaboire. Íre áyátehreh sah subóro.

²⁰ Animáíno, ite inoibone ehweh saiyoiyehboq kawerue íráhro. Minawé Maniká awahbeh sansáne.

²¹ Sibowáreho, itene animáínká itene ehwehnsabé abiahnsanue anetaníbo iwíáhiyehboq pehipi íre ehweh arítáhro.

Wahnah kené ehweh kawerue íráhro i ehwéhne.

²² Mó kené arambehri keo, itene marakóipeqté wáhnáh kéné ehweh moke kawerue íráhro. Itene wahnah kegá ite kaweq arámbéhrí anímáí móe iwíáhigeheéq peh morá se míáhtáq tauntahunue arámbéhríwé kaweq sansápo? Írakaumo. Maniká itene Wahnánka tagariéhnsabé wensabé áhreeq iwíáhue ahriahri kawerue arambehriro.

²³ Moke miraira arámbéhríwé tauntahunue arambehriro. Íre peh morá wehukega wahnahnonsabé Manikánka moq wahnahni puaq kawerue arambehriro. ²⁴ Ite kiotaiqme wahnáhmé Sísá Karáhé wíre. Itewe peh wene arambehriúna anímáí múne. Wegá mókake kaweq naneq oga mé apéq

náinkéhe. Minawé tagariáhwe. ²⁵ Manikánka ahbabáq ani kamah awinawire. Wegá moke wehuke peh morá sánsánéna tábúsoqme sainsuanawire.

4

¹ Wahnah keo, itene arambehri ke tábúsoqme wahnahnéq pehwehrue kawerarítáhydro. Iteitene Wahnah íopeq ména tagariéhre. Minawé aiq írátíáhwe.

Itega págegeue púreréq kaweq sansánoro i ehwéhne.

² Púreré sansa túbáh agiyehboq ahriahri púreroro. Púrerirataq itene irupipeq taorahoiyehboq kawerue iwíáhue Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhydro.

³ Itensabéákáq púreraitáhydro. Manikánka naho íre teiasa éhwéh amahnága íróge. Mó ke Sísá Karáhé éhweh koreriniboq Manikánka mi ahtápéqté ónsá sinkehboq púreraintáhydro. Mi ehwéh teri terinuraunsabé suwahriarai kegá íné karábúsiipéq méintárówana míóge. ⁴ Sísá éhweh tábúsoqme teri terime kaweq sansáne. Ínéga kawerue mirainkeheéq púreraintáhydro.

⁵ Sísá íre tagariáh kegá itene sánsá tagahnsabé kawerue iwíáhéq tabasíwe míáhydro. Seba míéhrataq ahtebawe anímárí méq Sísane sánsá kawerue sokigioro. ⁶ Ehweh irarirataq iwíáhue tábúsoqme ehwéhno. Mó kegá itene ehwehnsabé kasenirataq iwíáhue tábúsoqme teriéro. Minayabe iahtebahro.

Poraga téhraníte Kórósia kebá eqmaqsuo ehwéhne.

⁷ Ínéreq Tíkíkúsireqme Sísá itene Wahnahne arambehri moraráq mirauraye. Wegá mi arámbéhrí kawerue mira aruqarurire. We áhnte niruní ání míre. Wegá néne sánsá teinkéhe. ⁸ Ite págege aítana mahtaq miraúna sansá teinkeheéna eqmaraníe. ⁹ Ónésímaga moq Sísane arambehri kawerue mira aruqarurire. We iruí ání ména iteruwahrah aní míre. Wereq Tíkíkúsireq iteba moraráq konaraq itega mahtaq moke miraúna sansá sega teigéhe.

Poraga Kórósia suwahpeqte keyábé iroro i ehwéhne.

¹⁰ Ínéreq karábúsiipéq míoya aní Árisátákiga itensabé iroro ire. Páhnábásane anahnowáné ani Máhkaga moq itensabé iroro ire. Menah ehweh teiátáunserah wega iteba kínaaq mehweh ateq kirabooro. ¹¹ Mahtaqté aní Sísása we mó awíq Sásátaga moq itensabé iroro ire. Mi anímárí Asiu anímárí móe. Ínéga Manikánka wahnahnirabeqte arámbéhrí mirautaq sebatáq ínéreq arambehriowe. Segá anotahtaq séhréh aintáhydro.

¹² Épárásiwe iteruwahrah aní ména Sísá Karáhéne arambehri mira aruqaruréna itensabé iroro ire. Wegá ahriahri itensabé áhntetaq púreraitéhre. Itega Maniká awahbeh sánsá iahtebéq ambubu atawéq kawerue sehgegeheéna púreraitéhre. ¹³ Áráórísia suwahpeqte kéreq Íérápórísia suwahpeqte kéreq itereq séhréh aitanieéna wega págegeue arambehrire. Minawé tagarawéna teiúge.

¹⁴ Árukawe niruní sótéh ánine. Wereq Témásireqka itensabé iroro éye. ¹⁵ Áráórísia suwahpeqte Sísá tagariáh kéreq Nímbareq wene nahtapeq momiwí aruqaruro kereqsabé iroro teriéro.

¹⁶ Mah pahsí sáhnsahwe parabarúéhrataq Áráórísia suwahpeqte Sísá tagariáh kegá sáhnsahigéboq síéro. Áráórísia suwahpeqte Sísá tagariáh ké síú pahsí kiwewe sáhnsahwe tagahro.

¹⁷ Áhkípúsansabé, Itene Wahnahnka omaq atarái arámbéhrí kawerue mi-raue parabaruo teawéro.

¹⁸ Íné Poraga amahnága ínénéne niyahnkaratáté mah anéhété éhwéh se-hiranuge. Karábúsiipéq míónsábé ahrreraq matíáhro. Manikánka ite séhréh aitahráhire. Mirainkeheéna itensabé púreraitóge.

1 Tésárónáika Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Tésárónáika suwahpeqme Másérónía marákórápéq kowe. Poraga mitaq Sísa éhweh síwáhnorúwara mitaqté kéga Sísansabé aiq pútare atónsabe mó kéga Poransabé abiahnsa atera kaqsúówana wega mó ke suwahpeq pokúwe. Anehe tanahráq Asiu kéga Tésárónáika suwahpeqte Sísa tagariáh ké síwíoqnowana Poraga irena mah pahsí sehiranúwe. Wegá sensabé, túbáh agiyehboq Sísame ehweh tauntahunue sehgióro úwe. Wegá Sísa tuina tanáhráqsábéákáq mah pahsíépéq sehiranue teriuwe.

Poraga Tésárónáika ke ebeq siu pahsíe.

¹ Ite apáhránító íwíq Pora, Sáira, Tímóti, míone. Itene páhsi sáhnsahwe tagahro. Tésárónáika suwahpeqte Sísa tagariáh kéó, itewe Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreq moraráq mía míaowe. Mía míaonsabé sega ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

Tésárónáika kéga aiq pútare atónsabe Poraga iwíáh iwíáhú ehwehne.

² Ahriahri itensabé ahreraq matawéq púreréq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata ataúne. ³ Itega púrerúnaraq itensabé ahriahri púreraitone. Itega Sísansabé kawerue aiq pútare atáh púaq anotah arámbéhríowe. Itega mó keyábé irutaboiro puaq séhréh arítáhwe. Itene Wahnah Sísa Karáhéga aiq tuinawire iwíáhonsabé itega wene kaweq sansá ambubu atawéq sehgiówe. ⁴ Itene iyahnabo anímáríno, Manikánka itensabé arutaboiréna wene animarí míageheéna omaq itaráire. Minayabe tagarione.

⁵ Itega Manikáne kaweq ehwéh teiátáúnaraq íre peh ehweh teiátáúne. Írakaumo. Manikáne Awanka séhréh aítaráiraq mah ehwéh aiq pútaq ehwéhne tagariona puaq págegeue teiátáúne. Iteba míauraunaraq séhréh aiteq kaweqtaq mía míauraunaraq tagariáhwe. ⁶ Itega mirauraunanserah itega moq mirauowe. Itene Wahnahne sánsá kawerue mirauowe. Manikáne ehweh írátótaq aiq pútare atárówara mó kéga íwíoqnarowe. Íwíoqnarowaq itega, Manikáne ehweh peh aiq pútaq ehwéhne iwíáhurowana Manikáne Awanka irupipeq anotah eyóyó aítaráire.

⁷ Itega kaweqtaq mía míaonsabé moke Másérónía marákórápéqté Sísa tagariáh kéreq Ákáia marákórápéqté Sísa tagariáh kéreqka irera, Mina tahn-sanonehe iwíáhowe. ⁸ Itega itene Wahnah éhweh Másérónía marákórápéqté kéreq Ákáia marákórápéqté kéreq teriátówe. Íre peh morá mi kéga írátówe. Írakaumo. Itega Manikánsabe aiq pútare ató ehweh mah kehiná kéhínánká írátówe. Moke aiq írátó puaq itega mónkakáq íre teriátáúne.

⁹ Iteba suraunaraq itega kawerue mehweh aítárówe. Itega péhepehe maniká aiq sueq aiq pútaq Maniká kétówe. Webataq aiq pútaq Maniká ména oga mía míai aníne iwíáhéq wene arambehri miraowe. Seyega mi ehwéh tei teinowe. ¹⁰ Manikáne ahninkáwá íópeqté tuina tanáhráqsábé áwénunowe. Mókakewe Manikánka ahbabáq ke kamah arinawire. Sísa itene ahbabáqsabe pukúwana Manikánka we oganúq atowe. Oganúq atowana wega ite kaweraito púana mókake Manikánka ite íre kamah ainkéhe.

2

Poraga Tésárónáika suwahpeq miráú arámbéhríyábé éhwéhne.

¹ Nánuwahrah Sísa tagaríáh kéó, iteba míarauna arámbéhrí íre abehq arámbéhríurauge. Minawé ite tagaríáhwe. ² Iteba íre surautaq Pírípái suwahpeq míaraunara mó kegá iubiq marera íwíoqnarowe. Minawé ite írátíáhwe. Iteba surautaq Maniká Iteriboga págege aítarái puaq itene ehwehnsabé suwahrieh keyábé íre áhreia peh wene kaweq ehwéh págegeue íwáhnoruraune. ³ Itega íwáhnoruraunawe áhwára áhwára ehwéh íre teiátáúne. Ahbabáq ehwehmé péhe éhwéhmé íre teiasa peh tábúsoqme íwáhnoruraune.

⁴ Manikánka itene irupipeqté íwíáh tagéna kawerowe éna itensabé, Néne kaweq ehwéh koreriéro urainsabé íwáhnoruraune. Íwáhnoréq íre wehukega ehnehehne aítáhnsabé irutaboirúne. Manikánka itene irupipeq tagaríéhnsabé peh morá wega kawerowe aitéhnsabé iuwahbehre. ⁵ Itega ehweh teiátáúnaraq íre ehnehehne aítaráúne. Minawé ite tagaríáhwe. Itene ménsámehnsánsabe ehnehehnenue meyanéhe íwíáh íre uraune. Minawé Manikánka tagaríéhre. ⁶ Iteq mó kereqka ite iwíáh iwíáh aítarónsabéwé íre iuwahbaraire.

⁷ Sísa Karáhéga ite eqmaq íuwátái puaq itega séhréh aito teiátáúnaraq tahirí kaweri irino. Anowagá wene animarí wahnahnéna kawerue auráq matíéhnserah iteba míaraunaraq pehwehrue íwáhnoruraune. ⁸ Itensabé anotah irúí púaq Manikáne kaweq ehwéh teiátáúne. Itega íre peh teiátáúnayabé itensabé anotahtaq irutaboirurauna puaq séhréh aitanehéq iubiq suahráhi arámbéhríuraune.

⁹ Itene iyahnabo animaríno, itega Manikáne kaweq ehwéh teiátáúnaraq itene táhutahuq paigmaraneheéq arambehriuraune. Ineh inehonehoéq itega wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakaq anotah págegeue arambehriuraune. Minawé ite iahreraq kéhre. ¹⁰ Ite Sísansabé aiq pútare atáro kebá míaraunaraq itega íre ahbabária peh kaweqtaq mía míauraune. Minawé itereq Manikánseq tagaríáhwe.

¹¹ Sibowágá wene animarí kawerue síwáhnorinserah itega pehwehrue íwáhnoruraune. Minawé tagaríáhwe. ¹² Ite kaweq iwíáh aiteq itene irupipeq eyoyóinkeheéq íwáhnoruraune. Itensabé teiunawe Manikánka wahnah wahnahnirabeq áhnte kawéq mápére. Wegá ite mitaq míageheéna omaq itéhre. Minayabe, Wegá kaweqtaq mía míainserahnue mía míaoro ue pagu pagunéq teiátáúne.

Mó kegá Sísa tagaríáh ké síwíoqnarowara peh kaweqtaq míaro ehwéhne.

¹³ Itega Manikáne ehweh teiátáúnaraq írátówe. Írátótaq peh wehukene ehwehne íre iwíáhurowe. Írakaumo. Peh Manikáne ehweh mire iwíáhurowe. Mira iwíáhuronsabé itega púrerúnaraq Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. Mi ehwéhmé aiq pútaq Manikáne ehwehne. Itega Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atarónsabé mi ehwéhnká séhréh aítaráire. ¹⁴ Itene iyahnabo animaríno, itega Súría marákórápéqté Maniká tagaríáh ké tahnsa úkurowe. Asiu kegá mitaq Sísa Karáhé tagaríáh ké síwíoqnarowe. Segá síwíoqnaronserah iteruwahrahga moq íwíoqnarowe.

¹⁵ Asiu kegá Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Segá itene Wahnah Sísa subiq suera ite íwíoqnéra kaquíúwówe. Segá Maniká awahbeh sansá anteruera mah kehiná kéhínáné naruo úkurowe. ¹⁶ Nahnsó kegá Sísansabé aiq pútare atera oga mía míageheéq itega Manikáne ehweh teriátáúne. Teriátáúnaraq Asiu kegá itensabé ahqáho aitera íwíoqnarowe. Minayabe sene ahbabáq kagaéna áhnte káráire. Amahnága Manikánka sensabé anotah abíáhnsá arítéhre.

Poraga Tésárónáika kebá koragéyabe awahbó ehwehne.

¹⁷ Itene iyahnabo animaríno, menah Asiu kegá kaquíúwátótaq iteba íre méq sibowágá wene animarínsabé sirutaboirinserah itensabé anotahtaq

irutaboíruraune. Itensabé íre ibitarusa peh iteba kouwekue tagéyabe iuwahbaraire. Iteba pokoneheéq mótaq mótarue ah kabaréq iwíáh kikiruraune. ¹⁸ Ite koragéyabe iuwahbarairana íné Poraga mónkakáq mónkakárue ah kabaruraage. Kabaruraugana owainawanka ite saiqnaiúwátáire.

¹⁹ Itega Sísa kawerue kéréhwe. Minayabe itene Wahnah Sísa tuinagake itene irupipeq eyoyóinae. ²⁰ Itega Sísa kawerue kéréhnsábé iwíáh iwíáhéq itene irupipeq anotahtaq eyoyóire.

3

Poraga Tímóti Tésárónáika ke séhréh aritankeheéna eqmaq auwo ehwéhne.

¹ Itensabé iwíáh kikiréq iteba moke íre korahúnayabé itega Tímóti eqmareta ínéreq Sáírareqka itebataq Áténi suwahpeq míarauye. ² Tímótiwe Manikáne arambehri aní míre. Itereq wereq moráráq arambehriuraune. We Sísa Karáhéne ehweh síwáhnori aní míre. Wegá ite íwáhnorinkeheéta eqmatáúye. Itega Sípane sánsá kawerue miraigeheéna págege aítana íwáhnorinkehe. ³ Mó kegá ite íwíoqnehrataq ite iwíáh kikiréta Sípane sánsá súéhoéta Tímótiga séhréh aítankeheéta iteba eqmatáúye. Sípane sánsá mirao puara mó kegá ite íwíoqnaneherawoe. Minawé ite aiq tagaríáhwe.

⁴ Iteba míaraunaraq, Mó kegá ite íwíoqnaneherawoe aiq teiátáúne. Itega aiq teiátáúnanserah menah íwíoqnarowe. Minawé tagaríáhwe. ⁵ Minayabe ínéga mó íre áwénunorahinsabé Tímóti eqmatáuge. Owainawanka áhwárawe tagéna túbáh agoro teíraq wene ehweh sehgiowámo. Sípane sánsá ambubu atiahwamo íwíáhuraage. Itene arambehri abehq náneq úkíneho. Minayabe Tímótiga koragéna teinkeheéna eqmatáuge.

Tímótiga kaweq ehwéh Pora teawuwana iwíáh iwíáhú ehwehne.

⁶ Amahnága Tímótiga kouwekuraitaq ite éhweh teiátáire. Itewe Sísansabé aiq pútare atáro sansá ambubu atawéq mó keyábé irutaboíraráhwe uraire. Ínéreq mahta q míáh kéreqka itensabé iwíáhue irutaboíréq ite tagéyabe iuwahbehre. Mira únanserah itega moq ite tagéyabe iuwahbehre urairaq írátáúnaraq irupipeq eyoyóuraire. ⁷ Itene iyahnabo anímáríno, mó kegá ínéreq mahta q míáh kéreq íwíoqnarowana íéruraitaq itega Sísansabé aiq pútare ateq kéréhnsábé itene iru eyoyóire.

⁸ Itene Wahnahne sánsá kawerue sehgiónsábé iru anotah kawéríre. ⁹ Minayabe itene kaweq sansánsábé iwíáhéq Manikánsabe kaweróne ateq wensabé iwíáh iwíáhúne. ¹⁰ Ite koragéyabe iuwahbehre. Itega íre tábúsoqme íráh éhwéh íwáhnoréyabe iuwahbehre. Minayabe ahriahri wehekáhnkákáq inokáhpeqkakáq púreq aruqarurúne.

Poraga se koragéyabe Manikánka séhréh atankeheéna púrerú ehwehne.

¹¹ Iteba konayabé Maniká Iteriboreq Sísa itene Wahnahnseqsabé, Séhréh aítáhta q ue púrerúne. ¹² Itensabé anotah irútábóirúne. Mína únanserah iteitereq ómi kehinánseqsabé anotah irútábóirigeheéq itensabé púreraitone.

¹³ Itega mirairataqmé Manikánka págege aítahnaraqmé kaweqta q mía míaiagehe. Mókake itene Wahnah Sísa req ómi wensabé aiq pútare atáh kéreqka kiwekue tuigéhe. Mitaqkake ite Maniká Iteriboba míanehe irataq íre ahbabária peh kaweqta q míagehe.

4

Mó kené ahre weh abariiyehboq pehragahro i ehwéhne.

¹ Itene iyahnabo anímáríno, itega Manikáne kaweq sansá íwáhnoruraunaq ahtebéq mira aruqarurowe. Itene Wahnah Sísa áwírue teinié. Mina onserah ahriahri kawerue miraigeheéq pagu pagunéq teiátáúne.

² Sísa itene anotah wahnáhnká teriéro urainsabé wene sánsá íwáhnoruraunaq ahtebarowe. ³ Mó kené ahre weh abariiyehboq pehragéq peh kaweqtaq mía míaooro. Minawé Manikáne sansáne.

⁴ Itene ahbabáq iwiáh sueq tabasiwe méq Maniká awahbeh sansánoro. ⁵ Maniká íre tagariéh ánínká ahre ahrari tagéna, Pehipi abariinie íwiáhíre. Itega mina tahnsaniyeho. ⁶ Mó aniné ahre abari anímé mi ininé awehkawa moq ahbabáratéhre. Itene Wahnah Sísa mina tahnsa áhbábáq ké kamah arinawire. Minayabe menahmé págegeue teiátáuge.

⁷ Mina tahnsa áhbábárigheéna Manikánka ite íáhrabéna omaq itaráiro? Ahqáho. Írakaumo. Peh kaweqtaq mía míaiigeheéna íáhrabéna omaq itaráire. ⁸ Mí ehwéhnsábé anetaníbo íwiáho kegá íre peh wehukene ehweh anterúáhwe. Írakaumo. Segá Manikáne ehweh anterúáhwe. Manikánka ite séhréh aitankeheéna Wenawa iteba eqmataire.

Peh kaweq sansánoro i ehwéhne.

⁹ Sísa tagariáh keyábé irutaboire ehwehmé Manikánka aiq íwáhnori puag itega mi ehwéh íre sehiranue teienéhe. ¹⁰ Itewe Másérónía marákórápéq Sísa tagariáh keyábé irutaboirowe. Itene iyahnabo anímáríno, ahriahri irutaboiroro éq pagu pagunúne.

¹¹ Pehwehrue mía míaooro. Íre itereq wehgaq naneqme pehragéq peh iteitene naneq auráq matiáthro. Taoraho iyehboq ibobiah taebewe arambehrioro. Mi ehwéh aiq teiátáuge. ¹² Mirairataq Sísa íre tagariáh kegá itene sánsá tagéra kaweq ke wóe éra itensabé iwiáh íwiáh aitagéhe. Mirairataq ite tabonah ke íre míagehe.

Itene Wahnahnka kiwekue ite tumeirankéhe i ehwéhne.

¹³ Itene iyahnabo anímáríno, itega kawerue iragéhboq pukia ké éhweh teienéhe. Íre ahtebah kegá pusa keyábé ibitunátúnáno serahniyehboq teienéhe. ¹⁴ Sísa pukéna oga úkúnsabe aiq pútare atone. Aiq pútare ateq ite tagarionawe wensabé aiq pútare ató ke pukotaq Manikánka oganúq sitankéhe. Sísa tuinagake wereq sereq moraráq tuoneherawoe.

¹⁵ Itene Wahnahnka íwáhnorurai ehwéh teienéhe. Itene Wahnah Sísa tuinagake ite oga míona kegá pukia ké íre kiotaikorahúne. Írakaumo. ¹⁶ Mitaqkake Manikánka anotahta q sawaiinae. Íopeqté kéné wahnahnka moq sawaiinae. Manikáne pembiáhnka anotahta q ehwehninae. Ehwehnínaraq itene anotah wahnáhnká íopeqté tuinawire. Tuinaraq wensabé aiq pútare atera pukuro kewé ebeq irigigehe.

¹⁷ Anehe íopeqté kegá ite oga míona ke tumeiqmera itene Wahnahpa móitagéhe. Íopeq írábúyá kéhrabeq irigira kereq moraráq kie kiuqmianéhe. Mitaq itene Wahnahnseq piehgionéhe. Piehgiónaraq weba ahriahri mía míaonehe. ¹⁸ Itereq íréhra kereqne irupipeq eyoyóinkehboq mah ehwéh terieq moraráq iwiáh íwiáho.

5

Sísa tuina tanáhráqsábé kawerue sokahue méq áwénunonehe i ehwéhne.

¹ Itene iyahnabo anímáríno, wega tuina wehekáhmé itega íre sehiranue teieráhúne. ² Inokáhpeq wehukega sene ménsámehnsá íre wahnahno tanáhráq aebó ánínká sire. Mina inserah itene Wahnah tuina tanáhráq sinawire. Minawé ite tagariáhwe.

³ Mitaqkake wehukega mahra íwíáhéra, Amahnága peh kaweq tanáhráre. Ite peh kaweqtaq míone íwíáhigehe. Iwíáhirataq íre kaweq sunúqká seba apubúue séna kamah arinkéhe. Kía míéh ínínká ani maqmianaitaq apubúue érire. Mina inserah mi tanáhráq apubúue sinawire. Apubúue sína puara wehukega íre pehbeheráh pokorahowe.

⁴ Itene iyahnabo anímáríno, aebó ánínká apubúue sinserah Sísaga apubúue tuinawire. Ite íre sunkíkírabeqte ké míáhwe. Minayabe mi wehekáh sína tanáhráq íre áhtenigehe. ⁵ Ite wéhékáh peh téhrehrabeq kaweqtaq mía mía ke wóe. Ite íre inokáhpeq sunkíkírabeq míona ke úne.

⁶ Minayabe íre irasa kégá sugáhnserahniyehboq peh tótuqméq uqmatianehe. ⁷ Suga sugao kegá inokáhpeq sugáhwe. Píah nah kegá inokáhpeq múguwahgu agowe. ⁸ Ite wéhékáh nogó ké tahnsa ké míona puag tabasíwe míaneheqmúne. Itega Sísansabé aiq pútare ateq mó keyábé irutaboironene. Minawé itene tehnke tahnsane. Sísaga ite kaweraitáránsabé mókake ite tumeirankéhe íwíáhúne. Mira íwíáhwé itene káhpahraté miraia ayáhúq tahnsane.

⁹ Manikánka ite anotah kamáh ainieéna íre omaq itaráire. Írakaumo. Itene Wahnah Sísa Karáhéga ite kaweraitena mókake tumeirankeheéna omaq itaráire. ¹⁰ Ite oga míáhnaraq Sísaga tuinabirapómo. Ite pukonaraq tuinabirapómo. Wega itene ahabábqsabe pukú púana tuinagake weba oga mía míaneheqmúne. ¹¹ Iteitene irupipeq eyoyóinkehboq mi ehwéh we teawíoro. Menah itega aiq mirauronserah mókakeakáq moq mira aruqaruroro.

Ite moke kaweq sansá miraigeheéna Manikánka séhréh aítáhráhi ehwéhne.

¹² Itene iyahnabo anímáríno, ite íwáhnorigeheéna Manikánka itetaq wahnah ke omaq sitaráire. Ite Sísane sánsá ahtebéq kawerue sehigigeheéra arambehriue íwáhnorowe. Sensíwíq pankereq sensabé iwíáh iwíáh arítáhiro. ¹³ Segá mi arámbéhrí miraonsabé irutaboírue sensabé iwíáh iwíáh arítáhiro. Iteite peh morá iwíáhéq pehwehrue míáhiro.

¹⁴ Itene iyahnabo anímáríno, teiéna ehwéh írátíáhiro. Taoraho keyábé, Kawerue arambehrioro arítáhiro. Áhre keyábé Manikáne ehweh ahrreraq sitáhiro. Mareqmarero ke séhréh arítáhiro. Ómi mi keba méq uwaréqme ke míáhiro. ¹⁵ Ite ahabáraitéhra kewé íre ahabárarítáhiro. Peh ahriahri Manikáne animarí we séhréh atéhéq pehrápeqte ké moq séhréh arítáhiro.

¹⁶ Ahriahri iru eyoyó ke míáhiro. ¹⁷ Púreq aruqaruroro. ¹⁸ Kaweq sunúq íre kaweq sunúq ahriahri Manikánsabe, Kaweróne ateq iwíáh iwíáh atáhiro. Minawé Maniká awahbeh sansáne. Ite Sísa Karáhé tagaríah púaq mina tahnsanoro.

¹⁹ Manikáne Awanka iwíáh aítana miraoro ínawe ahqáho atého. ²⁰ Manikáne ehweh irare kené ehwehnsabé siwiréh aríteq anetaníbo íwíáhiyeho.

²¹ Moke íréhra ehwéhnkákáq wehukene sansánkákáq iwíáhue tagéq peh kaweq ehwéh sehgieq kaweq sansá ambubu atíáhiro. ²² Moke ahabábq sansa pehragahro.

Páhsi parabagínai ehwéhne.

²³ Maniká aru ukiréh ánínká wewega itene iru ukiq itena kaweq iwíáh aítankéhe. Wegá iteiuwankakáq itene irupipeqkákáq itene inonkankakáq wahnahnaitankéhe. Itene Wahnah Sísa Karáhéga tuinagake ite íre ahabária peh kaweqtaq míagehe. ²⁴ Omaq itarái anínká séhréh aítankéhe. Wegá irari ehwéhmé ahriahri sehgi áni púana séhréh aítana mirainawire.

²⁵ Itene iyahnabo anímáríno, itensabé púreraitáhiro. ²⁶ Ómi mitaq Sísa tagaríah ké mehweh arítáhiro. ²⁷ Sísa tagaríah ké moke iragéhboq mah pahsí

sáhsáhóro. Itene Wahnah áwírue sáhsáhóro teíúge. ²⁸ Itene Wahnah Sísa Karáhéga ite arutaboiréna séhréh aitéhre.

2 Tésárónáika Ebeq sáhnshwe ahtebé ehwehne.

Táhmaro Tésárónáika suwahpeqte kégá Sísaga tuina tanáhráqsábé múguwahgu iwíáhéra, Wega aiq kowekuraire ue síwáhnoruwe. Poraga mi ehwéh irena mi kégá aiq pútaq ehwéh siahtebageheéna mah pahsí sehiranúwe. Wega sensabé, Péhe éhwéh pehragég taorahoiyehboq Sísaga itene Wahnahne sánsá tauntahunue sehgióro ue mah pahsí sehiranúwe.

Poraga Tésárónáika suwahpeqte ké anehe siu pahsíe.

¹ Ite apáhránító íwíq Pora, Sáira, Tímóti, míone. Itene pahsí sáhnshwe tagahro. Tésárónáika suwahpeqte Sísaga tagariáh kéó, itewe Maniká Iteriboreq Sísaga Karáhé itene Wahnahnseq morárq mía míaoowe.

² Mía míaoonsabé Maniká Iteriboreq Sísaga Karéhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

Íre kaweq sunúqkákáq Sísaga tagariáh kégá wene sánsá kawerue sehgiro ehwéhne.

³ Itene iyahnabo anímárino, Sísane sánsá aiq kawerue ahtebéq tábúsoqme sehgirowe. Itega wensabé wensabé arutaboiratéhowe. Menah peh ákáhtaq ahtebéq irutaboirurowe. Amahnága anotahtaq ahtebéq irutaboirurowe. Minayabe itensabé ahrreraq matawéq Manikánsabe kaweróne ateq iwíáh iwíáhhúne.

⁴ Íre kaweq sunúq mó kégá íwíoqnarotaq itega Sísane sánsá kawerue ambubu atawéq sehgirowe. Anetaníbo íwíáh íre iwíáhia peh Sísansabé aiq pútare ateq wene sánsá tábúsoqme miraowe. Minayabe ite mó kehiná suwahpeq Maniká tagariáh kéreq míonaraq itene kaweq sánsá teri terinúne.

Sísaga tuinagake we íre tagariáh ké kamah arie ehwéhne.

⁵ Sísane sánsá sehgiro puara mó kégá íwíoqnahwe. Minayabe Manikánka itensabé, Kawerowe aitahtaq mókake wega wahnahnirabeq awaq mi-agéhe. Wega wehuke saraqme sainsuahnaaq peh tábúsoqme mirainkehe.

⁶ Manikánka peh tábúsoqme sansánue ite íwíoqnah ke ehweh págegeue kamah arinkéhe.

⁷ Sísaga íopeqté tuinagake itereq itereqne íerime parabaruankéhe. Mitaqkake itene Wahnah Sísareq wene págege íopeqté kéreqka anotah iróbínáninaakáq tuoneherawoe. ⁸ Túírataq ite Manikánsabe iuwahriehre éra Sísaga itene Wahnahne ehweh íre sehgió ké anotahtaq kamah arinawire.

⁹ Kamah arinara se itene Wahnah míéhrameq ahriahri íre míaneherawoe. Wega téhrehrameq págegeue arambehriirabeq íre míaneherawoe. Se peh iraipéq ahriahri méra síérínayabé kamah oneherawoe. ¹⁰ Sísaga tuina wehekáh we tagariona ke, wensabé aiq pútare atona kégá wensabé anotahtaq iwíáh iwíáh atanéhe. Itega teiátáuna ehwéh Sísaga éhwehnsabé aiq pútare uro puag ite moq mitaq méq wensabé iwíáh iwíáh atagéhe.

Sísaga tagariáh kégá wene ehweh kawerue sehgiheéna púruru ehwéhne.

¹¹ Mókake sína tanáhráqté náneqsabé iwíáhég itensabé púréréq, Séhréh arito ue púreraita aitaúne. Manikánka ite omaq itena, Kaweq sansánoro aitaráire. Ite Manikánsabe aiq pútare ateq kaweq arámbéhríoneheqmúne urowe. Itega moke wega teiu naneq kawerue miraigeheéna págege aito ue púreraitone.

¹² Itene anotah Wahnáh Sísaga áwíq pankereq wensabé iwíáh iwíáh atagehehéq púreraitone. Wene sánsá kawerue mirairataqmé Maniká Iteriboreq

itene Wahnah Sísa Karáhéreqka iteíwíq pankerera kawerowe aitera ite séhréh aitagéhe.

2

Manikáne ehwehnsabé awahrieh aní éhwehne.

¹ Itene iyahnabo anímáríno, itene Wahnah Sísa Karáhéga tuinagake itereq míageheéna tumeirankéhe. Mi tanáhráq múguwahgu iwíáhiyehoéna kawerue irageheéna teiníe. ² Mi wehekáh aiq sótaikuraire e ke míáhwe. Mó anínká iwíáhéna, Manikáne Awanka iwíáh aintaráime aiq sótaikuraire uraire. Mó anínká Manikáne ehweh síwáhnoréna, Ai q sótaikuraire uraire. Mó anínká péhenéna, Ite Porarehga páhsiipéq mi wehekáh aiq sótaikurai ehwéh aiq sehiranurowe uraire. Sene ehweh írátíówana iwíáh kikirirana irupipeq íre kawerínehboq Sísa aiq tutaire uro ehwéhnsabé íre aiq pútare arítáthro.

³ Péhe éhwéhnsabé aiq pútare arítéhboq írátíáthro. Sísa tuina wehekáhmé íre pehipi tuinawire. Írakaumo. Ebeqme áhnte saiyo kegá Sísa sene sánsá suera wensabé ahqáho ataneherawoe. Mitaqkake Manikáne ehwehnsabé awahrieh anímé, iraipéq míanaína anímé ábóraraginawire.

⁴ Áhnte kegá, Mina itene maniká míre éra iwíáh íwíáh atáhwe. Ábóraragína anínká moke mi naneqsabé ahqáho inawire. Minawarimé abehq nánere éna wenáwíq pankerena ínébataq anotah aní múge inawire. Manikánsabe iwíáh íwíáh atona nahtápéq kiwéna, Íné Maniká múge inawire.

⁵ Iteba míarautaq mah ehwéh aiq teiátáuge. Minawé aiq ibitagiro? ⁶ Mi aní amahnága íre ábóra q míahrahinsabé tagaríáhwe. Manikánka mi tanáhráq aiq awehraq mire iwíáhínaraqmé we ábóraraginawire.

⁷ Amahnága ahkaragára sansámárimé peh kopípeq kéhre. Ahkaragáraga saiqnariéh anínká pokínaraq mi sansá ábóraraginawire. ⁸ Téhwe Manikáne ehwehnsabé awahrieh anínká ábóraragínana anehe Sísa tuinae. Itene anotah Wahnáh téhreh naneqkákáq tuinaraq wene áwéhipeqté éúqká mi aní tabiq-suankéhe. Téhreh naneqka mi aní íre kaweraruanawire.

⁹ Manikáne ehwehnsabé awahrieh aní sínaraq owainawanka págege atahna puana wega péhe ótáq sánsánkákáq íre miraorahi sansánkákáq mírainawire. ¹⁰ Mi anínká áhnte ahbábáq sánsá miraéna iraipéq pokira keyábé wene péhe sánsánsabé, Ai q pútare aintáthro aritanawire. Sega ai q pútaq ehwéh Manikáne kawerarite ehwehnsabé suwahríáhna puara mi aníné péhe sánsánsabé ai q pútare atera iraipéq pokigehe.

¹¹ Minayabe Manikánka sene iwíáh íre kaweraritanae. Sega ai q pútaq sansánsabé, Ite iuwahriehre ira puana Manikánka péhe sánsánsabé ai q pútare atáthro inae. Minayabe se péhe sánsánsabé ai q pútare atagéhe. ¹² Sega ai q pútaq ehwéhnsabé íre ai q pútare atera peh ahbabáqsabe suwahbáhna puana Manikánka anotah ehwéh aritena sainsuanawire.

Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna ai q omaq ito ehwéhne.

¹³ Itene iyahnabo anímáríno, Manikánka itensabé arutaboiraítéhre. Itega íre ibitarusa peh itensabé iwíáhéq wensabé iwíáh íwíáh atone. Wegá ite meirena kaweraitankeheéna téh omaq itowana Wenawanka ite kaweqtaq míageheéna moq omaq itowe. Itega wene ehwehnsabé ai q pútare atáro puana Manikánka kaweraitáráire.

¹⁴ Itega teiátáúna ehwéh ai q pútare aitarónsabé itene Wahnah Sísa Karáhé téhrehnkákáq míéhrabeq pokigeheéna omaq itowe. ¹⁵ Minayabe íwáhnorurauna sansá ambubu atíáthro. Itene iyahnabo anímáríno, mi sansá íwéhipeqté éhwéhnkákáq páhsiipéqté éhwéhnkákáq íwáhnoruraune. Mi ehwéh kawerue ambubu atíáthro.

16 Itene Wahnah Sísa Karáhéreq Maniká Iteriboreqka itensabé sirutaboíroye. Segá itene irupipeq aiq kaweraitáróyansabé itene irupipeq ahriahri eyoyóinae. Ite séhréh aitera oga mía míaoneheqmúne íwíáh aitáráóye. 17 Itega kaweq arámbéhriéq kaweq ehwéh irarigeheéra segá ite kawerue séhréh aitera págege aitagéhe.

3

Manikánka ite séhréh aitankéhboq púreraitáhro i ehwéhne.

1 Itene iyahnabo anímáríno, mó ehwéh kéhre. Sísa itene Wahnahne ehweh abae aginkehboq itensabé púreraitáhro. Itega mi ehwéh téh írátótaq kawerue ireq ambubu atiarowe. Mó kegá mina onserahnigehboq púrerarítáhro. 2 Sípane ehweh teriunaraq mi ehwéhnsábé mó kegá aiq pútare atáhwara mó kegá íre aiq pútare atáhwe. Íre aiq pútare atáh ké ahkaragára ahbabáq kega iúbíyehboq púreraitáhro.

3 Itene anotah Wahnáhnká anetaníbo íwíáh íre iwíáhia peh kawerue wahnahnaitankéhe. Owainawanka ite ahbabáraitenehoéna itene anotah Wahnáhnká séhréh aitena págege aitankéhe. 4 Sehgióro urauna ehwéh aiq kawerue sehgiówe. Itega iwíáhúnawe, Mókakeakáq kawerue sehgiówe iwíáhúne. Itene Wahnáhnká mi iwíáh aitéhrana irupipeq kawerire.

5 Itene anotah Wahnáhnká iwíáh aitaahnaq Manikánka arutaboiri sansá iahtebagehe. Sísa Karáhéga wene arambehri ambubu atawéna kawerue sehgiunserah miraigehe.

Ómiga arambehrioro i ehwéhne.

6 Itene iyahnabo anímáríno, itene anotah Wahnáh Sísa Karáhé áwírue teiníe. Táhmaro Sísa tagariáh kegá taorahoéra íwáhnorurauna ehwéh anterúáhwe. Mina tahnsa kéreq íre míáhro. 7 Ite tagariáhmé iteba míaraunaraq íre taorahouraune. Itega miraurauna serahnoro.

8 Iteba míaraunaraq itene tópah pehipi íre naraune. Írakaumo. Inokáhpeqkákáq wéhékáhnkakaq págegeue arambehriuraune. Iru págege aitéhoéq íre ineh inehia itene táhutahuqsabé arambehriuraune. 9 Íwáhnorúnayabé itega táhutahuq náíéro irarurauno? Írakaumo. Náíéro íre iraruraune. Itega arambehriurauna sansá tagéq mina tahnsanigeheéq mirauraune.

10 Iteba míaraunaraq mahraréq, Arambehriyabé taorahoi aní tópah íre náíéro uraune. 11 Amahnága ite táhmaro peh taorahoéq íre arambehriowe. Peh íre itereq wehgariraq irare irareowe. Minayabe mó kegá teiátówaq írátáúne.

12 Itene anotah Wahnáh Sísa Karáhé áwírue taoraho keyabé mah ehwéh teriéro aitone. Mahraréq, Itene táhutahuq mewe nagehboq tabasíwe méq kawerue arambehrioro teriéro.

13 Itene iyahnabo anímáríno, kaweq sansá miraéyabe taorahoiyehboq peh ahriahri mira aruqaruroro. 14 Mah pahsípéqté éhwéh anteruahna aní peh áwé tagahro. We ayehitawiankéhboq pehragéq weba íre kowíáhro. 15 We naruo aní míre íwíáhiyeho. We iteruwahrah aní púana wega tábúsoqme iwíáhinkehboq peh kaweq sansánúno págegeue teawéro.

Iru ukiq itahráhi ehwéhne.

16 Itene anotah Wahnáhmé iru ukiq itahráhi aníne. Kaweq sunúqkákáq íre kaweq sunúqkákáq ahriahri wega itene iru ukiq itahráhire. Wegá itene iru ukiq itena iteba mía míainkeheéq púrerúne.

Porane páhsi parabaginai ehwéhne.

¹⁷ Íné Poraga amahnága ínénéne niyahtate mahna parabaginai ehwéh sehiranuge. Moke ínéga íátáu pahsí mahna tahnsa séhírá káráire. Mahna tahnsa séhírámé peh ínénéne sehirá míre. ¹⁸ Itene anotah Wahnáh Sísa Karáhéga ite moke séhréh aitéhre.

1 Tímóti Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Tímóti ne anowawé Asiu iní míowana wenabowe nahnsó aní míowe. Poraga Tímóti áwáhnorúwana wega Porane ehweh tábúsoqme sehgiuwe. Mah pahsípéq Poraga Tímóti nsabé mahrarue teawena, Péhe éhwéh irare keyábéwé, Manikánsabe iwíáh iwíáh ate sansánsábéwé, Sísá tagaríáh kéréq wahnahno keyábéwé, Sísá tagaríáh ké síwáhnoréna kaweq sansá sehgieyabewé, orenínsó kéweinínsó séhréh ariteyabewé, tauntahunue arambehriéyabewé, móneyabé kawerue iwíáhéyabewé, áwáhnorúwe. Poraga mah ehwéhnikákáq mó ehwéhnikákáq mah pahsípéq sehiranúwe.

Poraga Tímóti ebeq awu pahsíe.

¹ Tímótió, iné Porane páhsi sáhnsahwe tagáhnó. Sísá Karáhéreq Maniká ite kaweraitéh ánínseqka, Sísá éhweh kosíwáhnorúno aintera eqmaq núwátóye. Mókake Sísá Karáhéba kaweq matábúrápéq oga mía míaonehe iwíáhúne. ² Inéga Sísá éhweh áwáhnorurautaq ahtebarona puah are nénahni úkurone. Maniká Iteriboreq Sísá Karáhé itene Wahnahnseqka are séhréh atera sirutaboiratera arene aru ukiq atagéhe.

Péhe éhwéhnsábé ahqáho ataneheqmúne i ehwéhne.

³ Iné Másérónía marákórápéq pokinaurautaq arensabé, Épésá suwahpeq míahno éna amahnága moq mitaq míahno teawúge. Táhmaro areba míáh kéga péhe éhwéh síwáhnorowe. Arega mi keyábé, Itene péhe éhwéh mó síwáhnoriyehboq túbáh agoro terio. ⁴ Áwahe ehwehnikákáq sigaqnaréh síwíqmari iwíáho ehwéhnikákáq síwáhnorowara írah kéga ehwehowe. Mina tahnsa éhwéhnikáwé peh múguwahgu iwíáh aritahnara Manikáne sansá íre ahtebahrahowe. Minayabe, Túbáh agoro terio. Sísansabé aiq pútare atéhranka ahtebahrahowe.

⁵ Kawerue síwáhnorinaraq íréhra kéga ahbabáq íre miraiá sirupipeq mó keyábé sirutaboiraritagéhe. Sirupipeqté áhbábáq sánsánsábé íre sirutaboirera peh kaweqtaq míéhransabe sirupipeq pehwehrue míagehe. Sísansabé aiq pútare atéhra puara mó keyábé sirutaboiraritagéhe.

⁶ Táhmaro kéga mi kawéq sánsá sinehepeq suera peh seyene iwíáhéra peh abehq éhwéhmarínowe. ⁷ Segá Manikánka sehgióro ú ehweh síwáhnoréyabe suwahbówe. Ité aiq ahtebóne iwíáhéra síwáhnoro ehwéh sirupipeq íre irasa pehipi irare irareowe.

⁸ Ité tagarionawe Mósísiga sehgióro ú ehwehniká wehukene ahbabáq sansa sokigiorahi ehwéhne. Mi ehwéhniká ahbabáq sansa sokigi inkeheéna Manikánka mi ehwéh omaq atowe. Mi ehwéhniká mirainaraq aiq kaweq ehwéhne atone.

⁹ Mósísiga sehgióro ú ehwehmé íre peh morá kaweq keyábé sehgióro irarúwe. Írakaumo. Wene ehweh anterúáh kéwé, píribahri kéwé, Manikánsabe suwahrieh kéwé, ahbabáq kewe Manikáne sansánsábé suwahriehre éra peh mah marákóipéqté sánsá sehgió kéwé sinoibo subiq súáh kéwé mó ke subiq súáh kéwé moke mina tahnsa keyábéwé mi ehwéh irarúwe.

¹⁰ Mó kené ahre weh abariira kéwé wehukeníká mó áwáhu wehukení ahkaragára sansá mirao kéwé mó kené animarí aebóo kéwé péhe éhwéh irare kéwé mó keyábé péhepehe aritewé moke mó íre kaweq sansá mirao keyábé Mósísiga sehgióro ú ehweh teriuwe. Moke mina tahnsa ahbabáq kéga aiq pútaq ehwéh anterúáhwe.

¹¹ Aiq pútaq ehwéhmé íre mó ehwéhne. Írakaumo. Peh morá Manikánka korerio teniátái ehwéhne. Ínéga wene kaweq ehwéhmé teriú ání múge. Mi ehwéhnká, Maniká págege aninéna anotah tehrehabeq mía míai aníne teíre. Minayabe iwíáhéna wensabé iwíáh iwíáh atóge.

Manikánka wensabé arutaboírúnsabe Poraga kaweróne ato ehwéhne.

¹² Itene Wahnah Sísa Karáhéga wene arambehri mirainkeheéna eqmaq núwátáire. Ínéga kawerue arambehrinawire iwíáhéna págege aintáráire. Minayabe kaweróne atóge. ¹³ Íné Sísa íre tagariarautaq íné wene naruo aní míarauge. Wene naruo aní ména wensabé áwíoqnéna éhruru ataráuge. Wensabé íre aiq pútare atena peh múguwahgu aní ména mi ahbábáruraugana wega ínénsabe arutaboíraintena insahwé aintáráire. ¹⁴ Itene Wahnah Sísa Karáhéga iwíáh aintena íné anotah sehréh aintarái puana wensabé aiq pútare atena nirutaboírurauge.

¹⁵ Ahbabáqka ite saiqnariaraitaq Sísa Karáhéga ite meirena kaweraintanieéna mah marákóipéq tumíowe. Tumío ehwéhmé anotah kawéq éhwéh púaq ómiga aiq ahtebahrahúne. Ahtebéq aiq pútaq ehwéhne irarúne. Áhnte ahbábáq ké míáhwana ínéga ahbabáq aní míaraugana néne ahbabáqka moke mó kené ahbabáq kiotaikuraire. ¹⁶ Kiotaikurairara mah kehiná kéhínánká, Sísa ahriahri uwareasa aní míéhre tagageheéna wega ínénsabe arutaboíréna kaweraintáráire. Kaweraintáráirara wehukega íné tagéra iwíáhéra, Ite moq kaweraitahráhire éra aiq pútare atéhransabé oga mérapeq awaq miagéhe.

¹⁷ Manikámé we mía míai Wahnáh míre. We íre pukorahi aníne. Wehukene siuranka Maniká íre tagahrahowe. Webataq Manikáne. Ahriahri we anotah Wahnáh míéhre éq wenáwíq pankereq wensabé iwíáh iwíáh atone. Aiq mire.

Ahbabáq sansansábé ahqáho ate peh kaweq sansá sehgio i ehwéhne.

¹⁸ Tímótio, are nénahni úkurone. Manikáne ehweh iraruro kegá are éhweh irarurowe. Minayabe sehgie sansa teawiníe. Segá iraruro ehwéh ahrreraq matawé ahbabáq sansansánsábé anotahtaq ahqáho ate Manikáne arambehri tauntahunue sehgio. ¹⁹ Manikáne sansá ambubu atawé kaweqtaq míéhnaraqmé arene aru ukiqme míaniewóne.

Táhmaro kegá ahbabárera siru págegeuronsabé anetaníbo iwíáhéra Sísave sánsá sinehepeq sutowe. Sinehepeq sutonsabé abehq úkurowe. ²⁰ Mina tahn-sanuya anité sensíwíq Íménéúsireq Árékásántareq míéhye. Segá Manikánsabe éhruruuyansabé owainawanka anotahtaq kamah arinara siahtebageheéna owainawapa míáhtao arítóge.

2

Ómi keyábé púrerarítáhiro i ehwéhne.

¹ Téhwe sehgie ehwéh teawiníe. Ómi keyábé mahraoro terio. Manikánsabe kaweróne ue iwíáh iwíáh ateq mah kehiná kéhínánsábé iwíáhue púrerarítáhiro. Manikánka séhréh aritankéhboq púrerarítáhiro terio. ² Ite pehwehrué méq tabasíwe méq kaweqtaq míanehboq wahnah kereq anotah anímárinseqsabé púrerarítáhiro terio. ³ Minawé kaweq sansáne. Manikámé ite kaweritéh aní puana mi sansá miraúna keyábé awahbehre.

⁴ Wegá moke mah kehiná kéhínánká aiq pútaq ehwéh ahtebéyabe awahbehre. Ahtebehrataq wega kaweraitahráhire. ⁵ Manikámé peh morá aníne. Wehukega Maniká tagariageheéna mibeq mahbeq aritéh anímé peh morá Sísa Karáhé míéhre. ⁶ Ómi ite insahwé aitanieéna awehraq tanáhráq itene

ahbabáqsabe pukúwe. Pukúnsabe Manikánka ite sokigiéna, Moke mah kehiná kéhíná kaweraiteyabe nuwahbehre uraire.

⁷ Mi ehwéh síwáhnorinkeheéna Manikánka eqmaq núwátáire. Íné íre péhenia peh aiq pútariahnsanuge. Nahnso kegá aiq pútaq ehwéh irera Manikáne sansá ahtebageheéna koreri terinúno éna eqmaq núwátáire.

⁸ Íné nuwahbeh sansá teawiníe. Arega ómi kehiná suwahpeqte wéhyábé síwáhnoré mahraré, Weho, ibiahnsanome ehwehome pehragéq peh kaweq-taq méq iyahnkara pankeqme púreroro ue síwáhnorúno.

Ahreronsábé kaweqtaq miáhro arito i ehwéhne.

⁹ Mó ahréro síwáhnoro ahréro, tabasiwe méq kawerue inerinerue miáhro. Áhnte awahriq naneq pehragéq peh ábéráhna korósi sukiwe miáhro. Pásésuqme áhnte moné tahnsa korósiwé awahriq naneqmarínsábé íre iwíáh iwíáhoró. ¹⁰ Íre iwíáhéq peh Manikáne ehweh sehgieq mó naneq mó naneq kaweq arámbéhríoro. Íre korósi peh itega kaweq arámbéhríome itene awahriq naneq tahnsa kéhre. Íné Manikáne sansá tagaríoge irari inínká miráinaraq aiq kawerinae.

¹¹ Momiwíorabeq ahreronká íre ehwehnia peh ehiya méra Manikáne ehweh kawerue irera ahtebagehe. ¹² Momiwíorabeq ahre inínká weh wahnahnue síwáhnorineho. Írakaumo. Síwáhnorinehoq peh ehiyamé ehweh irankéhe.

¹³ Ahrerono, iratíáhro. Téhwe Manikánka Éhráma mirarena anehe wene ahre Íwi mirarowe. ¹⁴ Éhrámaga owainawane péhe éhwéh íre aiq pútare atowe. Írakaumo. Peh wene ahrega owainawane péhe éhwéh irena Manikáne ehweh anteruowe.

¹⁵ Ahre inínká Sísa sansá ambubu atawéna mó keyábé arutaboirena kaweqtaq ména tabasiwe miáhnaraqmé aiq kaweq sansáne. Mina tahnsa inínsónká ani maqmaréhraq Manikánka kaweraritankehe.

3

Peh kaweqtaq miáh kéga Sísa tagaríáh kéréq wahnahnoraho ehwéhne.

¹ Sísa tagaríáh kéréq wahnahnéyabe awahbeh anímé anotah kawéq arámbéhrí miraéyabe awahbehre. Minawé aiq pútaq ehwéhne. ² Sísa tagaríáh kéréq wahnahné arambehri miraéyabe awahbeh anímé peh kaweqtaq mía míai anínká wahnahnorahire. Peh morá áhré matíéh anímé, tabasiwe míéh anímé, uwaresa anímé, tábúsoqme iwíáhi anímé, nahnso mehwehue kiraboi anímé, Maniká awahbeh sansá kawerue síwáhnororahi anímé, peh mina tahnsa anínká Sísa tagaríáh kéréq wahnahnorahire.

³ Mi arámbéhrí íre wahnahnorahi anínsábé teawiníe. Píah néna múguwahgu aruqaruri anímé, móneyabé arutaboiri anímé, tobeh aruqaruri anímé, ehweh aruqaruri anímé íre wahnahnorahire. Peh uwaresa anímé wahnahnorahire.

⁴ Wene ani ahre kawerue wahnahni anínká Sísa tagaríáh kéréq wahnahni aní miáhrahire. Sibowáné ehweh íre irasa pehipi anterúáh anímáriné sibowáwé íre wahnahnorahire. ⁵ Wene ani ahre íre kawerue auráq matiahnaraqmé Sísa tagaríáh kéréq arahue kawerue wahnahnorahiro?

⁶ Peh amahnága Sísansabé aiq pútare atéh anínká íre wahnahnorahire. Peh amahnága aiq pútare atéh anínká wahnahnínaraq píribahriéna, Íné anotah aní múge iwíáhinabomo. Iwíáhínaraqmé Manikánka naho owainawa kamah awunserah kamah awinawire.

⁷ Sísa íre tagaríáh kéga, Peh kaweq aníne atáh anímé Sísa tagaríáh kéréq wahnahni aní miáhrahire. We íre kaweq aní míre iwíáhirataq sega éhruruirana owainawanka mi aní saiqnarianawire.

Peh morá kaweq sansáno ke Sísa tagariáh kéné morábí matiáh ménsáméhnsátáq wahnahnoraho ehwéhne.

⁸ Peh kaweqtaq méra kaweq iwíáho kegá Sísa tagariáh kéné morábí matiáh ménsáméhnsátáq wahnahnorahowe. Píah naruqnaruro kewé, mó kené ménsáméhnsánsabe aigará pabeki kewé íre wahnahnorahowe. ⁹ Siru ukiqme méra peh Manikáne sansá kawerue ambubu atíáh kegá wahnahnorahowe.

¹⁰ Téhwe pehgáriq arámbéhrí sieq áhwárawe tagahro. Tagehrataq kawerue arambehriéra kaweqtaq mía míairataq morábí matiéhra ménsáméhnsátáq wahnahnorahowe.

¹¹ Sene ahrero moq peh kaweqtaq mía míao inínsó míéh rataqmé sensuwehqsónka wahnahnorahowe. Sene ahreronká péhe éhwéh íre aritera peh tabásiwe míéh rataqmé sensuwehqsónka wahnahnorahowe. Sene ahreronká íre sibitarusa peh kaweq arámbéhríéra mó ke séhréh arítéh rataqmé sensuwehqsónka wahnahnorahowe.

¹² Peh morá áhré matiáh kéwé sene ani ahre kawerue wahnahno kewé mi arámbéhríráq wahnahnorahowe. ¹³ Sísa tagariáh kéné wahnahnka kawerue wahnahnotaq tagah kegá sensíwíq pankeráhwe. Sensíwíq pankeráhwara kawerue wahnahnéra íre áhrea Sísa Karáhé éhweh pahsuqme teriéwe.

Manikáne sansá áwahewé anotah naneq mire i ehwéhne.

¹⁴ Pehgáriq tanáhráq areba koraganie íwíáhéna mah pahsí sehiranue áwúge. ¹⁵ Areba íre apubúue konaraq arega Sísa tagariáh kegá momiwírarabeqte sánsámé Manikáne animárínsábé ahreraq matiankeheéna mah pahsí sehiranue áwúge. Maniká oga mía míaira q ite Sísa tagariona ke wene animári míone. Awankátate nah pegiqmárahnserah ite Sísa tagariona kegá momiwírorabeq aiq pútaq ehwéh pankerone.

¹⁶ Ite kawerue tagarionawe Manikáne kaweq sansá nahomé kopéq kowana Sísa tutai puana amahnága ábóraragire. Wene sánsá áwahewé anotah nanere. Minayabe mah igónkónká aiq mahraréna, We wehukení úkúwara wehukega we tagowana Manikáne Awanka wene sánsá peh kaweq sansáne atowe. Íópeqté kegá moq we tagowe.

Manikánka wene kaweq matábúrápéq tumerena, Mahta q anotah Wahnáh ání míahno atowe.

Mó kegá we éhweh mah kehíná kehíná míáhrabeq teriéwara mah marákó marákóipéqté írah kegá wensabé aiq pútare átáhwe íre.

4

Péhe éhwéhnká wehukene iwíáh íre kawerarítéhre i ehwéhne.

¹ Anehe tanáhráqmé táhmaro kegá wahnsane péhe éhwéh irera sehigigéhe. Mó kegá owainawamariné ehweh síwáhnorirara irera Sísane sánsá suagéhe. Minayabe Manikáne Awanka aiq pahsuqme iraruraire. ² Péhe éhwéh irera sirupipeq múguwahgu agéra ahbabáq sansansábé íre siyehitáhnara peh péhe éhwéh síwáhnorigehe.

³ Péhe éhwéh síwáhnoréra, Mahbiga ahre mewe weh úkiyehboq peh itaq mahbí gáu mía míaoro éra mó naneq tahutáhúq órira míre ahriahri awehrioro éra síwáhnorigehe.

Moke táhutahuqme Manikánka aiq mirarowe. Minayabe wensabé aiq pútare atera aiq pútaq ehwéh írátíáh kegá wensabé kaweróne atera mi tahutáhúq pehipi nahwe.

⁴ Moke Manikánka miraro naneqme aiq kaweq nanere. Minayabe itega íre awehria peh wensabé kaweróne ateq pehipi nanehe. ⁵ Manikánka moke

táhutahuq nah naneq mire insabé itega wensabé kaweróne atona puag íre awehria pehipi nóne.

Poraga Tímótinsabé Sísane kaweq arámbéhrí ání míahno ato ehwéhne.

⁶ Arega mah ehwéh Sísá tagariáh ké síwáhnorinaraq Sísá Karáhéne kaweq arámbéhrí ání míankehe. Aiq pútare atahna ehwéhnká are págege atáráirah kaweq sansá ambubu atiarone. ⁷ Ahbabáq áwahe ehwehmé, múguwahgu ehwéhme pehragáhno. Peh Manikáne kaweq sansá miraúno.

⁸ Wehukene ayahnsa págege arite sansamé ákáhtaq kaweq sansáne. Manikáne kaweqtaq mé sansámé anotah kawéq sánsáne. Wene sánsá sehgió kéga amahnága oga míáh tánáhráqkákáq mókakeakákáq oga mía míaoneherawoe. ⁹ Mah ehwéhme aiq pútaq ehwéh míre. Ómiga irera aiq pútare atéhrataqmé aiq kawerinae.

¹⁰ Maniká oga mía mía anínéna moke mah kehiná kéhíná merirena kawer-aritahráhire. Wensabé aiq pútare atáh ké aiq kawerarítéhre. Minayabe aiq pútare ateq págegeue arambehriúne.

¹¹ Mah ehwéhme síwáhnoré, Kawerue sehgióro terio. ¹² Are íre anonani míahnayabé mó kegá awiréh atéhrataq ahqáho arito. Peh kaweq ehwéh iraré kaweqtaq mía míae mó keyábé arutaboírúno. Aiq pútare atahna sansá ambubu atawé peh kaweq sansá miraúno. Sísá tagariáh kéga are tagéra arene sánsá miraigehboq teawú éhwéh sehgio.

¹³ Areba íre apubúue konaraq wehuke míáhtáq Manikáne ehweh sáhnsahwe pahsuqme kawerue síwáhnorúno. ¹⁴ Aboawah wehgá siyahnkaratáté arenaneq táhtoréra Manikáne Awanka iwíáh arítárai ehwéh irarurotaq Manikánka págege atáráire. Segá iraruro ehwéhme kawerue ahrreraq matawé sehgio.

¹⁵ Arene arambehri kawerue miraúno. Ómiga tagéra kaweq sansáne iwíáhigehboq teawú éhwéh ambubu atawé sehgio. ¹⁶ Arerensabéakákáq arega síwáhnoróna ehwéhnkákákáq auráq matiahno. Teawú ehweh ambubu atawé sehgio. Mirainaraqmé íre arebataq áhnte arene ehweh íráh kéreq moq oga mérapeq awaq miagéhe.

5

Poraga kaweq siwáhnoré sansa Tímóti teawu ehwéhne.

¹ Arega aboawah wehreq orerónseq ehweh terínaraq píribahriinehboq aren-abouránsabé tábúsoqme ehwéh teawenanserah pehwehrue terio. Mahbireq o menáhwéseqsabé arenábáq áwáhnorónanserahnue kawerue síwáhnorúno. ² Aboawah ahrérónseq orenínsónseq arenanoura auráq matawé séhréh atah-nanserahnúno. Ahre ahrariyabé arenanahno auráq matawé séhréh atah-nanserahnúno. Sene sinonkataq táhtoréhnehboq pehragé séhréh arito.

Kéweinínsó kiraboé ehwehne.

³ Íre aninkákákáq óréní kéweinínsabé kaweq sansánúno. ⁴ Kéweiní wene aninseq anahwareq miéhrataq sega auráq matawéra kiraboigehe. Sinoiboga sene animarí ebeq kirabouronsabé se ore orení úkirataq sene animarínká se kiraboigehe. Sene káironaní kiraboéyabe seyene arambehrie. Minawé Maniká awahbeh sansáne.

⁵ Íre aninkákákáq anahwankákákáq kéwéinímé orení úkínaraq wega iwíáhéna, Manikánka séhréh aintankéhe ire. Minayabe wega wéhékáhnkakaq inokáhpeqkákáq Manikánsabe, Íné séhréh ainto éna púreq aruqarurire. ⁶ Mah marákóipéqté náneqsabé arutaboíréna peh we awahbeh naneq sehgi kéwéinímé pusa aní tahnsa miéhre. ⁷ Minayabe kéweinínsónsábé mah

ehwéh kawerue síwáhnorúno. Segá kaweqtaq mía míairataq mó kegá se íre síéhruruigehe.

⁸ Wehga wenawahraheq wene káironanínseq íre auráq matawéna kiraboínaraq Sípane sánsá aiq anterúéh púana anotah ahabábáq sánsánire. Mi ahabábáqká Sísa íre tagaríáh kéné ahabábáq aiq kiotaikire.

⁹ Sísa tagaríáh kégá morábí kiraboigeheboq kéweinínsó síwíq sehiranúno. Orenímé 60 opéq sotaiki orenímé peh morá wéhráq míarai inímé wenáwíq sehiranare kirabooro arito. ¹⁰ Mó kegá, We kaweq arámbéhrí mira aruqarururai iní míre atáh inímé kirabooro arito. Wene animarí kawerue sóránkirai inímé, nahnsó mehweh aritena kirabourai inímé, Sísa tagaríáh kégá íre wáhtopeqte surowana sigárá pabeq pabeq arítarái inímé, suwahre ke soberurái inímé, mó ke kawerarítarái inímé mina tahnsa kaweq arámbéhrí mira aruqarururo kewéinínsó síwíq sehiranúno. Mina tahnsa inímé orení úkínaraq Sísa tagaríáh kégá morábí kiraboigehe.

¹¹ Kiraboirataqmé o ahré kéwéinínsó síwíq íre sehiranúno. Téhwé Sísa Karáhéne arambehri miraoneheqmúne iraréra anehe mi arámbéhrí sinehepeq suera wehkigehe. ¹² Mirairataqmé seyene ehweh anterúáhsábé itene Wahnahnka ehweh aritankéhe. ¹³ Segá taoraho ke úkéra mó kené nah-tapeq poku pokuéra íre sereq wehgaq naneq mire éra éhruruirataq sensíwíq pehragáhnó. Mina tahnsa kewéinínsó síwíq íre sehiranúno.

¹⁴ Iné teriúmé o ahré kéwéinínsónká mó wehkéra ani maqmarera kawerue sóránkirataqmé kaweq sansá míre. Kaweq sansánowara itene naruoga sene kaweq sansá tagéra íre íéhruruorahowe. ¹⁵ Táhmaro kewéinínsónká Sípane sánsá sinehepeq suera owainawa kérowe. Minayabe tagaríáhwe.

¹⁶ Sísa tagaríáh inínká wenawahrah kewéinínsó kirabo arito ato. Sísa tagaríáh kégá kéweiní kóréní wene iyahnabo íre míéhrataq wahba kirabo atahro arito. Peh morá sensuwahrah íre miáh kéwéinínsómé Sísa tagaríáh kégá wahba kirabo aritahro arito.

Sísa tagaríáh kéréq wahnahno ke séhréh ariteq náriéro i ehwéhne.

¹⁷ Sísa tagaríáh kéréq wahnahno kegá kawerue wahnahnirataq sensíwíq pankereq awehraq apéq nári nárinoro terio. Segá Sísa éhweh tei teinéra íwáhnorirataqmé anotah iwíáh iwíáh ariteq awehraq apéq nári nárinoro terio.

¹⁸ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Káhoga sera sombirah arámbéhrínaraq wene áwéhraq íre músú atáhro. Pehipi nankehe íre.

Wene ehwehnka mó mahraréna,

Ite séhréh aitéh ání awehraq apéq náréro íre. *(Lo 25.4; Mátíyu 10.10; 1 Kórína 7.9)*

Mina onserah Sísa tagaríáh kéréq wahnahno kegá kaweruwe arambehriirataq awehraq apéq nári nárinoro terio. ¹⁹ Peh morá ánínká Sísa tagaríáh kéréq wahnahni anínsábé ehweh atahnaraq mi ehwéhmé íre iro. Téhranítégábópoq apahránítógábópoq ehweh atéhrataq sene ehweh iwíáhue tagáhnó. ²⁰ Wahnah anímárínká ahabárirataq áhnte wehuké momiwíorabeq mó wahnáh ání mó wahnáh ánínue ehweh arítáhro terio. Mó wahnáh kégá irera áhreéra kaweqtaq mía míaigneboq ehweh arítáhro terio.

Poraga Tímótinsabé miraúno i ehwéhne.

²¹ Peh morá sánsá ómi keyábé miraúno. Anotah anínseq arenawahraheq mó sánsá miraé moke mó ke mó sansá miraé anotah íre kawerinae. Ómi keyábé peh monseráhnue iwíáhue saraqmaro. Manikánseq Sísa Karáhéreq Manikánka omaq sito íópeqté kéreqka tagaríáhwe. Segá tagaríáhtáq mahna teawú éhwéh sehgio pahsuqme teiúge. ²² Sísa tagaríáh kéréq wahnahni

aní míankehéé íre apubúue ayahnkara táhtoqme omaq ato. Mó anínká ahbabárinaq arega moq mina tahnsaninehboq peh kaweqtaq mía míaúno.

²³ Are awahreé arupipeq érinšabé íre peh morá wání náhno. Náhníaq sera anonkakaq pehgáriq náhno. ²⁴ Mó kené ahbabáq ábóraq kéhrara tagah kegá ehweh aritáhwe. Mó kené ahbabáq amahnága íre ábóraq kéh púana peh mókake ábóraq kanawire. ²⁵ Mina inserah wehukene kaweq arámbéhrí ábóraq kéhre. Kaweq arámbéhrí íre apubúue ábóraq kahnaraq minaakaq mókake ábóraq kanawire.

6

Arambehrio keyábé kawerue arambehrioro i ehwéhne.

¹ Sísa tagariáh ké arambehri keyábé mahraré, Itene wahnah kené ehweh kawerue ireq sensíwíq pankerábro arito. Itene wahnah kegá itene sánsá tagéra Manikáne ehwehnsabé ahqáho atera wenáwíqsabe éhruruiyehboq kawerue arambehrioro arito. ² Arambehriaraq atéh anínká Sísa tagariah-naraq wene arambehri anínká iwíáhéna, Íné arambehriaraq intéh ánímé nánuwah tahnsá míéh púana peh taoraho arámbéhrínie iwíáhineho. Írakaumo. Kawerue iwíáhinkehboq mi aní áwáhnoruno. Mi anínká arambehriaraq atéh aní arutaboírue séhréh atena kawerue arambehriinkehboq áwáhnoruno. Arambehrio kegá mira iwíáhirataq sega anotah kawéq arámbéhrío ke míagehe.

Móneyabé arutaboírome ahbabáq áwahe wíre i ehwéhne.

Wehukega kaweq sansá miraighboq teawú éhwéhmé ahriahri síwáhnoré kawerue sehgióro arito. ³ Itene Wahnah Sísa Karáhéne aiq pútaq ehwéhnká Manikáne sansá kawerue íwáhnorire. Mi ehwéh suena peh mó ehwéh áwáhnori animé ⁴ we píribahri aní ména peh íre íréh aní míéhre. Peh ehwehéyabe awahbeh aní míre. Wega síwáhnorirara wene ehweh íráh kegá mó keyábé íre kaweq iwíáhéra ehwehéra síéhruruéra ⁵ tobehéra ahbabáq iwíáhowe. Ahbabáq iwíáhéra aiq pútaq ehwéh íre irera peh múguwahguowe. Múguwahguonsabé péhe iwíáhéra, Ite Manikáne sansá sehgiunayabé áhnte mensáméhnsá pehipi meyanehqúmúne iwíáhowe.

⁶ Manikáne sansá sehgiunaraq wega áhnte kaweq naneq náí náinire. Ménsámehnsánsabe íre irutaboírira peh wega náí naneq awehraq kéhre iwíáhúnaraq itene iru ukiréhre. ⁷ Iteinoréhga maqítáhtáq íre ménsámehnsánkakaq maqítáhwe. Ite pukonaraq íre itene ménsámehnsánkakaq meweq pukoneheqmúne. ⁸ Minayabe táhutahuqkakákáq korósiakákáq kahnaraq, Aiq awehraq kéhre iwíáhoneheqmúne.

⁹ Áhnte moné meyanéhe iwíáho kéwé ménsámehnsánsabe sirutaboíro kewé ahbabárorahowe. Sirutaboíro naneqka kahnkapi wah paríéhnsrahnire. Se sirutaboíro naneqka ahbabárarítéhre. ¹⁰ Móneyabé arutaboíré sansamé ahbabáq áwahe wíre. Móneyabé sirutaboíro puara táhmaro kegá móne meyanehéera Síšane sánsá sinehepeq sutowe. Minayabe sirupipeq anotah uméh meyháwe.

Oga mía mía sansá ambubu atawé sehgio i ehwéhne.

¹¹ Are Manikáne ani móne. Wene ani míahnayabé ménsámehnsánsabe arutaboírineho. Moke íre kaweq sansá anehepeq suo. Kaweqtaq mé Maniká awahbeh sansá sehgio. Manikáne ehwehnsabé aiq pútare até mó keyábé arutaboírúno. Kaweq sansá págegeue sehgie uwareša aní míahno. Mi sansámárínsabé arutaboíré sehgio.

¹² Árésísii anínká, Íné kiotaikinauge íwíáhéna pehbeheráh pokire. Mina inserah arega Sísane sánsá ambubu atawé mahraue iwíáhé, Íné kiotaikéna oga mérapeq awaq mianaugé íwíáhúno. Arega, Íné Sísansabé aiq pútare atena wene sánsá sehginauge irarurónaraq áhnte kegá írátówe. Mi tanáhráq oga mérapeq awaq miankeheéna Manikánka omaq atáráire. Minayabe oga mía mía sansá ambubu atawé sehgio.

¹³ Moke oga míona naneqmarí Manikánka oga míáhro aitéhre. Manikánseq Sísá Karáhéreqka tagariehyataq teawú éhwéh iro. Wahnah aní wenáwíqtare Póntiása Páiraga Sísá ehweh atotaq Sísaga íre áhreia pahsuqme teawuwe. Manikánseq Sísá Karáhéreqka tagariehyataq Sísaga pahsuqme teawunserah ínégá are teawúge. ¹⁴ Sísaga íre áhreia pahsutainserah ínégá teawú éhwéh kawerue tábúsoqme sehgio. Peh morá áhwára áhwára sansá íre miraúno. Amahnágaákáq mókakeakáq itene Wahnah Sísá Karáhéga tuina tanáhráqkákáq kawerue sehgio.

¹⁵ Manikánka webataq omaq atárái tanáhráq Sísá tuinawire. Maniká webataq moke mó wahnáhmári kiotaiqme aní púaq wensabé iwíáh íwíáh atone. ¹⁶ Webataq íre pukorahi anínéna peh ahriahri mía míaéna wehukega íre pokorahi téhrehrebeq mía míaire. Wehukega sene siuratate we íre tagahwe. Segá we íre tagahrahowe. Wega ahriahri wahnahninkehe. Wensabé iwíáh íwíáh atone. Ai q miraoneheqmúne.

Áhnte mensáméhnsá matiáh keyábé éhwéhne.

¹⁷ Mah marákóipéq méra áhnte monéákáq ménsámehnsánkakaq matiáh keyábé píribahri iyehboq sene ménsámehnsánsabe íre iwíáh íwíáhoró terio. Ménsámehnsánkakaq móneakáq apubúue taqnobagína nanere. Minayabe iwíáh íwíáhiyehó terio. Itene irupipeq eyoyóinkeheéna Manikánka áhnte kaweq naneq náí náinire. Minayabe peh wensabé aiq pútare ateq iwíáh íwíáh atáhró terio.

¹⁸ Kaweq sansá miraoro terio. Mó ke séhréh ariteq kawerarítáhró terio. Anah ke míéhboq wehweh ke míáhro terio. ¹⁹ Mirairataqmé sene ogamé tanáhráq peh kaweq tanáhráq kanae. Mókake oga mérapeq awaq mera peh kagaorahi apéq meyangéhe.

²⁰ Tímótió, teawú éhwéh auráq matawé ambubu atiahno. Íre Manikáne iwíáh peh wehukene iwíáh ehwehmé pehragáhró. Abehq múguwahgu éhwéh pehragáhró. Mi ehwéhnsábé táhmaro kegá ahtebia éhwéhne atáhró. Ahtebia éhwéhne atáh ké gá péhe íwíáhowe. ²¹ Mi ehwéhnsábé iwíáh íwíáho kegá Sísane sánsá sinehepeq súáhwe. Manikánka itensabé arutaboiréna séhréh aitéhre.

2 Tímóti Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Pora karábúsiipéq míotaq wega iwíáhéna, Ínéga pukinauge éna mah pahsí sehiranúwe. Mah pahsíipéq Poraga Tímótinsabé, Manikáne kaweq arámbéhrí aní míankehboq wene arampehri miraé tauntahunue arambehriúno teawuwe. Wega ahbabáq sansa anehe tanáhráhq sínaraqsábé sehiranéna we pukinaú ehwéhnkákáq moq sehiranue Tímóti teawuwe.

Poraga Tímóti anehe awu pahsíe.

¹ Tímóti, íné Porane páhsi sáhnsahwe tagáhno. Sísa Karáhé éhweh síwáhnorinkeheéna Manikánka iwíáhue eqmaq núwátáire. Wensabé aiq pútare atáh kégá oga mérapeq awaq mianeherawoe. Mi ehwéh wehuke terinkeheéna eqmaq núwátáire. ² Arewé nirutaboiru aní móne. Maniká Iteriboreq Sísa Karáhé itene Wahnahnseqka arensabé sirutaboirá séhréh atera arene aru ukiq atagéhe.

Sísa éhweh ayehitegurégúinehboq teri terinúno ú ehwehne.

³ Náinahbúréhga Manikánka sehgióro ú ehweh kawerue sehgiúwe. Ínéga moq kawerue sehgiúnsábé nirupipeq íre umehia peh kawerire. Wéhékáhnkakaq inokáhqpeqkákáq ínéga púreq aruqarurutaq arensabé ahreraq matawéna púreratena Manikánsabe kaweróne ata atauge. ⁴ Are áuwátáutaq ibisaronayabé niahreraq matawéna arensabé nirutaboiratóge. Nirupipeq eyoyóinkehboq are tagéyabe níre. ⁵ Arega Manikánsabe kawerue aiq pútare atahnawe niahreraq kéhre. Íné aiq tagaríomé arenanahrá Áróisireq arenano Íyúnísireqka ebeqme Sísansabé aiq pútare atároyah anehe arega moq wensabé aiq pútare atároné.

⁶ Néne niyahnkarataté arenaneq táhtoqme púreratáráutaq Manikánka miraúno urai arámbéhrí teawena págege atáráire. Teawátái arámbéhríwé tauntahunue mira aruqarurúno. ⁷ Manikánka áhreé sansa íre sokigi aiátáire. Peh págegeue mé sansamé, mó keyábé irutaboíré sansamé, tabasíwe mé sansamé sokigi aiátáire.

⁸ Itene Wahnah Sísa éhweh teri terinéyabe íre ayehitegurégúno. Karábúsiipéq míónsábé ínénsabe moq íre ayehitegurégúno. Sísa éhweh teri terinónayabé mó kegá áwíoqneherawoe. Áwíoqnehransabé íre áhrea Manikánka págege atahnah teri terinúno.

⁹ Wewene kaweq anímáí míageheéna Manikánka omaq itena kaweraitáráire. Íre itega kawerue arambehriuraunayabé kaweraitáráire. Írakaumo. Peh wewe awahbeh iwíáhue séhréh aiteña kaweraitáráire. Naho naho mah marákó marákó íre kotaq Manikánka iwíáhéna, Sísa Karáhéga mirainayabé wehuke arutaboíréna kaweraritanauge úwe.

¹⁰ Arutaboíréna, Kaweraritanauge úwana Sísa Karáhé, ite kaweraitéh ánínká marakóipeq tunsabe Manikánka arutaboiraitéh sánsá sokigi aitowe. Marakóipeq tuena pukéna oga úkúnsabe amahnága ite pukéyabe íre áhreúne. Írakaumo. Itega tagarionawe Manikáne kaweq ehwéh irona puaq oga mía míaoneheqmúne.

¹¹ Manikánka ínénsabe, Sísa éhweh koreri teriné íné nuwahbeh ehwéh kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire. ¹² Eqmaq núwátáirana teniátái ehwéh sehgiúnsábé níwíoqnahwe. Aiq pútare atáráu anímé aiq tagaríó púana wensabé

íre niyehitegurégúuge. Írakaumo. Manikánka teniátái arámbéhrí mókakeakáq Sísa tuina tanáhráqkákáq wahnahnaintahráhire. Íné tagaríomé wega kawerue wahnahnaintanawire.

¹³ Ínéga peh aiq pútaq ehwéh áwáhnoruraage. Moke áwáhnorurau ehwéh ambubu atiahno. Ínéga áwáhnoruraunserah mó ke síwáhnorúno. Sísa Karáhénsabe ahriahri aiq pútare ateq wensabé anotahtaq arutaboírúno. Wereq mía míaé síwáhnorúno. ¹⁴ Manikánka áwáhnorurai ehwéh áhnte kaweq ehwéhnirah kawerue ahrreraq matawé ambubu atiahno. Kawerue mirainkeheéna Manikáne Awanka itene irupipeq mía míaéna séhréh aitahráhire.

¹⁵ Are tagariahnawe Pígérúsireq Éramógénireq moke Esia marákórápéqté kéreqka íné nuwera pokurowe.

¹⁶ Íné karábúsiipéq míónsábé Ónésíma íre ayehitegurégúia séhréh aintaráinsabé nirupipeq eyoyóurairé. Minayabe itene Wahnahnka mi karíónánínsabé arutaboíréna séhréh aritankeheéna púreruge. ¹⁷ Ónésíma Aroma suwahpeq suraitaq ínénsabe áhnte ninebahréna íné tagaraitaq séhréh aintaráire. ¹⁸ Are aiq tagariahnawe íné Épésa suwahpeq míarautaq wega áhntetaq séhréh aintaráire. Séhréh aintaráinsabé itene Wahnahnka tuinagake Ónésímansabé arutaboíréna kaweróne atankeheéna púreruge.

2

Sísane arambehri sehgieyabe pabeqme ehwéhtároe.

¹ Tímótio, are nénahni úkurone. Are Sísa Karáhéne ani míahnana wega arensabé arutaboíréna séhréh atéhnsabé págege aní míahno. ² Áhnte kegá míarotaq are áwáhnoruraage. Manikáne ehweh kawerue sehgiara mó ke síwáhnororaho ke síwáhnorúno.

³ Págege sontiá ánínká éréyabe íre áhreire. Mina inserah arega Sísa Karáhéne arambehri miraónayabé áwíoqnehrataqmé íre áhreia peh kawerue mira aruqarurúno. ⁴ Sontía anínká wene kíápéténine arambehri kawerue mirainieéna wenawahpeqte arámbéhrí moq íre miraire. Írakaumo. Kíápéténiga kaweróne atankeheéna kawerue arambehrire.

⁵ Árésiéna pehbeheráh poki anínká ápeq pehipi íre meyéhre. Árési sansá tábúsoqme sehgi ánínká kiotaikínaraq ápeq meyéhre.

⁶ Wahba só uqmarera náwe soráhwe. Ménsámehnsá nera kahnaraq abobiah taebewe arambehrii anínká ebeq koawaq miankéhe.

⁷ Mah pabéqmé éhwéhtáro iwíáhue iro. Itene Wahnahnka tábúsoqme iwíáh atahnaraq moke ahtebankehe.

Áwíoqnehrataq Sísane sánsá sehgieneheqmúne ú ehwehne.

⁸ Kaweq ehwéh teawátáume ahrreraq matiahno. Teawátáu ehwéhmé Sísa Karáhéwé Tébitine anahwa míowe. We wehukení ména pukéna mó oga úkúwe.

⁹ Mah kawéq éhwéh teri terinuraunsabé níwíoqnéra ahbabáq ani tahnsa séniraté táhrarera meniqlmera karábúsiipéq móintówe. Karábúsiipéq móintera Manikáne ehweh íre saiqnaruahráhowe.

¹⁰ Níwíoqnéyabewé, karábúsiipéq méyabewé, séniraté táhrareyabewé, minawarinsabé íre áhreuge. Manikánka omaq sitéh kegá Sísa Karáhénsabe aiq pútare atera oga mérapeq awaq miageheéna mi ke séhréh aritanauge. Segá wene kaweq matábúrápéq pokue mitaq ahriahri weba mía míaigeheéna séhréh aritanauge. ¹¹ Teawéna ehwéh peh aiq pútaq ehwéhnéna mahraréna, We pukútaq ite moq pukowane. Minayabe wereq oga mía míaoneheqmúne.

¹² Áwíoqnehrataq wene sánsá ambubu atíahnaraqmé wereq moráráq

wahnahnoneheqmúne. Áwíoqnehrataq wensabé ahqáho atáhnaraq mókake wega itensabé moq ahqáho aitanawire. ¹³ Wene sánsá seh-gioneheqmúne íwíáho kegá íre mirairataq Manikánka mirainauge urai ehwéh sehginawire. Wene sánsá íre anteruahráhire. Írakaumo. Íre anteruahráhi puana sehginawire ire.

Manikáne arambehri tauntahunue miraúno teawu ehwéhne.

¹⁴ Mah ehwéh ahrreraq sito. Manikánka tagariéhtaq pehgáriq naneqsabé íre ehwehoro terio. Pehgáriq naneqsabé ehwehonka íre séhréh aritahráhire. Írakaumo. Íre séhréh aritasa peh íráh ké ahbabáq aritéhre.

¹⁵ Manikánka arensabé kaweróne atankéhboq wene arambehri kawerue miraúno. Mirainaraq arerene arambehriyabé íre ayehitáhnah peh Manikáne ehweh kawerue ahtebé tábúsoqme síwáhnorinkehe. ¹⁶ Íre Manikáne iwíáh peh wehukene iwíáh ehwehmé, abehq múguwahgu ehwéhme pehragáhno. Abehq múguwahgu ehwéh íráh kéwé mi ehwéhniká íre kaweq iwíáh aritéhrara Manikáne sansá sinehepeq súáhwe.

¹⁷ Náonka wehukeníne anonka íre kaweratéhra anotah naonkákáq míehre. Mina inserah abehq éhwéhniká wehukeníne iwíáh íre kaweraranawire. Mina tahnsa abehq éhwéh iraréya anité Íménéúsireq Pírétúsireq míehye. ¹⁸ Segá aiq pútaq ehwéh suera péhe éhwéh mahraréra, Ite pukérapeq iriwe oga úkuraunayabé mókake mó íre irigonehe óye. Sene ehwehnka táhmaro íráh kéné iwíáh íre kaweraritheye.

¹⁹ Anotah ebáhnabaga íre kúrugúruia peh págegeue kagainserah Manikánka miraú naneq áwahewé peh págegeue kagaire. Manikáne ehwehnka mahraréna, Itene Wahnahka moke wene animári tagariéhre ire. Wene ehwehnka mó mahraréna, Itene Wahnah tagarione irare keo, ahbabáq pehragéq peh kaweqtaq mía míaoiro ire.

²⁰ Anotah nahtápéq áhnte kunúbawárinkákáq antehyamárinkákáq kéhre. Mó antéhyámárimé áhnte moné tahnsa antéhyámárimé. Mó antéhyámárimé peh awankátate miraia antéhyámárimé. Mó antéhyámárimé peh marakórate miraia antéhyámárimé. Abehq arámbéhriyabewé íroke antéhyámé awehrare. Kaweq arámbéhriyabewé peh morá kaweq antéhyá ábérehre. ²¹ Wehukenínká íre kaweq sansá suena kaweqtaq mía míána we kaweq antéhyá tahnsanire. We aiq pútaq Manikáne ani ména itene Wahnahne arambehriire. Wega moke kaweq arámbéhri miraorahire.

²² Ahrari abarié iwíáh kahnahwe mi iwíáh sue móbeq míahno. Peh kaweqtaq méwé, aiq pútaq ehwéh ambubu atawéwé, mó keyábé arutaboiréwé, aru ukiqme méwé, mah sansámári sehgio. Sirupipeq ahbabáq íre kéké kegá mi sansámári miraigehe. Segá itene Wahnahnsabé áhrabue mahraréra, Séhréh aito éra mi sansámári miraigehe.

²³ Abehq múguwahgu ehwéhme pehragáhno. Are tagariahnawe múguwahgu ehwéhme tobemorahi naneq mire. ²⁴ Itene Wahnahne arambehri ani teawe, Íre ehwehúno. Írakaumo. Peh mó ke míéhrarabeq áyáteh sansá sue uwaresa áni mé kawerue síwáhnorúno ato.

²⁵ Wene ehwehnsabé íre kowe atáh ké pehwehrue mónkakáq síwáhnorínana Manikánka séhréh aritahnara sene ahbabáq sansa suera aiq pútaq ehwéh iragéhe. ²⁶ Wene arambehri miraigeheéna owainawanka ahbabáq ke saiqnariéhre. Saiqnariéhra aiq pútaq ehwéh íréhrataq segá tábúsoqme iwíáhéra owainawane ahbabáq sansa suera kaweqtaq míagehe.

3

Anehe tanáhráq wehukega áhnte ahbábáq sansan neherawoe i ehwéhne.

¹ Anehe tanáhráq anotah íre kaweq sunúq sinae. Minawé iro. ² Mi tanáhráq wehukega peh seyensabé suwahbanae. Móneyabé sirutaboiro ke méra píribahri saiyo ke míaneherawoe. Mó ke áhnte ehwéh aritera sinoibone ehweh anteruaneherawoe. Mó keyábé kawerowe íre arítáh ké míaneherawoe. Maniká awahbeh sansánsábé íre suwahbáhna ke míaneherawoe.

³ Mó keyábé íre sirutaboironerawoe. Íre insahwé arítáh ké míaneherawoe. Íre insahwé aritera síéhruruo ke míaneherawoe. Íre tabasíwe mía aisobuya ké míaneherawoe. Kaweqtaq méyabe suwahrieh ke méra ⁴ owinahwino ke míaneherawoe. Apubúue íre kaweq sansánoneherawoe. Ite anotah ke úne íwíáho ke méra Manikánsabe iuwahriehre oneherawoe. Mah marákóipéqté náneqsabé sirutaboiro ke míaneherawoe.

⁵ Sega peh ábóraqsabé Manikáne sansá miraéra peh Manikánka págege aritahráhi sansánsábé ahqáho atera íre miraowe. Moke mina tahnsano ké sueq móbeq míáhiro.

⁶ Mina tahnsa kégá múguwahgu ahrroné nahtapeq pokue ehnehnenu síváhnorowara sene péhe éhwéh íráhwe. Mi ahrrónká áhnte ahbabáuronsabé sirupipeq umehire. Íre kaweq naneqmarínsábé sigára pabeku pabekuire. ⁷ Sigára pabekirara sega mó síváhnori aní mó síváhnori aniné ehweh irera peh Manikáne aiq pútaq ehwéh íre íráhwe.

⁸ Wehukénité sensíwíq Sánésireq Sámbarésireqka Mósísinsabé ahqáho atóyanserah mi sansáno wehgá aiq pútaq ehwéhnsábé ahqáho atáhwe. Manikáne ehwehnsabé ahqáho atáh púara peh múguwahgu iwíáhurowe. ⁹ Mi aníténé ahbabáq ábóraq konserah ómiga mi kené ahbabáq mókake tagagehe. Minayabe mó kegá sene ehwehnsabé íre aiq pútare arítáh púara sene arambehri íre anotah úkorahire.

Manikáne ehweh ambubu atawé sehgio i ehwéhne.

¹⁰ Arega menah ínéba míarona puah néne sánsá aiq tagariahne. Maniká awahbeh sansá síváhnoréna kaweq sansánuraue. Moke néne sánsámé arega áwahe aiq tagariahne. Manikánsabe aiq pútare atena wene sansá ambubu atawéna uwarena aní ména mó keyábé nirutaboiruge. Tabasíwe aní míóge.

¹¹ Are tagariahnawe mó kegá íné níwíoqnarowana níérurairé. Antióka suwahpeqkakáq Áikónía suwahpeqkakáq Árisáta suwahpeqkakáq míaroutaq anotahtaq níwíoqnarowah tagariahne. Níwíoqnarotaq itene Wahnahnka séhréh aintarái puana íné kaweqtaq míóge. Sega íné íre nubiq suahráhurowe.

¹² Ite tagarionawe Sísa Karáhéreq méra kaweqtaq méyabe suwahbeh kewé mó kegá síwíoqnaneherawoe. ¹³ Ahbabáq kereq péhe éhwéh síváhnoro kereqka mó kené péhe éhwéhnsábé aiq pútare arítáhwe. Sega múguwahgu agéra síváhnorirataq íréhra kegá moq péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritaneherawoe. Sega amahnága ahbabárára mókakewe anotah ahbabároneherawoe.

¹⁴ Arewe aiq pútare ate ahtebaronana sansá kawerue sehgio. Are tagariahnawe itega kaweq ehwéh are áwáhnoruraunayabé kawerue sehgio. ¹⁵ Are animai míaronaraq Manikáne ehweh sáhnsahe sansa áhwárarone. Áhwárawe wene ehweh ahriahri sáhnsahonaga ahtebé Sísa Karáhénsabe aiq pútare atárónana kaweratáráire.

¹⁶ Manikáne ehweh sehiranutaq Manikáne Awanka iwíáh aritena séhréh aritowe. Manikáne ehweh ahtebáhnaga síváhnoronaraq múguwahgu ehwéh tábúsoq sitahráhone. Ahbabáq sansa tábúsoq sitahráhone. Manikáne ehweh ahtebáhnaga aiq pútaq ehwéhmé kaweqtaq mé sansamé terienawe kawerue

síwáhnorrahóne. ¹⁷ Wene ehwehnka ite Sísa tagariona kegá kaweq sansánéq moke kaweq arámbéhrí miraorahúne.

4

Manikáne ehweh págegeue pahsuo i ehwéhne.

¹ Sísa Karáhéga tuinagake moke oga miáh kéreq pukia kéreq sainsuankéhe. Wegá tuinaraq ahriahri wahnahnaitanawire. Minayabe wereq Manikánseq tagariehya puah teawéna ehwéh kawerue iro. ² Manikáne ehwehnsabé suwahbeh kereq íre suwahbeh kereq teri terinúno. Se iragéhboq kawerue síwáhnorúno. Wene ehwehnka sirupipeq pankehboq págegeue síwáhnorúno. Sísansabé aiq pútare atera wene sánsá kawerue sehigéhboq kawerue síwáhnorúno. Maniká awahbeh sansá síwáhnorinaraq uwaresa ání miáhno.

³ Írátíahno. Mókake wehukega aiq pútaq ehwéhme íre irera peh seye suwahbeh naneqsabé sirutaboironerawoe. Seye suwahbeh ehwéh síwáhnoro keyábé, Íwáhnorigehboq máhoro aritaneherawoe. ⁴ Segá aiq pútaq ehwéh sinehepeq suera wehukene áwahe ehwehnsabé aiq pútare aritaneherawoe.

⁵ Ahriahri peh kaweq iwíáhúno. Kaweq sunúqkákáq íre kaweq sunúqkákáq ahriahri Sísa sánsá sehgio. Áhnte kegá Sísa éhweh iragéhboq teri terinúno. Manikáne Awanka teawátái arámbéhrí miraue parabaruo.

Poraga, Kagai apéq náninkéhe i ehwéhne.

⁶ Íné pukona tanáhráq aiq sinaire. Mi tanáhráqmé aiq wahtonire. Asiu kegá sene sánsánéra náhníaq sera ano Manikánsabe titiréra ahkiónserah íné moke néne arambehriyabé moq Manikánsabe titiruge. ⁷ Manikánka níatái arámbéhrí kawerue mira aruqaruruge. Mi arámbéhrí aiq parabarúoge. Sísa sánsá íre susa peh kawerue sehgiúge.

⁸ Wehukéníká árésisiéna kiotaiki aní awahriq ayáhúq áwínserah Manikánka kaweqtaq kagai apéq náninkéhe. Minayabe itene Wahnahnka ínénsabe, Kaweqtaq miáhne aintankéhe. Mi apéq íopeq intena we tuinagake náninkéhe. Wegá tábúsoqme iwíáhue sainsuahnaraq íre ínébataq náninkéhe. Írakaumo. Ómi we tuina tanáhráqsabé áwénuno ke ápeq siena kawerowe aritankéhe.

Poraga Tímótinsabé, Ínéba apubúue súno ato ehwéhne.

⁹ Arega miraorahinaraq iwíáhue tagé ínéba apubúue súno. ¹⁰ Témásiga mah marákóipéqté naneqsabé arutaboiréna íné nuwena Tésárónáika suwahpeq pokuraire. Káréséniga Kárétía marákórápéq pokurairana Táitásaga Támésía marákórápéq pokuraire.

¹¹ Árúka webataq ínereq mioye. Néne arambehriwe Máhkaga kawerue séhréh aintahráhi aní míre. Séhréh aintankéhboq meqme súno. ¹² Tíkíkúsiwe Épésá suwahpeq eqmaq áuwátáuge.

¹³ Néne káhq ambántá Tóása suwahpeq Kápúsine nahtapeq matauge. Ínéba sinaraq minaakaq púkuwarínkákáq sehirania kanéhwárínkákáq mewe súno.

¹⁴ Káhpah kaweraqari aní wenáwíq Árékásántaga anotahtaq íre kaweraintaráire. Minayabe itene Wahnahnka kamah awinkéhe. ¹⁵ Wegá itene ehwehnsabé págegeue ahqáho aitaráinsabé arega we auráq matiahno.

¹⁶ Téhwe segá ehweh aintárotaq ómiga íné íre níéhnehia nuwera pokurowe. Minayabe Manikánka kamah arinehoéna sensabé púrerarítáuge. ¹⁷ Nahsonka itene Wahnahne ehweh iragehéna tábúsoqme teriátáutaq itene Wahnahnka íné séhréh aintena págege aintaráire. Segá nubiq suaneheraurotaq wega séhréh aintarái puara túbáh agurowe. ¹⁸ Ahbabáq

aintéhrakake Manikánka séhréh aintankéhe. Wegá wahnahnirabeq íopeq míankeheéna tumeiqmena móintankéhe. Ahriahri wensabé iwíáh íwíáh atanéhe. Aiq míre.

¹⁹ Ákúírareq wene ahre Párisírareq Ónésíma karíronánínseqsabé iroro terio.

²⁰ Érásátiga Kórína suwahpeq míéhre. Tárópíma awahreuirana Mírétúsi suwahpeq áúwátáuge. ²¹ Ópeq íre sínaraq ínéba súno. Mahtaqté ánimáí sensíwíq Íyúbúrúsi, Púrénísi, Árínúsi, Káróriarehga arensabé iraúno atáhwe. Sereq ómi mahtaqté Sísa tagaríáh kéreqka arensabé iraúno ewe.

²² Itene Wahnahnka arereq mía míaire. Wegá arensabé arutaboiréna séhréh atéhre.

Táitása Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Táitásawe íre Asiu anínéna Porane ehweh kawerue sehgiena Kíríti marákórápéqté ké, Sísá tagaríáh ké séhréh aritena kawerue wahnahnúwe. Poraga karábúsiipéq míotaq mah pahsí sehiranúwe. Wega Táitásansabé Sísá tagaríáh kéréq wahnahno ke omaq site sansánsábé, síwáhnoré sansánsábé, kawetaq mé sansánsábé ue mah ehwéhmári sehiranue Táitása teawuwe.

Poraga Táitása awu pahsíe.

¹ Táitásao, íné Porane pahsí sáhnsahwe tagáhnó. Íné Manikáne arambehriu aní múge. Sísá Karáhéga we éhweh kosíwáhnorúno aintena eqmaq núwátáire. Manikánka omaq sito ke séhréh aritankeheéna eqmaq núwátáire. Segá aiq pútaq sansá Manikáne kaweqq sansá ahtebagehboq kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire.

² Itega Sísansabé aiq pútare ateq oga mérapeq kiwíanehe iwíáhúne. Naho Maniká, íre péhenorahi anínká mahraréna, Ínéga omaq sitáhna kegá oga mérapeq awaq miagéhe úwe. ³ Oga mérapeq awaq miagéhe éna wewega iwíáhi tanáhráq mah kawéq éhwéh itene irupipeq iwíáh aitaráire. Maniká, ite kaweritéh anínká ínénsabe, Mah kawéq éhwéh koreri terinúno aintaráirana teri terinuge.

⁴ Táitásao, néne pahsí sáhnsahwe tagáhnó. Itega morá iwíáhúe Sísansabé aiq pútare atoyansabé are nénahni úkurone. Maniká Iteriboreq Sísá Karáhé, ite kawerítarái anínseqka are séhréh atera arene aru ukiq atéhye.

Sísá tagaríáh kéréq wahnahno ke omaq siteyabe éhwéhne.

⁵ Ite íre parabaruooya arámbéhrí arega mirainkeheéna Kíríti marákóráq áuwátáuge. Mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue Sísá tagaríáh kéréq wahnah anímári míagehboq omaq sito. Teawátáunserahnue omaq sito.

⁶ Peh kaweqtaq mía míai anímé peh morá áhré matíéh anímé Sísá tagaríáh kéréq wahnah aní míahrahire. Peh morá Sísansabé aiq pútare atáh anímáriné sibowáwé wahnah aní míahrahire. Wene animárínká ahbabáráera sibowáné ehweh anterúáh anímáriné sibowáwé wahnah aní íre míahrahire.

⁷ Sísá tagaríáh kéréq wahnah arítéh anínká Manikáne arambehri auráq matíéh púana peh kaweqtaq mía míai anínká wahnah aní míahrahire. Píribahri anímé, áyáteh anímé, píah néna múguwahgu aruqaruri anímé, tobeh aruqaruri anímé, móneyabé arutaboiri anímé íre wahnahnorahire. Írakaumo.

⁸ Nahnsó ke kawerue kirabo arítéh anímé, kaweqtaq méyabe arutaboiri anímé, tabasíwe míéh anímé, kaweq iwíáhúe arambehri anímé, Maniká awahbeh sansá sehgi anímé, wewene kaweq iwíáh ambubu atíéh anímé Sísá tagaríáh kéréq wahnahnorahire.

⁹ Áwáhnoro ehwéh kawerue ambubu atíéh anínká mó ke kawerue síwáhnororahire. Wega aiq pútaq ehwéhnsábé suwahrieh ke síwáhnoréna sene iwíáh kawerarítankéhe.

Péhe éhwéh síwáhnoro keyábé éhwéhne.

¹⁰ Kíríti marákórápéqté ké auráq matíáhro. Píribahri ke méra sega abehq éhwéhnera péhe éhwéhnuwe. Asiu kené síú amurúruwe sansa sehgióro e kewé áhnte mina tahnsa míáhwe. ¹¹ Segá mó kené móne meyanehéera áhnte mi karírónánínsábé péhe éhwéh síwáhnorowe. Mi karírónání aiq pútaq sansá súéhboq péhe kéné ehwehnsabé ehiya míáhro arito.

¹² Kíríti marákóipéqté ání Kíríti ke seyene ehweh irari anínká mahraréna, Kíríti marákórápéqté kégá péhe éhwéh irare irareo ke wóe. Se áwéh keropia póeráhq tahnsa ké méra taorahoue kobukahburo ke wóe ire. ¹³ Wega irari ehwéh aiq pútaq ehwéhne. Minayabe Kíríti keyábé págegeue síwáhnorúno. ¹⁴ Aiq pútaq ehwéhnsábé suwahrieh kegá sehgióro e ehwéhnkákáq Asiu kené péhe áwahe ehwéhnkákáq suera Sísane sánsá kawerue sehgiéghboq págegeue síwáhnorúno.

¹⁵ Kaweqtaq mía mía ke gá moke táhutahuq íre órirane éra peh nah naneg mire éra nahwe. Sísansabé íre aiq pútare atáh áhbárerá kéwé moke mah marákóipéq kéh náneq tagéra íre kaweq nanere iwíáhowe. Sene sirupipeq ahbabáq áhwárera kaweq sansá íre írátíáh púara sega kaweq iwíáh íre orahowe.

¹⁶ Segá mahraréra, Itega Maniká tagarione irarewe. Iraréra Manikáne ehweh anteruera ahbabárera kaweq arámbéhrí íre miraorahowe. Minayabe ite tagarionawe se Maniká íre tagaríáhwe.

2

Aboawah wehyábé síwáhnoré ehwehne.

¹ Arerega peh tábúsoqme aiq pútaq ehwéh síwáhnorúno. ² Aboawah wehyábé mahraré, Múguwahgu iyehboq áhnte piáh né pehragahro. Peh tábúsoqme iwíáhoró. Tabasíwe mía míaoro. Aiq pútaq sansá ahtebawe sehgióro. Manikánsabe irutaboírég wehukeyabé irutaboíro. Sísane sánsá kawerue sehgióro terio.

Aboawah ahréyábé síwáhnoré ehwehne.

³ Aboawah ahréronsábé mahraré, Manikánsabe áhtenéq kaweqtaq mía míaoro. Mó keyábé péhe éhwéh arítého. Píahyabé irutaboíriyeho. Peh kaweq sansá síwáhnororo terio.

⁴ Segá ibehinínsónsábé mahraue síwáhnororo arito. Iteruwehqsoneq itene animárínseqsábé kawerue irutaboíro teriéro terio. ⁵ Iteitene kaweq iwíáh ambubu atawéq sehgióro teriéro terio. Mó weh pehragéq peh morá arenawehq kéro teriéro terio. Íre itereq morábí náneq pehragéq peh iteitene arambehriue areqnahreq ahréro miáhiro teriéro terio. Peh kaweqtaq mía míaéq iteruwehqsone ehweh kawerue íráhro teriéro terio. Segá mah ehwéh sehgrataq mó kegá Manikáne ehwehnsabé íre awiréh atahráhowe.

Mahbigaunsábé síwáhnoré ehwehne.

⁶ Mahbigaunsábé iteitene kaweq iwíáh ambubu atawéq sehgióro terio. ⁷ Segá are tagéra ahtebagehboq arega peh kaweq sansánúno. Síwáhnoróna tanáhráq ogiogi pehragéq peh kawerue tábúsoqme síwáhnorúno. ⁸ Mirainaraq are áwíoqnah kegá tagéra siyehitáhnayabé íre ehwehia peh túbáh agigehe.

Mó kené arambehri keyábé síwáhnoré ehwehne.

⁹ Mó kené arambehri arítáh keyábé mahraré, Píribahri sansá sueq ite arambehriraq ítéh ániné ehweh kawerue ireq itene arambehri tábúsoqme miraoro terio. ¹⁰ Sene ménsámehnsá aebóiyeho. Peh kawerue auráq sítaríáhro terio. Mirairara tagehra kegá Maniká ite kaweraitéh ániné sánsá aiq kaweq sansáne iwíáhigehe.

Sísa tuina tanáhráqsábé éhwéhne.

¹¹ Manikánka mah kehiná kéhínánsábé arutaboírera aiq sokigi aintéhre. Arutaboírera ómi kaweraritahráhire. ¹² Itensabé arutaboírera mahraréna, Ínénsabe íre aiq pútare aintáh kégá onserahniyeho. Mah marákóipéqté

sánsánsábé irutaboiriyeho. Mah tanáhráq peh kaweq iwíáhue tabasíwe méq ínégá unserah kaweqtaq mía míaoro ire.

¹³ Sísa Karáhé itene Maniká míre. We ite meirena kaweraitéh ání míre. Mókake we téhreh naneqkakákáq tuina tanáhráqsábé iwíáh iwíáhéq kaweqtaq mía míaéq áwénunúne.

¹⁴ Webataq wene kaweq anímárí mía míaigeheéna Sísa itene ahabáqsabe wene korahqtaté paiqmaranieéna putiowe. Minayabe itene ahabáq sansa moke sueq peh kaweq arámbéhríyábé irutaboironehe.

¹⁵ Teawewó éhwéh síwáhnorúno. Peh kaweq sansá sehgióro arito. Ahabáq sansa miraiyeho arito. Sega arene ehwehnsabé anetaníbo iwíáhiyehboq págegeue síwáhnorúno.

3

Manikánka kaweraitáráinsabé kaweq sansánonehe i éhwéhne.

¹ Arega síwáhnorina keyábé mahraré, Kámáhni kereq sene wahnah kereqne ehweh kawerue íráhro arito. Mi kegá kaweq arámbéhrí miraoro irataq apubúue miraoro arito. ² Síéhururuiyeho terio. Ehweh aruqaruriyehboq pehwehribeq méq uwaresa anímárí méq kaweraritáhro terio.

³ Naho iteitega saiyoéq ehweh anterueq péhe éhwéhnsábé aiq pútare atáráúnana ahabáqsabe iuwahbaraire. Ahabáqsabe iuwahbarainsabé ahkaragáruga ite saiqnariaraire. Saiqnariarairaq ahriahri ahabáq aruqaruréq mó kené ménsámehnsánsabe igará pabekuraire. Mó kegá itensabé iuwahriehre ewaq itega moq wensabé wensabé iuwahriehre iwíáhuraune.

⁴ Maniká, ite kaweraitéh ánínká itensabé arutaboiréna kaweq sansá aitena arutaboiré sansa sokigi aiíre. ⁵ Sokigi aiena kawetaq míáhwe aitáráire. Íre ite itene kaweq arámbéhríyábé kaweraitáráire. Peh wewega arutaboiraitena itene ahabáq sabi íúátáire. Sabi iuena itene irupipeq pabeq paberaitáráire. Pabeq paberaitarái puana Manikáne Awanka o awá maqmarena oganúq ítáráire.

⁶ Wenawanka oganúq ítáráirana iteba mía míainkeheéna Manikánka Wenawa eqmaq áúwátáire. Sísa Karáhéga ite kaweraitáráinsabé eqmaq áúwátáire. ⁷ Sísa Karáhéga itensabé arutaboiréna kaweraitáráinsabé Manikánka ite oganúq ítáráire. Oganúq ítáráirag oga mía míaéq oga mérapeq awaq meyabe áwénunúne. ⁸ Teawú éhwéhnsábé aiq pútare atone.

Manikánsabe aiq pútare atáh kegá, Tábúsoqme kaweq arámbéhrí miraonehe iwíáhigehboq mótaq mótarue mah éhwéh págegeue síwáhnorúno. Wehukega kawerue ahtebagehboq mah éhwéh síwáhnorúno. Mah éhwéh aiq pútaq éhwéhnéna ómi ke séhréh aritahráhire. ⁹ Táhmaro kegá abehq éhwéhnéra sigaq-naréh síwíq pankerera tobehowe. Mi kegá Mósísiga sehgióro ú ehwehnsabé moq tobehowe. Síwáhnorinaraq mi tobého éhwéh pehragáhno. Minawarimé íre iahtebahrahi naneq mire. Pehragáhno.

¹⁰ Sísa tagaríáh kegá ehwehiyehboq abehq éhwéh aruqaruri aniné iwíáh tábúsoq ato. Mó tanáhráq mó tanáhrárué teawinana íre irahnarag auwe móbeq míahno. ¹¹ Wene arupipeq ahabáq áhwáreh puana wega íre kaweq iwíáhorahire. Wewene ahabáqka kamah awinkéhe.

Páhsi parabaginai éhwéhne.

¹² Wehukénité sensíwíq Átémásareq Tíkíkúsireq míéhye. Mótaq mi anité areba eqmaraníe. Areba sirataq arega mitaq sue Níkópórísi suwahpeq ínéba peheráh súno. Moke sóiriri tanáhráq Níkópórísi suwahpeq kowíanie iwíáhuge.

¹³ Sehgióro ú ehweh ahtebah aní wenáwíq Sénási wereq wene iyahnabo aní

Ápóroreq itega mi anité séhréh arito. Segá mó ke apubúue korerigéhboq se íre kéh náneqmarí nario.

¹⁴ Itega wahnahno kegá séhrého sansá ahtebagehboq kaweq arámbéhrí miraoro terio. Túbáh agiyehboq Sísane arambehrio ke nárieq séhréh arítáhro terio.

¹⁵ Moke ínéreq míáh kegá itensabé iroero ewe. Mibeqté Sísá tagaríáh ké, itensabé sirutaboero keyábé iroero terio. Manikánka ite ómi séhréh aitéhre.

Pírémóna Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Pírémónawe anotah weh ména Sísansabé aiq pútare ato anínéna Porane iyahnabo aní míowe. Pírémónane arambehri aní wenáwíq Ónésímae. Poraga Pírémónansabé, Arene arambehri anínsábé arutaboíré pehwehrue wahnah-nato ue mah pahsí sehíranúwe.

Poraga Pírémóna awu pahsíe.

¹ Pírémónao, íné Porareq Tímótireqne páhsi sáhnsahwe tagáhno. Ínéreq iteribáq Tímótireqka miraúya arámbéhríwé arega moq mira aruqaruróne. Arewe itene kaweq iyáhnábó aní móne. Íné Sísá Karáhéne ehweh teri terinunsabé karábúsiipéq míóge. ² Ápíao, are iteinahno wone. Áhkípúsao, arereq itereqka Manikáne kaweq sansá págegeue sehgiune. Arene nahtapeq momiwío keo, ite Sísá tagariáh ké wóe.

³ Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq aitehye.

Poraga Pírémónane kaweq sansánsábé iwíáh íwíáhú ehwehne.

⁴ Ínéga púrerutaq ahriahri arensabé niahrreraq matawéna Manikánsabe iwíáh íwíáh atóge. ⁵ Mó kegá are éhweh teniera, Itene Wahnah Sísansabé aiq pútare ate arutaboíróne éra moke Manikáne animárínsábé arutaboíróne ewe. Minayabe púrerutaq ahriahri arensabé niahrreraq matawéna Manikánsabe iwíáh íwíáh atóge.

⁶ Arereq itereqka monseráhnue Sísá Karáhénsabe aiq pútare atone. Wega ite séhréh aítana kaweraitéhre. Minayabe arereq itereqka kawerue iahtebaneheéna púreraita aitaúge.

⁷ Pírémónao, are náníbáq móne. Arega Manikáne animárínsábé arutaboírarite sene sirupipeq eyoyóinkeheé séhréh aritahne. Minayabe nirupipeq anotahtaq eyoyóire.

Poraga Pírémónansabé, Ónésíma pehragé mehweh ato ú ehwehne.

⁸ Arega íné Pora nuwahbeh arámbéhrí mirainkeheéna Sísá Karáhé áwírue teaweráhuge. ⁹ Arega ínénsabe arutaboíraintahna puana págege ehwéh íre teawiníe. Íné Porawe Sísá Karáhéne ani ména wene arambehri mirauraunsabé karábúsiipéq míóge.

¹⁰ Íné karábúsiipéq míarautaq arene arambehri aní Ónésímaga surairana Sísá éhweh teawátáugana irena aiq pútare atáráire. Minayabe néne ani úkuroña puah we séhréh ato. ¹¹ Menah Ónésímaga arene arambehri aní ména íre kawerue séhréh atáráire. Amahnága wega arereq ínéreq kawerue séhréh aítahráhire.

¹² Ínéga wensabé anotahtaq nirutaboiratena areba eqmaraníe. ¹³ Sísane kaweq ehwéh teriátáunsabé karábúsiipéq míóge. Minayabe arega íné séhréh aintarónanserah Ónésímaga séhréh aintahráhire. Wega íné séhréh aintankeheéna ínéreq méyabe nuwahbehre.

¹⁴ Arensabé, Íné nuwahbeh ehwéh sehgio éna págegeue íre teawiníe. Írakaumo. Íre néne iwíáhga peh arerega iwíáhue miraúno. Arega, Íné Pora séhréh atanaúge iwíáhínaraqmé peh arerega iwíáhue miraúno.

¹⁵ Menah Ónésímaga are auwena ínéba suraire. Ínéba séna Sísá Karáhéne ani úkurainsabé mókake areba ahriahri míankehe. ¹⁶ Amahnága we íre peh morá arene arambehri aní míankehe. Írakaumo. We arene arambehri aní ména amahnága itene Wahnah tagaríéh púana arenábáq tahnsa ména are kawerue séhréh atankéhe. Minayabe arega wensabé anotahtaq arutaboirinkehe. Ínéga wensabé nirutaboiruge. We náníbáq tahnsa míéhre iwíáhéna nirutaboiruge.

¹⁷ Ínéreq arereq morá árámbehrí ánité úye iwíáhono? Mira iwíáhinaaqmé arega íné mehweh aintahnanserah Ónésíma moq mehweh ato. ¹⁸ Menah wega are ahbabáq atáráiro? Wegá arene ménsámehnsá merairo? Wegá merai naneqsabé ínéga are náwiníe. ¹⁹ Ínénéga awinauge. Íné Poraga aiq iraruge.

Mah pahsí néne niyahnkaratáté sehiranaróge. Ínéga Sísá éhweh are teawátáutaq arega wensabé aiq pútare atáróne. Minayabe ápeq nánio íre atáráuge. Mókakeakáq ápeq nánio íre ataníe. ²⁰ Náníbáro, arereq ínéreq Sísá Karáhé itene Wahnahne anité míoye. Minayabe íné séhréh ainte nirupipeq eyoyó ainto.

²¹ Íné tagaríómé arega íre peh morá ínéga sehiranue teawú éhwéh mirainkehe. Arega mó kaweq sansánkákáq mirainkehe. ²² Wahnah anínká íné pugeq nuwankéhboq púrerainto. Pugeq nuwahnaraq areba kinauge. Minayabe arene nahtapeq máhriq kaweraintewahno.

Porareq morá árámbehrí ánímárinká Pírémónansabé iraúno ató ehwehne.

²³ Wehukení wenáwíq Épárási mahta q míéhre. Wegá Sísá Karáhé éhweh teri terinurainsabé ínéreq karábúsiipéq míoye. Arensabé iraúno ire. ²⁴ Ínéba arambehrio ke Máhkareq Árisátákireq Témásireq Árúkareqka moq arensabé iraúno ewe.

²⁵ Itene Wahnah Sísá Karáhéga iteba mía míaéna arutaboiréna séhréh aitéhre.

Íbaru Ke Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Íbaru ke, Asiu ke, Ísara kewé se peh morá ké miáhwe. Se apahtáro áwíq kéhre. Mah pahsí sehiranú ani áwíq íre kéhrana peh anehete ehwéh Porane ehweh tahnsá púara áhnte kegá, Poraga sehiranúwe íwíáhowe. Mó kegá Sísa tagariáh Íbárú ké síwioqnowe. Mi tanáhráq mah pahsí sehiranú aninká sensabé, Ite túbáh agiyehboq peh tábúsoqme iwíáhoru ue Sípane sánsá ambubu atiageheéna mah pahsí sehiranúwe. Sísave aiq pútaq Manikáne ahninkáwáéna íópeqté kéreq Manikáne ehweh iraru kereq Mósísireq kiotaikúwe. Manikánka Sísa mibeq mahbeq aritéh ání míankeheéna omaq atowe. Sísa miraúnsabe Manikánka o moráéné ehweh áhwárowe. Minayabe íre kaweq sunúq sínaraq túbáh agiyehboq peh Sípane sánsá ambubu atawéq tauntahunue sehgióro ue Íbaru Ke sehiranue teriuwe.

Íbaru ke siu pahsíe.

¹ Naho Manikánka mó tanáhráq mó tanáhráru wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara mó sansá mó sansánue itene igaqnaréh ehweh teriúwe. ² Teriúwana amahnága anehe tanáhráq wenahni iwíáh atowana wega Wenabone sánsá teiena sokigi aiíre. Manikánka irarúwana wenahninká moke mah marákó marákóákáq íópeqkákáq mirarowe. Wenahninká mókake moke wahnahninkeheéna omaq atowe.

³ Maniká téhrehnka inserahni aní miéhrena wenahni moq téhrehnka inserahni aní miéhre. Maniká mía míainserah wenahni moq monseráh áníne. Wega págege ehwéh irarinka moke mah marákó marákóákáq íópeqkákáq kaweqtaq kagaire. Wega wehukene ahbabáq aiq kaweraitena íópeq Maniká Iteribone ayah púpeq tútuue mía míaire.

Manikáne ahninkáwágá íópeqté ké kiotaikire i ehwéhne.

⁴ Manikánka wenahni áwiratowana mi awíqká moke íópeqté ké síwíq kiotaikire. Mina inserah wenahninká moke íópeqté ké kiotaikire. ⁵ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Are nénahni móne. Amahnága íné Arenabo míóge ire. (Buk Song 2.7)

Mi sehiránká mó mahraréna,

Íné Wenabo miáhnana we nénahni míankehe ire. (2 Samuel 7.14)

Manikánka íópeqté keyábé mah ehwéh irarúwo? Írakaumo. Peh morá wenahninsábé irarúwe. ⁶ Manikánka wene ebeq piah aní mah marákóípéq eqmaq auwanaútaqsabé wene ehwehnka mahraréna,

Íópeqté kéó, ite ómiga nénahninsábé iwíáh íwíáh atáhro ire. (Lo 32.43)

⁷ Íópeqté keyábé Manikáne ehwehnka mó mahraréna,

Wega íópeqté ké sóriq tahnsá mirarena

se wene arambehri ke irobina tahnsá mirarowe ire. (Buk Song 104.4)

⁸ Wenahninsábé Manikáne ehwehnka mahraréna,

Manikáno, arega wahnah wahnahnóna tanáhráq peh ahriahri kagainawire.

Arega wahnah wahnahnónawe tábúsoqme iwíáhue mirainiewóne.

⁹ Are moke ahbabáq sansansábé awahriehrana

peh kaweq sansánsábé awahbehre.

Awahbeh puana íné Maniká Arenaboga are anotah aní mé moke wahnahnúno atóge.

Arene wehgauné sirupipeq eyoyó aritena

arene arupipeq anotah eyóyó atóge ire. (Aisaia 61.1)

¹⁰ Wenahninsábé Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Itene Wahnahno, téhwe arega mah marákó marákó mirarónana págegeue kéhre.

Moke íopeq kéh náneq arerene ayahtate miraróne.

¹¹ Mókake moke mah mensáméhnsá tabanagínaraq are peh mía míainiewóne.

Ambanta nahonáh úkinserah mah marákó marákóákáq íopeqkákáq nahonáh úkéna íre kaweraginawire.

¹² Wehukenínká wene máhti sabaréhnserah arega mah marákó marákóákáq íopeqkákáq sabaráruankéhe.

Wehga wene nahonáh kórósí ugurúruena

o korósí sukíwíéhnserah mirainkehe.

Arewe ahriahri monseráhnue mía míainiewóne.

Arene oga mé tanahráq íre parabaginawire ire. (Buk Song 104.4)

¹³ Manikáne ehwehnka mó mahraréna,

Arega niyah púpeq tútuue míahno.

Moke arene naruo arene aigúnúbá tahnsa méra

arene ehweh sehgióro aritaníe ire.

(Buk Song 110.1)

Manikánka íopeqté keyábé mah ehwéh irarúwo? Írakaumo. Peh morá wenahninsábé irarúwe. ¹⁴ Minayabe íopeqté kéwé aneq kebo? Íopeqté kéwé wehukene siwa tahnsá méra Manikáne arambehri miraowe. Manikánka kawerarítéh ké séhréh aritageheéna íopeqté ké siqmaréhre.

2

Manikánka ite meirena kaweratárai ehwéhne.

¹ Manikáne ahninkáwá anotah Wahnáh mía míainsabé itega írátáuna ehwéh ambubu atawéq sehgionéhe. Itega íre túbáh agia peh wene ehweh sehgionehemúne. ² Naho Manikánka íopeqté ké iwíáh aritowara sega iraruwara itene igaqnaréhga írówe. Manikánka mi ehwéh íre sehgiú ke kamah ariuwe.

³ Minayabe itega Manikánka kaweraitéh éhwéhnsábé anetaníbo íwíáhonaraq kaweqtaq mía míaonehknono? Írakaumo. Wene ehwehnsabé anetaníbo íwíáhonaraq Manikánka ite moq kamah ainawire.

Téhwe itene Wahnahka wene kaweraitéh éhwéh teriuwara mi ehwéh író kega, Aiq pútaq ehwéhne teiúwe. ⁴ Író kega kaweraitéh éhwéh teiútáq Manikánka págege aritonka sega págege sansánéra ótaq sansánéra íre tagarío sansanuwe. Manikánka miraúnsabe, Mi ehwéhme peh aiq pútaq ehwéhne ue pahsuowe. Wene arambehri kawerue miraigeheéna Manikánka iwíáhue Wenawanka náí náneq náiuwe.

Sísaga webataq ite meirena kaweraitahráhi aníne i ehwéhne.

⁵ Manikánka íopeqté keyábé, O marákó marákóráq wahnahno aritanabo?

Írakaumo. ⁶ Minayabe wene Púkuipéq wehukenínká mahraréna,

Manikáno, arega ite wehukeyabé iwíáhónawe

ite aneq tahnsá kéabuno?

Itewe peh abehq naneq mune.

Aneqsabé kawerue wahnahnaitahno?

⁷ Peh wahto tanahráq íopeqté kégá ite kiotaikowe.

Arega ite pankere omaq ite iteíwíq pankerahne.

⁸ Arega moke miraóna naneqsabé wahnahno aitahne ire. (Buk Song 8.4-6)

Ite tagónawe amahnága tánáhráq wehukenínká moke kéh náneq íre wahnahnatíéhre. Írakaumo. ⁹ Itega peh Sísá tagónana we anotah aní míéhre. Menah

wahto tanahráq we arambehri aní úkurairara íópeqté ké síwíqka wenáwíq kiotaikuraire. Manikánka séhréh aitowana Sísaga mah kehiná kéhínané ahababáq kaweraitanieéna putiowe. Wega itene ahababáq kaweraitanieéna éruwana pukúnsabe Manikánka we iriatena wenáwíq pankeq atena, Anotah aní mé wahnahnúno atowe.

¹⁰ Manikánka moke kéh náneq mirarena wahnahnatéhre. Minayabe áhnte kegá wenahnimáhq úkéra wene kaweq téhrehrebeq míageheéna Manikánka Sísaga eqmarowana éruwe pukúwe. Manikánka miraúnsabe Sísawe iteruwah úkéna áhnte ke séhréh aitená kaweraitéhre.

¹¹ Sísaga itene ahababáq aiq kaweraitéhnsábé wereq ite kaweraitéh kéreqne Iteribo peh morá aní míéhre. Minayabe Sísaga itensabé, Nánuwahrah woe aiteyabe íre ayehtehe. ¹² Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Are éhweh nánuwahrah teriníe.

Are tagariáh ké momiwíotaq

arenáwíq pankeranieéna

arensabé igonkónue iwíáh íwíáh ataníe ire.

(Buk Song 22.22)

¹³ Mi ehwéhnká mó mahraréna,

Wega omasa éhwéh sehginawire íwíáhuge ire.

(Aisaia 8.17)

Mi ehwéhnká mó mahraréna,

Ínéreq moke Manikánka nání ánímárinseq aiq míone ire.

(Aisaia 8.18)

Sísaga wehuke séhréh aitanieéna wehukení úkú ehwehne.

¹⁴ Ite Manikáne animárimé peh wehuke míone. Peh wehuke míona puana Sísaga ite kaweraitanieéna wehukení úkéna ite tahnsá míowe. Owainawanka puké sansatáq wahnahnatíéhre. Sísaga owainawa anehinsaruanieéna putiowe. ¹⁵ Sísaga miraúnka wehuke puké tanahráqsábé anotah áhreo ke sabirúéhrrara amahnága íre áhreowe. ¹⁶ Minawé wega íópeqté ké séhréh aritehro? Írakaumo. Wega ite Ébárahma kahnáh séhréh aitéhre.

¹⁷ Sísaga wehukene ahababáq kawerarena insahwé aitanieéna wehukení úkéna wehukene sánsánúwe. Manikáne arambehri mirainieéna itene mibeq mahbeq aitéh aní míanieéna wehukení úkéna wehukene sánsánúwe. ¹⁸ Áhwáré naneqka weba sútaq Sísaga anotahtaqaq éruwana íre ahababáruwe. Minayabe amahnága áhwáré naneq iteba sitaqaq wega ite séhréh aitahtáhire.

3

Sísaga miraúnka Mósísine arambehri kiotaikú ehwehne.

¹ Néne iyahnabo ánímárimo, Sísansabé iwíáhue tagahro. Manikánka ite omaq itena íáhraburainsabé itega Sísansabé aiq pútare ateq we tagariáhwe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní míankeheéna Manikánka Sísaga eqmarowaqaq itega we éhweh teri terinúne. ² Wene arambehri mirainkeheéna Manikánka Sísaga omaq atena eqmarowe. Mósísiga Ísara ke séhréh aritena Manikáne arambehri kawerue sehgiunserah Sísaga moq Manikáne arambehri tábúsoqme sehgire.

³ Wehukenínká kaweq nah pearéhrrara tagah kegá mi nahnsábé ákáhtaqaq iwíáh íwíáhéra mi nah pearéh ánínsábé anotah iwíáh íwíáhówe. Mina inserah Manikánka Mósísinsabé ákáhtaqaq iwíáh íwíáhéna Sísansabé anotahtaqaq iwíáh íwíáhíre. ⁴ Nah pehipi íre kéhrrara peh wehukega pearáhnserah moke mah marákó marákó kéh náneqme Manikánka mirarowe.

⁵ Mósísi Manikáne arambehri anínéna Ísara ke míótaqaq moke Manikáne arambehri kawerue sehgiuwe. Naho Manikánka we iwíáh atowana Mósísiga

mókake sína naneqsabé irarúwe. ⁶ Minayabe Sísa Karáhéwé Manikáne ahninkáwá ména moke Manikáne animárí kawerue wahnahnire. Itene wahnahnsabé aiq pútare ateq wega mirainie ú ehweh mirainawire íwíáhonaraq we kahnáh míaneheqmúne.

Manikáne ehweh anterúáh kégá ahrenérapeq íre serahowe i ehwéhne.

⁷ Ite Manikáne animárí méq Wenawane ehweh irone. Minayabe Wenawanka Púkuipéq mahraréna,

Iboramé itega íné Manikáne ehweh íréhrataq

⁸ saiyoiyehboq kawerue íráhro.

Naho itene igaqnaréhga abatapi míótaq

sega néne ehweh íre irera peh saiyoéra níwíoqnowe.

Sega mirau serahniyeho.

⁹ Mitaq ínéga itene igaqnaréh 40 opéq séhréh arítáhwara sega néne ótaq sansá tagéra

minayabe íre iwíáhia peh saiyoéra níwíoqnowe.

¹⁰ Saiyoéra níwíoqno puana

mi keyábé nibiahnsa arítáhwae.

Minayabe ínéga mahraréna,

Mi kegá néne sánsá íre ahtebera

peh ahriahri ahbabáq aruqarurowe ewae.

¹¹ Ínéga abiahsanéna sensabé pahsuena,

Ahrenérapeq ínéba íre seneheqmóe ewae ire.

(Buk Song 95.7-11)

¹² Néne iyahnabo animáríno, itene irupipeq ahbabáq iwíáhéq túbáh agiyeho. Maniká Iteribowe oga mía míai aní míre. Wene sánsá inehepeq súéhboq kawerurero. ¹³ Ahbabáq sansanká ite míáhrabeqte aní saiqnariehne-hboq Sísa kawerue kéraneheéq mó wehekáh mó wehekáhnue kaweq ehwéh we teawíéq we séhréh atéhora.

¹⁴ Itega Sísansabé téh kawerue aiq pútare ataráúnanserah mókakeakák pukona tanáhráqkákák wene sánsá íre túbáh agia peh kawerue ambubu atíáhnaraq Sísa Karáhéreq morárqq mía míaoneheqmúne. ¹⁵ Métáq sehiranue teiewónserah mónkakák sehiraninie. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Iboramé itega íné Manikáne ehweh íréhrataq

saiyoiyehboq kawerue íráhro.

Naho itene igaqnaréhga néne ehweh íre irera

peh saiyoéra níwíoqnowe.

Sega mitaq mirau serahniyeho ire.

(Buk Song 95.7-8)

¹⁶ Manikáne ehweh írótaq íre sehira peh saiyoue míó kewe inseréhbo?

Mósísiga Ísípi marákórápéqté meriqmena móríto kewe moke mi ke saiyo kée.

¹⁷ Áhnte opéq 40 opéq Manikánka abiahnsa arito kewe inseréhbo? Ahbabáq aruqaruro keyábé abiahnsa aritowara abatapi pukuwe.

¹⁸ Manikánka abiahnsanéna iwíáhéna, Ahrenérapeq ínéba íre seneheqmóe úmé inseréhyabe irarúwo? Wene ehweh anteruera anetaníbo íwíáho keyábé irarúwe. ¹⁹ Sega Manikáne ehwehnsabé anetaníbo íwíáho puara sega ahrenérapeq weba íre korahuwe. Minayabe ireq iwíáhue tagarione.

4

Maniká tagariáh kégá ahrenérapeq kioraho ehwéhne.

¹ Naho Manikánka itensabé, Ínéba sirataq ahrenagehe úwe. Túbáh aginie iwíáho keo, Manikáne ahrenérapeq íre kíyehboq áhreoro. ² Ísara kegá Manikáne kaweq ehwéh írówaq itega moq írátáúne. Sega írótaq mi ehwéhnsabé íre

aiq pútare atówe. Minayabe mi ehwéhniká íre séhréh aritahráhuwe. ³ Wene ehwehnsabé aiq pútare atona kegá Manikáne ahrenérapeq kiorahúne. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Ínéga abiahsanéna sensabé pahsuena,

Ahrenérapeq ínéba íre kioneheqmqóe ewae ire.

(Buk Song 95.7-11)

Wega mah marákó marákó mirarena wene arambehri parabaruoewe.

⁴ Abapeqte téhtaré wéhékáhsábé Manikáne ehwehnka mahraréna,

Manikánka moke wene arambehri parabaruenta abapete téhtaréráq ahrenówe ire.

(Buk Song 95.11)

⁵ Ahrenónsabe wene ehwehnka mó mahraréna,

Ahrenérapeq ínéba íre kioneherawoe ewae ire.

(Buk Song 95.11)

⁶ Kaweq ehwéh téh író kega mi ehwéhnsábé íre aiq pútare atónsabe sega

Manikáne ahrenérapeq íre kioráhuwe. Íre kioráhuwara kaweq ehwéh sehgió

kégá ahrenérapeq kioráhowe. ⁷ Minayabe Manikánka mó tanáhráq omaq atena

mi tanáhráqsábé, Iborane atowe. Iborane atowana áhnte opéq parabagúwana

Manikánka Tébíti iwíáh atowana sehiranue mahraréna,

Iboramé itega íné Manikáne ehweh íréhrataq

saiyoiyehboq kawerue íráhro úwe.

(Buk Song 95.7-8)

⁸ Minayabe Sósúaga itene igaqnaréh meriqmena ahrenérapeq móritotaq

tahirímé mó tanáhráq Manikánka mó wehekáhsábé íre irarú irino.

⁹ Minayabe Manikáne animarí ahrenahraho tanáhráq peh kagainae.

¹⁰ Manikánka wene arambehri abapete morá wéhékáh parabaruenta

abapete téhtaré wéhékáhtáq ahrenónserah weba séra mía míao kegá moq sene

ahwimi parabaruera ahrenahrahowe. ¹¹ Manikáne ahrenérapeq kioneheéq

págegeue arambehrienehe iwíáhéq miraoro. Itene igaqnaréhga Manikáne

ehweh anteruera ahrenérapeq íre kíú serahniyeho.

¹² Manikáne ehwehme oganúq itahráhi naneréna págegeue arambehrire.

Págegeue arambehriéna áwéhreh sogiq tahnsane. Sogiqme peh ákáhtaq

áwéhrehrana Manikáne ehweh anotah áwéhrehre. Manikáne ehwehnka we-

hukéniné arupipeq amurúruéhre. Wene iwíáhákákáq wenawapipeqkákákáq mi

ehwéhniká amurúruena sainsúéhre. Wehukéniné ayahnsankakaq ayahn-

sapeqté ábíqnónkákákáq mi ehwéhniká amurúruena sainsúéhre. Mi ehwéhniká

wehukéní awahbeh iwíáhákákáq moke mó iwíáhákákáq sokigi aíre.

¹³ Manikánka moke miráú naneq tagehta q wehukega kopéq suahráho?

Írakaumo. Moke minawari Manikánka tagehta q ábóra q kéhrana taga tagaire.

Minayabe mókake Manikánka moke itene sánsá saraqmarankéhe.

Sísawe itene ehweh mibeq mahbeq aitéh ání míre i ehwéhne.

¹⁴ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání íópeq Manikáne auranabi-

ahtapeq miéhre. Mi anímé Sísá Manikáne ahninkáwáe. Minayabe itega aiq

pútare atona ehwéh ambubu atianeheqmqúne iwíáhéq miraoro. ¹⁵ Ahbabáq

iwíáh sínaraq iteriahriáh íre kaqsuahráhuwe. Owainawanka ite íwíoqnehta q

Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínká anetaníbo íre iwíáhia peh

arutaboiraitena séhréh aitéhre. Owainawanka amahnága ite íwíoqnehnserah

Sísá marakóipeq míotaq áwíoqnówana Sísaga íre ahbabárúwe.

¹⁶ Minayabe itega Manikánsabe íre áhreia wega ite séhréh aitankeheéq

weba wahtotaq kowíaneheqmqúne iwíáhoró. Mitaq kowíáhnaraq irupipeq umeh

agínaraq Manikánka itensabé arutaboiraitena séhréh aítankéhe.

5

Sísá itene mibeq mahbeq aitéh ánínká ite kaweraitéh éhwéhne.

¹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínká ite Asiu ke séhréh aitankeheéq ite mionarabeqte ání mó tanáhráq mó aní mó tanáhráq mó anínue omaq sitáhwe. Manikánka itene ahababáq kaweraitankeheéna wene ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínká mó naneq mó nanerue Maniká titiratéhre. ² Titiratena we peh wehukení púana kaweqtaq íre mía míaorahire. Minayabe wega múguwahguo kereq áhwára áhwáaro kereq pehwehrue aritéhre.

³ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínká mó kené ahababáqsabe Manikánsabe ménkámehnkáne korahqtaté titiratéhre. Íre peh morá mó kené ahababáqsabe titiratéhre. We moq ahababárorahi aní púana wewene ahababáqsabeákáq Maniká titiratéhre.

⁴ Mibeq mahbeq aitéh arámbéhríwé anotah arámbéhrí wíre. Minayabe wehukenínká, Íné mi arámbéhrí mirainie íre orahire. Mi arámbéhrí mirainkeheéna Manikánka wehukení omaq atena naho Áróni omaq atonserah omaq atéhre.

⁵ Wehukenínká, Íné mi arámbéhrí mirainie íre orahúnserah Sísá Karáhéga, Neníwíq pankerena Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh aní míanie íre úwe. Írakaumo. Manikánka wensabé omaq atena minayabe wene ehwehnka mahraréna,

Are nénahni móne. Ibora íné Arenabo ména anotah aní míahno atóge íre. (*Buk Song 2.7*)

⁶ Wene ehwehnka mó mahraréna,

Are néne ehweh mibeq mahbeq aritahna aní ahriahri mía míainiewóne.

Wehukení wenáwíq Mékíséréki néne ehweh mibeq mahbeq aritéh aní mía míaúnserah are moq mina tahnsa mía míainiewóne íre. (*Buk Song 110.4*)

⁷ Sísá marakóipeq míotaq wega Maniká ehweh teawena púrerúwe. Manikánka Sísá puké tanáhráq ahqáho atahráhu púana Sísaga anotahtaqa púreréna áhnte íbisówe. We awahbeh iwíáh íre sehgiro peh Maniká awahbeh iwíáh sehgiuwana Manikánka Sísaga púrerú ehweh irowe. ⁸ Sísawe Manikáne ahninkáwá ména áhnte erúnsabe Wenabone ehweh sehgiu sansa ahtebówe. ⁹ Sísaga Wenabone ehweh tábúsoqme sehgiunsabe amahnága Sísaga wene ehweh sehgió ké kaweraritena oganúq sitahnara oga mérapeq mía míaonehrawoe. ¹⁰ Minayabe Manikánka wensabé, Are néne ehweh mibeq mahbeq aritahna aní mía míainiewóne. Mékíséréki néne ehweh mibeq mahbeq arito ani mía míaúnserah are moq mina tahnsa mía míainiewóne atowe.

Káriq anínká mía míai serahniyeho i ehwéhne.

¹¹ Minayabe áhnte mó ehwéh kéhre. Itega íre apubúue ahtebahraho puana mah ehwéh teieyabe págege arámbéhríe. ¹² Ite íre wahto tanáhráq Sísane ehweh íráh púaq wene sánsá ahtebahtaqa tahirímé mó ke síwáhnoro irino. Itega íre kawerue ahtebarsabé Manikáne ehweh áwahewé mó anínká ite íwáhnorire. Inahunah ánínká págege tahutáhúq íre nahrahéna peh nán nehnsarahnowe.

¹³ Náh neh anínká pehgáriq aní púana tábúsoqmaréh sánsá íre ahtebahrahire. ¹⁴ Págege tahutáhúqmé peh morá anonanínká nahrahire. Págege tahutáhúq nahraho kegá tábúsoqme iwíáhorahowe. Minayabe sega kaweq sansánkákáq íre kaweq sansánkákáq saraqmarera kawerue ahtebahrahowe.

6

Tauntahu ke méq Manikánka ite náina naneqsabé áwénunoro i ehwéhne.

¹ Sísá Karáhéne ehweh peh morá áwahewé mónkakáq íre íwáhnorinie. Págege ehwéh iragéhboq anehete ehwéhnkákáq íwáhnorinie. Nah pe anínká íre peh morá nahwiahnsanse pearéhre. Mina inserah áwahe ehwéh mitaq mareq anehete ehwéhnkákáq íráhro. Itene abehq árámbehrí inehepeq sueq Manikánsabe aiq pútare ate ehwéh aiq írátówe.

² Wání mewe ehweh aiq írátówe. Wehukeníné ayahqnotaq táhtoqme púerate ehwehmé aiq írátówe. Pusa ké iriwe oganúq site ehwehnkákáq mi tanáhráq Manikánka kaweqtapéqkákáq iraipéqkákáq sainsue ehwéhnkákáq aiq írátówe. Mina tahnsa áwahe ehwéh aiq írátó puaq mitaq mareq anehete ehwéh íráhro. ³ Manikánka kowe aitahnaraq itega miraoneheqmúne.

Sísane ehweh sinehepeq súáh kégá weba íre kouwekoraho ehwéhne.

⁴ Sísane sánsá ahtebéra sehgiro kegá mi sánsá sinehepeq súáhmé árahue mónkakáq sehigéhbo? Segá íopeqté Manikáne téhreh naneq merowana Manikáne Awanka seba kowíaraire. ⁵ Segá Manikáne ehweh irera sehgirosabé aiq pútaq ehwéhne íwíáhurowe. Mókake sína tanáhráqsabé ahtebéra, Mi tanáhráq Manikánka págegeue arambehrinkehe íwíáhurowe.

⁶ Mira íwíáhéra Sísane sánsá sinehepeq súáhmé sega mónkakáq íre sehgoráhowe. Segá Sísansabé, Iuwahriehre íwíáhonsabé Manikáne ahninkáwá awankátaq mónkakáq táhparáhnserahnowe. Segá miraotaq Sísá íre tagariáh kégá tagéra Sísansabé awiréh atáhwe. Minayabe wene sánsá sinehepeq súáh kégá Sísaba mó íre kouwekorahowe.

⁷ Ibonsirana marakó tantanirana mitaq kaweq tahutáhúq kíréhrara wehukega nahwe. Minayabe Manikánka, Aiq kaweq marákóe atéhre. ⁸ Marakóraq peh abehq náhgáqkákáq tahwenkaránkakaq kíréhtáq peh abehq marákóe. Minayabe Manikánka, Íre kaweq marákóe atena kekiruanawire.

⁹ Néne iyahnabo anímáríno, mah pagégé éhwéh teiúnsabé itega mi marákó tahnsa ké úkigehe íwíáhugo? Írakaumo. Itene Wahnahne sánsá kawerue sehgehe íwíáhuge. Sísaga meirena kaweraitena séhréh aitéh púaq itega wene sánsá sehgiówe. ¹⁰ Manikánka pehipi íre ehweh aitankéhe. Itega mirauro arámbehrí íre abitaginae. Írakaumo. Menahnkákáq amahnágaákáq Manikáne animárí kawerue séhréh aritena Manikánsabe irutaborowe. Minayabe wega íre abitaginae.

¹¹ Íné nuwahbehme itega amahnága tauntahunue mira onserah mókakeakáq ahriahriakáq miraoro. Minayabe nuwahbehre. Mirairataq itega áwénuno naneqmarí mókake náinkéhe. ¹² Ite taoraho agiyeho. Peh abobiah taebra ké méq Manikánka mirainawire íwíáhéq wega náina naneqsabé kawerue áwénunoro. Mirairataq wega náinawire.

Manikáne omasa náneqsabé aiq pútare atanéhe i ehwéhne.

¹³ Manikánka Ébaráhma ehweh teawutaq wega omasa éhwéh teawena, Aiq mirainauge úwe. Mó anínká Maniká íre kiotaiki puana wega mi ehwéh irarútaq wewenáwirue irarúwe. ¹⁴ Manikánka Ébaráhmansabé mahraréna, Are séhréh atanauge. Mókake ínéga séhréh atáhnaga arenanahréh íregáritaq úkigehe úwe. (Stat 22.17)

¹⁵ Ébaráhmaga árahinabomo íre iwíáhia peh kawerue áwénunúwana Manikánka teawu ehwéh aiq pútaragúwe.

¹⁶ Wehukenínká omasa éhwéh iraritaq wega mó aní anotah aniné áwirue mi ehwéh irarire. Minawé Asiu kené sánsáne. Wehukenínká mi sansáninaraq wensabé ehweh atáh ké tubáh agorahowe. ¹⁷ Manikánka omasa

éhwéh irarútaq író kega, Wega mó iwíáhinabomo íwíáhiyeho éna Manikánka wewenáwírue mi ehwéh irarúwe.

¹⁸ Minayabe Manikánka téhtaré págégé éhwéh aiq irarú púana wega mó iwíáh íre orahire. Wega péhe éhwéh íre orahinsabé ite Manikápa kowía míaúna ke iwíáh íwíáhunayabé irupipeq eyoyóire. Irupipeq eyoyóinaq Manikáne ehwehnka aiq pútaraginawire íwíáhéq minawé áwénunoneheqmúne.

¹⁹ Anotah awánká kaweq anúq kéhrana sóriqka mi awánká íre pankonoráhire. Mina inserah itega Manikáne ehweh aiq pútaraginawire íwíáhúnaga irupipeq kaweq awánká anúq tahnsaniraq kaweqtaq mía míaúne. Itega kawerue áwénunúnayabé mókake Manikánka wene íopeqté páqnáhípeq móitankéhe.

²⁰ Ite séhréh aitanieéna Sísaga mitaq ebeq kiena ite mibeq mahbeq aitéh ání úkéna ahriahri mía míainawire. Wehukení wenáwíq Mékíséréki Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh ání mía míaúnserah Sísá moq mina tahnsa ahriahri mía míaire.

7

Mékíséréki anotah aníne i ehwéhne.

¹ Manikámé anotah aní míowana Mékísérékiga Sáréma suwahpeqte ké wahnána Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito ani míowe. Ébárahmareq we kéro kereqka mó wahnáh kéreq se kéríró kereqka ebehéra mi ke subiq súówe. Segá kouwekutaq Mékísérékireq Ébárahmareqka piehgiúye. Mitaq wega Ébárahmansabé kaweq ehwéh teawuwe.

² Kaweq ehwéh atowana Ébárahmaga moke ebehurabeqte meyo mensáméhnsá nayáhnkú saraqmarena Mékíséréki peh morá awuwe. Mékísérékiwe mi awíq áwahewé kaweq sansá mirai wahnáhne. We Sáréma suwahpeqte kéné wahnah aní ména we mó awíqmé áwahewé aru ukiqme sansani wahnáh aníne.

³ Wenanoibonkakáq wene aigaqnaréhakaq we maqmio tanahráqkákákq we pukú tanahráqkákáqsábé éhwéhmé íre kéhre. We Manikáne ahninkáwá tahnsanéna ahriahri wene ehweh mibeq mahbeq arito aní mía míaúwe.

⁴ Mékíséréki anotah aní míonsabe we ehweh ahtebagehboq íráhro. Itene igaqna Ébárahmaga moke ebehurabeqte meyo mensáméhnsá nayáhnkú saraqmarena we peh morá awuwe. ⁵ Ébárahmane anahwa wenáwíq Áríwáie. Mi anímé we kahnáh Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito ke míowe. Mósísiga sehgióro ú ehwehnká mahraréna, Ísara kegá sene meyháh ménsáméhnsá nayáhnkú saraqmahwara Áríwái kahnáhnká peh morá pehipi meyówe. Áríwái kahnáh kéreq moke mó Ísara kereqne sigaqnawé Ébárahmae. Sensuwahrah Isará kegá sene meyo mensáméhnsá nayáhnkú saraqmárowara Áríwái kahnáhnká peh morá pehipi meweuwe.

⁶ Manikánka omasa éhwéh Ébárahma teawéna, Miranauge teawuwana Mékísérékiwe íre Áríwái kahnáh aní míowe. Ébárahmaga mi mensáméhnsá nayáhnkú saraqmarena Mékíséréki peh morá awuwana Ébárahmansabé kaweq ehwéh atowe. ⁷ Ite ahtebónawe ahriahri kaweq ehwéh atéh ánínká mi ehwéh teawí aní kiotaikire.

⁸ Áríwái kahnáhnká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh árámbéhrí mirautaq sega Ísara kegá sene saraqmáro ménsáméhnsá peh morá pehipi meweowe. Áríwái kahnáh mótaq mótarue pukuwana Mékíséréki oga mía míai aníne uwana wega peh morá saraqmaro naneq pehipi meyowe.

⁹ Itega mahraue irarerahúne. Áríwái kahnáhnká Ísara kegá saraqmáró mensáméhnsá peh morá pehipi meweo kee. Téhwe Ébárahmaga Mékíséréki ahtapeq tagéna peh morá saraqmaro naneq awutaq wenanah Áríwáiga moq Mékíséréki awuwe. ¹⁰ Mi tanáhráq Áríwáine anowagá we íre maqmio púana wega Mékíséréki árahue awuwo? Ébárahmawe Áríwáine aigaqna púana minayabe wega Mékíséréki peh morá saraqmaro naneq awutaq wenanah Áríwáiga moq awuwe.

Sísawe Manikáne o mibeq mahbeq arítéh ánímé kiotaiki aníne i ehwéhne.

¹¹ Mósísiga sehgióro ú ehweh Ísara ke teriena peh morá Áríwái kahnáhnká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh árámbéhrí mirauwe. Mi arámbéhrí miraé sansa wehuke kawerarotaq tahirímé mó aní Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh aní íre sú irino. Sú anínká íre Áríwáireq Árónireq kahnáh anínéna peh Mékíséréki tahnsánéna Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní míéhre.

¹² Mó anínká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné arambehri awaq mionsabe miraira sansá o sansa úkinae. ¹³ Manikánka omaq ato anímé íre Áríwái kahnáh anínéna we Súra kahnáh aní ména mi kegá tahberaq Maniká titirue náwe arámbéhrí íre mirauwe.

¹⁴ Ite ahtebómé Súra kahnáhnká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké míagehe éhwéh Mósísiga íre irarúwe. Sísá itene Wahnahme we Súra kahnáh aníne. Minayabe ite aiq ahtebóne. ¹⁵ Íre Áríwái kahnáh aní peh mó aní Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní ábóraragéna we Mékíséréki tahnsá aní mía míaire.

¹⁶ Omaq ato anímé we kahnáh aiq awehraq kéhre íwíáhúnsabe omaq atoo? Írakaumo. Itene Wahnah ahriahri págegeue mía míai puana we Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní úkúwe. ¹⁷ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Are Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritahna aní mé ahriahri mía míainiewóne. Mékíséréki Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito ani mía míáúnserah are moq mina tahnsa mía míainiewóne íre. *(Buk Song 110.4)*

¹⁸ Naho sehgióro ú ehwehmé íre págege aitahráhi ehwéhne. Mi ehwéhnká ite íre séhréh aitahráhinsabé Manikánka mi ehwéh aiq meruowe. ¹⁹ Mósísiga sehgióro ú ehwehnká itereq mó naneqkakaq íre airaiq kaweraitahráhire. Manikánka o sansa omaq atowana mi sansánká Mósísiga sehgióro ú sansa kiotaikiraq itega Maniká Íteriboba wahtotaq kowíahrahúne.

²⁰ Wene ehweh mibeq mahbeq aitéh aní míankeheéna Manikánka Sísá omaq atotaq íre pehipi omaq atowe. Írakaumo. Peh págege ehwéhne omaq atowe. Téhwe mó kegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké úkutaq wehukenínká pehipi omaq sitena íre págege ehwéhnúwe. ²¹ Peh morá Sísá Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní míankeheéna Manikánka omaq atotaq págege ehwéhne omaq atowe. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Itene Wahnahnka págege ehwéhni puana wega mó iwíáh íre inawire. Are wene ehweh mibeq mahbeq arítéh aní ahriahri mía míainiewóne íre. *(Buk Song 110.4)*

²² Sísaga omasa éhwéhmé áhnte kawéq éhwéhne. Mi ehwéhnká naho éhwéh kiotaikire. Minayabe itega aiq irone.

Sísá ite mibeq mahbeq aitéh aní mía míaire i ehwéhne.

²³ Téhwe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arító ke áhnte míówe. Se peh wehuke puara mótaq mótarue puku pukuunsabé peh morá ánínká mi arámbéhrí ahriahri íre sehgiórahúwe. ²⁴ Sísaga íre mina tahnsa miraire. We peh mía míai aní púana Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh arámbéhrí ahriahri sehgióre.

²⁵ Minayabe amahnágaákákq mókakeakákq Sísaga wensabé aiq pútare atáh ké kaweraritena Manikápa mórítahnara oga mía míaoneherawoe. Sísaga ahriahri mía míaéna itene ehweh Maniká teawí púana ite séhréh aita aitaire.

²⁶ Sísawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní mía míainsabé peh ábérehrana ite séhréh aitéhre. Wega íre ahbabária peh Maniká awahbeh sansánéna kaweqtaq mía míaire. We tábúsoréh ánínéna ahbabáq kega mira onserah íre mirairana Manikánka we iriatena íópeq móatowe.

²⁷ Téhwe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arító kega mó wehekáh mó wehekáhnue ménkámehnkáne korahqtaté Manikánsabe titiratówe. Ebeqme sega seyene ahbabáqsabe kaweraitankeheéra Manikánsabe titiratówe. Anehemé sega mó kené ahbabáqsabe kaweraitankeheéra titiratówe. Sísaga íre mina tahnsanire. We awankátaq táhpawe pukú tanahráq itene ahbabáqsabe peh morá tánáhráq wene anonkataté Manikánsabe titiratowe. Wega mi arámbéhrí aiq parabaruo púana wega mónkakákq íre mirainawire.

²⁸ Téhwe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arító ke míageheéra Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgiro kegá kaweqtaq íre míahraho ke omaq sitowe. Anehemé Manikánka págege ehwéhne mi arámbéhrí mirainkeheéna wenahni omaq atowana we ahriahri kaweqtaq mía míaire.

8

Sísawe íópeq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh áníné i ehwéhne.

¹ Ínéga teiú éhwéhmé áwahe ahtebagehboq íráhro. Sísawe kaweqtaq mía míai puana ite séhréh aitéhre. We Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní mía míaéna amahnága íópeq ména mibeqté anotah wahnáh Maniká Iteribone ayah púpeq tútuue míéhre. ² Sísaga Maniká Iteribone kaweq nahtápéq ména wene ehweh mibeq mahbeq aitéh arámbéhrí mira aruqarurire. Mi nahmé wehukega íre pera peh morá Maniká itene Wahnahnka pearowe.

³ Mah marákóipéq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kegá Maniká titiréra mó naneq mó nanerue awigeheéra omaq sitówe. Sega miraonserah Sísaga ite séhréh aitéh ánínká moq aiq áwíre. ⁴ Mósísiga sehgióro ú ehwehnhká mahraréna, Peh morá Áríwái kahnáh wéhgá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné arambehri miraorahire ire. Peh mi kahnáh wéhgá mó naneq mó naneqtaté Manikánsabe titiratáhe. Minayabe amahnága Sísaga mah marákóipéq míéhtáq tahirímé mi arámbéhrí íre mirai irino.

⁵ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínúra ména wega íópeqté náhtápéq arambehrire. Mah marákóipéq mibeq mahbeq arítáh kegá arambehrió nahmé peh íópeqté náhné mánkánah tahnsáne. Mánkánah tahnsá púana Mósísiga Manikáne wéhuwehu nah sériraté pianaútaq Manikánka wensabé, Ínéga sáwéhrapeq sokigi awátáu serahnue tábúsoqme pearo úwe.

⁶ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní míankeheéna Manikánka Sísaga omaq atowana wene arambehriga moke mó mibeq mahbeq aítáh kéné arambehri kiotaikire. Mi arámbéhrí miraútaq Sísaga Manikánseq wehukereq moráéné ehweh áhwárowe. Sísane moráénia éhwéhnhká naho moráénia éhwéh kiotaikire. Sísaga mirainauge ú ehweh áhnte kawéq ómásá éhwéh púana mi ehwéhnhká téh ko ehweh kiotaikire.

⁷ Wehukega téh ko moráéné ehweh sehgiórahutaq tahirímé mó moráéné ehweh íre áhwáro irino. ⁸ Manikánka wehukene ahbabáq tagéna mahraréna,

- Írátíáhro. Íné itene Wahnahnka mahraréna, Mókake ínéreq Ísara kereq o moráéné ehweh áhwáranehe. Súra kahnáh kéreq ínéreq o moráéné ehweh áhwáranehe.
- 9 Mi ehwéhmé íre sigaqnaréhreq ínéreq moráénowana tahnsá éhwéhne. Ínéga Ísípi marákórápéqté meriqmena mórítáhwataq sereq ínéreq moráénowane. Segá ite moraéno ehwéh anterúo púana ínéga se peh áwé tagahwae.
- 10 Íné itene Wahnahnka mó mahraréna, Mi tanáhráq parabagínaraq Ísara kereq ínéreq o moráéné ehweh áhwáranehe. Ínéga sehgióro ú ehweh sene iwíáhipeq sitena sene sirupipeq sehiranaraníe. Íné sene Maniká míahnara se néne animarí míagehe.
- 11 Anotah awíqkákákq kéreq íre anotah awíqkákákq kéreq ómiga íné tagariagehe. Ómiga íné aiq tagariéhra puara sene iyahnaboreq sensuwahrahreqsabe íre síwáhnorigehe. Itene Wahnah tagariáhro íre terigéhe.
- 12 Ómiga íné aiq tagariéhra puana ínéga sensabé nirutaboairaritena sene ahababáq kaweraritaníe. Sene ahababáqsabe mó íre iwíáhue niahreraq matianie uge úwe. *(Jeremaia 31.31-34)*
- 13 Manikánka, O moráéné ehweh áhwáranehe insabé téh ko ehweh nahonáh úkire. Nahonáh úki naneq apubúue parabaginae.

9

Korahq titiré sansánká wehuke íre airaiq kaweraritahráhu ehwehne.

1 Téh ko ehwéhnká Manikánsabe iwíáh íwíáh ate sansa sokigi aíre. Mi tanáhráq Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh kowe. 2 Segá mi nah sériraté pearówe. Ébeq paqnáhipéq aráhuwe, tahbewe, Maniká áwú parétíwé kowara mitaqsábé Kaweqtapére áwíratówe. 3 Mi nahupéq mó mapéq kowana ákáhpi parahnkeq tahnsá ónsá kowe. Mó mapéq Anotah Kawéqtápére áwíratówe.

4 Mitaq kaweq kunkúni naneq pariageheéra kóraraté akariaró tahbé kowe. Moráénéu sehiránia ebáh kánéhwé pókísiipéq kowe. Mi pokísiwé kóraraté akariaró pokísie. Mi pokísiipéq íópeqté tópáhnkákákq Árónine pegiqnáhnkarankákákq sehirania ebáh kánéhraréákákq kowe. Íópeqté tópáhmé kóraraté akariaró motóréipéq kowe. Mi pegiqnáhnkárámé Áróniga matiotaq ánáh aunúwe.

5 Mi pokísí maraipéq kowana Maniká míéhrabeqte ánité tahnsa náneqtaré sehwerapeq kowe. Manikáne téhreh naneq tagageheéna mitaq kowe. Sene oe awenahpeqté wehukene ahababáq kawerorahirabeq kowe. Amahnága mah ehwéh áwahewé íre íwáhnorinie.

6 Teiú ménsáméhnká kawerarówara mó wehekáh mó wehekáhnue Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéga Kaweqtapéq kibekéra sene arambehri mira aruqaruowe. 7 Peh morá mitaq arambehrio kené wahnahnka we-bataq Anotah Kawéqtápéq morá ópéqmé peh morá tánáhráq kiena tueyokúwe. Wega mibeq pehipi íre kiuwe. Írakaumo. Wega mibeq kiutaq korahq mewena wene ahababáqkakaq mó kéga áhwára áhwáraue mirau ahababáqkákákq kawerar-itankeheéna mi koráhq Maniká nawuwe.

8 Kaweqtapéq arambehri peh kéhnsábé itega Maniká míéhrabeqte áh íre ábóraq kéhre. Minayabe Manikáne Awanka aiq sokigi aíre. 9 Maniká míéhrabeqte áh íre ábóraq kéhnsábé mi sériraté pearó nahnká amahnága míáh ké sokigi aíre. Mi nahtápéq wehukega mó naneq mó naneq Maniká titirue náuwe. Segá mi sansánunka sirupipeq íre kaweraritahráhuwe.

¹⁰ Mi sansámé peh táhutahuq awehrié sánsánkákáq sosue sansánkákáq kowe. Mi sansánká íre sirupipeq peh morá sinonka kawerarite sansane. Sísá Karáhéga o sansa íre áhwáriora Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgeheéna mi tanáhráq kowe.

Sísaga wewene korahqtaté titirúnka wehuke kaweraritahráhi ehwehne.

¹¹ Sísá Karáhéga tuena kaweq sansá áhwárena íre wehukega pearó nahtápéq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání mía míaéna mitaq arambehriúwe. Mi nah áhnte kawéq náhnéna moke mó iwíáh íwíáh atáh séri náh kiotaikire. Mi nahmé íre mah marákó marákóipéqté náh tahnsane.

¹² Sísá Karáhéga mi nahtápéq kiena Anotah Kawéqtápéqté paqnahipeq ménkámehnkáne korahq íre mewena kiuwe. Kiena wewene korahq mewena Maniká titirue náwuwe. Ite oga mérapeq awaq miageheéna wene korahqtaté paigítowe. ¹³ Wehukene sinonka soqsuaneherautaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá káho áráhqe anonka iraipéq agera mibeqté tánáhákáq ménkámehnkáne korahqkákáq mewera mó ke soqsuageheéra káqsuahrúwe.

¹⁴ Sega miraunsabé Sísane korahqka mi sansá kiotaikire. Sísaga íre ahbabária peh kaweqtaq mía míaire. Manikáne Awame mía míai anínéna Sísá págege atowana wene korahq Maniká titirue náwuwe. Wene korahqtaté soqsuqme kaweritéh púaq abehq árámbéhríyábé íre iwíáh íwíáhia peh Maniká itene oga mía míai Wahnáhné sánsá sehgionehqmúne íwíáhúne.

Sísaga wene korahqtaté o moráéné sansa áhwároro ehwéhne.

¹⁵ Minayabe Sísá Karáhéga o moráéné sansa áhwároro. Téh ko moráéné sansa kotaq wehukene ahbabáq kaweraritaneéna Sísá pukúwe. Sísá pukútaq wega miraúnka Manikánka omaq itena íáhrabi kégá oga mérapeq awaq miageheéna Sísá Karáhéga o moráéné sansa áhwároro. Áhwároro Manikánka náinié ú naneq awaq miagéhe.

¹⁶ Wehukeni oga míéhtáq wenawahraha wene ménsámehnsá íre awaq miahráhowe. Peh morá we pukínaraq wenawahraha tagéra aiq pukire éra awaq miagéhe. ¹⁷ Puki anínká sehiranurai pepáhqtáq tagéra sehíranka irarinserahnue wene ménsámehnsá saraqmarera awaq miáhwe. We oga míéhtáq wenawahraha mi pepáhqtáq kéh éhwéh íre sehgoráhowe. ¹⁸ Ebeqte ko moráéné sansa áhwároro pehipi íre áhwároro peh korahqkákáq áhwároro.

¹⁹ Téhwe Mósísiga mi sansá págegeinkeheéna ménkámehnká subiqme mi kané korahqtaté titirúwe. Titirinaútaq téhwe Mósísiga moke Manikánka sehgióro ú ehweh teriena anehe káho áráhqe korahqkákáq wánínkakaq peh morá ántéhyápípeq ahkiuwe. Ahkiwena awanká ánáhakaq tautáúq nahniáqkákáq mewena mi koráhq pámbáhue sehgióro ú ehweh ko pukúákáq moke míó keakáq sensineq káqsuahrúwe. ²⁰ Mósísiga káqsuahréna míó keyabé, Itega Manikánka sehgióro i ehwéh págegeue sehgeheéna korahqtaté káqsuahrúge úwe. *(Kisim Bek 24.8)*

²¹ Manikánsabe iwíáh íwíáh ató nah sériraté pearó nahnkákáq moke mibeqté ménsáméhnsánkákáq Mósísiga mi koráhqtaté káqsuahrúwe. ²² Mósísiga sehgióro ú ehweh nká teiena, Peh morá korahqka moke kéh náneq kawerorahire. Peh morá korahq túínsabé Manikánka wehukene ahbabáq kawerarítéhre ire. *(Wok Pris 17.11)*

Sísaga peh morá tánáhráq Maniká titirue náwena pukú ehwehne.

²³ Wehukega ménkámehnkáne korahq titiré sansanká íópeqté titiré sansa sokigi aíre. Mah marákóipéq titiré sansa sehgió kégá peh ménkámehnkáne korahq titirowe. Íópeq titiré sansanútaq Sísaga wewene korahq titirúwe.

Minayabe íópeq titirú sansa anotah kaweq sansá púana mi sansánká ménkámekáne korahq titiré sansa kiotaikire.

²⁴ Sísá Karáhéga Manikánsabe iwíáh iwíáh ató nahmé wehukega séiraté pearó nahupéqmé íre kibekia peh íópeq kibekúwe. Mina pearó nahmé wéhuwehu nahnirana íópeqté náh ahriahri kéh náhne. Minayabe Sísaga íópeq kéh náh Maniká Iteribone auranabiahapeq mía míaéna ite séhréh aita aitaire.

²⁵ Mó opéq mó opérué mah marákóipéq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh ánínká Maniká titirinieéna nahupeqte Kaweqtapéq ménkámehnkáne korahq mewena kibekúwe. Mina únserah Sísá Karáhéga mó opéq mó opérué Maniká íre titirúwe. ²⁶ Miraútaq tahirímé mó tanáhráq mó tanáhrárué mah marákó marákó miraútaqkákáq amahnágaákáq áhnte tanáhráq Sísá éri irino. Mah tanáhráq parabagina uraitaq Sísaga peh morágáké tuena wehukene ahbabáqsabe kaweraritaneéna pukúwe. Sísaga Maniká titirue náwunka ite kaweritahráhire.

²⁷ Wehukení mónkakáq mónkakárué íre pukia peh morá tánáhráq pukinawire. Mina inserah Sísá moq peh morá tánáhráq pukúwe. Wehuke pukirataq anehe Manikánka ehweh aritena sainsuankéhe. ²⁸ Minayabe áhnte kené ahbabáqsabe Sísá Karáhéga peh morá tánáhráq Maniká titiratena pukúwe. Itene ahbabáqsabe aiq kaweraito púana mókake we tuinaraq mi arámbéhrí mónkakáq íre mirainawire. Wensabé aiq pútare ateq áwénunúna ke airaiq kaweritaneéna tuinkéhe.

10

Méncámehnkáne korahqka titirorahi naneqme íre awehrare i ehwéhne.

¹ Mósísiga sehgióro ú ehwehnká mókake sína naneqmarínsábé peh píkísah tahnsá púana mi ehwéhnká áwahe íre tábúsoqme sokigi aieráhire. Mi ehwéh irarúnka mó opéq mó opérué wehukega titiraruqaruowe. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq se kegá titiré sansa sehgiónká kaweraritahráhiro? Írakaumo. Mi sansánká wehuke íre airaiq kaweritahráhire.

² Titiré sansa sehgiónká kawerarítéhtáq tahirímé sega mó opéq mó opérué íre titiraruqaruoro irino. Kawerarítéhtáq tahirímé sene ahbabáqsabe mónkakáq íre iwíáhia titiré sansa aiq súáh irino. ³ Segá mó opéq mó opérué titirotaq sene ahbabáqsabe íre kawerorahia peh iwíáh aruqaruowe. ⁴ Mémene korahqkákáq káhone korahqkákáqká wehukene ahbabáq íre kaweraritahráhi puara sene ahbabáqsabe iwíáh aruqaruowe.

⁵ Minayabe Sísá Karáhéga marakóipeq tuinaútaq wega Manikánsabe mahraréna,

Are méncámehnkáne korahqtaté titiré sansansábé íre awahbehre. Arene arambéhrí mirainkeheé arega ninonka aiq kaweraintahne.

⁶ Wehukene ahbabáq kawerariteyabe méncámehnká arene tahberapeq age sansánkákáq sene korahqtaté titiré sansankákákáqsábé íre awahbehre.

⁷ Minayabe ínégá arensabé mahraréna, Maniká Nániboo, are awahbeh arámbéhrí mirainieéna aiq tutaugé. Púkuipéqté éhwéhnká íné éhweh aiq irarinserah sehginauge uge úwe.

(Buk Song 40.6-8)

⁸ Téhwe Sísá Karáhéga mahraréna, Are méncámehnkáne korahqtaté titiré sansansábé íre awahbehre. Wehukene ahbabáq kawerariteyabe méncámehnká arene tahberapeq age sansankákáq sene korahqtaté titiré sansánkákáqsábé íre awahbehre úwe. Wehukega mi titiré sansa pehipi íre miraia peh Mósísine ehweh sehgióro únsabe mirauwe. ⁹ Anehe Sísaga mó mahraréna, Are awahbeh arámbéhrí mirainieéna tumióge úwe. Minayabe

wega naho titiré sansa suena itene ahababáqsabe kaweraitanieéna o sansa áhwárowe. ¹⁰ Sísá Karáhéga Maniká awahbó arámbéhrí kawerue miraéna peh morá tánáhráq pukéna wene anonkataté Maniká titiratowe. Wega miraúnka itene ahababáq kaweraitowaq amahnága ite kaweqtaq mía míaúne.

Sísaga titirúnka itene ahababáq airaiq kaweraitéhre i ehwéhne.

¹¹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá mó wehekáh mó wehekáhnue iriwe méra peh morá mi titiré arámbéhrí aruqarurowe. Mi titiré arámbéhríonka wehukene ahababáq íre kaweraritahráhire. ¹² Sísá Karáhéga peh morágáké itene ahababáqsabe peh morá tánáhráq titirúnka ahriahri peh awehraq kagaire. Wega titirarena Manikáne ayah púpeq tútuue mía míaire.

¹³ Tútuue mía míaéna áwénunire. Mókake Manikánka, Arene naruo págegeue wahnahnarito teawinkeheéna áwénunire. ¹⁴ Wega morágáké titirúnka ite ahriahri kaweqtaq mía míaigeheéna itene ahababáqsabe airaiq kaweraitowe.

¹⁵ Minayabe Manikáne Awanka teíre. Wega Púkuipéq ebeq mahraréna,
¹⁶ Itene Wahnahnka mahraréna, Mi tanáhráq parabagínaraq ínégá o moráéne sansa áhwáranie. Néne ehweh kawerue siahtebagehboq sirupipeq mi ehwéh siahtebaritanie. Néne ehweh kawerue siahreraq matiagehboq mi ehwéh iwíáh aritanie úwe ire. *(Jeremaia 31.33)*

¹⁷ Púkuipéq anehe mó mahraréna,
Sene ahababáqkakaq sene ahkaragáraakáq mó íre niahreraq matianie ire. *(Jeremaia 31.34)*

¹⁸ Wehukene ahababáq airaiq kaweraitena mó íre ahrreraq matiéh púara wehukega mónkakáq titirigehboq? Ahqáho. Írakaumo. Mó íre titirorahowe.

Itega Manikánsabe aiq pútare ateq weba wahtotaq kowíanehe i ehwéhne.

¹⁹ Néne iyahnabo anímárino, Sísá pukútaq wene korahq tunsabe itega íre áhrea peh Kaweqtapéq Maniká miéhrabeq kioráhúne. ²⁰ Sísaga kaweq o ah sabaro púaq itega oga mérapeq Maniká miéhrabeq kioráhúne. Sísá pukútaq Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté parahnkeq tahnsá ónsá senahpeqté subame tuwe. Miraúmé mi paráhnkéq Sísane anonkansabé sokigi aiíre. ²¹ Sísá Karáhéwé amahnága Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní anotah aninéna Manikáne animarí wahnah aitéhre.

²² Wega kaweq wanítaté itene inonka aiq pabeq paberaitéhre. Sísane korahqtaté itene irupipeq káqsuahratéh púaq itene ahababáq peh kéhre íwíáh íre úne. Minayabe itene irupipeq kaweq iwíáhéq, Manikánsabe aiq pútare ateq weba wahtotaq kowíanehe íwíáho. ²³ Manikánka mirainauge ú ehweh aiq pútaraginawire íwíáhúne. Minayabe itega íre túbáh agia peh wega mirainawire íwíáhéq ambubu atianeheqmúne íwíáho.

²⁴ Mó Sísá tagaríáh keyábé iwíáhéq sensabé irutaboiréq we séhréh atéhonehe íwíáho. ²⁵ Sísá tagaríáh ké momiwíé sansa súého. Táhmaro mó kegá aiq suto serahniyeho. Írakaumo. Itene Wahnah tuina tanáhráq aiq wahtonagi puaq itene irupipeq kaweq iwíáh kankehboq síwáhnoréq we séhréh atého.

Manikáne ahninkáwáné ehweh inehepeq súého i ehwéhne.

²⁶ Írátíáho. Téhwe Sísane sánsá aiq ahtebéq anehe iteitene iuwahbeh iwíáh miraéq ahababáq aruqarurirataq mi ahababáq kaweraiteyabe mó íre titirorahire. Írakaumo. ²⁷ Mó íre titirorahi puaq peh áhreeq iransánéq Manikánka ehweh aitahna tanáhráqsabé áwénunoneheqmóe. Manikánsabe ahqáho atáh ké tabikira iráipéqsabé áwénunoneheqmóe. ²⁸ Wehukenínká Mósísiga sehgióro

ú ehweh anteruowara téhranítégábópoq apahránítógábópoq tagéra wene ahbabáq pahsutowara író kega ahbabáq aninsábé íre sirutaboiratasa subiq súówe.

²⁹ Ite kaweqtaq mía míaiagehéna Sísane korahqka kaweraitowana anehe mó anínká mi koráhqkákáq Sísaga o moráéné sansankákáqsábé abehq náneq mire éna anetaníbo íwíáhéna Manikáne ahninkáwá anehepeq súéhre. Mósísine ehweh anteruo anímé wehukega íre sirutaboiratasa peh kamah awera subiq súówe. Subiq súónsabe Manikáne Awanka séhréh atéh sánsá anehepeq súéh anímé Manikánka mi aní aneratankéhbo? Mókake wega mi aní anotahtaq kamah awinawire. ³⁰ Maniká ite tagariona anínká púkuipéq aiq mahraréna, Ahbabáqsabe ayahqmarewé ínénéne arambehri wire ire. (Lo 32.35)

Wene ehwehnka mó mahraréna,
Itene Wahnahka wene animáí sainsuena ehweh aritanawire ire. (Lo 32.36)

³¹ Maniká oga mía míai anínéna ahbabáq ke sainsuena ehweh aritahna puag áhreeq wene sánsá anehepeq súéhneho íwíáhoru.

Sísansabé aiq pútare ateq wene sánsá págegeue sehgióro i ehwéhne.

³² Itega Sísansabé téh aiq pútare atáro tanáhráqsábé iahrerag matíáhro. Manikáne sánsá téhreh tahnsánirara mó kegá íwíoqnarowaq wene sánsá íre susa peh ambubu atiarowe. ³³ Wehuke míopi ite iriitárówara íre kaweq ehwéh aitera íwíoqnarowe. Segá mó tanáhráq mó ke moq síwíoqnarowaq mí keyábé irutaboírég kosíéhnehurowe.

³⁴ Segá Sísá tagariáh ké karábúsiipéq mórítarówaq sensabé irutaboírég séhréh arítarówe. Mó kegá itene ménsámehnsá moke pehipi meraotaq ite íre abiahsania peh irupipeq eyoyói ke míarowe. Oganúq ítéh náneq mó kegá íre meyahráhowe íwíáhuro puag irupipeq eyoyó ke míarowe.

³⁵ Menah itega Sísane sánsá kawerue sehgirowe. Ahriahri sehgirowe qmúne íwíáh íre súáhro. Írakaumo. Itega íre súéhrataqmé Manikánka anotah apéq náinkéhe. ³⁶ Mi apéq náinkehéq Maniká awahbeh arámbéhrí págegeue sehgióro. Ahriahri mirairataqmé Manikánka náina apéq aiq náinawire.

³⁷ Minayabe wene ehwehnka mahraréna,
Pehgáriq tanáhráq parabagínaraq tuinie i anímé tuinawire. We íre túbáh agia peh apubúue tuinawire.

³⁸ Néne ani kaweqtaq mía míai anínká ínénsabe aiq pútare ainta aintai puana kaweqtaq mía míainkehe. Peh néne sánsá suena túbáh agi ánínsábé íre nuwahbanawire ire. (Habakuk 2.3-4)

³⁹ Itega wene sánsá ambubu atawéq íre kugeqnáhnúne. Ahqáho. Irapéq pokoneherao ke tahnsa ké íre míone. Írakaumo. Sísansabé aiq pútare ateq oga mérapeq awaq miona ke úne.

11

Manikánsabe aiq pútare ateyabe áwahe ehwéhne.

¹ Manikánsabe aiq pútare atona sánsá sehgiunawe Manikánka irarú ehweh aiq pútaraginawire íwíáhéq minayabe áwénunúne. Itene iuranka mi naneqsabé íre tagónayabé anetaníbo. Peh ite iahtebónawe wega irarú ehweh peh aiq pútaraginawire. ² Naho naho itene igaqnaréhga Manikánsabe aiq pútare atówana wega sensabé kawerowe aritowe.

³ Manikánka irarúnka mah marákó marákóákáq íopeqkákáq miraro ehwéhnsábé aiq pútare atone. Amahnága moke tagóna naneqme íre tagahrahúna naneqtaté Manikánka mirarowe.

Ábérireh Ínókureh Nóahrehga Manikánsabe aiq pútare ato ehwéhne.

⁴ Ábériга Maniká titirútaq wensabé aiq pútare ato púana wene arambehriga wenawah Kéinine arambehri kiotaikúwe. Wega Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atowe. Ábéri naho pukúwe. We oga míotaq Manikánsabe kawerue aiq pútare ato ehweh amahnágaákáq teíre. *(Stat 4.3-10)*

⁵ Ínókuga Manikánsabe aiq pútare atowana Manikánka we tumero púana íre pukúwe. We tabanagútaq mó kegá we kabaruwana Manikánka we tumero púana íre ábóraq marówe. Púkuipéqté éhwéhnká mahraréna, Manikánka we íre tumero tanáhráq Ínókuga Maniká awahbeh sansánúwe ire. *(Stat 5.21-24)*

⁶ Peh morá Manikánsabe aiq pútare atáh kegá we awahbeh sansá sehgiórahowe. Wehukenínká Manikápa pehipi íre kioráhire. Ebeqme wega, Maniká aiq míéhre íwíáhéna, We anebahrúna ke mókake kaweraitanawire íwíáhínaraqmé weba kioráhire.

⁷ Nóahga Manikánsabe aiq pútare atowana Manikánka sinaú tanáhráqsábé teawuwe. Teawuwana Nóahga mi tanáhráqsábé íre tagótaq mi ehwéhnsábé aiq pútare atena Manikáne ehweh sehgiuwe. Wega mi ehwéh sehgiena anotah sipí mirarowe. Nóahreh karíronánínká sípiipéq kibekue méra wání piotaq íre pukuwe. Nóahga Manikánsabe aiq pútare atonserah mah marákó marákóipéq míó kega íre aiq pútare atówe. Minayabe Manikánka mi keyábé ehweh aritena kamah ariuwe. Nóahga Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka, Are kaweqtaq míahne atowe. *(Stat 6.13-22)*

Ébárahmareq Sáraheqka Manikánsabe aiq pútare atóya ehwéhne.

⁸ Manikánka Ébárahma téh áhrabútaq Ébárahmaga Manikánsabe aiq pútare atena wene ehweh sehgiena wenawahpeq suena wega íre tagario marákórápéq, Manikánka náwinie ú marákórápéq pokúwe.* ⁹ Wega Manikánsabe aiq pútare atena náwinie ue omasa marákórápéq pokéna wáhnaupeqté kéné marakórapeq kowíowe. Wega peh úqnapipéq seri nahtápéq kaegaeúwara wenahnité Áhísáhkireq Sékópareqka moq úqnapipéq kaegaeuye. Mi anitégá Manikánka Ébárahma teawu ehwéhnsábé moq aiq pútare atera mi ehwéh aiq pútaraginawire éra áwénunuye. ¹⁰ Ébárahmaga Manikánka webataq áhwároso mapéq kagai mapéq kibekinie íwíáhúwe. Mitaq kibekéyabe arutaboíréna áwénunúwe.

¹¹ Ébárahmane ahre Sárah oreníne inahupeq mó íre kaegaeútaq Ébárahmaga íwíáhéna, Manikánka, We animai maqmiankéhe ue omasa éhwéh aiq pútaraginawire ú púana Manikánka Sárah séhréh atowana animai maqmiowe. ¹² Ébárahma pukorahú koré míotaq wene ahrega animai maqmiowe. Mi aní anonurowara wenanahréh peh íregáritaq úkue míówe. Íópeq wehyoq áhnte kéhnserah wenanahréh peh íregáritaq úkue míówe. Náhmbísibeq arahwé áhnte kéhrara wehukega íre sáhnshoráhonserah wenanahréh peh íregáritaq úkue míówe.

¹³ Moke teiú ánimári Manikánsabe aiq pútare atera sene marakóipeq mé tanahráq parabagútaq pukuwe. Segá marakóipeq oga míó tanahráq Manikánka mókake náinie ú naneqmarí íre meyówe. Írakaumo. Wehukenínká áwénuni naneq íre wahtote tagehnserah mi kegá áwénunu naneqmarí sirupipeq tagéra íwíáh íwíáhéra, Ite marakóipeq míonaraq peh wáhnaupeqté

* **11:8:** Ébárahma wenáwíq áwahewé áhnte kehinané sibowáe. Stat 17.5 tagáhno. Moke we éhweh Stat sapta 12-23 kéhre.

ké tahnsa míone éra pahsúówe. ¹⁴ Mahna tahnsa éhwéh pahsúó kega íre mah marákóipéqsábé peh kaweq matábúrápéqsábé sirutaboiruwe.

¹⁵ Ébárahmarehga suto marákóyábé íre sirutaboiruwe. Írakaumo. Mi-taq sirutaboirutaq tahirímé kouwekorahu irino. ¹⁶ Suto marákóyábé íre sirutaboiruwe. Írakaumo. Peh íopeq kiotaiki mapéqsábé sirutaboiruwe. Segá Manikánsabe, Arebataq Maniká Iteribo wone atónsabe Manikánka sene ehwehnsabé íre ayehitówe. Írakaumo. Peh sega awaq miageheéna wega íópipeq kaweq matábúrápéq kawerarowe.

¹⁷⁻¹⁸ Manikánka Ébárahmansabé, Mókkake arenahni Áhísáhkine animarí arenanahréh míagehe úwe. Anehe wega Ébárahmansabé, Arene mahbi Áhísáhkine subiqme titirainto teawuwe. Teawena, Ébárahmaga mi ehwéh sehginabomo éna áhwárawe tagówe. Ébárahmaga Manikánsabe aiq pútare atena, Wene ehweh sehginauge íwíáhéna wenahni subiq suanaúwe. ¹⁹ Subiq suanaútaq iwíáhéna, Ínéga we subiq súáhnaraq Manikánka oganúq atahráhire úwe. Puki anínká oga úkue Wenaboba mía míainserah Áhísáhki áura pukéna we moq wenaboba mía míaúwe.

Áhísáhkireh Sékópareh Sóséparehga Manikánsabe aiq pútare ató ehwehne.

²⁰ Áhísáhkiga Manikánsabe aiq pútare atena orerague pukinaútaq wenahnité Sékópareq Ísoreqsabé kaweq ehwéh teríúwe. Wega anehe sína naneqsabé irarúwe. *(Stat 27.27-29,39-40)*

²¹ Sékópaga moq Manikánsabe aiq pútare atena orerague pukinaútaq wenahni Sósépane anitéyábé kaweq ehwéh aritena wene pegiqnáhnkarataq káuqmunue saqmatawéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe. *(Stat 47.31-48.20)*

²² Sósépage moq Manikánsabe aiq pútare atena orerague pukinaútaq Ísara kegá Ísípi marákórápéq súéhra ehwéhnkákákáq wene ayahnsa kiroqmera pokira ehwéhnkákákáq irarúwe. *(Stat 50.24-25; Kisim Bek 13.19)*

Mósísiga Manikánsabe aiq pútare ato ehwéhne.

²³ Mósísine anoiboga Ísípi marákórápéq méra Manikánsabe aiq pútare atena Mósísi maqmaróyataq sene naruoga subiyehoéra apahtáro íótáq sene ani kopéq átóye. Mibeqté wáhnáhnká Ísara keyabé, Animai maqmaréhrataq subiq súáhro úwara Mósísine anoiboga sene animai tagéra, Kaweq mai wíre iwíáhéra íre áhreia subiq súáhro ú ehweh anterúoye. *(Kisim Bek 1.22, 2.2)*

²⁴ Mósísi inahunahní míotaq mibeqté kéné wahnahne ayahunkawagá meyowe. Mósísiga Manikánsabe aiq pútare atena anonúkútaq, Íné íre mi iníne ahninkáwá úge. Írakaumo úwe. ²⁵ Írakaumo iwíáhéna, Ahbabáq miraonawe pehgáriq tanáhráq iwíáh iwíáhé sansa púana íre mirainauge úwe. Minayabe Ísípi kegá wenawahrah Isará ké síwíoqnotaq Mósísiga mina tagéna, Ísípi aní míanie íre iwíáhia peh, Nánuwahrah Manikáne animarínseq míanie iwíáhúwe. ²⁶ Manikáne animarínseq míanie iwíáhéna, Sína anímé Karáhéne sánsá sehgiónsábé Ísípi kegá níwíoqnagehe. Anetaníbo. Manikáne sansá sehginíe. Wega nánina naneqmarínká Ísípi marákórápéq moke móneakáq kaweq awáhríq náneqmarínkákákáq kiotaikinae iwíáhúwe. *(Kisim Bek 1.22, 2.2,10-12)*

²⁷ Mibeqté wáhnáh ánínká Mósísinsabé abiahnsa atowana wega Manikánsabe aiq pútare atena íre áhreia Ísípi marákórápéq suena pokúwe. Wehukega sene siuratate Maniká íre tagahrahuwana Mósísiga wene arupipeqté iwíáhgá Maniká tagówe. We tagó púana págege atowana wene kaweq sansá ambubu atawéna sehgiuwe. ²⁸ Wega Manikánsabe aiq pútare

atena wene ehweh irena sótaikú siahreraq ko sansa áhwárówe. Áhwáréna Ísara keyábé, Sipisípiq subiqme mi kané korahq itene méhpehtapéq abaq máráhro aritowe. Mirairataq íópeqté ánínká sótaikéna itene ebeq piah anímárí íre subiq suankéhe teriuwe. *(Kisim Bek 2.15, 12.21-30)*

Áhnte Ísara kegá Manikáne sansá ambubu atawéra sehgiú ehwehne.

²⁹ Ísara kegá Manikánsabe aiq pútare atera anotah waní kéréwéguwe. Mi waní áwíqmé Káhtore Soréq Wáníne. Ísara kegá mi wanítáq kéréwégonehera utaq mi waní taraqnágúwara sega awaho marákórácq nogónserahnue kéaguwe. Ísípi ebehu kegá sinehe kaqme kéra Ísara kegá onserahnoneheq múne íwíáhéra mitaq kéréwégonehera utaq mi waní anotah waní piowara wánínkue pukuwe.

³⁰ Mó tanáhrácq Ísara kegá Manikánsabe aiq pútare atera wene ehweh sehgiú púara Séríko suwahpeq ebah kurí pera áhtápéq abapete téhtaré wéhékáh abugeqnáhnuríowana mi ebáh kurí sokogúwe. ³¹ Séríko suwahpeqte weh aebó íní wenáwíq Áráhpa míowe. Mi ebáh kurí íre sokogútaq mi inínká Manikánsabe aiq pútare atena téhtaré Ísará ánitégá ahboerayeheéra suyataq mehweh aritena séhréh aritowe. Séríko suwahpeqte kegá Manikánsabe íre aiq pútare atówana peh morá mi inínká wensabé aiq pútare atowe. Minayabe mi ebáh kurí sokogútaq Ísara kegá moke Séríko suwahpeqte ké subiqme oraruera peh morá mina séhréh arito íní íre subiq susa pehragatówe.

³² Manikánsabe aiq pútare ató ke éhweh mó teinínkono? Wehuke síwíqmari Kíréóni, Páráki, Sáh músóni, Sépáta, Tébiti, Sáhmúérireh mó Manikáne ehweh iraru kereqne ehweh áhnte kéh púana moke íre teieráhuge. ³³ Segá Manikánsabe aiq pútare atówe. Mibeqté táhmaro kegá mó marákórápéqté kéreq ebehutaq kiotaikuwe. Mibeqté táhmaro kegá kaweq sansánéra Manikánka náníe ú naneq meyówe. Mibeqté táhmaro kegá Manikánsabe aiq pútare atonka úrinsi íá tahnsa kane áwéh músuríowe.

³⁴ Mibeqté táhmaro kegá anotah iraró puinsúówe. Mibeqté táhmaro kegá sene naruoga pokatate kiraranehera utaq íre subiq súówara sabigue pehbeheráh pokuwe. Mibeqté táhmaro ké mareqmareq keéra Manikánsabe aiq pútare atónsabe tauntahu ke úkuwe. Mibeqté táhmaro kegá ebehutaq tauntahunéra wáhnaupéqté ké subipáhrarúówe. ³⁵ Mibeqté táhmaro ahrérónká Manikánsabe aiq pútare ató púara sensuwehqso pukutaq mó oganúkuwe. Mibeqté táhmaro kegá Manikánsabe aiq pútare atówara sene naruoga se saiqnariówe. Saiqnariówara sega Manikáne sansá sinehepeq súótaq tahirimé sene naruoga soraq súó irino. Sene sinonkansabé íre sirutaboiria peh oga mérapeqsábé sirutaboiru puara Manikáne sansá ambubu atió púara sene naruoga subiq súówara pokuwe.

³⁶ Maniká íre tagarío kega mó táhmaro ke siwiréh aritera sahtaté subiqmarera séniraté táhru táhruue karábúsiipéq mórítówe. ³⁷ Mó kegá táhmaro ebahnsatate tuparuqme subiq súówe. Segá mó táhmaro ke sóraté ákáh kiraq súówe. Segá mó táhmaro ke pokatate kiraq suqme subiq súówe. Manikánsabe aiq pútare ató ke tabonahuwara sene naruoga síwíoqnéra íre kawerarítówara korósi tabónáhunsabé sipisípiqne áúakaq mémene áúakaqtaté aneranerue míówe. ³⁸ Aneranerue méra abatapi pokéra sáwéhrapeqkákáq ónapipéqkákáq kaegaeuwe. Se kaweq ke míówara mó mah marákóipéqté kegá íre kaweq ke míówana sensabé siyehítówe.

³⁹ Segá Manikánsabe aiq pútare ató púana wega sensabé kawerowe aritowe. Se marakóipeq míótaq Manikánka náríníe ue omasa naneqmarí íre meyówe.

⁴⁰ Manikánka wensabé aiq pútare atona ke kaweq ah sabaitowe. Naho míó

kega mi ahtápéq ebeq íre kíúwe. Írakaumo. Íre kíúwana Manikánka, Sereq itereq moráráq kigehe aitowe.

12

Itega Sísa tagéq iwíáh íwíáh atanéhe i ehwéhne.

¹ Mina teiú kégá Manikánsabe kawerue aiq pútare atera amahnága sensuwanka ite abugeqnáhnurawéra iwahnkanowe. Segá Manikánsabe kawerue aiq pútare atónsabe itega iwíáhue tagéq kaweq ahtápéq korahúne. Manikáne ahtapeq tauntahunue nogonéhboq moke umehi naneq sueq ahababárorahi naneqmarí inehepeq suaneheqmúne.

² Sísansabé ahriahri tagéq iwíáh íwíáh atanéhe. Itega wensabé téh aiq pútare ataráunaraq séhréh aitená mókakeakáq séhréh aitankéhe. Minayabe wene sánsánsabé iwíáhue taganehe. Segá Sísa awankátaq táhpawe subiq suanehera utaq wega, Mókake nirupipeq eyoyó aintanawire iwíáhúwe. Minayabe awankátaq táhpawe puké sansa ayehiteh sansansabé íre iwíáhia amahnága Manikáne ayah púpeq tútuue mía míaire.

Wene animárí ahababárirataq Manikánka kaweraritanieéna kamah arinkéhe i ehwéhne.

³ Ahababáq kega Sísansabé anotah abíáhnsá atera áwíoqnotaq wega págegeue ména íre túbáh agúwe. Minayabe iwíáhéq túbáh agiyehboq wene sánsá peh kawerue sehgióro.

⁴ Itega ahababáq saiqnaruaneheéq págegeue arambehriowe. Miraonsabé ahababáq kega íwíoqnahtaq itene korahq íre túíraq peh oga míáhwe. Minayabe iwíáhue tagahro. ⁵ Wene púkuipéqté éhwéh págege ehwéh iahrreraq kehro? Mi ehwéhnká mahraréna,

Nénahníno, itene Wahnahnka are kaweratanieéna kamah awinah ahtebáhno.

Wega arensabé, Íre kaweróne atahnaraq arega wene sánsá sehgieyabe anetaníbo iwíáhineho. Ílakaumo. ⁶ Arutaboiri anínká ahababárirataq itene Wahnahnka kaweratanieéna kamah awinkéhe. Wega moke wene animárí úko ke wahnahnatawéna se ahababárirataq kamah arinkéhe ire.

(Sindaun 3.11-12)

⁷ Wene kaweq anímárí míageheéna itega ahababárunaraq Maniká Iteriboga kaweraitanieéna kamah aíre. Wega kamah aina tanáhráq minayabe iwíáhéq pehwehrue méq wega sokigi aina naneq ahtebéq págegeue míáhro. Sene animárí kaweqtaq míageheéra kaweq sibówárehga wahnahnaritera kawerue kamah arié mino.

⁸ Ite ahababárotaq Maniká Iteriboga peh áwé tagehtaq tahirímé ite íre wene animárí pehipéqté anímárí míáh irino. ⁹ Iteriborehga ite kaweraitaneheéra kamah aiéwaq sene ehweh ireq sensabé kowe ariteq iwíáh íwíáhúne. Minayabe Maniká Iteribonsabé anotahtaq kowe atáhro. Wega iteiwa auráq matawéna kamah ainaraq kowe atáhro. Kowe atáhnaraq oga mía míaoneheqmúne.

¹⁰ Iteriborehga ite káriq anímárí míarauna tanáhráq seyega iwíáhuronserah íwáhnoréra kamah aiátówe. Ite we kaweqtaq mía mía inserahnigeheéna Manikánka íwáhnoréna kawerue kamah ainainire. ¹¹ Wega kamah aí tánáhráq itene irupipeq íre eyoyóia peh umeh agire. Téhwé itene irupipeq umeh agiraq sokigi aí náneq ahtebónaraq anehe ite kaweqtaq méq itene iru ukiqme míahrahúne.

Tauntahu ke méq Sísa arambehrioro i ehwéhne.

¹² Mareqmareq ayáhnkáránkákák ké míéhboq tauntahu ke méq Sísa arambehrioro. Mareqmareq aréhúnkákák ké míéhboq tauntahu ke méq

¹³ wene obarisa áhtápéq nogóro. Mirairataq itene igará íre mareqmarerinae. Írakaumo. Peh kawetaq kagainae.

¹⁴ Moke mó kereq kaweqtaq méq uwaresa ké méq arambehriero. Manikánka kaweqtaq mía mía inserahnigeheéq arambehriero. Ahbabáq kega itene Wahnah íre tagagehe. ¹⁵ Manikánka séhréh aitéh sánsá sehgiónsábé túbáh agiyehboq kawerurero. Kítabeh awanká sera tahnsá úkéq mó ke ahbabáq aritéhboq kawerurero.

¹⁶ Mó aniné weh ahre abarie sansá pehragahro. Wehukení wenáwíq Ísoe. Wegá arupibiútaq tira táhútáhúq meyanieéna moke awaqmiahráhi naneq paiqmarowe. Wegá Manikánka ebeq piah aní aweráhi naneqsabé anetaníbo íwíáhúwe. Wegá miráú serahnijehboq kawerurero. ¹⁷ Téhwé Ísoga awaq miahráhi naneq paiqmarena anehe minayabe arutaboirena wenabonsabé, Kawerainto éna íbisówe. Téhwé wega mi naneqsabé anetaníbo íwíáhéna aiq paiqmaro púana anehe mónkakáq íre meyhárhire.

Itega o Sarúsarama suwahpeq íópeq kéhrabeq aiq sewe i ehwéhne.

¹⁸ Itega íre tagahraho mapéq sewe. Íre táhtorahráho mapéq sewe. Ísara kegá tagahraho sawéh áwíq Sáínái suwe. Táhtorahráho sawéhrápéq suwe. Itega Ísara kegá íre miráú serahnowe. Itega mina tahnsa tagahraho sawéhrápéq íre koragarowe. Segá mi sawéhráq koragéra anotah irobina tagéra anehe anotah sunkíkírú tagéra anotah soírírú tagowe. ¹⁹ Tagowana pembíáhnúwara irera mó aniné ehweh írówe. Segá mi ehwéh téh írótaq áhreéra Mósísinsabé, Mi ehwéh mó ireyabe iuwahriehre éra mó íre irarúno teawo éra pagu pagunuwe.

²⁰ Manikánka sensabé, Wehukenínkábópoq ménkámehnkánkábópoq mah sawéhráq abasáhnaraq ebahnserá tuparuqme subiq súáhro aritonsabe áhreéra Mósísinsabé, Mó íre irarúno teawo éra pagu pagunuwe. ²¹ Segá tago naneqsabé áhreorahi naneq puana anotahta q áhreuwe. Minayabe Mósísiga mahraréna, Íné áhreéna iransánuge úwe. *(Kisim Bek 19.12-13,16)*

²² Ísara kegá áhreu naneqsabé suronserah itega íre sewe. Írakaumo. Sáióna sawéhrápéqmé Maniká oga mía míairabeq we kahnáh suwahpeq mire. Íópeq o Sarúsarama suwahpeq mire. Itega mitaq sewe. Mitaq peh íregárita q íópeqté ké gá íwíáh íwíáh orabeq sewe. ²³ Manikánka ite omaq sito kene sensíwíq mari sehiranue íópeq marowe. Marowaq téh omaq sito kegá íópeq momiwíorabeq sewe. Manikánka moke mah kehíná kéhíná ehweh aítana saiwánkéhe. Weba aiq sewe. Manikánka kaweqtaq mía mía ke aiq kawerarítowara sensiwamari míáhrabeq sewe. ²⁴ Itega Sísaba sewe. Sísaga o moráéné ehweh áhwárótaq wene korahq tunka mi ehwéh págege arowe. Sísane korahqka íre Ábérine korahqka irarú serahnuwe. Írakaumo. Sísane korahqka Ábérine korahq kiotaikéna peh kaweq ehwéh irarire.

Manikánka teí ehwéh anterúéhboq kawerurero i ehwéhne.

²⁵ Iahre parosa ké méq Manikánka teí ehwéh anterúéhboq kawerurero. Naho mah marákóipéq míó keyabé págege ehwéh teriwwara anterúówe. Segá anterúónsabe Manikánka kamah ariu púara sega íre kopéragorahuwe. Itega moq íre kopéragorahúne. Írakaumo. Amahnága Manikánka íópeqté ehwéh teí púaq itega mi ehwéh inehepeq súáhnaraq wega ite anotahta q kamahinkéhe. ²⁶ Naho Manikánka ehweh teriutaq mah marákó márakó máriúwe. Amahnága wega mahraréna,

Mókake íre peh morá mah marákó márakóyábé mónkakáq máriúno atanauge. Íópeqkákáqsábé moq, Máriúno atanauge ire. *(Hagai 2.6)*

²⁷ Wega, Mónkakáq máriúno atanauge insabé mah ehwéh irahráhu. Wega miraro naneqmarí kúrugúruorahi naneqmarínsábé, Kúrugúruúno atahnana tabanaginae. Peh morá íre kúrugúruorahi naneqmarí kagainawire.

²⁸ Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre kúrugúruorahire. Wega itensabé, Awaq miáhro aitéhnsábé wensabé áhtenéq we awahbeh sansanéq wensabé iwíáh iwíáh atone. ²⁹ Manikámé moke toráh agorahi irá tahnsane. Minayabe wensabé áhtenéq iwíáh iwíáh atone.

13

Wensabé wensabé arutaboiratéhoró i ehwéhne.

¹ Sísá tagariáh kéó, wensabé wensabé arutaboiratéhoró. ² Wáhnaupéqté kégá iteba sirataq kawerue mehweh ariteq kirabo arítáho. Menah mó kégá seba suro ke mehweh aritera kirabo aritera suro ke peh wáhnaupéqté kée iwíáhurowe. Írakaumo. Peh íópeqté ké mehweh aritera kirabo arítáro.

³ Sísá tagariáh ké karábúsiipéq miéhrataq sensabé iwíáhoró. Sensabé iwíáhéq sirutaboiriranka sereq moraráq karábúsiipéq mé tahnsa iwíáhoró. Sísá tagariáh ké síwíoqnehrataq sensabé iwíáhoró. Iteitene inonka moq íérire iwíáhéq sensabé iwíáhoró.

⁴ Ahre mewe sansamé wehké sansamé kaweq sansáne. Minayabe wehga mó aniné ahre abariíneho. Ahrega mó aniné weh abariíneho. Mó aniné ahre weh abario ke Manikánka ehweh aritena kamah arinkéhe.

Móneyabé irutaboiriyeho i ehwéhne.

⁵ Móneyabé irutaboiriyeboq peh matíéhra naneqsabé aiq awehraq mire iwíáhoró. Minayabe Manikánka aiq mahraréna,

Are íre auwaníe. Inehepeq íre auwaníe. Írakaumo ire. (Lo 31.6)

⁶ Minayabe árahinabomo iwíáh íre oro. Peh págegeue Manikáne ehwehnka irarinserah irarenehe. Wene ehwehnka mahraréna, Néne Wahnahnka séhréh aintéh púana íre áhreinie. Wega séhréh aintéh púara mó kégá pehipi íre kamah anigéhe ire. (Buk Song 118.6)

Sísá kéreyabe íre iyehitegurégúia peh kéranehe i ehwéhne.

⁷ Ite Sísá tagariáh kéréq wahnahno kégá Manikáne ehweh íwáhnorurowaq sensabé iwíáhoró. Segá kaweq arámbéhriéra Manikánsabe kawerue aiq pútare atáronserahnoro. ⁸ Sísá Karáhéwé menahnkákákq amahnágaákákq mókakeakákq ahriahri peh monseráhnue mía míaire.

⁹ Mó kégá áwánáh éhwéh teírataq mi ehwéhnsábé aiq pútare aritéhranka Manikáne sansá súého. Wega séhréh aitéhnsábé iteiyuwa págegeue miáhrahúne. Mó naneq tahutáhúq awehrié sansa sehgiönka iteiyuwa íre págege aitahráhire. Mina tahnsa sánsá sehgiönka wehuke íre séhréh aitahráhire.

¹⁰ Peh ite Sísá tagariona kené o tahbé kéhre. Manikáne mibeq mahbeq arítáh ké naho táhbérápéqté mewe nah kégá o tahbérapéqté táhútáhúq íre mewe nahwe. Írakaumo.* ¹¹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá Anotah Kawéqtápéq pokotaq wehukene ahbabáqsabe kaweraritankeheéra ménkámehnkáne korahq mewera titirowe. Peh korahq mewera titiréra mi kamáriné sinonka mewera ahnansahrapeq ira paríáhwe. ¹² Mira onserah itene ahbabáqsabe kaweraitanieéna Sísaga ahnansahrapeq awankátaq táhpawe pukéna wene korahq tunka kaweraitéhre.

* **13:10:** Mi o tahbé áwahewé mahraréna, Sísá Karáhé tahpato awanká itene o tahbé tahnsane. We pukúnka ite oga mé topáh o tahbérapéqté topáh nóne ire.

¹³ Minayabe ite iuwahbeh sansá sueq ahnansahrapeq Sísaba kowíanehe. Mó kegá Sísá áwíoqnowe. Itega weba wahtotaq kowíahnaraq sega ite moq íwíoqneherawoe. Íwíoqnehransabé anetaníbo éq weba kowíanehe íwíáhoró. ¹⁴ Mah marákó marákóipéq ite mía míaona matábúrápéq íre kéhre. Minayabe peh kagaína matábúrápéqsábé áwénunúne.

¹⁵ Áwénunéq amahnága ite ménkámehnkátate íre titiria peh ahriahri Manikánsabe Sísá áwírue kaweróne ateq itene íwéhrate iwíáh iwíáh atanéhe. ¹⁶ Kaweq sansá súéhboq ahriahri kaweq sansánoro. Ite matíéhra naneq wenáwíoro. Mi sansátaré Maniká awahbeh sansá púaq ibitagínehboq kawerue miraoro.

Itetaq wahnahno kené ehweh sehgióro i ehwéhne.

¹⁷ Ite Sísá tagariáh kéráq wahnahno kegá ite séhréh aitaneheéra ite auráq matíáhwe. Moke sene arámbéhriyábé Maniká teawigéhe. Minayabe itetaq wahnahno kené ehweh ireq kawerue sehgióro. Sehgirataq sene arambehri eyoyóue miraorahowe. Sirupipeq umeh agínaraq sega ite íre séhréh aítahráhowe.

¹⁸ Itensabé ahriahri púreraítáhro. Itega kaweq sansánuraunayabé irupipeq eyoyóire. Mókakeakáq ahriahri itega kaweq sansánéyabe iuwahbehre. ¹⁹ Iteba apubúue kouwekiniboq Manikánsabe íné séhréh ainto ue púreraítáhro.

²⁰ Sísá itene Wahnah pukútaq Manikánka iriwe oganúq atowe. Sísaga itene ahabáqsabe pukúwana wene korahq tunka moráéné ehweh kawerawwana kagaire. Minayabe Sísaga ite Manikáne sipisípiq wahnahnaita aítahre. Manikánka iru ukiq itena ²¹ wene arambehri kawerue miraigeheéna séhréh aítéhre. Itene irupipeq we awahbeh sansá aítahnana kagainkehe. Sísá Karáhé anotah aní méq wensabé ahriahri iwíáh iwíáh atanéhe. Aiq miraoneheqmúne.

Páhsi parabaginai ehwéhne.

²² Néne iyahnabo anímáríno, itene irupipeq kaweraitanieéna mah pahsí sehiranuge. Mah pahsí peh wahtotaq ehwéh púaq kawerue sáhnsahwe íráhro. ²³ Iteribáq Tímóti karábúsiipéqté pugeq áúwátówe. Wega ínéba apubúue sínaraq iteba moraráq koragayehetauye.

²⁴ Moke itene wahnahmarínseq Manikáne animárínseqsabé iroro teriéro. Moke Ítári marákórápéqté Sísá tagariáh kegá itensabé iroro ewe. ²⁵ Manikánka ite ómiyabé arutaboiritena séhréh aítéhre.

Sémísi Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Áhnte ahtébiá kégá, Sémísiwe Sísane ábákawae íwiáhowe. Sémísiwe Sarúsarama suwahpeqte Sísá tagariáh kéráq wahnahnú aninéna mah pahsí Sísá tagariáh Ásíú ké séhréh aritanieéna sehiranúwe. Wega íwiáhéna, Sísansabé aiq pútare atáh kégá íre túbáh agia peh kaweq sansá miraigehe. Mirairataqmé sene kaweq sansá tagah kegá íwiáhéra, Mah kegá aiq pútaq Sísá tagariáh ké wóe íwiáhigehe. Mah pahsí sáhnsáho kegá Sísane sánsá tábúsoqme sehgegeheéna Manikánka Sémísi íwiáh atowana mah pahsí sehiranúwe.

Sémísiga mah pahsí sehiranúwe.

¹ Ínéwé Sémísi Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreqne aram-behri aní múge. Néne páhsi sáhnsahwe tagahro. Ite Ísara ke airápété téhtaré káhnáh míone. Itene igaqnaréhga wáhnaupéqté kéné marakórapeq abae agun-sabé mó ke suwahpeq míáhwe. Ite ómiga néne ehweh sáhnsahwe íráhro.

Moke ite áhwáreh naneqka págege aitéh éhwéhne.

² Néne iyahnabo anímárino, moke áhwáre naneq sínaraq iru ukiqme míáhro. ³ Íre kaweq sunúq sínaq Manikánsabe aiq pútare ateq wene sánsá íre susa peh kawerue sehgirataq págegeue míahrahowe. Minawé aiq tagariáhwe. ⁴ Wene sánsá íre susa peh kawerue sehgirataq ite kaweqtaq míagehe. Ite kaweqtaq míehrataqmé Manikánka séhréh aítana wega náina naneq íre tabonahigehe.

Ahtebé íwiáh tabonahi anínká púrerinkehe i éhwéhne.

⁵ Íre ahtebéh anínká Manikánsabe, Ahtebé íwiáh nánio ue púrerínaraq Manikánka ahtebé íwiáh atankéhe. ⁶ Manikánsabe, Nánio ue púrerirataq náninabomo árahinabomo íwiáhiyehboq peh aiq pútaq náninawire íwiáhowe. Wáninka mó kantoq mé kantorinserah árahinabomo íwiáhi anínká mó íwiáh mó íwiáhire. ⁷ Manikánka náninabomo árahinabomo íwiáhi anímé wega íre náwinawire. ⁸ Mó íwiáh mó íwiáhi anínká tábúsoqme arámbéhrí íre miraia peh áhwára áhwáaire. Wega náninabomo árahinabomo íwiáhinsabé Manikánka íre náwinawire.

Tabonah kereq áhnte mensáméhnsánkákáq kéreqsabé irari éhwéhne.

⁹ Sísá tagariéh aní tabonahínaraq Manikánka wensabé, Anotah aní míahno atahnana íwiáh íwiáhinkehe. ¹⁰ Uworapeqté náneq kirena áraniwe ehyatagin-serah áhnte monéákáq мэnsámehnsánkakaq sorupeh aní pukinae. Minayabe Manikánka áhnte moné matíéh anínsabé, Pehgáriq aní míahno atahnana íwiáh íwiáhinkehe. ¹¹ Ehbíehbeq anotah patáhitag uworapeqté náneq ehyatague ára megínaraq íre kaweq naneq úkinae. Mina inserah áhnte monéákáq anínká áhnte ahwímí arámbéhrínaraq pukinawire.

Manikánka ite ahbabáqtaqpeq íre móitahráhi éhwéhne.

¹² Menah Manikánka mahraréna, Ínénsabe arutaboiri anínká mókake kagai apéq náwénaraq oga mía míainkehe íre. Minayabe ahbabárorahi tanáhráq sínaraq mi ahbabáqsabé ahqáho atéh anínká kaweqtaq míahnaraq wega kagai apéq awaq mena íwiáh íwiáhinkehe. ¹³ Mó aniné arupipeqté íwiáhga we abarirana wega, Ahbabárinie íwiáhínaraq, Manikánka mi íwiáh aintéhre íwiáhineho. Írakaumo. Ahbabáqka Maniká íre sabirorahi puana wega mó ke ahbabáqtaqpeq íre móitahráhire.

14 Téhwe itene irupipeqté íwíáhgá morání moráníné iwíáh abarire. Minayabe ite ahababárigheéna iteitene íre kaweq naneqsabé irutaboirúnaga ite ehnenenena péhe éhwéh aitéhre. 15 Kía míéh íníné arupipeq káriq aní míéh rana mina inserah itene irupipeq ahababáq iwíáh kéhre. Kía míéh ínínká ani maqmaréhnserah itene irupipeqté íwíáhgá ahababáq áhwárehre. Áhwáreh rana ahababáqka ite saiqnariahnaq áhnte ahababáq aruqarurirataq pukoneheqmóe.

16 Néne iyahnabo anímáríno, péhe éhwéhnsábé aiq pútare arítého. 17 Moke kaweq naneqmarí íópeqté Ítéríbógá aiq náire. We peh ahriahri téhrehabeq mía míai anínéna moke kaweq naneqmarí náí náinire. Mánkánahnka ebeq íre wahtonagéna anehe pehgáriragire. Manikánka íre mina tahnsanire. We íre mó sansá mó sansáni aní míre. We peh ahriahri téhrehabeq mía míai aníne.

18 Maniká Iteribo wewega iwíáhéna ite omaq itowe. Omaq itonsabe wene aiq pútaq éhwéh írátáúnaraq aiq pútare atáráúnana wega, Néne animarí móe aítana kaweraitáráire. Téhwe ite kaweraitena anehe mó ke kaweraritankéhe.

Manikáne ehweh ireq sehgióro i ehwéhne.

19 Néne iyahnabo anímáríno, kawerue íráhro. Mó kegá ehwehnirataq ahkabaqme ireq kawerue iwíáhoró. Sene ehweh ireq pehwehrue iwíáhue ehwehno. Íre apubúue abiahsanoro. 20 Apubúue abiahsano kegá Manikáne kaweq sansá íre miraorahowe. 21 Íre mirao naneq sansánkákáq moke ahababáq sansánkákáq áhnte kagaire. Moke mi sansá itene irupipeqté súáhro. Manikánka wene ehweh ayu tahnsa itene irupipeq uqmataire. Minayabe iteite iuwahbeh sansá sueq wene ehweh kawerue sehgirataq itene iru kaweraitankéhe.

22 Minayabe Manikáne ehweh kawerue sehgióro. Íre peh iahrega íráhro. Írakaumo. Peh iahrega íráhnaqme peh iteitene péhe íwíáhyábé aiq pútare atagéhe. 23 Wehukenínká Manikáne ehweh peh ahrega irena íre sehginaraq we timanopipéq tageh aní tahnsane. 24 Mi aní wene náwíqkakaq auranabiah timanopipéq tagéna timano mitaq marena pokéna wene auranabiah apubúue abitagire.

25 Manikáne ehwehme anotah kawéq éhwéhne. Mi ehwéh irena kawerue sehgi ánimé ahababáqka íre saiqnariahrahire. Mi ehwéh íre abitarusa peh timanopipéq taga tagainserah sáhsahena kawerue sehginaraq Manikánka, Kaweróne atankéhe.

26 Wehukenínká iwíáhéna, Ínéwé Sísansabé aiq pútare atóge éna Manikánsabe kawerue iwíáh iwíáh atóge éna ahriahri abehq éhwéh iraréna wene péhe éhwéhnká wewe péhenuwíéhre. Mi anínká, Ínéwé Sísansabé aiq pútare atóge éna Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge ime íre awehraq kéh púana peh abehq iwíáhire. 27 Manikáne ehweh sehgiro kegá ehneranimarínseq kéweinínsónseq íre kaweq sunúq séhréh aritera mah marákóipéqté áhbábáq sánsá íre mirai peh kaweqtaq mía míao. Minawé Maniká awahbeh sansáne.

2

Peh morá sánsá ómi kehinánsabé miraoro i ehwéhne.

1 Néne iyahnabo anímáríno, itene Wahnah Sisa Karáhé íópeq wahnahni anínsabé aiq pútare atáhwe. Minayabe anotah keyábé iwíáh iwíáhéq kawerariteq pehrápeqte ké inehepeq súého. 2 Ite momiwíorabeq kaweq korósiákáq kaweq awáhríq náneqkakáq ánínseq tabonah aní subankia korósiákáq ánínseqka iteba sirataq mó anínsabé mó iwíáh mó anínsabé mó iwíáhiyeho. 3 Itega kaweq korósiákáq ánínsabé, Kaweqtapéq tútuue míahno

ateq tabonah anínsábé mobeq koiriwe míahno. Mahta q igárápí tútuue míahno atého. ⁴ Mira íwíáhóme itega korósi tagahnsabé mó ke kaweq kee íwíáhariteq mó ke abehq kée íwíáh arítáhwe. Mira íwíáhóme itega saraqmárah wáhnáhmárínká íre kawerue saraqmárahnserah iwíáhowe.

⁵ Néne iyahnabo anímárino, néne ehweh íráhro. Manikánka mahraréna, Ínénsabe sirutaboiro kegá wahnah wahnahnurabeq awaq miagéhe ire. Wensabé aiq pútare atera kaweqtapéq awaq miageheéna Manikánka mah marákóipéqté tábónáh ké omaq sitéhre.

⁶ Itewe aneqsabé tabonah keyábé síéhruruo? Áhnte mensáméhnsánkákáq kegá ite íre kaweritáh mino. Ite meiqmera ehwehorabeq móitáh mino.

⁷ Manikánka itensabé, Sísa Karáhéne animarí móe aitéhre. Aitéhrara ménsáméhnsánkakaq kegá Sísa Karáhéne kaweq awíqsabé abehq éhwéh atáhwe. Segá mina tahnsa áhbábárowe.

⁸ Maniká itene Wahnahne ehwehnka mahraréna, Arerensabé arutaboironanserah mó keyábéákáq arutaboírúno ire. (*Wok Pris 19.18*)

Minayabe itega mó keyábé irutaboiro éhwéh sehgiómé kaweq sansánowe.

⁹ Itega anotah keyábé iwíáh íwíáhéq pehrápeqte ke inehepeq súáhmé mina íre kaweq sansánowe. Manikáne ehweh anterúáh púana mi éhwéhnká itensabé ahbabáq ke woe aitéhre. ¹⁰ Minayabe Mósísiga sehgióro ú ehweh áhnte kawerue sehgi ánínká peh morá éhwéh antehrúéhmé wega moke mi éhwéh aiq anterúéhre. ¹¹ Manikánka mahraréna,

Mó aniné ahre weh abariiyeho ire.

Wega mó mahraréna,

Mó aní subiq súého ire.

(*Kisim Bek 20.13-14; Lo 5.17-18*)

Minayabe arega mó aniné ahre weh íre abariia peh mó aní subiq suahnawe arega mi éhwéh aiq anteruahne. ¹² Manikánka sehgióro ú ehwehnká ahbabáq saiqnariahnaaq wehuke soraq suahráhire. Wega mi éhwéhnabé iwíáhéna mah kehiná kéhínané sánsá saraqmarankéhe. Minayabe iwíáhue kaweq éhwéh iraréq kaweq sansánoro. ¹³ Wehukénínká mó keyábé íre arutaboírínaraq Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi aní kamah awinkéhe. Mi tanáhráq mó keyábé arutaboiri anínsábé, Kaweróne atankéhe.

Íné aiq pútare atóge i anínká íre kaweq sansanéna abehq iwíáhi éhwéhne.

¹⁴ Néne iyahnabo anímárino, peh morá ánínká mahraréna, Ínéga Sísansabé aiq pútare atóge ire. Wega iraréna Sísansé sánsá íre sehgiomé wene ehwehme peh abehq úkire. Ínéga Sísansabé aiq pútare atóge irarínka we kaweratahráhiro? Írakaumo. Peh wewene ehwehnka íre kaweratahráhire. ¹⁵ Arega Sísa tagariáh wéh áhré tagé korósiakákáq táhutahuqkakákáq tabonahotaq ¹⁶ íre náriasa peh ehweh teawenawe arene ehweh peh abehq náneq úkire. Arega wensabé, Tototaq mé ayahbankikitaq mé pehwehrue pokéwahnó teawenawe íre náriasa arene ehwehnka árahue séhréh atankéhbo? Írakaumo. Arene ehweh peh abehq náneq úkire. ¹⁷ Arega Sísansabé aiq pútare atóge íwíáhé mó ke íre séhréh aritahnawe arene iwíáh peh abehq náneq úkire.

¹⁸ Mó morá ánínká mahraréna, Mó kegá peh Sísansabé aiq pútare atáhwara mó kegá peh kaweq sansá miraowe ire. Mi éhwéhnabé teiníe. Arega Sísansabé aiq pútare ate kaweq sansá íre miraónawe ínéga are tagéna arensabé, Árahue Sísa tagariahna aní móne atanínkono? Ínéga kaweq sansá miraonayabé arega tagé ínénsabe, Sísa aiq pútare atahna aní móne ue ahtebahrahóne.

¹⁹ Manikámé peh morá aníne aiq pútare atóge énowe aiq kaweróne. Peh morá mina irarénaga íre awehraq mire. Owainawamarínká moq minayabe

aiq pútare atera áhreéra iransánowe. ²⁰ Aiq pútare atahnayabé aiq awehraq mire íwíáhono? Aneqsabé kaweq arámbéhríninkono íwíáhono? Múguwahgu aní móne. Peh morá aiq pútare atóge éname íre awehraq mire. Mahnayabe áwahewé teiníe.

²¹ Itene igaqna Ébáráhmaga Manikáne ehweh sehginieéna wenahni Áhísáhki subiqme titirinaúwe. Wega íre túbáh agia peh Manikáne ehweh segiunsabe Manikánka wensabé, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atóge úwe. *(Stat 22.1-14)*

²² Ébáráhmaga Manikánsabe aiq pútare atena págegeue sehgoráhi ehwéh teawutaq túbáh aginie íre úwe. Wega peh Manikánsabe aiq pútare atóge éna wene ehweh sehginauge íwíáhúwe. Sehgiunka wega Manikánsabe aiq pútare atowe sokigi awuwe. Minawé aiq ahtebaho? ²³ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Ébáráhmaga Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atóge úwe ire.

Manikánka Ébáráhmansabé mó mahraréna, Arewe néne iyahnabo aní móne atowe úwe.

(Stat 15.6; Aisaia 41.8)

Ébáráhmaga Manikáne ehweh kawerue sehgiunsabe mah pukúipéqté éhwéhnká aiq pútaragúwe. ²⁴ Manikánsabe aiq pútare atóge irarime íre awehraq mire. Írakaumo. Peh Manikánsabe aiq pútare atena wene ehweh sehgi ánínsabé Manikánka, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atéhre. Minawé aiq ahtebaho?

²⁵ Weh aebó íní wenáwíq Áráhpae. Téhtaré Ísará ánitégá nahnso kené marakó ahboerageheéna Sósúaga eqmarowe. Eqmarowana Áráhpae nah-taqpeq suyana wega mi anité mehwehue kirabo aritena wenawahpeqte kégá subiyehoéna mó ahtápéq sokigi ariuwe. Wega miraúnsabe Manikánka, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atowe. *(Josua 2.1-21; Íbaru Ke 11.31)*

²⁶ Wehukéniné awanka wene anonka suena airaiq pokitaq we pusa ání míehre. Mina inserah Manikánsabe aiq pútare atóge irari anínká wene kaweq sansá íre sehgímé we pusa ání tahnsa míehre.

3

Itene ehwehme iwíáhue tagéq pehwehrue irarero i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka ite síwáhnorúna kené arambehri iwíáhue tagéna págegeue ehweh aitahráhire. Minayabe tagaríáhwe. Wega mó Sísa tagaríáh kéné arambehri pehwehrue iwíáhue tagehre. Minayabe wehukega momiwíorabeq síwáhnoro ke áhnte úkiyeho. ² Ité ómiga mótaq mótarue áhwára áhwáraúne. Ehweh iraré tanahráq ahriahri áhwára áhwára ehwéh íre irari anímé kaweqtaq míá míaire. Wene áwéhipeqté éhwéh kawerue wahnahni puana wega wene moke anonka kawerue wahnahnatahrahire.

³ Anotah ka wenáwíq ósiga itene ehweh kawerue irankehéq áwéhipeq áhíniraté iyarone. Miraonaga ite iuwahbehrabeq ósiga meiqmena móitéhre. ⁴ Sípi soberi sansánsabé iwíáhoró. Sípiwe anotah nanere. Anotah soirírínka sípi tauntahunue pagunoráhire. Sípi soberi anínká pehgáriq awánkátaté miraiá náneq paberéhra náneq sípiga wehukénínká pokinie irabeq pokire. ⁵ Mina inserah anehbíwé pehgáriq naneréna peh anotah arámbéhrí kéhre. Anehbíga mó ke ahbabáratáhire.

Ité tagarionawe pehgáriq irágá anotah irárawe abae ague uworapeqté áhnte awánká tahrahire. ⁶ Ahbabáq ehwéhmé ira tahnsáne. Pehgáriq irágá anotah irárawe abae aginserah ahbabáq ehwéhnká moq abaeue anotah agirana mó

ahbabáq áhwárehre. Iraipéqté éhwéhnká ahababáq iwiáh áhwárehrana ahababáq anotah agorahire.

⁷ Moke ménkámehnkámé, kabarame, weheme sóreq wanípéqté páhmé wehukene kirabo kamarí úkorahowara wahnahnarítáhwe. ⁸ Mó morá ánínká wewene ahababáq ehweh íre saiqnarena wahnahnatiahrahire. Wehenka wehuke pehrana pukorahire. Ahababáq éhwéhnká apubúue abae agéna wehenka wehukení pehnserahnire.

⁹ Itene íwéhipeqté éhwéhnká itene Wahnah Maniká Iteribonsabé iwiáh íwiáh ateq anehe mó ke Manikánka we tahnsá miraro keyabé abehq éhwéh arítáhwe. ¹⁰ Iwiáh íwiáh ate éhwéhnkákákq abehq éhwéhnkákákq peh morá áwéhipeqté sire. Minawé íre kaweq sansáne. ¹¹ Néne iyahnabo anímárino, arahnome kaweq né wanínkákákq abiqnóno wanínkákákq morábíté íre sire. ¹² Pópo awánkátáq inunara será íre iyahráhire. Párúq nahníáqtáq pópo será íre iyahráhire. Abiqnóno wanínká né waní íre úkorahire. Minayabe kaweq éhwéhnkákákq ahababáq ehwehnkákákq peh morá áwéhipeqté sime anotah íre kaweq sansáne.

Kaweq iwiáhi anínká kaweq sansáninkehe i éhwéhne.

¹³ Ite miónarabeqte ahtebia ání kaweq iwiáhi anímé insebo? Ahtebia anínká íre saiyoí anínéna wewene áwíq íre pankeréhre. Peh ahtebia sánsánéna kaweqtaq mía míairara mó kegá we tagéra, Ahtebia áníne igehe. ¹⁴ Itega irupipeq mó keyabé anotah abíáhnásánéq ahriahri iteitene íwíq árahue panker-anéhnkono íwíáhirataqmé ite ahtebia ké méq kaweq iwiáhúna ke míone íwíáhiyeho. Péhe íwíáhiyeho. Aiq pútaq éhwéhnsábé péhe éhwéhne atého. ¹⁵ Íópeqté Ítéribógá mina tahnsa íwíáh íre áhwárehre. Írakaumo. Mi iwiáhwé mah marákóipéqté íwíáh wíre. Itene irupipeqté íwíáhgá mina tahnsa íwíáh aitéhrana owainawanka moq mi iwiáh aitéhre. ¹⁶ Írátíáhro. Sirupipeq mó keyabé abiahnsanéra ahriahri seyene síwíq pankeráh kegá íre kaweqtaq mía míaowe. Íre kaweqtaq mía míaéra áhnte ahababárowe.

¹⁷ Íópeqté Ítéribógá iwiáh aitéh íwíáhwé ahriahri kaweq iwiáhe. Manikáne Awanka iwiáh aitéh kegá pehwehrue méq uwaréqme méq mó kené ehweh ireq mó keyabé sirutaboírég kaweq sansá ariteq anotah anínseq íre áwíqkakaq anínseqsabé peh morá íwíáhég ehweh pehipi íre iraria miraonehe e ehweh mira aruqarurowe. ¹⁸ Itega uwaréqme peh morá íwíáh kahnaraq minawé sotápéq ayu uqmaráhnserah mire. Uwaréqme peh morá íwíáh kahnaraq peh kaweq sansámárí miraorahúne. Minawé sotápéqté ménsáméhnká kawerue kírénserah mire.

4

Mah marákóipéqté sánsánsábé awahbeh anímé Manikáne naruo aní míre i éhwéhne.

¹ Itega ehwehéq tobehírataq mi sansámé aneq áwahe kehro? Itene irupipeqté iuwahbeh iwiáhgá moke mi íre káwéq sánsá áhwáreh mino. ² Ite iuwahbeh naneqmarí íre meyhárhonsabé meyhanehéq mó ke subiq súáhwe. Mó kené ménsáméhnssánsabe aigará pabekiraq íre meyhárhonsabé meyhanehéq ehwehue tobehowe. Ite iuwahbeh naneq Manikánsabe, Náio ue íre teawéwe. Minayabe mi naneq íre matíáhwe. ³ Itega wensabé, Náio urome wega aneqsabé íre náiasa túbáh agiro? Itega íre tábúsoqme iwiáhue, Náio urowe. Íre Manikáne arambehri miraonehéq peh iteitene iuwahbeh naneq náio uronsabé túbáh agire.

⁴ Ahbabáq inínká wenawehq auwena mó weh kéréhnserah itega Maniká auweq mah marákóipéqté sánsá sehgiówe. Mah marákóipéqté sánsá sehgi ánimé Maniká Iteribone naruo aní miéhre. Minawé aiq iahtebaho? Mah marákóipéqté náneqsabé arutaboiri anínká Manikáne naruo aní úkire.

⁵ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Manikánka Wenawa eqmaréhrana irupipeq tumiéhre. Itega Manikánsabe kawerue irutaboirigeheéna wega págegeue wahnahnaitéhre ire.

Aiq irarinsabé itega, Mi ehwéh peh abehq éhwéhne íwiáhíyeho.

⁶ Manikánka ite anotahta q séhréh aita aitaire. Minayabe wene ehwehnka mahraréna,

Sensiwíq pankeráh kéwé Manikánka íre séhréhia peh ahqáho aritéhre.

Sensiwíq íre pankeráh kéwé Manikánka séhréh aritéhre ire. (*Sindaun 3.34*)

⁷ Minayabe iteitene píribahri íwiáh sueq Maniká Iteriboga teí éhwéh kawerue sehgióro. Owainawansabé ahqáho atéhrataq wega iuwena pokinkehe. ⁸ Maniká Iteriboba séq wene ehweh kawerue íráhro. Mirairataq wega iteba séna séhréh aitankéhe. Wehukeníká ayahnkara pabeq paberitaq ayahnkara aiq kawerire. Ahbabáq keo, mina inserah itene irupipeqté áhbábáq sueq kawerurero. Mó íwiáh mó íwiáho keo, itene irupipeq kaweq íwiáhígehboq mah marákóipéqté náneqsabé íre irutaboiroro. ⁹ Itene ahbabáqsabe íwiáhéq wíréh wíréh ehweh sueq ibisahro. Itene irupipeqté eyoyói íwiáh sueq íre kaweruraue íwiáhoró. ¹⁰ Itega Manikánsabe, Iné pehgáriq aní púana ínériahriáh íre awehra q aní míóge teawéro. Teawenana wega séhréh aitena ite moraní moranínue, Anotah aní míahno aitankéhe.

Mó keyábé ehweh aritého i éhwéhne.

¹¹ Néne iyahnabo anímárinó, itega mó ke Manikáne animárinósabé íre kaweq éhwéh ariteq abehq anímárinó móe ariteho. Mirairataqmé Manikáne ehwehnsabé moq mina tahnsanowe. Wene ehwehnsabé awahrieh anínká mi éhwéh íre sehgiéna, Peh abehq éhwéhne atéhre. ¹² Manikánka webataq sehgióro ú ehweh teí púana wewega ite sainsuena ehweh aitahráhire. Webataq mó ke kaweraritena mó ke íre kaweraritéhre. Minayabe itewe peh wehuke míáh púaq mó keyábé ehweh aritého. Minawé peh Manikáne arambehri wire.

Ite píribahriéq saiyo ke míyeho i éhwéhne.

¹³ Táhmáro itega mahraréq, Ahbiah mó ke suwahpeq pokue mitaq peh morá ópéq méq arambehriue áhnte moné meyanéhe ewe. ¹⁴ Mira íwiáho keo, teiníboq írátiáhro. Mókakeyabé ite íre tagariáhwe. Mi tanáhráq ite oga míaneherabowamo. Itene oga mé tanáhráq nonahweyah tahnsáne. Nonahweyahnka pehgáriq tanáhráq kéna apubúue sawekinserah itene ogamé tanáhráq moq apubúue parabagorahire. ¹⁵ Minayabe itega íwiáhona éhwéh sueq mahraréq, Itene Wahnahnka kowe aitahnaraq ite oga méq mahraue arambehriehero.

¹⁶ Amahnágawé iteitensabé íwiáh íwiáhéq ite íwíq pankereq, Iteriahriáh miraoneheqmúne ewe. Mina tahnsa píribahri sansámé íre kaweq sansáne.

¹⁷ Kawerue íwiáhuño. Are kaweq sansá miraéyabe ahtebehnaraqmé mi sansá miraúno. Íre mirainaraqmé aiq ahbabáriniewóne.

5

Áhnte mensáméhnsánkákáq keyábé irari éhwéhne.

¹ Áhnte mensáméhnsánkákáq kéó, minayabe ehweh teiníboq írátiáhro. Itene mensáméhnsá pehipi kéhnsabé íre kaweq sunúq sína puaq uwo uwo éq ibisahro. ² Itega áhnte mitaq sáhato mensáméhnsá sósahbahránkírana itene

kaweq korosíákáq wenuqka narúéhre. ³ Itene móne ebáhmárí íregárita q pehipi kagairana awehgárogárorára mó kegá tagéra are anah ani móne íwíáhigehe. Itega móneyabé irutaboírég amahnága áhnte soruparáh púana mókake kamah aina tanáhráq íérinawire. Wehukení osoq míéhra ná érinserah íérinawire.

⁴ Kawerue írátíáhro. Itene sotápéq arambehrio ke íre awehraq apéq náriéwara sega itensabé abiahnsa aitera, Íre kawerowe aitáhwe. Maniká itene págege Wahnáhnká sene ehweh aiq íréhre. ⁵ Ite mah marákóipéq méq áhnte kaweq naneq meweq ite iuwahbeh sansánowe. Minayabe wehga mayawenkakaq póéráhq subiqme kahnirinserah Manikánka ite anotahta q kamah ainkéhe. ⁶ Itega kaweqtaq míáh ké, itene ehwehnsabé íre ahqáho aitáh kéwé ehweh ariteq subiq súáhwe.

Itega págegeue méq Sísa tuina tanáhráqsábé áwénunoro i ehwéhne.

⁷ Néne iyahnabo anímárinó, itene Wahnah tuina tanáhráqsábé kawerue áwénunoro. Sónsoréh ánínká wene so uqmarena ibonsi tanáhráqsábé áwénunire. Ménsámehnsá kíréhtáq mó ibonsi tanáhráq áwénunéna nera kankeheéna mó áwénunire. ⁸ Sónsoréh ánínká áwénuninserah ite moq itene Wahnah sína tanáhráqsábé kawerue áwénunoro. Wega tuina tanáhráq aiq wahto agi puag aiq sinawire íwíáhéq áwénunoro.

⁹ Néne iyahnabo anímárinó, mó Sísa tagaríáh keyábé wensabé wensabé abiahnsa ariteq síéhruruirataq itene Wahnahnka moq itensabé ehweh aitanawire. Ehweh aitana tuina tanáhráqmé áhníbóránire. ¹⁰ Néne iyahnabo anímárinó, Manikáne ehweh iraru kegá wenáwírue wene ehweh pahsúónsabe iwíáhoró. Sene naruoga síwíoqnotaq sene arambehri íre susa peh págegeue sehgiúwe. Segá mirau serahnoro.

¹¹ Segá Manikáne arambehri íre susa peh págegeue sehgiúnsabé se kaweq ke wóe aritone. Naho naho wehukení wenáwíq Sóba míowe. Íre kaweq sunúq weba sútaq wega Manikáne sansá sehgiena, Maniká kaweq aní mía míaire íwíáhéna pehwehrue míowe. Minayabe Manikánka we séhréh atowaq tagaríáhwe. Manikánka itensabé moq anotahta q arutaboíréna ahriahri séhréh aitéhre.

Íónka tagaríéhtáq aiq pútaruge íre irarero i ehwéhne.

¹² Néne iyahnabo anímárinó, mó kegá itene ehwehnsabé aiq pútare aitageheéq mó naneq áwírue íre irarero. Pópoqnahga tagaríéhtáq aiq pútariahnsanuge íre irarero. Íónka tagaríéhtáq aiq pútariahnsanuge íre irarero. Moke mó mina tahnsa éhwéh íre irarero. Itega mina tahnsa éhwéh irarirataq Manikánka ehweh aitankéhe. Ite kowe iwíáhirataq peh kowe ero. Ahqáho iwíáhirataq peh ahqáho ero.

Manikánka kaweqtaq mía míai aniné púreq ehwéh íréhre i ehwéhne.

¹³ Ite míáhrabeqte ániné arupipeq umeh agínaraq wensabé púrerúno atóge. Wene arupipeq eyoyói anínsabé igonkónue Manikánsabe iwíáh iwíáhúno atóge. ¹⁴ Awahre anínsabé Sísa tagaríáh kéréq wahnahno abóáwáh wéhyábé síáhrabúno atóge. Segá awahre anípá séra itene Wahnah áwírue wéri abaq atera wene awahreyabé púreratagéhe.

¹⁵ Manikánka mah awáhré ání kaweratanawire iwíáhue púrerirataq Manikánka mi aniné ahbabáq kagsuena wene awahre kaweratankéhe. Kaweratahnana awaho ani míankehe. ¹⁶ Minayabe itene ahbabáqmari we teawíoro. Awaho animárí míaneheéq we púreratéhoró. Kaweqtaq mía míai anínká Manikánsabe púrerínaraq wega irena págegeue mirainkehe.

¹⁷ Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Éráísae. We peh wehukení ména ite tahnsá míowe. Wega Manikánsabe íre ibonsinkeheéna anotahtaq púrerúwana apahtáro ópéqkákáq mó akáhtáq ópéqkákáq íre ibonsúwe. ¹⁸ Anehe wega mó púrerúwana íópeqté áhnte ibónsúwana mah marákóipéqté ménsáméhná kawerue kirowe.

Túbáh agí anínká ehweh mónkakáq sehginkeheéq koséhréh atáhro i ehwéhne.

¹⁹ Néne iyahnabo anímáríno, ite miáhrabeqte ání aiq pútaq ehwéh suena túbáh agínaraq mi ehwéh mónkakáq sehginkeheéq koséhréh atáhro. ²⁰ Mi ahabábáq anínká abehq sánsániraq ite séhréh atáhnsábé wene ahabábáq sansa súéhkana Manikánka wene áhnte ahabábáq kaqsúéh púana wenawa iraipéq íre pokinkehe. Minawé ahreraq matiáhro.

1 Píta Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Sísa tagariáh ké mó mapéq mó mapérué abae aguwana Pítaga mi keyábé iwíáhéna mah pahsí sehiranúwe. Mah ebéqté páhsípéq sehiranéna, Íre kaweq sunúq iteba sínaraq Sípane sánsá ambubu atawéq kawerue sehgióro. Sísa tagariáh kéréq wahnahno kegá mi keyábé arutaboírue pehwehrué wahnahnarítáhro. Manikánka píribahri ke íre séhréhia peh ahqáho arítéhre. Owainawansabé anotahtaq ahqáho atáhro ue sehiranúwe. Sísa tagariáh kegá wene sánsá kawerue sehgihehéna Pítaga mah pahsí sehiranúwe.

Pítaga ebeq sehiranú pahsíe.

¹ Íné Pítane páhsi sáhnsahwe tagahro. Sísa Karáhéga íné omaq intena eqmaq nuwowe. Ite Sísa tagariáh ké méq Asiu ke méq wáhnaupéqté kéné marakórapeq mía míaowé ke wóe. Ite Póntúsa marakórápéq Kárétia marakórápéq Kápárósia marakórápéq Esia marakórápéq Pítinia marakórápéq mía míaowe.

² Maniká Iteriboga iwíáhue ite omaq itowana Sísa Karáhéga wene korahqtaté itene irupipeq kawerairáire. Kawerairáirana wene ehweh sehgieq wene kaweq anímári míagehehéna Manikáne Awanka séhréh aitéhre. Maniká Iteriboga itene iru ukiq itena anotahtaq séhréh aitéhre.

Íópeq oga mérapeqsábé áwénuné ehwehne.

³ Itene Wahnah Sísa Karáhéne Abowá, itene Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. Manikánka itensabé anotah arútábóiri puana Sísa Karáhé pukúwana iriwe oganúq atotaq ite moq oganúq itowe. Minayabe ite oga mía míaoneheqmúne iwíáhúne. ⁴ Íópeq pokona tanáhráq Maniká Iteriboga omaq itena áhnte kaweq naneqmarí náinkéhe. Wegá mi naneqmarí íópeq sáharéhra mitaq íre kambarékia peh kaweqtaq kagaire. Minawari awaq meyabe itene iru eyoyóue áwénunúne. ⁵ Itega Sísansabé aiq pútare atona puana Manikánka amahnága págegeue wahnahnaitahnaq mókake kaweqtapéq awaq mianéhe. Anehe tanáhráq Manikánka ite airaiq kawerairahna tanáhráqsábé áwénunúne.

⁶ Mókake ite airaiq kawerairahnayabé iru eyoyóue míáhwe. Amahnága pehgáriq tanáhráq íre kaweq sunúqká ite áhwárawe tagéna kamah aíre. ⁷ Minayabe íre kaweq sunúq iteba sínaraq itega Sípane sánsá ambubu atawéq peh kawerue sehgirataqmé minawé kaweq sansáne.

Minawé wehukega ebah moné mirao sansá tahnsane. Móne mirao naneq ebáh áwíq kórae. Wehukega mi ebáh kaweraneheéra iraipéq parearáhwana abehq náneq tagirana anehe peh kaweq koráwé kéhre. Itega Sísansabé kawerue aiq pútare atáhnká mi kawéq ébáh kiotaqme peh kagaire. Kórawe íre kagaorahi nanere. Íre kaweq sunúqká áhwárawe tagáhnaraq itega Sípane sánsá ambubu atawéq peh kawerue sehgirataq mókake Sísa Karáhéga tuinagake itensabé, Kawerowe éna anotah anímári míáhro aítankéhe.

⁸ Itene iuranka Sísa íre tagéq pehipi wensabé irutaboírowe. Amahnága itene iuranka Sísa íre tagia pehipi wensabé aiq pútare ateq anotahtaq iru eyoyóue iwíáh iwíáhowe. Iru eyoyóinsabé irareyabe itene ehweh íre awehraq kéhre. ⁹ Itega Sísansabé aiq pútare atáh púana Manikánka iteiuwa kawerairéhre.

¹⁰ Manikáne Awanka sokigi ariu ehweh pahsuq pahsuro kegá ite kawerairéhra ehwéh naho iraruwe. Iraréra, Wegá árahue kawerairéhrámo iwíáhéra áwahe kabaréra kasenuwe. ¹¹ Sísa Karáhéne Awanka iwíáh aritowara sega Karáhé ehweh iraréra we érinana anehe anotah aní úkina ehwéh iraruwe.

Iraréra, Ite meirahna anínká aneq tanáhráq tuinabomo? Mi tanáhráq aneq ábórarinabomo iwíáhéra,

¹² Itega irarúna ehwéhmé íre ite oga mé tanáhráq peh mó tanáhráq aiq pútaragínara mó kegá tagagehe uwe. Naho sega aiq pútaq ehwéh iraréra sehiranurowaq itega amahnága írátíáhwe. Manikánka Wenawa íópeqté eq-maréhrana kaweq ehwéh tei teino ke págege arítéhrara aiq pútaq ehwéh tei teinowe. Mah ehwéh íópeqté kegá moq ahtebéyabe suwahbehre.

Manikánka ite kaweqtaq míageheéna omaq itéh éhwéhne.

¹³ Minayabe itewe tábúsoqme iwíáhue kaweq sansánoro. Sísá Karáhéga tuina tanáhráq anotahtaq séhréh aitankéhe. Minayabe iwíáhue áwénunoro. ¹⁴ Ite múguwahguue míarotaq itene ahbabáq iwíáhgá saiqnariaire. Amahnága mi ahbabáq íwíáh sueq ¹⁵ Manikáne animarí míáh púaq wene sánsá kawerue sehgióro. Ite omaq itéh ání ahriahri kaweqtaq mía míainserah ite moq kaweqtaq méq moke mirao sansá kaweq sansánoro. ¹⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Íné kaweqtaq mía míau puaq ite moq kaweqtaq mía míao ro ire. *(Wok Pris 11.44-45)*

Manikánka anotah apéqtáté ite paiqmaro ehwéhne.

¹⁷ Itega Manikánsabe, Iteriboe atahwe. Wegá peh morá iwíáhue ómi wehukene arambehri agehgaqme tagéna sainsúéhre. Minayabe itega mah marákóipéq míáh tánáhráq wensabé áhtenoro. ¹⁸ Itega itene igaqnaréhne abehq sánsá sehgironka saiqnariowe. Manikánka anotah apéqtáté paiqmaronka saiqnariomé sabiruowe. Ite aiq tagariáhmé móneakáq ménsámehnsánkakaq abehq úkorahi naneq puana wegá minarate íre paiqmarowe. Írakaumo. ¹⁹ Sísá Karáhéga itene ahbabáqsabe pukúwana Manikánka Sísane kaweq koráhqtáté ite sabiruanieéna paiqmarowe. Sísawe awaho sipísípíq áráhq tahnsa ména itene ahbabáqsabe pukúwe.*

²⁰ Manikánka mah marákó marákó íre mirarotaq ite meirankeheéna Sísá omaq atowe. Ite séhréh aitankeheéna marakóipeq ábóraraginkehe úwana ábórarúwe. ²¹ Wegá ite séhréh aitaráinsabé Manikánsabe aiq pútare atáhwe. Sísá pukútaq Manikánka iriwe oganúq atena wensabé, Anotah aní míahno atowe. Miraúnsabe itega Manikánsabe aiq pútare ateq wene omasa éhwéh moke mirainkéhe iwíáhéq minayabe áwénunowe.

Sísá tagariáh keyábé kawerue irutaboirono i ehwéhne.

²² Itega aiq pútaq ehwéh ireq kawerue sehgiro nsabé kaweqtaq míáhwe. Kaweqtaq méq mó Sísá tagariáh keyábé kawerue irutaboirono. Sensabé pehgáriqtaq irutaboiriyehboq anotahtaq irutaboirono. ²³ Manikáne ehwehme oganúq itahráhi ehwéhnéna ahriahri kagainawire. Itega mi ehwéh ireq aiq pútare atáh púana Manikánka irupipeq o awá maqitáráire. Iteiuwa íre pukorahiraq peh ahriahri mía míaoneheqmóe. Manikáne ehweh kagainsabé ²⁴ wene ehwehnka mahraréna,

Mah kehiná kéhíná peh wahto tanáhráq mah marákóipéq míáhwe. Se uworapeqté náneq tahnsá míáhwe. Segá iwíáh iwíáho naneqme peh uworapeqté wéhgánáh ára tahnsáne. Uworapeq kíréh náneq eh yatagirana árame pururuq nagire. ²⁵ Itene Wahnahne ehweh mina tahnsa íre miraiá peh ahriahri kagainawire ire. *(Aisaia 40.6-8)*

* **1:19:** Manikánka sene ahbabáqsabe kaweraritankeheéna Ísara kegá sipísípiqtaté Maniká titiratówe. Awahreéna soriqnahnú sipísípíq íre subisa peh awaho mío sipísípiqtaté titiruwe. Wok Pris 22.17-25 tagá hno. Pítaga mi sansá iwíáhéna, Sísawe awaho sipísípíq áráhq tahnsa míéhre ue sehiranúwe.

Mah ehwéhme aiq tei teino kaweq ehwéhne.

2

Ite sunkíkirabeqte meiqmena téhrehabeq móito ehwéhne.

¹ Manikánka o awá maqitárái puaq moke íre kaweq sansá súáhro. Péhe éhwéh irareme, moke péhe sánsámé, mó kené ménsámehnsánsabe igará pabekime, éhruru ehwéhme, mi sansámárái moke súáhro. ² Inahunah anínká náhnsabe arutaboirána nehnserah Manikáne ehwehnsabé irutaboíro. Itega mi ehwéh ireq sehگیرataq págegeue míahrahowe. ³ Minayabe itene Wahnahnka kaweraitéhmé ahtebéq iwíáh iwíáhowe.

⁴ Sísá itene Wahnah oga mía mía wahq tahnsa míre. Weba sero. Áhnte kegá wensabé, Iuwahriehre atówana Manikánka wensabé, Are omaq atóge éna, Arega moke mó ke kiotaikóna aní móne úwe. ⁵ We itene oga mía mía wahq tahnsaniraq weba séq wene nahwiahnsanse tahnsá míagehe. Minayabe Maniká Iteriboga mi nahwíáhnsánséráté wene nah pearankéhe. Ite mitaq Manikáne mibeq mahbeq arítáh ké méq Sísá Karáhéga miraúnsabe Manikánsabe kaweróne ateq wensabé iwíáh iwíáh ataneheqmóe.

⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Írátíáhro. Sáióna sawéhrápéq néne nah pearaníe. Omaq ato anínká mitaq kaweq wahq táhnsá míankehe.* Wensabé aiq pútare atáh kegá anehe íre siyehitanawire ire. *(Aisaia 28.16)*

⁷ Wensabé aiq pútare atáh kegá, We anotah kawéq áníne iwíáhowe. Wensabé íre aiq pútare atáh keyábé Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Nah piáh kegá suto wahqká moke nahwiahnsanse kiotaikire ire. *(Buk Song 118.22)*

⁸ Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Mi wahqmé wehuke siyobeq patame inahnsuoráhowe. Wehukega wahqtáq siyobeq patame surahoneherawoe ire. *(Aisaia 8.14-15)*

Wahqtaq siyobeq patame inahnsuónserah Manikáne ehwehnsabé iuwahriehre e kewé ahabárowe. Naho Manikánka iwíáhéna, Mókake mi kegá néne ehwehnsabé suwahriáhnaraq ahabárigéhe úwe.

⁹ Itewe mina tahnsa íre owe. Manikáne kaweq anímárái wenkahnáh míageheéna omaq itowe. Itene Wahnahne mibeq mahbeq arítáh ké míageheéna ite omaq itowe. Wega séhréh aitéh árámbéhri teri terinigeheéna ite omaq itowe. Menah ite sunkíkirabeq míarowana Manikánka itensabé, Máhoru urairaq itega mitaq sueq wene kaweq téhrehabeq kowíarowe. ¹⁰ Menah íre kaweq ke méq amahnága ite Manikáne animárái míáhwe. Menah wega kamah aieráhuraire. Amahnága wene animárái míáhnsabé íre kamah ainkéhe.

Peh kaweq sansá sehgioneheqmúne i ehwéhne.

¹¹ Néne iyahnabo anímáráino, néne ehweh teiníboq kawerue íráhro. Ite wáhnaupeqté ké suwahpeq tahnsá míáhtáq sene ahabábáq íre sehgiówe. Mina onserah itene irupipeqté áhbábáq iwíáhgá iteuwa áúgi ínehoéq íre sehgira peh ahqáho atáhro. ¹² Sísá íre tagaríáh ké míáhrabeq tábúsoqme sansánéq kaweqtaq mía míaoro. Sega itensabé, Ahabábáq ke woe aitéhrataq itene kaweq sansá tagéra mó iwíáhéra itensabé, Peh kaweq sansáno ke wóe aitagéhe. Mira iwíáhirataq Sísá tuinagake sega Manikánsabe iwíáh iwíáh atagéhe.

Wahnahno kené ehweh íráhro i ehwéhne.

¹³ Itene íopeqté Wáhnáhnsabé iwíáhéq mah marákóipéq wahnahno kené ehweh íráhro. Kámáhni wahnáh ánínseq wega eqmaréh wáhnáh kéreque

* **2:6:** Káráki ehwéhme íre wahqtaq pabeqme peh ebahtaq pabeqme ehwéh mirarire.

ehweh íráhro. ¹⁴ Kámáhni kegá ahbabáq ke kamah ariera kaweq sansáno keyábé, Kawerowe arítáhwe. ¹⁵ Maniká awahbeh sansá sehgióro. Kaweq sansá sehgiönka múguwahgu kené íéhruru ehwéh saiqnaruaagéhe.

¹⁶ Umehga íre saiqnariéh ké tahnsa miáhro. Mó naneqka ite íre saiqnariéh púaq, Pehipi ahbabáronehe íwiáhiyehboq Manikáne arambehrio ke miáhro. ¹⁷ Moke ómiyabé iwiáh íwiáhoró. Sísa tagariáh keyábé irutaboíro. Manikánsabe áhtenoro. Mah marákóipeqté wáhnáh keyábé iwiáh íwiáhoró.

Sísaga kaweq sansánúnserah itega moq miraoro i ehwéhne.

¹⁸ Mó kené arambehri arítáh kéó, itene marakóipeqté wáhnáhnásabé iwiáh íwiáhéq wene ehweh kawerue íráhro. Íre peh morá kawerue séhréh aitáh wáhnáh kéné ehweh íráhro. Írakaumo. Págegeue wahnahno keyábé áhtenéq sene ehweh moq íráhro. ¹⁹ Mó kegá kamah airaq kaweq sansánirataq Manikánka itensabé, Kawerowe aitankéhe. We awahbeh sansá mirao puana wega itensabé, Kawerowe aitankéhe. ²⁰ Itega ahbabáriransabé mó kegá iubiqme kamah airataq kawerowe íre aitahráhi mino. Kaweq sansánirara mó kegá kamah airataq Manikánka itensabé, Kawerowe aitankéhe.

²¹ Itega kaweq sansá miraigeheéna Manikánka omaq itowe. Sísa Karáhéga itene ahbabáqsabe putiotaq wene arupipeq umeh ague wene anonka éruwe. Wegá kaweq sansánúnserah itega moq miraoro. ²² Sísaga íre ahbabáruwe. Wegá péhe éhwéh íre irarúwe.

²³ Segá we abehq éhwéh atótaq wega sensabé íre síwíwiowe. Segá we áwíoqnowana éruítaq wega sensabé, Mókake kamah ainauge íre irarúwe. Írakaumo. Manikánka tábúsoqme agehmarena sainsuanawire éna, Wegá íné kawerue wahnahnaintankéhe íwiáhúwe.

²⁴ Itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq mía míaiageheéna Sísa Karáhé awankátaq táhpawe pukútaq itene ahbabáqmari wene anonkataq moke meyoowe. Sísane anonkataq purambura agúnka ite kaweraitowe.

²⁵ Itewe sipisípiqka wene ah suena peh tanahraipéq móbuq mahbuq in-serahnurowe. Amahnága itene Wahnahpa kouwekowana wega iteiwa kawerue wahnahnaitéhre.

3

Weh ahreyabé éhwéhne.

¹ Ahrerono, iteruwehqsoné ehweh kawerue íráhro. Iteruwehqsonka Manikáne ehweh íre aiq pútare atéhrataq itene kaweq sansá tagagehboq sene ehweh íráhro. Íre itega teríra ehwéhnsabé peh itega kaweq sansánira tagéra, Íné moq Sísa kéranie íwiáhigehe. ² Iwiáhéra, Néne ahrega kaweqtaq mé sansáni púana, Íné moq Sísa kéranie íwiáhigehe.

³ Ahrerono, awahriq naneqsabé íre irutaboíro. Kaweq korósíyábé itene iyahra kaweré naneqsabé moke awahriq naneqsabé íre irutaboíro. Íre arene anonkataq awahriq naneqsabé ⁴ peh morá itene irupipeqté kaweq iwiáhíyábé irutaboíro. Kaweq iwiáhirataq iru pehwehrue mía míaorahowe. Minawé Maniká awahbeh sansáne.

⁵ Naho Manikánsabe aiq pútare atera wensabé iwiáh íwiáh ató ininsónká mi sansánéra sensuwehqsoné ehweh írówe. ⁶ Ébárahmane ahre Sáraha wenawehqne ehweh sehgiéna wensabé, Néne wahnah mone atowe. Ahrerono, itega kaweq sansánéq mó naneqsabé íre áhreirataq Sárahe ayahunkawa tahnsa míagehe.

⁷ Weho, itene ahreronsabé iwiáhéq sereq kaweqtaq mía míaoro. Itereq itene ahreronseq oga mérapeq moraráq awaq miagéhe. Ahreroné sinonkame

Íre págege wehne sinonka tahnsáne. Minayabe itene ahreronsábé iwíáh iwíáhéq pehwehrue arítáhiro. Mirairataq Manikánka itene púreq ehwéh irankéhe.

Ahriahri mó ke kaweq sansá aritanéhe i ehwéhne.

⁸ Amahnága teiú éhwéhnkákákq kawerue íráhro. Ite ómiga peh morá iwíághoro. Moke Sísá tagariáh keyábé irutaboírég we séhréh atéhoro. Píribahri iyehboq uwareasa ké miáhro. ⁹ Are ahbabáratáhna aní ahbabáratéhneho. Arensábé ehbonawi anínsábé íre kaweq ehwéh atéhneho. Ahbabáq sansa pehragé are ahbabáratáhna anímé Manikánsabe, Séhréh ate kawerato ue púrerúno. Miraigeheéna Manikánka ite omaq itena íáhrabúwe. Itega mó ke séhréh ariteq kaweraritéhrataq Maniká Iteriboga itensabé, Kawerówe aítana séhréh aítankéhe. ¹⁰ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Oga méyabe irutaboírég kaweqtaq méyabe irutaboíro keo, ahbabáq ehweh sueq péhe éhwéh íre teriéro. ¹¹ Ahbabáq sansa sueq kaweq sansánoro. Peh morá iwíáhéq iru ukiq itahráhi sansánsábé irutaboírég sehgióro. ¹² Itene Wahnahnka kaweqtaq mía míaoro ke tagéna sega púrero ehwéh ahriahri irena peh ahbabáq sansano keyábé abiahnsa aritéhre ire. *(Buk Song 34.12-16)*

Kaweq sansánirataq iru eyoyóue míahrahi ehwéhne.

¹³ Itega kaweq sansánsábé irutaboírég sehgióratq inseréhga kamah aigéhbo? ¹⁴ Itega kaweq sansánirara mó kegá íwíoqnehrataq iru eyoyóue miáhro. Íwíoqnehra keyábé áhreeq itene irupipeq iwíáh kikiriyeho. Írakaumo. ¹⁵ Itene irupipeq Sísá Karáhénsabe iwíáh iwíáhéq, We itene Wahnah mire iwíághoro.

Mó kegá itensabé, Itega oga mía míaoneheqmúne iwíáhóme aneqsábé mira iwíáhóo éra ahkakebopoq kasenigehe. Kasenirataqmé tábúsoqme terieneheéq iwíáhúe mi ehwéh kaweroro. ¹⁶ Kaseno keyabé ehweh ayahqmarahnarag mi keyábé iwíáh iwíáhéq pehwehrue terio. Kaweq sansánúne iwíáhonehboq kaweqtaq mía míaoro. Kaweqtaq mía míaéq Sísane kaweq sansá sehgiónsábé mó kegá íéhruru aitéhrataq sega anehe iwíáhirame siyehitanae. ¹⁷ Itega kaweq sansánúnaraq Manikánka kowe aritahnara mó kegá íwíoqnehrataq itega kaweq sansánúna puana aiq kawerire. Itega ahbabáq sansánúnaraq mó kegá kamah aírataq ahbabáq sansánúna puana íre kawerire.

Sísaga itene ahbabáqsabe pukéna irigue oganúkú ehwehne.

¹⁸ Sísá Karáhéga miraúnsabe iwíághoro. We ahriahri kaweqtaq mía míairaq itewe íre kaweqtaq mía míaúne. Wegá Manikánseq itereq insahwé aítanieéna peh morá tánáhráq itene ahbabáqsabe pukúwe. We mónkákákq íre pukinae. We pukútaq wene anonka pukúwana Wenawame íópeq peh oga míéhre. ¹⁹ Oga ména pokue wene ehweh íre sehgiú kene siwamarí karábúsiipéq míótaq kosíwáhnorúwe.

²⁰ Mí ke oga míótaq wehukení wenáwíq Nóah marakóipeq míowe. Nóah míótaq mi kené ahbabáq áhnte agúwe. Áhnte agúwana Manikánka íre apubúwe kamah ariuwe. Írakaumo. Peh síwénunúwe. Síwénunúwana Nóahga sípi aiq mirarowana anotah ibónsúnka mi ke wánínkuwe. Wánínkuwara peh Nóahreh karírónání abapete apahtáro ké méra sípiipéq kibekuwe. Kibekuwana wání piotaq íre pukia peh kaweqtaq míówe. *(Stat 6.1-7.24, 8.18)*

²¹ Pio wanímé píkísah tahnsáne. Itega meweúna wanímé naho Nóah míotaq pio wání tahnsane. Íre itene inonkataté náwíq sorahrueyabe wání meyone. Írakaumo. Ite wání meyonaraq iwíáhéq, Sísá Karáhé iriwe oganúkúnsabe ahriahri wene sánsá sehginauge iwíáhúne. ²² Sísá Karáhéga íópeq pokéna

Maniká Iteribone ayah púpeq ména moke íópeqté kéreq mibeqté wáhnáh kéreq wahnahnarítéhre.

4

Itene irupipeqté áhbabáq íwíáh moke súáhro i ehwéhne.

¹ Sísá Karáhéne anonka érútaq wega iwíáhhú serahnoro. Wene anonka éri anínká íre ahbabáq aruqarurire. ² Wega mah marákóipéq míéh tánáhráq wene ahbabáq iwíáh íre sehگیر. Írakaumo. Wene ahbabáq suena Maniká awahbeh sansánire. ³ Menahmé itega Sísá íre tagaríáh kégá ahbabáro serahnurawe. Menah itega mó kené ahre weh abariéq íre kaweq iwíáhhéq píah narotaq múguwahgu agéq Manikáne ehweh anterueq péhepehe manikánsábé iwíáh íwíáh arítárowe.

⁴ Amahnága Sísá íre tagaríáh kégá mi ahbabáq sánsámárí miraotaq itega sereq moráráq íre miraonsabé sega áhtenéra itensabé íéhruruowe. ⁵ Mókake Maniká anotah sáhsi anínká ehweh aritahnaraq sega irigue sene ahbabáqmari pahsuagéhe. Wega moke oga míáh kéreq pusa kéreq ehweh aitena sainsuanawire. ⁶ Minayabe moke pukuro ke oga míáhtáq mó kegá Manikáne ehweh teri terinuwara írówe. Maniká oga mía mía inserahnigeheéra teri-uwara írówe. Idera ahbabáq kega onserahnéra sinonka pukuwe.

We séhréh atéhoró i ehwéhne.

⁷ Moke náneq parabagína tanáhráq aiq wahtonire. Kawerue púreronehboq tabasíwe méq tábúsoqme iwíáhhoro. ⁸ Kiotaiki sansá teiníboq íráhro. Moke Sísá tagaríáh ánimárí wensabé wensabé irutaboiratéhoró. Irutaboirinaraqmé mó anínká are ahbabáq atahnaraqmé arega íre iwíáhhue ahreraq matiankehe.

⁹ Maniká tagaríáh kégá iteba sirataq kawerue séhréh ariteq iru eyoyóue wenáwíoro. Mirairataqmé mi keyabé íre síéhruru arítáhhro. ¹⁰ We tagaríáh ké séhréh aritageheéna Manikánka itensabé arutaboiréna morání moráníne kaweq naneq íátáire. Kaweq naneq íátáinsabé wene sánsá kawerue sehgieq we séhréh atéhoró.

¹¹ Manikánka, Néne ehweh terio atéh anínká wene ehweh tábúsoqme irarinkehe. Séhréh ariteh anínká Manikánka págege atahnana séhréh aritankéhe. Mirairataq tagehra kegá iwíáhhéra, Sísá Karáhéne sansá aiq kaweq sansáne éra Manikánsabe iwíáh íwíáh atagéhe. We anotah anínéna áhnte págege aní mía míai puaq wensabé ahriahri iwíáh íwíáh atanéhe. Aiq miraonehe-qmúne.

Sísá áwíoqnonserah ite moq íwíoqnagehe i ehwéhne.

¹² Néne iyahnabo ánimáríno, itensabé nirutaboiruge. Íre kaweq sunúq ite áhwáre tanáhráq sínaraq áhteniyeho. Íre kaweq sunúq áhwáreh naneqka peh morá ínéba sire iwíáhhiyeho. Írakaumo. ¹³ Mó kegá Sísá Karáhé áwíoqnonserah ite íwíoqnehrataq iwíáh íwíáhhoro. Minayabe wega tuinaraq itene irupipeq eyoyóinaq iwíáh íwíáhhigehe. ¹⁴ Itega Sísá Karáhéne sansá sehgiónsábé mó kegá íre kaweq ehwéh aitéhrataq iru ukiqme míáhhro. Manikáne Awa págege kiotaiki anínéna iteba mía míai puaq iru eyoyóue míáhhro.

¹⁵ Mó aní subiq suewé, aebówé, ahkaragárawe, mina tahnsa ahbabáq íre miraoro. Íre itereq wehgaq mire pehragahro. Itega mina tahnsa ahbabárotaq mó kegá kamah aiémé minawé áhnte iyehiteh sansáne. ¹⁶ Ite Sísá tagaríáh ké míáhhnsábé mó kegá íwíoqnehrataq minawé íre iyehiteh sansáne. Mó kegá ite Sísá Karáhéne ánimárí móe aítáhhnsábé iyehitegurégúiyehboq peh Manikánsabe iwíáh íwíáh atáhhro.

¹⁷ Ehweh aite tanahráq aiq sire. Mi tanáhráq ite Manikáne animáripá ebeq áhwáranæ. Anehemé Manikánka wene kaweq ehwéh anterúáh ké ehweh aritena anotahta q kamah arí mino. ¹⁸ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Tábúsoráh ké kawerariteyabe págege sansáne. Manikánsabe suwahrieh ahbábáq kéwé árahiro? Árahue kaweraritankéhbo úwe. (*Sindaun 11.31*)

¹⁹ Manikánka kowe aritahnara mó kegá íwíoqnehrataq peh kaweq sansá miraéq Manikánsabe, Arensabé aiq pútare ateq arene sánsá sehgioneheqmúne teawéro. Teawirataqmé wega kawerue wahnahnaitankéhe.

5

Sísa tagariáh kéréq wahnahnarite ehwéhne.

¹ Sísa tagariáh kéréq wahnahno keo, ehweh teiníboq írátíáhiro. Íné moq Sísa tagariáh kéréq wahnahnu aní múge. Sísa Karáhé awankátaq éruwana pukútaq niuranka tagahwæ. Wega tuina tanáhráq kaweq naneq náiena anotah aní ména kawerue wahnahninkehe. Minayabe Sísa tagariáh ké kawerue wahnahnarítáhiro. ² Sipisípiq wahnáhnká wene kamári wahnahninserah ite moq Maniká tagariáh kéréq kawerue wahnahnarítáhiro. Wehukega pagu pagunonsabé mi arámbéhrí mirainie íwíáhiyeho. Peh Manikánka miraoro aitéhnsabé we tagariáh kéréq kawerue wahnahninie íwíáhiro. Mi arámbéhríunsabé ápeq meyaníe íwíáhiyehboq peh mi arámbéhríyábé irutaboírue miraoro.

³ Mah marákóipéqté wáhnáh kegá págegeue wahnahno serahniyehboq pehwehrue méq kaweq sansánirataq itega wahnahnarítáh kegá tagéra sega moq pehwehrue méra kaweq sansánigehe. ⁴ Mirairataq kiotaqme wahnáh tuinaraq wega itensabé, Kawerowe aitankéhe. Mi tanáhráq wega náina naneq íre parabagia peh ahriahri kagainawire.

Manikánka píribahri ke íre séhréh aritankéhe i ehwéhne.

⁵ Mahbigaunseq o menahwénsónsero, Sísa tagariáh kéréq wahnahno kené ehweh íráhiro. Ite ómi píribahri sansá sueq mó kené ehweh ireq we séhréh atéhoro. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Sensíwíq pankeráh kéwé Manikánka íre séhréhia peh ahqáho arítéhre. Sensíwíq íre pankeráh kéwé Manikánka séhréh arítéhre ire. (*Sindaun 3.34*)

⁶ Minayabe iteitene iuwahbeh iwíáh sueq Manikánsabe, Wahnahnainte séhréh ainto teawírataq wewega iwíáhína tanáhráq anotah aní míahno aitankéhe. ⁷ Wega itensabé arutaboiraitéh púaq moke ite iwíáh kikiro naneq teawéro.

Owainawansabé anotahta ahqáho atáhiro i ehwéhne.

⁸ Itene naruo anímé owainawane. Anotah pusí tahnsa kanká wah pawe nanieéna ahkabaqmena nogínserah wega wehuke ahbabáq aitanieéna ahkabaqmena nogíre. Minayabe áwéh panantágínaq tagariáhiro. ⁹ Sísansabé aiq pútare ateq owainawansabé anotahta ahqáho atáhiro. Ite tagarionawe íre itebataq moke mah marákóipéq Sísa tagariáh ké moq síwíoqnehrara siru umehire. Owainawanka íwíoqnáhnaraq minayabe iwíáhéq wensabé ahqáho ata ataoro.

¹⁰ Ahriahri Sísa Karáhéreq oga mérapeq mía míageheéna Manikánka itensabé arutaboíréna omaq itowe. Manikámé áhnste séhréh aitéh áníne. Minayabe wahto tanahráq iru umeh agínana Manikánka ite kaweqtaq míageheéna anotahta págege aitankéhe. ¹¹ We ahriahri págegeue kiotaqme aní mía míaire. Aiq pútaq ehwehne.

Páhsi parabaginai ehwéhne.

¹² Sísá tagariéh ání wenáwíq Sáírae. Íné tagariómé wega Sísane sánsá kawerue sehگیرe. Mah kariq páhsí sehiraninie ugana wega íné séhréh aintéhre. Ite kaweq iwíáh aitanieéna Manikánka séhréh aitéh éhwéh sehiranue teiúge. Wene aiq pútaq sansá kawerue sehگیرóro.

¹³ Pábíróni suwahpeqte Sísá tagariáh kégá itensabé iroro ewe. Manikánka se moq omaq sitowe. Náníbáq Máhkaga moq itensabé iroro ire. ¹⁴ Moke mibeqté Sísá tagariáh keyábé irutaboírég we mehweh atéhoró.

Ite Sísá Karáhéreq míá míao puana Manikánka iru ukiq itéhre.

2 Píta Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Píta wene anehete pahsí sehiranútaq péhe éhwéh síwáhnoro kegá Sísansabé aiq pútare atáh ké síwáhnorúwe. Péhe kegá íre kaweq iwíáh aritehoéna Píta mah pahsí sehiranúwe. Sísá itene Wahnah tuina tanahráqsábé kawerue siahtebagehéna mah pahsí sehiranue teriuwe.

Píta anehe sehiranú pahsía.

¹ Íné Pítane páhsi sáhnsahwe tagahro. Sísá Karáhéga íné omaq intena eqmaq nuwowana wene arambehri mira aruqaruruge. Maniká Iteriboreq Sísá Karáhé ite meirena kaweraitéh ánínseq kaweqtaq mía míaéra ite séhréh aitehye. Séhréh aitehya puaq Sísansabé aiq pútare atáráúnanserah itega moq aiq pútare atáhwé. ² Itega Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreq tagaríáh púara sega ite áhntetaq séhréh aitera iru ukiq itagéhe.

Manikáne animárí míagehéna wega ite omaq ito ehwéhne.

³ Sísá Karáhéwé anotah anínéna kaweqtaq mía míaíre. Wegá inserahnue mía míaígehéna ite omaq itowe. We Maniká ména págegeue séhréh aitéh puaq ite wene ehweh ireq kaweqtaq míahrahúne. ⁴ Wegá kaweqtaq ména séhréh aitanauge i ehwéh teíre. Mi ehwéhmé áhnte kawéq éhwéhne. Itega mi ehwéhnsábé aiq pútare atéhrataq wega séhréh aitanawire. Wegá séhréh aitéhnká mah marákóipéqté áhbábáqká ite íre saiqnariahrahire. Íre saiqnariahrahi puaq Manikánka inserah kaweqtaq mía míaorahowe.

⁵ Minayabe iwíáhéq Sísansabé aiq pútare ateq kaweq sansánoro. Kaweq sansanéq ahtebahro. ⁶ Ahtebéq tabasíwe míáhro. Tabasíwe méq Sísane sánsámé íre túbáh agia peh ahriahri sehgióro. Sísane sánsánsábé íre túbáh agia peh ahriahri sehgieq Manikánka kaweqtaq mía mía inserahnoro. ⁷ Manikánka kaweqtaq mía mía inserahnéq we séhréh atéhoró. Séhréh atéheéq mó keyábé irutaboíro.

⁸ Itega kawerue mirairataq itene Wahnah Sísá Karáhéne sansá ahtebéq kawerue sehgióneheqmóe. ⁹ Mi kawéq sánsá íre sehgióra kewé sirupipeqté aúra pira ké tahnsa móe. Manikánka sene ahbabáq kawerarítaráime aiq sibitagire.

¹⁰ Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka ite omaq itena íahraburairaq we kétówe. Sísane sánsá ambubu atawéq kawerue kéréhro. Kawerue kéréhrataq mókake wene sánsá íre suagéhe. ¹¹ Itega wene sánsá íre susa peh kawerue sehgiórataq itene Wahnah Sísá Karáhé, ite meirena kaweraitéh ánínká ahriahri wahnah wahnahnirabeqte ónsá siitena itensabé, Mahbeq kíoro aitankéhe.

¹² Teiú éhwéh ireq kawerue iwíáhígehéna ahriahri teiena iahreraq itaníe. Mi ehwéh ireq aiq pútaq sansá sehgiuruq sehgiuruowe. ¹³ Teiú éhwéh kawerue iwíáhígehéna amahnága oga míó tánáhráq mónkakák iahreraq itóge. Iahreraq itómé kaweq sansáne íwíáhígehe.

¹⁴ Íné írátíómé pehgáriq mókake íné pukéna ninonka suanauge. Minawé itene Wahnah Sísá Karáhéga pahsuqme teniátáire. ¹⁵ Amahnága mah ehwéh tei teinunsabé pukonaraq iahreraq matawéq iwíáhígehe.

Manikánka Sísá téhreh awuwara eqmaro kega tago ehwéhne.

¹⁶ Itene Wahnah Sísá Karáhéga págege sansá miraúnsabe teiune. Wegá mó tuinaraqsábé teiune. Mah ehwéhmé íre wehukene áwahe ehwehne. Írakaumo.

Íre wehukega iwíáhue áhwárawe irarenserah ehwéhne. Manikánka Sísá págege atena téhreh awuwaq itene iuranka tagahwane. ¹⁷ Maniká Iteriboga sáwéhrapeq Sísansabé iwíáh íwíáh atena kaweq téhreh naneqkákáq ábóraragéna mahraréna, Mah anímé niruní nénáhní míre. Wensabé nirutaboíréna wega miraime íné nuwahbeh arámbéhríi aní míre úwe. ¹⁸ Itega mi sawéhrápéq méq íópeqté éhwéh irarútaq itene iahrega irahwáne.

¹⁹ Mi ehwéh aiq íráhwansabé Manikáne ehweh iraru kené ehwehme aiq pútaq ehwéhne íwíáhuge. Manikáne ehweh iraru kené ehweh kawerue íráhro. Sunkíkírirabeq áráhmuga téhrehrara tagahnserah Manikáne ehweh iraru kené ehweh ireq ahtebahrahowe. Tuembíná kiembogirana áhníbórá téhrehre. Mina inserah itega Sísá tagaríáhnsábé irupipeq téhrehre.

Manikáne Awanka iwíáh aritowara Manikáne ehweh pahsúó ehwéhne.

²⁰ Téhwe teiéna ehwéh kawerue ahtebagehboq írátiáhro. Manikáne ehweh iraru kené sehiramé wehukega seriahriáh íre ahtebahrahowe. ²¹ Manikáne ehweh iraru kegá íre seyega iwíáhue Manikáne púku sehiranuwe. Manikáne Awanka mi ke iwíáh aritowara sega Manikáne ehweh pahsúówe.

2

Manikánka ahababáq ke kamah arinawire i ehwéhne.

(Súta 4-13)

¹ Naho mó kegá péhenéra, Itewe Manikáne ehweh irarúna ke úne éra peh seyene péhe éhwéh irare irareuwe. Segá miraunserah mókake iteba péhe éhwéh íwáhnorira ke méra íre kawerorahi ehwéh mótaq mótarue íwáhnorigehe. Itene Wahnahnka sene ahababáqsabe paiqmarowara sega wensabé ahqáho atéhra puana wega apubúue kamah arinkéhe.

² Segá íre kaweq sansá sehgirataq tagehra kegá aiq pútaq sansánsábé éhruruigehe. ³ Íwáhnorira kegá mónega sigará pabekína puara itene móné meyaneheéra ehnenenue péhe éhwéh teigéhe. Sene ahababáqsabe sáhnshí ánínká íre peh áwé tagehre. Sene ahababáqmari moke aiq tagaríéh púana we tábúsoqme ehweh aritena kamah arinkéhe.

⁴ Íópeqté kégá ahababárutaq Manikánka anetaníbo íre iwíáhia peh iraipéq sitowe. Se sunkíkíri matáipéq méra ehweh aritahna tanáhráqsábé áwénunowe.

⁵ Naho naho Nóahga ahababáq keyabé, Kaweqtaq míáhro teri terinúwana Manikánka mi ahababáq ké íre peh áwé tagówe. Wega, Wání pio atowana wání pionka moke wehuke subipáhraruowe. Subipáhraruowara peh morá Nóahreq abapete téhranitéreq kaweqtaq míówe.

⁶ Sóróma suwahpeqte kéreq Kómóra suwahpeqte kéreqka áhnte ahababáruwana Manikánka ehweh aritena ira kekiarowana mi anótáh mátábúrará moke irarawe tabipáhraguwana peh tanah úkúwe. Miraúnsabe mókake ahababárra kegá mi ehwéh irera iwíáhue tagagehe. Itene ahababáq sansa íre súáhnraqmé ite moq kamah ainawire íwíáhigehe.

⁷ Sóróma suwahpeq iraranaútaq kaweqtaq mía míaú ani wenáwíq Áróta mitaq míowe. Mibeqté kégá áhnte ahababáruwe ahkaragáruwana Árótaga kaweqtaq mía míaúnsabe tagéna wene arupipeq umehúwana Manikánka mi ke subipáhraruanaútaq Áróta meqmena móbeq móatowe. ⁸ Áróta ahababáq keba mía míaútaq mó wehekáh mó wehekáhnue sene ahababáq sansa tagéna sene ahababáq ehweh irena sega Manikáne ehweh anterúónsabe wene arupipeq umeh aguúwe.

⁹ Íre kaweq sunúq sínaraq Manikánka Nóahreq Árótareq séhréh aritonserah ite kaweqtaq mía míaúna ke moq séhréh aitahráhire. Anotah ehwéh aritahna

tanáhráq íre suriahnaraq Manikánka ahbabáq ke auráq matawéna kamah arinawire. ¹⁰ Ahbabáq kene sirupipeqté íwíáh sehgiara mó kené weh ahre abariéra Manikáne ehwehnsabé abehq éhwéhne íwíáhira kewé Manikánka anotahtaq kamah arinkéhe.

Mi ahbabáq kéwé píribahri saiyo ke méra íre áhrea peh íopeqté kiotaiko keyábé abehq éhwéh arítáhwe. ¹¹ Íopeqté kéga mi píribáhrí ké kiotaikéra anotah pagégé ké méra mó íopeqté ké Maniká míéhrabeq kiotaiko keyábé íre ehweh arítáhwe. ¹² Íre ehweh arítáhwara ahbabáq kega áwéhq poeráhq tahnsa méra peh se suwahbeh sansánowe. Wehukega áwéhq poeráhq pahwana pukinserah mi kené ahbabáqka kamah arinara íre kaweragoneherawoe. Segá íre ahtebah naneqsabé éhruruowe.

¹³ Segá mó ke ahbabárarítónsabe mi kegá moq ahbabáraritagéhe. Segá íre peh inokáhpeq ahbabárára wéhékáhnkakaq suwahbeh ahbabáq miraéra minayabe iwíáh íwíáhowe. Itega táhutahurorabeq sega sene siyehiteh sansánonsabé ite íre kaweraitera sene péhe sánsánsábé iwíáh íwíáhowe.

¹⁴ Segá ahbabároneheéra mó kené ahrero siwahnkanéra, Abariinie iwíáhowe. Se ahriahri ahbabáqsabe suwahbehre. Sísane sánsá íre moke ahtebah ke ahbabárigheheéra péhe éhwéh síwáhnoro kegá ehnenenue pagu pagunarítáhwe. Mó kené ménsámehnsánsabe aigará pabeki iwíáh sirupipeq ahriahri kagaire. Mókake Manikánka mi ahbabáq ké anotahtaq kamah arinkéhe. ¹⁵ Segá aiq pútaq sansá suera aura pira kánká tanahraipéq móbuq mahburue nogínserah mi kegá ahbabárowe.

Wehukení wenáwíq Péóri míowana wenahni wenáwíq Péráma míowe. Pérámaga iwíáhéna, Ahbabáq sansanonaraq ápeq náninkéhe éna móneyabé arutaboirena ahbabáruwe. Teiú kéwé mina tahnsanowe. ¹⁶ Tónkiwarí íre ehwehnorahi kamári míowana peh morá Pérámane tónkiga wehukene ehwehnie Pérámansabé, Íre kaweróne atowana wega mi kané ehweh irena múguwahgu sansá suena túbáh agúwe.

¹⁷ Ahbabáq kewe wání arahno taraqnáginserah ké tahnsa móe. Mi kewé sóiririrana sabona abae aginserah ké tahnsa móe. Se anotah sunkíkírirabeq míageheéna Manikánka sunkíkírirabeq omaq marowe. ¹⁸ Segá píribahri saiyo ehwehnowe. Mó kegá sene ahbabáq suera peh míáhwe. Peh míáhwara teiú áhbábáq ké síúgio ke méra mó ke ahbabáraritageheéra sensabé, Mó kené weh ahre abarioro éra ehnenenue pagu pagunarítáhwe.

¹⁹ Pagu pagunaritera síúgira keyábé, Itene sánsá mirairataqmé mó naneqka itene iru íre umehinawire. Mó naneqka ite íre saiqnarianawire éra iuwahbáhna sansámé pehipi miragehe ewe.

Mi ehwéhmé mó ke teriutaq seyene ahbabáq sansanká se saiqnariéhre. Aneq sansápópoq wehukení saiqnariahnaraqmé wewe awahbeh sansá íre miraorahire. Írakaumo. Mi sansánká we aiq saiqnariéh púana peh mi sansá sehgire.

²⁰ Mah marákóipéqté áhbábáq sánsánká wehuke saiqnariéhtáq itene Wahnah Sísá Karáhé éhweh irera wensabé aiq pútare atáhwe. Aiq pútare atáhwana sene ahbabáqka saiqnariéhtáq Sísá ite kaweraitéh ánínká sabiruena kaweraritéhre. Kaweraritéhrana sene ahbabáqka mó saiqnariéhrara anotahtaq íre kaweqtaq míaneherawoe. Téhwe sega Sísane sánsánsábé iuwahriehre íwíáhuotaq se íre kaweqtaq míarowe. Segá, Ahbabáq sansa sueq Sísane sánsá sehgieneheqmúne iwíáhéra anehe sene ahbabáqka mó saiqnariéhrara se anotahtaq íre kaweqtaq míáhwe. ²¹ Mi kegá kaweqtaq míáh sánsá íre tagaríáhtáq tahirímé peh ákáhtaq kamah arí irino. Kaweqtaq míáh sánsá aiq

tagaríáh púara anehe kaweq ehwéh sinehepeq súéhrataq anotahtaq kamah arinkéhe.

²² Itene igaqnaréhga pabeqme ehwéh mahraréra, Ianká mugiq suena kouwekue mina mugiq súéh náneq mó sewe nanae uwe. Mó pabéqmé éhwéh mahraréra, Póéráhqne abowágá wene ka pabeq paberatéhra mi kanká apubúue segarúpípeq kaboririre uwe. Mina inserah wehukega Sísane sánsá sinehepeq suera sega suto ahabábáq mó sehgirataqmé mah pabéqmé éhwéhtáré aiq pútaragire.

3

Itene Wahnah tuina tanáhráqsábé éhwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, mah pahsíwé anehete pahsí sehiranue íúge. Itega kaweq iwíáhigeheéna mah pahsíréré sehiranue iahreraq ítóge.

² Manikáne ehweh iraru kegá anehe sína naneqsabé púkuipéq teiúwe. Sene ehweh iwíáhigeheéna ínégá iahreraq ítóge. Itene Wahnah ite kaweraitéh áníné éhwéh moq iahreraq ítóge. Wegá eqmaro ke teriátáirara sega iteba séra teiátówaq itega írátárowe.

³ Téhwe teiú éhwéh íráhro. Anehe tanáhráq sene sirupipeqté áhbabábáq iwíáhgá saiqnariahna kegá iteba sighe. Segá itensabé iwiréh aitera

⁴ mahraréra, Ínéga kiwekinauge ú anímé eheq míehro? Wegá íre tuinkéhe. Itene igaqnaréh pukutaqkákáq amahnágaákáq Manikánka moke ménsámehnsá téh miraronserahnue peh kagai mino igehe.

⁵ Segá mirariransabé Manikánka irarú ehweh áhwára áhwáraue iragéhe. Naho naho Manikánka irarútaq ío miraréna anehe sóreq waní ákáhpípeq mah marákó marákó mirarowe. ⁶ Manikánka mó irarúwana anotah waní pionka moke mah marákó marákó íre kawerarowe. ⁷ Manikánka aiq irarúnka íopeqkákáq mah marákó marákóákáq amahnága kagaire. Ehweh aritahna tanáhráq wega moke ahababábáq ke ehweh aritena mah marákó marákó irarúno atahnana moke toráh aginawire.

⁸ Itene iyahnabo anímáríno, teiú éhwéh ibitarúéhboq írátíáhro. Maniká itene Wahnahnka, Peh morá wéhékáhnkákáq 1 táhúséni (1,000) opéqkákáqsábé peh monseráh tánáhráre iwíáhíre. ⁹ Manikánka omasa éhwéh íre miraurainsabé aiq túbáh agire iwíáhoo? Írakaumo. Ite iraipéq pokiyehoéna íwénunire. Itene ahababábáq sueq wene ehweh sehgeheéna íwénunire.

Mah marákó marákóákáq íonkakaq parabaginae i éhwéhne.

¹⁰ Itene Wahnah tuina tanáhráqmé aebói anínká sinserahnue mi tanáhráq sinae. Mi tanáhráq íopeqté anotah ehwéhnéna íopeq tabanaginae. Moke mibeq kéh náneqmarí toráh aginae. Mah marákó marákóákáq moke mitaq kéh náneqmarínkákáq parabaginae. ¹¹ Moke minawari apubúue toráh agína puag itene sánsánsábé iwíáhue tagahro. Ite kaweqtaq mía míaéq Manikáne sansá moke kawerue sehgióro.

¹² Mirairataq Manikánka tuina tanáhráqsábé áwénunoro. Mi tanáhráq apubúue sinkeheéq wene sánsá kawerue sehgióro. Mi tanáhráq íomé toráh ague parabaginae. Anotah irágá púana íopeqté náneqmarí moke toráh aginae.

¹³ Manikánka o marakóákáq o ionkákáq miraraníe úwe. Mitaq peh tábúsoqme kaweqtaq mía míaira kegá míagehe úwe. Minayabe áwénunúne.

Itene Wahnah tuina tanáhráqsábé kawerue áwénunoro i éhwéhne.

¹⁴ Néne iyahnabo anímáríno, mi tanáhráq áwénunúnayabé wega itensabé, Kawerowe aitankeheéq moke itene ahababábáq sueq kaweqtaq méq we

awahbeh sansánoro. ¹⁵ Itene Wahnahnka íre apubúue kamah aiasa pe-hwehrue íwénuni tanáhráq wensabé áhrabo ke kaweraritankéhe. Minayabe iteruwah, itene iyahnabo aní Pora Manikánka ahtebia íwíáh atowana sehiranue teiátáire.

¹⁶ Ínéga teiú éhwéh Poraga moq moke wene páhsi sehiranue teiátáire. Wene ehweh mó ehwéhmé pahsuqme ehwéh kéhrana mó ehwéhmé págege ehwéh kéhre. Mi pagégé éhwéhmé íre tábúsoqme iwíáhoraho kegá múguwahguéra úbíráhbíq ehweh síwáhnorowe. Íre peh morá Porane sehira mó Manikáne púkuipeqté éhwéhnkákákq moq úbíráhbíq ehweh síwáhnorowe. Segá miraonsabé anotah kamáh arinkéhe.

¹⁷ Néne iyahnabo anímárino, ite anehe sína tanáhráqsábé tagaríahwe. Manikáne ehweh anterúáh kegá péhe éhwéh íwáhnorotaq sene ehwehnsabé aiq pútare ariteq kaweq sansá súéhboq kawerurero. ¹⁸ Itene Wahnah, ite kaweraitéh aní, Sísa Karáhéga séhréh aítahnaq wene sánsá kawerue ahtebahro. Amahnágaákákq wensabé iwíáh íwíáh ateq ahriahri wensabé iwíáh íwíáh atanéhe. Ai q mire.

1 Sóni Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Sóniga mah pahsiákáq 2 Sóni pahsiákáq 3 Sóni pahsiákáq Sokigi pukúákáq mó wenáwíq kék púkúákáq sehiranúwe. Mah pahsiápéq sehiranue mahraréna, Sunkíkirabeqte kéné péhe éhwéh sehgiyehboq peh téhrehabeq nogóro. Itega moráni moráninkáue moke mó keyábé irutaboirono. Peh morá Manikáne ahninkáwáreq mía mía oga mérapeq awaq miagéhe ue sehiranúwe. Áhnte kegá oga mérapeq awaq miageheéna mah pahsi sehiranúwe.

Sóniga ebeq sehiranú pahsié.

*Sísa Karáhéwé oga mía míai Ehwéhne i ehwéhne.
(Sóni 1.1-14)*

¹ Oga mía míai Ehwéh* ánínsábé teiúge. Mi Ehwéh téh mío ánínsábé teiúge. Wene ehweh irahwáne. Itene iuranka we tagahwane. Itega we tagéq itene iyahnkaratáté wenaneq táhtorahwáne. ² Oga mía míai aní tuerígútaq itega tagéq teiune. Oga mía míai animé Maniká Iteriboreq mía míaéna tuerígútaq we tagahwanayabé teiune.

³ Itega we tagéq wene ehweh ireq minayabe teiune. Itereq itereq morá íwíáhonehéq teiune. Maniká Iteriboreq wenahni Sísa Karáhéreq itereqka morá íwíáhonehe. ⁴ Itega moráráq itene irupipeq anotah íwíáh íwíáhonehéq mahnawé sehiranue teiune.

Itega peh téhrehabeq mía míaoneheqmúne i ehwéhne.

⁵ Sísa Karáhéga irarú ehweh ireq teiune. Manikámé téhrehnserahni aní míre. Wene arupipeq pehgáriq sunkíkíq íre kéhre. Peh téhrehnka inserahni aní míre. ⁶ Itereq Sísa req morá íwíáhúne irarúna kegá sunkíkirabeq míahnaraq itega péhenéq aiq pútaq sansá íre sehgiune. ⁷ Wega téhrehabeq mía míainserah itega mía míaúnawe itega morá íwíáhúnana wenahni Sísa Karáhéne korahqtaté itene ahbabáqsabe moke kaweraita aitaire.

⁸ Itega iraréq, Ite íre ahbabáq animárí múne irarúnaga itene irupipeqte péhe éhwéhnká péhe aitéhre. Péhe aitéhrana aiq pútaq ehwéh itene irupipeq íre kéhre. ⁹ Itene ahbabáqsabe Maniká pahsuqme teawunawe we kawerue tábúsoqme iwíáhéna itene ahbabáqsabe insahwé aitená itene irupipeqté áhbábáq íwíáh moke kaqíúwéhre. ¹⁰ Ite íre ahbabárúne irarúnaga Manikánsabe, Péhe aní móne atonana itene irupipeq wene ehweh íre kéhre.

2

Sísaga íéhnehéna insahwé aitéhre i ehwéhne.

¹ Néne animáríno, ite íre ahbabárigheéna mahnawé sehiranue teiúge. Ahbabárúnaraqmé Sísa Karáhéga Maniká Iteribone auranabiahtapeq ména íéhnehire. Sísa Karáhéwé peh kaweqtaq mía míai aníne. ² Manikánka itene ahbabáqsabe abiahnsa aitéh púana insahwé aitankeheéna Sísaga wene korahqtaté paiqmarowe. Íre itebataq itene ahbabáqsabe, moke mah kehíná kéhínáné ahbabáqsabe insahwé aitéhre.

Maniká tagariéh ánínká wene sánsá sehgié i ehwéhne.

³ Itega ahtebahrahúnawe Manikánka sehgióro ú ehweh sehgiónaraqmé itega we aiq tagarione. ⁴ Wega sehgióro ú ehweh anetaníbo éna, Ínéga we

* **1:1:** Ehwehme Sísa Karáhé. Sóni 1.1-5,14 tagáho.

tagarióge irari anínká péhenéna wene arupipeq aiq pútaq ehwéh íre kéhre. ⁵Wega sehgióro ú ehweh sehgi ánínká Manikánsabe aiq pútaq arutaboiratéhre. Itega iahtebahrahúnawe mi sansá miraonaraqmé itereq wereq moráráq mía míaúne.

⁶Wereq mía míauge iraréna aníno, Sísaga kaweqtaq mía míainserah are moq kaweqtaq mía míaúno. ⁷Néne iyahnabo animáríno, o sehgióro i ehwéh íre sehiranue teiúge. Írakaumo. Mah ehwéh itega téhwe író ehweh míre. Wega naho sehgióro ú ehwehmé itene iahrega író ehweh míre. (Sóni 13.34)

⁸Sunkíkíqmé parabagirana amahnága aiq téhrehre. Aiq téhreh puana Sísaga wene animárínsábé arutaboinsertah itega moq sensabé irutaboirowe. Itega sensabé irutaboironsabé wega naho sehgióro ú ehweh peh o ehweh tahnsa úkire. Mi ehwéhnsábé sehiranue teiúge.

⁹Ínéga téhrehrebeq míóge irari anínká Sísaga tagariéh ánínsábé, Nuwahriehre ime we peh sunkíkírirabeq mía míaire. ¹⁰Wenawahrah anínsábé arutaboiri anínká téhrehrebeq nogíre. Téhrehrebeq nogírana mitaq mó morá inahnsuoráhi naneq íre kéhre.

¹¹Sísaga tagariéh ánínsábé nuwahriehre íwíáhi anínká sunkíkírirabeq míéhre. Sunkíkírirabeq nogí púana, Eheq pokugamo éna sunkíkírinka we saiqnaríéh puana wene auranka íre tagahrahire.

¹²Néne animáríno, Sísaga wenáwírue itene ahabábáqsabe insahwé aitéh púana sehiranue teiúge.

¹³Nániboreho, téh mío ani tagariáh púana sehiranue teiúge.

Náníbáqmarino, itega ahabábáq ani kaqsuq kaqsuro puana sehiranue teiúge.

¹⁴Néne animáríno, itega Maniká Iteribo tagariáh púana sehiranue teiúge.

Nániboreho, téh mío aní tagariáh púana aiq sehiranue teiúge.

Náníbáqmarino, ite págegeue míáh púana aiq sehiranue teiúge. Manikáne ehweh itene irupipeq kagairaq ahabábáq ani kaqsuq kaqsuro puana aiq sehiranue teiúge.

Mah marákóipéqté sánsánsábé íre irutaboiroro i ehwéhne.

¹⁵Mah marákóipéqté sánsánsábé mahtaqté náneqkakáqsábé íre irutaboiroro. Mah marákóipéqté sánsánsábé arutaboiri anínká Maniká Iteribonsabé íre arutaboirorahire. ¹⁶Sirupipeqté áhbábáq íwíáhga sirutaboirome, auranka tageh mensáméhsánsábé aigará pabekime, píribahri saiyo sansámé, moke mah marákóipéqté sánsámé, Maniká Iteriboga íre áhwárehre. Írakaumo. Mina moke peh mah marákóipéqté áhbábáq sánsá míre.

¹⁷Mah marákó marákó parabaginawire. Moke mah marákóipéqté sánsánsábé moq parabaginawire. Parabagínana mah marákóipéqté aigará pabeki naneqkakáq íwíáh íwíáhúna naneqkakáq moq parabaginawire. Parabagínara Maniká awahbeh arámbéhrí mira aruqaruro kewé ahriahri mía míaoneherawoe.

Sísaga Karáhéne naruo ábórarago ehwéhne.

¹⁸Néne animáríno, amahnága anehe tanahráre. Mó kegá, Sísaga Karáhénsabe ahqáho atahna anínká sine urowaq aiq írátáúne. Írátáúnara amahnága wensabé áhnte ahqáho atáh ké aiq míáhwe. Aiq míáh púaq amahnága anehe tanahráq aiq sime tagarione. ¹⁹Mi kegá itereq méra íre ite tahnsá íwíáho ke míáh púara ite iuwera pokowe. Ite tahnsá íwíáho ke míáhtáq tahirimé itereq mía míaúna irino. Segá ite iuwera pokonsabé se íre ite kahnáh móe íwíáhorahúne.

²⁰Manikánka Wenawa iteba eqmatairana iwíáh aitéh púaq itega moke aiq iahtebahwe. ²¹Aiq pútaq ehwéh íre írátíáhsábé sehiranue teiugo? Írakaumo.

Aiq pútaq ehwéh aiq írátíáh púana sehiranue teiúge. Ai q pútaq ehwéh nká péhe ehwéh íre úkorahi puana sehiranue teiúge.

²² Péhe ánimé insebo? Manikánka itene ahababáqsabe kaweraitena tumeirankeheéna omaq ato aní íre Sísá wire irari ánimé wewe péhe áni míre. Maniká Iteriboreq wenahninseqsabé íre aiq pútare arítéh áninká wewe Sísá Karáhéne naruo aní míre. ²³ Sísá sinehepeq súáh kégá Maniká Iteribo moq sinehepeq súáhwe. Sísansabé aiq pútare atáh kégá Maniká Iteribonsabé moq aiq pútare atáhwe.

Manikáne Awanka moke aiq pútaq ehwéh íwáhnorire i ehwéhne.

²⁴ Itega téh író ehweh kawerue ambubu atawéq sehgióro. Mirairataq Maniká Iteriboreq wenahninseq itereq moraráq mía míaigehe. ²⁵ Sísá Karáhéga itensabé, Oga mérapeq awaq miagéhe éna ínénéga irarúnsabe aiq awaq miagéhe teiátáire.

²⁶ Péhe éhwéh tei teino keyábé sehiranue teiúge. ²⁷ Sísá Karáhéga Manikáne Awa iteba eqmatairana itereq mía míaéna ite moke íwáhnori puag, Mó íwáhnori aní insebo íwíáhiyehboq Manikáne Awanka moke íwáhnorinkehe. Wegá íre péhenia peh aiq pútaq ehwéh íwáhnorire. Wegá íwáhnorinserah Sísareq mía míaoro.

Amahnága ite Manikáne animarí múne i ehwéhne.

²⁸ Néne animaríno, wega tuinagake itega íre iyehitegurégúia peh kawerire íwíáhigehboq Sísareq mía míaoro. ²⁹ We kaweqtaq mía míai aní míre íwíáhég moke kaweqtaq mía míaoro ke wene animarí úkurowe íwíáhorahowe.

3

¹ Maniká Iteriboga itensabé anotahtaq arutaboiraitéhre. Arutaboiraitéhnsabé wega, Néne animarí móe aitéhre. Ite aiq pútaq wene animarí múne. Ahababáq kehiná kéhínánká Manikánsabe, Iuwahriehre atáh púara itensabé moq, Iuwahriehre aítáhwe.

² Néne iyahnabo animaríno, ite amahnága Manikáne animarí múne. Mókake ite aneq tahnsánue míanehnkono? Amahnága mína íre ahtebóne. Sísaga tuinagake itega we kawerue tagéq we tahnsánue míaneheqmúne. Mína aiq ahtebóne. ³ Sísaga kaweqtaq mía míaire. Minayabe wensabé áwénuno kegá moq kaweqtaq méyabe suwahbehrra kaweqtaq mía míaowe.

Ahababáqsabe teí éhwéhne.

⁴ Ahababáro kegá Manikánka sehgióro ú ehweh aiq anterúáhwe. Ahababáqmé aneqpomo? Manikánka sehgióro ú ehweh anterúáhmé minawé ahababáq míre. ⁵ Sísaga itene ahababáq meyanieéna wehukení úkue tuména ahriahri íre ahababáq ani mía míaire. Mína aiq ahtebahwe. ⁶ Sísareq mía míai aninká íre ahababáq aruqarurire. Ahababáq aruqaruri aninká Sísá íre ahtebéna we íre tagaríéhre.

Sísaga owainawane arambehri sabiruanieéna tumío ehwéhne.

⁷ Néne animaríno, mó kené péhe éhwéhnsabé, Ai q pútaq ehwéhne arítého. Sísaga kaweqtaq mía mía inserahnue kaweq sansá mira aruqaruri aninká kaweqtaq mía míaire. ⁸ Téhwe owainawanka ahababáq aruqarurú púana amahnága ahababáq aruqaruro kewé owainawane animarí móe. Owainawane arambehri sabiruanieéna Manikáne ahninkáwágá wehukení úkue tumíowe.

⁹ Manikánka oganúq atéh áninká íre ahababáq aruqarurire. Manikáne Awanka wene arupipeq mía míai puana we íre ahababáq aruqarurire. Manikánka oganúq atéh púana we íre ahababáq aruqarurorahire. ¹⁰ Manikáne

animárí inseréhbo? Owainawane animárí inseréhbo? Mahraue tagahrahúne. Ahbabáq aruqaruro kewé íre Manikáne animárí móe. Manikáne animárínsábé suwahrieh kewé íre Manikáne animárí móe.

Wensabé wensabé arutaboiratéhoró i ehwéhne.

¹¹ Wensabé wensabé arutaboiratéhoró. Mi ehwéhmé naho naho aiq író ehwehne. ¹² Wehukení wenáwíq Kéinie. Wega miraú serahniyeho. We owainawane aninéna wenábáq subiq suowe. Aneqsabé subiq suoo? Wenábáqka kaweq sansánúwana we ahbabáq sansanéna wenábáq subiq suowe.

¹³ Nánuwahraho, mah marákóipéqté áhbábáq kégá itensabé suwahriehre eme íre áhtenoro. ¹⁴ Menah itewe pusa ké tahnsa míaraune. Amahnága itega Sísá tagariáh keyábé irutaboírúnayabé oga míone ue tagariahrahúne. Mó keyábé íre sirutaboíro kewé peh pusa ké tahnsa míáhwe. ¹⁵ Mó Sísá tagariéh ánínsábé awahrieh anínká wehukení subiq súéh ání tahnsa míéhre. Wehukení subiq súéh ánímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. Minawé aiq ahtebahwe.

¹⁶ Sísaga itensabé anotahtaq arutaboíri puana itene ahbabáqsabe pukúwe. Wega aiq miraúnsabe irutaboíré sansa ahtebóne. Wega miraúnserah itega moq Sísá tagariáh keyábé irutaboírég séhréh aritanéhe. ¹⁷ Wehukenínká áhnte mah marákóipéqté ménsáméhnásá matawéna Sísá tagariéh ání tabonah aní tagéna wensabé ayaqnehnsabé mi anínká Manikáne arutaboíré sansa íre sehgié. Minawé aiq tagarione. ¹⁸ Néne animáríno, ínégá mó keyábé nirutaboíruge pehipi irariyehboq séhréh arítáthro. Peh morá séhréh arítáh kégá aiq pútaq sirutaboíro ke míáhwe. Minayabe itega séhréh aritaneheqmúne.

Moke Sísá tagariáh kégá siru eyoyóue míahrahowe i ehwéhne.

¹⁹⁻²⁰ Itega Sísá tagariáh keyábé irutaboírég séhréh arítáhnaraqmé itega aiq pútaq wene ehweh sehgiune íwíáhorahúne. Itene irupipeqté íwíáhgá ite ehweh aitahnaraq itene iru págegeue umeh agirana Manikánka moke tagariéhre. Wene iwíáhgwé itene irupipeqté íwíáh kiotaikire. Minayabe iwíáhég Manikánseq míá míáéq iru eyoyó agorahire.

²¹ Néne iyahnabo anímáríno, itene irupipeqté íwíáhgá íre koti aitahnaraqmé ite Manikáne auranabiahapeq iriwe méq págege ke míone. ²² Wega sehgióro i ehwéh sehgieq we awahbeh sansá miraúnawe wega itene púreq ehwéh irena náire.

²³ Manikánka sehgióro i ehwéhniká teímé wenahni Sísá Karáhénsabe aiq pútare ateq wega teínserah wensabé wensabé arutaboiratéhoró. ²⁴ Manikánka sehgióro i ehwéh sehgió kéwé wereq míá míaowana wega sereq míá míaire. Wega Wenawa iteba eqmaréhrana itereq míá míaire. Itereq míá míáéna we sokigi aímé itereq Manikánseq moráráq míá míáúne.

4

Péhe éhwéhnsábé aiq pútare arítéhboq iwíáhue tagahro i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, áhnte péhe éhwéh teri terino ke mah marákóipéq míáhwe. Segá, Manikáne Awanka itensabé iwíáh aitéhre éra péhenowe. Sene ehwehnsabé aiq pútare arítéhboq kawerue iwíáhue tagahro. Wehukega ite iwáhnorirataq Manikáne Awanka iwíáh aritehrápómo. Mó anínká iwíáh aritehrápómo éq iwíáhue tagahro. ² Sísá Karáhé wehukení úkue tumíowe irari anímé aiq pútaq iwíáhowana Manikáne Awanka mi iwíáh arítéhre. Minayabe itega, Manikáne Awapomo iwíáhirataq áhwárawe tagéq ahtebagehe.

³ Sísá Karáhé íre wehukení úkue tumíowe irari anímé péhe íwíáhirana Sísá Karáhéne naruo anínká mi iwíáh atéhre. Manikáne Awanka mi iwíáh íre atéhrena peh owainawanka mi iwíáh atéhre. Mira íwíáho kegá peh Sísá Karáhéne naruo míáhwe. Mi péhe éhwéh irare kegá seneherawoe éhwéh írátówe. Segá amahnága mah marákó márakóipéq aiq míáhwe.

⁴ Néne animáríno, ite Manikáne animarí móe. Itega péhe kéné ehweh íre irasa se saiqnarúáhwe. Árahue saiqnaruahó? Péhe éhwéh irari awánká mah marákóipéqté kéné sirupipeq míéhrena Manikáne Awanka mi awá aiq kiotaikire. Manikáne Awanka itene irupipeq míéh púana itega moq péhe kéné ehweh aiq saiqnarúáhwe. ⁵ Péheno ke mah marákóipéqté ké púara peh marakóipeqté éhwéh irarirara mó marákóipéqté kegá sene ehweh irera sehgiówe.

⁶ Itewe íre mina tahnsanéq peh Manikáne animarí múne. Maniká tagariáh kegá itene ehweh írátíáhwe. Manikánsabe suwahrieh kegá itene ehweh íre írátíáhwe. Minayabe itega íwáhnori éhwéh ireq iwíáhue tagéq aiq pútaq éhwéhnkákáq péhe éhwéhnkákáq saraqmaráhráhowe.

Manikánsabe arutaboiri anínká mó keyábé moq arutaboirinkehe i éhwéhne.

⁷ Néne iyahnabo animaríno, Manikánka ahriahri arutaboiri aní míéh púaq wensabé wensabé arutaboiratéhoró. Sirutaboiro kewé Manikáne animarí méra Maniká aiq tagariáhwe. ⁸ Manikánka ahriahri arutaboiri aní míéh púara mó ke séhréh ariteyabe suwahrieh kegá Maniká íre tagariáhwe.

⁹ Ite oga mía míaiageheéna Manikánka webataq wenahni mah marákóipéq eqmarowe. Eqmaronsabe ite tagarionawe Maniká anotahtaq arutaboiraitéh aní míéhre. ¹⁰ Itega naho Manikánsabe íre irutaboironarane. Téhwe wega itensabé arutaboiraitena itene ahbabáqsabe insahwé aitanieéna wenahni eqmarowe. Sísaga wene korahqtaté paiqmarankeheéna eqmarowe.

¹¹ Néne iyahnabo animaríno, Manikánka itensabé anotah arútábóiraitéh púaq itega wensabé wensabé arutaboiratéhoró. ¹² Itene iuranka Maniká íre tagarione. Íre tagéq itega wensabé wensabé arutaboironaraqmé we itereq mía míaire. Mía míaeána séhréh aitéhraq itega mó keyábé kawerue irutaboirúne.

¹³ Ite tagarionawe Manikánka Wenawa iteba eqmaréh púaq Manikánseq itereq moraráq mía míáúne. ¹⁴ Mah kehiná kéhiná oga mía míaiageheéna Maniká Iteriboga wenahninká insahwé aitankeheéna eqmarowe. Minayabe tagéq teiune.

¹⁵ Sísá aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wíre atéh anímé wereq Manikánseq moraráq mía míáoýe. ¹⁶ Aiq pútare ateq ite tagarionawe Manikánka itensabé anotahtaq arutaboiraitéhre. Itensabé arutaboiraitéhnsábé mó keyábé irutaboirúne.

Manikánka arutaboire sansa áhwárehre. Áhwárehraq mó keyábé irutaboirúnaraq ite Manikánseq mía míaunana we itereq mía míaire. ¹⁷ Maniká arutaboiri aní mía míainserah ite mah marákóipéq mé tanahráq mó keyábé anotahtaq irutaboiraritone. Minayabe wega ehweh aitahna tanáhráqsábé íre áhreúne. ¹⁸ Arutaboiri anínká íre áhreire. Arutaboire sansanká áhree sansa kaqsuahráhire. Ahbabáq anínká, Kamah anineho éna áhre aruqaruréna arutaboiri aní íre míahrahire.

¹⁹ Manikánka itensabé téh arutaboiraito púaq itega amahnága mó keyábé irutaboirúne. ²⁰ Manikánsabe nirutaboiruge i anínká mó Sísá tagariéh anínsabé awahriehre éna anetaníbo íwíáhime wega péhe íwíáhire. Wegá Sísá tagariéh aní tagéna Maniká íre tagehre. Minayabe wega tageh anínsabé awahrieh puana Manikánsabe íre arutaboiratéhre. ²¹ Sísaga sehgióro ú ehwehnká mahraréna,

Manikánsabe arutaboiratéh áninká íné tagaríáh kéreq moq arutaboiritahro uraire. (Sóni 13.34)

5

Sísa tagaríáh kégá mah marákóipéqté áhbábáq sánsá suqsuro ehwéhne.

¹ Manikánka itene ahbabáqsabe kaweraitena tumeirankeheéna omaq ato animé Sísa wire íwíáho kewé se Manikáne animárimóe. Maniká Iteribonsabé sirutaboiro kewé wene animárinásábéákáq moq sirutaboirowe. ² Itega tagarionawe itega Manikánsabe irutaboiréq wega sehgióro i ehwéh sehgiunayabé Manikáne animárinásábé moq irutaboirúne.

³ Itewe Manikánsabe irutaboirúna kegá wega sehgióro i ehwéh kawerue sehgiune. Wega sehgióro i ehwéh sehgiyabe itene irupipeq íre umehi naneq mire. Írakaumo. ⁴ Manikáne animáriná mah marákóipéqté áhbábáq sánsá suqsurowe. Wensabé aiq pútare atonaga ahbabáq sansa kiotaikéq mi sansámárimí suahráhúne.

Manikánka wenahni éhweh pahsúéh éhwéhne.

⁵ Insega mah marákóipéqté áhbábáq sánsá kiotaikéna suahráhiro? Sísa aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wire atéh áninká mah marákóipéqté áhbábáq sánsá kiotaikéna suahráhire. ⁶ Sísa Karáhéga wání meanieéna Sóniba súwe. Íre peh morá wání meanieéna mah marákóipéq tuwe. Írakaumo. Itene ahbabáqsabe pukinieéna tuwe. Itene ahbabáqsabe pukúwana wene korahq tuwe. Manikáne Awanka aiq pútari aní púana wega Sísa éhweh peh aiq pútaq ehwéh tei teinire. ⁷ Apahtáro éhwéhnká wene sánsá teire. ⁸ Manikáne Awanka teí éhwéhnkákáq wání meawu ehwehnkákáq korahq tu ehwehnkákáq mi ehwéhtarógá peh morá éhwéh teire.

⁹ Wehukene ehweh ireq aiq pútaq ehwéhne irarúne. Manikáne ehwehnka wehukene ehweh anotahtaq kiotaikire. Manikánka wenahni éhweh teímé íráhro. ¹⁰ Manikáne ahninkáwánsábé aiq pútare atéh áninká Manikáne ehweh wene arupipeq aiq íréhre. Wene ehwehnsabé íre aiq pútare atéh áninká Manikánsabe péhe aní móne atéhre. Wene ahninkáwá éhwehnsabé íre aiq pútare atéh púana wega Manikánsabe péhe aní móne atéhre.

¹¹ Manikánka teí éhwéhmé oga mérapeq awaq miageheéna wega oganúq ítéhre. Wenahninká miraúnsabe oganúq ítéhre. ¹² Manikáne ahninkáwáreq mía míai animé oga mérapeq awaq míéhre. Manikáne ahninkáwáreq íre mía míai animé oga mérapeq awaq miehro? Írakaumo. Oga mérapeq íre awaq míéhre.

Itega oga mérapeq awaq míone éq aiq irona ehwéhne.

¹³ Manikáne ahninkáwánsábé aiq pútare atáh kéo, itega oga mérapeq aiq awaq míone éq ahtebageheéna sehiranue teiúge. ¹⁴ Itega Maniká awahbeh iwíáh sehgieq wensabé, Miraúno únana itene ehweh íréhre. Wensabé íre áhreéq peh weba kúnana itene ehweh íréhre. Minawé aiq tagarione. ¹⁵ Ite tagarionawe itega púrerúna ehwéh wega moke íréhre. Minayabe itega wensabé, Náio teawénaraqmé wega náinawire tagarione.

¹⁶ Sísa tagaríéh áninká we íre pukorahi ahbabárinaq tagéq Manikánsabe kawerato ue púreroro. Púrerirana Manikánka kaweratankéhe. Íre pukorahi ahbabáqsábé sehiranue teiúge. Pukorahi ahbabáqsábé púreroro íre teiúge. ¹⁷ Moke íre tábúsoréh sánsámárimé aiq ahbabáq míre. Mó ahbabáqmé pukorahi ahbabárirana mó ahbabáqmé íre pukorahi ahbabáre.

¹⁸ Itega tagarionawe Manikáne animáriná íre ahbabáq aruqarurowe. Írakaumo. Manikáne ahninkáwágá wene animárimí wahnah wahnahni puana

owainawanka íre saiqnariahrahéna se pehragarítéhre. ¹⁹ Moke mah marákó marákó owainawane ayahpeq kéhrana peh itewe Manikáne animáí míone. Minawé aiq tagarione.

²⁰ Mahraue tagarionawe Manikáne ahninkáwágá séna Manikáne iwíáh aitéhraq minayabe aiq pútari aní tagariahrahúne. Ai q pútari anínseq wenahni Sísa Karáhéreq itereq moráráq mía míaúne. Sísa Karáhéwé aiq pútaq Maniká ména ahriahri mía míai aníne.

²¹ Néne animáíno, péhepehe maníká pehragéq peh móbeq míáhro.

2 Sóni

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Mah pahsíipéq Sóni áwíq íre kéhrara peh ahtebia kégá Sóniga aiq sehiranúwe íwíáhowe. Sega íwíáhome wene naruoyabé áhreú púana wenáwíq íre sehiranúwe. Mina únserah wega Sísá tagaríáh kée íwíáhéna omaq atéh ínínseq wene animárínseqsabé pabeqme ehwéhne sehiranúwe. Áhnte ahtebíá kégá mira íwíáhowe. Ite íre tagarione. Páhsi sehiranú aninká mahraréna, Mó keyábé irutaboíro. Péhe éhwéh tei teino kégá Sísá Karáhé wehukení úkue tumíonsabe íre aiq pútare atáhwe. Mi kewé Sísá Karáhéne naruo woe ue sehiranúwe.

Sóniga ákáhpi sehiranú pahsíe.

¹ Manikánka omaq atéh ínínseq arene animárínseqsabé íné Sóni aboawah wehéna teiúge. Itega aiq pútaq sansá sehgiónsábé itensabé nirutaboírue. Íre ínébataq ínégá peh ómi aiq pútaq ehwéh sehgió kéreqka itensabé irutaboírúne. ² Aiq pútaq ehwéh itene irupipeq kagaéna ahriahri mitaq kagai puq itensabé irutaboírúne. ³ Maniká Íteriboreq wenahni Sísá Karáhéreqka ite séhréh aitera sirutaboíraitera iru ukiq itehye. Sega aiq pútaq sansánéra itensabé sirutaboíraitehye.

Mó keyábé irutaboíré sansa kawerue sehgióro i ehwéhne.

⁴ Itene animári aiq pútaq ehwéh sehgiónsábé íwíáh íwíáhuge. Sega Maniká Íteriboga sehgióro ú ehweh aiq íráhwe. ⁵ Ínéga teiú éhwéhmé kawerue íráhro. Íre o sehgióro i ehwéh sehiranue teiúge. Mah ehwéhmé itega téh aiq írátó ehwéhne. Wensabé wensabé arutaboíratéhoró éhwéh teiúge. ⁶ Irutaboíré sansamé mahraue kéhre. Manikáne sansá sehgióro íre. Wega sehgióro ú ehweh téh írátówe. Mi ehwéhmé mahraréna, Irutaboíré sansa kawerue sehgióro íre.

Sísá Karáhéne ehwehme ambubu atawéq sehgióneheqmúne i ehwéhne.

⁷ Áhnte péhe éhwéh irare ke mah marákóipéq míáhwe. Sega Sísá Karáhé wehukení úkue tumíonsabe íre aiq pútare atáhwe. Mina tahnsa kéwé péhe íwíáh aitaíráhro ke méra sewe Sísá Karáhéne naruo woe. ⁸ Itega kaweq arámbehriuronsabé ápeq tabanagínehboq kawerurero. Itene ápeq moke meyangéhboq kaweroro.

⁹ Sísá Karáhéne ehweh suena mó ehwéh sehgió ánímé Maniká moq aiq áuwéhre. Sísá Karáhéne ehweh ambubu atawéna sehgió ánímé Manikánseq wenahnínseqka wereq mía míaóye. ¹⁰ Íre Sísá Karáhéne ehweh peh mó ehwéh íwáhnori anínká iteba sínaraq we mehweh atého. Itene nahupeq móátéhboq peh áwérakahro. ¹¹ Péhe éhwéh íwáhnori aní mehweh atéh ánínká wene ahbabáq sansa séhréh atéhre.

Sóniga mi ke koragéyabe awahbeh ehwéhne.

¹² Íné áhnte mó ehwéh kéhranawe amahnága pépahqtaq sehiranéyabe nuwahriehre. Iteba koragéyabe nuwahbehre. Iteba konaraq itereq moráráq ehwehnéq mi tanáhráq íwíáh íwíáhonehe. ¹³ Manikánka omaq atéh íní arenahnane animárínká itensabé íro ro ewe.

3 Sóni

Ebeq sáhnshawe ahtebé ehwehne.

Mah pahsíipéq Sóni áwíq íre kéhrara peh ahtebia kégá Sóniga sehiranúwe íwíáhowe. Páhsi sehiranú aninká wene iyahnabo aní aboawah wehgá sáhnshahinkeheéna sehiranúwe. Wega mahraréna, Ahbabáq sansa pehragé peh kaweq sansánúno. Ahbabáq aruqaruri anímé Maniká íre tagariéhre ue sehiranúwe.

Sóniga anehe sehiranú pahsíe.

¹ Káíúsio, íné aboawah wehne páhsi sáhnshawe tagáhno. Ínéga arensabé aiq pútaq nirutaboiruge. ² Néne iyahnabo aníno, arenawa kaweqtaq mía míaime aiq tagarióge. Mina ónanserah are kaweqtaq mé awaho aní mía míainkeheéna púreratóge. ³ Arega aiq pútaq ehwéh sehgiona puah arewe kaweqtaq mía míaóne. Mó Sísá tagariáh kégá séra mi ehwéh teniátónsabé nirupipeq anotahtaq eyoyóuraire. ⁴ Ínéga Sísá éhweh síwáhnorurau kégá wene sánsá kawerue sehgiónsábé nirupipeq anotahtaq eyoyóire.

Sísá tagariáh ké séhréh arite ehwéhne.

⁵ Néne iyahnabo aníno, arega mó Sísá tagariáh ké séhréh aritahne. Arega nahnso suwahpeqte Sísá tagariáh ké moq mehweh arite séhréh aritahnawe kaweróne. Mina kaweq sansáne. ⁶ Arega kaweraritahna kégá mahtaq Sísá tagariáh ké teriera, Káíúsiwe anotah arútábóiri aní míre ewe. Segá Manikáne arambehri miraonsabé sega are auwera pokoneherairataq séhréh arite se íre matiáh náneq nário. Maniká Iteribo awahbehnserah séhréh arite nário.

⁷ Segá Sísane arambehri miraonehe íwíáhéra Sísá íre tagariáh kéné ménsámehnsá íre mewera pehipi pokuwe. ⁸ Minayabe mina tahnsa pokoneheraira ke íre matiáh náneq nário. Mó ke aiq pútaq ehwéh iragéhboq miraue séhréh arito. Miraue sereq itereq moraráq arambehriéq Manikáne aiq pútaq ehwéh terienéhe.

Saiyo píribahri aninká íre kaweq sansánú ehwehne.

⁹ Ínéga arenawahrah Sísá tagariáh ké páhsi sehiranue síátáuge. Wehukení wenáwíq Tíótárepésá seba míéhre. Wega píribahriéna, Ínébataq mahtaqté kéné wahnah muge íwíáhinsabé itene ehweh íre irasa peh anehepeq sutaire. ¹⁰ Iteba konaraq wene ahbabáqmé pahsuqme ehweh ataníe. Wega íre kaweq ehwéh aintena péhe éhwéh aintaráire. Péhe éhwéh aintena íre peh morá mi ahbábáururaire. Sísá tagariáh kégá mitaq surowana wega íre mehweh arítaráire. Íre mehweh aritena mitaqté Sísá tagariáh kégá mi ke mehweh aritého éna momiwí nahtápéqté kaqsutaire.

¹¹ Néne iyahnabo aníno, ahbabáq sansa pehragé peh kaweq sansánúno. Kaweq sansá mira aruqaruri anímé Manikáne anine. Ahbabáq aruqaruri anímé Maniká íre tagariéhre.

¹² Wehukení wenáwíq Témítíúsiga Manikáne arambehri kawerue mira aruqaruri puara ómiga we kaweq aníne íwíáhowe. Manikáne aiq pútaq ehwéhkáká moq wene kaweq sansá pahsúéhre. Ínéga moq, We kaweq aníne teawúgah are tagariahnawe, Néne ehwehme peh aiq pútaq ehwéhne.

Sóniga we koragéyabe awahbó ehwehne.

¹³ Íné áhnte mó ehwéh kéhranawe peh pépahqtaq sehiranéyabe nuwahriehre.

¹⁴ Pehgáriq tanáhráq are koraganie íwíáhuge. Mitaqkake pehipi ehwehnoyehé.

¹⁵ Manikánka arene aru ukiq atéhre. Mahtaqté arene iyahnaboga arensabé iraúno ewe. Mibeqté itene iyahnaboyabé iroro terio.

Súta Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Áhnte ahtébiá kégá, Sútawe Sísareq Sémísireqne síbákawa wíre íwíáhowe. Sútaga íre peh morá ánínsábé iwíáhéna mah pahsí sehiranéna peh moke Maniká Iteriboga omaq sito keyabé sehiranúwe. Wegá mahraréna, Anehe tanahráqmé seye suwahbeh ahabábáq miraira kegá aiq pútaq ehwéhnsábé awiréh atagéhe. Mi kegá Sísá tagariáh ké saiqnaritaneheéra péhe éhwéh terigéhe. Itene Wahnah Sísá Karáhéga itensabé arutaboíréná mókake oga mía míarabeq móitankéhe. Mi tanáhráqsábé áwénunéq wene ehweh kawerue ireq sehgióro ue Sútaga sehiranúwe.

Sútaga sehiranú pahsíe.

¹ Moke Maniká Iteriboga omaq itarái keo, íné Sútane páhsi sáhnsahwe tagahro. Maniká Iteriboga itensabé arutaboíraitéhrena Sísá Karáhéga kawerue wahnahnaitéhre. Íné Sémísine ábákawa ména Sísá Karáhéne arambehriu aní múge. ² Maniká Iteriboreq Sísá Karáhéreqka séhréh aitehyanka iruí sánsámé iru ukiqite sansamé mó keyabé irutaboíré sansamé itene irupipeq anotah úkinkehe.

Kaweq ehwéhnsábé íre suwahbeh kegá Sísá tagariáh kébá sewe i ehwéhne. (2 Píta 2.1-18)

³ Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka ite meirena kaweraitaráinsabé ite wene animarí méq peh morá ké tahnsa míone. Minayabe sehiranue teinieu-taq mó ehwéh niahreraq kéhre. Mina niahreraq kéh éhwéh teiníe. Manikánka Sísá tagariáh ké wene sánsá aiq teiátáire. Minayabe péhe éhwéh aiq pútare atehboq peh morá wega teiátái ehwéh ambubu atawéq sehgióro.

⁴ Manikáne sansá íre sehgió ké táhmaroga iteba epéráhpérue miáhwe. Sega péhenéra, Manikánka ite séhréh aitéh púana itega ahababáronaraq wega itensabé íre abiahnsa aitankéhe ewe. Mira íwíáhéra ahababáq aruqaruowe. Mi sansá mirao puara itene Wahnah Sísá Karáhénsabe ahqáho atáhwe. Mi kewé iraipéq pokoneherawoe. Minayabe Manikánka naho aiq irarúwe.

⁵ Téhwe Manikánka Ísara ke Ísípi marákórápéqté koweriqmena méritowe. Anehe áhnte mérito kega wene ehwehnsabé íre aiq pútare atónsabe wega se oraruowe. Itega mi ehwéh aiq irátówana mónkakáq ahrreraq itahnaq iwíáhigehe. ⁶ Manikánka íópeqté ké omaq sito arámbéhrí arítówara táhmaroga wene ehweh anterúónsabe Manikánka se táhru táhruarena sunkíkírirabeq márunsitowe. Se amahnága mitaq peh mía míawana mókake ehweh aritahna tanáhráq sínaraq Manikánka ehweh aritena kamah arinkéhe. Minayabe iwíáhue tagahro. ⁷ Sóróma suwahpeqte kéreq Kómóra suwahpeqte kéreq waha-totaq kehiná suwahpeqte kéreqka moq ahababárára ahkaragára sansánuwe. Ahkaragára sansánuwana Manikánka kagai iraráté kamah ariuwe.

Manikánka ahabáru ke kamah ariunsabe iwíáhue tagéq mi kegá ahababárunserah íre oro. ⁸ Amahnága teiú ké ite péhe éhwéh aítáh kégá moq ahababárowe. Sega múguwahguéra peh áónáho ke tahnsa méra seyene sinonka ahababárawíáhwe. Ahababáruera Manikáne ehwehnsabé suwahriehre. Sega téhreh naneqkakáq íópeqté keyábé síéhruruowe. ⁹ Anotah íópeqté aní wenáwíq Máhíkérie. Wereq owainawanseqka Mósísine anonkansabé ehwehuye. Ehwehuyataq Máhíkériga owainawansabé íre éhruruúwe. Írakaumo. Wegá owainawansabé, Manikánka ehweh atankéhe teawuwe.

¹⁰ Mi pehe kégá íre mina tahnsanéra sega íre tagariáh náneqmarí síéhruruowe. Áwéhq poeráhqká íre iwíáhéna peh wene anonkanka awahbeh sansá pehipi mirainserah sega aiq miraowe. Sega miraonka seye kamah aríre. ¹¹ Naho kegá ahabáru serahnowe. Kéiniga ahabáru serahnowe. Pérámaga móneyabé wene aigará pabekúwara ahabáru serahnowe. Kórahga saiyoéna wene wahnahne ehweh anteruo serahnéna mi ke airaiq tabanagowe. (*Stat 4.3-8; Namba 16.1-35, 22.1-35*)

¹² Itega moráraq nahtaq mi pehe kégá ábóraq ahabárowe. Sega peh seyensabé sirutaboírera seye suwahbeh sansá sehgirowe. Se íre ibonkakáq írábúyá tahnsanéra peh sóiriqka paentarúéh írábúyá tahnsa míáhwe. Sera íyéh tánáhráq awanká sera íre íyéhnsersahnowe. Se ánúqkakaq pagogi awánká aiq ehyaatagi awánká tahnsa míáhwe. ¹³ Wání períéhrona áhnte atútú kéhnserah sega áhnte ahabáq kéhre. Wání períéhrona nonarehya ábóraq kéhnserah sene ahabáq ábóraq kéhre. Wehyoqka ah íre nora peh wewega túbíginserah mi kegá kaweq ahmé íre nogówe. Sega ahriahri anotah sunkíkírirabeq mía míaiagehéna Manikánka mitaq sene máhriq arítáaire.

¹⁴ Éhrámataté áhwárawe mó mitaqté sínáhbúwá mó mahtaqté sínáhbúwá sure sure abapete téhtaré ání wenáwíq Ínókutaq seawehrarúwe. Manikánka mi aní iwíáh atowana wega teiu keyabé naho naho mahraréna, Tagariáhro. Itene Wahnahseq we míéhrobeqte íopeqté kéreqka áhnte kereq tuoneherawoe. ¹⁵ Sega túírataq Manikánka ómi keyabé ehweh aritena sainsuena moke ahabáq ke Manikánsabe ahqáho atáh kéwé kamah arinkéhe. Mi kegá Manikánsabe ahqáho atera ahabáq aruqaruréra Manikánsabe íre kaweq ahabáq éhwéh éhruruonsabé wega anotahtaq kamah arinkéhe. ¹⁶ Teiú ké sirupipeq umehi ke méra, Íre kawerire irare irareo ke míáhwe. Seye suwahbeh ahabáq miraéra seyensabé iwíáh íwíáh éra píribahriéra seye síwíq pankerera seyene iwíáh miraigehéra mó keyabé ehnenehne arítáhwe.

Anehe tanahráqsábé irari ehwéhne.

¹⁷ Néne iyahnabo anímáiríno, itene Wahnah Sísa Karáhéga wene ehweh teri terinigeheéna wehuke eqmarowe. Manikáne Awanka mina eqmaro ke iwíáh aritowara anehe tanahráqsábé teiátówe. Sene ehweh ahrreraq matiáhro. ¹⁸ Eqmaro kega aiq mahraréra, Anehe tanahráqmé seye suwahbeh ahabáq miraira kegá aiq pútaq ehwéhnsábé awiréh atagéhe urowe. ¹⁹ Urowara amahnága mina tahnsa ke míáhwana sene péhe éhwéhnká Sísa tagariáh ké sainkowe. Manikáne Awanka mi ke íre iwíáh aritahnara peh wehukene iwíáh íwáhnorigehe.

²⁰ Néne iyahnabo anímáiríno, Iteitega Sípane kaweq sansá ambubu atawéq tábúsoqme sehgióro. Manikáne Awanka séhréh aitahtaq púreq aruqaruroro. ²¹ Maniká Iteriboga itensabé arutaboiri puaq wene ehweh kawerue ireq sehgióro. Itene Wahnah Sísa Karáhéga itensabé arutaboírera mókake oga mía míaorabeq móitankéhe. Mi tanáhráqsábé áwénunéq wene ehweh kawerue ireq sehgióro.

²² Manikáne ehwehnsabé aiq pútaq ehwehpómo íwíáho ke séhréh ariteq tábúsoqme síwáhnororo. ²³ Itega toráh aginai topáh sokeráhnserah árahnabomo íwíáho ke iraipéq pokiyehboq apubúue séhréh ariteq síwáhnororo. Mó ke ahabáq keyabé áhreeq irutaboiroro. Wehukeníká náwíbagi korósí sukieyabe awahriehnerah mi kené ahabáq sansa iuwahriáhnaq pehrahagro. Sene ahabáq sansa iuwahriáhnaq pehragéq peh seyensabé irutaboiroro.

Manikánsabe iwíáh íwíáh ateq wenáwíq pankerone i ehwéhne.

²⁴ Ahbabáqka ite saiqnariéhnehboq Maniká Iteriboga kawerue wahnahnaitáhráhire. Ité wereq méq mó oga míáhna tanáhráq peh kaweqtaq méq irupipeq eyoyóigeheéna Maniká Iteriboga wahnahnaitankéhe.

²⁵ Maniká Iteribo webataq Manikáne. Wereq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite meirera aiq kaweraitehye. Wega nahomé, amahnágawé, mókakewe, ahriahri kiotaiki Wahnáh áínéna págegeue wahnah wahnahnire. Wensabé iwíáh íwíáh ateq wenáwíq pankerone. Ahriahri pankeraneheqmúne. Aiq mire.

Sokigi

Ebeq sáhnshwe ahtebé ehwehne.

Sónine naruoga we Pátímósi marákórápéq saiqnariotaq wenawanka tagówana Sísaga áhnte naneqmarí sokigi awuwana tagówe. Mi tanáhráqmé Sísansabé aiq pútare ató kene naruoga se anotahtaq síwíoqnowe. Sóniga sehiranú ehweh áwahewé Sísá Karáhé anotah Wahnáh ánínéna moke wene naruoreq owainawanseq saiqnariankehe. Wega mi arámbéhrí parabarúéhrena moke Sísansabé aiq pútare atera wene sánsá íre susa peh ambubu atíéhra kewe Manikánka síwíq pankerena wereq ahriahri mía míaiageheéna kaweraritankéhe.

Sísá Karáhéga Sóni sokigi awu ehwehne.

¹ Naho kopípeq ko ehwéh Sísá Karáhéga amahnága ábóraq maréhre. Téhwe Manikánka mah ehwéh Sísá teawena wene arambehrio ke sokigi arinkeheéna mókake ábóraragína naneq teawátáire.

Íné Sóni Sísane arambehriu aní múge. Sísá Karáhéga wene íópeqté aní eqmaréhrena mah ehwéh sokigi anírana sehiranuge. ² Íné Sóniga Manikáne ehwehnikákáq Sísá Karáhéga sokigi aní éhwéhnkákáq moke sehiranue teiníe.

³ Manikánka wene ehweh iwíáh aintéhrena sehiranuge. Mah ehwéh mó kegá irageheéna sáhnshwe terí ánínsábé Manikánka, Kawerone atéhrena iwíáh iwíáhíre. Mah ehwéh irera sehgiro kereqsabé Manikánka, Kawerowe arítéhrra iwíáh iwíáhíre. Mah ehwéh aiq pútaragína tanáhráq áhnbórání puara iwíáh iwíáhíre.

Sóniga abapete téhtaré Sísá tagaríáh kéhíná suwahpeq siu pahsí sehiranú ehwehne.

⁴ Ite Esia marákórápéqté ké abapete téhtaré Sísá tagaríáh ké iteruwahpeq iteruwahperue míáhwe. Itega irageheéna íné Sóniga mah pahsí sehiranue íúge.

Manikámé naho mía míau anínéna amahnága moq ména mókakeakáq peh mía míaina tuinawire. Wega wahnah wahnahnitaq íópeqté ké abapete téhranítégá wene auranabiahapeq mía míaoewe. Sereq Sísá Karáhéreq Maniká Iteriboreqka itensabé sirutaboi aitera séhréh aitera itene iru ukiq ítáhwe. ⁵ Sísá Karáhé marakóipeq míotaq Wenabone sánsá sokigi aiena Wenabone ehweh pahsuowe. Manikánka Sísá ebeq iriwe oganúq atowana Sísaga moke mah marakóipéqté wáhnáhmárrí kiotaikéna wahnahnarítéhre.

Wega itensabé arutaboiritena itene ahababáqka ite saiqnariaraitaq wene korahq tunka ite kaweraitáaire. ⁶ Maniká anotah Wahnáh ánínéna Sísane Abowá míéhre. Wene animárrí méq wene ehweh mibeq mahbeq aritona ke míageheéna Sísaga ite kaweraitáaire. Sísá Karáhéwé anotah anínéna págege sansá mira aruqarurinsabé ahriahri iwíáh iwíáh atone. Aiq mire.

⁷ Tagaríáhro. Wega íópeqté piribirioyahnkakaq tuinawire. Tuinaraq ómi mah kehiná kéhínánká we tagagehe. We sehshabíó kega moq tagagehe. Mah kehiná kéhínánká we tagéra áhreéra ibisaneherawoe. Teiúnserah ábóraraginawire. Aiq mire.

⁸ Maniká, moke miraorahi anínká mahraréna,
Íné ebeqte aní ména
íné moq anehete aní múge ire.

Webataq Maniká míre. We naho mía míáu anínéna amahnága moq ména mókakeakáq peh mía míaina tuinawire.

Sóniga Sísá Karáhé tagó ehwehne.

⁹ Íné Sóni iteruwah uge. Sísane sánsá sehgiunayabé mó kegá itereq ínereq íwíoqnahwe. Sísá itene Wahnahne arambehri kawerue miraéq áwénunúne. Mókake wega wahnah wahnahnirabeq moraráq mía míaoneheqmúne. Manikáne ehwehnikakáq Sísá Karáhéga sokigi aní éhwéhnkákáq teri terinuraunsabé sega íné kaqme wáhnaupéqté kéné marakórapeq, Pátámósa marakórápéq móíntárówe.* ¹⁰ Manikáne wéhékáhtáq Wenawanka iwíáh aintehrana néniwanka tagehrana inehepeqte anotah ehwéh íróge. Író éhwéhmé pemiáhnka tahnsa éhwéhne. ¹¹ Mi ehwéhnká mahraréna, Arenawanka tageh naneqsabé púkuipéq sehiranue abapete téhtaré kéhíná suwahpeq Sísá tagariáh ké momiwíuriáhrabeq nário. Épésá suwahpeq, Síména suwahpeq, Pégámúma suwahpeq, Táiyátáira suwahpeq, Sáhrísi suwahpeq, Pírárépía suwahpeq, Áráórísía suwahpeq, miraue mi kehíná suwahpeq Sísá tagariáh ké momiwíuriáhrabeq nário ire.

¹² Nário irana íné tení aní taganieéna pabeqme tagéna abapete téhtaré kaweq aráhmú, kóraraté miraia aráhmú tagoge. ¹³ Áráhmuwarí kéhrabeq ákáhpi wehukení úkú ani iriwe ména íre wahto korósí sukiwe miéhre. Kaweq aretí, kóraraté miraia aretí wene ákáhnababí kéhrana tagoge.

¹⁴ Wene ayahqnonkakaq ayahrankakáq anotah tabérábééna sipisípiqne áyó tahnsanéna piribirioyah tahnsane. Wene aurame anotah irárehnserahne. ¹⁵ Wene aigárámé káhpahga aurehtehrinerahne. Wene ehwehme anotah wanínká ahkuaq ahkuarinerahne. ¹⁶ Wene ayah púpeq abapete téhtaré wéhyóq táhtotíéhre. Éberiopeq éberiopeque áwéhria póká wene áwéhipeq kéhrana auranabiah pópoqnahga anotah tehréna wéhékáhnabubu anotah patáhgá téhrehnserahnire.

¹⁷ Téhreh serahnirana íné Sóniga we tagéna wene aigárápí inahnsubena pusa aní tahnsa míóge. Pusa aní tahnsa míógana wene púpeqte áyáhtaté íné táhtorena ínénsabe, Íre áhreúno. Íné ebeqte aní múge. Íné anehete aní múge. ¹⁸ Ínéwé oga mía míáu aní múge. Íné pukéna amahnága oga mía míaugah tagáhne. Mókakeakáq oga mía míainaue. Púkérapeqté kíákáq irapeqté kíákáq matióge.

¹⁹ Amahnága tagáhna naneqme mókake anehe tanahráq sína naneq moke sehiranúno. ²⁰ Niyah púpeq abapete téhtaré wéhyóq matiógah tagáhne. Abapete téhtaré kóraraté miraia aráhmú tagáhne. Minawarimé áwahe teawiníe. Abapete téhtaré aráhmúe ume abapete téhtaré kéhíná suwahpeqte Sísá tagariáh keyábé iraruge. Abapete téhtaré wéhyóre ume íopeqté kegá abapete téhtaré kéhíná suwahpeqte Sísá tagariáh kéréq auráq matíáhwe ire.

2

Épésá suwahpeqte Sísá tagariáh ké teriu ehwéhne.

¹ Íné ehweh tení anínká mó mahraréna, Íopeqté anínká Épésá suwahpeqte Sísá tagariáh kéréq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.*

* **1:9:** Pátámósa marakówé pehgáriq marakóéna sóreq waní ákáhpi kéhre. Aroma kegá iwíáhéra, Mi marakówé peh karábúsi kené matabue uwe. * **2:1:** Sísaga Sóninsabé, Néne ehweh íopeqté ké terio éna íre mi kené sánsá peh mibeqté síósipeqté kéné sánsánsábé iwíáhéna pahsuowe.

Niyah púpeq abapete téhtaré wéhyóq matawéna kaweq aráhmú, kóraraté miraia aráhmú kéhtáq nogena mah ehwéh teawiníboq iro. ² Arega miraona sansá aiq tagaríóge. Are abobiah taebewe arambehrióna sansá aiq tagaríóge. Arega néne sánsá íre susa peh kawerue sehgiónana tagaríóge. Arega ahbabáq keyabé íre awahbehme aiq tagaríóge. Péhepehenéra, Manikánka ite aiq eqmaq íúwéhnsábé itene ehweh íráhro uro keyabé sene ehweh áhwárawe tagé sene péhe sánsá pahsuahe. ³ Néne arambehri miraónayabé mó kegá áwíoqnarowah arega anetaníbo íre iwíáhia peh néne sánsá ambubu atawé kawerue sehgiónana tagaríóge.

⁴ Peh morá íre tábúsoq marahna naneq teawiníe. Arega ínénsabe téh aiq pútare aintáronaraq anotahtaq arutaboiraíntaróne. Amahnága túbáh ague írakaunóne. ⁵ Arega ínénsabe téh anotahtaq arutaboiraíntarónayabé iwíáhue tagáhnó. Amahnága arega peh ákáhtaq arutaboiraíntahnayabé íre kaweróne. Minayabe iwíáhue tagé téh miraurónanserah mónkakákq miraúno. Arega mó iwíáh íre inaraq areba kure areba kéh aráhmú sabiwianaugé. ⁶ Mó kawéq sánsá matiahne. Níkóra kéréh kéné sánsá sehgió kegá ahbabáq miraonsabé awahriehrana íné moq mi sansánsábé nuwahriehre.†

⁷ Íre parosa áhréákákq ánino, Manikáne Awanka Sísa tagaríáh ké teí éhwéhmé kawerue iro. Ahbabáq kiotaikina anínsábé, Íné Manikáne kaweq matábúrápéqté áwánká ara oga mía míaozahi será náhnó ataníe íre.

Síména suwahpeqte Sísa tagaríáh ké teriu ehwéhne.

⁸ Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íópeqté ánínká Síména suwahpeqte Sísa tagaríáh kéréq auráq matiéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Íné ebeqte aní múge. Íné anehete aní múge. Íné pukéna iriwe oga úkurau aní múge. Mah ehwéh teawiníboq iro. ⁹ Íre kaweq sunúq surainsabé arene arupipeq umehirana tagoge. Are tabonah aní míahnana tagoge. Móneakákq ménsámehnsánkakaq íre kéhre ényabé peh morá ínéga náwú náneqmarí áhnite matiahne.

Péhenéra, Asiu anímáí múné irare kegá are éhruruowana íróge. Se íre Asiu kahnáhnéra peh owainawa kahnáh míáhwe. ¹⁰ Segá are áwíoqnehrataqmé íre áhreúno. Owainawanka mirainaga mó kegá ite táhmaro karábúsiipéq itagéhe. Mi tanáhráq wega áhwárawe tagáhnana nayáhnkú wéhékáh íre kaweq sunúq kanawire. Are pukina tanáhráqkákákq néne sánsá íre susa peh kawerue sehginaraq oga mía mía apéq awiníe.

¹¹ Íre parosa áhréákákq ánino, Manikáne Awanka Sísa tagaríáh ké teí éhwéhmé kawerue iro. Ahbabáq kiotaikina anímé anehe puké tanahráq iraipéq íre kaqauwankéhe. Írakaumo íre.

Pégámúma suwahpeqte Sísa tagaríáh ké teriu ehwéhne.

¹² Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íópeqté ánínká Pégámúma suwahpeqte Sísa tagaríáh kéréq auráq matiéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Éberiopeq éberiopeúe áwéhria poká néne níwéhipeq kéhre. Mah ehwéh teiníboq írátíáhro. ¹³ Owainawanka arenawahpeq wahnah wahnahnime aiq tagoge. Neníwíqsabe íre ayehitegurégúia peh néne ehweh teri terinurone. Arenawahpeqte mátábúwé aiq tagaríóge. Owainawanka arene mátaburapeq mía míairara ínénsabe suwahrieh kegá néne ehweh pahsutai aní Ántípa subiq sutotaq arega néne sánsá íre susa peh kawerue sehgiónana tagoge.

† 2:6: Níkóra kéro kegá síwáhnoréra, Péhepehe maníkánsábé iwíáh íwíáhoró aritera, Mó kené weh ahre abarioro éra síwáhnoruwe.

¹⁴ Arega íre tábúsoq marahna sansá teawiníe. Are míahnarabeqte mó táhmaro kegá Pérámane sansá sehgiówe. Ísara kegá ahbabárigheéna Pérámaga naho Péráki péhe sánsá sokigi awuwe. Sokigi awuwana Pérákiga Ísara ke ahbabáq sansa sokigi ariuwara sega péhepehe maníkánsábé titirue nájú tahutáhúq néra mó kené weh ahre pehipi abariowe. ¹⁵ Are míahnarabeqte mó táhmaro kegá Níkóra kéréh kéné sánsá ahbabáq sansa sehgiówe. ¹⁶ Mi ahbabáq sánsá sue peh kaweq sansánúno. Íre mirainaraqmé mótaq areba kure níwéhipeqte pókáráté mi ahbabáq ké apiwe kamah ariníe.

¹⁷ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísá tagaríáh ké teí éhwéhmé kawerue iro. Ahbabáq kiotaikina anímé íópeqte tópáh, kopésúó tópáh náwiníe. Ínéga o awíq taberábe ebáhtáq sehiranarena náwiníe. Wehukega mi awíq íre ahtabahwana peh morá matíéh áninká ahtebankehe ire.

Táiyátáira suwahpeqte Sísá tagaríáh ké teriu ehwéhne.

¹⁸ Íné ehweh tení áninká mó mahraréna, Íópeqte áninká Táiyátáira suwahpeqte Sísá tagaríáh kéréq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teáwo.

Íné Manikáne ahninkáwáéna néne niurame ira tahnsáne. Néne nigárámé káhpahga aurehtehrinserahne. Mah ehwéh teiníboq írátíahno. ¹⁹ Arene sánsá moke tagaríóge. Arega ínénsabe aiq pútare ainte mó keyábé arutaboire séhréh aritahne. Arega néne sánsá íre susa peh kawerue sehigionana tagaríóge. Arega anehepeqte árámbehríónaga arene ebeqte arámbehrí kiotaikirana tagoge.

²⁰ Peh morá íre tábúsoq marahna naneq teawiníe. Mó ahre íní wenáwíq Séséberie. Wegá areba ména néne arambehri ke péhe éhwéh síwáhnorire. Wegá péhenéna, Íné Manikáne ehweh iraru iní múge éna Manikáne arambehrio keyábé síwáhnoréna, Itega mó kené weh ahre pehipi abarioro. Péhepehe maníkánsábé titirue nárie tahutáhúq nahro síwáhnorire. Mi pehe sánsá síwáhnoriraq arega íre ahqáho atahne.

²¹ Wene ahbabáq sansa suankeheéna peh áwé tagogana wega mi ahbabáq sánsá sueyabe íre awahbehre. ²² Minayabe mi inínseq we abario kereqsabé, Awahreoro aritena anotahtaq kamah ariníe. Sene ahbabáq sansa íre susa peh mirairataq kamah ariníe. ²³ Mi iní kéréh ánímáí subiq suaníe. Subiq suahnaq ite Sísá tagaríáh kéq tagéq Manikánka wehukene sirupipeq sene iwíáhipeq aiq tagaríéhre ahtebagehe. Itega miraira sansá tagéna morání moránínue saime náiníe.

²⁴ Ite Táiyátáira suwahpeqte Sísá tagaríáh ké táhmaro itega mi ahbabáq íníné sánsá íre sehgiówe. Mó kegá mi ahbabáq sánsánsábé iraréra, Owainawane kopésúéh éhwéh íráhro ewaq itega ahqáho aritahwe. Itensabé mó págege ehwéh íre aitaníe. ²⁵ Peh morá itega írátíáh sánsá íné túóna tanáhráqkákáq kawerue sehgióro.

²⁶ Ahbabáq kiotaikéna néne sánsá anehe tanáhráqkákáq kawerue sehgina anínsábé, Mah kehiná kéhiná wahnahnarito ataníe. ²⁷ Nániboga ínénsabe, Wahnah arito aintéhnserah wensabé moq, Wahnah arito ataníe. Wehukéninká anotah sahtáté kunuba subiqme piterúéhnserah ahbabáq keraq wahnahnaritankéhe. ²⁸ Wahnahnarítéh ání anotah wehyóq tuembíná náwiníe. ²⁹ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísá tagaríáh ké teí éhwéhmé kawerue iro ire.

3

Sáhrísi suwahpeqte Sísá tagaríáh ké teriu ehwéhne.

¹ Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íópeqté ánínká Sáhrísi suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Abapete téhtaré íópeqté kégá ínéba mía míaowana abapete téhtaré wéhyóq táhtotawéna mah ehwéh teawiníboq iro. Arene sánsámé moke tagarióge. Mó kégá are tagéra, Kaweq ogamé sansanóna aní móne atáhwana ínégá mó iwíáhéna, Are pusa aní míahne uge. ² Minayabe irigue arega moke matiahna sansá, íre soraq suahna sansá ambubu atawé tábúsoqme sehgio. Arene sánsá aiq tagarióge. Moke arene sánsánsábé Manikánka, Íre tábúsoq marahne íwíáhíre. ³ Arega írátóna ehwéhnkákáq ahtebarona ehwéhnkákáq mónkákáq iwíáhíre tagé kawerue sehgio. Ahbabáq sansa sue kaweq sansánúno. Arega íre mirainaraq areba séna kamah awinauge. Aebó ánínká iwíáhíre sinserah are íre tagariahna tanáhráq areba sinauge.

⁴ Ite Sáhrísi suwahpeqte Sísa tagariáh ké ite mó táhmaro íre ahbabária peh kaweqtaq míah púaq taberábe korósí aneranerarueq ínereq moráráq nogigéhe.

⁵ Ahbabáq kiotaiki aní taberábe korósí sukiwe míahno atena oga mérapeq awaq míéhra ke síwíq kéhrabeq wenáwíq íre sorahrúaníe. Írakaumo. Peh Nániboreq íópeqté kéreqpa wenáwíq pahsuaníe. ⁶ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro ire.

Pírárépía suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

⁷ Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íópeqté ánínká Pírárépía suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Íné kaweqtaq mía míau anínéna aiq pútaq sansá áwahe aní múge. Tébitiga naho wahnahnúnserah ínégá págegeue wahnah wahnahnuge. Ínéga síú ónsá mó kégá íre paiqmarahráhowe. Ínéga paiqmaró ónsá mó kégá íre sioráhowe. Mah ehwéh teawiníboq írátíahno.

⁸ Arene sánsá moke tagarióge. Are peh ákáhtaq págege aní míahnana tagarióge. Arega néníwíq anehepeq íre susa peh néne sánsá kawerue sehgiogana tagarióge. Minayabe arene auranabiahtapeqte ónsá siatógara mó kégá íre paiqmarahráhowe.

⁹ Owainawansabé iwíáh iwíáh ataneheéra momiwío kégá péhephenéra, Ite Asiu ke úne ewe. Ínéga miraoro unka mi kégá areba séra arene aigárátáq káuqmunue arensabé iwíáh iwíáhéra ínégá arensabé nirutaboirume ahtebagehe. ¹⁰ Mah kehiná kéhíná áhwárawe taganieéna íre kaweq sunúq mah marákó marákó sinawire. Arega néne ehweh peh kawerue sehgiogana puana are auráq matíáhnaga mi sunúqká are íre áwíoqnankehe. ¹¹ Ínéga apubúue sinauge. Arega arambehriuronayabé merona apéq mó kégá meyéhboq ambubu atawé arega ahteabáhna sansá kawerue sehgio.

¹² Ínéga ahbabáq kiotaikina anínsábé Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté náhwíáhnansánsé tahnsa míahno ataníe. Wega mi nahupéqté ahriahri íre tueyokinkehe. Írakaumo. Maniká Nánibone mátabu o Sarúsarama suwahpeq íópeqté tuinawire. Mahna teawú mátabú áwíqkakaq Maniká Nánibo wenáwíqkakaq néne o niwíqkákáq ahbabáq sansa kiotaikina aníné anonkataq sehiranaraníe. ¹³ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro ire.

Áráórísía suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

¹⁴ Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íópeqté ánínká Áráórísía suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Ínéwé aiq pútaq ehwéh áhwáro anínéna Manikáne ehweh tábúsoqme teri terinu anínéna peh aiq pútaru aní múge. Ínéwé moke Manikánka miraro naneqmarí áhwáro aní múge. Mah ehwéh teawiníboq iro. ¹⁵ Arene sánsá moke tagarióge. Arewe íre tuituiragire. Are íre osoréhre. Írakaumo. Are peh ákáhtaq osoréhnsábé íre nuwahbehre. ¹⁶ Arewe peh ákáhtaq osoréh púana wehukénínká wene áwéhipeqté kahqmuri topáh kisúéhnserah are níwéhipeqté kisuanage.

¹⁷ Arega mahraré, Íné áhnte moné matawéna áhnte mensáméhnsá kéhre ene. Mó naneqsabé íre tabonahuge ene. Írakaumo. Arewe íre kaweqtaq míahne. Ahtebañ kegá are tagéra, Múguwahgu aníne iwíáhowe. Are tabonah aura pira aní mé pehrákora aní míahne. ¹⁸ Minayabe teawiníboq iro. Are íre tabonah aní míankehboq áhnte kaweq naneq, kóra moné ínéba sebaiqmaro. Are pehrákora aní míahnana mó kegá tagehranka ayehitéhnehoé taberábe korósí úbíq miankéhboq sebaiqmaro. Arene auranka kawerue tagankehboq máráhsíni sebaiqme aurapi abaqmaro.

¹⁹ Ínéga nirutaboiru kegá ahababárotaq sensabé ehweh aritena kamah aríúge. Miraunsabé arene ahababáq apubúue sue néne kaweq sansá sehgio. ²⁰ Tagariahno. Ínéga onsaraq iriwe ména pakobakoéna áhrabuge. Néne ehweh íréh ánínká onsa siintahnana kibekue weba míanie. Wereq kiwéta táhutahuroyehe.

²¹ Ínéga kiotaikéna Nániboga wahnah wahnahnirabeq wereq tútuue míóge. Ahababáq sansa kiotaikína anínsábé, Máho teawiníe. Ínéga wahnah wahnahnurabeq tútuue míónserah arega moq ínereq mahtaq wahnah wahnahnurabeq tútuue míahno ataníe. ²² Íre parosa áhréákák aníno, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro ire.

4

Sega íópeq Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh éhwéhne.

¹ Anehe íné Sóniga mó tagogana íópeqté ónsá sírana tagoge. Írátáu ehwéh pembíáh tahnsa ehwéhnká mó mahraréna, Anehe sína naneqsabé sokigi awiníboq íópeq kio ire. ² Íópeq kio irana Manikáne Awanka págege aintéhrana néniwanka tagéna wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh aní tagoge. ³ Apahtáro ébáh síwíq sásípa, kóníríáni, éméra kéhre. Kóníríáni ebáhmé tautáúq ebáhne. Éméra ebáhmé sehenáh ebáhne. Patahga sásípa ebáhtáq patahirana téhrehnserah mitaq tútuue míéh aní wenaneq téhrehre. Tautáúq ebáh, kóníríáni ebáhnká tautáúrinserah mi aní wenaneq tautáúrire. Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq ora pewe abugeqnáh atawéna sehenáh ebáh, éméra ebáhnká tahnsanue téhrehre.

⁴ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq mó síáhwári abugeqnáh atiehrara 24 abóawáh wéhgá mitaq tútuue míáhwe. Se taberábe korósí úbíqme méra kaweq ayáhúq, kóraraté miraía áyáhúq sukiwe míáhwe. ⁵ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráqte sokaeqsuena ehwehnéna puruburuire. Mi síáh abiahtapeq abapete téhtaré kánéqká téhrehre. Mi kanéqmárimé Manikáne Awane. ⁶ Mi síáh abiahtapeq anotah kawéhú tahnsa náneq, timano tahnsá náneq kéhre.

Itaréitaré oga míáh ká wahnah wahnahnirabeq abugeqnáh atawéna siuranabiahtapeqkakák sinehepeqkakák áhnte aurá kéhre. ⁷ Ebeq oga míéh ká úrinsi iá tahnsa káne. Anehe oga míéh kámé awehq kaho tahnsane. Mó

anehe oga míéh kámé wehukeníne auranabiah masa káne. Mó sinehe oga míéh kámé kúpapaqka puahmbuahninserah tahnsá káne. ⁸ Mi itáréítaré oga míáh kámárí mó ka mó kanue abapete morá óé kένα moke sinonkataq áhnte aurá kéhre. Sene oe awenahpeq moq áhnte aurá kéhre. Sega wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakákáq ahriahri mahraréra,
 Maniká itene Wahnahnka moke miraorahire.
 We peh kaweqtaq mía míai aníne.
 We peh kaweqtaq mía míai aníne.
 We peh kaweqtaq mía míai aníne.
 We naho mía míáú anínéna
 amahnága moq ména
 mókakeakákáq peh mía míaina tuinawire ewe.
⁹ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh ánínká ahriahri mía míaire. Mina oga míáh kámárinká wenáwíq pankerera wensabé, Kaweróne atera iwíáh iwíáh atáhwe. ¹⁰ Sega iwíáh iwíáh atáhtáq 24 abóáwáh wéhgá wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh áníbá sewe. Sega ahriahri mía míai aníné auranabiahtapeq séra sene kaweq ayáhúq mitaq marera káuqmunue, Arebataq anotah aní móne éra wensabé iwíáh iwíáh atáhwe. ¹¹ Iwíáh iwíáh atera igonkónue mahraréra,
 Arewe Maniká itene Wahnah mone.
 Are anotah kawéq aní móne.
 Arensabé iwíáh iwíáh ateq arenáwíq pankerone.
 Anotah Wahnáh aní móne.
 Arega moke miraorahóne.
 Arega moke kéh náneq miraróne.
 Are awáhbeh sansámé mirarónana
 amahnágaákákáq kagaire.
 Minayabe arensabé iwíáh iwíáh atone éra igonkónowe.

5

Wehukega íre pugerahráhi pukú éhwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh aníné ayah púpeq sehirkakakaq pukú táhtotíéhana tagoge. Mi pukú abapete téhtaré únkúméhraté táhpatainsabé pehipi íre pugerahráhire. ² Pehipi íre pugerahráhinsabé íopeqté págege anínká anotah éhwéhnue mahraréna, Peh kaweqtaq mía míai anínká mi unkúméh kéhsuena mi pukú pugerahráhire. Ahriahri kaweqtaq mía míai anímé insega pugerahráhiro ue kasenire. ³ Insega pugerahráhiro irana íopeqkákákáq mah marákó marákóípéqkákákáq pusa ké míáhrabeqkákákáq púku pugeqme tagahrahi aní írakaunire.

⁴ Mi pukú pugeqme tagahrahi aní írakauninsabé ínégá áhnte ibisoge. ⁵ Áhnte ibisogana peh morá ábóáwáh wéhgá ínénsabe, Íre ibisáhno. Tagáhno. Súra kahnáh aní míéhre.* We úrinzi iá tahnsa aní míéhre. We Tébitine anahwa ména kiotaiki aní púana mi abápété téhtaré únkúméh awehra q kéhsuahráhéna mi pukúípéq tagahrahire ire.

Sóniga Sipisípiq Áráhq tagó ehwehne.

⁶ Ínéga tagome subiq suto Sipisípiq Áráhq míéhana tagoge. Wahnah wahnahnirabeq oga míáh kámárí míáhrabeq ákáhpi iriwe míéhara aboawah wehgá abugeqnáh atíáhwana tagoge. Sipisípiq Áráhqne ayahqnopeq abapete téhtaré pówéh kένα abapete téhtaré áurá kéhre. Mi aurámárimé Manikáne íopeqté ké wóe. Wega mi ke mah marákó marákóípéq eqmaq suowe.

* 5:5: Sisa kahnáhmé Súra kahnáh móe.

⁷ Mi Sipísípiq Áráhqka kure wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh áníné ayah púpeqte púkú meyéhre. ⁸ Wega meyéhtáq itaréitaré oga miáh kámárínseq 24 abóáwáh wéhreqka Sipísípiq Áráhqne auranabiahtapeq arehunseraráq méra káuqmunowe. Segá moke morá moránue kítahtahnsá náneqkákáq kóraraté miraia párétáhákáq matawéra káuqmunue igonkónowe. Kaweq kunkúni naneq párétahipéq kéhre. Minawé Sísa tagariáh kéga púrero ehwéhne. ⁹ Káuqmunue igonkóno kéga o igonkónéra mahraréra, Arega miraónaga mi pukú mewe kéhsuahráhone. Are subiq sutotaq Manikáne animarí míageheé arene korahqtaté wehuke insahwé aritahne. Arega íre peh morá kéhíná insahwé aritahne. Mó kehíná suwahpeqte kéákáq mó ehwéhnikákáq kéákáq mó kuasa mó kuasa kéákáq mah marákó marákóipéqte kéákáq insahwé aritahne. ¹⁰ Arega insahwé aritahna kéga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké úkéra wahnahnéra mókake mah marákó marákóipéq wahnahnaritagéhe éra igonkónowana írátíoge.

Sipísípiq Áráhqsave iwíáh íwíáh ate ehwéhne.

¹¹ Íné Sóniga mó tagogara áhnte peh íregárita íópeqte kéga igonkónowana íróge. Peh áhnte tahuséní kéga igonkónéra miáhwe. Wahnah wahnahnirabeq itaréitaré oga miáh ká iriwe miáhrabeq 24 abóáwáh wéh miáhrabeq íópeqte kéga abugeqnáh atawéra iriwe méra igonkónowe. ¹² Segá anotahtaq igonkónéra mahraréra, Subiq suto Sípísípiq Áráhqmé anotah aníne. Minayabe wega págegeue wahnahnéna áhnte kawéq náneq matawéna ahtebia ánínéna moke miraorahire. Moke miraorahi puaq wenáwíq pankereq, Kaweróne ateq iwíáh íwíáh atone ewana íróge. ¹³ Manikánka moke miraro naneqmarínká igonkónowana íróge. Íópeqmé mah marákó marákóipéqmé pusa ké miáhrabeqme sóreq wanípípeqmé moke mibeqte náneqmarínká igonkónowana íróge. Igonkónéra mahraréra, Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ánínseq Sipísípiq Áráhqseqne síwíq pankereq, Kaweróye ariteq ahriahri iwíáh íwíáh aritone. Anotah pagégé ánité míehya puaq ahriahri itensabé iwíáh íwíáh aitone ewana íróge. ¹⁴ Írógara itaréitaré oga miáh kámárínká, Aiq pútaróne ewara aboawah wehreqka marakóipeq káuqmunue sensabé iwíáh íwíáh arítáhwe.

6

Sipísípiq Áráhqka púkuraq unkumeh kéhsúéh éhwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana Sipísípiq Áráhqka matiéh púkúráq abapete téhtaré únkúméh kéhre. Sipísípiq Áráhqka náhmbáh 1 únkúméh kéhsúéhkana peh morá oga miéh kánká anotahtaq puruburu tahnsánue mahraréna, Mahbeq súno ire. ² Mahbeq súno irana taberábe oséráq tútuue miéh ánínká iq matiéhkana tagoge.

Tagogana wahnah kené ayahúq wene ayahqnotaq suki atéhrana pokue, Mó ke subipáhraruanieéna pokire.

³ Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 2 unkúméh kéhsúéhrana mó ogá míéh náneq kanká, Mahbeq súno irana íróge. ⁴ Írógana mó osé tautáúq osé ábóraragire. Manikánka mi oséráq tútuue míéh ání págege atena anotah ebeh poká awena wensabé, Mah marákó marákó pokue kaweq sunúq parabaruo ire. Mibeqté kégá ebehéra we subiq súéhigeheéna págege atena ebeh poká awire.

⁵ Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 3 unkúméh kéhsúéhrana mó ogá míéh náneq kanká, Mahbeq súno irana íróge. Irena tagogana mó osé pabusa osé ábóraragire. Mi oséráq tútuue míéh anínká ménsámehnsá agehmare naneq matíéhana tagoge. ⁶ Itaréitaré oga miáh kámári iriwe miáhrabeqte wehukenínká tahnsa ehwehnirana íróge. Mi ehwéhnká pabusa oséráq tútuue míéh ánínsábé mahraréna, Arega pokue arene arambehri miraé ehwehráhna tanáhráq sinkehe. Ehwehráhna tanáhráq púana táhutahuqme áhnte moné áwíroneherawoe. Óríwi awanká sónkákáq náhniáq sera sonkákáq pehragáhno.* Íre apiaro irana íróge.

⁷ Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 4 unkúméh kéhsúéhrana mó oga míéh kánká, Mahbeq súno irana íróge. ⁸ Irena tagogana mó osé wiehq osé ábóraragire. Óseraq tútuue míéh ání wenáwíqmé Puké Anine. Mó aní wenáwíqmé Iraipéqté Áníné. Wega Puké Ani anehe sire. Sega miraóyanka ebehéra áhnte pukowe. Sega miraóyanka ehwehrehrara áhnte mó ke pukowe. Sega miraóyanka wehuke mó naneq awáhré mó naneq awáhréue pukowe. Sega wehuke suboráho naneq kamári eqmarehyara mi kamárínká áhnte mó ke subiq súáhwara pukowe. Mi anitégá mah kehiná kéhíná itaréitaréráq saraqmarera apahtáro sárásá pehragéra peh morá sárásá moke subiq suehye. Miraóyara áhnte ke pukowe.

⁹ Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 5 unkúméh kéhsúéhrana Manikáne tahbe tehnopeq tagoge. Manikáne ehwehnsabé íre ahqáho atasa peh kawerue sehgiara wene ehweh tábúsoqme teri terinuro kewé mó kégá mi kawéq ké subiq sutowara sensiwamarí mitaq miáhwana tagoge. ¹⁰ Tagogara sensiwamarínká anotahtaq mahraréra, Itene Wahnahno, arega moke wahnah wahnahnóne. Arega ahriahri kaweqtaq mía míaé peh aiq pútaq sansá miraóne. Mah marákóipéq miáh kégá ite iubiq sutonsabé ahkake ehweh arite ayahq maraníbo ewe. ¹¹ Ewara íópeqté kégá mó aní mó anínue íre wahto taberábe korósíwári náriera mahraréra, Pehgáriq tanáhráq ahrenahro. Itene naruoga ite iubiq sutonserah sega itereq arambehrio kereq iteruwahraheq subiq súéhrataq anehe Manikánka ehweh aritankéhe ewe. Omaq sitéhra ke pukirataq wega ayahq marankéhe.

¹² Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 6 unkúméh kéhsúéhrana anotah mariire. Wéhékáhte ío nahonáh pabusa ambékí únáh tahnsa úkire. Úkirana inokáhpeqte ío tubugonahgoitaq korahbagirana tagoge. ¹³ Tagogana anotah soírírana awanká ánáh pururuqnaginserah íópeqté wéhyóqmárínká marakóipeq megire. ¹⁴ Megirara máhti sobuonserah ío moq sobuue tabanagire. Tabanagirana moke sáwéhwari móbeq agire. Moke sóreq waní ákáhpi kéh marákó moq móbeq agire.

¹⁵ Mi tanáhráq mah marákóipéqté wáhnáhmárínseq anotah wehwárínseq ebeho kené kíápéténiwarínseq áhnte monéákáq kéreq tauntahu wehwárínseq

* **6:6:** Árúka 16.6 aigárapéqté éhwéh tagáhno.

arambehriraq saiqnariáh kéreq arambehriyabé ápeq meyháh kéreqka pehbeheráh pokue táhmaro kegá íre ambarúnkákáq mátáipéq tabanagowara mó táhmaro kegá sáwéhrapeq ónapipéq tabanagowe. ¹⁶ Tabanagéra sáwéhakaq ebahnkakáqsábé mahraréra, Ite akariue iubiq suo. Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ánínseq Sipisípiq Áráhqseqka itensabé anotahtaq abiahnsa aitehyansabé akariue iubiq suo. ¹⁷ Kamahina tanáhráq aiq si puara inserénga kaweqtaq míahraho ewe.

7

Manikánka 144 táhúséni (144,000) Ísara ke omaq sito ehwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogara íopeqté itaréitaré kegá mah marákó marákó ayehré ayehré iriwe méra sóiriq saiqnariáhwe. Sóiriqka marakóakaq sóreq wanínkákáq awankánkakaq sóiriríneho éra saiqnariáhwe. ² Mó íopeqté ánínká íó kiembogirabeq kírana tagoge. Tagogana wega Maniká mía míai aniné máhki aritáhráhi naneq ayahpi matíéhre. Matawéna wega íopeqté itaréitaré ké marakóakaq sóreq wanínkákáq íre kaweraruahráhi keyábé anotahtaq mahraréna, ³ Marakóakaq sóreq wanínkákáq awankánkakaq amahnága pehrahgahro. Ebeqme Manikáne arambehri kené siyehitaq wene máhki sehiranaritanéhe. Arítáhnaraqmé anehe mi naneqmarí íre kawerarúáhro ire.

⁴ Íopeqté kegá siyehitaq Manikáne máhki sehira meyháh kéwé 144 táhúséni (144,000) kee ewana íróge. Ísara kewé airápété téhtaré káhnáh míáhwe. Máhki arítáh kegá moke mó káhnáh mó káhnáhnue sehiranarítáhwe. ⁵ Máhki sehiranarítáh kegá Súra káhnáh 12 táhúséni (12,000) ke sehiranaritera Árubéni káhnáh 12 táhúséni ké sehiranaritera Ágáti káhnáh 12 táhúséni ké sehiranaritera ⁶ Áséra káhnáh 12 táhúséni ké sehiranaritera Nápátári káhnáh 12 táhúséni ké sehiranaritera Mánáse káhnáh 12 táhúséni ké sehiranaritera ⁷ Símióni káhnáh 12 táhúséni ké sehiranaritera Áriwái káhnáh 12 táhúséni ké sehiranaritera Ísákah káhnáh 12 táhúséni ké sehiranaritera ⁸ Sébúrúna káhnáh 12 táhúséni ké sehiranaritera Sósépa káhnáh 12 táhúséni ké sehiranaritera Pénsámíni káhnáh 12 táhúséni ké sehiranarítáhwe. Miraue káhnáh sehiranarítáhwe.

Áhnte kegá Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh éhwéhne.

⁹ Íné Sóniga togagara áhnte ke, íre sáhnsahoráho ke moráráq iriwe míáhwe. Mó kehiná suwahpeqte kéákáq mó kuasa mó kuasa kéákáq mah marákó marakóipéqté kéákáq mó ehwéhnkákáq kéákáq mó tahmáro mó tahmároue moráráq iriwe míáhwe. Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ánínseq Sipisípiq Áráhqseqne siuranabiahtapeq iriwe míáhwe. Sega íre wahto taberábe korósí sukiwe méra awanká ánáh táhtotawéra pore poreowe. ¹⁰ Pore poreéra anotahtaq mahraréra, Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ánímé itene Manikáne. Wereq Sipisípiq Áráhqseqka insahwé aitaróyansabé amahnága kaweqtaq mía míáuúne ewe.

¹¹ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ánínseq abowah wehreq oga miáh kámárinseq miáhtáq moke íopeqté kegá abugeqnáhnue iriwe míáhwe. Iriwe méra wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ániné auranabihtapeq arehunseraráq méra káuqmunue Manikánsabe iwíáh íwíáh atáhwe. ¹² Iwíáh íwíáh atera mahraréra, Aiq míre. Maniká itene Wahnah anotah aninéna ahtebia aníne éq wensabé, Kaweróne ateq wenáwíq pankereq ayahmaq atone. We págege tauntahu aní miéh púaq ahriahri wensabé iwíáh íwíáh atone. Aiq miraoneheqmúne ewe.

Amahnága mah kahnáhné síerime aiq parabagire i ehwéhne.

¹³ Peh morá ábóawáh wéhgá ínensabe kasenéna, Íre wahto taberábe korósiákák ké inseréhbo? Se eheqte seo ire. ¹⁴ Eheqte seo irana ínega wensabé, Anotah aní móne. Are aiq tagariahne uge. Ugana wega ínensabe, Mi kené naruoga síwioqnéra kamah arítowara sene korósi Sipisípiq Áráhqne korahqpipéq pabeq paberurowana taberábe agire. ¹⁵ Minayabe Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhrabeq méra wene auranabiahtapeq mía míaéra wéhékáhnkakaq inokáhpeqkákák wensabé iwíáh iwíáh atáhwe. Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh ánínká sereq míéh púana wahnahnaritena séhréh arítéhre. ¹⁶ Se mókake íre sirupibiinawire. Íre tahbobóoneherawoe. Patahga íre kamah arinawire. Osoréh írágá íre tabisuanawire. Írakaumo. ¹⁷ Wahnah wahnahnirabeqte Sipisípiq Áráhqka se wahnahnaritankéhe. Wahnah aritena oga mía míaorahi waní arahno sokigi arinana Manikánka siurapite áqnú moke sorahruankéhe ire. *(Aisaia 4.5,6)*

8

Náhmbáh 7 unkúméh kéhsúéh ehwehne.

¹ Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 7 unkúméh kéhsúéhrara pehgáriq tanáhráq, ákáhtaq ahwáh íopeq íre ehwehnia peh ehiya míáhwe. ² Mi tanáhráq sótaikitaq íné Sóniga tagogara abapete téhraníté íopeqté ké míáhwe. Manikáne auranabiahtapeq iriwe mía míaéra abapete téhtaré pémbíáh meyáhwe.

³ Meyáhwana mó íopeqté ánínká sure Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh táhbérápéq iriwe ména kóraraté miraia párétáh matíéhre. Mi parétáhípeq kaweq kunkúni pahuráh ira tehrena áúnirana kaweq kunkúnire. Áhnte kunkúni naneq náwéwana íopeqté ánínká minaakaq Sísa tagariáh kéné púreq ehwéhnkákák morábí ánkare Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh táhbé kóraraté miraia táhbérápéq titiratéhre. ⁴ Titiratéhrena áúninkákák Sísa tagariáh kéné púreq ehwéhnkákák íopeqté áníné párétahípeqté kiena kire kire Manikáne auranabiahtapeq kire. ⁵ Kírana íopeqté ánínká Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh táhbérápéqté írá tarasa mewena we matíéh párétáhípeq obenkíq marena mah marákó marákóipéq tuparúéhre. Tuparúéhtáq puruburuéna anotah ehwéhnéna sokaesuenta máríire.

Íopeqté kégá pémbíáhno ehwéhne.

⁶ Abapete téhtaré íopeqté kégá abapete téhtaré pémbíáh matawéra pémbíáhnoneherawoe.

⁷ Náhmbáh 1 íopeqté ánínká pémbíáhnirana obiaurankákák irakák korahqkákák mah marákó marákóipéq tuparúéhrena sehekáhnkakaq marakóakaq apahtáróráq saraqkirana peh morá sárásá tagirana téhtaré peh kéhre. Peh kéhrana uwaruntúme moke tagire.

⁸ Náhmbáh 2 íopeqté ánínká pémbíáhnirara anotah iráreh sawéh tahnsa náneq sóreq wanípípeq tuparúéhrena waní apahtáróráq saraqme kéné peh morá sárásá korahq úkirana téhtaré sárásá peh kéhre. ⁹ Wánípeqté ménkáméhnká peh morá sárásá pukowana téhtaré sárásá peh oga míáhwana sípi peh morá sárásá wáninkowana téhtaré peh kéhre.

¹⁰ Náhmbáh 3 íopeqté ánínká pémbíáhnirana kánéqka téhrehnserah anotah wehyóq téhréna íopeqté ísígue megire. Wání apahtáróráq saraqme kéhrarana wehyoqka wání aroipéqkákák arahnotaqqákák peh morá sárásátáq surahire.

¹¹ Mi wehyóq áwíq Kítahé Maráhsíníe. Mi wehyóqká ísígue márunsurahitaq wání peh morá sárásá kítahé waní úki puara áhnte kegá pukowe.

¹² Náhmbáh 4 íópeqté ánínká pemiáhnirana pópoqnahakáq íónkakaq wehyoqmarínkákáq apahtárórác saraqme kéhrana peh morá sárásá subírana íre téhria peh sunkíkíragire. Minayabe wehekáhnabubu peh ákáhtaq téhrehrana inokáhnabubu peh ákáhtaq íónitehrana wehyoqka peh ákáhtaq téhrehre.

¹³ Íné Sóniga tagogana íópeq anotah kuqnúnká paqme kéna anotahtaq mahraréna, Mó íópeqté ánítógá pemiáhnonehera irataq anotah kamáh arieneherawoe éna uwo uwo uwo ire. Uwo uwo éna, Mah marákó marákóipéq míáh keyábé iwíáhunka nirupipeq anotah uméhire irana íróge.

9

Íre ambarúnkákáq mátáipéqté kíyábé éhwéhne.

¹ Náhmbáh 5 íópeqté ánínká pemiáhnirana íópeqté wéhyóqká ísígue mah marákó marákóipéq márunsurahirana tagoge. Tagogana íre ambarúnkákáq mátáipéqté kí kéhrana wehyoqme áwíre. ² Áwírana wehyoqka onsa sírara abe kekiówana áhnte auninserah áúnká íre ambarúnkákáq mátáipéqté kírana wéhékáh íótaqkákáq moke íópeqkákáq akari agirana sunkíkíragire. ³ Sunkíkírira áúnirabeqte áhnte wahráhqmárínká séra mah marákó marákóipéq abae agowe. Mi kamári págege kamári méra wehiboyanka wehuke kamah arínsersahnowe.

⁴ Mi kamárínsábé, Uwaruntúnkakaq awanká ánáhakaq moke kíreh náneqkákáq pehrahro. Peh morá siyehitaq Manikáne máhki íre kéké síwíoqnahro aritera sensabé, ⁵ Wehuke subiq súéhboq peh moberíáh íótáq síwíoqnahro arítáhwe. Wehiboyanka wehuke pehnserah mi kamárínká wehuke pahwana síérire. ⁶ Áhnte síérirara mi tanáhrác pukéyabe suwahbehrra íre miraorahowe. Sega, Árahue pukinabugamo éra iwíáhue kabarowana írakaunire.

⁷ Mi wahráhqmárímé ebehorahi oséwári tahnsa míáhwana tagoge. Siyahqnopeq wahnah kené ayahúq, kóraraté miraia áyáhúq sukiwe míáhwana sene siuranabiah wehukene siuranabiah tahnsane. ⁸ Sene siyahrame ahreroné íre wahto ayáhrá tahnsanirana sene síwéhwé wehuke parahi ka úrinsi iáné áwéh tahnsane. ⁹ Sene ahrame káhpahraq kéhnserah ahráne. Áhnte ebehorahi oséwárínká sabirue nogí káhrégá pehbeheráh pokirana anotah ehwéhniire. Mina inserah mi wahráhqmárínká anotahtaq ehwehnowe.

¹⁰ Wehiboyanka pehnserah mi kané éhwegáránká pahrahire. Moberíáh íótáq sene éhwegáránká wehuke pehrana síérire. ¹¹ Wáhrahqmaríné wahnahme íre ambarúnkákáq mátáipéqté áníne. Íbaru ehwéh Asiu kené ehwehme mi wahráhqmáríné wahnahme wenáwíqmé Ábárónie. Kárikí kené ehwehme mi awíqmé Wehuke Íre Kawerarítéh Áníné.*

¹² Ebeqte íre kaweq sunúq aiq parabagirana téhtaré mó íre kaweq sunúq ábóraraginae.

Ósewarítáq tútuue míáh kégá mirao naneqsabé ehwehne.

¹³ Náhmbáh 6 íópeqté ánínká pemiáhnirana Manikáne auranabiahtapeq kéké táhbé, kóraraté miraia táhbé itaréitaré pówéhwári itaréitaré ayehráq kéhrana mitaqté ehwehnirana íróge. ¹⁴ Írógana mi ehwéhniká pemiáhní anínsábé mahraréna, Íyúpétísa waní aroipéq mitaq itaréitaré íópeqté ké táhru táhrue saiqnaríáh ké pugeq suo irana íróge. ¹⁵ Sega mi opéqkákáq íónkakaq wéhékáhnkakaq áhwahakáqsábé aiq áwénunowe. Mi tanáhráqsábé áwénunowana pugeq súéhrara mah kehíná kehíná apahtárórác saraqme míáhwana peh morá

* 9:11: Mi anímé owainawane.

túiná subiq suaneheéra pokowe. ¹⁶ Pokowara sene ebeho ké áhnte míáhwe. Sega ósene abobiahtaq tútuue méra peh íregáritaq 200,000,000 ke míáhwe irana íróge.

¹⁷ Néniwanka tagehtaq ebeho keakáq sene óseakáq mahraue tagoge. Mi ke káhpahraté miraia síótí sukiwe míáhwana tagoge. Mó síótíwárimé tautáúrirana mó síótíwárimé kókomuirana mó síótíwárimé wiehq kéhrana tagoge. Ósewaríné siyahqnomé úrinsi iáné ayahqno tahnsane. Iraakáq áúnkakaq osoréh ébáhnkákáq sene áwéhipeqté sire. ¹⁸ Iraakáq áúnkakaq osoréh ébáhnkákáq ósewaríné áwéhipeqté sinka mah kehiná kéhíná peh morá túiná subiq súéhre. ¹⁹ Ósewarínká sene síwéhrate wehuke kamah ariera éhwegárátáté subiq súáhwe. Sene éhwegará wehene ayahqno tahnsanéna wehuke kamah aríéwe. Peh morá túiná subiq súáhwara téhtaré túiná íre pukowe.

²⁰ Íre puko kegá sene ahababáq sansa peh sehgiówe. Sene ahababáq sansa íre susa peh siyahtate mirao naneqmarínkákáq owainawamarínkákáqsábé iwíáh iwíáh aritáhwe. Siyahnkaratáté mirao naneqme kóraakáq káhpahakáq ebahnkákáq awankánkakaq mewe miraowe. Miraowana minawarínká íre tagahrahire. Íre irahráhire. Íre nogoráhire. Írakaunire. ²¹ Mi kegá sene ahababáq sansa íre susa peh mó ke subiq suera ánégie sansankákáq ahgora sansánkákáq miraowe. Sega mó kené ahre weh abariéra mó kené ménsámehnsá aebóowe. Mi ahababáq sánsámárí íre susa peh matiáhwe.

10

Anotah íópeqté ánínká miraú ehwehne.

¹ Íné Sóniga tagogana mó aní, págege íópeqté ánínká mibeqté tuirana tagoge. Tagogana wehukenínká ambanta úbítí míéhnserah wega írábúyá úbítíéhra wene ayahqno abobóráhpeq ora períéhra wene auranabiah patah tahnsánéna wene aigará ira tehre.

² Wega pehgáriq pugesa pukú wene ayahpi matawéna mó aigará sóreq wanípépéq abasarawéna mó aigará mah marákóráq abasarawéna anotahtaq sawaiire. ³ Úrinsi iánká ehwehninserah anotahtaq sawaiire. Wega sawaiitaq abapete téhtaréráq puruburuire. ⁴ Puruburuitaq, Ínéga sehiraninie utaq íópeqté éhwéhnká mahraréna, Sawaii ehwéhmé íre sehiranúno. Mi ehwéh peh epéq éhwéh kankehe íre.

⁵ Peh epéq éhwéh kankehe irana sóreq wanítáq marakóraq abaseh anínká wene púpeqte áyáh íóperue pankeréhre. ⁶ Wene púpeqte áyáh íóperue pankeréna Maniká oga mía míai aní wenáwírue ehwehnire. Manikánka íópeqkákáq mitaq kéh náneqmarínkákáq mirarena mah marákó marákóákáq mitaq kéh náneqmarínkákáq mirarena sóreq wanínkákáq mipéq kéh náneqmarínkákáq moke mirarowe. Íópeqté ánínká Maniká áwírue mahraréna, Mah tanáhráq aiq parabaginaire. Manikánka mó íre íwénuninkehe. Írakaumo. ⁷ Írakaumo éna mó mahraréna, Náhnmbáh 7 íópeqté ánínká pembíáhnínaraq Manikáne épéqté éhwéh aiq pútaraginkehe. Wega naho íre teriasa peh wene ehweh iraru ke teriuwe íre.

⁸ Irana íópeqté éhwéhmé íre sehiranúno éwéh éhwéhnká ínénsabe mó mahraréna, Sóreq wanítáq marakóraq abaseh anínká pugesa pukú wene ayahpi matiéhre. Mi pukú koweo íre. ⁹ Koweo irana íópeqté ánípá kure wensabé, Káriq pukú menio ugana wega ínénsabe, Mewe náhno. Nehnaraq arene áwéhipeq sahq tahnsanínana arene arupipeq kítabanae íre.

¹⁰ Irana ínégá íópeqté áníné ayahpíte pukú mewe noge. Níwéhraq sahqka teinserahnirana nirupipeq áhnte kítabehre. ¹¹ Kítabehra wega ínénsabe,

Manikánka, Irarúno atahnah arega mókake sína naneqsabé irarinkehe. Mah kehiná kéhínámé sene marakówé, sene ehwehme, sene wahnahmarímé miraira naneqsabé irarinkehe ire.

11

Ehweh pahsúéhra anitéyábé éhwéhne.

¹ Agehmare naneq pegiqnáhnkara tahnsa náneq nániena ínénsabe, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqkákáq mibeqté táhbéákáq iriwe koagehmaro. Mibeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh ké sáhnsho.

² Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté mátábú ire agehmaro. Mitaq wáhnaupeqté ké wéhuwa náríra sega 42 ió Sarúsarama suwahpeq méra mi mátábú ire kaweraruagéhe. ³ Mi tanáhráq néne ehweh pahsúéhra anité págege aritahnara sega nahonáh kórósí aneranerue méra áhnte ió 42 ió pahsuqme irarigehe ire.

⁴ Téhtaré óríwí áwánkánkákáq téhtaré áráhmúákáq mah marákó marákóipéqté Wáhnáhné auranabiahapeq kéhrara ehweh pahsúéhra anité mi awánkátaré tahnsa móye. Mi aráhmúraré tahnsa móye. ⁵ Mó kegá mi anité ire kaweq sansá aritéhrataq mi aniténé síwéhipeqté íragá mi ke tabiq suanawire. Mi anité ire kaweq sansá aritéhra kewé miraue pukigehe.

⁶ Manikánka págege aritéhrara mi anitégá moke Manikáne ehweh pahsúéhra tanáhráq ibonsabé, Ahqáho atéhrataq ire ibonsorahire. Sene págege ehwéhniká moke wánímé korahq waní úkorahire. Sene págege ehwéhniká moke mó naneq mó naneq íroke naneqmarí mah kehiná kéhínápá serahire. Sega suwahbáhnaraq mi sansámá mí miraigehe.

⁷ Manikáne ehweh pahsúéhra tanáhráq parabagínaraq ire ambarúnkákáq mátáipéqté áwéhq poeráhqká kiembogue mi anitéreq ebehéna se kiotaikue subiq suankéhe. ⁸ Subiq suahnaraq sene sinonka Sarúsarama suwahpeq anotah ahtápéq ábóraq kanae. Mi kehiná suwahpeqsabé pabeqme ehwéhme Sóróma suwahpeqkákáq Ísípi marákórápéqkákáre. Mitaq sene Wahnahnka awankátaq táhpawe pukúwe.

⁹ Manikáne ehweh pahsúéhra aniténé sinonka apahtáro wéhékáhnkákáq mó ákáhtaq wehekáhnkákáq ómiga tagagehe. Mó kehiná suwahpeqte kéreq mó kuasa mó kuasa kéreq mó ehwéh mó ehwéhnikákáq kéreq mah marákó marákóipéqté kéreqka tagéra mi anité maisareyabe ahqáho aritagéhe. ¹⁰ Mi anité ire pukirataq sene ehwehnka ahbabáq ke síwíoqnagehe. Síwíoqnáhnna puara mi anité pukirataq marakóipeqté kégá iwíáh iwíáhéra ábáhrera sene iyahnabo anímá mí ménsámehnsá pehipi nárigéhe.

¹¹ Apahtáro wéhékáhnkákáq mó ákáhtaq wehekáhnkákáq parabagirana Manikánka mi anité oganúq sitahnara iriwe míéhrataq ómi se tagah kegá anotahtaq áhre agigehe. ¹² Áhre agirataq íopeqté éhwéhniká mi anitéyábé, Mahbeq kíótao ínara sene naruoga tagehrataq sega íopeq írábúyápipeq kibekoyehera-woye.

¹³ Mi tanáhráq anotah maríitáq mi kehiná suwahpeq peh morá áyéhráq ire kawerarúéhtáq abapete itaréitaré áyéhráq peh kéhre. Máriinka áhnte ke 7 táhúséni (7,000) ke subiq súehre. Peh awahoraq míáh kégá mina tagéra anotahtaq áhreéra Maniká íopeqté ánínsábé iwíáh iwíáh atáhe.

¹⁴ Mi sunúq aiq parabagire. Mó ire kaweq sunúq anehe áhníbórá sinawire.

Aboawah wéhwárínká Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh éhwéhne.

¹⁵ Náhnmbáh 7 íopeqté ánínká pembíáhnirana íopeqté éhwéhmarínká anotahtaq mahrarirana íroge. Mi ehwéhmarínká mahraréra,

Manikánka eqmaréh ání itene Wahnahnka mah marákó marákó wahnahné arámbéhrí aiq awaq míéhre. Wega ahriahri wahnah wahnahninkehe ire.

¹⁶ Manikáne auranabiah tapeq 24 abóawáh wéhgá tútuue miáhrabeqte irigéra sene siuranabiah maraipérue Manikánsabe iwíáh íwíáh atera ¹⁷ mahraréra, Maniká itene Wahnahno, arega moke miraorahóne.

Arewe naho mía míaé amahnága moq mía míaóne.

Arega págegeue miraé

mah marákó marákóipéq wahnahné arámbéhrí aiq awaq meronayabé, Kaweróne atone.

¹⁸ Arensábé suwahrieh kegá abiahnsanowah

arega moq sensabé abiahnsanónana

pusa ké sainsue tanahráq aiq sire.

Arene arambehri ke ápeq nárie tanahráq aiq sire.

Arene ehweh irare kereq

Sísa tagariáh kéreq arensabé áhteno kereq

arene sánsá sehgió kéreq ápeq nárinkéhe.

Arega anotah kereq íre síwíqkakaq kéreq

monserahnue iwíáhue tagé ápeq nárinkéhe.

Mah marákó marákó íre kawerarítáh ké

sainsue tanahráq aiq sire ewe.

¹⁹ Mi tanahráq íópeq Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté ónsá sírana Manikánka irarú ehweh kéh púkú pókísí ábóraq kéhre. Kéhrana sokaesuenta anotah ehwéhna puruburue márírana anotah ibó obiaurankakáq íbónsirana tagoge.

12

Karahrabah tahnsá náneq kansábé éhwéhne.

¹ Íópeq anotah naneq ábóraragirana tagoge. Íné Sóniga tagogana anotah iní patahraté aneranerue ména inokáhpeqte íó wene ai awenahpeq kéhrana wene ayahqnotaq airápété téhtaré wéhyóqmárínkánká áyáhúq sukiriéhrana tagoge. ² Mi iní kía ména wene ani maqmianai puana érinabé anotahtaq uwo uwoire.

³ Mó anotah naneq íópeq ábóraragirana tagoge. Íné tagogana tautáúq awasa káráhrábáhnaba ábóraragirana tagoge. Nayáhnkú pówéhákák abapete téhtaré áyáhqnónkákák kéhrana mi ayáhqnóták abapete téhtaré wáhnáh kéné ayahúq wene ayahqnomaríták sukiriéhrana tagoge. ⁴ Wene éhwegárátáté íópeqté wéhyóqmári subibinaruena mah marákóipéq tuparúéhrana mipéq sáhagire. Peh morá ákáhpite wéhyóqmári miraruéhrana ayehré ayehré kéh wéhyóqmári peh kéhre.

Mi inínká maqmianai aní nanieéna mi karáhrábáhnká mi ininé auranabiah tapeq ména áwénunire. ⁵ We áwénunirana mi inínká animai maqmaréhrara sega mi aní apubúue tumeqmera Manikánka wahnah wahnahnirabeq móátáhwe. Mi anínká mah kehiná kéhiná págege sahtaté págegeue wahnah wahnahninkeheéna Manikánka aiq omaq atéhre. ⁶ Mi inínká maqmarena pehbeheráh abatapi pokire. Wega káirabeq Manikánka wene máhriq kaweraréhrana wega apahtáro ópéq mó opéq ákáhtaq mitaq kowíéhrana Manikánka we wahnahnatéhre.

⁷ Íópeq anotah ebéhowana tagoge. Íópeqté ání mi keráq wahnahni aní wenáwíq Máhíkérie. Werek we keráh íópéqté kéreqka mi karáhrábáhnseq wene

íopeqté kéréh kéreqka ebehowe. ⁸ Íopeqté kéreqka mi karáhrábáhnséq we kéréh kéreq kiotaikéra kaqsúáh púara íopeq mó íre míahrahowe. ⁹ Íre míahrahowara íopeqté kéga mi karáhrábáhnséq we kéréh kéreq mah marákóípéq tuparúáhwe. Mi karáhrábáhmé we owainawamariné wahnah mire. Nahomé we wehe ména we mó awíq Séténie. Wega mah kehiná kéhínánsábé péhe éhwéh teriu púara íre kaweq sansá miraowe.

Sísa tagariáh kéga owainawa kiotaiko ehwéhne.

¹⁰ Íopeqté anotah ehwéhnrana íróge. Mi ehwéhnká mahraréna, Wéhékáhnkakaq inokáhpeqkákáq owainawanka Maniká Iteribone auranabiatapeq iteruwahrah ehweh arita aritaire. Amahnága íopeqté kéga owainawa íopeqté tunkaqsúáhwana Maniká, ite meirena kaweraitéh ánínká págegeue wahnah wahnahni tanáhráq aiq sire. Ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq atéh ání anotah aní úkéna págege aní úkire.

¹¹ Iteruwahga mah marárákóípété oga me tanáhráq íre iwíáh íwíahia peh aiq pútaq ehwéh pahsuera Sipisípiq Áráhqne korahqtaté owainawa kiotaikowe. Sipisípiq Áráhqne ehweh sehgiunayabé iubiq suaneherabomo éra se puke tanáhráqsábé íre áhreéra owainawa kiotaikowe.

¹² Íopeq míáh kéó, minayabe iwíáh íwíáhoró. Mah marákó marákóípéq míáh kéó, owainawanka ite kamah ainayabé itega uwo uwooneheqmóe. Owainawanka tagehme peh wahto tanáhráq kéh púana anotahta q taon-sahéna iteba aiq sire íre.

¹³ Karahrabahnka tagehme, Íné mah marákóípéq tuparúáhwe éna animai maqmaréh íní subiq suanieéna káréhre. ¹⁴ Mi íní anotah kuqnúné téhtaré óé áwéwana wega karahrabah auwena abatapi paqmena pokire. Mitaq apahtáro ópéq mó opéq ákáhta q mi íní kirabo atagehe.

¹⁵ Karahrabahnka mi íní wánínkinkeheéna wání mugiq súéhmana anotah wání pewe wánínka mi íní káréhre. ¹⁶ Káréhmana marakóga mi íní séhréh atanieéna marakó tahtahragirana mi wání mipéq tupekire.

¹⁷ Mi ininé animárimé Manikáne ehweh sehgió kéreq Sísa éhweh terié kéreq míáhwe. Míáhwana karahrabahnka mi inínsábé anotahta q abiahnsanéna mi ininé animárinseq ebehinieéna kogabaréna ¹⁸ sóreq wanítápéq arahwéra q iriwe míéhre.

13

Kiembogi kanká mirai ehwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana sóreq wanípípeqté anotah ka kiembogirana tagoge. Mi kamé abapete téhtaré áyáhnónkákáq nayáhnkú pówéhákáq kéhrana tagoge. Mi powéhwáritáq nayáhnkú wáhnáh kéné ayahúq sukiriéhmana tagoge. Mi kané ayahqnomarítáq Manikánsabe éhruru atéh éhwéh sehira kéhrana tagoge. ² Mi kané págege anónkámé tanahraipéqté ká áwéhq pusiné anonka tahnsáne. Wene aigáramé anotah kané aigará tahnsane. Wene áwéhwe úrinsi iáné áwéh tahnsáne. Karahrabahnka sóreq wanípípeqté kiembogi ka págege atena wene wahnah arámbéhrí awaq mio atéhre.

³ Mi kané peh morá áyáhnótáq pukorahi nao káráirana wagirana mah kehiná kéhínánká kurináhnéna mi ka kéréhwe. ⁴ Kéréhwana karahrabahnka mi ka págege atena, Wahnahnúno atéh púana mah kehiná kéhínánká karahrabánsabé iwíáh íwíáh atáhwe. Iwíáh íwíáh atera kiembogi kansábé moq iwíáh íwíáh atera mahraréra, Mi ka áhnte pagégé ká mire. Minayabe mi

kamé in-sega we tahnsa miéhro? Mi kanseq ebehínaraq in-sega kiotaikorahiro? Írakaumo ewe.

⁵ Iwiáh atéhrona mi kanká wewensabé iwiáh iwiáhi ehwéhne. Manikánsabe éhruru atena 42 ió págegeue wahnahnire. ⁶ Mi kanká Maniká áwíqkakaq we mía míairabeqkakaq íre kaweq ehwéh atena Manikánseq íópeq miáh kéreqsabé síéhruru arítéhre. ⁷ Owainawanka págege atowana mi kanká Maniká tagariáh ké ebeh aritena kiotaikéna subipáhrarúéhre. Wega págegeue wahnahnéna mó kehiná suwahpeqte kéákáq mó kuasa mó kuasa kéákáq mó ehwéh mó ehwéhno kéákáq mah marákó marákóipeqté kéákáq wahnahnarítéhre.

⁸ Págegeue wahnahnarítéh púara mah kehiná kéhínánká mi kansábé iwiáh iwiáh atagéhe. Manikánka mah marákó marákó íre mirarotaq oga mérapeq awaq miéhra ke síwíq púkuipéq sehiranúwe. Sipisípiq Áráhq subiq súówana mó oga úkúwe. Mi pukúwé wene pukúe. Mi pukúipéq sensíwíq íre kéh ké ómiga kiembogi naneq kansábé iwiáh iwiáh atagéhe.

⁹ Íre parosa áhréákáq kéó, kawerue íráhro. ¹⁰ Mi tanáhráq Manikánka in-sebópoq karábúsiipéq míankeheéna omaq atahnaraq mó kegá mi aní meqmera móatagéhe. Pokatate kirasuqme subiq suagéheéna omaq atahnaraq mi aní pokatate kirasuqme subiq suagéhe. Maniká tagariáh kéó, mi tanáhráqkákáq Manikánsabe aiq pútare ateq wene ehweh ambubu atawéq sehgióro.

Mó kiembogi kanká mirai ehwéhne.

¹¹ Íné Sóniga tagogana mó kanká marakóipeqté kiembogirana tagoge. We káriq sipisípiqné pówéhre táhnsá wene ayahqnotaq kéhre. Anotah karáhrábáhnká ehwehni serahnire. ¹² Anehe kiembogi kanká ebeq kiembogi kané págege wahnáh arítéh árámbehrí awaq miéhre. Awaq mena mah kehiná kéhínánsábé, Náo wagi kansábé iwiáh iwiáh atáhro éna págege arítéhre. Págege aritena ¹³ ótaq sansá págege sansánéna íópeqté irobinansabé, Mahbeq tuo iraritaq íópeqté irobina túirara áhnte kegá tagahwe.

¹⁴ Tagahwana anehe kiembogi kanká ebeq kiembogi kané págege arámbehrí awaq mena ótaq sansánire. Ótaq sansáni puara mah kehiná kéhínánká wene péhe éhwéhnsábé aiq pútare atáhwe. Mó anínká ebeq kiembogi ka pokatate subirana pukéna oga úkire. Anehe kiembogi kanká mah kehiná kéhínánsábé, Ebeq kiembogi kané pikísah mirareq, Minayabe iwiáh iwiáh atáhro arítéhre. ¹⁵ Iwiáh iwiáh atáhro aritena ebeqte kané pikísah págege atéhrona pikísahga oga úkéna ehwehnire. Ehwehninka pikísahyabé íre iwiáh iwiáh atáh ké subiq súéhre.

¹⁶ Anehete kanká mirarinka mah kehiná kéhínánká sene siyah púpeqkakaq siyehitaqkakaq máhki meyáhwe. Wega moke anotah kereq íre síwíqkakaq kéreq áhnte moné kéh kéreq tabonah kereq arambehriaraq saiqnaríáh kéreq arambehriyabé móne meyáh kéreq moke, Máhki meyáhro arítéhre.

¹⁷ Mi mahkí ahqáho atáh kegá ménsámehnsá íre paiqmarahráhowe. Peh morá mi kané áwíqpópoq wene náhmbahpopoq máhki matiáh kegá ménsámehnsá paiqmarahráhowe. ¹⁸ Teiú éhwéh iwiáhue tagahro. Ahtebahraho kegá mi kané náhmbahq ahtebahro. Mi nahmbáhqmé wehukeníné náhmbahq mire. Mi nahmbáhqmé mahraue 666 nahmbáhre.

14

Sipisípiq Áráhqe animárínká o igónkóno ehwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana Sipisípiq Áráhq miéhrona tagoge. Wereq áhnte mó kereq 144 táhúséni (144,000) kereq Sáióna sawéhrápéq iriwe miáhwana

tagoge. Sipisípiq Áráhq áwíqkakaq Wenabo áwíqkakaq mi kené siyehitaq kéhrana tagoge. ² Ahkuaq ahkuari wanínká uinserah ehwéhnéna anotah purúbúrúinserah íopeqté éhwéhnirana íróge. Mi ehwéhmé peh kaweq ehwéh áhnte kegá kítah subónserah ehwéhne.

³ Sega Manikánka wahnah wahnahnirabeq itaréitaré oga míáh ká míáhrabeq 24 abóáwáh wéh míáhrabeq iriwe méra o igónkónowe. Mó kegá mi igónkó íre ahtebahwara peh mi ke 144 táhúséni (144,000) kegá ahtebéra igonkónowe. Se marakóipeq míarotaq Sísaga wene korahqtaté insahwé aritena kawerarítáaire. ⁴ Wehga ahbabáq ahréro íre abariéra peh kaweqtaq mía míaonserah mi kegá peh kaweqtaq méra Sipisípiq Áráhqka pokirabeq kéréhwe. Manikánseq Sipisípiq Áráhqseqka mi ke téh insahwé aritera kawerarítóye. ⁵ Sega péhe éhwéh íre iraria peh kaweqtaq mía míaowe.

Apahránító íopeqté kegá pahsúo ehwehne.

⁶ Íné Sóniga tagogana íopeq akáhnabubu peh morá íopéqté ánínká paqmíéhana tagoge. Wega mah kehiná kéhíná kaweq kagai ehwéh korerie arámbéhrí kéhre. Mó kehiná suwahpeqte kéákáq mó kuasa mó kuasa keakáq mó ehwéh mó ehwéhnkákáq kéákáq mah marákó marákóipéqté kéákáq mi ehwéh korerie arámbéhrí kéhre. ⁷ Íopeqté ánínká anotahtaq mahraréna, Manikánka ehweh aitena sainsue tanahráq aiq si puag wensabé áhreeq iwíáh iwíáh atáhro. Íopeqkákáq mah marákó marákóákáq sóreq wanínkákáq moke wání arahnonkakáq miraro aninsábé iwíáh iwíáh atáhro íre.

⁸ Mó íopeqté ánínká anehe séna anotahtaq mahraréna, Áhnte kehiná suwahpeq Pábíroni suwahpeq íre kaweragire. Moke mibeqté kegá miraonserah mah kehiná kéhíná tagéra sene ahkaragára sansánowe. Píah néra ahbabáq ini abarionserah sega íre kaweq sansánowe. Minayabe Pábíroni suwahpeq aiq moke íre kaweragire íre.

⁹ Mó íopeqté ánínká sinehepeq séna anotahtaq mahraréna, Kiembogi kankákáq wene pikísahakáqsábé iwíáh iwíáh atéh áni wene ayahnkarakákáq wene ayehitaqkakáq máhki matíéh áni Manikánka mi aní kamah awinkéhe. ¹⁰ Manikánka mi anínsábé anotah abíáhnsá atena irobinankakáq osoréh ébáhnkákáqtaté kamah awinkéhe. Sipisípiq Áráhqseq moke Manikáne íopeqté kéreq tagahrabeq mi aní anotahtaq kamah awinkéhe. ¹¹ Uwo uwo orabeqte íráipéqté ahriahri áu kiegieire. Wehukega uwo uwoéra wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakáq íre ahrenahrahowe. Kiembogi kankákáq wene pikísahakáqsábé iwíáh iwíáh atáh ké, máhki matíáh kéwé mitaq ahriahri mía míaigehe íre.

¹² Maniká tagaríáh kéó, itega Sísansabé aiq pútare ateq Manikáne ehweh kawerue sehgiómé kawerowe. Teiú tánáhráqkákáq mi ehwéh ambubu atawéq Sísá kawerue kéréhro.

¹³ Íné Sóniga írógana íopeqté éhwéhnká mahraréna, Mahna teawú éhwéh sehiranúno. Manikáne arambehri sehgiara pukira kegá anehe iwíáh iwíáhigehe íre. Irana Manikáne Awanka moq ehweh mahraréna, Wega aiq irarire. Se pukirataq sene arambehriyabé ahrenagehe. Se pukirataq pehipi íre pukigehe. Írakaumo. Sene kaweq sansá mewera pokigehe íre.

Manikánka ahbabáq ke kamah arieyabe pabeqme ehwéhne.

¹⁴ Íné Sóniga mó tagogana taberábe piribiríoyáh ábóraq kéhrana tagoge. Piribirioyahtaq tútuue míéh áni wehukeni úki anínéna wene ayahqnotaq kóraraté miraia áyáhúq sukirawéna wene ayahnkaratáq áwéhreh sogíq tahnsa matíéhana tagoge.

¹⁵ Mó íópeqté ánínká Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhúpéqté tueyokéna piribirioyahtaq tútuue miéh ánínsábé anotahtaq mahraréna, Mah marákó marákó moke kiréh náneq nera kéhnsábé koawaqme tanahráq aiq si puah arene áwéhreh sogíq mewe koawaqmio ire. ¹⁶ Koawaqmio irana piribirioyahtaq tútuue miéh ánínká marakóipeq tuména wene áwéhreh sogíqtaté koawaqmíéhre.

¹⁷ Íné Sóniga tagogana mó íópeqté ánínká Manikáne íópeqté náhúpéqté tueyokéna wene ayahpi áwéhreh sogíq matíéhrena tagoge. ¹⁸ Mó íópeqté ání titiré tahbérápéqté séna iraraq wahnahni aní ména áwéhreh sogíq matíéh ánínsábé anotahtaq mahraréna, Marakóipeq moke náhniáq sera aiq nera kéh púah arene sogíqtaté koawaqmio ire.

¹⁹ Koawaqmio irana mi íópeqté ánínká wene sogíqtaté marakóipeq koawaqmena náhniáq sera sorupárehre. Náhniáq sera ano sareranieéna sarere naneqpipéq sáharéhre. Manikánka ahbabáq keyabé anotah abíáhnsánéna wehukénínká náhniáq sera ano soruparéhnserah mi ke kamah arinkéhe. ²⁰ Sarere naneq kéhmé ahnansahrapere. Sareréh kóráhqká wání piéhnserah tahnsánirana abae agire. Mi koráhqká wehukéniné akorapéq tahnsánue íre wahto 300 kirómítá tahnsánue abae agire.

15

Wehuke íre kawerariteyabe éhwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana íópeq mó anotah naneq ábóraragirana tagéna áhtenuge. Abapete téhraníté íópeqté kégá wehuke íre kawerarite naneqmarí abapete téhtaré matíáhwana tagoge. Mi íre kaweq naneqmarí anehe sína nanere. Mó íre sinae. Minawari parabagínana Manikáne abiahnsa aiq parabaginae.

² Íné Sóniga tagogana anotah kawéhú tahnsa náneq, irareh timánó táhnsá náneq kéhrana tagoge. Kiotaiko kegá mitaq iriwe míáhwe. Segá kiembogi ka kiotaikowe. Mi kegá mi kané pikisah íre iwíáh íwíáh atera wene náhmbahq sene sinonkataq sehíranéyabe ahqáho atáhwe. Segá mitaq iriwe méra Manikáne kitah tahnsá náneq subera ³ Manikáne arambéhri aní Mósísireq Sipisípiq Áráhseqne igonkónéra mahraréra, Maniká Iteriboo,

arega moke págege arámbéhrí miraorahone.

Minayabe tagéq áhtenéq

arensabé iwíáh íwíáh atone.

Arega moke mah kehíná kéhíná wahnahnóne.

Arene sánsámé aiq pútaq tábúsoréh sánsáne.

⁴ Itene Wahnahno,

arebataq kaweqtaq mía míaóna aní púara

ómiga arensabé áhreeq arenáwíq pankeragéhe.

Arene kaweq arámbéhrí ómiga tagahraho puara

mah kehíná kéhínánká sure

arensabé iwíáh íwíáh atagéhe ewe.

⁵ Ewana íné Sóniga mó tagogana íópeq Manikáne nahtapeqté ónsá sírana tagoge. Mi nahmé marakó abatapi wéhuwa náh tahnsánéna peh íópeq kéhre. Mi nahtápéqté peh aiq pútaq ehwéh sire. ⁶ Mi nahtápéqté abapete téhraníté íópeqté kégá wehuke kamah arieráhi naneqmarí morá moráue matíáhwe. Matawéra tueyokéra kaweq tabérábé kórósí aneranerue méra kóraraté miraia áretí sene siahwiraq kógahpawíáhwana tagoge.

⁷ Maniká ahriahri oga mía míai anínká ahbabáq keyabé abiahnsani puana abapete téhtaré kóraraté miraia párétáhípeq kamah arieráhi naneqme aiq

obenkiq méréhre. Obenkiq méréhrana peh morá oga miéh kánká íopeqté ké mi parétáh morá moráue náríre.

⁸ Párétahwarí nárítáq Manikáne téhreh naneqkákáq wene págege naneqkákáq áú tahnsa agirana Manikáne nahupeq áú marataragire. Minayabe mó anínká mibeq íre kibekorahire. Írakaumo. Peh áwénunirana abapete téhraníté íopeqté ké matíáh náneq wehuke kamah arieráhi naneq parabagínaraq kibekinkehe.

16

Íopeqté kégá párétahipéq kéh náneq márúnantirúáh éhwéhne.

¹ Iné Sóniga írógana Manikáne nahtapeqté éhwéhnká mahrarirana íróge. Mi éhwéhnká abapete téhraníté íopeqté kényábé mahraréna, Ite matíáh párétáhípeq Manikánka kamah arieráhi naneq abapete téhtaré kéhre. Mina meweq mah marákó marákóipéq márúnantirúáhro ire.

² Antirúáhro irana náhmbáh 1 íopeqté ánínká mah marákó marákóipéq wene párétahipéq kéh náneq márúnantirúéhhrana kiembogi kané máhki matíáh ké, wene píksahyabé iwíáh iwíáh atáh kéwé íroke nao, íre kaweq kunkúni nao sene sinonkataq ábórarire.

³ Náhmbáh 2 íopeqté ánínká sóreq wanípípeq wene párétahipéq kéh náneq márúnantirúéhhrana pukia aníné korahq tahnsá úkirana mi wanípípeq moke oga miáh kámári pukowe.

⁴ Náhmbáh 3 íopeqté ánínká moke wání aroipéqkákáq arahnonkakáq wene párétahipéq kéh náneq márúnantirúéhhrana mi wanímári korahq wání úkire.

⁵ Úkirana mi wanítáq wahnahni íopeqté ánínká mahraréna, Kaweqtaq mía míaóna aníno, are naho mía míaé amahnága moq míahne. Arega peh kaweqtaq mé kaweq sansá mira aruqaruróne. Arega kamah ariena arámbéhríwé aiq tábúsoq marahne. ⁶ Wehukega are tagaríáh kéreq arene ehweh irare kereq subiq súáhwana sene korahq túire. Mi ahabábáq ké korahq wání nagehe aritonayabe aiq kawerire ire.

⁷ Manikánsabe titiré tahbérápéqté éhwéhnká íopeqté aníné ehweh irena minayabe mahraréna, Maniká Iteriboo, arega moke miraorahé itene Wahnah míahne. Arega kamah ariena arámbéhríwé tábúsoq marahne ire.

⁸ Náhmbáh 4 íopeqté ánínká patahi íótáq wene párétah antirúéhhrana íónka anotah íráreh ⁹ puana wehuke osoqsírara sene ahabábáq íre súáhwe. Se kamah arieráhi aní Manikánsabe íre iwíáh iwíáh atasa peh wensabé éhruruera wenáwíqsabe abehq éhwéh atáhwe.

¹⁰ Náhmbáh 5 íopeqté ánínká kiembogi kánká wahnah wahnahnirabeq wene párétah márúnantirúéhhrana mi kánká wahnahno ke miáhrabeq sunkíkíragire. Sunkíkírara wehuke anotahtaq síérinsabé uwo uwoéra sene sinehbi abonabonéra ¹¹ sene ahabábáq íre susa peh sene síérinkákáq sene náonkakáqsabé iwíáhéra íopeqté Mánikánsabé íre iwíáh iwíáh atasa peh wensabé abehq éhwéh atáhwe.

¹² Náhmbáh 6 íopeqté ánínká anotah wání aroipéq Íyúpétísa aroipéq wene párétah márúnantirúéhhrana mi wání taraqnágire. Íó kiembogirabeqte wáhnáh kéreq sene ebeho kereqka mi wání serawégigeheéna taraqnágire.

¹³ Taraqnágirana iné Sóniga tagogana karahrabahne áwéhipeqté io tahnsa ówáínáwánká sirana kiembogi kané áwéhipeqté io tahnsa ówáínáwánká moq sire. Sirana péhe éhwéh irari aníné áwéhipeqté io tahnsa ówáínáwánká moq sirana tagoge. ¹⁴ Mi owáínáwátárógá ótaq sansánéra mah marákó marákóipéqté wáhnáhmáripá pokéra ebehoró iwíáh arítáhwe. Iwíáh arítáhwara

mi wahnáhmárínká momiwíuera Manikánka omaq atéh wéhékáh ebehige-heéra mi iwíáh arítáhwe. Maniká, moke miraorahi anínká mi wehekáh moke mah kehíná kéhíná kamah arinkéhe.

¹⁵ Mó ehwéh írómé mahraréna, Aebó ánínká sinserah ínégá apubúue sin-auge. Sugéh ání wene korósi wahtotaq máréhnserah íwéh panantági ke míáhro. Mina tahnsa míáh ké eyoyó ke méra íre pehrákora ké tahnsa míáhwe. Pehrákora kéwé mó kegá siwiréh arítáhnserahme sensabé íre siwiréh aritagéhe íre.

¹⁶ Owainawamarínká moke wahnahmarí mórítáhwara momiwíuera ebeh marákórápéq pokowe. Mi marákówé Íbaru kené ehwehme Áhmágéróni marákóe atáhwe.

¹⁷ Íné Sóniga tagogana náhmbáh 7 íópeqté ánínká sóiriqtaq wene párétah antirúéhkana Manikáne nahtapeqté éhwéh wega wahnah wahnahnirabeqte éhwéhnká anotahtaq mahraréna, Aiq parabagire íre.

¹⁸ Aiq parabagire írana sokaesúéhkana anotah ehwéhnirana puruburuirana anotahtaq máriire. Wehuke mah marákó marákó míáh tánáhráqmé mina tahnsa máriwé íre kagaire. ¹⁹ Anotah matábúrápéq apahtáro sainkue mah kehíná kéhíná suwahpeqte náhmárí sokogue íre kaweragire. Íre kaweragirana Manikánka Pábíróni suwahpeq, mi anótáh mápéq ahreraq matawéna mibeqté áhbábáq keyábé abiahnsa aritena anotahtaq kamah aríre.

²⁰ Sóreq waní ákáhpeq kéh marákówári tupekirana moke sáwéhwari tahperagire. ²¹ Obiaurankakárué anotah ibónsirana mora mora serámé umeh óbíúráné umehwe 50 kiró tahnsá úméhi puana marakóipeq surahitaq wehuke subipáhrarúéhre. Subipáhrarúéhkana áhreéra Manikánsabe abehq éhwéh atáhwe.

17

Ahbabáq ini kamah awí éhwéhne.

¹ Íné Sóniga métáq tagéwómé íópeqté kegá abapete téhtaré párétáh morá moráue táhtotíáhwe. Peh morá párétáhákáq ánínká ínéba séna ínénsabe, Anotah ahbabáq iní, sóreq wanítáq tútuue míéh iní Manikánka we anotahtaq kamah awinkéhe. Wegá kamah awina naneq tagankehboq máho íre. ² Mah marákó marákóipéqté wáhnáh kegá mi iní abariéra ahbabárowara mó marákóipéqté kegá moq abariéra ahbabárowe. Áhnte piáh nah kegá múguwahgu agonserah sega múguwahgu agowe íre.

³ Íópeqté ánínká néniwa mewena abatapi móintéhkana tagogana ega poeráhq, áwéhq poeráhq tahnsa ká míéhkana tagoge. Mi kamé Manikánsabe éhruru atéh áwíqmári wene anonkataq áhnte kéhre. Mi ka abapete téhtaré áyáhnqó kána nayáhnkú pówéh kéhrana wene abobiahtaq peh morá ínínká tútuue míéhkana tagoge. ⁴ Mi inímé mankuara korósiákáq tautáúq kórósiákáq aneranerue ména kóraraté miraia náneq awahriruéna áhnte kaweq pasésúq awahriruéna wene ayahpi kóraraté miraia káhpú matiéhre. Mi inímé mó naneq mó naneq ahbabárirana wene ahbabáqka mi kahpúipéq obenkírehre.

⁵ Wene ayehitaq pabeqme ehwéh sehiranue kéhrana tagoge. Mi sehiránká mahraréna, Pábíróni suwahpeqme ahbabáq ininsóné sinowae. Mah marákó marákóipéqté íre kaweq sansámárimé Pábíróni suwahpeq mi ahbabáq áwahe wire íre. ⁶ Mi inínká Maniká tagariáh kéreq Sísane sánsá pahsúáh kéreq subiq suena sene korahq néna piáh neh anínká múguwahgu aginserah wega múguwahgu agirana tagoge. Mina tagotaq áhtenéna áhnte iwíáhuge.

⁷ Íópeqté ánínká ínénsabe, Aneqsabé áhtenono? Mi inínká káhkouríéh ká abapete téhtaré áyáhnqó kéhrana nayáhnkú pówéh kéhrah tagáhne. Mi kanká

mi ininé epéráhpéq ehwehnikákáq áwahewé teawiníe. ⁸ Mi kamé naho míowe. Amahnága íre míehre. Mókake íre ambarúnkákáq mátáipéqté kiembogínaraq Manikánka kamah awinkéhe. Manikánka mah marákó marákó íre mirarotaq oga mérapeq awaq míéhra ke síwíq púkuipéq sehiranúwe. Mi pukúipéq sensíwíq íre kéh kégá mi ka tagéra áhtenigehe. Mi ka naho míowe. Amahnága íre míehre. Mókake kiemboginae. Minayabe mah kehiná kéhínánká mi ka tagéra áhtenigehe.

⁹ Kawerue iwíáhorahi anínká teawú éhwéh ahtebahrahire. Arega tagáhna kané abapete téhtaré áyáhqnómé mina áwahewé abapete téhtaré sáwéhwári míre. Mi inínká mi sawéhwáritáq tútuue míehre. ¹⁰ Mi kané abapete téhtaré áyáhqnómé mina áwahewé abapete téhtaré wáhnáh ké wóe. Mi wáhnáhmárimé moberíáh aiq pukurowana peh morá anínká amahnága wahnahnirana mó anínká mókake sínaraq peh wahto tanahráq wahnahninkehe. ¹¹ Naho ména amahnága íre míéh kámé we náhmbáh 8 wáhnáh ání míankehe. We abapete téhtaré wáhnáh káhnáh ání ména iraipéq pokinawire.

¹² Arega nayáhnkú pówéh tagáhne. Pówéh áwahewé nayáhnkú wáhnáh ké wóe. Amahnága se íre wahnahnia peh mókake wahnahnigehe. Mi wáhnáh kéreq áwéhq poeráhq tahnsa anínseqka wahnah arámbéhrí moráráq awaq miagéhe. Wahnah arámbéhrí awaq míéhraq pehgáriq tanáhráq, peh morá áhwáh wahnahnigehe. ¹³ Mi wáhnáh kégá peh morá íwíáhéra awaq miáh wáhnáh arámbéhrí áwéhq poeráhq tahnsa aní awigéhe. ¹⁴ Sereq Sipisípiq Áráhseqka ebehowe. Sipisípiq Áráhqmé wahnah kené wahnah anínéna anotah anímáriné wahnah aní míéh púana se subipáhraruanawire. Werek miáh kéwé Manikánka omaq sitena síáhrabéna, Néne sánsá tábúsoqme sehgió ké wóe arítéhre íre. Íopeqté anínká mah ehwéh teníre.

¹⁵ Íopeqté anínká ínénsabe mó mahraréna, Ahbabáq ini tútuue míéh wání tagáhne. Mi wanímé áwahewé peh áhnte wehuké wíre. Se mó marákó mó marákórápéqté ké miáhwe. Se mó kuasa mó kuasa ké miáhwe. Se mó ehwéh mó ehwéhnkákáq ké ue miáhwe. ¹⁶ Arega nayáhnkú pówéh tagáhne. Mi wáhnáh kéreq áwéhq poeráhq tahnsa anínseqka mi ahbabáq ínínsábé íre suwahbanae. Segá moke wene ménsámehnsá meyehrana we pehrákora aní míanae. Segá wene awaq néra mi iní ira parianeherawoe.

¹⁷ Maniká awahbeh iwíáh sehgeheéna wega iwíáh arítéhra mi wáhnáhmáriné morá íwíáhéra se awaq miáh wáhnáh arámbéhrí áwéhq poeráhq tahnsa aní áwéwe. Segá mirairana Manikáne ehweh aiq pútaraginawire. ¹⁸ Arega métáq tagáhna iní áwahewé we anotah matábúrápéqté kée. Mi kegá mó marákórápéqté ké wahnahnowe íre. Íopeqté anínká mah ehwéh teníre.

18

Pábíróni matábú moke íre kaweragi ehwéhne.

¹ Iné Sóniga tagogana mó íopeqté anínká mibeqté túirana tagoge. We anotah wáhnáh ání míéhra wene téhreh naneqka mah marákó marákó áhnte tehrehre. ² Wegá anotahtaq mahraréna, Pábíróni matábú íre kaweragire. Mitaq owainawamariné mátabu úkire. Píoroqkakáq mó íre kaweq kabáramárinékákáq mitaq mía míawe. ³ Menah mah kehiná kéhínánká Pábíróni kené ahbabáq tagéra amahnága monseráhnowe. Pábíróni kegá ahbabárunserah mah marákóipéqté wáhnáh kégá moq ahbabárowe. Pábíróni kegá ménsámehnsá moráráq sáhatonserah paiqmaq paiqmaro kegá íre tábúsoqme paiqmarera áhnte monéákáq ménsámehnsánkakaq moráráq sáharáhwe íre.

⁴ Íné Sóniga írógana mó ehwéhniká íópeqté mahraréna, Néne animárino, ahbabárorabeq sueq mobeq miáhro. Ite moq kamah aiénehboq mibeqté áhbábáq pehragahro. Mi iníne ahbabáqka íúgi ínehboq we auweq mobeq miáhro. ⁵ Wene ahbabáq áhnte puana mi ahbabáq soruparéhtáq tahirímé anotah sawéh tahnsa úki irino. Manikánka moke wene ahbabáq ahreraq matíéhre ire.

⁶ Wega mó ke íre kawerarítéhnserah kamahoro. Wega áhnte ahbabári puaq anotahtaq kamahoro. ⁷ Wenáwíq pankerena abarié sansankákák mó ahbabáq sánsámárínkákák áhnte miraurainsabé anotahtaq kamahoro. Wewensabé iwíáh iwíáhéna we awahbeh sansánéna wene arupipeq iwíáhéna, Íné wahnah iní míóge. Íné íre kéweiní míóge. Mókake íné íre ibitunátúnáninie. Íraukamo ire.

⁸ Mi inínká mi ehwéh irarinsabé ibiséna uwo uwo inkeheéna anotahtaq kamah awinkéhe. Maniká Iteribo, anotah anínká sainsuahna tanáhráq kamah awinkéhe. Wega kamah awinana peh morágáké mó naneq mó nanerue íre kaweq sunúq sineae. Mibeqté kégá awahreéra uwo uwoirana anotah ehwéhrahna sene mátaburaq ira kekiaranae ire.

⁹ Íópeqté éhwéhniká mó mahraréna, Mah marákóipéqté wáhnáh kégá Pábíróni suwahpeqte kégá ahbabáru serahnowe. Minayabe Pábíróni matábú táhnaga áúnínara mi wáhnáh kégá tagéra móbeq iriwe méra ibiséra uwo uwo oneherawoe. ¹⁰ Segá mina kamah arina naneqsabé anotahtaq áhreéra móbeq kowéra mahraréna, Pábíróni suwahpeq anotah matábúo, arensabé iwíáhéq uwo uwo úne. Peh morá áhwáh are kamahé tanahráq aiq si puaq uwo uwo úne igehe ire.

¹¹ Mi ehwéhniká mó mahraréna, Mi tanáhráq mah marákóipéqté paiqmaq paiqmaro kégá mi matábúyábé ibisera sirupipeq umehigehe. Aiq tagínayabé sene ménsámehnsá mó íre paiqmarahráho puara sirupipeq umehigehe. ¹² Segá paiqmaq paiqmaro mensáméhnsámé mahraue kórawe, móne mirao naneqme, awahriq naneqme, kaweq pasésúqmé, taberábe ambántámé, mankuara ambántámé, tautáúq ámbántámé, nigí tahnsá áwánká auwe, pówéhwé, kaweq awánkámé, káhpahwe, áhíniwe, kaweq sehirania ebáhmé, ¹³ kímé, kaweq kunkúni irá pare naneqme, kaweq kunkúni unkúméhwé, wériwe, náhniáq sera anome, mayawemé, páráwahwe, wítiwe, káhowe, sipisípiqme, ósewe, ósega sabiri kahréwé miraue sega paiqma paiqmaro mensáméhnsáne. Wehukega ménkámehniká paiqmaq paiqmaronserah arambehriraq saiqnaríáh ke moq paiqmárahwe ire.

¹⁴ Paiqmaq paiqmaro kégá Pábíróni suwahpeqte keyábé mahraréna, Iru páréh náneq aiq moke tabanagire. Moke itega iwíáh iwíáho naneq aiq moke tabanagire. Aiq tabanagi puana mókake íre ábóraq kanawire igehe ire.

¹⁵ Ménsámehnsá paiqmaq paiqmaro kégá áhnte moné merowe. Mi kégá móbeq iriwe méra mi matábú kamah arínsabé áhreéra anotahtaq ibiséra sirupipeq umehigehe. ¹⁶ Sirupipeq umehínara sega mahraréna, Pábíróni suwahpeq anotah matábúo, arensabé iwíáhéq uwo uwo úne. Mibeqté ké métáq áhnte kaweq taberábé kórósíákák mankuara ambántánkákák tautáúq ámbántánkákák méra kóraraté miraia náneqkakák kaweq pasésúqkákák mó awahriq naneqkakák matíáhwana moke íre kaweragire. ¹⁷ Moke sene móneakák sene ménsámehnsánkakaq apubúue peh morá áhwáh ákáhpeq íre kaweragire igehe ire.

Sípiipéq arambehrio kereq sene wahnahnseq móbeq iriwe méra tagagehe. ¹⁸ Mi matábú táhnaga áúnínara tagéra anotahtaq mahraréna, Mahna tahnsa anotah kawéq matábú mó íre kéh míno éra ¹⁹ tanahuq siyahqnopeq abera ibiséra

sirupipeq umehigehe. Ibiséra anotahtaq mahraréra, Pábíróni suwahpeq anotah matábúo, arensabé iwíáhéq uwo uwo úne. Ite sípiipéq arambehriúna kegá mi matábúrápéq itene ménsámehnsá paiqmaq paiqmaruraunayabé áhnte moné meraune. Amahnága mibeq apubúue peh morá áhwáh ákáhpeq moke íre kaweragire igehe.

²⁰ Manikánka aiq kamah arí púaq we tagaríáh kéreq we eqmaréh kéreq wene ehweh irare kereq íópeqté kérero, mibeqté kegá ite íwíoqnaronsabé amahnága Manikánka aiq ayahq marena kamah arí púaq iwíáh íwíáhoró igehe ire.

²¹ Íópeqté áníné ehweh parabagirana íné Sóniga tagogana págege íópeqté ánínká anotah suaqsuaq ebáh pankeqme sóreq wanípépéq tuparúéhre. Tuparuena mahraréna, Ínéga mi ebáh tuparúógana tabanaginserah Pábíróni suwahpeqte ke kamah arírana sene mátabu airaiq tabanaginawire.

²² Pábíróni suwahpeq anotah matábúo, Mókake pontonka ehwehnéwé, pembíáhnka ehwehnéwé, kítaga ehwehnéwé itene marakóraq írakauni puara íre iraneherawoe. Sene siyahnkaratáté ménsámehnsá miraé ahtebah kewé mitaq íre míaneherawoe. Suaqsuaq ebáhtaq arambehriéra suaqsuarira ehwéh íre iraneherawoe. ²³ Áráhmuga mitaq mó íre téhranae. O menáhwé íbéhíní ákéqné ehweh mitaq mó íre iraneherawoe. Menah mitaq paiqmaq paiqmaruro kewé mah marakóipéq anotah ke míarowe. Itega mah marakó marakóipéqté kéhíná síúgi urowe. Mókake mó íre miraoneheqmóe ire.

²⁴ Mibeqté kegá Maniká tagaríáh kéreq wene ehweh iraruro kereq subiq sutowana sene korahq tutaire. Mah marakó marakóipéq sene naruoga subiq suto kené korahq mitaq tutaire. Minayabe Manikánka Pábíróni suwahpeqte ke anotahtaq kamah arinkéhe.

19

Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh éhwéhne.

¹ Íné Sóniga írógana áhnte kegá íópeqté anotahtaq ehwehnowana íróge. Írógara anotahtaq mahraréra, Maniká áwíq aiq pankerone. Maniká anotah anínéna págege arámbéhriéna ite meirena kaweraitaránsabé iwíáh íwíáhúne.

² Manikánka tábúsoqme iwíáhéna wehukene sánsá sararéhre. Anotah ahabábáq íní mah kehíná kéhíná íre kawerarítarái inínirana Manikánka we ehweh atena kamah awíre. Mi inínká Manikáne arambehriuro ke subiq sutainsabé Manikánka minayabe kamah awíre ewe.

³ Sega mónkakáq anotahtaq mahraréra, Maniká áwíq aiq pankerone. Wegá kamah arírana mi matábú iraráhnana ahriahri áúninae ewe.

⁴ Ewara mi 24 abóawáh wéhreq itaréitaré oga míáh kámárinseqka Manikánka wahnah wahnahnirabeqte síáhráq méra wene auranabiahtapeq sirehunseraráq méra káuqmunue iwíáh íwíáh atera wensabé, Maniká áwíq aiq pankerone. Aiq mire ewe.

⁵ Ewana Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéhnká mahraréna, Manikáne arambehrio keo, ite Manikánsabe áhteno ke wóe. Ite táhmaro anotah ke méq táhmaro íre áwíqkakaq ké wóe. Ite moke Maniká áwíq pankeráhro ire.

Sipisípiq Áráhqka ahre merai éhwéhne.

⁶ Áhnte wehekéqká sorupawe moraráq méra ehwehnonserah ehwéh íróge. Mi ehwéhmé ahkuq ahkuari waní, anotah wanínká uinserah ehwéhnéna anotah purúbúrúinserah ehwéhnówe. Mi ehwéhnká anotahtaq mahraréra, Maniká áwíq pankerone. Maniká itene Wahnahnka moke miraorahire. Wegá ahriahri wahnah wahnahnire. ⁷ Sipisípiq Áráhqka ahre merai tanáhráq sirana wene ahre aiq sokah sokahue míéh púaq irupipeq eyoyóue méq

Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. ⁸ Maniká tagaríáh kéné kaweq arámbéhríwé taberábe korósí tahnsane. Minayabe Sipisípiq Áráhqne ahre mi kawéq tábérábé kórósí anotah tehreh korósí aneranerue miéhre ewe.

⁹ Ewana íópeqté ánínká ínénsabe mahraréna, Teawéna ehwéh sehiranúno. Sehiranue mahraré, Sipisípiq Áráhqka ahre meyhénsábé kaweraráh táhútáhúq nagehboq omaq itéh keyábé máhoro aitéhre. Itene irupipeq eyoyóinkehboq máhoro sehiranúno. Amahnága teawú éhwéhmé Manikáne aiq pútaq ehwéhne ire.

¹⁰ Aiq pútaq ehwéhne irana ínégá íópeqté ánínsábé iwíáh iwíáh atanieéna wene aigárátáq nirehunseraráq ména káuqmunugana wega ínénsabe, Ahqáho aintena, Ínénsabe íre iwíáh iwíáhuo. Arereq mó Sísane ehweh teri terino kereq wene arambehri anímári móe. Íné moq wene arambehriu aní múge. Minayabe webataq Manikánsabe iwíáh iwíáh ato. Sísaga pahsutai ehwéhnká Manikáne ehweh irare ke págege aritena séhréh aritéhre ire.

Taberábe oséráq tútuue miéh ánínsábé éhwéhne.

¹¹ Íné Sóniga tagogana íópeqté ónsá sigirana taberábe osé mitaq miéhhrana tagoge. Mi kané abobiahtaq tútuue miéh ánínká ebehéna ehweh aritena tábúsoqme saraqmárehre. Saraqmárehrara mó kegá wensabé, Aiq pútari aníne atera, Kawerue arambehrii aníne atáhwe. ¹² Wene aurame irobina tahnsáne. Wene ayahqnotaq wahnah kené ayahqumari sukiwe miéhre. Wene anonkataq wenáwíq sehira kéhrarawe mó kegá íre sáhnsahwe irahráhowana webataq mi awíq írátíéhre. ¹³ We korahq sosa korósí íre wahto korósí aneraneratíéhrrara wensabé, Manikáne Ehwehne ue áwiratáhwe. (*Sóni 1.1,14; 1 Sóni 5.7-8*)

¹⁴ Moke íópeqté ebeho kegá kaweq taberábé ámbántá aneraneréra taberábe oséwáritáq tútuue méra mi aní kéráhwé. ¹⁵ Kéráhwana mi aniné áwéhipeq áwéhreh poká kéhre. Mi pokátaté mah marákóipéqté ké kamah ariena anotah sahtaté págegeue wahnahnaritankéhe. Maniká moke miraorahi anínká áhnte keyábé abiahnsa aritéhre. Wehukénínká náhniáq sera ano meyanieéna sera sareréhnserah óseraq tútuue miéh ánínká mi ke anotahtaq kamah arinkéhe. ¹⁶ Wene íre wahto korósíráqkákákáq wene aigárátáqkákákáq wenáwíq sehira kéhrana tagoge. Mi awíq áwahewé Moke anotah kené Wahnahne. Moke wahnah kené Wahnahne ire.

¹⁷ Íné Sóniga tagogana peh morá íópeqté aní patahi iotáq iriwe miéhhrana tagoge. Tagogana wega íópeq paqme nogó kábáramárínsábé anotahtaq mahraréna, Manikáne anotah tahutáhúq sewe nahro. ¹⁸ Anotah wahnáh kéné awaqme, sóntía kené kíápéténi kené awaqme, tauntahu wehwáriné awaqme, ósene awaqme, óseraq tútuue nogó kéné awaqme sewe nahro. Arambehriaraq saiqnaríáh kéreq arambehriyabé ápeq meyháh kéreq anotah kereq íre síwíqkakaq kéreqne siwaq sewe nahro ire.

¹⁹ Íné Sóniga tagogana áwéhq poeráhq tahnsa anínseq mah kehiná kéhínáné wahnahmarínseq sene ebeh kereq momiwíuríáhwana tagoge. Sega taberábe oséráq tútuue miéh ánínseq wene ebeho kereq ebhoneheéra momiwíuríáhwe. ²⁰ Métáq tagéwó ánímé péhe éhwéh irari anínká miraime áwéhq poeráhq tahnsa anínká tagehre. Tagehrana péhe éhwéh irari anínká ótaq sansá mirairara áwéhq poeráhq tahnsa aniné máhki matíáh kéreq pikísahyabé iwíáh iwíáh atáh kéreqka mi otáq sánsá tagéra iwíáh iwíáhéra wene péhe éhwéhnsábé aiq pútare atáhwe.

Amahnága áwéhq poeráhq tahnsa anínseq taberábe oséráq tútuue miéh ánínseqka ebhoneheéra momiwíuríáhwe. Momiwíéra ebehowara taberábe

oséráq tútuue miéh ánínseq wene ebeho kereqka áwéhq poeráhq tahnsa anínseq péhe éhwéh irari anínseq saiqnariáhwe. Saiqnarawéra íre subiq susa peh anotah púrúrúia káwéhúpépéq, anotah osóréh íráreh kawéhúpépéq tuparúáhwe. Sano ebáhnká anotah osóréhnserah mi kawéhúpépéq anotahtaq osorosq aruqarurire. ²¹ Taberábe oséráq tútuue miéh ánínká wene áwéhipeqté ebeh pokátáté moke mó ebeho ke kiraqme subiq súdehrana kabaramarínká mi kené siwaq nahwana siyahbankiréhre.

20

Íópeqté ánínká owainawa 1 táhúséni (1,000) opéq saiqnariankehe i ehwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana íópeqté ánínká mibeq tútuue miéhhrana tagoge. Íre ambarúnkákáq mátáipéqté ónsáráté kíákáq anotah seniákáq matiéhhrana tagoge.

² Wega owainawa táhtoqme mi seníráté táhru táhruire. Karahrabah tahnsá ánímé naho wehe úkorahú ánímé Séténiwe peh owainawane. Íópeqté ánínká mi karáhrábáh táhru táhruarena tuparúéhhrana wega áhnte opéq 1 táhúséni (1,000) opéq mitaq peh míanae. ³ Owainawanka mah marákó marákóipéqté ké péhe íwiáh aritehnehoéna íópeqté ánínká we táhru táhruue íre ambarúnkákáq mátáipéq tuparuena mibeqté ónsá paiqme págegeue áróki parúéhre. Mi tanáhráq 1 táhúséni (1,000) opéq parabagínaraq we mó wahto tanáhráq ah noginkeheéna pugeq auwankéhe.

⁴ Íné Sóniga wahnahnorabeqte síáhwári tagéna mitaq tútuue miáh ké moq tagoge. Manikánka mitaq tútuue miáh keyábé mahraréna, Wehukega mirauro sansá iwíáhue tagéq saraqmáráhro arítéhre. Sísansabé aiq pútare atáh kégá wene ehweh teri terinéra kawerue sehgiara áwéhq poeráhq tahnsa anínkákáq wene píkísahakáqsábé íre iwíáh iwíáh atárówe. Wene máhki siyehitaqkákáq sene siyahnkaratáqkákáq íre merowe. Íre meronsabé sene sánsánsábé suwahriehre arítáro kegá sene sinuo tehsúmetaté kiraq suera se subiq sutowe.

Subiq sutowara sensiwamarí miáhwana tagoge. Tagogara se mó oga ukéra áhnte opéq 1 táhúséni (1,000) opéq Sísá Karáhéreq wahnah wahnahnowe. ⁵ Mina ogá úké tanáhráqmé ebeqte oga úké tanáhráre. Mó pusa ké mi tanáhráq íre oga úkowe. Mi 1 táhúséni (1,000) opéq parabagínaraq oga úkigehe.

⁶ Ebeqte oga úké tanáhráq oga úkira kewé Manikánka omaq sito ke woe. Sega anotahtaq iwíáh iwíáhigehe. Mó puké tanáhráqká se íre kamah ariréhre. Se Manikánseq Sísá Karáhéreqne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké méra áhnte opéq 1 táhúséni (1,000) opéq Sísareq moráráq wahnah wahnahngehe.

Owainawa iraipéq airaiq tuparuahna ehwéhne.

⁷ Mi 1 táhúséni opéq parabagínaraq owainawa saiqnariéhmé soraq suankéhe. Soraq súdehrana owainawanka kiembogue ⁸ mah marákó marákóipéqté ké péhe íwiáh aritanieéna ábóragire. Mah marákó marákóipéqté ké sensiwiq Kókireq Mágókireq áhnte ke miáhwe. Wehukega arahwé íre sáhsahoráhonserah se áhnte ke puana íre sáhsahoráhire. Mi ke ebehigeheéna owainawanka soruparítéhre.

⁹ Moke mi kegá ebhoneheéra pokue Maniká tagariáh ké miáhrabeq wega arutaboiri ke suwahpeq abugeqnáhnuríáhwana íópeqté irobina tunse moke mi ke tabipáhrarúéhre. ¹⁰ Tabipáhrarúéhhrana Manikánka owainawa, péhe íwiáh arítéh aní táhtoqme anotah púrúrúia káwéhú, osóréh ebáhnkákáq íráreh kawéhúpépéq tuparúéhre. Áwéhq poeráhq tahnsa ánínseq péhe éhwéh irari anínseq miéhya iraipéq mitaq moráráq ahriahri mía míaneherawoe.

Wéhékáhnkakaq inokáhpeqkákáq kamah arinara ahriahri uwo uwo onehera-woe.

Ehweh aritena sainsue ehwehne.

¹¹ Íné Sóniga tagogana wahnahnirabeqte síáh, anotah taberábe síáh kéhrana tagoge. Mitaq tútuue wahnahni aní anotah aní púana we miéhtáq mah marákó marákóákáq íópeqkákáq íre kahrahire. Peh tabanagirana mó íre ábóraq kéhre. ¹² Moke pukia kéwé anotah kereq íre síwíqkakaq kéreq wahnahnirabeq iriwe míáhwana tagoge. Moke sene arambehri púkuipéq sehirania kéhrana mi pukúwári pugeqme tagehre. Mi wahnáhnká púkuipéqte séhírá tagéna wehukene arambehri iwíáhue tagéna ehweh aritena sainsúéhre. We mó pukú matíéhana mi pukúwé oga mérapeq kioráho kené síwíq kék púkúe.

¹³ Sóreq wanínká pukia keyábé, Sóreq wanípíqte kiembogue pokoro aritéhrara Puké Aninseq Iraipéqte Ánínseqka pukia keyábé, Iraipéq sueq pokoro aritehye. Pukia kégá pokue sainsúéh anípá sewana wega oga míarotaté árámbehrí pukia ké peh morání moránínue iwíáhue tagéna ehweh aritena sainsúéhre.

¹⁴ Sainsuena Puké Aninseq Iraipéqte Ánínseq anotahtaq osoréh íráreh káwéhúpíqéq tuparúéhre. Wehuke osoréh íráreh káwéhúpíqéq tuparúéhmé anehete puké tanahráq míre. ¹⁵ Oga mérapeq awaq míéhra ke síwíq kék púkúipéq tagéna mitaq síwíq íre kék kéwé anotah osoréh íráreh kawéhúpíqéq tuparúéhre.

21

O ionkákáq o marákóákáq ábóraq kahna ehwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana ebeq kék íópéqkákáq mah marákó marákóákáq sóreq wanínkákáq moke tabanagirana o ionkákáq o marákóákáq ábóraq kéhrana tagoge. ² Manikáne kaweq matábú o Sarúsarama suwahpeq íópeq Maniká míéhabeqte túirana tagoge. Wene iyahnaboga o ibehiní wenawehqpa móauwaneheéra awahrirue sokah sokah atáhnserah mi ke suwahpeq túirana tagoge.

³ Wahnah wahnahnirabeqte éhwéhnká anotahtaq mahrarirana íróge. Anotahtaq mahraréna, Írátíáhro. Manikánka seba mía míainara se wene animarí míagehe. Sereq mía míána sene Wahnah míankehe. ⁴ Manikánka sereq mía míána sene siurapite áqnú moke sorahrúankéhe. Mi tanahráq wehuke mó íre pukigehe. Sirupipeq mó íre umehinae. Mó íre ibitunátúnánigehe. Mó íre ibisagehe. Mó íre síérinae. Menah kárái naneqmarí aiq parabagi puana mó íre kanae irana íróge.

Manikánka, Íné tábúSORÁH KÉNE Wahnah míanie i ehwéhne.

⁵ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh anínká mahraréna, Írátíáhro. Ínéga moke o naneq aiq miraróge íre. Aiq miraróge éna mahraréna, Néne ehweh aiq pútaq ehwéh púah sehiranúno. Ómi kegá mah ehwéh aiq pútaq ehwéhne iwíáhigeheé sehiranúno íre.

⁶ Sehiranúno éna ínénsabe, Moke áhwáro arámbehrí aiq parabarúóge. Íné téh míáhwa aní múge. Íné anehemé mía míainie. Íné ebeqte aní ména anehete aní múge. Wání tahbobói aní oga mía mía arahnó wání pehipi náwinie. ⁷ Ahbabáq kiotaiki anínká moke kaweq naneq awaq miankéhe. Ínéga wene Maniká míahnana we néne ani mía míainkehe íre.

Moke ahbabáq aruqaruro kegá iraipéq pokigehe i ehwéhne.

⁸ Wega mó mahraréna, Áhreéra néne sánsá íre sehgió kéwé, néne ehwehns-abé íre aiq pútare aintáh kéwé, ahababáq aruqaruro kewé, mó ke subiq súáh kéwé, mó aniné weh ahre abario kewé, mó ke ánehgió kéwé, ahgora sansáno kewé, péhepehe manikánsábé iwíáh iwíáh atáh kéwé, moke péhe éhwéh irare irareo kewé, moke mi kegá iraipéq pokoneherawoe. Segá anotah púrúruía osoréh íráreh kawéhúpípéq awaq miagéhe.

Peh anotah púrúruía káwéhúmé osoréh ébáhnkákáq íráreh kawéhúpípéq tuparúáhwe. Sano ebáhnká anotah osoréhnserah mi kawéhúpípéq anotahtaq osorosq aruqarurire. Iraipéq awaq mewé anehete puké tanahráq míre íre.

Sóniga o Sarúsarama suwahpeq tagó ehwehne.

⁹ Wega mó mahraréna, Abapete téhraníté íópeqté ké kamah arieráhi naneq matawewáhwe. Íópeqté ánínká mibeqté ínéba séna ínénsabe, Mahbeq súno. Sipisípiq Áráhqne ibehiní sokigi awiníboq máho íre. ¹⁰ Máho éna néniwa móintena anotah sawéhrápéq móintéhre. Manikáne kaweq matábú o Sarúsarama suwahpeq íópeq Maniká míéhrabeqte túirana tagoge.

¹¹ Manikáne téhreh naneqka mi matábúráq anotahtaq téhrehre. Mi téhrehme mó kuasa téhrehre. Kaweq ebáh áhnte moné tahnsa ebáh áwíq sásípa tahnsa téhrehre. Mi matábúwé timano tahnsa anotah téhreh matábúe. ¹² Mi matábúráq anotah kurí kéhrana mi kuriípéq airápété téhtaré ónsá kéhrara airápété téhtaré íópeqté kégá mó onsáráq mó onsárárué wahnahnowe.

¹³ Airápété téhtaré Ísara kahnáh mó kahnáh mó kahnáh síwíq sehirania morá moráue onsaraq kéhre. Íó kiembogirabeqte ónsáwé apahtároe. Íó tupekirabeqte ónsáwé apahtároe. Ébeq ayehrápéqté ónsáwé apahtároe. Mó ébeq ayehrápéqté ónsáwé apahtároe. ¹⁴ Mi kurí áwahebi airápété apahtáro págege ebáh kéhre. Mi kurí ahpi Sipisípiq Áráhqka eqmaréh ké síwíq airápété téhraníté síwíq kéhre.

¹⁵ Íné ehweh tení ánínká kaweq agehmare karatáté mi matábúákáq mi kuriákáq onsawárínkáq agehmaranieéna matiéhre. ¹⁶ Mi matábúwé ahnansahrapeq ébeq ahnánsáhrápéq nahorapeq nehwiehrapeq peh monseráhne. Íópeqté ánínká agehmare karatáté agehmaréhrana peh íre wahto 2,200 kirómítá kéhre. Sehwerapeq moq agehmaréhrana peh monseráhnire. ¹⁷ Mi matábúrápéqté kúriwé tahperue agehmaréhmé 144 mitá tahnsane. Wehukenínká mátabu agehmaréhnserah íópeqté ánínká agehmaréhre.

¹⁸ Mi kuríwé sásípa ebáhtaté pera kuríe. Mi matábúráq kéh náneqmarínká kóraraté miraia tímánónká tahnsanue anotah téhrehre. ¹⁹ Mi matábú áwahewé áhnte kaweq ebáh awahriq naneq ebáhtaté pearéhre. Náhmbáh 2 ebáh mankuara ebáhmé sápaíae. Náhmbáh 3 ebáhmé ágétie. Náhmbáh 4 ebáhmé sehenáh tahnsa ebáhmé émérae. ²⁰ Náhmbáh 5 ebáhmé sáróníkísie. Mi ebáhmé tautáúqkakaq taberábeakáq ébáhne. Náhmbáh 6 ebáhmé tautáúq ébáhmé kóniríánie. Náhmbáh 7 ebáh wiehq ebáhmé kárísóráítie. Náhmbáh 8 ebáh sehenáh tahnsa ebáhmé péririe. Náhmbáh9 ebáh wiehq ebáhmé tópásie. Náhmbáh 10 ebáhmé kírísópésae. Náhmbáh 11 ebáhmé áhíásínie. Náhmbáh 12 ebáh tautáúq ebáhmé ámétísie. Mi ebáhmárimé mó naneq mó naneq tahnsá ebáhmárinéna áhnte moné tahnsa ebáhmárine.

²¹ Kuriraté ónsáwé airápété téhtaré ónsáwé anotah pasésúq tahnsa náneq taberábe pasésúqtaté mó onsá mó onsáue miraia ónsawárine. Mi matábúrápéqté áhmé kóraraté miraia áhnéna timanonka téhrehnserahni ahne.

²² Íné tagome mi matábúráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh íre kéhre. Írakaumo. Maniká itene Wahnah moke miraorahi anínseq Sipisípiq Áráhqseq mitaq míehya puana Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh íre

kéhre. ²³ Mitaq íónkakaq pópohnahakákáq íre kéhre. Írakaumo. Manikáne téhreh naneqka mitaq téhrehrana Sipisípiq Áráhqka áráhmu tahnsá aní miéhre. ²⁴ Manikáne téhreh naneqka téhrehraheqme mah kehiná kéhínánká mitaq nogigéhe. Mah marákóipéqté wáhnáh kégá sene kaweq mensáméhnánkákákáq mi matábúrápéq mewe sighe. ²⁵ Wéhékáh mi matábúrápéqté ónsá íre paiqmaragéhe. Mitaq íre sunkíkírina puana mi onsá ahriahri íre paiqmaraneherawoe.

²⁶ Mah kehiná kéhínáné kaweq naneqmarínkákákáq sene awahriq naneqkákákáq mi matábúrápéq mewe sighe. ²⁷ Moke ahababáq mitaq íre serahowe. Ahababáro kereq péhe éhwéhnkákákáq kéreq mitaq íre serahowe. Ahqáho. Írakaumo. Peh morá Sipisípiq Áráhqne oga mérapeqté púkúipéq sensíwíq kéh kégá mitaq serahowe.

22

Oga mé wanínkákákáq oga mé awánkánkákáqsábé éhwéhne.

¹ Íópeqté ánínká oga mé waní sokigi anírana mi wanímé timanonka téhrehnserahnire. Mi waní ahyahipeqmé Manikánseq Sipisípiq Áráhqseqka wahnahnóyarabeqte túíre. ² Tuena mi matábúrápéqté áh ákáhpi túíre. Oga mé awanká mi waní ayehráq éberiopeq éberiopeque kéhre. Mi awánkátáq airápété téhtaré mó naneq mó naneq seránue íyéhe. Mó iotáq mó naneq será iyena mó iotáq mó naneq seránue íyéhe. Mi awánká anáwharinká mah kehiná kéhíná kawerarítéhre. ³ Manikánka kamah arina naneqmarí mitaq mó íre kanawire.

Manikánseq Sipisípiq Áráhqseqka mitaq wahnah wahnahnigehe. Moke Manikáne arambehri kegá wensabé iwíáh iwíáh atagéhe. ⁴ Iwíáh iwíáh atera wene auranabiah tagagehe. Wenáwíq sene siyehitaq kanae. ⁵ Mitaq íre sunkíkíraginae. Maniká itene Wahnahnka mitaq téhreh puana áráhmuakákáq íónkakaq mitaq íre kanae. Írakaumo. Wene arambehri kegá ahriahri mitaq wahnah wahnahnigehe.

Sísaga, Apubúue tuinauge i ehwéhne.

⁶ Íópeqté ánínká ínénsabe mahraréna, Ínéga teawú éhwéh aiq pútaq ehwéh púana wehukega aiq pútare aintahráhowe. Maniká itene Wahnahnka wene ehweh irare ke iwíáh aritéhrara pahsúáhwe. Amahnágawé áhníbórá sína naneqmarí wene arambehri ke sokigi arinkéheéna íópeqté aní eqmaréhrena túíre íre.

⁷ Íópeqté ánínká mó mahraréna, Írátíahno. Sísaga mahraréna, Íné apubúue tuinauge íre. Mah pukúipéqté éhwéh sehgió kégá iwíáh iwíáhigehe íre.

⁸ Mah ehwéh irena mi naneqmarí tago anímé íné Sóni uge. Mah ehwéh irena mi naneqmarí tagotaq sokigii aniné aigárátáq iwíáh iwíáh atanieéna káuqmunue míógana ⁹ wega ínénsabe, Ahqáho. Íre miraúno. Íné itereq moráráq arambehriu aní múge. Manikáne ehweh irare kereq mah pukúipéqté éhwéh sehgió kéreq itereq moráráq arambehriu aní múge. Manikánsabe webataq iwíáh iwíáh ato íre.

¹⁰ Íópeqté ánínká ínénsabe mó mahraréna, Arega púkuipéq sehiranóna ehwéhmé unkumehrataq íre táhparó. Írakaumo. Mi tanáhráq áhníbóráni puah íre táhparó. ¹¹ Mi tanáhráq sínaraq ahababáq kega peh ahababárighehe. Íre mirao naneq sansáno kegá peh sene sánsá miraigehe. Tábúsoréh sánsáno kegá peh tábúsoréh sánsá miraigehe. Kaweqtaq mía mía kegá peh kaweqtaq mía míaigehe íre.

¹² Sísaga mahraréna, Írátíáhro. Íné apubúue tuinauge. Túónaraq wehukene arambehri saraqme tagéna awehraq apéq morání moránínue náinauge. ¹³ Íné téh míáhwa aní múge. Íné anehemé mía míainaугe. Íné ebeqte aní ména íné anehete aní múge. Íné moke náneq áwahe aní múge. Moke áhwáro arámbéhrí aiq parabarúó aní múge ire.

Kaweq matábúrápéq íre kioráho keyábé éhwéhne.

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Wehukega sene korósi pabeq paberowana taberábe aginsabé iwíáh iwíáhowe. Mina inserah sene sirupipeq pabeq paberia kégá oga mérapeq mi kawéq mátábúrápéq kioráhonsabé iwíáh iwíáhigehe. Segá mitaq oga mé awankánara ísíwe nagehe. ¹⁵ Ahbabáq kega mitaq íre kioráhowe. Ánéhgíó kéreq mó kené weh ahre abario kéreq mó aní subiq súáh kéreq péhepehe maníkánsabé iwíáh iwíáh atáh kéreq moke péhe éhwéh irare sansá suwahbeh kéreq peh máhpeq mía míaéra mitaq íre kioráhowe ire. ¹⁶ Íre kioráhowe éna ínénsabe, Íné Sísá uge. Íné Tébitine anahwa úge. Íné tuembínága téhrehnsrahni aní múge. Íné tagariáh kégá mah ehwéh irageheéna íópeqté ánínká mah ehwéh ite teinkeheéna eqmaróge ire.

¹⁷ Manikáne Awanseq Sísá tagariáh kéreqka Sísansabé, Mahbeq tuo ewe. Mah ehwéh íráh kégá moq mahbeq tuo igehe. Wání tahbobói kega séra oga mé wanínsabé suwahbeh kega pehipi nagehe.

Sóniga mah pukú sáhnsáhó keyábé págege ehwéh pahsúéh éhwéhne.

¹⁸ Mah pukúípéq mókake sína naneqsabé éhwéh aiq sehiranuge. Mi sehirá sáhnsahwe tagahro. Págege ehwéh teiníboq írátíáhro. Mah ehwéh síwáhnori anínká mó ehwéhnikákáq masosahrue síwáhnorínaraq mah ehwéhniká kama-horahi naneq teínserah mi aní moq anotahtaq kamah awinkéhe. ¹⁹ Mah ehwéh síwáhnori anínká moke íre síwáhnoria peh ákáhtaq síwáhnorínaraqmé wega awaq miahráhi naneq Manikánka meyankehe. Oga mé awankánarame mi anínká íre awaq miankéhe. Mah ehwéhme kaweq matábúrápéqsabé teíre. Mi anínká mi matábú íre awaq miankéhe.

²⁰ Mah ehwéh tení ánínká mahraréna, Íné aiq pútaq apubúue tuinauge ire.

Aiq mire. Sísá itene Wahnahno, mahbeq tuo uge.

²¹ Sísá itene Wahnahnka moke we tagariona keyabé arutaboiréna séhréh aitéhre. Aiq mire.

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Mátíyu 1.1-2.12
2	Mátíyu 2.13-3.6
3	Mátíyu 3.7-4.11
4	Mátíyu 4.12-25
5	Mátíyu 5.1-26
6	Mátíyu 5.27-48
7	Mátíyu 6.1-24
8	Mátíyu 6.25-7.14
9	Mátíyu 7.15-29
10	Mátíyu 8.1-17
11	Mátíyu 8.18-34
12	Mátíyu 9.1-17
13	Mátíyu 9.18-38
14	Mátíyu 10.1-23
15	Mátíyu 10.24-11.6
16	Mátíyu 11.7-30
17	Mátíyu 12.1-21
18	Mátíyu 12.22-45
19	Mátíyu 12.46-13.23
20	Mátíyu 13.24-46
21	Mátíyu 13.47-14.12
22	Mátíyu 14.13-36
23	Mátíyu 15.1-28
24	Mátíyu 15.29-16.12
25	Mátíyu 16.13-17.9
26	Mátíyu 17.10-27
27	Mátíyu 18.1-22
28	Mátíyu 18.23-19.12
29	Mátíyu 19.13-30
30	Mátíyu 20.1-28
31	Mátíyu 20.29-21.22

February

date	Scripture
1	Mátíyu 21.23-46
2	Mátíyu 22.1-33
3	Mátíyu 22.34-23.12
4	Mátíyu 23.13-39
5	Mátíyu 24.1-28
6	Mátíyu 24.29-51
7	Mátíyu 25.1-30
8	Mátíyu 25.31-26.13
9	Mátíyu 26.14-46
10	Mátíyu 26.47-68
11	Mátíyu 26.69-27.14
12	Mátíyu 27.15-31
13	Mátíyu 27.32-66
14	Mátíyu 28.1-20
15	Máhka 1.1-28
16	Máhka 1.29-2.12
17	Máhka 2.13-3.6
18	Máhka 3.7-30
19	Máhka 3.31-4.25
20	Máhka 4.26-5.20
21	Máhka 5.21-43
22	Máhka 6.1-29
23	Máhka 6.30-56
24	Máhka 7.1-23
25	Máhka 7.24-8.10
26	Máhka 8.11-9.1
27	Máhka 9.2-29
28	Máhka 9.30-10.12

date	Scripture
1	Máhka 10.13-31
2	Máhka 10.32-52
3	Máhka 11.1-26
4	Máhka 11.27-12.17
5	Máhka 12.18-37
6	Máhka 12.38-13.13
7	Máhka 13.14-37
8	Máhka 14.1-21
9	Máhka 14.22-52
10	Máhka 14.53-72
11	Máhka 15.1-47
12	Máhka 16.1-20
13	Árúka 1.1-25
14	Árúka 1.26-56
15	Árúka 1.57-80
16	Árúka 2.1-35
17	Árúka 2.36-52
18	Árúka 3.1-22
19	Árúka 3.23-38
20	Árúka 4.1-30
21	Árúka 4.31-5.11
22	Árúka 5.12-28
23	Árúka 5.29-6.11
24	Árúka 6.12-38
25	Árúka 6.39-7.10
26	Árúka 7.11-35
27	Árúka 7.36-8.3
28	Árúka 8.4-21
29	Árúka 8.22-39
30	Árúka 8.40-9.6
31	Árúka 9.7-27

date	Scripture
1	Árúka 9.28-50
2	Árúka 9.51-10.12
3	Árúka 10.13-37
4	Árúka 10.38-11.13
5	Árúka 11.14-36
6	Árúka 11.37-12.7
7	Árúka 12.8-34
8	Árúka 12.35-59
9	Árúka 13.1-21
10	Árúka 13.22-14.6
11	Árúka 14.7-35
12	Árúka 15.1-32
13	Árúka 16.1-18
14	Árúka 16.19-17.10
15	Árúka 17.11-37
16	Árúka 18.1-17
17	Árúka 18.18-43
18	Árúka 19.1-27
19	Árúka 19.28-48
20	Árúka 20.1-26
21	Árúka 20.27-47
22	Árúka 21.1-28
23	Árúka 21.29-22.13
24	Árúka 22.14-34
25	Árúka 22.35-53
26	Árúka 22.54-23.12
27	Árúka 23.13-43
28	Árúka 23.44-24.12
29	Árúka 24.13-53
30	Sóni 1.1-28

date	Scripture
1	Sóni 1.29-51
2	Sóni 2.1-25
3	Sóni 3.1-21
4	Sóni 3.22-4.3
5	Sóni 4.4-42
6	Sóni 4.43-54
7	Sóni 5.1-23
8	Sóni 5.24-47
9	Sóni 6.1-21
10	Sóni 6.22-40
11	Sóni 6.41-71
12	Sóni 7.1-29
13	Sóni 7.30-52
14	Sóni 7.53-8.20
15	Sóni 8.21-30
16	Sóni 8.31-59
17	Sóni 9.1-41
18	Sóni 10.1-21
19	Sóni 10.22-42
20	Sóni 11.1-53
21	Sóni 11.54-12.19
22	Sóni 12.20-50
23	Sóni 13.1-30
24	Sóni 13.31-14.14
25	Sóni 14.15-31
26	Sóni 15.1-27
27	Sóni 16.1-33
28	Sóni 17.1-26
29	Sóni 18.1-24
30	Sóni 18.25-19.22
31	Sóni 19.23-42

date	Scripture
1	Sóni 20.1-31
2	Sóni 21.1-25
3	Eqmaro 1.1-26
4	Eqmaro 2.1-47
5	Eqmaro 3.1-26
6	Eqmaro 4.1-37
7	Eqmaro 5.1-42
8	Eqmaro 6.1-15
9	Eqmaro 7.1-29
10	Eqmaro 7.30-50
11	Eqmaro 7.51-8.13
12	Eqmaro 8.14-40
13	Eqmaro 9.1-25
14	Eqmaro 9.26-43
15	Eqmaro 10.1-33
16	Eqmaro 10.34-48
17	Eqmaro 11.1-30
18	Eqmaro 12.1-23
19	Eqmaro 12.24-13.12
20	Eqmaro 13.13-41
21	Eqmaro 13.42-14.7
22	Eqmaro 14.8-28
23	Eqmaro 15.1-35
24	Eqmaro 15.36-16.15
25	Eqmaro 16.16-40
26	Eqmaro 17.1-34
27	Eqmaro 18.1-21
28	Eqmaro 18.22-19.12
29	Eqmaro 19.13-41
30	Eqmaro 20.1-38

date	Scripture
1	Egmaro 21.1-16
2	Egmaro 21.17-36
3	Egmaro 21.37-22.16
4	Egmaro 22.17-23.10
5	Egmaro 23.11-35
6	Egmaro 24.1-27
7	Egmaro 25.1-27
8	Egmaro 26.1-32
9	Egmaro 27.1-20
10	Egmaro 27.21-44
11	Egmaro 28.1-31
12	Aroma 1.1-17
13	Aroma 1.18-32
14	Aroma 2.1-24
15	Aroma 2.25-3.8
16	Aroma 3.9-31
17	Aroma 4.1-12
18	Aroma 4.13-5.5
19	Aroma 5.6-21
20	Aroma 6.1-23
21	Aroma 7.1-14
22	Aroma 7.15-8.6
23	Aroma 8.7-21
24	Aroma 8.22-39
25	Aroma 9.1-21
26	Aroma 9.22-10.13
27	Aroma 10.14-11.12
28	Aroma 11.13-36
29	Aroma 12.1-21
30	Aroma 13.1-14
31	Aroma 14.1-23

date	Scripture
1	Aroma 15.1-21
2	Aroma 15.22-16.7
3	Aroma 16.8-27
4	1 Kórína 1.1-17
5	1 Kórína 1.18-2.5
6	1 Kórína 2.6-3.4
7	1 Kórína 3.5-23
8	1 Kórína 4.1-21
9	1 Kórína 5.1-13
10	1 Kórína 6.1-20
11	1 Kórína 7.1-24
12	1 Kórína 7.25-40
13	1 Kórína 8.1-13
14	1 Kórína 9.1-18
15	1 Kórína 9.19-10.13
16	1 Kórína 10.14-11.1
17	1 Kórína 11.2-16
18	1 Kórína 11.17-34
19	1 Kórína 12.1-26
20	1 Kórína 12.27-13.13
21	1 Kórína 14.1-17
22	1 Kórína 14.18-40
23	1 Kórína 15.1-28
24	1 Kórína 15.29-58
25	1 Kórína 16.1-24
26	2 Kórína 1.1-11
27	2 Kórína 1.12-2.11
28	2 Kórína 2.12-17
29	2 Kórína 3.1-18
30	2 Kórína 4.1-12
31	2 Kórína 4.13-5.10

date	Scripture
1	2 Kórina 5.11-21
2	2 Kórina 6.1-13
3	2 Kórina 6.14-7.7
4	2 Kórina 7.8-16
5	2 Kórina 8.1-15
6	2 Kórina 8.16-24
7	2 Kórina 9.1-15
8	2 Kórina 10.1-18
9	2 Kórina 11.1-15
10	2 Kórina 11.16-33
11	2 Kórina 12.1-10
12	2 Kórina 12.11-21
13	2 Kórina 13.1-14
14	Kárétia 1.1-24
15	Kárétia 2.1-16
16	Kárétia 2.17-3.9
17	Kárétia 3.10-22
18	Kárétia 3.23-4.20
19	Kárétia 4.21-5.12
20	Kárétia 5.13-26
21	Kárétia 6.1-18
22	Épésa 1.1-23
23	Épésa 2.1-22
24	Épésa 3.1-21
25	Épésa 4.1-16
26	Épésa 4.17-5.2
27	Épésa 5.3-33
28	Épésa 6.1-24
29	Pírípái 1.1-26
30	Pírípái 1.27-2.18

date	Scripture
1	Pírípái 2.19-3.6
2	Pírípái 3.7-4.1
3	Pírípái 4.2-23
4	Kórósía 1.1-20
5	Kórósía 1.21-2.7
6	Kórósía 2.8-23
7	Kórósía 3.1-17
8	Kórósía 3.18-4.18
9	1 Tésárónáika 1.1-2.9
10	1 Tésárónáika 2.10-3.13
11	1 Tésárónáika 4.1-5.3
12	1 Tésárónáika 5.4-28
13	2 Tésárónáika 1.1-12
14	2 Tésárónáika 2.1-17
15	2 Tésárónáika 3.1-18
16	1 Tímóti 1.1-20
17	1 Tímóti 2.1-15
18	1 Tímóti 3.1-16
19	1 Tímóti 4.1-16
20	1 Tímóti 5.1-25
21	1 Tímóti 6.1-21
22	2 Tímóti 1.1-18
23	2 Tímóti 2.1-21
24	2 Tímóti 2.22-3.17
25	2 Tímóti 4.1-22
26	Táitása 1.1-16
27	Táitása 2.1-14
28	Táitása 2.15-3.15
29	Pírémóna 1.1-25
30	Íbaru Ke 1.1-14
31	Íbaru Ke 2.1-18

date	Scripture
1	Íbaru Ke 3.1-19
2	Íbaru Ke 4.1-13
3	Íbaru Ke 4.14-5.14
4	Íbaru Ke 6.1-20
5	Íbaru Ke 7.1-19
6	Íbaru Ke 7.20-28
7	Íbaru Ke 8.1-13
8	Íbaru Ke 9.1-10
9	Íbaru Ke 9.11-28
10	Íbaru Ke 10.1-18
11	Íbaru Ke 10.19-39
12	Íbaru Ke 11.1-16
13	Íbaru Ke 11.17-31
14	Íbaru Ke 11.32-12.13
15	Íbaru Ke 12.14-29
16	Íbaru Ke 13.1-25
17	Sémísi 1.1-18
18	Sémísi 1.19-2.17
19	Sémísi 2.18-3.18
20	Sémísi 4.1-17
21	Sémísi 5.1-20
22	1 Píta 1.1-12
23	1 Píta 1.13-2.10
24	1 Píta 2.11-3.7
25	1 Píta 3.8-4.6
26	1 Píta 4.7-5.14
27	2 Píta 1.1-21
28	2 Píta 2.1-22
29	2 Píta 3.1-18
30	1 Sóni 1.1-10

date	Scripture
1	1 Sóni 2.1-17
2	1 Sóni 2.18-3.2
3	1 Sóni 3.3-24
4	1 Sóni 4.1-21
5	1 Sóni 5.1-21
6	2 Sóni 1.1-13
7	3 Sóni 1.1-14
8	Súta 1.1-25
9	Sokigi 1.1-20
10	Sokigi 2.1-17
11	Sokigi 2.18-3.6
12	Sokigi 3.7-22
13	Sokigi 4.1-11
14	Sokigi 5.1-14
15	Sokigi 6.1-17
16	Sokigi 7.1-17
17	Sokigi 8.1-13
18	Sokigi 9.1-21
19	Sokigi 10.1-11
20	Sokigi 11.1-19
21	Sokigi 12.1-18
22	Sokigi 13.1-18
23	Sokigi 14.1-20
24	Sokigi 15.1-8
25	Sokigi 16.1-21
26	Sokigi 17.1-18
27	Sokigi 18.1-24
28	Sokigi 19.1-21
29	Sokigi 20.1-15
30	Sokigi 21.1-27
31	Sokigi 22.1-21